Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0001-3

50

341

Dv 26

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0002-9

coll N

141

8 Bll. (leb. w.) + 799 SS + 18 Bll.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0003-4

Spectat ad me Franciscum
Dominicum Dayller

20

1173

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
— Med.-Naturwiss. Abt. —
DÜSSELDORF
V 22

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0004-0
DFG

ANTIDOTARIVM SPECIALE

à Io. Iacobo Vueckero
Baſilienſe,
Reipublicæ Colmarienſis
Phyſico,

EX OPT. AVTHORVM TAM VETE-
*rum quàm recentiorũ ſcriptis fideliter con-
geſtũ, methodiceq́; digeſtum.*

CVM ELENCHO LOCVPLETISS.

AD BIBLIOTHEC. MONAST. LAMBACENS.

CVM PRIVILEGIO AD AN. DECEM.

BASILEAE
PER EVSEBIVM EPISCOPIVM,
& Nicolai Fr. hæredes.

M D LXXIIII.

Est Christophori Philippi Zott à Pernegk

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0005-6
DFG

Du 26

MAXIMILIANO II. CÆSARI
AVGVSTO
DD. FERDINANDI F. PHILIPPI N.
MAXIMILIANI I. PRON.
FRID. III. ABN.
VT AVITA MAIESTATE,
SIC VIRTVTE ET FORTVNA PROPRIA
ET COMITE VTRIVSQ.
GLORIA
NOBILISS. CLARISS. Q.

IO. IACOBVS VVECKERVS
BASILIENSIS
ANTIDOTARIVM
HOC
SPECIALE
DEVOTO ANIMO
D D D.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0006-2

Io. Iacobi Vveckeri
Basilienſis
In Antidotarium ſpeciale
ad Medicinæ ſtudioſos
Praefatio.

ETsi multa ac uaria Antidotaria (uulgò Diſpenſatoria dicta) ab antiquis ſimul & recentioribus Medicis in lucem emiſſa ſunt, rei medicæ ſtudioſe Lector: tamen, quod pace tantorum uirorum dictum uelim, ordinis diuerſitas in multis ſuſpecta, eiuſdem interturbatio non paucos neglectæ methodi accuſare uidetur: cum medicamenta nec promptè inueniri, nec cōmodè adminiſtrari poſſint. Inter Græcos primum meritò locum obtinet Galenus, qui medicamentorum hiſtoriam diuerſis libris, pro occaſione temporis, hortatu amicorum cōplexus eſt. Vndecim ſanè de ſimplicium medicamentorum facultatibus: duos de Antidotis: ſeptem de compoſitione medicamētorum per genera: de Theriaca ad Piſonem, unum: decem de compoſitione medicamētorum ſecundum locos edidit, non ea tantùm quæ ad Sanitatem pertinent, uerumetiam quæ ad Ornatum faciunt, comprehendens. Paulus Aegineta, quem Galeni ſimiam quidam appellare non uerentur, in medicamētorum tractatione uel nullum, uel ſaltem alphabeticum ordinem obſeruauit. Oribaſius ingenio diligentiaq; magnus, non multam in diſpoſitione medicamentorum curam impendit. Inter Arabes, inuentione præſtantiſſimorum medicaminum inſignes, tanquam Hybrida quidam Io. Meſue, ut ex Græcis & Arabibus multa collegit medicamenta, ita Galeni ordinem imitari uoluit. Proinde quemadmodum Galenus de medicamentorum tum genera-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0007-7
DFG

lium, tum cuiq; parti affectæ familiarium compoſitione, peculiares commentationes, inſuper etiam de Antidotis ſcripſit: ita Meſuεus libro de Antidotis, medicamenta generalia, ſectionibus duodecim ueluti claſſibus cõprehendit: ſubinde uerò cuique ſingularium partium affectui propria medicamenta, libro quem ob id medicorum uulgus De appropriatis appellat, perſecutus eſt. Auicēna libro primo de uniuerſalibus, libro ſecundo de ſingularibus medicinis ordine alphabetico diſſerüit: Antidotarium denique libro quinto ſubiunxit. Serapio librum de Antidotis, librum de temperamentis ſimplicium congeſſit uerius quàm digeſſit. Nicolaus de compoſitis medicamentis Antidotarium edidit eo ordine, quem multi inueſtigare, pauci inuenire poſsint. Ex recentioribus quamplurimi in hoc ſtadiũ deſcendentes, uti ſtudium uoluntatemq́; ſuam Reipubl. comprobarunt, ita nunc particularia generalibus, nunc artificialia naturalibus, nunc ornantia curantibus commiſcentes, à methodo exorbitaſſe uidentur. Ergo cum etiamnum in medio Antidotaria palma, ut ita loquar, propoſita eſſet, cum medicis prꝗſtantiſſimis, iiſdem & ciuibus & collegis meis, conſilio communicato, hoc Antidotarium magno animo ſum aggreſſus, illudq́; diuino auxilio ad finem perduxi. De cuius methodo ſi fortè quꝗras, in tres illud libros partiti ſumus. quorum priores duo de medicamentis tum ſimplicibus, tum compoſitis ſiue artificialibus, ad ſanitatem conferentibus agunt: tertius uerò parerga medica (ne quid huic tractationi uideretur deeſſe) ad ornatum ſpectantia continet. Nam cum & Priſci, Archigenes, Aſclepiades, Crito, Cleopatra, Heras, Soranus, quod apud Galenum libro de compoſitione medicamentorum ſecundum locos uidere licet, hac de materia ſcripſerint: Neotericorum quinetiam non pauci, Itali potiſſimùm & Galli, gentis ſuæ in ornandis corporibus morem ſecuti, Coſmetica tractauerint: nihil me ab officio medici alienum, ſi illos certa methodo ſequerer, facturum putaui. In ſingularium medicamentorum enarratione cauſas,

effectus

effectus & accidentia, quanta potuimus diligentia examinauimus & declarauimus, ex præſtantiſſimis quibuſque, non ſolùm Græcis & Arabibus, uerumetiam Latinis, Italis, Gallis, Hiſpanis & Germanis (quorum catalogum paulo pòſt ſubnectemus) optima quæq; & ſeligendo & digerendo: quorum uſus & Medicis & Pharmacopœis maximus eſſe poſſit: Medicis quidem ob remediorum copiam, methodicamque rationem, ut qui ſine labore ex hoc opere, medicamenta ad quæuis corporis mala, tanquam ex promptuario facilè inuenire queant: Pharmacopœis uerò ad meliorem & diligentiorem præparationem, tractationemque. Et hæc de reipſa. Nunc quo ad nomen. Antidotarij Specialis appellationem commentario huic indere placuit, quòd in eo de Antidotis tractetur: hoc eſt, de ijs medicamentis, quæ certa ratione inuenta, administrata & exhibita, corporis humani noxas uel mitigant, uel abigunt, uel præcauent. Qua quidem uniuerſali ſignificatione nominis ante nos & Galenus & Meſueus & Nicolaus uſi ſunt. Speciale, differentiæ cauſa addidimus: ut illud à Generali, quod etſi natura prius, tempore tamen poſterius, non multo pòſt à nobis edetur, ſi conatibus noſtris Deus opt. max. fauerit, diſtingueremus. Differt enim Speciale à Generali, ut multa paucis complectar, ſicuti praxis ſeu Hiſtoria à Theoria, uel ut exempla ſingularia à præceptis uniuerſalibus. Præcepta uniuerſalia ſunt, & conceptus uniuerſales, ex ſingularium rerum obſeruatione natos exprimunt: Exempla uerò ſingularem hiſtoriam perſequuntur. Proinde etiam in hoc genere Antidotarium Generale medicamentorum Theoriam, Speciale uerò Praxim ſiue Hiſtoriam medicamētorum complectetur. Hæc ſunt, amice Lector, quæ tecum de noſtro hoc opere conferre uolui. Quod ſi tuis uſibus ulla ratione inſeruiet, ut mihi id gratiſſimum erit, ita operam deinceps dabo, ut ocij noſtri inter media negocia rationem in Generali Antidotario perficiendo Aſclepiadarum ampliſſimo ordini comprobem. Tu interea hiſce fruere: & ſi noſtrum hunc

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0009-2

laborem Reip. utilem putas, generoſo heroi LAZARO SVENDIO, Cæſ. M. Polemarcho, belli paciſq; artibus clariſſimo gratias habe: cuius hortatu animus ſæpe, quantumuis languentibus corporis uiribus, nobis ad hæc conficienda reſtitutus uel ſaltem excitatus fuit. Cuius itidem ſuaſu tantum nobis acceſſit audaciæ, ut inuicto Cæſari uigilias haſce noſtras dedicaremus, eiq; uni præ cæteris ſtudia noſtra comprobare niteremur, cui placuiſſe non ultima ſed ſolidiſſima laus eſt.

Vale. Colmariæ, Idibus Auguſt.

M. D. LXXIIII.

AVTHO-

AVTHORES EX QVIBVS HOC OPVS CONCINNATVM EST.

Actuarius.
Aëtius.
Albertus Magnus.
Alchindus.
Alexander Benedictus.
Alexius.
Andernacus.
Andreas à Lacuna.
Andromachus.
Antonius Muſa.
Antonius de Scarparia.
Apollo
Archigenes.
Arnoldus de Villa noua.
Auicenna.
Bernardini.
Bertapalia.
Braſſauolus.
Cardanus.
Carpenſis.
Carpus.
Cleopatra.
Cordus.
Creſcentius.
Crito.
Cronenburgius.
Damocrates.
Dioſcorides.
Euonymus.
Fallopius.
Fernelius.
Florauantus.
Fœnon.
Fœſius.
Fontanus.
Franciſcus Pedemontanus.
Fuchſius.
Fumanellus.
Gabriel.
Galenus.
Gentilis Fulginas.
Geſnerus.
Gilbertus de Anglia.
Gordonius. Guido.
Hieronymus Herold.
Hippocrates.
Hollerius.
Iacobus de Manliys.
Ioannes Crato.
Ioannes Langius.
Ioannes de Vigo.
Ioannes de Thenis.
Ioannes Mag.
Ioannes Bauhinus.
Ioannes Marinellus.
Ioannes Baptiſta Porta.
Ioannes de Sancto Amando.
Iſabella Corteſe.
Leonardus de Prædapalia.
Luminare maius.

Leonellus.

Leonellus.
Leo Suauius.
Lumen Apothecariorum.
Manardus.
Magenbuch.
Matthæus de Gradis.
Mathiolus Senenſis.
Medici Colonienſes.
Medici Florentini.
Medici Ferrarienſes.
Medici Auguſtani.
Meſue.
Montagnana.
Muraltus.
Nicolaus Myrepſus.
Oribaſius.
Paulus Aegineta.
Paracelſus.
Petrus Andreas Peruſinus.
Petrus Aponenſis.
Petrus Hiſpanus.
Petrus Bayrus.
Philippus Vlſtadius.
Placotomus.
Plinius.
Rhaſis.
Rogerius.
Rondeletius.
Ruffus.
Saladinus.
Serapio.
Seruitor.
Syluius.
Theodorus Zuingerus.
Theophraſtus.
Theſaurus Aromatariorum.
Thomas Eraſtus.
Trincauellus.
Trotula
Tryphon.
Varignana.
Xenocrates.
Zezar.

ANTIDO-

ANTIDOTARII SPECIALIS PRAECIPVORVM capitum diſpoſitio.

Medicamentorũ differẽtiæ in ſpecie à cauſis deducuntur. Primam ergo differentiam ſumimus à fine: & quẽlibet rurſus diſtinguimus ex materia: quã materiam formæ etiã diuerſitas ſequitur. Forma rurſus ex Efficientis uarietate diſtinguenda. Medicamenta igitur alia conferunt ad

- Sanitatẽ uel conſeruandã, uel præſeruãdam, uel reſtituẽdam. Hæc autẽ medicamẽta cum ſint corpora mixta, mixtio ipſorũ fit uel
  - Natura, quãuis læuis præparatio ab artifice adhibeatur, ita tamẽ, ut ſuã formam retineat. Sic Medicus adipem præparat. Et de his LIBER PRIMVS Antidotarij noſtri diſputabit. Diuiditur rurſus: quia colliguntur uel ex corporibus
    - Simplicibus dictis: non quòd reuerà ſint ſimplicia, ſed ſenſu, aut certè reſpectiuè, quòd comparatione aliorum, minimũ habeant admiſtionis. Talia ſunt, quæ ſumuntur ab
      - Igne. Cap. I. fol. 1.
      - Aere. Cap. II. fol. 3.
      - Aqua. III. 5
      - Terra. IIII. 9
    - Mixtis
      - Inanimatis, quæ repeřiuntur uel in
        - Terra: ut
          - Metalla. V. 12
          - Lapides VI. 27.
        - Aqua, ſeu Mari. VII. 39.
      - Animatis. Vide in ſeq. ſignum A.
  - Arte. Vide in ſequentibus ſignum D.
- Ornatum & pulchritudinem. In quibus LIBER TERTIVS noſtri Antidotarij conſũmetur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0013-0
DFG

- A. Medicamenta colligũtur ex corporibus mixtis animatis, uel
  - Sine ſenſu: tũ
    - Terreſtribus: nimirũ plantis et arboribus: ut
      - Folia. Cap. VIII. fol. 47
      - Flores. IX. 120
      - Fructus. X. 133
      - Semina. XI. 154
      - Radices. XII. 173
      - Ligna. XIII. 202
      - Cortices. XIIII. 205
      - Succi. XV. 209
      - Liquores. XVI. 213
      - Gummi. XVII. 225
    - Aquatilibus: *ut* Spongia, *&c.* XVIII. 239
  - Cum ſenſu: ab animalibus
    - Integris
      - Alterantibus: Ca. XIX. fo. 235 tum
        - Terreſtribus cũm Greſsilibus, tum Reptilibus: ut ſunt
          - *Cimices.*
          - *Millepedæ.*
          - *Scorpiones.*
          - *Vermes terreni.*
          - *Cochleæ.*
          - *Formicæ.*
          - *Viperæ.*
        - Aquatilibus: ut
          - *Scincus.*
          - *Cancer fluuiatilis.*
          - *Rana.*
        - *Aereis & uolatilibus, tam integris quàm inſectis: ut ſunt*
          - *Hirundo.*
          - *Gallus.*
          - *Galerita.*
          - *Locuſta.*
          - *Cicada.*
          - *Cantharides.*
      - Corrumpentibus, *hoc eſt* Venenoſis. XX. 238
    - Partibus *eorundem.* Vide *in ſeq. ſignum* B.

B. Medicamentorũ differẽtiæ à partibus animalium deſumptæ, ſiue partes illæ

- Sentiant: & ſunt uel
  - Principes. XXI. 246
    - Cerebella
      - Paſſerum.
      - Leporis, &c.
    - Pulmo
      - Agninus.
      - Suillus.
      - Vrſinus.
      - Vulpinus, &c.
    - Hepar
      - Erinacei.
      - Lupinum.
      - Aſininum.
      - Caprinum.
      - Caninum.
      - Mergi, &c.
    - Teſtes
      - Gallorum.
      - Fibrorum, &c.
  - Non principes: atque uel alterantes qualitate
    - Prima. Sic calida ſunt
      - Ventriculi gallinæ.
      - Inteſtina lupi, &c.
    - Secunda. Sic Venerem excitant
      - Genitale
        - Cerui.
        - Tauri, &c.
      - Renes ſcincorum, &c.
- Non ſentiant. Vide in ſeq. ſignum C.

C. Medicamētorum ab animaliū partibus nō ſentientibus deſumptæ differentiæ, ſunt uel partes

- Propriè dictæ
  - Oſſa: XXII. 248. ut
    - Vnicornu.
    - Ebur.
    - Cornu ceruinum.
    - Os de corde cerui.
    - Cranium hominis.
    - Oßiculum uerticis, &c.
  - Medulla. Cap. XXIII. 249
    - Ceruina, Vitulina.
    - Bubulina.
    - Hircina, &c.
  - Sanguis. XXIIII. 249.
- Impropriè dictæ
  - Pinguedo. XXV. 250.
  - Seuum.
  - Vngula
    - Aſini.
    - Capræ.
    - Vaccæ, Mulæ, &c.
  - Excrementa
    - Vtilia. Ca. XXVI. 252
      - Lac, Butyrum.
      - Serum, Mel.
      - Cera, Propolis.
      - Oua, Sericum, &c.
    - Inutilia coctionis
      - Primæ. XXVII. 254
        - Coagulū
          - Leporis.
          - Hœdi.
          - Vituli, etc.
        - Stercus. XXVIII. 255
      - Secūdæ. Cap. XXIX. fo. 257
        - Fel
          - Capræ.
          - Hirci, &c.
        - Vrina
          - Humana.
          - Aprina, etc.
      - Tertię XXX. 258
        - Sudores.
        - Sordes, ſeu Strigmenta.
        - Moſchus, Oeſipus.
        - Spolium ſerpentis.
        - Zibethum, &c.

D. Artes

DISPOSITIO.

D. *Arte: quæ figuram naturalem aufert, & artificialem nouam indit. de quibus* LIBER SECVNDVS *Antidotarij noſtri aget. Sic ergo figuram habet medicamentum uel*

- Fluidam: & uel
  - Non pinguem, *quibus ars indit figurã rei uel*
    - Naturalis
      - Aquæ. *Cap.* I. 260
      - Mellis: *ut*
        - Syrupi. II. 286.
        - Iulapia. III. 312.
        - Succi, *ſeu* Rob, &c. IIII. 313
      - Lactis. V. 313. *ut*
        - *Lac amygdalarũ dulcium.*
        - *Emulſiones*, &c.
      - Vini. VI. 314.
    - Nõ *naturalis*
      - Potiones
        - Decocta, *ſeu Apozemata.* VII. 332.
        - Diluta. VIII. 342
      - Clyſteres. IX. 348
      - Gargariſmi. X. 362
      - Errhina. XI. 366
      - Fomenta. XII. 370
      - Epithemata. XIII. 375
      - Embrochæ. XIIII. 382
      - Inſeſſus. XV. 384.
      - Balnea. XVI. 388
      - Lotiones, &c. XVII. 394
  - Pinguem: *cuiuſmodi ſunt* Olea *præparata modo uel*
    - Craſſo. XVIII. 397
    - Subtili, &c. XIX. *fol.* 417
- Non *fluidam. Vide in ſeq. ſignum* E.

- E. Medicamenta figuram habentia non fluidam, habent eam uel
  - Diſsipatam: *ut*
    - Pulueres.
    - Tragemata, &c. XX. 449
  - Coactã: *uel*
    - Humidam
      - Actu: *ut*
        - Electuaria. XXI. 469
        - Opiatæ. XXII. 521
        - Conſeruæ. XXIII. 531
        - Eclegmata. XXIIII. 538
        - Condita. XXV. 546
        - Extracta, &c. XXVI. 554
      - Potẽtia, *medio calore, ut ea quæ ex pinguibus: ut*
        - Linimenta. XXVII. 562
        - Vnguenta. XXVIII. 565
        - Emplaſtra. XXIX. 603
        - Cataplaſmata. XXX. 622
        - Cerata. XXXI. 630
        - Dropaces. XXXII. 635
        - Sinapiſmi. XXXIII. 636
        - Ceræ *coloratæ*. XXXIIII. *fol.* 637
    - Siccã, *eamq́; acquirunt arte rei uel*
      - Naturalis: *uidelicet Metalli: ut*
        - Salſa *ex rebus diuerſis*. XXXV. *fol.* 638
        - Vitrum *Stibij*. XXXVI. 641
        - Flores *Sulphuris, &c.* Caput XXXVII. 642
      - Non *naturalis: quales ſunt*
        - Pilulæ. XXXVIII. 642
        - Tabulæ, *Orbiculi*. XXXIX. 665
        - Trochiſci. XL. 674
        - Collyria. XLI. 689.
        - Apophlegmatiſmi. XLII. 695
        - Confecta. XLIII. 696
        - Glandes. XLIIII. 701
        - Peſsi. XLV. 704
        - Sacculi. XLVI. 706
        - Dentrificia. XLVII. 709
        - Odoramenta. XLVIII. 710
        - Suffimenta. XLIX. 713.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0019-7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0020-8

A

ANTIDOTARII SPECIALIS

per Io. IACOBVM Vuecherum editi

LIBER PRIMVS.

DE IGNE CAP. I.

Ignis *in medicinæ uſum uenit. Sumũtur enim medicamenta tum ab*
- Igne *ipſo uel*
  - Cum *flamma depaſcente*
    - Ligna.
    - Seuum, Oleum, Butyrum.
  - Sine *flamma: ut ab ignitis*
    - Carbonibus.
    - Metallis.
    - Lapidibus.
- Recrementis *ipſius: ut à*
  - Fuligine.
  - Cinere.
  - Calce.

B IGNIS eligendus eſt flámę eleuatæ, ex quercu, uel ilice, uel ſube-
re, uel fago, uel ſalice, uel ſarmẽtis uitium, non corruptis & putridis,
non uiridibus, & fumum facientibus, non ualloſis, ſed montanis &
ſiccis tactus. Talis namq; corpora ſana, maximè tẽpore frigidiore, cõſeruat,
refrigerata calefacit, humectata ſiccat, denſata laxat, aſtricta & clauſa rarefa-
cit & aperit, aeris malitiam corrigit, &c. Hippocrates, & Galenus.

CANDELAE & LVCERNAE. In cubiculis ſanorum uel ægrorum, tẽ
pore nocturno primum locum habent candelæ, ex cæra flaua, recenti, mun-
da, deinde ex ſeuo taurino recẽti, moderato calore liquato, & colato, ellych-
nioq́ue puro, albo & æquali, confectæ. Sic etiam lucernæ ex oleo commu-
ni ſeu oliuarum recenti, claro, mundo, & ellychnio bombacino, puro ac ſub
tili, meliores habentur. Huiuſmodi enim ad aerem tenebroſum illuminan-
dum, uigilias producendas, cucurbitulasq́; affigendas, &c. accommodatio-
res habentur. Quæ uerò ex pinguedine ouina, uel porcina, rancida, antiqua,
aduſta, impura, uel ex oleo nucum, uel ueteri, rancido & immundo ſunt con
fectæ, prorſus ſunt uitandæ. Quoniam odorem ſpirát grauem, uitalemq́; ſpi-
ritum corrumpunt &c.

CARBONES IGNITI tum ad alimentorũ tum medicamentorũ prę-
parationem competunt. Eliguntur qui ex quercu, uel ilice, uel fago ſunt cõ-
fecti, non humidi, non ſemiuſti, & fumum uel ſtrepitũ reddentes. Cæteri ue-
rò ex ſalice, picea, uel pino, inutiliores. Galenus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0021-4
DFG

METALLA IGNITA meliora habentur primò ex auro, deinde ex ar- A
gēto, poſtremò ex ferro. Conducunt ad cauteria facienda, carnem putridam
conſumendā, ſanguinē promanantē ſiſtendū. Ex lapidib. uerò ignitis, præfe-
runtur ſilicei. tales namque ad ſudores eliciendos ſunt aptiores. Galenus.

FVLIGO omnis exiccatoria eſt, ac proinde terreſtris eſt eſſentiæ, habēs
quaſdam etiam ignis, qui materiam combuſsit, reliquias: ſed id puſillum eſt.
Porrò tota eius natura terrena eſt, tenuiū partium. Sed quæ ſpeciatim in ea
differētiæ ſunt, eæ ꝓ uſta materia eueniūt: ex acriore & calidiore, tali etiā ꝓ-
ueniente fuligine: ex dulciore ſimili quoq; & hinc fuligine ꝓueniēte. Galen.

FVLIGINEM THVRIS ſic facito. Forcipicula lucernis accenſas ſingu
latim thuris glebas, in nouam fictilē ollam concauam imponito: & æreo ua
ſe, in medio perforato, deterſa diligenter ſorde, obtegito: alteram admoueto,
ex altera eius parte, aut utraque ſubiectis quaternūm digitorum altitudine
lapillis, quò faciliùs perſpici queat, ſi urantur: & quà locus capax fuerit, gle-
bulas alias ſupponito, & anteaquam prorſus prior gleba reſtinguatur, aliam
imponito, donec ſufficientem fuliginem uidearis coegiſſe. Continuò tamen
externæ æramenti partes ſpongia, aqua frigida madefacta, abſtergantur: ita
enim tēperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit, quæ alioqui per leuita-
tem decidua thuris cinerib. admiſcetur. Deraſa itaque fuligine, cinis crema-
ti thuris ſeorſum ſubtrahēdus eſt. Idem opus quoad ſatisfactum tibi uidebi- B
tur, obeundum. * Oculorum inflammationes mitigat, fluxiones ſuſpēdit, ul-
cera purgat, caua explet, carcinomata ſiſtit. Simili modo è myrrha, reſina, ſty
race, reliquisq́; lacrymis fuligo excipitur ad eadē conueniens. Dioſcorides.

FVLIGO è liquida pice fit hoc modo. In lucerna noua, quæ ellychni-
um habeat, nonnihil picis incendito, lucernamq́; fictili uaſe in clibani ſpe-
ciem conformato, ſuperius in anguſtum fornicato, inferius perforato, ut
clibani eſſe ſolent, operito, & adoleri ſinito: conſumptoq́ue liquore no-
uum infundito, quoad ſufficientem uſui fuliginem collegeris. * Vis ei a-
ſtringens, acrisq́ue. Vſui eſt ad pigmenta, quibus palpebras linunt, & uenu-
ſtant, & ad circūlitiones. Itē ubi glabris genis pilos reſtitui oportet, ad imbe-
cilles, lacrymoſosq́; oculos: inſuper ad eorundē ulcera nō inutilis eſt. Dioſc.

FVLIGO PICTORIA qua pictores utūtur, ex uitrarijs officinis colli
gi ſolet: ſiquidem ei palma tribuitur. * Vis ei ad aſtringendum & erodendū
efficax: fracta, cū roſaceo cerato ad cicatricem perducit. Dioſcorides.

CINIS combuſtorum lignorum reliquiæ ſic nuncupantur, compoſi-
tæ ex contrarijs tum qualitatibus, tum ſubſtantijs. Habet enim in ſe partim
terrenum, partim uelut fuliginoſum, quod Græcè dicitur æthalodes, ſiue ly
gniodes, ſiue quomodocunq; quis appellare uolet: atq; hæ ſanè partes ſunt
tenues, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolatis, unà aſportantur atq;
abeunt. Quod uerò reliquum eſt, terrenū eſt, infirmum, & morſu carens, cali
da facul-

A da facultate in lixiuium depoſita. Sed non omnis cinis eâdem temperatura præditus eſt, ſed pro combuſtæ materiæ diuerſitate uariatur. Galenus.

SARMENTORVM CINIS urendi uim habet: cum axungia aũt uel oleo illitus, fractis neruis, articulorum colliſionibus, & neruorum nodis prodeſt: cum nitro & aceto excreſcentias carnis in ſcroto reprimit. Serpẽtium canumq́; morſibus illitus ex aceto medetur. Cruſtas obducentibus medicamentis admiſcetur. Fit ex eo lixiuiũ contra præcipitationes & fungorũ uenena, cũ aceto, ſale & melle. Dioſcorides.

CALX cineris quædam ſpecies eſt: fit hoc modo. Marinorum buccinorũ teſtas igni cõdito, aut feruenti clibano nocte dimittito: poſtera die, ſi candidiſsimæ fuerint, extrahito: ſin aliter, iterũ urito, uſq; dũ uehemẽter inalbuerint. Dein ubi in aquam frigidam demerſæ fuerint, in fictile nouum cõijcito, & exactè pannis operiens, noctem unam conquieſcere ſinito: mane eam extrahens, ubi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, nec nõ è uili & fuſaneo marmore, & lapide calcario. * Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & cruſtas inducens: quibuſdam alijs immiſta, ut adipi, olei, concoquendi uim aſſumit, mollit, & diſsipat: ulcera ad cicatricẽ perducit. Efficacior exiſtimatur recẽs, B nec aſperſa aquis. Porrò calx elota, medicamen eſt, citra morſum deſiccans, magisq́; ſi bis ter'ue lauetur. Dioſcorides, & Galenus.

DE AERE CAP. II.

- *Aer ad uitam tum conſeruandam, tum morbos profligandos maximè eſt neceſſarius: tum*
  - Naturalis, *qui uel agit ſua*
    - Qualitate: *uel*
      - Prima. *Sic alius*
        - Temperatus: *ut*
          - Orientalis.
          - Occidentalis.
        - Intẽperatus: *ut*
          - Meridionalis.
          - Septentrionalis, *&c.*
      - Secunda. *Sic alius*
        - Rarefacit: *ut* Meridionalis.
        - Cõdenſat: *ut* Septentrionalis.
    - Subſtantia: *ut*
      - Purus, Clarus, Subtilis, *&c.*
      - Impurus, Craſſus, Nebuloſus, *&c.*
  - Artificialis. *Sic arte conficitur aer*
    - Frigidus.
    - Calidus, *tum ad*
      - Contemperandum.
      - Sudorem eliciendum: *ut* Laconicum, *&c.*

AER tum corporum tum ſpirituum noſtrorum elementum eſt. Eligen A
dus eſt purus, lucidus, nõ qui ſtagni, nec paludis halitu eſt perturba-
tus, nec ex profundo ſpecu peſtilentem auram ſpirat: nec qui ex cloa-
cis, quæ magnam aliquam urbem aut numeroſum exercitum purgant, uitiũ
cõtraxit: nec qui ex animalium, olerũ, leguminũq; putredine aut fimo coin-
quinatur: nec qui ob ſtagnũ, uel flumen uicinum nebuloſus eſt: nec qui edi-
tis undique mõtibus in cauo loco clauſus nullum recipit perflatum: nec qui
uicinus eſt aquis, in quibus linum & canabis macerantur: ſed qui purus o-
mnino eſt, temperatis quidem hominibus, & temporibus temperatis, ab ori
ente, æſtate, & calidioribus temperaturis à ſeptentrione, uel occidente, hye
me uerò & frigidioribus naturis à meridie uel oriente ſpirãs. Quòd ſi aliquã
do ſua qualitate excedat, uel ſubſtãtia uariat, ita ut nobis fuerit aduerſus, fri
gidus quidem corrigẽdus eſt tum ignibus ex quercu uel ſilice, tum aquis, uel
decoctis rerum calidarum, uel ſuffumigijs, ex ladano, thure, ſandaraca, ſtyra-
ce, gallia moſchata, &c. Calidus uerò contemperãdus, uel folijs ſalicis, uitiũ,
quercus, florib. roſarum, uiolarum, neunpharis, per cubicula ſtratis: uel aqua
roſarum, neunpharis, & aceto & ſantalis: uel aqua & aceto aſperſis. Quòd
ſi corruptus uel putris fuerit aer, emundãdus eſt tum ignibus maioribus ex
quercu, uel lignis iuniperi, uel roriſmarini, uel citri, citonij, uel myrthi, &c.
tum ſuffumigijs odoratis, ex citro, iunipero, uel aceto roſaceo, uel caphura, B
&c.* Cæterùm frigidus aer, cuiuſmodi eſt ſeptẽtrionalis, cõdenſat, corrobo
rat, indurat, concoctionem iuuat, aerem peſtilentem ſanat. Calidus uerò ra-
refacit, laxat, poros aperit, humores agitat, ſpiritus reſoluit, ſudorem prouo-
cat, concoctionem impedit, uirtutem deijcit, febres ardentes gignit, &c. Hu-
midus, ut meridionalis, humectat, ſenſus grauat, recidiuationẽ facit, febres
putridas & peſtiferas generat. Siccus cutim exiccat, &c. Hippocrates, Gale-
nus & Auicenna.

BALNEVM aëreum, quod Laconicum, & Calidarium uel Sudatorium
uocatur, fit uel à uaporibus calidis & ſiccis ab igne accenſo, ſublatis (Barba-
ris ſtufa ſicca dictũ) uel à uaporibus calidis & humidis, ab herbis in uaſe ali-
quo decoctis, aut aqua ſupra ignitos lapides reſperſa (ſtufa humida Barbaris
appellatũ.)* Sordes corporis abſtergit, materias per totum corpus tum cale
facit, tum uerò fundit: præterea quæ inæqualia ſunt, æquat, & cutim laxat, &
multa quæ detenta ſub hac fuerunt, uacuat, ut meritò ſanè exercitij
interdum neglecti uicem ſupplere
queat. Fuchſius.

A

DE AQVA CAP. III.

Ab aqua quoq; medicamenta ſumuntur, tum

- Superiore: *ut* Aqua pluuia.
- Inferiore
  - Non *medicata: ut*
    - Aqua Fontana.
    - Aqua Putealis.
    - Lacus Triſaqua.
    - Aqua Fluuialis, *&c.*
  - Medicata, *ſiue minerali. Thermarum differentiæ ſumuntur uel à*
    - Metallis, *quorum uires aſſumunt. Sic aliæ*
      - Salſæ.
      - Nitroſæ.
      - Aluminoſæ.
      - Sulphureæ.
      - Bituminoſæ.
      - Ferreæ.
      - Aereæ.
      - Cupreæ.
      - Aureæ, *&c.*
    - Locis, *in quibus ſcaturiunt, utputa in*
      - Germania
        - Curienſes.
        - Lotharingiæ.
        - Badeniæ.
        - Ferinæ.
        - Cellenſes.
        - Acidæ.
        - Au.
        - Embs.
        - Alſatiæ.
        - Bohemiæ.
        - Vuisbaden.
        - Gaſtein.
        - Abach, *&c.*
      - Italia.
      - Gallia.

B

Aqua potabilis.

AQVA optima eſt, quę pura, limpida, omnis ſaporis expers, guſtu iucundo, clara, pellucida, tenuis, leuisq; reperitur: necnon quę igni admota citò calefit, remota uerò ocyſsimè frigeſcit: & in qua carnes & legumina celerrimè coquuntur: quæ deniq; æſtate frigida, hyeme uerò tepida exiſtit, celeriterq; præcordia pertranſit, & ſine ulla uentriculi moleſtia labitur, & ſecedit. Talis autem ea eſſe ſolet, cuius fons ad orientem ſolem erumpit, curritq; ſuper lapides, aut arenam, aut puriſsimam terram. Omnium tamen præſtantiſsima eſt pluuialis, eaq; præſertim quę in fine æſtatis, uel principio autũni, uel etiã media æſtate pluit, ſilente cœlo. Huic ferè illa reſpondet, quæ eodem tempo-

re cum tonitruis deſcendit. At ea, quæ maxima aeris ac uentorum procella, A
terrifico tonitruum, fulgurum, & grandinis impetu, ex uelociter concitatis
nubibus cœlo demittitur, in humanæ uitæ uſum admitti non debet. Porrò
aqua ciſternarum non æquè commendatur, tum quòd miſcella quædam ſit
diuerſarum aquarum, quæ in diuerſis anni temporibus inibi colliguntur ex
pluuia, ex grandine, & niuibus hyemali tẽpore in tectis colliquatis: tũ quòd
aquæ omnes ſtationariæ, putrefactioni facilè ſint obnoxiæ. Putealis præte-
rea aqua tertium in bonitate locum habet: grauis quidem eſt, ęgreq; confici-
tur, nec omnis putredinis expers: ueruntamen tanto minus fuerit damnan-
da, quanto frequentius hauritur, uel ſi è ſubterraneo fonte ſcaturiat. Sequun
tur lacuſtres & paluſtres: quæ omnino ſunt improbandæ, niſi coctę, uel igne
fuerint deſtillatæ. Fluuiatilis deniq; probatur, in qua nulla animalia putrefa-
cta, nulla excrementa, nullæ urbium ſordes ineſſe ſentiuntur, &c. Galenus.

Thermarum differentiæ à metallis.

AQVAE minerales ſeu THERMAE. Balnea naturalia dicũtur, quę per
ſe aut ſponte, uel naturaliter ſcaturiunt: alioq; nomine, eo quòd illis inſit ca-
lefaciendi facultas, thermę uocantur. Sunt autem quædam ſalſa, quędam ni-
troſa, quædam aluminoſa, quædam ſulphurea, nonnulla bituminoſa, aliqua
ferrea, aliqua ærea, aliqua cuprea, aliqua aurea, quędam ex pluribus horum
mixta, &c. B

BALNEA ſalſa ad frigidas & humidas intemperies, & ad eiuſdem gene-
ris morbos conferunt. Proinde medentur hydropicis, frigidis neruorum do
loribus, podagrę, reſolutioni, aſthmaticis: pectoris fluxiones cohibent: uen-
triculo frigido & humido conferunt, & tumoribus laxis, pituitoſis, ſcabie in-
fectis, capiti thoraciq; fluxionibus obnoxio, &c. Galenus & alij.

NITROSA balnea à ſalſis facultatibus non differunt, niſi quòd in omni
bus illis ualentiores ſunt, non adeò tamen adſtringunt, ſed ualenter abſter-
gunt. quare & ſcabioſos mundant, & auriũ ulceribus medentur, incertosq;
earum ſonos atq; tumores diſcutiunt. Galen. & alij.

ALVMINOSA balnea, ad ſanguinis reiectiones, uentriculum uomitu-
rientem, hæmorrhoidas immodicè profluẽtes, mulieres, quę inordinatè pur
gantur, & quę frequenter abortiunt. Ad eos deniq; qui immodico ſudore re
ſoluuntur, & tibiarum uarices proſunt. Galen.

SVLPHVREA balnea calefaciunt, neruos emolliunt, dolores mitigant,
ſtomachum eneruant & ſubuertunt, omnia cutis uitia exterunt: hydropicis,
alphis, leucis, impetiginibus, ulceribus antiquis, articulorũ defluxioni, lieni
indurato, iecori, utero, reſolutionibus, coxendicibus & ſcabiei ſubueniunt.
Galen. & alij.

BITVMINOSA balnea caput replent. ſenſuũ inſtrumenta lędũt, enixè
tamen calefaciunt, & prolixè molliunt, ſi quis diutius immoretur, pręſertim
uterum,

A uterũ, ueſicã & colum. pręterea aqua intercute affectis peridonea ſunt. Galẽ.

FERREA balnea uentriculo, lieni ac renibus utilia ſunt. Aerea oculis, ori, tonſillis, & uuę conferũt. Cuprea articulorũ doloribus, podagricis, aſthmaticis, nephriticis, ulceribusq; malignis auxiliantur. Aurea colicis doloribus, uoluulo, fiſtulis, podagrę, ac malignis ulceribus ſuccurrunt. Fuchſius.

BALNEA quę ex mixtis qualitatibus cõſtant, pro cuiuſq; uincẽtis qualitatis ratione agũt. Proinde ex iam commemoratis facillimè omnium Germaniæ noſtræ thermarum facultates dijudicare licebit, modò mixturam ac conſtitutionem illarum perſpectam habeamus. Quare ne quid hac in parte deſiderari poſsit, breuiter earundem, potiſsimùm earum, quę cæteris antecellere uidentur, mixturę & uires exponendę ſunt. Fuchſius.

Thermarum differentiæ à locis.

IN CVRIENSI diœceſi thermæ ſitæ ſunt, quæ Germanis *Pfeffersbad* dicuntur: hoc eſt, piperina balnea. Conſtant mixtura auri, ſulphuris & nitri. Harum aqua non continuò manat, ſed tertio die Maij erũpit, decimo uerò quarto Septembris iterum ſeſe ſubducit. * Mirificè doloribus capitis cõfert, memoriam roborat, uiſum, auditumq; acuit: cerebri obſtructiones ac neruorũ aufert, articulorũ doloribus, ulceribus fracturiſq; oſsiũ ſuccurrit. Fuchſius.

IN LOTHORINGIAE montanis balnea ſunt, quæ *Plumbers*, quaſi
B plumbea, ob nimirum copioſam plumbi mixturam, uocantur. Conſtant ex plũbi, ſulphuris, & aluminis mixtione. * Auxiliantur malignis & curatu difficilibus ulceribus, cancro, phagedænis, fiſtulis, elephantiæ recẽns cœptæ, & omnibus cutis uitijs. Fuchſius.

Haud procul à BADENIIS Heluetiorum ſalubres thermæ habentur, quarum mixtura conſtat ex copioſo ſulphure, & exiguo alumine. * Proſunt ad frigidas ac humidas capitis & cerebri paſsiones, lethargum ſcilicet, amiſſam memoriam, & ſimiles. Calefaciunt & exiccant uentriculum, eiuſq; concoctionem iuuant, iecoris & lienis obſtructiones tollunt. Detentos menſes euocant, & ſterilitatem auferũt. Mulieribus pręterea magis quàm uiris conferunt. Fuchſius.

In inferiori BADENIA, ubi Marchio Badenſis reſidet, ſunt balnea mirę efficacię, quorũ mixtura ex ſulphure, ſale & alumine exiſtit. * Cõferũt difficilè ſpirantibus & aſthmaticis, doloribus articulorũ, & podagrę, à frigidis humoribus ortis, hydropicis, uteri morbis frigidis, albis potiſsimùm mẽſibus: conceptionem promouent, ſterilitatemq; remouent: & in ſumma uteri malis frigidis & humidis, prę cęteris balneis mirificè conueniunt: ulceribus & cutis uitijs medentur. Fuchſius.

In ducatu VVIRTENBERGENSI haud procul à *Chalb* oppidulo, ſunt thermæ, quæ à Martiana ſylua *Vuildbad*, hoc eſt, ferinæ nominantur: ex eadem qua priores mixtura conſtant. Sunt tamẽ qui cupri & nitri mixtionem

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0027-9 DFG

accedere putent. * Viuè capitis paſsionibus frigidis, paralyſi, conuulſioni, A
ſtupori,& ſimilibus auxiliantur,inſtrumenta ſenſuum roborant, tinnitū aurium,iecoris & lienis obſtructiones tollunt, hydropicis & ictero laborantibus,renum & ueſicę calculis,uentriculoq; ſuccurrunt, appetentiam excitāt, & ferè omnia,quę Marchionis thermę,poſſunt.Viris tamē magis, quàm mulieribus competunt.Fuchſius.

Haud procul à Martiana ſylua CELLENSES ſunt thermæ: quarum mixtura ex modico ſulphure,alumine & cupro cōſtat. * Succurrunt diuturnis febribus,ex pituitoſis ſimul & bilioſis humorib. ortis, ulceribus diuturnis & malignis, articulorum doloribus, appetentiæ caninę: ac prę cæteris thermis conueniunt ijs, qui calido & ſicco ſunt temperamento præpediti. Fuchſius.

In VVIRTENBERGENSI ducatu ad Geppingam oppidum thermę ſunt, quę Germanicè *Saurbrunn*, hoc eſt, acidus fons appellantur. Ex acidis, quibus exigua ſulphuris acceſsit portio, harum mixtura conſtat. * Proſunt partibus corporis luxatis, ideoq; uētriculum ac iecur potiſsimùm corroborant. Hydropicis & regio morbo correptis, humoribus putrefactis, uoluuloq; opitulantur. Lumbricos quoq; ſi bibantur,enecant. Fuchſius.

THERMAE, quæ in AV ſunt, prope Rotenburgum ad Nicerum ſitum, ſimilem cum modò dictis mixturam obtinent: copioſiore tamen ſulphuris B
portione conſtant,ideoq; minus prioribus acidę:quo etiam nomine calidiores exiſtunt, maioriq; exiccandi eorū quę in partiū cauitatibus deliteſcunt, facultate præditę.Fuchſius.

IN FINIBVS lacus Podmici, quem Conſtantienſem uocant, thermæ habentur, EMBS dictę,aluminis & nitri mixtura participantes. * Conferūt doloribus capitis, neruorum reſolutionibus à coli doloribus factis, & ulceribus malignis.Fuchſius.

IN ALSATIA propè *Geberſuueiler* thermę ſunt, quę ex mixtura aluminis,nitri & ferri conſtant. * Opitulantur lienoſis,quartana laborantibus,ulceribus ſordidis,& omnibus uitijs cutis.Fuchſius.

Apud ELENBOGIVM in Bohemia oppidum thermæ, ſulphuris & aluminis mixturam obtinent: quarum facultates ex iam cōmemoratis ſatis ſunt notæ. Fuchſius.

VVISBADENSES thermæ ex ſulphure, alumine & exiguo nitro conſtant. Fuchſius.

In BAIOARIA ſunt thermæ,quas GASTEIN nominant,quibus uehemens adſtrictoria facultas ineſt,ideoq; omnia corporis excrementa diſsipāt & abſumunt. Imprægnandi facilitatem pariunt,& ne abortiant grauidę,prohibent. Fuchſius

THERMAE ſunt etiam apud Abudiacum Baioariæ caſtellum ſupra Reginoburgum,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0028-5 DFG

A ginoburgum, quæ ſulphuris, aluminis & nitri mixturam obtinent. Odore oua frixa referunt.* Facultates earundem, ut reliquarum, ex ijs quę dicta ſunt, abundè conſtant. Fuchſius.

DE TERRIS CAP. IIII.

Terra nõ minus ac prædicta elementa in uſum medicinæ uenit. Siquidem alia

- Venena *arcet: ut*
  - Terra Armenia.
  - Terra Lemnia.
- Aſtringit: *ut*
  - Terra Ochra.
  - Rubrica Sinopica.
  - Rubrica fabrilis.
  - Terra omnis.
  - Terra Erethria.
  - Terra Samia.
  - Terra Chia.
  - Terra Selinuſia, *&c.*
- Diſcutit: *ut*
  - Terra Cimolia.
  - Terra Ampelitis.
  - Teſtæ Fornaceæ, *&c.*
- Abſtergit: *ut* Terra Melia, *&c.*

B

TERRA ſeu BOLVS ARMENIA Galeni tempore, in graui illa peſtilentia primùm in lucem uenire cœpit, colore pallido. hodie duorum eſt generum: alterũ Orientale, alterum noſtras, quod multis locis naſcitur, ubi ſunt ferri fodinæ: utraq; rubricæ ſpecies eſt. Exiſtimant nonnulli, bolum Orientalem ex Armenia aduehi, eſſeq; illá ipſam, quam Galenus colore pallido, Arabes luteo, croco ſimilem deſcribunt. Cæterùm cũ illa ſit rubra, non abs re dubitatur, an ſit bolus Armenia. Alij putant ueram eſſe terrã Lemniam, quæ olim capræ imagine ſignabatur: aut eam potius, quę Galeno rubrica Lemnia uocatur, à terra Lemnia differens. Nam rubrica manus inficit, terra uerò minimè. Vtut ſit, exiſtimamus alteram alterius loco uſurpari poſſe. Noſtrate uti poſſumus in medicamentis foris applicandis: imò & intus, ſi ritè pręparetur, hoc modo: Abluatur uulgaris noſter bolus aceto acerrimo, ut quàm puriſsimus ab arenoſa cõmiſtione reddatur, & iterum puratus exiccetur. Deinde quod ſiccatum eſt, ponderetur, tantundemq; ponderis aceti capiatur cum quinta eiuſdem ponderis parte olei: atq; ita in maſſam ſubigatur totus bolus. qui ita paratus, in fictili Sigburgico reponatur, quoad ſubfoſſum in uino uel terra aſſeruetur per aliquot menſes pro fermentatio-

ne: imò quò diutius ita fermentetur, eò melior reddetur. * Huius boli ita parati uſus non incongruus erit tempore peſtilentiæ, quá miſericorditer auertat Deus. Medici Colonienſes. A

SIGILLVM LEMNIVM, ſiue TERRA SIGILLATA officinarũ, terra Lemnia Dioſcoridis & Galeni eſſe debebat. Hodie duo terrarum genera Conſtantinopoli adferuntur: una rubeſcens, in placentulas exiguas formata, characteribus Turcicis ſignata: altera ex cinericio colore candicans, maioribus formata placentulis, characteribus item ſignata Turcicis. Magno in precio ſunt apud Turcas, maximeque commendantur aduerſus uenena: neque facilè earum copia haberi poteſt. Quæ Conſtantinopolim adferuntur, non è Lemno, ſed alijs ex locis, multoque longius diſsitis aduehuntur. Itaque arbitrandum nõ eſt, ullam ex iam dictis terram Lemniam eſſe. Rufa quibuſdam è Lemno aduehi, ueraq; terra Lemnia eſſe creditur. Pleriq; bolum Armeniem Orientalem ueram eſſe terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi ſtatuere poſſumus: magis tamen illi quadrare uidentur terrę Lemniæ notæ, quàm duabus prædictis. Reperta eſt etiá in Melita terræ quoddam genus candidum, leue, quod à circumforaneis impoſtoribus uenditur, aduerſus uenena efficax. Itaque terræ Lemniæ loco commodè aut bolus Armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua ſumi poteſt: tametſi Turcicæ aduerſus uiperæ morſus non admodum efficaces ſint, multoque minus, quæ ex Melita adfertur. Verùm ſi bolus Armenia aduerſus uiperæ morſus eam haberet uim, quam terræ Lemniæ tribuunt: terra Lemnia legitima ſine controuerſia eſſet, aut ſaltem illi ſecurè ſubſtitui poſſet, & facile eſſet experimentum, quemadmodum de Turcicis terris in canibus à uipera demorſis periculum fecimus. nam quibus allium cum uino datum eſt, hi liberati ſunt: quibus uerò terræ ſuprà recitatæ, hi mortui ſunt, aut magna cum difficultate liberati. Terræ ſigillatæ officinarum, cum ne una quidem nota Lemniæ quadret, nullus uſus eſſe poteſt, niſi in ijs duntaxat medicamentis, quæ foris adhibentur. hæ enim nihil præter manifeſtarum qualitatum operationem deſiderant. Medici Florentini & Colonienſes. B

OCHRAM leuiſsimam, & omnino luteam eligere oportet, ſaturatam, non lapidoſam, friabilem, natione Atticam. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. * Vis eius adſtringere, erodere, collectiones & tubercula diſsipare. Excreſcẽtia in carne reprimit, caua cum cerato explet, & articulorũ tophos comminuit. Dioſcorides.

RVBRICA Sinopis maximè probatur grauis, denſa, ad iecinoris imaginem uergens, calculorum expers, concolor, cùm diluitur, impendiò fuſilis. Effoditur in Cappadocia, ſpeluncis quibuſdam, expurgataque defertur in Sinopem urbem, in qua uenditur: unde cognomẽtum accepit. * Vim habet exiccatoriam, quaſi inducendo obſtruentem, & adſtrictoriam, quapropter

A uulnerarijs emplaſtris, & paſtillis exiccantibus, & adſtrictorijs commiſceri ſolet. Aluum ſiſtit, in ouo ſumpta, aut clyſtere infuſa. Datur iecinoris uitio laborantibus. Dioſcorides.

RVBRICA fabrilis ad omnia Sinopide inferior eſt. Optima Aegyptia & Carthaginenſis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia, quæ ad Occidentem ſpectat, ochra exuſta, & degenerante in rubricam. Dioſc.

OMNIS terra, ad medendi uſum recepta, ſummá & primam uim habet refrigerandi, meatusq; obducendi, occludendiq; : ſed ſpecie diſtatcùm alia adiunctis quibuſdam ad alia ſit utilis. Dioſcorides.

ERETRIADES duæ ſunt: una uehementer alba eſt, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum colorem uergens, perquàm mollis: quæ ſi per æramenta tractim ducatur, lineam uiolaceam refert. Lauatur ut ceruſſa, aut hunc in modum. Teritur ſeorſum, & cum aqua, & ubi peſſum ierit, humor leuiter excolatur: ſiccata ſolibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, ut ueſpere conſidat: antelucanis colo excernitur. & demum in ſole trita, ſi fieri poteſt, digeritur in paſtillos. Quòd ſi toſta deſideretur, paſtilli magnitudine ciceris in fictile perforatum conijciuntur, oreq; uaſis diligenter obturato, ſupra carbones candentes continenter follibus perflantur: ubi uerò cinis in fauillas ſe conuertit, aut aereum colorem contraxit, exempti reconduntur.

B * Vim habet aſtringentem, & refrigeratoriam, leuiter mollientem: caua explet, & ſanguinolenta conglutinat. Dioſcorides.

SAMIA præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcẽs, mollis, ſuccoſa, friabilis: cuiuſmodi eſt, quam aliqui collyrion uocát. Duæ enim ſpecies eius: unam antè diximus: altera Aſter appellatur, cruſtacea, & cotis modo prædenſa. Vritur ac lauatur, ut Eretria, uimq; conſimilem habet. * Sanguinis reiectiones ſiſtit: fœminis fluxione uuluæ laborantibus, cum flore ſylueſtris punicæ datur. Teſtium & mammarum inflammationes, illita ex roſaceo & aqua, refrigerat; ſudores arcet. contra ſerpẽtium morſus, & uenena, pota ex aqua auxiliatur. Quòd ſi non ſit in promptu, eius loco ſubſtituatur lapis hæmatites. Dioſcorides.

CHIA eligi debet candida, uergens ad cinerem, Samiæ ſimilis. Eſt autem cruſtoſa, albaq;, ſed fictitijs formis differens. * Vis eadem, quæ & Samiæ. extendit faciem, & erugat, atque ſplendidam reddit: colorem in facie, & corpore toto commendat. in balneo pro nitro deterget. Dioſcorides.

Eadem pręſtat SELINVSIA. maximè laudatur, quæ uehementer reſplẽdet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. Dioſc.

CIMOLIAE duo genera: candida, & ad purpureum inclinans. Optima exiſtimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuque frigida ſentitur. * Vtraque aceto diluta, parotidas, & alia tubercula diſcutit. Ambuſta igne, ſi ſtatim cimolia oblinantur, puſtulas non ſentiẽt: teſtium duritias, & totius

corporis collectiones cohibet: igni ſacro imponitur. In ſumma, utraq; multum in medicina commendatur, ſi incorruptæ originis, nec ſpuria aſſumatur. Dioſcorides. A

Quæ PNIGITIS dicitur, colore ferè Eretriæ ſimilis eſt, grandiorib. tantùm glebis: manum ſi quis admoueat, refrigerabit: tactu linguę uſqueadeò glutinoſa, ut penſilis hæreat. Cui effectus idem qui cimoliæ, paulo tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade uendunt. Dioſcorides.

MELIA colore cineream eritream imitatur, aſpera tactu: ea digitis friata, deraſi pumicis modo crepitat. * Vim habet aluminoſam, ſed remiſsiuſculá, id quod guſtu deprehenditur: modicè linguam ſiccat: purum corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: uitiligines & lepras abſtergit. Pictoribus uſum præbet, ut colores diutius perennent. Emplaſtris uiridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inſeritur. Ex omni Melia terra, & omni alia in uniuerſum, eligi debet recens, mollis, non lapidoſa, friabilis, quæ cum humorem attigerit, facilè reſoluatur. Dioſcorides.

EX AMPELITIDE terra, quæ pharmacitis nomine in Seleucia Syriæ naſcitur, laudatur imprimis nigra, picec longos carbones referens, modicè alluoſa, ęquabili ſplendore, quę detrita, accepta oleo, ſtatim eliqueſcit. Vitioſa cenſetur candida, & cinerea, quę in liquorem non reſoluitur. * Vim diſſipandi & refrigerandi habet. ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. B Vſus eius ad illinendas uites, ſub germinationis tempus, utpote cum innaſcentes uermiculos enecet. Dioſcorides.

FORNACEAE teſtæ uehementer toſtæ, cruſtas ulceribus obducunt: quare prurigio, & papularũ eruptionibus medentur. Podagricis proſunt: ſtrumas diſcutiunt, cerato exemptę. Dioſcorides.

FORNACVM terra, quę retorrida fulueſcit, eiuſdem cum teſta effectus. Dioſcorides.

DE METALLIS CAP. V.

Metallorum *alia alterant*
- Conſeruando, *&c. Vide ſignum A.*
- Corrumpendo: *ut uenena*
  - Argentum uiuum.
  - Argenti ſpuma.
  - Auripigmentum.
  - Ceruſſa.
  - Calx.
  - Gypſum.
  - Sandaracha.

A. Con-

A

B *A.* Conſeruádo : *& uel qualitate*

- Prima. *Sic alia*
  - Temperata: *ut* Aurum.
  - Intem-*perata*
    - Calida *& ſicca in gradu*
      - Secundo: *ut*
        - Ferrum.
        - Crocus Martis.
        - Cinnabaris, *&c.*
      - Tertio: *ut*
        - Flos æris.
        - Aes uſtum.
        - Squama æris.
        - Aerugo raſilis.
        - Aerugo Scolecia.
        - Diphryges.
        - Alumen.
        - Sal.
        - Nitrum.
        - Sulphur.
        - Chalcitis, *&c.*
      - Quarto: *ut*
        - Chalcantum.
        - Auripigmentum.
        - Sandaracha.
        - Chryſocolla.
        - Miſy.
        - Sory.
        - Melanteria.
    - Frigi-*da: in*
      - Primo: *ut* Stimmi.
      - Secun-*do: ut*
        - Argenti ſcobs.
        - Spuma argenti.
        - Argentum uiuum.
        - Plumbum.
        - Plumbago.
        - Plumbum uſtum.
        - Plumbum elotum.
        - Plumbi ſcobs.
        - Ceruſſa.
- Secunda. *Sic alia*
  - Aſtringũt: *ut*
    - Cadmia, Thutia.
    - Pompholix.
    - Spodium.
    - Antiſpodium.
    - Alumen, Aerugo.
    - Chalcantum.
    - Cinnabaris, *&c.*
  - Glutinant *& cicatricem ducunt: ut*
    - Plumbum elotum.
    - Gypſum, Alumen.
    - Cadmia, Aes uſtum.
    - Stimmi, *&c.*

De metallis temperatis. A

AVRVM omniũ metallorũ præſtantiſsimũ eſt, ductile, colore lucido,
illiq; perſimili, quo cũcta à ſole illuſtrátur. Inſuper ꝓpria quadá attra-
ctrice ui pollet, qua reſpicientiũ animos allicit, & diſponit, ut ab ipſis
illicò deſideretur. unde quidá exiſtimarunt, auro proprias q̃ plurimas ineſ-
ſe dotes. In Italia propriæ ſinceri auri fodinæ (quod ſciam) nullibi extant.
Atqui in Germania, Pannonia, ac Tranſyluania eæ pluribus in locis haben-
tur. Auri uenam ijs omnibus locis crediderim gigni, ubi cœlum id cauſę ele-
mentaris influat, ac diſponat. Huius uena uarijs lapidibus impacta uiſitur in
aſperrimorum montium uiſceribus. Verùm ea omnium præſtantiſsima auri
uena cenſetur, cui cæruleus lapis fuerit admixtus. tanto enim melior hæc,
quanto ponderoſior, & colore uigentior: adeò ut illa cæteras præcellat, quæ
pluribus auri guttis ſcintillet, uel in aqua plures auri lineæ intercurſantes
conſpiciantur. Eſt etiam auri ferax diuerſorum fluminum arena. Siquidem
proculdubio conſtat in Hiſpania Tagum, in Thracia Ebrum, in India Gan-
gem & Pactolum, in Pannonia Iſtrum, in Germania Rhenum, in Italia Pa-
dum & Ticinum, aureas ducere arenas, à quibus arte quadam aurum omni-
um probatiſsimum elicitur. Veruntamen non omnibus eorum litoribus au-
reæ eædem ſunt arenæ. * Aurum in omnibus ſuis partibus æquale eſt, cor &
uitalem facultatem mirum in modum corroborat. Inſeritur medicamentis, B
quæ atrabilarijs cópetunt morbis. Adhæc ubi actuali cauterio ſit opus, igni-
tum aurum cæteris præſtat metallis, quòd ulcus inde exortum citius conſa-
neſcat. In ore contentum, anhelitus graueolentiam tollit. Auri ſcobs porphy
rite lapide læuigata, in ea medicamenta additur, quæ ad alopecias, & liche-
nas parantur, tam intus in corpus ſumptũ, quàm extrà medicamentis exce-
ptum. Hæc item eodem modo diutius læuigata, adeò ut tactum ferè effugi-
at, oculis immittitur ad roborandam eorum aciem. Bibitur autem & ad cor-
dis affectus, & animi mœrores. Cardiacæ, melancholiæ, cordis palpitationi,
morbo attonito, comitiali, elephantiaco medetur: adhæc ſpiritus animales,
uitalesq; recreat. Vtendi ratio eſt, cum uel candens iuſculis, alijsúe ſuccis,
uel deſtillatis intingitur, uel in puluerem redigitur, uel in oleum conuerti-
tur. Si liquidum eſt, duæ, tres, aut plures guttæ ex uino maluatico aſſumun-
tur: ſi puluerem eius exhibere uoles, ſcrupuli dimidium ſatisfaciet: humo-
ris candente auro imbuti cyathus. Eligitur puriſsimum quodque, ſiue ex
aſperrimorum montium uiſceribus, ſiue ex fluminũ arenis colligatur. Aui-
cenna, Mathiolus, Andernacus.

De metallis calefacientibus & ſiccantibus in gradu ſecundo.

FERRVM extenuat, ſiccat, reſoluit: ſcobes ipſius candens uino & aqua
extincta, ſtomachi imbecillitati, cœliacis, dyſentericis, lienisque abſceſſui
auxiliatur:

A auxiliatur: profluuio urinæ, menſtruorumq́;, & ſputo ſanguinis, aqua cui ferrum candens intingitur, potu conducit. Squama ferri ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad eius indurationem, aliamúe ob cauſam. In fabrorũ officinis reperitur. De croco Martis, uide ſuo loco. Andernacus.

CINNABARIS uera (quæ res mineralis erat) hodie ignoratur. Cinnabaris uerò neotericorum factitia, eſt quiddam ex ſulphure uiuo & argento uiuo ſimul uſtis. proinde nulla ratione ſubſtitui debet pro cinnabari Græcorum, quę uires habebat eaſdem cum hæmatite lapide, & tam rara erat, etiã ætate Dioſcoridis, ut uerſicoloribus pictorũ lineis uix ſatisfaceret: unde cã incognitam eſſe fateri cogimur. Medici Colonienſes.

De metallis calefacientibus & ſiccantibus in gradu tertio.

FLOS æris grana quædam ſunt minutiſsima, panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliunt ac erumpũt, quando æs per cola funditur, & aqua pura & frigidiſsima affunditur. Facilè reperiri poteſt in ærarijs officinis. Optimus eſt friabilis, in attritu fulueſcens, milij effigie & numero, breuis, ponderoſus, modicè ſplendens atq; conſtringens, qui delimatam æris ſcobem non recipit, qua ſæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cùm dẽtium illiſu dilatantur ramenta. Fit autem cum æs fornacibus fuſum, in receptacula delabitur, per cola fiſtularum ad ea pertinentium. tum huic negocio addicti miniſtri, ſordes expurgantes, aquam clariſsimam infundunt, refrigerandi propoſito: itaque repentino concretu, ac addenſatione, uelut expuitur, & erum-

B pit antedictus flos. * Adſtringit, & excreſcentia coercet: offuſam oculis caliginem emendat, ſed magnopere mordet. Quaternũm obolorum pondere datus, craſſum humorẽ extrahit. carnoſa narium, & ſedis uitia abſumit: eruptiones papularum cum uino cohibet. Candidius contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fiſtulam flatu impellitur: uuam, tonſillasq́; reprimit, farina eius cum melle admota. Dioſcorides.

ÆS uſtum probatur rubrũ, & quod cõtritu colore cinnabarim imitetur: nigrum uerò plus quàm deceat, exuſtum eſt. Fit autem è clauis ſolutarum nauium, fictili crudo compoſitis: ſubſperſo ſulphure cum ſale pari, omnibus uiciſsim inſperſis, fictile, circũlito figulari creta ſpiramento, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro ſulphure & ſale alumen inſpergunt. Alij ſine ſulphure ac ſale, fictili multos dies urunt. Alij ſulphure ſolo utuntur, fuliginem tamen excutiunt. Alij óblitos ſciſsili alumine clauos cum ſulphure & aceto, fictili crudo cremãt. Alij in ænea olla aceto reſperſos urunt, ac iterum & tertiò idem efficiunt, poſtea recondunt. Principem locum tenet, in Memphide combuſtum: proximum, in Cypro. * Aſtringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: ulcera purgat, & ad cicatricẽ perducit: uitia oculorum emendat, excreſcentia in carne conſumit, nomas cohibet: uomitus ciet cum hydromelite potum, aut cum melle delinctum, illitum'ue. *La-*

uatur

uatur ut Cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorſus ſordes emergat. Dioſcorides. A

SQVAMA æris excuſſa ex Cyprijs officinarũ clauis, craſſa quidẽ ipſa pſtantior, quæ helitis, id eſt, clauaris nominatur. Sed ex uili promiſcuoq; ære, aut candido, uitioſa intelligitur: quam, utpote tenuem & inualidam, damnamus, maximè approbantes craſſam, ruſam, præſertim ſi aceti reſperſu æruginem contrahat. * Vim habet adſtrictoriam, extenuantem, reprimentem & erodentem: nomas coercet, ulcera ad cicatricem perducit. pota ex aqua mulſa, aquam trahit. Aliqui farina ſubactũ dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta: genarum namque ſcabritiam abſumit, & fluxiones exiccat. Dioſcorides.

ÆRVGO raſa fit ijs modis. In cadum aut aliud cõſimile uas, acetũ quàm acerrimum infunditur: ſuperponitur inde inuerſum æneum uas, præſertim concameratum: ſin minus, planum: ſitque obſtructũ, nullumq; habeat ſpiramentum: exempto, quo doliolum obturaueris, operculo, decimum poſt diẽ inſidens ærugo deraditur. Aut æris lamina in cadis ſuper acetum ita ſuſpenditur, ne ipſum attingat, & totidem poſt dies raditur. Aut maſſula æris, aut lamina una plures'ue uinaceis non recentibus, ſed iam aceſcentibus condũtur, & ſimili modo uerſantur. Quinetiam ex delimata æris ſcobe æruginem facere licet: nec non è laminis, quibus bracteę auri concluſæ malleo ducuntur, ſi quis eas aceto reſpergat, & ter aut quater uerſet, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cyprijs metallis gigni, lapidibus quibuſdam nonnihil æris habentibus, quibus ærugo effloreſcit: adduntque per Caniculæ æſtus è quodam ſpecu manare: ſed illam paucam, & optimam eſſe: hanc ſpeluncis effluentem, copioſam quidem, & boni coloris, ſed uitioſam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autem modis adulterant: aliqui pumice admiſto, alij marmore, alij atramento ſutorio. Sed deprehendemus pumicem, aut marmor, dum pollice ſiniſtræ manus madefacto, æruginis portiunculam altero atterimus: ſiquidem eam diffundi conſtat: marmoris autem, pumicisque partes coeunt non diſsipatæ, demumque tractatione crebra, & humoris complexu dealbeſcunt. quin & dentium appreſſu: ſiquidem ſincera cedit, læuis, & ſine aſperitate. Atramẽtum uerò ſutorium igne coarguitur: namque ſi fictile, aut lamina adulterata ęrugine illinatur, & feruenti cinere, aut carbonibus incaleſcat alterutrum, mutabitur, rubeſcetque id, quod atramentum ſutorium acceperit: quòd id uſtum ſuapte natura talem ſortitur colorem. Dioſcorides. B

ÆRVGINIS quam uocant ſcoleciam, duo ſunt genera. quędam foſsilis eſt, altera factitia ad hunc modum. In mortario Cyprij æris dimidiam heminam aceti albi acriſque, piſtillo cupreo conterito, donec ſtrigmenti craſsitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam unã, cum ſalis foſsitij translucen-

A tranſlucentis, aut marini quàm albiſsimi, ſolidiq́ue, aut certè cum nitri pari
pondere teritur in ſole æſtuoſiſsimis dieb us, ſub ſidus caniculæ, donec colo
rem æruginis contrahat, & concretu ſtrigmentoſum fiat: ubi autē ſe in uer-
miculorum Rhodiacis ſimilium ſpeciem coegerit, recondito. Efficax, & ual
de boni coloris redditur, ſi duas partes ueteris, cum una aceti adieceris, & a-
lia, quę dicta ſunt, peregeris. Sunt qui æruginem raſilem, quæ in apparatu nō
reſpondit, gummi miſto digerant in formas, & ita uendāt. quod genus, ut ui
tioſum, improbatur. Fit & quædam ærugo ab aurificibus, mortario & piſtil-
lo Cyprij æris, cum urina pueri impubis, qua aurum ferruminant. Antedicta
æruginū genera uſto æri omnino reſpondent, ſed magis effectu ualent. Sciē-
dum, foſsilem ſcoleciam præſtantiſsimam eſſe: deraſam ſequi: poſtremo lo
co factitiam. mordaciſsima tamen eſt hæc, & magis aſtringens. Aurificum
autem ærugo raſæ reſpondet. Aerugines omnes aſtringunt, extenuāt, excal
faciunt. oculorum cicatrices emēdant, lachrymas cient, nomas ſiſtunt, uul-
nera ab inflammatione tuentur. Vlcera ex oleo ceraq́ue ad cicatricem perdu
cunt: callos, & ſordida ulcera purgant, cum melle coctæ: callum fiſtularū
erodunt cum ammoniaco, collirij modo in eas adactæ. ad gingiuarum autē
excreſcētias, & extuberationem utiles. Magnopere extenuāt genarum craſ-
ſitiē, cum melle illitæ: uerùm poſt illitionem ſpongia ex aqua calida locus fo
B uendus eſt. reſina therebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt.
Vritur ærugo, quamcunque uelis, minutiſsimè fracta, comminutaq́;, in ficti
li patina, flagrantibus prunis ſuperpoſita: uerſaturq́ue donec ſe mutet, & co
lorem cinereum concipiat: poſtea refrigerata reponitur ad uſum. Sunt qui
cruda olla eam urāt, uti dictum eſt: ſed non prorſus eundem colorem crema-
ta reddit. Dioſcorides. Porrò æruginem, quòd colore ſit uiridi, officinæ ac
medici in Italia æs uiride nuncupant, & uulgari ſermone uerde rame. Ve-
rùm quamuis officinę eo in uniuerſum abundant: ſinceri tamen parum oſtē
dunt. Scolecia ærugine, ac foſsitia deſtituimur: quòd altera (quod ſciam)
hoc tempore non paretur, altera uerò ab ærarijs fodinis, ubi fortaſſe pluri-
ma reperitur, à foſſoribus non deferatur. Proinde cum harum copia nō ſit,
ea tantùm utimur, quæ ære in acetarijs cadis demiſſo, aut uinaceis iam a-
ceſcentibus obruto, conficitur. Hallucinantur, qui credunt æruginem & æ-
ris florem, unam & eandem rem eſſe. Mathiolus.

DIPHRYGES quaſi bis toſtum, eſt perfecti æris ueluti fæx ſubſidens,
& cohærens imæ fornacum parti: ablato ære poſt aquæ frigidæ effuſionē ui
ſitur. acre eſt, ut æs uſtum. Præfertur quod ſaporem æris & æruginis habet,
aſtringens & uehementer ſiccans linguam, quod exuſta ochra ſibi non uindi
cat, quæ tamen diphrygis uice uenditur: adulteratur enim ochra uſta, quæ
uti diphryges rubeſcit. Eſt etiam aliud genus factitium, quod ex pyrite cro-
ſo lapide fit, multos dies, ut calx cremato, donec rubeſcat, ut rubrica: dein-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0037-4

de ſublatum reponitur. Fiebat etiam è luti cuiuſdam Cyprij genere hodie in A
uſitatum: priora uerò duo genera facilè reperiri poſſunt. * Vis eius aſtringe
re, perpurgare, extergere, ſiccare, excreſcentia conſumere, ulcera ſerpentia,
& quæ cacoethe uocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes therebin
thina aut cerato exceptum diſcutit. Quòd ſi ad manus nõ ſit, eius loco Mar
chaſita uſtus, aut æs uſtum ſubſtitui poterit. Dioſcorides.

ALVMINIS apud ueteres tria fuerunt genera, liquidum, rotundũ, ſciſ-
ſile: quo duntaxat utimur ſub nomine uulgari aluminis plumæ. Cæterùm
quotieſcunq; in medicamenti alicuius compoſitione alumen ſimpliciter re
peritur, ſciſsile intelligendum eſt, ueluti omnium efficaciſsimum. Optimum
eſt candidiſsimum, ualde aſtringens, graui odore, non lapidoſum, non com-
pactum, ſed plerumque in capillamenta quædam caneſcentia dehiſcens. Ex
Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amiantho, ſed guſtu dignoſcitur, qd
non aſtringat. Præter iam recitata aluminum genera, factitia tria reperiũtur:
nempe alumen fęcum, quod fit ex uini fæcibus ſole ſiccatis, donec albeſcant,
deinde uſtis. Alumẽ catinũ, quod fit è cineribus herbæ kali, ſeu Sodæ uulga-
ris. Alumen ſcaiolæ: idq; fit è lapide ſpeculari, quem uulgò ſpeculũ Aſini uo-
cant. E' factititijs etiam ſunt alumẽ rocæ, & Zuccharinum: illud ex lapide cã
dido, interdum ſubrubro ſæpius præparato: hoc uerò ex alumine rocæ, ſac-
charo, & oui albumine paratur. Aluminis liquidi & rotundi loco, ſatis com- B
modè uſurpare poſſumus alumen rocæ. Alumen craſſarũ partium eſt. * Vim
habet excalfaciendi, aſtringendi & expurgandi. Vlcera putrida emendat: hu
mida exiccat, carnem ſuperexcreſcẽtem coercet: pruritum tollit, & ſcabiem
ſanat, &c. Galenus, Dioſcorides, & Florentini Medici.

SAL natiuus eſt, & factitius. Natiuus uel in terra, uel ad mare ex aqua ma
rina, uel in lacubus, uel in fluminibus, aut in fontibus. Natiui (quáuis uariæ
ſint differẽtiæ, diuerſisq; locis reperiátur) in uſum tamẽ medicũ tres recepti
ſunt: uidelicet ſal Ammoniacus, uulgò Armeniacus dictus, ſal gemmæ, & ſal
Indus. Ex his uerò ſalẽ gẽmæ duntaxat habemus, candidũ, tranſlucentẽ cry-
ſtalli modo, eſtq; ſal foſsilis. Sal Armeniacus hodie dictus, nõ eſt natiuus, ſed
factitius. Ex eorum genere, qui ſponte in aquis generátur, multæ ſunt differẽ
tiæ. Qui in mari naſcitur, & in ſcopulis reperitur, ex ſpuma maris conflatus,
ſpuma ſalis appellatur. Qui in Iudææ lacu gignitur, in quo & aſphaltus naſci
tur, Sodomeus uocatur, ab Arabib. ſal naphticus, amarus eſt. Hoc caremus,
quemadmodum & reliquis natiuis in lacubus aut fluminibus repertis. Facti
tiorum uaria ſunt genera, ſecundũ materiam, ex qua fiunt, differentia. Nam
alia ex aquis ſalſis generantur, ueluti marinus: & qui ex fontibus fiunt, ut ſal
communis: alij ex cineribus (de quibus ſuo loco) aliaúe materia, quemad
modum ſal Alkali, qui fit ex herba kali, & uulgaris Armeniacus, qui in Alexã
dria fit in balneis. Cæterùm hodie pro efficaciſsimo in medicina ſale gem-
mæ uti-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0038-0

A mæ utimur, qui foſsilis eſt, ut diximus, & in Germania, alijsq́; locis eruitur. Præfertur deinde marinus. omnium infirmiſsimus eſt uulgaris. Saccharum candi tametſi Auicenna interdum ſalem Indum appellet, inter ſales tamen referendus non uidetur. Is præterea quem Dioſcorides ſalis florem, aut rectius maris florem nominat, ſali multum diſsimilis eſt: nihil enim aliud eſt quàm pinguedo quædam crocei coloris mari, Nylo, & alijs lacubus innatás: eo tamen hodie etiam caremus. Qui propriè flos ſalis dicitur, in ſalis fodinis reperitur, & in ipſis etiam ſalignis, uelut pollen quidam craſsioré ſalem ambiens: tenuiorū multò eſt partium quàm ſal, colore candidiſsimo, interdum cinereo, qui inferior eſt. * Porrò ſal omnis digerit, aſtringit, calefacit, ſiccat, abſtergit, reſoluit, & quicquid humidum eſt, conſumit, diſsipat: miſcetur medicamentis purgantibus, & alijs, quæ intrinſecus adhibentur: nec non glandibus & clyſteribus. Medici Florentini.

NITRI apud ueteres multæ erant differentiæ: natiuum, factitium, & aphronitrū, quod ueluti nitri flos erat. Hodie unicum habemus nitri genus, nempe boracem non excoctam, quę quibuſdam nitrum foſsile eſt: eoq; nitri loco uti poſſumus. Sal nitri, tametſi proximè ad nitri naturá accedat, nullus tamē eius in medicina uſus eſſe poteſt, præſertim in his, quæ intrò aſſumuntur. Medici Colonienſes.

B SVLPHVRIS duo ſunt genera: uiuum, quod ſpontè & per ſe naſcitur: & ignem expertum, quod arte in fornacibus fit. Optimum exiſtimatur uiuū, quod apyron uocant, nitedulæ modo ſplendidum, perlucens, minimè lapidoſum. Probatur in genere ſulphuris ignem experti, qđ uiret, ac pręPingue ſpectatur. Plurimum in Melo & Lipara gignitur. Supradictum ſulphur calefacit, diſcutit, & celeriter concoquit. * Prodeſt tuſsibus, ſuſpirioſis, purulenta extuſsientib. in ouo ſumptū, aut ſuffitum: præterea partus uſti nidore extrahit. Lepras, lichenas, ſcabros ungues, cum reſina terebinthina miſtum aufert: cum aceto autem illitum, ad lepras efficax eſt: uitiligines tollit. Scorpionis ictibus, addita reſina, medetur: cū aceto uerò, draconis marini, ſcorpionisq́; plagas ſanat. Pruritus toto corpore erumpētes, cum nitro deterſum ſedat: regium morbum emendat, inſperſum fronti cochlearis menſura, aut in ſorbili ouo ſumptum. Facit ad grauedinem & deſtillatiōes, ſudores quoq; cō ſperſum inhibet. podagricis cum aqua & nitro illitum, conducit. grauitatem auditus, ſuffiti nidorem raptim per fiſtulam hauſto, ſanat. Lethargicos ſuffitu excitat: erumpentem undecunq; ſanguinem ſiſtit. Contuſis auribus, cum uino & melle illitum, medetur. Chimici oleum ſeu balſamum ex eo adeò efficax cōficiunt, ut neq; uiuum corpus, neq; mortuum ad putredinem tranſire ſinat: ſed adeò integrum tueatur, ut neq; ulla cœleſtis impreſsio, uel ab elementis profecta corruptio, uel ab ipſo iam ortu inducta obeſſe ei poſsit. de quo uide ſuo loco. Dioſcorides, Andernacus.

CHALCITIS metallica reſ eſt, in uenis ærarijs nata, mediæ inter Mi- A
ſy & Sory facultatis, medijq; ſitus. Præfertur ſimilis æri, friabilis, nec lapido-
ſa, nec inueterata, intercurſantibus oblongis uenis, ſplendentibusq; : cuiuſ-
modi eſt, quæ in Thuſcia Italiæ parte inuenitur. In Germania etiam Chalciti
dis genus reperitur, lapidoſum, ponderoſum, rubrum cum ſcintillis aureis.
Pręfertur Italica, potiſsimùm ad Theriacæ compoſitionem: ad reliquorum
uerò medicamentorum compoſitionem Germanica uti poſſumus. * Cæte-
rùm Chalcitidi abſterſoria uis ineſt, excalefaciens, & cruſtas ulceribus obdu
cens: purgat, quæ oculis, & eorundem angulis hærent. In genere leuiter ero
dentium eſt, &c. Dioſcorides, Medici Florentini.

De metallis calidis & ſiccis in gradu quarto.

VITRIOLVM, quod Gręcis Chalcanthum, Latinis atramẽtum ſutoriũ
appellatur, duplex eſt: factitiũ & natiuum. Natiuum in terræ uenis, aut ſaxo-
rum commiſſuris concretum reperitur: aut dum ex ijs guttatim diſtillat, par
tim ex ijs ſtiriarum inſtar dependet, partim in canalium fundum decidit. Ho
die aliud itẽ genus in terræ ſuperficie concretum reperitur, quod uulgò cop
paroſa uocatur. Factitium etiã duplex eſt. Vnũ quod in Cypro peculiariter
fiebat, ex aqua quadã manante ex ſoryos, chalcitidis, & miſyos fodinis, atq;
in piſcinas quadratas effuſa, ibi ſponte concreſcebat. Alterum fit decocta a-
qua, in qua maduerit terra quædam atramentoſa: ut hodie moris eſt in mul- B
tis locis. Natiuum factitio præſtantius eſt: ideo in eorum numerum coppa-
roſa Cypria referri poteſt, cum ſit aliorum penuria. E' factitij generibus, Cy-
prium excellebat: cum uerò deſit, uitriolum Romanum aut Siculum uſurpa-
ri poteſt, ueluti pręſtantiſsimum inter factitiorum genera. * Inſigniter calefa
cit, maximeq; aſtringit: ideo totius carnis naturam ſiccat, & in ſe contrahit.
Chemici ex eo oleum hodie parant: de quo ſuo loco. Medici Florẽtini.

AVRIPIGMENTVM aurum colore imitatur. Eius apud Dioſcoridem
duo genera. Vnum è multis ſquamis, ut altera alteri impoſita uideatur, con-
ſtat: id ſi purum fuerit, nec ulli materiæ permixtũ, optimũ exiſtimatur. Alte-
rum colore ſandarachę, hoc eſt rubrum, glandis effigie. Deligendum ergo au
reo colore micãs, è tenuibus ſquamis compactum, quod facilè finditur, & la-
pillis aut terræ permiſtum non eſt. Ex auripigmento natiuo fit artificiale, Ar-
ſenicum uidelicet & Reagal uulgò uocatum. * Vim habet adſtrictoriam, & e-
rodentem. Cruſtas cum uehementi uredine, & uiolẽto morſu excitat. repri-
mit quę excreſcunt, & capillos euellit. De oleo, quod ex eo cõficitur, uide in-
frà ſuo loco. Medici Florentini.

SANDARACHA lapis eſt in metallicis uenis, plerunq; cum auripigmẽ-
to naſcens, rufa eſt, cinnabaris colore, nonnihil ad luteum uergens. quę cum
uritur, fumum exhalat pallidum, ſulphurisq; uirus redolet, tametſi non con-
ſumatur. Facilè hodie legitima haberi poteſt: factitia tamẽ etiam fieri poteſt,
ſi auripig-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0040-0 DFG

A ſi auripigmentum coquatur, donec cinnabaris colorem contrahat, poteſtq;
uerę ſandarachę loco ſubſtitui. Sed animaduertendum eſt, ſandarachæ uoca
bulo apud Arabes uernicē intelligi, quę nihil aliud eſt, quàm gummi iunipe-
ri, non autem prædictum lapidē. Itaq; curam adhibeant Medici, ne altera al-
terius loco indifferenter utantur. * Vis eadem, & uſtio, quæ auripigmento.
Explet alopecias, reſina excepta, & ſcabros ungues cum pice eximit. Con-
tra phthiriaſin ex oleo efficax eſt: tubercula cum adipe diſcutit. Prodeſt
ad narium, oriſq; ulcera, & cæteras papularum eruptiones cum roſaceo: itē
cōdylomata. Datur ex mulſo, purulenta extuſsientibus. ſuffitur quoq; cum
reſina, aduerſus ueterem tuſsim, rapta per fiſtulam nidore: uocem expedit
cum melle delincta: ſuſpirioſis cum reſina in catapotio optimè datur. Dio-
ſcorides, & Florentini.

CHRYSOCOLLA ſiue borax natiuum, genus nitri foſsilis eſt, ab Arme
nia & Macedonia, & Cypro translatum, in aurarijs, argentarijs & ærarijs fo-
dinis repertum. pręſtantiſsimum eſt Armenium, ærarium praſsini coloris: ſa
poris nitroſi cum aliquali amaritudine, & ſubſtantia dura. ijſdem in locis re-
peritur, arenæ per ſe ſimile, aut materiæ metallicæ permiſtum, ſed quod ab-
raſum arenæ ſimilitudinem gerit. Huius uſus eſt in medicamentis & aurifa-
brorum officinis, quemadmodum apud ueteres chryſocollæ. Factitia Chry-
ſocolla ex pueri urina in æreo mortario trita piſtillo æreo fiebat. Hæc Medi-
B cis in uſu fuit. Sunt etiamnum aliæ factitiæ, quę pictoribus tantùm ſeruiunt.
* Vis Chryſocollæ ad purgandas cicatrices: excreſcentem carnem coercet,
aſtringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordēdo exeſt. Inter medica-
menta intelligitur, quæ uomitiones cōcitant, & necē inferre poſſunt. Dioſc.

MISY aſſumendum natione Cyprium, auri ſimile, durum, quod friando
auri colorem imitatur, & ſtellæ modo ſplendet. * Vim habet & uſtionem,
cum chalcitide eandem, præterquam quòd pſoricum ex eo non conficitur,
exceſſus, defectuſq; ratione tantùm differens. Aegyptium aūt cæteris præ-
ſtat, utpote quod efficacius habeatur, ſed ad ocularia medicamenta multò ſu
pradicto inferius. Quod ſi deficiat, eius loco ſumi poterit uitriolum uetuſtū
uſtum. Dioſcorides.

SORY exiſtimarunt aliqui melanteriam eſſe, aberrantes: ſiquidē ſui ge-
neris eſt ſory, ei non abſimile. Verùm ſorei uirus ineſt graue, & nauſeam mo
uens. Inuenitur, etiam in Aegypto, & alijs quibuſdā regionibus, ut in Libya,
Hiſpania & Cypro. Præfertur Aegyptium, quodq; frianti nigrius apparet, in
multa foramina dehiſcens, ſuppingue, inſuper aſtringens, & olfactu deuora-
tioneque magnum uirus olens, ita ut ſtomachus in uomitiones effundatur.
Quod autem friatum ſcintillas miſyos modo non emittit, & alterius generis
eſſe, & inualidum, cenſendum eſt. * Vim & uſtionem ſupradictis ſimilem ha
bet. Dolori dentium cauernis inditum medetur, eoſq; labātes firmat: iſchia-

dicis ex uino infuſum auxiliatur:illitum cum aqua, uaros extinguit. Medica A
mentis admiſcetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem ferè omnia, & alia,
quæ uſtionem experta non ſunt,peruſtis ualidiora eſſe exiſtimantur:præter
ſalem, & uini fæcem, nitrum,calcem,& cóſimilia,quę cruda remiſsiora ſunt:
combuſta enim uiribus efficaciora redduntur. Dioſcorides.

MELANTERIA geminæ eſt originis.quædam in faucibus cuniculorũ,
quibus ęs eruitur,ſalis modo cócreſcit. Alia uerò in ſumma facie ſupradicto
rum locorum coit, quæ terrena eſt. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs
quibuſdam regionibus,foſsilis quędam. Præſtat, quæ ſulphuris colorem tra
hit,læuis,pura,æquabilis,& quæ contactu aquæ confeſtim nigreſcit. * Vim
cauſticam eam obtinet, quam & miſy. Si deficiat,eius loco accipiatur uitrio
lum,aut copparoſa dicta. Dioſcorides.

De metallis frigidis in primo.

STIMMI uel STIBIVM, uulgò ANTIMONIVM, optimum, quod
ſplendidiſsimum eſt,modoq; nitedularum emicat, confractu cruſtoſum,ni-
hil terræ aut ſordidi habens, friabile. * Vis eius aſtringere, meatus obſtrue-
re,refrigerare,excreſcentia in carne cohibere, ulcera ad cicatricem perduce
re,ſordes & ulcera oculorum expurgare: ſiſtit & ſanguinem è cerebri mem-
brana ꝓfluẽté. & ut in uniuerſum dicatur,uis uſto plumbo ſimilis eſt, &c. Ex B
ſtibio paratur oleũ,& uitrũ,medicamẽtũ purgatoriũ: de quib. ſuo loco. Dioſ.

De metallis frigidis in ſecundo.

ARGENTI ſcobs ſeu ramentum,quod limatura uocatur, aut ſcoria,aut
helcyſma,aut encauma,molybdenæ uim habet. * Confert humoribus uiſco-
ſis,ſcabiei pruritui,ulceribus, tremori cordis, & oris fœtori. De liquore,qui
ex argento chemicè cóficitur,uide infrà ſuo loco. Dioſcorides,Andernacus.

SPVMA argenti,uulgò LITHARGYRIVM dicitur,lapis eſt è plumbo
factus:plumbum enim dum ſecunda fornace excoquitur aut ſolum, aut me-
tallo aliquo permiſtum,partim in lithargyron, partim in plumbaginem uer-
titur.Duo ſunt eius genera:unum colore aureo,alterum argenteo: quo fit,ut
illud lithargyros auri, hoc lithargyros argenti nominetur. Inde uero hęc dif-
ferentia nata eſt, quòd alterum altero maiorem uim ignis paſſum ſit. Lithar-
gyrium auri præfertur:hodie notiſsimum. * Vis aſtringere,mollire,caua ex-
plere, excreſcentia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, refrigerare, &
occludere,&c. Medici Florentini.

ARGENTVM uiuum duplex eſt, natiuum & factitium. Fit ex minio,
quod abuſiuè cinnabaris dicitur, patinis fictilibus impoſita, ferrea concha
cinnabarim continente,& calice cooperta,argilla ſuperlita, carbonibus ſuc-
cendunt. Siquidem deterſa fuligo, qua calici inſidet, refrigerata in argen-
tum uiuum coit. Quinetiam inuenitur in argenti fodinarum tectis ſtillatim
concretum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0042-1

A concretum. Alij per ſe in metallis inueniri tradunt. Seruatur in uitreis aut
plumbeis, aut ſtagneis, aut argẽteis uaſis: ſiquidem aliam materiam omnem
exedit, & defluere facit. * Potum uim pernicialem habet: ſuo enim pondere
interna exeſt. Remedio eſt lac multum ſubinde potum, & uomitionibus re-
iectum, aut uinum cum abſynthio, aut apij decoctum, aut ſemẽ hormini, aut
origanum, aut hyſſopum cum uino. Auri limata ſcobs, id eſt, ramentũ quàm
tenuiſsimum epotum, mirabili eſt auxilio. Cæterùm ex argento uiuo confi-
citur Mercurius ſublimatus & præcipitatus, & oleum: de quibus ſuo loco.
Dioſcorides.

PLVMBVM humida conſtat natura, frigore congelatum: item aerea &
terreſtri, ſed pauca. fit ex illo pila, ſeu mortarium, & piſtillum, ad uſum medi-
cum. Quicunq; enim humor in eo aliquandiu reſidet, multò euadet frigidi-
or, quàm antea fuerit. Ideo oleum omphaceum, aut roſaceum, aut melinũ,
aut myrtinum, ſi illi infundatur, remedium optimum aduerſus inflammatio-
nes, & ulcera contumacia, tum aliarum partium, tum naturalium, ſeu teſticu
lorum, cancroſq;, & articulorum fluxiones præparatur. Quòd ſi refrigerans
aliquis ſuccus, ut ſemperuiui, cotyledonis, intybi, lactucæ, chondrillę, pſillij,
omphacij, portulacæ, mortario eiuſmodi imponatur, ſubigaturq; in ſole, aut
aere, aliasúe calefacto, præſtantiſsimum efficitur medicamentum ad feruo-
B rem & calidas fluxiones reſtinguẽdas. Quinetiam plumbum in laminas de-
ducitur: quæ lumbis admotę, genituræ fluorem per inſomnia prohibent, in-
ſigniter refrigerãtes. Bractea quoq; tenuis ex eo facta gangliũ diſsipat, pro-
pius ei alligata. Ex eo fit oleum: de quo ſuo loco. Andernacus.

PLVMBAGO, quæ Græcis Molydæna uocatur, optima eſt flaua, argen
teæ ſpumæ æmula, modicè ſplendens: cùm teritur rufa, cocta cũ oleo iecino
ris colorem trahit. Vitioſa eſt, quæ aerem, aut colorem plumbeum refert.
Gignitur ex auro & argento. Eſt enim quædam foſsilis, ad Sebaſtiam & Cor
cyrum inuenta. Quo in genere probatur, quæ lapidoſa non ſit, aut recremen
toſa, ſed nitens, & flaua. * Vim habet ſpumæ argenti, aut recremento plum-
bi ſimilem. Vritur, lauaturq; eodem modo. Miſcetur conuenientiſsimè me-
dicamentis, quæ liparas uocant, atque emplaſtris minimè mordentibus.
Carnem recreat, & ulcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen me-
dicamentis aut abſtergentibus non conuenit. Si deficiat, lythargyros eius lo
co ſumi poteſt Dioſcorides.

LOTVRA plumbi ſic fit. In mortarium plumbeum aquam inijciens, pi-
ſtillo plumbeo terito, donec nigreſcat aqua, & limi modo craſſeſcat, aut lutu
lenta reddatur: linteo deinde colato, aquã ſuperinfundens, quò facilius quic
quid eſt reſolutum, incerni poſsit. hoc iterũ facito, uſq; dum ſatis tibi habuiſ
ſe uideatur. Vbi cõſederit, priore aqua effuſa, nouam adijciens, ut cadmiam
lauato, donec nulla extet nigritia: poſtea in paſtillos cogẽs reponito. Quidã
ſcobem

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0043-7 DFG

ſcobem mundi plumbi lima quæſitá, mortario piſtilloq; lapideis terunt, aut A
manibus cum aqua paulatim adiecta fricant, donec nigreſcat: mox ubi id peſ-
ſum ierit, effuſa aqua, colligunt in paſtillos. nam tritum uehementer, ceruſſæ
ſimile redditur. Alij elimatæ ſcobi modicam plumbaginem adijciunt, affir-
mantes ita elotum plumbum præſtantius eſſe.* Poteſt refrigerare, adſtringe-
re, inducere, mollire, caua explere, ſiſtere oculorum fluxiones, & ulcerum
excreſcentia. Sanguinem ſupprimit: prodeſt contra ſedis ulcera, condyloma-
ta, & hæmorrhoidas, ex roſaceo: item ad ea, quæ ægrè cicatricem ducunt: &
in totum ſpodij effectus præbet, niſi quòd non obducit cruſtas. Sincerum
plumbum affrictu, marini ſcorpionis, draconiſque plagis auxiliatur. Di-
oſcorides.

VRITVR plumbum ſic. Super quàm tenuiſsimas plumbi laminas, fictili
nouo inditas, ſulphur inſpergito: additiſque alijs rurſus laminis, interiecto
ſemper ſulphure, uſquedum uas expleueris, ſuccendito. flagrante autẽ plum-
bo, ferrea rude uerſato, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è plum-
bo non uſtum hæſerit. tum demum obſtructis naribus eximito: alioquin ha-
litus plumbi noxius ſentitur. Aut elimatam plumbi ſcobem in olla ſulphure
urito. Alij laminas in fictili crudo, ut dictum eſt, imponunt fornaci, aut foco,
& circumlinentes operculum, dato exili ſpiramento, urunt. Alij pro ſulphu-
re ceruſſam, aut hordeum inſpergunt. Alij integras laminas imponẽtes, acri B
igne utuntur, & rudicula ferrea continuè mouent, dum in cinerem ſoluan-
tur. Sed difficilis huiuſmodi uſtio, & ſi uehementius uratur, contrahit ſpumę
argenti colorem. Magis tamen nobis placet prima urendi ratio. Plumbum
uſtum lauatur, ut cadmia, & reconditur. * Eoſdẽ effectus habet, quos plum-
bum elotum, ſed multò acriores. Dioſcorides.

RECREMENTVM plumbi, quod ſcoriam uocant, optimum eſt, den-
ſum, fractu contumax, ceruſſam planè repræſentans, nihil plumboſi habens,
quod ad luteum colorem accedit, & urit, ſplendorem imitatur. * Eadẽ, quæ
plumbum exuſtum poteſt, ſed magis aſtringit. Lauatur in mortario infuſa a-
qua, & refuſa ſumma aquæ parte, quæ luteum colorem duxit: idque ſæpius,
dum recrementum abſumatur. Dein ubi conſederit craſſamentum, aqua ef-
fuſa, digeritur in paſtillos. Dioſcorides.

CERVSSA fit hoc modo. Infuſo in urceum oris lati, aut fictile labellum,
quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam ſupra fictilis ſpiraculũ, ſubiecta
prius arundinea tegete, firmato: ſuperiectiſq; uelaminibus, ne halitũ expi-
ret acetum, ubi reſoluta fuerit, defluenſq; deciderit, humorẽ purum ad ſum-
ma delatum colato, craſſamentumq; transfundito. debet quoque ſiccari in
ſole, mox truſatili mola teri, aut aliàs tritum cribari. poſtea quod ſupereſt
duri, in tenues partes redigendum, cribrandumque. uiciſsim eadem ter-
tiò, quartoque facienda. Melior, quæ primò cribrata eſt, & medicamentis
oculorum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0044-3

A oculorum aſſumenda. Secundum locum tenet ſequens, & reliquæ ſuo ordine. Nec deſunt qui ligneas rudes in medio uaſe appendant: & deraſo ceu ſitu impoſito, ita ut acetum non contingat, inditoq; operculo circumlinentes dimittunt. Poſt dies decem laxato obturamento uiſunt: cumq́; reſoluta materia fuerit, reliqua, ut ſuprà diximus, exequuntur. Si autem quis in paſtillos uelit digerere, aceto acri ſubacta, diuiditur in paſtillos, qui in ſole ſiccantur. Æſtate tamen ſupradictum opus obeundum eſt: ita enim candida atq; efficax redditur. Quinetiam hyeme paratur, urceis ſupra furnos, balnea, aut fornaces impoſitis: aſcendens enim calor idem, quod ſol præſtat. Laudatiſsima fieri putant Rhodi, & Corinthi, aut Lacedæmone: proximam Puteolis. Torretur hoc modo. Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maximè Attico, tritam ceruſſam imponito, & aſsiduè uerſato: cumq́; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & utitor. Eſt & aliud urendi genus. Trita patinis nouis ſupra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore ſimilis ſandarachę fiat, extractaq́; ad uſus miniſtratur. Quę uerò ita parata eſt, Sandyx à quibuſdam dicitur. Lauatur ceruſſa cadmiæ modo. * Ceruſſa frigida eſt & ſicca ſecundo ordine: occludit, emollit, explet, extenuat: inſuper excreſcentia leniter reprimit, & ad cicatricem perducit. Miſcetur ceratis & emplaſtris, quæ liparæ uocantur, paſtillisque. Eſt autem lethalis eius potus. Dioſcorides.

B

De metallis aſtringentibus.

CADMIA fornacaria melior eſt botrytis, idem racemoſa, in ſummo fornacis ærariæ affixa, denſa, modicè grauis, in leuitatem magis inclinans, colore ſpodij, & quæ fracta cinerulenta & æruginoſa eſt. Cadmia lapis, calaminaris uulgò dicitur, cuius puluere æs rubrũ pallore tingunt, & augent etiam hodie fabri ærarij. Is alieno ſapore mandenti eſt, & in farinam tritus, aceto ſubactus, in ſole ſiccatus coit in lapidem, in igne manet, & fuliginem edit luteam uel æream: quæ lapidi cuidam in lapidum fodinis inuento, à nonnullis malè pro Cadmia ſuppoſito, conueniunt. Reperitur itaq; aliũd Cadmiæ genus, lapidis ſimilitudine, in ærarijs fodinis, teſt. Gal. tametſi Dioſcorides neget: imò hodie adhuc reperitur, hisq́; uſui eſt, qui aurichalcum conficiunt. Medici Colonienſes.

POMPHOLYX uera Arabum Thutia eſt. fit è tenuiſsima fauilla quę in altum euolat, & tecto fornaciq́; adhærens: principiò cum fit, aquarum bullis ſimile prodit, quę per pluuias inter ueris initia erumpunt: colore albo, quæ in tenuiſsimum polliniq́; ſimilem puluerem diſſoluũtur: ſimiles habent facultates, ſed pompholyx eſt tenuiorum partium. Pompholyga pharmacopolæ Nihil album, Germani *Vueiß nicht*, appellant. Probatur quæ Norinbergæ conficitur. Hodie itaq; cognitum, & facilè ex ærarijs officinis haberi poſ-

ſet: ſed his ſubſtitui poſſunt Dioſcoridis antiſpodia, aut officinarum thutia. * Vim habet adſtringendi, refrigerandi, explendi, purgandi, obſtruendi, & aliquantum exiccandi. Inter medicamenta numeratur quę leniter cruſtas obducunt. Medici Colonienſes. A

SPODIVM in ęris fornacibus inuenitur, ubi & pópholyx, quæ Arabum Thutia eſt (nam officinarũ thutia, ueterum Cadmia eſt, ut mox dicetur.) fiũt ex fauillis è metallo, dum coquitur, emicátibus, & ſpecie differũt. nã ſpodiũ fit è partibus craſsiorib & in ærariarũ officinarũ pauimentis reperitur. Ideo multũ terrę colligit, & ſpurcitia reficitur. Hoc hodie in pharmacopolijs Nihili griſeũ, & à Germanis *Grauw nicht* appellatur. Spodiũ Auicénę fit ex arundinis radicibus, eiusq; uſus eſt in ab Auicenna pręſcriptis medicamẽtis: nam antiſpodij genus eſt. Illud uerò quod ex boum, ſimiliũq; animaliũ cruribus confectũ officinę uſurpát, pręſtat reijcere, eiusq; loco, aut Auicénæ aut Dioſcoridis aliquo antiſpodij genere uti, in his præſertim, quæ intrò ſumenda ſunt, medicamẽtis: in his uerò quę foris adhibẽtur, aut uero ſpodio, aut pompholyge, aut thutia officinarum præparata. Medici Colonienſes.

THVTIA officinarum ueterũ cadmia eſt, fornacaria ſcilicet. Gignitur in fornacibus ærarijs, fuligine flatu egeſta, ueluti ſpodium & pompholyx, quæ uera eſt Arabum thutia. Medici Colonienſes.

GYPSVM è quodá candido lapide fit, in laminas facilè ſciſsili: qui tamen non longa ignium ui torretur, & excoquitur. Fit etiam gypſum è ſpeculari lapide, qui Græcis *σεληνίτης* dicitur. Item ex alio quodá lapide niuei candoris, è quo in Hetruria torno patinæ & alia uaſorum genera conficiuntur. Hunc Alabaſtrum appellát, ſed perperàm. Gypſum & ipſum ad communẽ omnium terrenorum, lapidoſorumq; corporum facultatem, qua deſiccare dicta ſunt, inſuper hoc adiunctum habet, quòd eſt facultatis emplaſticæ. * Habet uim adſtringendi, obſtruendi: ſanguinis eruptiones, ſudoresq; cohibet. ſed potum, ſtrangulationis modo iugulat. Galenus, Dioſcorides, Mathiolus. B

De metallis uenenoſis.

ARGENTVM VIVVM potũ, ſtomacho, uẽtri, & interaneis grauitatem cum magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere ſuo inteſtina uulnerat: urináq; ſupprimit: corpus intumet, plumbeáq; deformitatem cõcipit. Lac copioſè potũ auxiliari cõſtat: ſed poſtea euomát, qui hauſerũt. Dioſcor.

ARGENTI SPVMA pota eadem quę argentum uiuum infert. Quibus ſubuenit ſecundum uomitionem, potum ſylueſtris hormini ſemen, myrrhæ drachmæ octo, abſynthium, hyſſopum, apij ſemen, aut piper, aut luguſtri flos ex uino: aridum palumbis fimum, cum nardo & uino. Dioſcorides.

AVRIPIGMENTVM, CALX, & SANDARACHA, pota, aluum & inteſtina cum uehementi eroſione excruciant. Præbenda cuncta quæ ſuo

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0046-4

A admiſtu illorum acrimoniam hebetant ac ſoluunt, & facilem lubricamq́; aluum reddunt, cuiuſmodi ibiſci & maluæ ſuccus eſt. Dandum decoctum ſeminis lini, uel ſemen tragi herbæ, uel oryzę, lacq́: cum aqua mulſa copioſum, iura pinguia, & boni ſucci. Dioſcorides.

CERVSSA ſuo colore proditur: ſumpta enim, mox palatum, gingiuę, lingua, & commiſſuræ dentium, candore quodam inficiũtur: ſingultus, tuſsim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigeſcunt, mens labat, membra torpeſcunt. Quibus dare conuenit aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctũ, aut lac calidum, aut ſeſamam ex uino tritam, uel lixiuium ex ſarmentis factam, amaracinum oleum, aut irinum, perſicorum oſſa cũ hordei decocto: columbina oua cum thure, aut hordei decocto, aut prunis: aut gummi, quod ulmus plorauit: aut humorem, quem ulmea folia reddiderunt, cum aqua tepida: ſed tum quoq; nouant. Conuenit etiam thapſiæ ſuccus, aut ſcammoniæ, cum aqua mulſa potus. Dioſcorides.

LAPIDESCENS GYPSVM ſtrangulationem creat. Quare eadẽ proferenda ſunt, quæ manſis fungis, auxilia: & adhæc maluæ decoctum, quod etiam olei uicem penſat: utpote cum pingue ſit, euomendo lubricas uias & faciles reddit, deradiq́; corpora nõ ſinit. quod ubi duratur in lapidem, gypſum efficit. Quinetiam prodeſt oleum ex aqua mulſa, aut ficorum decocto & lixiuia e ficulneo cinere, aut ſarmentis facta, cum uino copioſiore pota: & ori-
B ganum, aut thymum cum lixiuia, aut aceto, aut paſſo: hiq́; decocto maluæ proluendi. Dioſcorides.

DE LAPIDIBVS CAP. VI.

- Lapides
  - Precioſi, *alterãtes qualitate*
    - Prima. *Sic frigidi in*
      - Primo
        - Hiacynthus.
        - Saphyrus.
        - Smaragdus.
      - Secundo
        - Rubinus, Carbunculus.
        - Granatus.
        - Sardonius, *&c.*
      - Quarto: Adamas.
    - Secunda. *Sic amuleti*
      - Belzoarticus.
      - Hiacynthus.
      - Saphyrus.
      - Smaragdus.
      - Carbunculus.
      - Granatus.
      - Sardonius.
      - Amethyſtus, *&c.*
  - Minus precioſi, *&c. Vide ſignũ* A.

A

A. Minus *precioſi*

- Alterantes *qualitate*
  - Prima. *Sic*
    - Calidi
      - Hæmatites, Pyrites.
      - Lapis Aſius.
      - Thyites, Smyris.
      - Schiſtus, &c.
    - Frigidi
      - Cryſtallus.
      - Lapis Phrygius.
      - Lapis Samius, &c.
    - Sicci, Arena, &c.
  - Secunda, *Sic*
    - Aſtringentes
      - Lapis Aſius.
      - Naxeus, Geodes.
      - Pumex, &c.
    - Emollientes
      - Alabaſtrites.
      - Gagates.
      - Lapis Thracius, &c.
    - Obſtupefacientes
      - Memphites.
      - Iaſpis.
      - Ophites.
    - Abſtergentes, Arabicus.
    - Glutinantes
      - Galactides.
      - Melites.
    - Cicatricem *inducentes*, Morochtus.
    - Calculum *comminuentes*
      - Lapis lyncis.
      - Iudaicus.
      - Lapis ſpongiæ.
    - Fœtum *retinentes*
      - Aetites.
      - Iaſpis.
    - Menſes *cientes*, Oſtracites.
    - Amuleti
      - Selenites.
      - Lapis Amiantus.
      - Myexis.
- Purgantes
  - Humores *craſſos: ut* Magnes.
  - Melancholiam: *ut*
    - Armenus.
    - Cyaneus, *ſeu* Lapis Lazuli.

B

De lapi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0048-6
DFG

A *De lapidibus precioſis, frigidis in gradu primo.*

HYACINTHORVM duæ ſunt ſpecies: rubra, quæ nobilior eſt: & carbunculo ſimilis, quæ ab igne illicò mutatur. uixq; qui lentem magnitudine excedat, inuenitur. Sed gẽmarij ſæpe Granatum Æthiopicum pro eo oſtendunt. Pro conſtãti creditur, hominem tutum reddere à fulminibus, peſteq; : & ſi peſte quis laboret, nitorem amittere, coloremq; dilutiorem ac lãguidiorem induere. * Cor etiam confirmat, ebibitum & geſtatum: ſomnum conciliat, & honores auget, tum diuitias atq; prudentiam: quæ omnia etiam facit, qui colorem habet florum garyophilli Turcici, id eſt luteum, quaſi lutei oui, ſed ſplendidum & perſpicuum. Venuſtus eſt, ac non facilè uitiatur: eſt enim corneolo aliquãtulum durior. non eſt tamen adeò efficax, ut ille. Cardanus.

SAPPHIRVS gemmarum omnium pulcherrima eſt, cœli colorem refert miro ſplendore, & perſpicuitate ſumma: non tamen margaritas, carbunculos, adamantes, neq; ſmaragdos precio uincit. omnium duriſsima, præter adamantem. Omnibus in morbis cutis geſtando utilis eſt, ut ego expertus ſum: anthraces enim naſci uetat peſtifero tẽpore, & ſcabiem ſemper minuit, caſtum & pudicum etiam ob id reddit, & ſudores eadem ratione comprimit. Et ex ſecundis quaſi uiribus corpus confirmat, & colorem bonum facit. terrores uanos tollit: atræ bili aduerſatur, cohibet, & iuxtà etiam pellit. Mores in melius mutat, tanquam ex tertijs uiribus: unde pios facit, & tranquillos
B oculos ſi tangat ſæpius, à uariolis præſeruat: & anthraces eodem modo impoſitus mitigat & ſedat. * Creditur necromantiæ auxiliari: ſed prius conſtituere oportet, quomodo ſit, an naturalis ſcilicet, idq; difficilè uidetur: nam animam ab errore liberat. hæc autem conſtat uiolata mentis & ſenſuum acie, uel à diuino numine. non par autem eſt, lapidi tantum tribuere. Malim tamen in dubijs experimẽto cedere. Ob duritiem, qui acerbus eſt, ſi per tres horas in auro excoquatur, in ſpeciem tranſit adamantis, candidiſsimusq; euadit, ac ſplendidus. Vnde patet, exhalatione terrea tingi. antea enim non adeò perſpicuus eſt: propterea etiam tincturam recipit nigram, cum reliquæ omnes gemmæ quę adamantem referunt, tincturam non tangant, ne obſcurentur, ſed ſolùm ab ea circũdentur. Cæterùm Sapphirus percuſsis à ſcorpione, potu prodeſſe exiſtimatur. Contra inteſtinas exulcerationes bibitur. Excreſcentia in oculis, uuasq; & puſtulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Additur hoc tempore in medicamenta ad cor facientia, & in antidota, quæ aduerſus uenena & peſtiferos affectus parantur. Cardanus, Dioſcorides, & Galenus.

SMARAGDVS gemmarum omnium precioſiſsima, & fermè tenerrima. Scythicos præferri omnibus creditum eſt, inde Britãnicos: tum alij ſubſequuntur primi generis. Secundi autem ſunt ex Peru, duriores, alacriores, ſed non adeò preſsi coloris, atque herbacei, ſed ſolùm uirides, ideoq; magis

 perſpicui.

perſpicui. Tertium genus uile & abiectum, occidentalis etiam Indiæ, primis A
durius: ſed uix perſpicui, & hebetes. luce propria gaudent: ideo noctu pul-
chriores. An omnibus ſimiles uires, & an ſmaragdorum è genere ſint, ſatis
mihi dubium eſt. Praſsium aliquando habui ſmaragdo proximiorem, ſma-
ragdis Peru & S. Marthę. Qui ex Peru ſunt, uix unus eſt ſine macula aut ui-
tio. pleriq; etiá dilutũ nimis habent colorem: alij paululum nigricant, quòd
omnem decorem aufert. Nullæ gemmæ tutius feruntur ſmaragdo, ſapphyro
& hyacintho. Sed ſmaragdus facillimè frangitur, cum tamen precium ſit in-
gens. Quoniam uerò nulla gemma colorem aliquem ſuſcipit in regreſſu, ut
in fructibus, & alijs uilioribus rebus accidit, neceſſe eſt ut frigida ſit, & exu-
ſtionis omnis expers: ideoq; uenerem cohibet. Ferunt etiam in uirginũ de-
floratione egregias ſmaragdos frangi. Hæ ſunt, quæ purę ſunt, & preſsi colo
ris herbacei, cum tanto fulgore, ut aerem ipſum circumſtátem, ac proximas
res colore inficiant. quod experimentum licet euidens, rarum ſit, frequens
tamen eſt ſuboſcurè, propter coloris ipſius robur innatum. * Porrò ſmara-
gdus comitiales & uertigines ſanat, & memoriam confirmat. Sedat affectus
animi, & ad diuinandum utilis eſt, ſub lingua contẽta. Viſui perquàm utilis,
& cordis affectibus facundiam & amorem erga ſtudia adauget. Elephanticis
utilis geſtatus: ſed magis ebibitus. & omnibus uenenis aduerſatur: tum e-
tiam dyſentericis plurimùm prodeſt. Inanes terrores diſcutit, quos Dæmo-
num uocat uulgus illuſiones. bonos mores ob id præſtat: nam improbitas B
nil aliud eſt, quàm inſcitia, atque ſtultitia, iraq;. Auget opes deferentis. Car-
danus, Albertus magnus.

De lapidibus precioſis ſeu gemmis frigidis in gradu ſecundo.

RVBINVS ſeu CARBVNCVLVS gemma eſt, quæ ignibus diu reſi-
ſtit: cuius tres ſunt ſpecies propriæ, omiſſo Granato, Balaſioq;, tanquam ſui
generis. Gemma eſt rubri coloris, ac micantis, ut ignis: uiolaceus color in eo
etiamſi gratiam addat, uitium tamen eſt, & precium minuit. Eius tria ſunt
genera: Orientalis, rubith ſeu rubin, id eſt ſpinela (ut dicunt) & Germani-
cus, durus ſed nigricans, ideo parui admodum precij, etſi gemma uera ſit, ſed
neque ad latitudinem piſi perueniunt hi unquam. cum uerò tenues ſint,
Gemmarij etiam tenuiores reddunt, ut melius lumen excipiant, nec obfu-
ſcentur adeò. Spinela clarior eſt, & iucundior aſpectu, ſed tenera: precium
ob id uilius, duricies tamen in eis diuerſa eſt. tenerrimæ quędam enim ſunt,
alię prope duriciem ueri carbunculi, quæ paulo inferior eſt ſapphyri duritie.
Omnis autem gemma durior teneriorem ſecat, adeò ut etiam cryſtallus du-
rior uitrum ſecet, ſi pręacutus ſit. Adulterantur carbunculi ſandaraci, id eſt,
auripigmento rubro excocto, atque ita uenenum datur pro alexipharma-
co. Dignoſcuntur adulterinæ, interpoſito colore: ut ſi albus carbunculus
interpoſi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0050-5
DFG

A interpoſito minio aut cinnabari, cryſtallo ſupponatur ex angulis: quoniam colorem recipere non poſſunt tranſuerſè inſpiciendo. Orientalis carbunculi præterea duæ ſunt ſpecies. nam qui ardens omnino eſt, ut ſuperfuſa noctu aqua ſplẽdeat ut ignis, propriè carbunculus dici meretur, Græceq; pyropus. alij autem inſtar fœminæ ſunt. * Vires carbunculi ſunt, libidines coercere, peſtilentiæ reſiſtere: idq; maximè epoti: incolume corpus ſeruare, malas auferre cogitationes: nam hæc omnia hoc ipſo conſtãt, quòd uitalem ſpiritum confirmet. Ex ſecũdis uiribus eſt, ut promptum & alacrem faciat hominem, atq; ideo bene fortunatum. Cardanus.

GRANATVS dictus eſt, quòd fulgeat, ſimilisq; ſit grano mali punici. Duæ ſpecies mihi notæ: Hiſpanus & Orientalis. Hiſpanus dilutioris eſt coloris: attamen ſi magnus ſit, & egregius, flammam coruſcantem æmulatur. Sine dubio collo ſuſpenſus, & ebibitus, etiam triſtitiæ multum reſiſtit, ſi quid aliud. Sed ſomnum ualde minuit, ut nil ſit ex quaq; parte beatum. Eſt enim terreæ igneæq; ſubſtantiæ. * Cor cõfirmat, & tantundem cerebro nocet. Facit hominem iracundum, & ſanguinem exagitat. Quæ uerò in Æthiopia inuenitur, Sorianáq; uocant Gẽmarij, longè pulchrior eſt: quoniã denſiorẽ habet ſubſtantiam, ad hyacinthiq; colorem accedit, adeò ut ab illa uix diſtinguatur. uerùm non coruſcat, ut prima. ideo neq; ad iram, neq; ad uigilias ita hominem pronũ efficit, ut prima ſpecies. Sed nec exhilarare tantùm poteſt.
B Exiſtimant Occidentales, ignibus diu reſiſtere, nec deturbari. Cardanus.

SARDA nomẽ cum ſardonyche communicauit. Ipſa gemma uulgaris, & primùm Sardibus reperta. Sed laudatiſsima circa Babyloniam cum lapidicinæ quædã aperirẽtur, hærẽs in ſaxi corde. Hocq; modo metallũ apud Perſas defeciſſe traditur. Sed inueniuntur cõpluribus alijs locis, ſicut in Ephyra & Aſſo. In India triũ generũ, rubrũ, & quod demiũ uocãt à pinguedine, tertium quod argenteis bracteis ſublinitur. Indicæ perlucẽt, craſsiores ſunt Arabicæ. Inueniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Ægyptum, quæ bractea aurea ſublinuntur. Et in his autem mares excitatius fulgent. Fœminæ pinguiores ſunt, & craſsius nitent. Nec fuit alia gemma apud antiquos uſu frequentior. * Geſtata animum exhilarat, ſomnia mala prohibet, ingenium acuit, ſanguinem & ipſe compeſcit. Vnde ex his fit, ut uictores reddat in litibus, & diuitias augeat. Plinius, Cardanus.

De gemmis frigidis in quarto.

ADAMAS candidus, nitidiſsimus & perſpicuus, maximam etiam habet duritiem & luminis copiã. Vnde efficaciſsimus eſt, quacunq; uirtute præditus ſit. Cõfricatus paleas trahit, ualẽterq; ꝓ magnitudine. coercet nocturnos timores: quare neceſſe eſt, ut melancholiam & atram bilem ſiſtat, animamq; confirmet. Eſt ex eo uitioſus ruber, & rarus: citrei uerò coloris frequens, ac durus,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0051-1

ac durus, qui animum non adeò reddit purum. Veriſimile autem eſt hoc agere, mutando uitalem ſpiritum. nam terrores in corde fiunt: indicio eſt cordis palpitatio in timore. Inuenitur quandoq; in Scotia, ut referunt, pulcherrimi tamen ex Oriente aduehuntur. Inuentus eſt noſtris temporibus iunctus cum carbũculo magnitudine fabæ, & purus: quod mirum eſt. Frangitur malleis etiam paruis faciliter, ſed non tãgitur niſi ſua ſcobe, qua etiam expoliri ſolet. Eius autem fragmenta ob duritiem gemmas omnes incidunt. unde qui gemmas cælant, illis utuntur, poſtquam ęre ac ſmiride craſsiore Mineruæ figuram effinxerint. * Infelicem creditur efficere geſtantem. Sic enim ad animum ſe habet, ut Sol ad oculum: ille enim potius obfuſcat, quàm illuſtret uiſum. Facit etiam intrepidum. At nihil eſt, quod nos magis ſecuros reddat, prudentia & timore. ideo timidis melior. Sed neq; his conuenit, cum ea parte, qua non oportet, quandoq; audaces faciat, qua opus eſt, timorem non adimat. hoc enim diſcrimen eſt affectuum naturalium & ex philoſophia acquiſitorum, & ui externa: ueluti lapidum geſtatione. Ignibus per aliquot dies reſiſtit. Cardanus. A

De gemmis amuletis.

BELZOHARTICVS lacryma cerui dicitur. In India ex ſtomacho, uel corde animalis cuiuſdam extrahitur: * pręſtantiſsimum ac diuinum antidotum contra omne genus ueneni, ac peſtilentiam. tabellæ ex eo, & aqua roſacea parantur ad idem efficaces. Andernacus. B

AMETHYSTVS eiuſdem ferè molliciei eſt cum cryſtallo, ſimulq; ſæpe unà inuenitur: albusq; à cryſtallo uix diſcerni poteſt. Colore uiolæ purpureę, uiſuiq; gratus. Indicus præfertur. * Efficit ſedatum, uigilantem. Ebrietatem reprimere, alligatum ſuper umbilicum, teſtantur: ad pugnas quoq; & uenationes utilem eſſe. acuit ingenium, & ſomnum minuit: uapores enim à capite arcet. lotio eius fœcũdos efficit: & uenenis reſiſtere creditur. Cardanus.

De lapidibus minus precioſis: ac primò de calidis.

HAEMATITES optimus habetur friabilis, ſaturato colore, niger, durus, & ſuapte natura æqualis, nulla ſorde admiſta, nulloq; Zonarum diſcurſu. Vim habet aſtringentem & excalfactoriam aliquantum, extenuantemq;. Oculorum cicatrices, & ſcabritiem cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini, fractis, & oculis cruore ſuffuſis conuenit. Bibitur contra difficultatem urinæ, & fluxiones mulierum in uino: & ab ijs qui ſanguinem reiecerunt, cum ſucco punici mali. Vritur ut Phrygius, ſine uino duntaxat. Modus uſtionis eſt, ut modicè leuis fiat, & bullis quibuſdam intumeſcat. Sũt qui eum ſic adulterinũ faciant. Denſam, rotundamq; Schiſti lapidis glebam, quales ſunt, quæ radices eius appellantur, in fictilem urceum qui cinerẽ feruentem contineat, obruunt. ubi paululum dimiſerint, eximunt: attrituq; in

cote

A cote probant,ſi hæmatitæ colorem duxit.ſi ita ſit,reponũt:ſin minus,iterum
in cinere cõdunt:& ſubinde conſpiciunt,& periculũ faciũt.nam ſi diutius in
eo cinere relinquatur,colorẽ mutat,moxq́; diffunditur. Vitiatus deprehen-
ditur, primùm lineis,quas pectinum modo per longitudinem diuiſas habet,
hæmatites uerò eas habet,ut ſors tulit: tum colore, quem hic floridum red-
dit,hæmatites uerò profundiorem,& cinnabari ſimilem. Inuenitur etiam in
Sinopica rubrica:itemq́; in magnete lapide permultũ cõbuſto hęmatites fit.
qui uerò per ſe naſcitur,in Ægypto inter metalla prouenit. Dioſcorides.

PYRITES lapidis genus eſt, à quo æs conflatur. Eligi debet æris ſimili-
tudine,facilè ſcintillas edens. Vritur ſic. Melle irrigatus, molli pruna conti-
nuè flatur follibus, donec rufeſcat. Alij in multos carbones igni canden-
tes, lapidem copioſo melle perfuſum deijciunt, & ubi ad fuluum colorem
uergere cœperit,extrahunt:efflatoq́; cinere, rurſus madefactum cremãt,do-
nec æquabiliter aſsiccatus,friabilis reddatur:ſiquidem ſępe facies ſumma ſo
lùm uritur. ita crematus, ſiccatusq́; reconditur. Si eloto opus ſit, lauari de-
bet,ut cadmia. * Tam crudi, quàm uſti uis eſt excalfacere, abſtergere, offu-
ſam oculis caliginem expurgare,duritias concoquere,& concoctas diſcute-
re. Reſina exceptus excreſcentia in carne cohibet, ſed calorem quendam &
adſtrictionem parit. Ita uſtum nonnulli diphyges appellant. Dioſcorides.

LAPIS ASIVS probatur,qui pumicis colore,fungoſus,leuis & friabilis
B ſit,uenasq́; in profundo luteas habet. Eius flos eſt ſalſugo ſummo lapide in-
ſidens,tenui compage,colore cùm albo,tum punici ſimili,ad luteum uergen
te.Linguæ autem admotus eam leniter mordet.* Vim habet uterque adſtri-
ctoriam,& modicè erodẽtem.admiſtus liquidæ pici,aut terebinthinæ,tuber
cula diſcutit. Longè ualidior flos exiſtimatur.De cætero ſiccatus flos uetera
ulcera, & cicatrici repugnantia ſanat. excreſcentia cohibet: tetra ulcera &
fungis ſimilia, cum melle expurgat: ulcerum caua explet, & expurgat cum
melle: depaſcentiaq́; cum cerato ſiſtit. Fit cataplaſma ex eo podagris, miſto
fabæ lomento:& lienoſis ex aceto,& uiua calce.Prodeſt flos ex melle phthi-
ſicis linctu. Fiunt ex hoc lapide ſolia, in quæ podagrici pedes mittentes iu-
uantur. fiunt etiam pulueres carnem exedẽtes.corporaq́; carne onuſta,craſ-
ſaq́; extenuat in balneo,pro nitro illiti. ſi lauare hos quiſpiam uelit, cadmiæ
modo lauabit. Dioſcorides.

LAPIS THYITES in Æthiopia gignitur,ſubuiridi colore iaſpidem imi
tatus:cùm diluitur tamen, lacteum ſuccum reddit. * Vehementer mordet:
tenebras,quæ pupillis obuerſantur,expurgat. Dioſcorides.

SMYRIS lapis eſt,quo gemmas annularij ſcalptores extergunt. is in Sa-
mia terra inuenitur. * ad erodendum & urendum utilis: gingiuis, quas hu-
mor uexat,prodeſt:dentifricio commendatur. Si deficiat,eius loco ſubſtitui
poteſt pumex. Dioſcorides.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0053-3

LAPIS SCHISTOS, hoc eſt ſciſsilis, in Iberia Hiſpaniæ gignitur. Lau- A
datiſsimus eſt, qui croci colorem æmulatur, eſtq; friabilis, & ſuapte natura
bene ſciſsilis. concretione uerò & mutuo linearum, quas pectinũ modo ha-
bet, diſcurſu, Ammoniaco ſali ſimilis uidetur.* Vim exhibet hęmatitę, ſed ad
omnia inferiorem. quin & caua replet muliebri lacte perfuſus. ad prociden-
tia, rupta, item genarum craſsitiem, & uuas oculorũ, magnopere efficax eſt.
Si deficiat, pro eo ſumi poteſt lapis hæmatites. Dioſcorides.

De lapidibus frigidis.

CRYSTALLVS gignitur ex humore omnium puriſsimo, in terræ uiſce
ribus condito: unde etiam Beryllus, adamas, & alij id genus lapides proue-
niũt: nec nõ in marinorũ, aliorũq; lapidum & metallorũ fodinis Germaniæ,
Scythię, Cypri, Hiſpaniæ. ſępe in agris, ubi coloni aratro ipſius glebas effo-
diũt. * Idẽ facit, quod ferè gypſum aſtringẽdo: eoq; in puluerẽ tenuiſsimum
tritũ, ex uino auſtero dyſentericis opitulatur: nec nõ alba uteri profluuia cõ-
peſcit: lac nutricibus auget. quinetiam cauterium ex pila cryſtalli fieri ſolet:
quo delicati homines, qui ferrũ candens reformidant, uruntur. Notandum
eſt, ex eodem cryſtallo oleum arte chemica præſtantiſsimum fieri (ut ſuo lo-
co dicetur) quod drachmę ſemiſsis, uel integræ ad calculum ex aqua cardui
benedicti datur: nec nõ ad lac muliebre augẽdum ex lacte amygdalarũ. quã-
uis idem etiã crudus, in tenuiſsimum puluerẽ redactus, eodẽ põdere, ex ea- B
demq; aqua utiliter exhiberi poſsit. Matthiolus, & Andernacus.

PHRYGIVS lapis, quo infectores in Phrygia utuntur, à qua nomen ac-
cepit, naſcitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, nõ
ſolida corporis cõpage, intercedẽtibus albis ſegmẽtis, ut in Cadmia. Vritur
aũt uino optimo perfuſus, uiuiſq; carbonibus obrutus: perflatur aſsiduè fol
libus, donec mutato colore rufeſcat: rurſus extractus eodẽ uino reſtingui-
tur. Hoc iterum, & trinis uicibus faciendum: attendẽdum tamẽ ne minutim
cõfringatur, & in fuliginem euaneſcat. * Vis crudo uſtoq; adſtrictoria, expur
gans: ulceribus cruſtas quadãtenus inducit: ambuſtis cum cerato medetur.
Lauatur ut Cadmia. Si nõ ſit ad manꝰ, eius loco Marchaſita ſumi põt. Dioſc.

SAMIVS lapis in Samia terra inuenitur, quo aurifices utuntur poliendo
auro, ut reſplendeat. Probatur candore, & duritia. * Vis ei adſtrictoria, & re-
frigerans. Prodeſt ſtomachicis potus. ſenſus hebetat: uerûm ad fluxiones o-
culorum, & ulcera, cum lacte efficax eſt. Partus, ut tradunt, adligatus accele-
rat, & conceptus fœminarum cuſtodit. Dioſcorides.

ARENA è litoribus ſole feruefacta, hydropicorũ tumores exugit, ſi capi-
te tenus in ea obruãtur. Torreri ſolet ad aridos fotus, ꝓ milio aut ſale. Dioſc.

De lapidibus aſtringentibus.

E` COTE NAXIA, quod exacuẽdo ferro deterior, illitum alopecias ad
pilum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0054-8

A pilum reducit. uirginum mammas cohibet, nec increſcere patitur. Potum ex aceto lienem abſumit, & comitialibus prodeſt. Dioſcorides.

GEODES lapis naſcitur in Miſnia & Saxonia (ſecundum Agricolam.) * Aſtringit, ſiccat, caligines oculorũ diſcutit. Illitus autem ex aqua, teſtium, mammarumq́; inflammationes ſedat. Dioſcorides.

PVMEX probatur, qui leuis, fiſtuloſus, ſciſsilis, & nõ calculoſus eſt, quiq́; teri facilè poteſt, & candidus eſt. Vritur hoc modo. Cape eius quãtum uelis, flagrãtiſsimis carbonibus obrue. ubi igni cãdens ſit redditus, extrahe, uino odorato reſtingue: iterumq́; incẽſum extingue. tertia uerò uſtione peracta, ſine ut per ſe refrigeretur, & ad uſum repone. * Vis eius adſtringere, gingiuas abſtergere. purgat cũ calfactione, quę pupillis caliginẽ offundũt: explet ulcera, & ad cicatricẽ perducit: excreſcẽtia cohibet. Fit ex farina eius dentifriciũ. Corpori cruſtã obducit: auellendis capillis aptus. Theophraſtus author eſt, ſi quis in bulliẽs uini doliũ pumicẽ cõiecerit, feruorẽ ſtatim ſedari. Dioſcor.

De lapidibus emollientibus.

ALABASTRITES uocatus onyx, notiſsimus lapis eſt ijs, qui Romana inuiſerũt ędificia. Hallucinãtur tñ, qui credũt lapidẽ illum Alabaſtriten eſſe, è quo hac tẽpeſtate torno uaria fingũtur uaſa, quibuſdam ſubnigricantibus uenis diſcurrẽtibus, pellucido lęuore, materię uerò adeò imbecilli, ut parum
B colliſa facilè frangãtur. Quãdoquidem lapis hic Alabaſtritæ ſpecies non eſt, ſed potius gypſi materia. Alabaſtrites enim, quem antiqui ad uaſa unguẽtaria cauabant, quo diutius unguenta à rancore uindicarent, naſcitur (ut Plinius inquit) circa Thebas Ægyptias, & Damaſcum Siriæ. Hic cęteris candidior. Probatiſsimus uerò in Carmania, mox in India, iampridem & in Syria, Aſiaque. Viliſsimus autem, & ſine ullo nitore, in Cappadocia. Probantur quàm maximè mellei coloris in uertice maculoſi. * Crematus, reſina aut pice exceptus, duritias diſcutit. ſtomachi dolores cum cerato leuat: gingiuas comprimit. Matthiolus, Dioſcorides.

GAGATES probatur, qui celeriter accenditur: & odorem bituminis reddit. niger plerunq; eſt, ſqualidus, cruſtoſus, & ualde leuis. * Vis ei molliendi & diſcutiendi. deprehendit ſonticum morbum ſuffitus: recreatq́; uuluæ ſtrangulationes: fugat ſerpentes nidore. Podagricis medicaminibus, & acopis additur. Naſcitur in Lycia, inuenitur q́; prope oſtia fluminis in mare exeuntis. flumen autem Gagas nominatur. Dioſcorides.

THRACIVS in Scythia naſcitur, in fluuio qui Põtus uocatur. * Eadem ei uis, quæ Gagatæ. traditur aqua accendi, oleo reſtingui: quod etiam in bitumine accidit. Dioſcorides.

De lapidibus obſtupefacientibus.

LAPIS MEMPHITES in Ægypto ad urbem Mẽphin inuenitur, calcu-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0055-4
DFG

lorum magnitudine,pinguis,uerſicolorq́;. Aiunt hũc tritũ & illitũ locis,quæ A
urenda aut ſecanda ſunt,ſine periculo ſenſum eis adimere. Dioſcorides.

IASPIDVM genera longè plura recenſentur, quàm quæ à Dioſcoride
deſcribuntur. Quandoquidem quædam uiſitur cœruleo copioſo,aut glauco
pingui ſimilis, id eſt uiridis, lacte ſuffuſa. Alia purpurea: qualis naſcitur in
Phrygia. Alia roſea,& quaſi floribus tincta: qualis in Ida monte profundiſsi-
mis ſpecubus foditur. Alia ex purpura cœrulea: qualis inuenitur in Cappa-
docia. Alia ex rubro nigra. Alia iecoris imitatur colorem: quæ ſi ſaturatiore
colore reperiatur,lineis eiuſdem coloris diluti & nigri cingi ſolet. Quædá ni
ué imitata rutilis punctis reſpergitur. Quædá onyche pungitur,aut ex altera
parte iaſpis eſt, ex altera onyx, proinde iaſponyx uocata. Alia, cuius altera
parte ſit purpurea altera uiridis, nec utrinq; pellucés, ſed qua parte uireſcit.
In ſumma uaria eſt Iaſpidũ natura. * Suſpenſas ad plura ualere aiunt:nempe
ad omnẽ ſanguinis fluoré,ad protegẽdum cõceptum, & partũ iuuádum, ue-
neréq; inhibendá, & febrẽ, & hydropem fugádam. Nec deſunt ſuperſtitioſi,
qui dicát Iaſpidas homines reddere gratos,potentes, ac tutos, ſi quibuſdam
magicis uerbis admurmurentur,priuſquam ſuſpendantur. Matthiolus.

OPHITES lapis alius eſt grauis,& niger:alius cinerei coloris: alius pun
ctis uariatus:alius lineas cádidas habet.omnes alligati cõtra ſerpentum mor
ſus,& capitis dolores proſunt. qui uerò cádidas habet lineas, * priuatim le-
thargo,& capitis doloribus auxiliari perhibetur. Dioſcorides. B

De lapidibus abſtergentibus.

ARABICVS lapis maculoſo ebori ſimilis eſt. * Is tritus illitus hæmor-
rhoidas exiccat. Eius cinis dentifricio optimus. Dioſcorides.

De lapidibus glutinantibus.

GALACTITES dicitur, quòd lacteum ſuccum ex ſe mittat: cinerei ta-
men coloris eſt,ac guſtu dulcis.* Ad oculorum fluxiones & ulcera utiliter il-
linitur. is in aqua tritus pyxide plumbea reconditur,ob uim glutinoſam quę
in eo eſt. Dioſcorides.

MELITES eſt in omnibus Galactitæ ſimilis. hoc tantùm differt, quôd
dulciſsimum ſuccum emittit. * Facit ad eadem, ad quæ Galactites. Dioſcor.

De lapidibus cicatricem inducentibus.

MOROCHTVS, quem aliqui galaxiam, aut leucographida uocant, in
Ægypto naſcitur. hoc lapide, quoniam mollis eſt, & facilè diluitur, linteo-
rum artifices ad candorem linteis indendum utuntur. * Spiracula corporis
obſtruere uidetur:conueniens ijs,qui ſanguinem expuunt,cœliacis,& ueſi-
cæ doloribus,cum aqua potus. Itidem fluxionibus uuluæ, & impoſitus uel-
leri. Mollibus oculorum collyrijs miſcetur: explet enim caua, atque dela-
crymationes ſiſtit. Idem cerato exceptus, ulcera, quæ fiunt in teneris par-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0056-0

A tibus corporis, ad cicatricem perducit. Dioſcorides.

De lapidibus calculum comminuentibus.

LAPIS LYNCIS ex genere ſuccini eſt, quòd ſuæ proprietate naturæ pennas ad ſe trahat, quemadmodum & cætera ſuccini genera paleas, feſtucas, ac leuiſsima quęque alliciunt. Quantum uerò à legitimo lyncurio uulgaris ille lapillus differat, qui officinis lapis lyncis appellatur, & cuius eſt uſus apud ſeplaſiarios, & medicos, qui ſimplicium medicamentorum ſcientiam negligunt, ij dijudicent, qui ſimplicium hiſtorias & facultates optimè norunt. Matthiolus.

IVDAICVS lapis in Iudæa exoritur, glandis effigie, candidus, forma quàm elegãtiſsima, lineis inter ſe ęqualibus, ueluti torno factis, diſtinguitur. is ſolutus nullá qualitatem guſtu affert. * Poteſt ciceris magnitudine tritus ad cotem, ut collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati urinæ auxiliari, & calculos in ueſica comminuere. Dioſcorides.

LAPIDES in ſpongijs reperti, omnibus notiſsimi ſunt: quòd rariſsimè ſint ſpongiæ, quæ his lapidibus uacent. * Cum uino poti, lapides qui in ueſica ſunt, rumpunt. Dioſcorides.

De lapidibus fœtum retinentibus.

AETITES lapis eſt ueluti prægnans, cùm quatitur, alio in utero ſonan-
B te. Huius genera ſunt quatuor. In Aphrica naſcens puſillus, & mollis intra ſe, ac uelut in aluo habẽs argillã ſuauẽ, cãdidam: friabilis, quem fœminei ſexus putãt. Mas, qui in Arabia naſcitur, durus, gallæ ſimilis, aut ſubrutilis, in aluo habens durum lapidem. Tertius in Cypro inuenitur, colore illis in Aphrica naſcentibus ſimilis, amplior tamen, atq; dilatatus. cæteris enim gibboſa facies. Habet in aluo arenam iucundam, & lapillos: ipſe tamen mollis, ut etiam digitis frietur. Quarti generis Taphiuſius appellatur, naſcens iuxta Leucadem in Taphiuſa: qui locus eſt dextra, nauigãtibus ex hac ad Leucadem. Inuenitur in fluminibus candidus, & rotundus. Huic eſt in aluo lapis, qui uocatur callimus, nec quicquam tenerius. Præfertur Aphricus, & qui è nido aquilæ decerpitur. Peſsimi rotundi, in fluminũ alueis inuenti. * Grauidis continet partus, cum lubricæ ſunt uuluę, & parum tenaces, ſiniſtro brachio adalligatus: ſed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, ut ſine doloribus pariant. Furem deprehendit, ſi quis in pane conditum offerat: fur enim manſum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus furem coarguit: quippe decocta cum eo deuorare non poterit. Tritus, & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciente, comitiales magnificè iuuat. Plinius & Dioſcorides.

De lapidibus menſes cientibus.

OSTRACITES teſtæ ſimilitudinem habet, cruſtoſus, & in laminas fiſ-

ſilis: quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice utuntur. * Menſes drachmæ pondere potus ex uino ſiſtit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur ſicilici pondere, fœminis præſtat ne cõcipiant. Cum melle autem impoſitus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. Dioſcorides. A

De lapidibus amuletis.

SELENITES lapis, quem aliqui aphroſelenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere: quæ cum ea quidẽ augetur, & decreſcit. Naſcitur in Arabia, candidus, translucens, leuis. * Huius ramenta comitialibus in potu dari iubent. Eo ceu geſtamine ad amuleta mulieres utuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur. Dioſcorides.

AMIANTVS in Cypro naſcitur: alumini ſciſsili æqualis: ex quo, utpote flexili, & telas faciunt. coniectus autem in ignem ardet, ſed minimè crematus exit ſplendidior. * Hic ueneficijs reſiſtit omnibus, priuatim magorum. Dioſcorides & Plinius.

MYEXIS lapis eſt, qui in capite bufonis inuenitur, magnitudinis miræ: eſt enim (ut Braſauolus author eſt) craneum illius animalis. Color eſt ferrugineus, in uiridi: nitet tamen. Pars exterior plana: eſt enim ipſum os. interior autem uerè lapis eſt, ſeu potius lapidea terra, quaſi concreta diu. Rotundus eſt plerunq;, & magnitudine latitudinis fabæ. Ego autem habeo longiorem faba multò, & craſsiorem: nec ſcio quomodo craneo bufonis conuenire poſſit, propter formam, cum tamẽ ſit genuinus. * Vires eius expertæ ſunt, quòd geſtatus tollit renum dolores, etiam antiquos, & lapidis prohibet generationem. Sed lotio illius etiam plurimum confert, & pręſenti eſt auxilio. Ventriculi etiam affectibus & febribus eadem confert: ſed, ut exiſtimo, non omnibus. Venenatis etiã ictibus, ſed nõ magnum, affert auxilium. Cardanus. B

De lapidibus purgantibus.

MAGNES optimus eſt, qui ferrum facilè trahit, colore ad cœruleum uergente, denſus, & non admodum grauis. * Vim habet craſſos humores educendi, ſi cum aqua mulſa, pondere trium obolorum detur. Sunt qui magnetem crematum pro hęmatite uendant. Dioſcorides.

LAPIS ARMENIVS, Italis *Verdazuro*, quaſi uiride cœruleum dicas, tametſi ex Armenia non aduehatur: multi tamen exiſtimant, eo qui ex Germania adfertur, uti nos poſſe, eo delecto, qui eſt lęuis, colore cœruleo, perquàm æquabilis, & friabilis. Sed cùm nec eius ſit magna copia, eius loco lapidem lazuli uſurpabimus. * Melancholiam purgat innoxiè & ualidè: ſed tamẽ uomitum excitat. cuius cauſa plerunq; eſt puluis admiſtus, ideo ſæpe aqua pura lauari debet. Pondus eius eſt ſextula, hoc eſt, ſcrupuli quatuor, aut paulo plus minus ue, pro ſumentis uiribus. Quinetiam uſum habet ad pilos in palpebris alendos. Florentini, Dioſcorides, & Cardanus.

LAPIS

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0058-2 DFG

A LAPIS LAZVLI, quem Græci cyaneum, Itali *Azuro oltramarino*, hoc eſt, cœruleum tranſmarinum appellant, lapis eſt cœrulei coloris, qui in ærarijs, argentarijs, & aurarijs uenis reperitur. Optimus eſt, qui in aurarijs oritur, ſaturi coloris, maculas quaſdam aureas ſtellarum modo radiantes habens, qualis is eſſe ſolet, è quo fit color ille cœruleus. Huius uſus eſſe debet, magna cura adhibita, ne factitij pro eo ſumátur: hos enim pictoribus relinquere debemus, natiuoq; uti, poſtquam bene lotus erit. Lauatur ut Cadmia: uritur ut Chalcitis. * Vim habet reprimentem, & modicè erodentem. cruſtas gignit, & exulcerat. Purgat melácholiam egregiè, ſed magis turbat Armenio lapide. Doſis eſt, ut lapidis Armenij. Geſtatus confert uiſui cõmuni ratione, & ſimiliter exhilarat hominem. Peculiariter autem, præcipuè ſtellatus efficit hominem comem, bene fortunatum & diuitem. Florentini, Dioſcorides & Cardanus.

DE MARINIS CAP. VII.

B

- Marina *aĝũt uel qualitate*
  - Prima. *Sic*
    - Calida,
      - Alcyonium.
      - Flos Salis.
      - Sperma cœti.
      - Ambra odorata.
      - Vnguis odoratus, *ſeu* blatta Bizantiæ.
    - Frigida,
      - Corallium.
      - Margaritæ, *ſeu* uniones.
  - Secunda, *Sic*
    - Aſtringunt, Succinum, *ſeu* Ambra citrina.
    - Emolliunt
      - Bitumen, Aſphaltum.
      - Naptha.
      - Piſſaſphaltum, *&c.*
    - Abſtergunt
      - Teſta
        - Purpurarum.
        - Buccinarum.
        - Cioniæ.
        - Mitulorum.
        - Tellinarum.
        - Chamarum.
        - Cochlearum marinarum.
        - Cancrorum, *&c.*
      - Os Sepiæ, *&c.*

De mari-

De marinis calidis. A

ALCYONII, quod uulgò SPVMA MARIS dicitur, quinq; ſunt genera. Vnũ ſpiſſum, acerbi ſaporis, ſpógia facie, tetri odoris, pód eroſum, & piſcem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum, aut ſpongiæ ſimile, fiſtuloſum, & leue, odorem algę referens. Tertium uermiculi forma, & colore magis purpureum: quod Mileſium quidam uocant. Quartum ſuccidis uelleribus non diſsimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, ſine odore, aſperum, parte interna quodammodo pumicoſum, foris læue, acre: quod plurimum in Propontide iuxta inſulam Besbicon appellatam gignitur: patrio nomine halos achnen uocant. * Alcyonia omnia detergunt, ac digerunt, qualitatem habentia acrem, & calidam facultatem. Duo priora in fœminarum ſmegmata aſſumuntur, contra lẽtigines, lichenas, lepras, uitiligines, nigritias, & maculas in facie, reliquoq; corpore. Tertium ijs, qui difficili urina uexantur, aut arenulas in ueſica colligunt, idoneum eſt: item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vſtum autem, & ex uino illitum, alopecias replet. Poſtremum dealbandis dentibus aptum eſt. in alia ſmegmata, pſilothraq; aſſumitur, cum ſale miſtum. Si quiſquam alcyonium cremare uelit, cum ſale in crudum fictile mittat, & oblinẽs uaſis ſpiraculum luto, ita fornaci mandet, & cùm figlinum percoctum fuerit, extrahens ad uſus recondat. Lauatur ut Cadmia. Dioſcorides, Galenus.

FLOS SALIS, aut rectius maris flos, quem Dioſcorides ἁλὸς ἄνθος nominat, ſali multum diſsimilis eſt. nihil enim aliud eſt, quàm pinguedo quædam crocei coloris, mari, Nylo, & alijs lacubus innatãs, quem Valerius Cordus Sperma cœti uocatum eſſe non modò contendit, ſed etiam demonſtrat. Cæterùm flos ſalis fucatus rubrica, aut ſcrupuloſus, improbatur. Præterea ſincerus non niſi oleo reſoluitur: adulteratus nõnulla ex parte, etiam aqua, diluente factitium colorem. * Ad ulcera, quæ cacoëthe uocantur, & phagedænas, genitalium nomas & purulentas aures, efficax eſt: oculorum hebetudines, cicatrices albugineſq; tollit. Emplaſtris, unguentiſq; coloris cauſa, ut roſaceo miſcetur. Sudorem cit, aluũ turbat, in uino aut aqua ſumptus: ſtomachum malè habet. Additur acopis, & ſmegmatis, quæ albandi capilli gratia componuntur. Et in uniuerſum acris eſt, & feruentis naturæ, ut ſal. Porrò qui propriè flos ſalis dicitur, in ſalis fodinis reperitur, & in ipſis etiam ſalignis. Medici Colonienſes, & Dioſcorides. B

AMBRA odorifera, quæ ex Arabia fœlice, & India defertur, iuxta quorundam ſententiá etiam ex bitumine naſcitur, eodem quo ambra fulua Germanica, modo. Hæc plerunque in uentre piſcium reperitur, qui ea copioſius uorata moriuntur. Laudatur, quæ circa eorum renes reperitur: improbatur, quæ in ſtomacho eſt: ea uerò optima habetur, quæ nondum à piſcibus deuorata eſt, tametſi in ipſis piſcibus non aſpernanda interdũ reperiatur. Optima

eſt, quæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0060-1
DFG

A eſt, quæ ex India aduecta fulueſcit: poſt eam, quæ ex Arabia fœlice adfertur.
Eſt etiam factitia ex moſcho, zibetto, ligno aloës, ſtyrace & ladano: odor au-
tem rerum, ex quibus fit, & color, qui plerunq; niger eſt, illam prodit: præ-
terea aquę impoſita citius molleſcit quàm natiua. * Excalfacit & ſiccat, ce-
rebrum & cor olfactu roborat. Senibus & naturâ frigidis opem mirificè prę-
ſtat. Quare ijſdem potius quàm iuuenibus, chirotecæ Ambra imbutæ con-
cedi deberent. Vino infuſa temulentos efficit. Medici Florent. & Matthiol.

BLATTA BIZANTIA à Mauritanis, Vnguis odoratus à Græcis di-
ctus, cochylij tegumentum eſt, odore caſtoreum referente, ad ſuffitus ido-
neum. Ipſa enim teſta mox liquatur igni, bituminis modo, quòd etiam im-
probè ipſa olet. Quidam albicantem odoratam magis commēdant. * Iidem
ſuffitu excitant fœminas uuluæ ſtrangulatu oppreſſas, comitialesq́ue: poti
uentrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura, &
buccinum. Medici Colonienſes, & Dioſcorides.

De marinis frigidis.

CORALLIVM ſaxeus frutex eſt, in mari natus: triplici conſtat differen
tia: alba, rubra, & nigra. prima eſt precioſior: altera uſitatior: ultima rarior,
quæ uocatur Gręcè ἀντιπαθὲς. * Omne corallij genus refrigerat, ſiccatq́;, & a-
B ſtringit: menſtrua nimis profluentia cohibet potum: ſic dyſenterias iuuat:
nec non ſeminis profluuium in uiris: album uteri fluorem in mulieribus re-
primit: ſanguinem reijcientibus medetur: contra faſcinationes & uenerea
in collo & brachijs geſtatur. quinetiam comitialibus rectè alligatur. Cinis
ipſius oculorum medicamentis miſcetur: ulcera carne explet: & cicatrices
extenuat. Oleum coralliorum chemico more (de quo ſuo loco) paratum
rubicundiſsimum, ſcrupuli inſtar ex uino generoſo potum, ſummum eſt
medicinæ artis myſterium, ad omnem partium, tum interiores, tum ex-
teriores affectus euellendos: comitialem ſanè quinque ſeptimanarum ſpa-
cio, tum in pueris, tum in iuuenibus propellit. ſimiliter omnes alui, uteriq;
fluores, & ſanguinis quacunq; parte manantes ſiſtit. Dioſcorid. & Andern.

VNIONES ſeu MARGARITAE, ex quodam concharū genere auul-
ſi, ſint candidi, corpulenti, orbiculares, pōderoſi, integri, non perforati. quia
dum ferri acie perforantur, aere inficiuntur, uiresq́ue earum immutantur.
* Ad cordis affectus præcipuam opem ferūt. Quinetiam collyrijs admixtas
oculorum nubeculas detergunt, & aquam eò defluentem abſumunt. In an-
tidota, uel pulueres corroborantes recipiuntur. Oleum ex ijs paratum (de
quo ſuo loco) ad neruorum reſolutionem, conuulſionem, marcorem ſeni-
lem & phrenitidem conducit, ſi grana ſena ex humore aliquo ſumantur. Cor
pus ſanum conſeruat: læſum priſtinæ ſanitati reſtituit: lac muliebre emen-
dat, augetq́;, &c. Andernacus & Matthiolus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0061-7

De marinis aſtringentibus. A

AMBRA CITRINA, Latinis Succinum, Græcis ἤλεκτρον, & Arabibus Carabe dicta, ex quorundam ſententia naſcitur è liquido bitumine, quòd è litoribus defluens in mare, concreſcit eo quo uidemus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in litus prouoluta. Eius ſunt aliquot genera: fulua, quæ pellucida eſt: candida, & ſimilibus alijs coloribus prædita. Candida uerò, quòd leuior ſit, & odoratior, optima cenſetur. Probatur ea, quæ attritu calefacta, illicò paleas, aliasq; res minutas ad ſe trahat, & quæ accenſa bituminis odorem reddit. * Exiccat leuiter calefaciendo: ideo etiam ad humidos capitis morbos ualet. Fumus eius comitiales reſtituit: tuſsi immoderatę, & capitis defluxionibus medetur: dentium dolores mitigat: menſes prouocat, uteri ſtrangulatum ſingulariter compeſcit: grauidis geſtationem leuiorem reddit. In puluerem redactum ex uino propinatur, ad album uteri fluorem, naturaliaq; corroboranda: ſanguinem reijcientibus, & tabidis conuenit: profluuio ſeminis ex ouo molli, uel ſucco portulacæ, quotidie drachmę inſtar aſſumptum ſuccurrit: inteſtinorũ difficultati, & ſanguinis ex naribus fluori ſubuenit: parturientibus drachmę ſemiſsis pondere ex uino albo potui datur, ad fœtum maturandum, partumq; accelerandũ utile: quod ſæpe experientia didicimus. ad urinę difficultatẽ, ſimili pondere, ex aqua ſaxifragiæ bibitur. Quidam nuper ea cum ſemine paliuri ex uino epota, uri- B nam quindecim diebus retentá excreuit. Articulari morbo conducit, ſi eius drachma ſemiſsis ex ligni Indici decocto, uncijs duabus exhibeatur. Oleũ, quod inde (de quo ſuo loco) per chemiam ſingulari induſtria paratur, incidit, extenuat, aperit, & diſcutit: unde ex uino maluatico, uel alio liquore exhibitum, calculos, urinamq; educit. In ſtrangulatu uteri efficaciſsimum eſt, ſi naturalia, & os eius ipſo inungantur. Medici Florentini, & Andernacus.

De marinis emollientibus.

BITVMEN, Græcis ἄσφαλτος dictum, eſt ueluti terræ adeps, qui facillimè ignem concipit. Duûm eſt generum. Quod liquidum eſt, ut oleum, uulgò petroleum uocatur, omnibus notum. Aliud denſum, picis modo, quod, antequam concreſcat, liquidum aquis ſupernatare ſolet. Huius generis eſt, quod in Iudæa naſcens peculiariter aſphaltos dicitur: uidetur autem id eſſe, quod uulgò ſic hodie uocatur. Eius uerò probatio eſt, ut purpuræ modo ſplendeat, ſitq; ponderoſum, & ualidum odorem uibret. Nigrum autem & ſordidum, uitioſum eſt. Adulteratur pice: quod color niger indicat, & picis odor. * Bitumen omne diſcutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, uuluarum procidentia, ſtrangulationesque olfactu, ſuffitu, impoſitu emendat, &c. Dioſcorides, & Florentini.

QVOD Babylone natum NAPHTA uocatur, bituminis candidi aut

etiam

A etiam nigri colatura eſt. Vis ei ignium rapax. Huius loco, quia ad nos non
adfertur, noſtro petroleo uti poſſumus: quemadmodum etiam aſphalti lo-
co, ſi dubium eſſet, an aſphaltus ſit bitumen Iudaicum. Si quis autem aſphal-
ti modo denſare uolet, uaſe æneo aut ferreo illud coquet, & quia facilè flam
mam concipit, flamma, panno lineo madente in uas ubi percoquitur demiſ-
ſo, extinguetur. Hac ratione concretum petroleum pro naphta & aſphalto
uſurpari poteſt. * Extenuat, penetrat, ſiccat, digerit, omnemq́; materiam fri
gidam ex quauis corporis parte abſumit: morbum comitialem, membro-
rum reſolutionem, conuulſionem neruorum, articulorumq́; dolores miti-
gat: lienis, renum, ueſicæ, uteriq́: frigidiores affectus ſanat. Medici Floren-
tini, Dioſcorides & Andernacus.

Pɪꜱꜱᴀꜱᴘʜᴀʟᴛᴠꜱ in Apollonia Epirotarum naſcitur: appellatur au-
tem ſic, quòd miſtam bitumini picem redoleat: & Mumia Arabum eſſe cre-
ditur: tametſi mumiam etiam appellent, confectionem quandam, qua cada-
uera condiuntur. Factitia etiam eſt piſſaſphaltos, admixta pice bitumini.
* Secundo ordine tum ſiccat, tum excalfacit: capitis dolores frigiditate ob-
ortos abſque humorum præſentia mulcet. Medetur hemicraniæ, paralyſi,
oris diſtractionibus, comitialibus, uertiginoſisq́;, ſi ex amaraci aqua nari-
bus immittatur. Leucoij oleo, ſiue hyoſcyamo graui pondere ſubacta, ad
aurium dolores frigidos utiliter in earum concauitatem infunditur. Pro-
B deſt quatuor granorum pondere ex thymbræ decocto reſoluta, gulę crucia-
tibus. Epota ex zizipharum, hordei, & myxorum decocto tribus diebus
continuis, tuſsientibus opem non modicam præſtat. Granorum item qua-
tuor pondere ſumpta ex aqua menthę, cordis affectus remouet: cum deco-
cto uerò cumini, ammi, & cari, tum uentriculi, tum inteſtinorum flatus di-
ſcutit. Bibitur utiliter ab alto deuolutis ex ſiliquæ Ægyptiæ medulla, addi-
tis Lemnia ſphragide, & rubiæ radice. Hauſta trium uel quatuor granorum
pondere ſingultum inhibet: ſi tamen ex cumini & apij decocto aſſumatur.
Errhinis impoſita, additis moſcho, caſtoreo, caphura, & oleo balanino, nari-
bus commodè inditur ad diuturnos capitis dolores, præſertimq́; cum adhi-
bitis alijs contumax morbus non ſoluitur. Gargarizatur cum oxymellite
aduerſus anginam: & ad lienis affectus ex cari decocto utiliter bibitur: &
contra lethalia uenena ex decocto tribuli marini, & fœtidi laſerpitij gum-
mi iuuamento non modico ſumitur. item ex mero contra ſcorpionum ictus
bibitur, ictisq́; locis cum recenti bubulo butyro utiliſsimè imponitur. Ad-
ſtringit mumia illita externa ſanguinis profluuia, pota uerò interna: proin-
de perutilis ad cruentas excreationes. Ex caprillo lacte pota, opitulatur ex-
ulceratæ ueſicæ, internis penis deſquamationibus, & urinam ægrè conti-
nentibus. Non deſunt, qui credant, humanorum cadauerum oſſa in pulue-
rem redacta, & in potu exhibita, uarijs corporis languoribus prodeſſe, os

ſuum unicuique membro tribuentes. Si deficiat, eius loco Aſphaltum offi- A
cinarum, aut pix cum bitumine mixta ſumemus. Medici Florentini, Dioſco-
rides, Matthiolus, & Arabes.

De marinis abſtergentibus.

PVRPVRAE ſunt piſces marini, eius ſanè generis, quæ teſta integun-
tur. Hę illum magni precij florem retinent, purpureum propriè dictum, tin-
gendis regum ueſtibus expetitum. Hunc in medijs faucibus gerunt, candi-
da quadam uena concluſum, colore nigricantis roſæ pellucidum. Viuas ca-
pere contendunt, quia cum uita ſua ſuccum illum euomunt. Latent circa ca-
nis ortum tricenis diebus. Congregantur uerno tempore, mutuoq́; attritu
lentorem cuiuſdam ceræ ſaliuant. Lingua purpuræ digitali longitudine, qua
paſcitur perforando reliqua conchylia: tanta duritia aculeo eſt. Capiuntur
autem purpuræ paruulis, rariſque textu ueluti naſsis, in alto iactis. Ineſt ijs
eſca, cluſiles, mordacesq́; conchæ, quales mitulos uidemus. has ſemineces,
ſed redditas mari auido hiatu reuiuiſcentes, appetunt purpuræ, porrectisq́;
linguis infeſtant. At illæ aculeo extimulatæ claudunt ſeſe, comprimuntq́;
mordentia: ita pendentes auiditate ſua purpuræ tolluntur. Aqua dulci ne-
cantur, & ſicubi flumini immerguntur: alioqui captæ diebus quinquagenis
uiuunt ſaliua ſua. Anno magnitudinem implét, celerrimeq́; creſcunt, quem-
admodum conchylia omnia. * Purpura uſta exiccat, dẽtes abſtergit, excre- B
ſcentias in carne cohibet, ulcera purgat, & ad cicatricem perducit. Dioſcori-
des, Plinius & Matthiolus.

BVCCINVM in purpurarum genere eſt, ad ſimilitudinem eius buccini,
quo ſonus editur: unde & cauſa nomini, & rotunditate oris in margine inci-
ſa. Sed maior eſt purpura, cuniculatim procurrente roſtro, & cuniculi latere
introrſus tubulato, qua ꝓferatur lingua. Cui circum orbes aculeati, qui buc-
cino non inſunt, ſed utriſque orbes totidem, quot habent annos. Buccinum
non niſi petris adhæret, circaq́; ſcopulos legitur. Eadem præſtant concre-
mata buccina, ſed uehementius urunt. Si quis ſalis plena fictili crudo adu-
rat, dentifricio conueniunt: ambuſtis utiliter illinuntur, quibus ſolui medi-
camentum non oportet: nam poſteaquam uulnus cicatricem duxerit, ipſum
in teſtæ modum induratum, ſponte ſua décidet. Fit etiam calx è buccinis.
Buccinorum carnes ori gratæ ſunt, & ſtomacho utiles, ſed aluum non mol-
liunt. Dioſcorides & Matthiolus.

CIONIA uocantur purpurarum, buccinorumq́; mediæ partes, circa
quas teſtæ uolumen clauiculatim intorquetur. Cremata ſimili modo, maio-
rem purpuris, buccinisq́; facultatem urendi conſequuntur: quoniam appri-
mendi naturam obtinent. Dioſcorides.

Quales MITVLI ſint in Italia, qui hac noſtra tempeſtate explicauerit, ha-
ctenus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0064-4
DFG

A ctenus inueni neminem: præter unum Maſſarium Venetum, qui eos mitu-
los putat, quos Adriatici accolæ uulgò appellant Muſcioli, quaſi muſculos
dixerint. Cuius opinio nobis maximè probatur: quippe quòd & forma, &
nomine conchylia ita uocata legitimos referant mitulos. Sunt enim tellinis
paulo maiores, teſta exterius lineis quibuſdam ſcabra: intus uerò pelluci-
da, & tota pondere leuis. Cæterùm Mituli in Ponto laudatiſsimi. * Cremа-
ti eundem buccinis effectum præbent. priuatim plumbi more cloti, oculo-
lorum medicamentis cum melle utiles habentur: palpebrarum craſsitudi-
nes abſumũt, albugines purgant, & cætera, quæ oculis caliginem offundũt.
Carnes eorum ad canis morſus utiliter imponuntur. Dioſcor. & Matthiol.

TELLINAE in Italia, præſertim Romę, notiſsimæ ſunt, ubi plurimę ue-
nales circumferuntur, quòd edendo ſint, & ori admodum gratæ, ſi tamen ab
arena optimè repurgentur. * Recentes Tellinæ aluo utiles, ſed maximè ius
eorum. Salitæ uruntur, tritæq́; in cinerem, & cum cedria inſtillatæ, auulſos
palpebrarum pilos renaſci non patiuntur. Dioſcorides & Matthiolus.

CHAMAE prȩter cæteras conchas id ſibi peculiare aſciuêre, quòd ple-
runq; in litore hiantes inueniuntur. Idcirco eas rectè chamas dici poſſe pu-
tauerim, quæ in marinis oris, pandentes ſeſe læui teſta contectæ reperiun-
tur. Harum quamplurimæ in Adriatici litore ſunt. * Chamarum, aliarumq́;
conchularum in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet. id cum uino aſſu-
B mitur. Dioſcorides & Matthiolus.

COCHLEAE marinæ in Italia mediterraneis perquàm raròin cibis ue-
niunt: quanquã ijs, qui maris litora inhabitant, frequentiori ſint uſui. * Sto-
macho idonea, & facilè aluo excernitur. Crematæ omnium teſtȩ excalefa-
ciendi & urendi naturam ſortiuntur: purgant lepras, uitiligines, dentesq́;:
emendant oculorum cicatrices, & uitia cutis in facie, albugines, ac uiſus he-
betudines, ſi cum carne ſua uſtæ, tritæq́; ex melle illinantur. Crudæ cum te-
gumentis impoſitæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: ſed non antè ſol-
uantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniũt:
impactos corpori aculeos illitæ euocant: menſes tritæ & admotæ ciunt.
Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cùm uulnera alia, tũ maximè quæ
nerui acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, ſanguinem naribus erum-
pentem infrenant. Viuæ corpus, & præſertim Aphricanæ, cum aceto deuo-
ratum, ſtomachi dolores mitigat. trita cum teſta, uino & myrrha, ſi exiguum
inde bibatur, coli, ueſicæq́; cruciatus ſanat. Terreſtris pilos incommodos
replicat, ſi quis abraſo acu, lentore eius, pilum attingat. Dioſcorides &
Matthiolus.

CANCRORVM exuſtorum cinis, qui duo cochlearia expleat, adiecto
dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cum uino, magnopere pro-

 deſt canis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0065-0

deſt canis rabioſi morſibus: rimas pedum ſedisq́;, perniunculos, & carcinō- A
mata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potiq́; ex aſinino lacte, auxiliantur contra ſerpentium phalangiorumq́ue morſus, atque ſcorpionum ictus. Decocti autem, & cum iure eſitati, ijs proſunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauſerunt. Necant ſcorpiones triti, & cum ocimo admoti. Poſſunt eadem marini: uerùm inefficacius omnia præſtant. Dioſcorides.

Est Sepiis in dorſo os candidum, ſuperiori parte durum ac læue: inferiori autem fungoſa quadam medulla repletum, quæ & leuiter aſpera, & ligni modo frequentibus uenis diſtincta uiſitur. * Expetuntur Sepiæ oſſa aurifabris: facilè enim in partem illam fungoſam anulorum, cæterarumq́; rerum formas imprimas, quæ metallis igne colliquatis expleri ſolent.
Matthiolus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0066-6

DE ANIMATIS SINE SENSV À TERRESTRIBVS, HOC EST, EX PLANTIS & ARBORIBUS SUMPTIS: & PRIMÒ DE FOLIJS.

CAPVT VIII.

- Folia *ſunt latiores & tenuiores plãtarum partes; eaq; aut*
  - Alterant
    - Conſeruando: *et uel qualitate*
      - Prima: *& uel ſecundum*
        - Quantitatem. *Sic*
          - Tẽperata
            - Adiantum.
            - Aſparagus.
            - Attractylis, *&c.*
          - Intemperata. *Vide in ſequentibus ſignum* A.
        - Locum. *Vide in ſeq. ſignum* C.
      - Secunda. *Vide in ſeq. ſignum* E.
    - Corrumpendo: *ſunt uenena: ut*
      - Aconitum.
      - Cicuta.
      - Dorycnium.
      - Hyoſcyamus.
      - Papauer corniculatum.
      - Pharicum.
      - Sardonia.
      - Taxus.
      - Thapſia.
      - Toxicum.
  - Purgant
    - Bilem
      - Flauam: *ut*
        - Abſynthium.
        - Centaurium.
        - Lupus ſalictarius.
        - Mercurialis, Malua.
        - Perſici folia, *&c.*
      - Atram: *ut*
        - Sena, Fumaria.
        - Cuſcuta.
        - Epithymum, *&c.*
    - Pituitam: *ut*
      - Gratiola.
      - Peplion.
      - Daphnoides, *&c.*
    - Aquam, *ſeu humores ſeroſos: ut*
      - Cyclaminus.
      - Ebulus, Sambucus.
      - Chamelea, Eſula.
      - Tithimalli omnes.
      - Pithyuſa, *&c.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0067-1
DFG

- **A. Secundum** *quantitatem intemperata, ſunt*
  - Calida *in gradu*
    - Primo
      - Abſinthium, Althea, Borrago.
      - Bugloſſum, Beta, Braſsica.
      - Chamomilla, Caſſutha.
      - Eupatorium, Melilotus.
      - Malabathrum, Linaria.
      - Spica nardi, Scolopendrium.
      - Symphitum, Tuſsilago.
    - Secundo
      - Anethum, Angelica, Apium.
      - Arthemiſia, Betonica, Chamępytis.
      - Hypericum, Hedera, Lupulus.
      - Meliſſa, Marrubium, Myrrhis.
      - Ocymum, Pimpinella, Peucedanũ.
      - Roſmarinus, Saluia, Scabioſa.
      - Scordium, Stœchas, Parthenium.
    - Tertio
      - Abrotanum, Anethum aridum, Aſarum.
      - Agnus caſtus, Arum, Amomum.
      - Ammi, Baccharis, Dictamnum.
      - Caryophyllata, Chamædrys, Cartamus.
      - Centaurium, Chelidonium, Calamintha.
      - Conyza, Fœniculum, Iuniperus.
      - Helenium, Hyſſopum, Laurus.
      - Maiorana, Mentha, Mentaſtrum.
      - Nigella, Oenanthe, Origanum.
      - Periclymenum, Petroſelinum, Ptaramica.
      - Pulegium, Ruta, Sabina.
      - Serpillum, Siſymbrium, Thymus.
      - Trifolium, Verbenaca, Vrtica.
    - Quarto
      - Allium, Lepidium.
      - Naſturtium, Porrum,
      - Strutium, Thapſia,
  - Frigida *in gradu*
    - Primo: *ut*
      - Atriplex, Fumaria.
      - Lapathum, Malua.
      - Myrrhus, Parietaria, *&c.*
    - Secundo
      - Blitum, Chondrilla, Lactuca.
      - Intybum *ſeu* Endiuia, Cichorea.
      - Hyacynthus, Oxalis, *ſeu* Acetoſa.
      - Plantago, Poligonum, Pſyllium.
      - Rhus obſoniorum, Solanum, *&c.*
    - Tertio
      - Portulaca.
      - Mandragora.
      - Semperuiuum.
      - Hyoſcyamus, *&c.*
    - Quarto
      - Cicuta.
      - Papauer.
  - Humida, Sicca — *Vide in ſequentibus ſignum* B.

B. Folia

B. Folia
- Humida, in
  - Primo
    - Bugloſſum.
    - Intybum, Malua.
    - Helxine, &c.
  - Secundo
    - Atriplex, Lactuca.
    - Blitum, Portulaca.
    - Viola, Nenuphar, &c.
- Sicca, *in*
  - Primo
    - Beta, Braſsica, Chamomilla.
    - Fœniculum, Hyacynthus, Malobathrum.
    - Myrthus, Verbaſcum, &c.
  - Secundo
    - Arthemiſia.
    - Anethum uiride.
    - Braſsica marina.
    - Burſa paſtoris.
    - Caſſutha.
    - Equiſetum.
    - Gingidium.
    - Intybum.
    - Plantago.
    - Mentha.
    - Methaſtrum.
    - Spica nardi.
    - Roſmarinus.
    - Verbenaca.
    - Virga paſtoris.
  - Tertio
    - Abrotanum uſtum.
    - Anethum uſtum.
    - Apium, Aſarum, Ammi.
    - Abſynthium, Calamintha.
    - Chamædrys, Filix.
    - Hyſſopum, Iuniperus.
    - Maiorana, Marrubium.
    - Millefolium, Origanum.
    - Peucedanum, Petroſelinum.
    - Pentaphyllon, Polium.
    - Ptarmica, Rhu obſoniorum.
    - Ruta, Sabina, Salix.
    - Siſymbrium, Trifolium.
  - Quarto
    - Allium.
    - Naſturtium.
    - Ruta ſyluestris.
    - Sinapi, &c.

C. Folia *alterantia qualitate prima ſecundum locum, aut*

- Calefa*ciunt*
  - Caput
    - Betonica, Chamomilla, Calamintha.
    - Fœniculum, Folium, Folia lauri.
    - Maiorana, Melilotum, Pulegium.
    - Peonia, Ruta, Saturegia, Saluia.
    - Serpyllum, Siler montanus, Stœchas, *&c.*
  - Pectus
    - Betonica, Capillus ueneris.
    - Hyſſopus, Meliſſa, Praſsium.
    - Serpentaria, Vrtica, Scabioſa, *&c.*
  - Cor
    - Borrago, Bugloſſa, Meliſſa.
    - Folia citri, Enula.
    - Ocimum, Roſmarinus, *&c.*
  - Stomachum
    - Abſynthium, Fœniculum.
    - Mentha, Serpyllum.
    - Saluia, *&c.*
  - Hepar
    - Abſynthium, Aſarum, Eupatorium.
    - Fœniculum, Fumus terræ.
    - Hyſſopus, Spica, Origanum.
  - Splenem
    - Abſynthium, Aſarum.
    - Calamintha, Cuſcuta.
    - Thymus, Eupatorium.
    - Naſturtium, Scolopendria.
    - Epithymum, *&c.*
  - Renes *& ueſicam*
    - Eruca, Parietaria.
    - Pentaphyllum.
    - Saxifragia.
    - Spica nardi.
    - Vrtica, *&c.*
  - Matricem
    - Arthemiſia, Calamintha.
    - Pulegium, Ruta.
    - Sabina, *&c.*
  - Iuncturas
    - Coſtum.
    - Eupatorium.
    - Chamomillæ.
    - Hypericum.
    - Melilotum.
    - Naſturtium.
    - Roſmarinum.
    - Ruta, Saluia.
    - Stœchas, *&c.*
- Frigefaciunt, *Vide in ſequentibus ſignum* D.

D. Folia *frigefacientia*

- Caput
  - Fumus terræ, Folia ſalicis.
  - Iuſquiamus, Lactuca.
  - Lupulus, Nenuphar, &c.
- Pectus
  - Mora Celſi.
  - Papauer, &c.
- Cor
  - Acetoſa.
  - Nenuphar.
  - Borrago, &c.
- Stomachum
  - Myrtus, Portulaca.
  - Prunella, Solatrum.
  - Semperuiuum, &c.
- Hepar
  - Cichorium.
  - Endiuia, Lactuca.
  - Portulaca.
  - Solatrum.
  - Nenuphar.
  - Lupulus.
  - Fumus terræ, &c.
- Splenem
  - Lactuca.
  - Endiuia.
  - Cichorium, &c.
- Renes *& ueſicam*
  - Endiuia, Lactuca.
  - Portulaca.
  - Plantago.
  - Nenuphar.
  - Semperuiuum, &c.
- Matricem
  - Endiuia.
  - Lactuca.
  - Nenuphar.
  - Portulaca.
  - Semperuiuum, &c.
- Iuncturas
  - Endiuia, Lactuca.
  - Hyoſciamus.
  - Pſyllium.
  - Semperuiuum.
  - Solatrum.
  - Myrtus.
  - Gramen.
  - Folia ſalicis.
  - Folia uitis, &c.

E. Folia *alterantia qualitate ſecunda, aut*

- Aſtringūt: *ut*
  - Abſynthium, Amomum, Agnus.
  - Burſa paſt. Braſsica cocta, Cypreſſus.
  - Equiſetum, Ebulus, Hypocyſtis.
  - Hedera, Helxine, Hieracium.
  - Intybum, Lauri folia, Lyſimachium.
  - Melilotum, Myrthus, Mentha.
  - Oxalis, Polygonum, Pentaphyllum.
  - Pſillium, Plantago, Portulaca.
  - Folia quercus, Ruta, Rhu obſon.
  - Semperuiuum, Salix, Verbaſcum.
  - Vitex, Vitis, *&c.*
- Aperiunt: *ut*
  - Allium.
  - Cepa.
  - Cyclaminus, *&c.*
- Emolliunt: *ut*
  - Atriplex, Althea.
  - Cupreſſus, Laurus.
  - Malua, Pſillium, *&c.*
- Indurant: *ut*
  - Portulaca, Pſillium.
  - Lenticula paluſtris.
  - Semperuiuum, Solanum, *&c.*
- Extenuant: *ut*
  - Arthemiſia, Chamæmelum.
  - Hyſſopus, Iuniperus.
  - Pulegium, Stœchas, *&c.*
- Diſcutiunt: *ut*
  - Abrotanum, Althea, Anethum.
  - Adianthum, Atriplex, Braſsica.
  - Chamæmelum, Lilij folia, Malua.
  - Mentha, Melilotum, Origanum.
  - Ruta, Stœchas, Sampſuchum, *&c.*
- Extrahunt: *ut*
  - Anagallis, Ariſtolochia.
  - Cyclaminus, Dictamnus.
  - Porrum, Thapſia, *&c.*
- Suppurant. Abſtergunt. Glutinant. Flatus diſcutiūt. Semen generāt. Menſes mouēt. — *Vide in ſequentibus ſignum* F.
- Menſes ſiſtunt. Venenis reſiſtunt. Ambuſtis medētur. Strumas diſcutiunt. Dolorem mitigant. — *Vide in ſequentibus ſignum* G.

F. Folia *alterantia qualitate ſecunda, aut*

- Suppurant: *ut*
  - Amomum.
  - Althea.
  - Smyrnium, *&c.*
- Abſtergunt: *ut*
  - Anagallis, Abrotanum.
  - Aſparagus, Aſplenos.
  - Atriplex, Abſynthium.
  - Betha, Chamæpithys.
  - Caſſutha, Liche.
  - Marrubium, Parietaria.
  - Salicis folia, *&c.*
- Glutinant, *& cicatricem ducunt: ut*
  - Althea, Anagallis.
  - Centaurium, Chamæpithys.
  - Chamædrys, Equiſetum.
  - Eupatorium, Ebulus.
  - Fragaria, Iſatis.
  - Myrthus, Plantago.
  - Quinquefolium.
  - Symphitum maius, Sanicula.
  - Tormentilia, Verbenaca, *&c.*
- Flatus *diſcutiunt: ut*
  - Abſynthium, Allium.
  - Anethum, Apium.
  - Chamæmelum, Epithymum.
  - Fœniculum, Iuniperus.
  - Maiorana, Origanum.
  - Petroſelinum, Ruta.
  - Squinanthum, Spica nardi.
  - Smyrnium, Seſeli, *&c.*
- Semen *generant: ut*
  - Horminum.
  - Eruca, *&c.*
- Menſes *mouent: ut*
  - Aſarum, Abrotanum, Allium.
  - Adianthum, Amomum, Abſynthium.
  - Arthemiſia, Aliſma, Ammi.
  - Braſsica ſat. Betonica, Centaurium.
  - Chamæmelum, Calamintha, Chamædrys.
  - Caſſutha, Cyclaminus, Dictamnus, Daucus.
  - Gingidium, Fœniculum, Hypericum.
  - Heliochryſos, Lapathum, Maiorana.
  - Marrubium, Meliſſa, Naſturtium.
  - Origanum, Ocymum, Pulegium, Polium.
  - Petroſelinum, Oreoſelinum, Raphanus.
  - Ruta, Roſmarinus, Smyrnium, Saluia.
  - Sabina, Seſeli, Serpillum, Scordium.
  - Thymus, Trifolium, Vitex, Vrtica, *&c.*

G. Folia *alterantia qualitate ſecunda, aut*

- Menſes *ſiſtūt: ut*
  - Burſa paſtoris.
  - Fragaria.
  - Hyoſciamus.
  - Limonium.
  - Lyſimachia.
  - Myrtus.
  - Nymphea.
  - Plantago.
  - Rubus.
  - Semperuiuum.
  - Symphitum.
  - Solanum, *&c.*
- Venenis *reſiſtunt: ut*
  - Abrotonum.
  - Abſynthium.
  - Allium.
  - Adianthum.
  - Apium.
  - Braſsica.
  - Betonica.
  - Carduus benedictus.
  - Chamædrys.
  - Cyclaminus.
  - Calamintha.
  - Eupatorium.
  - Eryſimum.
  - Fœniculum.
  - Iuniperus.
  - Lybiſticum.
  - Marrubium.
  - Origanum.
  - Pulegium.
  - Polium.
  - Ruta.
  - Scordium, *&c.*
- Strumas *diſcutiunt: ut*
  - Adiantum.
  - Aparine.
  - Althea.
  - Lupinum.
  - Lapathum.
  - Meliſſa.
  - Galiopſis.
  - Naſturtium.
  - Pentaphyllum.
  - Scordium, *&c.*
- Dolorem. *Vide in ſequentibus ſignum* H.

H.Do-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0074-0

H.
Dolorem *mitigant*: ut—

- Anethum.
- Abſynthium.
- Aſclepias.
- Atriplex.
- Chamæmelum.
- Calamintha.
- Centaurium maius.
- Chamæpitys.
- Hyoſciamus.
- Lybiſticum.
- Lupulus.
- Peucedanum.
- Petroſelinum.
- Roſmarinus.
- Ruta.
- Siſymbrium.
- Serpyllum.
- Sampſucus, *&c.*

De folijs temperatis.

ADIANTI duo ſunt genera, candidius & nigrum. Candidum (officinæ Capillum Veneris appellant) puſilla gerit folia, ſimilia coriandri, in ſummo inciſuris diuiſa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice ſuperuacua: neq; caulem, neq; fructum, neq; florem profert. Nigrum (officinis Polytrichon & Trichomanes dictum) filice ſimile, ſed exilius: folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem utrinq; digeſtis, aduerſis in ſe, in ramulis tenuib. acerbis, fuſco colore ſplendentibus. Ambo umbroſis & paluſtribus, circa parietum aſpergines, & fontium ſpecus enaſcuntur. Colligitur menſe Septembri. Conſeruatur uix per annum. * Aluum ſubducit, bilem & pituitam deijcit, craſſaq; excrementa

quæ

quæ diu interioribus inhæſerunt. Pectus & pulmonem detergit, ſanguinem clarificat, bonum facit habitum, animam dilatat, & iecur & uentriculum purgat, præſertim ſi obſtructione laborent: tametſi ad eorum infarctus potentius ſit eius dilutum ex apij, aut endiuiæ aqua paratum, aut ex cicerum nigrorum iure, aut caprino ſero. Sed ſi addatur ſaccharum, lateris inflammationes ſanat, & urinam trahit. Eius præterea decoctum frequentius potum calculos frangit, & fœminas à partu purgat. Hos autem effectus præbet calida tantùm facultate, quæ illi ineſt. At aſtringente ui, qua etiamnum pollet, defluxiones inhibet: fluentem ſanguinem ſiſtit, uentriculum roborat, & capillorum defluuium uſqueadeò emendat, ut non modò eos cohibeat, ſed & renaſci faciat, præſertim emplaſtri modo impoſitum, myrtino oleo, ladano, & auſtero uino additis. Idem prǽſtat & combuſti cinis: quinetiam eius ex uino decoctũ. Furfures reiteratis lotionibus depellit. Eius cinis hęc omnia poteſt, & ægilopas curat. Ipſius diluti libra epota commodiſsimè aluus ſubducitur. Dioſcorides, Meſues, Saladinus & Matthiolus. A

ASPARAGI genera duo ſunt, ſatiuus & ſylueſtris. Sylueſtris Corruda dicitur: uulgaris eſt noticiæ. Satiuus, multis ramis fruticat, folijs fœniculi, longis, numeroſis: radice rotunda, grandi, ſpongiam habente. Colliguntur menſe Aprili. Non ſeruantur diu, ſed uirides tantùm in uſum ueniunt.* Abſtergunt, iecur infarctu liberant, & maximè radices. dentium dolores ſanát. Stomacho utiles ſunt, urinam cient, & parum præbent alimenti. oculis claritatem adferunt: pectoris & ſpinę doloribus proſunt. Venerem ſtimulant, & uentrem leniter molliunt: urinam fœtidam trahunt: regium morbum ſanant. Dioſcorides, Galenus & Plinius. B

ATTRACTYLIS, ſpina eſt cnico ſimilis, folia multo longiora ferens in ſummis uirgis, magna parte nuda, aſperaque, qua fœminę pro fuſis utuntur. capitula in cacumine ſpinis horrent: flos luteus, quibuſdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, ſuperuacua. * Coma, ſemen, & folia cum pipere & uino teruntur utiliſsimè contra ſcorpionum ictus. Percuſſos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipſumq; depoſita ſtatim recrudeſcere. Dioſcorides.

De folijs ſeu herbis calidis in gradu primo.

ABSYNTHII genera tria ſunt: uulgare, marinum, & Santonicum. Vulgare ab aliquibus bathi picron uocatur, herba uulgò cognita. Marinũ quod aliqui Serephium uocant, copioſiſsimum in Tauro monte, iuxta Cappadociam gignitur. Herba eſt tenuis, abrotani parui ſimilitudine, referta minutulis ſeminibus, ſubamara, ſtomacho inimica, grauiter olet, & cum quadam calfactione adſtringit. Santonicum, quo Gallia alpibus finitima ſcatet, abſynthio uulgari nõ diſsimile: uerùm ſubamarũ eſt, nõ adeò ſeminis fœcũdũ.

Eligitur

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0076-1 DFG

A Eligitur uulgare, & potiſsimùm Ponticum & Romanum. Colligitur in uere,
uel principio æſtatis, & autumno, ante ſolis ortum. Conſeruatur autem per
annum. Doſis eius decocti aut infuſi potio eſt à ℥ v uſq; ad vij. Et pulueris e-
ius à ʒ ij uſque ad ʒ iij. * Abſynthium calefacit & aſtringit. Bilem expur-
gat, quæ & ſtomacho, & uentri inhæſit: urinam cit, & crapulam præſumptum
arcet. ad inflationes uentris & ſtomachi dolores prodeſt: faſtidia diſcutit, ar-
quatos ſanat, & febres diuturnas: menſes cit potum, &c. Dioſcorides, Me-
ſue & Saladinus.

ALTHEA, quam alij Ibiſcum, alij Biſmaluam, Itali uerò Maluauiſco uo-
cant, in ſylueſtrium maluarum genere eſt, cui folia ut cyclamino rotunda, la
nugine caneſcunt: flore roſaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. Al-
thea appellatur, quòd inter primas ſit utilis, & plurib. polleat remedijs. Col-
ligitur cum floret. Conſeruatur autem per annum. * Decocta in uino aut a-
qua mulſa, & per ſe cum imponitur tuſa, efficax eſt contra uulnera: item ad
ſtrumas, parotidas, abſceſſus, mammarum inflammationes, fracta ſedis, infla
tiones, neruorum rigores: ſiquidem diſcutit, & excoquit, rumpit, & ad cica-
tricem perducit. Cocta (ut dictum eſt) adiecto ſuillo adipe, aut anſerino, te-
rebinthinaúe, ut malagmatis lentor fiat, facit ad uuluę inflammationes, pręe-
cluſionesq;, in peſsis ſubdita. Decoctum eodem fungitur munere: onera uul
B uæ, reliquiasq; à partu extrahit. Decoctæ radicis ſuccus ex uino potus, ſuc-
currit urinæ difficultati, calculoſorum cruditatibus, dyſentericis, iſchiadi-
cis, tremulis, ruptis. dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto
inde ore. Viride ſemen ſiccumq; tritum, uitiligines in ſole cum aceto perun-
ctas emendat. Eodem cũ oleo & aceto peruncti, à uenenatis non feriuntur.
Valet contra dyſenteriá, & ſanguinis reiectiones, aluiq; profluuiũ. In poſca
aut uino decoctum bibitur, contra oẽs ueſparũ, apum, ſimiliumq; aculeatos
ictus. Folia cũ olei momento, morſibus, & igni ambuſtis illinuntur. Conſtat
aquá, trita radice addita ſub diuo addenſari. In ſumma, facultaté habet dige-
rendi, laxandi, phlegmone leuandi, mitigádi, concoquẽdi difficilia coctu tu-
bercula. Dioſcorides & Galenus.

BORRAGO, officinarũ quaſi Corago, Bugloſſu uerũ ſatiuũ eſt: Verba-
ſco ſimilis, folium in terra ſparſum, nigrius, aſperũ, bubulas imitás linguas.
Naſcitur in campeſtribus & ſabuloſis locis. Iulio menſe colligitur. Herba nõ
conſeruatur. * Humidæ calidæq; temperiei eſt. Itaq; uinis iniecta, læticiæ ac
hilaritatis cauſa eſſe creditũ eſt. Sed & ijs, qui ob fauciũ aſperitaté tuſsiunt,
coctũ in melicrato cõuenit. Aiunt eam quæ tres thyrſos emittit, cũ ſemine &
radice tritá, potamq;, contra tertianos horrores prodeſſe: quæ quatuor, ad
quartanos: ea in uino decoquitur. Herbam abſceſsibus utilé eſſe uolunt: cor
confortat: ſanguinem bonum generat, &c. Dioſcorides & Galenus.

BVGLOSSVM VVLGARE folia habet longa, echio ſimilia, nõ uſq;

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0077-7
DFG

adeò lata, ut bubulas referant linguas, minusq; humi depreſſa, quæ potius è A
toto fermè ceſpite ſurſum aſpiciunt, nec aliqua ex parte uerbaſcum, aut ſym-
phitum alterum repræſentant. Naſcitur iiſdem in locis, quibus Borrago, eo-
demq; colligitur tempore, &c. Matthiolus.

BETA duorum generum eſt, cádida & nigra: ubiq; in hortis naſcitur fre-
quentiſsima. In Germania tamen habetur & rufa, non modò folijs, ſed etiam
radice, quæ illi raporum oblongorum magnitudine extuberat: colore adeò
rufeſcente, ut eius ſuccus uiuum ſanguinem referat. Iulio menſe & Auguſto
fert tum flores, tum ſemina. Colligitur recens. Non conſeruatur. * Nigra co-
quitur cum lenticula, ut uentrem ſiſtat: quod magis radice eius præſtatur.
Candida aluo utilis eſt. Vtraq; tamen propter nitroſum humorem, quem ha
bet in ſe, noxij ſucci eſt. Vnde ſuccus earum, cum melle naribus inditus, ca-
put purgat, aurium doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, fur-
fures, lendesq; deterget: perniones fotu mitigat. Crudis folijs uitiligines, ni-
tro antea perfrictas: alopeciarum inanitates, ſcalpello prius exaſperatas, atq;
depaſcentia ulcera illini prodeſt. Eruptionibus papularum, igni ſacro, am-
buſtisq; cocta medetur. Dioſcorides & Matthiolus.

BRASSICA ſatiua & ſylueſtris eſt. Satiua in multiplici recenſetur gene
re. Eſt enim criſpa & capitata, &c. ubiq; in hortis naſcitur. Non conſeruatur.
* Aluo idonea eſt, ſi modò leniter feruefacta edatur. nam percocta aluum ſi- B
ſtit, ſed multo magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur: ſtomachum autē
malè habet. acrior eſt æſtiua. In Aegypto propter amaritudinem non eſtur.
Cæcutientibus & tremulis eſſe prodeſt. Summo cibo ſumpta, crapulam
diſcutit, & uini noxam reſtinguit. Melior ſtomacho cyma, ſed acrior, & ad ci-
endum urinam ualidior. ea condita, ſtomacho inimica eſt: aluum conturbat.
Crudus ſuccus cum nitro & iri deuoratus, aluum emollit: cum uino quoq;
epotus, uiperarum morſibus auxiliatur: cum fœnigræci farina, podagris, &
articulorum uitijs illinitur: prodeſt & ſordidis ulceribus, & uetuſtis illitus:
caput purgat, naribus infuſus: menſes extrahit, cum loliacea farina inditus.
Folia per ſeſe illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tu-
moribusq; epinyctidas, ignem ſacrum, leprasq; ſanant. carbunculos ex ſale
rumpunt: fluentes capillos retinent. Cocta addito melle aduerſus depaſcen
tia ulcera, gangrænasq; ualent. Lienoſisq; ex aceto cruda proſunt. Manſa,
deuorato ſucco, retuſam uocem inſtaurant. Decoctum eius potu, aluum &
menſes ciet. Flos poſt conceptionem in peſſo ſubditus partum abortu uiti-
at. Semen eius, præſertim quæ in Aegypto naſcitur, potum tineas repellit. In
antidota theriaca additur. Faciei cutem, lentiginesq; expurgat. Virentes cau
liculi cum radice cremati & adipe porci uetuſto excepti, diuturnos laterum
dolores mitigant. Syluestris uerò braſsica, maritimis præruptisq; locis, ma-
gna ex parte gignitur: ſatiuæ ſimilis, ſed candidior, hirſutiorq;, amara. Cuius
cyma

A cyma in lixiuio cocta, ori non inſuauis. Folia illitu uulnera conglutinant, &
inflammationes, tumoresq́; diſcutiunt. Dioſcorides.

CHAMAEMELON, qđ & Athemis dicitur: eius genera tria ſunt, tan-
tùm flore diſtantia: rami dodrantales, fruticoſi, alis multis concaui: tenuibus
foliolis, paruis, numeroſis: rotundis capitulis: floribus in medio aureis, forin
ſecus orbiculato ambitu cádidis, melinis, aut purpureis, magnitudine folio-
rum rutæ. Naſcitur in aſperis, & iuxta ſemitas. Colligitur uere. Conſeruatur
per annum. * Vim habent radices, flores, & herba, exalfaciendi, extenuan-
diq́;, potu & inſeſsione: pellunt menſtrua, partus, urinam, calculosq́;: aduer-
ſus inflationes & ilei tormenta bibuntur. bilem ſuffuſam expurgant: iecine-
rum uitia ſanant. Decocto earum ueſicæ fouentur. Ex omnibus his generi-
bus ad calculos efficaciſsima eſt, quæ florem purpureum habet, cuius ampli
tudo maiuſcula eſt. Hanc propriè heranthemon uocant. Ea cui leucanthe-
mo nomen eſt, item quæ chryſanthemon dicitur, uehementius uriná ciunt,
Aegilopijs illitæ medentur: commáducatę ulcerum eruptiones in ore ſanát.
Nonnulli in clyſteribus ex oleo utuntur, teruntur q́; in fariná, ad abigendos
febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tuſa, in paſtil-
los digeri: radix quoq; ſiccari, dumq́; ingruit neceſsitas, binæ partes herbæ
dari, modò floris aut radicis pars una, modò contrà floris partes duæ, & her-
bæ una, permutatim duplicato pondere, alternis diebus. bibere autem opor
B tet in uino mulſo diluto. Dioſcorides.

CVSCVTA, Græcis & recentioribus caſſutha dicta, plára eſt capillaris,
ſine folijs, reliquas plantas inuolués & enecans. Flores edit albos, quàm plu
rimos, à quibus ſemen tenue prodit. Cirri rufeſcunt, uitium capreolis craſsi-
tudine & facie pares. Nota eſt. Deligenda eſt, quę in geniſta reperitur. Colli-
gitur menſe Iunij. Conſeruatur per annum, & ultrà. * Excalfacit ordine pri-
mo, ſiccatq́; ſecundo. Abſtergit, & quadá cum adſtrictione roborat. Iecoris
obſtructiones aperit, infarcti lienis uitia expedit: uenas pituitoſis atq; bilio-
ſis exonerat humoribus: uriná pellit, & regio morbo ſubuenit. Puerorú febri
bus auxiliatur: ſed diuturno uſu uentriculum grauat. quæ tamen noxa tol-
litur, ſi aniſi momentum adijciatur. Bilem deijcit, præſertim abſynthio ad-
miſta. In quem uſum decoquitur, bibiturq́; eius decocti ſelibra, cum ſacchari
ſeſquuncia. Matthiolus.

EVPATORIVM Græcorum, uulgaris agrimonia eſt. Eupatorium Aui-
cennæ id eſſe creditur, quod uulgò eupatorium appellant, folijs canabis ſyl-
ueſtris, & ſecundú aquas creſcit: uulgò nota eſt. Eupatoriú Meſuæ herba eſt
amara, quibuſdá camphorata, alijs herba giulia dicta, quæ Dioſcoridis agera
tum putatur. Cum itaq; omnes hæ plantæ eupatoriú appellentur, animad-
uertédum eſt, ne indifferenter altera pro altera uſurpetur: ſed in Græcis com
poſitionibus, agrimoniæ uſus eſt: in Auicennæis, Auicennæ: in Meſuæis,

Meſuæ eupatorium uſurpandum eſt: ſinguli enim ſuo Eupatorio peculiares A
ac diuerſas facultates tribuunt. Cęterùm eupatorium Dioſcoridis enaſcitur
in uliginoſis locis, & in ſcrobium marginibus: Auicennæ uerò & Meſuæ in
campeſtribus. Colliguntur in fine ueris, uel principio æſtatis. Conſeruantur
uerò per annum, tá herba quàm ſuccus. Decoctionis potio eſt ab ℥ iiij uſq;
ad ℥ vj: & pulueris eius à ʒ ij uſque ad ʒ iij. Et loco eius ponitur in defectu
ipſius abſynthij & aſari ana medium ponderis ipſius. * Calidũ eſt in primo,
ſiccum in ſecundo: eſt partium tenuium, incidendi extergendiq́; facultatem
obtinet. quocirca obſtructiões iecoris expurgat, hepar roborat. Medici Flo
rentini, Galenus & Saladinus.

MELILOTVS ſiue ſertula Cápana, flore eſt luteo, colore uicino croco,
odorato. Laudatiſsima folijs conſtat minutiſsimis, pinguiſsimisq́;: ſemen in
ſiliquis teretibus profert rarum, rotundũ, ſinapi minus, colore luteo. Ex his
manifeſtum eſt, eá quæ hodie in uſu eſt, non eſſe uerá melilotum, non enim
eſt odorata: niſi ex eius genere ſit, quæ in Campania naſcitur, odore infirmo,
ut ait Dioſcorides. Diligentia itaque adhibenda eſt, ut uera habeatur. Hanc
nonnulli trifolium illud eſſe arbitrantur, quod locis montoſis, ſterili ſolo, ad
meridiem ſpectante naſcitur: folijs ciceri ſimilibus, minoribus, maculis qui-
buſdam ſtellarum modo diſtinctis: flore luteo fulueſcente: ſemen exili ſili-
qua, in cuſpidem deſinente, flauum continetur. Tota planta grauiſsimo eſt B
odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachia appellant,
quòd ea infantium uermes enecant. Colligitur menſe Aprili. Conſeruatur
per annum. * Miſtæ eſt facultatis: habet enim quiddam aſtringens, ſed &
digerit & concoquit: copioſior enim in eo eſt ſubſtantia calida quàm frigi-
da. Inflammationem omnem emollit, præſertim quæ in oculis, uulua, ſe-
de, aut teſtibus erumpat, ſi ex paſſo cocta illinatur: interdum autem addito
oui luteo aſſato, aut fœnigręci farina, lini ſemine, aut polline, aut capitulis pa
paueris, intyboúe. Recentes meliceridas per ſe cum aqua, & ulcera manan-
tia in capite illita cum creta Chia, uino, aut galla ſanat: ſtomachi dolores, &
cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis leuat: doloribus aurium mitigan-
dis cruda ex paſſo inſtillatur: in aceto, aut roſaceo madefacta, capitis dolorẽ
lenit. Galenus, Dioſcorides & Medici Florentini.

MALABATHRVM arbitrantur aliqui eſſe Indici nardi folium, falſi
quadam odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmo-
dum phu, aſarum, niris. Secus autem res ſe habet: namque Malabathrum
folium ſui generis eſt, quod Indicæ gignunt paludes, lentis paluſtris modo
innatans aquis, ſine radice. Id collectum ſtatim lino tranſuitur, & ſiccatum
recóditur. Tradunt ſiccatis æſtiuo feruore aquis, humũ aridis fruticibus uri:
quod ubi non euenerit, ne amplius quidẽ renaſci. Laudatur recens, ex cádi-
do nigricans, integrũ, nec fragile, odore caput feriés, qd' diu in ſua ui odore
permaneat,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0080-2
DFG

A permaneat,& nardum ſapore imitetur, nullo ſalis guſtu. Infirmum uerò, &
minutim contuſum, præſertim ſi carioſum uirus olet, uitioſum eſt.* Eaſdem
nardo ſortitur uires: ſed efficacius omnia præſtat. Vrinam uehemẽtius ciet,
ac ſtomacho magis prodeſt malabathri uis. Lippitudinibus, inflammationi-
busq; tritum, & in uino feruefactum commodè illinitur. Subditum linguæ,
oris halitum & ſuauitatem commendat. Veſtium quoq; odorem interpoſitũ
ſeruat, & ab eroſione tuetur. Dioſcorides.

OSYRIS, quòd folijs & caule lini faciem repræſentat, officinis LINA-
RIA appellatur: frutex eſt niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; con
tumaces: & in his folia quaterna, quina, ſenáue, ceu lini, nigra in initio, dein
colore mutato rubeſcentia. Huius flores numeroſi à medio uſque ad ſummũ
uiſuntur, ſylueſtris cumini ſecundi generis modo: uerùm in hoc purpurei
ſunt, in illa ſublutei. * Decoctum eius potum, iuuat arquatos. Dioſcorides
& Mathiolus.

NARDVM officinæ NARDI SPICAM appellãt. Eius genera duo: u-
num Indicum, alterum Syriacum uocatur: non quòd in Syria proueniat, ſed
quòd mõtis in quo oritur, pars una ad Syrios pars altera ad Indos flectitur.
Nota eſt. Eligitur Syriaca dicta: cuius hæ ſunt notæ, ut ſit breui ſpica, largam
gerens comam, colore flaua, odorata, aliquantulum redolens cyperum, ama
B ro ſapore, linguam ſiccante, quæ diu in ſua odoris gratia permaneat. Adulte-
ratur ſtibio cum aqua aut palmeo uino ponderis cauſa inſpirato. Sed ex præ
cedentibus notis dignoſcitur. Madefacta etiam uendi ſolet: quod uitium ex
eo deprehenditur, quòd candida ſit ſpica, ſqualida, nulloq; puluere obſita.
* Excalefacit exceſſu primo, & deſiccat ſecundo iam completo. Compoſita
eſt ex aſtringente ſufficienter ſubſtantia, & acri calida non multa, & quadam
leuiter amara. Vrinam mouet, aluum potu ſiſtit: uuluæ profluuia, ſaniemq́ue
appoſita ſupprimit. Nauſeæ ex aqua frigida auxiliatur, & ſtomachi roſionib.
inflationi, iocinori, regio morbo, renum uitijs. Aquæ autem incocta fotu ad
inſeſſum, uuluæ inflammationibus medetur: ad glabras oculorum genas ua
let: ſiquidem eas ad denſiorem pilum reducit. perfuſis humore corporibus
inſpergitur. Miſcetur antidotis, & in fictili nouo non picato ad ocularia me-
dicamenta reconditur, trita in farinam, ut cum uino in paſtillos coacta. Cæ-
terùm longè ab omni Nardo diſtat noſtra Nardus uulgaris (Spica nardi uo
cata:) cuius etiam generis ea eſt planta, quam aliqui uulgò appellant Lauã-
da, alij uerò Lauendula: adeò ut hæc fœmina, illa uerò mas in eo genere à
quàm plurimis uocitentur. Mas folio conſtat latiore, longiore, craſsiore, ro-
buſtiore, albidioreq́;, quàm fœmina. Sed utraque planta fruticoſa, & roſmari
ni modo innumeris referta eſt folijs: è quorum medio iuncei exeunt caulicu
li, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum
cacumine flores exeunt ſpicati, colore purpureo, quãuis in fœmina dilutio-

res,patentioresq́;,odore fragrátes, uerùm uſqueadeò acuto, ut nares feriat. A
Colliguntur ambo mēſe Maio,uel Iunio. Cóſeruátur uerò per annũ.Excale-
faciunt & exiccant ordine ſecundo completo, uel tertio inchoante, uiribus
à nardis omnibus non longè recedentibus. Conferunt omnibus cerebri æ-
gritudinibus à frigido prouenientibus:conuulſis,reſolutisq́; auxiliátur:uen
triculum roborant:& iecur ab infarctu liberant: quin & obſtruſos lienes iu-
uant:uterum calefaciunt,& menſes & ſecundas educunt. Fit è floribus ſtil-
latitium oleum uitreis organis, quod propriè unguentarij uocant Oleũ ſpi-
cæ,odoris adeò acerrimi, ut cætera odoramenta ſuperet. Dioſcorides,Gale
nus & Matthiolus.

SCOLOPENDRIVM uerum,Aſplenum,Ceterah & Hemionitis uoca
tur:uulgaris uerò Phyllitis & lingua ceruina eſt. Eligitur uerum & legitimũ,
quod folijs eſt multis ſcolopendræ animali ſimilibus,ab radice una prodeũ-
tibus.Naſcitur in parietibus,ſaxisq́; ſiliceis & opacis: nec caulem, nec floré,
nec ſemen habet.Folia polipodij modo diuiduntur, ſubterflaueſcentia hirſu
taq́;,ſupernè uiridia. Colligitur menſe Septembri. Conſeruatur per annum.
* Vim hanc habēt folia,in aceto feruefacta,ut per dies quadraginta pota lie-
nem abſumant:quibus etiam contritis lienem ex uino illini oportet. Stran-
guriæ & regio morbo prodeſt,ſingultũ ſedat, calculos in ueſica comminuit.
Conceptum adimere creditur,per ſeſe, aut cum muli liene appenſa. Tradũt B
noctu,ſilente luna,huius rei gratia effodiendam.Dioſcorides.

SYMPHITI duo ſunt genera:primum petræum,alterum conſolida ma-
ior nuncupatur.Petræum naſcitur in petris,ramis tenuibus,paruis,origano
ſimilibus:capitulis & folijs thymi: lignoſum totum, odoratum,guſtu dulce,
ſaliuam ciens:longa radice,ſubruſa, digitali craſsitudine. * Decoctum in a-
qua mulſa & potum, pulmonis uitia purgat: ſanguinem reijcientibus,& re-
num malis ex aqua datur:ad dyſenteriam, rubraq́; fœminarum profluuia in
uino decoctum:ad conuulſa uerò & rupta, ex aceto mulſo bibitur. Quin &
commáducatum ſitim ſedat,faucibus aſperis ſubuenit,uulnera recentia,en-
terocelasq́; conglutinat & illitu cohibet. Carnes autem cum ſymphito deco
ctæ coaleſcunt. Alterum quod Conſolida maior uocatur,caulem emittit bi
cubitalem,aut maiorem,craſſum,leuem,anguloſum ut ſonchi inanem:citra
quem breui interuacáte ſpacio,folia exeunt anguſta, bugloſſo proxima, ob-
longa,hirſuta:caule ſecundum angulos quoſdam ſtriato: folijs tenuibus, ex
alarum ſinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & citra caulem uelut uer-
baſci ſemina emicát.Tam caulis,quàm folia aſpera lanugine horrent, tactú-
que pruritum concitant.Radices demittuntur foris nigræ,intus candidæ,ui
ſcoſæ.quarum eſt uſus.Tritæ & potæ cruentis excreationibus,ruptisq́; pro-
ficiunt: recentia uulnera illitæ conglutinant. carnes quoque ſi concoquan-
tur,cogũt additæ.Inflammationibus præſertim ſedis, cum ſenecionis folijs,
utiliter

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0082-4
DFG

A utiliter illinuntur. Colliguntur ambo menſe Auguſto & Septembri. Conſeruantur per annum. Dioſcorides.

Tvssilago Hetruſcis uulgò dicitur Farfara, & Farfarella: ei folia ſunt maiuſcula, quàm hederæ, ſex aut ſepté à radice, ſubalbida à terra, supernè uirentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmum altus, flos luteus, uere prodit, quo unà cum caule confeſtim exuitur: inde nõnulli his uacare exiſtimarunt. Radix tenuis eſt, & ſuperuacua. Naſcitur in amœnis & riguis. * Folia ex melle trita igni ſacro, & omnibus inflammationibus illitu medentur. Arida ſuffitu, ita ut fumus per infundibulum hianti ore rapiatur, hos ſanant, qui ſicca tuſsi, atque orthopnœa infeſtãtur: pectoris uomicas rumpũt. Eundem effectum præbet ſuffita radix. decocta in hydromelite, & pota, emortuos partus eijcit. Dioſcorides.

De folijs ſeu herbis calidis in ſecundò.

Anethvm hortis omnibus frequentiſsimum, omni ex parte fœniculũ æmulatur, excepto guſtu. * Calidum eſt in ſecundo, & ſiccum in primo. Digerit, dolorem ſedat, ſomnum conciliat, & crudos & incoctos humores con coquit. Aridi anethi comæ, ſeminisq; decoctum, potu lac euocat: inflationes & tormina ſedat: aluum uomitionesq; ſiſtit: urinas ciet, ſingultus lenit: ocu-
B lorum aciem hebetat, genituram reſtinguit, aſsiduè potum. Decoctum eius fœminis uuluæ malo opportunis, ad deſeſsiones utile. Condylomata illitus ſeminis cremati cinis tollit. Colligitur menſe Maio. Cõſeruatur uerò per annum Galenus & Dioſcorides.

Angelica cubitalem excedit altitudinem, caule geniculato, inani multis alarum cauis referto: folia profert oblonga, per ambitum ſerrata, in nigrum uireſcentia: flores albos, in umbellam cohærentes: è quibus ſemé prodit tenue, lentium modo compreſſum. Radix ei ſubeſt craſſa raphani modo, quæ in plures diuaricatur ramos, guſtu acris, & ſuauiter odorata. * Excalefacit, pariterq; deſiccat ordine ſecundo completo, aut tertio incipiente. Proinde aperit attenuat, & diſcutit. Venenis mirificè aduerſatur: quare peſtilentiam arcet hauſta, aut frequenter commanſa. Ipſa per ſe ſumpta pituitoſos, lẽtosq; humores digerit. Idem præſtat & radicis decoctum. quod etiam celerius ex frigore tuſsientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter craſſam, lentamq; pituitam. Sanãtur eodem ex aqua aut uino interna uiſcerum ulcera, concretusq; ſanguis diſſoluitur, & roboratur uentriculus. Radix in puluerem trita animi deliquijs, & cæteris cordis affectibus opem unicè pręſtat. Valet ad rabioſorum & uenenoſorum morſus, exterius cum ruta impoſita, & intrò in corpus aſſumpta. Hinc fit, ut recentiores quidam magna opinione hanc ſuis inſerant antidotis Matthiolus.

Apivm uulgare à Dioſcoride Eleoſelinum dicitur, petroſelino grãdius.

In humi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0083-0

In humidis naſcitur locis. Menſe Iunio & Iulio tum flores, tum ſemina profert. * Calidum eſt in ſecundo. Vrinas & mẽſes ciet. Flatus quoq; diſcutit, & magis ſemen, quàm herba ipſa. Galenus & Dioſcorides. A

ARTHEMISIA magna ex parte in maritimis naſcitur, abſynthij modo fruticoſa, maioribus & pinguiorib. folijs, ramisq; . Huius quidẽ genera duo: unum lętius, habitiusq;, folijs, uirgisq; latioribus: alterum tenuius, flore paruo, tenui candido, graueolente. Æſtate floret. Sunt, qui in mediterraneis unicaulis nomine appellent tenuem herbulam, ſimplici caule & minuto, floribus ſcatente tenuibus, flauo colore. hæc iucundiorem, quàm præcedens efflat odorem. Colliguntur ambo cœlo ſereno, in meridie, uel antè, menſe Iunij. Conſeruantur per annum in ſaccis lineis.* Vtraq; excalefacit, extenuat, feruefactæ conuenienter in muliebres deſeſſus adijciuntur, ad detrahendos menſes, partus, ſecundasq; : item ad præcluſiones uuluę & eiuſdem inflammationes: calculos comminuunt, remoratam urinam cient: menſes pellunt pube illitæ. Succus uuluæ inditus ex myrrha eadem, quæ inſeſsio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur. Dioſcorides.

CESTRON Pſychotrophon uocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur: Latini BETONICAM appellant. Herba eſt caulem ferens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuiſa, odorata, prope radicem maiora: in ſummis caulibus ſemen, uelu ti ſatureiæ, ſpicatum eſt. Decerpta huius folia ſiccantur, plurimos ad uſus. Radicibus nititur, ut ueratri, tenuibus. quæ ex hydromelite in potu, pituitoſam uomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, conuulſis, mulieribus uuluæ malo opportunis, & ad laxandos uteri ſtrangulatus, denarij pondere cum hydromelite: tres in uini ſextario drachmæ contra ſerpentium morſus ebibuntur. Herba magna utilitate illatis à ſerpente uulneribus illinitur. aduerſus etiam uenena drachma ex uino pota conuenit: præſumpta ea, ſi uenenum hauriatur, nihil nocebit. Vriná ciet, aluum ſubducit. Medetur comitialibus & inſanis, pota ex aqua: & iecinoris, lienisq; uitijs drachmæ põdere in aceto mulſo. concoctionem adiuuat, ſi quis cum fabæ magnitudine ſecundum cœnam cum melle cocto deuorauerit: modo conſimili acida ructantibus propinatur. ſtomachicis eam manducare, & ſuccum deuorare proderit, ſi poſtea dilutum uinum ſorbeatur. Datur ſanguinem excreantibus, tribus obolis cum diluti uini cyatho: iſchiadicis, renum & ueſicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutem binis drachmis ex hydromelite, ſi febricitant: ſin aliter, ex mulſo. regio morbo laborantes recreat: menſes pellit, drachmę pondere cum uino pota. aluum purgant drachmæ quatuor potæ in hydromelitis decem cyathis. facit cum melle ad tabem, & purulentam excreationem. Pariendi celeritatem affert, uteriq́ue cruciatus à frigiditate conceptos mulcet, ſi ex aqua calida, aut mulſo duarum drachmarum pondere propinetur. Naſci B

A tur in pratis & muntibus mundis, & opacis, circa frutices. Colligitur menſe
Iunij. ſiccatur in umbra. conſeruatur per annum. Dioſcorides.

AIVGA (quam Græci CHAMAEPYTIN, uulgus herbariorum ſuam
ARTHRITICAM appellant) herba in terra repẽs, ſubcurua: folijs ſemper-
uiui minoris, multo tenuioribus, hirſutis, & pinguioribus, circum ramos fre
quentibus, odore pinus: flore tenui, luteo, uel candido: radicibus cichorij.
* Expurgat, abſtergitq́; uiſcera plus quàm calefacit. Folia ſeptem diebus in
uino pota regio morbo medentur: & quadraginia diebus ex hydromelite, i-
ſchiadicos ſanant. Dantur peculialiter urinæ difficultatibus, iecinoris, & re-
num uitijs: torminoſis proſunt. Ea apud Heracleam Ponticam, perinde atq;
antidoto, contra aconitum utuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illini-
tur, cum polenta iure decocti ſubacta. Trita in farinam, & cum fico in pilulis
ſumpta, aluum emollit: excepta melle, cum æris ſquama & reſina deijcit. ap-
poſita ex melle, uuluæ uitia extrahit: mammarum duritias diſcutit: uulnera
glutinat: ulcera quæ ſerpunt, cum melle illita, cohibet. Alterum eſt genus aiu
gæ cubitalib. ramis, in anchoræ ſpeciem incuruatis, prætenuibus: coma ſu-
pradictæ, flore candido, ſemine nigro. hæc etiam pinum redolet. Tertia mas
nominatur, paruula folijs exilibus, albis, ſcabris, caule aſpero, cãdido: luteis
floſculis, ſemine iuxta alas reſipit & hæc pinum. Hæ duæ uim ſuperioris ob-
B tinent, ſed non uſqueadeò efficacem. Colliguntur omnia tria genera menſe
Iunij, conſeruanturq́; per annum. Dioſcorides.

HYPERICVM alij androſæmon, alij corion, alij chamæpytin appellant,
quoniam ſemen odore reſinam imitatur: ſurculaceo frutice, dodrantali, ru-
beſcente: folio rutæ: flore luteo, leucoio ſimili, qui digitis attritus ſanguineũ
ſuccum remittit, qua ex cauſa androſæmõ cognominatur: ſubhirſuta ſiliqua,
& in rotundo oblonga, hordei magnitudine: ſemine intus nigro, reſinoſi o-
doris. * Vrinam cit, menſtrua pellit appoſitum: tertianis, quartaniſque cum
uino potum liberat. Semen quadraginta diebus hauſtum, iſchiadicis mede-
tur. Folia cum ſemine illita, ambuſta ſanant. Naſcitur in locis cultis & aſpe-
ris. Colligitur menſe Iunij: conſeruatur autem per annum. Dioſcorides.

HEDERA differentias multas in ſpecie ſortitur, ſummas autem genere
tres. Nam quædam candida eſt, altera nigra, tertia helix. Cãdida fructum fert
candidum: nigra nigrum, aut croci æmulum, quam uulgus Dionyſiam uo-
cat. Helix fructum non gignit, ſed tenues habet uiticulas, & folia parua, an-
guloſa, & rubra. * Hedera omnis acris eſt, & adſtringens: neruos tentat. Flos
trium digitorum carptu, facit ad dyſentericos, in uino bis die potus: ambu-
ſtis cum cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum
pane detrita, lienes ſanant. Foliorum & corymborum ſuccus, cum irino un-
guento, melle aut nitro naribus infunditur: & contra ueteres capitis dolo-
res, caput eo cum aceto & roſaceo perfundi utile eſt: purulentis auribus, aut

dolentibus,cum oleo medetur. Nigræ hederę ſuccus,aut epoti corymbi, cor A
pus infirmant,mentemq́ue turbant largius ſumpti. Acini quinque triti, calfa
ctiq́ue in punici mali cortice cum roſaceo,ſi inſtillentur à contraria aure,do-
lorem dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in uino
decocta illinuntur omnium ulcerum generi, etiam ſi cacoethe ſint uitia cu-
tis in facie,& ambuſta ſanant, ut antea diximus,decocta. Mouent menſes tri
ti,& ſubditi corymbi: ijdem poti, poſt purgationes fœminarum, drachmæ
pondere, concipiendi ſpem adimunt. Pediculus foliorum melle irrigatus,ac
uuluæ inditus,menſtrua & partus extrahit. Inſtillatus ſuccus putrida tædia
narium,grauεolentiamq́ue emendat, & ſanitati reſtituit. Lacryma hederę pſi
lothrum eſt: illitu pediculos enecat. Succus radicum in aceto potus, contra
phalangia prodeſt. Dioſcorides.

LVPVLVS ſeu lupus ſalictarius, caulibus aculeatis, longiſsimisq́ue, in
uepribus & ſalictis reptat,folijs uitis albæ,hiſpidis & nigrioribus,flore cine-
reo ac multis exilibus folliculis ſquammante compactili: caulis eius ſpinis
horret,cacuminibus tani & corrudæ modo in torulos turbinatis. Flores ha-
bet foliaceos,candicantes,qui ferè allium,uinumq́ue ſuboleant. Herba præ-
ſertim germen eius æqualis temperamenti eſt, ad frigiditatem declinantis:
flos uerò calidus in ſecundo,&c. * Educit bilē flauam,& mundificat ſangui
nem ab ea,& clarificat ipſum,& ſedat ipſius inflammationem, & affert ei iu- B
uamentum magnum infuſio eius in aqua caſei. Et ſyrupus eius remouet icte-
ritiam: confert febribus bilioſis & ſanguineis. Doſis infuſionis in ſero lactis
eſt circiter ℔.j Colligitur herba menſe Martio & Aprili: flos menſe Septem
bri. Meſue.

MELISSOPHYLLON, Latinis Apiaſtrum & Citrago, Hetruſcis Ce-
dronella & Meliſſa dicitur, uulgaris eſt noticiæ. Cauliculi & folia ballotæ ſi-
milia ſunt, ſed maiora, tenuioraq́ue, nec ita hirſuta: citreum malum olent.
* Folia cum uino pota, aut illita, proſunt contra ictus phalangiorū,ſcorpio-
numq́ue: item aduerſus canis morſum. Decocto eorundem gratia, foueri
prodeſt: deſeſsionibus fœminarum ad ciendos menſes conuenit: dentes eo-
dem in dolore colluuntur. dyſentericis infunditur. Fungorum ſtrangula-
tionibus folia, addito nitro, potu auxiliantur: torminibus,& orthopnoicis
delinctu. Illitu cum ſale ſtrumas diſcutiunt,ulcera purgant: articularios do-
lores illitu ſedant. Cæterùm meliſſophylli proprium eſt, animum hilarem
reddere, humenti ac frigido uentriculo auxiliari, concoctionem adiuuare,
cerebri obſtructiones reſerare, deficientem animum reuocare, cordis imbe
cillitatem roborare, eamq́ue præſertim, qua ſomnus frequentius nocte in-
tercipi ſolet: quin & eius pulſum reprimere,animi ſolicitudines fugare,ac ſo
licitas imaginationes tollere, quæ tum ab atra bile, tum ab exuſta pituita gi-
gnuntur. Excalefacit ſiccatq́ue ordine ſecundo. Cor exhilarat, uitales fa-

cultates

A cultates roborat,odoris fragrantia,ſaporis auſteritate, partiumque tenuita-
te. Colligitur menſe Aprili,uel Maij,uel Iunij. Siccatur primò in ſole,deinde
in umbra. Conſeruatur per annum. Dioſcorides,Auicenna & Serapio.

MARRVBIVM ſeu Praſsium,frutex eſt à radice ramoſus,candicans,
ſubhirſutus,quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat, ſubrotundũ,
hiſpidum,rugoſum, guſtu amaro:ſemen in caulibus,& ex interuallis: flores
uerticillato ambitu,aſperi.* Huius folia ſicca cũ ſemine decocta in aqua,aut
uiridium ſuccus datur cum melle ſuſpirioſis,tuſsientibus, & ad tabitudinem
redactis. Craſſam è pectore pituitam cum ſicca iri eijcit. Mulieribus à partu
non purgatis datur,ut menſtrua & ſecundas extrahat:item in difficili partu,
& his qui uenena hauſerunt, aut à ſerpentibus demorſi ſunt. Veſicam, re-
nesque lædit. Folia cum melle illinuntur ſordidis ulceribus purgandis: pte-
rygia,nomasque ſiſtunt. laterũ dolores mitigant. Succus folijs contuſis ex-
preſſus, & ſole coactus,ad eadem pollet:cum uino & melle illitus oculorum
claritatem adiuuat: naribus regium morbum expurgat. aurium doloribus
conuenienter inſtillatur per ſe,aut cum roſaceo. Naſcitur prope ædificia,rui
nas,& rudera. Colligitur menſe Iunij. Seruatur per annum. Dioſc.

MYRRHIS ſimillima eſt cicutæ, caule,folijsque: radix ei oblonga, mol-
lis,rotunda,odorata,cibo non inſuauis. * Quæ pota in uino, phalangiorum
B morſibus auxiliatur:cit menſtrua,& partus ſecundos, purgatque à puerpe-
rio fœminas:ſubuenit & phthiſicis cocta in ſorbitione. Aiunt quoq; eandem
bis die ter'ue potam ex uino,in peſtilentia ſalutarem eſſe, & ne morbi conta
gia ſentiantur,obſtare. Dioſc.

OCIMVM uulgò cognitum. * Id copioſiore cibo oculorũ aciem hebe-
tat,aluum mollit,ſpiritũ mouet,urinam pellit,lac euocat: ægrè tamen confi-
citur. Illitum cum polline polentæ,aceto & roſaceo, pulmonum inflamma-
tionibus auxilio eſt. Draconis marini,& ſcorpionis ictibus per ſe prodeſt: &
cum uino Chio,oculorum doloribus. Succus uiſus caliginem abſtergit: de-
ſtillationes exiccat. Semen potum conuenit atram bilem gignentib. difficili
urinæ,inflatisq;: naribus hauſtũ,ſubinde mouet ſternutamenta. quod idem
herba efficit. Sed oculos premi neceſſum eſt, cum ſternutamentum urget.
Sunt qui in cibis abdicandum cenſeant:quandoquidem manducatum, & in
ſole poſitum uermiculos creat. Aphri autem adijciunt,ſi feriantur à ſcorpio-
ne,qui ocimum ederint,nullo conflictari dolore. Dioſc.

PIMPINELLAE duo habentur genera. Maior radice nititur longa:fo-
lijs circumquaq; ſolo procumbentibus,diſſectis,per ambitumq; ſerratis:cau
le quadrangulari: florib. in umbellam cohærẽtibus, tenuibus,albicãtibusq;.
Minor caule exit rubenti:folijs minoribus,minus diſſectis, minutiusq; ſerra
tis. Vtraq; tñ hircũ redolet. Radix in qua uirtus tota cõſiſtit, excalefacit, ſic-
catq; ordine ſecundo cõpleto,aut ſanè tertio incipiẽte. * Prȩſtat hȩc ad renũ

& ueſicæ morbos, quorū calculus eſt cauſa. Ob id enim renes à calculis ex- A
pedit, & uriná remoratam pellit. Prodeſt expreſſus è radicib. ſuccus ex uino
hauſtus, deleterijs medicamentis, & uenenoſorū animaliū morſib. Qua ra-
tione non deſunt, qui ad peſtilentiá, radicem hanc miris laudib. efferant. Eſt
& alia Pimpinella, quę ab Italis Solbaſtella nominatur, nullis nō cognita, ut-
pote quę acetarijs frequētiſsimè inſeratur. Verùm hęc ab antedictis lōgè di-
ſtat uirib. etſi foliorum facie ſatis inter ſe cōueniant. Siquidē ultima hęc gu-
ſtata nō leuiter adſtringens percipitur, & lentoris copiam præbet. Vnde faci
lè conijcitur, eam eſſe adſtrictoriæ facultatis. Hinc itaq; fit, ut muliebre pro-
fluuiū efficaciſsimè ſiſtat: dyſenteriam, & cæteros alui fluxus cohibeat: quin
& bilioſas uomitiones reprimat. Herba ipſa uulnera & ulcera ſanat: miſce-
turq; unguētis, quę tū ad capitis uulnera, tum ad carcinomata parantur. con
tagioſis, peſtilentibusq; febribus maximè cōmendauit. Sunt qui eam Elati-
nen eſſe putent. Matthiolus.

PEVCEDANVM caulē emittit tenuem, gracilentū, fœniculo ſimilē: co
má habet ſtatim ab terra copioſam, ſpiſſamq;: flore luteo: radice nigra, craſſa.
graui odore, ſuccoſa. Tenera radix cultello cōciditur, profluēsq; è plaga ſuc-
cus umbræ mandatur: in ſole ſiquidem confeſtim euaneſcit. Colligitur capi-
te prius & narib. roſaceo perfuſis, ne capitis dolor premat, & uertigo ſentia-
tur. Aſſatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm ſuccus radice & caulib. extra- B
hi ſolet, ſicuti è mādragora: uerùm inefficacior ſucco lacryma habetur, & ue-
locius expirat. Interdū etiam cōcreta inuenitur lacryma, thuris ſimilitudine,
caulib. radicibusq; adhærens. Præfertur ſuccus è Sardinia, & Samothrace,
colore rufo, odore graui, feruens guſtu.* Ex oleo & roſaceo illitum Peuceda
num prodeſt lethargicis, phreniticis, uertiginoſis, comitialib. & longis capi-
tis doloribus, reſolutis, iſchiadicis, cōuulſis: omnib. in uniuerſum uitijs ner-
uorum, ex oleo & aceto illitū, prodeſt. Eius olfactu reſpirát uuluæ ſtrágula-
tus, & ueternoſi reuocantur. Incenſum ſerpentes abigit. Aurium dolorib. cō
uenienter ex roſaceo inſtillatur: cauernis dentium inditum, mitigat dolorē.
contra tuſsim efficaciſsimè ex ouo aſſumitur: ſuſpirijs, torminibus, & infla-
tionib. ſubuenit. Ventrē leniter emollit, lienē abſumit, difficiles partus mirè
adiuuat. Facit ad ueſicæ cruciatus, & renum diſtentiones potum: uuluá ape-
rit. Radix ad eadem utilis eſt, ſed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina
eius, ſordida ulcera purgat, & uetera cicatrice obducit: ſquamas oſsiū extra-
hit. In cerata & calfacientia malagmata additur. Radix eligi debet recēs, quæ
cariem non ſenſerit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris amygda
lis, aut ruta, aut pane calido, aut anetho reſoluitur. Gignitur in montib. opa-
cis. Colligitur menſe Septembri. Dioſcorides.

ROSMARINVM, quo coronarij utuntur, ramos mittit tenues, & circa
eos folia minuta, denſa, longa, exilia, ſubter incaua, ſupernè uirētia, grauiter
odorata.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0088-9
DFG

A odorata. * Excalfactoria ui præditum eſt. Regium morbum ſanat, ſi decoctũ in aqua, ante exercitationes bibatur: & ubi laborás exercitationi ſe crediderit, in balnea deſcendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq́; unguento admiſceri ſolet. Flores fert bis in anno, uere ſcilicet & autumno. Colligitur à menſe Maio uſq; in autumnum. Conſeruatur per annum. Dioſcorides.

SALVIA, ſiue elelíſphacon, frutex eſt ramoſus, longus, uirgas habens quadrangulas, & canas: folia mali cotonei effigie, ſed longiora, aſperiora, craſſiora, & quæ ſenſim attritarum quaſi ueſtium ſcabritiẽ referant, hirſuta, ſubalbida, perquàm iucundo odore, ſed graui: ſemen ſummis in caulibus ſylueſtri hormino ſimile gerit. * Menſes cit, & urinas decoctum foliorum, ramorumq́; potum, & partus extrahit, & paſtinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, uulnerum ſanguinem cohibet, tetra ulcera purgat. Teſtium pruritus ſedant rami foliaq́;, ſi eorum decocto cum uino foueantur. Naſcitur in locis aſperis, incultis montibus, & ubiq; in hortis. Colligitur menſe Iunij & Iulij, cum profert flores. Conſeruatur per annum. Dioſcorides.

SCABIOSA conſtat folijs laciniatis, ſubhirſútis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiam maiore: in quorum cacumine flores emicãt in cæruleo albicantes. * Pollet aduerſus ſcabiem, decoctum potatum. Prodeſt omnibus pectoris uitijs, & reſpirationi inſeruientibus organis: ſiquidem eo-
B rum inflãmationes purulentas diſijcit, & omnia pectoris excrementa expurgat. Anthracibus, ſiue carbũculis peſtiferis utiliter illinitur: adeò ut illita hos lethales abſceſſus trium horarum ſpacio prorſus abolere exiſtimetur. Naſcitur in campeſtribus, & pratis. Colligitur menſe Iunij. Seruatur per annum. Matthiolus.

SCORDIVM planta chamædry ſimilis, hodie cognita. Huius in medicina uſus eſſe debet, non allij ſylueſtris. * Herba uim excalfactoriã habet: urinã cit. Cocta recens, aridaúe cum uino, aduerſus uenenatos ſerpentium morſus bibitur: ad ſtomachi quoq; roſiones, dyſenteriã, & urinæ difficultatem, binis drachmis cum hydromelite: craſſamen purulentum pectore expellit. Facit aridæ farina ad ueterẽ tuſsim, rupta, conuulſa, ſi cum naſturtio, melle, & reſina miſceatur in eclegmate. Inflãmata modicè præcordia, cerato excepta, recreat: cum aceto acri, aut aqua, podagris conuenienter illinitur: mẽſes impoſita mouet, uulnera conglutinat, uetera ulcera purgat, & ex melle cicatricem perducit. Siccas excreſcentias in carne cohibet. Succus ad eadem uitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq́;. Naſcitur in montibus & paluſtribus. Conſeruatur per annum. Dioſcorides.

STOECHAS, iuxta Galliã in inſulis eiuſdem nominis e regionè Maſsiliæ gignitur & in Arabia. Herba tenuibus ſurculis, coma thymi, longiore folio, ſubamara guſtu, & aliquãtum acris. * Cuius decoctum, hyſſopi modo, ad pectoris uitia efficax eſt. Antidotis utiliter miſcetur. Viſcera omnia, & uni-

uerſum animátis habitũ extenuat, cõfirmat, & ab obſtructionib. & infarctu liberat. A Decoctiõis eius potio eſt ab ℥ v uſq; ad ℥ vij: & pulueris eius à ʒ iij uſq; ad v. Prefertur Arabica. Cõſeruatur ꝑ annũ, uel annos duos. Dioſc. & Meſue.

PARTHENIVM folio eſt coriandri, amaro ſapore, odore graui: floribus per ambitum albis, intus melinis. Hetruſci matricariam uocant. Siccatum cum aceto mulſo, aut ſale potum, non ſecus atq; epithymum, & bilem, & pituitam detrahit: ſuſpirioſis prodeſt, & melancholicis. Herba ſine flore à calculoſis & anhelatoribus magna utilitate bibitur. Valet decoctum ad inſidendum in duritia uuluarum, & inflammationibus. Illinitur ſacro igni, & collectionibus cum flore. Nec deſunt, qui uelint mas Parthenium appellare Athanaſiam, quá & Tanacetum uocát ſeplaſiarij. * Vtuntur tanaceto recentiores ad uentriculi & alui flatus diſcutiendos, item ad lumbricos ex uẽtre pellendos. Vtuntur & ad frangendos renum calculos, & ad ciendá uriná. Sed id uiris magis, quàm mulieribus commendát: contrà uerò Matricariá dictá fœminis tantùm exhibendá præcipiunt. Naſcuntur ambo in omnibus ferè hortis: neque modò in ijs ſata, ſed in alijs quoque locis ſpontè proueniunt. Colliguntur menſe Iunij. Conſeruantur per annũ. Dioſcorides & Matthiolus.

De herbis ſeu folijs calidis, in gradu tertio.

ABROTANVM duorum eſt generum. Fœmina quadam arboris ſpecie fruticans, candicat, circum ramulos folijs, ſeriphi modo, minutim inciſis: floribus referta eſt, comátibus in ſummo, fulgore auri, corymbis. B quod per æſtatem prodijt, ſuauiter olet, cũ grauitate quadam, & amaro guſtu. Alterũ mas uocatus, ſarmentoſum gracilibus ramulis, uti abſynthiũ. * Vtriuſq; ſemẽ crudum tritũ, & feruefactum ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulſis, ruptis coxendicibus, urinæ anguſtijs, mẽſibus ſuppreſsis, aut remorátibus. In uino potum exitialium uenenorum antidotum eſt: horroribus ex oleo illinitur. Serpentes & ſubſtratu, & nidore fugat: contra ictus eorum cum uino potum prodeſt, priuatim efficax contra ſcorpionum & phalangiorum uenena. Oculorum inflãmationibus commodè illinitur cũ cotoneo cocto, aut pane. tritum cum farina hordeacea, decoctumq; tubercula diſcutit. Irini compoſitionibus admiſcetur. Naſcuntur ambo in hortis & cãpeſtribus. Colliguntur menſe Iunij: conſeruantur autem per annum. Dioſcorides.

ASARVM, quod & ipſum aliqui ſylueſtre nardum appellant, hederæ folijs, minoribus multò, rotũdioribusq;: floribus cytino hyoſcyami ſimilibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis: in quibus ſemẽ acinoſum. Cauliculos habet anguloſos, aſperos & molles: radices numeroſas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nõ diſsimiles, longè tamen graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguá uehemẽter mordẽt. * Excalfactoriá uim habet: uriná cit: hydropicis, & uetuſto coxendicum dolori prodeſt. Radices ſenis drachmis ex aqua mulſa potæ, menſes trahunt, & ueratri

albi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0090-1

A albi modo purgant. In unguenta additur. Vmbroſis mõtibus prouenit: ſed plurimũ in Põto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iuſtinienſi agro. Cõſeruatur aũt per annum. Doſis eius infuſionis eſt ab aur. ij uſq; ad aur. iiij. & pulueris eius à ʒ j uſque ad aur. ij. Dioſcorides & Meſue.

VITEX, ſiue ſalix Amerina, quã uulgus Herbariorum Agnũ caſtũ appellat, frutex eſt in arborem aſſurgẽs: ramos gerit lõgos, fractu peruicaces: folia oliuę, ſed molliora. Duo genera eius: una harũ albũ florẽ mittit cũ purpureo: altera tãtùm purpureũ, & ſemẽ, ut piper.* Excalfactorias uires habet, & aſtrictorias. Semẽ eius potũ, uenenatis ictibus, aquę quę cutem ſubijt, lienoſisq; auxiliatur: lac euocat: mẽſes ciet, drachmæ põdere in uino potũ: geniturã exoluit: caput tẽtat, & ſoporẽ affert. Decoctũ herbę & ſeminis in deſeſsione, mulieribus uuluę malo opportunis opitulatur: itẽ inflãmationibus. Purgationes mouet ſemẽ cũ pulegio potũ, etiã ſuffitu uel appoſitu: capitis dolorem diſſoluit illitũ: inſtillatur cũ aceto & oleo capiti in lethargo, & phrenitide. Folia ſuffitu aut ſubſtratu fugãt uenenata: illita quoq; ſerpentiũ morſibus auxiliantur: teſtiũ duritias, cũ butyro & folijs uitiũ emolliunt. Rimas ſedis ſemẽ cum aqua illitũ mitigat: & cũ folijs medetur luxatis, uulneribusq;. Virgã qui manu teneat, dum iter facit, negatur intertriginẽ ſentire. Agnũ quaſi dicas caſtum, uocant Græci: quoniã matronæ in Theſmophorijs Athenienſiũ caſtitatẽ cuſtodientes, folijs huius cubitus ſibi ſternũt. & lygon, quaſi uimẽ, pro-
B pter inuictã ferè ramorũ flexilitatem. Naſcitur in fluminum ripis, aſperisq; locis, ac torrentium alueis. Dioſcorides.

ARVM, apud Syros lupha uocitatũ, folia emittit dracũculi, ſed lõgiora, & paucioribus diſtincta maculis: caulẽ ſubpurpureũ, dodrãtalẽ, piſtilli ſpecie, à quo croceũ ſemẽ exit: radice dracunculi alba, quę decocta eſtur, utpote cũ minus acris ſit. Folia ad eſum cõdiuntur, & arida per ſe, decocta manduntur. Arum terrena eſſentia conſtat, ſed calida: * proinde extergendi uim poſsidet, uerùm non ualentem, ſicut dracontiũ. Radices eius maximè ſunt utiles: ſiquidẽ comeſæ craſsitiem humorum mediocriter incidũt, adeò ut & excreationibus ex pectore idoneæ ſint: ſed magis tamen aptũ eſt dracontiũ. Naſcitur in cãpeſtribus, in uineis, in ſcrobiũ marginibus, & paſsim in ſemitis ꝓpe ſepes. Conſeruatur per annum, præſertim radix. Dioſcorides & Galenus.

AMOMVM exiguè fruticat, ex ligno ſe cõuoluẽs in racemi modũ: flore, ceu cãdidę uiolę, paruo: folijs bryonię ſimilib. Laudatur q̃ maximè Armeniacũ, colore ad aurũ uergens, ligno ſubrufo, abundè odorato. Medicũ, quoniã in cãpeſtribus & aquoſis enaſcitur, infirmius eſſe cõſtat: eſt aũt magnũ, ſubuiride, tactu tenerũ, frutice uenoſo, odore origani. Ponticum uerò ſubrufum, paruum, fragile, racemoſum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidum, uel ſubrubrum, quod nec aſtrictum cohæreat, nec conuoluatur, ſed ſolutum diffundatur: ſemine plenum, uuis ſimile, graue,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0091-7

ualde odoratum:modò cariem nõ contraxerit,acre,guſtu mordens,ſimplici A
colore non euariante. * Vim habet calfaciendi,adſtringendi,exiccãdi. Som
num allicit: & illitum fronti, doloris ſenſum aufert:inflãmationes & melice-
ridas concoquit,diſcutitq;:iuuat quos ſcorpius percuſsit, ex ocimo illitum:
& podagricis confert:inflãmationes oculorum,uiſcerumq; lenit ex uua paſ-
ſa:ad uuluarum uitia in peſsis, aut inſeſsionibus utile eſt. Decoctum iecino-
ri,renibus,podagræ,potu conuenit.Antidotis immiſcetur, & precioſiſsimis
unguentis. Adulteratur Amomum herba ſimili, quæ Amomis uocatur, ſed
ſine odore,ſine fructu.Naſcitur in Armenia,flore origani.Quare in huiuſmo
di rerum probationibus fragmenta fugienda ſunt: eligenda autem, quæ ab
una radice ſuos integros ſurculos emittunt. Planta hæc apud nos incognita
eſt. Quare ſuccedaneum erit aſarum, aut calamus aromaticus officinarum.
Dioſcorides.

AMMI hodie à nonnullis oſtenditur folijs fœniculo tenuioribus, caule
gracili,umbella,in qua candidi flores & ſemen minutiſsimum,cumino ſimi-
lis,non per omnia reſpondens ueterum deſcriptioni. Plerique exiſtimãt ſe-
men quoddam ex Hiſpanijs ſub amomi nomine allatum, uerum eſſe Ammi,
aut ſaltẽ eius loco uſurpari poſſe. Huius ſuccedaneum eſt aniſum, cuminũ.
Florentini.

BACCHARIS herba fruticoſa,quæ in coronas additur.cuius folia aſpe B
ra ſunt,media uiolæ & uerbaſci magnitudine:caulis anguloſus, cubiti altitu
dinem petens,aliquantulum aſper,non ſine appendicibus adnatis:flore pur
pureo,ſubalbicãte,odorato: radicibus ueratro nigro ſimilibus, quibus odor
ineſt cinnamomo proximus.Aſperum ſqualidumq; ſolum amat. * Radix in
aqua decocta,ruptis,uulſis,ex alto præcipitatis,ſpirãdi difficultati,ſalutaris:
item diuturnæ tuſsi,& urinæ difficili:menſes pellit:contra ſerpentium mor-
ſus utiliſsimè datur in uino.Recens radix appoſita partum extrahit.Puerpe-
ris eius decoctum in deſeſsionibus prodeſt. In diapaſmata utiliter inſeritur
iucundi odoris gratia.Folia, utpote quæ aſtringant, capitis doloribus illitu
proſunt:oculorum inflammationibus,mammis tumentibus à partu, ægilo-
pijs incipientibus, ignibusque ſacris auxiliantur. Odor ſomnum gignit.
Dioſcorides.

DICTAMNVM, herba eſt in ſola Creta naſcens,pulegio ſimilis, ſed ma
ioribus folijs,cana lanugine pubeſcentibus. Florem nullum aut ſemen pro-
fert, inquit Dioſcorides. Theophraſtus uerò cæteriq; authores & caulem
illi tribuunt, & florem & ſemen,ut manifeſtè uidere licet in dictamno, quod
hodie ex Creta adfertur: cui quidem conueniunt reliquæ Dioſc. notæ, ſed
florem & ſemen profert. Alia eſt planta, dictamnũ album uulgò uocata, aliàs
fraxinella,planè à dictamno Cretenſi diuerſa: quæ quamuis ualde efficax ſit,
dictamno Cretenſi ſubſtitui tamẽ non poteſt: hoc enim ueteres intelligunt,
cum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0092-3

A cum abſolutè dictamnum ſcribunt. * Cæterùm dictamnum legitimum præ-
ſtat omnia, quæ ſatiuum pulegiũ, ſed efficacius multò: nã non potum modò,
ſed appoſitum quoq;, aut ſuffitum, defunctos partus eijcit. Produnt in Creta
capras ſagittis percuſſas, huius herbę paſtu eas excutere. Purgãdi uim habet
ſuccus illitus, aut cũ polenta tritus. Herba impactos pedibus, reliquoúe cor-
pori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorẽ efficax habetur: ſiquidem ipſum
imminuit. Metunt æſtate & autumno. Radix eius guſtu calfacit: partus acce
lerat. Succus cũ uino potus, cõtra ſerpentiũ morſus præſidio eſt. Tanta her-
bæ facultas eſt, ut olfacta abigat beſtias, quæ uenenato ictu ſęuiant, appẽſaq;
contractu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & uenenatis morſibus infuſus
ſuccus, pręſentaneo eſt remedio, ſi etiã ab inſtillatione ſtatim in potu aſſuma
tur. Huius ſuccedaneum pulegium eſt. Dioſcorides & Medici Florentini.

CARYOPHYLLATA planta eſt non uulgaris, gignitur in montibus,
& in uijs iuxta ſepta. Radix tenuis, nigra, & caryophylli ſpirãs odorem. * Ea
recentiores utuntur pota ad thoracis interna uulnera. Quin & eius ſuccum
admixta ærugine cuniculoſis, contumacibusq; ulceribus utiliter inijciunt.
Eadem olfactu ſpiritus recreat, & frigidum roborat cerebrũ. Epota prodeſt
cæliacis, dyſentericis, fœminarum profluuijs, & cruenta expuentibus. Tam
intus ſumpta, quàm foris illita enterocelis auxilio eſt. Temperamẽtum eius
B excalfaciens & exiccãs, ut manifeſto ſunt indicio eius radices: quippe quæ
guſtu odoratæ, aſtringentesq; deprehendantur. Quibus qualitatibus nõ mo
dò attenuare, diſcutere, & adſtringere ualent, ſed etiam roborare. Colligitur
menſe Martij & Auguſti. Conſeruatur per annum. Matthiolus.

CHAMAEDRYS Græcis, alijs Chamædrops, Latinis Triſſago dici-
tur. Sunt qui eam teucrion appellauêre, propter eã, quã cum teucrio ſeruat
ſimilitudinem. Frutex eſt dodrantalis, folia habens exigua, amara, effigie &
diuiſura quercus: flore paruo, penè purpureo. * Recens in aqua decocta, po-
tu tuſsibus, indurato lieni, urinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxi-
liatur: cit menſes, partus extrahit: lienem ex aceto pota conſumit: aduerſus
ſerpentium uenena ex uino, potu, illituq; efficaciſsima. Trita digeritur in pa
ſtillos, ad ſupradicta. Purgat uetera ulcera, cũ melle: cum oleo illita, caliginẽ
oculorum diſcutit. Natura eius eſt calfacere. Naſcitur in petroſis & aſperis.
Colligitur menſe Iunij, ſemine prægnãs. Cõſeruatur per annũ. Dioſcorides.

CNICVS, officinis CARTAMVM uocatur. folijs conſtat oblongis, per
ambitum diuiſis, aſperis, ſpinoſis: caule ſeſquipedali: capitulo magnitudine
grandis oliuæ: flore croci: ſemine candido, alioqui rufo, longo, anguloſo. Hu
ius flore in obſonijs utuntur. * Seminis tuſi & expreſsi ſuccus, cũ aqua mul-
ſa uel iure gallinacei, aluũ purgat: ſed ſtomacho aduerſatur. Seminis ſuccus
lac cogit, & magis ipſum reſoluendæ alui facultate donat. Doſis eius eſt à ʒ
iij uſque ad aur. v: & floris eius à ʒ j uſque ad aur. ij. Conſeruatur aũt, & ma-

ximè ſemen,annis tribus.Dioſcorides,& Saladinus. A

CENTAVRIVM MAIVS, folia iuglandis habet,oblonga,uiridi braſſicarum colore,in ambitu ſerrata caulem ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorum,multis ab radice adnatis,in quibus capita ceu papaueris, in rotunditate oblonga,flos ex cœruleo candicans, cyanio flori perquàm ſimilis, uerùm maior: ſemen in floribus compactum, quale in floribus in pappos euaneſcentibus eſſe ſolet:radix craſſa,grauis, ſeſquicubitum longa, rubeſcens, ſucco prægnans rubeſcente,& cum adſtrictione quadam & dulcedine, acri. Huius radix ſub rhapontici nomine officinis notiſsima eſt. * Radix (quę in uſu eſt) conuenit ruptis, conuulſis, pleuriticis, ſpirandi difficultati, ueteri tuſsi: ſanguinem expuentibus, drachmis duabus trita datur, ſi febris ſit, in aqua: cæteris in uino: item ad tormina, & uuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam uuluæ ſubdita, menſes atque partus extrahunt. Succus eadem præſtat. Vulneribus prodeſt: nam recens tuſa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit.Carnes coaleſcunt,ſi tuſa ſimul decoquatur. In Lycia ſuccum exprimunt, quo pro lycio utuntur. Amat ſolum pingue, & apricum, ac ſyluas & colles. Colligitur in principio æſtatis. Conſeruatur per annum. Dioſcorides.

CENTAVRIVM MINVS, origano aut hyperico ſimile, caule anguloſo,palmum excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpuram uergente: B folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico ſimili: radice puſilla, læui,& ſuperuacua,quæ guſtanti amaritudinẽ adfert. Amat loca rigua. Colligitur menſe Iunij. Conſeruatur autem per annum. * Herba recens tuſa ſuo illitu uulnera conglutinat:uetera ulcera purgat & cicatrice obducit. Bilem craſſosq; humores per aluum exigit,ſi decocta deuoretur. Ius decocti iſchiadicis conuenientiſsimè infunditur: trahit enim ſanguinem, & dolorem leuat. Succus oculorum medicamentis perquàm utilis: ſiquidem cum melle caliginem oculorum expurgat. in uellere appoſitus, menſes & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum uitijs ſuccurrit. Doſis eſt à tertia parte drachmæ unius uſque ad ʒ j ß. Et in decoctionibus à drachma una uſq; ad ʒ iiij. Dioſcorides.

CHELIDONIVM MAIVS,caule eſt gracili, cubitali, aut altiore, agnatis folioſis:folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæſijs: flore uiolæ albæ ſecundum ſingula folia prodeunte. In eo ſuccus croci,mordax,acris,& aliquantulum ſubamarus, grauiter olens. Radix ſupernè ſingularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur. Siliqua, ceu corniculari papaueris, tenuis, in metæ figuram longa: in qua ſemen papauere maius recluditur. Naſcitur prope ſepes, in ſcrobium ripis, ſecus uias, inter rudera, & in ædificiorum ruinis ſeu parietinis. Colligitur in principio æſtatis. Conſeruatur autem per annum. * Succus in æreo uaſe, cum melle prunis decoctus, oculis

A oculis claritatem adfert. Folijs, caule, radice, ſuccus exprimitur ineunte æſtate, & ſiccatus in umbra digeritur in paſtillos. Radix cum aniſo & uino albo pota, medetur regio morbo, & ulceribus quæ ſerpunt: impoſita cum uino, aut manducata, dentium dolorem ſedat. Hoc nomen uidetur ſibi uendicaſſe, quòd aduentu hirundinum exoriatur, & diſceſſu emarceſcat. Sunt qui narrant, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba, uiſum reſtituere. Dioſcorides.

CALAMINTHAE tres ſunt ſpecies: una montibus familiaris, folia ocimi habens, incana: ſurculos & caules anguloſos, purpureum florem. Altera pulegio ſimilis eſt, ſed maior: quam ſylueſtre pulegium ideo appellarunt, quòd odore ipſum æmuletur. nepetam Latini uocant. Tertia mentaſtro cognata eſt, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quàm ſuperiora, ſed uiribus inefficacior. Omnium folia guſtu impenſè feruentia, & acria: radix ſuperuacua Ex calaminthæ generibus frequentior eſt uſus, quæ Latinis Nepeta uocatur. Naſcitur in cãpeſtribus, aſperis, & aquoſis. Colligitur menſe Iunij & Iulij. Conſeruatur per annum. * Potu aut illitu demorſis à ſerpente opitulatur. Decoctum potu, menſes & urinas expellit: ruptis, conuulſis, orthopnœæ, torminibus, choleris, horroribusque auxiliatur: regium morbum expurgat. Præſumpta in uino uenenis reſiſtit: tineas, cæteraſq; interaneorum animalia cum ſale & melle pota, enecat: nec ſecus cocta, crudaúe,
B ſi teratur Elephanticos eſitata adiuuat, ſi poſtea ſerum lactis ebibatur. Folia detrita ſi in uellere ſubijciantur, menſes extrahunt, & partus enecant: accenſa, aut ſubſtrata, ſerpentes fugant: nigris cicatricibus candorem reddunt in uino cocta & illita: ſugillata tollũt. Calamintha iſchiadicis imponitur, ut ex alto humores euocet, ſummam cutem exurens. Vermes necat ſuccus auribus inſtillatus. Dioſcorides.

CONYZAE tria genera ſunt: maior, minor, & media. Maior uulgò pulicaria dicitur, frutice altior, & folijs latioribus quàm minor, graui odore. Minor odore præſtantior eſt. Vtriuſque folia oliuæ ſimilia, hirſuta, pinguia. in maiore caulis binûm cubitorum altitudine attollitur: in minore pedem æquat. flos fragilis, lutei coloris, qui in pappum abit. radices ſuperuacuæ. Naſcuntur paſsim. Media conyza, caule craſsiore ac molliore: folijs mediæ inter maiorem & minorem amplitudinis: minimè pinguis, multò tamen grauioris odoris, & iucundioris, ſed inefficacior. Prouenit locis humentibus. Priora duo genera eliguntur. * Suffitu, ſubſtratuq; frutex totus ſerpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur ſerpentium plagis, & tuberculis ac uulneribus. Flores & folia cum uino ad menſes, partuſq; eijciendos bibuntur: item contra urinæ ſtillicidia, arquatum morbum, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuant. Decoctũ in deſeſsionibus medetur uuluæ malis. Impoſitus ſuccus abortum facit.

Herba ex oleo efficaciter horroribus oblinitur. Capitis dolores tenuis illita A
ſanat. Dioſcorides.

FOENICVLVM omnibus notum eſt. Naſcitur paſsim in hortis. Colli-
gitur caule turgeſcente. Floreſcit menſe Iunij & Iulij. Seritur Februario men
ſe, locis apricis & modicè ſaxoſis.* Si herba edatur, aut ſemen cũ ptiſana bi-
batur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus ſubditũ
proficit, quippe quòd urinam excitet. Contra ſerpentium ictus in uino con-
uenienter bibitur: mẽſes ciet: in febribus nauſeam, & ſtomachi feruorem ex
aqua frigida potum ſedat. Contritæ radices, & cum melle illitæ, morſibus ca
num medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in ſole ſiccatus, in medi
camenta adijcitur, quæ ad excitandam oculorum aciem commodè tempe-
rantur. Extrahitur ſuccus ad eadem ualens, etiam ſemine uiridi, ramulisq́;
& radicibus prima germinatione inciſis. In Iberia, quæ ad Occidentem ſpe-
ctat, ſuccum reddit gummi ſimilem. Caulem medium, dum herba floret, ru-
ſtici demetunt, igniq́; admouent, quò facilius ui caloris exudans, gummi re-
mittat: quod efficacius ſucco eſt, ad medicamenta oculorũ. Dioſcorides.

IVNIPERI genera duo: altera maior, altera minor. utraque acris eſt.
Naſcitur in montibus, locis maritimis & incultis. Colligitur & maximè
fructus in autumno.* Excalfacit, & urinam mouet: accenſa ſerpentes fugat.
Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnunquam grãdeſce- B
re, aliæ nucem Ponticam æquare inueniuntur, rotundæ, odoratæ, in mãden-
do dulces, ſubamaræ, quæ arceuthides etiam, id eſt, baccæ iuniperi, nomi-
nantur. Modicè calfaciunt & aſtringunt, ſtomacho utiles: contra pectoris ui
tia, tuſsim, inflationes, tormina, & ſerpentium ictus efficaciſsimè bibuntur:
urinam cient. unde ruptis, conuulſis, & uuluæ ſtrangulatui ſubueniunt. Fo-
lia acrimoniam habent: ideo tã ipſam, quàm eorum ſuccũ ex uino contra ui-
perarum morſus illini aut bibi prodeſt. Corticis cinis cũ aqua illitus, lepras
eximit. Dioſcorides.

HELENIVM folia habet uerbaſci anguſtioris folij aſperiora, oblonga:
caulem quibuſdam in locis non emittit: radicem ſubalbidam, interdũ ſub-
rufam, odoratam, ſubacrem, uegetam, magnam: ex qua agnatæ propagines
liliorum, aut ari modo feruntur. Mõtanis, umbroſis, & ſiccis locis prouenit.
Foditur æſtate radix, particulatimq́; diſſecta ſiccatur. * Potum radicis deco-
ctum menſes & urinas ciet. Ipſaq́; in eclegmate ex melle prodeſt tuſsi, or-
thopnœæ, ruptis, conuulſis, inflationibus, & ſerpentium morſibus. In ſum-
ma, excalfaciens eſt. Folia eius ex uino cocta utiliter iſchiadicis illinũtur. He
lenij radix & ſtomacho utilis eſt in paſſo condita: ſiquidem ſalgamarij pau-
lulum ſiccatam eam, mox decoctam, & frigida aqua madefactam, in ſapam
conijciunt, & ad uſus recondunt. Trita, potaq́ue ad cruentas excreationes
efficax eſt. Alterum Helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit. Herba

A eſt cubitalibus ramulis, ſerpylli modo per humum repentibus: folijs lenticulæ circa ramos, ſed longioribus, crebriſq;: radice pallida, digiti minoris craſſitudine, per ima tenui, ſupernè craſsiore, cortice nigro. Naſcitur in maritimis, collibusq;. Radix una in uino epota, contra ſerpentium ictus auxiliatur. Dioſcorides.

HYSSOPVM Græcorum herba eſt, folijs & floribus origano ſimilibus, hodie incognitum. Hyſſopum Meſuæ domeſticũ, eſt hyſſopũ uulgare, quod in hortis colitur. Syluestre naſcitur in mõtibus, thymumque uulgare eſt. Vtrũque thymbræ ſpecies eſt, & hyſſopo ſubſtitui poteſt, præſertim ſylueſtre, thymum dictum. Colligitur menſe Iunij. Conſeruatur per annum. * Vim habet extenuandi & calfaciendi. Decoctum cum ficis, aqua, melle & ruta, potumque peripneumonicis, diuturnæ tuſsi, ſuſpirioſis, deſtillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, ſi cũ melle delingatur, craſſum humorem per aluum extrahit, decoctum ex aceto mulſo epotũ. Ad ſubducendam aluum cum ficis uiridibus detritis manditur: uehementiusque addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorem in corpore fouet. Lieni & aquæ inter cutem, cum fico nitroque, inflammationibus quoque ex uino illinitur: cum feruente aqua impoſitum, ſugillata diſcutit. cum decocto ficorũ optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto dẽtium dolorem in col-
B lutione ſedat: inflationes auricularum uaporis ſuffitu diſcutit. Doſis eius decoctionis eſt à ʒ v uſque ad ʒ x: & pulueris eius à ʒ ij uſque ad ℥ ß. Dioſcorides & Saladinus.

LAVRVS quædam tenui folio conſtat, altera latiore. * Vtraque excalfactoriam naturam habet, & emollientem. Vnde decoctum earũ in muliebres inſeſſus additum, uuluæ & ueſicæ uitijs conuenit. Virentia folia ſenſim ſubſtringunt: illita quoque ac trita, ueſparum apiumque ictibus opitulantur: eadem cum polenta & pane illita inflammationem omnem mitigant: ſed pota ſtomachum effundunt, & uomitiones mouent. Lauri baccæ magis quàm folia calfaciunt. Ergo in eclegmate tritæ cum melle & paſſo, proſunt tabi, orthopnœæ, & omnibus thoracis rheumatiſmis: contra ſcorpionũ ictus ex uino bibuntur: uitiligines emaculant. Succus baccarum utiliſsimè aurium dolori & grauitati inſtillatur cum uino uetere, & roſaceo. In medicamenta aũt adijciuntur, quæ neruorum laſsitudines reficiũt, acopa uocant: & ad unguẽta, quæ calfaciũt & diſcutiunt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis prodeſt, tribus obolis in uino odorato potus. Dioſc.

MAIORANA, Amaracus, Sampſuchus, herba eſt ramoſa, per terram repens: folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio conſtat, hirſutis & rotũdis. ſuauiſsimũ odorem ſpirat: ideo coronis inſeritur. Naſcitur paſsim in hortis. Colligitur menſe Aprilis & Maij. Conſeruatur autem per annũ. * Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus, conuenit incipientib. hydropicis, & ijs quos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0097-2

urinæ difficultas,aut tormina excruciant.Illita ex melle arida ſolia, ſugillata A
tollunt:menſes ſubdita in peſſo trahunt:contra ſcorpionis ictum ex aceto &
ſale illinuntur:laxatis,tumoribusq; cerato excepta, imponuntur: aduerſus
oculorum inflammationes, cum polline polentæ,illini prodeſt.Acopis,ma-
lagmatisq; calefaciendi gratia commiſcetur.Dioſcorides.

MENTHA cognita herba eſt. Naſcitur paſsim in hortis. Colligitur men-
ſe Aprili uel Maij.Siccatur in umbra.Conſeruatur per annum.* Calfaciẽdi,
adſtringendi,atq; exiccandi uim habet. Siſtit ſanguinem, poto ex aceto ſuc-
co:tineas in uẽtre teretes enecat:uenerem ſtimulat. Singultus, uomitiones,
cholerasq; ſedant terni ramuli cum acidi granati ſucco poti. Suppurationes
diſcutit,ſi cum polenta illinatur.Impoſita fronti capitis dolores mulcet:mã-
mas,ſi tendantur,aut lacte turgeant compeſcit:cum ſale canum morſibus il-
linitur:aurium doloribus cum aqua mulſa ſubuenit: uuluæ ante coitum ad-
mota conceptioni reſiſtit: linguæ ſcabritiem confricta læuigat.Lac coire,dẽ
ſariq; in caſeũ non patitur,ſi folia potionibus lactis immergantur. In ſumma
ſtomacho utilis eſt,& in condimentis peculiarem gratiam habet. Syluestris
mentha (Latini mentaſtrum uocant) hirſutiore eſt folio,& prorſus maiore,
q̃ ſiſymbrij grauiori odore.quare minus ad ſanorum uſus expetitur.Dioſc.

NIGELLA,Gith,Melanthium,exilibus ſurculis fruticat,ſæpe binos do-
drantes excedens:folijs,ut ſenecionis minutis,ſed multò tenuiorib. capitu- B
lo in cacumine tenui,paruo,ceu papaueris,oblõgo,intercurſantib. intus mẽ
branis:quibus ſemẽ includitur nigrũ, acre,odoratum, quod panib.inſpergi-
tur.Naſcitur in hortis & uiridarijs.Colligitur menſe Iulij.* Capitis dolorib.
illitum fronti,ſubuenit. diſcutit recentes oculorum ſuffuſiones, tritũ ex iri-
no,& infuſum narib.tollit lepras,lentigines, duritias,tumoresq; uetuſtos,cũ
aceto illitum:circumſcarificatos clauos excutit, cũ uetere urina impoſitum.
dentium doloribus,cum aceto & teda decoctum & collutum prodeſt. Tere-
tes uentris tineas expellit,peruncto ex aqua umbilico.Deſtillatione laborã-
tes adiuuat,tritum in linteo,& olfactum.Vrinã & menſtrua ciet, multis die-
bus ſumptũ,& lac extrahit:difficultatẽ ſpirandi cum uino potum,leuat:pha
langiorum morſibus ex aqua,drachmæ pondere,hauſtum auxiliatur.Incen
ſo ſerpentes fugantur.Tradunt largius epotum enecare.Dioſc.

OENANTHAE folia habet paſtinacę: florem candidum: caulẽ craſſum,
palmi altitudine:ſemẽ atriplicis: radicẽ magnam,in multa rotunda capitula
extuberantẽ.Naſcitur in petris.* Huius ſemen, caulis,& folia cũ mulſo uino
pota,ſecundas eijciunt.Radix è uino urinæ ſtillicidio conuenit.Dioſc.

ORIGANVM trium eſt generum:heracleoticum,onitis,& ſyluestre.He
racleoticum folium habet hyſſopo non diſsimile: umbellam aũt non in rotæ
ſpeciẽ orbiculatam,ſed ueluti multifidã: ſemine in ſummis uirgis haudqua-
quã denſo.Onitis cãdidiore eſt folio,& hyſſopo ſimilior.Semẽ ueluti cõiun-

ctos co-

A ctos corymbos habet. Syluestre uerò origanum aliqui Panaces Heraclion,
alij cunilam uocāt: folijs eſt origani: ramulis tenuib. dodrantem altis: in qui-
bus umbellæ anethi inſunt, flores candidi: radix tenuis, ſuperuacua. Horum
poſtremum in maritimis naſcitur: reliqua duo cognita quidem ſunt, ſed ra-
ra. Tragoriganum eſt incognitū. Quod hodie in uſu eſt, ad nullū origani ge-
nus referri poteſt: primùm quod in maritimis naſcatur, ubi duntaxat cætera
creſcunt origana: deinde quòd guſtatum, linguam non uellicat, ut reliqua o-
rigana. Adulterinū igitur erit origanum, quia reliquis notis ita cum origano
conuenit, ut guſtu ſolo ferè diſtingui poſsit. Danda eſt opera, ut legitimū ha-
beatur, atq; hoc reijciendum. Verùm hodie ex Creta copioſè Venetias adfer
tur. * Cæterùm origanum excalfacit: unde decoctum cum uino potum de-
morſis à ſerpente conuenit. qui aūt cicutam, aut meconium hauſerunt, ijs ex
paſſo: ſi uerò gypſum, aut ephemeron, ex aceto mulſo propinatur. ruptis, cō-
uulſis, hydropicis cum fico eſui datur. Aridū acetabuli mēſura potū in aqua
mulſa, atros humores per aluū extrahit: mēſes ciet, & tuſsi cū melle linctum
medetur. Ad pruriginem, pſoras, regiūq; morbum, decocti ius in balneis ꝓ-
deſt. Succus uirentis, tonſillas, uuam, & oris ulcera ſanat, & per nares ex o-
leo irino infuſum trahit. Dioſc. & Medici Florentini.

PERICLIMENON ſimplex fruticat, ex interuallis parua folia habens,
B ipſum amplectentia ſubcandida, hederacea: inter folia ſurculi exeūt, in qui-
bus baccæ hederæ ſimiles. flos fabæ, candidus, aliquantū rotundus, & quaſi
in folium procumbens: ſemen durum, & quod difficilè euellatur: radice ro-
tunda, craſſa. Naſcitur in aruis ac ſepibus, conuoluēs ſe adminiculis propter
aſsidentibus. * Semen eius poſtquam ematuruit collectum, & in umbra ſic-
catum ſi drachmæ pondere detur in uino, quadragenis diebus, lienem abſu-
mit, laſsitudinem diſcutit: ſed urinam ciet, ſtatim à ſexto die cruentā. ortho-
pnœæ & ſingultui prodeſt: partum accelerat. Folia ſunt eiſdem uirib. prædi-
ta: quæ tricenis ſeptenis diebus epota, ſterilitatem facere produntur: perun-
ctis ex oleo, febrium algores abigunt. Dioſc.

PETROSELINVM hortis omnibus frequentiſsimum eſt: * urinam ciet
& menſtrua: contra ſtomachi & coli inflationes, & tormina prodeſt. Laterū,
renum & ueſicæ doloribus, in potu ſubuenit. Admiſcetur antidotis urinam
cientibus Dioſcorides.

PTARMICA exiguus frutex eſt, ſurculos habēs paruos, multos, & rotū-
dos, abrotano non diſsimiles: & circa eos folia oleæ, longa, multa: & in cacu
mine capitulum, uti anthemidis, paruum, rotundum, * quod ſuo acri odore
ſternutamentum excitat: unde nomen accepit. Naſcitur in montibus & pe-
troſis. Folia cum floribus illita, ſugillationes rapiunt. Flores ſternutamenta
efficaciſsimè mouent. Dioſc.

PVLEGIVM herba eſt uulgaris noticiæ. Naſcitur in locis cultis &
aquoſis.

aquoſis. Colligitur menſe Iunij, Iulij & Auguſti, dum floret. Siccatur in umbra. Conſeruatur per annum.* Extenuat, calfacit, decoquit: potum mẽſtrua, ſecundas ac partus eijcit. Pulmonis uitia ex melle & aloe potum extrahit, & conuulſis auxiliatur. nauſeas, ſtomachiq́; eroſiones ex poſca permulcet. atrã bilem per aluum exigit. Bibitur in uino utiliſsimè contra ſerpentium morſus: defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat. Illitum cum polenta inflammationes omnes ſedat. podagris per ſe ſubuenit, impoſitum uſquedum rubeſcat locus: cum cerato uaros extinguit: lienoſis cum ſale utiliter illinitur. Decoctum eius ablutas prurigines mitigat: conuerſas uuluas corrigit: contra inflationes, duritiasq́; uuluæ in deſeſsiones conuenienter adijcitur. Dioſc. A

RVTA tam ſatiua quàm ſylueſtris uulgaris eſt noticiæ. Naſcitur paſsim in hortis. Amat ſolum ſiccum & apricum. Floret ęſtate. Colligitur autumno. Siccatur in umbra, & conſeruatur per annum. * Vtraque urit, calfacit, exulcerat, urinam ciet, menſtrua pellit, aluum ſiſtit potu, ciboúe. Lethalium medicamentorum antidotum eſt, ſi ſemen ex uino acetabuli menſura ebibatur. Folia per ſe præſumpta, aut cum nucibus iuglandibus, aridisq́; ficis, inefficaces uenenorum uires reddunt: contra ſerpentes ſimili modo ſumere conuenit. Genituram cibo, potúue extinguit: cum anetho ſicco decocta, tormina ſedat. Facit ad pectoris, laterumq́; dolores, difficultatem ſpirandi, tuſſes, pulmonis inflammationem, coxendicum, articulorumq́; cruciatus, & horrores febrium circuitu repetentes, pota, ut antè dictum eſt. Item ad inflationes coli, uuluæ, rectique inteſtini cum oleo decocta, & infuſa. Fœminas uuluæ ſtrãgulatu liberat, ſi à genitali ſedétenus cum melle ſubijciatur. Ferueſacta ex oleo, & pota, uentris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur: eiſdem in potu auxiliatur, decocta in uino ad dimidias partes, & óblita. Cruda conditaque cibo, uiſus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit: doloribus capitis cum roſaceo & aceto illita auxiliatur: profluentem naribus ſanguinem ſiſtit trita, & indita. Teſtium inflammationibus cum laureis folijs impoſita, & eruptionibus popularum cum myrtho & cerato prodeſt. cum pipere autem, uino & nitro affricta, albæ uitiligini medetur: cum eiſdem illita formicationes tollit, & uerrucas, quæ thymi florem repræſentant. Contra impetigines cum alumine & melle utiliſsimè imponitur. Succus in mali punici calice calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur. Idem oculis, qui hebetudinem ſenſere, cum fœniculi ſucco ac melle inunctus, opitulatur. Ignem ſacrum, ulcera quę ſerpunt, aut in capite manant, cum aceto, roſaceo, & ceruſſa illitus perſanat. manſa alliorum, ceparumque acrimoniam domat. Sylueſtris ſi copioſius eſtur, interficit. Dũ florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat, & rubore quodam inficit, cum pruritu ac uehemẽti inflammatione. oportet itaq; eam unctis antea B

manibus

A manibus & facie colligere. Tradunt ſuccum gallinaceis pullis inſperſum, fe-
les arcere. Adijciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem pro-
deat, comedentes interimere. Mõtoſus autem is locus, uiperis ſcatet. Semen
eius potum contra inteſtina uitia efficax eſt. In antidota commodè additur.
Contra incontinentiá urinæ toſtum ſemen ſeptenis diebus potui datur. Ra-
dix huius montanum moly uocatur. Sylueſtris ruta ſaliuæ ſimilis eſt. Pro-
deſt comitialibus, & coxendicum doloribus: menſtrua mouet, partus ene-
cat. Acrior eſt uiribus, quàm hortenſis, & ualidior. Syluestris, utpote noxia,
cibis abdicatur. Dioſcorides.

SABINA duorum generum eſt. Vna folijs cupreſſo ſimilis, ſpinis horri-
dior, grauiter olens, acris, & feruens. arbor eſt coactæ breuitatis, quæ ſeſe
magis in latitudinem fundit. huius folijs nonnulli pro ſuffitu utuntur. Alte-
ra tamarici folio ſimilis eſt. Naſcitur paſsim in hortis. Colligitur autumno.
Conſeruatur autem per annum. * Vtriuſq; folia nomas ſiſtunt, collectiones
illitu mitigant: quin & cum melle illita nigritias, ſordesq; repurgant, & car-
bunculos rumpunt: cum uino pota ſanguinem per urinam eliciunt: partus
appoſita extrahunt, & ſuffitu idem præſtant. Vnguentis calfacientibus im-
miſcentur, & priuatim gleucino. Dioſcorides.

SERPYLLVM duorum generum eſt. Hortenſe odore ſampſuchum imi
tatur, atq; in coronas addi ſolet. cui à ſerpendo nomen inditum eſt: quoniam
B ſi qua eius particula terram attingat, inibi radices demittit. Folia & ramulos
origani habet, ſed candidiores. in macerijs multò procerius aſſurgit. Naſci-
tur paſsim in hortis, locis apricis. Colligitur menſe Iunij & Iulij. Siccatur in
umbra, & conſeruatur per annum. Syluestre, Zygis appellatum, non ſerpit,
ſed in altitudinem increſcit, ramulos edens tenues, ſurculoſos, folijs refer-
tos longioribus, quàm rutæ, & durioribus, anguſtis. Flores iucundè olent,
guſtanti acres. Radicis nullus uſus. Naſcitur in petris, ſatiuo efficacius, atque
magis excalfaciens, & ad medendi uſum aptius. * Menſes trahit, & urinam
potu ciet: torminibus, ruptis, uulſis, & iecinoris inflammationibus auxilia-
tur: & aduerſus ſerpentes potu, illitu ue prodeſt. Capitis dolores mulcet co-
ctum, adiecto roſaceo, & madefactum in aceto: maximè uerò phreneticis &
lethargicis conuenit. Cruentos uomitus ſedat ſuccus, drachmis quatuor ex
aceto potus. Dioſcorides.

SISYMBRIVM (alij ſerpyllum ſylueſtre uocant) menthę hortenſis ſi-
militudine, odoratius, latiore folio. Inſeritur coronis. Naſcitur in ſolo incul-
to. Colligitur menſe Iunij. Conſeruatur per annũ * Calfaciendi uim habet.
contra ſtillicidia urinę, calculoſq;, ſemen ex uino bibitur: tormina & ſingul-
tus ſedat. Folia in capitis dolore, fronti, aut temporibus illinuntur: item con
tra ueſparum, apumq; ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum ſiſymbrij ge
nus, aliqui cardaminam, alij Sion appellát. Ea herba riguis gaudet, & eiſdem

in locis, quibus Sion, prouenit: quæ ideo nonnullis Cardamina nominatur, A quòd guſtu cardamum, id eſt naſturtium repræſentet. Folia primùm rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, urinas mouet. crudum eſtur. Purgat lentigines, cutisq́; uitia in facie, noctibus impoſitum, matutinisq́; detractum. Dioſcorides.

Thymvm ab omnib. cognoſcitur, ſurculoſus frutex, exilibus folijs, multis & anguſtis circumdatus: capitulis in cacumine flore purpuraſcente refertis. Gracili ſolo & petroſo prouenit. Colligitur menſe Iunij. Cōſeruatur per annum. * Vim habet hanc, ut cum ſale & aceto potum, pituitam per aluū detrahat. Decocti ius prodeſt orthopnoicis & anhelatoribus: tineas uentris exigit: menſes, partus, & ſecundas pellit: urinas ciet. Cum melle in eclegmate faciles facit excreationes: recentes tumores diſcutit, cum aceto illitum: concretum ſanguinem diſſoluit. uerrucas thymi colorem reddentes penſilesq́; tollit. Iſchiadicis cum uino, & polenta impoſitum ſubuenit: hebetibus oculis in cibo prodeſt. Perquàm utile pro condimento, duntaxat ad uſus eorum qui rectè ualent. Dioſcorides.

Trifolivm, quod Græci Oxytriphyllon, aut Alphatiō appellāt, quòd bitumē redoleat, multas habet uirgas tenues, cubitū aut amplius lōgas: folia magna, acuminata, terna ſingulis germinationibus exeūtia, quibus recenter enatis rutę odor ineſt, ubi aūt adoleuerūt, bitumen olēt: florem edit purpureum, ſemē latū, hirſutū, ex altera extremitate exertū corniculi modo: radix B longa, tenuis, dura. Copioſè naſcitur circa Elbam & Petram ſantam Hetruriæ. Huius uſus eſſe debet, non trifolij pratēſis, quod à uero trifolio maximè differt à Græcis deſcripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, urinę difficultati, comitialibus, & ijs qui aquę inter cutem principia ſentiūt, fœminis quoq́; uuluę uitijs opportunis, auxiliantur: menſes ciunt. ternæ drachmæ è ſemine dari debent, è folijs uerò quaternæ. Contra ſerpentium ictus trita folia, & ex aceto mulſo pota, præſidio ſunt. Tradūt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq́; decoctum fotum dolores eorum finire, quos ſerpētes percuſſerint. qua autem aqua ſanatus quis fuerit, ſi ea quiſpiam alius foueatur, qui ulcus habuerit, perinde afficitur, ut à ſerpente demerſus. Quidam terna folia aut ſemina, in tertianis, cum uino potui dedêre: & in quartanis quartana, ut quæ febrium circuitus diſcuterent. Radix antidotis inſeritur. Dioſcorides & Medici Florentini.

Verbenaca, Græcis Periſtereon, dodrantis altitudine, & interdum amplius adoleſcit. Folia è caule prodeunt inciſa, & ſubalbida. ea ſingulari ramo, radiceq́; ſola, cōſtare ſæpius inuenitur. Naſcitur in aquoſis. * Folia cum ſuilla adipe recēti, aut roſaceo impoſita, uuluarū dolores finire putātur: ignē ſacrum illita ex aceto reprimunt: putrida ulcera cohibent: uulnera glutinant, ueteraq́; ex melle ad cicatricem perducunt. Dioſcorides.

A VRTICA adeò uulgaris eſt noticię, ut non modò interdiu, ſed etiam noctu in tenebris ſolo tactu ab omnibus facillimè cognoſcatur. Eius genera duo. Altera ſylueſtrior, aſperior: latioribus, nigrioribusq; folijs: ſemine lini, ſed minore. Altera non æquè aſpera, minuto ſemine. * Folia utriuſq; illita, canis morſibus, addito ſale, medentur: gangrænas, carcinomata, ſordida ulcera, & quæ cacoëthe uocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, ſuppurationesq; ſanant: lienoſis cum cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium cum ſucco trita, & naribus indita: menſes ciunt eadem detrita cum myrrha, & impoſita: procidentes uuluas recentia contactu reſilire cogunt. Semen potum ex paſſo uenerem ſtimulat, & uuluæ ora patefacit: cum melle delinctum orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodeſt: thoracem expurgat. erodentibus medicamentis admiſcetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, urinas mouent, inflationes diſcutiunt: decocta cum ptiſana, uitia pectoris extrahunt: mulierum menſes euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgentem uuam gargarizatus ſuccus reprimit. Dioſcorides.

De folijs calidis in quarto.

ALLIVM quoddam ſatiuum atq; hortéſe habetur. quod in Ægypto, ſingulari ut porrũ capite conſtat, dulce, in purpureum uergens, paruũ: reliqua
B uerò magna & candida, & pluribus coagmentãtur nucleis, quos aglithas, id eſt ſpicas, Gręci nominãt. Aliud eſt ſylueſtre, quod ophioſcorodon, id eſt anguinũ, uocant. * Vis allij acris eſt, excalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, ſtomachũ exiccat, ſitim gignit, flatum permouet, ſummam corporis cutem exulcerat, aciem oculorũ eſu hebetat. Eoſdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoſcorodon dicitur: latas uentris tineas in cibo ſumptũ abigit, urinas detrahit: contra uiperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi, prodeſt, ita ut nõ aliud magis, ſi cum uino iugiter aſſumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabioſorum morſus, & illitu, & cibo ualet. Magnę & allio utilitates contra aquarum mutationes: uocem clarificat: ueterem tuſſim crudum, coctum'ue lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis illitus ſuggillationibus cũ melle & alopecijs cum nardino unguine, medetur: eruptiones papularum cum oleo & ſale ſanat: uitiligines, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, lepras & furfures, cum melle eximit: cũ thure & teda decoctũ dentiũ dolorem leuat, ſi in ore contineatur: contra uenenatos muris aranei morſus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum deſeſſionibus additum, menſes & ſecundos partus extrahit. Allium eiuſdem gratia ſuffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum, quod myttoton uocant, eſu cit urinam, ora uenarum patefacit, hydropicis utile. Dioſcorides.

LEPIDIVM uulgò notum eſt.muria cum lacte ſeruatur * Vis foliorum A
acris & exulcerans. quapropter iſchiadicis trita, præſentiſsimum eſt auxi-
lium,ſi cum helenij radice, quarta parte horæ illinatur: lienoſis ſimili modo
prodeſt: lepras eximit. Radix appenſa collo,dolore dentium liberare exiſti-
matur. Naſcitur paſsim in hortis. Dioſcorides.

NASTVRTIVM SATIVVM hortis familiaris, & frequens herba eſt,
tenuis: folijs paruis,laciniatis: caule tenui,ſeſquipedali: flore albo: ſemine
in rubeum nigricante, folliculis rotundis ac preſsis contento,thlaſpi modo.
* Omnium ſemen eſt acre: excalfacit,ſtomacho aduerſatur,aluum turbat,ti-
neas excutit,lienem imminuit,partus exanimat,menſes cit, uenerem ſtimu-
lat,ſinapis & erucę ſimile intelligitur:lepras & impetigines abſtergit.Illitum
cum melle lienem extenuat,fauos expurgat: pulmonum uitia extrahit,ſor-
bitionibus incoctum: ſerpentium uenenis potum reſiſtit,atq; eas ſuffitu fu-
gat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad ſuppurationem perducit,
& rumpit: coxēdicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur: tumores,
collectionesq; diſcutit: emittit furunculos illitum cum muria. Herbæ ad o-
mnia idem effectus,licet minor. Dioſcorides.

PORRVM capitatum inflationem parit, noxium ſuccum creat; tumul-
tuoſum ſomnium parit,urinam ciet,aluo accommodatur,extenuat, oculo-
rum aciem hebetat,menſes pellit:ſed lædit exulceratam ueſicā,renesq;.cum
ptiſana uerò coctum,eſu pectoris uitia extrahit. Coma eius in aqua maris,& B
aceto cocta,in deſeſsionibus ad præcluſiones uuluæ,& duritias,utilis habe-
tur. Porrum bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulceſcit; &
multò minus inflat. Semen acrius eſt, & quandam aſtrictoriam uim habet.
quare ſuccus cum aceto, addito thure,aut manna, ſanguinis profluuia ſiſtit,
maximè ſi naribus erumpat. Venerem ſtimulat: contra omnium thoracis ui-
tia,tabéq;, pro delinctu efficax eſt: arteriam eſu purgat: ſed ſi aſsiduè eſtur,
uiſus obſcuritatem inducit: ſtomacho aduerſatur. Succus ex melle potus,
aut illitus, contra beſtiarum morſus auxilio eſt. Ipſum quoq; cum aceto aut
thuris polline,lacte aut roſaceo,utiliter aurium doloribus & ſonitui inſtilla-
tur. Varos tollunt folia illita cum rhoë, qua ad obſonia utuntur: epinyctidi
medentur: cruſtas ex ſale illita rumpunt. Veteres ſanguinis reiectiones co-
hibent, ſeminis drachmæ binæ, cum æquali baccarum myrthi pondere po-
tæ. Dioſcorides.

STRVTHIVM, radicula, ſeu lanaria herba uulgò nota: qua purgandis
lanis utuntur, qui eas eluunt. * Huius radix eſt acris, urinam ciet: prodeſt
tuſsi, iocineroſis, orthopnϾ ex melle ſumpta, cochlearis menſura: aluum
ſoluit. Eadem cum panace & capparis radice, calculos frangit, & cum urina
exturbat: duritiem lienis abſumit: menſes impoſita trahit: partus efficaciter
enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula diſcutit,
cum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0104-6
DFG

A cum farina hordeacea & uino decocta. Miſcetur & malagmatis, & ocularibus collyrijs, claritatis cauſſa. Sternutaméta mouet: per os purgat, trita cum melle, & naribus infuſa. Dioſcorides.

THAPSIA nomen ideo accepit, quòd in Thapſo eiuſdem nominis inſula, primùm inuenta ſit. Tota uerò natura ferulæ ſimilis eſt: graciliore caule: folijs fœniculi: umbella anethi in cacumine, à ſingulis ſurculis erumpente: flore luteo: ſemen quale ferulæ, latiuſculum, ſed aliquantò minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, craſsiore libro ueſtita. * Tam cortex radicis, quàm ſuccus purgandi uim habent, & lacteus ſuccus in aqua mulſa potus: nam utrinq; bilem extrahũt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus ſeminis anethi drachmis: ſucci, terni oboli: lactis, obolus unus. quod eo amplius aſſumitur, periculoſum eſt. Huiuſmodi purgatio conuenit ſuſpirioſis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq;: datur in cibis, aut obſonio, quibus difficile ſit uomere. Tam radix quàm ſuccus omnium maximè, quæ pares cum eis uires adepta ſunt, uim habẽt extractoriam ex alto, ubi ex imo aliquid euocandum eſt, aut meatuum laxitas aliò transferenda eſt. unde ſuccus illitione, aut radix recẽs affrictu alopecias explent. Radix, ſuccusq; cum æquis ceræ, thuriſq; portionibus, ſugillata, liuoresq; tollunt: ſed non plus binis horis dimittantur: locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cum melle illitus ſuccus: lepras tollit: tubercula diſcu-
B tit, perunctus cum ſulphure. In diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumq; ualetudinibus utiliter illinitur. Valet ad integendam colis glandem ijs, qui natura, non circunciſione curti ſunt: tumorem enim excitat, qui pinguium fotu emollitus, præputij iacturam reſarcit. Dioſcorides.

De folijs frigidis in primo.

ATRIPLEX cognitum olus eſt. Duo eius genera, ſylueſtre & ſatiuum. Satiuum paſsim in hortis gignitur. Floret menſe Iunij & Iulij. Coctum eſtur, ut olus: * aluum mollit. Panos diſcutit, ſiue crudum, ſiue coctum illinatur. Semen cum aqua mulſa potum, regium morbum ſanat. Dioſcorides.

FVMVS TERRAE ſeu FVMARIA, fruticoſa herbula eſt, prætenera, coriandro ſimilis: folijs candidioribus, undique numeroſis, cineracei coloris: flore purpureo. Naſcitur paſsim in hortis & campeſtribus. Colligitur in uere & autumno. Conſeruatur per annum. * Huius ſuccus acris eſt: claritatem facit oculis, delacrymationemq;: unde nomen traxit. Illitus cum gummi, euulſas palpebras renaſci prohibet. Commanducata herba, bilioſam trahit urinam. Dioſcorides.

EX generibus rumicis, OXYLAPATHVM uocant, quod in acutum tundit, duo habens extrema, in paluſtribus naſcens. Alius eſt ſatiuus, illi diſſimilis. Tertium genus ſylueſtre, paruum, plantagini proximum, humile &

molle. * Quartum eſt, quod alij oxalia, alij anaxyrida, aut lapathon uocant. A
Folia eius ſylueſtri ac exiguo rumici ſimilia: caule non magno: ſemine ſub-
acuto, rubente, acri, in caule, & agnatis appendicibus, emicante. * O-
mnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides, roſaceo
aut croco adiecto, diſcutiuntur. Sylueſtris & oxylapathi, & eius quam o-
xalida nominant, ſemen ex aqua aut uino utiliter bibitur contra dyſen-
terias, & cœliacorum affectus, ſtomachi faſtidia, ſcorpionum ictus. Quod
ſi quis in potu præſumat, nihil moleſti ex ictu patietur. Radices ex aceto co-
ctæ, aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & ſcabroſos ungues perſanant:
ſed antea locus aceto & nitro in ſole perfricandus eſt. Pruritus corporis,
decoctum earum ſedat, ſi foueatur, aut in folijs balnearum confricetur.
Coctæ in uino, & inſtillatæ, aurium dentiumq́ue dolorē mulcent: ſtrumas,
parotidasq́ue diſcutiunt: lienem cum aceto extenuant. Aliqui amolien-
dis ſtrumis radicum geſtamine utuntur, eas collo appendentes. Tritæ,
& admotæ, fœminarum profluuia ſiſtunt: cum uino autem potæ, regio
morbo medentur, calculos ueſicæ comminuunt, menſes cient, ſcorpio-
num ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus eſt magnum, in paludi-
bus naſcens. Eaſdem habet uires, quas ſupradicta rumicis genera. Dio-
ſcorides.

Malva uulgaris noticiæ eſt: eius genera duo, ſylueſtris & ſatiua. Sa-
tiua naſcitur paſsim in hortis. Colligitur uere & autumno. Conſeruatur per B
annum. Malua ſatiua eſui longè aptior eſt ſylueſtri. * Stomacho aduerſa-
tur: aluum iuuat, ſed multò magis caules: interaneis, & ueſicæ utilis. Cru-
da folia cum ſalis exiguo manducata, ægilopas ex melle ſanant: uerùm
cùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra ſalem utendum eſt.
Contra aculeatos apium ueſparumq́ue ictus, illita efficax eſt: eadem cru-
da cum oleo trita peruncti non feriuntur: ulcera manantia in capite, fur-
fureſq́ue cum urina ſanat. Sacris ignibus, & ambuſtis decocta folia, tritaq́;
utiliſsimè ex oleo imponuntur. Eius decoctum uuluas inſeſsione mollit:
prodeſt eroſionibus ueſicæ, & inteſtinorum, uuluæ, ſedisq́ue, clyſtere in-
fuſum. Ius decoctæ cum radice ſua, contra omnia uenena auxiliatur, ſi con-
tinuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum morſus remedio eſt:
lac euocat. Semen in uino potum, addito loti ſylueſtris ſemine, ueſicæ cru-
ciatus lenit. Dioſcorides.

Myrtvs arbor frequens in Italia naſcitur. Cuius duo genera: ſati-
uum, quod in candidum & nigrum diuiditur: & ſylueſtre, quo uniuerſa
ferè Tyrrheni litora uireſcunt ac redolent. Satiuæ in arbores facilè ado-
leſcunt, ramis flexilibus ac lentis: rubro cortice: folijs longiuſculis, per-
petuoq́ue uirentibus, punicæ æmulis: quanquam in nigris nigriora, in
candidis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0106-7 DFG

A candidis candidiora ſpectantur. Flores omnibus inſident candidi, odorati: ideoque aqua ex ijs confecta, odoris ſuauitate unguentarijs plurimùm expetitur. Satiuarum utrunque genus baccas fert oblongas, agreſtes oleas quadantenus referentes, multò ſanè ſylueſtribus maiores. Inter ſylueſtres alba quoque & nigra reperitur, quemadmodum & inter urbanas. Myrti montes non amant, quin & frigidos odêre tractus: tamen cùm in mediterraneis, nempe in hortis, uiridarijs, uinetis & campis maximè proueniunt, tum in maritimis præcipuè, atque amœnis ſtagnorum & lacuum ripis à natura nullo ſtudio editæ, mirificè proficiunt, uitamque lætam agunt. Myrtus ſatiua nigra utilior eſt medicinæ, quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: ſemen tamen imbecillius parit. * Vis & myrti, & ſeminis, aſtringit. Semen uiride aut aridum in cibo datur ſanguinem excreantibus, & ueſicæ eroſionibus. Succus uirentibus baccis expreſſus, eoſdem effectus exhibet: ſtomacho utilis, urinam cit: prodeſt contra phalangij morſum, & ſcorpionis ictus, in mero. Seminis decoctum capillum tingit. Ius decocti in uino ulcera in extremis membris nata ſanat: oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit: contra ægilopas illinitur: crapulam arcet præſumptum uinum, quod feruefacto aliquantùm eius ſemine exprimatur: aliàs enim acorem contraheret. Præſtat idem ſeminis effectus: utile procidentiæ uuluarum in deſeſsionibus, ſedis uitijs, & fœ-
B minis fluxione uuluæ laborantibus: purgat furfures, ulcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoque in medicamenta, quas liparas uocant, uti oleum, quod ex folijs eius factum eſt. Decoctum foliorum ad deſeſsiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè ſolideſcentes: eo fracta ferruminationi repugnantia utiliſsimè fouentur: uitiliginem emendat, purulentis auribus infunditur, & capillos denigrat. Succus eorum eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis ulceribus, & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacisq; proſunt: & admiſto omphacino oleo, aut exiguo roſaceo cum uino, ad ulcera ſerpentia, ignem ſacrum, teſtium inflammationes, epinyctidas, & condylomata. Arentium foliorum farina utiliter inſpergitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum, feminumque perfuſiones: cardiacorum ſudores cohibet. Folia cruda, ſeu cremata cum cerato, ambuſtis, paronychijs, pterygijsque medentur. Exprimitur folijs ſuccus, adfuſo uetere uino, aut aqua cœleſti, cuius recentis uſus eſt: nam exiccatus planè cariem ſentit, & uires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatum, inæquabile, uerrucoſum, intumeſcenſque, & concolor: quod perinde quaſi manus, myrti caudicem amplectitur, coactumque in paſtillos ſiccatur in umbra: multò efficacius & folio, & ſemine,

cerato, peſsis, inſeſsionibus, cataplaſmatis admiſtum, ubi adſtringendum aliquid eſt. Dioſcorides & Matthiolus. A

PARIETARIA Græcis Helxine dicitur: naſcitur in parietinis, ſepibus & macerijs. Folia ei mercurialis inſunt, hirſuta: cauliculi ſubrubentes, & circa eos ueluti ſemina aſpera, adhærentia ueſtibus. * Folia refrigerandi, ſpiſſandiq́; naturam habent. qua ex cauſa ſanant illitu ſacros ignes, aduſta, condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationesq́;. Succus eius cum ceruſſa, ignibus ſacris, & ulceribus quæ ſerpunt, commodè illinitur: imponiturq́; podagris cum hircino adipe, aut cerato cyprino: ueterem tuſsim emendat, inſtar cyathi hauſtus: tonſillis inflammationem ſentientibus utiliter & gargarizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum roſaceo, inſtillatus leuat. Dioſcorides.

De folijs frigidis in ſecundo.

BLITVM duorum eſt generum, rubrum & album. Vtrunque notum, in hortis & campis naſcens. Rubro caulis & folia adeò rubeſcunt, ut coccineo colore infecta uideantur, etſi temporis tractu tandem purpureſcant. Folia amarantum referunt, ſicut etiam caulis. Quin & radix ſanguineo ſucco madet. Album prouenit ijſdem folijs, latioribus tamen, & colore ſubalbidis. Flores & ſemen racematim cohærentes, tenuibus inſident ramuſculis, ex alarum cauis prodeuntibus panicularum effigie, ſylueſtris panici modo. B
* Olus eſt eſculentum, humidæ frigidæq́; temperaturæ, in ſecundo maximè exceſſu. Matthiolus.

CHONDRILLA ſylueſtris cichorij ſpecies nimirum eſt: gracilioribus tamen folijs, caule, floribus, ac ſemine. Naſcitur in locis cultis, ſcrobium aggeribus, & ſecus uias. * In huius ramulis, gummi maſticis ſimillimum, magnitudine fabæ inueniri ſolet: quod cum myrrha tritum, & linteo appoſitum, inſtar oliuæ, fœminarum menſes trahit. Fuſa cum radicibus herba, adiecto melle, diuiditur in paſtillos: qui nitro admiſti uitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat. Quod item tenera radix efficit, ſi intincta ſucco acus, pilis admoueatur: contra uiperas in uino pota proficit. Succus decoctæ, in uino, aut per ſeſe potus, aluum ſiſtit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circumroſum, humi ſparſum: caulem ſucco madentem lacteo: radice tenui, rotunda, leui, uegeta, flaueſcente, ſuccoſa: cuius & caulis, & folia, concoquendi uim habēt. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. Dioſcorides & Matthiolus.

LACTVCA ſatiua, omnium herbarum uulgò notiſsima eſt: * cui natura refrigeratrix ineſt, ſtomacho grata: ſomnum conciliat, aluum emollit, lac euocat: uerùm decocta magis alit. Stomachicis illotas eſſe prodeſt. Epotum ſemen, aſsiduas libidinum imaginationes in ſomno cōpeſcit, & ueneri

A refragatur. Ipſę uerò frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflammationibus, & ignibus ſacris opitulantur. Muria condiuntur. Cũ in caulem exierunt, uim quandam nanciſcuntur ſucco, aut lacti ſyluestris lactucæ ſimilem. Syluestris lactuca ſatiuæ ſimilis eſt: ſed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & aſperiora. Naſcitur in campeſtribus. Amaro guſtu eſt & uiribus aliquantum papaueri ſimilis: unde lacteum eius ſuccum aliqui meconio permiſcuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulſo ſuccus ad duos obolos: argema, caliginemq; repurgat: contra aduſtiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In ſumma, ſomnum allicit, doloris leuamentum præſtat, menſes trahit: contra ſcorpionum & phalágiorum ictus bibitur. Semen non aliter quàm ſatiuæ libidinum imaginationes in ſomno amolitur, ac uenerem arcet. Succus ad eadem ualet, ſed uiribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, ut in alijs liquaminibus moris eſt, inſolatum. Dioſcorides.

INTYBVS duûm generum eſt: ſyluestris, & hortenſis. Syluestris, quidem duplex: altera picris, quæ & cichorium uocatur: altera ſatiua, latioribus folijs conſtat, ſtomacho quàm hortenſis utilior. Hortenſis uerò duplex genus: una folio latiore prodit, lactucarum ſimillima: altera anguſtiore eſt folio, & guſtu amara. Vtraque colligitur menſe Iunij & Iulij. Con-

B ſeruatur autem per annum. * Refrigerat & aſtringit, ſtomacho utiliſſima: aluum ſiſtit cocta, ſi cum aceto adſumatur. Syluestres ſtomacho meliores: quandoquidem æſtuantem ipſum, & quem imbecillitas uexet, cibo leniunt. Cardiacis per ſe, aut cum polenta, utiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflammationibus auxilio ſunt. Herba cum radice illita, percuſſis à ſcorpione ſubuenit: igni ſacro cum polenta medetur. Succus cum ceruſſa & aceto, ualet ad illitus eorum, quæ refrigerationem deſiderant. Dioſc.

HYACINTHVS folia habet bulbi: dodrantalem caulem, læuem, minimo digito tenuiorem, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruam: radicem quoque bulbaceam. Naſcitur in uniuerſum in campeſtribus inter ſegetes, & in ſyluis prouenit. Floret cum uiolis circa finem Martij, & Aprilis initium. * Radix (ut creditur) pueris cũ uino albo illita, pubertatem coercet, & non patitur erumpere: ſiſtit aluum pota, & urinam impellit: phalangiorum morſibus auxiliatur. Semen aſtringentius eſt, theriacis expetitum: regium morbum emendat, cum uino potum. Dioſcorides.

OXALIS ſeu ACETOSA, duorum eſt generum: maius nimirum, & minus. Illi folia ſunt hortenſi ſimilia: huic uerò ſagittarum figura, mollia, læuia, quibuſdam ueluti capillamentis ſubrubentibus inſperſa, ſuccoſa, folijsq; maioris acidiora. Semen utrique idem, pręterquam quòd maiori maius, minori uerò minus. Matthiolus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0109-7 DFG

DVO PLANTAGINIS genera. Minor folia habet anguſtiora, minora, A
molliora, leuiora & tenuiora: cauliculo anguloſo, in terram inclinato: florib.
pallidis: ſemine ſummis caulibus emicante. Altera maior, lætior, uirétiorq́;,
latis conſtans folijs, oleracei generis: cuius caulis cubiti altitudinem petit,
anguloſus, ſubruber, à medio ad uerticem tenui ſemine circundatus: radici-
bus nititur teneris, hirſutis, candidis, digitum craſsitudine æquátibus. Naſci
tur in lacunoſis, ſepibus, & locis humidis. Multò utilior magna eſt. * Vim ha
bent folia exiccatoriam, conſtringentem. quare omnibus malignis ulcerib.
& fluxioni opportunis, atque elepháticis, ſordidisq́; illita proſunt: profluuia
ſanguinis, ulcera quæ ſerpunt, epinyctidas, carbunculos nomasq́; cohibent:
uetera ulcera, & inæqualia, cicatrice obducunt: chironia ſanant, ſinus cóglu-
tinant: morſibus canis, ambuſtis igni, inflammationibus, panis, parotidibus,
ſtrumis, ægilopijs, illita cum ſale proſunt. Coctum cum aceto & ſale olus dy
ſentericis, cœliacisque, ſumptum ſubuenit. Datur & in locum betę cum len-
ticula coctum. & ad aquam inter cutem, cui leucophlegmatiæ nomen eſt, da
tur & herba decocta poſt aridas epulas, ſic ut media antecedat. comitialibus
& ſuſpirioſis data proficit. Foliorum ſuccus, colluta ſubinde oris ulcera pur-
gat: cum cimolia aut cerusa igni ſacro medetur: fiſtulis infuſus prodeſt: lippi-
tudinibus & aurium doloribus idem ſuccus inſtillatur. additur quoq; in ocu
lorum collyria: gingiuis cruore ſuffuſis, & ſanguinis reiectionibus, potu con B
fert: clyſtere dyſentericis infunditur: contra tabem datur in potu: aduerſus
ſtrangulationes uuluæ, in uellere ſubijcitur, etiamſi uulua fluxione laboret.
Semen ex uino potum alui fluxiones, & ſanguinis excreationes ſiſtit. Deco-
cta radix, & manducatu, & collutione, dentium dolores ſedat: eadem cum fo
lijs, ulceribus renum, & ueſicæ in paſſo datur. Ferunt tres radices, cum trib.
uini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis.
Sunt qui radicis geſtamine, diſcutiendis ſtrumis utantur. Dioſc.

POLYGONVM mas ramos habet teneros, & exiles, copioſos, genicu-
lis cinctos, qui per terram, ut gramen repunt: folia rutæ, ſed molliora, longio
raq́: ſemine ſub omnibus folijs turgeſcente, unde marem appellari uolunt:
flos ei candidus, aut puniceus. Naſcitur in campis, ædificiorum areis, & uijs
publicis. * Vis epoti ſucci eſt, ſpiſſare, ac refrigerare. prodeſt cruentæ excrea
tioni, choleræ, alui fluxionibus, & urinæ ſtillicidio: nam urinam apertè ciet,
cum uino potus, contra ſerpétium morſus auxiliatur: datur in febribus per
horam ante ſignificationes. fœminarum profluuia impoſitu ſiſtit. Idem ſuc-
cus aurium doloribus, ijſdemq́; purulentis inſtillatur. Facit eximiè ad genita
lium ulcera, cum uino adiecto melle decoctus. Stomachi feruori, ſanguinis
reiectionibus, ulceribus quæ ſerpunt, ignibus ſacris, collectionibus, tumori
bus, & recentibus uulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat
uno caule, arundini teneræ ſimili, denſis geniculis, & in ſe tubarũ modo far-
ctis: ar-

A ctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis ſimiles: radicis nullus uſus.
Naſcitur in riguis. Huic quoq; ſpiſſandi, refrigerandiq́; natura ad eadem ua-
lens, ſed inefficacior. Dioſcorides.

PSYLLION folijs eſt coronopo non diſsimilibus, hirſutis, longioribus.
ſarmentoſa fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à me-
dio caule exoritur, duobus tribus'ue conuolutis in cacumine capitulis: in
his ſemine duro, nigro, pulicum ſimili, unde & nomen. in aruis & incultis
naſcitur. * Vis ei ad refrigerandum, inſpiſſandum, & molliendum conueni-
ens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, luxatis, illitū
auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum roſaceo, aqua aut aceto: entero
celis infantium, & prominenti umbilico, illitum ex aceto medetur. Teritur
acetabuli menſura, & in aquæ ſextario madefactum, ubi conuenit aqua, illi-
nitur: ſiquidem uehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum ca-
lorem reprimit. Contra ignes ſacros efficax eſt. Fama eſt, ſi uirês domum im-
portetur, non ſinere in ea pulices gigni. Cum adipe tuſum ſordida ulcera, &
quæ cacoethe uocantur, expurgat. Succus uermiculoſis auribus, aut fluxio-
ne laborantibus ex melle prodeſt. Dioſcorides.

RHVS, quæ obſonijs aſpergitur, ab aliquibus erythros appellata, ſemen
eſt coriarij fruticis, ſic uocati, quoniam coriorum infectores eo utuntur ad
B inſpiſſandas pelles. Arbuſcula eſt in petris naſcens binûm ferè cubitorum al
titudine: folijs oblongis, ſubrubentibus, in ambitu ſerratis, ilicis modo: aci-
no uuarum gracilium, denſo, magnitudine terebinthi, quadantenus lato: cu-
ius corticoſa tunica perquàm utilis eſt. Naſcitur in Syria, Aegypto, & Ita-
lia. * Folia uim habent aſtringendi, & acaciæ effectus præbent. Decoctum ca
pillos denigrat: dyſentericis infunditur, & in potus eorum, inſeſſusq́; adijci-
tur: inſtillatur auribus purulentis. gangrænas & pterygia cohibent folia ex
aceto aut melle illita. Liquamentum fit ex aridis folijs, ad craſsitudinem mel
lis in aqua decoctis, ad eadem, ut lycium, conueniens. Semen eoſdem effe-
ctus exhibet: cœliacorum, dyſentericorumq́ue obſonijs inſpergitur: fracta,
deſquamata, liuidaq́ue illitum ex aqua, ab inflammatione uindicat: linguæ
aſperitates cum melle abſtergit: candida fœminarum profluuia ſiſtit: hæmor
rhoidas ſanat, cum querno carbone intrito admotum. Aqua, in qua ſemen
maduit, decocta cogitur, coitq́; efficacior quodammodo ipſo ſemine. Gum-
mi defert, quod dentium cauis imprimitur, ad dolores finiendos. Dioſco-
rides.

SOLANVM quatuor generum eſt: hortenſe, halicacabū, ſomniferum, &
furioſum. Hortenſe ſolanum frutex eſt cibis idoneus, exilis, puſillus, multis
concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocimi, & latiore: fructu rotundo, ui
ridi, qui poſt maturitatem nigricat, aut fulueſcit. herba innocentis guſtus.
* Natura ei refrigerandi: quare folia ulceribus quę ſerpunt, & ignibus ſacris,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0111-4
DFG

conuenienter cum polline polentæ illinuntur, ægilopia, capitisq́ue dolores, A
trita & impoſita per ſe ſanant: æſtuanti ſtomacho auxiliantur: parotidas cũ
ſale detrita illitu diſcutiunt. Valet ſuccus eius aduerſus ignem ſacrum, at-
que ulcera quæ ſerpunt, cum ceruſſa, roſaceo, & argenti ſpuma: ad ægilopas
cum pane: infantium aduſtioni, quam ſyriaſin uocant, cum roſaceo perfuſus
proficit: in collyrijs, aquæ uel oui uicem exhibet, contra acutas fluxiones il
litus: aurium dolori inſtillatus prodeſt. menſium abundantiam ſiſtit in uel-
lere ſubditus. Succus fuluo gallinarum cortalium fimo ſubactus, & linteo ap
poſitus. ægilopijs præſentaneo eſt remedio. Solanum halicacabon, aut phy-
ſalida, id eſt ueſicaria, folijs antedicto ſimilibus, uerùm latioribus: cuius cau-
les poſteaquam adoleuerunt, prona terram ſpectant: folliculis orbiculatis,
ueſiculis ſimilibus, in quibus ſemen continet fuluum, rotundum, læue aci-
norum uuæ figura: quo coronarij utuntur, corollis intexentes. Vim uſúm-
que hortenſis ſolani habet: uerùm cibis nequaquam expetitur. Regium
morbum purgat, ſemine poto, & urinam pellit. Ex utraque herba ſuccus
extrahitur: qui ſiccatus in umbra reconditur, ad eadem ualens. Solanum
ſomniferum, aliqui etiam halicacabon uocant: fruticat multis ramis, den-
ſis, candicoſis, fractu contumacibus, pinguium foliorum, cotoneæq́ue ma-
li ſimilium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice
grandi, ſubrubro cortice ueſtita. Naſcitur in ſaxis, non procul à mari. Ra- B
dicis cortex, in uino drachmæ pondere potus, ſomnificam uim habet, opio
mitiorem. Semen uehementer urinam cit. Corymbi duodecim hydropi-
cis dantur: ſi quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Reme-
dio eſt aqua copioſa mulſa, potui data. Succus paſtillis inſeritur, & medica-
mentis, quæ doloris leuamentum præbent. Decoctus in uino, ſi in ore con-
tineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis ſuccus, cum melle illitus,
oculorum hebetudines tollit. Solanum furioſum, aliqui perſion, alij thryon
appellauêre. Huic folium erucæ ſimile, maius aliquantò, ſatis acantho,
quem pæderota uocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem
aut duodecim, ulnæ altitudine adoleſcentes: caput in cacumine oliuæ fi-
gura, ſed ut platani pilulæ hirſutius, uerùm maius, latiusq́ue: florem ni-
grum. poſtquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duo-
denis acinis conſtans, ſimilibus hederæ corymbis, ut uuæ mollibus: radi-
ce firmatur candida, craſſa, caua, cubitali. gignitur in montibus, uento per-
flatis, & plataneatis. Radix drachmæ unius pondere pota ex uino, facit ſpe
cies uanas, imagineśque non iniucundas obuerſari: ſed duplicatus hic mo-
dus, ad tres uſque dies mentis alienationem affert: quadruplicatus interi-
mit. Remedio eſt aqua mulſa copioſius pota, & uomitione reie-
cta. Duo poſteriora genera apud nos non repe-
riuntur. Dioſcorides.

A *De folijs frigidis in tertio.*

PORTVLACA omnibus uulgariſsima eſt. Duo eius habentur genera:
unum ſatiuum, cui folia inſunt latiora, & caulis craſsior, in altum ſe attollẽs:
alterum uerò ſylueſtre, humi repẽs, minoribus, tenuioribus, ac crebrioribus
folijs. * Harum uis aſtringit. Capitis doloribus, inflammationibus oculorũ,
cæteriſq; cum polenta imponitur: ardoribus ſtomachi, ſacro igni, ueſicæ do
loribus auxilio eſt: commanducata dentium ſtupores ſedat: ſtomachi & in-
teſtinorum ęſtuationem, fluxioneſq; mulcet: renes & ueſicam adiuuat, etiáſi
eroſionem ſentiant: ueneris impetus exoluit. Succus epotus ſimili effectu
prodeſt, in febribus ualens. Contra teretes uẽtris tineas, cruentá excreatio-
nem, dyſenteriã, hæmorrhoidas, & profluuia ſanguinis, percocta efficax eſt:
item contra ſepis morſus. Ocularibus medicamentis utiliſsimè commiſce
tur: interaneis fluxione lab orantibus, atque uuluarum eroſionibus infundi
tur: contra dolores, quos æſtus excitauit, caput ex roſaceo & oleo fouetur:
eruptiones papularũ in capite, cum uino emendat: uulneribus, quę ad ſyde-
rationem ſpectant, ex polenta illinitur. Dioſcorides & Matthiolus.

MANDRAGORAM aliqui antimelum, alij circæam uocant, quoniam
uideatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina
exiſtimatur, thridacias appellatus, anguſtioribus folijs, ac minoribus quàm
B lactucæ, uiroſis ac graueolentibus, in terra ſparſis: mâla gerit ſorbis ſimilia,
pallida, odorata, in quibus ſemen ueluti pyrorum: radicibus inhæret bene
magnis, binis, terniſúe, inter ſe cõuolutis, nigris foris, intus albis, craſſo cor
tice ueſtitis: caulem non fert. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis mo-
rion uocitatur. huius folia magna, alba, lata, læuia ut betæ: mâla quàm inte-
rius duplò maiora, colore in crocum inclinãte, iucundè cum grauitate qua-
dam olentia, quorum pomorum cibo aliquãtum opiliones ſoporãtur: radix
alterius ſimilis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Naſcitur in monti-
bus & uiridarijs. Succus fit è cortice recentis radicis tuſo, & prælis ſubiecto:
qui inſolatus, ubi concreuerit, fictili reconditur. Mâlis quoq; ſuccus depro-
mitur, ſed aliquantò ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad
uſum ſuſpenditur. * Aliqui radices in uino ad tertias coquunt, & defæcatum
ius ſeruant, cyathoq; uno utuntur in peruigilijs, & doloribus, & ante ſectio-
nes, uſtioneſq;, ne ſentiantur. Succus duobus obolis ex mulſo potus, ut ue-
ratrum, per uomitiones bilem atrá, pituitamq; extrahit: uerùm potu largio-
re uita adimitur. Medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, peſ-
ſis quoq; emollientibus, admiſcetur: ſemioboli pondere inditus. per ſe men-
ſes & partus expellit: ſubditus ſedi pro balano, ſomnificus eſt. Radix ebur e-
mollire fertur, quę ſenis horis cum eo decocta ſit: & ad accipiendá quã effin-
gere optaueris formá, ipſum facilè præſtat. Folia recentia conuenienter ocu
lorum inflammationibus & collectionibus, quas ulcera citarunt, cum polen

ta illinũtur: duritias omnes, ſuppurationes, ſtrumas, & tubercula diſcutiũt: A ſtigmata ſine exulceratione delent, ſi quinis, ſeniſúe diebus ſenſim perfricentur. Folia ſeruantur in murijs eoſdem ad uſus. Trita radix ignibus ſacris ex aceto, & ſerpentium ictibus ex melle, aut oleo medetur: ſtrumas atq; tubercula cum aqua diſsipat: articulorum cruciatus, cum polenta ſedat. Fit citra coctionem uinum è cortice radicis, ad hunc modum. Ternæ minæ in uini dulcis metretam conijciuntur. Dantur ex eo terni cyathi, ijs qui ſecari aut amburi debent, ut antedictum eſt: ſiquidem nullo tunc afficiuntur dolore, ſed ueterno quodam preſsi torpeſcunt. Mâla ſaporem afferunt olfactu, & etiam ſi mandantur: item expreſſus ex eis ſuccus. nimio tamen odore percuſſi obmuteſcunt. Semen malorum potum uuluas purgat: appoſitumq; cum ſulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia ſiſtit. Scarificata, punctiſq; multifariam aperta radice erumpens lacryma, cauo uaſe recipitur. Liquamentum autem ſucco lacteo præſtantius eſt. ſed non ubique, ut experientia docet, radices lacteum ſuccum delacrymant. Aliam tradunt eſſe mandragoram, nomine Morion, in opacis iuxta ſpecus enatum: folijs albi mandragoræ minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis eſt, & candida, paulo maior palmo, pollicemque craſsitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obſonioúe drachmæ pondere deuoratam, uſum rationis intercipere: obdormiſcit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, ſenſus impos, ternis quaterniſúe, ex quo data eſt, horis. Hac medici utuntur, cum ſcindendi, urendiúe neceſsitas adeſt. Antidotum eſſe uolunt radicem, cum manico ſolano potam. Dioſcorides. B

Sempervivvm, ſeu sedvm, trium eſt generum: maius, minus, & andrachnis. Magnum ideo nominatur, quoniam perpetuò folia uireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pingues, craſſitudine pollicari, uirentes, characiæ tithymali modo inſecti: folia pinguia, carnoſa, longitudine pollicari, in cacumine linguæ ſimilia, alia in terram conuexa, alia in capite ſtantia inuicẽ, ita ut ambitu effigiẽ imitentur oculi. Naſcitur in montibus, & teſtaceis: ſupra domicilia etiam ſeritur. * Eius uis refrigerare & aſtringere. Medentur igni ſacro, nomis, ulceribus quæ ſerpunt, oculorum inflãmationibus, ambuſtis igni, podagris per ſe, & cum polenta illita folia. Succus capiti in doloribus, cũ polenta, aut roſaceo perfunditur: datur in potu cõtra phalãgiorum ictus, dyſenteriã, aluiq; profluuia: teretes tineas potus in uino excutit: ſubditus in uellere, mulierũ abundantiã ſiſtit. Succus oculorum lippitudinibus, ſanguinis uitio cõceptis, inungitur. Semperuiuũ paruũ in petris, parietinis, & macerijs, nec nõ ſcrobibus opacis naſcitur, caulibus ab una radice multis, tenuibus, crebrò foliatis: exilibus folijs, rotũdis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emicante, palmum alto, umbellã herbidoſq; flores, & tenues gerẽte. Folia eiſdem cũ priore uiribus prædita ſunt.

Tertium

A Tertium uidetur ſemperuiui genus, quã aliqui andrachnem agriá, aut telephion uocauerũt, Romani illecebram, puſillis, craſsioribusq; folijs, hirſutis, portulacæ proximis. Naſcitur in ſaxis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerãs. illita cum axungia ſtrumas diſcutit. Dioſcorides.

HYOSCYAMVS, Iuſquiamus, herba Apollinaris, ſeu Altercum, frutex eſt caules emittens craſſos: folia lata, oblonga, diuiſa, nigra, hirſuta: flores è latere caulis, ordine prodeunt, tanquã punicorũ cytini, ſcutulis ſepti ſeminũ plenis ut papaueris. Tres eius differentiæ. Vna ſemine nigro, floribus penè purpureis, ſmilacis folijs, cytinis præduris & ſpinoſis. Alterius ſemẽ ſubflauũ, ut irionis: flores lutei, folia & ſiliquæ ſimpliciores. ambo inſaniã gignũt, & ſoporẽ: ideoq; in cõmuni uſu dãnantur. Tertiũ genus, ut qđ mitiſsimũ eſſet, medici recepêre: pingue, lanuginoſum, molle, candidi floris ſeminisq;, in maritimis ruderibusq; naſcẽs. cuius occaſio ſi nõ adſit, rufum uſurpari oportet. niger ut deterrimus, improbatur. Recenti ſemine, caulibus, folijsq; tuſis ſuccus in ſole exprimitur, & exiccato humore, uſus ad annũ uſq; ꝓgatur: nã facilè corruptionẽ ſentit. Extrahitur etiã ex ſicco ſemine ſeparatim in aqua calida tuſo, & expreſſo. Liquamẽtũ aũt ſucco lacteo præſtãtius eſt, & magis dolores finit. Cõtuſa herba recẽs, addita trimeſtri farina, digeritur in paſtillos, & recõditur. Liquamentũ primũ, & quod à ſicco ſemine exemptũ eſt,
B collyrijs, quæ doloris ſenſum auferũt, cõmodiſsimè inſeri ſolẽt. * Cõtra acutas, calidasq; fluxiones, dolores auriũ, atq; uuluæ mala ꝓſunt: cũ farina aũt, aut polenta, oculorũ, pedũ, cæterarũq; partiũ inflãmationes placãt. Semen eadẽ præbet: tuſsi, deſtillationibus, oculorũ fluxioni, & dolorib. efficax: contra mẽſiũ abũdantiã, & erũpentẽ aliunde ſanguinẽ oboli põdere cũ papaueris ſemine, & aqua mulſa bibitur: podagris ſubuenit: teſtib. inflatis, mãmisq; tumẽtibus à partu, tritũ ex uino illinitur. Alijs quoq; cataplaſmatis, quæ doloris leuamentũ præſtãt, admiſceri ſolet. Folia omnib. medicamẽtis dolorem ſedãtibus, per ſeſe, & ex polẽta utiliſsimè imponũtur. recentia ad mitigãdos omne genus dolores oblinũtur: cũ uino terna, quaternaúe pota ſanant algidas febres, quas epialos uocãt. Cocta olerũ modo folia, ſi acetabuli menſura mãduntur, mediocrẽ inſaniã gignũt. Idẽ efficere tradũt ſi colo ulcus ſentiẽte, infundãtur. Radice in aceto decocta, dẽtes in dolore colluuntur. Colligitur menſe Maij uel Iunij. Conſeruatur per annum. Dioſcorides.

De folijs frigidis in quarto.

CICVTA uulgaris noticię eſt plãta: caulẽ edit geniculatũ, ũt fœculi grandem: folia ferulæ, anguſtiora, graui odoratu: rami, mox umbellæ in ſummo prodeunt. flores quoq; albicantes, & ſemen aniſo candidius: radice non alta, concaua. Naſcitur plerũq; prope urbiũ & oppidorũ mœnia. * Cicutę lethale uenenũ ineſt, ſuaq; ui refrigeratoria necat. Remedio eſt uini meraculi potus.

Succus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0115-7
DFG

Succus exprimitur contuſis cacuminibus, priuſquá ſemina & comæ ſicce- A
ſcát: qui ſole denſatur in paſtillos. Multus ad medédi rationē uſus eſt aridi:
commodè miſcetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes
ſacros, & ulcera quæ ſerpunt, illitu reſtinguit. Herba cum coma trita, & teſti-
bus circumlita, libidinum imaginationes in ſomno compeſcit, ſed genitale
reſoluit. lac puerperarum mammis appoſita extinguit: in uirginitate mámas
coercet, & increſcere non patitur. pueris præſtat, ut eorum teſticuli cibũ nó
ſentientes intabeſcát. Efficaciſsima uis Creticæ, Megarenſi, mox Atticæ, &
in Chio & Cilicia naſcenti. Dioſcorides.

Papaveris apud Dioſcoridé ſex ſunt genera. Primũ ſylueſtre, rheas
dictum, omnibus notum. Alterum cádidum, capitibus oblongis, cádidis, ſe-
mine albo: hoc etiá notum. Tertium & quartum, nigrum, è quibus colligitur
opium: ſemine nigro: utrumq; Dioſcoride papauer ſylueſtre etiá dicitur: &
illud notum. Quintum papauer corniculatum: ſic dictum, quòd caput non
proferat, ſed ſiliquá oblongá & rotundá in corniculi modum, florem luteũ,
uulgò notum. Sextum papauer ſpumeum uocatur: hoc incognitũ eſt. Quo-
ties papaueris ſimpliciter & ſine adiectione mentio fit, ſemper domeſticum,
hoc eſt album intelligendum eſt. Naſcitur ſylueſtre in campeſtribus. Colligi
tur menſe Maij. Reliqua genera in uiridarijs & cápeſtribus gignuntur. * O-
mnium (excepto corniculato & ſpumeo) in commune natura refrigeratrix. B
Quare ſi capita ipſa & folia decoquantur in aqua, ſomnum fotu conciliabũt.
Bibitur decoctum contra uigilias. Calices cum polenta triti, & cataplaſma-
tis admiſti, ignibus ſacris, & inflámationibus proſunt. Tunduntur quoq; ui-
rides, & digeruntur in paſtillos, qui ſiccati ad uſum recondũtur. Capita quo-
que per ſe in aqua coquuntur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum hu-
mor coeat in eclegmatis lentorem. Id medicamétum in tuſsi, arteriæ fluxio-
nibus, & cœliacorum affectu, doloris leuamentum præbet. efficacius tamen
redditur, addito hypociſtidis ſucco, & acacia. Papaueris nigri ſemen tritum
cum uino bibitur, contra citam aluum, & fœminarum profluuia. in peruigi-
lijs fronti, temporibusq; illinitur ex aqua. Dioſcorides & Medici Florentini.

De folijs humidis in primo.

Humida in primo ſunt, Bugloſſum, Intybũ, Malua, Helxine, &c. de qui-
bus ſuprà quære.

De folijs humidis in ſecundo.

Viola purpurea foliũ habet hedera minus, tenuius, ac nigrius, nec mul-
tò diſsimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo floſculus ſuauiſsimè
olens, purpureus. Opacis & aſperis naſcitur. Colligitur méſe Aprili. * Refri-
gerandi naturá habet. Folia per ſe, & ex polenta illinuntur aptiſsimè ſtoma-
cho æſtuanti, & oculorũ inflámationibus, ſediq; procidenti. Dioſcorides.

Nym-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0116-3
DFG

A NYMPHAEA ſeplaſiarijs Maurinano nomine Nenuphar nomine appellatur. Eius genera duo. Primum folijs fabæ Aegyptiæ, minoribus & longioribus, alijs in ſumma aqua, alijs demerſis, pluribus ex radice eadem prodeuntibus: flore lilio ſimili, albo, & in medio crocos habente. cum defloruerit, ut rotundum malum, aut papaueris caput, extuberás nigro ſemine, denſo, & lato, lenti guſtus. Caulis eſt læuis, niger, minimè craſſus, Aegyptiæ fabæ cognatus: radix nigra, ſcabra, clauæ ſimilis, quæ autumno ſeratur. * Sicca cũ uino pota cœliacis, dyſentericisq; auxiliatur, & lienẽ abſumit. Radix ſtomachi ac ueſicæ doloribus illinitur: uitiligines ex aqua emendat: impoſita cum pice, alopecijs medetur. eadem contra ueneris inſomnia bibitur: ſiquidẽ ea prorſus adimit. pota aſsiduè aliquot diebus, genitale infirmat. Idem ſemen potũ efficit. Alterũ genus nymphæę, cuius flos blephara dicitur, folijs antedictę: radice alba, ſcabra: flore luteo, nitente, roſæ ſimili. Huius ſemen & radix contra fœminarum profluuia efficaciter ex uino nigro bibũtur. Naſcitur utrũq; genus in paludibus, lacubus & aquis ſtagnantibus. Dioſcorides.

SVNT ET HVMIDA in ſecundo, Atriplex, Blitum, Lactuca, Portulaca, &c. de quibus omnibus uide ſuprà.

De folijs ſiccis in primo.

VERBASCVM ſeu Tapſum barbatum differẽtias ſummas habet duas: hoc nigrum, illud album: in quo mas & fœmina intelligitur. Fœminæ igitur B folia ſunt braſsicæ, piloſiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, ſubhirſutus: flores albi, aut ex luteo palleſcentes: ſemen nigrum: radix longa, guſtu acerba, craſsitudine digiti. Naſcitur in campeſtribus. Verbaſcum, qui mas appellatur, oblõgius, albis folijs, & anguſtioribus, tenuiori caule. Sed nigrum prorſus albo ſimile eſſet, niſi nigriore, latioreque conſtaret folio. Syluestre folia fert ſaliuę: altas uirgas, & lignoſas, & circa eas ramulos, quales marrubium: flores luteos, auri æmulos. Sunt & Phlomides duæ, hirſutæ rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur, ab alijs autem thryallis, folijs ternis aut quaternis, uel paulo pluribus, hirſutis, craſsis, pinguibusq;: apta ad lucernarum lumina. * Radix priorum duarum aſtringit: quare quòd magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conuenienter ex uino datur. Decoctum ruptis, conuulſis, fractis, antiquæ tuſsi auxiliatur: dentium dolorem collutione mitigat. Verbaſcum, cui flos aureus capillos tingit, & quocunq; abijciatur, blattas in ſe contrahit. Cocta in aqua folia, aduerſus tumores & oculorum inflammationes illinuntur: ſyderatis ulceribus ex uino & melle, cum aceto autem uulneribus medentur: contra ſcorpionum ictus ſunt auxilio. Syluestris folia ambuſtis igni ſunt cataplaſmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino nõ putreſcere. Dioſcorides.

SICCA in gradu primo etiam ſunt Beta, Braſsica, Chamomilla, Fœniculum,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0117-9

lum, Hyacinthus, Malobathrum, Myrthus, &c. de quibus omnibus uide ſuprà. A

De folijs ſiccis in ſecundo.

MARINA braſsica officinis Soldanella uocatur. à ſatiua prorſus abhorret, quòd folia ferat rotundæ ariſtolochiæ, longa, tenuia: ſingula à ramulis rubentibus exeunt, ſingulari, ut hedera, pediculo. Albo ſucco prædita eſt, ſed pauco, ſalſo guſtu, & aliquantum amaro, pingui concretu. * Herba in totũ ſtomacho inimica, acris: uehementiſsimè aluum ciet in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniã cũ pingui carne. Conſeruatur per annũ. Dioſcorides.

BVRSA PASTORIS, planta omnibus uulgò notiſsima eſt. * Ex refrigerantium, exiccantium & adſtringentium genere eſt. Quapropter prodeſt attrita, & emplaſtri more impoſita, inflammationibus & ſacris ignibus. Decoquitur pluuiali aqua cum plantagine, & Armenio luto, bibiturque eius decoctum ad inteſtinorum difficultatem, & ad cruentas excreationes. Herbæ ſuccus recentia uulnera glutinat, & auribus purulentis infuſus medetur. Siſtit menſium abundantiam, ſi eius, & perſicariæ decocto inſideant mulieres. Eſturq; ad idem, & contra denique omnes ſanguinis fluxiones efficax eſt, tenui pulticula circumlita, & in oleo frixa. Additur in emplaſtris quæ ad capitis uulnera componuntur, & in unguentis compluribus. Matthiolus.

EQVISETVM officinis cauda equina nominatur: in riguis & ſcrobibus naſcitur. cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in ſe farcti, rubeſcentes, leniter ſcabri: & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In ſublime attollitur, uicinos arborum caudices ſcandens, obuolutumque dependet, comis multis, nigris, ut equorum cauda: radix lignoſa, dura. * Vis herbæ, ſpiſſare: quare ſanguinem naribus erumpentem ſuccus ipſe ſiſtit: prodeſt dyſentericis in uino potus: urinam cit. Sanguinolenta uulnera glutinantur, tritis folijs, & illitis. Radix cum ſua herba tuſsim, orthopnœam, ruptaque adiuuat. Folijs in aqua potis, diffectiones ueſicæ & inteſtinorum, enterocelæque in unum coaleſcere, cogiq; feruntur. Alterum equiſetum caulis eſt rectus, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum, uulneribus remedio eſt, eademq; fungitur facultate. Dioſcorides. B

GINGIDIVM in Syria & Cilicia plurimum naſcitur. Herbula eſt ſylueſtri paſtinacæ ſimilis, tenuior, & amarior: radice parua, candicante, ſubamara. * Olus hoc crudum, coctum, conditumúe eſtur, magna ſtomachi utilitate: urinam cit. Decoctum ex uino potum ueſicæ prodeſt. Dioſcorides.

VIRGA PASTORIS, ſeu Dipſacus, aculeatarum generis eſt. Caulem habet altum, ſpinis horridum: folijs lactucæ, ſpinoſis, binis, genicula ſingula complectẽtibus, prælongis, ceu quaſdã bullas intus & extrà aculeatas, in dorſi medio habentibus, concauo alarũ ſinu, in quo imber aut ros aſ-

A ſeruetur:unde dipſaci, quaſi ſitientis, nomẽ traxit. In cacumine caulis, ſingu-
la ſurculis capitula inſunt, oblonga, echinata ſpinis: quę areſacta, cádida ſpe-
ctantur, diſſectaq; medulla tenus, uermiculos oſtendũt. * Sanat rimas ſedis,
fiſtulasq;, ſi tuſa & decocta in uino radix, uſq; dũ ſit craſsitudo ceræ, immitta
tur. Medicamentũ ærea pyxide recondendũ. Aiunt formicationibus, uerru-
cisq; pẽſilibus remedio eſſe. Vermiculi capitulorũ in folliculo alligati collo,
aut brachio appẽſi, produntur quartanis febribus remedio eſſe. Dipſaci ſpi-
næ radix ſecundo ordine exiccatoria eſt, habetq; nonnihil abſterſoriũ. Naſci
tur in cápeſtribus, in agrorũ & ſcrobiũ aggeribus, in uijs iuxta ſepes. Colligi
tur tempore autumni. Dioſcorides & Galenus.

SICCANT quoq; in ſecũdo Arthemiſia, Anethũ uiride, Caſſutha, Inty-
bum, Plantago, Mentha, Menthaſtrum, Spica nardi, Verbenaca, &c. de qui-
bus uide ſuprà.

De folijs ſiccis in tertio.

FILIX mas, folijs ſine caule, ſine fructu, ſine flore, ex uno pediculo cubi-
tali longitudine exeuntibus, multifidis, & laterib. pinnatis, ſubgraui odore:
radice per ſumma ceſpitũ, nigra, oblonga, filices multas fundente, ſubaſtrin-
gente guſtu. * Radix latas tineas excutit, ſumpta drachmis quatuor ex aqua
mulſa: melius ſi cũ ſcámoniæ aut ueratri nigri totidé obolis detur: ſed qui ſu
munt alia prægustare debẽt. laborátes lienis incremẽto recreat. Radix & po-
B tu, & illitu cũ axungia, uulneribus ſagitta harũdinea factis, eſt auxilio. cuius
rei probatio talis fertur. Peribit filix, quá per ambitũ ſata copioſior harundo
coronet: & contrà, euaneſcens abibit harũdo, quá obſepiens multa filix in or
bẽ cinxerit. Filix fœmina folijs eſt filicis, ſurculoſis, altioribusq;, & quæ non
ſingulari, ut illa, pediculo fulciantur: radicibus lõgis, pluribus, obliquis, quæ
ex nigro in luteũ flaueſcũt: aliquæ etiamnũ rubræ inueniuntur. Pellunt lata
interaneorũ animalia, cũ melle, eclegmate ſumpto: potæ cũ uino drachmis
tribus teretes tineas eijciunt. Datæ fœminis ſterilitatẽ faciũt: & pręgnantib.
abortũ, ſi ſupergrediantur. Farina humidis ulceribus, & cicatrici repugnáti-
bus inſpergitur: iumentorũ ceruicib. medetur. Folia recẽtia in olerib. cocta
mãduntur, ut uentrem emolliant. Naſcuntur ubiq;, ſed maximè frigido ſolo,
ut in montibus & ſaxoſis. Effodi debent radices Vergilijs occidẽtibus. Sic-
cari autem eas ſole oportet. Conſeruantur per annum. Dioſcorides.

MILLEFOLIVM, Stratiotes, Myricophyllon, caulis eſt tener, ſingula-
ris, unica nixus radice: plurimis folijs, læuibus, fœniculo ſimilibus, unde no
men accepit. Caulis flaueſcit, uarius, ac ueluti ex induſtria delineatus. * Vul-
nera recẽtia ab inflãmatione uindicat, ſi uel uiride, uel ſiccũ ex aceto oblina-
tur: præcipitatis in potu cum aqua & ſale datur. Naſcitur in paluſtribus. Col-
ligitur menſe Iunij. Conuerſatur autem per annum. Dioſcorides.

QVINQVEFOLIVM Græcis Pentaphyllon uocatur: ramulos fert fe-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0119-3

ſtucarũ ſimilitudine, tenues, dotrátales, in quib. ſemẽ: folia mẽthæ, quina ſin A
gulis pediculis, rarò plura, in ambitu ſerrata: florẽ ex cãdido palleſcẽtẽ, auri
æmulũ. Subrubrã habet radicẽ, oblongam, ueratro nigro craſsiorẽ. Plurimis
pollet remedijs. * Ius radicis decoctæ ad tertias, ſi in ore cõtineatur, dentiũ
dolores ſedat: putrida oris ulcera, collutione ſiſtit: arteriæ ſcabritias, gargari
zatu læuigat: contra alui profluuia & dyſenterias auxiliatur: itẽ articulorũ,
coxendicũq; cruciatib. potũ. Cocta in aceto, & illita, ſerpẽtia ulcera cohibet:
ſtrumas, tumores, duritias, abſceſſus, & collectiones diſcutit: ignes ſacros, re
duuias, cõdylomata, pſoraſq; ſanat. Teneræ radicis ſuccus, cõtra iocinoris,
pulmonũq; uitia prodeſt: itẽ aduerſum uenena. Cũ hydromelite aũt uel dilu
to uino, & piperis exiguo, bibuntur folia cõtra febriũ circuitus: in quartana
quidẽ, quaternûm ramulorũ folia: in tertiana uerò, ternûm: in quotidiana, u-
nius. Ea quoq; folia tricenis pota diebus, comitialib. proſunt. Foliorũ ſuccus
tribus cyathis aliquot dieb. potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cũ
melle & ſale, tã uulneribus, q̃ fiſtulis remedio ſunt: enterocelicis auxiliũ pr-
ſtát. Quinquefoliũ ſanguinis ꝓfluuia & potu, & illitu ſiſtit. Ad expiationes,
caſtimonias, & incantamenta inciditur. Naſcitur in riguis & aquarijs ductib.
Colligitur menſe Iunij. Conſeruatur autem per annum. Dioſcorides.

POLII duo genera. Montanũ, cui teuthrio nomẽ eſt, & cuius eſt uſus. te-
nuis frutex eſt, candidus, dodrãtalis, ſemine refertus: capitulo in cacumine B
quãdã corymborũ ſpeciẽ præ ſe ferente, paruo, cano hominis capillo ſimili,
grauiter olẽte, nõ ſine quadã ſuauitate. Alterũ fruticoſius, nõ uſqueadeò ua-
lẽs odore, & uirib. infirmius. * Potũ feruefacti ius auxiliatur ſerpentiũ icti-
bus, hydropicis, morbo regio: & lienoſis ex aceto: ſtomachũ malè habet, ca-
put dolorib. afficit: aluũ & mẽſes ciet. ſubſtratũ, ſuffitumúe ſerpẽtes abigit: il
litũ uulnera conglutinat. Amarũ eſt guſtãtibus, & modicè acre. Itaq; uiſcera
omnia obſtructione liberat: urináq; ciet. Vtrũq; polij genus, in plurib. Italiæ
locis ꝓuenit. Colligitur mẽſe Iunij. Cõſeruatur aũt ꝑ annũ. Dioſcor. & Gale.

TRIFOLIVM, quod Græci oxytriphyllon, aut aſphaltion appellãt, quòd
bitumẽ redoleat, multas habet uirgas tenues, cubitũ aut amplius lõgas: folia
magna, acuminata, terna ſingulis germinationib. exeuntia, quibus recẽter e-
natis rutæ odor ineſt, ubi aũt adoleuerũt, bitumẽ olẽt: florẽ edit purpureum,
ſemẽ latũ, hirſutũ, ex altera extremitate exertũ corniculi modo: radix longa,
tenuis, dura. Copioſe naſcitur circa Elbã & Petrã ſanctã Hetruriæ. Vſus hu-
ius eſſe debet, nõ trifolij pratenſis, qđ à uero trifolio maximè differt, à Græ-
cis deſcripto.* Semẽ & folia in aqua pota pleuriticis, urinæ difficultati, comi
tialibus & ijs qui aquæ inter cutẽ principia ſentiũt, fœminis quoq; uuluæ ui
tijs opportunis auxiliantur: menſes ciunt ternæ drachmæ è ſemine dari de-
bẽt, è folijs uerò quaternæ. Cõtra ſerpentiũ ictus trita folia, & ex aceto mul-
ſo pota, præſidio ſunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumque
decoctum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0120-4 DFG

A decoctũ fotu dolores eorũ finire, quos ſerpentes percuſſerint. qua aũt aqua ſanatus quis fuerit, ſi ea quiſpiam alius foueatur, qui ulcus habuerit, perinde afficitur, ut à ſerpente demorſus. Quidam terna folia aut ſemina, in tertianis, cum uino potui dedêre: & in quartana quaternis, ut quæ febrium circuitus diſcuterent. Radix antidotis inſeritur. Dioſcorides & Medici Florentini.

SICCANT quoque ordine tertio, Abrotonum uſtum, Anethum uſtum, Apium, Aſarum, Ammi, Abſynthium, Calamintha, Chamædrys, Hyſſopum, Iuniperus, Maiorana, Marrubium, Origanum, Peucedanum, Petroſelinum, Ptarmica, Rhus obſoniorum, Ruta, Sabina, Salix, Syſimbrium, &c. de quib. omnibus uide ſuprà.

De folijs ſiccis in quarto.

VOCANT etiamnum SYLVESTREM RVTAM, quod in Cappadocia, & Galatia Aſiæ finitima moly dicitur. Frutex eſt, qui ab una radice multos emittit cauliculos: folijs multò quàm alterius rutæ longioribus, tenerioribusq;, odore graui: flore candido: capitulis in cacumine paulo maioribus, quàm ſatiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus conſtant: in quibus triangulum ſemen, ſubrufum, guſtu amarum recluditur. cuius eſt uſus. Semen autumno matureſcit. * quod cum melle, uino, croco, & fœniculi ſucco, ac gallinaceo felle, teritur contra retuſam oculorum aciem. Sunt qui eam harmalá uocent, Syri beſahan: qui Cappadociam incolunt, moly, quoniam quandam
B cum moly ſeruet ſimilitudinem: radice nigra, flore candido. In collibus, & læto ſolo prouenit. Dioſcorides.

SICCANT quoq; in quarto, Allium, Naſturtium, Sinapi, &c.

De folijs aſtringentibus.

CVPRESSI genera duo: mas ſcilicet, & fœmina: hæc meta in faſtigium conuoluta: ille uerò ramos in latus ſpargens. Harum patria, ac proprium natale ſolum Creta inſula eſt. In Idæis etiam montibus, qui ad Troadem ſpectant, cupreſſus numeroſa ſponte proſilit: alibi non niſi tempore, & perquàm diligenti cultura proueniens, & cultorem magnopere faſtidiés. Mira eſt cupreſſi fœcunditas: etenim trifera eſt. Colliguntur eius coni menſibus Ianuario, Maio & Septembri. Semẽ ijs innaſcitur, granis adeò puſillis ac minimis, ut atomis comparari poſsit. Tradiderunt ueteres, cupreſſum Diti ſacram: & ideo funebri ſigno eius ramos ante domos ponere ſolebant, ubi aliquis defunctus iacéret. * Cupreſſus refrigerat & aſtringit. Cuius folia ex paſſo, & exiguo myrrhæ pota, ueſicæ rheumatiſmis, & urinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex uino tuſæ in dyſenteria, alui fluxione, tuſsi, & orthopnœa, aut ſi reijciatur ſanguis, conuenientiſsimè bibuntur. Earum decoctum eoſdem præbet effectus: tuſæ cum fico duritias emolliunt, nariumq́ue polypo medẽtur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ ſcabros ungues eijciunt: hernias inteſtinorum prolapſu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præſtant.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0121-0

Pilulæ cum arboris coma ſuffitæ, culices abigere exiſtimantur. Folia trita, & impoſita, uulnera conglutinant, ſanguinem ſupprimunt: trita ex aceto capillum tingunt: illinuntur per ſe, aut cum polēta ignibus ſacris, ulceribus quæ ſerpunt, carbunculis, & oculorum inflammationibus: admota cū cerato ſtomachum corroborant. Dioſcorides & Matthiolus. A

EBVLVS longè humilius eſt ſambuco, magisq; herbaceo generi aſsignādum: caule quadrangulo, geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim expanſis, pinnatisq;, graueolentibus, in ambitu ſerratis: muſcario ſambuci, flore & acino eiuſdem: radice nititur longa, craſsitudine digitali. * Vis & uſus exiccans, aluo detrahens aquam, ſtomacho inutilis. Folia olerum more coquuntur, ad pituitam, bilemque detrahēdam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in uino decocta, & in cibis data, hydropicos adiuuat: prodeſt uiperarum morſibus, eodem pota modo. uuluas emollit inſidentium, decocto: patefacit eorum ſpiracula, & uitia corrigit. Acini in uino poti, eodem funguntur munere: denigrāt capillos illiti. Folia, ſi prætenera ac mollia ex polenta illinantur, inflāmationem mitigant: ambuſtis, & canum morſibus illitu proſunt: ulcera quæ dehiſcunt in fiſtulam, agglutinant. ijs qui podagra tentantur, cum ſeuo taurino aut hircino proſunt illita folia. Naſcitur in opacis, aſperis & campeſtribus. Colligitur menſe Iunij & Iulij. Conſeruatur per annum. Dioſc. B

CISTVS, quem aliqui citharon, aut ciſſaron uocant, ramoſus frutex eſt, ſed improcerus, folioſus: rotundis folijs, acerbis, hirſutis. flos maſculo ut mali punicæ, fœminæ albet. Naſcitur in ſaxoſis, aſperis, & præſertim in monte Apennino Hetruriæ. Conſeruatur per annum. * Vis aſtringens: unde flores in uino auſtero bis in die poti, proſunt dyſentericis, & nomas per ſe illiti cohibent: uetuſtati ulcerum, & igni ambuſtis cum cerato medentur. Hypociſtis rhobethron, aut Cytinus à nōnullis cognominata, iuxta ciſti radices naſcitur, floris punici ſimilitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Præfertur ſubrufa. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamq; macerant, & incoquunt, reliquaq; ut in lycio proſequuntur. Animaduertendū eſt, ne hypociſtidis loco, colligatur planta aliquantulum ei ſimilis, quæ uulgò cauda leonis uocatur: eſt enim orobanchę Dioſcoridis. Vires acaciæ habet, uerùm aliquantum magis ſiccat, & aſtringit. Prodeſt dyſentericis, cœliacis, ſanguinem excreantibus: fœminarum profluuio & pota, & indita. Dioſcorides.

HIERACIVM magnum caulem emittit aſperum, ſubrubrum, ſpinoſum, cauum: folia ex interuallis rariuſculè diuiſa, ſimilia ſoncho per ambitum: luteos flores, in oblongis capitulis. * Vim refrigerandi habet, & modicè ſubſtringendi: unde illitum, ſtomacho ęſtuanti, inflammationibusque prodeſt. Succus eroſionem ſtomachi ſorbitione mitigat. Herba cum radice illita, ui-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0122-5

A bratis à ſcorpione ictibus auxiliatur. Hieracium paruum, folia ex interuallis habet, diuiſa in ambitu: cauliculos teneros, uirentes: in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicant. Vim ſuam ad eadem, ad quæ ſuperior, impendit. Vtrunque ubique naſcitur. Dioſcorides.

LYSIMACHIA, quam aliqui lytron appellant, caules emittit cubitales, altioresue, fruticoſos, tenues: prodeuntibus geniculatim folijs, tenuibus, ſalicis figura, guſtu aſtringentibus: flore rufo, aut aureo. Gignitur in aquoſis & paluſtribus. * Foliorum ſuccus adſtringente ſua ui, ſanguinis reiectionem ſupprimit: dyſentericis potui datur, aut infunditur: menſium abundantiam ſiſtit, in peſſo. ſanguinis profluuio ſubuenit, ſi nares ea herba obturentur: uulnerum cruorem cohibet. Acerrimum nidorē ſuffita reddit: qua de cauſa ſerpentes fugat, & muſcas interficit. Dioſcorides.

QVERCVS omnis adſtrictoriam uim habet, præſertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis ſubiecta. Decoctum ex ijs datur dyſentericis, cœliacis, ſanguinem excreantibus. Trita in peſſo fœminis fluxione uuluæ laborantibus ſubijcitur. Glandes eoſdem effectus exhibent: urinam ciunt: capitis dolorem, & flatus in cibum ſumptæ pariunt: reſiſtunt eſitatæ uenenatorum ictibus. Decoctum earum, & corticis cum lacte uaccino potum, prodeſt contra toxica. Intritæ crudæ inflammationes illitu
B leniunt: ad duritias, quas cacoethe uocant, & malefica ulcera cum ſalſa axungia conueniunt. Iligneæ glandes uiribus quernas antecellunt. Fagus & Ilex quercus generi aſsignantur, & conſimile munus obeunt. Iligneæ radicis cortex cum aqua coctus, dum mollitus intabeſcat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tuſa & trita tumoribus proſunt, & imbecillas membrorum partes corroborant. Dioſc.

ASTRINGVNT QVOQVE Abſynthium, Amomum, Agnus caſtus, Burſa paſtoris, Braſsica cocta, Equiſetum, Hedera, Helxine, Intybum, Lauri folia, Melilotum, Myrthus, Mentha, Oxalis, Polygonum, Pentaphyllum, Pſillium, Plantago, Portulaca, Ruta, Rhu obſoniorum, Semperuiuum, Salix, Verbaſcum, Vitex, Vitis, &c. de quibus ſingulis uide in ſuperioribus, ſuis locis.

De folijs aperientibus.

CYCLAMINVS uulgò panis porcinus dicitur: folia habet hederæ, purpurea, uaria, in quibus ſuprà infraq; albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo purpureis, roſarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, ut rapum uideri poſsit. * Quæ cum hydromelite pota, pituitam, aquamque detrahit: menſes potu, appoſituue ciet. Tradunt, ſi prægnans radicem tranſgrediatur, abortum fieri. Partum appenſa accelerat: contra uenena, præſertim leporis marini, ex uino bibitur: illita contra ſerpētium ictus

remedio

remedio eſt: immiſta uino, inebriat: regium morbum diſcutit, tribus drach mis pota, cum paſſo, aut diluto mulſo. Sed oportet eum qui ebibit, multis ue ſtibus contectum, loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò faci lius exudet: eiecti autem ſudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur: ad deijcienda quoq; alui excrementa, in uellere ſedi ſubijcitur: illito umbilico, & imo uentre coxarum tenus, aluum emollit, & abortum facit: ſuffuſionibus, & retuſæ oculorum aciei, óblitus cum melle ſuccus prodeſt. medicamentis abortum inferẽtibus admiſcetur. Succus cum aceto illitus, prociduam ſedem reſtituit. Exprimitur tuſa radice ſuccus, & ad mellis craſsitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularum reprimit: uulneribus ex aceto per ſe, aut cum melle medetur, lienem abſumit: uitia cutis in facie, & alopecias emendat. Eius decocto luxata, podagras, & capitis ulcuſcula, pernionesq; foueri congruum eſt: ipſaque in oleo uetere feruefacta, illito oleo ulcera ad cicatricem perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ cerę momento, ut ſtrigmenti craſsitudinem unguentum contrahat, cum primis utile parnionibus. Radix, ſcillæ modo, conciſa reponitur. Narrant, ad amatoria aſſumi confuſam, & in paſtillos diuiſam. Naſcitur paſſim in ſyluis & umbroſis. Colligitur menſe Octobris. Conſeruatur per annum. Dioſcorides. A

APERIVNT quoque Cepa & Allium, &c. de quibus uide ſuprà. B

De folijs emollientibus.

EMOLLIVNT Atriplex, Althea, Cupreſſus, Laurus, Malua, Pſillium, &c. de quibus uide ſuprà.

De folijs indurantibus.

LENS paluſtris inuenitur in aqua non fluente, muſcus lenticulæ ſimilis, refrigeratoriæ naturæ. * Propter quod conuenienter collectionibus, igni ſacro, & podagris illinitur per ſe, & cum polenta: glutinat & procidentia puerorum interanea. Dioſc.

INDVRANT quoq; Portulaca, Pſillium, Semperuiuum, Solanum, &c. de quibus uide ſuprà.

De folijs extenuantibus.

EXTENVANT Arthemiſia, Chamomilla, Hyſſopum, Iuniperus, Pulegium, Stœchas, &c. de quibus uide ſuprà.

De folijs diſcutientibus.

DISCVTIVNT Abrotanum, Althea, Anethum, Adiantum, Atriplex, Braſsica, Chamomilla, Lilij folia, Malua, Mentha, Melilotum, Origanum, Ruta, Stœchas, Sampſucum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fo-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0124-7

A

De folijs extrahentibus.

ANAGALLIS officinis Morſus gallinæ dicitur. eius duo ſunt genera, quæ tantùm flore diſtant. nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices ſunt parui, in terra iacentes: folijs in quadrangulo caule puſillis, ſubrotundis, ad helxinę folia accedentibus: ſemine rotundo. herba uulgatiſsima. * Vtraque uim habet mitigandi, inflammationẽ arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus earum gargarizatus, capitis pituitam purgat: & naribus infuſus, dolorem dentium lenit, ſi in aduerſam narem inijciatur: argema cum melle Attico emendat: retuſæ oculorum aciei auxiliatur: contra uiperarum morſus, iecinoris, & renum uitia, ſi ex uino bibatur, prodeſt. Tradunt eam, quæ cœruleum edit florem, procidentem ſedem reprimere: quæ uerò phœniceum, illitu euocare. Dioſcorides.

EXTRAHVNT quoq; Ariſtolochia, Dictamnus, Porrũ, Thapſia, Cyclaminus, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De folijs ſuppurantibus.

SMYRNIVM caulem habet apij, & ſtolones multos: folia latiora, ſuppinguia, ad terram infracta, robuſta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda, colore in luteum langueſcente: capitibus caulium orbiculatis,

B ut anethi: ſemine braſsicæ, rotundo, nigro, acri myrrhæ ſapore, ita ut alterũ alterius loco cedat. * Radix quoque odorata, guſtu acri, fauces mordet, ſuccoſa, mollis. Cortex eius foris niger, intus uiridis, aut ſubalbidus. Naſcitur in ſaxoſis, & collibus, atque ſqualidis, & limitibus terrenis, & hortis. Colligitur menſe Iunij uel Iulij. Conſeruatur per annum. Vis radicis, herbę & ſeminis, excalfacere. Folijs muria maceratis ad obſonia utuntur: aluum ſiſtunt. Radicem contra ſerpentium ictus bibere cõuenit: tuſſes, & orthopnœas mitigat: urinæ difficultati medetur. Illita recentes tumores, collectiones, duritiasq; diſcutit: uulnera ad cicatricem perducit, partus abortu uitiat, ſi feruefacta ſubijciatur: tumores ſuppurat. Semen lienis, renum & ueſicæ uitijs prodeſt: menſes & ſecundas pellit. cõmodè datur iſchiadicis in uino: inflationes ſtomachi lenit: ſudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus. Dioſcorides.

SVPPVRANT quoq; Althea, Amomum, &c. de quibus uide ſuprà.

De folijs abſtergentibus.

LICHEN, qui ſaxis eſt familiaris, aliquibus bryon appellatur: aſperginoſis petris adhæret, ut muſcus. * Is illitus ſanguinis profluuia ſiſtit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet. Abſtergentem, ac modicè refrigerantem facultatem habet, utramque uerò reſiccantem. Dioſcorides & Galenus.

ABSTERGVNT quoq; Anagallis, Abrotanum, Aſparagus, Aſplenos, A
Atriplex, Abſynthium, Beta, Chamæpytis, Caſſutha, Marrubium, Parietaria,
Salicis folia, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De folijs glutinantibus & cicatricem ducentibus.

FRAGARIA planta nemini ferè nõ cognita. * Refrigerat ordine primo,
ſiccatq; ſecundo. Folia & radix uulnera & ulcera ſanant: muliebres fluxus, &
dyſenterias cohibent, urinam cient, & lieni conferũt. Herbæ & radicum de-
coctum potum, auxiliatur iecinoris inflammationibus, mundatq; renes, &
ueſicam. Idem ore contentum, collutionisq; modo agitatum, gingiuas robo-
rat, dentes commotos firmat, & deſtillationes ſiſtit. At fraga præter id quòd
guſtui æſtate in cibis arrideant, bilioſis, æſtuantibusq; uentriculis proſunt,
ſiticuloſisq; ſitim ſedant. Vinum quod ex ijs elicitur, ulcuſculis, quæ in facie
à caliditate proueniunt, mirificè medetur: itemq́ue uaros, & oculorum nu-
beculas, calidasq; defluxiones impoſitum tollit. Matthiolus.

ISATIS ſeu Glaſtum ſatiuum, quo infectores lanarum utuntur, folium
habet plantagini ſimile, uerùm pinguius, nigriusq;: cuius caulis duûm cubi-
torum altitudinem excedit. * Illita folia tumores omnes diſcutiunt, cruenta
uulnera glutinant, ſanguinis profluuia ſiſtunt: ignem ſacrum, phagedœnas,
putreſcentia ulcera, & quæ ſerpunt, ſanant. Syluestre glaſtum ſatiuo ſimile B
eſt. Folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules tenuiores, multifidos,
quadantenus rubentes, in quorum cacumine folliculi multi dependent,
quandam linguarum effigiem referentes, in quibus ſemen: flore tenui, lu-
teo. Eadem, quæ & ſuprà dicta, præſtat: potu & illitu lienoſis auxiliatur.
Dioſcorides.

SANICVLA exit folijs pentaphylli maioribus: radice candida, tam
miro naturæ ipſius artificio nodulis ac lacinijs quibuſdam elaborata, ut nõ
parum admirentur, qui tantum naturæ opus diligenter intuentur. * His u-
tuntur in potionibus ad enterocelas, & ad interna uulnera, præſertim ad ea
quæ in thoracis cauitatem penetrauerint. Plura inſuper ſaniculæ oſtendunt
genera, quorum unum folium fert plantaginis magnitudine, ſed craſsiora,
ueluti fabariæ uulgò uocatæ, lacinijs circum magno artificio factis à natura,
colore in album flaueſcente Hoc cæteris præferunt ad enterocelas, & thora-
cis uulnera, ſi quotidie in potu ſumatur: quin & ad alia uulnera, tam intus
ſumptum, quàm exterius illitum. Naſcitur in campeſtribus, ſyluis, montib.
&c. Matthiolus.

TORMENTILLA folio pentaphylli minore, ſeptenis inciſuris di-
uiſo: radice breui, nodoſa, compacta, rubeo colore, ſapore adſtringenti: cau-
liculis tenuibus, ſubrubentibus: flore melino, adeò ut in pentaphylli gene-
re ſit reponenda. Sunt qui à ſeptenis foliorum diuiſuris Heptaphyllon hanc
uocent.

A uocent. * Herbarij compertum habent, hanc iiſdem pollere facultatibus, quibus Biſtorta prædita eſt. Quamobrem utræque urinæ incontinentiam ſupprimunt: ſiſtunt menſes, ſi in earum decocto ad umbilicum uſque conſederint fœminæ. Idem præſtant (de radicibus tamen intellige) ſi tritæ, & ex melle atque ſpica ſubactæ, uentri ac pubi illinantur. Sanguinem è uulneribus manantem cohibent, ſuperaſperſo earum puluere. Qui item potus bilioſas coercet uomitiones, ſi ouorum albo exceptus ſuper fictili tegula inaſſetur, mox comedatur. Aqua quæ ex his duplici organo elicitur, ſiue è radicibus decoctum, uenenis omnibus remedio eſt. Ex quo tantum apud nonnullos tormentillæ inualuit uſus, ut ex eius radicibus etiam medicamenta componant aduerſus peſtilentiam. Vtræque dyſentericos ſanant, & uulnera glutinant, præſertim quæ in inteſtinis & uiſceribus fuerint illata, non modò ipſis uulneribus illitæ, ſed & in potionibus hauſtæ. Rebellia, contumaciaque ulcera curant, & ea ſiſtunt, quæ ſerpendo corpora erodunt. Matthiolus.

GLVTINANT quoque Althea, Anagallis, Cētaurium, Chamæpitys, Chamædrys, Equiſetum, Eupatoriū, Ebulus, Myrthus, Plantago, Quinquefolium, Symphitum maius, Verbenaca, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

B

De folijs flatus diſcutientibus.

SESELI Maſsilienſe folia fœniculi habet craſsiora: caulem uegetiorem, umbellam anethi, in qua ſemen oblongum, anguloſum, deguſtanti ſtatim acre: radix longa eſt, iucundi odoris. * Semen & radix excalfaciendi uim habent. Potu ſtranguriæ & orthopnœę medentur: ſuffocationibus mulierum, comitialibusque proſunt: menſes & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent: tuſsim ueterem ſanant. Semen cum uino potum, concoquit & tormina diſcutit: epialis febribus utile. contra perfrictiones in itineribus, cum pipere & uino bibitur. Capris cęteriſque pecudibus datur in potu, quò facilius ſuos fœtus enitantur. Aethiopicum ſeſeli, folia habet hederæ minora, & ad periclymeni modum oblonga. frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extenſis: ramis ſeſquipedalibus: capitulo anethi: ſemine in tritici morem denſo, nigro, amaro. Maſsilienſi odoratiore & acriore, multum ſuaui. Peloponnēſe folia habet cicutæ, latiora & craſsiora: caulem ſupra Maſsilienſis magnitudinem, ferulaceum: & latam in cacumine umbellam, in qua ſemē latius, odoratū, & carnoſius pendet. Eiſdē uirib. præditū eſt. Naſcitur in aſperis, riguis, & collibus. inuenitur etiamnum in inſulis. Creticum ſeſeli, iuxta Ciliciam in Amano monte naſcitur, herbula ſurculoſa, ſemine duplici rotundo, ſcutulorum effigie, odorato, ſubacri. Contra urinæ difficultatem bibitur: potu cit menſes. Succo ſeminis, caulisq; uirentis, ternis obolis ex paſſo decē

diebus hauſto, renes ſanantur. Efficax eſt radix ad ciendas pectoris excrea- A
tiones, in delinctu cum melle. Dioſc.

DISCVTIVNT quoque flatus, Abſynthium, Anethum, Apium, Cha-
momilla, Epithymum, Fœniculum, Iuniperus, Allium, Maiorana, Origanũ,
Petroſelinum, Squinanthum, Spica nardi, Smyrnium, Ruta, &c. de quibus
ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De folijs ſemen generantibus.

HORMINVM, Sclarea, Matriſaluia, ſatiua, herba eſt folijs marrubio ſi-
milis: caule ſemicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ ſiliquis ſimi-
les prodeunt, quæ ad radicem ſpectant, in quibus diuerſum ſemen recludi-
tur. Siquidem in ſyluestri rotundum, fuſcumque inuenitur: in altero nigrũ
& oblongum, cuius eſt uſus. Naſcitur in hortis. Colligitur menſe Iunij. Con
ſeruatur per annum. * Ad uenerem ſtimulandam, cum uino bibi uolunt.
Purgat cum melle argemas, albuginesq; : illitum ex aqua tumores diſcutit:
eo etiam extrahuntur aculei ex corpore. Idem effectus eſt illitæ herbæ. Syl-
ueſtre Gallitricum officinæ uocant: magis uiribus pollet. quare unguentis,
præſertim gleucino, permiſcetur. Naſcitur paſsim in pratis. Dioſcorides &
Matthiolus.

ERVCA tam ſatiua quàm ſpontè naſcens, uulgaris admodum planta eſt, B
quòd frequentiſsimè in cœnis acetarijs inſeratur.* Excalfacit manifeſtè. Ve
nerem largiore cibo concitat. Semen eius idem præſtat, uriná cit. concoctio
ni prodeſt, aluo perquàm accommodata. Semine ad condimenta utuntur:
muris aranei morſibus medetur. Ventris tineas enecat, lienemq; extenuat.
Tritum & cum felle bubulo miſtum, nigras ulcerum cicatrices ad candorem
reducit. Cum melle uerò perunctum, uitia cutis in facie emendat, & lentigi-
nes emaculat. Herba, ſi ſola edatur, caput magis dolore afficiet. Dioſcorides
& Galenus.

De folijs menſes mouentibus.

ALISMA, alij Damaſion appellant: folia ei plantaginis, niſi anguſtiora
eſſent, laciniosa, conuexaq; in terram: caule ſimplici, tenui, cubito altiore: ca
pitibus thyrſi: flore tenui, candido, palleſcente: radicibus tenuibus, ut uera-
tri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguib. aquoſos amat tractus. * Radix,
ſi drachma una aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuo
rarunt, aut à rubetis ranis demorſi ſunt, aut opium hauſerunt: torminib. atq;
diſenteriæ per ſe, aut cum pari modo ſeminis dauci, potui datur. cõuulſis, &
contra uitia uuluæ prodeſt. Herba ſiſtit aluum, menſtrua pellit, tumores illi-
ta mitigat. Dioſcorides.

HYPERICVM alij Androſæmon, alij Corion, alij Chamæpityn appel-
lant,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0128-0
DFG

A Iant,quoniá ſemen odore reſiná imitatur:ſurculaceo frutice,dodrantali, rubeſcente:folio rutæ:flore luteo,leucoio ſimili, qui digitis attritus ſanguineũ ſuccũ remittit,qua ex cauſa androſæmon cognominatur: ſubhirſuta ſiliqua, & in rotũdo oblonga,hordei magnitudine:ſemine intus nigro,reſinoſi odoris gignitur in locis cultis & aſperis. Colligitur menſe Iunij. Cõſeruatur per annum. * Vrinam cit,menſtrua pellit appoſitum : tertianis quartanisq́; cum uino potum liberat. Semen quadraginta diebus hauſtum, iſchiadicis medetur. Folia cum ſemine illita, ambuſta ſanant. Dioſcorides.

HELICHRYSON,quidá Chryſanthemon,nonnulli & id amarâton uocât,quo deorũ ſimulacra coronât. Ramulum habet cãdidum,uirẽtem,rectũ, firmum:folia intercedentibus ſpacijs anguſta,abrotono ſimilia:comá aureæ lucis,in orbẽ:umbella rotunda,ueluti ſiccis corymbis dependẽtibus: radice tenui. Naſcitur in aſperis, & torrentium alueis. * Contra ſerpentium ictus, coxendicum dolores:urinę ſtillicidia,ruptaq́;, coma è uino pota opitulatur: ciet menſes. Sanguinem concretum uentris ac ueſicæ abſumit, pota cũ mulſo:ieiunis trium obolorum pondere, ſiſtit deſtillationes,data in uino albo diluto. Veſtibus inſeritur,ut eas ab erodentium iniurijs tueatur. Dioſcorides.

MENSES quoque mouent, Aſarum, Abrotonũ, Allium, Adiantũ, Amomum, Abſynthium, Arthemiſia, Ammi, Braſsica ſatiua, Betonica, Centauriũ,
B Chamomilla, Calamintha, Chamædrys, Caſſutha, Cyclaminus, Dictamnus, Daucus, Gingidium, Fœniculũ, Lapathũ, Maiorana, Marrubiũ, Meliſſa, Naſturtium, Origanũ, Ocimũ, Pulegiũ, Poliũ, Petroſelinũ, Oreoſelinũ, Raphanus, Ruta, Roſmarinus, Smyrniũ, Saluia, Sabina, Seſeli, Serpyllũ, Scordiũ, Trifoliũ, Vitex, Vrtica, Thymus, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De folijs menſes ſiſtentibus.

LIMONION folia habet betæ,tenuiora & longiora,decem, ſæpe plura: caulẽ tenuẽ,rectũ,lilio æqualẽ,ſeminib.rubris ſcatẽtẽ,quę guſtata aſtringũt. * Semẽ tritũ,& ex uino acetabuli mẽſura potũ,dyſẽtericis,cœliacisq́; ꝓdeſt: rubra fœminarũ profluuia ſiſtit. Naſcitur in pratis, & paluſtribus. Dioſcor.

RVBVS noticiæ uulgaris eſt. * Vim habet ſiccãdi & aſtringendi : capillũ tingit. Ramorum decoctum,potu aluum ſiſtit, & fœminarum profluuia. pręſteris morſui accommodatiſsimum. Gingiuas firmat,& oris uitijs medentur folia commãducata:cohibent ulcera quæ ſerpũt:ulceribus in capite manãtibus,oculisq́; procidẽtibus,remedio ſunt: cõdylomatis & hæmorrhoidib. folia illinũtur. cardiacis & ſtomachi doloribus, trita cõuenienter imponũtur. Caules cũ folijs tundũtur,exprimiturq́; ſuccus, mox ſole cogitur, ſingulari remedio contra omnia, quæ modò dicta ſunt. Mori in rubo naſcentis quàm optimè maturi ſuccus,ad oris medicamenta conuenit. Siſtitur aluus præmaturi cibo,nec non flore in uino poto. Dioſcorides.

SISTVNT quoque menſes Burſa paſtoris, Fragaria, Hyoſciamus, Lyſimachia, Myrthus, Nymphea, Plantago, Semperuiuum, Symphitum, Solanum, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco. A

De folijs uenenis reſiſtentibus.

ERYSIMON, Latini IRIONEM uocât, iuxta urbes, rudera, hortosq; naſcitur: folijs erucæ ſylueſtris: cauliculis in lori modum lentis, & obſequioſis: floribus luteis: ſiliquis in cacumine gracilibus, ut fœnogræco, corniculatis: ſemine naſturtij, exiguo, urentis guſtus. * Contra thoracis fluxiones efficax eſt, & ſi puruléta extuſsiuntur: regio morbo, & coxendicibus prodeſt: contra uenena in delinctu cum melle datur. Illinitur ex aqua aut melle utiliter cęcis carcinomatis, parotidibus, duritijs mammarum, & teſtium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit. Mitius multò ad clyſteres fiet, ſi aqua madeſcat, atque torreatur, uel linteo illigatum, pinſita farina óblitum peraſſetur. Dioſcorides.

LEVISTICVM, quod Dioſcorides LIGVSTICVM, Galenus LIBISTICVM nominat, quamuis pleræque plantæ multis partibus ſint ſimiles: nulla tamen adhuc reperta eſt, quæ eius omnibus notis reſpódeat. Itaq; loco eius Leuiſticus uulgaris, aut Cuminũ accipiendũ eſt. Naſcitur paſsim in hortis uulgaris. Colligitur méſe Iulij. * Radicis ſeminisq; ueri liguſtici uis excalfactoria, concoquẽs. Prodeſt ad inteſtinos dolores, tumores, cócoctiones: item ad inflationes, præſertim quibus ſtomachus turgeat: & contra ſerpentium ictus: urinas & menſes potu trahit. Eoſdem præſtat effectus appoſita radix. Semen cum radice oxyporis, & medicamentis decoquẽtibus admiſcetur ori perquàm utile: quare pro pipere utuntur eo indigenæ ad obſonia. Adulteratur ſemine quodá ſimili: quod facilè guſtu diſcernitur: amarum enim eſt. Alij ſemen fœniculi aut ſeſeli admiſcentes, liguſticum dolo uitiant. Dioſcorides & Florentini. B

VENENIS quoq; reſiſtunt Abrotanum, Abſynthium, Allium, Adiantũ, Apium, Braſsica, Betonica, Carduus benedictus, Chamędrys, Cyclaminus, Calaminthæ, Eupatorium, Fœniculum, Iuniperus Marrubium, Origanum, Pulegium, Polium, Ruta, Scordium, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà.

De folijs ſtrumas diſcutientibus.

APARINE ramis multis & paruis fruticat, aſperis, quadrangulis, per interualla orbiculato foliorum ambitu, ut in rubia: flos albus: ſemen durum, rotundum, cócauum, album, umbilici figura, aſperitate ueſtium tenaci. * Ea paſtores coli uice utuntur ad eximendos è lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum ſuccus, potu contra uiperarum, phalágiorumq; morſus auxiliatur: infuſu aurium dolori medetur. Herba cum axungia trita, ſtrumas diſcutit. Dioſcorides.

GALLIOPSIS, ſeu urtica fœtida, frutex in totũ caulem & folia habet

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0130-0

A urticæ læuiora, & quæ grauem odorem trita reddant: flore purpureo, tenui. Naſcitur circa ſepes, ædificiorum areas, ac ſemitas ubique.* Folia, caules, ſemen, ſuccusq́;, duritias & carcinomata diſsipant: ſtrumas, panos, & parotidas diſcutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplaſma imponere, & eius decocto fouere. ad putreſcentia, gangrænas, & nomas, cum ſale efficaciter illinuntur. Dioſcorides.

DISCVTIVNT quoque ſtrumas, Adiantum, Althea, Lupinum, Lapathum, Meliſſa, Naſturtium, Pentaphyllum, Scordium, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De folijs dolorem mitigantibus.

ASCLEPIAS ramos emittit longos: folia hederæ longa: radices numeroſas, tenues, odoratas: floris uirus graue: ſemẽ ſecuridacæ. Naſcitur in montibus.* Radices ex uino potæ torminibus auxiliantur, & contra ſerpentium ictus. Folia aduerſus uuluæ, mammarumq́; ulcera, quæ cacoethe uocant, illinuntur. Dioſcorides.

DOLOREM quoque mitigant ſeu leniunt, Anethum, Abſynthium, Atriplex, Chamæmelum, Calamintha, Centaurium maius, Chamæpitys, Hyoſciamus, Lybiſticum, Lupulus, Peucedanum, Petroſelinum, Roſmarinus, Ruta, Siſymbriũ, Serpyllum, Sampſucũ, &c. de quib. ſingulis uide ſuo loco.

De folijs ſeu herbis uenenoſis.

B ACONITVM ſtatim in lingua inter bibendũ, cũ aſtrictiõe quadã dulceſcit: & ſubinde, potiſsimùm cũ exurgere conãtur, uertigines offundit: lachrymas ciet: grauitatem pectori & pręcordijs adfert, ſimulq́; cerebri ſpiritus diſflantur. Quare uenenũ uomitione abigi, aut clyſtere per aluũ egeri opus eſt. Vtimur inter propinãdũ origano, ruta, marrubio, uel abſynthij decocto, cũ uino abſynthite, uel ſemperuiuo, uel abrotano, chamelæa, aut aiuga. Prodeſt etiamnum opobalſami drachma, cum melle aut lacte, cum caſtoreo, pipere, & ruta, ęquis ponderibus ex uino: coagulum hœdi, leporis, aut hinnuli cũ aceto: ferri quoq; ſtercus, itẽ uinũ in quo aurũ, ferrũ, argẽtũ ue cãdens reſtinguatur. potũ, lixiuiaq́; cũ gallina & uino decocta, aut carniũ bubularũ p̃pinguiũ iura, cum uino ſumpta Fertur & aiuga priuatim ipſis ſubuenire. Dioſc.

CICVTA pota uertiginẽ excitat, oculiſq́; caliginẽ offundit, ita ut ne minimũ cernatur: ſingultus ciet, mẽtẽ turbat, extremi artus gelãtur: deniq; conuulſi, ſuppreſſo arterię ſpiritu, ſtrãgulãtur.* Quare inter initia, cicutã uomitu excutiemus: poſtmodũ deiectionẽ moliemur, ut quod ad inteſtina ꝓlapſum ſit, excernamus: tũ demũ in meracã potionẽ, quæ maximo eſt auxilio, deueniemus. repetẽdũ ꝑ interualla, in quib. ꝓderit, lac aſininũ aut bubulũ potui datũ; ut abſynthiũ cũ pipere & uino, caſtorio, ruta, mentha cũ uino, aut amomi, cardamomi, aut ſtyracis uncia, aut piperis, cũ ſemine urticæ & uino, aut lauri folia. Itẽ laſer ex oleo & paſſo, & paſsũ ꝑ ſeſe largius potũ ꝓficit. Dioſc.

DORYCNI-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0131-5 DFG

DORYCNIVM, quod aliqui manicon Solanũ appellarũt, epotũ, lactis saporẽ in guſtu refert:* continentes ſingultus ciet, humor linguã uexat, ſanguis cõfertim reijcitur: mucoſa quædã perinde quaſi dyſentericis, aluo egeruntur. Itaq; antequã aliquid ex ijs eueniat, auxilio ſunt uomitus, clyſter, & quæcunq; potũ uenenũ expellere poſſunt. Priuatim ijs opitulatur aqua mulſa, lac caprillum, aut aſininũ, dulce uinũ, quod tepidum cum aniſo bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiã cochilia omnia, tam cruda quàm toſta eſſe, ſalutare eſt. Conueniunt & locuſtæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuſcula. Dioſcorides. A

HYOSCYAMVM potum, aut comeſum, ſimilem ebrijs abalienationẽ mouet: ſed facilè medicamentis cedit.* Auxiliatur aqua mulſa copioſè data, lacq;, præſertim aſininum: ſi id deſideratur, caprillum uel bubulum, uel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiã nuclei pinei, aut cucumis ſemen ex paſſo ſumptum, & uinum ſalſum, cum adipe ſuilla recenti, paſſoque: itidem urticæ ſemen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & ſinapis, & naſturtium, radix, cepa, & allium: & hæc ſingula cum uino ſumantur. Poſtea ſinendi quieſcere, quemadmodum qui uinum biberunt, ut excoquant. Dioſcorides.

Quod CORNICVLATVM PAPAVER appellant, & potu, & cibo eadem inferre conſueuit, quæ papaueris ſuccus ſeu meconiũ: nec alijs expugnatur auxilijs. Quare uide in meconio. B

Quod PHARICON uocant, ſapore ſylueſtre nardum imitatur. * Reſolutionem neruorum potum adfert, cum cõuulſione & delirio. Oportet autẽ poſt uacuationes uinum abſynthiten potui dare, cum cinnamomo aut myrrha, aut nardo Gallico: aut ſpicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidẽ obolos, cum paſſo: aut irim'cum croco ex uino: deraſumq́ue caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta. Dioſcorides.

SMILAX, à quibuſdã tithymalum, à Latinis taxus appellatur. * Frigus uniuerſo corpori, ſtrangulatus, & celerem interitum infert. Cui eadem quæ cicutæ conueniunt. Dioſcorides.

THAPSIA ſtrangulatus concitat, aut immodicas deiectiones. * Nimios deiectionum impetus, medicamentis, quæ excrementa ſupprimunt, coercebimus. Neque negligenda quæ parum quidem nocere uidentur, interim uerò uitam in diſcrimina agũt. Quo in numero ſunt ſylueſtris ruta, gith, nouæ glacies, pappi recentes: flores autem ſunt eius ſpinæ quæ cactos dicitur. Eos qui ſumpſerint, ſola uomitio recreat. Strangulatibus aũt ea medentur, quæ infrà in fungorum mentione retulimus. Dioſcorides.

TOXICVM ex eo nominari uidetur, quòd barbarorum ſagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquentur. Incoercitus furor uarias ijs imagines obuerſat: quare uix medicinæ locus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0132-1 DFG

A locus eſt, raroq; qui hauſerunt, euadent. * Vinculis ergo cohibendi, aut uinum dulce cum roſaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi ſemen bibendum cum uino. Priuatim ijs cõuenit quinquefolij radix, & hircinus ſanguis, aut caprillus, eodem modo ſumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus: malaq; cotonea trita eſſe, aut cũ pulegio & aqua bibere, cõueniet: amomũ & balſami ſemẽ ex uino. Sed qui periculis defuncti ſunt, diu lecticis decũbunt: & ubi ſurrexére, ſtupidi reliquũ uitæ tempus degunt. Dioſcorid.

De folijs purgantibus bilem flauam.

LVPVS SALICTARIVS ſeu lupulus, folia habet aſpera, cucumeris modo: flores exilibus folliculis ſquamatim compactos, racematimq; dependentes, colore ſubcinereo. Naſcitur in ſepibus. Colligitur menſe Martij, uel Aprilis. Doſis decoctionis magnæ eſt circiter ℥. iiij. Et infuſionis eius in aqua caſei potio eſt circiter ℔. j. * Flauam bilem detrahit, ſanguinem ab ea expurgat, & eius inflammationes extinguit. Sero caprino maceratus, ualentior redditur. Succus cum ſaccharo decoctus ſyrupi modo, regio morbo laborantibus medetur. Iecinoris & uentriculi æſtus mitigat. Syrupus ex ſaccharo & eius ſucco paratus, utiliſsimè exhibetur in febribus à bile & ſanguine excitatis. Meſue.

MERCVRIALIS, Græcis Linozoſtis, aliquibus parthenion appellatur. B folijs conſtat ocimi, helxinæ cognatis, ſed minoribus: ramulis duplici geniculorum modo cinctis, alarum cauis multis. fructu fœminæ copioſo, quandam racemorum ſpeciem præbente: mari è foliorum ſinu dependente, paruo, rotundo, ceu binis teſticulis unà cohærentibus: frutice dodrantali, aut maiore. Naſcuntur paſsim in campeſtribus cultis. Colligitur æſtate. Conſeruatur per annum. * Vtraq; in oleribus manditur, ad aluum ciendam. cocta in aqua, epoto iure, bilem aquamq; detrahit. Conſtat ut mares gignãtur, hunc facere: ut fœminæ, illam, ſi à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueãtur. Menſes ſecundasq; ciunt, uuluæ cum melle, uel roſaceo, uel irino admotæ. Epiphoris, ſtranguriæ, & ueſicæ, folia aluo impoſita conueniunt. Aluo quidem ſoluendæ, uel in febri, decoquitur quantum manus capiat, in duobus ſextarijs aquæ ad dimidias, bibitur ſale & melle admixto, nec non cum ungula ſuis, aut gallinaceo decoctum ſalubrius. Thoracem purgant, bilem detrahũt, ſed ſtomachum lædunt. Dioſcorides & Plinius.

PERSICA arbor notiſsima: * cuius folia & flores, in aqua calida, ſicut roſarum & uiolarum macerati, in zulapium, uel ſerapium redigũtur, ad uentrem ſubducendum, & bilem expurgandam efficaces, unciarum duarum inſtar. Andernacus.

PVRGANT quoq; bilem flauam, Abſynthium, Centaurium, Malua, &c. de quibus uide ſuprà.

De folijs purgantibus bilem atram. A

SENA folijs conſtat glycyrrhizæ, craſsis, ſubpinguibus, fabarum ſapore,
caule cubitali, à quo ramuli exeunt, in lori modum flexibiles. Flores emicant
aurei, ueluti braſsicæ, purpureis intercurſantibus uenulis: quibus ſucce-
dunt folliculi falcati, adeoq́; natura compreſsi, ut ſuperior membrana infe-
riori cohæreat, in quibus ſemen continetur in nigro ſubuireſcens, uuarum
uinaceis uſqueadeò ſimile, ut non facilè primo oculorum intuitu alterum ab
altero diſcernatur: folliculi è ramuſculis prominent, tenui pediculo appen-
ſi: quò fit, ut matureſcentes paruo uentorum flatu facilè decutiantur. Plan-
ta eſt frigoris impatiens, ob idq́; ſeri uult Maio, nec ultra autumnum perdu-
rat: ſiquidem prius ſata facilè frigore deperditur, ſerius uerò hyemem ſimi-
liter non tolerat. Præſtat quæ ex Alexandria Ægypti, uel ex Syria affertur.
Folia autem uiridia ſunt præſtantiora ſubalbidis & tenuibus. * Calefacit
initio ſecundi ordinis, ſiccat primo. Terget, expurgat, digerit. Educit per
inferna bilem tum atram, tum flauam, & pituitam. Mundat cerebrum, cor,
iecur, lienem, pulmonem, & omnes corporis ſenſus, confertq́ue omnibus
eorum incommodis. Viſcerum obſtructiones aperit, auget iuuentutem,
ſeniumq́ue retardat, & animi hilaritatem affert. Folia in capitis perfuſioni-
bus utiliter decoquuntur, præſertim addita anthemide. Roborat enim hoc
modo cerebrum, neruos, oculorum aciem, & auditoriam facultatem. Opti-
ma eſt medicina morbis omnibus diuturnis, & melancholicis, ut delirio, a- B
mentiæ, ſciſſuris totius corporis, reſolutioni neruorum, phthiriaſi, cepha-
lalgiæ, ſcabiei, puſtulis, pruritui & epilepſiæ. Cor etiam roborat: ſi tamen
ijs potiſsimùm commiſceatur medicamentis, quæ ipſum maximè confir-
mant, ueluti uiola. Datur commodè prægnantibus, & pueris, & cuiuſcun-
que ætatis hominibus. Dilutum tamen magis præſtat, quàm decoctum,
quòd nulla ex parte exhalet: cuius unciæ quinque uel ſex aluum modeſtiſ-
ſimè, & ſine moleſtia ſoluunt. Redditur medicamentum hoc in deijcienda
aluo præſtantius, atq; ualentius, ſi caſsiæ nigræ, aut mannæ, aut rhabarbaro,
aut roſarum diluto, aut ſyrupo roſato ſolutiuo cōmiſceatur, aut ſi maceretur
ſena caprino ſero. Corrigitur zingibere, uel ſale gēma. Doſis eius diluti eſt ab
℥.ß. uſq; ad ℥.j. pulueris uerò à ʒ.j. uſq; ad ʒ. duas. Matthiolus & Meſue.

FVMARIA, herba uulgaris admodum noticiæ, officinis paſsim uoca-
tur Fumus terræ: cuius deſcriptionem uide ſuprà. Præſtat quæ uirentior, fo-
lijs extēſis, nō criſpis, & quę uiolaceo ſit flore. Naſcitur in hortis & ſegetibus.
Colligitur uerno tēpore, & ex ea ſuccus exprimitur. Cōſeruatur aūt per an-
nū. Potio ſucci ipſius eſt ab uncia ſemi uſq; ad ℥.ij. & decoctionis eius ab ℥.x.
uſq; ad ℥.xv. & pulueris eius à ʒ.iij. uſq; ad ʒ.v. * Aluum ſoluit leuiter abſque
ulla noxa, bilem trahit atq; humores aduſtos. Eius uis non modò ad hepar,
ſed ad uenas diffunditur. Quāobrem ſanguinē expurgat, omnibusq́; incom-

A modis medetur, à bile, aut exuſtis humoribus prouenientibus. Medetur ele-
phantiaſi, aduerſus carcinomata efficax eſt: lichenas, & alia cutis uitia, mi-
rificè emendat: quin & omnibus morbis auxiliatur, qui ex uiſcerum infar-
ctu originem ducunt. Roborat fumaria uentriculum, iecur, & cętera interna
uiſcera, bilioſasq; finit febres, quemadmodum & eas, quę ex uaſorum obſtru
ctione excitantur. Roboratur deiectoria eius facultas, quòd non admodum
ſit ualentior, additis myrobalanis, ſena, caprino ſero, infectorio cocco, aut
uuis paſsis. Meſue & Matthiolus.

EPITHYMVM planta eſt caſſuthæ ſimilis, aut caſſutha in thymo naſcẽs,
& illud cincinnis ſuis ambiens. Cum autem hoc tempore thymi copiam non
habeamus, caremus etiam epithymo. Illud autem quod uulgò in uſu eſt,
epithymbra eſt, quòd in thymbra, quæ thymi nomine uſurpatur, creſcat.
Hac autem hodie ueri epithymi loco uti poſſumus: nam eaſdem facultates
habet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Creta adfertur, epithymbra e-
tiam uidetur: epithymum enim non eſt, tametſi noſtrate melior. Seruatur
per annum. Potio eius in decoctione eſt à drachmis quinque uſque ad ui-
ginti: & pulueris eius à drachmis tribus uſque ad ſeptem. * Atram bilem cę-
teris medicamentis ualentius excernit, idq; facilè, & citra ullam moleſtiam
præſtat. Efficax eſt ad morbos cerebri, nempe melancholiam, epilepſiam,
diuturnos capitis dolores, aliasq; atrabiliarias ægritudines. Confert cordis
B tremoribus, & animi deliquijs. Præterea cunctis lienis affectibus mirè opi-
tulatur: item renum uitijs, & hypochondriaca melancholia uexatis. Fre-
quens epithymi uſus: datur enim utiliſsimè aduerſus carcinomata, elephan
tiaſin, & ad ulcera maligna & atra. quin & quartana febre detentos liberat.
Corroboratur eius operatio, multiplicatione quantitatis ipſius, & additis
myrobalanis Indis, aut hellebori nigri momento, aut ſero caprino. Meſue,
Matthiolus & Medici Florentini.

PVRGANT quoq; atrã bilem, Cuſcuta, &c. de qua uide ſuprà ſuo loco.

De folijs purgantibus pituitam.

GRATIOLA nihil aliud eſt quàm Meſuæ Eupatorium: herba eſt cu-
bitalis, eximiæ amaritudinis, folijs centaurij parui, uiridibus, aſperis, inci-
ſis, caule tenui, quæ ſiccata flaueſcit, floribus ſubluteis, oblongis. Quibuſ-
dam herba pulicum dicta, ob lentorem ei adhærentem: * calida eſt gradu
primo, ſicca ſecũdo, duplici quoq; conſtãs ſubſtãtia: calida tenui, qua bilem
& pituitã facilè purgat, tenuat, incîdit, terget, expurgat, putredinẽ prohibet,
reſoluit ſine attractione, obſtructiones tollit, & morbos ab his natos ſanat, fe
bribus diurnis mirè ſubuenit. Altera eſt terrea, adſtringẽs, qua uẽtriculũ, he-
par, & cætera uiſcera cogẽdo roborat. Cũ ſero lactis efficacius purgat, per ſe
enim eſt imbecillum. Herba colligitur, ſuccus exprimitur, ut ex abſynthio,

fine ueris. Decoctum eius datur ab uncijs quatuor ad ℥ vj; puluis à drachmis A duabus ad drachmas tres. Eius penuria abſynthij & aſari ana pondus dimidium. Meſue.

PEPLVS frutex eſt lactei ſucci plenus, folijs paruis ut rutæ, paulo latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi reſperſa: ſemine ſub folijs paruo, rotundo, minore quàm candidi papaueris. Pluribus ſcatet auxilijs. Vnicam radicem habet, ſuperuacuam, ex qua fruticat. Naſcitur inter uites, & in hortis. Colligitur meſſibus: ſiccatur in umbra, & continuè uerſatur. Fructus tuſus, & feruefactus reconditur. * Bilis ac pituita detrahitur acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto. Obſonijs inſperſa conturbat aluum. muria conditur. Dioſcorides.

DAPHNOIDES, officinis laureola dicitur, cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obſequioſisq́;, multis, à medio ſurſum uerſus folioſis: cortex ſupra modum uiſcoſus ramos ueſtit: folia lauri, graciliora & molliora, fractu contumacia, quorum guſtatu os & fauces incenduntur: flores candidi: bacca cum ematuruerit, nigra: radix inutilis. Naſcitur in montoſis. * Pituitam extrahit folium recẽs, uel aridum in potu: menſes ciet, & uomitum: caput inanit commanducatum: ſternutamenta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum reſoluunt. Dioſcorides.

De folijs ſeroſos humores purgantibus. B

SAMBVCI duo genera. Vnum in arborem aſſurgit, ſurculos ſpargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros: folia iuglãdis, terna quaterna ue, ex interuallis circa ramos exeunt, grauia odore, minutim in ambitu ſecta: & in ramulorum cacuminibus, cauliculisq́; circinatæ umbellæ, quæ florem candidum pariunt: mox acinum terebintho ſimilem, in nigredine ſubpurpureum, racemoſum, ſucco madentem, uinoſumq́ue. Alterum genus Chameacte uocatur, Romanis Ebulus: de quo uide ſuprà. Naſcitur in hortorum & uinearum ſepibus. * Vis eadem ac Ebuli. Dioſcorides.

CHAMELAEA ſurculoſa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleę ſimilitudinem habent, tenuiora, & amara, quæ guſtatu linguam mordent, & arteriam deradunt. * Detrahit pituitam, bilemq́;, folijs pręſertim in catapotio deuoratis. namq; duæ abſynthij partes, adiecta chamelęæ una, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur. ea autem in uentre non liqueſcunt: ſiquidem quotquot fuère deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis, ſordida ulcera & cruſtoſa repurgantur. Dioſcorides.

ESVLA herbarum lactarium ſpecies, ruſticorum purgatorium. Huius una eſt magna, radicibus rotundis, magnis, denſis, & graui cortice intectis. Altera parua, radiculis exiguis, cortice tenui intectis. Maior uiſcera ulcerat, ob id pernicioſa. Parua eſt pręſtantior, præſertim cortice radicis tenui, leui,

fragili,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0136-4 DFG

A fragili, ſubrubro caſsiæ modo, ante ſex menſes collecto. Nam recens, quo
menſe collecta mala eſt, uti & niger, & orta loco aliquo prope thermas. Col-
ligenda eſt ueris initio. Lac autem, quòd calidius, acrius, ac ualentius, fine
ueris. * Calida & ſicca principio tertij gradus, ſubſtãtia conſtat tenui, ignea,
acri, incidente, tenuante, fundente, ſiccante, aperiẽte, & terrea ſtyptica, etiam
ſiccante materias altius immerſas: purgat ualenter pituitam, aquas, atram
bilem etiam à iuncturis: ob id harum doloribus confert, & hydropi inſigni-
ter: ſed nocet cordi, ſtomacho, hepati: uiſcera excoriat, uenarum ora diſ-
rumpit, corpus immodicè ſiccat, ſemen abſumit, febres inflammando exci-
tat, lacte ſuo maximè. Ob id miſcenda ei ſunt cardiaca, ſtomachica, hepatica:
ad hæc glutinoſa, cogentia, & aſtringentia, glutinantia, ut gummi, tragacan-
thum, bdellium, muccago pſyllij, ſuccus portulacæ: poſtremò refrigerantia,
& calorem illum extinguentia. Infundatur ergo in acetũ, præſertim quo cy-
donia ſunt macerata, aut decocta, & ſuccum intybi, uel ſonchi, uel portula-
cæ, uel ſolani: additis autem myrobalanis, abſynthio, aloë, præſtantior eua-
dit. Iudæus infundendo in acetum, aut lac ſæpe mutando, & ſiccando corri-
gebat. Si te autem immodicè purgat, ſede in aqua frigida ex Rufi conſilio.
Frigus enim ambiens & medicamenti uirtutem in unum cogit, ipſumq́; ro-
borat, & per accidens iuuat, protruſis à ſe materijs ad meatus, per quos ſunt
uacuandæ, ſuccurrendumq́ue eſt. Catapotia ex ea facta idem poſſunt. Reci-
B piunt autem eſulæ præparatæ, myrobalanorum citrinorum ana drachmas
quatuor: aloës drachmas quinq; cum ſucco fœniculi, aut intybi miſce. Dan-
tur à drachma una & dimidia ad drachmas tres. Quidam ex lacte eius, & fa-
rina, faciunt oblatas purgatorias. Alij ex lacte, aceto, ſaccharo: alij carne cy-
doniorum, & maſtiche. Datur autem cortex radicis à ſiliquis duabus, uſq; ad
ſiliquas ſeptem: lac uerò à ſiliqua una uſq; ad tres. Meſue.

TITHYMALI genera ſeptem: quorum maſculus Characias appellatur,
ab aliquibus amygdaloides: alter myrtites, qui fœmina exiſtimatur, eumq́;
myrſinitem, aut caryitem uocant: tertius paralius, quem tithymalida appel-
larunt: alius helioſcopius: quintus cypariſsias: ſextus dendroides: ſeptimus
platyphyllos dicitur. Characiæ caules ſupra cubiti altitudinem attolluntur,
rubri, lacteo ſucco, atq; acri madentes: folijs oleæ circum ramos, anguſtiori-
bus, & longioribus: radice craſſa, lignoſa: pendet in cacuminibus caulium
coma iunci, ſub qua caueolæ foliolis balnearũ ſimiles, in quibus ſemen con-
tinetur. Naſcitur in aſperis & montibus. * Succus aluum purgat, trahit pi-
tuitam, bilemq́; binis obolis in poſca ſumptis, & cũ aqua mulſa uomitiones
mouet. Appetente uindemiarum tempore ſuccus, congeſtis ramulis, mox
diſſectis, & uaſe concluſis, excipitur. Aliqui adijciunt farinam erui, & in pa-
ſtillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos ternas
quaternasúe guttas inſtillant, ut cum his increſcant, quas ad uſus recondũt.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0137-0
DFG

Per ſe etiam tuſus in pila, & in paſtillos coactus reponitur. Porrô cum ex- A
trahitur lac, neque quò uentus aſpiret, ſtare quenquam, neque manus o-
culis admouere conuenit: ſed antequam colligas, corpus, præſertim fa-
ciem, collum, ſcrotumq́ue genitalis, adipe aut oleo cum uino perungere.
Fauces autem exaſperat: quapropter catapotia cera, aut decocto melle ób-
lini par eſt, & hoc modo dari. binas tamen ternas'ue ficos purgationis gra-
tia ſumpſiſſe, ſatis eſt. Recens lac ex oleo, perunctos in ſole capillos euel-
lit, renaſcentesq́ue flauos & exiles efficit, denique omnes perimit. Dentium
cauernis incluſum, leuat dolores: ſed cera dentes oblinendi, ne ſuo dela-
pſu fauces & linguam uitiet. Tollit illitum impetigines, formicantes uer-
rucas, penſiles, & quæ thymi florem repræſentant. Valet aduerſus pterygia,
carbunculos, phagedænas ulcerum, gangrænas, fiſtulasq́ue. Legitur ſemen
autumno, & ſiccatum ſole leuiter tunditur, feruefactumq́ue loco mundo re-
ponitur. Folia item ſiccantur. Semen & folia lactei ſucci effectum præbent,
dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admiſto cum lacte lepidio, &
caſeo contuſo. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna
trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore. Fœmina,
quam myrſiniten, aut caryiten uocant, ſimilis ſuapte natura daphnoidi: fo-
lijs myrti, ſed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramu-
los ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci ſimilem,
mordaci guſtu. Naſcitur in aſperis. Succus, radix, ſemen, folia, conſimilem B
antedicto ſortiuntur facultatem: ſed ad citandas uomitiones inualidior hęc
eſt. Aliud thymali genus dicitur Paralios, quem tithymalida, aut mecona
aliqui appellauêre. Naſcitur in maritimis, ramis ſubrubentibus, palmum al-
tis, quinis ſenis'ue à radice exeuntibus: folijs lini, anguſtis, paruis, oblon-
gis, in uerſus quoſdam digeſtis: capite in cacumine orbiculato, in quo ſe-
men, ut eruum, uario colore emicat: flos alnus. Frutex totus cum radice la-
cteo ſucco turget. Similes ad uſus reconditur. Helioſcopius dicitur, folijs
portulacæ, tenuioribus, rotundioribusq́ue: ramulis prodeuntibus à radice
quatuor aut quinque, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis
copioſi plenis: capite anethi: ſemine uelut in capitulis incluſo. Helioſco-
pij nomen accepit, quoniam comas cum ſole circumagat. Circa oppida na-
ſcitur, potiſsimùm in ruderibus. Colligitur ſuccus, ſemenq́ue, ut aliorum.
Eædem, quæ ſuperioribus, uires, non tamen uſqueadeò ualidæ. Cypariſsias
in caulem exit dodrantalem, uel maiorem, ſubrubrum: ex quo folia pini ſi-
militudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & in totum naſcentem
pinum æmulatur, unde nomen traxit. Candido ſucco madet: cui eadem uis,
quæ ſuperioribus. In petris naſcens dendroides cognominatur, ampliter
opacat, in cacumine frondoſam ſpargens comam, ſucco lacteo prægnans,
cauliculisq́; rubentibus, folijs myrti tenuioris, fructu characiæ. Eiuſdem ef-
fectus,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0138-6 DFG

A fectus, cuius ſuperiores: ſimiliq; modo reconditur. Platyphyllos uerbaſco ſimilis eſt. Radix, ſuccus, & folia per inferna trahunt aquas. Piſces necat, tuſus & aquæ inſperſus. Reliqua tithymalorum genera, quæ ſuprà ſcribuntur, idem efficiunt. Dioſcorides.

PITYVSAM ſpecie à Cypariſsia differre conſtat, etſi tithymalorum generi aſsignetur. Caulis ſupra cubiti altitudinem aſſurgit, geniculatus: folijs piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, uelut purpureo: ſemine inſtar lenticulæ lato: radice craſſa, candida, ſucco referta. quibuſdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. * Detrahit per aluum radix drachmis duabus, data in aqua mulſa: item ſeminis drachma. Succi cum farina ſubacti cochlearium in catapotio datur. modus foliorum drachmæ tres. Dioſcorides.

PVRGANT quoque ſeroſos humores, Cyclaminus, Ebulus, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE FLORIBVS CAP. IX. A

- Flores
  - Alterantes *qualitate*
    - Pri- *mæ atque uel ſecundum*
      - Quan- *titatē. Sic*
        - Cali- *di in*
          - Primo
            - Borraginis, Bugloſſæ.
            - Betonicæ.
            - Buphtalmi, *ſeu* herbæ Chriſpulæ.
            - Meliloti.
            - Chamomillæ, Stœchadis, &c.
          - Secundo
            - Amomi, Croci.
            - Cariophyllorum.
            - Ericæ.
            - Meliſſæ, Spicanardi.
            - Lauendulæ, Lupulorum.
            - Iunci odorati.
            - Roriſmarini, &c.
          - Tertio
            - Agni caſti, Epithymi.
            - Leucoij, Oenanthę.
            - Periclymeni, &c.
        - Frigi- *di in*
          - Primo, — Maluę, Roſarum, Violarū, &c.
          - Secundo
            - Anemonæ, Hyacinthi.
            - Intybi.
            - Nymphęæ, &c.
          - Tertio, — Balauſtiæ, &c.
          - Quarto, — Hyoſciami, &c.
        - Humi- *di in* B
          - Primo
            - Bugloſſæ.
            - Maluæ.
            - Cichorij, &c.
          - Secundo, — Nympheæ, Violarum, &c.
        - Sicci *in*
          - Primo
            - Buphtalmi, Chamomillæ.
            - Croci, Hyacinthi.
            - Meliloti, Roſarum, &c.
          - Secundo
            - Anemone, Amomi.
            - Croci, Cariophyllorum.
            - Ericę, Iunci odorati.
            - Lauendulæ, Lupuli.
            - Meliloti, Peoniæ.
            - Roſmarini,
            - Spicanardi, &c.
          - Tertio
            - Balauſtiæ, Epithymi.
            - Iaſmini, Chamæpytheos.
            - Periclymeni, &c.
      - Locum. *Vide in ſequētib. ſignū* A.
    - Secunda. *Vide in ſequentibus ſignum* B.
  - Purgantes
    - Bilem
      - Perſicorum, Ceraſorum.
      - Roſarum.
      - Violarum, &c.
    - Pituitam *&* *ſerum*
      - Carthami.
      - Geniſtæ.
      - Sambuci.

Flores

A

B

A. Flores *ſecundum locum alterantes qualitate prima, aut*

- **Calefaciunt**
  - Caput
    - Anthos, Brunellæ.
    - Chamomillæ.
    - Betonicæ, herbæ Paralyſis.
    - Lauendulæ.
    - Meliloti, Pęoniæ.
    - Saluiæ.
    - Stœchados, Tiliæ, &c.
  - Pectus
    - Betonicæ, Iunci odorati.
    - Meliſſæ.
    - Scabioſæ.
  - Cor
    - Anthos, Borraginis.
    - Bugloſſæ, Croci.
    - Meliſſæ, Spicanardi. &c.
  - Stomachum, — Anthos, Iunci odorati, &c.
  - Hepar
    - Centauri, Iunci odorati.
    - Sambuci, Betonicæ.
    - Chamomillæ, Spicæ, &c.
  - Splenem, — Betonicę, Leucoij, Viticis, &c.
  - Renes & ueſicam
    - Betonicę, Iunci odorati.
    - Maluæ, Meliloti.
    - Spicæ, &c.
  - Matricem
    - Betonicę, Iunci odorati.
    - Ireos, Saluię.
    - Spicanardi, &c.
  - Iuncturas
    - Anthos, herbę Paralyſis.
    - Chamomillæ.
    - Meliloti, &c.
- **Refrigerant**
  - Caput
    - Nenuphar, Papaueris albi.
    - Roſarum.
    - Violarum, &c.
  - Pectus, — Papaueris, Violarum, &c.
  - Cor
    - Nenupharis.
    - Roſarum.
    - Violarum.
  - Stomachum, — Roſarum, Violarum, &c.
  - Hepar
    - Cichorij.
    - Nenupharis.
    - Roſarum, &c.
  - Splenem, — Cichorij, Nenupharis, &c.
  - Renes & ueſicam, — Nenupharis, &c.
  - Matricem, — Nenupharis, Roſarum, &c.
  - Iuncturas, — Roſarum, Violarum, &c.
- **Humectant**
  - Pectus, — Violarum.
  - Cor,
    - Borraginis.
    - Bugloſſæ, &c.
- **Siccant**
  - Cor, — Anthos, Meliſſæ.
  - Pectus
    - Meliſſæ.
    - Betonicæ.
    - Scabioſę, &c.

A

B. Flores *alterantes qualitate ſecunda, aut*

- Aſtringunt: *ut*
  - Balauſtiæ, Croci, Cichorij.
  - Meliloti, Roſarum.
  - Verbaſci, Viticis, *&c.*
- Diſcutiunt
  - Aneti, Chamomillæ.
  - Maluæ, Meliloti.
  - Stœchados, *&c.*
- Abſtergunt, — Fabarum, Tiliæ, *&c.*
- Extenuant: *ut*
  - Chamomillæ.
  - Iridis Illyricæ.
  - Stœchados, *&c.*
- Emolliunt
  - Croci.
  - Liliorum.
  - Maluæ, *&c.*
- Suppurant
  - Croci.
  - Liliorum alborum, *&c.*
- Glutinant *& cicatricem ducunt*.
  - Balauſtiæ.
  - Centaurij.
- Menſes *mouent*
  - Betonicæ, Centaurij.
  - Chamomillæ, Iunci odorati.
  - Leucoij, Meliſſæ.
  - Pęoniæ, Roſmarini.
  - Saluiæ, Viticis, *&c.*
- Menſes *ſiſtunt*
  - Balauſtiæ.
  - Hyoſciami.
  - Nymphеæ, *&c.*
- Flatus *diſcutiunt*
  - Anethi, Chamomillæ.
  - Iunci odorati.
  - Spicanardi, *&c.*
- Ambuſtis *medentur*
  - Liliorum alborum.
  - Maluæ.
  - Verbaſci, *&c.*
- Venenis *reſiſtunt*, — Betonicæ, Citri, *&c.*
- Dolorem *mitigant*
  - Anethi, Chamomillæ.
  - Centaurij, Hyoſciami.
  - Meliloti, Roſmarini, *&c.*

De *floribus*

A *De floribus calidis in primo.*

FLORES BORAGINIS & BVGLOSSAE naſcũtur paſsim in hortis, campeſtribus, & ſabuloſis. Colligũtur uere, & principio æſtatis: ex quibus cõſerua, ſerapiũ, & aqua ſtillatitia parãtur. Exiccãtur etiã in umbra, & cõſeruantur per annũ in ligneis arculis. * Corroborant cor, eiusq; affectibus maximè opitulantur. conducunt ad febres humoresq; aduſtos, &c.

BETONIAE flores idem, quod herba ipſa efficiunt.

FLORES Buphthalmi lutei ſunt, anthemide maiores, oculi ſimilitudine, unde nomen traxerunt, Folia fœniculi. Circa oppida naſcuntur, & in campeſtribus. Colliguntur uere: ſiccantur in umbra, & conſeruantur per annum. * Cum cerato triti, tumores, duritiasq; diſcutiunt. Dioſcorides.

MELILOTVS flore eſt luteo, colore uicino croco, odorato. Naſcitur locis montoſis, ſterili ſolo. Colligitur in uere: ſiccatur & ſeruatur per annum. * Vim habet adſtrictoriam & diſcutientem, &c. Dioſcorides.

CHAMAEMELI flores in medio aurei, forinſecus orbiculato ambitu cãdidi, melini, aut purpurei, magnitudine foliorũ rutę. Naſcuntur in aſperis, & iuxta ſemitas. Colliguntur uere: ſiccantur in umbra, & ſeruantur per annum. * Excalfaciunt, diſcutiunt, laxant, & rarefaciunt. Decoctum eorum febres citra uiſcerum inflammationem ortas concoquit, diſcutit, ac reſoluit: præſertim quæ ex cutis denſitate, & humoribus bilioſis proueniunt: præcor-
B dijs gratiſsimi, laſsitudini conferunt: dolores ſedant: tenſa remittunt & reſoluunt: modicè indurata emolliũt: denſata rarefaciũt. Dioſcor. & Andernacus.

STOECHADOS ſummi apices, hoc eſt flores in officinis ſtœchados Arabici amari. Iuxta Galliam in inſulis eiuſdem nominis e regionè Maſsiliæ gignuntur: nec non in Arabia, quæ Gallica præſtat. * Leuiter aſtringunt, extenuantq;, abſtergunt, uiſcera obſtructione liberant: eoq; etiam totum corpus corroborant. Dioſcorides.

De floribus calidis in ſecundo.

AMOMI, hoc eſt flores pomi Hieroſolymitani, quia rarò & parcè admodum, ſicut etiam tempore Galeni ad nos feruntur: acorus eadem facultate præditus, in uicem illorum ſubſtitui poteſt. Quidam illud, uuam odoratam, alij aliud eſſe prodiderunt. Andernacus.

CROCI cum multus ſit uſus & ſanis, & in Medicina, cura adhibenda eſt, ut optimus, recens, & ſincerus deligatur. Nam uarijs modis adulteratur: ſed maleficium ex colore, odore & pondere deprehẽditur: ſiquidé adulteratus, nec uetus eam coloris gratiã habet, ſed obſcurior eſt, neq; odoratus ut recẽs, ſed ſitũ redolet, & põderoſus eſt. Cęterùm qui luteos quoſdã flores admiſtos habet, odore & guſtu dignoſcitur, tum etiam quòd eam coloris uenuſtatem in tingendo non habet, quàm ſincerus. Qui ſapa ſublitus eſt, ſapore dulci,

& colore obſcuro eſt. Cui permixta lithargyros, iuſto pόderoſior eſt. * Vim coquendi, emolliendi, atque ſubſtringendi habet. urinam cit: elegantem colorem præſtat: qui ex paſſo biberint, crapulam non ſentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte cohibet: additur in potiones, quæ interaneorum cauſa temperantur: ad uuluæ etiam, ſedisque cataplaſmata, utiliter inditur: uenerem ſtimulat: uergentes ad ignem ſacrum inflammationes mulcet: auricularijs collectionibus utile. Quò facilius conteratur, in calido fictili ſole ſiccari oportet, celeriterq; uerſari. Vrinam mouet radix ex paſſo pota. Dioſcorides & Medici Florentini. A

CARIOPHYLLORVM flores æſtate colliguntur: quo tempore ex eis acetum conficitur, peſtilētiæ accommodatum. Conditum quoq; ex eis cum ſaccharo paratur. * Iecur, cor, & ſtomachum corroborat. Venerem augent, quatuor ſcrupulorum pondere cum lacte antè aſſumpti. Andernacus.

ERICA fruticoſa arbor, myricæ ſimilis, longè minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt. * Strumas diſcutiunt, aliasq; duritias per habitum digerunt, diſsipantq;. Dioſcorides & Andernacus.

SQVINANTHVM, ſeu ſchœnu anthos, id eſt, iunci odorati flos, in Africa & Arabia naſcitur. Laudatiſsimum ex Nabathea: proximum Arabicum, quod aliqui Babylonium cognominant, alij teuchitin: peſsimum ex Africa. Eligendū rufum, intento colore, recens, tenue, rubentibus fragmentis, quod manibus confricatum roſæ odorem emittit, igneę mordacitatis ad linguam. B
Floris, culmorum, radicisq; eſt uſus. Olim plāta ipſa cum floribus aduehebatur, unde ſchœnu anthos nomen ſumpſit: ideoq; eligebatur floribus refertū. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix adferuntur. Itaque cura adhibenda eſt, ne alij culmi his admiſceantur: quod ex iam dictis notis deprehendi poteſt. * Vim urinæ ciundæ habet: menſes pellit, diſcutit inflationes, caput aggrauat, modicè aſtringit, comminuit, excoquit, ac uenarum ſpiracula laxat. Flos eius in potu utilis ſanguinem reijcientibus: doloribus ſtomachi, pulmonis, iecinoris, & renum miſcetur antidotis. Radix adſtringentior eſt: ideo faſtidijs ſtomachi, hydropicis, conuulſis, drachma una cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum uuluæ inflammationibus, ad deſidentium fotus utilis eſt. Medici Florentini ex Dioſcoride.

LAVENDVLA, Nardi Italicæ ſpecies eſt: adeò ut illa fœmina, hęc uerò mas (uulgò ſpica nardi appellata) uocitetur. Mas folio conſtat latiore, longiore, craſsiore, robuſtiore, albidioreq;, quàm fœmina. Sed utraq; planta fruticoſa, & roſmarini modo, innumeris referta eſt folijs: è quorum medio iuncei exeunt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt ſpicati, colore purpureo, quamuis in fœmina dilutiores, patentioresq;, odore fragrantes, uerùm uſqueadeò acuto, ut nares feriat. Naſcitur paſsim in hortis. Colliguntur ambo initio æ-

ſtatis:

A ſtatis: ſiccantur in umbra, & conſeruantur per annum. * Excalfaciũt & exiccant ordine ſecundo completo. Conferunt omnibus cerebri affectibus frigidis, conuulſis & reſolutis: uentriculũ frigidũ corroborát: iecur obſtructũ liberát: lienis infarctus aperiũt: uterũ calefaciũt: uriná, mẽſtrua, & ſecũdas educũt. Aqua ex illis deſtillatur, oleũq; cõficitur, qđ oleũ ſpicę uocát. Matthiol.

LVPVLI flores naſcuntur in ſepibus: colligũtur autũno: ſiccátur & conſeruantur per annum. * Obſtructiones uiſcerum ſoluũt. Serapiũ ex uiridibus confectum, & aqua ſtillatitia, febribus conueniunt. Andernacus.

MELISSAE flores naſcuntur paſsim in hortis, colliguntur ęſtate, ſiccantur in umbra, & ſeruátur per annum. * Excalfaciunt ſiccátq; ordine ſecũdo. Cor exhilarant, uitalesq; facultates roborant, odoris fragrantia deficientem animum reuocant, animi ſolicitudines fugant. Auicenna & Serapio.

RORISMARINI flores colliguntur uere: ſiccantur & conſeruátur per annum. * Emolliunt, incidunt, digerunt, & abſtergunt. Conditum ex eis uiridibus, & ſaccharo paratum, conſerua anthos officinis dicitur, uentriculum roborat, & utero accõmodatur. Herbæ & radicis eius ſuccus melle miſtus, hebetudinẽ oculorum à craſsis humoribus ortá emẽdat. Decoctũ eius regio morbo ſiue arquato auxiliatur. Galenus, Dioſcorides, Andernacus.

De floribus calidis in tertio.

B AGNI CASTI ſeu uiticis flores, quidam albi cum purpureo, quidam purpurei ſunt. Naſcuntur in paluſtribus cápis. Calidi & ſicci in tertio. * Flatus uentris diſcutiunt. Veneris impetus cohibent. Galenus.

EPITHYMI flores eandem uim, quá herba ipſa, obtinẽt. de quib. uide ſ.

LEVCOION uulgaris eſt noticiæ, ſed in floribus differentia quædam: namque aut cœrulei, aut albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Luteum uerò præcipui in medicina uſus. Naſcuntur in hortis ac uiridarijs, in ædium feneſtris, & parietibus. Colliguntur uere: quo tempore oleum ex eis (keyrinum) paratur. * Aridi flores feruefacti in deſeſsionibus, ualent contra uuluæ inflammationes, & menſtrua expellunt: ſanant oris ulcera, cum melle: cum cerato, rimas ſedis, &c. Dioſcorides.

OENANTHAE, officinis labruſcæ flos, fructus eſt uitis ſylueſtris, & floreſcentis: * aſtringit, & ſtomacho familiaris. Dioſcorides.

PERICLYMENI flores, fabæ non diſsimiles, candidi, aliquantum rotundi, & quaſi in foliũ procũbentes. Naſcũtur in aruis ac ſepibus, pláta conuoluẽs ſe adminiculis propter aſsidẽtibus. * Incidũt, urináq; mouẽt: diutius poti, ſicut etiá fructus eius, & folia, uriná ſanguinolentá cient, lienoſos & difficulter ſpirãtes drachmæ unius põdere cũ uino aſſumpta iuuát. Dioſcorid.

De floribus frigidis in primo.

MALVAE flores, effigie floribus roſarum rubentibus, candidis uel ſubrubeis,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0145-4
DFG

rubeis, nullo tamen odore fragrantibus. Naſcuntur in hortis ac uiridarijs. A
Colliguntur menſe Maij, uel principio æſtatis. * quo tempore ex eis fit mel
maluatum, bonum pro aſthmate & tuſsi. Saladinus.

ROSARVM genera multa ſunt. At uulgatiſsimę ſunt, albicátes, puniceę,
& quæ ex albo ruſeſcunt, quas Itali appellant *Incarnate*. Præſtantiſsimæ, quæ
puniceo colore rubét: proxima laus eſt ijs, quæ in rufum cádicant: utiliſsimę
albicátes: in quarũ tamen genere eæ odoratiſsimę excipiũtur, quę Hetruſcis
Damaſcenæ, & alijs Moſchette uulgò dicuntur. Naſcũtur paſsim in hortis ac
uiridarijs. Colligũtur uerò mẽſe Maij, nõdum penitùs explicati: quo tẽpore
dilutum iulapium, ſyrupus, cõſerua, mel roſarũ, aqua ſtillatitia, & oleũ ex eis
conficiũtur. Siccátur etiã in umbra, folia continuò uerſata, ne muceát, néue
ſitus in ijs inſideát: & conſeruantur per annum in arculis ligneis. * Refrige-
rát, aſtringũt, corroborantq; uires, tum uitales, tum animales. Aridis roſis, &
in uino decoctis expreſſus liquor, facit ad dolores capitis, auriũ, oculorum,
gingiuarũ, ſedis, recti inteſtini, ac uuluæ, pẽna illitus, aut infuſus. Eadem ſine
expreſsiõe tuſa, prȩcordiorũ inflãmationibus, humidis ſtomachi uitijs, igni
ſacro illini prodeſt: ſiccis ac tritis ſemina aſpergũtur. Miſceri ſolent uulnera-
rijs antidotis, atq; compoſitionibus, quas antheras uocant. Folia uruntur in
calliblephara. Flos, qui in medijs roſis inuenitur, ſiccatus, gingiuarum fluxi-
onibus efficaciter inſpergitur. Capita pota citam aluum, & cruentas reie-
ctiones ſiſtunt. Succus recentibus folijs exprimitur, deſectis forfice ungui- B
bus (ſic appellantur candidę foliorum partes) reliquum in pila premi & te-
ri debet in umbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circumlitiones recon-
di. Dioſcorides & Matthiolus.

VIOLA purpurea folium habet hedera minus, tenuius, ac nigrius, nec
multò diſsimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo floſculus ſuauiſ-
ſimè olẽs, purpureus. Naſcitur in opacis, aſperis, pratis, & iuxta ſepes. Colli-
gitur primo uere, tempore ſereno. quo tempore dilutum, ſerapiũ, iulapium,
conſerua, aqua ſtillatitia, atq; oleũ uiolaceum ex eo conficiuntur. Siccantur
etiam in umbra, & conſeruantur per annum, in uaſis ligneis. * Violæ recen-
tes refrigerant & humectant ordine primo. in ſumma ſoporiferæ ſunt, cali-
dos dolores mulcent, inflammationes extinguũt, leniunt, & ſoluunt. Bilem
educunt, eiusq; feruorem mitigant. Conferunt capitis doloribus, quos cali-
ditas excitauerit: ſomnum conciliant: pectoris & aſperæ arteriæ ſcabritiem
leniunt: medẽtur anginis, & columellæ uitijs: præcipuo autem auxilio ſunt
pectoris & lateris inflammationibus: ſitimq; arcent. Siccæ uiolæ minus re-
frigerant, & humectant: iecoris obſtructiones aperiunt: regio morbo ſuccur
runt: inflammationes diſcutiunt. In puluerem redactæ drachmæ pondere,
ex galli gallinacei, uel piſorum modicè coctorum iure, etiam uentrem ſubdu
cunt, paulò ante cibum dati. Dioſcorides & Meſues.

A *De floribus frigidis in ſecundo.*

ANEMONES duo genera,unũ ſylueſtre,alterũ in cultis naſcens Cuius multæ ſpecies:una phœniceũ florem profert:altera candicantem,aut lacteũ, aut purpureum. Harum folia coriandro ſimilia,cæterùm ſciſſa tenuius in terram inclinantur:caules lanuginoſi,tenues,in quibus flores, ut papaueris, & in medio capitula nigra,aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandeſcit,ac ueluti geniculis quibuſdam cingitur. Sylueſtri amplitudo prorſus maior,latioraq; folia,& duriora: oblongius caput:flore puniceo: tenuibus & multis radicum capillamentis. Acrior eſt,quæ nigra habet folia. * Vis utriuſque acris. ea de cauſa ſuccus naribus infuſus purgat caput. Commanducata radix pituitam trahit. decocta in paſſo, & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem, & hebetudines emendat: ſordida ulcera abſtergit. Folia & caules,ſi cum ptiſana decocti edantur, copiam lactis præbent: menſtrua ciunt,uellere appoſita: illita quoq; lepras eximũt. Flores eandem uim habent,quàm herba ipſa. extrahunt humores, & ora uaſorum aperiunt. Dioſcorides.

HYACINTHVS in uniuerſum in campeſtribus inter ſegetes,& in ſyluis prouenit: folijs & radicibus bulbaceis: caule dodrantali,uiridi,tenui,lęuiq;. floret cum uiolis circa finem Martij, & Aprilis initium: florentem emittit comam,ab ipſo caulis medio uſq; ad ſummum purpureis circũdatam floribus,
B qui matureſcentes ad terram incuruantur,perdurantq; diu,antequam cõtabeſcant. * Refrigerant ordine ſecundo,ſiccant uerò primo. Matthiolus.

CICHORII flores naſcuntur in campeſtribus, iuxta ſemitas. Colliguntur æſtate: * ex quibus conficitur conſerua, ad refrigerandum,corroborandumq;,& potiſsimùm hepar.

NYMPHEAE ſeu Nenupharis flores lutei ſunt, nitentes, roſæ ſimiles. Naſcuntur in paludibus, lacubus, & aquis ſtagnantibus. Colliguntur circa finem ueris, uel principium æſtatis: * quo tempore aqua ſtillatitia conficitur,fronti uel naribus admota,capitis ex bile dolorem lenit: ſomnum inducit,omnemq; ardorem extinguit. Serapium ex eis, febribus peſtilentibus & acutis: pectoriſq;,columellæ,gutturiſq; uitijs aptiſsimum. Condîtum cum ſaccharo ex eis factum ſemuncię inſtar ſomnum affert: item unguentum inde paratum cordis regioni, inſtar epithematis, cum opus eſt, ad refrigerium illinitur. Andernacus.

De floribus frigidis in tertio.

FLORES mali punicę ſylueſtris BALAVSTII uocantur, cytino ſimiles. Quorum cõplura genera reperiuntur,candidi,fului,colore roſaceo. Naſcuntur in Italia,Granata Hiſpaniæ regno. Colliguntur menſe Iunij: ſiccantur & conſeruantur per annum. * Aſtringunt,ſiccant,cohibent:ſanguinolenta glutinant. Dioſcorides.

De floribus frigidis in quarto. A

FLORES HYOSCIAMI naſcuntur in campeſtribus, ruderibus: colliguntur prima æſtate, uel circa finem ueris: ſiccantur, & conſeruantur. * Vis eadem, quæ herbæ ineſt.

De floribus humidis in primo.

FLORES HVMIDI in primo, ſunt Bugloſſæ, Maluæ, Intybi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus humidis in ſecundo.

FLORES humidi in ſecundo, ſunt Nymphęæ, Violarum, &c. de quibus uide ſuprà

De floribus ſiccis in primo.

FLORES ſicci in primo, Buphthalmi, Chamomillæ, Croci, Hyacinthi, Meliloti, Roſarum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſiccis in ſecundo.

FLORES PAEONIAE colliguntur menſe Aprilis: * ex quibus conditum cum ſaccharo paratur, epilepſiæ accommodatum.

SICCANT quoque in ſecundo, flores Anemonæ, Amomi, Croci, Ericæ, Iunci odorati, Lauendulæ, Lupuli, Meliloti, Roſmarini, Spicanardi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſiccis in tertio. B

IASMIM ſeu Zambaci flores, ſimiles uiolis ſylueſtribus, odorati. Colliguntur æſtate. * Incidunt, aperiunt, relaxant. Ex his oleum fieri ſolet, quod Arabes Ieſminum, & Zambach uocant. Andernacus.

SICCANT quoq; in tertio, flores Balauſtij, Epithymi, Chamæpytheos, Periclymeni, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus calefacientibus caput.

FLORES PRVNELLAE naſcuntur in pratis, riguis: colliguntur uere: * ex quibus aqua ſtillatitia conficitur, ad oris ulcera idonea.

FLORES HERBAE PARALYSIS naſcuntur in pratis: colliguntur uerò primo uere: quo tempore conditum cum ſaccharo ex eis cõficitur, nec non aqua ſtillatitia. * Conuulſionibus medentur.

TILIA quædam mas eſt, quædam fœmina. Diſtant inter ſe tum materie, tum totius corporis forma, & quòd altera ſit fructifera, altera uerò ſterilis. Nã materies mari dura, flaua, nodoſior, ſpiſsiorq;: fœminæ candidior: & mas ſterilis, nulloq; flore eſt: fœmina & florem, & fructũ gignit. Flos calycula inte ctus preter folij pediculũ, amentũq; futurũ, pediculo altero annexus, uiridis, dũ in calycula eſt, detectus aũt leuiter flauus: floret cũ urbanis. Fructꝰ oblongus, orbiculatus, magnitudine fabę, ſimilis hederę acino, q̃nis angulis, ueluti neruis eminẽtib. inq; acutũ, cũ ſeſe cõtrahẽtib. partitus, ꝗ ſcilicet maiuſculus

eſt, mi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0148-1

A eſt, minutiuſculus autem confuſior cõſtat. Folium & cortex dulcia, ſuauiaq;: folium forma hederaceum, niſi quòd in angulum acutioré rotundatur. Naſcitur in campeſtribus, & aſperis mõtibus. Colligũtur flores æſtate: * ex quibus aqua ſtillatitia paratur, apoplexiæ idonea. Theophraſtus.

CAPVT quoq; calefaciunt, atq; in eo pituitã concoquunt, flores anthos, Betonicæ, Chamomillæ, Lauendulæ, Meliloti, Pæoniç, Saluiæ, Stœchados, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De floribus calfacientibus pectus.

SCABIOSA folijs conſtat laciniatis, ſubhirſutis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiã maiore: in quorũ cacumine flores emicant in cœruleo albicantes. Naſcuntur in pratis & campeſtribus. Colligũtur in fine Maij, uel initio æſtatis: ſiccãtur in umbra, & ſeruãtur per annum. * Pollent aduerſus ſcabiem. Proſunt omnibus pectoris uitijs, & reſpirationi inſeruientibus organis, &c. Matthiolus.

PECTVS quoq; calefaciũt flores Betonicæ, Iunci odorati, Melliſſæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà.

De floribus calfacientibus reliquas corporis partes.

COR calfaciunt flores anthos, Borraginis, Bugloſſæ, Croci, Meliſſæ, Spica nardi, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

B STOMACHVM calfaciunt flores anthos, Iunci odorati, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

FLORES CENTAVRII ſuprà deſcripti ſunt. Naſcuntur in riguis. Colliguntur menſe Iunij: ſiccantur, & conſeruantur per annum. * Bilem & craſſos humores per aluum expurgant: iecoris obſtructiones aperiunt: duratum lienem emolliunt, menſtrua & fœtum euocant.

FLORES SAMBVCI naſcuntur in hortorum ſepibus, colliguntur menſe Maij. * Emolliunt pectus: conferunt hydropicis: obſtructiones hepatis, lienis, & renum auferunt: tertianæ medentur: ſanguinem mundant, &c.

HEPAR quoq; calfaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Origani, Chamomillæ, Spicæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

SPLENEM calefaciunt flores Betonicæ, Leucoij, Viticis, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

VESICAM & RENES calfaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Maluæ, Meliloti, Spicæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

MATRICEM calefaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Ireos, Saluiæ, Spica nardi, &c. de quibus uide ſuprà.

IVNCTVRAS calefaciunt flores anthos, Herbę paralyſis, Chamomillę, Meliloti, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0149-0
DFG

De floribus refrigerantibus ſingulas corporis partes. A

CAPVT refrigerant flores Neumpharis, Papaueris albi, Roſarum, Violarum, &c de quibus uide ſuprà ſuo loco.

PECTVS refrigerãt flores Papaueris, Violarũ, &c. de quibus uide ſuprà.

COR refrigerant flores Neumpharis, Roſarum, Violarum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

VENTRICVLVM refrigerant flores Roſarum, Violarum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

HEPAR refrigerant flores Cichorij, Neumpharis, Roſarum, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà.

SPLENEM refrigerant flores Cichorij, Neumpharis, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

RENES & VESICAM refrigerant flores Neumpharis, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

MATRICEM refrigerant flores Neumpharis, Roſarum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

IVNCTVRAS refrigerant flores Violarum, Roſarum, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De floribus humectantibus pectus, & cor.

PECTVS humectant flores Violarũ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

COR humectant flores Borraginis, Bugloſſæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco. B

De floribus ſiccantibus cor, & pectus.

COR ſiccant flores anthos, Meliſſæ, &c. de quibus uide ſuprà.

PECTVS ſiccant flores Meliſſæ, Betonicæ, Scabioſæ, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De floribus aſtringentibus.

VERBASCI flores naſcuntur in campeſtribus, aſperis, & hortis: colliguntur æſtate & autumno. * Morbis ſedis ſubueniunt mirificè: adſtringũt, & exiccant: aſperas uerrucas delet, &c. Matthiolus & Fuchſius.

ADSTRINGVNT quoq; flores Cichorij, Balauſtij, Croci, Meliloti, Roſarum, Viticis, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De floribus diſcutientibus.

DISCVTIVNT flores Anethi, Chamomillæ, Maluæ, Meliloti, Stœchados, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De folijs abſtergentibus.

FABARVM flores in hortis & campis naſcuntur: colliguntur uerò menſe Maij: * ex quibus aqua ſtillatitia conficitur ad faciem abſtergendam & uenuſtandam: fluxiones oculorum ſiſtit.

ABSTER-

A ABSTERGVNT quoq; flores Tiliæ,&c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus extenuantibus.

EXTENVANT flores Chamomillæ, Iridis Illyricæ, Stœchados, &c. de quibus uide ſuo loco.

De floribus emollientibus.

EMOLLIVNT flores Liliorum, Croci, Maluæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſuppurantibus.

SVPPVRANT flores Liliorum alborum, Croci, &c. de quibus uide ſuprà.

De floribus glutinantibus & cicatricem inducentibus.

GLVTINANT & cicatricem inducunt flores Balauſtij, Centaurij, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De floribus menſes mouentibus & ſiſtentibus.

MENSES mouent flores Betonicæ, Centaurij, Chamomillæ, Iunci odorati, Leucoij, Meliſſæ, Pæoniæ, Roſmarini, Saluiæ, Viticis, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

MENSES ſiſtunt Balauſtiæ, flores Hyoſciami, Nymphęæ, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

B *De floribus flatus diſcutientibus.*

FLATVS diſcutiunt flores Anethi, Chamomillæ, Iunci odorati, Spica nardi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De floribus, quæ ambuſtis medentur.

AMBVSTIS medentur flores Liliorum alborum, Maluæ, Verbaſci, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà.

De floribus uenenis reſiſtentibus.

VENENIS reſiſtunt flores Betonicæ, Citri: de quibus ſuo loco.

De floribus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant flores Anethi, Chamomillæ, Centaurij Hyoſciami, Meliloti, Roſmarini, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De floribus purgantibus bilem flauam.

PERSICAE arboris flores, & folia in aqua calida, ſicut roſarũ & uiolarum macerati, in zulapium uel ſerapium rediguntur, ad uentrem ſubducendum, & bilem expurgandam efficaces, unciarum duarũ inſtar. Andernacus.

Ex CERASI arboris, quæ dulcia profert ceraſa, floribus dilutum fit, ſicut roſarum & uiolarum: * aluum deijcit. Serapium ex ijs confectum, per totum annum aſſeruari poteſt. Andernacus.

Ex ROSARVM perſicarum floribus, quas incarnatas uulgò appellant,

ſuccus conficitur: * duarum unciarum inſtar, cum aqua ſaccharata potus, bilem cum alui excrementis detrahit. ad hęc ſerapium ex roſis in aqua calente maceratis paratur, quod unciæ unius uel duarum inſtar, aluum mouet, bilemq; educit. Andernacus. A

Ex Violarum floribus ſuccus paratur, unius uel duarum unciarum inſtar: uel decoctum ipſarum adhuc recentium, copioſiore menſura potum, uuis paſsis, ſacchari momento adiectis: item confectum inde, minimo pondere, uncijs duabus: ſummo, quatuor, alui excreméta, & bilem educunt. Sic uiolæ ipſæ, cum ſaccharo & melle conditæ ſeſcunciæ modo: uel in puluerem redactæ, drachmæ inſtar ſumptæ, idem præſtant. Eôdem pertinet ſerapium ex uiolis: quo etiam ex roſis in aqua dilutis factum tendit. Andernacus.

De floribus purgantibus pituitam.

Flores Genistae naſcuntur in campeſtribus, collibus: colliguntur mēſe Maij & Iunij. * Aluum ſoluunt: ſuccus uirgarum ualēter extrahit: herba ipſa arida, & in puluerem redacta in uino maceratur, potuiq; ad aquam inter cutem eliciendam datur: nec non puluis cum uino ad idem bibitur: ſicut etiam lixiuium ex ipſo & uino paratum eidem confert. Andernacus.

Pitvitam quoque purgant flores Carthami, Sambuci, &c. de quibus uide ſuo loco. B

DE

A DE FRVCTIBVS CAP. X.

B

Fructus *eſt id, quod ultimò planta profert ad ſpeciei conſeruationē & propagationem, cōſtans ut plurimū carne & ſemine. Horū autem alij*

- Alterantes *qualitate*
  - Pri- *ma atque uel ſecundum*
    - Quantitatem. *Sic*
      - Temperati
        - Ficus, Nux pinea.
        - Palmulæ.
        - Sebeſten, ſeu myxaria.
        - Vuæ paſſæ, &c.
      - Intéperati
        - Calidi *in*
          - Pri- *mo*
            - Amygdala dulcia.
            - Iuiubæ, ſeu zizyphæ.
            - Nux cupreſſi.
            - Nux uiridis.
            - Vua matura, *&c.*
          - Secū- *do*
            - Ben, Ficus.
            - Capparis.
            - Nux Moſchata.
            - Nuces ſiccæ.
            - Piſtachia, *&c.*
          - Ter- *tio*
            - Baccæ iuniperi.
            - Cariophylli.
            - Carpobalſamum.
            - Anacardus, *&c.*
          - Quarto, Piper
            - Longum.
            - Album.
            - Nigrum.
        - Frigi- *di in*
          - Pri- *mo*
            - Citri caro.
            - Cotonea.
            - Pira, Pruna, *&c.*
          - Secū- *do*
            - Cucurbita.
            - Cucumis, Galla.
            - Mala
              - Aurea.
              - Citria.
              - Granata.
            - Limones.
            - Pepones, Melones.
            - Perſica, Pruna, *&c.*
        - Humi- *di in*
          - Pri- *mo*
            - Citri caro
            - Zizyphæ, ſeu iuiubæ, *&c.*
          - Secun- *do*
            - Cucurbita, Melones.
            - Pepones, Perſica.
            - Pruna Damaſcena.
            - Vua matura, *&c.*
        - Sicci *in*
          - Primo, Baccæ iuniperi.
          - Secū- *do*
            - Ben, Capparis.
            - Cotonea.
            - Nux cupreſſi.
            - Nux Moſchata.
            - Pira, Piſtachia, *&c.*
          - Ter- *tio*
            - Cariophylli.
            - Carpobalſamum.
            - Galla, *&c.*
    - Locum. *Vide in ſequentibus ſignum* A.
  - Secunda. *Vide in ſequentibus, ſignum* B.
- Purgantes. *Vide in ſequentibus ſignum* C.

A

A. Fructus, *ſecundum locum alterantes*

- Calfaciunt
  - Caput
    - Anacardi.
    - Cubebæ.
    - Nux Moſ hata, *etc.*
  - Thoracem
    - Amygdalæ amarę.
    - Auellanę.
    - Caricę.
    - Cubebę.
    - Ficus.
    - Nux pinea.
    - Palmulæ, ſeu dactyli.
    - Vuæ paſſę, *&c.*
  - Cor
    - Mala Citria.
    - Nux Indica.
    - Nux Moſchata, *&c.*
  - Stomachũ
    - Amygdalę dulces.
    - Ben.
    - Cariophylli.
    - Nux Moſchata.
    - Pineę.
  - Splenẽ
    - Amygdalę amarę.
    - Cappares, *&c.*
  - Renes & ueſicam
    - Amygdalę amaræ.
    - Baccę iuniperi.
    - Cubebę.
    - Nuclei pini.
    - Vua paſſa, *&c.*
  - Vterum
    - Baccæ lauri.
    - Baccæ iuniperi.
    - Iuglans.
    - Nux Moſchata, *&c.*
- Refrigerãt
  - Thoracem
    - Iuiubę ſeu zizyphę.
    - Sebeſten, ſeu mixta, ſiue myxaria, *&c.*
  - Cor
    - Cotonea.
    - Pira, *&c.*
  - Stomachum
    - Cotonea.
    - Citrulli.
    - Cucumeres.
    - Cucurbita, Cornus.
    - Ceraſa, Limones, Mala.
    - Melones.
    - Meſpila.
    - Mala aurantia, Granata.
    - Oliuę, Pira, Ribes.
    - Sorbę.
  - Hepar
    - Berberis.
    - Cucurbita.
    - Cucumeres, *etc.*
  - Renes, Fraga.
  - Vterum, Cucumeres, *&c.*

B

Fru-

A

B

B.
Fructus *alterantes qualitate ſecũda, aut*

- Aſtringunt
  - Baccæ Myrti, Berberes.
  - Caſtanea, Cornus.
  - Cotonea.
  - Galla, Glans.
  - Meſpila, Mala punica.
  - Nux Moſchata.
  - Oliuæ, Omphacium.
  - Palmulæ, Pira, Perſica, &c.
- Diſcutiunt
  - Cappares.
  - Piper, &c.
- Extenuant
  - Amygdalę dulces.
  - Baccæ iuniperi, &c.
- Glutinant
  - Glans.
  - Palmulæ, &c.
- Flatus *diſcutiunt*
  - Baccæ lauri.
  - Baccæ iuniperi.
  - Nux Moſchata, Piper, &c.
- Semen *generant*
  - Ficus.
  - Nux pinea.
  - Nux Indica, *etc.*
- Vrinam *ciunt*, Halicacabus, *etc.*
- Menſes *mouent*
  - Baccæ hederæ.
  - Cappares, Nuclei Perſicorum.
  - Piper, *etc.*
- Menſes *ſiſtunt*
  - Berberis.
  - Vua paſſa cum nucleis, *etc.*
- Venenis *reſiſtunt*
  - Baccæ iuniperi.
  - Iuglans.
  - Mala Citria.
  - Piper, *etc.*
- Dolorem *mitigant*
  - Baccæ iuniperi.
  - Baccæ hederæ.
  - Ficus, Iuglans.
  - Piper, *etc.*

Fructus

 A

C. Fructus *purgantes*
- Bilem
  - Flauam
    - Caſsia fiſtula.
    - Myrobalana Citrina.
    - Pruna.
    - Sebeſten.
    - Tamarindi, ſeu Oxyphœnica.
    - Vua paſſa, *&c.*
  - Atram, Myrobalana Inda.
- Pituitã
  - Colocynthis.
  - Cucumis aſininus.
  - Myrobalana
    - Chebula.
    - Bellerica.
    - Emblica, *&c.*

De fructibus temperatis.

FICVS in Gallia, Italia, & Hiſpania naſcuntur. Colligũtur autumno, ſic-
cantur & conſeruantur. Ficus paſſæ ſeu caricæ habentur præſtátiſsimæ, quæ
in calatho ſpartaceo digitis aut pugnis utrinque preſſæ, ſic illis mollicie ſua
cedunt, ut mutuos partium dictarum motus ſibi propè occurrentes ſentias:
odore ſunt iucundo, nõ calorem putredinoſum, aut uermiculoſum referen- B
te. Hæ uerò ſi particulatim explorentur, pediculo ſunt breuiſsimo, colore in
candidum uergente molles, tractanti facilè cedentes, cute tenui, molli, ſuc-
co intus & ſemine flauo, & planè melleo ſapore, odore ante eſum & inter e-
dendum iucundo: graues, paruæ: ſi Maſsiliotides (quæ etiam ſaporis gratia
cæteras longè antecellunt, ſiue albicantes tantùm ſint, ſiue intus & foris al-
bæ, ſed flauo ſemine) maximæ: ſi externæ ſint, quales Hiſpania mittit, mu-
ſto merſas, ut dulciores ſint, pòſt ne cohæreant, farina aſperſas. Vitioſæ ſunt
duræ, tum in maſſa, tum per ſe ſingulæ uermiculoſæ, graueolentes, foris ni-
græ, intus rubentes, uel alio præter naturam colore præditæ, cortice craſſo,
duro, ſicco, intus alieno colore, ſapore. Quædam tamen ſunt nigræ, prouin-
cialibus & Narbonenſibus dictæ, folijs nigricantes, intus ruberrimæ, omniũ
delicatiſsimæ, dum recentes ſunt: nam ſiccatæ liqueſcunt. Aliæ ijſdem cineri
ciæ, aquoſiores, quàm ut ſiccari poſsint: hominibus ingratæ, auibus expeti-
tæ. * Porrò recentes ficus minus mali ſucci ſunt, quàm reliqui fructus autu-
mnales: facilè in corpus diſtribuuntur, & penetrant: eoq; renũ calculos ex-
pellunt: flatus gignunt, ſed minus durabiles: abſtergunt etiam & incidunt:
thoracem præcipuè purgant: tuſsi ueteri, diuturniſq; pulmonum uitijs pro-
ſunt: arteriæ aſperæ, & ſuſpirioſis idoneæ. Siccatæ, quæ caricæ dicuntur, inci
dunt, uentrem ſoluunt: renes expurgant: iecori autem & lieni inflammatis
obſunt, ſicuti alia dulcia. Extrinſecus tumores concoquunt, & diſcutiũt. ma-
gis au-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0156-6

A gis autem cum farina triticea, ſi concoquere ſtudeas: hordeacea, ſi magis di-
ſcutere, cum cera & roſaceo ſubacta: cicatricem ambuſtis obducit. Matthio-
lus & Medici Colonienſes.

NVX PINEA, nuclei pinei, Græcis στρόβιλοι uocantur: præſtant recentio-
res, pleni, albi, ſicci. uitentur flaui, aut pallidi, oleoſi, rancidi. * Boni ac craſsi
ſunt ſucci: multum nutriunt, uireſq; reficiunt, & facilè coquuntur: pectoris
& pulmonis uitijs accommodantur. Reſoluunt & concoquunt pituitam: ad
dolores capitis non conueniunt: quia illud uaporibus replent. Linctus inde
fit, quem officinæ loch appellant. Galenus & Dioſcorides.

DACTYLI, fructus palmæ: in Creta & Iudæa naſcuntur. Probantur quę
in Iudæa proueniunt, & inter has maximè quæ in Hiericunte naſcuntur, ma
gni, flaui, parum rugoſi, molles, pleni tamē, & carne intus multa, ſubdura, ad
nucleum candicante, ad corticem rubeſcente, non pertuſi, non uermiculoſi:
& qui concuſsi nihil aut minimū ſonent, ſapore uinoſo. Deteriores ſunt gra-
ciles, flaccidi, duri, quia excarnes, excuſſo pediculo pertuſi: ijdem fermè uer-
miculis ſcatentes. * Vis eorum adſtrictoria: ſiſtunt ulcera quæ depaſcunt: la
xatos artus committunt: triti miſcentur cataplaſmatis & malagmatis: pro-
ſunt præcordijs, imbecilli ſtomacho, & iecinori affecto, miſti conferentibus
cataplaſmatis. Eorum decoctum ſubinde deterſum, capillos denigrat: datur
B bibendum congruè renum, ueſicæ & uiſcerum uitijs: uuluæ ac uentris flu-
xiones ſiſtit. Concoctu ſunt difficiles, capitiq; dolorem inferunt. Dioſcori-
des & Medici Colonienſes.

SEBESTEN, ſeu Myxa, ſiue myxaria in Syria & Ægypto naſcuntur. Ar-
bor eſt pruno ualde ſimilis, ei tamen magnitudine cedens. Cortex caudici
candicat, ramis uerò uiret. Folijs comatur rotundis ac firmis. Fructus adole-
ſcunt exigui pruni magnitudine, nucleo intus triāgulari forma, qui ſatis bac
cæ proportione reſpondet. Fructus maturitatem adepti, in atrum uireſcunt,
guſtu ſunt prædulci ac lenta, tenaciq; pulpa. Pręferuntur acuminata, parum
rugoſa, grauia, nigra, carne multa ex rubro nigricāte, firmiore, glutinoſa, dul
ci & ſubacida, oſſe prunorum Damaſcenorū inæquali, nucleo intus exiguo
dulci. * Ventrem molliunt, ut pruna. Dantur utiliter ex bile febricitantibus,
atq; linguæ aſperitatem mirificè leniunt: quin & pectori atque tuſsi opitulā
tur: uentris tineas pellunt: urinæ ardoribus à bile, uel ſalſa pituita proueniē-
tibus maximam opem præſtant. Matthiolus & Medici Colonienſes.

VVAE PASSAE naſcuntur in Creta, Cypro, Damaſco, Corintho, &c.
* Ad thoracis & iecoris affectus, ſpeciali quadam facultate, uel (ut ita dicā)
à tota eſſentia ualent: modò acinis, qui frigidi & ſicci, exutæ ſint. nam hi pe-
ctus aſtringunt, obſtructioneſque pariunt: ob quod Medici huius temporis
uuas paſſas Corinthiacas, abſque acinis natas ægris pręſcribunt: quæ aqua
aut uino elotæ, trium unciarum uel etiam minori, uel duorum aut trium co-

chlearium inſtar ſumptæ ante cibum, aluum mouent, & purgant. quæ uerò A acinos adhuc habent, ſtomachum corroborant, & aluum à cibo integræ comeſtæ ſoluunt. Quinetiam eædem ſiue per ſe, ſiue cum pipere comeſtę caput leuiter purgant: nec non leniendo, detergendoq; thoracis & pulmonis affectibus probè ſubueniunt. Andernacus.

De fructibus calidis in primo.

AMYGDALAE dulces probantur flauiſsimæ, plenæ, integrę, non confractæ, neque eroſæ, tamen læues, duræ & ſiccæ, quantum illis datum eſt ob id fragiles, intus albiſsimæ: ſapore delicatæ, propè indicibili, in caſtaneam toſtam, & panis puriſsimi bene cocti qualitatem inclinátes, odore ante eſum nullo aut perquàm exiguo, inter edendum autem iucundo. Improbantur albeſcentes, nigreſcentes, rugoſæ, molles, tortiles, oleoſæ, rancidæ, ſapore ingrato. Calidæ & humidæ in primo. * Extenuant & abſtergunt, atq; uiſcera purgant: ex pulmone & thorace ſputa educunt. Sed quia omnia amygdala ob pinguedinem æſtuoſa ſunt, eoq; bilem commouent, febricitantibus, aut certè ijs qui uentriculum habent bilioſum, afferri non debent: quia in bilem conuertuntur: adhæc caput replent, neq; lac, neq; ſuccus eorum illi prodeſt. Ideo ex cremore hordei, & lacte amygdalarum, cibus liquidior in febrib. parari debet, ut in Gallia ſolet. Viridia integra cum inuolucro comeſta bonum B reddunt uentriculum: humidum & frigidum emendant. Galenus, Andernacus, & Medici Colonienſes.

IVIVBAE, Zizipha, uel Zinzipha Græcis recentioribus dictæ, naſcũtur in Syria: laudantur recentes, amplæ, oblongæ, paſſæ, tamen tenſæ, carne intus multa, ſucculenta, laxa, dulci, uinoſa: plenæ, graues, ſapore dulci & delicato, nucleo paruo, foris rufo, ac uerius rubentes, intus pallidę aut albentes (nam foris albæ nobis nondum uiſæ) oſſe prunorum rotundiore, paruo intus nucleo dulci. Improbantur uetuſtate nigricantes, læues, ſiccæ, pulverulentæ, friabiles, excarnes. * Sanguinem bilioſum inſpiſſant: denſantq; humorem tenuiorem, ad pectus deſcendentem. Contra huiuſmodi affectus etiam ſerapium ex Ziziphis, & decoctum cum alijs quibuſdam pectori accommodatis, conficitur. Andernacus & Medici Colonienſes.

NVCES CVPRESSI, ſeu pilulæ, in Creta naſcuntur: laudantur perfectę recentes, ob id molles, ſeminis plenæ, etiam in ipſis hiatib. * Vlcera glutinant: in duris corporibus inteſtinorum ramices iuuant, roburq; partibus præ humore laxatis addunt. Pilulæ ex uino tuſę, in dyſenteria, alui fluxione, tuſsi, & orthopnœa, aut ſi reijciatur ſanguis, conuenientiſsimè bibuntur: earum decoctum eoſdem præbet effectus: tuſæ cum fico duritias emolliũt, nariumq; polypo medentur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ ſcabros ungues eijciunt. Dioſcorides & Medici Colonienſes.

NVCES

A NVCES IVGLANDES ſunt concoctu difficiles, ſtomacho inutiles, bilioſæ, capitis dolorem inferentes, tuſsientibus inimicæ: * ieiuno tamen ſtomacho comeſtę, latos lumbricos pellunt: cum ficubus uero & folijs rutæ, & grumo ſalis contra uenenum & peſtilentiam manè aſſumptę ualent. Recentes ſtomacho innocentiores ſunt, utpote ſuauiores: itaq; allio miſtæ eximũt acrimoniá. Liuores in corpore illitu tollũt. Cęterùm ingládes uirides decerptę menſe Maio, uel Iunio appetente, antequam earum putamina obduruerint, ſaccharo uel melle aſſeruatę ſtomacho utiles euadunt, & ori non ingratę. Dioſcorides & Matthiolus.

VVAE recentes aluum turbant, & ſtomachum inflant. innocétiores, quæ decerptæ diu pependêre, ideo quòd in eis copia humoris exiccatur, utileſq́; fiunt ſtomacho, ægriſq́;, atq; cibi auiditaté excitant. In uinaceis & ollis ſeruatę, ori & ſtomacho gratæ ſunt. * Aluum ſiſtunt, ſed ueſicam & caput tentant: & ſanguinem excreátib. cóueniunt. Simileſq́;, quę in muſto fuêre. Sapa aut paſſo conditę, ſtomachum magis infeſtant. At quę ſolem prius paſſę, in aqua cœleſti códuntur, minus uinoſę ſunt, ſiticuloſis, ardentibus & longis febrib. ſalubres. Reconditi uinacei inflammatis mammis, rigẽtibus, ac pręduris, cũ ſale illinuntur. Decoctura eorũ dyſentericos, cœliacos, & fœminas fluxione uuluæ laborantes iuuat infuſa: ad deſeſsiones ac fotus aſſumitur. Nuclei acinorum adſtringendi uim obtinent: ſtomacho utiles ſunt. Inſpergitur farina

B toſtorum, polentæ modo, dyſentericis, & cœliacis, & ſolutis ſtomacho. Dioſcorides.

De fructibus calidis in ſecundò.

BEN, BALANVS MYREPSICA, nux unguẽtaria, auellanę magnitudinis, alba & triangularis utplurimùm, & cortice tenui prędita: intus aũt nucleum pinguem continet, fungoſa & alba tunica côtectum. Laudatur ampla, uetus, cortice lęui, tenui, pleno, medulla læui, pingui. Parua uerò ex albo nigricans, uetus, plena, medulla alba, lęui, pingui eſt innocentior. Naſcitur in Æthiopia, Ægypto, Arabia. * Ex nucleo oleum parari ſolet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. Andernacus & Medici Colonienſes.

CAPPARIS aculeatus frutex eſt, qui in terra ſtratus magis in orbẽ euagatur. Spinas, ut rubus, habet in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleę ſimilem, qui cum dehiſcens panditur, florem candidum promit: quo excuſſo nonnihil glandis oblongę figura inuenitur: quod apertum grana acinis punicorum ſimilia oſtendit, parua, rubicanda: radices lignoſas ſpargit, grandes, numeroſaſq́;. Tenui plerũque ſolo, aſperiſq́; locis, in inſulis, & iuxta rudera naſcitur. Pręſtantiſsimæ cappares ex Alexandria Ægypti Venetias aduehuntur Caulis & fructus, cibi gratia condiuntur. * Aluum turbat, ſtomacho aduerſatur, ſitim gignit: cocta tñ ſtomacho, q̃ cruda

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0159-5

utilior eſt. Fructus drachmis duabus in uino potus, quadraginta diebus, lienem abſumit, & urinam, cruentumq́; excrementum emittit: bibitur utiliſsimè in coxarum doloribus, & neruorum reſolutione, item ruptis & conuulſis: menſes ciet, caput purgat. Dioſcorides. A

NVX MOSCHATA, arboris Indicæ fructus eſt, perſicæ arbori (ut ſcribunt) ſimilis. In hac enim nux Moſchata naſcitur, maci ſuo inuoluta, ueluti auellana, membrana illa ſua exteriori. Macis inuolucro tegitur, quemadmodum & in alijs nucibus, putamen durum, quod in ſe nucem Moſchatam continet, qua utimur. Eligenda eſt recens, non exeſa, grauis, ſucci plena, oleoſa, odorata. * Excalfacit ordine ſecundo completo. Adſtringit, oris ſuauitatem commendat, & fœtentis animæ uirus commanſa abolet: lentigines in facie emendat, uiſum acuit, uentriculum & iecur roborat: lienem abſumit, uriná ciet, fluentem aluum ſiſtit, flatus diſcutit, & frigidis uteri affectibus mirificè prodeſt: maximè ſaccharo condita recens, qualis ex India adfertur, mane & ueſperi ante cibum ſumpta, ſcrupuli inſtar. E recentibus prius contuſis, & in cacabo calefactis prælo exprimitur liquor, qui refrigeratus ceræ nouæ inſtar concreſcit, fragrantiſsimum ſpirans odorem, neruorum & articulorũ diuturnis doloribus à frigore excitatis utiliſsimus. Matthiolus & Medici Florentini.

PISTACIA ex Syria Venetias importari ſolent. Eliguntur recentia, nucleo intus herbaceo, ſapore iucundo. * Stomacho ſunt amica. Iecinoris obſtructiones auferunt: uentriculum & hepar roborant: ad uenerem incitant: impinguant. Dioſc. & Matthiolus. B

CALIDA quoque in ſecundo ordine ſunt ficus, nuces ſiccæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calidis in tertio.

BACCAE IVNIPERI in ſyluis, aſperis naſcuntur, rotundę, nigræ, odoratæ, in mandendo dulces, ſubamarę. Colliguntur mēſe Decembri.* Modicæ calfaciunt & aſtringunt, ſtomacho utiles: contra pectoris uitia, tuſsim, inflationes, tormina, & ſerpentium ictus efficaciſsimè bibuntur: urinam cient, unde ruptis, conuulſis, & uuluę ſtrangulatui ſubueniunt: ſed caput tentant. Oleum ex baccis fit longè præſtantiſsimum, cuius guttæ paucæ ex uino potæ, calculos è renibus pellunt: ore calidum retētum, dentium dolores tollit, ſi ex frigida defluxione contracti ſunt: reſolutionib. neruorum, extrinſecus adhibitum confert. Dioſc. & Andernacus.

CARIOPHYLLORVM arbor prouenit in Orientali plaga, quibuſdá Indici pelagi inſulis, non longè à Badan. Huius caudex buxo ſimillimus eſt, eademq́; materies. Folia uerò cinnamomi inſtar habet, ſed rotũdiora. Fructu eſt paruo, ex atro rufeſcente, in claui modum capitato, exertis in aduerſum quatuor

A quatuor denticulis, ſeſe ſtellatim decuſſantibus prominulo apice, quadrati alueoli ſinu medio umbilicatim prodeunte. Cultores hirundinibus flagellant arborem, conſtrato prius circumquaq; tegetibus palmeis ſolo. * Calidi & ſicci in tertio: iocinori, ſtomacho & cordi auxiliantur. Concoctionem adiuuant, & alui fluxiones cohibent. Quinetiam eorum puluis quatuor drachmarum pondere cum lacte ſumptus, uenereas uires adauget. oculorũ uiſum exacuunt, & eorum nubeculas, argemasq; exterunt. Oleum ex eis, ſicut ex cinnamomo, multò eſt efficacius. Matthiolus.

CARPOBALSAMVM fructus balſami eſt. Ab Alexandria comportatur. Optimum legitimumq; flauum, farctum, ponderoſum, guſtu mordens, & feruens in ore: non autem nigrum, leue, inane, non acre, & nullum ſpirans odorem, quale, quod circumfertur, deprehenditur. Quòd ſi uerum carpobalſamum haberi nequeat, cubebæ, uel grana iuniperi eius loco ſubſtitui poſſunt. Matthiolus.

ANACARDIA, ſunt fructus cuiuſdam arboris, auicularum corculis nõ diſsimiles, unde & nomen: colore etiamnum cordis modo ruſeſcente, cùm ſcilicet ab arbore decerpũtur. Ineſt ijs liquor mellis craſsitie, ſub cortice reſidens, ſanguinis modo rubicundus: ſub quo eſt & nucleus paruæ amygdalæ effigie. Prçſtant pleniores & habiliores, fuſci, reſina in cortice multa, acri, ni-
B gra, nucleo intus albo: quo in melle cocto fit mel anacardinum. Hoc etiã tuſo, poteſt oleum exprimi: ſed longè diuerſum ab eo, quod coctis in aqua corticibus ſupernatat, & conchis colligitur, ad confectionem anacardinam. Cæterùm liquoris in medicina uſus eſt, etſi myropolę communi errore, & cortice & nucleo utantur. Naſcuntur in Siciliæ montibus, qui continuè igneas eructant flãmas. * Excalfaciunt & exiccant tertio exceſſu. Labantes ſenſus reuocãt, memoriæ iacturam reſarciunt, & neruorũ & cerebri affectibus, quos frigida cauſa attulerit, auxiliãtur. Serapio, Actuarius, Paulus & Matthiolus.

De fructibus calidis in quarto.

PIPER arbuſculæ in India naſcentis fructus eſt: quæ inter initia (ut ait Dioſcorides) prælongum fructum, ueluti ſiliquã, quod piper longum uocamus, profert: habet intus aliquid tenui milio ſimile, quod dehiſcentibus ſiliquis racemorum in modum prodit. Eorum grana acerba cãdidum piper uocantur: matura uerò, piper nigrum. Qui uerò in Indiam nauigarunt, piperisq; plantã uiderunt, piper in planta bryonię ſimili naſci aſſerunt, diuerſisq; ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen intereſt. Nigrũ eligi debet recens, grauiſsimum, plenum. Candidum præfertur, non rugoſum, candidum & graue. Longum optimum, quod, dum frangitur, ſolidum intus conſpicitur, & compactum, guſtu acerrimo, linguamq; mordens. Adulteratur longum herba ſimili: ſed fucus deprehenditur, ſi in aquã immittatur: nã adulterinum liqueſcit, legitimum uerò ſolidum manet, * Omnia piperis genera

aduerſus uenenum ualent. Longum præcipuè colicæ medetur: eo quòd cale A faciat, & craſſos humores incidat. Album magis aſtringit, & ſtomachum con firmat, ſed raró apparet. Nigrum ad condimenta utilius. Medici Florentini.

De fructibus frigidis in primo.

CITRIA MALA nemini non cognita. Arbor ipſa omnibus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs ſubnaſcentibus. Malum oblongum eſt, rugoſum, colore aurum imitans, cum grauitate odoratum. Semen habet pyri. Principem locum obtinent, quæ in lacus Benaci ripis proueniunt. quæ uerò ex Liguriæ uiridarijs, & Adriatici & Aegæi pelagi inſulis, alijsq; locis, in cibis nõ æquè ac illa, prçſtãt. Seruãtur diutius incorrupta, ſi hordei uel milij aceruis obruantur. * Venenis aduerſantur, maximeq; ſemẽ eorum. Citrij decoctum collutione, oris halitum cõmendat, ſuauitatemq; accerſit. Ipſa aũt integra ueſtiarijs condita, ueſtes non modò gratiſsimo odore perfundunt, ſed eas etiam à tineis & blattis uindicant. Cruda cõmanſa, non facilè coctioni obediunt: quin & craſſum generant ſuccum: ob hoc ueici ijs melle aut ſaccharo conditis ſatius eſt, quòd uentriculum cõmodè calfaciant, ac roborẽt. * Aduerſus atram bilem, & morbos mœſtos, quos illa excitat, opitulantur. Semen priuatim ſcorpionum ictibus & potum, & appoſitum mirificè medetur. Acidus eorum ſuccus flauam reprimit bilem, arcetque peſtis contagia. B Dioſcorides & Matthiolus.

MALA COTONEA * ſtomacho utilia, urinam cient: uerùm toſta mitiora habentur. Profunt cœliacis, dyſentericis puruléta extuſsientibus, cholericis, præſertim cruda. Maceratorũ liquor cõmodè in ſtomachi aut uentris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum aſſumptus orthopnoicis ſalutaris eſt. Decocto fouentur uuluæ, & ſedes, ſi prócidant. Cotonea, quæ melle condiuntur, urinam mouent: mel autem ſi conſtringentem illorum uim, & inſpiſſantem adſciſcit. Quæ cum melle coquũtur, ſtomacho atq; ori gratiora ſunt, ſed minus inſpiſſant. Cruda cataplaſmatis adijciuntur, ad cohibendum aluum, aut ſi ſtomachus æſtuet, aut in uomitiones effundatur, ad mammarũ inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit uinum ex ipſis tuſis, expreſsisq;: ſed quò perduret, quindecim ſextarijs ſucci unus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodeſt ad omnia, quæ dicta ſunt. Fit & oleum ex eis, quod melinum uocatur: quo utimur, quoties adſtringenti oleo eſt opus. Eliguntur uera, rotunda, parua & odorata. quę uerò Struthia dicuntur, magna quidem ſunt, ſed minus utilia. Dioſcorides.

PYRORVM multa genera, quorũ facultates ex ſaporibus guſtu dignoſcuntur: cùm dulcia natura diſtent ab acerbis, acidis, auſteris, & ab his, quæ unum uel plures præ ſe ferunt ſapores: & contrà, hæc deinceps ab illis ſint diuerſa. * Pyra eſu ſtomacho grata ſunt: quin & uim habent exiccãdi. Atqui

ſyluestribus

A ſylueſtribus magis adſtringendi facultas ineſt: ob id etiá magis pręſtant contra fluxiones. Galenus & Matthiolus.

PRVNA dulcia * aluum ſoluunt, bilis feruorem reſtinguunt, ſed ſtomachú malè habent. Acida, ſtomacho utilia ſunt, & aluú aſtringunt. Præferútur Damaſcena, Vngarica, grandia, & oblonga. Matthiolus.

De fructibus frigidis in ſecundo.

CVCVRBITA * refrigerat & humectat ordine ſecúdo: ſitim ſedat: phlegmonas refrigerat, febres reſtinguit. Cruda, trita illitu tumores & abſceſſus mitigat. Ramenta eius infantibus contra capitis ardoré, quá ſyriaſin uocant, in ſyncipite illinútur: oculorú inflámationes, podagrasq; refrigerát. Succus è ramétis tuſis, p ſe, aut cú roſaceo infuſus, auriú dolorib. auxiliatur: aduſtiones cutis in ardéti febre illitu adiuuat. Totius feruefactæ & expreſſæ ſuccus, cú melle exiguo & nitro potus, aluú leniter reſoluit. Vinú in cucurbitá recété excauatá infuſum, ſi miſtú ſub diuo teneatur, potú aluú lęuigabit. Dioſco.

CVCVMIS ſatiuus * aluo & ſtomacho perquàm utilis habetur: refrigerat, qui corruptionem non ſentit: ueſicæ prodeſt: olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semen modicè urinam mouet: cum lacte aut paſſo, ueſicæ exulcerationibus ſubuenit. Illita cum uino folia, morſus canum ſanant: & epinictidas, cum melle. Dioſcorides.

B GALLA fructus eſt quercus. Aliqua omphacitis, id eſt, immatura appellatur: altera plana, leuis, perforata. Eligitur omphacitis, parua, nodoſa, grauis, ſolida, nó perforata: minus utilis magna, rotundiſsima, polita, leuis, laxa, perforata, flaua, aut ſaltem rufa. Gallia Narbonenſis & Lugdunenſis præfert roſmarinas uulgò dictas, omnium minimas, graues, ſolidas, aſperas, precioſiſsimas. * Vtriuſq; uis, uehementer aſtringere. Tritæ excreſcentia in carne, fluxiones gingiuarum, & uuæ atq; oris ulcerationem cohibent. Nucleus dentium cauernis inditus, dolorem ſedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & uino, aut aceto, aut acida muria extinctæ, ſanguinem ſupprimunt. Decoctum quibus inſidere expedit, efficax eſt, & contra uuluas procidétes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto, aut aqua maceratæ: dyſentericis, cœliacisq; cum uino aut aqua tritæ conuenienter illinuntur, aut bibuntur: obſonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum eſt, quod his affectibus conferat. In ſumma his utendum ad aſtringenda, aut ſiſtenda, aut ſiccanda, quæ opus ſunt. Dioſcorides.

AVRANTIORVM malorum tria in Italia obſeruantur genera: dulcia, acida, & uinolenta, ſiue mixta. * Dulcia in omnibus partibus excalfaciunt. Aliorum uerò ſuccus refrigerat, prout maiore ſeu minore referta ſunt aciditate. Quocirca febricitantibus, ad reſtinguendam ſitim, acida quidem & uinoſa, nó autem dulcia ſunt exhibenda. Cortex amara eſt, ob id calidior limoniorum cortice cenſenda. Matthiolus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0163-4
DFG

LIMONIA mâla guſtu Citrijs & Aurantijs malis acidiora ſunt: ob id ſuc A
co & frigidiora & ſicciora eſſe, argumento duci poſsit. * Fit ex ſucco, ſicut &
citriorum, ſerapium, ad reſtinguendum bilis feruorem nō inutile. Item & ad
peſtilentes febres, & eas, quæ contagione non uacāt. Aqua quæ è Limonio-
rum ſucco calentis aquæ balneo, & uitreis organis extrahitur, præterquam
quòd mulieribus expetitur pro fuco ad faciem expoliendā, uitiligines ubi-
cunq; ſint, & totius corporis maculas emendat, uaros delet, & acaros interi-
mit. Serapijs admixta, febribus acutis & contagioſis mirè ſuccurrit. Epota
uentris tineas enecat: id quod etiam præſtat ſuccus recēter expreſſus, uncię
pondere potus. Matthiolus.

MALA PVNICA in Italia, Hiſpania, in hortis, uinetis & uiridarijs na-
ſcuntur. Triplici diſtinguūtur ſpecie: alia namq; dulcia, alia acida, alia uinoſa
ſunt. Eligūtur cortice ſeu corio integro, rufo, duro, & denſo, grauia, matura,
granis intus rubris, uel roſeis, ſucco prægnantibus uinoſo pleniſsima. * Ma-
lum Punicum omne boni ſucci eſt, ſtomacho utile, perexiguum ſufficiens a-
limentum. Dulcia ſtomacho utiliora habentur, ſed aliquantulum in eo calo-
rem gignunt, inflationes pariunt, unde in febri abdicantur. Acida aſtringūt,
æſtuanti ſtomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac urinā cient:
ora, gingiuasq; lædunt. Vinoſa uerò mediam ſortiuntur naturā. Nuclei aci-
norum acidi punici in ſole ſiccati, & obſonijs inſperſi, concoctiúe, fluentem B
aluum, ſtomachumq; ſiſtunt: cœleſti aqua madeſcunt, bibunturq; commodè
ſanguinem excreantibus: ad deſeſſus dyſentericorum, fœminarumq; fluxio-
ne uuluæ laborantium utiles ſunt. Expreſſus nucleorum ſuccus coquitur cū
melle, ad oris, uirilitatis, & ſedis ulcera, nomas, reduuias, & ea quę in corpo-
re extuberant, aurium dolores, & narium uitia: præſertim acidorum. Huius
flores cytini uocantur: qui aſtringunt, ſiccant, cohibent: ſanguinolenta gluti
nant: quas punicum, præſtant utilitates. humida gingiuarum uitia, mobi-
lesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapſu inteſtini erumpentem,
cataplaſmate repellunt. Memoriæ tradunt, qui tres quàm minimos cytinos
deuorauerit, nullam in eo anno lippitudinem paſſurū. Eliquatur hypocyſti-
dis exemplo. Malicorium aſperum eſt mali punici putamen, quod aliqui Si-
dion appellant. Id ſpiſſandi uim habet, & quos cytini, præbet uſus. Decoctū
radicis potu latas uentris tineas expellit, & eaſdem euocat. Balauſtium ſyl-
ueſtris punicæ flos eſt: de quo ſuprà ſuo loco. Dioſcorides.

PEPONIS * caro in cibis, urinam cit: inflammationes oculorū illita ſe-
dat. Ramenta eius contra aduſtionem infantium, quā ſyriaſin uocant, ſynci-
piti imponuntur: fronti admota oculorum fluxiones auertunt. Succus cum
ſemine, adiecta farina, ſiccatus in ſole cogitur in ſmegmata, quæ faciē repur-
gant, & nitorem afferunt. Radix ſicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pon
dere, uomitionem mouet. Si quiſquā moderatè ſecundum cœnam uomere
cupiat,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0164-0 DFG

A cupiat, geminis obolis ſit contentus. Sanat quoq; illita cũ melle, ulcera concreta in modum faui, quæ ceria uocant. Eaſdem quoque uires obtinent Melones. Dioſcorides.

PERSICORVM plurimæ reperiuntur ſpecies. nam quædã rubent, alia aureo colore fulgent, alia uireſcunt, alia candida ſunt, alia ſanguinea, alia duracina, alia cotonea uocantur. Ad hæc quædam habentur dulcia, quædã acida, quædam uinoſa, quædam amariuſcula, & quædam etiam auſtera. Prima laus in cibis duracinis, ſic ex re dictis, quòd caro tam pertinaciter hæreat oſſi, ut nullo pacto ab eo auelli queat. Præcipua autem in hoc genere illis laus, quæ ab aurei coloris nitore, odoreq; perquàm iucundo cotonea cognominant. Secundas ſibi uendicãt partes, quæ cortice detracto ſanguineum ſuccum fundunt, non propterea modò quòd ſint guſtu reliquis ſuauiora: ſed etiam quia magnitudine & colore ſunt ſpecioſa. Proxima ſunt, nec prædicto generi fortaſſe cedunt, quæ à nucis ſimilitudine Nuciperſica cognominãtur. hæc enim cum colore & ſapore nõ refragẽtur perſicis cotoneis, tum etiã non ingrata dẽtibus duritie, guſtũ mira afficiunt uoluptate. Sunt preterea Armeniaca, quæ à Latinis prçcocia dicuntur, minora prçdictis. * Perſica poma matura tã ſtomacho, q̃ uentri utilia ſunt. acerba aluum cohibent, ſed ſicca uehementius. Decoctum è ſiccis alui, ſtomachiq; fluxiones ſiſtit. Armeniaca ſtomacho ſunt utiliora. Matthiolus & Dioſcorides.

B

De fructibus humidis in primo.

HVMIDI in primo ſunt caro Citri, Ziziphæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus humidis in ſecundo.

HVMIDI in ſecũdo ordine ſunt Cucurbita, Melones, Pepones, Perſica, Pruna Damaſcena, Vua matura, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus ſiccis in primo.

SICCI in primo ſunt Baccæ Iuniperi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus ſiccis in ſecundo.

BALANVS Myrepſica, glans unguentaria, Arabes Ben appellant: auellanæ magnitudinis, alba, & triangularis: laudatur ampla, uetus, cortice læui, tenui, pleno, medulla læui, pingui: parua uerò ex albo nigricãs, uetus, plena, medulla alba, læui, pingui, eſt innocẽtior. * Ex hac oleum parari ſolet, quod Balaninũ appellatur: aperit, mollit, & digerit. Colonienſes.

SICCI quoq; in ſecundo receſſu ſunt Capparis, Cotonea, Nux Cupreſsi, Nux Moſchata, Pyra, Piſtacia, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus ſiccis in tertio.

SICCI in tertio gradu ſunt Caryophylli, Carpobalſamum, Galla, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0165-5

De fructibus calfacientibus caput. A

CVBEBAE, quarum in officinis uſus, ſunt fructus piperi ſimiles, ex Orientali plaga nobis peregrini allatæ. Eliguntur corpulentæ, plenæ, graues, acres, minus tamen quàm piper, ſubamaræ, admodum aromaticæ, ſubdulces: annis decem ſeruantur. Non ſunt autem Cubebæ Arabum, neq; earũ loco in Arabum præſcriptionibus uſurpari debent, ſed canella: arbitratur enim Serapio, cubebas eſſe carpeſium: ex Galeni ſententia eas facultates cubebis tribuens, quas Galenus carpeſio tribuit, corticem cinnamomo ſimilem eſſe aſſerens: imò cinnamomi loco carpeſium maiore quantitate ſubſtitui uoluit. * Cæterùm excalfaciunt cubebæ initio ordinis tertij, ſiccãt uerò in fine eius. Quamobrem languentem ex pituita uentriculum, uel etiam ex flatu roborant: pectus à lentis, craſsisq; humoribus expurgant. Lienem iuuant, flatus diſcutiunt, & frigidis uteri affectibus auxiliantur. Diu cum maſtiche manſæ, pituitã à capite trahũt, & cerebrũ roborãt. Medici Florentini & Matthiolus.

CALEFACIVNT quoq; caput, Anacardia, Nux Moſchata, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calfacientibus thoracem.

AVELLANAE ſunt aut ſylueſtres, aut domeſticæ. Ex domeſticis aliæ oblongæ, aliæ rotundæ ſunt: ueruntamen oblongas & præſtantiores, & guſtui gratiores eſſe conſtat: & illæ præſertim, quæ putamine uehementer rubent, & fractu minimè ſunt contumaces. * Auellanæ plus habent eſſentiæ terreſtris, ac frigidæ, quàm iuglandes. quin & plus præbent alimenti: minus tamen amygdalis alunt, cibis in uentriculo ſupernatant, largius eſitatæ caput tentant: innocentiores tamen uirides quàm aridæ. Ipſæ tamen aridę tritæ, & in aqua mulſa potæ, tuſsi ueteri medentur: toſtæ, & cum exiguo piperis potæ, deſtillationem concoquunt. Crematarum cinis cum axungia, aut adipe urſi perunctus, alopecijs capillum reddit. Aiunt nonnulli, uſta earum putamina, & in cineris ſpeciem redacta, cum oleo, cæſiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuſo ſyncipite. Matthiolus, Dioſcorides & Galenus. B

AMYGDALAE amaræ probantur flauiſsimæ, plenæ, integræ, duræ & ſiccæ. * Calida in primo, & ſicca in ſecundo: magis abſtergunt quàm dulcia: meatusq; uiſcerum expurgant, aperiuntq;: humores extenuant: craſſos lentosq; ex pectore & pulmone mirè educunt: coli & renum dolores ex ſimilibus creatos perſanant.

ZIBIBAE ſunt uuæ paſſæ grandiores, quæ ex Damaſco, Cypro & Creta apportantur. * Eiuſdem facultatis ſunt cum minoribus uuis paſsis dulcibus.

CALEFACIVNT quoq; thoracem Caricæ, Ficus, Nux pinea, Palmulæ ſeu Dactyli, Vuæ recentes, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0166-1 DFG

A *De fructibus calfacientibus cor.*

NVCES INDICAE myropolijs omnibus uulgatiſsimæ, fructus ſunt arboris cuiuſdam, palmæ effigie, prægrandes, magnorum melonum inſtar, ab arbore dependentes: namq; magna inuolucrorum mole obtegũtur. Cortex ijs extimus colore conſtat in atrum rufeſcente, ſubdurus, tenax, calloſusq; : intus uerò uilloſa materie compactus, quæ in capillamenta manibus exterius fatiſcit. Subtus eſt putamen triquetrum, uilloſum, barbatumq;, cornu inſtar prædurum, eiuſdem ferè coloris nucleum continens, oui anſerini magnitudine, intus cõcauum: ſubſtantia illi pinguis, craſsitudine ſemidigitali, duriuſcula, tenax, calloſaq;, albicans, ſapore dulci, butyrum referens, tenui, ſed aſpero obtecta cortice, putaminis colore. Probantur recentes, eæq; præſertim, in cuius concauitate liquor quidam dulcis includitur: ſiquidem hoc argumento recentiores facile cognoſcuntur. * Excalfaciunt ſecundo exceſſu, humectant uerò primo. In cibis ſumptæ, etſi noxium admodum ſuccum non gignant: uentriculo tamen laborem inferunt: ſemen augent, & uenerem excitant. Nux Indica lætiore ſagina corpora reficit. Idcirco ſtrigoſas mulieres mirum in modum impinguat, & ad craſsitiem reducit. Matthiolus.

CALEFACIVNT quoque cor, Mala Citria, Nux Moſchata, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calfacientibus ſtomachum.

B STOMACHVM calefaciunt Amygdalæ dulces, Ben, ſeu Balanus Myrepſica, Cariophylli, Nux Moſchata, Pineæ, &c. de quib. uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus renes & ueſicam calfacientibus.

RENES & ueſicam calefaciunt Amygdalæ amaræ, Baccæ iuniperi, Cubebæ, Nuclei pini, Vua paſſa, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calfacientibus uterum.

LAVRI baccę menſe Decembri colliguntur. Magis quàm folia calfaciũt.

VTERVM calefaciunt Baccæ iuniperi, Iuglans, Nux Moſchata, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus refrigerantibus thoracem & cor.

THORACEM refrigerant Iuiubæ ſiue Ziziphę, Sebeſten, ſeu Myxa, ſiue Myxaria: de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

COR refrigerãt Cotonea, Mala aurantia, Pyra, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus refrigerantibus ſtomachum.

CERASA * dulcia, magis q̃ in inteſtinis ſunt, ſubducũt, ſed minus utilia ſtomacho ſunt. Cõtrà auſtera. Quęcũq; uerò acida ſunt, ea pituitoſis, excremẽtoſisq; ſtomachis conueniũt: ſiquidem auſteris magis deſiccant, & nonnihil etiam incidunt. Galenus.

MALA * acerba aſtringunt: matura uerò longè ſecus. Melimele ſiue dulcia uen-

cia uentrem emolliunt, & ab eo animalia expellũt: ſtomacho negociũ exhibent: æſtuationẽ faciunt. Epirotica mâla, quæ Latinè orbiculata dicuntur, ſtomacho utilia, ſiſtunt aluum, urinas euocant: malis tamen cotoneis inualidiora. Syluestria mala ſimilia ſunt uernis, & aſtringunt. Verna bilem gignũt, neruos omnes lædunt, inflationes pariunt. Dioſcorides. A

MESPILVS, quæ à nonnullis aronia uocatur, ſpinoſa arbor eſt, folio pyracanthæ, ſiue oxyacanthæ. Fert pomum ſuaue, exiguo malo non diſsimile, tribus intus oſsiculis: qua ex cauſa id nonnulli tricoccon appellauêre. Tardè matureſcit: * eſu adſtringit, ſtomacho gratum eſt, aluumq́ue ſupprimit. Dioſcorides.

OLIVIS muria aſſeruatis utuntur in cibis. Laudatiſsimę ex Hiſpania apportantur. * Aſtringunt & refrigerant.

RIBES fruticoſa eſt, folio paruo, uitigineo, perinde ac albæ populo. Ramuli ſunt ei lenti ac flexibiles, è quibus fructus paruarum uuarum modo, racematim dependent, rotundis, ſimulq́ue cohærentibus acinis magnitudine piperis, qui maturitatem adepti, maximè rubent, ſapore ſubacido, admixto etiam dulci. Vulgaris eſt planta, in hortisq́; frequens. * Febribus acutis opitulatur, æſtuantem uentriculum refrigerat, ſitim reſtinguit, nauſeam & uomitiones ſiſtit, cibi appetentiam incitat, cœliacos & lientericos iuuat, & bilioſis defluxionibus uexatos: ſanguinis feruorem demulcet, bilis acrimoniã retundit, impetumq́; domat. Matthiolus. B

CORNVS arbor uulgaris eſt noticiæ. * Fructus in cibo aſtringit: profluuio alui, atq; dyſenteriæ ſalutares, ſiue in edulio, ſiue in defruto exhibeantur. Dioſcorides.

SORBA fructus ſunt uulgatiſsimi, nulliſq́; non cogniti. * Eandem aſtringendi naturã præſtãt quã meſpila, ſed imbecilliore effectu. Vtraq; tamen in medico uſu magis, quàm in cibis expetuntur. Galenus.

REFRIGERANT quoq; uentriculũ Cotonea, Citrulli, Cucumeres, Cucurbita Limones, Melones, Mala aurantia, Punica, Pyra, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà.

De fructibus refrigerantibus hepar.

BERBERIS fructus eſt fruticis, acinis oblõgis, racemo pendulis, q̃ maturitate maximè rubẽt, punicæ mali acinis haudquaquã abſimiles, quanquã figura longiores, guſtu acido, & ſubauſtero, paruis reconditis intus nucleis. * Sitim reſtinguit, ſed bilioſas, peſtilẽtesq́; exhalatiões ſupprimit. Datur utiliter cœliacis, cibũ reijcientib. & dyſentericis, & ubi bilis à iocinere in uẽtriculũ regurgitãs cholericos excitauerit affectus. menſium profluuia cohibet. tineas uentris enecat. prodeſt cruentis excreationibus: firmat commotos dentes, ſi eo ſæpius foueantur: gingiuas roborat, &c. Matthiolus.

HEPAR quoq; refrigerãt Cucurbita, Cucumis, &c. de quibus ſ. ſuo loco.

De

A *De fructibus refrigerantibus renes & uterum.*

FRAGA fructus ſunt nemini nō cogniti. Æſtate in cibis arridēt, bilioſis, æſtuantibusq; uentriculis proſunt, ſiticuloſisq; ſitim ſedant. * Vinum quod ex ijs elicitur, ulcuſculis quæ in facie à caliditate proueniunt, mirificè medetur: itemq; uaros, & oculorum nubeculas, calidasq; defluxiones impoſitum tollit. Matthiolus.

VTERVM refrigerant Cucumeres, Cucurbita, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus aſtringentibus.

MYRTI baccæ probantur recentes plenæ, ſuccolentæ, odoratæ, grādes, & bene nutritæ. * Reſtringendi uim habent.

ASTRINGVNT quoque Berberis, Caſtanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Meſpila, Mala punica, Nux Moſchata, Oliuæ, Omphacium, Palmulæ, Pyra, Perſica, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus diſcutientibus.

DISCVTIVNT Cappares, Piper, &c. de quib. ſingulis uide ſ̄. ſuo loco.

De fructibus extenuantibus.

EXTENVANT Amygdalę dulces, Baccæ iuniperi: de quib. ſ̄. ſuo loco.

De fructibus glutinantibus.

B GLVTINANT Glans, Palmulæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus flatus diſcutientibus.

FLATVS diſcutiunt Baccæ lauri, Baccæ iuniperi, Nux Moſchata, Piper, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus ſemen generantibus.

SEMEN generant Ficus, Nux pinea, Nux Indica, Piſtacia, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus urinam cientibus.

HALICACABVM, ſeu ueſicaria, ſolani ſpecies eſt: folijs hortēſi ſolano ſimilibus, uerùm latioribus: cuius caules, poſteaquā adoleuerunt, prona terram ſpectant, folliculis orbiculatis, ueſiculis ſimilibus, in quibus ſemen continet fuluum, rotundum, læue, acinorum uuæ figura: quo coronarij utuntur, corollis intexentes. * Vim uſumque hortenſis ſolani habet: uerùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat ſemine poto, & urinam pellit. Matthiolus.

De fructibus menſes mouentibus.

NVCLEI perſicorum incidunt, extenuant, reſoluunt, & digerunt: * unde uiſcerum obſtructiones aperiunt, renes affectos iuuant, hæmorrhoidum dolores ſedant: tum in cibo, tum potu ex uino aſſumpti. Andernacus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0169-1

MENSES quoq; mouent Baccæ hederæ, Cappares, Piper, &c. de quib. A
ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De fructibus menſes ſiſtentibus.

MENSES ſiſtunt Berberis, Vua paſſa cum nucleis, &c. de quibus ſuprà
ſuo loco.

De fructibus uenenis reſiſtentibus.

VENENIS reſiſtunt Baccæ iuniperi, Iuglans, Mala Citria, Piper, &c. de
quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant Baccæ iuniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Iuglans, Pi
per, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus purgantibus bilem flauam.

CASSIA Arabum, eſt caſsia illa nigra ſolutiua, uulgò notiſsima. Eliga-
tur Alexandrina, amplis ſiliquis, grauis, plenior, quæ concuſſa, clauſis intus
granis non ſtrepat, cortice læui, & purpuraſcente: pulpa intus pingui, ſplen-
dente, ſucculenta, non ſitulenta nec putri, ſapore prunorum delicato. Vten-
di tantùm tempore extrahenda: nam extra cannas promptè corrumpitur, &
in uaſis ſeruata peior euadit. In Græcorum medicamentis, ſi caſsia pręſcriba
tur, eius loco canella ſumenda eſt: tum etiam in Arabum ſcriptis, ubi Græco
rum remedia recenſent, & ijs etiam medicamentis, quę corpus non ſoluunt. B
Sin autem remedia ab Arabibus deſcripta ſint: aut in eum uſum præſcripta,
ut corpus purgent, caſsia nigra uti debemus. Datur omni ætati: imbecilliori
bus quidem drachmæ duæ uel quatuor: robuſtioribus autem & adultis un-
cia, uel ſeſcuncia, uel drachmę decem, cum ſacchari momento, mane, uel an-
te cœnam. Calido frigido temperata eſt, niſi quòd paulò eſt calidior, humida
primo gradu: * clementer & innoxiè à uentriculo bilem & pituitá purgat le
niẽdo, febribus inde ortis confert, ſanguinem hac ratione puriorem reddit,
ac eius ſanguinis, & bilis flauæ acrimoniam frangit, reſoluit thoracis & pul-
monis & aſperæ arteriæ phlegmonas, eaſq; partes lenit ipſa morſus expers,
ſitim ſedat, præſertim ſumpta cum ſucco intybi, uel cichorij, uel ſolani arte
depurato. Intemperiem deniq; renum calidam mitigat, cum diureticis ſum-
pta, & glycyrrhizæ decocto, ob idq́ue calculum in his gigni prohibet. Quòd
ſi uiſcera fuerint ſicciora, caſsiæ lubricitas augenda eſt oleo amygdalarum
dulcium: ſi debilia & lubrica ſint, minuẽda myrobalanis, uel rhabarbaro, uel
aqua cum maſtice cocta, uel ſpica addita: ſi ad uias urinarias ferri eam uolu-
mus, uretica miſceantur. Quoniam uerò tardius & imbecillius purgat, acre
aliquid (quale thymum, hyſſopum) actionem eius intendens miſceatur,
aut potius aliquid medicamentorum ualenter purgantium: efficaciusq; pur
gat hæc, ſi ex ſero lactis propinetur. Meſues, & Medici Florentini.

MYROBA-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0170-2 DFG

Myrobalani Arabum fructus quidam prunis ſimiles, callo corpo-
A ris compactili, oſſe intus lignoſo, differunt à Myrobalano, hoc eſt, nuce un-
guentaria Dioſcoridis, quam uulgus Ben appellat. Quinque generib. diſtin
guuntur: uidelicet in Citrinas ſeu flauas, Chebulas, Indas, Emblicas, & Bel-
liricas. Citrinę laudantur multum flauæ, in uiride inclinantes, denſę, graues,
gummoſiæ, cortice craſſo os paruum complectente. Doſis in ſubſtantia eſt à
drachmis duabus, uſque ad drachmas quinque: in infuſione à drachmis
quinque uſque ad uiginti. Sunt frigidæ in primo, ſiccæ uerò in ſecun-
do. * Purgant uentriculum bile, ab eaque tertianam, & reliquas febres
bilioſas, & ardorem extinguunt: calidis & bilioſis naturis ſalubres. Ca-
uendus tamen earum uſus in uiſcerum obſtructionibus eſt. Siquidem ha-
rum decoctum ualenter obſtruit. Aſſæ item ipſæ minus purgant, poten-
tius conſtipant, & aſtringunt, & his magis uſtę. Harum quoque tritarum pul
uis, quò tenuior, eò uehementius aſtringit. Quapropter maceratione ſeu
infuſione harum (ex ſero caprino) nobis eſt utendum, prę ſertim cum ſolam
euacuationem expetimus. Meſues.

Prvna dulcia, quæ hodie Vngarica uocant conſeruantur per annum.
* Modicè elixa, eorumq; iuſcula, unius libræ cum ſaccharo bibita, uentrem
laxant. Meſues.

Sebbsten ſeu myxa, ſunt fructus arbuſti, cuius fructus auellanæ nu-
B cis, quam ponticam uocant, magnitudine, in racemo dulcis dum matureſcit
potiſsimùm palleſcens, candido lentore plenus, cum interiore nucleo quaſi
oliuæ ſiccatur: quo priuatim utimur in medicina. * Conſeruantur per annũ.
Febrientium uentrem laxant, ſitim ſedant, linguæ ariditatem & ſcabritiem
tollunt, pectoris uitia adimunt: humida in primo. Meſues.

Tamarindi dactyli ſunt acidi, fructus palmæ ſylueſtris Indicæ. Eius
folia ad hyperici folia multum accedere conſpecta ſunt, etiamſi à quibuſdam
ſalicis folia illi tribuantur. Fructus, cuius hodie uſus, notus eſt. Probantur co
lore à nigro in rufum langueſcente, teneri, multis uillis intertexti, recentes,
pingues, non retorridi, ex dulcibus acidi, & uinoſo ſapore. Adulterantur pru
norum carne, ſed in his nigredo eſt obſcura, humentiores ſunt, & prunorum
odor & ſapor illis ineſt. Seruantur in fictile uitratum coacti, loco frigido &
ſicco, per annos tres. Potio eorum eſt ab uncijs duabus uſq; ad uncias quin-
que. Eſt medicamentum excellens atque innocens, frigidum ſiccum ordine
ſecundo. * Ob id humorum acrimoniam reprimit, bilẽ purgat, eiuſq; & ſan-
guinis feruorem furoremq; compreſsit, febres acutas lenitione egẽtes, & re-
gium morbum ſanat, ſitim ac omnem uentriculi hepatiſque ardorem extin-
guit, uomitum ſiſtit. Meſues & Medici Florentini.

Vvae paſſæ acinis exemptis, è uino aut aqua lotæ, unciæ unius uel al-
terius inſtar, uentrem laxant. Andernacus.

De fru-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0171-8
DFG

De fructibus purgantibus bilem atram. A

MYROBALANI Indæ optimæ ſunt nigræ, magnę, carne denſa, graues ſine oſsibus. Doſis pulueris à drachmis duabus ad unciam ſemis. Infuſionis uerò ab uncia dimidia ad drachmas decem. Sunt frigidæ in primo, ſiccæ in ſecundo. * Bilem utramq;, pręſertim exuſtam purgant: tremoribus membrorum conferunt: colorem nitidum pariunt: elephanticos iuuant: mœrores auferunt: & quartanam fugant. Meſues.

De fructibus purgantibus pituitam.

COLOCYNTHIS eſt cucurbitæ ſylueſtris fructus, mali inſtar rotundus. Huius medulla in uſu eſt. Laudatur pilę mediocris in ſpeciē conglomerata, uehementer amara, matura, ampla, rara, ob id leuis: & quātò leuior, tantò melior: alba admodum lenis, eadem fœmina. Immatura, & his notis deſtituta, mala. Colligitur autumno cum flaueſcit, abeunte iam uirore. Conſeruatur per annos tres. Datur ſaltem robuſtis, & ętate florētibus, à ſiliquis ſex ad decem, frigus & æſtum uitantibus. Corrigitur eius malitia, maſtiche, gummi tragacantho, uel bdellio. Calida & ſicca ordine tertio. * Pituitam & alios humores craſſos & glutinoſos, magis ex profundis partibus & diſtantibus, ut cerebro, neruis, muſculis, iuncturis, pulmone, thorace, quàm ex uenis attractos, purgat, ac etiam bilem flauam. Quapropter cephalalgiæ, dolori cranei B totius, hemicranię, epilepſiæ, apoplexiæ, uertigini, aquæ fluxioni in oculū, podagræ frigidę, iſchiadi, ac reliquis neruorum iuncturarumq; affectib. mirificè ſubuenit: item aſthmati, ac tuſsi antiquæ, diſpnœę ex thoracis repleti anguſtia. Ac præterea ſummè omniū prodeſt colico dolori tam pituita, quàm flatibus, & hydropi. Omnia autem hæc ſiue ſumpta, ſiue clyſtere, aut balano inteſtinis immiſſa pręſtat: utero autem impoſita, fœtum necat. Eadem cum aceto forti affricta, alphos, pſoram ſanat. Oleum denique ſuper cineres calidos incoctum cortici eius inanito, capillos illitu nigrat, eosq; ne cadant, firmat, canitiem tardat. Idem auri inſtillatum eius dolorem ac tinnitum ſanat. Acetum autem ſimiliter incoctum collutione dolorem dentium ſanat: incîdit enim, tenuat, terget ac digerit. Meſues.

CVCVMIS ſylueſtris, ſeu aſininus, fructu ſolo diſtat à ſatiuo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non diſsimilem, folia atque ſarmenta ſatiui refert, radice candida, magna. Naſcitur in ſabuletis, & ruderibus, frutice in totum amaro. Colligitur ſuccus ex fructibus per maturitatē pallentibus, exeunte æſtate: ſiccatur ut ſcamonium: & triennio ſeruatur. Datur à granis decem uſque ad ſcrupulum unum. Corrigitur bdellio, aut tragacanthi lachryma, aut aqua mulſa cum ſalis modico adiecto, aut lactis portione. Calidus eſt & ſiccus ordine tertio, ſubſtantia ignea & terrea uſta conſtat. * Purgat potenter pituitam uomitu & deiectione, & interdum bilem, ſi ua-

A cuari parata eſt: ſeroſum quoq; excrementum, etiam euulſu contumax, atq; adeò à iuncturis mirificè trahit. Meſues & Dioſcorides.

MYROBALANI Chebuli, quò maiores, eò meliores, ſubnigræ, in rubrum inclinantes, graues, quæ aquæ impoſitæ ſtatim merguntur, cortice craſſo. Ex Memphiticis nundinis adferuntur. Doſis pulueris eſt à drachmis duabus ad quatuor. Infuſionis uerò à drachmis quatuor ad decem. Humectati ſaccharo condiuntur. * Pituitam expurgant: mentem exacuunt: uiſum reddunt clariorem. Sacchаro uerò conditi uentriculum tum purgant, tum corroborant: hydropi & febribus diuturnis conducunt. Meſues.

MYROBALANI Emblici prǽſtantiores ſunt magni, carnis multæ, dέſi, graues, oſsium paruorum. Ex Syria apportantur. Doſis pulueris eſt ab aureo uno uſq; ad tres. Infuſionis uerò ab aureis tribus uſq; ad ſex. * Purgant pituitam, cerebrum, neruos, uentriculum & cor corroborant: intellectum augent: ſtomachum à pituita & putrefactione mundificant: cordis tremori conferunt: appetitum excitant, & uomitum ſedant. Meſues.

MYROBALANI Bellerici meliores ſunt magni, denſi, graues, & cortice craſſo. Quæ his notis carent, aut uetuſtate exoleti ſunt, aut aliud incommodum paſsi ſunt. Ex nundinis Memphiticis feruntur. Doſis ut Emblicorum. * Frigidi ſunt primo, ſicci uerò ſecundo: cætera emblicis uiribus proximi. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0173-0

DE SEMINIBVS CAP. XI. A

Semē eſt ea pars plā tæ, ex qua in terram proiectâ, ſimilis planta producitur. Horū aūt alia uel

- Alterant
  - Conſeruādo: atq; uel qualitate
    - Prima: atque uel ſecundum
      - Quātitatē. Sic
        - Calida in
          - Primo
            - Coriandrum.
            - Fœnumgræcum.
            - Lini.
            - Lithoſpermon.
            - Lupini, Oryza, &c.
          - Secundo
            - Anethi, Apij.
            - Eruum, Erucæ.
            - Ocimi, Vrticę, etc.
          - Tertio
            - Ammios, Aniſi.
            - Anethi, Amomi.
            - Carei, Cardamomū.
            - Fœniculi, Cumini.
            - Dauci, Nigellæ.
            - Napi, Petroſelini.
            - Seſeleos, Staphidis Agrię.
            - Viticis, &c.
          - Quarto
            - Naſturtij.
            - Sinapi, &c.
        - Frigida in
          - Primo
            - Hordeum.
            - Milium, &c.
          - Secundo
            - Acetoſæ.
            - Cichorij.
            - Solani, &c.
          - Tertio
            - Cicutæ.
            - Hyoſciami.
            - Papaueris, &c.
        - Humida in Primo
          - Maluæ.
          - Seſami, &c.
        - Sicca in
          - Primo
            - Faba, Fœnūgræcū.
            - Fœniculi.
            - Hordeum, &c.
          - Secūdo
            - Eruū, Lēs, Milium.
            - Oryza, Papaueris.
            - Solani.
          - Tertio
            - Aneti, Apij.
            - Ammi, Aniſum.
            - Careum.
            - Cuminum.
            - Coriandrum.
            - Granū tinctoriū.
            - Nigellæ.
            - Milium.
            - Petroſelini, &c.
      - Locum. *Vide in ſequentib. ſignum* A.
    - Secunda. *Vide ir tibus ſignum*
  - Corrūpendo: *ſiū uenena: ut*
    - Coriandrū.
    - Pſiliū.
- Purgant, *Vide in ſequentibus ſignum* C

B

Semina

A

- A. Semina ſecundum locum alterantia, aut
  - Calefaciunt
    - Caput,—Fœniculi, Maioranæ, &c.
    - Thoracem,—Vrticæ, &c.
    - Cor,—Ocimi, &c.
    - Stomachum
      - Aniſi, Cumini.
      - Ameos, Cardamomum.
      - Grana Paradiſi, &c.
    - Iecur
      - Aniſi, Ammeos.
      - Amomi, Apij.
      - Aſparagi, Cumini.
      - Carei, Dauci.
      - Fœniculi, &c.
    - Splenem
      - Aniſi.
      - Carei.
      - Naſturtij, &c.
    - Renes & ueſicam
      - Ciceres, Erucæ.
      - Saxifragiæ.
      - Vrticę, &c.
    - Vterum,—Rutæ, &c.
    - Artus
      - Naſturtij.
      - Rutæ.
      - Sinapi, &c.
  - Refrigerant
    - Caput
      - Lactucæ.
      - Iuſquiami.
      - Papaueris albi, &c.
    - Thoracem,—Papaueris albi, Violarum, &c.
    - Cor
      - Coriandrum.
      - Semen Citri.
      - Acetoſæ, &c.
    - Stomachum,—Coriandrum pręparatum, &c.
    - Iecur
      - Cucurbitę, Cucumeris.
      - Citrulli, Endiuiæ.
      - Lactucæ, Melonum.
      - Portulacæ, Scariolæ, &c.
    - Splenem
      - Citrulli, Cucurbitæ.
      - Cucumeris, Endiuiæ.
      - Lactucæ, Melonum.
      - Portulacæ, Scariolæ, etc.
    - Renes & ueſicam
      - Cucurbitæ.
      - Citrulli.
      - Cucumeris.
      - Melonum.
      - Endiuiæ.
      - Portulacæ.
      - Lactucæ.
      - Scariolæ, etc.
    - Artus
      - Cucurbitæ, Citrulli.
      - Cucumeris, Endiuiæ.
      - Lactucæ, Melonum.
      - Portulacæ, Scariolæ, etc.

B

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0175-1

A

B. Semina *qualitate ſecunda alterantia, aut*

- Aſtringunt
  - Anthera, Berberorum.
  - Burſæ paſtoris.
  - Granum tinctorium.
  - Milium, Nuclei acinorum.
  - Portulacæ, &c.
- Diſcutiunt
  - Aneti, Dauci.
  - Fœnumgræcum, Lini.
  - Nigellæ, Seſami, &c.
- Abſtergunt
  - Faba, Eruum.
  - Hordeum, Lupini.
  - Vrticæ, &c.
- Emolliunt
  - Fœnumgræcum.
  - Lini, Maluæ.
  - Nigellæ, &c.
- Indurant, — Portulacæ, &c.
- Suppurant
  - Fœnumgræcum.
  - Hordeum, Lini.
  - Lolium, &c.
- Glutinant
  - Eruum, *ſeu* Orobus.
  - Lolium.
  - Lupinus, &c.
- Flatus *diſcutiunt*
  - Aniſi, Anethi, Apij.
  - Carei, Cumini.
  - Dauci, Fœniculi.
  - Nigellæ, Petroſelini.
  - Seſeleos, Santonici, &c.
- Semen *generant*
  - Cicer, Faba.
  - Erucæ, Lini.
  - Fraxini, &c.
- Menſes *mouent*
  - Amomi, Aſparagi.
  - Aniſi, Ammi.
  - Cicer, Dauci.
  - Apij, Fœniculi.
  - Petroſelini.
  - Seſeleos.
  - Leuiſtici, &c.
- Calculum *frangunt*, — Maluæ, Milij Solis, &c.
- Menſes *ſiſtunt*, — Anthera, Cuminum, Pæoniæ, &c.
- Venenis *reſiſtunt*
  - Ammij, Aniſi, Apij.
  - Cardamomum, Citrij mali.
  - Fœniculi, Rapæ, &c.
- Dolorem *mitigant*
  - Anethi, Amomi.
  - Cardamomum, Cuminum.
  - Dauci, Eruum, Fœnumgræcum.
  - Lini, Hyoſciami, Milium.
  - Panicum, Petroſelini, &c.
- Strumas *diſcutiunt*
  - Altheæ, Coriandrum.
  - Hordeum, Lentes, Lupini.
  - Lolium, Litoſpermum, &c.

B

A

- C. Semina purgantia
  - Bilem
    - Pſillij.
    - Thymelææ, *ſeu* Cocci Gnidij.
    - Thlaſpi, *&c.*
  - Pituitam
    - Carthami, *ſeu* Cnici.
    - Geniſtæ.
    - Lathyris.
    - Ricini, *&c.*

De ſeminibus calidis in primo.

SEMEN CORIANDRI nodoſum eſt, intus cauum: naſcitur in hor-
tis. colligitur autumno: ſeruatur repurgatum, & exiccatum in loco ſic-
co, non calido, per annos duos. * In quibus parum calefaciendum, ma-
gis autem ſiccandum eſt, conuenit, ut in puluere ad caput & uentriculum, ſic
ut in tragematis à cibo ſumatur. Quia uerò exhalationes ad caput excitat,
aceto macerari debet. quod ſeplaſiarij præparari dicũt. In uertigine & dolo-
ribus capitis, ex cõſenſu factis, uitare prorſus oportet. Meſues, & Andernac.

FOENIGRAECI ſemen profert planta trifolio ſimilis, corniculis qui-
buſdam incluſum. Naſcitur paſsim in campeſtribus. colligitur ſemen menſe
Iulio, uel Auguſto. Seruatur à feſtucis & paleis repurgatum & exiccatum,
per annos duos, in loco ſicco. * Fœnigræci farina uim habet emolliendi, di-
B ſcutiendique: in aqua mulſa decocta aduerſus tam internas, quàm externas
inflãmationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto & nitro trita extenuat.
Succus decocti eius fœminarum malis ſubuenit: & ſiue tumor, ſiue præclu-
ſio ſit uuluæ, fouentur, & inſident. Fœnigræci in aqua decocti cremor expreſ-
ſus, capillos, furfures, & manantia capitis ulcera purgat: locos dilatat, & e-
mollit, ſi cum anſerino adipe peſsi uice ſubijciatur. Viride cum aceto utiliſ-
ſimũ imbecillibus locis, & ulcera ſentiẽtibus. Decoctũ eius prodeſt aduerſus
teneſmos, fœtidáq; dyſentericorũ proluuiem. Oleũ quod ex eo exprimitur,
& myrto, capillos & genitaliũ cicatrices abſterget. Meſues & Dioſcorides.

LINI ſemen uulgò notum eſt. Naſcitur in cãpeſtribus cultis, & pinguib.
Colligitur æſtate, cum maturũ eſt. Seruatur repurgatum & exiccatum in lo-
co ſicco per annos duos. * Eaſdem, quas fœnumgręcum uires habet. Diſcu-
tit & emollit omnẽ intus, foriſq; inflammationem, cum melle, oleo, exiguaq;
aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: uitia cutis in facie, uaroſq; cru-
dũ tollit: illitũ cum nitro & ficulneo cinere, parotidas, duritiaſq; diſcutit: ul-
cera quæ ſerpunt, fauoſq; cum uino decoctũ expurgat: ungues ſcabros exi-
mit, cum pari modo naſturtij & mellis: uitia pectoris extrahit, ſi ex melle in
eclegmatis uicem ſubſtituatur: tuſsim lenit: uenerẽ ſtimulat, ſi farina piperis
& melle exceptũ, pro placenta largius adſumatur. Huius decoctum intera-
neorum, uuluęq; eroſionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad uuluæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0177-3
DFG

inflammationes in deſeſsionibus perquàm utile. Dioſcorides. A
LITHOSPERMVM à ſeminis duritie nomẽ accepit. Folijs eſt oleę lon-
giorib. & latioribus, mollioribus, iacẽt humi, quæ ab radice exiliũt: ramulis
rectis, tenuib. firmis, craſsitudine acuti iũci, lignoſis: in quorũ cacumine biſi-
di exortus cauliculorũ ſpeciẽ exhibẽt: folijs longis, inter quę paruum ſemen
rotundũ, erui magnitudine, duritia lapidea. Naſcitur in aſperis & editis locis.
Colligitur mẽſe Iulio. Cõſeruatur p annos duos in loco ſicco. * Vim hanc ha
bet, ut ſemine cũ uino albo poto, calculos frangat, pellatq́; urinam. Dioſcor.
SATIVVS LVPINVS notus eſt. Naſcitur in cãpeſtribus, & hortis. Col
ligitur menſe Iulio, uel Auguſto, cum maturũ eſt. Seruatur per annos duos.
* Huius farina cũ melle delinctu, aut potu, uẽtris animalia expellit. Ipſi quo-
que macerati, & cũ ſua amaritudine eſitati, eadem efficiunt. Decoctũ eorum
idẽ munus pręſtat, cum ruta & pipere potum: quare lienoſis prodeſt. Eodem
ulcera tetra, quæ theriomata uocãt, gãgrenas, incipiẽtem ſcabiẽ, eruptiones
puſtularũ, ulcera in capite manãtia, uitiligines, maculasq́; fouere utiliſsimũ:
menſes & partus extrahit, cũ myrrha & melle ſubditũ in uellere. Eorum fari-
na cutem, liuoresq́; corrigit: inflammationes cũ polenta & aqua mitigat: tu-
bercula & coxendicum cruciatus, ex aceto lenit: ſtrumas in aceto cocta, illi-
taque diſsipat: carbunculos rumpit. Decocti cœleſti aqua, donec in cremo-
rem lenteſcant, faciem abſtergunt: medentur pecorum ſcabiei, cum radice
nigri chamęleontis, ita ut tepente decocto abluantur. Lupini triti, ubi mace- B
rata dulceſcere cœperint, cum aceto poti, faſtidiũ detrahunt, & cibi auidita-
tem faciunt. Gignuntur & ſylueſtres lupini, ſatiuis ſimiles, ſed omnino mi-
nores: qui eadem quæ ſatiui poſſunt. Dioſcorides.
ORYZA frugum generis eſt, in paluſtribus, riguisq́; naſcens. * Medio-
criter alit: ſed aluum ſupprimit. Dioſcorides.

De ſeminibus calidis in ſecundo.

ANETHVM hortis omnibus frequẽtiſsimũ, omni adeò ex parte fœnicu
lum ęmulatur. Colligitur ſemen menſe Iulio uel Auguſto, cum maturum eſt.
Seruatur expurgatum in loco ſicco, per annos tres. * Huius decoctum potu
lac euocat: inflationes & tormina ſedat: aluũ, uomitionesq́; ſiſtit: urinas ciet,
ſingultus lenit, oculorũ aciem hebetat, genituram reſtinguit, aſsiduè potum.
Fœminis uuluę malo opportunis, ad deſeſsiones utile. Condylomata illitus
ſeminis cremati cinis tollit. Dioſcorides.
APII ſemẽ naſcitur paſsim in hortis, & riguis. Colligitur mẽſe Iulio. Cõſer
uatur expurgatũ & ſiccatũ, per annum unum in loco ſicco. * Vrinas & men-
ſtrua mouet, flatusq́; diſcutit. Venenis reſiſtit, & dolores internos ſedat: ue-
narum, arteriarum, & renum obſtructiones, detergendo, extenuando diſcu-
tit: comitialibus, grauidis & fœtui inimicum. Dioſcorides & Galenus.
OROBVS ſiue ERVVM, illud eſt qđ in Hetruria *Moco* uocatur, uulgoq́;
cum ſit

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0178-8

A cum ſit notiſsimũ,ſeritur. Hoc itaq; utendũ,non alio. Aliud ſupradicto ſimi-
le Creta adfertur. Orobus illic nominatũ,hoc nõnulli uerũ eſſe exiſtimãt. fo-
lijs eſt phaſioli uulgaris, ſed anguſtioribus & minoribus: ſemine ſubflauo:
quod cũ difficilè reperiatur,ſupradicto utendum eſt. * Amarum eſt, incîdit,
extergit,atq; obſtructiones uiſcerũ expedit. Si ſumatur copioſè,ſanguinem
per urinas euocat. ex linctu cum melle craſſos pulmonis thoraciſq; humo-
res educit. cutis aſperitatem læuigat,pruritum,lenticulas, maculas & ulcera
cum melle detergit. Galenus,Dioſcorides,& Medici Florentini.

ERVCAE ſemẽ in hortis naſcitur. Colligitur Iulio mẽſe, conſeruatur ue-
rò per annum. * Vrinã cit,uenerem cõcitat,ſemenq; auget. Ventris tineas e-
necat,lienẽq; extenuat. Syluestris erucæ ſemine pro ſinapi quidam utuntur.
Vrinam uehementius pellit,& multò ſatiuo acrius. Dioſcorides & Galenus.

OCIMI ſeu BASILICONIS ſemen nigrum eſt. Naſcitur in uiridarijs.
Colligitur menſe Iulio: cõſeruatur aũt per annũ. * Cor exhilarat: eius defe-
ctionẽ tollit: humidũ ſtomachũ corroborat. Potũ cõuenit atrã bilẽ gignẽtib.
difficili urinę, inflatiſq;: narib. hauſtũ, ſubinde mouet ſternutamẽta. Sed ocu
los premi neceſsũ eſt, cũ ſternutamentũ urget. Dioſcorides & Creſcentius.

VRTICAE ſemen Iulio menſe colligitur: repurgatur, & conſeruatur per
annũ loco ſicco. * Potũ ex paſſo uenerẽ ſtimulat, & uuluę ora patefacit: cum
melle delinctum orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus pro-
B deſt: thoracem expurgat. Erodentibus medicamentis admiſcetur. Dioſcor.

AMMI hodie à nõnullis oſtẽditur folijs fœniculo tenuiorib. caule gracili,
umbella in qua cãdidi flores, & ſemẽ minutiſsimum, cumino ſimilis, nõ p oĩa
reſpõdẽs ueterũ deſcriptiõi. Pleriq; exiſtimãt ſemẽ quoddã ex Hiſpanijs ſub
Amomi nomine allatũ, uerum eſſe Ammi, aut ſaltẽ eius loco uſurpari poſſe.
Quòd ſi Ammi in prõptu nõ ſit, eius loco cuminũ uel aniſum accipiendũ eſt:
* Vis ei excalfactoria, feruẽs & exiccãs. Facit ad tormina, urinæ difficultatẽ,
ſerpentiũ ictus, cũ uino potũ: mẽſtrua ciet. Miſcetur derodẽtibus cãtharidũ
medicamẽtis, quę ecdoria uocãt, ut inde exortis urinę difficultatib9 reſiſtat.
Sugillata cũ melle tollit. colorẽ potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum
cum uua paſſa, aut reſina, uuluas purgat. Dioſcorides, & Medici Florentini.

ANISI ſemẽ uulgò notũ eſt. Melius ſemper recẽs, plenum, non furfuro-
ſum, odore pręſtãs. Colligitur mẽſe Iunio uel Iulio: expurgatur à pediculis,
feſtucis: ſiccatur & cõſeruatur p annũ in loco ſicco. Excalfacit & ſiccat. oris
halitũ iucũdiorẽ facit, doloris leuamẽtum pręſtat. Vrinã ciet, diſcutiẽdi uim
habet: hydropicis potũ ſitim extinguit. Animalium uenenis aduerſatur: ua-
let ad inflationes: aluum, & alba fœminarum profluuia ſiſtit: lac ad mammas
elicit: uenerem ſtimulat: dolores capitis leuat, ſuffitum naribus. cum ro-
ſaceo tritum, inſtillatumq;, fractis auribus medetur. Dioſcorides.

AMOMVM hodie paſsim deſideratur, uidelicet ſemẽ candidũ uel fuluũ,

ſimplici tamẽ colore,non uario,&c. Quod autem officinæ oſtendũt,nigrum A
eſt ſemen,& cenſetur eſſe Sion Dioſcoridis. Proinde eius loco, Aſarum aut
Calamus aromatticus ſubſtituendus eſt. Medici Colonienſes.

CARVM ſemẽ eſt uulgaris noticię. Naſcitur in pratis & collibus. Colligi-
tur mẽſe Iunio: mũdatur, exiccatur, & ad uſum ſeruatur in loco ſicco p annũ.
* Excalfacit, uriná cõcitat, ſtomacho utile, os cõmendat, cõcoctionem adiu-
uat. Vtiliter miſcetur antidotis & oxyporis. aniſi uicem prębet. Dioſcorides.

CARDAMOMVM Græcorum, quod eſt cordumemi Arabum, tametſi
multi dubitẽt quid ná ſit. Illud tñ quod officinę cardamomũ maius appellãt,
cardamomi Græcorũ loco uſurpari poſſe uidetur, quia aromaticá quãdam
acrimoniá, nec non amaritudinẽ, quãuis obſcuram, habet. Aliud uero eſt car
damomũ Arabũ à Gręcorũ cardamomo: eiusq; duo genera cõſtituunt, ma-
ius & minus, utrumq; nobis incognitum: niſi maius illud intelligatur, quod
Melligetá, aut granum Paradiſi nuncupant. Semen eſt anguloſum, acre, lin-
guam uellicás, non admodũ aromaticum. Cardamomũ minus officinarum
nullo modo cõuenit cum cardamomo minori Arabum, neq; ad aliquod car-
damomi genus referri poteſt: ſed eſt melanthij genus. * Calefacit, diſcutit,
lumbricos enecat: ſcabiem ex aceto ſanat: ex uino ſumptum, renibus & uri-
næ difficultati medetur. Dioſcorides & Medici Florentini.

FOENICVLI ſemen uulgaris eſt noticię. Naſcitur paſsim in hortis. Col
ligitur menſe Septembri: exiccatur, mundatur, & ſeruatur per annum, in lo- B
co ſicco. * Excalfacit ordine tertio, exiccat uerò primo. Lac procreat: ſuffu-
ſis auxiliatur: urinas, menſesq; ciet. Galenus.

CVMINVM ſatiuũ omnibus notũ eſt: ori gratũ. Colligitur menſe Iunij.
Seruatur per annũ. * Excalfacit, aſtringit, exiccat. ad tormina, inflationesq;
cõuenit, coctũ, & cũ oleo inditũ, aut cũ hordacea farina illitũ. orthopnoicis
datur in poſca: demorſis à ſerpente, in uino. teſtium collectionibus auxilia-
tur, impoſitũ cum uua paſſa, aut lolij farina, cerato'ue: mẽſium abundantiam
inhibet. Cõtritum autem in aceto, & naribus obiectum, ſanguinis profluuia
ſiſtit. Colorem bibentium aut perũctorum mutat in pallorem. Dioſcorides.

DAVCI tria ſunt genera: primũ Italicũ, quod ſylueſtrẽ paſtinacá imitatur:
alterũ Creticũ, qđ legitimũ eſt. Id creſcit etiá in Delphinatu. folia fœniculi
habet, & radicẽ ualde odoratá. huius loco paſtinaca ſylueſtri uti poſſumus.
Tertiũ coriãdri folijs apparet. * Omnia uenerẽ irritãt, quanquã ſylueſtris ſe-
mẽ flatu careat, eoq; uriná & mẽſtrua ciet. Cõmune officinarũ, ſpecies quæ-
dá ſylueſtris paſtinacæ exiſtit. Quodlibet adeò mẽſtrua promouet, ut etiá ſe-
cũdas, fœtumq; pellat, & ſtrãgulatũ ſedet, calculosq; expellat. Foris impoſi-
tũ, multũ diſcutit, & œdemata diſſoluit. Andernacus ex Dioſcoride & alijs.

NIGELLA, quam Dioſcorides Gith, aut Melanthium nominat, herbula
eſt exilibus ſurculis fruticans, binos dodrantes aut amplius altis: folijs mi-
nutis,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0180-8

A nutis, aliquantulum ad ſenecionis ſimilitudinem accedẽtibus, ſed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblõgo, intercurſantibus intus membranis, quibus ſemen includitur nigrum, acre, odoratum. Qua hodie utuntur nigella, non eſt uerum melanthium, ſed cumini fortè ſyluestris apud Dioſcoridem genus. Verum hodie reperitur, ſed non paſſim: itaq; adhibẽda eſt diligentia. Melanthij genus eſt, quod uulgò cardamomum minus creditur, nigellaq; citrina uocatur, quæ præter colorem, omnino cum melanthio ſuprà deſcripto conuenit. eius itaq; uſus eſſe poterit ueri melanthij loco, potius quàm uulgari nigella, quę nõ eſt odorata, ut uera eſſe debet. Naſcitur melanthium uerum in hortis, uiridarijs, atq; etiam in alijs locis ſatũ. Colligitur æſtate: ſiccatur, & ſeruatur per annos duos. * Capitis doloribus illitum fronti, ſubuenit: diſcutit recentes oculorum ſuffuſiones, tritũ ex irino, & infuſum naribus: tollit lepras, lentigines, duritias, tumoresq; uetuſtos, cum aceto illitũ: circũſcarificatos clauos excutit, cũ uetere urina impoſitum. Dentium doloribus, cum aceto & teda decoctum & collutum prodeſt: teretes uentris tineas expellit, peruncto ex aqua umbilico. Deſtillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum. Vrinã & menſtrua ciet, multis diebus ſumptum, & lac extrahit: difficultatem ſpirandi cum uino potum, leuat: phalangiorum morſibus ex aqua, drachmæ pondere, hauſtũ auxi-
B liatur. Incenſo ſerpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare. Dioſc.

NAPI non ubiq; naſcuntur. Colligitur ſemen menſe Iunio: ſiccatur & ſeruatur per annos duos. * Potum ſemen uenenorum uires hebetat: antidotis admiſcetur: decoctum eius purgationibus fœminarum, & ueſicæ conuenit: menſtrua & urinas prouocans. Dioſcorides.

PETROSELINI ſemen paſsim in hortis naſcitur, guſtu acre, cum amaritudine. Colligitur menſe Iulio: exiccatur, & ſeruatur per annum. * Excalfacit ordine tertio: incîdit. Hinc mẽſes & urinam largè prouocat. Flatus quoq; diſcutit. Galenus.

SESELEOS, uulgò Sileris montani ſemẽ, hoc eſt Maſsiliẽſis: nam aliud ad nos nõ conuehitur. Inuenitur Pariſijs, Monſpeſſuli, & alibi, quod eſt Pelopõneſiacũ & Ægyptiacum. Maſsilienſe uerò pręcellit: proximũ huic, quod in montibus calidis & ſiccis naſcitur. Quando aũt in cõpoſitionib. Seſeli citra adiectionem ponitur, Maſsilienſe intelligi debet. Colligitur menſe Iulio: & conſeruatur per annum. * Optimum medicamentum in diſcutiendis flatibus: urinas mouet, extenuat: eoq; comitialibus & orthopnoicis opitulatur. Andernacus.

STAPHIS AGRIA, ſiue herba pedicularis, folia habet labruſcę, diuiſa: & cauliculos rectos, molles, nigroſq;: fert florem glaſti: & folliculos uirides, ſimiles ciceri, & in his ſemen triangulum, ſcabrum, ex nigro ſubfulueſcentẽ, intus album, guſtu acrem. In Iſtria, Dalmatia, Apulia, & Calabria frequentiſ-

ſima prouenit. Colligitur ſemen mẽſe Iulio. * Grana quindecim ſi trita in a- A
qua mulſa dentur, craſſum humorem per uomitum purgant: ſed qui hauſe-
runt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere oportet, & aquam mul-
ſam continuò potui dare: quoniã pericula ſtrangulationis inferũt, & fauces
adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriaſi prodeſt, item prurigini & pſoris.
Cit plurimã pituitam cõmanducata: decocta in aceto, dentium dolori, collu
to ore ſubuenit: rheumatiſmum gingiuarum ſiſtit: ulcera oris manantia cum
melle ſanat. Vrentibus malagmatis imponitur. Dioſcorides.

SEMEN VITICIS colligitur menſe Septembri: cõſeruatur aũt per an-
num. * Flatus diſcutit, uenereḿq; compeſcit: uenenatis ictibus, aquę quæ cu
tem ſubijt, lienoſisq́; auxiliatur: lac euocat, menſes ciet drachmæ põdere in
uino potum: caput tentat, & ſoporem affert. Dioſcorides.

De ſeminibus calidis in quarto.

NASTVRTII ſemen uulgò notũ eſt. Naſcitur paſsim in hortis. Colligi-
tur mẽſe Iunij. ſiccatur, mũdatur & cõſeruatur per annum, in loco ſicco. * Se
men eſt acre: excalfacit, ſtomacho aduerſatur, aluũ turbat, tineas excutit, lie-
nem imminuit, partus exanimat, menſes cit, uenerẽ ſtimulat, ſinapis & erucę
ſimile intelligitur: lepras & impetigines abſtergit. Illitum cũ melle lienẽ exte
nuat, fauos expurgat: pulmonũ uitia extrahit, ſorbitionib. incoctũ: ſerpentiũ
uenenis potum reſiſtit, atque eas ſuffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: B
carbunculos ad ſuppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum po-
lenta cõmodè ex aceto illinetur: tumores, collectionesq́; diſcutit: emittit fu-
runculos illitum cum muria. Dioſcorides.

SINAPI colligitur menſe Iulio. Eligi debet adultũ, ualde rufum, non ma
gnopere ſiccũ, ſed quod fractũ internè uireſcat, & ueluti quodam ſucco ma-
deat, cæſium colore: ſiquidem recens id genus, tẽpeſtiuũ habetur. * Ad cale-
faciendum, extenuandũ, extrahendum efficax eſt. Ad eliciendã capitis pitui
tam manditur: contra præduros tonſillarũ tumores, ac ueterẽ, calloſamq́; ar
teriæ ſcabritiem, ſuccus ex aqua & melle conuenienter gargarizatur: ſternu
tamenta ciet, tritũ, & narib. admotũ: comitialib. quoq; auxiliatur: fœminas
uuluæ ſtrangulatu oppreſſas excitat: lethargicis deraſo capite illinitur. Cum
ficis admiſtũ donec rubeſcat locus, & ad coxẽdicũ cruciatus impoſitum, ad
lienes, & omne genus dolores cõfert, cũ permutãdę ualetudinis cauſa ex al-
to uitia extrahenda ſunt: alopecijs illitũ medetur: faciẽ purgat: ſugillata cum
melle, adipe, aut cerato rapit: feræ impetigines & lepræ eo cum aceto perun
guntur: cõtra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui, polẽtæ modo in-
ſpergitur: extrahentib. emplaſtris, ſcabiemq́; extenuantib. utiliter admiſceri
ſolet: tritum grauitati aurium, & ſonitui, cũ fico impoſitum prodeſt. Succus
ad hebetudines oculorũ & genarum ſcabritias magna utilitate illinitur. Ex-
preſſus recenti ſemine ſuccus in ſole ſiccatur. Dioſcorides.

A

De ſeminibus frigidis in primo.

HORDEVM uulgaris eſt noticię. Eſt candidũ, purumq;. Id minus quàm triticum alit. Ptiſana tamẽ ob cremorem in decoctione redditum, plus alimẽti præbet, quàm polenta ex hordeo facta. * Contra acrimonias, atq; gutturis ſcabricias, exulcerationesq; pollet: quibus etiã triticea ptiſana præſidio eſt: ſed plus alit, magisq; urinam mouet. Lac abundè ſuppeditat, ſi cum fœniculi ſemine cocta ſorbeatur. Hordeum abſterget, urinã ciet, inflationem parit, ſtomacho aduerſatur, tumores concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulſa aqua cũ fico, ut inflammationes, collectionesq; diſcutiat: duritias cum reſina & fimo columbarum concoquit: cum melileto aũt, & papaueris calice dolores finit, qui latus excruciant: aduerſus inteſtinorũ inflationes cũ lini ſemine, fœnogræco, & ruta illini iuuat: ſtrumas cum pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri urina, ad concoctionem perducit: & cum myrto, aut uino, aut malicorio, aut ſylueſtrib. pyris, aut rubo, alui profluuia ſiſtit: podagricis inflãmationibus cũ cotoneis aut aceto prodeſt: decocta in acri aceto, modo quo hordeaceum cataplaſma, & calida impoſita, lepris medetur. Cremor uerò farinæ ex aqua, atq; cum pice & oleo decoctus, puri mouendo eſt: cum aceto ſubactus, itidem & cum pice contra articulorũ fluxiones prodeſt. Farina ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat. Dioſcorides.

B MILIVM quoq; uulgaris eſt noticiæ. Frigidum in primo, ſiccum uerò in tertio. In panes coactum, minus cæteris frugibus alit: * ſiſtit pulte ſua aluũ, urinam cit. Torretur milium, feruensq; in ſacco ponitur, ut torminibus, reliquisq; doloribus, ſi foueatur, auxilio ſit. Dioſcorides & Galenus.

De ſeminibus frigidis in ſecundo.

ACETOSAE ſemen paſsim in hortis & pratis naſcitur. Colligitur mẽſe Iunio, uel Iulio. * Ex aqua aut uino utiliter bibitur, contra dyſenterias & cœliacorum affectus, ſtomachi faſtidia, ſcorpionum ictus. Quod ſi quis in potu præſumat, nihil moleſti ex ictu patietur. Dioſcorides.

CICHORII ſemen paſsim in cãpeſtrib. naſcitur. Colligitur menſe Iulio, uel Auguſto: ſiccatur, mũdatur, & ſeruatur per annũ, in loco calido. * Feruorem ſanguinis & aliorum humorũ lenit, ac ueneris appetentiã extinguit: uiſcera, præſertim iecur obſtructione liberat: bilioſamq; materiam in illis collectam diſcutit, uiuidumq; faciei colorem reſtituit: eo quòd amarũ ſit, & detergens. Præterea ſtomachum, magis aũt iecur & renes aſtrictione quadam corroborat. Cichorij uerò ſemen adeò eſt ſalutare, ut etiam ſi aſsiduò uel edatur, uel bibatur, nihil incommodi adferat. Andernacus.

SOLANI VESICATORII ſemen, quod Gręci HALICACABVM, Arabes, ALKAKENGI uocant, * urinæ ciendæ efficax eſt, miſceturq; medicamentis, ad iecur, renes & ueſicam idoneis. Andernacus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0183-5
DFG

De ſeminibus frigidis in tertio.

A

CICVTAE ſemen aſtringens eſt,& uenenoſum. * Porrò internis remedijs non additur: in externis liberius, ubi ſtupefacere oportet, ut in mammis indurandis. Andernacus.

Semen IVSQVIAMI, ſeu ALTERCI, menſe Iulio colligitur: ſiccatur, mundatur, & conſeruatur per annum, in loco ſicco. * Stuporem inducit, & colicis medicamentis admiſcetur. Dioſcorides.

Semen PAPAVERIS, albi, rubri & nigri, menſe Maij colligitur: ſiccatur, mundatur à feſtucis, pulueribus, & per annum ſeruatur, in loco ſicco. * Album familiare magis eſt, dolores obtundit, & ſomnum mediocriter conciliat. Dioſcorides.

De ſeminibus humidis in primo.

MALVAE ſemen menſe Auguſto uel Septembri colligitur: ſeruatur aũt per annum, in loco ſicco. * In uino potum, addito loti ſylueſtris ſemine, ueſicæ cruciatus lenit. Dioſcorides.

SESAMI ſemen ex Græcia & Peloponneſo ad nos cõuehitur. * Seſamũ ſtomacho inutilis cibus. halitus grauitatem facit, quoties inter mandendũ, commiſſuris dentium inhæſit: neruorum craſsitiem illitu diſcutit: medetur auribus fractis, ambuſtis, inflammationibus, coli doloribus & ceraſtæ morſibus: capitis dolores, qui æſtuatione concitantur, ex roſaceo lenit. Dioſcorides. B

De ſeminibus ſiccis in primo.

Faba uulgaris noticiæ eſt. * Inflationem excitat, ægrè cõcoquitur, tumultuoſa ſomnia facit, tuſsi confert, carnem gignit, media calidi frigidiq; natura. Decocta in poſca, & cum ſuo cortice eſitata, dyſenterias & cœliacorum profluuia ſiſtit: contra uomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, ſi aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negocij ſtomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomẽtum eius & per ſe, & cum polenta illitum, inflammationes, quas uulnus excitauit, mitigat: cicatrices concolores facit: turgentes grumoſo lacte mammas, etiam ſi inflammatione tententur, adiuuat: lac reſtinguit: furunculos, ſugillata, parotidasq; cum fœnigræci farina & melle diſcutit: cum roſa autem, thure, & oui candido, procidẽtes oculos, tumores, uuasq; reprimit: ſubactum uino, ſuffuſiones, & ictus oculorum recreat. Manducata ſine cortice faba, ad auertendas fluxiones, fronti illinitur: decocta in uino, teſtiũ collectiones ſanat: quò tardius pubes erũpat, pueris imo uentri illinitur: uitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli qui poſt euulſionem renaſcuntur, gracileſcunt, & minus alimẽti capeſſunt: cũ polẽta, ſciſſo alumine, & uetere oleo impoſiti cortices, ſtrumas diſcutiunt. Decocto carũ lanæ inficiũtur. Faba dẽpto cortice in illas partes diuiſa,

in quas

A in quas ſuapte natura ſcinditur, imponi ſolet ſanguinis defluxionibus ab hirudine concitatis: náq; eas ſupprimit, ſi ſemiſecta apprimatur. Dioſcorides.

SICCANT quoq; in primo ſemen Fœniculi, Fœnigræci, Hordeum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus ſiccis in ſecundo.

LENTES * ualenter aſtringunt, corpus deſiccant, uentrẽ ſiſtunt: ſed decoctum earum reſoluit: ideo ipſarum iuris prior aqua abijcitur, ubi recentionis cauſa adhibentur. Somnia tumultuoſa excitant: capiti, neruis, ac pulmoni inutiles. Contra ſubuerſionem ſtomachi, triginta grana lentis delibata deuorari proderit. Decocta cum polenta, & illita, podagras lenit: ſinus cũ melle glutinat, cruſtas rumpit, ulcera purgat. Decocta in aceto duritias & ſtrumas diſcutit. Dioſcorides & Galenus.

SICCANT quoq; in ſecundo, Eruum ſeu Orobus, Milium, Oryza, ſemẽ Papaueris, Solani, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus ſiccis in tertio.

COCCVM, GRANVM TINCTORIVM, KERMES, quo infectores utuntur, frutex eſt ſurculoſus, paruus, cui grana ceu lentes adhærent, quæ electa congeruntur. Optimum gignitur in Galatia & Armenia: deinde
B Aſia & Cilicia: ultimum ex omnibus Hiſpanicum. * Vis huic ſpiſſandi: uulneribus, neruiſq; præciſis, conuenienter ex aceto tritum illinitur. Naſcitur quoq; in Cilicia è quercubus, cochlearum exilium ſimilitudine: quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum uocitant. Dioſcorides.

SICCANT quoq; in tertio, ſemen Anethi, Apij, Ammi, Aniſi, Cari, Cumini, Coriandri, Nigellæ, Petroſelini, Milium, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calfacientibus caput, thoracem, cor, & ſtomachum.

CAPVT excalfaciunt ſemen Fœniculi, Maioranæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

THORACEM excalfaciunt ſemen Vrticæ, &c. de quo uide ſuprà.

COR excalfaciunt ſemina Ocimi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

STOMACHVM uel VENTRICVLVM excalfaciunt ſemen Aniſi, Cumini, Ameos, Cardamomum, Grana paradiſi, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus excalfacientibus iecur.

Semina ASPARAGI uulgaris ſunt noticiæ. Naſcuntur paſsim in hortis. Colliguntur æſtate: & conſeruantur per annum, in loco ſicco. Vrinam ciunt: regium morbum, renũ uitia, & coxendicũ cruciatus perſanant. Dioſcorides.

HEPAR quoq; excalfaciunt ſemen Aniſi, Ameos, Amomi, Apij, Cumini, Cari, Dauci, Fœniculi, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus excalfacientibus ſplenem. A

SPLENEM excalfaciunt ſemen Aniſi, Cari, Naſturtij, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calefacientibus renes & ueſicam.

CICER ſatiuum uulgò notum eſt. Colligitur in fine æſtatis, uel principio autumi: ſiccatur, & conſeruatur per annum. * Aluo idoneum eſt, urinam ciet, inflationem parit, colorem cõmendat, menſes ac partus expellit: lac auget: uenerẽ excitat: calculos in renibus frangit. dato cũ roremarino hydropicis, aut regio morbo laborantibus, eorũ decocto. Cũ eruo decoctũ, illinitur ad inflãmationes teſtiũ, uerrucoſas informicatiões: ad ſcabiẽ, ulcera capitis manãtia, impetigineſq; itẽ cõtra carcinomata, & ulcera quę cacoethe uocantur, cũ melle & hordeo ꝓdeſt. Alterũ genus nigrũ, cæteris minus, qđ Arietinũ uocant. Idem quod album uel rubeum præſtat. Dioſcorides & Galenus.

SEMINIS SAXIFRAGAE albæ plãta, mẽſe Maio prouenit, ſaxoſis, arenoſis, aſperis, ſitientibuſq; locis: folijs humi procumbẽtibus, exiguis, rotũdis, in ambitu ſerratis, uulgaris terreſtris hederę modo: pinguiorib. tamẽ, & molliorib. Caulẽ ꝓfert tenuẽ, iunci modo, hirſutũ, cubitalẽ: in cuius cacumine flores ꝓdeunt albi, cãdidis uiolis nõ abſimiles, ꝗ mẽſe Iunio abſq; ſemine decidũt. Radix huic exilis, granulis ꝗbuſdã cohærẽs, coriandri magnitudine, q̃ partim albicãt, partim uerò rufeſcũt. & ꝓ ſemine ſerũtur, amaro guſtu. B * Tuſa & deuorata urinã cient, renũ & ueſicæ calculos pellunt. Matthiolus.

RENES & VESICAM quoq; excalfaciunt ſemen Erucæ, Vrticæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus excalfacientibus uterum.

RVTAE ſemẽ uulgaris eſt noticiæ. Colligitur menſe Iulio, uel autumno. * Potũ cõtra inteſtina uitia efficax eſt. In antidota cõmodè additur. cõtra incontinentiã urinæ toſtũ ſemen ſeptenis diebus potui datur. Eſt & aliud rutæ genus, Harmel ſeu Harmala dictũ, & Dioſcoridi deſcriptũ in ruta Galatica. Quibuſdã dictamnũ albũ uulgare creditur: nõ cõuenit tamẽ illi ſemẽ ſubrufum & triangulare. Hãc ob cauſam eius loco, dictãno albo uulgari, aut ſemine rutæ ſyluestris uti licebit, donec præſtantius aliud reperiatur. Matureſcit ſemen Harmalæ, autumno: * quod cũ melle, uino, croco, & fœniculi ſucco, ac gallinaceo felle, teritur cõtra retuſam oculorũ aciem. In collibus & læto ſolo prouenit. Dioſcorides & Florentini.

De ſeminibus calfacientibus artus.

ARTVS calefaciunt ſemen Naſturtij, Rutæ, Sinapi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus refrigerantibus caput.

LACTVCAE ſemẽ notũ eſt. Colligitur mẽſe Iulio uel Auguſto: ſiccatur,

A mundatur, & ſeruatur per annum, in loco ſicco.* Epotum, aſsiduas libidinũ imaginationes in ſomno compeſcit, & ueneri refragatur. Dioſcorides.

CAPVT quoq; refrigerant ſemen Hyoſciami, Papaueris albi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus refrigerantibus thoracem, cor, & ſtomachum.

THORACEM refrigerant ſemen Papaueris albi, Violarum purpurearũ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

CITRI ſemen uulgaris eſt noticiæ. refrigerat & ſiccat ordine tertio: * Contra uenena plurimum ualet: ſcorpionum ictibus & potũ, & appoſitum mirificè medetur. Galenus.

COR quoq; refrigerant ſemen Acetoſæ, Coriandrum, &c. de quibus uide (ſuprà ſuo loco.

STOMACHVM refrigerat Coriandrum præparatum, ſecundum Auicennam, &c. de quo uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus refrigerantibus hepar.

CVCVRBITAE ſemen notum eſt. Colligitur circa principium hyemis, cucurbita in uite ſua ad hyemem uſq; ſeruata, deinde inſolata, aut in calido hypocauſto poſita, donec penitùs fuerit ſiccata: ſeruatur per annum in loco ſicco. Frigidum & humidum in ſecũdo: * ſanguinis & bilis feruorem, febriũque extinguit. GALENVS

B CVCVMERIS & CITRVLLI ſemen colligitur menſe Iulio, uel autũno: ſiccatur, & conſeruatur per annum. Refrigerat & humectat ordine ſecundo: * aluo & ſtomacho utile: urinam mouet modicè: cum lacte, aut paſſo ueſicæ exulcerationibus ſubuenit: bilem & ſitim extinguit. Dioſc. & Galenus.

MELONIS ſemen menſe Iulio uel Auguſto colligitur: mundatur, ſiccatur, & ſeruatur per annum, in loco ſicco. Refrigerat & humectat exceſſu ſecundo: * ſitim, & febrium calorem extinguit: urinam cit: abſtergit: ueſicæ ac renum exulcerationibus ſubuenit. Dioſcorides & Galenus.

PORTVLACAE ſemen Iulio menſe, & autumni principio colligitur: ſiccatur, & conſeruatur per annum. Frigidum in tertio. * Fluxiones repellit, & maximè bilioſas & calidas, &c. Galenus.

SCARIOLAE ſemen Iulio menſe colligitur: ſiccatur, & conſeruatur per annum. Refrigerat atq; exiccat exceſſu ſecũdo: * hepatis calorem extinguit, bilemq;, &c. Galenus.

HEPAR quoq; refrigerant ſemen Endiuiæ, Lactucæ, &c. de quibus uide (ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus refrigerantibus ſplenem.

SPLENEM refrigerant ſemẽ Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiuię, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus refrigerantibus renes & ueſicam.

RENES & VESICAM refrigerant ſemen Cucurbitæ, Citrulli, Cu-

cumeris, Melonum, Endiuiæ, Lactucæ, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco. A

De ſeminibus refrigerantibus artus.

ARTVS refrigerant ſemen Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Melonum, Endiuiæ, Lactucæ, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus aſtringentibus.

ANTHERA ſemen roſarum eſt. Colligitur autumno: ſiccatur & ſeruatur per annum. Aſtringit:* uomitiones, aluiq́; fluores cohibet.

BERBERORVM ſemen colligitur autumno, uel hyemis principio: ſiccatur, & conſeruatur per annũ, ad uſum.* Sitim reſtinguit, bilioſas peſtilenteſq́; exhalationes ſupprimit. Datur cœliacis, dyſentericis, & ubi bilis à iecore in uentriculum regurgitans cholericos excitauerit affectus. Matthiolus.

Burſæ paſtoris ſemen colligitur menſe Maio uel Iunio: ſiccatur, & conſeruatur per annum. Refrigerat, exiccat, & aſtringit:* cruentas excreationes ſiſtit: uulnera glutinat: menſium abundantiam ſiſtit: contra omnes ſanguinis fluxiones efficax eſt, &c. Matthiolus.

NVCLEI ACINORVM aſtringendi uim obtinent:* ſtomacho utiles ſunt. Inſpergitur farina toſtorum, polentæ modo, dyſentericis, & cœliacis, & ſolutis ſtomacho. Dioſcorides.

ASTRINGVNT quoq; Granum tinctorium, ſeu coccum, Milium, ſemẽ Portulacæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco. B

De ſeminibus diſcutientibus.

DISCVTIVNT ſemen Anethi, Dauci, Fœnigræci, Lini, Nigellæ, Seſami, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus abſtergentibus.

ABSTERGVNT Faba, Eruum ſeu Orobus, Hordeum, Lupini, ſemen Vrticæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus emollientibus.

EMOLLIVNT Fœnumgræcum, ſemẽ Lini, Maluæ, Nigellæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus indurantibus.

INDVRANT ſemina Portulacæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus ſuppurantibus.

LOLIVM in aruis è tritico & hordeo corruptis uligine ſeminibus naſcitur.* Molitum nomas, putreſcentia ulcera, gangrænasq́; compeſcit, cum raphanis, & ſale illitum: & ex aceto & ſulphure uiuo feros lichenas, & lepras ſanat: ſtrumas quoq; diſcutit, cum fimo columbino, & lini ſemine decoctum in uino. Decoctum ex aqua mulſa, utiliſsimè iſchiadicis illinitur: ſi cum polenta, thure, myrrha, aut croco ſuffiatur, cõceptionem adiuuat. Dioſcorides.

A SVPPVRANT quoq; Fœnumgræcum, Hordeum, Lini ſemen, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus glutinantibus.

GLVTINANT Eruum ſeu Orobus, Lolium, Lupinus: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus flatus diſcutientibus.

SANTI, SANTONICI, ſeu ZEDOARIAE ſemen è Sinarum regione ultra extremas Indiæ oras adfertur. Excalefacit:* flatus diſcutit, alui tineas necat, &c. Matthiolus.

FLATVS quoq; diſcutiunt ſemen Anethi, Aniſi, Apij, Cari, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellę, Petroſelini, Seſeleos, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus generantibus ſemen.

FRAXINI ſemen, ſeu lingua auis,* iocineris & lateris doloribus in uino ſumptum medetur: aquam, quæ ſubit cutem, extrahit: corpus obeſum onere leuat, & ipſum ſenſim ad maciem reducit: uenerem ſtimulat. Plinius.

SEMEN quoq; generant Cicer, Faba, ſemen Erucæ, Lini, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſtrua prouocantibus.

LIGVSTICI ſemen naſcitur in altiſsimis, aſperisq́; montibus, & hortis: B colligitur menſe Iulio: ſiccatur, & conſeruatur per annum in loco ſicco.* Excalefacit, concoquit, flatus diſcutit, menſes mouet, &c. Dioſcorides.

MENSTRVA quoq; prouocant, Amomi, ſemen Aſparagi, Aniſi, Ammi, Dauci, Apij, Fœniculi, Petroſelini, Seſeleos, Cicer, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſes ſiſtentibus.

PAEONIAE ſemen uulgaris eſt noticiæ. Naſcitur in hortis & montibus altiſsimis. Colligitur menſe Auguſto: ſiccatur & ſeruatur per annum.* Auxiliantur grana nigra ſuppreſsionibus nocturnis, uuluæ ſtrangulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulſa aut uino. Rubra uerò grana menſes ſiſtunt, decem uel duodecim pota in uino auſtero, & nigro: ſtomachicis & eroſionibus ea eſſe prodeſt: à pueris pota, initia calculorum eximunt. Dioſcorides.

MENSES quoq; ſiſtunt, Anthera, Cuminum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calculum frangentibus.

CALCVLVM in renibus frangunt, Milium ſolis, ſemen Maluæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus uenenis reſiſtentibus.

RAPAE ſemẽ uulgaris eſt noticiæ: colligitur æſtate, ſeruatur per annũ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0189-2

* Antidotis & theriacis, pręſertim quæ ſenſum doloris auferũt (anodyna uocant) idoneum eſt: potum contra uenena ſalutare eſt: uenerem concitat. Dioſcorides. A

VENENIS quoq; reſiſtunt Ammi, ſemen Aniſi, Apij, Citrei mali, Fœniculi, Cardamomum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus mitigantibus dolorem.

PANICVM milio ſpecie ſimile, facultate exiccatoria. * Siſtit nonnihil uentris fluxus. aſtringit minus quàm milium. Galenus.

DOLOREM quoque mitigant ſemen Anethi, Amomi, Cumini, Cardamomi, Dauci, Eruum, Fœnumgræcum, Hyoſciami, Lini, Petroſelini, Milium, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus diſcutientibus ſtrumas.

STRVMAS diſcutiunt ſemen Altheæ, Coriandrum, Hordeum, Lentes, Lupini, Lolium, Lithoſpermum, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus uenenoſis.

CORIANDRVM ob odorem latêre non poteſt. * Epotum autem uocẽ exaſperat: inſaniam adfert, à temulentijs non abhorrentem. qui ſumpſerunt, pudenda dictu blaterant, totiusq; corporis odore, uenenum fatentur. Quibus poſt uomitionem irino oleo concitatam, uti retulimus, merum & per ſeſe, & ex abſynthio potum auxiliatur: item oleum: nec ſecus oua in eodem exinanita, ſi liquefacta in muria ſorbeantur: & epota muria, & ius ſalſum ex gallina & anſere: paſſum quoque cum lixiuia ſumptum. Dioſcorides. B

PSYLLION epotum, * corpori toti frigus, & torporem cum exolutione, & mœrore quodam adfert, ita ut animum deſpondeant. Cui omnia, quæ exhauſto coriandro auxiliantur. Dioſcorides.

De ſeminibus purgantibus bilem.

PSYLLION folijs eſt coronopo non diſsimilibus, hirſutis, longioribus. Sarmentoſa fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribus'ue conuolutis, in cacumine capitulis: in his ſemine duro, nigro, pulicum ſimili: cuius eſt uſus in medicina. Eligitur abſolutum, amplum, tam graue, ut aqua mergatur. Naſcitur in aruis & incultis. Seruatur ab uno anno uſque ad duos. Doſis uerò à drachma una uſque ad tres. * Aqua frigida maceratum purgat choleram: febribusblioſis eſt ſalubre, & inflammationibus thoracis. Thoracem quoq; lenit, ſitim extinguit Cum aceto autem agitatum, phlegmonas, eryſipelata, herpetas, & cæteros tumores calidos extinguit, & harum dolorem ſedat, præſertim cataplaſmate impoſitum. Sic & cephalalgiam calidam mitigat. Frixum uerò, & conquaſſatum, fluorem biliosum, dyſentericum, à medicamento acri, ut ſcamonio, excitatum, ſedat cum oleo roſaceo ſumptum uel intectum. Et pſyllio ſic mace-

rato

A rato cum aqua fontana frigida, & quaſſato, mucoſa potio, præcipuè cũ oleo uiolato, aut ſyrupo uiolato, aluum ſubducit. Non ſumendum aũt, quibus uiſcera ſunt imbecilla, neq; etiam tritum. Dioſcorides & Meſues.

THYMELAEAE ſeminis, ſeu grani Gnidij planta, uirgas edit pulchras, multas, tenues, binûm cubitorũ: folijs chameleæ, anguſtioribus & pinguioribus, uiſcoſis, gummoſiſq;, ſi mordeátur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia uiret, & tandem rubeſcit: inuolucrũ fructus durum, foris nigrum, intus album. Naſcitur in montibus & aſperis. Conſeruatur per annos duos. Doſis à granis quatuor uſq; ad uiginti. Datur robuſtis ac fortioribus hominibus: imbecillioribus nequaquam. * Hoc per inferna, bilem, pituitam, aquaſq; detrahit: uerùm fauces adurit. Itaq; cum farina, aut polenta, aut in uuæ acino dari debet, aut melle cocto obductum deuorari. Dioſcorides.

THLASPI herbula eſt anguſtis folijs, digitali longitudine, in terram uerſis, ſubpinguibus: binûm dodrantũ cauliculo, tenui, non ſine adnaſcentibus ramis: fructu circa ipſum totum, ab extremo in latius ſe pandente: ſemine naſturtij, incluſo uaſis in cacumine diuiſis, lenticulæ effigie, niſi quòd infringitur: unde nomen accepit. Flos albicat. Naſcitur in ſemitis, & ſepibus, foſsiſq;. Semẽ aſperi guſtus, excalfaciens: * bilẽ utrinq; extrahit, potũ acetabuli menſura: prodeſt iſchiadicis infuſum: ſanguinẽ potu educit, internas ſuppurationes rumpit: menſes ciet, ſed partus enecat. Dioſcorides.

B

De ſeminibus purgantibus pituitam.

CARTAMI ſeu Cnici ſemen eligitur amplum, plenum, medulla pingui, album, anguloſum, læue. Naſcitur in hortis. Colligitur æſtate. Conſeruatur autem per annos tres. Doſis eſt à drachmis quatuor ad aureos quinque. Corrigitur eius malitia aniſo, galanga, macere, & cardamomo. * Pituitã per uentrem & uomitũ purgat, & aquas. Ob id morbis inde natis, ut colico affectui, & ſimilib. confert. Thoracem quoq; & pulmonẽ expurgat. Stomacho noxiũ. Vnde eius noxa, ut ſuprà, corrigenda. Meſues.

GENISTA arbor eſt montana, è cuius caudice quamplurimæ funduntur uirgæ, rectæ, flexiles, fractu cõtumaces, quibus uites & alia ligantur. Flores edit flauos, lunari figura: è quibus ſiliquæ prodeunt, erui magnitudine: & ſemina in eis lenti ſimilia, interuallis diſtincta. Doſis ſeminis à drachmis duabus ad quatuor. Corrigitur aniſo, ſemine fœniculi & dauci. * Epotum ſemen pituitam utrinque ualentiſsimè purgat, & ab articulis quoq; humores trahit. Renum excrementa pellit, urinam cit efficaciſsimè, & calculos diſrumpit tam in renibus, quàm in ueſica: neq; in his materias figi, & in calculum dureſcere ſinit. Meſues.

LATHYRIS ſeu cataputiæ ſeminis planta, quam aliqui tithymalum appellant, caulem emittit cubiti altitudine, & digitali craſsitudine, inanem. Gi-

gnuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblõga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in ſummis ramulis exierunt, minora conſpiciuntur, ariſtolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum ſummis ſurculis gerit, triplici loculamẽto inſignem, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercurſantibus membranis, inter ſe diſtincta continentur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, candida ſunt, & guſtu dulcia. Nullus radicis uſus. * Totus frutex lacteo ſucco turget, uti tithymalus. Grana ſex, aut ſeptem in catapotio, aut cum ficis aut palmulis deuorata aluũ purgant: ſed aqua frigida poſtea ſorbenda. trahunt autem bilem, pituitam, & aquas. Dioſcorides. A

RICINI ſeminis arbor prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore, ramis caudicibusq; cauis, in arundinis morem: ſemine in uuis aſperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræſentat. ex quo oleum nomine Cicinum exprimitur, cibus fœdum, lucernis, emplaſtrisq; utile. * Grana triginta numero purgata, trita potu pituitas, bilem, aquamq; per aluum extrahunt, uomitionesq; mouent. ſed iniucunda admodum eſt, & moleſta purgatio: ſiquidem ſtomachum uehementer ſubuertit. Tuſa & impoſita, uitia cutis in facie, uarosq; expurgat. Dioſcorides.

DE RADI-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0192-9

A DE RADICIBVS CAP▸ XII▸

B

Radices aut
- Alterāt
  - Conſeruādo, qualitate uel
    - Prima: atq; uel ſecundū
      - Quātitatē. Sic
        - Calidæ in
          - Primo
            - Altheę, Acanthi.
            - Betę, Bugloſſæ.
            - Glycyrrhizæ, &c.
          - Secūdo
            - Apij, Capparorū.
            - Peucedani.
            - Pimpinellæ.
            - Rapæ, Scillę.
            - Zedoariæ, &c.
          - Tertio
            - Acori, Aſari.
            - Ari, Dictamni.
            - Doronici.
            - Fœniculi, Galágæ.
            - Helenij.
            - Petroſelini.
            - Raphani, &c.
          - Quarto
            - Allium.
            - Cepa, Coſti.
            - Porri.
            - Pyrethri, &c.
        - Frigidæ in
          - Primo, Maluæ, &c.
          - Secundo, Cichorij, &c.
          - Tertio, Mandragoræ, &c.
        - Humidæ in
          - Primo
            - Bugloſſę, Cichorij
            - Glycyrrhi. Maluæ.
            - Rapæ, Satyriū, &c.
          - Secundo.
        - Siccæ in
          - Primo
            - Altheæ, Ari.
            - Bryonię, Fœniculi.
            - Oenanthæ.
            - Rubiæ tinctorum.
            - Tamaricis, &c.
          - Secūdo
            - Capparorum:
            - Cichorij.
            - Raphani.
          - Tertio
            - Acori, Apij.
            - Aſari, Carnabadij ſeu Doronici.
            - Petroſelini.
            - Pentaphylli.
            - Trifolij, &c.
      - Locū. Vide in ſequētib. ſignū A.
    - Secunda. Vide in ſequētibus, ſignum B.
  - Corrūpendo. Venena: ut
    - Mādragora.
    - Fungi.
    - Ephemerū
    - Veratrum album.
- Purgāt
  - Bilem
    - Flauam
      - Rhabarbarum, Rhaponticum.
      - Filicis, &c.
    - Atram—Helleborus niger, Polypodiū, &c.
  - Pituitam
    - Agaricum, Cucumeris ſylueſtris.
    - Eſulæ—Maioris, Minoris,
    - Ebuli, Hermodactylus.
    - Sambuci, Turpetum, &c.

A

A. Radices *ſecundum locum alterantes*

- Calefaciunt *uel*
  - Caput
    - Fœniculi.
    - Pæoniæ, &c.
  - Thoracem
    - Ariſtolochiæ.
    - Enulæ, Bedeguar.
    - Glycyrrhizæ.
    - Ireos, &c.
  - Cor
    - Ben album.
    - Ben rubrum.
    - Bugloſſæ.
    - Zedoariæ.
  - Stomachũ
    - Fœniculi.
    - Calami aromatici
    - Cariophyllatæ.
    - Galanga.
    - Raphanus, Zingiber, &c.
  - Hepar
    - Apij.
    - Aſparagi.
    - Curcumæ.
    - Fœniculi.
    - Petroſelini.
    - Rhaponticum.
    - Ruſci, &c.

B

  - Splenem
    - Acori, Apij.
    - Aſparagi.
    - Ariſtolochiæ rotundæ.
    - Fœniculi, Capparorum.
    - Fraxini.
    - Gentianæ.
    - Petroſelini, *etc.*
  - Renes
    - Pentaphylli, Apij, Petroſelini.
    - Fragariæ.
    - Saxifragæ, *etc.*
  - Vterum, Rubiæ tinctorum, *etc.*
  - Iuncturas
    - Coſti.
    - Zingiber, *etc.*
- Refrigerant
  - Ventriculum, Sonchi, *etc.*
  - Hepar *& ſplenem*, Cichorij, *etc.*

Radices

A

B. Radi-ces alterā-tes qua-litate ſe-cūda aut

B

- Aſtringunt
  - Cyperi, Gentianę.
  - Pentaphylli.
  - Rhapontici, *etc.*
- Diſcutiunt
  - Ariſtolochiæ
  - Aſphodeli, Bryoniæ.
  - Capparorum, *etc.*
- Abſtergunt
  - Ariſtolochiæ, Ari.
  - Aſparagi, Aſphodeli.
  - Bulbi, Chelidoniæ, *etc.*
- Aperiunt—Allium, Cepa, Curcuma, Rhaponticum, *etc.*
- Extenuant—Iridis Illyricæ, *etc.*
- Adurunt—Allium Pyrethrum, *etc.*
- Emolliunt—Altheæ, Maluæ, *etc.*
- Suppurant—Altheæ, Bryoniæ, Liliorum alborum, *etc.*
- Glutinant
  - Ariſtolochiæ, Dracunculi.
  - Gentianæ, Sigilli Salomonis.
  - Symphyti, *etc.*
- Flatus *diſcutiunt*
  - Apij, Acori, Allij, Coſti.
  - Carnabadij, Dauci, Enulæ, Eryngij.
  - Fœniculi, Galangæ, Petroſelini.
  - Peucedani, Zedoariæ, Zurumbeth.
  - Spica Celtica, Spica nardi, *etc.*
- Semen *generant*
  - Acori, Bulbi.
  - Eryngij, Galangæ.
  - Satyrij, Secacul, *etc.*
- Menſes *mouent*
  - Aſari, Ari, Acori, Ariſtolochiæ.
  - Aſphodeli, Allij, Bryoniæ, Centaurij maioris.
  - Cyperi, Coſti, Capparorum.
  - Calami aromatici, Dauci, Dictamni.
  - Eryngij, Filipendulæ, Fœniculi.
  - Graminis, Heleni, Lilij, Oſtrutij ſeu Mei:
  - Petroſelini, Pæoniæ, Raphani, Rubiæ, Ruſci.
  - Valerianæ, *etc.*
- Menſes *ſiſtunt*—Symphyti, Tormentillæ, *etc.*
- Sudorem *prouocant*—Cinæ, Sarſæ Pariliæ, *etc.*
- Venenis *reſiſtūt*
  - Angelicæ, Apij, Allij, Ariſtolochiæ longæ.
  - Bryoniæ, Cyperi, Carnabadij ſeu Doronici.
  - Coſti, Fœniculi, Gentianæ, *etc.*
- Ambuſtis *medentur*
  - Aſphodeli, Bulbi.
  - Hyacinthi.
  - Liliorum alborum, *etc.*
- Dolorem *mitigant*
  - Acori, Dauci.
  - Eryngij, Ireos, Mandragoræ.
  - Ononis, *etc.*
- Strumas *diſcutiunt*
  - Capparorum.
  - Ireos.
  - Plantaginis, *etc.*

De radici-

De radicibus calidis in primo. A

Altheæ radix uulgaris eſt noticiæ. Naſcitur paſsim in hortis. Colligitur autumno: ſiccatur in umbra, ſeruaturq́; in arca lignea per annum. * Magis quàm herbæ ipſius folia diſcutit, extenuat, mitigat: difficiles affectus concoquit. Decoctum ad tormina inteſtinorum, uentris profluuiũ, & ſanguinis reiectionem conuenit. Galenus.

ACANTHI ſeu BRANCAE VRSINAE radicis plãta, folia habet multò lactucaceis latiora & longiora, erucæ diuiſura, nigricantia, pinguia, læuia: caulem binûm cubitorum, digitali craſsitudine, læuem, prope uerticem ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, ſpinoſis, è quibus flos prodit albus: ſemen oblongum, luteum: caput thyrſi ſpecie: radicibus nititur longis, mucoſis, rubris, & glutinoſis. Naſcitur in hortis, petroſis, & riguis. Colligitur Auguſto uel Septembri: mundatur, ſiccatur ad ſolem, conſeruaturq́; per annum unum uel duos. * Radix uſtis igni, & luxatis artubus illita ſubuenit: pota urinam cit, ſed aluum cohibet: ruptis, conuulſis, tabem ſentientibus, mirè prodeſt. Dioſcorides.

BETAE radix nota eſt: * cuius decoctum, & foliorum furfures, lendesq́; deterget: perniones fotu mitigat. Radix abſtergit, digerit. Dioſcorides.

BVGLOSSAE radix naſcitur in cãpeſtribus: colligitur autumno. * Vino impoſita, animi uoluptates auget. Dioſcorides. B

GLYCYRRHIZA ſeu radix dulcis, fruticoſa eſt, ramis binûm cubitorum altitudine aſſurgentibus: folijs lentiſci, denſis, pinguibus, tactuq́; gummoſis: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis, aſperiore, qui ſiliquas lentium modo habet rufas & paruas: radicibus longis, ut gentianæ, coloris buxei, ſubacerbis & dulcibus: quæ denſantur in ſuccum, lycij exemplo. Naſcitur plurima in Cappadocia, Ponto, & Apulia. Viſitur etiamnum in uiridarijs pluribus locis, in Italia, Gallia, & Germania. Colligitur menſe Auguſto, uel autumno: ſiccatur ad ſolem, ſeruaturq́; per annos duos. * Arteriæ ſcabritiam lenit: æſtuanti ſtomacho, thoraci, ac iecinori conuenit: ueſicæ ſcabiem & renum dolores ſanat: ſitim extinguit. Dioſcorides.

De radicibus calidis in ſecundo.

APII ſatiui, ſeu uulgaris petroſelini radix, nulli nõ cognita: colligitur autumno: mundatur, ſiccatur in umbra, & conſeruatur per annum. Recẽs ſuauis eſt, & ſtomacho grata: * urinas menſtruaq́ue mouet: flatus diſcutit, &c. Galenus.

CAPPARVM radix naſcitur in Alexandria Ægypti & Apulia. Præſtantiſsimæ Alexandrinæ. Colliguntur menſe Septembri, ſiccantur in umbra, & ſeruãtur in arcis ligneis per annum. * Abſtergit, expurgat, incîdit, diſcutitq́;, tum amaritudine, tum acrimonia: acerbitate uerò contrahit, ſtringit, & denſat.

A ſat.quapropter lienes induratos,& pota,& extrinſecus iuuat:menſtrua prouocat:pituitam per os educit:maligna ulcera ſanat:dẽtium dolores mitigat: tumores digerit:& uitiligines diſcutit: auriumq; uermes enecat. Galenus.

PEVCEDANVM caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo ſimilem:comam habet ſtatim ab terra copioſam,ſpiſſamq;:flore luteo: radice nigra,craſſa,graui odore,ſuccoſa.Eligitur recens,quæ cariem non ſenſerit,firma,odoris plena. Gignitur in montibus opacis. Colligitur radix menſe Septembri,ſiccatur in umbra,& ſeruatur per annos duos uel tres.* Digerit,extenuat,abſumitq; lienem,præſertim induratum,ex aceto, aut oxymelite pota:perforatorum dẽtium dolores ſanat, cauitati impoſita : foris ſquamas celerrimè ab oſsibus detrahit:& arida illita ulceribus contumacibus medetur. Dioſcorides & Galenus.

PIMPINELLAE duo habentur genera.Maior radice nititur longa:folijs circumquaq; ſolo procumbẽtibus,diſſectis,per ambitumq; ſerratis: caule quadrangulari:floribus in umbellam cohærentibus, tenuibus, albicantibusq;.Minor caule exit rubenti:folijs minorib. minus diſſectis, minutiusq; ſerratis. Vtraq; tamen hircum redolet.Naſcitur in campeſtrib.& ſyluis, Colligitur menſe Auguſto:ſiccatur,& cõſeruatur per annum.* Radix,in qua uis tota eſt,excalfacit,ſiccatq; ordine ſecundo completo, aut ſanè tertio incipiẽ
B te.Præſtat hæc ad renum & ueſicæ morbos, quorum calculus eſt cauſa. Ob id enim renes à calculis expedit,& urinam remoratam pellit. Matthiolus.

RAPVM uulgò notiſsimum eſt. * Decocta radix alit,inflammationẽ parit,humentem ac fluxam carnem creat,uenerem ſtimulat.Decocto podagrę, pernionesq; fouentur:contritoq; rapo,atque impoſito iuuantur. Si excauatæ radici roſaceum,ceratum adigatur,& feruenti cinere eliqueſcat, exulceratis pernionibus proficiet. Dioſcorides.

SCILLA uulgaris eſt noticię:ſit bonæ habitudinis (non tamen adeò magna & enormis) bene habita,& nutrita,alba,recens ex terra ſumpta,cum folia eius & caulis exactè aruerint,ſeu quando triticum metunt,quia tunc potiſsimùm uiget.Alba eſt maſculus,eaq; utilior quàm fœmina nigra. Scillæ albæ ſegmenta ſeu taleolæ cultello ligneo ſeparatæ, lino traiectæ, modicis interuallis,ne ſe mutuò contingant,in umbra ſiccantur diebus ſexaginta,ut ex his fiat acetum ſcilliticum.* Scilla uim acrem atque feruentem habet:calida in ſecundo.Incìdit:urinam mouet:ſtomachicis, hydropicis, ſuſpirioſis, torminibus,& regio morbo ſubuenit.Dioſcorides & Medici Colonienſes.

ZEDOARIA faciem gingiberis repræſentat: odoratior tamen, amariuſcula, neque adeò ut gingiber acris. Conuehitur è Sinarum regione, ultra extremas Indiæ oras. * Excalfacit & ſiccat ordine ſecundo. Flatus diſcutit, & pinguedinem auget propria quadam facultate, non quidem elementari. Poſt ſumpta,graue uirus animę,quod allium,cepa,uel uinũ excitauit,abigit.

ueneno ſorum animalium morſibus opitulatur: alui fluxiones ſiſtit, uteri ab- A
ſceſſus reſoluit, uomitiones reprimit, & coli cruciatus tollit, itemque uentri-
culi. Alui tineas quaſcunque enecat, & in antidotis additur. Matthiolus ex
Serapione.

De radicibus excalfacientibus in tertio.

ACORVS folia fert iridis, radices non diſsimiles, ſummo ceſpite ſparſas,
complicatas, geniculis interceptas, in obliquum actas, albicãtes, guſtu acres,
& ut Galenus ait, modicè amaras & odoratas. Optima eſt denſa, candida, ca
rie nõ exeſa, plena, odorata: cuiuſmodi eſt Colchidica & Galatica. Cæterùm
omnes has ferè notas habet ea radix, quæ hodie uocatur Calamus aroma-
ticus. Hanc ob cauſam, hæc ſemper pro acoro ſumenda eſt, uel aſari radix.
* Acori radici uis excalfactoria. Decoctum potu urinam cit: prodeſt lateris
doloribus, & iecineris atque thoracis: item torminibus, uulſis, ruptis. lienem
abſumit: urinæ ſtillicidio, & ſerpentum ictibus auxiliatur: inſidentib. ad mu
liebres affectus, iridis modo, utiliter imponitur. oculorũ caligines ſucco di-
ſcutit. Antidotis radix magno uſu commiſcetur. Dioſcorides & Medici Flo-
rentini.

ASARVM, hederæ folijs, minoribus multò, rotundioribusq́; : floribus
cytino hyoſciami ſimilibus, purpureis, inter folia proximè radicem emican-
tibus, odoratis: in quibus ſemẽ acinoſum. Cauliculos habet anguloſos, aſpe B
ros, & molles: radices numeroſas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nõ
diſsimiles, longè tamen graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguã
uehementer mordent. Vmbroſis montibus prouenit. Auguſto menſe colligi
tur, uel autumno: ſiccatur in umbra, & ſeruatur per annum in arcis ligneis.
* Ad ſolutionem uentris, doſis infuſionis eſt ab aureis duobus ad quatuor:
pulueris uerò à drachma una uſque ad aureos duos. Excalfactoriam uim ha
bet: urinam cit: hydropicis, & uetuſto coxendicum dolori prodeſt. Radices
ſenis drachmis ex aqua mulſa potæ, menſes trahũt: & ueratri albi modo pur-
gant. In unguenta additur. Dioſcorides & Meſues.

ARON apud Syros Lupha uocitatum, folia emittit dracunculi, ſed lon-
giora, & paucioribus diſtincta maculis: caulem ſubpurpureum, dodrantalẽ,
piſtilli ſpecie, à quo croceum ſemen exit: radice dracunculi alba. Naſcitur in
campeſtribus, uineis, ſcrobium marginibus, & paſsim in ſemitis. Colligitur
menſe Auguſto: ſiccatur, & ſeruatur per annum. Terrena eſſentia cõſtat, ſed
calida: * proinde extergendi uim poſsidet, uerùm non ualentem ſicut dracõ
tium. Radices comeſæ craſsitiem humorum mediocriter incidunt, adeò ut
excreationibus ex pectore idoneæ ſint. Ex fimo bubulo podagris illinitur.
Dioſcorides & Galenus.

DICTAMNVM, herba eſt in ſola Creta naſcens, pulegio ſimilis, ſed ma
ioribus folijs, cana lanugine pubeſcentibus. Florem nullum aut ſemen pro-

fert,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0198-4

A fert, inquit Dioſcorides. Theophraſtus uerò, cæteriq; authores & caulem illi tribuunt, & florem & ſemé: ut manifeſtè uidere licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conueniunt reliquæ Dioſcoridis notæ, ſed florem & ſemen profert. Alia eſt planta, dictamnum album uulgò uocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretéſi diuerſa: quæ quamuis ualde efficax ſit, dictamno Cretenſi ſubſtitui tamen non poteſt: hoc enim ueteres intelligunt, cùm abſolutè dictamnum ſcribunt. * Calfacit: partus accelerat. Omnia præſtat quæ ſatiuum pulegium: quod eius loco ſubſtituendum eſt. Medici Florentini, ex Dioſcoride & Matthiolo.

DORONICVS, radices Ornithogali repræſentat. Affertur ex Alexandria Aegypti.* Ad cordis affectus cõmendatur: contra uenena, & deleteria medicaméta. Dilutum colatum pectoris & laterum humores expurgat, tuſsi confert. Doronicus Actuario Carnabadium dicitur. Eius loco caryophylli ſubſtituendi ſunt. Matthiolus.

FOENICVLI radix uulgaris noticiæ eſt. Naſcitur paſsim in hortis. Colligitur Auguſto mẽſe uel autumno. Lauantur, finduntur, & à medulla intrinſeca mundantur, deinde in umbra ſiccantur, conſeruãturq; per annum in arcis ligneis. * Menſtrua & urinas prouocat: arquatis auxiliatur.

GALANGA eſt radix nodulis ſcatens, intus & foris rubra, per internodia
B contorta, odorata, & acerrimi ſaporis, odore & figura quadam cyperi: unde quibuſdam Cyperus Babylonicus putatur. Eligenda grauis rubra, ſapore acerrimo linguam uellicãs. Adulteratur Cyperi uulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis: ſed abraſo cortice fucus deprehéditur: nam pars interior neq; galangæ acrimoniam neq; ſaporem habet. Calefacit & ſiccat ordine tertio.* Proinde uentriculum roborat, & eius dolores tollit: ſi tamen à frigore uel flatu proueniant. Naribus admota frigefacto cerebro utilis eſt: ore retenta anhelitum cõmendat. Facit & ad cordis palpitationem, ſi è plantaginis ſucco bibatur: cœliacos ſanat, & coli dolores mulcet, qui à flatu oriuntur. Prodeſt flatuoſis uteri affectibus: uenerem roborat: renes refrigeratos calefacit: & frigidis morbis omnibus præſtat. Medici Florentini ex Matthiolo.

HELENIVM folia habet uerbaſci anguſtioris folij aſperiora, oblonga: caulẽ quibuſdã in locis nõ emittit: radicẽ ſubalbidã, interdũ ſubrufã, odoratam, ſubacrẽ, uegetã, magnã: ex qua agnatæ propagines liliorum aut ari modo ſerũtur. Mõtanis, umbroſis, & ſiccis locis prouenit. Foditur æſtate radix, particulatimq; diſſecta ſiccatur, & conſeruatur ab anno uno uſq; ad tres, in loco ſicco.* Potum radicis decoctum, menſes & urinas ciet. Ipſaq; in eclegmate ex melle prodeſt tuſsi, orthopnœæ, ruptis, conuulſis, inflationib. & ſerpentiũ morſib. In ſumma excalfaciẽs eſt. Helenij radix & ſtomacho utilis eſt in paſſo cõdita. Trita potaq; ad cruẽtas excreationes efficax eſt. Dioſc.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0199-2

PETROSELINI, ſeu APII HORTENSIS radix nota eſt, cũ paſsim ubiq; in hortis proueniat.* Vriná & menſes prouocat: ſtomacho nõ ingrata.

RAPHANVS nemini nõ cognitus.* Excalfacit, flatus gignit, ori ſuauis eſt: ſed ſtomacho aduerſatur, ructus ciet, uriná pellit, aluo aptior: ſummo tñ cibo ſumi debet, quò magis eius diſtributioné adiuuet: cùm aũt præſumitur, cibum ſuſpẽdit. quare uomituris cõmodiſsimè datur ante cibum. ſenſuum aciem excitat. Decocta contra ueterem tuſsim, & pituitæ craſsitiẽ in pectore, efficax eſt. Cortex ex aceto mulſo, celerius uomitiões mouet: hydropicis cõmodiſsimè illinitur: lienoſis utilis: ſugillata cũ melle rapit, & nomas amolitur: contra uiperarum ictus auxiliatur: alopecias ad pilũ reducit: lentigines cum loliacea farina emendat: his qui fungis ſtrangulátur, tam cibo quàm potu ſalutaris eſt. Syluestris raphani, quam Romani armoraciá nominant, folia ſatiuo ſimilia, ſed magis lampſaná imitantur: radix gracilis, tenera, ſubacris. Tam folium, quàm radix in olera recipitur: ſed hæc excalfacit, urinam concitat, æſtuoſa eſt. Dioſcorides.

De radicibus calidis in quarto.

ALLIVM quoddam ſatiuum atq; hortẽſe habetur. quod in Ægypto, ſingulari ut porrũ, capite conſtat, dulce, in purpureum uergẽs paruum: reliqua uerò magna & candida, ex pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id eſt ſpicas, Græci nominant. Aliud eſt ſylueſtre, quod ophioſcorodõ, id eſt anguinum uocãt. * Vis allij acris eſt: excalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, ſtomachum exiccat, ſitim gignit, flatum permouet, ſummam corporis cutem exulcerat: aciem oculorum eſu hebetat. Eoſdem effectus prębet anguinum, quod & elaphoſcorodon dicitur: latas uentris tineas in cibo ſumptũ abigit, urinas detrahit: contra uiperarũ ictus, & priuatim hæmorrhoi, prodeſt, ita ut non aliud magis, ſi cum uino iugiter aſſumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabioſorum morſum, & illitu, & cibo ualet. Magnæ & allio utilitates contra aquarum mutationes: uocem clarificat: ueterem tuſsim crudum, coctúmue lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis illitus ſugillationib. cum melle, & alopecijs, cum nardino unguine, medetur: eruptiones papularũ cum oleo & ſale ſanat: uitiligines, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, lepras & furfures, cum melle eximit: cum thure & teda decoctum, dentium dolorem leuat, ſi in ore contineatur: contra uenenatos muris aranei morſus, cũ ficulneis frondibus & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum deſeſſionibus additum, menſes & ſecundos partus extrahit. Allium eiuſdem gratia ſuffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum, quod myttoton uocant, eſu cit urinam, ora uenarum patefacit, hydropicis utile. Dioſcorides. B

CEPA longa acrior eſt quàm rotunda, item flaua quàm candida, & ſic-

A & ſicca quàm uiridis, & cruda quàm cocta, aut ſale condîta.* Omnes tamen
mordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, ſitim mouent & extenuant,
faſtidium pariunt & expurgant: aluo utiles ſunt. Eæ detractis purgamentis
in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq́; excretionum exitus reſerant,
ſubditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, ar-
gemis, nubeculis, & incipientibus ſuffuſionibus auxiliatur: anginæ eodem
perunguntur: ſuppreſſos menſes pellit: caput purgat, naribus infuſus: canis
morſibus cũ aceto, ruta & melle illinitur: cũ aceto aũt perunctas in ſole uiti-
ligines ſanat: & cum pari ſpodio, ſcabras lippitudines ſedat: uaros cũ ſale re-
primit: contra calceamentorum attritus, cũ gallinaceo adipe utilis eſt: citæ
aluo prodeſt: in auribus ſonitum ac grauitatem emendat: ad purulentas au-
res, & eliciendam earundem aquã, ualet: alopeciæ earũ ſucco perfricantur,
qui celerius quàm alcyonium pilos euocat. Largiore cibo cepa capitis dolo-
res ciet, coctaq́; uehementius urinam pellit: eos lethargicos efficit, qui uale-
tudinibus aduerſis, ea etiã cocta, plus æquo ueſcâtur. Elixa, & cũ paſsis uuis
& fico illita, tubercula concoquit, & celerrimè rumpit. Dioſcorides.

COSTVS Dioſcoridi radix eſt candida, leuis, eximia, odoris ſuauitate,
qualem Arabicũ eſſe dicit: hic præcellit. Secundum locũ ſibi uendicat Indi-
cus, craſſus, leuis, ut ferula niger. Tertius eſt Syriacus, grauis, colore buxeus,
B & odore nares feriens. Optimus eſt recens, albus, abundè plenus, denſus, a-
ridus, à teredinibus non eroſus, ſine graueolẽtia, guſtu acuto, ac linguã uel-
licans, & (ut ait Galenus) aliquantulũ amaro. Omnes ferè optimi coſti no-
tæ in angelicæ radice, quæ ſatis nota eſt, reperiuntur. Hinc fit, ut nonnulli pu-
tent, eã pro uero coſto ſubſtitui poſſe. ut uerum fateamur, præſtat eam coſti
loco uſurpare, quàm coſtum uulgare officinarum, quod à iam dictis notis a-
lieniſsimum eſt.* Vis ei excalfactoria: urinam ciet: menſes pellit: uitijs quæ
uuluam malè habent, tam impoſitu, quàm fotu & ſuffitu auxiliatur. Contra
uiperarum morſus ſextantem bibere prodeſt: item aduerſus pectoris dolo-
res, conuulſa, inflationesq́; ex uino & abſynthio: uenerẽ ex mulſo ſtimulat:
latas uẽtris tineas ex aqua pellit: horroribus ex oleo ante febrium acceſsio-
nes, & neruorum reſolutionibus oblinitur: uitia cutis in facie, cum aqua uel
melle illitus, emendat. Additur in antidota & malagmata. Sunt, qui admiſtis
helenij Comageni præduris radicibus adulterent. Quod deprehenſu facile
eſt: ſiquidem neq; guſtu feruet helenium, neq; ualidum odorem uibrat, ut
caput tentare poſsit. Medici Florentini ex Dioſcoride & Matthiolo.

PORRVM capitatum * inflammationem parit, noxium ſuccum creat,
tumultuoſum ſomnium parit, urinam ciet, aluo accommodatur, extenuat,
oculorum aciem hebetat, menſes pellit: ſed lædit exulcerãtam ueſicam, re-
nesq́;. cum ptiſana uerò coctum, eſu pectoris uitia extrahit. Coma eius in a-
qua maris, & aceto cocta, in deſeſsionibus ad præcluſiones uuluæ, & duriti-

 A

as, utilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulceſcit, & multò minus inflat. Semen acrius eſt, & quandam adſtrictoriam uim habet. quare ſuccus cum aceto, addito thure, aut manna, ſanguinis profluuia ſiſtit, maximè ſi naribus erumpat. Venerem ſtimulat: contra omnia thoracis uitia, tabemq́; , pro delinctu efficax eſt: arteriam eſu purgat: ſed ſi aſsiduè eſtur, uiſus obſcuritatem inducit: ſtomacho aduerſatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra beſtiarum morſus auxilio eſt. Ipſum quoque cum aceto, aut thuris polline, lacte aut roſaceo, utiliter aurium doloribus & ſonitui inſtillatur. Varos tollunt folia illita cum rhoe, qua ad obſonia utuntur: epinyctidi medentur: cruſtas ex ſale illita rumpunt. Veteres ſanguinis reiectiones cohibent, ſeminis drachmæ binæ, cum æquali baccarum myrti pondere potæ. Dioſcorides.

PYRETHRVM officinis omnibus notum (præſertim radix) Romani ſaliuarem uocăt. Folia, caulemq́; emittit, ut daucum ſylueſtre, & fœniculum: umbellamq́; anethi, circinatæ rotunditatis. Radix longa eſt, pollicis craſsitudine, guſtu feruidiſsimo. Naſcitur in Orientalibus regionibus, ex quibus Venetias aduehitur. * Pituitam elicit: ideo in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: manſa pituitam extrahit. Sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax. contra perfrictiones membrorum, reſolutionesq́; eximiè conducit. Dioſcorides. B

De radicibus frigidis in primo.

MALVAE radix uulgò nota eſt. * Huius decoctum uuluas inſeſsione mollit: prodeſt eroſionibus ueſicæ & inteſtinorum, uuluæ, ſediq́ue, clyſtere infuſum. Contra omnia uenena ius decoctæ cum radice ſua auxiliatur, ſi continuò à bibentibus reuomatur. contra phalangiorum morſus remedio eſt. Digerentis paululum, & leuiter emollientis facultatis eſt. Dioſcorides.

De radicibus frigidis in ſecundo.

CICHORII radix uulgaris eſt noticiæ, quòd noſtratibus menſibus frequentiſsimè in acetarijs apponatur. * Refrigerat ſiccatq́; ordine ſecundo, & moderatè aſtringit. quapropter hepar roborat: uenarũ hepatis oſcula extergit, obſtructionesq́; aperit. Galenus.

De radicibus frigidis in tertio.

MANDRAGORAM aliqui antimelum, alij circeam uocant, quoniam uideatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina exiſtimatur, thridacias appellatus, anguſtioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, uiroſis ac graueolentibus, in terra ſparſis, mâla gerit ſorbis ſimilia, pallida, odorata, in quibus ſemen ueluti pyrorum: radicibus inhæret bene magnis, binis, terniſue, inter ſe cõuolutis, nigris foris, intus albis, craſſo cortice ueſtitis: caulem non fert. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis morion, co-

A rion, colore in croceum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantum opiliones ſoporantur: radix alterius ſimilis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Naſcitur in montibus & uiridarijs. Colligitur menſe Auguſto, uel autumno. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad uſum ſuſpenditur. * Ex hoc uinum paratum, ijsq; exhiberi ſolet, quibus membrum aliquod præcidere aut urere cogitát. in ſomnũ namque altiſsimum ægros deducit. Dioſcorides.

De radicibus humidis in primo.

SATYRII nomen apud Arabes omnibus orchios generibus commune eſt, eaq; diſtinguunt in teſticulos canis, & teſticulos uulpis: per uulpinos intelligentes, quæ propriè à Græcis ſatyria uocantur, radice bulboſa, mali magnitudine, foris fulua, intus candida. Hodie teſticuli canini pro uulpinis, Dioſcoridisque ſatyrio ſunt in uſu: nam uero ſatyrio carere uidemur: aut ſi habeamus, nondum tamen dignoſci poſſunt inter tam multas teſticulorum differentias, cum omnes, ſi cum deſcriptione conferantur, teſticuli canis uideantur: eis pro uero ſatyrio uti nos poſſe arbitramur. Hodie noti ſunt. * Radix ſuperior, quæ maior & plenior eſt, uenerem ſtimulare: inferior uerò, quæ mollior ac rugoſior eſt, inhibere creditur. Medici Florentini.

B HVMECTANT quoque in primo ordine, radix Bugloſſæ, Cichorij, Glycyrrhizæ, Maluæ, Rapæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in primo.

BRYONIA, VITIS ALBA, nota omnibus ferè planta eſt, quòd paſſim ſecus uias, & prope ſepes proueniat. Folijs uiticulis, pampinisque ſatiuam uitem imitatur, ſed hirſutiora ſunt omnia: ea, quos prope ſe nacta ſit frutices, ſuis clauiculis complectitur: fructus rubens in uua dependet, quo coria pilis ſpoliantur. Colligitur radix menſe Auguſto, uel autumno: ſiccatur ad ſolem, & conſeruatur per annos duos uel tres. * Corpus abſtergit, & cutem erugat: uitia cutis in facie, uarosque, lentigines, & cicatrices nigras emendat, cum eruo, creta Chia, & fœnogræco. Datur comitialibus in potu, drachmæ pondere, quotidie anno toto: prodeſt attonitis, & uertigine laborantibus, ſimiliter aſſumpta. Item lienes induratos liquat: urinam & menſes prouocat. Dioſcorides.

OENANTHE folia habet paſtinacę: florem candidum: caulem craſſum, palmi altitudine: ſemen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem. Naſcitur in petris. Colligitur autumno: ſiccatur ad ſolem, & conſeruatur per annos duos. * Radix è uino urinæ ſtillicidio conuenit.

ERYTHRODANVM, Rubia, radix rubra eſt, qua tinguntur lanæ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0203-5

Vna ſponte prouenit: altera ſeritur, ut in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ: in Caria inter oleas, ut in aruis, ſolo creditur. Hanc non ſine queſtu ſerunt: namque maximum ex ea ſentiunt prouentum. Aſperi caules, & quadranguli, longi aparinæ non diſsimiles, robuſtiores, & multò prorſus maiores: folijs per interualla circum articulos, ſtellatim decuſſatis. Semen eius rotundum, inter initia uiride, mox rubrum, poſtea cum ematuruit, nigrum: radix tenuis, longa, rubra. * Vrinã ciet: qua de cauſa regio morbo opitulatur, pota cum aqua mulſa: item iſchiadicis, & reſolutis. Craſſam copioſamq; urinam pellit, nonnunquam & ſanguinem: bibentes tamẽ quotidie lauari oportet, & excrementorum, quæ redduntur, differentiam ſpectare. Aduerſus ſerpentium morſus, ramulos cum folijs uino bibere prodeſt. Semen ex aceto potũ, lienem abſumit. Impoſita radix trahit partus, menſes, ſecundas. Albæ uitiligini illita ex aceto medetur. Dioſcorides. A

MYRICAE ſeu TAMARICIS radix uulgò cognita eſt. * Elephantiaſim ex lienis uitio obortam, huius decoctum, & cum paſsis uuis epotum ſanare, tradidit Alcanzius Arabs: id quod ſe uidiſſe ait in duabus mulieribus. Matthiolus.

SICCANT quoque in primo exceſſu, radix Althetæ, Ari, Fœniculi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in ſecundo. B

SICCANT ordine ſecundo, radix Capparum, Cichorij, Raphani, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in tertio.

PENTAPHYLLI ſeu QVINQVEFOLII radix eſt ſubrubra, oblonga, ueratro nigro craſsior. Naſcitur in riguis & aquarijs ductibus. Colligitur Auguſto menſe: ſiccatur in umbra, & ſeruatur per annum.* Ius radicis decoctæ ad tertias, ſi in ore contineatur, dentium dolores ſedat: putrida oris ulcera, collutione ſiſtit: arteriæ ſcabritias gargarizatu læuigat: contra alui profluuia & dyſenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicũq; cruciatibus potũ. Cocta in aceto, & illita, ſerpentia ulcera cohibet: ſtrumas, tumores, duritias, abſceſſus, & collectiones diſcutit: ignes ſacros, reduuias, condylomata, pſoraſq; ſanat. Tenerę radicis ſuccus, contra iecineris, pulmonumque, morbos prodeſt: item aduerſum uenena. Illita cum melle & ſale, tam uulneribus, quàm fiſtulis remedio ſunt: enterocelicis auxilium præſtant. Dioſcorides.

TRIFOLII, OXYTRIPHYLLI, uel ASPHALTII radix lõga, tenuis, & ualida eſt. Antidotis inſeritur. * Laterũ dolores ab obſtructione natos iuuat: urinam, menſeſque prouocat. Dioſcorides & Galenus.

SICCANT etiam in ordine tertio, radix Acori, Aſari, Apij, Doronici ſeu Carnabadij, Petroſelini, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De radi-

A *De radicibus excalfacientibus caput.*

PAEONIAE radix maris digitali craſsitudine,& palmi longitudine,gu-
ſtu aſtringens, alba. fœminæ radicibus ceu glandes circiter ſeptem aut octo
inhærent,ut in haſtula regia. Naſcitur in altiſsimis montibus, & præruptis.
Colligitur menſe Auguſto: ſiccatur, & conſeruatur per annos duos uel tres.
* Fœminis à partu non purgatis ſicca radix datur,ciet menſes amygdalæ ma
gnitudine pota: uentris doloribus cum uino pota auxiliatur. ualet contra
regium morbum, & renum, ac ueſicæ dolores. decocta in uino aluum ſiſtit.
Alligata radix,puerorum epilepſias ſanat. Dioſcorides.

CAPVT quoque excalfaciunt,ſeu pituitam in capite concoquunt,radix
Fœniculi,&c. de qua uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus thoracem.

ARISTOLOCHIAE tria genera Dioſcoridi recēſentur:rotunda,lon-
ga,Clematitis. Rotunda hodie notiſsima,radicem habet rotūdam, rapi mo-
do, reliquasq́; notas,quas illi tribuit Dioſcorides: longa autem paucis ad-
huc cognita, quandoquidem ea quæ hodie pro longa exhibetur uulgò, qui-
buſdam eſt tertia ſpecies, Clematitis dicta,quòd non habeat radices quater-
nos digitos longas, uelut longa Dioſcoridis, ſed longiſsimas & graciles,
quales Clematitidis deſcribūtur,tametſi (ſi Dioſcoridis textus non eſt men
B doſus, ut aliqui exiſtimant) folia ſemperuiui minoris non illi conueniant.
Itaque quæ nam ſit Ariſtolochia longa,& Clematitis, dubitatur. Cum uerò
rotunda ſit omnium efficaciſsima,eius uſus eſſe debet, quotieſcunq; Ariſto-
lochiæ nomen abſolutè reperietur: imò etiam longæ, & Clematitidis loco
uſurpari poteſt. Vulgaris longa omnium imbecilliſsima eſt. Naſcitur in cam
peſtribus,montibus,ſyluis. Colligitur autumno,uel menſe Auguſto: ſicca-
tur ad ſolem,& ſeruatur per annos duos uel tres. *Venenis reſiſtit.Pota cum
pipere & myrrha menſes,partus,& omnia uuluarum onera eijcit. eadem ef-
ficit ſubdita in peſſo. Singultibus, aſthmaticis, horroribus, lieni,conuulſis,
laterum doloribus,pota cum aqua,ſingulariter auxiliatur. Aculeos & ſpicu-
la extrahit: oſsium ſquamas illitu adimit: ulcera putrida exeſt: & ſordida ex-
purgat: caua cum iri & melle explet: gingiuas & dentes extergit. Dioſcori-
des,& Medici Florentini.

IRIS à cœleſtis arcus ſimilitudine nomen accepit. Folia fert gladioli,ſed
maiora,latiora,& pinguiora. Flores in ſummitate cuiuſq; caulis, æqualibus
inter ſe ſpacijs diſtant,incurui,uarij: ſiquidem candidi, pallentes, lutei, pur-
purei,aut cœrulei cōſpiciuntur: qua diuerſi coloris ſpecie,quædam cœleſtis
arcus imago repræſentari uidetur. Radices ſubiacent geniculatæ,ſolidæ,o-
doratæ: quæ fruſtatim diſſectæ, in umbra ſiccantur, & traiectæ lino recon-
dūtur. Melior eſt Illyrica & Macedonica: & inter has laudatiſsima, quæ mu-

tila ferè, & denſa conſtat radice, frangenti contumax, ſubrufo calore, guſtu A
amaro, odore perquàm grato & ſincero, ita ut nullũ prorſus ſitum redoleat:
quæ dum tunditur, ſternutamenta mouet. Secundum locum habet Africa-
na, candicans, guſtu amara. Teredines in uetuſtate ſentiunt: tunc tamen o-
doratiores reddi ſolent. * Vis omnibus excalfactoria, extenuans, contra
tuſsim efficax: humorum, qui ægrè reijciuntur, craſsitiem digerunt: bilem,
craſſamq́ue pituitam ex hydromeliti drachmis ſeptem epotæ, purgant: ſo-
mnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex
aceto auxiliantur ſerpentium ictibus, lienoſis, cõuulſis, perfrictionibus, hor-
roribus, & quibus genitura effluit: mẽſes ex uino potę pellũt. Decoctum ea-
rum, fœminarum fontibus utiliter imponitur, ad emolliẽdos locos, laxãdaq;
in eis uenarũ ſpiracula: iſchiadicis infunditur: fiſtulas ac ſinus carne explet.
Radices ex melle glãdis modo ſubditæ, partus extrahũt: quinetiam coctę &
illitæ, ſtrumas, ueteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoq; ulcera replent, &
cum melle purgãt: nudata oſſa corpore operiunt: doloribus capitis cũ aceto
& roſaceo magna utilitate illinũtur. Admotæ cũ albo ueratro, & duabꝰ mel-
lis partibus, lentigines & uitia cutis in facie à ſole cõtracta emaculãt. Peſsis,
malagmatis, & acopis inſeruntur. Succus hydropicis propinandus, quo-
niam recenti Illyrica deſtituimur, è noſtrate elicitur, ducitq; abundè aquas.
Manſa oris halitum commendat: dentium dolores mulcet, ſi radicis decocto
ijdem foueantur. Coquit item, abſtergit, digerit, reſoluit, lenit, reſerat, expur- B
gat, & deijcit: uulnerarijs medicamentis immixta ſarcotica eſt. Radicis ex-
preſſus ſuccus bilem flauam, pituitam, & aquas cutem ſubeuntes pellit: hæ-
morrhoidas fotu elicit. Radix ipſa contrita, & ex aceto bibita, omnibus ad-
uerſatur uenenis. Succus naribus infuſus cerebrũ à pituita mirificè purgat:
uentriculo tamen nocet, cùm per ſe tantùm bibitur. Dioſcor. & Matthiolus.

BEDEGVAR, Dioſcoridi SPINA ALBA dicta, ex quorundam ſentẽtia
ea eſt plãta ſpinoſa, quę folia habet lõga, anguſta, maculis albis diſtincta, ca-
pitula ſpinoſa, & in his flores purpuraſcentes. Naſcitur in montanis. Colli-
gitur radix autumno: ſiccatur & conſeruatur per annum. * Pota cœliacis,
ſtomachicis, & ijs qui cruenta extuſsiunt, efficax eſt: urinam cit: tumoribus
illinitur. Decocto eius dentes in dolore collui prodeſt. Dioſcorides.

THORACEM etiam excalfaciunt, ſeu pituitam in thorace coquunt, ra-
dix Enulæ, Glycyrrhizæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus cor.

BEEN album ſecundũ quoſdam polemoniũ eſt Dioſcoridis: ea inquam
planta, quæ radice cõſtat cubitali, candida, caule geniculato, betonicæ altili
uocatæ non diſsimili, ex quo dependent ueſiculæ, ſeu folliculi quidam ro-
tundi & candidi, folia polygono mari ſimilia, maiora tamen & longiora, &

exintera

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0206-3

A ex interuallis bina. Notiſsima eſt per Hetruriam. Been rubrum, aliqui Dioſcoridis tripolium eſſe uolunt: pro hac oſtendunt plantam quãdam in maritimis naſcentem, folijs glaſti, magis uirẽtibus, longioribusq́;: caule per ſumma diuiſo, floſculisq́; purpureis onuſto: radice rubra, palmum longa & contorta. Been rubrum cum hac deſcriptione magis quadrat, quàm album cum polemonia: donec tamen certius de ea iudicium ſtatuatur, radice paſtinacæ ſylueſtris, aut ſatyrij, aut terebinthi ſummitatibus utemur. * Ad cordis affectus conducunt. Medici Florentini.

COR etiam excalfaciũt, radix Buglosſę, Zedoaria: de quib. uid. s̃. ſuo loco.

De radicibus ſtomachum excalfacientibus.

CALAMVS odoratus in India naſcitur. Melior eſt fuluus, denſè geniculatus, & qui aſſuloſè frangitur, plena araneorũ fiſtula, albicatus, lẽtus in mandendo, & adſtringens, cum aliquanta acrimonia. Is hodie incognitus eſt: uulgaris aũt calamus aromaticus, Acorum fortè eſt, ut ſuprà diximus. De eo nũc plura nõ dicemus, ſed ꝓ eo Schœnãcho utemur. * Calamus aromaticus urinã potu ciet: quare cũ graminis aut apij ſemine coctꝰ, in aquę ſubter cutẽ fuſæ morbo, renũ uitijs, ſtillicidio urinæ, ruptisq́; cõmodè bibitur: mẽſes & potu, & appoſitu pellit: tuſsi ſuffitu medetur ꝑ ſe, aut ex reſina terebinthina, hauſto ꝑ arundinẽ fumo: ad muliebres inſeſſus decoquitur, & clyſterib. imponitur. Malagmatis & ſuffitionibus odoris gratia cõmiſcetur. Dioſcorid.

B CARYOPHYLLATAE radix caryophylli ſpirat odorem, tenuis, nigra, & bene olens. Naſcitur in montibus, & in uijs iuxta ſepta. Colligitur menſe Martio: ſiccatur & conſeruatur per annũ. * Hæc recentiores utuntur pota ad thoracis interna uulnera. Quin & eius ſuccũ admixta ærugine cuniculoſis, contumacibusq́; ulceribus utiliter inijciunt. Eadẽ olfactu ſpiritus recreat, & frigidũ roborat cerebrũ. Epota prodeſt cœliacis, dyſentericis, fœminarũ ꝓfluuijs, & cruẽta expuẽtib. Tã intus ſumpta q̃ foris illita, enterocelis auxilio eſt. Tẽperamentũ ei excalfaciẽs & exiccãs, ut manifeſto ſunt indicio eiꝰ radices: quippe q̃ guſtu odoratę, aſtringẽtesq́; deprehẽdãtur. Quibus qualitatib. nõ modò attenuare, diſcutere, & aſtringere ualẽt: ſed etiã roborare. Matthio.

GINGIBER, ZINGIBER planta eſt, in Troglodytica Arabia magna ex parte naſcens. Radix, eſt herbę graminis modo ſerpentis, candida, odorata, piperis ſapore & uiribus, niſi quòd tardius, ſed diutius calefacit, ut lõgum piper. Dãnatur teredinibus exeſum, puluerulẽtum, tectorio quouis circumlitum ad põdus, & magis ad exeſionem tegendam. Cibo conueniens eſt, & cum condimento aſſumitur. * Excalfactoriam uim, & excoquentem habet: aluum leniter emollit: ſtomacho utilis eſt: efficax aduerſus ea, quæ oculis caliginem offundũt. in antidota addi ſolet. Viride in India ſaccharo cõdîtum, ſenib. pituitoſis, ac frigidis, maleq́; cõcoquentib. accõmodatũ eſt. Dioſcor.

STOMACHVM quoq; excalfaciũt, ſeu in eo pituitã concoquunt. radix

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0207-9 DFG

Fœniculi, Galangię, Raphani, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco. A

De radicibus excalfacientibus hepar.

CVRCVMA Arabum, radix eſt officinis nota. Creditur Cyperi genus eſſe, quod Dioſcorides in India naſci aſſerit: gingiberis effigie: * quod manducatum, croci uim reddit: guſtu amaro ſentitur, & illitum præſentem pſilothri uim exhibet.

Radix ASPARAGI uulgò nota eſt. Naſcitur in hortis. Colligitur autũno: ſiccatur, & ſeruatur per annos duos. * Cum uino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus, ſumpta, regium morbum ſanat: coxẽdicis cruciatus, ſtranguriamq; leuat. Alligata radix, aut hauſtum eius decoctum, conceptum adimit, & ſterilitatem adfert. Dioſcorides.

RHAPONTICVM, quod uulgò Rheupõticum dicitur, radix eſt nigra, centaurio magno ſimilis, ſed minor, & rufior, ſine odore, fungoſa, leuis: quæ trita, manducataq;, colorem reddit pallidum, ad crocum inclinantem, à Rhabarbaro duntaxat (ut nonnulli putant) ſolo loco, in quo naſcitur, differens: nam rheum barbarum ex regione Meridionali aduehitur, rheum uerò ponticum ex Septentrionali. Ad hæc rheum ponticum radice conſtat longa & tenui: rhabarbarum autem craſſa & breui. Aliquorum præterea opinio eſt, eam plantam quæ hodie in hortis ſeritur, rumici ſimilis, quęq; rhabarbarum exiſtimata eſt, uerum eſſe rhaponticum: ſeſeq; expertes aſſerunt, eaſdẽ quas B rhabarbarum habere facultates, ſi detur dupla quantitate. Adfertur ad nos uerum rhaponticum, non eſt autem centaurium maius. Optimum habetur, quod teredines non ſenſit, quod guſtatu cum remiſſa adſtrictione lenteſcat. Adulteratur decoctione: dignoſcitur uerò, quòd partes externæ non ſint denſæ & compactæ, uerùm rara ſubſtantia, & guſtu nihil, aut minimum adſtringens. Colligitur mẽſe Auguſto: ſiccatur ad ſolem, & ſeruatur per annos tres. * Id epotum, facit ad inflationes, ſtomachi imbecillitatem, & omne genus dolores, ad conuulſa, rupta, lienoſos, hepaticos, tormina, & renum, ueſicæ & pectoris uitia, aduerſus intenta præcordia, & uuluæ mala, coxẽdicum dolores, ſanguinis excreationes, ſuſpiria, ſingultus, dyſenterias, & cœliacorum affectus, contra febrium circuitus, & uenenatorũ morſus. Datur in ſingulis ualetudinibus eodem, quo agaricum pondere, & cum eiſdem liquoribus: ſi febri careant, in mulſo: ſi diſſolutio eſt ſtomachi, id eſt, cum cibi tenax non eſt, manditur, & ſine ſorbitione ulla deuoratur. Liuentia, lichenasq́ue tollit, cum aceto illitum. Inflãmationes omnes ueteres ex aqua óblitum diſsipat. Summa eius uis adſtringens, cum aliquanto calore. Dioſcorides & Medici Florentini.

SYLVESTRIS MYRTVS, aliquibus OXYMYRSINE, aut, MYRTACANTHA, Latinis RVSCVM appellatur. Folium fert myrti, latius, in formam

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0208-4

A formam lanceæ mucronatum. baccæ per maturitatem rucefcunt, rotundæ, à medio folio dependentes, oſſeo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, uitilium modo lenti, fractu contumaces, folioſi, radice graminis ſimili, acerba, & ſubamara. In aſperis & præcipitibus locis enaſcitur. Colligitur radix autumno: ſiccatur & conſeruatur per annos duos. * Pota urinam cit: menſes pellit, ueſicæ calculos frangit, ſtillicidio urinæ medetur, dolores capitis ſanat, & regium morbum. Dioſcorides.

HEPAR etiam excalfaciunt, ſiue pituitam in eo concoquunt, radix Apij, Fœniculi, Petroſelini, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus ſplenem.

FRAXINUS arbor nota eſt. * Cuius radices in uino potæ, lienis dolores auferunt.

GENTIANAE inuentio prima aſsignatur Gentio, Illyricorum regi, à quo cognomentum habuit. Folijs partim proximè radicem, iuglandi, plantagini'ue ſimilibus, ſubrubris: partim à medio caule, & præſertim iuxta cacumen paulum diſſectis. caule cauo & leui, digiti craſsitudine, geniculato, ex interuallis maioribus foliato, binûm cubitorum altitudine. ſemine in calycibus lato, læui, glumoſo, ſatis ad ſpondilij ſemen accedente. radice longæ ariſtolochiæ, longa, craſſa, amara. Naſcitur in ſublimibus montium iugis, umbroſis locis, aquoſisq;. Colligitur menſe Auguſto, uel autumno: ſiccatur ad

B ſolem, & ſeruatur per annos tres. Eligitur foris colore buxeo, intus crocante, amariſsima, dura, parum rugoſa, frangi contumax. * Vis excalfactoria & adſtringens: contra morſus ſerpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & uino pota auxiliatur. Extracti ſucci drachma, laterum doloribus, & ex ſublimi deturbatis, ruptis & conuulſis prodeſt: hepaticis & ſtomachicis, pota cũ aqua ſubuenit. Radix collyrij modo ſubdita, partus eijcit: impoſita, ut lycium, uulneraria eſt, & ulcerum cuniculatim depaſcentium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodeſt: oculis inflammatione laborantibus illinitur: pro meconio collyrijs acribus immiſcetur. Radix uitiliginem abſterget. Dioſcorides.

SPLENEM quoque excalfaciunt, ſeu in eo pituitam concoquunt, radix: Acori, Apij, Aſparagi, Ariſtolochiæ rotundæ, Fœniculi, Capparorum, Petroſelini, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus renes.

FRAGARICAE radicis & herbæ * decoctum, potum iecoris inflammationibus confert: renes & ueſicam purgat: uulnera & ulcera ſanat: muliebres fluxus, & læuitates inteſtinorum cohibet: cordis affectibus ualde ſuccurrit. Andernacus.

SAXIFRAGAE radix in petris & aſperis locis naſcitur. * Stranguriæ

prodeſt: urinam cit, renum & ueſicæ calculos pellit. Dioſcorides. A
RENES & VESICAM excalfaciunt quoq; radix Apij, Petroſelini, Pen
taphylli, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus uterum & iuncturas.

MATRICEM excalfacit, ſeu in ea pituitam concoquit, radix Rubiæ: de
qua uide ſuprà ſuo loco.
IVNCTVRAS calefaciunt radix Coſti, Zingiberis, &c. de quibus uide
ſuprà ſuo loco.

De radicibus refrigerantibus ſtomachum, hepar, & ſplenem.

SONCHI radix refrigerat, modicè aſtringit. * unde æſtuanti ſtomacho
& inflãmationibus illiti proſunt. Succus eorũ ſtomachi roſiones ſorbitione
mitigat: lac elicit. in uellere appoſitus, ſedis ac uuluæ collectionibus opitu-
latur. Dioſcorides.
STOMACHVM, HEPAR, & SPLENEM quoq; refrigerat radix Ci-
chorij, &c. de qua uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus aſtringentibus.

CYPERVS iuncus eſt triãgularis, interdum quadrãgularis, cubitalis aut
maior: folia fert porracea, lõgiora & anguſtiora, in ſummo caude minuta, ſe-
mẽ cõplectẽtia: radices, quarũ in medicina uſus, inter ſe cohęrẽtes, oleis ob-
lõgis ſimiles, uel rotũdę, nigrę, ſuaui odore, & amaro guſtu. Naſcitur in palu- B
ſtrib. Duorũ generũ in Italia reperitur. Vnũ exiguũ, cui radices oleę ſimiles:
hoc pręfertur. Alterũ maius, cuiꝰ radices inęquales, & cõtortę. Optima ea eſt
radix, inquit Dioſcor. quę grauior eſt, dẽſa, plena, dura, aſpera, odorata cum
quadã acrimonia, qualis eſt Cilicia, Syriaca, & quę à Cycladibus inſulis peti
tur. Sic & hodie, quę ex Oriẽte aduehitur, melior eſt noſtrate. Aliud Cyperi
genus in India naſci Dioſcorides dicit, gingiberis effigie: quod croci modo
tingit. Illud ueterũ Curcuma eſſe, nõ abs re pleriq; exiſtimant. * Cypero uis
calida ineſt. Venerum ſpiracula laxat: urinã ciet: ad calculos, aquáq; ſubter
cutem utiliſsimè bibitur: aduerſus ſcorpionum ictus remedio eſt: perfrictio
nibus uuluæ, & præcluſionibus fotu prodeſt: pellit mẽſes. Contra ulcera o-
ris, etiam ſi depaſcant, uorentq;, farina eius efficax eſt. Malagmatis calfacien
tibus, & unguẽtorũ ſpiſsamẽtis bene adijci ſolet. Medici Floren. ex Dioſcor.
ASTRINGVNT quoq; radix Gentianæ, Pentaphylli, Rhapontici, &c.
de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus diſcutientibus.

ASPHODELVS, haſtula regia, uulgaris eſt noticiæ: folijs maioris por-
ri: caule leui, ferente in cacumine florẽ, quem anthericon appellant: radices
ſubiacent oblõgę, rotundæ, glandibus ſimiles, guſtu acres. Naſcitur in mon-
tibus, ſyluis, nec non hortis ſatus. Colligitur radix autumno. * Excalfacit:
urinas

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0210-4
DFG

A urinas & menſes cit: lateris doloribus, ruptis, cõuulſis, & tuſsibus, drachmæ
põdere pota ex uino medetur. Ea uerò uomitiones adiuuat, ludicri tali ma-
gnitudine cõmanducata: à ſerpẽte demorſis datur aptiſsimè, triũ drachma-
rum põdere, uerùm folijs, floribus, & radice ex uino morſus illinire oportet:
itẽ ulcera ſordida, & depaſcentia: mãmarum quoq;, & teſtiũ inflãmationes,
tubercula, furunculosq;: decoctis in fæce uini bulbis recentibus inflamma-
tionibus ex polẽta auxiliatur. Radicis ſuccus, adiecto uetere uino dulci, myr
rha & croco, decoquitur, fitq; perquàm utile oculis medicamẽtum: ad puru-
lẽtas aures p ſe, & cũ thure, melle, uino, & myrrha tritus ꝓdeſt: in cõtrariam
aurẽ infuſus, dentiũ dolorẽ mitigat. Cinis è radice illitus, alopecias ad pilum
reducit. oleũ in excauatis radicib. igni decoctũ, illitu exulceratis pernionib.
& ambuſtis igni, cõducit: & ſurditati inſtillatũ in aurẽ auxiliatur. Cãdidã titi
liginem, linteo antea perfrictam in ſole, illita radix emendat. Dioſcorides.

DISCVTIVNT etiam radix Ariſtolochiæ rotundę, Bryoniæ, Capparo-
rum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus abſtergentibus.

BVLBVS ESCVLENTVS uulgò cognitus, à nobis eſtur. Stomacho
& aluo utilis rufus, & qui ex Aphrica defertur. Amarus uerò, & ſcillinus, ſto-
macho aptior eſt, & concoctionem adiuuat. * Bulbi omnes acrimoniam ha
bẽt, excalfaciunt, uenerem ſtimulãt, linguam, tonſillasq; exaſperãt, multum
B alimẽti præbent, carnes creant, inflationẽ pariũt. luxatis, fractis, articulorum
doloribus efficaciter illinũtur: ſpicula extrahunt: gangrænas, & podagras ex
melle, aut per ſeſe hydropicorum tumores, & canũ morſus cum melle, & pi-
peris polline illiti cohibent: ſudores cõpeſcunt: ſtomachi dolores mitigant:
furfures & ulcera, quæ in capite manant, cũ toſto nitro abſtergunt. ſugillata,
uarosq; per ſe, aut ex oui luteo, & lentigines cum melle uel aceto, emendãt:
fractis auriculis, unguibusq;, ex polenta medentur. Iidem calidis cineribus
torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mœnarũ capitibus, impoſiti. Cre-
mati uerò, & cum alcyonio miſti, uitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in ſole
illiti emaculant. faciunt ad rupta, ſi cum aceto cocti edantur. Sed copioſio-
re eorum cibo abſtinendum, quoniam neruos tentant. Dioſcorides.

CHELIDONIAE radix ſupernè ſingularis, infernè in multa crocea ca-
pillamenta fibratur, in qua ſuccus croci. * Abſtergit: cum aniſo & uino albo
pota, medetur regio morbo, & ulceribus quæ ſerpunt: impoſita cum uino,
aut manducata, dentium dolorem ſedat. Dioſcorides.

ABSTERGVNT quoq; radix Ariſtolochię rotundæ, Ari, Aſparagi, A-
ſphodeli, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus aperiẽtibus, extenuãtibus, adurẽtibus, & emolliẽtibus.

APERIVNT, Alliũ, Cepa, Curcuma, Rhapõticum, &c. de quibus uide ſ.
EXTENVANT, radix Iridis Illyricę, &c. de qua uide ſuprà ſuo loco.

ADVRVNT

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0211-0

ADVRVNT Allium, Pyrethrum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco. A

EMOLLIVNT radix Altheæ, Maluæ, &c. de quib⁹ uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſuppurantibus.

LILIORVM alborum radix colligitur quouis tempore, ſed maximè autumno. * Inaſſata, & ex roſaceo trita, igni ambuſta ſanat, uuluá emollit, menſes ciet, ulcera cicatrice obducit. Cũ melle detrita neruis præciſis, luxatisq; medetur: uitiligines, furfures, & lepras emendat: ulceraq; in capite manantia expurgat: abſtergit faciem, & erugat. teritur in aceto cum hyoſciami folijs, & farina tritici mulcendis teſtium inflammationibus. Dioſcorides.

SVPPVRANT quoque radix Altheæ, Bryoniæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus glutinantibus.

DRACVNCVLVS maior caulem habet rectum, læuem, duûm cubitorum, baculi craſsitudine, uerſicoloribus draconũ maculis purpureis tamen euincentibus: folia rumicis, ſibi inuicem implicita. Fructum ſummo caule facit, racemoſum, coloris primùm cineracei, mox per maturitatẽ in crocum & purpuram uergentis: radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui ueſtitam. Naſcitur in ſepibus umbroſis. Colligitur, dum matureſcit, & ſuccus exprimitur, ſiccaturq; in umbra. Radix quoq; meſsibus effoditur, elotaq; particulatim conciditur & funiculo transfixa ſiccatur in umbra. * Vis ei calfaciendi cum diluta uini potione. Crudam, coctam'ue cum melle delingi prodeſt contra orthopnœas, rupta, conuulſa, tuſsim & deſtillationes. pota cum uino uenerem ſtimulat: ulcera, quæ cacoëthe uocantur, atq; phagædenica expurgat, præſertim cum uite alba. ex ea, & melle, collyria ad fiſtulas, & partus euocandos componuntur. ad uitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata abſumit, &c. Dracunculus minor folio conſtat hederaceo magno, candidis notis inſigni: caule recto, bicubitali, uerſicolore, maculis reſperſo purpureis, ita ut anguem planè referat, baculi craſsitudine: fructus ſummo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, croceo, guſtu feruens, mordaxq;: radice aliquãtulum rotunda, bulboſa, aro non abſimili, tenui obducta corticę. Naſcitur iiſdem in locis, eaſdemq; uires cum maiore obtinet. Dioſcorides. B

POLYGONATVM, SIGILLVM SALOMONIS, naſcitur in montibus, frutice cubito altiore, folijs lauri latioribus, & læuioribus, ſapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adſtrictione. Flores per ſingulos foliorum exortus promit, candidos, folijs numeroſiores, incepta à radice ſupputatione. Radicem habet albam, mollem, longam, crebrò geniculatam, denſam, graueolentem, digitum craſsitudine æquantem. * Quæ uulneribus efficaciter illinitur: quinetiam maculas in facie delet. Dioſcorides.

SYMPHY-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0212-5

A SYMPHYTVM, CONSOLIDA MAIOR, caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, craſſum, leuem, anguloſſum, ut ſonchi inanem: circa quē breui interuacante ſpacio, folia exeunt anguſta, bugloſſo proxima, oblonga, hirſuta: caule ſecundum angulos quoſdam ſtriato: folijs tenuibus, ex alarum ſinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem uelut uerbaſci ſemina emicant. Tam caulis, quàm folia aſpera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant. Radices demittuntur foris nigræ, intus candidæ, uiſcoſæ: quarum eſt uſus. * Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt: recentia uulnera illitæ, conglutinant. carnes quoque ſi concoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus præſertim ſedis, cum ſenecionis folijs, utiliter illinuntur. Dioſcorides.

GLVTINANT quoque radix Ariſtolochiæ, Gentianæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus flatus diſcutientibus.

ERYNGION aculeatarum generis eſt. Cuius folia in principio, ſale condita, in cibos recipiuntur. Lata autem ſunt, & extremo ambitu aſpera, guſtu aromatica: ſed ubi adoleuerunt, circa complures caulium eminentias in ſpinas aculeantur. in quorum ſummitatibus globoſa capitula, durarum, acutiſ-
B ſimarumque ſpinarum ambitu ſtellatim circumuallantur, quorum color aliàs uiridis, aliàs albus, interdum cœruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis craſsitudine, odorata. Naſcitur in aſperis & campeſtribus. * Vim habet excalfactoriam. Pota menſes & urinas pellit: tormina inflationesq; diſcutit: contra iocinerum uitia, ſerpentū morſus, & hauſta uenena, cum uino prodeſt: bibitur aduerſus plurima, cum ſeminis paſtinacæ drachma una. appenſa, illitaue, tubercula diſcutere proditur. Pota cū hydromelite radix, opiſthotonicis, & comitialib. medetur. Dioſcorides.

ZVRVMBETH apud Arabes nihil aliud deſignat, quàm Arnabo apud Græcos. Eſt autē Arnabo, arbor procera, in Oriente proueniens: folijs longis, colore uiridi, in luteum langueſcente, ſalicis modo, ſicuti & ramorū cortex. Infrugifera eſt, citreum odorem ſpirans. Matthiolus.

SPICA CELTICA exigua plāta eſt, folia habens oblonga, in extremo lata, florem luteum: ad radices multa exigua habet adnata, ſpicis minutis ſimilia: hæc cum radiculis, abiectis folijs, in uſu ſunt, & ualde odorata. Adulterantur impoſita herba ſimili: ſed facilis cognitio: nam folia adnataq; breuiora habet, candidior eſt, neq; amara, neq; odorata, ut uera Celtica eſt. Laudatur maximè recens, iucundi odoris, radice numeroſa cohærens, non fragilis & plena. * Vrinam mouet uehementer, & ſtomacho utilius. Inflāmationibus iecinoris, & felle ſuffuſis auxiliatur. Contra ſtomachi inflationes, cum abſynthij decocto bibitur: item aduerſus lienē, renum & ueſicę uitia, & uenenatos

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0213-1

ictus ex uino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia unguēta. Medici Florentini ex Dioſcoride. A

SPICA NARDI teſte Galeno, radix eſt, nō ſpica. Nota eſt. Eligitur Syriaca dicta: cuius hæ ſunt notæ, ut ſit breui ſpica, largā gerens comā, colore flaua, odorata, aliquātulum redolens, cyperū, amaro ſapore, linguā ſiccante, quæ diu in ſua odoris gratia permaneat. Adulteratur ſtibio cū aqua, aut palmeo uino ponderis cauſa inſpirato. Sed ex præcedentibus notis dignoſcitur. Madefacta etiā uēdi ſolet: quod uitium ex eo deprehenditur, quòd cādida ſit ſpica, ſqualida, nulloq; puluere óbſita.* Vim habet exiccātem & excalfactoriā. urinā mouet. Nauſeę, ſtomachi roſionibus, inflationi, iecinori, regio morbo, renum uitijs auxiliatur, &c. Medici Florentini ex Dioſcoride.

FLATVS quoque DISCVTIVNT, radix Apij, Acori, Allij, Coſti, Carnabadij, Dauci, Enulæ, Fœniculi, Galangæ, Petroſelini, Peucedani, Zedoariæ, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſemen generantibus.

SECACVL non eſt Iringus, neque Iringus, qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis: ſed uerū Secacul eſt ueterum Siſer, hoc eſt, radix illa, quæ Germanicè dicitur *Klingelmorn*, *Grintzelmorn*, *Nuſlen*, & *Geyler*, Gallicè *Bſcheruis* & *Serulles*.* Semen generat, & uenerem ſtimulat. Si in promptu non ſit, eius loco radix paſtinacæ ſylueſtris accipienda eſt. Cordus. B

SEMEN quoque GENERANT, radix Acori, Bulbi, Eryngij, Galangæ, Satyrij, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus menſes mouentibus.

CENTAVRIVM magnū folia habet iuglandis, oblonga, uiridi braſsicarum colore, ſerrata in ambitu: caulem, ceu rumicis, binûm, aut ternûm cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerum, in rotunditate oblonga. Flos cœruleus: ſemen cnico ſimile, ceu laneis floccis quibuſdā inuolutum. Radix craſſa, grauis, ſolida, tripedalis, ſucco prægnans, cū adſtrictione aliqua & dulcedine acris, & rubeſcens. Amat ſolum pingue & apricum, ac ſyluas & colles. Colligitur autumno: ſiccatur & conſeruatur per annos duos.* Radix conuenit ruptis, conuulſis, pleuriticis, ſpirandi difficultati, ueteri tuſsi: ſanguinem expuentibus, drachmis duabus trita datur, ſi febris ſit, in aqua: cæteris in uino: item ad tormina, & uuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam uuluæ ſubdita, menſes atque partus extrahunt. Dioſcorides.

FILIPENDVLAE radix urinæ ſtillicidio auxiliatur: item renum tum calculis, tum doloribus: ſtomachi inflationes diſcutit. Medetur ſuſpirioſis & anhelantibus, omnibusq; in uniuerſum morbis, quos cauſa frigida excitauerit. Prodeſt comitialibus, inſperſo cibis radicum puluere. Matthiolus.

GRAMEN uulgaris eſt noticię: cuius radix dulcis, articulis ꝓcincta.* Hęc

trita.

A trita illitu uulnera cõglutinat. Decoctũ eius in potu, torminibus medetur, & urinæ difficultatibus: calculoſa etiá ueſicæ excrementa cõminuit. Dioſcor.

MEON, OSTRVTIVM, MAGISTRANTIA, in Macedonia & Hiſpania plurimũ gignitur, anatho folijs & caule ſimile, ſed eo craſsius: binûm fermè cubitorũ altitudine attollitur: ſparſis in obliquũ, rectũq; radicibus, lõgis, tenuibus, odoratis, linguá excalfacientibus. Colligũtur Auguſto menſe. * Quæ feruefactæ ex aqua, uel tritæ citra coctionẽ, præcluſorũ renũ, ueſiceq; farctæ uitia potu leniunt: urinæ difficultati medentur: ſtomachi inflationes diſcutiunt. Torminibus, affectæ uuluæ, articulorũ doloribus, atq; fluxionib. pectoris, tritæ cũ melle in eclegmate auxiliantur. Sanguinẽ per mẽſtrua pellunt, deſeſsionibus feruefactæ: infantibus aũt illitæ imo uẽtri, urinas mouẽt. Quòd ſi plus quàm deceat, ex his bibatur, caput dolore afficiũt. Dioſcorid.

VALERIANA, quæ ſecundũ quoſdá Dioſc. phu appellatur, hodie nota eſt. Eius duo genera reperiuntur: una domeſtica & maior in hortis ſeritur: altera ſylueſtris & minor in agris ſpõte naſcitur. Maioris radix ſatis ad phu accedere creditur, eiusq; loco ſubſtitui poſſe. Ex Galeni ſententia Nardus Celtica ſubſtitui poteſt. * Excalfacit: uriná mouet, ſi ſicca potui detur. Decoctũ eadem præſtare poteſt: ad lateris etiá doloré efficax: mẽſes cit. antidotis inſeritur. Adulteratur radice ruſci admiſta. Sed maleficiũ deprehẽditur: quoniá

B hæc dura eſt, & frãgenti contumax, ſine ulla odoris gratia. Medici Florentini, & Dioſcorides.

MENSTRVA quoq; PROVOCANT, radix Aſari, Ari, Acori, Ariſtolochiæ longę, Aſphodeli, Allij, Bryonię, Cyperi, Coſti, Capparorũ, Calami aromatici, Dauci, Dictáni, Eryngij, Fœniculi, Helenij, Lilij, Petroſelini, Pęonię, Raphani, Rubiæ, Ruſci, &c. de quibus ſingulis uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus menſes ſiſtentibus.

TORMENTILLA folio pentaphylli minore, ſeptenis inciſuris diuiſo: radice breui, nodoſa, cõpacta rubeo colore, ſapore aſtringenti: cauliculis tenuibus, ſubrubentibus: flore melino, adeò ut in pentaphylli genere ſit reponẽda. Sunt qui à ſeptenis foliorũ diuiſuris Heptaphyllon uocẽt. * Vrinæ incõtinentiá ſupprimit: ſiſtit mẽſes, ſi in earũ decocto ad umbilicũ uſq; cõſederint fœminę: uel ſi tritę, & ex melle atq; ſpica ſubactæ, uẽtri ac pubi illinãtur. Sanguinẽ è uulnerib. manátẽ cohibẽt, ſuperaſperſo earũ puluere. Matthiol.

MENSTRVA quoq; SISTVNT radices Symphyti, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſudorem prouocantibus.

CINA radix parua ex Indiæ regione Ciniana, ad nos apportatur, crocei ac ſubpallidi, ſeu pallidi coloris, guſtus ſubacidi, obſcuri, aut prorſus nullius odoris. * Valde extenuat: ſudoré mouet & exiccat, idq; putredini reſiſtit: iecur cõfirmat: hydropi auxiliatur: ulcera maligna ſanat, leprá & elephãtiaſin

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0215-3

curat: Gallico morbo ſuccurrit: corpus alimẽto deſtitutũ reficit: ſcirrhis iecoris maximè prodeſt: ligno Guaiaco tamẽ à Sarſa infirmius exiſtit. Anderna. A

SARSA PARILIA, radix longiſsima, ex India nuper importata, non diſsimilis glycyrrhizę tenuiſsimæ, rugoſæque, quando ſiccatur, colore inter croceum & cinereum prædita: guſtu ſubamara, odore obſcuro, aut prorſus nullo.* Vncia eius in duabus libris aquæ cocta, uini rubri turbidioris colorẽ refert, tenuemq; eſſentiã habet, & ſummè prouocat ſudorẽ. Decoctũ eius cũ tenui uictu potũ, per dies triginta luẽ uenereã, plus quàm lignũ Indicum ſanat. prodeſt morbis articularijs, ulceribus, laxis ex pituita & defluxione tumoribus: cerebri & capitis uitia emendat: iecur cõfirmat: lienem extenuat: incipientem elephantiaſin diſcutit. Andernacus.

De radicibus uenenis reſiſtentibus.

ANGELICA cubitalẽ excedit altitudinẽ, caule geniculato, inani, multis alarũ cauis referto: folia profert oblõga, per ambitũ ſerrata, in nigrũ uireſcentia: flores albos, in umbellã cohærẽtes: è quibus ſemẽ prodit tenue, lentium modo cõpreſſum. Radix ei ſubeſt craſſa, raphani modo, quæ in plures diuaricatur ramos, guſtu acris, & ſuauiter odorata. Naſcitur in hortis. Colligitur autumno: ſiccatur, & cõſeruatur per annos duos uel tres.* Excalfacit, pariterq; deſiccat ordine ſecũdo cõpleto, aut tertio incipiẽte. Proinde aperit, attenuat, & diſcutit. Venenis mirificè aduerſatur: quare peſtilẽtiã arcet hauſta, aut frequenter cõmanſa. Ipſa p ſe ſumpta, pituitoſos, lentosq; humores digerit. Idẽ præſtat & radicis decoctũ: quod etiã celerius ex frigore tuſsientib. auxiliatur: expectorat enim efficaciter craſſam, lentãq; pituitã. Sanantur eodẽ ex aqua aut uino interna uiſcerũ ulcera, cõcretusq; ſanguis diſſoluitur, & roboratur uẽtriculus. Radix in puluerẽ trita, animi deliquijs, & cæteris cordis affectibus opẽ unicè præſtat. Valet ad rabioſorũ & uenenoſorũ morſus, exterius cum ruta impoſita, intrò in corpus aſſumpta. Matthiolus. B

VENENIS etiã RESISTVNT, radix Apij, Allij, Ariſtolochiæ longæ, Bryoniæ, Cyperi, Carnabadij, ſeu Doronici, Coſti, Fœniculi, Gentianæ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ambuſtis conferentibus.

HYACINTHI radix bulbacea eſt.* Hęc pueris cum uino albo illita, pubertatem coercet, & non patitur erumpere: ſiſtit aluum pota, & urinam impellit: phalangiorum morſibus auxiliatur. Dioſcorides.

AMBVSTIS quoque medentur, radix Aſphodeli, Bulbi, Liliorum alborum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus dolorem ſedantibus.

ANONIS ſeu ONONIS, ramos habet fruticoſos, dodrãtales, aut maiores, frequẽtibus geniculis cinctos, cauis alarũ multis, capitibus rotũdis: folijs lẽticulę, tenuibus, puſillis, ad rutę aut pratẽſis loti folia accedẽtibus, ſubhirſutis,

A hirſutis,odoratis,nõ iniucũdè olentib. Muria conditur,antequã ſpinoſa fiat, cibis gratiſsima. Rami acutioribus ſpinis,& ueluti ſpiculis firmioribus horrent. Radicem mittit candidam. * Quæ excalfacit,& extenuat. Huius cortex ex uino potus urinam ciet, calculos comminuit, margines ulcerum erodit. Radix cum decoquitur in poſca,dolorem dentium collutione mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas ſanare creditur. Dioſcorides.

DOLOREM quoque ſedant,radix Acori,Dauci,Eryngij,Ireos,Mandragoræ,&c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus diſcutientibus ſtrumas.

PLANTAGINIS radix* & mãducatu, & collutione, dentium dolores ſedat: eadem cum folijs,ulceribus renum,& ueſicę in paſſo datur. Fertur tres radices, cum tribus uini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor,quartanis. Sunt qui radicis geſtamine, diſcutiendis ſtrumis utantur. Dioſcorides.

DISCVTIVNT quoque STRVMAS, radix Capparorum,Ireos: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus uenenoſis.

MANDRAGORA ſi bibatur,cõfeſtim ſopor inſequitur,exolutio,ac ue-

B hemens ueternus,nihil temerè diſtans à lethargo. * Cui, antequam aliquid ex ijs accidat,uomitus & aqua mulſa proderit: poſtea nitrum & abſynthium ex uino dulci aut paſſo ſumatur: caput roſaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio & motus corporis & olfactus eupatorij,& piperis,ſinapis, caſtorij,& rutæ,tritorum in aceto: & liquidæ picis,& odor è lucernarum exuſtione,& extinctu. Quòd ſi ægrè ij reuocentur, ſternutamenta mouere, alijsque communibus auxilijs uti conueniet. Dioſcorides.

FVNGORVM alij genere,alij copia lædunt: omnes tamen ſtrangulatus ſuſpendio ſimiles concitant. * Quibus confeſtim ſuccurrendum: communiter ex oleo uomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex ſarmentis, aut pyraſtri ſurculis,epota cum ſale,poſca & nitro. Fructus aut folia pyraſtri cum fungis decocta,ſtrangulantem illam uim auferunt,eſitataq; eiſdem auxiliantur. Aduerſus fungos gallinacea oua cũ poſca proficiunt,adiecta ariſtolochię drachma: item abſynthium cum uino melleq; ſumptum, & ex aqua potum: apiaſtrum ex nitro: panacis radix,& ſemen in uino: fæx uini cremata, cum aqua: atramentum ſutorium ex aceto: radix, uel ſinapis, aut naſturtium eſu proſunt. Dioſcorides.

Sumpto EPHEMERO,quod aliqui ſylueſtrem bulbum appellant,* pruritus in toto corpore excitatur, nõ ſecus atq; ijs qui urtica aut ſcilla laceſſuntur: interna roſionem ſentiunt, ſtomachus cum ingenti grauitate exæſtuat. cæterùm inualeſcente morbo,cruor ſtrigmentis admiſtus, per aluum exigi-

 tur.

tur. Quibus, ut ijs qui ſalamandram hauſerunt, uomitione aut clyſterib. auxiliari conueniet: ſed antea quàm uenenum inualeſcat, dandum eſt decoctum frondium quercus, aut glandiũ, aut malicorij: lac bibere prodeſt, in quo ſerpyllum ſit decoctum: item ſuccum ſanguinalis herbæ, aut ramorum uitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrthi cum uino. Baccæ autem myrti tuſæ, tritæq́, & aqua maceratæ, ut liquor inde ſumatur, opem ferunt. Media caſtanearum tunicula ſimilem effectum præbet, ſi cruda in aliquo ſupradictorum ſucco ſumatur: origanum quoque cum lixiuio epotum. eximiè iuuãtur aſinini lactis, aut bubuli cælidi potu, etiamſi in ore contineant: ita ut quibus copia lactis huius adſit, non aliud deſideretur. Dioſcorides. A

VERATRVM ALBVM * ſtrangulatus concitat, aut immodicas alui deiectiones mouet. Quibus ea medentur, quæ in fungorum mentione retulimus. Nimios autem deiectionum impetus, medicamentis quę excrementa ſuppriment, coercebimus Dioſcorides.

De radicibus purgantibus bilem flauam.

RHABARBARVM radix eſt inæqualiter craſſa, non admodum longa, rheopontico perquàm ſimilis colore & ſubſtantia. Eius tres ſunt differentię: unum Indicum, omnium præſtantiſsimum: alterum Barbarum, ſecundum locum obtinens: tertium Turcicum, omnium ignauiſsimum. Laudatur ſubnigrum in rubrum inclinans, recens, graue, pro raritate ſua, confractũ, ex ruſo & glauco alternans, & croci modo tingens. Adulteratur, ſi aliquot diebus in aqua maceratur, ut facultas eximatur: fucus uerò deprehenditur, ſi in con fracto ea uarietas, quæ ſuprà dicta eſt, non conſpicitur, nec croci modo tingit, ſed leuius eſt, & magis adſtringit. Cõſeruatur annos tres aut quatuor integrum incorrumptuḿ, ſi cera ſola, uel cera cum therebinthina liquata circũlinatur, aut melle albo, aut pſyllio, aut milio mergatur. Corrigitur tertia parte ſpicæ uel ſquinãthi, uel cinnamomi. Doſis infuſionis à drachma una cum dimidia, uſque ad decem: pulueris uerò à drachma una, uſq; ad quatuor. Calidum & ſiccum ordine ſecundo. * Purgat clementer bilem flauam, pituitáq́, præcipuè à uentriculo & hepate, & inde ſanguinem purgat: obſtructiones liberat, & affectus inde ſanat, icterum, hydropem, ſplenis tumorẽ, febres putridas, etiam diuturnas, dolorem hypochondriorum punctorium, &c. Medici Florentini ex Meſue. B

FILICI folia ſine caule, ſine fructu, ſine flore, ex uno pediculo cubitali lõgitudine exeunt, multifida, & lateribus pinnata, ſubgraui odore: radice per ſumma ceſpitum nigra oblonga, filices multas fundente, ſubaſtringente guſtu. Naſcitur in montibus & ſaxoſis. Colligitur autumno, ſiccatur & conſeruatur per annum. * Radix latas tineas excutit, ſumpta drachmis quatuor ex aqua mulſa: melius ſi cum ſcamoniæ, aut ueratri nigri totidem obolis detur:

ſed

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0218-0

A ſed qui ſumunt, alia prægustare debent, &c. Dioſcorides.

PVRGANT quoque bilem flauam Rhaponticum, &c. de quo uide ſuprà ſuo loco.

De radicibus purgantibus bilem atram.

ELLEBORVM NIGRVM folia habet uiridia, platani ſimilia, minora, folijs ſphōdylij proxima, pluribus diuiſuris inciſa, nigriora, & craſsiora, ſubaſpera: caulis aſper, flores ex candido purpurei, cotoneis ſimiles, racematim cohærentes: in quibus eſt ſemen cnico ſimile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo ſimilibus, quarum duntaxat eſt uſus. Eligi debet bene nigrum, corpulentum, plenum, in quo tenuis ſit medulla, acre guſtu, feruensque. Helleborum nigrum quo hodie plerunque utuntur, non eſt iam deſcriptum: uerum tamen etiam in Hetruria reperitur cum prædictis notis, tametſi raro. Itaque cura adhibenda eſt, ut id ſumatur: quamuis non multum errent, qui in ueri loco utuntur uulgari. Colligitur in uere uel æſtate: ſeruatur uero per annos duos uel tres. Corrigitur cinnamomo, fœniculo, aniſo, maſtiche, oxymelite, & paſſo. Solis animoſis & robuſtis datur. Doſis pulueris à ſiliquis ſex, uſque ad ſcrupulum unum uel duos, cum paſſo, uel oxymelite. * Bilem utramque, & pituitam euacuat non citra difficultatem. Itaque
B febribus circuitu repetentibus, & diuturnis conuenit: item furore percitis: altera capitis parte dolentibus: & quos cæphalæa diu infeſtauit: inſania & melancholia laborantibus, &c. Medici Florentini ex Meſue.

ELLEBORVM ALBVM radicibus nititur multis, tenuibus, candidis, ab oblongo & exiguo capite exeuntibus ceparum modo: folia fert plantaginis: caulem palmo altiorem, cauum, tunicis cōuolutum: ſatis notum eſt. Deligendæ ſunt radices ſummis montibus collectæ tempore apto, candidæ, mediocriter extentæ, friabiles, carnoſæ, nullum in frangēdo puluerem emittentes, quæque ſint medulla tenui, guſtu feruente, nec tamen id uehementer: quæ enim nimium acres ſunt, ſtrangulant. Calidum & ſiccum in tertio. * Vomitu multo purgat, & ſternutamenta uiolenter mouet. Vitandum autē hoc eſt, quod ſtrangulet. Medici Florentini ex Dioſcoride.

POLYPODIVM radice dulci, auſtera, digiti parui magnitudine, multum ſiccante, ſed ſine morſu. Probatur ſubdulce, ſubauſterum, guſtatu ad poſtremum ſubamaro, & nonnihil aromatico, ſolidum, cirris ſeu nodis plenū, ex rubro nigreſcens, colore intus herbaceo piſtacij modo, recens, quercuū & arborum aliarum glandiferarum truncis adnatum. Seruatur per annum. Corrigitur aniſo, fœniculo, zingibere, uel ſimili odorato aliquo. Doſis à drachmis duabus, ad aureos quatuor. Calidum eſt in tertio: ſiccum uerò in ſecundo. * Humores craſſos & lentos terget, digerit, ſiccat bilem atram, & pituitam uel craſſam uel lentam purgat etiam à iuncturis. Affectibus ob hæc

melancholi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0219-8

melancholicis prodeſt,ut quartanis,præſertim cum mulſa,&c. Medici Colonienſes ex Meſue.

De radicibus purgantibus pituitam.

AGARICVM oritur in magnarum arborum truncis, uetuſtate iam putreſcentium,& eroſarum,tanquam earum uel apoſtema, uel fungus. Eſt duplex,mas & fœmina. Mas eſt malus,præſertim qui longus,niger,durus,denſus,grauis,& in fragmentis ceu uillos neruorum oſtendit. Fœmina ſi rotundior,alba,poroſa,& rara ualde, & frangi facilis, leuis, dulcis primo guſtatu, mox amara & ſtiptica,eſt melior,præcipuè ſumma corporis ſui parte. Cõſeruatur per annos quatuor. Corrigitur tertia parte zingiberis,uel ſalis gēmæ. Doſis à drachma una uſque ad duas: infuſionis uerò à drachmis duabus uſque ad quinque. Calidum ordine primo,ſiccum uerò tertio.* Pituitam craſſam,lentam,putridam,& bilem flauam & atrā purgat à cerebro, neruis, muſculis,ſenſorijs,ſpina dorſi,thorace,pulmone,uentriculo,hepate,liene,renibus,utero,iuncturis. Vrinam quoque mouet, ac menſes utrumq; expurgat. Cutis colorem floridum reddit,lumbricos necat: iſchiadi, & cæterorum articulorum doloribus confert, & febribus diuturnis, ex materia uaria natis, &c. Meſues.

CVCVMERIS SYLVESTRIS radix autumno colligitur: ſiccatur in umbra,& conſeruatur per annos ſex. Doſis deiectionis eſt à drachma una uſque ad quatuor: pulueris uerò à granis quindecim uſq; ad drachmam ſemis.* Pituitam & bilem deijcit,præſertim in hydropicis: deiectiones aũt citra ſtomachi iniuriam mouet. Meſues & Dioſcorides. B

ESVLA Græcis tithymallus dicitur. Sed ueluti eſulæ nomine tres plantæ intelliguntur,maior uidelicet,minor, & rotunda: ſic etiam tithymalli genera ſeptem à Dioſcoride alijsq; pluribus deſcribuntur. Eſula maiore pytiuſa Dioſcoridis intelligenda eſt,& Alſcebram maius Meſuæ: eſula minore,tithymallus cypariſsias& alſcebram minus: eſula rotunda,peplos: quę omnes plantæ hodie ſunt cognitæ. Cognoſcendæ ſunt etiam reliquæ tithymalli ſpecies,præſertim characias,qui reliquis præferebatur,& Gręcis erat in uſu. Hodie cognitus eſt,quemadmodum & reliqua tithymallorum genera, his præſertim qui in his inueſtigandis diligentiam aliquam adhibēt: nam omnes in Hetruria reperiuntur. Eorum deſcriptio cum ſit admodum prolixa,ex Dioſcoride petenda eſt. Cæterùm ex omnibus eſulæ generibus minoris radicis cortex eligitur tenuis, lenis, fractu facilis, rubeſcens, Caſsiæ fiſtulæ modo, poſt ſex à collectu menſes, ex loco libero collecta initio ueris. Conſeruatur autem per annum. Corrigitur tragacantho. Doſis à ſiliquis duobus uſq; ad tres. * Purgat ualenter pituitam,aquas,atram bilem & à iuncturis. Medici Florentini.

EBVLI radix longa eſt,craſsitudine digitali. Nota eſt. Naſcitur in montibus,ſyl-

A bus, ſyluis, & campeſtribus.* In uino decocta, & in cibis data, hydropicos iuuat. Dioſcorides.

HERMODACTYLVS radix eſt officinis nota. Variæ ſunt opiniones, cuius nam plantæ radix ſit à ueteribus deſcriptæ. Veriſimilior tamen eſt eorum ſententia, qui colchi radicem eſſe exiſtimant, tametſi Dioſcorides uenenoſam eſſe affirmet: nam medicamentorum purgantium magna pars ferè eſt eiuſmodi. Hermodactylum unum idemq; eſſe & Græcis & Arabibus credimus: itaque huius noſtrę radicis facultatibus freti, ea utemur hermodactyli ueterum loco. Probatur candidus, corpulentus, plenus, grauis, non carioſus. Naſcitur in montibus. Colligitur uere: ſiccatur in umbra, & conſeruatur per annos tres. Corrigitur cumino, maſtice, zingibere, pipere longo, &c. Doſis ab aureo uno uſq; ad duos. Calidus & ſiccus ordine ſecundo, cum humiditate excrementoſa, flatulenta, nauſeabunda. * Pituitam craſſam, pręſertim à iuncturis trahit: ob id podagræ, & alijs arthritidis differentijs confert. Medici Florentini & Meſues.

SAMBVCI radix uulgaris eſt noticiæ. Naſcitur in hortorum ſepibus. * Aquam detrahit: ſtomacho inimica: hydropicos adiuuat, &c. Dioſcorides.

TVRBITH plantæ cuiuſdam lacte manantis radix eſt. Hæc candida eſt,
B & alypi radix Dioſcoridis eſſe creditur: aut nigra, luteáue, quá pityuſam pleriq; eſſe arbitrantur. Verùm, utcunque ſit, præfertur hodie candida, quæ ex Syria adfertur, uerumque turbith album eſſe creditur, aut ei ſubſtitui poſſe. Præfertur uacuum ut arundo gummoſum, cortice cinericio, plano, fractu facili. Adulteratur, inducto foris gummi diſſoluto: ſed fractum fraudem detegit, nam nullum gummi in fragmentis apparet. Conſeruatur annis quatuor, & ultrà. Corrigitur tertia parte zingiberis. Doſis decoctionis à drachmis duabus uſque ad quatuor: pulueris uerò à drachma una uſque ad duas. Calidum ordine tertio. Pituitam craſſam ac lentam, & putrem, à uentriculo, thorace, neruis, & iuncturis purgat, &c. Medici Florentini ex Meſue.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0221-5

DE LIGNIS CAP. XIII. A

Ligna *ſunt partes plantarum firmiſsimæ, tanquã oſſa in animalib. duriſsimæ. horum alia*

- Calida
  - Agallochum, Xyloaloe, Lignum aloes.
  - Aſpalathus, Buxus.
  - Guaiacum, Sanctum, Indicum.
  - Ebenum.
  - Iuniperi lignum.
  - Naſcaphtum.
  - Viſcum quercinum.
  - Xylocaſia, &c.
- Frigida
  - Cypreſsi, Loti arboris.
  - Santalum album.
  - Santalum rubrum.
  - Santalum citrinum.
  - Tamaricis.

De lignis calidis.

LIGNVM ALOES, Agallochum, Xyloaloes, lignum eſt quod ex India atq; Arabia deportatur, uarium, maculatum odoratũ, guſtu adſtringens, cum quodam amarore: cortex eius corio ſimilis, colore aliquantulũ uerſicolore. Arabibus præfertur id quod ex India adfertur, craſſum, nigrũ, uarium, ſolidũ graue, ſine candore, & quod ignib. impoſitum diu perdurat.* B Manſum animæ ſuauitatem commendat: pro thure ad ſuffimenta ſubſtituitur. Ramenta eius pota drachmæ pondere, languidum ex humore uentriculum, reſolutumq; confirmant: adhæc iocineroſis, dyſentericis, pleuriticisq; opitulatur. Medici Florentini ex Dioſcoride.

ASPALATHVM officinis incognitũ eſſe creditur, eiq; ſubſtituitur lignum aloes. Syluio contraria eſt ſententia, qui cenſet, lignum aloes officinarũ, aſpalathum uerius eſſe, quàm agallochum. Optimus eſt grauis, detracto cortice rubeſcens, aut in purpuram uergens, denſus, odoratus, guſtatu amarus. Eſt & alterum eius genus candidũ, lignoſum, ſine odore: quod deterius habetur. Naſcitur in Iſtro, Syria, & Rhodiorum inſula.* Vim calefaciendi cũ adſtrictione obtinet. Vnde decoctũ cum uino, ad tetra oris ulcera colluenda cõuenit: ad nomas genitaliũ, & ſordida ulcera infunditur: ſubiectum in peſſo, partum extrahit. Aluum ſiſtit eius decoctũ: & ſanguinis reiectionẽ potu cohibet: urinę difficultatẽ inflationesq; diſcutit. Dioſc. & Medici Colonien.

BVXVS planta eſt notiſsima: gaudet frigidis & apricis: ſpiſiſsima, dẽſiſsima, atq; põderoſiſsima, adeò ut in aquis non fluitet, nec cariem ſentiat. Hęc etſi nullius ſit in medicina uſus, ut ueteres prodidère, non deſunt tamen è recentioribus, qui uelint, nõ aliud eſſe Italis Buxum, quàm Indis lignum, quod Guaiacum appellãt: ea tantùm ratione ducti, quòd pluries experimento cõpertum ſit, eius decocto etiã felicius eos ſanatos eſſe, qui Gallica lue affecti erant.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0222-1

A erant. Quod etſi experientiæ concedi poſsit, illud buxi lignum præſtare: attamen quòd buxus in Italia naſcens, & Guaiacum ab Indis petitũ, una & eadem ſint planta, nunquam profectò crediderim. Matthiolus.

LIGNVM GVAIACVM, Sanctũ, Indicũ, ebeni genus eſſe creditur. Optimũ eſt graue, dẽſum, interiore parte nigra, exteriore, & illã ambiente, ſubflaua: cortice læui, firmiter hærente, ligni ſcobe, ſi manib. cõprimatur, ſimul cohærente (quod pinguedinis eius indiciũ eſt) quod deniq; in ſua decoctione multũ odorẽ, ſaporem atq; colorem relinquit: magnitudo aũt, aut paruitas fragmentorũ nõ ſunt tam magni momẽti, quàm notæ ſuprà dictæ: ſed in hac parte mediocritas laudari poteſt. Aduertendum eſt, cortice nos uti ſeorſim: quem plerunq; fraxini cortice adulterari contingit, aut ſimilibus, qui tamen dignoſcuntur ſapore & odore quodam peculiari.* Exiccat, attenuat, liquefacit, expurgat, ſudorem mouet: contagioni atq; putredini reſiſtit: quapropter morbo Gallico mirè ſubuenit. Eius decoctũ uetuſtis ulceribus, ſcabiei, & impetigini conuenit, decenti uictus ratione adhibita. Hodie per Chemiã, in aquam, in oleum, & in ſalem redigitur: quæ illius ſtudioſi, Mercuriũ, ſulphur, & ſalem nominant: quibus multò tutius & celerius lues Venerea curatur. Medici Florentini & Andernacus.

EBENVS optima habetur Æthiopica, & nigra, nullos habens uenarum
B diſcurſus, factitij cornus læuore: cum frangitur, denſa apparet, mordens guſtu, atq; adſtringẽs. Suffitur iucundo odore ſupra carbones, ſine fumi tædio. Recens aũt ad ignem prolata, ob pinguedinem accenditur, & trita ad cotem ruſeſcit. Altera eſt Indica, internatis ſegmẽtis candicantib. & modicè fuluis, item frequentib, maculis. cæterùm prior bonitate antecedit. Apud quoſdam ſeſamina, aut ſpinea ligna cõſimilia pro ebeno uæneũt. Quod diſcernitur ex eo, quòd fungoſa ſunt, & in purpureas aſſulas reſoluuntur, nihil mordacitatis in guſtu, nec redolentiæ in ſuffitu præferentia.* Caliginẽ oculorũ abſterget: ad ueteres deſtillationes, puſtulasq; mirum in modum pollet: ſi quiſpiã facta ex eo coticula collyrijs utatur, melius proficiet. Ad oculorũ medicamẽta efficax eſt, ſi ſcobes, ramẽtáue uino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerãtur. Nonnulli præterita ipſa excolãt, reliquaq; eundem in modũ peragunt. Alij pro uino aquã utuntur. Vritur in fictili nouo, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi uſti modo: & ita ſiccis, ſcabriſq; lippitudinibus cõducit. Dioſcorides.

IVNIPERI lignum ad cẽtenarios annos incorruptum perdurat: eiusq; carbo accenſus, & ſuo cinere obrutus, ignẽ integro anno fouet. * Accenſum ſerpentes fugat. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. Matthiolus.

NARCAPHTHVM ex India defertur. lignum eſt corticoſum, ſimile ſycomori libro: & uelut putridum, antiquitatem nimiã præ ſe ferens: quod iucundi odoris gratia ſuffitur. Miſcetur thymiamatis compoſitis.* Cõſtrictio-

nibus uuluæ ſuffitu prodeſt. Dioſcorides.. A

Vɪsᴄᴠᴍ per ſe non eſt arbor, ſed in arborib. naſcitur, frõde plerũq; ppetua. Laudatiſsimũ quod in quercu prouenit, recẽs, intus porraceũ, extrà fuluum, quod aſperi nihil, aut furfuroſi cõceperit. Fit acinis in quercu naſcẽtib. buxeo fruticis folio.* Lignum tritum, potatum comitialib. prodeſt. Dioſc.

Xʏʟᴏᴄᴀssɪᴀ, Xʏʟᴏᴄɪɴɴᴀᴍᴏᴍᴠᴍ, Caſsia Græcorum creditur eſſe cinnamomũ ſiue canella craſsior rudior'ue ex annoſis arborib. cinnamomi arboris, lauro ſimilis, aut ſaltẽ ex trũco potius, quàm ex teneriorib. eius ramis decerptus cortex. Quemadmodum enim cerdones coriarij ad operas ſuas grauatim admittũt cortices quercuũ annoſarũ craſsiores, expetũt uerò tenellos tenellarum & nouellarũ quercuũ cortices: ita conſtat tenellos & ſubtiliores cortices cinnamomi lõgè magis aromaticos eſſe craſsiorib. Vnde tale cinnamomũ Reges Portugaliæ ægrè etiam dimittunt, adeò ut pręſtãtiſsimum cinnamomũ etiamnũ uix habeamus: imò & Actuario leptocinnamomũ .i. tenue cinnamomũ ꝓ optimo habetur. Caſsia itaq; nobis allata, p̃fertur longa, odorata, guſtu cum acrimonia grato, ruſeſcens. Medici Colon.

De lignis frigidis.

Cᴠᴘʀᴇssɪ patria Creta inſula eſt. Perpetua coma uiret, eiusq; materies nec cariem, nec uetuſtatẽ ſentit, ut etiam cedri, ebeni, taxi, buxi, & oleæ. Lignum nulla temporis diuturnitate ſuaueolentiam exuit. Matthiolus. B

Lᴏᴛɪ arboris lignum dyſentericis utile eſt, in ſcobem redactum, & in aqua ferrariorum maceratum, coctumq;, & per clyſteres iniectum cum uarijs oleis, quæ eiuſmodi affectibus proſunt. Andernacus.

Sᴀɴᴛᴀʟᴠᴍ in utrâq; India ſyluis denſiſsimis, ingentiſsimisq; naſcitur. Cuius tria numerãtur genera: quorũ pręfertur pallidũ, ſecundũ locũ habet albũ, poſtremũ rubrum, quòd nullo cõmẽdetur odore. priora duo ſuauiter ſpirant. Refrigerat exceſſu tertio, ſiccat uerò ſecundo. * Rubrũ priuatim defluxiones prohibet: incandeſcentib. inflammationib. podagrisq; ex ſucco ſolani, aut ſedi, uel portulacæ utiliter illinitur. Candidũ ac pallidũ, ex roſarũ aqua frõti impoſita, capitis dolores mulcent. Aduerſantur omnia calidis febribus: epota æſtuãti uentriculo mirificè auxiliãtur. Fiunt ex ijs & aqua roſarũ epithemata, quæ uentriculo illita eius feruorẽ in ardentiſsimis febribus extinguunt. Ad hęc ſantalum nõ modò cordi efficaciſsimè læticiã affert, ſed & robur non paruum addit. Quare his immiſcetur medicamẽtis, quę cordi, & cordis palpitationi maximam opem pręſtant. Matthiolus ex Auicenna.

Tᴀᴍᴀʀɪx ſeu Mʏʀɪᴄᴀ, arbor uulgò cognita eſt, cum apud pigras & ſtagnantes aquas enaſcatur, fructum quaſi florem ferens, compage muſcoſum.* Potorios calices è caudice lienoſis moliuntur, quò datus in his potus proficiat. Cinis huius omnia ulcera ignis exuſtione cõtracta, efficaciter exiccat. Dioſcorides & Serapio.

De Cor-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0224-3 DFG

A DE CORTICIB. CAP. XIIII.

B

Cortices uel
- Arborũ & fruticum: quorum alij
  - Alterantes qualitate
    - Prima. Sic calidi in
      - Primo
        - Macer.
        - Guaiaci cortex.
        - Tamaricis, &c.
      - Secundo
        - Cinnamomum, Canella.
        - Thuris, &c.
      - Tertio, — Macis.
    - Secunda. Sic
      - Aperiunt, Thimiama, &c.
      - Dolorem leniunt, Fraxini, &c.
  - Purgantes, — Sambuci.
- Fructuũ: & uel alterantes qualitate
  - Prima. Sic
    - Calidi
      - Mali Citri.
      - Mali Aurantij, &c.
    - Frigidi, Glandium caliculi, ſeu Cupulæ, &c.
  - Secũda. Sic adſtringunt
    - Granatorum.
    - Iuglandium uiridium, &c.
- Radicum: quarum alij
  - Alterantes, Sic
    - Calidi in ſecundo, Cortex Capparum, &c.
    - Frigidi in tertio, Mandragoræ, &c.
  - Purgãtes
    - Bilem & pituitam
      - Eſulæ.
      - Cucumeris ſylueſtris, &c.
    - Aquam
      - Sambuci.
      - Ebuli, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0225-8

 A

De corticibus calidis in primo.

MACER ex Barbaria aduehitur: interior nucis moſchatæ cortex cenſetur, qui nucleum ipſum proximè ambit: lignoſus, flaueſcens, craſſus, & guſtu perquàm adſtringens: ſtomacho ſuauis.* Contra cruentas excreationes, dyſenterias, & alui fluxiones bibitur. Dioſcorides.

Cortex GVAIACI annoſis niger, iuuenibus uerò ſubrutilus. Melior atque præſtantior eſt, qui ex optimo ligno colligitur. * Vires eaſdem, quas lignum obtinet.

TAMARICIS cortices cultello abraduntur: ſiccantur diligenter: & conſeruantur in arculis ligneis, per annum. * Dantur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluuia fœminarum, regium morbum, & phalangiorum morſus: illiti tumores inhibent. Decoctum cum uino, lienem abſumit, &c. Dioſcorides.

De corticibus calidis in ſecundo.

CINNAMOMVM Dioſcoridis hodie incognitum pleriq; exiſtimant, tametſi non deſint, qui in Canellæ odoratioris capſulis facilè reperiri poſſe putent, quia Dioſcor. cinnamomi quædam genera caſsiæ ſimilia facit. Vtcunque ſit, canella optima & cinnamomi, & caſsiæ loco uſurpari poteſt, do- B
nec melius aliquod medicamentũ quod ſubſtitui poſsit, reperiatur.* Excalfacit, emollit, & concoquit: urinam ciet: tam menſes, quàm partus potum, aut ex myrrha impoſitum pellit: contra beſtias quæ uirus eiaculantur, uenenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuerſantem diſcutit: craſſitiem extenuat: lentigines, & uitia cutis in facie ex melle illitum detergit: contra tuſſes, defluxiones, aquam ſubter cutem fuſam, renum uitia, & urinæ difficultatem efficax eſt. Vnguẽtis precioſis inſeri ſolet. Et in ſumma, magni ad omnia uſus. Dioſcorides, & Medici Florentini.

THVRIS cortex, qui ex arbore thurifera detrahitur, præfertur pinguis, odoratus, recens, læuis, craſſus, ſine membranis. Adulteratur admiſto pini aut nucis eius cortice: ſed horum index ignis eſt: ſiquidem thuris cortex legitimus paulatim ardet, & cum odoris fragrantia uaporem eiaculatur: adulteratus uerò nequaquam inceditur, ſed totus in fumum ſine odore conſumitur. * Vis eadem quæ thuris, ſed ualidior, adſtringentiorq;. Quare potu cruentis excreationibus, uuluis fluxione laborantibus in peſſo confert: ad cicatrices oculorum, & caua, ſordesq; efficax eſt. toſtus ſcabris lippitudinibus auxiliatur. Dioſcorides.

De corticibus calidis in tertio.

MACIS nucis moſchatæ exterior cortex eſt, in quo nux latet, quemadmodum auellana in ſuo putamine. Præfertur craſſum, plenum, odoratum,

ſapore

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0226-4 DFG

A ſapore ſubacri: hodie notum.* Ventriculum roborat, & concoctionem adiuuat. Medici Florentini.

De corticibus aperientibus.

THYMIAMA ex India defertur, corticoſum: ſimile ſycomori libro: quod iucundi odoris gratia ſuffitur. * Conſtructionibus uuluæ ex ſuffitu prodeſt. Dioſcorides.

De corticibus dolorem mitigantibus.

FRAXINI cortex cultello abſcinditur, ſiccatur & conſeruatur per annũ. * Lateris, lienis doloribus medetur.

De corticibus purgantibus.

SAMBVCI cortex medius abraditur cultello: ſiccatur & ſeruatur per annum. * Aquas detrahit: hydropicos iuuat.

De corticibus fructuum calidis.

MALI CITRI cortex cultello abſcinditur: ſiccatur in umbra diligenter, & ſeruatur in arculis ligneis. * Venenis aduerſatur. Decoctum collutione, oris halitum commendat, ſuauitatemq; accerſit: uentriculũ roborat, &c.

AVRANTII MALI cortex in umbra ſiccatur, conſeruaturq; per annũ in arculis ligneis. Calidior quàm mali citri uel Limonij cortex.

B *De corticibus fructuum adſtringentibus.*

GLANDIS CALICVLVS, qui uulgò cupula dicitur, * ad fluorẽ muliebrem, & ſanguinis ſputum ualet.

MALICORIVM eſt mali punici putamen, quod aliqui Sidion appellãt. * Spiſſandi uim habet: ſanguinolenta glutinant. humida gingiuarũ uitia, mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapſu inteſtini erumpẽtem, cataplaſmate repellunt. Dioſcorides.

IVGLANDES uirides decerptæ menſe Iunio appetente, * antequã earum putamina obduruerint, ſaccharo uel melle aſſeruatæ, ſtomacho utiles euadunt, & ori non ingratæ. Putamen combuſtum, tritumq; in oleo & uino, infantium capite peruncto, nutrit capillum, alopecias replet. Dioſcorides & Matthiolus.

De radicum corticibus calidis.

CAPPARIS cortex amarus, acer, acerbus, * abſtergit, purgat, incidit, digerit, adſtringit: ob quas uires lienem induratum, & coxarum affectus adiuuat, tum intrò aſſumptus, tum extrinſecus, tũ idoneis remedijs admotus.

De corticibus radicum frigidis.

MANDRAGORAE radix delibratur, & traiectus lino cortex ad uſum ſuſpenditur. * Vinum, in quo cortex fuerit infuſus, ualet in peruigilijs & doloribus, & ante ſectiones, uſtionesq;, ne ſentiantur. Dioſcorides.

De corti-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0227-0

De corticibus purgantibus bilem. A

ESVLAE cortex * educit phlegma uehemẽter, & aquam citrinam, & humores melancholicos, & materias à iuncturis. Doſis eſt à ſiliquis duabus uſque ad ſeptem.

CVCVMERIS ſylueſtris cortex * purgat potenter pituitam uomitu & deiectione, & interdum bilem, ſi uacuari parata eſt, ſeroſum quoque excrementum, etiam euulſu contumax, atque adeò à iuncturis mirificè trahit. ob id earum dolores ſanat, iſchiadem etiam iuuat apertè cataplaſmate impoſitus, uel clyſtere iniectus. Doſis eſt à granis quindecim ad drachmam ſemiſſem. Meſues.

SAMBVCI cortex idem præſtat, quod ſambucus ipſa: * nec non pituitam craſſam & uiſcoſam purgat. Ebuli cortex eandem uim cum ſambuci cortice habet.

DE SVC-

A

DE SVCCIS CAP. XV.

B

- Succus eſt, *qui contuſione & quaſſatione exprimitur: & uel*
  - Herbarũ: *quarum alij*
    - Temperati
      - Betæ,
      - Bugloſſæ, &c.
    - Intemperati
      - Calidi *in*
        - Primo
          - Abſynthij.
          - Braſsicæ.
        - Secundo
          - Apij.
          - Calaminthæ.
          - Echij.
          - Lupuli.
          - Menthæ.
          - Rutæ.
          - Scordij, &c.
        - Tertio, — Chelidoniæ, &c.
      - Frigidi *in*
        - Primo
          - Fumariæ.
          - Intybi.
          - Roſarum.
          - Violarum, &c.
        - Secundo
          - Acetoſæ.
          - Cotyledonis.
          - Lactucæ.
          - Plantaginis.
          - Solani, &c.
        - Tertio
          - Cicerbitæ.
          - Portulacæ.
          - Semperuiui, &c.
        - Quarto, — Papaueris, &c.
  - Fructuum: *quorum alij*
    - Calidi, — Malorum dulcium, &c.
    - Frigidi
      - Cotoneorum.
      - Malorum punicorum.
      - Berberorum.
      - Ribes, &c.
  - Seminum: *quorum alij*
    - Calidi, Cremor *ſeminis*
      - Lini.
      - Fœnigræci, &c.
    - Frigidi, — Cremor Pſylli, &c.

De ſuccis temperatis herbarum. A

BETAE ſuccus recens parari poteſt: fit folijs uiridibus tritis atque expreſsis. * Diſcutit, detergit, & per nares purgat: ſummatim omnia pręſtat, quæ herba ipſa.

BVGLOSSAE ſuccus ægrè exprimitur: parua coctione & reſidentia purgatur ante repoſitionem, in uaſe pleno, uel oleo ſuperfuſo reponitur. * Confirmare & exhilarare dicitur.

De herbarum ſuccis calidis in primo.

ABSYNTHII ſuccus fit in uere uel autumno, folijs tritis atq; expreſsis, deinde parua coctione & reſidentia purgatus ante repoſitionem, in uaſe anguſti oris, ſuperfuſo oleo digiti craſsitudine, uel in ueſica inſpiſſatus: ſeruatur per annum. * Succus differt ab herba: hæc enim adſtringit: ille uerò magis aquoſus detergit.

BRASSICAE ſuccus fit recens ut Betæ. * Vim habet purgatoriam: coctus cum melle, linctu conuenit arteriacæ.

De herbarum ſuccis calidis in ſecundo.

APII ſuccus adſeruatur expreſſus liquidus ſuperaffuſo oleo, in uaſe uitreo anguſti oris. * Obſtructiones aperit: menſes & urinas mouet.

CALAMINTHAE ſuccus eodem modo, quo apij paratur, & conſeruatur. * Ad anhelationem, tuſsim antiquam, frigidam uiſcerum intemperiem: & lienoſis cum ſaccharo coctus exhibetur. Andernacus. B

ECHII ſuccus fit addita aqua, aut alio liquore illi facultatibus ſimili, inter terendum, & expreſsione extrahitur, conſeruaturq; ut abſynthij. * Confortat atque exhilarat.

LVPVLI ſuccus menſe Aprili extrahitur, & conſeruatur, ut apij. * Sanguinem purgat: obſtructiones uiſcerum aperit: febribus compoſitis cõfert.

MENTHAE ſuccus eodem, quo apij ſuccus extrahitur, conſeruaturque. * Ventriculum frigidum corroborat: nauſeam & uomitum ſedat.

RVTAE ſuccus eodem modo paratur. * Humores lentos incîdit, digerit, ſiccat, aperit: idq; magis quàm herba ipſa acida. Andernacus.

SCORDII ſuccus compoſitionibus additur: * quia purgat uiſcera, obſtructiones aperit: urinas & menſtrua citat. extrahitur & conſeruatur, ut apij ſuccus. Andernacus.

De herbarum ſuccis calidis in tertio.

CHELIDONIAE ſuccus folijs, caule, radice exprimitur ineũte æſtate, ſeruatur ut apij, uel in umbra ſiccatur, & in paſtillos digeritur. * Oculis claritatem affert. Dioſcorides.

De ſuccis herbarum frigidis in primo.

FVMARIAE ſuccus mẽſe Aprili uel Maio exprimitur, ſeruaturq; in uaſe

uitreo

A uitreo anguſti oris, oleo ſupaffuſo. * Melácholiá, & ſeroſa excremēta purgat.

INTYBI ſuccus uere exprimitur, folijs ac radicibus tritis: ſeruatur in uitreo uaſe oris anguſti, ſuperfuſo oleo, digiti craſsitudine. * Ad iecoris calorem immoderatum ualet.

ROSARVM ſuccus mēſe Maio, uel principio Iunij exprimitur folijs tuſis: aſſeruatur liquidus ſuperaffuſo oleo, quod, tempore uſus, lana bōbacea aufertur. * Ventrem laxat: ſtomachum roborat: iecoris calorem extinguit.

VIOLARVM Martio uel Aprili exprimitur, ſeruaturq́; ut roſarum. * Bilis acrimoniam lenit: thoracis affectus calidos reſtinguit.

De ſuccis herbarum frigidis in ſecundo.

ACETOSAE ſuccus ſimili modo extrahitur & ſeruatur, ut roſarū. * Ad febres bilioſas, & obſtructiones uiſcerum ualet.

COTYLEDONIS ſuccus * ęſtuāti uētriculo cōmodè imponitur: item ad eryſipelas conducit. exprimitur, & ſeruatur ut roſarum. Andernacus.

LACTVCAE ſuccus * ad ſtomachum bilioſum ualet: ardorē reſtinguit: ſomnum prouocat. Vt roſarum extrahitur, conſeruaturq́;.

PLANTAGINIS ſuccus * aſtringit, refrigerat, omnem calorem præter naturam extinguit. Exprimitur & conſeruatur, ut roſarum.

SOLANI hortenſis ſuccus * ad refrigerandum & adſtringendum utilis
B eſt. Extrahitur & conſeruatur, ut præcedens.

De ſuccis herbarum frigidis in tertio.

CICERBITAE ſuccus ſtomachi roſiones lenit, & lactis copiam mulieribus ſuppeditat. Paratur & conſeruatur, ut roſarum.

PORTVLACAE ſuccus æſtate exprimitur affuſa aqua inter terendum, ut expreſsiōe unà cum ipſo humore extrahatur: aut tuſa calatho imponitur loco frigido, ut paulatim ſucc⁹ in ſubiectū catinū defluat: deinde ſeruatur ut roſarū. * Pueris, quos uermes & febris infeſtant, magno comodo exhibetur.

SEMPERVIVI ſuccus eodem conficitur modo, quo portulacæ ſuccus: * ad eryſipelata, herpetas, inflammationes à fluxione ortas accommodatur.

De ſuccis herbarum frigidis in quarto.

PAPAVERIS nigri ſuccus, ſeu meconium, fit ex folijs, caulibus, herbaq́; ipſa tritis expreſsiſq́;, ac in paſtillos redactus. * Reliquorum medicamentorum uim obtundit, quando eis admiſcetur.

De ſuccis fructuum calidis.

MALORVM dulcium ſuccus fit, contuſis & expreſsis, deinde ſaccharo conditus ſeruatur ad uſum. * Cor imbecillum roborat.

De ſuccis fructuum frigidis.

CITONIORVM ſuccus extrahitur ut Citoniorū: conſeruatur aūt ut roſarū. * Aduerſus bilioſa alui profluuia ex melle uel ſaccharo ualet: uentriculum roborat.

MALORVM PVNICORVM ſuccus * calidam intemperiem corrigit: uomitum compeſcit: & ſtomachum firmat. fit ut malorum dulcium. A

BERBERORVM ſuccus * uomitum ac fluorem alui ſiſtit: ſaccharo conditus, cõcluſusq; coteonati modo delicatus eſt: contra capitis defluxiones calidas accommodatus. Andernacus.

RIBES ſuccus frigidus, acidus, & acerbus eſt, * ſitimq; extinguit. Contra ſitim in febribus ardentibus cum Iulapio roſaceo, aut uiolaceo potiſsimùm exhibetur: nec non ad bilioſum uomitum coërcendum, fluoremq; ſtomachicum reſtinguendum: ſed frigidis, & pectoris anguſtijs aduerſatur. Andernacus.

De ſuccis ſeminum calidis.

LINI cremor fit, aqua ſeminibus prius maceratis, deinde in eadem coctis, expreſsisq;. * Dolores ex acri humore ortos mitigat, inflammationesq; partium corporis lenit. Andernacus.

FOENIGRAECI cremor ſimili modo ac lini cremor conficitur. * Inflammationes minus calidas, ſed duras magis ſanat, magnas irritat & auget. Andernacus.

De ſuccis ſeminum frigidis.

PSYLLI cremor * omnibus membris ardore infeſtatis auxiliatur: B
eoq; refrigerantibus medicinis conuenit. Eodem modo,
quo lini cremor, paratur. Andernacus.

A

DE LIQVORIBVS CAP. XVI.

B

Liquor eſt, *qui inciſa uel ſacrificata, aut terebrata plātæ alicuius parte extillat, ſiue emanat. Liquores autem uel*

- Liquidi
  - Nō *pingues*
    - Frigidi
      - Agreſta, *ſeu* Omphacium.
      - Acetum.
    - Calidi
      - Sapa.
      - Vinum, *&c.*
  - Pingues
    - Calidi: Oleum
      - Oliuarum.
      - Amygdalarum
        - Dulcium.
        - Amararum.
      - Balanium.
      - Nucum.
      - Auellanarum.
      - E' baccis lauri.
      - Lini, Seſaminum.
    - Frigidi: Oleum
      - Papaueris.
      - Hyoſciami, *&c.*
- Concreti *ſeu inſpiſſati: quorum alij*
  - Alterantes: *ſcilicet*
    - Calidi
      - Moderatè
        - Amylum.
        - Glycyrrhizæ ſuccus.
        - Lycium, *&c.*
      - Immoderatè *in*
        - Primo, — Saccharum, *&c.*
        - Secūdo, — Ladanum, *&c.*
        - Tertio
          - Aſſa dulcis.
          - Aſſa fœtida, *&c.*
    - Frigidi *in*
      - Primo
        - Acacia.
        - Sanguis draconis, *&c.*
      - Tertio, — Hypociſthidis, *&c.*
      - Quarto
        - Meconium.
        - Opium, *&c.*
  - Purgantes
    - Bilem
      - Aloë.
      - Manna.
      - Scamonium, *ſeu* Diagridium, *&c.*
    - Pituitam, — Elaterium, Opopanax, *&c.*

De liquoribus frigidis. A

OMPHACIVM ex omni immaturarum uuarum genere paratur: plu-
ribus diebus expreſſus inſolatur ſuccus cum ſuis uinaceis in cado,
craſſo linteamine cooperto, donec excrementa ſubleuentur, fæx ue-
rò ſubſidat, & inclareſcat: deinde abſq; ſale ſeruatur per annum, tam ad cibo-
rum, q̃ ad medicamentorũ uſum. * Calidis morbis omnib. magno iuuamen
to adhibetur. Refrigerat, uniceq́; ardorib. ꝓdeſt, ſiue ori uẽtris inpoſitũ, ſiue
totius hypochõdrijs, ſiue cuilibet alij, quod refrigerare uelimus. Matthiolus.

ACETVM fit ex uino, uel ceruiſia putreſcẽte. Quod ex uino acerbo, cru-
doq́; fit, magis aſtringit: quod ex optimo uino cõficitur, magis aperit: quod
ex ceruiſia apud inferiores Germanos paratur, magis refrigerat. Acetum o-
mne miſtæ eſt ſubſtantiæ, nempe frigidæ pariter & calidæ, eiusq́; utriuſque
tenuium partiũ: cæterùm calidam frigida exuperat. * Exiccat ordine tertio,
aſtringit: ſtomacho utile, appetentiam excitat: erũpentem undecunque ſan-
guiné, potu infeſſu'ue ſiſtit. Prodeſt alui fluxionibꝰ coctũ cum cibis: cruẽtis
uulnerib. inditur: inflãmationes arcet, in ſuccidis lanis, aut ſpõgia impoſitũ:
reprimit procidẽtia ſedis, uuluęq́;: item abſcedẽtes gingiuas, & ſanguine ma
nãtes. Ad nomas & ignẽ ſacrũ, ulcera quę ſerpũt, lepras, impetigines, ptery-
gia, cũ aliquo cõuenienti efficax eſt: phagedœnas ulcerũ, nomasq́; fotu con-
tinuo cohibet: podagricis calido fotu, cũ ſulphure auxiliatur: ſugillationes
rapit, cũ melle illitum. Cõtra capitis ardores cum roſaceo in ſuccidis uelleri- B
bus, aut ſpõgia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & ſo-
nitus, ſibilosq́; feruẽtis uapor proficit: inſtillatũ quoq; auriũ uermes necat.
Panos coërcet tepidi fotus, aut ſi imbuta aceto ſpõgia admoueatur: pruritus
permu'cet. Cõtra uenenatos ſerpentiũ ictus, qui refrigerãdo nocẽt, calidum
cõmodè fouetur: & frigidũ ijs, quę exurẽs uirus eiaculãtur. Calidũ potũ atq;
uomitionibus redditum, aduerſus omnia uenena efficax eſt, prę ſertim cõtra
meconiũ, & hauſtã cicutã, cõglobatum in uẽtre ſanguiné, lac coagulatũ, fun-
gos, ixiã, taxũq́; cum ſale. hauſtu uoratas hirudines, ſi ſorbeatur, eijcit: tuſ-
ſim ueterẽ mitigat, & recẽtem laceſsit. In orthopnœa calidũ cõmodè ſorbe-
tur: gutturis fluxiones garg rizatum inhibet: anginis, & uuæ procidẽti con-
uenit. contra dẽtium dolorem, calidum colluitur. Dioſcorides & Galenus.

De liquoribus calidis.

SAPA fit muſto igni decocto. * Detergit leniter: ſerapijs pectori idoneis
accommodatur: nec non compoſitionibus Diacodion, ad defluxiones capi-
tis ſiſtendas, eâdem menſura, qua ſaccharum, admiſcetur.

VINO uetere * nerui lędũtur, & reliq ſenſus: qđ tñ guſtu ſuauius eſt. qua-
re cauẽdum ijs, qui inteſtinę alicuius partis imbecillitatem ſentiũt. attamẽ in
ſecũda ualetudine paucũ cum aqua dilutũ, innoxiè ſumitur. Nouũ inflat, æ-
grè coquitur, inſomnia parit grauia, & urinam ciet. Ætate medium utraque

A uitia fugit: quare ad uictus ſanorũ, ægrorumq́; uſurpatur. Album, tenue, ſto
macho utile eſt, ac facilè in membra diſtribuitur. Nigrum uerò craſſum eſt, &
concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatẽ creat. Giluum, utpote quod me-
diũ eſt, medias inter utrũq; uires habet. In ſecũda tamen, & ſiniſtra ualetu-
dine, cum primis laudatur album. Quin & uina ſapore diſtãt. ſiquidem dulce
craſsis partibus cõſtat, & difficilius à corpore expirat: ſtomachum inflat, al-
uũ & interanea ut muſtũ turbat, ſed minus inebriat: renibus & ueſicę aptiſsi
mũ. Auſterũ per uriná celerius trãſit: ſed capita dolore tẽtat, & temulẽtiá gi-
gnit. Acerbũ ad ciborũ per mẽbra digeſtionẽ accõmodatiſsimũ aluũ & cęte-
ras fluxiones cohibet, minusq́; uriná expellit. Nouũ neruos minus tẽtat. Vi-
nũ aqua marina factũ, ſtomacho aduerſatur, ſitim ſtimulat, neruos infeſtat,
aluo aptũ, à ualetudine ſe recolligẽtibus inutile. Paſſum, quod uuis ſole ſicca
tis in area, aut in ſarmẽto torrefactis exprimitur, Creticũ cognomine. Inter
Italica uina Falernũ principẽ locũ obtinet: quod inueteratũ perquàm facilè
coquitur, pulſus exuſcitat, aluũ adſtringit, ſtomacho utile: ſed ueſicæ nocet,
atq; ijs qui uiſus hebetudinẽ ſentiũt, & ad potus crebros minimè idoneum.
Albana craſsioribus cõſtant partib. dulcia: ſtomachũ inflãt, uentrẽ emolliũt,
ſed cõcoctionẽ nõ ęquè adiuuãt, & neruoſa minus infeſtãt: uetuſtate eâdem
auſterũ ſaporẽ cõcipiunt. Cecubũ, cũ ſit dulce, eſt & Albano craſsius: corpus
& colorẽ alit: ægrè tamen coquitur. Surrentinũ ualde auſterũ eſt: quare in-
B teſtinorũ, & ſtomachi fluxiones cohibet, & cum tenue ſit, caput minus ten-
tat: inueteratum ſuauius redditur, & ſtomacho utile. Adrianum, & Mamer-
tinum in Sicilia æquè craſsis partibus gignuntur: modicè aſtringũt, & ocyſ-
ſimè inueterãtur, minusq́; ob ſuá tenuitatẽ neruos tentant. Parętypianũ, qđ
ex Adriatico ſinu defertur, odoratũ ac tenuius eſt: quare liberaliter epotum
fallit, diu ſeruat ebrietatẽ, & ſoporẽ adfert. Iſtricũ Parętypiano ſimile eſt, ſed
uriná uehemẽtius pellit. Chiũ tñ antedictis mollius, & aptum potui eſt. bene
alit, & minus inebriat, fluxiones cohibet, oculorũ medicamẽtis utile. Lesbiũ
facilè mẽbra ſubit, Chio leuius, & aluo idoneũ. Epheſiũ eandẽ uim habet, qđ
Phygelites nominatur. Verũ Aſianũ è Tmolo mõte, Meſogites appellatũ, ca
pitis dolores ciet, & neruos lędit. Coũ uerò, & Clazomeniũ, quoniam mul-
tam ſibi maris aquá uẽdicant, facilè corrũpuntur: flatus mouẽt, aluum tur-
bant, neruis officiũt. Vinum omne (ut reliqua in cõmune dicãtur) merum,
ac ſincerum, & ſua natura auſterũ, excalfacit, facilè in mẽbra diſtribuitur, ſto
machum adiuuat, appetentiam ciborũ inuitat: uires alit, ac robur auget: ſo-
mnũ conciliat, & cõmendat calorem. Potum liberalius auxilio eſt contra aſ-
ſumptá cicutá, coriãdrum, pharicũ, ixiá, meconiũ, argẽti ſpumá, taxum, aco-
nita, fungos' ue: contra ſerpẽtium morſus, & omniũ ictus, quæ refrigerando
necant, aut ſtomachum in uomitiones effundunt. Facit ad longas inflatio-
nes, roſionesq́; præcordiorum, ac diſtentiones, ſtomachi reſolutionem, &

ſi uenter,

ſi uenter,aut interanea rheumatiſmum ſentiant. Conueniunt ſudatoribus, A & quibus corpus immodico ſudore digeritur, maximè alba,uetera, & odorata. Quę tamen uetuſtate dulceſcunt,renibus ac ueſicæ accõmodatiora redduntur:uulneribus,inflammationibusq; in ſuccida lana imponuntur: tetra ulcera, & phagedœnica, & fluxionibus obnoxia commodè perfunduntur. Quæ marinam non receperunt, auſtera,& alba, ad ſanorum uictus uſurpantur. In his præſtant Italica,Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum,& permulta Campaniæ,& Paratypianum ab Adriatico ſinu, & Siculum,quod Mamertinum appellatur. Ex Græcis Chium, Lesbium, & Phygelites ex Epheſo. Craſſa uerò & nigra ſtomacho negocium exhibent, inflationem pariunt,corpus augent. Tenuia tamen & auſtera ſtomacho proſunt, & minus carnes alunt. Vetera ualde tenuia & candida uehementius urinam ciunt, & dolores capitis mouent, neruosq; largius pota tentant. In media ætate, ut à ſeptimo anno,potui ſaluberrima ſunt. Modus autem pro ætate, & tempore anni,& conſuetudine, & qualitate uini definiatur. Non ſitire, & modicè cibos prolui, optimum eſt præceptum. Nocet ebrietas omnis, & maximè aſsidua: ſiquidem obſeſſos neruos quotidie remittit:largiorq; potus acutorum morborum adfert initia. Mediocris tamen uinolentia aliquot diebus,maximè poſt aquæ potus,utilis: namq; modo quodam ex alto euocat, ſenſileſq; expurgat excretus,& per cæca corporis ducit ſpiracula. Sed aquã poſt uinolentiam bibere oportet: ſiquidem ualetudinis alicuius gratia factæ temulentiæ remedium adfert frigida. Dioſcorides. B

De liquoribus pinguibus calidis.

OLEVM ex oliuis maturis expreſſum, ſit colore ruſo, purum, perlucidum,tenue,odore exiguo,ſed grato,ſapore dulci,ſubacri,& indicibili,recẽs, aut non ita uetuſtum,niſi uetuſto egeatur: in quo uidelicet uetuſto trigenarium trimo,& quadragenarium quadrimo eſt plurimò ualentius,ubiq; craſſius,graueolentius,calidius,acrius. * Calefacit omne oleum ex oliuis maturis,emollit uentrem,à perfrictionibus corpus tuetur,ipſumq; promptius ad obeunda munera reddit: aluum emollit,ulcerantium medicamentorum uires permiſtum hebetat: contra uenena datur,aſsiduè potum redditumq; uomitionibus:ſoluit aluum heminę menſura cum pari ptiſanæ ſucco,aut aqua potum: ad tormina calidum ſimul decocta ruta tribus ſextarijs in potu datur: uentris animalia pellit: idem maximè ilei inteſtini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit,& uehementius diſcutit: oculorum claritati ſublitum confert. Si uetuſti non ſit occaſio, in uaſe decoquitur ad mellis craſsitudinem, ut uetuſtatem repræſentet. Oleum omphacinum ex immaturis oliuis expreſſum,ad uiride inclinat:recens ſit,odoratũ,morſus expers, ſapore acerbum. Vnguentorum compoſitionibus idoneum eſt. Stomacho utile eſt,

A utile eſt, quòd adſtringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, ſi contineatur in
ore: ſudores cohibet. Oleum quod ſylueſtres oliuæ fundunt, uehemẽter ad-
ſtringit, & ad ſanorum uſus ſecundum ſibi locum uendicat. In doloribus ca-
pitis utiliter pro roſaceo ſubſtituitur: ſudores arcet, defluentes capillos inhi
bet: furfures, ulcera capitis manantia, ſcabiem, lepraſq; abſtergit: tardius ca-
nitiem ſentiunt, qui eo quotidie perunguntur. Dioſcorides & Medici Co-
lonienſes.

AMYGDALAE dulces ſiccæ, non tamen rancidæ, delibratæ, contũdun
tur minutiſsimè, poſtea in ſartagine aliquantulum torrefiunt, affuſo aquæ ro
ſaceæ modico, poſtea prælo exprimũtur. * Lenit aſperitates pectoris, guttu-
ris & pulmonis, duritiam & ſiccitatẽ iuncturarũ: eſt ſuaue in cibis, & confert
hecticis & phthiſicis: impinguat, auget ſperma, ſedat tuſsim, & ardorem uri-
nę, ueſicæ & uuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum. Meſues.

OLEVM AMYGDALARVM amararum eodem modo, quo ex dul-
cibus amygdalis fit. * Aperit oppilationes, & diſcutit uẽntoſitates & uapo-
res, ſed potiſsimùm medetur ſurditati, ſibilo, & dolori aurium: lenit duritiẽ
neruorum, & delet maculas faciei. Meſues.

OLEVM BALANINVM fit ex Balano Myrepſica, id eſt, glande un-
guentaria, quam Arabes uocant granum Ben: fit autem extuſo, aſſatoq́;, affu-
B ſa roſacea aqua, fructu iſto. * Repurgat maculas, uaros, lentigines, cicatricũ
nigritias, fucos: aluum ſoluit, ſed uentriculo aduerſatur: dolores auriũ emen
dat. Item ſi ſonant aures, uel ſtrepitum, aut ſibilum edunt, cum adipe infu-
ſum auxiliatur. Meſues.

OLEVM NVCVM fit, ut oleum amygdalinum. * Flatus craſſos diſsi-
pat, tumores diſcutit, neruis attritis uel punctis, præſertim cũ calce lota con-
fert, ſcabiem emarginat. Meſues.

OLEVM EX AVELLANIS fit ut amygdalinum. * Dolores neruo-
rum & arthriticos ſedat. Meſues.

OLEVM LAVRINVM fit ex baccis lauri maturis & recentibus tritis
in pila, ex aqua in lebete coctis, pòſt torculari plano, non cauo expreſsis: &
aqua ſupernatans oleum colligitur. Deinde affuſa calente aqua iterum tri-
tis, & torculari cauato expreſsis, colligitur oleum, & reponitur. * Ad partiũ
omnium cerebri, neruorum, articulorum, uentriculi, coli, hepatis, lienis, re-
num, uteri, affectus frigidos, & dolorem his ſuccedentem. Meſues.

OLEVM LINI fit ut amygdalinum. * Spaſmo, duritiei neruorum &
iuncturarũ, hæmorrhoidibus, ſedis phlegmonis & rimis cõfert, ac dolori pul
ſatorio. Neruorũ dolores ſedat, uirib. ꝓximũ eſt oleo chamęmelino. Meſues.

OLEVM SESAMINVM extrahitur ex Seſami ſemine, ut amygdali-
num, niſi quòd prius ſemẽ ſeſami excorticandũ ſic eſt. Id ſemẽ ab excremen
tis purgatũ, aqua parũ ſalſa irrigetur, manibus fricetur: iterũ irrigetur, donec

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0237-6
DFG

madefiat: ſiccetur, modicè aſſetur, ſacculo aſpero multum diuq; confricando A
excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, ut ex amygdalis. Ex eodē ſemine nō excorticato, ſed aſſato, & molito in farinā, oleū quoq; extrahitur, ut prius. Affertur aūt ex Alexādria Aegypti Venetias, ubi ematur ſincerū. nā adulteratur oleo nucū & papaueris: ſed odore & ſapore facilè deprehenditur à peritis dolus. * Impinguat, ſemen auget, lenit guttur, & omnem aſperitatem & duritiem, & clarificat uocem. Meſues.

De liquoribus pinguibus frigidis.

OLEVM PAPAVERIS fit ex utriuſq; papaueris ſemine, tā albi quàm nigri, eodem modo, quo ex amygdalis. * Impinguat, aſperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & inſomnium. Meſues.

OLEVM Hyoſcyaminū ſic fit. Semen candidum, recens, ac ſiccū tunditur, & calida aſpergitur aqua: dumque inſolatur, ſiccatæ, quæ ſub manu ſunt, partes cū reliqua maſſa permiſceantur: hoc aūt fieri oportet dū nigreſcat, & grauiter oleat: mox preſſum atq; excolatum reconditur. Fit quoq; eo modo, quo amygdalinum. Ad aurium dolores efficax eſt: peſsis miſcetur, ad emolliendum utile. Dioſcorides.

De liquoribus concretis calidis moderatè.

AMYLVM, quod uulgò Amydū officinis uocatur, omnibus notū eſt. Ex B
triticō cōficitur. Probatur aūt leuitate, ac læuore, atq; ut recēs ſit, & candidū. * Vim obtinet læuigādi partes exaſperatas. Cōtra fluxiones oculorū, puſtulas, cauaq; ulcera efficax eſt: ſanguinis reiectiones potu cohibet, exaſperatas fauces lenit. lacti, atq; obſonijs admiſcetur. Dioſcorides & Plinius.

GLYCYRRHIZAE ſuccus ex Creta inſula optimus, hoc eſt, dulciſsimus, mollis, recens, purus, tenax, & qui cōfractus ſplendeſcat, nigerrimus, & qui linguæ ſubditus tandē totus eliqueſcat. * In arteriæ ſcabritia efficax eſt: æſtuanti ſtomacho, thoraci, ac iecinori: ſanat ueſicæ ſcabiē, & renū dolores, cū paſſo potus: idem eliquatus ſitim ſedat: uulneribus illitus accōmodatur: commanducatus ſtomacho prodeſt. Dioſcorides & Medici Colonienſes.

LYCIVM uerū ignoratur. Ex emporijs quidē importatur, ſed unde conficiatur, non conſtat. Paretur non ex periclymeno, ſed potius ex baccis pyracanthæ, id eſt, noſtræ uulgaris *hagendorn*. Diuerſis partibus conſtat: tū ijs quæ extenuent, diſcutiantq;: tum craſsis, & modicè adſtringentibus: * ideoq; ad ſugillata, oris inflammationes, ulcera, herpetas, putredines, aures purulentas, intertrigines, & paronychias ualet. Indicum ad omnia eſt ualentius. Huius loco Rhamnus ſylueſtris, aut polygoni ſuccus ſubſtituendus eſt. Dioſcorides & Medici Colonienſes.

De liquoribus concretis calidis in primo.

SACCHARVM arundinum lachryma, ſeu liquor eſt, qui nimia ſucci copia a-

pia a-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0238-1
DFG

A pia aperto in latere calamo, perinde ac gummi, exterius concreuit. Vel ſac-
charum fit ex ſacchari calamis minutim inciſis, ignisq; calore tamdiu deco-
ctis, donec uniuerſus liquor abſumpta igni aqua diu efferueſcens in ſaccha-
rum ſalis modo, in uaſis fundo concreuerit. Præſtantiſsimum eſt, quod du-
rum, ſolidum, & mutuo metarum alliſu ſonorum eſt, ligni ſicci & ſolidi mo-
do: tamen ob ſiccitatem & imperceptam raritatem leue, dulciſsimum, can-
didiſsimum, & niuis in morem ſcintillans, cohærens: quale Valentinum in
metas pyramidum æmulas (panes uocant) coactum paruas, ponderis libræ
unius & dimidiæ, uel circiter, cariſsimum, & confecturis ſiccis aptiſsimum,
penidijs ob ſiccitatem nimis friabilem, ineptum. Illi dotibus & precio eſt
proximum, quod Madere appellant, ſed in metas ponderis librarum ſex,
ſeptem, octo, nouem, decem formatur, confecturis expetitum: quia minus
precioſum, non multò tamen imperfectius. Tertium ſtatuitur lentile, album
quidem, ſed pinguius, ob id uilius, neq; cõfecturis ſiccis aptum, ſed penidijs
idoneum. Quartum ex Canarijs nunc dictis inſulis, olim Fortunatis aduehi-
tur, etiá intus albicás, bonitate inferius prædictis, præſtátius ſequenti, metis
conſtat maximis, pondere librarũ decẽ, duodecim. Quintũ ignobiliſsimum
ſancti Audomari dictũ, foris albidũ, intus ſubrubrũ, tanquá alio fartum, & fo
ris dolo tectũ, metis æqualibus, omniũ glutinoſiſsimum, cõdituris ſiccis in-
B eptiſsimũ: liquidis ſeruit & ſyrupis, opiatis, cõſeruis, & ſimilibus, quia uiliſ-
ſimũ, & uilitatẽ tegit aliorũ miſtura. Id ſi mare ſentit (ná eo naues ob graui-
tatem ſaburrant) rubrũ uulgò dictũ fit: quanquá ſunt, qui rubrũ ſpumam &
ſpurcitiá omnis ſacchari ſe coquendo purgantis exiſtimát. Ex micis horum
colliſu eliſis etiam metas quidam cogunt, quæ ſimplicium naturas ſequun-
tur. Ex his quod generoſiſsimum, minimam coctionem ſuſtinet, ne pulue-
reſcat: ignobiliſsimum contrà: cætera pro acceſſu aut receſſu uariant. * Al-
uo idoneum, & ſtomacho utile: detergit, digerit, linguæ aſperitatem, &
ſiccitatem in febribus tollit: uexatæ ueſicæ renibusque auxiliatur. Illitum
ea diſcutit, quæ tenebras oculorum pupillis offundunt. Medici Colo-
nienſes.

De liquoribus concretis calidis in ſecundo.

LADANVM liquor eſt, ex alterius ciſthi ledon appellati folijs exſudás. Hodie & liquor & plãta nota ſunt. Optimũ, minimeq; adulteratũ, odoratũ eſſe debet ſubuiride, facilè molleſcẽs, pingue, reſinoſum, arenularũ aliarũq; ſordiũ expers, quale in Cypro gignitur.* Natura ei ſpiſſandi, calfaciẽdi, molliendi: ora uenarũ patefacit: capillum fluentẽ cõtinet, addito uino, myrrha, & myrteo oleo: cicatricibus decorem reddit, cum uino illitum: medetur aurium doloribus, cum hydromelite aut roſaceo infuſum: ſuffitu ſecũdas eijcit: peſsis immiſtum, uuluæ duritiem ſanat. In medicamenta, quæ dolorem, tuſ-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0239-0

ſimq; finiunt, & malagmata utiliter inſeritur: aluum ſiſtit cũ uino uetere po- A
tum, & urinam ciet. Dioſcorides.

De liquoribus concretis calidis in tertio.

Asa dulcis, aromatica ſeu odorata eſt Laſeris ſeu Sylphij opos ſiue li-
quor Cyrenaicus, ſeu potius Indicus hoc tempore. Etenim Indicus etiam à
Meſue laudatur. Ná ex Taprobana inſula in mari Indico maxima, hodie à Lu
ſitanis conuehitur, teſte Ludouico Romano patritio, Belzoe indigenis di-
ctus, & nobis inde Belzoin, & corruptius Benzoin. Eſt autẽ Laſeris, ſeu La-
ſerpitij ſeu Sylphij herbæ liquor, caule ipſius ferulaceo aut radice ſcarificata
defluens, acer, mordax, digerens, optimus, modicè rufus, non porraceus, co
lore tráslucẽs, myrrhæ æmulus, odoratus, ſuaui guſtu, dilutus, citò albeſcẽs.
Hæc quidẽ Siluio ita cõpilata ſunt, partim ex Dioſcoride & Galeno, partim
ex Ludouici Romani nauigatione: ſatius enim eſt fateri, Laſerẽ ſeu Laſerpi-
tiũ, ſeu Sylphium, & proinde eius ſuccos ſeu lachrymas nõ extare amplius:
quod prægnátibus rationib. docet Ioannes Langius Lembergius Seleſius
in epiſtolis medicinalib. ſuis. Aſa itaq; dulcis ſeu Belzoin, quòd apud Sera-
pionẽ & Auicenná à Græcorum Laſerpitio nihil differat, Laſeris ſuccus eſſe
nequit. Secundò Ludouicus Romanus refert Belzoin eſſe gũmi arboris: at-
qui Laſer nõ arbor, ſed βοτάνη ἢ λάχανον ueteribus eſt. Tertiò in Belzoin offici-
narũ nulla ferè cõperitur acrimonia, nedũ táta, quátá Galenus ei tribuit, dũ B
Laſerpitij loco euphorbiũ nõ recẽs ſubſtituit. Quid uerò officinarũ Belzoin
ſiue aſa dulcis ſit, indicabitur paulò pòſt inter gummi & reſinas ſub Belzo-
in. Medici Colonienſes.

Asa fœtida, plátę peregrinę lachryma aut ſuccus eſt. Sunt qui exiſtimẽt,
Sylphij ſuccũ eſſe in Media aut Syria naſcentis, qui, teſte Dioſc. grati odoris
nõ erat, ut Armeniacus aut Libycus, quẽ nõnulli aſam odoratá eſſe arbitran
tur, & Belzoin officinarũ: ſed nõ cõuenit. Ná Dioſcorides hũc ut præſtátiſsi-
mũ & efficaciſsimũ laudat: Arabes uerò Aſam fœtidá calidiorẽ & potẽtiorẽ
aſſerũt: multò minus Belzoin eſſe poteſt, quòd táta excalfaciẽdi ui prędítum
non eſt, quantum illi tribuit Galenus, dum laſerpitij loco euphorbium non
recens ſubſtituit. Medici Florentini.

De liquoribus concretis frigidis in primo.

Acacia in Aegypto naſcitur. pláta eſt ſpinoſa, è cuius fructu ſuccus aca
cia exprimitur: quẽ cũ nõ habeamus, ſubſtituere poſſumus ſuccũ hypociſti-
dis, aut pulpá rhois, aut ſuccũ prunellorũ, uel baccas pruni ſyluestris, in aqua
maceratas. Fit mẽſe Iulio uel Auguſto. * Refrigerat, adſtringit & repellit.

Sangvis draconis ueterũ & eadẽ Cinnabaris uera (q̃ res minera
lis erat) hodie ignoratur. Qui uerò ſanguis draconis oſtenditur, factitius
eſt ex ſanguine hirci, bolo Armenia, & ſucco ſorborum, & alijs: quo tamen
pro ſanguine draconis dicto rectius uti poſsis. Florentini præter hunc
factitium

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0240-1

A factitium ſanguinem draconis, ſtatuunt adhuc duo eius genera: nimirum lachrymam cuiuſdam arboris gummiam ſui generis, de qua Aloyſius Cadamuſtus patritius Venetus nauigationis ſuę lib. 1. cap. 4. dicens eſſe lachrymã proceræ cuiuſdam arboris in inſula Africæ, Porto ſancto dicta, genitæ, quæ quidem lachryma colore eſt intentè rubro, ſanguineo, tranſparens, friabilis: alter ſanguis draconis illis eſt achilleæ ſyderitidis ſuccus defæcatus atq; ſiccatus. * Refrigerat, adſtringit & repellit. Medici Colonienſes.

De liquoribus concretis frigidis in tertio.

HYPOCISTIS quæ ſub ueris finem radicibus ciſti adnaſcitur, teritur, & ſuccus expreſſus ſole ſiccatur. Nobis deſideratur, niſi ex emporijs adferatur. * Vires acaciæ habet.

De liquoribus concretis frigidis in quarto.

MECONIVM ſuccus eſt papaueris nigri, ex folijs, caulibus, herbaq; ipſa tritis expreſsisq;, collectus, ac in paſtillos redactus. Fit menſe Maio. * Granorum tantùm pondere in colicis, arteriacis, & narcoticis præſcribitur. * Stuporem infert, doloremq; ſedat.

OPIVM ſuccus eſt è capitibus papaueris nigri. Duûm eſt generum: unũ ex capitibus & folijs expreſſum, Græcis meconium (de quo antè dictũ) uo-
B catur, quod ignauius: alterum ex capitibus paululum inciſis extillans, uerũ eſt opium. Fit menſe Maio. Optimum eſt denſum, graue, amarũ, odoratu ſoporiferum, quod facilè aqua diſſoluitur, lene, candidum neq; aſperum, neq; grumoſum, quod colatum non ſtatim ut cætera coeat, quod in ſole diffundatur, & admotum lucernis, clara, non atra luceat flãma, & extinctum odoris uim conſeruet. Adulteratur glaucio, hoc eſt, menitha, aut gummi, aut ſylueſtris lactucæ ſucco. Verùm glaucio fucatũ in dilutione croci colorẽ reddit: lactucaceo ſucco deprauatum, inodorum eſt, & aſperius: gummi uitiatũ, infirmum eſt, & ſplendeſcit: nec deſunt, qui adipem admiſceant. * Granorũ põdere præſcribitur in colicis & narcoticis. Mirum eſt, quod de Aſiaticis Turcis refertur, qui in Natolia ſua, id eſt, Aſia minore, magno ſtudio & frequẽtia papauer hodie colunt, & pręparant Opium, quod uernacula lingua Maſslac uocant: cuius uſus illis frequens ſatis eſt ad piſi magnitudinem de eo ſumentibus, non pro ſomnolentia, ſed animoſitate cõparanda: atque in prælià ruituri aliquanto copioſius ſumunt, unde ueluti inſani diſturbato nimirum cerebro feruntur in obuia quæq; pericula, nihil quicquã timentes. Sed Ianniceri hæc plerunq; faciunt, quibus ſumma militiæ uirtus commiſſa eſt. Medici Colonienſes & Florentini.

De liquoribus concretis, purgantibus bilem.

ALOE ſuccus plantæ eiuſdem nominis notiſsima eſt. Eius apud Dioſcoridem duo ſunt genera: quoddam arenoſum, quod ſedimentũ puriſsimæ ui-

 detur:

detur: alterum iocineris modo concretum, ex quo nomen uulgare ſumpſit A
aloes hepaticæ. Eligi debet Indica, pinguis, ſincera, calculorum & arenularũ
expers, nitida, rufi coloris, friabilis, iocineris modo coacta, facilè liqueſcẽs,
& eximiæ amaritudinis. Improbatur nigra, difficilè liqueſcens. Adulteratur
gummi, quod deprehenditur guſtu: nam non ualde amara eſt, neq; tam ualidi
odoris, neq; digitis friata ad minima uſque fruſta reſoluitur. Nonnulli, teſte
Dioſc. illam ſucco acaciæ adulterant. quod maleficium guſtu deprehenditur:
minus enim amara eſt, magisq; adſtringit. Colligitur menſe Iunio. Cõ
ſeruatur uſque ad annos decem, in loco ſicco, & non humido, neq; uentoſo,
neque ad ſolem, &c. Doſis eſt ab aureo ſemiſſe ad drachmas duas: in infuſionibus
uerò ab aureo uno uſque ad drachmas tres. * Bilem & pituitam purgat:
ob id affectibus uentriculi, & cerebri, & reliquarum partium, inde natis,
ut dolori, inflammationi, ſic præcauet, ut eius creber uſus ſenſuum inſtrumẽ
ta & corpus reliquum, nullo inſanabili affectu tẽtari ſinat, ſed ſenſus acuat,
cogitationem reddat meliorem. Hepati confert, icterum tollit, hæmorrhoidibus
& ſedi nocet: ob id uitãda his, quibus iſtæ partes dolent: & aere frigido,
quia tunc ſumpta excorticatis ſanguinẽ educit. Meſues & Medici Florẽtini.

MANNA ros eſt, qui ex aere in arbores, herbas, lapides, terrãq; decidẽs,
denſatur & cogitur in grana minuta. Præfertur Calabra, præſertim quæ ex
folijs arborum collecta eſt: quæ ex hoc dignoſcitur, quod grano conſtet exiguo,
translucente, graui, ſimilis maſtiches granulis, candidis, & guſtu dulcibus B
& ſuauibus. Secundum locum obtinet, quæ è ramis colligitur. Tertium,
quæ in lapidibus. Hæ craſsiores ſunt, & minus ſinceræ, colore turbido. Syriaca
ſi ſit perfectè granulata, maſtichæq; aſsimilis, ualde etiam probatur, dulcis
& rec̃es. Cum iam exoleuit, floccorum bombacis refert imaginem, leuis
concauaq; eſt. Adulteratur amyli farina, rebusq; ſimilibus: ſed maleficium facilè
deprehenditur. Inſuper & ea quæ ſimul concreuit, ſaccharo & ſena adulterata
eſſe ſolet, ac croco, carthami ue flore tincta: uerùm guſtu deprehenditur,
atq; liqueſcit, & tempore molleſcit. Colligitur menſe Maio. Durat & cõ
ſeruatur per annum, bene obturato uaſe. Doſis eius à drachmis ſex uſque ad
quindecim. * Temperata eſt, aut paulo calidior: guttur, thoracem, uentriculum
lenit, terget, bilem clementer purgat, ſitim ſedat. Quoniam uerò imbecilliter
uacuat, thymo & hyſſopo, uel alio uis eius intenditur. Valentib. autẽ
medicamentis miſta, eorum actionem reddit meliorem, cùm ſuo dulci ſapore,
illa naturæ magis familiaria reddat. Ob id eam Galenus ſcammonio miſcuit,
quod à poſteriorib. eſt laudatum: alij deinde turbith, alij alijs. Meſues
& Medici Florentini.

SCAMMONIVM ſtillatitius liquor eſt plantæ Græcis ſcammoniæ dictæ.
Laudatur nitidum, rarum, leue, colore quàm ſimillimum taurino gluti-
ni, fungoſum, tenuibus fiſtulis. Addunt nõnulli, ut linguæ tactu albeſcat: ſed
huic

A huic notæ fidendum non eſt: hoc enim euenit adulterato, quod admiſto fit
tithymali lacte: hæc aũt nota longè certior eſt, nempe ſi guſtatu linguá nõ u-
rit, quemadmodum tithymalus. Adulteratur tithymali lacte, & farina orobi,
ſed ex notis prædictis dignoſcitur. Colligitur mẽſe Iunio. Viginti annos ſer-
uatur: ſed quo antiquius, eò imbecillius. Datur per ſe à granis quinq; ad duo
decim. Sunt qui ultra duodecim grana, & etiam ſcrupulum ſiue noxa dede-
runt.* Quinq; corporib. læſiones inferre poteſt. Prima eſt, quòd flatus quoſ-
dam mordaces gignit, uſqueadeò uentriculum laceſſentes, ut ſumentib. nau
ſeam commoueat. Noxa hæc tollitur, ſi in excauato cydonio malo, clibano,
aut prunis inaſſetur, paſta undiq; circũlita: præſertim additis, aut fœniculi,
aut dauci, aut apij ſemine, aut galanga. Inflammat deinde acredinis exuperá
tia corporis ſpiritus: quò fit, ut facilè febres excitet, ijs præcipuè, qui obſtru
ctionibus uiſcerum, & humoribus putreſcentib. obnoxij ſunt. Sed id nocu-
menti aufertur, admiſtis inter coquendum, quæ refrigerant, & feruorem ex-
tinguunt: cuiuſmodi eſt pſyllij ſeminis ſpiſſamẽtum, prunorum decoctum,
ſeu potius pulpa, roſarum & uiolarum ſuccus, aut dilutum, aut aqua: quine-
tiam ſi ante coctionem maceretur oleo roſaceo, aut uiolaceo, aut cotoneorũ
miſti ſaporis ſucco, aut admiſto rhoe, aut factitio ſpodio. Adhæc quòd ma-
gna tum attrahendi, tum aperiendi facultate ſit præditũ, immoderatas alui
fluxiones facit: uaſorum enim oſcula plus quàm par ſit aperit. Hæc læſio adi
B mitur admiſtis rebus adſtringentibus, cohibentibusq;: nempe maſtiche, cy-
donijs malis, ſuccoq; ab eis expreſſo, & myrobalanis, præſertim flauis. Abra-
dit præterea acri ſucco, quo ſcatet, inteſtina: proinde & tormina, & dyſente-
riam, & tenaſmum excitat. Sed deletur hoc incõmodũ, additis humidis, pin-
guibus, lentisq; medicamentis: cuiuſmodi ſunt, tragacanthum, bdellium, a-
mygdalinum oleum, aut roſaceũ: item prunorum pulpa per ſe, & ſaccharo aſ-
ſeruata, pſyllij ſpiſſamentum, maſtiche, cydonia mala pòſt ſumpta, & calida
aqua pòſt bibita: utpote quæ medicamentum ocyus à uẽtriculo & inteſtinis
expellant, & ita ſimul noxam prohibeant. Hinc eſt, quòd prudentes medici,
quò celerius ſcammonium à uentriculo, & inteſtinis deijciant, hordei iuſcu-
lum cum ſaccharo ſuperbibendum præbent. Obeſt poſtremò ſcãmoniũ cor
di, iecori, ac uentriculo, ſubſtantiæ ſuæ totius proprietate. Vitiũ hoc abole-
tur, ſi illi tum calida, tum frigida admiſceãtur medicamenta, quæ cordi, ieci-
nori, uentriculoq; opem ſuam præſtant. Deijcit ſcammonium ualentiſsimè
bilem, quam à uaſis & à ſanguine exhaurit. Eius deijciendi facultas haud ſa-
nè alijs medicamentis abſimilis eſt, quę purgant cum labore & moleſtia. Di-
oſcorides & Matthiolus ex Meſue.

De liquoribus concretis, purgantibus pituitam.

ELATERIVM ſuccus eſt è fructu cucumeris ſylueſtris, plantæ notiſsi-
mæ. Optimum eſt leue, non ponderoſum, cum candore leniter humectum,
guſtu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0243-8

guſtu amariſsimum, quodq; lucernarum luminibus obiectum facilè flagrat. A
Improbatur ſcabrum,turbidum,porracei coloris, medium erui & cineris co
lorem referens,& graue.Sunt qui amylum immiſceant, ut candorem ipſum
imitentur,ponderoſusq; ſit. Sic colligitur. Decerpti cucumeres maturi, qui
tacti protinus exiliunt,impoſito ſupra uas aliquod rariore cribro, ſigillatim
ſupino cultro ſurſum uerſus aciem habente ſindũtur,atque per cribrum hu-
mor in ſubiectum uas exprimitur,ſimulq; carnoſum, quod hæſit cribro,quò
facilius excidat,eliditur: coaceruataq; autem in cribro ſegmina, dulci aqua p-
funduntur,& denuò preſſa abijciuntur:humor in pelui agitatur, & linteo o-
pertus duplicato,ſoli exponitur: dumq; ſteterit, tota ſupernatans aqua cum
ſpuma identidem effunditur:deinde conterendo cogitur in paſtillos, & ſer-
uantur ab annis tribus uſque ad duodecim.Doſis eſt à granis decem uſq; ad
drachmam unam. * Bilem ac pituitam extrahit. Optima ſuſpirioſis eſt pur-
gatio.Mẽſes ciet, & partus enecat,in peſſo ſubditum. morbo regio medetur.
Medici Florentini ex Dioſcoride.

Opopanax ſuccus eſt effluens ex inciſa radice aut caule panacis,qđ
Dioſcoridi heracleũ dicitur.Hodie cognita eſt planta,& ipſe ſuccus, qui ma-
ximè probatur quàm amariſsimus,internè albus,aut ſubfuluus,foris colore
croci,lęuis,pinguis,friabilis,tener, ſtatim in aqua eliqueſcens, graui odore.
Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco, aut cera: ſed ſinceri B
experimentum eſt,ſi digitis in aqua friatus reſoluatur & lacteſcat. Conſerua
tur annis quinque uel ſex. Doſis eius eſt à drachma una uſq; ad duas. Corri-
gitur maſtiche & ſpica. * Purgat phlegma craſſum & uiſcoſum à partibus re-
motis, & iuncturis, & propriè mundificat cerebrum & neruos. Et confert ę-
gritudinibus neruorum frigidis:pectus mundificat: tuſsi antiquæ cõfert:po
tum cum aceto hora una ante acceſsionem,& cum ſucco apij & oleo anethi-
no ſpinæ illitum,rigorem febrilem prohibet.Iſchiadæ,podagræ,
gonagræ confert. Medici Florentini ex Meſue.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0244-4

A

DE GVMMI ET RESINIS

CAP. XVII.

B

Gummi eſt lachryma aquoſa, reſina uerò oleoſa et flagrabilis. Sūt aūt uel

- Alterantia qualitate
  - Prima. Sic
    - Calida
      - Temperata
        - Cancamum, Lacca.
        - Gummi Elemi.
        - Tragacanthum, *etc.*
      - Intemperata; atq; uel in
        - Primo
          - Bdellium.
          - Gummi Hederæ.
        - Secūdo
          - Galbanum.
          - Myrrha.
          - Maſtix.
          - Thus, Olibanum.
          - Pix.
          - Reſina.
          - Styrax, *etc.*
        - Tertio
          - Ammoniacum
          - Cedri liquor.
        - Quarto
          - Belzoin.
          - Euphorbium, *etc.*
    - Frigida
      - Caphura.
      - Gummi Arabicū, *etc.*
  - Secunda. Sic
    - Molliunt
      - Colophonia.
      - Styrax, *etc.*
    - Aſtringunt
      - Gummi amygdalarum.
      - Tragacanthum.
      - Gummi Arabicum.
      - Manna thuris, Sandaraca.
      - Sarcocolla, *etc.*
    - Calculos *pellunt*, Gummi Ceraſorum.
    - Menſes *ciunt*, Styrax,
- Purgantia *pituitam*
  - Sagapenum, Serapinum.
  - Sarcocolla.
  - Opopanax, &c.

F

De gum-

De gummi & reſinis calidis temperatis. A

LACCA Arabum, Græcis Cancamum dictum, hodie non reperitur: ideoq; eius loco Styrace utendum eſt.* Obeſos extenuat: uriná & menſtrua prouocat, &c. Medici Florentini.

GVMMI ELEMI quibuſdam Cedri lachryma eſt, aut oleæ Æthiopicę, aut arboris ignotæ. Melius eſt Scammonio ſimile, reſinoſum, fuluum, ſtillis exilibus cōſtans, mordax. Damnatur Ammoniaco uel gummi Arabico ſimile, colore nigricás, morſus expers. Explora an uerum ſit officinis: nam quod proferunt, eſt reſinæ piceæ aut pinus, quá Burgundicam uocamus, colore & conſiſtentia ſimile, & odore primùm leui, deinde tamen ualentiſsimo, & multis graui. Seruatur in loco ſicco per aliquot annos. * In caluariæ fracturis, ac uulneribus mirificè unguentis & emplaſtris additur, adeò ut prȩſtantiſsimū ſit in his ſanandis medicamentum. Medici Colonienſes.

TRAGACANTHVM, Græcis Tragacantha, lachryma eſt, quæ à radice plantæ cuiuſdam ſpinoſæ eiuſdem nominis manans, concreuit. Laudatur alba, perlucens, gracilis, læuis, ſincera, ſubdulcis: ſaliua in ore diu lēteſcit. Quæ uerò eſt antiquata, magis palleſcit primùm, deinde rufeſcit, tandem etiam flaueſcit (quod lachrymis propè omnibus commune eſt) fitque tragacantha hæc annis amara, ob idque calidior, dulcium cæterorum more. Ob id etiam multi tragacantham flauam antidoto aureæ Alexandri, antidoto Hadriani, & diacurcumæ maiori, & alijs quibuſdam compoſitis miſcent, quæ calida ſunt, præſertim ubi cocta ſunt, & (ut dicunt) fermentata, poſt annum ſcilicet dimidium: alijs uerò frigidis aut temperatis albam aut pallidam. Porrò Florentinis uidetur gummi Arabicum eſſe uera tragacantha. Et tragacantha dicta uidetur eis eſſe acacia: aiuntque proinde alterá alterius loco ſumi poſſe, cum uires habeant ſimiles. * Cutis ſpiracula, ut gummi, obſtruit. Huius increbuit uſus ad oculorum medicamenta, ad tuſsim, exaſperatas fauces, retuſas uoces, cæterasq; deſtillationes, cum melle in delinctu: ſubdita quoque linguæ liqueſcit. In paſſo madefacta, drachmæ pondere bibitur contra renū dolorem, & ueſicæ roſiones, mixto cornu cerui uſto, & eloto, aut ſciſsi aluminis momento. Dioſcorides & Medici Colonienſes. B

De gummi calidis in primo.

BDELLIVM lachryma eſt arboris Saracenicæ, uel Sembrachenicæ. Probatur guſtu amarum, tranſlucidum taurini glutinis modo, intus pingue, &, ſi tactu ſubigitur, molleſcens, ligni ac ſordis expers, odore unguis marini incenſum. Facultate ſecundum, eſt ueluti ſiccum, reſinoſum, liueſcens. Tertium eſt Indicum ſordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutum. Adulteratur gummi: ſed id minus eſt amarum, & ſuffitu minus odoratum. Ex eo quod in uſu eſt, deligendum quod maximè accedit ad prædicti

notas,

A notas, donec præſtantius aliquod aduehatur. * Calfacit & emollit: duritias, & turgentia guttura, humidasq; hernias diſcutit cum ieiuna ſaliua dilutum: uuluæ ſpiracula laxat appoſitu & ſuffitu: & partus, humiditatesque omnes extrahit: calculos potu comminuit, urinam mouet: tuſsientibus, & à ſerpente percuſsis utiliſsimè datur: ualet ad rupta, uulſa, laterum dolores, & diſcurſantes ſpiritus. Malagmatis inſeritur, quæ contra duritias & neruorum nodos proſunt. Contuſum reſoluitur affuſo uino, aut aqua calida. Medici Florẽtini ex Dioſcoride.

GVMMI HEDERAE, lachryma eſt ipſius hederæ. Colligitur menſe Maio. Pſilothrum eſt. * illitu pediculos enecat.

De gummi calidis in ſecundo.

GALBANVM ferulæ Syriacæ liquor eſt: uulgò notum eſt. Laudatur multis granulis conſtans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, nõ ligno ſum, retinens nonnihil ſeminis è ſua ferula, graue odore, neque humidum neque aridum. Adulteratur reſina, fabę farina, & ammoniaco: quod ex notis iam dictis deprehenditur. * Excalfacit, urit, extrahit, diſcutit: menſes ac partus trahit appoſitu, uel ſuffitu. Lentigines aceto & nitro perunctas tollit. Deuoratur ad tuſsim ueterem, difficultatem ſpirandi, ſuſpiria, rupta, con-
B uulſa. Aduerſatur toxicis, potum cum uino & myrrha: ſimili modo ſumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus, & furunculis: comitiales, & uuluæ ſtrangulatus, & uertiginoſos olfactu ſuſcitat. Dioſcorides.

MYRRHA Arabicæ arboris lachryma eſt. Huic tametſi non quadrent omnes notæ à Dioſcoride deſcriptæ, cùm tamen multis ſit prædita bonis qualitatibus, exiſtimant nonnulli pro uera poſſe uſurpari. Eligenda eſt pinguis, reſinoſa, rubeſcens, denſa, & ſplendens. Sunt qui affirment ſtoracem liquidam, qua officinæ utuntur, ſtillatitium myrrhæ liquorem eſſe, qui ſtacte ueteribus dicebatur. Quod nullo modo conuenit: nam ſtorax liquida factitium potius quiddam uidetur, cuius nullus uſus pro myrrhæ ſtacte eſſe debet. Quod uerò de opocalpaſo ſcribit Galenus, quòd myrrhæ ſimilitudinem gerat, ſed uenenoſum & exitiale ſit, multosque ſua ætate mortuos eſſe, quòd in medicamentis opocalpaſum pro myrrha aſſumpſiſſent, nemini noſtra ætate contigiſſe audiuimus. Quod magnum argumentum eſt, nos uera myrrha carere. * Calfacit, cohibet, ſoporem gignit, glutinat, ſiccat, adſtringit, uuluam emollit, & præcluſam aperit: menſes & partus celeriter extrahit cum abſynthio, lupinorum cremore, uel ſucco rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in uetere tuſsi, orthopnœa, in laterum pectoriſq; doloribus, in alui profluuio, & dyſenteria: horrores diſcutit duabus horis ante febrium acceſsiones, fabæ magnitudine pota cum pipere, & aqua: ſubdita linguæ li-

quataq́;,ſcabritiem arteriæ expolit: obtuſam uocem expedit, uentris tineas A
enecat,contra grauem oris halitum mãditur, & aduerſus alarum tædia cum liquido alumine illinitur: gingiuas & dentes ſtabilit, colluto cum uino & oleo ore: uulnera capitis illitu glutinat: medetur fractis auribus, ac oſsibus nudatis, peruncta cum cochleæ carnibus: item purulentis auribus, inflammatisque cum meconio, caſtorio, & glaucio: ad uaros cum caſsia & melle illinitur: impetigines ex aceto purgat: defluentes capillos cum ladano & uino myrteo illita firmat: diuturnas deſtillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum ulcera complet, albugines tollit, caliginem diſcutit, ſcabritiem læuigat. Dioſcorides & Medici Florentini.

MASTICHE lẽtiſcina reſina eſt. Optima & copioſiſsima in inſula Chio prouenit. Præfertur nitedulæ modo, reſplendeſcens, & candore Tyrrhenicę ceræ ſimilis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, ſtridorem edens. Viridis aũt inferior eſt. Adulteratur thuris, reſinæque pineæ nucis miſtura. * Pota utilis eſt ſanguinem reijcientibus, & tuſsi ueteri: ſtomacho auxiliatur, ſed ructum mouet. additur in dentifricia, & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandum: palpebras oculis incommodas replicat: manducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. Dioſcorides.

THVS, OLIBANVM, lachryma arboris Arabicæ, pinguius, albius, emplaſticum: flauius & ſiccius, & antiquatum magis. Quod fœmininum uocant, reſinoſum magis eſt ac molle, citò ardens: maſculum in thuris genere primatum tenet, ſuapte natura rotundum, guttarum formam retinens, indiuiduum, candidum, cum frangitur intus pingue, in ſuffitu ſtatim ardens. primùm quidem candicat, tandem etiam rufeſcit. Adulteratur reſina piceæ, & gummi: ſed thus ardet: gummi non inflammatur: reſina in fumum abit: idem maleficium odor prodit. * Ad calefaciendum & adſtringendum pollet: oculorum caliginem diſcutit, caua ulcera complet, & ad cicatricem perducit: cruenta uulnera glutinat, infrenatque cunctas ſanguinis eruptiones, etiamſi cerebri membranis effluat: ulcera quæ cacoethe uocantur, & ſedis, & reliquarum partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum: formicantes uerrucas inter initia, impetiginesq́; ex aceto & pice illitum tollit: ambuſta igni, pernionesq́; cum ſuillo adipe, aut anſerino, & ulcera in capite manantia cum nitro, ſi infricetur, ſanat: paronichijs cum melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos aurium dolores cum dulci uino infunditur: inflàmmatæ à partu mammæ cum cimolia & roſaceo magna utilitate perunguntur: additur ad arteriæ, uiſcerumq́; medicamenta: prodeſt ſanguinis excreationi potum. Sed in ſecunda ualetudine hauſtum inſaniam mouet, & largius cum uino potum, interficit. Dioſcorides.

PIX è lignis pinguibus & reſinoſis fluit, præſertim è pino. Quibuſdam tamen in locis, propter pini penuriam ex picea, cedro, terebintho, cæterisq́; ſimilibus

B

A ſimilibus cōgregatur. Pix naualis uulgò uocatur, eſtq́; duorū generū: liquida
& ſicca. Liquida duorū itē eſt generum: una quæ primùm effluit, aquæ per-
quàm ſimilis, qua in Syria utuntur in cōdiendis corporibus, & cedriā appel-
lant, quòd ex cedro fiat: nā pinos non habent. altera, ſecundus eſt qui effluit
liquor, qui uaſculis collectus denſatur aceto, ſicq́; coactus, pix brutia appel-
latur: in hoc ſolùm à priori differens, quòd concreta ſit, colore fuſco, & pin-
guior: hac picabantur utres uinarij. Pix arida fit è liquida iterum cocta. hu-
ius ſunt itidem duo genera: unum quod uiſci modo lenteſcit: alterum, ſiccū
& friabile. Præter hæc, aliud quoddam genus reperitur, quod piſſelæon ap-
pellant: exprimitur ex lana qua excepti ſunt uapores elati ſurſum, quandiu
pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia fit. Aliud picis genus Zopiſſam
uocabant, ex deraſa nauibus reſina & cera conflatam. Omnes hæ picis diffe-
rentiæ reperiuntur. Liquida præfertur ſplendens, læuis, ſincera. Sicca pro-
batur pura, pinguis, odorata, ſubrufa, & reſinoſa. Improbatur aduſta, fumum
redolens, & acida. Probatur uerò ea, cuius fragmenta ſplendent, quæ denti-
bus preſſa lenteſcit, & guſtu eſt ſuaui. * Pix liquida contra uenena, phthiſin,
purulentam excreationem, tuſſes, ſuſpiria, & pectoris humores, qui difficilè
extuſsiuntur, efficax eſt, eclegmate cyathi menſura cum melle dato: tonſilla-
rum & uuæ inflammationes, anginæq́; utiliter perunguntur: purulentis au-
ribus infunditur cùm roſaceo, & illinitur, cum trito ſale ſerpentium morſi-
B bus: adiecta uerò pari cera, ſcabros ungues extricat, impetiginesq́; emen-
dat: uuluæ duritias, ac ſedis tubercula diſcutit: cum farinaq́; hordeacea, &
pueri impubis urina decocta, ſtrumas rumpit: cohibet ulcera quæ ſerpunt,
cum pineo cortiçe, aut ſulphure, aut furfuribus illita. Cum thuris māna & ce
rato profundos ulcerum ſinus conglutinat: rimis ſedis & pedum magno au-
xilio illinitur: ulcera replet, & cum melle purgat: quin & cum uua paſſa &
melle carbunculos & putrida ulcera emarginat, diſrūpitq́;. Erodentibus me-
dicamentis, quas ſeptas uocant, probè immiſcetur. Pix arida dura emollit,
pus mouet, tubercula panosq́; diſcutit, ulcera replet: uulnerarijs medicami-
nibus commodè permiſcetur. Zopiſſa uerò diſsipandi naturam habet. Me-
dici Florentini ex Dioſcoride.

RESINA liquor eſt ex pinu, picea, abiete, alijsq́; ſimilibus ſponte pro-
fluens. Eius duplex eſt differentiā. Vna liquida, ueluti terebinthina ex tere-
bintho, laringna è larice, quæ uulgus Italiæ terebinthina: nam eius quę è te-
rebintho profluit, copiam non habemus. Altera arida, ut quæ ex pinu exit, &
è fructu arborum reſiniferarum, thuri ſimilis. Ex liquidis terebinthina reſi-
nas omnes antecedit, candida, perlucida, uitreo colore & in cœruleum uer-
gente, odorata, terebinthum olens. In huius locum ſucceſsit, ut dictum eſt,
laringna, quæ mellis colore & odore eſſe debet. Ex aridarum genere eligi de-
bet odoratiſsima, translucens, non retorrida, neque nimium humida, friabi-

lis, & quędam ceræ colorem præbens. Improbatur rubra & dealbata. Ex his A
reſinæ è picea & abiete cæteras antecedunt, & thus odore imitatur. Omnes hæ reſinæ uno nomine pix Gręca uocantur: de qua inferius *. Natura omnibus calfacere, mollire, diſcutere, expurgare. Tuſsi ac tabi conueniunt per ſe, aut in eclegmate ex melle: uitia pectoris expurgant, urinam cient, cruda concoquunt, uentrem emolliunt, palpebras commodiſsimè replicant: lepras tollunt, cum ærugine ac ſutorio atramento, nitroq́;: auribus ſaniem emanantibus cum melle & oleo, item in pruritu genitalium utiles, malagmatis, acopisq́; admiſcentur. Laterum doloribus per ſe, illitu & appoſitu auxilio ſunt. Dioſcorides & Medici Florentini.

STYRAX hodie duorum eſt generũ: unum Styrax calamita appellatur, Græcis ſimpliciter ſtyrax: alterum Styrax liquidus, qui myrrhæ ſtacte, quæ pinguiſsima myrrhæ pars eſt, pleriſque eſſe creditur. hoc tamen falſum eſſe deprehenditur in eo, qui in officinis eſt. Styrax calamita gummi eſt arboris malo cotoneæ ſimilis. Præfertur flauus, craſſus, reſinoſus, albicantibus grumis, quàm plurimùm in ſua odoris gratia permanens, qui, dum molitur, melleum liquorem reddit. Deterior niger, friabilis, & furfuroſus. Adulteratur ligni ipſius ſcobe, melle, cera, adipe odoribus imbuto, & quibuſdam alijs. Dignoſcitur, quòd adulteratus inualido ſit odore: ſincerus uerò admodum acer ſit. Qui hodie officinis in uſu eſt, aliqua ex parte Dioſcoridis deſcriptioni conuenit, eoq́; utendum arbitramur, donec melior proponatur. * Calefacit, emollit, & concoquit: medetur tuſsi, deſtillationibus, raucedini, grauedini, & interceptæ uoci: uuluæ præcluſæ, duritiaúe laboranti conuenit: B
cit menſes potu, appoſituque: aluum leuiter mollit, ſi exiguum cum reſina terebinthina catapotij modo deuoretur. Miſcetur utiliter diſcutientibus malagmatis, acopisq́;. Adoletur autem, & igni torretur, ut fiat ex eo, ueluti ex thure, fuligo: ad eadem conueniens, ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria Styracinum oleum componitur, quod calefacit uehementer, & emollit: uerùm caput dolore afficit, aggrauatque, & ſoporem adfert. Medici Florentini & Dioſcorides.

De gummi & reſinis calidis in tertio.

AMMONIACVM, ARMONIACVM, ferulæ ſuccus eſt, quam iuxta Cyreñen Aphrica gignit: cuius fruticem cum radice agaſyllim uocant. Probatur bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris ſimilitudine, minutis glebis, denſum, ſincerum, nulla ſorde ſpurcatum, caſtoreum odore imitans, guſtu amarum. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, ſuccum ſtillante ferulacea arbore. Colligitur menſe Iunio. * Mollit, extrahit, calfacit: tubercula, duritiasq́; diſcutit. potum aluum ſoluit, partus extrahit: lienem conſumit, drachmæ pondere hauſtum: articulorum, coxendicumque doloribus

A doloribus liberat. Auxilio eſt anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus: item quibus humor in pectore coit, ſi cum melle delingatur, aut cum priſanæ ſucco ſorbeatur. Cruentam urinam pellit, albugines oculorum abſterget, genarum ſcabritiam abſumit: tritum autem cum aceto, & impoſitum, iocineris, lienisque duritias ſedat. diſcutit tophos, qui in artubus concalluerunt, cum melle aut cum pice illitum. Laſsitudines & coxendicum dolores eo perungi utile eſt, cum nitro & cyprino oleo, uice acopi. Dioſcorides.

CEDRIA PIX eſt, ex arbore cedri collecta. Optima eſt craſſa, perſucida, grauis odoris: quæ dum effunditur, guttatim non diſsipata coit.* Cui ea uis ineſt, ut defuncta corpora conſeruet, & uiuentia corrumpat: qua ex cauſa mortuorum uitam aliqui eam appellauêre. Veſtimenta quoque & pelles eximia calfaciendi & ſiccandi dote, corrumpit. magni ad ocularia medicamenta uſus: quippe illita oculis claritatem affert, albugines, cicatricesq; detergit: inſtillata autem cum aceto, uermes aurium necat: cum hyſſopi decocto infuſa ſonitus, ſibilosque ſedat: cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat: idem facit cum ex aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali, concipiendi uim adimit: anginæ ea perunguntur, tonſillarum inflammationibus auxilio eſt: lendes, pediculosq; illitu enecat: ceraſtæ mor
B ſibus cum ſale impoſita ſubuenit: contra hauſta leporis marini uenena, in paſſo ſumpta, auxiliatur: in elephantia aut linctu, aut perunctione proficit: pulmonũ ulcera purgat, & ſi cyathus eius abſorbeatur, perſanat: uermes & tineas ſubter indita necat, & partus extrahit. Dioſcorides.

De gummi & reſinis calidis in quarto.

BELZOIN gummi eſt arboris peregrinæ (non autem Laſerpitium) agallochi forſitan, ut quorundam eſt opinio, quod uulgare eſt lignum aloes. Optimum cenſetur translucens, albis præditum glebulis, thuris æmulum, rubeſcens, odore grato, & quando uritur xyloaloes odorem referens: hac enim ratione ab adulterino dignoſcitur. Medici Florentini.

EVPHORBIVM eſt ſuccus ex arbore ferulæ ſimili emanans. Duo eius genera: unum ſarcocollæ modo emicans, in granula concretum, orobi magnitudine: alterum ueluti fæx quædam eſt, imbecillius. Adulteratur ſarcocollæ & gummi Arabici miſtione, ſed difficile experimentum, quòd leui guſtu os accenſum diu detineat. Eligendum translucens. Recenti, quia uiribus eſt uiolentis, non utendum, ſed annotino. Annis quatuor integrum ſeruari poteſt cum milio, fabis, aut lentibus, ne elangueſcat: quinto enim uel ſexto anno uis eius exoluitur. Cæterùm cum plerumque contingat, ut ad nos magis aduehatur uetuſtate corruptum, quàm recens, maior cura in eo adhibenda eſt.* Illitu ſuffuſiones diſcutit. potus tota die exurit: quare melli, colly-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0251-2

li, collyrijsque pro acrimoniæ ratione admiſceri debet. Coxarum doloribus prodeſt in odorifera potione hauſtus. ſquamas oſsium eadem die eximit: uerùm eo utentes, neceſſe eſt linamentis, aut ceratis communire corpus, quo oſſa conueſtiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percuſſos à ſerpente nihil moleſti paſſuros, ſi inciſa oſſe tenus capitis cute, intritus ſuccus infundatur, uulnusq; poſtea conſuatur. Dioſcorides & Medici Florentini. A

De gummi & reſinis frigidis.

CAMPHORA, uel CAPHVRA, Arabibus Indicæ arboris lachryma eſt: alijs uerò, Indici bituminis genus. Ferunt Indos id bitumen, quod ex Camphora natiua ſtillat excoquere, quodq; tenuiſsimarum eſt partium, albeſcere, & ſublatum operculo adhærere, caphuramq; in hunc modum conformari, ut illam uidemus. Hinc fit, ut mercatores Caphuræ bitumen plerumque admiſceant: ſed non ita candicat, ut caphura illa modo iam dicto excocta. Eligatur alba, pellucida, ſincera, ualde odorata, quæ pani calido impoſita madeſcit. nam quæ ſpurca eſt, areſcit. Semine lini, aut pſyllij, aut pipere ſepulta conſeruatur, ne aeri expoſita euaneſcat. Deterior eſt craſſa, fuſca, nigra, aſſulis ligni ſui implicita. * Refrigerat & ſiccat ordine tertio: tenuium adeò partium, ut ſæpe per ſe in auram euaneſcat. Capitis dolores mulcet illita, incandeſcentes inflammationes reſtinguit, præſertimque iocineris. Renes & ſeminaria uaſa refrigerat, ſanguinemque cogit. Circumlitionibus imponitur ad cutis nitorem conciliandum, & ad arcendas tam uulnerum, quàm ulcerum inflammationes. Eryſipelas extinguit, & aduerſus gonorrhœam, & albas uuluæ fluxiones efficax eſt cum ſuccino, & aqua nympheæ hauſta. Idem præſtat pubi, ſeu imo uentri, teſtibus, renibusq; illita: quæ tamen antea pſyllij ſeminis ſpiſſamento, aut omphacio, aut ſolani ſucco probè ſit macerata. Sanguinem è naribus profluentem ſiſtit, aut cum urticæ ſemine immiſſa, aut ex maioris ſedi, & plantaginis ſucco fronti circumlita. Collyrijs ad calidas oculorum lippitudines utiliter imponitur. Renibus ac teſtibus illita uenerem extinguit. Corpora à putredine præſeruat: proinde commodè antidotis admiſcetur, quæ contra uenena, uenenoſorum animalium ictum, & peſtilentes affectus conficiuntur. In uniuerſum uiribus innumeris pollet, quas breuitati conſulentes prætermittimus. Matthiolus ex Auicenna & Serapione, & Medici Colonienſes. B

GVMMI ARABICVM uulgò dictum, & gummi abſolutè, ex Acacia Aegypti ſpina: laudatur uermiculorum in ſpeciem contractum, uitri modo perlucidum purum: proximum eſt candidum: ſordidum uerò ac reſinoſum inutile. * Vis ei ad ſpiſſandum, refrigerandúq; efficax. Cutis meatus obſtruit, & medicamentorum, quibus admiſcetur, acrimoniam hebetat: ambuſtis ex ouo illitum, puſtulas non patitur erumpere. Dioſcorides.

De gum-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0252-8 DFG

A *De gummi & reſinis emollientibus.*

COLOPHONIA, ſeu PIX GRAECA, pini alterius'ue arboris reſina eſt, aqua cocta, donec perdito natiuo odore, friabilis & arida reddatur: uocatur colophonia, quòd è Colophone adueheretur. Per colophoniam igitur ſemper pix Greca intelligenda eſt: non quòd reſina incocta non etiam colophonia uocetur, ſed quòd in Medico uſu huiuſmodi reſinis non utimur niſi coctis, aut rarò admodum, præſertim cum liquidæ ſunt. Medici Florentini.

De gummi & reſinis adſtringentibus.

GVMMI AMYGDALARVM notum eſt.* Calfacit & adſtringit: reijcientibus ſanguinem, potum auxilio eſt: impetigines, quæ ſummum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tuſsi uetuſtæ cum diluto uino potum medetur: calculoſis cum paſſo bibere prodeſt. Dioſcorides.

MANNA THVRIS ſunt minutiſsimæ thuris micæ, ex magnis faſciculis concuſſu eliſæ, à thure læuigato diuerſæ. Laudatur alba, pura, micarumq; frequentia prædita. Sunt qui cribrata pini reſina, ac polline ac gummi, aut cortice thuris contuſi adulterant: ſed hæc igne deprehenduntur. Nam adulterata non æqualiter flagrat incenſa, nec aereum uaporem, ſed fuliginoſum & impurum expuit, uariatumq; odorem habet, quia gummi non inflammatur, reſina in fumum abit. Hodie minutiſsimæ thuris micæ ſunt in uſu.* Vim B habet eandem, quam & thus, ſed inualidiuſculum. Medici Colonienſes ex Dioſcoride.

SANDARACHA Arabum eſt gummi iuniperi, uulgò uernia, quia uerno tempore exudat, & rore uerno magis concreſcit, & legitur. Bonum eſt recens, perlucidum, pallidum: dum ueterauit, flaueſcit, & fit friabile maſtiches modo, quam toto habitu multũ mentitur. In uſu frequentiori tamen eſt ſcriptoribus & pictoribus quàm medicis, præterquam in ſuffitibus. Sandaracham autem Arabum euidenter diximus, propter ſandaracham Grecorum, quæ inter metallica enumerata eſt. Medici Colonienſes.

SARCOCOLLA lachryma eſt arboris in Perſide naſcẽtis, pollini thuris ſimilis, colore candido aut rufo, guſtu amaro. Præfertur rufa, guſtu amariſſima. Adulteratur gummi, ſed guſtu deprehenditur: adulterina enim amara non eſt. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones inhibet, emplaſtris inſeritur. Medici Florentini ex Dioſcoride.

ADSTRINGVNT quoq; gummi tragacanthum, Arabicum: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De gummi calculos pellentibus.

GVMMI, quo ceraſi reſudarunt, cum uino diluto, tuſsi uetuſtę medetur: colorem commendat, uiſum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex uino potum calculoſis auxilio eſt. Dioſcorides.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0253-4 DFG

De gummi purgantibus pituitam. A

SERAPINUM, quod Græcis Sagapenum nuncupatur, ferulaceę herbę
ſuccus eſt. Optimum eſt tranſlucens, fuluo forinſecus colore, & intus albo,
neſcio quid inter laſer & galbanum redolens, guſtu acri. His addit Meſue, ut
ſit ſpiſſum & leue, odore porri, facilè in aqua reſolubile: quia quod has no-
tas non habet adulteratum alijs gummis cenſetur. Præſtantius eſt, quod ex
Oriente aduehitur, quàm quod aliunde. Datur à drachma ſemiſſe ad drach-
mam unam. Corrigitur maſtiche & ſpica. * Purgat pituitam craſſam, & alios
humores lentos, & aquas à uentriculo, inteſtinis, cerebro, neruis, thorace,
pulmone, iuncturis etiam longinquis & profundis. Morbis harum partium
& aliarum frigidis inde natis ſuccurrit, quouis modo uſurpatum: ut cepha-
lalgiæ antiquæ, hemicraniæ contumaci, epilepſiæ, paralyſi, uertigini, ſpaſmo
cynico tremori, dolori uentriculi, aut coli pituitoſo, aut flatulento, cum ſuc-
co rutæ & aceto dictis partibus illitum, & attritis muſculis, uel cum liquore
idoneo ſumptum, & clyſtere iniectum: cum aqua rutæ uerò, aut heleni nutri
tum & potum, craſſa & lenta ex pulmonibus & thorace potenter educit. Il-
litum quoq; tuſsi antiquæ, difficultati ſpirãdi, dolori laterũ prodeſt. Cum du
plo item myrobalanorũ citrearum in hydrope aquas ſeroſas mirè extrahit.
Splenis quoq; duritiem, & inflationem diſsipat potum, & cum ſucco cappa-
ris, & aceto illitum, item chœradas, nodos, & alios tumores duros. Nutritum
quoq; cum ſucco rutæ, aut fœniculi, & felle auis alicuius rapacis uiſum cla- B
riorem reddit. Fluxionem in oculum præcipuè factũ ab ea cohol ſanat, hor-
deolum ex aceto illitum delet. Menſes quoq; potum & ſuppoſitum euocat,
fœtum necat: dolori uteri, & præfocationi prodeſt, quoniam tenuat, reſol-
uit, diſsipat, prouocat, ſoluit. Medici Florentini ex Dioſcoride & Meſue.

SARCOCOLLA eſt arboris fruticoſę, ſpinoſæ, ramis nodoſis arbori ap
preſsis, gũmi album, thuris modo, uel pallidum, idq; amarius, & ob id ualen-
tius. Datur à drachma una uſque ad duas. Corrigitur zingibere & cardamo-
mo. * Purgat pituitam crudam, & humores alios craſſos, præcipuè à cere-
bro, neruis, iuncturis, ut iſchio, pulmonibus. Ob id ſenibus pituitoſis, aſth-
maticis tuſsientibus prodeſt, ſed caluitium accerſit, corpus impinguat, ſper-
ma auget. Ophthalmiam & lippitudinem, & alios oculorum morbos, mirè
iuuat nutrita in uaſe uitreo dies quinq; in lacte aſinæ, nouo quotidie affuſo.
Aurium ulceri putrido & ſanioſo utiliter imponitur, linimentum mulſa
merſum, & puluere huius inſperſum. Meſues.

OPOPANAX eſt liquor plantæ ſimilis ferulę, caule cubitali uel bicubi-
tali pallido, folijs ferulę, ſed minoribus, floribus anethi modo in umbella di-
ſpoſitis, odoris flauis. Secto autem caule digitis duobus, aut circiter, ſupra
radicẽ liquor effluit. Flauus, qui coagulatus eſt opopanax optimus, ſi intus
albus eſt, foris flauus, amarus, fragilis, in aqua mox ſolubilis, odoris boni, ſed

A ſui. Adulterant ammoniaco, intectis ſcilicet ex ipſo granis opopanace uero. Dolũ prodit odor & albedo in fracturis. Datur à drachma una uſq; ad duas. Corrigitur maſtiche & ſpica. * Purgat pituitam craſſam & lentam clàm à remotis partibus, cerebro, neruis, ſenſorijs, iuncturis, thorace. Ob id prodeſt harum partium affectibus frigidis inde natis, uiſui imbecillo, tuſsi antiquæ, difficultati ſpirãdi, iſchiadi, gonagræ, podagræ. Vino muſteo incoctum poſt tres menſes potu hydropem leuat, & lienis tumorem. Ex mulſa calente potum, ſtranguriam ſanat, menſes mouet, abortum facit, alioqui ab utero præfocationi, & frigidis uteri affectibus ſaluber. Idem aceto ſolutum collutionis, dentium dolorem & eroſionem ſanat. Potum cum aceto hora una ante acceſsionem, & cum ſucco apij, & oleo anethino ſpinæ illitum, & rigorem febrilem prohibet. Ex ipſo autem, & ſucco apij, & aceto bono emplaſtrum lieni impoſitum ipſius duritiem diſsipat. Meſues.

DE ANIMATIS AQVATILIBVS CAP. XVIII.

E'SPONGIIS alias mares appellauêre, tenui fiſtula ſpiſſas: quarum duriores tragos nominarunt: fœminas autem, quę cõtrarias dotes habent. Vruntur eę, ut alcyonium. * Recẽtes ſine pinguitudine uulnerariæ ſunt, & tumores reprimunt. recentia uulnera ex aqua poſcâue conglutinant: ueteres ſinus ex decocto melle iungunt. Vetuſtę autem inutiles. Aridę
B ligatæ lino, ſi penicilli modo adigantur, occluſa ulcera, calloſq; laxant. Siccę recentes, & uacuæ, ſenilia ulcera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedũt, impoſitu ſiccãt. ſanguinis profluuiũ ſiſtũt. Crematarũ cinis ex aceto, aridę lippitudini auxiliatur: & ubi quid abſtergere, aut adſtringere opus eſt. Vtilius in oculorũ medicamẽtis lauare cinerem. Omniũ cinis cum pice crematarũ, profluentẽ ſanguinem ſiſtit. Candidæ cura fiũt, è mollisſimis recentes per æſtus tinctę ſalis ſpuma, quę petris cohæret: inſolantur inuerſę, hoc eſt, parte caua ſurſum ſpectante, & qua abſciſſę fuerunt, deorſum. Si uerò æſtiua ſerenitate ad lunam ſternantur, perfuſæ ſalis ſpuma, aut maris aqua, maximum candorem referent. Dioſcorides.

DE ANIMALIBVS INTEGRIS CAP. XIX.

De terreſtribus.

CIMICES, qui in cubilibus enaſcuntur, * cauis fabarum incluſi, ſi ante febrium ſignificationes ſepteni deuorẽtur, quartanis auxilio ſunt: & citra fabas ſumpti, percuſsis ab aſpide proſunt: uuluarũ exanimationes olfactu reuocãt. Poti cũ uino aut aceto, adhærentes ſanguiſugas abigunt: uiui urinariæ fiſtulæ impoſiti, urinam ciunt. Dioſcorides.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0255-5

MILLEPEDAE, quæ ſub aquario uaſe ſtabulantur, animalia ſunt multis pedibus nitentia, quæ contacta manu contrahuntur in orbem. * Hæ ex uino potæ, difficili urinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedæ cum melle anginis utiliter illinuntur. tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium, addito roſaceo, conuenienter inſtillantur. Dioſcorides. A

SCORPIONES terreſtres, animalia ſunt: in Italia, & alijs in regionibus ſub meridie ſitę, nota ſunt, quòd in quacunq; domo, non modò in cubiculis, & cellis uinarijs, ſed ubiq; paſsim reperiantur. * Triti crudi, & impoſiti, ſuæ plagæ remedium ſunt. Quidam ſcorpionũ cinere utuntur, qui uiui ſint exuſti, ad urinam ciendam, ijs præcipuè, qui renum aut ueſicæ calculo obſtruuntur. Dioſcorides & Matthiolus.

LVMBRICI, ſeu VERMES terreni impoſiti, * præciſos neruos glutinant: tertianas diſcutiunt. Decocti cum anſerino adipe, infuſi, affectis auribus medentur: cum oleo autem decocti, ſi in contrariam aurem inſtillentur, dentium doloribus præſtant auxilium. Triti in potu ex paſſo urinam ciunt. Dioſcorides.

COCHLEAE, ſeu LIMACES terreſtres præferũtur, quæ in locis apricis, odoratis uictitãt herbis. Eruũtur è terra hyeme in ſepibus & fruticis, uncis quibuſdam ferreis, prope fruticum radices terra circũfoſſa. * Stomacho utiles ſunt, & non facilè corrumpuntur. Venerem, cum pipere, ſale, & butyro coctæ, excitant. Crudæ cum tegumentis impoſitæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: ſed non antè ſoluantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitæ euocant: menſes tritæ & admotæ ciunt. Dioſcorides & Matthiolus. B

EX FORMICIS alatis * oleum cõficitur, ad uenerẽ augendã idoneum.

VIPERINAE CARNES ſi coctæ edantur, * claritatem oculis afferũt: neruorum uitijs auxiliantur: increſcentes ſtrumas reprimunt. Detracta autem cute, caput caudaq;, quoniam carne uacant, amputari debẽt. Reliquum uerò corpus, exemptis interaneis elotũ, diſſectumq;, diſcoquitur cum oleo, uino, ſalis exiguo, & anetho. Aiunt eis, qui uiperas eſitent, pediculos procreari: quod planè à ueritate abhorret. Adijciunt aliqui, longam ſenectutem agere, qui eo cibo ueſcuntur. Dioſcorides.

De aquatilibus.

SCINCVS aut Ægypti, aut Indię, aut rubri maris alumnus, quamuis inueniatur in Lydia Mauritaniæ. Eſt autem terreſtris crocodilus, ſui generis, ſale inueteratus cum naſturtio. * Aiunt carnes, quæ renes amplectantur, id ſibi uirium uendicaſſe, ut ſi drachmæ pondere bibantur, uenerem accendãt. Verùm decocto lẽtis cum melle, aut ſemine lactucę cum aqua poto, ueneris cupiditates inhibẽtur. Additur in antidota. Siccati ſeruantur, corpulenti, & non ſtrigoſi. Dioſcorides.

CAN-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0256-1

A CANCRORVM fluuiatilium * exuſtorum cinis, qui duo cochlearia expleat, adiecto dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cum uino, magnopere prodeſt canis rabioſi morſibus: rimas pedum ſedisq; perniunculos & carcinomata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potiq; ex aſinino lacte auxiliantur contra ſerpentium phalangiorumq; morſus, atque ſcorpionum ictus. Decocti autem, & cum iure eſitati, ijs proſunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauſerunt. Dioſcorides.

RANAE uulgaris noticiæ ſunt. * Contra omnium ſerpentium uenena pro antidoto ſunt, ſi ex ſale & oleo uel butyro edantur, iusq; earũ itidem ſorbeatur: contra inueteratos tendinum rigores pollent. Illitus earum cinis, profluentis ſanguinis impetus ſiſtit: explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Dioſcorides.

De aereis & uolatilibus.

HIRVNDINES, uti ficedulæ, * in cibo, aciei uiſus medicamentũ præbent. Tam pullorum, quàm matrum in fictili olla crematarũ cinis cum melle óblitus, oculis claritatem adfert: anginæ eo cõmodè perunguntur: uuæ & tonſillarum inflammationibus hoc cinere ſuccurritur. Et ipſæ, & pulli exiccati, ſi drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos iuuant, qui anginæ morbo conflictantur. Dioſcorides.

B GALLVS ad ius purgatorium eligatur rufus, plurimùm annoſus, ſed tamen adhuc ad motum, pugnam, coitum alacer, & in dimicando ualidus, macri & pinguis medius, hoc eſt, bene carnoſus. Talis autem gallus furfure Galeno nutritus, alijs etiam melle & pauco ſale, plurimùm fatigetur, uel à nobis uenantibus, uel potius dimicando decapitatus, & exenteratus, cum ſale, aut ſale gemmæ, igne lento, aqua ſufficiente coquatur ad duarum aquæ partium conſumptionem, alijs atque alijs ſimul incoctis, pro uarijs medicorum ſcopis. Medici Colonienſes.

GALERITA auicula eſt parua, apicem in uertice, pauonis modo geſtás. * Hæc aſſa, & in cibo ſumpta, cœliacos adiuuat. Dioſcorides.

LOCVSTAE omnibus notæ. * Odoris ſuffitu urinæ difficultates adiuuant, præſertim quæ fœminas malè habent. Dioſcorides.

CICADAE paſsim in Italia cognoſcuntur, atq; adeò inibi uulgaris noticiæ ſunt, ut ſępe æſtate aſsiduo cantu meſſores, agricolas, ac uiatores in campeſtribus obtundant. * Quę inaſſatæ manduntur, ueſicæ doloribus proſunt. Siccis quidam utuntur ad colicos affectus, cum paribus numero piperis granis, dantq; aut tres, aut quinq; aut ſeptem, per intermiſsionẽ ſcilicet, & ipſos etiam paroxiſmos. Dioſcorides & Galenus.

CANTHARIDES officinis notæ ſunt. Probantur in frumento inuentę, uerſicolores, & quæ luteas in alijs tranſuerſas lineas habent, corpore oblon-

go. Cribro aut fictili naſe conduntur, cuius os raro linteo ſubligatum deor- A
ſum uertitur, ut excepto habitu aceti quâm acerrimi feruentis æſtu exani-
mentur. Poſtea ſiccátur, & pyxidibus ligneis, aut fictilibus uitratis reponun-
tur. Biennium durant. * In remedijs externis, tum ijs quæ ueſicas excitant,
tum alijs interdum totæ ſumuntur. Recentiores autem alas & pedes aufe-
runt ſemper. Florentini.

DE ANIMALIBVS VENENOSIS CAP. XX.

QVibus datæ ſunt CANTHARIDES, ſigna eueniunt grauiſsima. Ab
ore enim ad ueſicá uſq; cũcta erodi ſentiuntur: picá aut ſimile quiddam
cedriæ reſipiunt: dextra pręcordia inflámantur: uriná ægrè reddunt, &
ſubinde cum lotio ſanguinem emittunt: ſtrigmenta non ſecus, atq; dyſente-
ricis, aluo deferuntur: faſtidia urgent: animo linquuntur, obortaq; uertigi-
ne cóncidunt: poſtremò mente abalienantur. * Ergo antequam tale nonni-
hil accidat, dato oleo, aut ſupradictorũ aliquo, uomere cogátur. mox ubi uo-
mitione plurima reiecerũt, halicę aut oryzę, tragi aut ptiſanę cremor, aut de-
coctũ maluę, aut ſeminis lini, aut fœnigræci, aut radicũ altheæ clyſtere infun
datur. Præterea nitrũ eiſdem dandum, ex hydromelite, ut quę ſtomacho ad-
huc, aut inteſtinis adhærent, eluendo excernantur, ac deſcendant. Quæ niſi
ſic diſcutiantur, ingeſta in aluum ex nitro aqua mulſa uacuari debent. Detur B
deinde uinum, aut paſſum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris ſemina con-
trita ſint, aut ex lacte, aut mulſa, aut anſerinus adeps in paſſo liquefactus. In-
flammatæ autem partes, hordei farina cum mulſa decocta perungantur. Ab
initio admota cataplaſmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapſum uirus
ita remoratur, citò in principes ſe partes inſinuet: ipſa tamen interiecto tem-
pore, moleſtiſsimis inflámationibus opitulantur, utpote quę dolores & per-
mulceant, & leniant. Tum ubi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in ſo
lium deſcendere oportet, ac lauare, ut per cutem ſummá, quæ corpori noxia
inhæſerunt, etiam excernátur. Et deiectiones multifariam moliri oportet, in
affectus infigatur, & ſtabilitatem capeſſat. Gallinaceis carnibus, & hœdinis
aut ſuillis, catulis maximè pinguibus, & tenerrimis, ac cum lini ſemine co-
ctis, ueſci debent: ſiquidem aluum cient, atq; uenenorum acrimonias hebe-
tant. Vinum dulce liberalius ebibatur. Prodeſt thuris cortex, & Samia terra,
ſi quaternæ ſingulorum drachmę cum paſſo ſumantur. item pulegium ex a-
qua tritum: irinum aut roſaceum, cum rutæ decocto: recentes uitis ramuli,
cum paſſo detriti. Longè omnium potentiſsimè antidota auxiliantur, cum
aqua mulſa, drachmis quatuor pota. Dioſcorides.

Iis qui ERVCAS PINORVM hauſerint, illicò dolor in ore & palato ex-
oritur: uehemens alui, linguæ, ac ſtomachi inflammatio torquet: inteſtina
dolor

A dolor excruciat, ita ut pruriginem ſentire uideâtur: corpus totum exæſtuat: faſtidium urget. * Quibus eſt ſuccurrendum remedijs, quę deuoratis cátharidibus dâtur. Peculiariter tamen pro ſimplici oleo & irino, melinum, quod è cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus. Dioſcorides.

Qui BVPRESTIN biberunt, non diſsimile nitro uirus ſapiunt: ſtomachi, uentrisque uehemens dolor inſequitur: tam uenter quàm ſtomachus mirum in modum, ut in aqua inter cutem difflatus, inturgeſcit. Vniuerſa corporis facies contenditur: urina ſupprimitur. * Quibus eadem, quę potis cantharidibus auxiliantur. Priuatim poſt uomitus & uacuationes, quas clyſteribus molimur, aridæ ficus proſunt: item earũ decoctum, ex uino. Vbi uerò iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulſo, aut lactis potu, iuuantur. Pyrorum etiamnum omne genus eſſe, & lac humanum bibere conuenit. Dioſcorides.

Si SALAMANDRAM hauſerunt, linguę inflãmatio conſequitur: mens & ſermo præpeditur: tremor cum torpore, aut horrore quodam, ac exolutione accedit: partes nonnullæ corporis liuoribus circumquaq; ſugillantur: ſæpeq; diutius immorante ueneno, putreſcentes defluunt. * Quibus pręſtabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria uerò remedia, reſina pinus, aut galbanum ex melle linctum, & aiugę decoctum, in quo nuclei pinei conterâtur: urticę quoq; folia, cum lilijs & oleo decocta. Proſunt etiam oua B teſtudinis marinæ, aut terreſtris cocta: item ranarum ius, cum quibus eringij radix incocta ſit. Dioſcorides.

Qui LEPOREM MARINVM biberunt, piſcium uirus olent: procedẽte tẽpore, aluus dolore afficitur, & urina ſiſtitur: & ſi quando eam reddere contingat, purpureũ colorem referet: omne piſcis genus aduerſantur, & odio habẽt: fœtido ac graui ſudore manãt: bilioſus uomitus, interdũ ſanguini promiſcuus, ſubſequitur. * His dandũ lac aſininũ, uel paſſum continuè, aut radicis maluę foliorũq; decoctũ, aut trita cyclamini radix cũ uino, aut ueratri nigri, aut ſcãmonij ſucci drachma, cũ aqua mulſa, puniciq; mali acinis. Cedria con trita cum uino efficax eſt: anſerinus ſanguis, ut tepebit, potus. Sed cum piſces omnes reſpuant, aſpernenturq; ſolis fluuiatilibus cancris ueſci poſſunt, bibuntq; eos admiſto uino, adiutiq; ab his percoquunt. cumq; appetere & comeſſe piſces cœperint, ſuę ſalutis indicium habent. Dioſcorides.

RVBETA, aut RANA PALVSTRIS aſſumpta tumores ciet: pallor corpus uehementer decolorat, ut planè buxeum ſpectetur: ſpirandi difficultas torquet: & grauis halitus oris, ſingultusq;. inuita interdum genituræ profuſio conſequitur. * Adiuuantur ſecundum uomitionem, multo meri potu, & arundinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogẽdi ſunt, ut uehementi ambulationi & curſui ſe credant, ob torporem, quo corripiuntur. quinetiam quotidie lauandi ſunt. Dioſcorides.

HIRVDI-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0259-1

HIRVDINES cum aqua deuoratæ,ſi ori uentriculi adhęrent, tractione A
partium nonnullam ſuctionis imaginem prębent:eo enim argumento hau-
ſta hirudo deprehēditur. * Has muria ſorbitione excutit,& Cyrenaicus ſuc-
cus,aut laſerpitij folia,aut betæ,cū aceto,aut pota niuis glebula, cum poſca.
nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentum ſutorium aceto dilutum. Si
faucibus hæreant,in aquam calidam ingreſsis,aqua frigida ore contineatur,
& ad eam hirudines exilient. Dioſcorides.

De RABIOSI CANIS morſu ſermonem alijs prępoſuimus, quòd id a-
nimal domeſticum ac frequens eſſe conſueuit, & in rabiem ſæpius agitur,ac
perit,ab eoq́; caueri difficile. inde periculum ineuitabile hominem manet,
niſi multis utatur auxilijs. Canis plerunq; flagrantiſsimis ęſtibus in rabiem
efferatur: interdum quoties frigora inceſſerunt. Rabioſus autem potum &
eſcam auerſatur:largam ſpumantemq́; pituitam naribus & ore proijcit: tor-
uè & ſolito triſtius intuetur: in omnes paſsim ſine latratu irruit, & æquè fe-
ras hominesq́;,tam familiares quàm ignotos mordet:nec protinus infeſtum
quicquam infligit,niſi,ut uulnus,dolorem: exinde morbus ille,qui ab aquæ
metu hydrophobicus Graia eſt uoce appellatus,contrahitur. Euenit autem
cum diſtentione neruorum,totiusq́; corporis rubore,præſertim faciei, cum
ſudore & languore quodam. Aliqui auræ ſplendorem fugiunt: alij ſine ulla
doloris intercapedine uexantur. Sunt etiam qui canum more latratus ædát,
& obuiam factos morſu adoriantur, ac mordendo ſimili uitio labefactent. B
Proinde ex ijs qui hoc uitium ſenſerint, neminem ſeruatū uidimus, niſi for-
ſitan ex hiſtoria unum aut alterum euaſiſſe audiamus. ſiquidem Eudemus
ſuperaſſe quendam affirmat. Themiſonem aliqui demerſum in hunc furo-
rem incidiſſe,& euaſiſſe fatentur. Alij ipſum cùm amico aquam expaueſcen-
ti morem gereret,& officium exhiberet,quadam naturarum concordia,ſimi
lem contraxiſſe affectum: ſed poſt multos tandem cruciatus ſeruatum exti-
tiſſe. Moleſtiſsimum itaq; genus morbi,à quo multos,anteaquam ipſum ex-
perirentur,uindicauimus, & complures ab alijs medicis ſeruatos nouimus.
* Ratio medendi duplex: una communis, qua utendum in omnes morſus,
quos uirulentæ animantes impreſſerunt: alia peculiaris,priuataq́;,eorū dun
taxat,quos rabioſi canes momorderint: quæ nonnullis quidem ſummam o-
pem ferre conſueuit: alijs uerò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore
ictum acceperunt. Quæ ad hanc pertinēt,primùm exponemus: deinde cur-
ſim perſtringemus,quæ ad communem medendi rationem pertinent. Can-
cros itaq; fluuiatiles in ſarmentis albæ uitis cremare oportet,& cinerem eo-
rum,quàm minutiſsimè tritum habere reconditum: itidem gentianæ radi-
cem tuſam, cribratamq́; reponere. Quoties autem canis rabioſus morſum
intulerit,in quaternos cyathos meraci uini, bina cineris cācrorum cochlea-
ria,unumq́; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum ſub-
acta,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0260-2
DFG

A acta, quatriduo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur.
Atq; ſi ab illato morſu bini terniúe dies fluxerint, curationem auſpicabimur
à triplicato pōdere, ſupra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduer-
ſus rabioſorum morſus auxilium: quod & pleriſq; unum ſatisfecit, eoq́; cum
fiducia uti licet. Sed ut alijs etiamnum auxilijs contra ineuitabile periculum
muniamur, nihil cæteris uti prohibet. Satius autem multò fuerit, etiáſi in ua-
num recidat, medicamētorum inhumanos tolerare cruciatus, quàm per in-
ertiá ac deſidiá in diſcrimē adduci. Nec ita in demorſis à rabioſo animali ma-
iora uulnera uereri oportet, uti minora, & ulcuſculis cutis ſimilia: quippe
maiori uulnere confertim copioſus ſanguis emanans, poteſt nonnihil uiru-
lenti liquoris exhaurire: quod in minoribus nō accidit. quin à maioribus ab-
ſcedentes carnes hinc auferre, & labia acie ſcalpelli circūſcribere, & prehen-
ſam hamulo aut uulſella carnem amputare oportet. In utriſq; circūſtantia lo
ca altioribus ulcuſculis ſcarificanda, ut copioſior ſanguinis uacuatio arceat,
ne uenenum mēbratim inſinuetur. Cucurbitulæ cū multa flāma agglutinatę
id iuuamenti præſtant, ut ueneni uis extrahatur. Quæ uerò ad cōmunē me-
dendi rationem pertinent, uide apud Dioſcoridem lib. 6. Dioſcorides.

INTER ferientiū uenenatorū notas, nihil de VESPIS & APIBVS par
ticulatim digeſsimus, quòd cōſpicuæ omnibus ſint, & nihil excellens, aut no
B tatu dignū in his obſeruetur: inter remedia tamen earū meminiſſe nō fuit a-
lienum.* Igitur aduerſus utrarūq; ictus prodeſt illata malua, & hordeacea fa
rina cum aceto, ficulneum lac in uulnus inſtillatum, & muriæ aut aquę mari-
næ fotus. Dioſcorides.

DEMORSIS A' PHALANGIIS locus quidē ipſe, quaſi ab impacto
aculeo rubet, nō intumeſcens, nec per ambitum calidus eſt, ſed mediocriter
humeſcit: ubi uerò contrariorum occurſu refrixit, conſequitur toto corpore
tremor, diſtentiones poplitum & inguinum, conuulſionibus nō diſsimiles.
in lumbis collectio exoritur, & perpetua urinæ libido laceſsit, multaq́; red-
dendis excrementis colluctatio. Vniuerſa cute frigidus ſudor emanat, colla
chrymant oculi, offuſiſq́; nebulis caligāt.* Horum ictibus ficulneum cinerē
adiecto ſale trito, & uino imponere oportet: aut radicem ſylueſtris punicæ
quàm tenuiſsimè tritam: aut ariſtolochiam cum hordei farina & aceto ſuba-
ctam. Vlcera aquæ maris proluenda, aut apiaſtri decocto, foliaq́; eiuſdem il-
linenda. Lauacris perpetim utendum, & propinandum abrotani ſemen, ani-
ſum, ariſtolochia, cicer ſylueſtre, cuminum Æthiopicum, cedrides tritæ, pla-
tani cortex, & trifoliæ herbæ ſemen: priuatim autem ſingulorum ex ijs binas
drachmas dare cū uini hemina conuenit: item myricæ fructus, & chamæpi-
tyos, & uiridium cupreſsi pilularum decoctum, admiſto uino. Sunt qui flu-
uiatilis cancri expreſsi ſuccum cum lacte, aſſumpto apij ſemine, confeſtim
moleſtijs liberare prodant. Dioſcorides.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0261-8
DFG

Si Scolopendra, aut dicta ophioctene, morſum intulit, locus A per ambitum liuore ſugillatur, & computreſcit: interdumq́;, licet rarò, fæculentus atq; ruber cernitur. A' morſu ipſo exulcerari locus incipit, ulcusq́; id negocium exhibet, ferè remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo quoque ſentitur.

* Hæc ubi morſum infixit, ſal quàm leuiſsimè tritus, ex aceto uulneri inſpergendus, aut ruta ſylueſtris ſuperponenda. Locus acida muria fouendus, & danda in potu ariſtolochia cum uino, aut ſerpyllum, aut calamintha, aut ruta ſylueſtris. Dioſcorides.

Scorpionis morſu inflammari ſtatim incipit locus, & indureſcit, ac intentus rubet, uiciſsimq́; dolore premitur: modò ſiquidem exæſtuat, modò frigore occupatur. Labor repètè fatigat, & aliquando meliuſculè habet, aliquando recrudeſcit. Conſequitur ſudor, horroris ſenſus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigeſcunt, inguina extolluntur, per ſedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra decolorat, & dolor, tanquam ex pungente acu, per uniuerſam cutem ſentitur.

* Percuſsis præſenti eſt auxilio ficulneum lac in uulnus inſtillatum. Scorpius ipſe, qui ictum uibrauit, tritus, & percuſſo loco impoſitus, ſuæ plagæ remedium eſt, ob cæcam quandam naturarum (ut conſtat) diſcordiam, quæ antipathia appellatur. Præterea tritus, & impoſitus cum ſale, lini ſemi- B ne, & althea, ſcorpius conuenit. Sulphur ignem non expertum, reſina terebinthina exceptum, & emplaſtri modo adiectum, auxiliatur. Itidem galbanum ad ſplenij formam ductum, & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in uinó parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ tritum, & uulneri iniectum opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. Poſt hæc quàm efficaciſsimis potionibus utendum, cuiuſmodi ſunt ariſtolochiæ, præſertim corticis binæ drachmæ cum uino, tuſa gentiana, & pulegium decoctum, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum poſca, in qua magnopere diſcoqui debet: cupreſſus cum uino & ruta, nec ſecus ficulneum lac: laſerpitium, ſi adſit: ſin deſideretur, peucedani ſucco utendum. efficax eſt potum trifolij & ocimi ſemen. Horum autem omnium uicem etiam peſat iugis lauacri uſus, euocatus ſudor, & dilutę uini potiones. Dioſcorides.

Si Marina Pastinaca percuſsit, protinus accidunt moleſti dolores, aſsiduæ conuulſiones, laſsitudo, & imbecillitas. mens percuſsis labat, poſtea obmuteſcunt: oculi caligant. Percuſſus autem locus in ambitu cum uicinis partibus denigratur, & ita obſtupeſcit, ut tangentem non ſentiat. hunc ſi quis premat, atra ſanies, craſſa, & malè olens excernitur.

* Et qui marina paſtinaca icitur, omnia quę de uiperarũ morſu paulo pòſt referemus, ſimili modo cõueniunt. Peculiariter autẽ ictus à marino ſcorpione, &

A ne,& dracone inferuntur,qui moleſtos cruciatus cient:interdum autem,ſed
rarò,nomas excitát.Quibus abſynthij,ſaluię,aut ſulphuris ex aceto triti po-
tio ſubuenit.Ipſi etiam diſſecti,uulneribusq́; impoſiti,ſui cuiuſq; ictus reme-
dio ſunt.Dioſcorides.

A' MVRE ARANEO percuſsis, circa morſum in orbem inflammatio
exoritur,nigraq́; puſtula,diluta ſanie turgens exurgit: proximæ partes liuēt.
Rupta puſtula,depaſcens ulcus,non ei diſsimile quod ſerpit,occupat. Inte-
ſtinorum quoq; tormina,difficultas urinæ,& frigidæ aſperginis offuſio con-
ſequuntur. * Huius morſibus auxiliatur ex galbano ſplenium,per ſe uulneri
exterius impoſitum,ut medicamenti modo aceto tritum, & hordeacea fari-
na cũ aceto mulſo illita.Quinetiam mus ipſe,qui morſum intulit, ſi diſſectus
apponatur,ictus ſui ueneficia luit.Reſiſtunt quoq; acini dulcis punici deco-
cti,& illiti:item porri,& allia contrita,nec nõ aquæ calidæ fotus : ſed hæc ad
locum pertinent.Prodeſt potum abrotani decoctum , maximè ſi in uino de-
tur.præterea ſerpyllum & galbanum, & eruca uino madefacta : recentes cu-
preſsi pilulæ cum aceto , & cyclaminus ex aceto mulſo , & pyrethrum cum
uino, & chameleonis herbæ radix. Nec deſunt, qui literarum monumentis
tradiderunt tritum murem araneum contra ſuos ictus commode bibi. Quã
hiſtoriam apud alios inuentam,dignam duntaxat cenſuimus,quæ adnotare
B tur.Alij aſſeuerant, demorſum non aliàs exulcerari , niſi prægnans mus ara-
neus fuerit:tum ſanè auxiliari ferunt.Dioſcorides.

Si VIPERA momordit,corpus intumet,uehemẽter areſcit , ſubalbidũq;
colorem concipit. Sanies à uulnere profunditur , primùm ſubpinguis , mox
cruenta. puſtulæ aduſtis ſimiles erumpunt: & antea depaſcẽs ulcus, quod in
proxima repens,non ſumma modò corporis,ſed intima quoq; corripit. Gin
giuæ ijs cruore ſuffunduntur:inflammatio circa iecur erũpit:tormina, & bi-
lioſi uomitus ſequuntur.Sopor, tremor, & urinæ difficultas accedit, & frigi-
dus ſudor offunditur. * Vbi uerò uipera morſum impreſsit,fimum caprinũ
cum uino,ſtudioſè impoſitum opitulatur. item laurus & abrotanum, & gal-
banum ſplenij loco ſuperiectum,& origanum uiride inditum.pulli gallinarũ
diſcerpti, & confeſtim admoti:erui farina uino ſubacta:radicis cortex uſque
eò tuſus , ut in puluerem ſolutus abeat , & ſcilla toſta : detritum chamæme-
lũ hordeaceæ farinę cataplaſma in aceto mulſo præparatũ,ſed locus antè eo
calido foueatur. hęc loco imponuntur. Cõtra uiperinos ictus rubus cũ uino
ꝓdeſt.Aliqui anchuſam tenui folio conſtantẽ auxiliari prodũt.Leporini co-
aguli in uino terni oboli bibũtur, & porracei ſucci hemina in mero, & folio-
rũ apiaſtri ſuccus,& ſylueſtris ruta.hæc in uino potari debẽt. Vinũ frequẽter
bibendũ,allia mádẽda,& cepæ,& porri recẽtes, ſalſamẽta acerrima, & opipa
ra. ſimplicia hęc ſunt.Percuſsis à uipera ꝑclarè auxiliatur medicamentũ, qđ
myrrhę,piperis,caſtorij,floris portulacę ſeminisq́; dimidio acetabulo cõſtat:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0263-9

hæc omnia in Cretico paſſo teruntur, aut in alio probato. Eraſiſtratus in eo A
libro, qui de uiribus inſcribitur, pleraque alia tradidit, quæ ictis à uipera
auxilium ferre poſſunt: inter quæ talia maxime laudantur. Gallinacea
cerebella cũ uino pota, ſemen ſatiuæ braſsicæ tritum, & acetabuli menſura
cum uino potũ. Quinetiã bonũ eſt, digitum in liquidã picem intingere, de-
inde uinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. Dioſcorides.

CONSIMILIA ſupradictis in uipera eueniunt ijs, qui à CAECILIA
nomine, & AMPHISBAENA demorſi ſunt, eadéq; ferè auxiliantur. qua-
re hoc uenenum priuatam deſcriptionem ſortitum nó eſt: neq; uiſum eſt di-
gnum, quod alio genere comprehendatur. De ijs autem mentionem hoc lo-
co fecimus, quoniam ferè remedijs ad uiperas ſcriptis, percuſsi ab eis adiu-
uari ſoleant. Dioſcorides.

A' DRYINO morſis puſtulæ, moleſtiq; dolores incidunt, præſertim
quà dilutæ ſaniei emiſſarium ſubeſt: quinetiam eroſio, torminaq; cõſequun-
tur.* Ab eo ictis conuenit ariſtolochia cum uino pota, trifolium herba, radix
haſtulæ regię ſimiliter aſſumpta, & fructus ex omni glandiferarum arborum
genere: & tuſæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. Dioſcorides.

AB HAEMORRHOO ictis uehementes cruciatus accidunt. qui angu-
ſta, contractaq; corpora ex continuo dolore reddunt. Ex plaga copioſus ſu-
dor effluit, & quacunque parte corporis cicatrix ulla fuerit, ea ſanguine ma- B
nat. Excrementa per aluum cruenta eijciuntur, profluensq́ue ſanguis in glo
bo coit. A' pulmone ſanguinem extuſsiunt, & in uomitiones effuſi ſine re-
medio commoriuntur. Quos uerò dipſas percuſsit, ſolutus ac non conſtri-
ctus tumor premit, ſitisq́ue uſque eò pertinax, ut ſatiari non poſsit, ac ſine
ulla intercapedine excruciet: & ſi potum pleno ore affatim trahant, illicò in
eandem ſitim relabuntur: proinde toto habitu ſimiles ſunt ijs, qui antea
potus nihil hauſerint. quare propter continuam ſitim, & præſter, & cauſon,
aut dipſas appellatur. Hæmorrhoi, dipſadisq; morſus uelut immedicabi-
les à pleriſque maiorum deplorati relinquebantur. quare ſi peculiaribus
contra dipſadem remedijs egeamus, communia experiri operæprecium e-
rit. * Protinus autem ſcarificatione uti, uſtionem facere, & ſi locus patia-
tur, extremorum amputatione opus erit: conſequenter quàm acerrima ca-
taplaſmata admouere, de quibus ſæpenumerò diximus. Nec me fugit, a-
cres cibos, maximè à ſalſamentis, utiles eſſe. Meracæ potiones, & lauacra
proſunt, quæ ſubinde interiecto breui ſpacio aſſumenda ſunt, priuſquam
morbi genus emerſerit. quo ſemel erumpente, opem ferre non poteſt ulla
medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem proſunt. Inſuper quæ in commu-
ne opitulantur, ut ſcarificationes, uſtiones, acres cibi, meraci potus, &
quæ nunc in dipſade definiuimus. Quinetiam decocta uitis folia, & cum
melle trita. Dioſcorides.

A AB NATRICE demorſis ulcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit.
Sanies ex eo multa, & atra, & malè olens, non ſecus atque ijs quæ ſerpunt ul
ceribus, expuitur. * Si ergo morſum natrix adegit, prodeſt origanum tritũ,
& aqua ſubactum: lixiuia cum oleo indita, aut ariſtolochiæ cortex, aut quer-
na radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bi
buntur etiam binæ ariſtolochiæ drachmæ in potione poſcę cyathis duobus,
deinceps marrubij ſuccus, uel decoctum alterius cum uino. fauus recens de-
tur in aceto. Dioſcorides.

CENCHRI morſum, qui uiperino ictui ſimilis eſt, putridum ulcus ſequi
tur. carnes antea, ut in aqua inter cutem, prætumidæ defluunt. lethargo cor-
ripiuntur, & ueterno preſsi ſomnos captant. Eraſiſtratus eos iecinore, inte-
ſtino ieiuno, coloq; conflictari, author eſt. quippe diſſectis ipſis, omnes ferè
partes corruptæ reperiuntur. * Morſis à cenchro auxiliatur lactucæ fructus
cum lini ſemine illitus, & ſatureia trita, & ſylueſtris ruta, & ſerpyllum, cum
duabus haſtulę regię drachmis, & tribus uini cyathis, aut ariſtolochię radix,
item cardamomum & gentiana. Dioſcorides.

A' CERASTE percuſsis locus attollitur, cum duritia puſtuloſus. è pla-
ga ſanies profluit, modò atra, modò pallidior, ſed toto concretu uaricoſus,
intumeſcit: genitale intẽditur, mens labat, & oculorum caligo exoritur: de-
B nique rigore neruorum diſtenti commoriuntur. * Si ceraſtes percuſſerit, ci-
ta partis amputatio ſuffragatur. quare ſine mora ictá partem amputare, aut
ſcalpro confeſtim circumcidere, & ijs ſimilia proſequi oportet. Vrentia inſu-
per reliquijs admouenda: ſiquidem uirus hoc ueneno baſiliſci ſimile eſt. Dio
ſcorides.

AB ASPIDE ictis uulnus exiguum prorſus, quaſi ab adacta acu citra
tumorem conſpicitur: ſanguis exiguus ille quidem, ſed ater diſtillat: caligo
uelox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & nõ
ſine uoluptate conſequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At uir perit
abſque labore, uirens atque diſcolor. mediocris ſtomachi dolor afficit: frons
perpetuò refellitur: genæ contremiſcunt, quaſi ſine ſenſu in ſomno uellicét.
hos mors tollit ad diei trientem non dilata. * Cæterùm ijs qui ab aſpide fe-
riuntur quæ de ceraſte ſcripta ſunt, auxilia dari debent. Nam uenenum hoc,
quemadmodum baſiliſci, celerrimè in arterijs ſanguinem cogit. Dioſc.

ERASISTRATVS in libro quẽ de medicaminibus & uenenis cõdidit,
de uocato BASILISCO ſcitè ita refert: Cum baſiliſcus momorderit, uul-
nus ad auri colorem efflaueſcit. Itaque in plurimis, quæ uirus eiaculátur, co-
mites notæ ita ſe habent. * Ad baſiliſci morſum, ut idem Eraſiſtratus author
eſt, auxiliatur caſtorij drachma in uino pota: item papaueris ſuccus. Ictuum
remedia ita ſe habent. Dioſcorides.

TARANTVLAE in Apulia innumeræ uagantur. Icti ab his diuerſè tor-

quentur. ſiquidem alij perpetuò canunt, alij rident, alij plorant, alij clamitãt, A
alij dormiunt, alij uigilijs afficiuntur: nonnulli ſaltant, plerique uomitionib. laborant, fiuntq; phreniticis ac maniacis ſimiles.* Huiuſce ueneni uis muſica mulcetur. Matthiolus.

DE ANIMALIVM PARTIBVS CAP. XXI.

CEREBELLA paſſerum uere & autumno captorum reponuntur cũ uitello oui & melle: uel ſole aut cinere ſiccata. Medici Colonienſes.

TERRESTRIS LEPORIS inaſſatum cerebrũ manditur,* iuuandis tremoribus, qui ualetudine contracti ſunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præſtat: exuſtum caput, & cum adipe urſino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. Dioſcorides.

AGNINVS & SVILLVS, VRSINVSQVE pulmo impoſitu,* attritus à calceamentis contractos, ab inflammatione tuetur. Præferuntur ex animalibus pinguibus & robuſtis. Recentes & ſicci in uſum ueniunt. Siccantur exempta aſpera arteria in uaſe figulino impoſita clibano, & refrigerati, folijsq; abſynthij ſicci inuoluti reponuntur in loco ſicco per annum. Dioſcorides & Medici Florentini.

PVLMO VVLPIS ſiccatur, & cõſeruatur, ut antè dicti pulmones.* Ad B
articulorum affectus curandos ualet, item ad pulmonum uitia, & anguſtiam pectoris: unde eclegma, quod Arabes loch uocant, in officinis paratum paſſim habetur.

IECVR ERINACEI, cæterorumq; animalium ſumi debet ex ipſis animalibus nondum adultis, uinoq; odorato lauari: deinde uaſi impoſitum, furnoq; probè ſiccatum, ſed nõ exuſtum, uaſis uitratis reponitur, abſynthio ſicco inuolutum, ne putreſcat. Seruatur loco ſicco per annum.* Cũ aceto mulſo potum, renum uitijs auxilio eſt: item aquæ, quæ cutem ſubijt: conuulſionibus, elephantiæ, & malè habitis: uiſcerum fluxiones exiccat. Dioſcorides & Medici Florentini.

HEPAR LVPINVM eodem quo iam dictum eſt modo præparatur.* In puluerem tritum, confert iocineroſis fluxionibus, aqua inter cutem laborantibus.

ASINI IECVR inaſſatum * eſu comitialibus prodeſt, ſi ieiunis edendũ detur. Capræ uerò inaſſati decidua ſanie, inungi luſcioſos prodeſt: & dum coquitur, apertos oculos halitu eius uaporari. prodeſt in cibo toſtum ad eadem. Tradunt hircini iocineris cibo comitiales deprehendi. Aprinum recẽs ſi arefactum teratur, ex uino potum, contra ſerpentium, uolucrumque morſus auxilio eſt. Iecur canis, qui rabie exagitatur, toſtum, & in cibo ab emorſis ſumptum,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0266-7
DFG

A ſumptum, ne tententur metu aquæ, tueri creditur. Vtuntur autem ad arcendos aquę pauores dente eo, qui caninus dicitur. hunc à cane, qui momordit, exemptum, & folliculo inditum, pro amuleto brachio annectunt. Inueteratum autem ſale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potũ, ſecundas pellit. Eodem modo quo cætera præparantur. Dioſcorides.

TESTES GALLORVM nondum coeuntium, * deperditas in morbis uires mirificè reſtituunt: quam ob cauſam hecticis, & maraſmo laborantib. morborumq; diuturnitate macrefactis utiliter exhibentur. Semen prolificũ ſuppeditant, & uenereas uires roborant. Recentes uſurpantur. Galenus.

CASTORIVM, caſtoris ſeu fibri teſtes ſunt. Eligi debent, inquit Dioſcorides, qui ex uno principio committuntur, liquore intus ueluti ſeroſo, odore graui & uirus redolẽte, guſtu acri, mordente, friabili, ac multis naturalib. tunicis circundato. Adulteratur gummi ammoniaco, cum caſtoris ſanguine & caſtorio ſubacto, deindè in ueſiculam coniecto & ſiccato. Deprehenditur fraus ex notis prædictis, tum etiam quòd factitij teſtes, ipſis natiuis, qui plerunque ſunt exigui, ampliores ſunt. * Caſtorium ſerpentium uenenis aduerſatur, ſternutamenta mouet: menſes ac partus ciet, duabus drachmis cũ pulegio poti: partus, ſecundasq; eijcit: cõtra inflationes, tormina, ſingultus, uenena, ixiamq; ex aceto bibitur. lethargicos, & utcunq; ueterno obdormiſcẽ-
B tes excitat infuſum: cum aceto aũt & roſaceo olfactu, & odoris ſuffitu, idem facit: potum & illitum prodeſt tremulis, conuulſis, & omnibus neruorum uitijs. In ſumma, calfactoriam uim habet. Dioſcorides & Florentini.

QVAE interiore uentriculi gallinæ ſinu reſidet membrana, ſecti in laminas cornus ſpecie ſimilis (ea uerò inter coquendum abijci ſolet) ſiccatur, * tritaq; in uino conuenientiſsimè ſtomachicis datur in potu. Dioſcorides.

INTESTINA LVPI per longum & per tranſuerſum digiti medij longitudine ſcindãtur, & lauẽtur uino aut aqua fœniculi uel rutę: inde in clibano, ut alia exiccentur. * Ad colicos efficax eſt. Colonienſes.

GENITALE CERVI, ſanguine prius probè expreſſo, uino aut aqua aliqua abluitur: deinde in furno probè exiccatur, reponiturq; in loco ſicco. * Tritum & in uino potum, à uipera demorſis auxiliatur. remorantibus urinis ac coli cruciatibus affectis auxilio eſt, ſi ubi aqua probè fuerit elotum, ipſa ſtatim ablutionis bibatur aqua. Aiunt in puluerem tritum, & ijs medicamentis inditum, quæ uenerem excitant, ea ualẽtiora efficere. Quin & dyſentericis mederi magno ſucceſſu à nonnullis expertum eſt. Dioſcorides & Matthiolus.

RENES SCINCORVM, qui crocodili ſunt terreſtres, ſiccati ſeruãtur. * Venerem excitant: ſperma augent.

DE OSSI-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0267-3
DFG

DE OSSIBVS CAP. XXII. A

VNICORNV Græciæ monoceros dicitur. * Huius animalis cornu ramentum ex uino potum, iuuat partum, & ſecundas educendas: nec non ſudorem, uenena, peſtilentiamq; abigendam, potu ſalubriter excitat. Datur à granis ſex ad drachmam ſemiſſem, uel integram. Andernacus.

EBVR nihil aliud eſt, quàm Elephantinorum dentium materies.* Vim aſtringendi obtinet. Scobs illitus paronychia ſanat. Ad albas mulierũ fluxiones præſtat, ſi in tenuiſsimum puluerem, lapide porphyreo redigatur, propineturq; ex lactucæ ſeminis cremore, aqua, in qua chalybs extinctus fuerit, prius macerato ſemine. Raſura morbo regio laborantibus, ante cibum ex uino datur: ſi febris adeſt, ex aqua cichorij & lupulorum. Singulariter etiam ad uermes in febribus ualet: quia eos non, ut reliqua calfacientia, auget. Confert etiam diuturnis obſtructionibus, & ſtomachi dolores abigit: huius potu mulieres ad concipiendum fœtum aptiſsimæ redduntur. Dioſcorides, Matthiolus & Andernacus.

CERVINVM cornu * toſtum & elotum, binis ligulis epotũ, prodeſt dyſentericis, excreantibus ſanguinem, cœliacis, regio morbo, & ueſicæ doloribus cum tragacantha: fœminis fluxione uuluæ laborantibus, cum liquore B huic rei accommodato. Cerui cornu cõtuſum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnum indito, uritur donec albeſcat. Id cadmiæ modo elotum, ulcerib. oculorum, & defluxionibus ſalutare eſt: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu ſuffiti nidore ſerpentes fugantur: feruefactum in aceto, ſi eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit. Dioſcorides.

OS DE CORDE CERVI, * omnibus cordis affectibus confert. contra omnia uenena mirificè præſtat, antidotisq; admiſcetur, quæ peſtilentiæ aduerſantur. Sed cauendum eſt, ne huius loco ſeplaſiarij bubulam tracheam arteriam accipiant in compoſitionibus, ut facere conſueuerunt. Matthiolus.

CRANII HOMINIS * in puluerem redacti drachma ex aqua betonicę aſſumpta, comitialibus prodeſt. Primùm autem aqua elui, deinde uino debet, ut facilius ad partem affectam penetrare queat. In paralyſi ex aqua betonicę, uel hyſſopi lauandum eſt detritum & paratum diligenter. Andernacus.

OSSICVLVM VERTICIS, triangulare, ad formam lapidis piſcis cyprini, uulgò carpionis dicti, in caluariæ uertice, ubi ſuturæ committũtur, intus ſubſiſtit. Id, ubi ſcalpello penetraueris, ſtatim foràs proſilit, anatomicis hactenus incognitum. * Idem (inquam oſsiculum) nummi Germanici cruciferi appellati magnitudine, diuinum epilepſiæ remedium eſt: quòd morbum hunc adeò efficaciter curat, ut is nunquam reuertatur: ſiquidem Paracelſo fides adhibenda eſt. Andernacus.

DE ME-

A DE MEDVLLIS CAP. XXIII.

CERVINA MEDVLLA laudatiſsima eſt. Colligitur, præparatur, & reponitur ut bubulina. * Ceruina perunctos uenenata fugiũt. Mollit, rarefacit, ulcera explet, &c. Dioſcorides.

VITVLINA ſecundum locum in bonitate obtinet. Colligitur eodem tẽpore, eodemq; modo cõficitur, ut bubulina. * Vim habet indurata & ſcirrhoſa corpora emolliendi, ſiue muſculis, ſiue tendonibus, ſiue ligamentis id accidat, ſiue etiam uiſceribus. Peſsi ex hac componuntur, uteros emollientes. Galenus.

BVBVLINA medulla tertium in bonitate locum habet: ex florenti tauro ſumitur, ex oſsibus, colligiturq; æſtatis exitu, hyemis initio. Reponitur autem uel per ſe, lota tantùm, & ab omni immundicia repurgata, loco ſicco, in uaſe figulino uitreato, & obturato: uel lento admodum igne, uel uaſe duplici liquata: poſtea per pannum denſiorem colata, & in loco frigido ſeruata. * Calfacit, mollit, rarefacit, ulcera explet, &c. Dioſcorides.

HIRCINA medulla quartum in bonitate ordinem tenet: * acrior ac ſiccior eſt. Colligitur atq; præparatur ut præcedentes, &c.

B DE SANGVINE
CAP. XXIIII.

SANGVIS cuius in medicina uſus, ex multis animalibus colligitur, dum adhuc ætate florenti ſunt. Sanguis hircinus in hunc modum paratur. Matureſcente uua hircus quadrimus, bene habitus, iugulatur, mediusq́ue effluens ſanguis fictili bene cocto excipitur (nam primus tenuior, poſtremus craſsior putatur:) deinde coctus in aqua donec concreſcat, arundine fiſſa ſecatur obliquè & tranſuerſim, ut quod in eo aqueum eſt, effluat, deinde linteo raro tectus ſoli exponitur, atq; ita ſiccatur: curandum interea, ne pluuijs aſpergatur: deinde tritus uaſe uitreo, aut fictili uitrato bene obturato reponitur. Alij hircum diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt, & uino albo odorato, donec urina nigreſcat: deinde iugulãt, & in eum quem ſuprà diximus modum præparant. Hoc præparationis genus etſi inutile non uideatur, neceſſarium tamen non eſt, cum apud Græcos ſanguinis hirci non eo modo nutriti, etiam uſus fuerit: ſed medicamenta calculum frangentia admiſcebantur. * Sanguis anſeris, anatis, & hœdi, utiliſsimè in antidota miſcentur. Palumbi autem, turturis, & columbæ, nec nõ perdicis, oculis cruore ſuffuſis, & recentibus eorum uulneribus, luſcioſisq; illinuntur. Peculiariter columbæ ſanguis, cruorem membranis cerebri erumpẽtem inhibet. Hirci, capræ, cerui, & leporis ſanguis inaſſatus ſartagine, dyſen-

terias, & cœliacorum profluuia ſiſtit: in uino potus contra toxica efficax eſt. A
Leporinus ſanguis ita ut tepet illitus, uitia cutis in facie, lentiginesq; emaculat. Caninus cõmodè ab his bibitur, quos efferata in rabiem beſtia momorderit: contra epotum toxicum auxilio eſt. Teſtudinis terreſtris ſanguinem epotũ tradũt prodeſſe comitialibus. Marinæ aũt teſtudinis cum uino, & leporis coagulo, cuminoq;, contra ſerpentium morſus, & hauſta rubetæ uenena conuenienter bibitur. Taurinus cum polenta illitus, duritias diſcutit, emollitq;. Sanguis equarum, quæ admiſſuram expertæ ſunt, in medicamenta additur quæ erodunt: ſeptica uocant. Sanguine chamæleonis genarum palpebras euelli creditum eſt. Hoc idem uiridium ranarum ſanguine præſtatur. Menſtruus ſanguis fœminarum, circumlitu conceptum inhibere exiſtimatur: aut ſi omnino mulier menſtrua ſupergrediatur. leuat podagræ dolores, & ignem ſacrum, illitus. Dioſcorides & Florentini.

DE PINGVEDINE, ADIPE ET SEVO CAP. XXV.

Pinguedo *ſeu adeps omnibus animalibus tribuitur, ſiue quatuor ſiue duobus nitãtur pedibus. Seuũ uerò cornutis quadrupedibus tribuitur. Sunt autem calida & humida uel*

- Temperata: *ut*
  - Adeps
    - Humanæ.
    - Suilla.
    - Anſerina.
    - Caponis, Gallinæ.
    - Anetina, &c.
  - Seuum
    - Vitulinum.
    - Hœdinum.
    - Taurinum, Bubulum.
    - Hircinum.
    - Caprinum, *&c.*
- Intẽperata: *uidelicet calida in*
  - Primo: *ut* Seuum
    - Capreoli.
    - Damæ.
    - Cerui, *&c.*
  - Secundo: Adeps
    - Leoninæ.
    - Pardi, Vrſinæ.
    - Vulpina, *&c.*

B

HVMANA

A HVMANA ADEPS ex florentibus, autumno uel hyeme colligitur. Reponitur autem uel per ſe, lota tantùm, & ab omni cruento, alijsq; immundicijs repurgata, loco ſicco ad aquilones ſpectante, ſiue figulinis uaſculis uitreatis, folijs lauri uel nucum ſiccis conuoluta & obturata: uel exemptis membranis diligentiſsimè trita, & duplici uaſe liquata, fictili uitrato bene obturato, locis ſiccis.* Ad ligationes neruorum, membra emaciata, contracta, indurataq; à chirurgis applicari ſolet. Medici Florentini.

SVILLA adeps, quæ tum Græcis tum Latinis Axungia appellatur, eodē modo colligitur, præparatur, ac reponitur, quo humana. Recens etiam & ſine ſale uſurpatur. & quando adipem abſolutè reperies, ſumes adipem recentem illius anni, & ſine ſale conditum: quia poſt illud tempus mutat qualitatem: alijsque præditus eſt facultatibus. * Contra uuluæ & ſedis uitia idonea eſt: ambuſtis igni medetur. E' ſue uetuſtiſsima, quæque ſale condita, excalfacit, & emollit: elota uino pleuriticis prodeſt: cinere aut calce excepta, inflammationibus, fiſtulis, ac tumoribus ſuccurrit. Dioſcorides & Medici Florentini.

ANSERINA adeps colligitur, præparatur & reponitur, ut humana & ſuilla. Calore ſuillam ſuperat, & ob naturæ ſuæ ſubtilitatem magis penetrat: * eoq; rectè per anum ijs inijci poteſt, qui roſionē in alto corporis ſentiunt. Conuenit muliebribus malis. Dioſcorides & Galenus.

B GALLINARVM & CAPONVM adeps, ut præcedētes præparatur ac reponitur. Media inter anſerinam & ſuillam conſiſtit: * mollit, humorumq́ue acrimoniam obtundit. Ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciē, & cōtra aurium dolores conuenit. Galenus & Dioſcorides.

ANATVM & ANSERVM SYLVESTRIVM, ut ſuilla & humana paratur & reponitur. * Efficacior eſt quàm domeſticorum, & aliorū animaliū.

VITVLINVM & HOEDINVM ſeuum, ut adipes præcedentes præparantur & ſeruantur. * Aliquantum aſtringunt, molliunt, &c. Dioſcorides.

TAVRINVM & BVBVLVM ſeuum conficitur & ſeruatur, ut adipes prænominatæ. Efficacius quàm uitulinum eſt: * ad roſionem in recto inteſtino, aut colo: nec non difficultatem inteſtinorum, & teneſmum experiuntib. accommodatum. Galenus.

HIRCINVM ſeuum ut prædictæ adipes præparatur, eodemq; modo reponitur.* Validiſsimè diſcutit, proinde podagricis auxiliatur, cum fimo capræ & croco impoſitum. Huic proportione reſpondet ouillum. Dioſc.

SEVVM CAPRINVM ut præcedentia paratur, conſeruaturq;. Aſtringentius eſt: * qua ex cauſa decoctum cum polenta, rhoe, & caſeo, dyſentericis datur, & cum ptiſanæ ſucco infunditur. Ius decocti phthiſicis in ſorbitionibus prodeſt. datur quoque utiliter ijs, qui cantharidum uenena hauſerunt. Dioſcorides.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0271-4

SEVVM CAPREOLI, DAMAE, & CERVI, eodem modo quo præcedentia colliguntur, præparantur, & reponuntur. Alia ſuperius enumerata uincunt, eoq; magis ſiccæ, terreæq; naturæ, & ſcirrhoſis tumoribus emolliẽdis ex uſu eſſe conſueuerunt. Andernacus. A

LEONINA adeps colligitur, præparatur & conſeruatur, ut præcedẽtes. * In calore primas obtinet, & magis digerit: ob quod ſi medicamentis ad ulcera & inflammationes idoneis ipſam admiſceas, plus offendes quàm iuuabis, maiore nimirum adhibita acrimonia. Inueteratis autem tumoribus, atq; ſcirrhis, induratisq; neruorum tumoribus, ἀγκύλας Græci uocãt, maximè cõuenit. Andernacus.

PARDI & VRSI adeps præparãtur ut prædictæ. Minus quã leonina ſunt efficaces. Eiſdem tamen uitijs accommodari poſſunt. * Cæterum urſinam cõſtat raptos uitio alopeciæ capillos reſtituere, pernionibus ſubuenire. Dioſcorides.

VVLPINA adeps eodem modo colligitur, præparatur ac conſeruatur, quo præcedentes. * Medetur aurium doloribus. Dioſcorides.

VNGVLARVM ASINI combuſtarum * cinis per dies multos binis cochlearibus potus, proditur comitiales adiuuare. Eædem oleo ſubactę ſtrumas diſcutiunt: & illitæ pernionibus medentur. Caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ ſanantur. Dioſcorides.

VNGVLARVM VACCAE combuſtarum * cinis epotus, nutricibus lactis copiam præbet: mularum uerò, mulieres infœcundas reddit. Quinetiam mures earũ ſuffitu fugãtur, ipſis carbonib. impoſitis, & accenſis. Raſis. B

DE EXCREMENTIS VTILIBVS CAP. XXVI.

HVMANVM lac dulciſsimũ eſt, * & maximè alit: mãmis aũt exuctũ, prodeſt tabi, & ſtomachi roſionibus: contra hauſtũ leporẽ marinum prẹſidio eſt: oculis cruore ex ictu ſuffuſis, cum thuris polline inſtillatur: podagricis utile eſt, cum meconio & cerato illitum. Dioſcorides.

LAC omne probatur candidum, æquali craſsitudine, quod ungui inſtillatum cogitur. VACCINVM craſſum eſt, * corpus alit: ſtomachum & inteſtina inflatione uexat: renum & ueſicæ dolori conuenit. Nocet ſpleniticis, hepaticis, comitialib. uertiginoſis, febriculoſis, & capite dolentib. Dioſc.

LAC ASINAE parum nutrit: * eoq; ad ulcus in tabido abſtergendũ magis, q̃ in alijs cõuenit. Idẽ etiã morbis uẽtriculi, renũ ueſicę, ꝓdeſt: nec nõ purgandi facultatem obtinet. Collutos dentes, gingiuasq; ſtabilit. Galenus.

LAC CAPRINVM * febri hectica laborantibus, & phthiſicis, conſumptisq;, ac emaciatis optimè conuenit. Poſt humanum, ſecundum in bonitate locum habet. Galenus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0272-9
DFG

A OVILLVM LAC craſsius eſt caprino, minusq́; ſeroſum: & præpin-
gue: * non autem uſqueadeò utile ſtomacho. Dioſcorides.

E' LACTE pinguiſsimo fit BVTYRVM, agitato in uaſis lacte, donec
pingue ſeparetur. Butyrum naturà oleoſum eſt, & emolliens: * unde largius
epotum, uentrem reſoluit: prodeſt, ubi oleum non adfuerit, contra uenena.
Cum melle ſi infricetur, dētitiones adiuuat: gingiuarum pruritus, & oris ul-
cera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimētorum facit corpora,
& ab albidis puſtulis per ſumma ſcatentibus aſſerit. Contra inflammationes
& duritias uuluæ, quod nec uirus reſipit, nec uetuſtatem ſentit butyrum, effi
cax eſt: dyſentericis, & coli excruciationibus infunditur. In medicamēta ad-
di ſolet, quæ pus mouent: utile præſertim cùm nerui, aut cerebri membranę,
ueſicæ ceruix, uulnera acceperit. Id autem purgat, replet, carnem creat: ab
aſpide percuſsis utiliſsimè imponitur. Recens obſonijs additum olei uicem
penſat, & adipis uice fungitur in bellarijs. Dioſcorides.

SERVM LACTIS macerationis materia eſt, & per ſe quidem inno-
cuum medicamentum. Præfertur, quod fit ex lacte nigrarum caprarū, in lau
datis paſcuis uictitantium, recenterq́; fœtarum. * Excalfacit atq; ſiccat ordi-
ne primo completo, & uſq; ad ſecundum. Quinetiam attenuat, abluit, abſter
git, & nitroſa, qua referta eſt facultate, aluum abſq; aliqua mordacitate leni-
B ter ſubducit. Bilem tum flauam, tum atram ab exuſtis humoribus genitam
deijcit: quo fit, ut mirificè conferat maniacis, & melancholicis. Præſtat item
ad uiſcerum infarctus, & morbis inde prouenientibus opitulatur: nimirum
aqua intercute laborantibus, felle ſuffuſis, & lienoſis. Datur utiliter febrien-
tibus ex bile, & uiſcerum ac uaſorum obſtructionibus. Competit etiamnum
uitijs in cute à bile, & peruſtis humoribus emergentibus. Quare licheni-
bus, uitiliginibus, alphis, pſoris, lepriſq́; admodum conuenit. Meſues.

MEL optimum flauum, odore & ſapore iucundo, acre, purum, ſince-
rum, totum pellucens, tam ſibi cohærens, ut continuitatem ſuam quaſi li-
nea longiſsima non interciſum ſeruet, ſi digito attollitur. Idem coquendo
paucam ſpumam emittit. Album etiam colore ſi fuerit, modò notarum bo-
nitatis aliarum nulla deſit, nihilo deterius fuerit. Quin Hiſpani & Narbonen
ſes mittunt albiſsimum & longè præſtantiſsimum, idemq́; prædurum, qua-
le etiam flauum præferunt liquido: quippe quod humore aliquo eſt uitia-
tum. * Aluo idoneum, & ſtomacho utile, ſi aqua dilutum bibatur: uexatæ
ueſicæ, renibusq́ue auxiliatur. Illitum ea diſcutit, quæ tenebras oculorum
pupillis offundunt. Abſtergendi uim habet, ora uenarum aperit, humo-
res euocat, qua ratione in ſordida ulcera, ſinusq́ue, commodiſsimè infun-
ditur. Primatum tenet uernum, deinde æſtiuum. Dioſcorides & Medici
Colonienſes.

CERA notiſsima eſt. Optima eſt ſubfulua, modicè pinguis, pura, odo-

rata, mellis habitum quadantenus referens. Secundum locum obtinet candicans, & ſuapte natura pinguis. Laudatur Pōtica & Cretica. Eſtq́; alba uel natura, uel ablutione. Fit uiridis miſta ærugine: rubea immiſſa anchuſæ radice, cinabrio tamen ſæpe tingitur. * Cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in ſorbitione dyſentericis. ac milij magnitudine decem grana ceræ hauſta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari. Dioſcorides. A

PROPOLIS in alueariorum foribus & rimis, ceroſæ naturæ reperitur. eligi debet flaua, odorata, ſtyracem referens, mollis, & maſtiches more ductilis. * Magnopere calfacit, & euocat: aculeos, & omnia infixa corpori extrahit: in uetere tuſsi ſuffita proficit: impetigines admota tollit. Dioſcorides.

OVVM molliculum plus alit ſorbili, & durum plus molli. * Luteum oui contra oculorum dolores utile eſt: inaſſatū ſedis inflammationibus prodeſt, cum croco & roſaceo: & condylomatis, cum meliloto: cum uua aūt fruticis eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, ut cibo aluos ſiſtat: per ſe etiam offerri ſolet. Candidum oui crudum refrigerat: ſpiramēta cutis occludit: inflammationes oculorum infuſum lenit: ambuſta, ſi ſtatim eo perungantur, puſtulas non ſentiunt: faciem à ſolis aduſtione tuetur: fronti impoſitum cū thure fluxiones arcet, auertitq́;: inflāmationes oculorū lana exceptū addito roſaceo, melle & uino mitigat: utiliter cōtra hæmorrhoidis ſerpentis morſus crudum ſorbetur: ſummè tepidum prodeſt ueſicę roſionibus, renū exulcerationibus, gutturis ſcabritiæ, reiectionibus ſanguinis, deſtillationibus, & thoracis rheumatiſmis. Dioſcorides. B

SERICVM uermiculi, mori folijs ueſcentes conficiunt. Mirificè exhilarat. qua in re crudum eo longè præſtat, quod ignem fuerit expertum: tametſi coctum quandoq; in uſum ueniat, uerùm antequā in infectorū cortinis immerſum inficiatur. * Excalfacit ſericū, reſiccatq́; ordine primo: exiccat, & attenuat ea naturæ dote, ut cor recreet, lætumq́; efficiat. Quapropter laxat, firmat, purificat, & illuſtrat ſpiritus. neque eius facultas uni tantùm aſsignatur ſpirituum generi in una tantùm diſpoſitione: ſed ei proprium eſt, omnibus æquè ſpiritibus opē ferre, ita ut ſpiritus tā uitales & animales, quàm naturales referre ualeat. Matthiolus ex Auicenna.

DE EXCREMENTIS INVTILIBVS, PRIMAE COCTIONIS CAP. XXVII.

COAGVLVM LEPORIS omniū præſtantiſsimū eſt: deinde hœdi & hinnuli. Excipitur antequā ipſa animalia aliud quidquā præter lac maternum deguſtauerint. Vituli marini coagulū excipitur prius quàm cū matre ad prædā natare poſsit. Fumo aut ſole exiccata, & loco ſicco ſeruantur. Annum unum, aut bienniū durant. * Leporis coagulū tribus obolis ex

A lis ex uino, uenenatorũ morſibus, cœliacis, dyſentericis, & fœminis fluxione uuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore, auxiliatur. ſanguinem in grumos concretum diſcutit. Poſt menſtruas purgationes appoſitum uuluæ cum butyro, præſtat mulieribus, ut cócipiant: potum uero partus enecat, & à puerperio, pariendi ſpem adimit. Equi coagulum, quã hippacen aliqui uocant, priuatim cœliacis, dyſentericisq; conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, uituli, bubaliq; coagula, ſimiles naturas ſortiuntur: contra aconiti potum in uino, & concretum lac in aceto conuenienter aſſumuntur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotum, partus ſpem intercipit. Vituli marini, caſtorei uires repræſentat: comitialibus, ſtrangulatis uuluis, potu conferre exiſtimatur. Sed ſi ſit uituli marini, hoc experimentum eſt: aqua inſpergitur, qua pauliſper cùm alterius animantis, tũ præcipuè agni coagulum, maduerit: nã ſi erit ſincerum, ſtatim liqueſcit in aquã: ſin minus, conſimile permanet. In ſumma, coagulum omne diſsipata cogit, & coacta diſſoluit. Dioſcorides & Medici Florentini.

DE STERCORE CAP. XXVIII.

B

- Stercus *aut*
  - Alterat *qualitate*
    - Prima. *Sic*
      - Calidum — Anſerinum. Columbarum, *&c.*
      - Siccum, — Ciconiæ, *&c.*
    - Secunda. *Sic*
      - Aſtringit — Aſininum. Equinum. Caninum, *&c.*
      - Aperit, — Vulturinum, *&c.*
      - Mollit, — Caprinum.
      - Dolorem *mitigat*
        - Humanum.
        - Bubulum.
        - Ouillum.
        - Lupinum.
        - Gallinarum.
        - Suillum *ſylueſt.* *&c.*
  - Purgat, — Stercus Murium.

STERCVS

STERCVS ANSERINVM excalfacit uehementer: * regium morbum curat, drachma una cum uino albo potũ, per dies octo continuos, ieiuno ſtomacho. A

COLVMBARVM ſtercus uehementer excalfacit, & urit: * cum hordeacea farina mixtum, ſtrumas ex aceto diſcutit: carbunculos emarginat, tritum cum melle, lini ſemine & oleo: ambuſtis igni medetur. Dioſcorides.

CICONIAE ſtercus * ſi ex aqua hauriatur, comitialibus prodeſſe credunt. Dioſcorides.

ASININVM ſtercus, & EQVINVM * ſiue crudum, ſiue crematũ, addito aceto, ſanguinis eruptiones cohibet.

CANINVM ſtercus, * quod flagrantiſsimo canis ſydere fuerit exceptũ, cum uino aut aqua potum, aluum ſiſtit. fiſtula gutturi inſufflatum, anginam curat: ſicuti & dyſenteriam ex lacte caprino hauſtum, in quo prius igniti calculi fuerint extincti, aut ignitum ferrum. Quinetiã periodicas, circulare ſũe fugat febres, ſi cochlearis menſura in acceſſu ex uino præbeatur bibendum inſcio patiente. Præſtantius, quod candidius eſt, è canibus oſſa comedentibus. Galenus & Dioſcorides.

VVLTVRINVM ſtercus * nidore partus excuti prodũtur. Dioſcorides.

CAPRINVM ſtercus * ad ſanguinis fluorem prodeſt: cum pipere, cumino, & ſimilibus potum, ad morbum regium conducit. cum pipere & cinnamomo, menſtrua prouocat, & aquam inter cutem educit: ſplenis etiam duritiem diſcutit. ex aceto uenenis aduerſatur. Extrinſecus adhibitum ad alopeciam confert, & ambuſta ex aceto & oleo roſaceo curat. cum axungia autem coxendicum dolori medetur: uentri impoſitum hydropicis auxiliatur. Andernacus ex Galeno. B

HVMANVM ſtercus * illitum, uulnera ab inflammatione uindicat, & obiter intumeſcere non patitur: ſed ea ſtatim glutinat. ſicco ex melle anginæ perungi commodiſsimè traduntur. Dioſcorides.

BVBVLVM ſtercus * ſi recens admoueatur, uulnerum inflammationes mitigat: folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti ſuperponitur. coxendicis cruciatus fotu compeſcit: illitum ex aceto duritias, panos, & ſtrumas diſcutit. Exiccantis, attrahentisq; eſt facultatis: apum ueſparumq; morſus iuuat. Humidum uere collectum, cum boues herbas depaſcuntur, impoſitum aqua intercute laborãtes iuuat. Priuatim ſuffitu fimi, quod à maſculo boue redditum eſt, procidentes uuluæ reprimuntur: accenſi nidore culices abiguntur. Dioſcorides & Galenus.

OVILLVM ſtercus * ex aceto illitum ſanat epinyctidas, clauos, penſiles uerrucas, thymos, & ambuſta igni, roſaceo cerato exceptum. Dioſcorides.

LVPINVM ſtercus * ex uino albo potum colicis confert. Galenus.

GALLINACEVM ſtercus * omnia eadem, quæ columbinũ præſtat, ſed inefficacius:

A inefficacius: priuatim tamen contra uenena fungorum, & coli cruciatus ex aceto aut uino bibitur. Dioſcorides.

STERCVS SVIS SYLVESTRIS aridum, * in aqua aut uino potũ, reiectiones ſanguinis ſiſtit: uetuſtũ lateris dolorem mulcet: ad rupta & conuulſa ex aceto bibitur: luxatis cum aceto roſaceo medetur. Dioſcorides.

MVRINVM STERCVS * detritum cum aceto, & illitum, alopecijs medetur: cum thure & mulſo calculos expellit: ſubditæ infantibus muſcerdæ, alui deiectionem promouent. Dioſcorides.

CROCODILI TERRESTRIS ſtercus * mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; ſeruat. Optimũ eſt candidiſsimũ, & friabile, amyli modo, minimè põderoſum, in humore ſtatim eliqueſcens: quod cũ teritur, fermenti acorem quadantenus refert. Adulterant id ſturnorũ ſtercore, quos captos oriza paſcunt, ipſumq; non diſsimile uendũt. Alij amylum aut cimoliam miſcẽt, & adſcito anchuſæ colore per rarũ cribrũ paulatim exprimũt, ut ſe contrahat in uermiculorũ ſpeciem: qui ſiccati pro crocodilea uẽdunt. Dioſcor.

DE EXCREMENTIS SECVNDAE COCTIONIS CAP. XXIX.

FEL omne deſumendum eſt ab animalibus medię ætatis, quę neque famem, neq; ſitim paſſa, neq; exercitio nimiũ defatigata ſint, neq; iræ nimiũ indulſerint.
B Detractũ à iecore, & pręligatis filo uijs, quibus & admittitur & egreditur bilis, in feruentem aquã demittitur aliquanto tẽpore, mox exẽptum ſiccatur loco ſicco, & reconditur. Siccatur etiam camino ſuſpenſum, nec aquæ feruenti demiſſum. Interdum eo utimur recenti, iam primùm ab animali exempto, ueluti felle gallorum, perdicũ, piſcium, & ſimiliũ, quę facilè cõparari poſſunt, nec magno conſtant. * Eſt autẽ omnis fellis uis acris, & excalfaciens: intenſis tamen, & remiſsis uiribus differũt. Siquidem præſtantius in effectu eſſe uidetur fel marini ſcorpionis, & piſcis, qui Callionymus appellatur, marinæ teſtitudinis, hyenæq;: item perdicis, aquilę, gallinæ candidæ, & ſyluestris caprę. quod priuatim prodeſt contra ſuffuſiones incipientes, & oculorum caligines, argemas & genarum ſcabritias. Ouillo, ſuillo, hircino atq; urſino, taurium multò efficacius. Felle omni perfacilem, pręſertim infantibus, deiectionem quis molietur, ſi intinctum eo tomẽtum, aut fimbriam ſedi ſubijciat. Priuatim taurino anginę cum melle perunguntur: ſedis ulcera ſanat, & ad cicatricem uſq; perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cum muliebri lacte, aut caprino inſtillatum, medetur: & ſibilo earũdem ex porri ſucco. Admiſceri inſueuit uulnerarijs emplaſtris, & circumlinitionibus, quæ contra uenenata parantur: phagedænicis ulceribus, colis, & ſcroti doloribus ex melle prodeſt: lepras, furfures cũ nitro & terra cimolia quàm optimè purgat. Ouillum & urſinum contra eadem pollet, uerùm

ineſficacius hæc præſtant. Vrſinum eclegmate comitiales adiuuat. Fel teſtu- A
dinum anginis, & in ore infantium nomis prodeſt: naribus inditum comi-
tiales erigit. Syluestrium caprarum felle peculiariter perũcti luſcioſi ſanan-
tur. Hircinum idem obit munus: thymia abolet, & luxuriantes elephantico-
rum extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra aurium ulcera,
reliquaq; omnia magno uſu aſſumitur. Dioſcorides & Medici Florentini.

HVMANAM VRINAM * ſuam cuiq; bibere contra uiperæ morſus, ac
uenena, incipientemq; aquam intercutem proderit: ſcorpionis, uiperæ ma-
rinorum, draconisq; morſus ea conuenientiſsimè fouentur. Canina ad per-
fundendos canis morſus idonea eſt: pruritus & lepras nitro addito expur-
gat. Sed uetus ulcera capitis manantia, furfures, pſoras, & feruidas eruptio-
nes, multò magis abſtergit: nomas, & pręcipuè genitalium, cohibet: auribus
infuſa manans pus ſupprimit: decoctaq; in calyce mali punici, earum uermi-
culos abigit. Pueri impubis reſorpta urina, orthopnoicis auxiliatur: decocta
in æreo uaſe cum melle emendat cicatrices, argema, caliginesq;. ex ea, & cu-
pro, idoneum auri ferrumen cõficitur. Quod in urina ſubſidit, illitu ignem ſa
crũ mitigat: feruefactũ cum cyprino, inditumq; uuluę dolores mulcet, ſtran-
gulatus leuat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina ſi cum
myrrha inſtilletur, aurium dolores lenit. Aprina uiribus iiſdem prædita eſt:
priuatim comminuit ueſicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquã quæ
cutem ſubijt, cum nardi ſpica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, uri- B
namq; per aluum extrahit: aurium doloribus inſtillata medetur. Aſinina tra-
ditur renum uitijs mederi. Lyncis urinam, quam lyncurium appellãt, ſimul-
ac excernitur, glaciari coire'ue in calculi duritiam uulgò creditum eſt. quare
quod de ea proditum eſt, uanum eſſe conuincitur. Eſt enim quod à nonnul-
lis uocatur ſuccinum pterygophoron, ideo dictum, quòd pennas ad ſe alli-
ciat. Id potũ ex aqua, ſtomacho, aluoq; fluxione laborãti cõuenit. Dioſcor.

DE EXCREMENTIS TERTIAE COCTIONIS CAP. XXX.

SVDOR omnis malus eſt, præſertim equi, aſini & muli. * Siquidem po-
tus, uiridem tumidamq; reddit faciem: ſudorem fœtidũ in uniuerſum
excitat corpus, præſertim ſub alis. Perturbat præterea tum uentricu-
lum, tum aluum uniuerſam, genitis excitatisq; flatibus in inteſtinis. Quòd ſi
bibatur ex uino, delirium facit. Matthiolus.

STRIGMENTA à balneis * calefaciunt, molliunt, diſcutiunt: ad ſedis
rimas & condylomata illinuntur. Illa uerò quæ ex palæſtris puluerem ſibi
aſciuerunt, in ſordis ſpeciem redacta, articulorum nodos impoſita adiuuãt:
iſchiadicis in fotus, aut malagmatis locum, calida commodè ſufficiuntur.
Deraſæ gymnaſiorum parietibus, ſimulacrisq; ſordes calfaciunt: tubercula
quæ

A quæ ægrè ad coctionem producuntur, diſsipant: deſquamatis, & ulceribus antiquis proſunt. Dioſcorides.

MOSCHVS excrementum eſt cuiuſdam animalis, certo anni tẽpore circa eius umbilicum ueluti in tumorem quendam concretum. Melior eſt Orientalis, ſubflauus. Adulteratur quẽmadmodũ & cætera, quæ rara ſunt: ſed ex calore, odore & ſapore dignoſcitur, pręterea etiam & pondere: nam multa admiſcentur in eo adulterando. Verùm cui ſincerum & uerum experientia cognitum eſt, & his notis facilè fucum deprehendet. Seruatur melius pyxide plumbea, cera obturata per ſe. Excalfacit ordine ſecundo, ſiccat uerò tertio. * Cor frigidum ac tremulum roborat, & omnibus ipſius affectibus opem præſtat potus atq; illitus. Deterget tenues oculorum albugines, & humidas defluxiones exiccat: cerebrum roborat, & diuturnum capitis dolorem mulcet, ſi tamen pituitæ redundantia proueniat. Coles ex eo cicino oleo macerato perunctus, promptius in uenerem excitatur. Matthiolus ex Ruellio, & Medici Florentini.

OESYPVS eſt ſuccidarum lanarum pinguitudo, quam uulgò hyſſopum humidã appellant: cuius parandi ratio hæc eſt. Succidæ lanæ molles è collo feminibusq; aqua feruẽte macerãtur, in eaq; lauantur donec ſordibus bene expreſsis, purgatæ extrahuntur: deinde aqua magno impetu lignea rude agitatur: aut uaſculo excepta in aliam ex alto infunditur, quò largius ſordida B ſpuma ſupernatet: qua diſſoluta, pingue ſupernatans aquę, excipitur: rurſus aqua agitatur, pingueq; excipitur: & hoc deinceps tantiſper fieri debet, dum conſumpta pinguitudine, nihil prorſus ſpumæ extet. Collecta pinguitudo agitatur, & aqua pura reſpergitur, perpetuoq; ad ſolem manibus miſcetur, donec candida ſpectetur, & aquam non amplius inficiat: tum in fictili uaſe denſo & bene cocto recõditur, & in cella loco'ue frigido reponitur. * Emollit, reſoluit, calefacit, dolores ſedat. Medici Florentini ex Dioſcoride.

SPOLIVM SERPENTIS ſeu ſenectus anguium * in uino decocta, dolori aurium, infuſu: & dentium, collutione auxilio eſt. Addũt eam in medicamenta oculorum, ſed præcipuè uiperinam. Dioſcorides.

ZIBETTVM in exteriori teſticulorum utriculo cuiuſdam animalis, feli, qui ueteribus ædificiorum ruinis oberrat, non abſimilis. Catos hæc animalia uocant, quos ſæpius Venetijs uidi ex Syria delatos. Eſt autem Zibettum, tanquam ſudor inter huiuſce animalis teſticulos concreſcens, calidæ humidæq; facultatis. Id cauernulæ umbilici impoſitum, uuluæ ſtrangulationibus mirificè prodeſt: proinde nec mirum eſt, ſi eo uiri peni circumlito magnum mulieribus in coitu afferant ſolatium.
Matthiolus.

FINIS LIBRI PRIMI.

ANTIDOTARII A

SPECIALIS

LIBER II.

DE AQVIS DISTILLATIS

CAPVT I.

ABSOLVTO primo libro, in quo de medicamẽtis natura procreatis egimus, ad ſecundum qui de artificialibus tractat, uenire tempeſtiuum eſt: initium ab aquis diſtillatis ſumentes. Itaque

- Aquæ diſtillatæ ex rebus
  - Simplicibus, *hoc eſt, aut herbis, aut floribus, aut radicibus, &c. eæq; uel*
    - Concoquentes *ſiue alterantes, hoc eſt*
      - Frigefaciẽtes
        - Sanguinem *ferueſactum*
          - Lactucæ, Portulacæ.
          - Nympheæ, Violarum.
          - Oxalidis.
          - Intybi, *ſeu* Cichorij.
          - Fumariæ, *&c.*
        - Bilẽ *in*
          - Capite
            - Solani, Lactucæ.
            - Nimpheæ.
            - Papaueris, *&c.*
          - Thorace
            - Violarum.
            - Papaueris.
            - Vngulæ Caballinæ.
          - Corde
            - Acetoſæ, Cotoneorum.
            - Nenupharis, Roſarum.
            - Violarũ, Corticũ iuglãdium.
          - Stomacho
            - Cotoneorum, Cucurbitę.
            - Roſarum, Violarum.
            - Portulacæ, Solatri.
            - Semperuiui.
          - Hepate
            - Endiuiuiæ, Cichorij.
            - Solatri, Portulacæ.
            - Nenupharis, *&c.*
          - Renibus & ueſica
            - Endiuiuiæ, Halicacabi.
            - Plantaginis, Nenupharis.
            - Melonum, Cucurbitæ.
            - Citrulli, Fragorum.
            - Semperuiui, Graminis.
            - Ceraſorum nigrorũ, *&c.*
          - Matrice
            - Endiuiæ.
            - Lactucæ.
            - Nenupharis.
            - Portulacæ.
            - Roſarum, *&c.*
      - Calefacientes. *Vide in ſequentibus ſignum* A.
    - Purgãtes
      - Ebuli.
      - Sãbuci, *&c.*
  - Compoſitis: *& uel*
    - Nutrientes *ſeu confortantes: ut* Aqua
      - Caponis.
      - Cochlearum.
    - Alterantes: *ut* — Aqua uitæ.

B

Aquæ

A

B

A. *Aquæ deſtillatæ calfacientes, ſeu concoquentes*

- **Pitui-** *tam in*
  - **Capite**
    - Betonicæ, Saluiæ.
    - Maioranæ, Chamomillæ.
    - Fœniculi, Calaminthæ.
    - Anthos, Liliorum conuall,
    - Primulæ ueris.
    - Euphragiæ.
    - Tiliæ, *&c.*
  - **Thorace**
    - Adianthi.
    - Betonicæ.
    - Hyſſopi.
    - Praſij.
    - Cardui benedicti.
    - Scabioſæ.
    - Ireos, Herbæ Peti.
    - Meliſſæ.
    - Brunellæ.
    - Conſolidæ maioris, *&c.*
  - **Corde**
    - Cinnamomi.
    - Meliſſæ.
    - Roſmarini, *&c.*
  - **Stomacho**
    - Abſynthij, Menthæ.
    - Fœniculi, Cinnamomi,
    - Cerefolij.
    - Serpilli.
    - Calendulæ.
  - **Hepate**
    - Abſynthij, Origani.
    - Centaurij minoris.
    - Eupatorij, Fœniculi.
  - **Splene**
    - Ariſtolochiæ, Naſturtij.
    - Abſynthij, Calaminthæ.
    - Gentianæ, *&c.*
  - **Renibus *&* ueſica**
    - Erucæ, Vrticæ.
    - Saxifragiæ, Parietariæ.
    - Quinquefolij, Raphani,
    - Enulæ, Pimpinellæ, *&c.*
  - **Matrice**
    - Arthemiſiæ, Calamenthi.
    - Pulegij, Sabinæ.
    - Leuiſtici, *&c.*
- **Atram** *bilem in*
  - **Capite,** — Lupulorum, Fumiterræ, *&c.*
  - **Thorace,** — Meliſſæ, Cardui benedicti, *&c.*
  - **Corde**
    - Borraginis, Bugloſſæ.
    - Meliſſæ.
    - Roſmarini, *&c.*
  - **Hepate**
    - Cichorij, Fumiterræ.
    - Lupulorum.
    - Aſari, *&c.*
  - **Splene**
    - Cuſcuthæ, Scolopendrij.
    - Thamariſci.
    - Thymi, *&c.*

De aquis refrigerantibus ſanguinem. A

LACTVCA domeſtica Maio menſe colligitur, tunditur, & diſtillatur in balneo Mariæ, uaſis uitreis: deinde per aliquot dies ſoli exponitur uaſe obturato linteo, uel membrana perforata, ut quicquid excrementoſum eſt, reſoluatur, ſimulq; expiret empyreuma: demũ ſeruatur per annum loco aliquo frigidiore, ſicco. * Refrigerat ſanguinem ferueſactum, hepar, & caput: ſomnum inducit: lac generat: ſitim extinguit, &c.

PORTVLACA menſe Iunio in cineribus, uel uapore ſicco feruente diſtillanda eſt: deinde inſolanda, & ſeruanda in uaſe aliquo uitreo obturato, per annum. * Refrigerat ſanguinem & hepar: ſitim extinguit. Sanguinis ſputo, tuſsi calidæ, & peſtilentiæ confert, &c.

FLORES NENVPHARIS albi colliguntur, cum ſunt in uigore, atque in balneo Mariæ diſtillantur: deinde inſolatur aqua: demum in uaſe uitreo conſeruatur per annũ. * Refrigerat ſanguinẽ ſupercalefactum, & uiſcera omnia interna. morbo regio tuſsi calidæ, pleuritidi, & capitis dolori confert: ſitim, & febrium peſtilentialium calorem extinguit: hecticæ medetur, &c.

VIOLARVM flores menſe Martio, in balneo feruentis aquæ, uaſis uitreis diſtillandæ ſunt: aqua in uaſe uitreo obſtructo inſolanda per aliquot dies: deinde conſeruanda per annum. * Sanguinis feruorem, & cordis, hepatis, & pulmonis calorem, ſitimq; extinguit, &c. B

OXALIDIS ſubſtantia uniuerſa contunditur menſe Maio, diſtillaturq; uitreis organis in balneo feruentis aquæ. Inſolatur per aliquot dies. Conſeruatur per annum. * Sanguinem, cor, hepar & ſplenem refrigerat pota, & forinſecus ſuperpoſita. Cum theriaca bibita, peſtilentiæ medetur, &c.

ENDIVIA ſeu CICHORIVM unà cum radice tuſum menſe Maio diſtillatur in balneo Mariæ. Inſolatur & conſeruatur per annum. * Contra uentriculi calorem efficax eſt, pota per quatuor dies, mane & ueſperi ad quantitatem unciæ unius. Cor roborat, hepar refrigerat, foris appoſita, &c.

FVMARIA cum radicibus, floribus & herba contuſa, circa finem Maij diſtillanda eſt, in balneo aquæ calentis: poſtea inſolanda: demum conſeruanda par annum. * Regio morbo, & ſcabiei conuenit. Sanguinem mundificat: ſudorẽ prouocat: uentriculum roborat: aduſtos humores educit, &c.

De aquis diſtillatis, refrigerantibus, ſeu concoquentibus bilem in capite.

SOLANI folia cum acini ſunt adhuc uirides, contuſa diſtillantur in balneo Mariæ: inſolatur aqua, & ſeruatur per annum. * Capitis dolori ex calido confert: calculum expellit, &c.

PAPAVERIS albi folia circa principium Iunij contundenda ſunt, atq; in balneo

A in balneo feruentis aquæ diſtillanda uaſis uitreis: inſolanda poſtea: demum per annum conſeruanda. * Somnum inducit: capitis dolorem mitigat: calorem omnem præter naturam extinguit: uſtis à ſole prodeſt, &c.

IN CAPITE etiam bilem concoquunt, aqua Lactucæ, Nymphea ſeu Nenupharis: de quibus uide ſuprà.

De aquis concoquentibus bilem in thorace.

TVSSILAGO ſeu VNGVLA CABALINA menſe Maio, uel Iunio incipiente diſtillatur in balneo Mariæ, uel cineribus, moderato calore. Inſolatur, & conſeruatur ultra annum. * Contra uſtionem efficax eſt. Phthiſicis confert, &c.

IN THORACE etiam bilem concoquunt, aqua Violarum, Papaueris, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis diſtillatis refrigerantibus cor.

MALA COTONEA matura, minutim conciſa, in balneo calentis aquę diſtillanda ſunt: aquaq; poſtea ſeruanda ab anno uno uſque ad duos. * Cor & uentriculum confortat: cibum in uentriculo retinet, uomitum compeſcit: alui fluorem ſiſtit, &c.

ROSAE DAMASCENAE Maio menſe uitreis organis in balneo Marię diſtillandæ ſunt: poſtea aqua per aliquot dies inſolata conſeruatur ad an-
B nos duos uel tres, in uaſe uitreo, bene obſtructo. * Cor refrigerat & confortat: ſyncopi confert: ſomnum inducit, &c.

IVGLANDES ſeu NVCES VIRIDES circa finem Iunij colliguntur, cõtunduntur, atq; in uaſe duplici diſtillãtur organis uitreis. aqua conſeruatur ad annos duos. * Refrigerat, peſtilentiæ atq; hydropi medetur, &c.

COR etiam REFRIGERANT, aqua Acetoſæ, Nenupharis, Violarum: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis diſtillatis refrigerantibus ſtomachum.

CVCVRBITAE maturæ, atq; contuſæ, in balneo Marię ſunt diſtillandę uaſis uitreis: deinde aqua per aliquot dies inſolata, conſeruanda ad annum. * Sitim, & calorem febrilem extinguit: ad calculum renum utilis eſt: renes atq; ueſicam mundat, urinamq; mouet, &c.

SEMPERVIVVM ſeu SEDVM menſe Maio uel Iunio diſtillanda eſt in balneo calentis aquæ, uel cineribus calidis: poſtea inſolanda, ac per annum conſeruanda. * Refrigerat uehementer, &c.

STOMACHVM quoq; REFRIGERANT, aqua Cotoneorum, Roſarum, Violarum, Portulacæ, Solatri: de quibus omnibus uide ſuprà.

De aquis refrigerantibus hepar.

HEPAR REFRIGERANT, aqua Endiuiæ, Cichorij, Solatri, Portulacæ, Nenupharis, &c. de quibus omnibus uide ſuprà ſuo loco.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0283-1

De aquis refrigerantib us renes & ueſicam. A

PLANTAGO ſiue maior ſiue minor, menſe Maio in balneo Mariæ diſtillanda eſt: poſtea per aliquot dies ad ſolem poſita, conſeruanda ad annos duos. * Phthiſicis, hydropicis, dyſentericis confert: quartanæ medetur: ulcera renum curat, &c.

MELONES maturi minutim ſcinduntur, & in balneo aquæ feruentis diſtillantur. * Renum calculo prodeſt: urinam mouet: renes mundificat: hepar refrigerat: ſitim extinguit, &c. Eodem modo Citrulli diſtillanda ſunt.

FRAGA matura in duplici uaſe, organis uitreis diſtillantur: aqua per aliquot dies ſoli exponitur: deinde conſeruatur per annum. * Refrigerat: ſitim extinguit: ſanguinem clarificat: morbo regio ſuccurrit: hepati prodeſt: calculos expellit, &c.

GRAMEN unà cum ſuis radicibus menſe Maio diſtillandum eſt, uitreis organis, in balneo Mariæ: deinde inſolanda aqua, & per annum ſeruanda. * Alui fluorem cohibet: renes mundificat: urinam ciet: obſtructiones tollit: uermes necat.

CERASA NIGRA matura in balneo aquæ calentis uitreis organis diſtillatur: ſoli exponitur aqua per dies aliquot: deinde ſeruatur per annum. * Hydropi medetur pota, pro potu ordinario: paralyſi linguæ, apoplexiæ conuenit: urinam ducit.

De aquis refrigerantibus matricem. B

MATRICEM REFRIGERANT, aqua Endiuiæ, Lactucæ, Nenupharis, Portulacæ, Roſarum: de quibus omnibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis diſtillatis calfacientibus caput, ſeu conquoquentibus pituitam in capite.

BETONICA menſe Maio colligenda atq; diſtillanda eſt, in uaſe duplici, uitreis uel ſtanneis organis: deinde ad ſolem per aliquot dies expoſita, conſeruanda per annum. * Contra hydropem, omne genus febrium ualet. Hepati ſupercalfacto, lieni, pulmoni, & capiti confert: partus accelerat: uenenatorum animalium morſus perſanat, &c.

SALVIAM collige dum flores profert, ac in balneo Mariæ diſtilla: ad ſolem expone & conſerua. Durat ad annos duos. * Apoplexię, paralyſi lingue, ſpaſmo conuenit: cerebrum roborat: menſtrua prouocat, &c.

MAIORANAM menſe Maio uel Iunio collige: diſtilla in aquæ feruentis balneo, uaſis uitreis uel ſtanneis: & conſerua per annum. * Refrigerato cerebro confert: urinam mouet: uterum calefacit: menſes mouet: apoplecticos iuuat: paralyſi linguæ medetur: memoriam reſtaurat, &c.

CHAMOMILLAM circa finem Maij collige, ac diſtilla. * Dolores uentris, & maximè colicum mitigat: calculum in renibus frangit: menſes prouocat:

A uocat: fœtum mortuum expellit: capitis dolorem aufert, &c.

FOENICVLVM Maio menſe uitreis organis diſtillatur, & per annũ ſeruatur. * Cerebrũ & cor roborat: pectus dilatat: tuſsi medetur: mẽſes ciet: lac in mulieribus auget: uiſum clarificat, oculis impoſita, &c.

CALAMINTHAM Maio menſe collige, atque in duplici uaſe diſtilla, & conſerua. * Matricem calfacit, mundificat: menſes prouocat: capitis dolorem mitigat, &c.

FLORES ANTHOS recentes collige, atque diſtilla per ſe, uel cum uino, in balneo Mariæ, uitreis organis: & ſerua ad annos duos uel tres. Aſthmaticis, regio morbo laborantibus mirè opitulatur: concoctionem uentriculi adiuuat: ſanguinem mundat, &c.

FLORES LILIORVM CONVALL. menſe Maio collige: in uino optimo macera, donec fundum petant: deinde in balneo aquæ calentis, uitreis organis diſtilla: atq; conſerua ad annos duos uel tres, &c. * Cerebrum, cor, & ſenſus confortat. Epilepſiam, paralyſin linguæ perſanat, &c.

PRIMVLAE VERIS flores unà cum herba initio ueris collige, atque diſtilla, &c. * Paralyſin linguæ curat: dolores capitis à frigore mulcet: mulieribus grauidis conducit, &c.

EVPHRAGIAM florentem collige, atq; in balneo uel duplici uaſe diſtil-
B la, ac conſerua. * Oculos clarificat impoſita: uiſum exacuit, &c.

TILIAE flores recentes collige, atq; in balneo Mariæ diſtilla moderato calore, & ſerua. * Apoplexiæ & paralyſi linguæ medetur, &c.

De herbis excalfacientibus thoracem.

ADIANTHVM menſe Maio diſtilla, & conſerua. * Hepar & pulmones mundat: ſanguinem purum reddit: calculos frangit, &c.

HYSSOPVM cum ſuis floribus menſe Auguſto contunde, atq; diſtilla in aquæ feruentis balneo, & conſerua. * Aſthmaticis confert: tuſsi medetur: pulmones à phlegmate purgat, &c.

PRASSIVM ſeu MARRVBIVM unà cum radicibus Maio uel Iunio collige, atque in balneo Mariæ uitreis organis diſtilla, & ſerua. * Ad tuſsim, pectoris anguſtiam ualet: pectus, uentriculum, pulmones, hepar & lienem corroborat: hydropicos iuuat, &c.

CARDVVS BENEDICTVS circa finẽ Maij eſt diſtillanda in balneo, uel uaſe duplici: deinde uaſe uitreo conſeruanda per annum. * Capitis dolorem aufert: memoriam roborat: uertiginem & quartanam curat: ſudorem prouocat, &c.

SCABIOSAM unà cum radicibus collige circa finem Maij: contunde, & diſtilla in balneo aquæ feruentis: deinde per aliquot dies pone ad ſolem: & conſerua per annum. * Ad laterũ punctiones, & apoſtemata interna, tuſſim, peſtem, & pectoris anguſtiam ualet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0285-2

FLORES IREOS menſe Maio, radices uerò Martio collige, atque diſtilla in balneo Mariæ uitreis organis: inſola, & conſerua. * Hydropicis & febricitantibus conuenit, pota quotidie, mane ſcilicet & ueſperi ad quantitatem unciæ unius. Dolorem uentris, & tormina ſedat, &c. A

HERBAM PETI, ab inſula Florida nuper allatam collige menſe Iunio uel Iulio: contunde, atque diſtilla in uaſe duplici, uitreis organis: mox inſola, ac conſerua per annum. * Hydropicis opitulatur mirificè pota quotidie ſtomacho ieiuno: aſthmaticos curat cum aqua euphragiæ pota: oris ulcera emendat: dentiumq; dolores mitigat, &c.

IN MAIO ſume MELISSAM, contunde, atq; in uino odorato optimo macera per aliquot dies: deinde in balneo Mariæ diſtilla, atque conſerua ad tres uel quatuor annos, uaſe uitreo optimè clauſo. * Memoriam lapſam reſtituit: ſenſus omnes acuit: canitiem arcet: cor, cerebrum & uentriculum corroborat: lætitiam inducit: paralyſi linguæ medetur: dentium dolores mitigat: atq; anhelitum bonum conciliat, &c.

BRVNELLA unà cum floribus circa finem Martij colligenda, contundenda atq; diſtillanda eſt: deinde conſeruanda. * Linguæ nigricanti in febribus ardentibus conuenit gargarizata: pectus expurgat: febribus omnibus conducit, &c.

CONSOLIDAE maioris radix Maio mẽſe colligitur, & tuſa in balneo Mariæ diſtillatur. * Oſſa fracta conglutinat: ruptis medetur: ſanguinem ex uulneribus manantem ſiſtit, &c. B

De aquis calfacientibus cor.

CINNAMOMVM craſſè contunditur: deinde in aqua fontana, uel cotoneorum, uel roſarum maceratur ſufficienti, per diẽ uel noctem, & in aquæ calentis uapore, uel balneo Mariæ diſtillatur: aquaq; ſeruatur ad annos uſq; quatuor. * Egregiè reficit uires.

CINNAMOMVM electiſsimũ confringe in tenuiſsimas partes: deinde in ſacculũ lineum indito: ſuſpẽdaturq; hic ſacculus in uaſe, in quo aqua ſit in fundo, ita tamen, ut aqua ſacculũ nõ cõtingat: ac clauſo diligẽter uaſe, immittatur hoc uas in cacabũ, plenũ aqua calefacta & feruida, ita ut aqua illa, quæ in eo uaſe cõtinetur, in quo cinnamomũ depẽdet, bulliat: maneat hoc modo aliquãdiu cinnamomum in calido illo uapore, quoad bene attrahat. Deinde cinnamomũ ſic madefactũ uapore aquæ bullientis, cõtundatur, & fiat quaſi paſta quędã, & ſimul cũ impreſſo liquore, quẽ aſſumpſit, infundatur in alembicum: ſi opus uidebitur, poteris adhuc aliquid calidæ aquæ affundere: ſed quãto minus aquæ affuderis, tãto habebis præſtantiorẽ aquã cinnamomi, ac etiã olei aliquid. Si tãtùm cupis habere aquã nõ ita præſtãtem, affunde aquã copioſè, ſicut quidã faciunt, ad lucrũ cõparati magis, quàm hominũ utilitatẽ: ſed ſic aut nullũ, aut q̃ minimũ olei habebis. Ioan. Crato, Medicus Cęſareus.

A COR quoq; CALFACIVNT, aqua Meliſſæ, Roſmarini, &c. de quibus uide ſuprà.

De aquis calfacientibus ſtomachum.

ABSINTHIVM circa finem Maij collige, contunde, atque in uini pauca quantitate macera per duos uel tres dies: deinde in aquæ feruentis uapore diſtilla: uel per ſe abſq; uino diſtilla, & conſerua. * Ventriculum excalfacit ac roborat, eius concoctionem iuuat: uomitũ cõpeſcit: uermes in uentriculo & inteſtinis necat: dentiũ doloré mitigat: ad febres quaſcũq; ualet, &c.

MENTHAM Maio menſe colligito, contundito, atq; in balneo aquæ calentis, uitreis organis diſtillato, & conſeruato. * Ventriculum, hepar & ſplenem calefacit ac roborat: concoctionem adiuuat.

CEREFOLIVM circa Maij finem collige contunde, diſtilla, atq; conſerua. * Ruptis ex caſu, & calculoſis prodeſt: ſanguinem concretum diſsipat: uentriculo & cordi confert.

SERPYLLVM circa finem Iunij collige, contunde, atq; in balneo Mariæ diſtilla, ac conſerua per annum. * Caput, cerebrum, & uentriculum corroborat: cibi appetentiam excitat: urinam mouet, calculos expellit, &c.

CALENDVLA unà cum floribus Iunio menſe diſtillanda eſt, atque per annum conſeruanda. * Oculis & capitis ferè morbis omnibus conducit.

B VENTRICVLVM quoq; EXCALFACIVNT, aqua Fœniculi, Cinnamomi, &c. de quibus uide ſuprà.

De aquis calfacientibus hepar.

ORIGANVM Maio menſe collige, contunde, atq; in feruentis aquę balneo, uitreis organis diſtilla, ac conſerua per annũ. * Tuſsi, hydropi, & quartanæ medetur, &c.

CENTAVRIVM minus Iunio menſe tuſum diſtilla in uaſe duplici, & conſerua in uitreo uaſe per annum. * Lumbricos interimit: febres curat: ſtomacho refrigerato competit: cibi appetentiam excitat, &c.

EVPATORIVM menſe Maio uel Iunio diſtilla in balneo aquæ calẽtis, & conſerua per annum. * Icteritiam curat: hepar corroborat, eiuſq; obſtructiones aperit, hydropem curat, &c.

HEPAR quoq; EXCALFACIVNT, aqua Abſynthij, Fœniculi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis ſplenem excalfacientibus.

ARISTOLOCHIAM circa Maij finem colligito, contundito, ac in duplici uaſe diſtillato, & ſeruato. * Ad ſpaſmũ, podagram ualet, ſuperpoſita: tormina uentris bibita curat, nec non epilepſiam, punctiones laterum, &c.

NASTVRTIVM Maio menſe diſtilla in balneo Mariæ, & per annũ conſerua. Variolas curat cum melle ſuperpoſita: lumbricos expellit: urinam mouet, &c.

GENTIANAE radicem unà cũ herba recenti, in Maio colligito, cõtun- A
dito atque uitreis organis duplici uaſe diſtillato, ac conſerua. Vel radices ſal
tem Iulio menſe recentes minutatim incidito, atq; diſtilla, ut ſuprà. * Vitam
prolongat, quotidie pota ſtomacho ieiuno ad ſeſcunciç quantitatem: febres
curat: prouocat menſtrua: appetitum excitat: ſtomachum mundificat, atque
hominem in ſanitate conſeruat.

SPLENEM quoque EXCALFACIVNT, aqua Abſynthij, Calamen
thi, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis excalfacientibus renes & ueſicam.

ERVCAM Maio menſe collige, atque diſtilla. * Excalfacit: urinam mo-
uet: ſemen generat: uentrem laxat: ſtomachum confortat.

VRTICAM Iulio menſe cum floret, colligito, ac diſtillato. * Ad uentris
tormina calculum, tuſsim, aſthma, & lumbricos ualet.

SAXIFRAGIAM menſe Maio collige, contunde, atque in balneo Ma-
riæ diſtilla, & conſerua per annum. * Calculum frangit: arenas ex renibus
& ueſica educit: urinam ciet, &c.

PARIETARIA in fine Maij colligitur, contunditur, ac uaſis uitreis in
aquæ feruentis balneo diſtillatur, conſeruaturq; per annũ. * Hepatis & lie-
nis obſtructiones reſerat pota per dies aliquot: renes & ueſicá mundat: men B
ſtrua commouet: tormina uentris ſedat.

QVINQVEFOLIVM ſeu PENTHAPHYLLVM menſe Maio col-
lige, contunde, atque in balneo diſtilla, & conſerua per annum. * Calculos
expellit: renes mundificat: uentrem laxat: febres putridas radicitùs expellit,
pota per aliquot dies, &c.

RAPHANI radices menſe Septembri collige, contunde, atque in dupli-
ci uaſe, uitreis organis diſtilla, & conſerua per annum. * Calculos renum
frangit: renes mundificat: urinam promouet: menſtrua ciet: regio mor-
bo prodeſt.

ENVLAM unà cum herba & radicibus Maio menſe contunde, & diſtil-
la. * Vrinam cit: renes & ueſicam mundat: calculos & arenas educit: caput
& uentriculum roborat, &c.

PIMPINELLA unà cum radicibus & herba menſe Maio colligenda
eſt, contundenda, atque in balneo Mariæ diſtillanda, & conſeruanda per an-
num. * Calculos expellit: renes mundificat: menſes ciet: peſtilentiæ me-
detur, &c.

De aquis excalfacientibus matricem.

ARTHEMISIAM Maio menſe colligito, contundito, atque in balneo
diſtillato. * Ad tuſsim, mẽſtruorum ſuppreſsionem ualet: ſomnum inducit:
uentriculum excalfacit: hydropem curat per 40. dies pota, &c.

PVLEGI-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0288-0 DFG

A PVLEGIVM cum flores profert, legito, contundito, ac diſtillato. * Vterum excalfacit: menſes commouet: ſecundinam expellit: craſſos in pectore humores incidit: tormina uentris ſedat: phlegma conſumit, &c.

SABINAM Septembri menſe collige, contunde, ac in balneo diſtilla, & per annum conſerua. * Retentos menſes prouocat: uertiginem aufert, fronti ſuperpoſita.

LEVISTICVM menſe Maio diſtilla, uitreis organis in balneo Mariæ: & conſerua per annum. * Calculos expellit: dolores capitis mulcet, ſuperpoſita: matricis ulcera curat, &c.

De aquis alterantibus bilem atram in capite.

LVPVLORVM ſummitates circa Aprilis finē legito, contundito, ac in balneo Mariæ diſtillato. * Sanguinem ab aduſtis & melancholicis humorib. purgat: ſcabiei, lepræ confert: lienis obſtructiones aperit, &c. Cæterùm bilē quoq; atram in capite concoquit, aqua fumiterræ: de qua uide ſuprà.

De aquis concoquentibus bilem atram in pectore.

IN PECTORE bilem atram concoquunt, aqua Meliſſæ, Cardui benedicti, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis alterantibus bilem atram in corde.

B BORRAGO, cum floret, legenda eſt, unà cum radicibus, herba, & floribus: contundenda, ac in duplici uaſe, uitreis organis diſtillanda. * Cor & cerebrum roborat: ſanguinem mundat, &c.

BVGLOSSA menſe Iunio diſtillanda eſt. * Syncopē, mœrorem aufert: lætitiam parit: cor & cerebrum confortat, &c.

IN CORDE etiam bilem atram concoquunt, aqua Meliſſæ, Roſmarini, &c. de quibus ui de ſuprà ſuo loco.

De aquis concoquentibus bilem atram in hepate.

ASARVM menſe Auguſto uel Septembri colligito, contundito, ac diſtillato. * Febres omnis generis pellit: partum uiuum expellit, &c.

IN HEPATE quoque atram bilem cōcoquunt, aqua Cichorij, Fumiterræ, Lupulorum, &c de quibus uide ſuprà ſuo loco.

De aquis concoquentibus bilem atram in ſplene.

CVSCVTA, cum nodos uel ſemina profert, diſtillanda eſt. * Lienem, hepar & pulmones mundat: regium morbum curat: lapidem ex renibus pellit, &c.

SCOLOPENDRIVM menſe Maio colligito, ac diſtillato. * Splenis & hepatis obſtructiones tollit: ſanguinem mundificat: quartanam curat: cor roborat.

CORTICES & folia TAMARICIS Maio menſe legito, ac uitreis orga-

nis, duplici uaſe diſtillato, & per annum ſeruato. * Lienis obſtructiões, & duritiem tollit: ſanguinem mundat: ſplenem roborat, &c. A

THYMVM Iunio menſe diſtillandum eſt. * Cerebrum, uentriculum & ſplenem roborat: quotidianam febrem curat, cum abſinthij aqua pota, &c.

De aquis purgantibus.

EBVLVM, cum flores profert, legito, contundito, ac in balneo Mariæ ui treis organis diſtillato: & conſerua per annum. * Vētrem laxat pota ad ℥.iij. quantitatem: hydropem curat: quotidianam febrem tollit.

AQVA CORTICVM SAMBVCI * uentrem laxat, hydropem curat, &c. Aqua foliorum ſambuci refrigerat, capitis dolorem mulcet. Aqua uerò florum ſambuci pectus dilatat, hydropicis confert, hepatis, lienis ac renum obſtructiones aperit: tertianam febrem curat, uentriculum roborat, ſanguinem mundificat, &c.

DE AQVIS COMPOSITIS CONFORTANTIBVS.

De aqua caponis.

CAPO generoſus in aqua pura decoquitur, cum
Folijs Borraginis, Bugloſſæ ana M.I.
Conſeruæ Violarum, Roſarum, Borraginis, Bugloſſæ ana ℥.ij.
Addito modico ex pulueribus cordialibus.

Diſtillentur omnia in balneo Mariæ: deinde aromatiza cum puluere triaſantali, & propina creberrimè. Andreas à Lacuna. B

Aqua caponis alia.

PVLPA unius capi, detracta pinguedine & pelle, minutim incidatur, & cum aqua bugloſſæ abluatur. Deinde addita
Conſeruæ Violarum, Borraginis, Bugloſſæ ana ℥.j.ß.
Conſeruæ roſarum ℥.j.
Foliorum auri n.vj.

Miſceantur omnia diligenter, deinde in duplici uaſe reponantur, & ſecundum artem diſtillentur. * Huius liquoris frequenter cochlear unum exhibitum per ſe, aut cum iuſculis diſſolutum, collapſas uires reſtaurat. Geſnerus.

Aqua caponis alia.

℞. PVLPAM unius capi, curſu fatigati, & uenati antequam iuguletur, pelle & pinguedine detractis, & in aquis nenupharis & lactucæ abluatur, addendo
Conſeruæ Violarum, flor. Nenupharis ana ℥.j.
Conſeruæ Borraginis, Bugloſſæ ana ℥.j.ß.
Seminis Papaueris albi, Lactucæ ana ʒ.j.
Pul. diamargaritonis frig. ʒ.j.ß.
Succi pomorum odorat. ℥.ij.

Miſceantur

A Miſceantur omnia ſimul, & in duplici uaſe reponantur: deſtillentur ſecundum artem. Vtatur ut ſuprà. * Extremè diſſolutis uiribus à febre conueniẽs eſt. Geſnerus.

Aqua caponis alia.

CAPONI plurimùm à nobis fatigato & occiſo pennæ ſiccæ euellantur citra ullam aquæ immerſionem ſeu macerationem: eumq; caponem ita deplumatum, & exinde euiſceratum, minutim unà cum oſsibus, ſtomacho, hepate & corde conſcinde, atq; ad macerandum affunde

Aquæ roſarum ℔.j.ß.
Aquæ bugloſſæ ℔.j.
Aquæ meliſſæ ℔.ß.
Vini maluatici ℔.j.℥.iij.
Cinnamomi electi ℥.ij.
Croci ʒ.j.
Seminum endiuiæ ʒ.iij.
Galangæ ʒ.j.
Zingiberis, Nucis moſchatæ, Macis, Santali citrini ana ʒ.j.
Cort. citri ʒ.j.ß.
Florum cordialium ana ʒ.j.
B Coriandri præparati, Seminis melonum ana ʒ.ij.
Pinearum ℥.j.
Florum arantiorum conditorum ℥.ß.

Stent hæc omnia in infuſione per horas uigintiquatuor ſuper fornacem, uel in alio loco calido: exinde ſuperimpoſito adaptato alembico diſtilla per balneum Mariæ, & in diſtillato liquore extingue aurum candens, præſertim tẽpore uſurpationis. Colonienſes.

Aqua caponis alia.

CAPONES duos generoſos ſumito, quorum unum tamdiu, donec ab oſsibus carnes ſeparentur, coquito: exprimito, atque ius ad uſum ſeruato: alterum uerò caponem una ſaltem bullitione coquito, deinde minutim ſcindito. Quo facto in ueſicæ, ſeu cucurbitæ uitreæ fundo foliorum borraginis M. iij. ponito: mox ſupra hæc tantum medullæ panis, in ſuprà dicto iure madefactæ, quantum ad ſorbendum totum ius ſufficiat, collocato: demum caponẽ indito, atque in cineribus, uel arena, uel balneo ſicco, leui calore diſtillato: ac conſeruato. Florentini.

Aqua cochlearum.

MENSE Martio uel Aprili cochleas quantum uoles ſumito: atq; in loco aliquo per dies quatuor uel ſex ad purgandum ſinito: poſtea in aqua coquito: extrahito, atq; primùm cum aceto, deinde cum aqua, demum cum uino mundato.

mundato. Quo facto, minutim ſcindito, & ut ſuprà diſtillato, ponendo prius A in cucurbitæ fundo, aliquot folia borraginis, ut antè dictum: abſq; tamen pane. Florentini.

DE AQVIS ALTERANTIBVS COMPOSITIS.

Aqua uitæ aurea.

℞. Florum liliorum conuall. bonam partem: flores infundátur in uino bono ueteri, per octo dies, deinde diſtillentur per balneum Mariæ lentiſsimo igne: deinde

℞. Aquæ ſtillatitiæ ceraſorum nig. ℔. j. ß.

Miſce ſimul. Quibus aquis infunde

Florum lauendulæ M. j. ß.

Florum anthos M. j.

Caryophyllorum ʒ. j. uel ℈. ij.

Macis ʒ. ß. uel ℈. ij.

Scillæ præparatæ ʒ. ij. ß.

Diptamni albi ʒ. ij.

Cubebarum ʒ. ß.

Viſci quercini ʒ. ij.

Rad. pæoniæ ʒ. ij. B

Incidenda incidantur, & conquaſſanda conquaſſentur, & in uapore aquę calentis ter diſtillentur: aquaque in uaſe uitreo optimè clauſo conſeruetur.

* Eſt optima atq; expertiſsima contra epilepſiam. Ioannes Langius.

Aqua alia ualde bona.

℞. Aquarum Bugloſſæ, Betonicæ, aquæ florum Tiliæ ana ℔. j.

Aquę ardentis optimæ ℔. ß.

Flor. anthos, Roſarum rub. Maioranæ, flor. Bugloſſæ ana M. j.

Spec. confectionis Anacardinæ ℥. ij.

Infundantur flores aliquantulum contuſi in aquis, quilibet recens, ſuo tempore, dum haberi poteſt, & tandem ſpecies: ſtent ita ſimul in ſole, uel loco digeſtionis per menſem, poſtea extrahatur aqua per alembicum in balneo.

* Eſt medicina Diuina ad memoriam confortandam. Langius.

Aqua mirabilis.

℞. Florum Primulæ ueris, florum Roriſmarini, Maioranæ, Iuæ artheticæ ana M. j.

Spec. Diamoſchi, Diapliris, Diambræ ana ℥. ß.

Spec. confect. Anacardi ℥. j.

Cubebarum, Ligni aloes, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Macropiperis, Carpobalſami ana ʒ. j.

Radicum Acori, Ireos, Ariſtol. rotundæ ana ℥. j. ß.

A Sem. Silari montani, Pæoniæ, Fœniculi ana ʒ.j.
Aquæ herbæ paralyſis, Saluiæ, Betonicæ ana ℔.j.
Aquæ florum tiliæ ℔. j. ß.
Serapini, Opopanacis, Myrrhæ, Gummi iuniperini ana ʒ.j. ß.
Stent omnia ſimul mixta in infuſione per dies octo: poſtea extrahãtur per alembicum ter, in cineribus calidis, uel uapore ſiue balneo ſicco. * Eſt mirabilis iuuamenti in præſeruatione ab apoplexia, & omnibus ægritudinib. neruorum frigidis, curãs paralyſim, torturam, ſpaſmum, & mirabiliter reſtituẽs loquelam, &c. Langius.

Aqua Bezoartica.

℞. Chelidoniæ cum rad. lotis M. iij. ß.
Rutæ M. j.
Scordij M. ij.
Dictamni Cretici, Cardui benedicti ana M. j.
Zedoariæ, Rad. Angelicæ ana ʒ. iij.
Cort. mali citri, Cort. limonum ana ʒ. ij. ß.
Florum tunicæ, Roſarum ana ʒ. ij.
Cinnamomi ʒ. ij. ß.
Caryophyllorum ʒ. ij.
B Incidenda incidantur, & triduum macerentur in ℔. iij. uini ſublimati fortiſsimi,
Vini maluatici, Aceti flor. tunicæ ana ℔. ß.
tandem lento igne per balneum Mariæ diſtillentur. Cui adde
Theriacæ Alexand. ℥. iij.
Mithridatij ℥. j. ß.
Caphuræ ℈. ij.
Trochiſcorum de uipera ʒ. j.
Macis ʒ. j.
Cinnamomi ʒ. iij.
Caryophyllorum ʒ. ij. ß.
Conſeruæ florum tunicæ ℥. ij.
Cardui benedicti ℥. j.
Specierum liberantis ℈. v.
Vnicorni uel ceruini cornu ʒ. j. ß.
Macerentur in priore diſtillatione per biduum, & lẽtiſsimo igne per balneũ Mariæ diſtillentur bis uel ter. * Optima eſt atque probata contra peſtem. Ioannes Langius.

Elixir, ſeu aqua uitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moſchatæ, Zingiberis, Galangæ, Piperis longi, Zedoa-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0293-0

gi, Zedoariç, Granorum iuniperi, Corticum aranuorum, Cort. citriorũ, Maioranæ, Roriſmarini, Menthæ, Baccarum lauri, Pulegij, Ariſtolochiæ rotundæ, Stichados, Sigilli B. Mariæ, Cardui benedicti, Florum cheiri, Flor. primulæ ueris, Roſarum rubrarum, Flor. ſambuci, Spicæ nardi, Ligni aloes, Cubebarum, Cardamomi, Cinnamomi electi, Calami aromatici, Saluiæ, Baſilici, Gentianæ, Calamenthi, Santalorum omnium, Rad. acori, Rad. pæoniæ, Granorum pçoniæ, Macis, Nigellæ, Cornu ceruini, Raſurç eboris, Chamçdryos, Chamæpityos, Melligetæ, Maſticis, Thuris albi, Aloes hepaticæ, Myrrhæ, Flor. chamomillæ, Anethi, Arthemiſiæ, Betonicæ ana ʒ. iij. A

Flor. borraginis, Flor. bugloſſæ, Meliſſæ, Sem. aniſi, Fœniculi, Carui ana ʒ. ij.

Spec. elect. de gemmis, Diarrhodon, Triaſandali, Aromat. roſ. ana ʒ. ß.

Spec. Diamoſci dulc. Diambræ, Diagemmæ, Theriacæ, Diacori, Dianthos ana ℥. ß.

Flor. lychnidis altilis rub. Flor. calendulæ, Radic. bardanæ, Radic. filicis ana ℥. ß.

Chelidoniæ maioris cum radiculis à terreſtri immundicia repurgatis, & reſectis folijs marcidis, ℥. j.

Rhabarbari electi ℥. j. ß.

Olei terebinthinæ ℔. j.

Omnia ſupradicta bene puluerizata ponantur quælibet & ſingula ſuo tempore (incipiendo à uere, continuandoq; per æſtatem) in aqua uitæ optima B quç facta ſit ex uino generoſiſsimo, per alembicum uitreũ, fermenteturq; in ea toto ſingulorum prçſertim florum & herbarum colligendorum tempore, obturando quàm exquiſitiſsimè uas uitreum, operculo uitreo circumlutato. Aqua autem uitæ, in qua macerabuntur dictæ ſpecies, ſit ad pondus librarum uigintiſex, plus minus. Si in tres diuerſas botias diuideres aquam, ſimiliter ſpecies, & res ad ratam diuide: quia ſecurius diſtillabis in tribus uicibus quàm in una. Et pone botiam cum ſuperimpoſito alembico in balneo Mariæ ſub moderato igne. Primùm exibit elixir uitç: & ſerua illud per ſe, bene obturando uas uitreum, ne reſpiret. deinde ſtillabit aqua groſsior, quæ ſolùm ad uiliores uſus ualet. Fçces uerò, quæ remanebunt in alembico, cucurbita uel ueſica, æquiualent theriacæ, & ſeruiunt pauperibus ad plures infirmitates. Colonienſes.

Aqua theriacalis.

℞. Scobis ebeni ℔. ij. uino maluatico macera, & uino albo ana ℔. j. per duas dies in loco calido, clauſo uaſe, ſæpe agitando.

Adde Cinnamomi, Granorum paradiſi, Carui, Caryophillorum, Piperis ana ℥. j. ß.

Rad. pæoniç, Nigellç, Iuniperi ana ℥. j. ß.

Zingiberis,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0294-6

A Zingiberis,Rad.angelicæ ana ℥.ij.
Aſari,Viſci recentis ana ʒ.ij.
Croci ʒ.ij.
Cort.rad. capparorum,Cort. tamaricis, Rad.enulæ,Rad.gentianæ,Polypodij,Lapathi,Cort.rad.fraxini,Epithimi,Ceterach ana q.ſ.
Theriacæ Alexand. ℔.ß.

Diſtilla.Da ℥.ij.pro doſi cum ſero lactis caprini,purgato prius corpore.* Valet plurimum in morbo Gallico. Sylui

Aqua uitæ precioſiſsima.

℞.Cardamomi,Piperis albi,Piperis longi ana ℥.ß.
Galangæ,Macis, Caryophyllorum,Granorum paradiſi ana ℥.ß.℈.j.
Ligni aloes ℥.ij.
Zingiberis ʒ.iij.
Cinnamomi,Cubebarum ana ℥.ß.
Maioranæ,Roriſmarini,Menthæ,Pulegij,Rutæ,Saluiæ,Nardi Gallicę,Aſparagi, Florum anthos,Roſ.rubrarum ana M.ß.
Sem.cumini ſylueſtris ℥.ß.
Aniſi, Fœniculi ana ℥.j.
B Coriandri,Sinapi ana ℥.ij.
Sem. pęonię ℥.j.
Sem.cumini Romani ℥.ij.
Rad.enulæ Camp.Rad.iridis ana ℥.j.
Rad.angelicę ℥.ß.
Rad.Teucrij,uulgò pimpinellæ ℥.ß.
Rad.pęoniæ,Doronici ana ℥.ß.
Dictamni albi ʒ.iij.
Sacchari candi albi ℔.ij.

Singula inciduntur,modiceq́; conteruntur, & ex uino generoſo quinquies diſtillato correctoque macerantur in fimo, uel aqua calente diebus quatuor decim,ampulla diligētiſsimè obſerata.Deinde operculum roſtratum ſuperimponitur,& commiſſuris luto óblitis,ex balneo cum modico igne diſtillantur.Poſtea ampulla aperitur,& liquor qui effluxit, rurſus ſuper fæces funditur,iterumq́; euocatur ut antea:isq́ue labor quinquies reperitur.Tandem aqua ardens diſtillata uitro conditur,& adiectis
Croci Orientalis ℈.j.
Moſchi,Ambræ ana ℥.j.
Fol.auri ℥.ß.

optimè clauditur,ſiniturq́; dum omnis uis extracta fuerit.* Pręſtātiſsima eſt aqua uitæ ad morbum attonitum,comitialē,uertiginem,paralyſim tum prę-

 cauendam,

cauendam, tum curandam: memoriam confirmat, roboratque: omnes facul A
tates reficit, iuuat, & auget. Dantur guttæ tres, uel quatuor, ex aqua tiliæ, betonicæ, meliſſæ, ceraſorum, aut ſimili peculiari. Andernacus.

Alia minus ſumptuoſa.

℞. Calami aromatici ℥.ij.
Cinnamomi, Ligni aloës, Zingiberis ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Cardamomi, Macis, Cort. citri ana ʒ.ß.
Florum roriſmarini P.ij.
Florum lauendulæ, Florum ſaluiæ ana P.ij.
Flor. ſtœchados P.iij.
Fol. lauri, ſaluiæ ana M.ß.
Nardi ℈.j.
Croci ʒ.ß.
Moſchi optimi, Ambræ ana G.vij.

Omnia inciduntur, conteruntur que, & ex uini ſtillatitij optimi ℔.j.ß. macerantur diebus octo, poſtea diſtillantur, exceptis croco, moſcho, & ambra: hęc enim in ſindone ligata orificio operculi, aut uitro, in quo ſeruatur aqua diſtillata, imponere præſtat. * Valet ad apoplexiam, paralyſim, alioſque frigidos capitis morbos: podagræ, & articulorum doloribus ſalubris. Andernacus. B

Aqua ad ſomnum.

℞. Succi papaueris utriuſq; ana ℔.j.ß.
Succi hyoſciami albi & nigri ana ℥.ij.
Succi portulacæ, Succi lactucę ana ℥. iij.
Succi fabę inuerſę ℔.ß.
Succi nenupharis ℥. iij.
Seminis papaueris cuiuſque, Rad. fabę inuerſæ ana ℥.ij.
Seminis lolij ℔.ß.
Sem. hyoſciami albi & rub. ana ℥.iij.
Xiloaloes, Nucis methel ana ℥. j.ß.
Portulacę, Lactucę ana ʒ.j.
Scariolæ ʒ.j.ß.
Endiuiæ ℥.j.

Contundantur & reponantur per dies tres in uaſe uitreo, & diſtillentur. Detur ʒ.j. cum uino & aqua. Fumanellus.

Aqua uitæ ad peſtem.

Rad. Angelicæ, Carlinę, Gentianæ, Tormentillę, Zedoariæ, Genitalis cerui ana ℥. ij.
Santalorum omnium ana ℥.j.

Theriacæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0296-8
DFG

A Theriacæ optimæ, Mithridatij ana ℥.iij.
Caphuræ ℈.ij.
Moſchi ℈.j.

Radices inciduntur, miſcenturq; reliquis: deinde uitro impoſita, uini generoſi optimè diſtillati libris tribus perfunduntur, & uaſe diligenter obſerato, macerantur per menſem, ſic ut quotidie commoueantur: poſtea colátur per linteum triplicatum, & uaſi conduntur ad uſum. Præſeruandi gratia ſumuntur guttæ duæ manè cum pane albo: curandi uerò datur uncia ex aqua cardui benedicti, hirundinariæ, ſcordij, uel ſimili. Andernacus.

Alia.

℞. Radicū angelicæ, Rad. tormentillæ, Zedoariæ, Pimpinellę, Enulæ Campanæ, Dictamni ana ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.j.ß.
Santali rubri & citrini, Cort. mali citri ana ʒ.j.

Hæc per biduum macerantur ex uini ſpiritus, uel aquæ fontanæ calentis libris duabus: deinde in duplici uaſe diſtillantur, conduntur q;. Ex hac mane cochleare dimidium, uel per ſe, uel ex alio liquore ſumi poteſt: in curatione integrum. Andernacus.

Aqua ſudatoria ad peſtem.

B ℞. Pimpinellę, Tormentillę, Dictáni albi, Serpentarię, Gentianæ, Zedoariæ, Galangæ ana ℥.v.
Piperis longi, Caryophyllorum, Macis ana ʒ.j.
Theriacæ Alexandrinæ ʒ.ij.
Caphuræ ℈.j.
Cornu ceruini ʒ.ß.

Triduo ex uini generoſi, & aquæ ſcabioſæ æquis partibus macera, in duplici uaſe diſtillantur. Ex hac unciæ tres, aut plures, pro ægri uiribus & natura dantur. Andernacus.

Alia facilis.

℞. Angelicę, Galangę, Ligni Guaiaci, Zarzę parillæ, Cinnamomi, Baccarum iuniperi contuſ. ana ʒ.iij.

In uini generoſi, & aquæ ſambuci ℔.j.ß. macerantur: deinde in balneo Mariæ diſtillantur. Andernacus.

Alia efficaciſſima.

℞. Aquæ theriacalis caphuratæ ʒ.j.ß.
Liquoris tartari correcti ʒ.j.
Spiritus calcanthini ʒ.ß.
Olei unionum G.vj.
Olei coralliorum rub. ℈.j.

Olei terebinthinæ G.v. A
Olei baccarum iuniperi G.iij.
Eſſentiæ chelidoniæ ʒ.ß.
Aquæ rad. tuſsilaginis, Eringij ana ℥.j.
Aquæ florum ſambuci, Violarum lutearum ana ℥.ß.
Vini rubri dulciſsimi ℥.ij.ß.

Omnia miſcentur, paraturq; potio ſudorifera.

Vel Theriacæ optimæ ℥.ij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Piperis ana ʒ.ß.
Cinnamomi, Croci, Euphorbij ana ʒ.j.
Vini ſtillatitij ℥.x.
Liquoris tartari ʒ.ij.

Miſcentur, macerantur, colanturq;. Huius liquoris cochlear ex coralliorum ſucci ℈.j. datur. Andernacus.

Liquor tartari.

℞. Tartari albi ℔.iiij. In puluerem rediguntur: deinde retortæ induntur: hæc in fornacem locatur, & uaſe quod excipit amplo appoſito, iuncturæ luto occludũtur: diligenter: poſtea igne per initia exiguo, tandem auctiore urgetur, donec nulli amplius ſpiritus appareant. tunc refrigeratis uaſis liquor B eximitur, infunditurq; ampullæ uitreæ erectæ, & in balneo calente corrigitur, ſeparaturq; aqua ab oleo. Hæc drachmę inſtar ex aqua fumarię, chelidoniæ, uel ſimili inſtituto conueniente, rectè ad puſtulas gallicas, exanthemata, eryſipelas, arquatum, aquam inter cutem, febres, menſes, aliosq; meatus reſerandos datur. Andernacus.

Aqua theriacalis caphurata.

℞. Spiritus chalcanthini ℥.j.
Liquoris tartari correcti ℥.iij.
Aquæ theriacalis ſequentis ℥.v.

Miſcentur, digeruntur q; in balneo calido per menſem. Datur ʒ.j. ex uino generoſo, uel alio humore idoneo. Ad iam dictos affectus uehementius ualet. Andernacus.

Aqua theriacalis.

℞. Theriacæ Alexandrinæ ℥.v.
Mirrhæ rubræ ℥.ij.ß.
Croci Orientalis ℥.ß.

Mixta ampullæ uitreæ induntur, perfunduntur q; eſſentiæ, ſiue ſpiritus uini optimi ℥.x. operculo diligenter ſuperimpoſito. ſimul macerantur: paraturq; aqua, quę uitro probè reconditur. Andernacus.

Aqua

A *Aqua theriacalis alia.*

℞. Scobis ligni guaiaci ℔.j.
Theriacę Alex. optimæ ℥.ij.
Conſerue roſarum, Bugloſſę, Borraginis ana ℥.ij.
Conſerue helenij, Anthos ana ℥.j.
Spec. diagemmæ, lætitię Galeni ana ʒ.ij.

Fiat infuſio in uaſe oppleto uini albi & aquę bonę ana quartarijs iij. ſuper cineres calidos diſtillētur, in uaſe duplici cum cinnamomo. Dilue in eo quod diſtillatum fuerit, ſacchari quātum ſatis eſt: cola per manicam Hippocratis: dato bibendum his, qui conualeſcunt à morbo Gallico. Rondeletius.

Aqua theriacalis alia.

℞. Theriacę ueteris ℔.j.
Acetoſę M.iij.
Florum Chamomillę, Pulegij, Graminis, Cardui benedicti ana M.ij.

Temperentur in uino albo, diſtillēturq́;: aqua ſeruetur uſui. capiat æger ℥.ij. cum uncijs tribus aquę acetoſę, bugloſſę: & hoc cum ingreditur lectum uel ſtupham. * Hęc aqua curat dolores morbi Gallici, ſi per ſe detur, uel cū decocto milij ſolis, uel bardanę. Ego, inquit, optimo ſucceſſu curaui multos pueros, ſenes & debiles hac potione, uel addendo guttas aliquot decoctio-
B ni communi Guaiaci: propter tenuitatem partium citò penetrat, & ad extra propellit. Hęc aqua cum aqua extinctionis auri omne uitium argenti uiui emundat & caſtigat. Rondeletius.

Aqua theriacalis alia.

℞. Ligni Guaiaci ℔.ß.
Aquę ℔.viij.
Vini albi ℔.ij.
Aquę fumarię, Aquę cichorij, Aquę chamomillę ana ℔.j.

Macerentur ſimul per noctem ſuper cineres calidos, Adde
Polypodij quercini ℔.ß.
Epithymi ʒ.ij.
Aſparagi ℥.vj.
Conſeruæ roſarum, Cichorij, Borraginis, Bugloſſæ ana quart.ij.
Theriacæ bonæ, Conſeruæ enulæ ana quart.j.

Diſtillentur uaſe duplici bene obturato. Doſis ℥.ij. uel ℥.iij. Quod ſi uelis, poteris uncijs tribus aquę theriacalis, addere ſacchari ℥.j. cinnamomi ʒ.j. & rurſus per manicam Hippocratis diſtillare. Datur in morbo Gallico manè in lecto ad ſudores prouocandos. Siluius.

Aqua uitæ precioſa.

℞. Vini ſtillatitij, ſeu aquę uitę ℔.x.

Succi Mellis, Olei chalcanthini, Liquoris tartari ana ℥.vj. A
Meliſſæ, Chelidoniæ, Saluiæ, Roriſmarini, Maioranæ ana M.j.
Zingiberis, Caryophyllorum, Piperis albi, Piperis nigri, Piperis longi, Cubebarum, Cinnamomi, Macis, Myrrhæ rubræ, Maſticis ana ℥.ij.
Cinerum fabarum ℥.v.

Aromata leuiter conteruntur, herbæ inciduntur, omniaq́; miſcentur, & ampullæ uitreæ induntur, ipſaq́; obſerata diebus duodecim in balneo macerantur: pôſt lentiſsimo igne ex eodem diſtillantur, ſeparanturq́;. Deinde

Pulueris zingiberis ℥.j.ß.
Pul. zedoariæ ℥.ij.ß.
Pul. caryophyllorum ℥.ij.
Cubebarum ℥.j.ß.
Amomi ʒ.ij.
Granorum paradiſi ʒ.vj.
Nucis moſchatæ ℥.j.ß.
Cinnamomi electi, Macis ana ℥.ij.
Florum ſulphuris, Florum auri ana ʒ.ij.
Zibetti, Ambræ ana ʒ.ij.ß.
Moſchi G.v.

Hæc in puluerem rediguntur, & pomo ſub cineribus cocto imponuntur: poſtea hoc aquæ uitæ ſuprà diſtillatæ inijcitur, maceraturq́; in calido loco per dies tres, aut quatuor: tum iterum ſeparatur, & aqua uaſe optimè recondita ſeruatur: dantur guttæ quinq́;. * Corpus penetrat, roborat, & renouat. Andernacus. B

Aqua uitæ optima.

℞. Chamomillæ, Meliloti, Flor. Lauendulæ, Sabinæ, Flor. Anthos ana M.j.
Hæc in aquæ uitæ lib. iiij macerentur per horas uigintiquatuor: deinde ex balneo diſtillentur, ſeparenturq́; ita, ut ſi libra extillarit, hæc peculiari uaſe condatur: atq; ſic reliquę deinceps excipiantur, reſeruenturq́;. Prima omniũ eſt pręſtantiſsima: hinc ſecũda: poſtea tertia. * Multi feliciſsimè hac uſi ſunt in præcauenda apoplexia & paralyſi, hoc pacto. Si quis in balneum deſcendens, aquę huius guttas tres ex aqua maioranæ uel ſaluiæ ſumat, is à morbis hiſce per menſem integrum tutus erit: quinetiam eadem naribus admota, tutiorem reddit. ſecurè quoque ſingulis menſibus ſemel guttæ tres uel quatuor ex uino Cretico manè potui ſumuntur. Andernacus.

Liquor auri.

℞. Auri finiſsimi calcinati q.ſ.
Tantum ſpiritus uini ſuper hanc elotam calcem funditur, quantum

ſex di-

A ſex digitos tranſuerſos ſuperemineat: ac iuncturis uaſis probè óblitis, macerantur in aqua temperatè calida, ſiue balneo Mariæ, diebus uiginti aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo uaſis puluere candido, effunditur, & ſpiritus uini ex ampulla uitrea per operculum à flauo auri liquore, modicè ex balneo ſeparatur. Poſtremò idem liquor auri extractus, ad ſummum gradum uſq; eleuari, hoc eſt, quinquies per ampullam incuruatam, retortulam appellant, urgeri debet: atq; tunc quinta auri eſſentia abſolutè parata dicitur, ſummum chemicorum myſterium. Andernacus.

Elixir uitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moſchatæ, Zedoariæ, Zingiberis, Galangæ, Piperis albi, Piperis nigri, Baccarum iuniperi, Corticum citri, Cort. arantiorum, Saluiæ, Baſiliconis, Roriſmarini, Menthæ, Maioranæ, Baccarum lauri, Pulegij, Gentianæ, Calaméthi, Foliorum ſambuci, Roſarum albarum, Roſarum rubrarum, Spicæ nardi, Cubebarum, Aloës hepaticæ, Sem. arthemiſiæ, Sem. maioranæ ana ʒ. ij.

Ficuum, Paſſularum, Dactylorum, Amygdalarum, Pinearum ana ℥. vj.

Mellis albi ℔. j.

Moſchi optimi ʒ. j

Sacchari fini ℔. iiij.

B Miſce contuſis omnibus contundendis, & in aquæ uitæ ℔. xv. infundantur. Stent ita in bocia bene obturata, decem diebus, aut amplius: poſtea in balneo diſtillentur uſq; ad fæcum exiccationem. Poſtea extrahe aquam è recipiente, ponaturq; in Pellicano, & circuletur in fimo equino per duos menſes continuos. Poſt circulationem tuum elixir habebis paratum. Poſt hæc accipe bociam cum reliquijs fæcum, & diſtillentur in cineribus fortiſsimo igne, etiam extillabit aqua rubra inſtar ſanguinis, quæ admodum fœtet, & turbida eſt: quæ & ipſa circuletur, ut prior: & hæc eſt ignea ſubſtantia, quæ etiam ſemimortuos ſuſcitare poteſt. Poſt circulationē ſeruetur. * De priori aqua, quæ per balneum eſt extracta, ſi tertio quôq; die per os ʒ. j. accipiatur, corporis integritatem conſeruat, & à morbis tuetur. Si uulnera ea madefiát bis ter'ue ad ſummum, curantur: oculorum morbis omnibus apprimè conuenit, gutta una inſtillata uiſum conſeruat. Facies & pectus ſæpius hac aqua lota, iuuentutem conſeruat. Per os aſſumpta uenerem ſtimulat, & mulieres infœcundas, ad conceptum diſponit. Poſterior aqua rufo colore prędita, doloribus matricis medetur, per os ſumpta: pondere duarum drachmarum aſſumpta, pleuritidem ſoluit: colicos dolores inunctione curat, ſimiliter & lienis duritiem, dentium dolorem, anhelitus fœtorem, & alia huiuſmodi ſanat. Omnis generis febres tollit, quia potenter omnes humores diſcutit & diſsipat. Si cui ęgroto uocis acciderit priuatio, dabis huius ʒ. j. cum altera drach-

N ma prio-

ma prioris aquæ intra os,& loquetur: quod ego millies, inquit author, expertus ſum. Fiorauantus. A

Aqua mirabilis.

℞. Therebinthinæ ℥.j.
Thuris maſculi ℥.ij
Aloës hepaticæ,Maſticis,Caryophyllorum,Galangæ,Cinnamomi, Croci,Nucis moſchatæ,Cubebarum ana ℥.j.
Gummi hederæ ℥.v.

Omnia ſubtiliſsimè pulverizẽtur: deinde in alembico bene lutato,diſtillentur lento igne.Prima aqua erit clara & alba,donec incipiat croceari & inſpiſſari: tunc remoue ipſam,& collige ſecundam,quæ erit crocea,ſpiſſa,& priori ſupernatat.Cum aũt color ille croceus magis intẽditur,remoueatur ſecũda, quia uenit tertia: quæ eſt ſicut mel clarũ, & propriè balſamum uocabitur,& eius facultates quoq; obtinet. Si eius guttam cum cuſpide cultelli in fundo cyathi aqua pleni poſueris,nõ diſſoluitur,quẽadmodum uerũ balſamũ:poſtquã ſteterit per unam horã, uenit in ſuperficie aqua ſine diſſolutione. Ardet quoq;.Deinde cõgelat lac,ſi in una libra lactis ponatur una gutta tepida,ſtatim cõgelat illud,ſicut balſamum. * Prima aqua balſamũ dicitur,& hęc curat fiſtulã,ſonitum auriũ,ſi de ea duas uel tres guttas impoſueris. Secunda aqua uocatur oleũ balſaminum: quæ curat oculos expalpebratos, leproſos & lachrymoſos ſubitò, ſi cũ ea manè & ſerò laueris. Tertia uocatur balſaminum oleũ artificiale,quod in facultatibus idem eſt,quod naturale. Curat & ſtringit omnem tineam,ſcabiem,& ſuperfluitatem,in quacũq; parte humani corporis acciderit: omnia apoſtemata, & omnia ulcera recenter euenientia, omnẽq; tumorẽ oculorũ,ſi cum ea laueris. Repercuſsiua eſt magis humorum frigidorum,quàm ulla alia medicina. Omnẽ dolorem dentiũ, uel ex uerme, uel ex humore fluente,ſi cum ea laueris, curat,reſtringit,& interficit.Et in omnibus uenenis frigidis,ſicut bufonis,araneæ,ſerpentis,ſcorpionis,optimè ualet:nec eſt poſsibile,ut hominem lædant, ſi aliquis ab illis pũctus, guttam tepidã huius appoſuerit. Omnia ulcera,quãtumq; profunda ſint, ſiue in carne,ſiue in neruis & oſſe,& apoſtemata ſanioſa, ſi cum ea laueris, ſine aliqua tenta curat intra nouẽ dies,quãtuncunq; terribilia,ſeu immũda, fiſtulata ſeu cancrata fuerint,etiã Noli me tãgere,& morbum Ægidij: habet etiam mirabiles effectus in dulcificatione corporũ metallicorum. Omnẽ guttam frigidam,ſi cũ ea laueris,& cũ panno lineo ſupra locũ doloris emplaſtraueris,curat,& percuſsiones lapide, uel caſu, lęſione loci facta, panno lineo in eo tincto & ſuperpoſito deſiccat & reſtringit, neruosq; fortificat uel confortat. Et ſcias quòd eſt calidiſsima ſupra omnem gradum,& nulla res calidior reperiri poteſt: & eſt tantę penetrationis & caliditatis, quòd ſi unam guttam tepidam

A dam poſueris ſuper manum, ſtatim penetrat ſine læſione, & non ſenties. Tumorem pedum, tibiarum, & dolorem iuncturarum lęſione ibi facta ſuperpoſita curat ex frigida cauſa, uel ex ſanguine corrupto. Dicitur hic liquor Mater balſami: quem ſi probare uolueris, accipias pullum deplumatum, & mundatum à uiſceribus: poſtea calefac eum ad ignem tandiu, quòd uix poſsit teneri in manu: poſtea line eum cum dicto oleo, & expone ſoli per duas horas ad exiccandum, & iterum iteretur ungendo cum dicto oleo, & deſiccetur: poſtea ubi uis repone, quia nunquam putrefiet. & huius generis plures habet facultates. Bertapalia.

Aqua optima ad hydropem.

Eupatorij, Endiuiæ, Scolopendrij ana M.j.
Herbæ Peti M.iij.
Florum ireos noſtrat. Florum ſambuci ana P.j.
Radicum Aſparagi, Apij, Fraxini, Rubię, Tormentillę, Acori ana ℥.ß.
Ebuli, Ireos noſtr. ana ℥.j.ß.
Seminis Cucurbitę, Melonum, Citrulli, Cucumeris, Endiuię, Scariolę, Lactucę, Portulacæ, Halicacabi ana ʒ.ij.
Corticum Tamaricis, Capparorum ana ℥.ß.
Cort. Sambuci, Ebuli ana ℥.ij.
Hepatis lupini ℥.ij.ß.
B Ventriculorum gallinæ ſicc. ℥.ß.
Scillæ ℥.ß.
Acinorum ſambuci M.ij.
Cantharidarum ʒ.j.
Succi herbę Peti ℔.j.
Succi Ireos noſtrat. Ebuli, Sambuci ana ℥.iiij.
Aquæ herbę Peti ℔.j.ß.
Aquę florum Sambuci, Ireos, rad. Ebuli, cort. Sambuci ana ℔.ß.
Aceti ℥.ij.
Mellis ℥.iiij.
Cinnamomi electi ℥.j.
Spicæ Indicæ ʒ.ij.

Contundenda contundantur bene, miſceātur, & macerentur per horas 24. deinde in cineribus igne perquàm lento diſtillentur. Aquę addatur ſalis abſinthij ℥.ß. & ſeruetur. Datur quotidie ℥.j.ß. uel ℥.ij. manè ſtomacho ieiuno. Hac etiam uinum hydropicorum dilui poteſt. Experta eſt ad hydropem.

Aqua bona ad phthyſim.

℞. Limac. ſeu cochlearum mundat. & inciſ. ℔.j.
Carnis caponis inciſę ℔.ß.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0303-1 DFG

A

Caudarum cancrorum mund. & inciſ. ℥.iij.
Pinearum mundat. Amygdal. dulcium ana ℥.iij.
Seminis Melonum, Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris ana ℥.ß.
Seminis Papaueris albi ʒ.ij.
Paſſularum, Ficuum, Sebeſten, Iuiubarum, Glycyrrhizæ ana ℥.ß.
Gummi tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Thuris, Maſticis ana ʒ.j.
Boli Armeni, Terræ ſigillatæ ana ʒ.vj.
Radicis conſolidæ maioris ℔.ß.
Conſeruæ Roſarum, Violarum, Borraginis, Ireos, Enulæ ana ℥.j.
Pulmonis uulpini ʒ.vj.
Sanguinis draconis ʒ.ij.
Spec. Diagemmæ, Diamarg. frig. Lætitiæ ana ʒ.ij.
Oſsis de corde cerui ℈.j.
Roſarum rubr. ʒ.iij.
Aquæ Conſolidæ maioris, Tuſsilaginis ana ℔.j.
Aquæ Meliſſæ, Bugloſſæ ana ℔.ß.
Aquæ capillorum Veneris ℔.ß.
Medullæ panis albi, in uino maluatico infuſæ q.ſ. Contundenda contunde, miſce, & in balneo Mariæ, uel cineribus lento igne diſtilla: ac conſerua.

Aqua precioſa.

B

℞. Vini maluatici opt. menſ. vj. ponatur in bocia, & diſtilletur ſuaui igne per cineres, ſeptem uel nouem uicibus: aquam uitæ ſic bene rectificatam pone in uitro cum ſequentibus:

℞ Sperma ceti, Ambræ electæ, Rhabarbari optimi ana ʒ.ij.
Moſchi fini ʒ.j.

Pone huiuſmodi res in ſacculum uel pilam de panno raro, ſubtili, & bene mũdo. Huiuſmodi ſacculus poſtea ponatur ad uinum ſuprà rectificatum, & bene claudatur orificium uitri: efficietur tale uinum aurei coloris. Poſſet & cinnamomi aliquid addi, & erit magis delectabile. * Virtutes huius aquæ: uenena curat & expellit. Ad præſeruandum contra peſtem detur gutta una manè, cum modica medulla panis, factis prius alijs purgationibus, & phlebotomia. Infecto uerò da teſtam nucis moſchatæ plenam cum mica panis albi: deglutiendo curat. Euonymus.

Aqua mirabilis ad uiſum.

℞. Succi Fœniculi, Chelidonij, Rutæ, Euphragiæ ana ℥.ij.
Mellis ʒ.x.
Sarcocollæ, Antimonij, Tutiæ, Aloës ana ℥.ß.
Fellis Caponum, Gallorum, Gallinarum ana ʒ.ij.

Nucis

A Nucis moſchatę, Croci, Caryophyllorum ana ℥.j.
Sacchari candi de ſyrupo roſ.ℨ.vj.
Hepatis hircini ſani ℥.ij.ß. Anthos M.ß.

Contundenda contundátur ſubtiliſsimè, & hepar fruſtatim incidatur: deinde omnia miſceantur, & ponantur in alembico uitreo, & ſecũdum artem bis diſtillentur. * Viſum caliginoſum mirabiliter clarificat, & ſanitatem oculorum conſeruat, intra oculos poſita. Iohannes de Vigo.

Aqua ad uiſum alia.

℞. Seminis Fœniculi, Petroſelini, Apij, Sileris montani, Aniſi, Carui, Seminis Gallitrici, Rad. Chelidonię, Rad. Acori, Betonicæ, Agrimoniæ, Tormentillæ, Rutæ, Verbenæ ana part. æquales.

Terantur & ponãtur prima die in urina pueri uirginis: ſecunda in uino albo: tertia in lacte mulieris, ſiue aſinæ: quarta die diſtillentur hęc omnia, & ſerua ut balſamum, & obtura uas ne reſpirare poſsit. * Viſum acuit, & oculos clarificat, & maculas & panum delet. Petrus Hiſpanus.

Aqua corrodens loco cauterij.

℞. Salis nitri ℥.ij.
Vitrioli Romani ℔.j.
Cinnabaris ℥.iiij.

B Quælibet per ſe terantur, deinde ſimul miſceantur, & per alembicum diſtillentur, & aquam collige. Bertapalia.

Alia.

℞. Vitrioli Romani ℥.vj.
Salis, Nitri ana ℥.ij.
Gallarum, Salis Ammoniaci ana ℥.viij.
Vitrioli non rubefacti ℥.ij.

Omnia diſtillentur alembico, & in uaſe ſeruentur uitreo. * Eſt ruptorium, quo omnem contingit incidere tumorem, uel abſceſſum abſque ferro. Vſus quidem eſt, ut oliuæ ſarmento ligno' ue acuto in hac madente aqua, tumor incidatur: qua pariter & porri tolluntur. Fumanellus.

Aqua ad dentes.

Salis ammoniaci, Salis gemmæ ana ℥.iij.
Aluminis ſaccharini ℥.j.ß.
Salis communis ℥.j.

Trita diſtillentur in alembico uitreo. Extracto inde liquore dentes cum petra fricentur: deinde abluatur os modico uino albo. Euonymus.

Aqua fortis.

℞. Salis nitri, Vitrioli ana ℔.ij.
Aluminis uſti ℥.viij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0305-3

Omnia ſubtiliſsimè terantur: poſtea ponantur in cucurbitam uitream bene lutatam: da ſibi ignem, per horas decem ſemper augendo. Euonymus. A

Alia.

℞. Auripigmenti, Floris æris ana ℥.ij.
Vitrioli Romani ℔.j.ß.
Salis nitri ℔.ij.
Aluminis ℔.iij.

Omnia pulverizentur, & fiat ſecundum artem diſtillatio. Euonymus.

Alia.

℞. Salis petræ, Vitrioli Romani ana ℔.ij.
Aluminis uſti ℔.ß.

Pulverizentur omnia, & in cucurbita ponantur, & diſtillentur. Euonymus.

DE SYRVPIS CAP. II.

SYrupus eſt medicamenti forma liquidior, ex ſuccis uel alijs plantarum partibus, cum humore aliquo percoctis, & mellitis uel ſaccharatis, ad ſaporis gratiam, & cuſtodiæ diuturnitatem. Sũt autem, &c. *Vide ſign.* ☙

A

B

Vel ſimplices, uel ex multis cõpoſiti: atque uel

- Vſuales ſeu officinales,
  - Alterãtes ſeu concoquentes
    - Bilẽ in
      - Capite
        - Syrupus de nymphea.
        - Syrupus de papauere.
      - Thorace
        - Syrupus infuſion. uiolarum.
        - Syrupus de ſucco uiolarum.
        - Syrupus uiolarum.
        - Syrupus de iuiubis.
        - Granatorum dulcium.
      - Stomacho
        - Syrupus acetoſus S.
        - Syrupus granatorum acid.
        - Oxyſacchara ſimpl.
        - Oxyſacchara comp.
        - Syrupus de agreſta.
        - Syrupus infuſ. roſarum.
        - Syrupus de ſucco roſarum.
        - Miua cotoneorum.
        - Syrupus de ſucco myrtil.
        - Syrupus myrtinus.
      - Corde
        - Syrupus de ſucco Acetoſæ.
        - Syrupus
          - Acetoſit. Citri.
          - Arantiorum.
          - Limonum.
      - Hepate
        - Syrupus de ſucco endiuiæ.
        - Syrupus endiuiæ.
        - Cichorij.
    - Pituitam. } Vide *in ſequentibus ſignum* A.
    - Melãcholiam. }
  - Purgãtes humores
    - Simplices:
      - Bilem
        - Infuſio roſarum.
        - Infuſio uiolarum.
        - Syrupus ex floribus perſicorum.
        - Syrupus de cichorio cum rhabarbaro, *&c.*
      - Pituitam
        - Syrupus de bryonia.
        - Syrupus de hermodactylis.
    - Mixtos
      - Syrupus diaſereos.
      - Syrupus diacnicu.
- Minus uſuales
  - Alterantes
    - Bilem.
    - Pituitam.
    - Melancholiam.
  - Purgantes
    - Bilem, Pituitam.
    - Atram bilem, Aquas.

Syrupi

A

A. Syrupi *ſimplices & compoſiti, alterantes ſeu concoquentes*

- *Pituitam in*
  - Capite
    - Syrupus de betonica.
    - Syrupus de ſtœchade
      - Compoſitus.
      - Simplex.
  - Thorace: Syrupus
    - De hyſſopo.
    - De praſsio.
    - Capillorum Veneris.
    - De betonica.
    - Glycyrrhizæ.
    - De calamentho.
    - Scabioſæ, *&c.*
  - Corde, — Syrupus Biſantinus.
  - Stomacho
    - Aqua mulſa.
    - Syrupus — De abſynth. De menta.
    - Mel roſarum colatum.
    - Oximel ſimplex.
    - Oximel compoſitum.
    - Oximel ſcilliticum.
  - Hepate: Syrupus
    - Acetoſus ſimplex.
    - De duabus rad.
    - De quinq; rad.
    - De Eupatorio, *&c.*
  - Matrice: Syrupus *de*
    - Artemiſia.
    - Calamentho, *&c.*
- Melan- *cholia in*
  - Corde: Syrupus de
    - Pomis.
    - Succo borraginis.
    - Succo bugloſſæ.
  - Hepate *&* ſplene
    - Syrupus de epithymo.
    - Syrupus lupulorum.
    - Syrupus ſplenicus.
    - Syrupus de fumoterræ.

B

DE SYRVPIS OFFICINALIBVS, CONcoquentibus bilem in capite.

Syrupus de Nymphea ſimplex.

Flores nymphee, quot uoles macerato, ac ter flores mutato. horum infuſionis accipies ℔.iiij. ſacchari quod ſufficit. miſceantur, & coquantur uſque ad ſyrupi conſiſtentiam: deinde in uaſe uitreo, uel figulino uitrato ſeruetur per annum. Doſis à ſeſcuncia, uſque ad uncias duas, cum aquæ appropriatæ dupla quantitate. *Bilis flauę feruoré extinguit, ideoq; mirificè ardentibus, alijsq; febribus acutis auxiliatur. Somnum quoq; conciliat. Nicolaus.

Syrupus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0308-0

A *Syrupus de nymphea compoſitus.*

℞. Florum nymphee albæ ℥.ij.
Nymphee luteæ, Seminum pſyllij integri, Acetoſæ ana ℥.j.
Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Lactucæ ana ℥.ß.
Endiuiæ ſat. Endiuiæ ſyl. Portulacæ ana ʒ.ij.
Radicum fœniculi ℥.j.
Coquuntur in aqua hordei ſufficienti: & colaturæ adduntur,
Sacchari ℔.j.
Vini granat. acidorum, Aceti albi ana ℥.ij.
Fit ſyrupus, & aromatizatur cum
Santali citrini, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.ß.
Conſeruatur in uaſe uitreo uel uitrato figulino ad annos duos. Doſis & actio, ut pręcedentis. Franciſcus Pedemontanus.

Syrupus de papauere ſimplex.

℞. Capitum recentium papaueris albi, nigri ana ʒ.lx.
Aquæ pluuiæ ℔.iiij.
Coquuntur ad conſumptionem librarum duarũ & dimidię aquę: & additis
Sacchari, Penidiorum ana ℥.vj.
Fit ſyrupus. Conſeruatur in uaſe uitreato cooperto per annum unum.
B ∗ Valet ad catarrhum & tuſsim, ſomnumq; conciliat. Meſues.

Syrupus de papauere compoſitus.

℞. Papaueris albi, nigri ana ʒ.l.
Capillorum Veneris ʒ.xv.
Glycyrrhizæ ʒ.v.
Iuiubas numero xxx.
Seminis lactucę ʒ.xl.
Seminis maluę, Cydoniorum ana ʒ.vj.
Coquuntur in ℔.iiij. aquę, uſq; ad duas, & cum
Penidiorum, Sacchari ana ℥ viij.
Fit ſyrupus. Conſeruatur in uaſe uitreo, uel figulino uitreato ad annos duos. Datur à ſeſcuncia uſq; ad uncias duas, cum dupla aquę ſtillatitię appropriatę quantitate. ∗ Valet ad tuſsim ſiccam, phthiſim, catarrhum calidum & acrem, ſomnumq; conciliat. Meſues.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS BILEM flauam in thorace.

Syrupus infuſionis uiolarum.

℞. Infuſionis roſarum ℔.v.
Sacchari clarificati ℔.iiij.

Coquantur cum facilitate. Seruetur in uaſe uitreato per annum. Doſis ab ℥.j.ß.ad ℥.ij. * Eſt conueniens ad extinguendam ſitim in febribus acutis, & ad remittendum exceſſum caliditatis in eis, confortans ſtomachum relaxatum, & hepar ſupercalefactum, & cor, reſiſtens putredini, cõueniens tempore peſtilentiæ, & reſiſtens uenenoſitati. A

Syrupus de ſucco uiolarum.

℞. Violarum recentium iamiam lectarum quantitatem ſatis magnam, & decerpe ab ijs purpurea foliola, & abijce uirides eorum cauliculos, quoniã herbaceam habent acrimoniam, & floridum colorem hebetant. Contunde deinde decerpta uiolarum folia in mortario marmoreo, & exprime. mox

℞. Expreſsi ſucci ℔.ij. Sacchari ℔.iiij.

Saccharum prius clarificetur, & ad iuſtam conſiſtentiam coquatur: amoto deinde ab igne ſaccharo, tepefieri ſinito, & ſuccum infundito, & rurſum lento igne ad ſpiſsitudinem coquito, & emicantem in coquendo ſpumam continuò auferto. Quidam ſpumam non auferunt, ne color pereat. Sed citò corrumpitur, cum ſpuma repoſitus.

Conſeruatur per annum. Datur à ſeſcuncia ad ʒ.ij.

* Bilis acrimoniam obtundit, ac ob lentorem thoracis uitijs eſt aptum.

Syrupus uiolarum.

℞. Violarum ℥.ij. B

Seminis Cytoniorum, Maluę ana ℥.j.

Iuiubarum, Sebeſten ana numero xx.

Aquę cucurbitę quantum ſufficit. Sacchari ℔.j.ß.

Coquantur ſecundum artem. Conſeruetur in uaſe uitreato per annũ. Datur à ſeſcuncia uſq; ad ℥.ij. cum aqua ſtillatitia appropriata. * Prodeſt pleuritidi & tuſsi à cauſa calida. Meſues.

Syrupus de iuiubis.

℞. Iuiubarum num. lx.

Violarum, Seminis maluarum ana ʒ.v.

Capillorum Veneris ℥.j.

Cotoneorũ, Sem. papaueris albi, Melonũ, Lactucę, Tragacãthę ana ʒ.iij.

Liquiritiæ, Hordei mundati ana ℥.j.

Decoquantur in libris quatuor aquę fontium ſecundum artem, uel aquę pluuialis uſq; ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & in colatura addantur zucchari clarificati ℔.iij. Et fiat ſyrupus debito modo decoquendo. Cõſeruetur ad annos duos. Doſis ut præcedentium. * Syrupus de iuiubis, confert ad raucedinem uocis, & tuſsim, & pleureſim, & in ulcere ueſicę mirè prodeſt. Meſues.

Syrupus granatorum dulcium.

℞. Succi granatorum dulcium ℔.v.

A Sacchari albiſsimi ℔.iij.

Coquantur ſecundum artem. Conſeruatur in uaſe uitreo per annum. Doſis, ut præcedentium. * Sitim, tuſsim, & pleuritidem iuuat. Meſues.

ANNOTATIO.

Malè hodie faciunt Syrupum granatorum, indifferenter cum dulcibus acetoſa granata miſcentes: oportet enim utrunq; Syrupum, tam acetoſorum quàm dulcium granatorũ, ſeorſim conficere: nam diuerſis morbis, morborumq; accidentibus medentur. Cordus.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS BIlem flauam in ſtomacho.

Syrupus acetoſus ſimplex.

℞. Aceti uini ℔.iij. Sacchari clarificati in aqua ℔.v.

Coquantur ſecundum artem. * Eſt communis ad omnem materiam: digerit choleram, phlegma, & melancholiam: rationeq; aceti attenuat craſſos humores, incîdit uiſcoſos, duros mollit, ineptos euellit, ubiq; penetrat, oppilationes aperit, prouocat urinam, putredini reſiſtit, & corrigit malitiam humorum. idcirco in febribus peſtiferis iuuat: ſed ratione remiſſæ frigiditatis, tenues & ſubtiles humorum partes inſpiſſat, adæquat calorẽ, refrigerat, uiſcera lenit, & ſitim ſedat. Meſues.

Syrupus acetoſus compoſitus.

B ℞. Radicum Fœniculi, Apij, Endiuiæ ana ℥.iij.
Seminis Aniſi, Fœniculi, Apij ana ℥.j.
Seminis Endiuiæ ʒ.iiij.
Aquæ quantum ſufficit ℔.iij. Aceti acerrimi ℔.ij.

Coquantur ſecundum artẽ. Conſeruatur ad annos duos. Doſis à ſeſcuncia ad uncias duas cum aqua aliqua conueniente. * Syrupus acetoſus cũ radicibus: cuius operatio eſt ad choleram groſſam, difficilem, & ad phlegma: incîdit enim & abſterget, aperit oppilationes quę ſunt in hepate, & ſplene, & in renibus. Meſues.

Syrupus granatorum acetoſorum.

℞. Succi granatorum acetoſorum ℔.v.
Sacchari albiſsimi ℔.iij.

Coquantur ſecundum artem. * Febres bilioſas, & quæ ex pituitoſis flammã multam inuehunt, iuuat. Meſues.

Oxyſacchara ſimplex.

℞. Sacchari albi ℔.j.
Succi malorum granatorum acetoſorum ℥.viij.
Aceti ℥.iiij.

Coquantur cũ facilitate ad ignẽ in uaſe ſtanneo, dũ Syrupi craſſamentũ adſciſcat. * Digerit materias cholericas phlegmati miſtas, quæ grauant ſto-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0311-5

machum & prçcordia, & faciunt tertianas duplas inordinatas, quas uocant erraticas, & ſimiles quartanis duplis. Nicolaus. A

Oxyſacchara compoſita.

℞. Capillorum Veneris, Linguæ ceruinę, id eſt, Phyllitidis, Scolopendrię, id eſt, Aſplenij, Polytrichi, Hepaticę, Violarum, Radicum Fœniculi, Ruſci, Aſparagi, Graminis ana ℔.j.

Hoc modo confice. In ſucco malorum granatorum, herbas, radices triduum macerato, quarto die parum bullire ſinito, cum forti expreſsione percolato, poſtremò addito ſaccharo quod ſatis fuerit, ad iuſtam craſsitiem coquito, & conſeruato ad annos duos. Doſis ut prçcedentium. * Concalefacta corpora potum iuuat: longis febribus, quas ſanguis aut bilis creauit, & calori iecinoris auxilio eſt, & lienis obſtructiones tollit. Nicolaus.

Syrupus de Agreſta.

℞. Agreſtę ℔.v.
Sacchari clarificati ℔.iij.ß.

Coquantur ſecundum artem. * In magnis æſtibus ad ſitim reſtringendam mirificè confert, uomitum & alui profluuium bilioſum ſiſtit, febribus bilioſis ſuccurrit, grauidarum uomitum etiam reprimit, ac uentriculum earundẽ firmat, uenenisq; aduerſatur. Meſues.

ANNOTATIO. B

Agreſta eſt ſuccus uuarum immaturarum, qui Græcè uocatur Omphacium, *& inſpiſſatus ſeruatur: hoc autem loco recipienda eſt Agreſta nondum ad ſpiſsitudinem decocta.*

Agreſta exprimi debet ex generoſiſsimis uuis, apud nos paulò ante maturitatẽ. Cordus.

Syrupus infuſionis roſarum.

℞. Infuſionis roſarum ℔.v.
Sacchari clarificati ℔.iiij.

Coquantur cum facilitate, & conſeruentur per annum in uaſe uitreato cooperto. Doſis ut prçcedentium. * Eſt conueniens ad extinguendam ſitim in febribus acutis, & ad remittendum exceſſum caliditatis in eis, confortans ſtomachum relaxatum, & hepar ſupercalfactum, & cor, reſiſtens putredini, conueniens tempore peſtilentię, & reſiſtens uenenoſitati.

Syrupus de ſucco roſarum.

℞. Succi roſarum depuratarum ℔.j.ß.
Zucchari clarificati ℔.j.ß.

Fiat ſyrupus ſecundum artem, ut decet. * Aluum compreſsione ſoluit, uncijs tribus ſumptis: ſed multò clementius, quàm qui ex multis roſarũ recentium infuſionibus paratus eſt. Meſues.

Miua Citoniorum ſimplex.

℞. Succi citoniorum depurat. ℔.xij.

Coquan-

A Coquantur ad medietatem: & affunde uini ueteris opt. ℔. viij.

Sacchari ℔. xij.

Coquantur ſecundum artem.* Ventriculum roborat, & cibum in eo continet. Meſues.

Miua Citoniorum aromatica.

℞. Succi Citoniorum acetoſorum ℔. xx.

Vini ueteris optimi ℔. x.

Mellis deſpumati optimi ℔. vj.

Poteſt tamen etiam cum Saccharo fieri. Coquantur ad perfectionem, & aromatizentur, in ſindone ligatis, cum Cinnamomi electi, Cardamomi maioris ana ℥. iij. Caryophyllorum ℥. ij.

Zingiberis, Maſtiches ana ℥. j. ß.

Croci ℥. ij.

Xiloaloes, Macis ana ℥. j. ß.

Moſchi ℨ. j.

Galliæ Moſcatæ ueræ ℨ. ij.

Fiat ſecundum artem.* Ventriculum, hepar, & cætera uiſcera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, uomitum & lienteriam ſedat. Nicolaus.

Syrupus de ſucco Myrtillorum.

B ℞. Succi Myrtillorum depurati ℔. viij.

Sacchari clarificati ℔. iiij.

Coquantur ſecundum artem.

Curandum eſt ut efferatur ex Italia, aut Narbonenſi Gallia Myrtillorum ſuccus, ſi quis uolet hunc Syrupum conficere.

* Syrupus Myrtillorum uentriculum & uiſcera roborat, ob id fluorē alui antiquatum ſiſtit, & tuſsim mitigat. Meſues.

Syrupus Myrtinus compoſitus.

℞. Myrtillorum ℥. xx.

Santali albi, Sumach, Balauſtiorum, Berberis ana ℥. xxx.

Meſpilorum ℥. centum.

Succi Granatorum, Pomorum agreſtium ana ℔. ij.

Omnia in dictis ſuccis coquantur, & fiat Syrupus cum

Sacchari ℔. v.

ſecundum artem. * Hic Syrupus ſiſtit uentris fluorem etiam antiquum, & ſcreatum ſanguinis. Meſues.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS bilem flauam in corde.

Syrupus de ſucco acetoſæ.

℞. Succi acetoſæ depurati ℔. iij.

Sacchari clarificati ℔.ij.

Coquantur ſecundum artem. * Febribus bilioſis & peſtilentialibus ſaluber eſt, cordis & uentriculi flammeũ calorẽ extinguit, ipſaque roborat. Meſues. A

Syrupus de acetoſitate citri.

℞. Succi acetoſitatis citri ℔.xij.

Decoque in uaſe uitreato ſuper prunas cum facilitate, uſquedũ conſumatur tertia pars ipſius: deinde coletur, & dimittatur donec clarificetur: & accipe ex eo quod clarum eſt ℔. vij. & funde ſuper ipſum ex Iuleb claro & depurato ℔.v. & coquatur donec inſpiſſetur. Si aũt æſtas fuerit, dimittatur in ſole, donec eius aquoſitas conſumatur. * Syrupus de acetoſitate citri, ad omnes ægritudines bilioſas ex pura bile ualet, & peſtilentes, uel quæ ueneni naturam ſapiant, & ad ſitim extinguendam: ebrietati reſiſtit, uertiginem iuuat. Meſues.

ANNOTATIO.

Rarò habent pharmacopolæ ſyrupum acetoſitatis Citri uerum: nam plerunq; uenditur pro eo ſyrupus citriorum conditorum. Porrò cum quis bene conficere uoluerit, oportet, ut per filtrum aut pãnum deſtilletur acetoſitas citriorum, ſine ulla ui aut expreßione: alioquin coagulatur, cum refrixerit, ſyrupus. Cordus.

De ſyrupo Aranciorum acetoſorum.

℞. Succi Aranciorum acetoſorum per pannum aut filtrum diſtillati ℔.vj. B

Sacchari albiſsimi ℔.iij.

Coquantur ſecundum artem.

Ad hunc modum poteſt etiam fieri ex ſucco Aranciorum dulcium.

Syrupus acetoſitatis limonum.

℞. Acetoſitatis limonum maturorum, per filtrum deſtillatæ ℔.vj.

Sacchari albiſsimi ℔.iij.

Coquantur ſecundum artem. * Vehementius infrigidat, & penetrat, quàm ſyrupus acetoſitatis citri: & ualet contra putrefactionem, contra uermes, uehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS BILEM flauam in hepate.

Syrupus de ſucco endiuiæ.

℞. Succi Endiuiæ depurati ℔.viij.

Sacchari Tabarzeth ℔.v

Coquantur ſecundum artem. * Valet principaliter ad omnes ſupercalfactiones hepatis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & in morbo laterali maximè conuenit.

A *Syrupus de Endiuia compoſitus.*

℞. Endiuiæ recentis, Borraginis, Scariolæ, Hepaticæ, Meliſſæ, Bugloſſæ, Lactucæ, Eupatorij ana M.j.

Seminum frigidorum maiorum ana ℥.j.

Santali albi, rubri ana ʒ.j.

Florum cordialium ana ʒ.iij.

Coquantur ſecundum artem, in ſufficienti quantitate aquæ: deinde cola: & colaturæ adde,

Succi Endiuiæ depurati ℔.j.

Vini Granatorum ℥.iij. Sacchari albi ℔.iiij.

Fiat Syrupus ſecundum artem. * Valet præcipuè ad ſupercalefactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter cõfert cuilibet complexioni calidę, & eſt aperitiuus oppilationum, & cõfortatiuus membrorũ debilitatorum à mala complexione calida: eſt etiam digeſtiuus materiarum cholericarum acutarum.

Syrupus Endiuiæ compoſitus.

℞. Succi Endiuiæ, Hepaticę ana ℔. iij.

Clarificentur prædicti ſucci ad ignem ut expedit.

Roſarum, Violarum, Lenticulæ aquæ, Polytrichi ana ℥.ß.

B Capillorum Veneris, Hordei mundati, Sem. frig. maiorum ana ℥.j.

Sacchari quod ſufficit. Fiat ſyrupus, & aromatizetur cum ſantalis albis & rubris.

Berberis, Sem. cotoneorum, Ligni aloes, Cinnamomi, Cort. citri ana ℈.j. Valet ad ſuprà dicta. Gentilis de Fulgineo.

Syrupus de Cichorea, ſine rhabarbaro.

℞. Endiuiæ domeſticæ & ſylueſtris, Cichoreæ, Taraxacum, id eſt, ſerum ſylueſtrem ana M.ij.

Cucurbitæ, Hepaticæ, Scariolæ, Lactucæ, Fumiterræ, Lupinorũ ana M.j.

Hordei non excorticati, Alkekengi ana ℥.iiij.

Liquiritiæ, Capillorum Veneris, Ceterac, ſiue ſcolopendriæ, Polytrichi, Adianthos, Cuſcutæ, id eſt, podagræ lini ana ʒ.vj.

Radicum Fœniculi, Apij, Aſparagi ana ℥.ij.

Ferueãt in aqua ſufficiẽti, & colẽtur, & cũ zuccharo albo ſolido fiat ſyrupus.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIbus pituitam in capite. (Nicolaus.

De ſyrupo de betonica.

℞. Succi betonicæ crudi partes tres. Sacchari boni partes duas. Coquantur ſimul, & deſpumentur, quoad ſyrupi conſiſtentiam acquirat. Vires ipſius herbæ retinet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0315-8

Syrupus de ſtœchade ſimplex. A

℞. Florum ſtœchadis ʒ.xxx.
Thymi, Calaminthæ, Origani ana ʒ.x.
Aniſi ʒ.vij.
Paſſarum purgatarum ℥.iiij.
Aquæ quod ſatis eſt. Coquantur ſecundum artem, & colaturæ adde mellis ℔.iiij.ß. Condiatur cum
Cinnamomi, Calami aromatici, Zingiberis ana ʒ.j.ß.
Ligentur in ſindone, & in ſyrupo ſuſpendantur. *Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, ut paralyſim, epilepſiam, conuulſionem, ſpaſmū cynicum, tremorem: ac uentriculum firmat.

Syrupus de ſtœchade compoſitus.

℞. Florum ſtœchadis ʒ.xxx.
Thymi, Calaminthę, Origani ana ʒ.x.
Aniſi, Pyrethri ana ʒ.vij.
Piperis longi ʒ.iij.
Zingiberis ʒ.ij.
Paſſularum enucleatarum ℥.iiij.
Aquæ quantum ſufficit: Mellis optimi ℔.v.
Coquantur ſecundum artem lento igne. Colaturæ adde mellis prędictas ℔. v. & cum reponis, tum condias ſequentibus ſpeciebus, in ſindone rara & mūda ſuſpenſis. B
℞. Cinnamomi, Calami aromatici, Spicæ nardi Indicę, Croci, Zingiberis, Piperis nigri, Piperis longi ana ʒ.j.ß.
Contundantur groſſo modo. Idem quod præcedens efficit. Meſues.

DE SYRUPIS CONCOQUENTIBUS pituitam in thorace.

Syrupus de hyſſopo.

℞. Hyſſopi aridi, Rad. Apij, Fœniculi, Petroſelini, Glycyrrhizę ana ʒ.x.
Hordei mundati ℥.ß.
Seminis maluæ, Sem. citoniorum, Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Capill. Veneris ʒ.vj.
Iuiubarum, Sebeſten ana n.xxx.
Paſſularum enucleatarum ℥.j.ß.
Ficuum ſiccarum, Dactylorum pinguium ana n.x.
Penidiarum albarum ℔.ij.
Confice ſecundum artem. Conſeruatur ad annos duos in uaſe uitreato.
*Ad uitia thoracis & pulmonis efficax eſt, humoresq́; excreatu difficiles extenuat & educit. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0316-4
DFG

A *Syrupus de praſſio.*

℞. Marrubij ℥. ij.
Capillorum Veneris, Hyſſopi, Calaminthæ, Aniſi ana ʒ.vj.
Rad. Apij, Fœniculi ana ʒ.v.
Sem. Maluæ, Fœnigræci, Lini, Iridis ana ʒ.iij.
Sem. Cydoniorum ʒ.ij.
Vuarum paſſarum purgatarum ℥.ij.
Ficus paſſas pingues n. xvj.
Penidiorum, Mellis ana ℔.ij.
Aquæ quod ſufficit. Fiat ſyrupus.

* Thoracem & pulmones expurgat pituita craſſa, lenta, putri: hinaſthmati, & antiquæ tuſsi prodeſt: quales affectus ſenibus & naturâ frigidis ſunt frequentes. Meſues.

Syrupus capillorum Veneris, ſimplex.

℞. Infuſionis capill. Veneris recentium ter factæ ſecundum artem ℔.iij.
Sacchari albi ℔.ij. Coque, fiat ſyrupus.

Syrupus capillorum Veneris compoſitus.

℞. Capillorum Veneris M.ij.
Adianti, Scolopendriæ, Polytrichi ana M.j.
B Iuiubarum, Glycyrrhizæ ana ℥. ij.
Fiat decoctio, addendo Sacchari ℔.iij. Fiat ſyrupus.

Syrupus alius capillorum Veneris.

℞. Capillorum Veneris ℥.v.
Glycyrrhizæ raſæ ℥.ij.
Macerentur in aqua horis 24. deinde coque ad dimidij conſumptionem. Colaturæ adde
Sacchari clarificati, Penidiorum, Aquæ capill. Ven. ana ℥.viij.
Coque, fiat ſyrupus. * Ad thoracis affectus calidos, deſtillationes & obſtructiones efficax, uſu creberrimus. Pleuritidis initio conuenit, cum materia calida, aut calido & frigido miſta, ſua tenuitate gutturis tectorium eludit. Eo ſyrupo ad obſtructiones primorum uaſorum in purgatorijs tentationibus ſecuritatis gratia utimur. Antonius Muſa, & Anutius Fœſius.

Syrupus de glycyrrhiza.

℞ Glycyrrhizæ raſæ ℥.ij.
Capilli Veneris ℥.j.
Hyſſopi ℥.ß.
Aquæ ℔.iiij.
Macerentur horis xxiiij. Deinde coquantur ad dimidias. Colaturæ adde
Mellis optimi, Penidiorum, Sacchari ana ℥.viij.
Aquæ roſarum ℥.vj.

Fiat Syrupus ſecũdum artem. * Thoracem & pulmonem expurgat, ideoq; diuturnæ tuſsi & pleuritidi auxiliatur. Meſues. A

Syrupus de Calamintha.

℞. Calaminthæ domeſticæ, Calaminthæ agreſtis ana ℥. ij.
Cheiſin, id eſt, liguſtici, id eſt, ſemin. Dauci, id eſt, ſeminis Schœnu anthos ana ʒ. v.
Paſſularum enucleatarum ℔. ß.
Mellis ℔. ij.

Fiat ſyrupus. In hoc ſyrupo ſex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant: primò paſſulas, deinde alia ſecundum præſcriptum ordinem ponendo, uſq; ad conſumptionem medietatis: denique addito melle fiat ſyrupus ſecundũ artem. * Syrupus de calamintha, lienoſis plurimum confert, quibus durus eſt lien, & penè irreſolubilis, & his qui frigida uiſcera habent, & aſthmate laborant, præſertim in ſenibus, & in habentibus antiquas tuſſes: ſi quis enim uel pectus, uel uentriculum, uel inteſtina, craſſa, tenaci, & irreſolubili materia plena habeat, hoc ſyrupo ſanatur. Meſues.

Syrupus è ſcabioſæ ſucco.

℞. Succi ſcabioſæ crudi ℔. vj.
Sacchari, Mellis Hiſpanici puriſs. ana ℔. ij.

Coquatur initiò cum ſucco media pars utriuſque, mellis ſcilicet & ſacchari: atq; cola. Deinde reliqua pars mellis & ſacchari addatur, perficiaturq; coctio ad ſyrupi formam. * Ad eadem, ad quæ herba ipſa ualet. Medici Coloniẽſes. B

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS pituitam in corde.

Syrupus Dinarij, ſiue de bizantijs ſimplex.

℞. Succi Endiuiæ, Apij ana ℔. ij.
Lupuli, Bugloſſæ ana ℔. j.

Succi depurentur & deſpumentur, dum maneant ℔. iiij.
Sacchari optimi ℔. ij. ß.

Coquantur cum facilitate, donec fiat ſyrupus. * Humores craſſos & lentos incidit atque extenuat, obſtructiones aufert, morboque regio ſuccurrit. Meſues.

Syrupus de bizantijs compoſitus.

℞. Succi Endiuiæ ueræ, Apij, Lupuli, Bugloſſæ ana ℔. j.

In ſuccis decoquantur, Florum roſarum ℥. ij.
Glycyrrhizę ℥. ß.
Sem. Aniſi Fœniculi, Apij ana ʒ. iij.
Spicæ nardi Indicæ ʒ. ij. Colaturę adde

A Aceti ℔. ij.
Sacchari albiſs. ℔. iij.
Coquantur ſecundum artem diligenter. Eſt efficacior ſimplici. Meſues.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS pituitam in ſtomacho.

Aqua mulſa.

℞. Mellis ℔. j.
Aquæ pluuiæ ℔. viij.
Coque lento igne, donec amplius non ſpumet: utere. Augetur quandoq; mellis quantitas, & decoquitur ad iulapij conſiſtentiam: nempe quando à Medico præſcribitur, aut quòd ita illi uiſum eſt, aut quòd diutius ſeruanda ſit: & aromatizatur cinnamomo, zingibere, maci, croco, & ſimilibus.

Alter modus Aquæ mulſæ.

℞. Mellis boni partem j.
Aquæ fontanæ partes viij.
Fermenti pauxillum pauxillo eiuſdem aquæ mellitę diſſolutum, uidelicet in ſingulas cētenas factę mulſæ libras indātur fermēti diſſoluti ℥. iij. quę omnia ligneo trade, relicto trium digitorum ſpacio uacuo, in quod, dum muſti mo-
B do ferueBit, recipiatur: ubi feruere deſierit, obturato uaſe modo loliorum uini, tertio pòſt menſe fit potabile. Durat ad annos aliquot. * Affectus frigidos cerebri, neruorum & iuncturarum iuuat, ſitim ſedat, puris & pituitę craſſæ expectorationem promouet, colicis prodeſt, & calculum in meatib. urinę gigni prohibet. Medici Colonienſes.

Syrupus de abſynthio.

℞. Abſynthij Romani ℔. ß.
Roſarum rubrarum ℥. ij.
Spicæ Indicæ ʒ. iij.
Vini clari ueteris opt. Succi Citoniorum ana ℔. ij. ß.
Macerentur in uaſe marmoreo, aut fictili denſo per noctem unam: deinde decoquantur. Colaturæ adde
Sacchari ℔. ij.
Confice ſecundum artem. * Ventriculum roborat & iecur, aliaq; inſtrumēta nutritionis, appetentiamq; excitat: contra regiū morbum prodeſt, flatus diſcutit, humoresq; per urinam pellit. Meſues.

Syrupus de mentha maior.

℞. Succi Citoniorum Muzorum, Cytoniorum dulcium, Granatorum acetoſorum, Granatorum dulcium, Granatorum Muzorum ana ℔. j. ß.
In ſuccis macerentur per horas xxiiij. ſequentia:

℞.Menthæ ſiccæ ℔.j.ß. A

Roſarum rubearum ℥.ij.

Coquantur deinde cum facilitate,uſq; ad medietatis cõſumptionem:colentur,& colaturæ adde:

Mellis uel Sacchari ℔.ij.

Coquantur ad perfectionem: & cùm reponis, aromatiza cũ Gallia Moſchata trita uera,& in ſindone ligata,atq; ex orificio uaſi ſuſpenſa. * Ventriculum frigidum roborat,ob id nauſeam,uomitum, ſingultum, fluorem alui ſedat.Meſues.

Syrupus de mentha minor.

℞. Succi Menthæ depurati ℔.j.

Succi Granatorum dulcium, Granatorum acetoſorum, ad medietatẽ coctorum,Sacchari uel mellis ana ℔.j.

Coquantur ſenſim ſecundum artem.

In hoc quoque ſyrupo notandum eſt, quod in proximo ſyrupo de Mentha maiore diximus de melle.

* Eandem ferè cum ſuperiore facultatem habet.Meſues.

Mel roſatum.

℞.Roſarum rubearum nondum penitùs apertarum ℔. ij.

Mellis optimi ℔.vj. B

Coquantur lento igne ſecundum artem. * Stomachum confortat & mundificat,& eſt digeſtiuum materiarum phlegmaticarum in ſtomacho & meſeraicis contentarum.Meſues.

Mel roſatum aliud efficacius.

℞.Foliorum roſarum rubearum nondum explicitarũ contuſorum ℔.ij.

Coquantur in aquæ cœleſtis ℔.iiij.Colaturæ fortiter expreſſæ adde,

Succi roſarum rubearum depurati, Mellis optimi deſpumati ana ℔.iiij.

Coquantur ſecundum artem.

Oxymel ſimplex.

℞. Mellis optimi deſpumati ℔.iiij.

Aceti uini acerrimi,Aquæ clariſsimæ ana ℔.ij.

Mel cum aqua deſpumetur iterum diligenter:& cum aqua fuerit cõſumpta, tunc adde acetum,& coque ſecundum artem. * Humores craſſos,lentos ac pituitoſos incidit,extenuat,& abſtergit, atq; adeò obſtructiones aufert,ſputum educit,ſpiritumq; faciliorem reddit.Meſues.

Oxymel compoſitum.

℞.Radicum Fœniculi, Apij ana ℥.iiij.

Rad.Petroſelini,Ruſci,Aſparagi,Sem.Apij,Fœniculi ana ℥.j.

Coquantur in aquæ claræ ℔.vj.aut quantum ſufficit. Colaturæ adde

Aceti acerrimi ℔.j.

Mellis

Mellis optimi deſpumati ℔.ij.

A Coquantur ſecundum artem. * Humores craſſos & pituitoſos incîdit, extenuat, & abſtergit: obſtructiones tollit iecinoris, lienis, ac renum urinam mouet, ſudoremq́; euocat.

Oxymel Scylliticum ſimplex.

℞. Mellis deſpumati ℔.iij.
Aceti Scyllitici ℔.ij.

Coquantur ſecundum artem. * Humores craſſos, lentos, auulſu contumaces ſeparat: ob id cõfert uẽtriculi, & aliorũ uiſcerũ affectib. hos humores ſequẽtib. ructũ acidũ ſanat, & ueſicę mollificationẽ, ſeu urinę incõtinẽtiã. Meſ.

Oxymel Scylliticum compoſitum.

℞. Radicum Apij, Fœniculi ana ℥.iiij.
Radicum Petroſelini, Ruſci, Aſparagi,
Seminis Apij, Fœniculi ana ℥.j.

Coquantur in aquæ ℔.vj. aut quantum ſufficit. Colaturæ adde,
Aceti Scyllitici ℔.j.
Mellis optimi deſpumati ℔.ij.

Fiat ſecundum artem. * Id potentius multo incîdit, tenuat, terget, obſtructa aperit, in diuturnis quartanis, & quotidianis, quàm oxymel compoſitum de radicibus.

B

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS pituitam in hepate.

Syrupus de duabus radicibus.

℞. Radicum Petroſelini, Fœniculi ana ℥.iiij.
Aquæ quantum ſufficit. Sacchari clarificati ℔.ij.
Coquantur ſecundum artem.

Syrupus de quinq; radicibus.

℞. Radicum Apij, Fœniculi, Petroſelini, Ruſci, Aſparagi ana ℥.iiij.
Aquæ quantum ſufficit. Sacchari ℔.iiij.

Coquantur ſecundum artem. * Confert febribus pituitoſis & bilioſis, & ijs incipientibus.

Syrupus de eupatorio.

℞. Radicum Fœniculi, Apij, Endiuiæ ana. ℥.ij.
Glycyrrhizæ, Schœnanthi, Cuſcutæ, Abſinthij, Roſarum ana ʒ.vj.
Capilli Veneris, Bedeguaris, Suchahæ, Florũ aut radicũ Bugloſſæ, Aniſi, Fœniculi, Eupatorij ana ʒ.v.
Raued ſeni, id eſt, Rhabarbari Orientalis, Maſtiches ana ʒ.iij.
Spicæ nardi Indicæ, Azari, Folij, pro folio pone Spicã Romanam ʒ.ij.
Aquæ quantum ſufficit, aut ℔.viij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0321-1

Succi Apij, Endiuiæ ana ℔.ß.
Sacchari ℔.iiij.

Coquantur ſecundum artem. * Frigidis iecinoris uitijs, ac eiuſdem obſtructionibus, aquę inter cutẽ, maloq́; corporis habitui ſuccurrit: humores enim craſſos extenuat, roburq́; iecinori adijcit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tenſionem demolitur. Meſues. A

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS pituitam in matrice.

Syrupus de Arthemiſia.

℞. Arthemiſiæ M. ij.

Pulegij, Calaminthæ, Origani, Meliſſæ, Dictáni Cretici, Perſicariæ, Sabinæ, Amaraci, id eſt, Maioranæ, Chamædryos, Perforatæ, id eſt, Hypericonis, Chamæpityos, id eſt, Iuæ aromaticæ, Comarum Matricariæ, Centaureæ minoris, Rutæ, Betonicæ, Bugloſſæ, Radicum Fœniculi, Apij, Petroſelini, Aſparagi, Bruſci, Saxifragiæ (eius loco accipiantur radices Pimpinellæ,) Enulæ Campanæ, Cyperi, Rubeæ tinctorum, Ireos, Pæoniæ ana M. j.

Baccarũ Iuniperi, Seminis Liguſtici, Petroſelini, Apij, Aniſi, Nigellæ, Carpobalſami (aut ſuccedanei eius,) Coſti, Radicum Aſari, Radicum Pyrethri, Caſiæ ligneæ aromaticę, Cardamomi, Calami aromatici, Phu, id eſt, radicis eius ana ℥.ß. B

Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔.iiij.

Coquantur omnia magna diligentia, ſecundum artem, ne plus quàm neceſſe ſit aromata bulliant. * Medetur paſsionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: reſoluit frigiditatem, uentoſitatem, & dolores, corroborat neruos, aperit poros, ſanguinem corrigit, menſtruis imperat, & prouocat. Matthæus de Gradibus.

DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS melancholiam in corde.

Syrupus de pomis.

℞. Succi pomorum dulcium, acetoſorum ana ℔. v.

Coquantur, deſpumentur, & colentur: deinde adde
Sacchari ℔.iij.

Coquantur ſecundũ artem. * Cor imbecillum roborat: ob id ſyncopen & cordis tremorem ſanat. Meſues.

Syrupus de ſucco borraginis.

℞. Succi Borraginis depurati ℔.viij.
Sacchari deſpumati ℔.iiij.

Coquantur aliquandiu: deinde

℞. Florum

A ℞. Florum Borraginis recentium ℔.j.
Contundantur aliquantulum, & coquantur in aquæ quantitate ſufficiẽti, & colaturam adfunde prædictis, & fac ſecundum artem.

ANNOTATIO.

Succus Borraginis prius eſt clarificandus cum albuminibus ouorum: alioquin plus ſatis mucilaginoſus fieret Syrupus.

* Cor ipſum roborat, eiusq; tremorẽ & ſyncopẽ ſanat, maniacos & melãcholicos iuuat.

Syrupus de ſucco bugloſſæ.

℞. Succi Bugloſſæ depurati ℔.viij.
Sacchari ℔.iiij.
Florum Bugloſſæ recentium ℔.j.
Flores tuſi coquãtur in aqua, & colatura prioribus affuſa ſimul ad perfectionem coquantur. * Cor confortat, lætitiamq; generat.

ANNOTATIO.

Succus Bugloſſæ difficulter exprimitur: nã fit mucilago dũ tenditur bugloſſa: ideo tuſa dimittenda eſt per noctem in frigido loco, & poſtridie exprimendus ſuccus, atq; cum albuminibus ouorum clarificandus. Cordus.

B DE SYRVPIS CONCOQVENTIBVS melancholiam in hepate & liene.

Syrupus de epithymo.

℞. Epithymi ʒ.xx.
Myrobalanorum Citrinorum, Indorum ana ʒ.xv.
Cuſcutæ, Fumiterræ ana ʒ.x.
Thymi, Bugloſſæ, Calaminthę, Emblicorũ, Bellericorũ, Glycyrrhizæ, Polypodij, Agarici, Stœchados ana ʒ.vj.
Roſarum, Fœniculi, Aniſi ana ʒ.*ij.ß.*
Prunorum num.xx.
Paſſularum enucleatarum ℥.iiij.
Tamarindorum ʒ.*ij.ß.*
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔.iiij. Sapæ ℔.ij.
Coquantur ſecundum artem.

Sapa eſt muſtum optimum ad tertias decoctum.

* Atrã bilẽ, & alios humores uſtos uacuat: ob id morbos ex his naſcẽtes, elephãtiã, cãcrũ, ulcera maligna, fiſtuloſa, pſorã, leprã pręcauet, curatq;. Meſues.

Syrupus de lupulo.

℞. Succi lupuli depurati iiij.℔.
Succi fumiterrę depurati ℔.ij.

Sacchari

Sacchari ℔.vj.

Coquantur ſecundum artem. * Refrigerat, & collectionum impetus lenit, bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per aluum. A

Syrupus ſplenicus.

℞. Epithymi, Cort. rad. Capparorũ, Linguæ ceruinæ, Fructuũ Tamariſci (pro quibus ſubſtitue cort.med.Fraxini) Cort.med.rad. Salicis, Rubiæ tinctorum, Ireos Florentinæ, Acori uulgaris, Aſari, Sem. Aniſi, Fœniculi, Cymini ana ℥.j.

Macerentur ſimul omnia in ℔.iiij. aquæ, & libris duabus aceti, horis 24. Deinde coquantur omnia ad conſumptionem tertiæ partis, reducendo ſcilicet ad libras quatuor. Expreſsiõi colatę adde mellis Hiſpanici deſpumati ℔.ij.ß. Coquantur ſecundum artem ad ſyrupi conſiſtentiam. Franciſcus Pedemontanus.

Syrupus de ſucco fumiterræ maior.

℞. Myrrobalanorum Citrinarum, Chebularum ana ʒ. xx.
Florum Borraginis, Bugloſæ, Violarum, Abſinthij, Cuſcutæ ana ℥.j.
Glycyrrhizæ, Roſarum ana ℥.ß.
Epithymi, Polypodij ana ʒ.vj.
Prunorum n.c. B
Paſſularum enucleatarum ℔.ß.
Tamarindorum, Pulpæ caſsiæ fiſtulæ ana ℥.ij.
Aquæ ℔.x.

Coquantur ſecundum artem ad tertias. deinde cola. & colaturæ adde
Succi fumiterræ depurati, Sacchari albiſsimi ana ℔. iij.

Coquantur lento igne, ad iuſtam conſiſtentiam, & repone. * Syrupus fumariæ maior uentriculum & hepar roborat, obſtructiones aperit, cutis morbos, præcipuè ab humore ſalſo uel uſto natos, ut pſoram, lepram, impetiginem, ſerpiginem curat. Meſues.

Syrupus fumariæ minor.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥.ij. Violarum, Caſſuthæ, Abſinthij ana ℥.j.
Aquæ ℔.vij.
Succi fumariæ cocti & purgati, Sacchari ana ℔.ij.

Aqua: coque omnia uſque ad partem tertiam. Expreſſum cum ſucco fumariæ & ſaccharo percoque. Quidam ſcammonij ℥.ß. panno lineo raro ligatam, in eo ſuſpendunt. * Syrupus fumariæ minor hepatis obſtructionem aperit: ob id icterum ſanat, pituitam ſalſam & bilem uſtam uacuat: proinde pſoram, lepram, pruritum, & alia cutis uitia inde orta ſanat, & corporis colorem floridum reddit. Meſues.

Syrupus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0324-8
DFG

A *Syrupus è ſucco fumariæ.*

℞. Succi Fumiterræ crudi ℔.iij.
Sacchari boni ℔.ij.

Coquantur ſimul, & deſpumentur, quoad ſyrupi conſiſtentiam acquirant. * Ad eadem ualet, ad quæ ſupradicti. Medici Colonienſes.

DE SYRVPIS PVRGANTIBVS BILEM.

Infuſio roſarum, ſeu ſyrupus roſarum ſolutiuus.

℞. Infuſionis roſarum ſecundum artem nonûm iteratæ ℔.x.
Sacchari tantundem.

Coquantur in ſyrupi conſiſtentiam. Nonnulli cum melle conficiunt. Doſis ab uncijs duabus ad ℥.iij. * Bilem purgat. Meſues.

Infuſio uiolarum.

Infuſio uiolarum eodem modo fit, quo roſarum infuſio.

Syrupus ex floribus perſicis.

℞. Florum perſicorum recentium ℔.iij.

In aquæ uel roris maialis calefacti libris ſeptem, & dimidia, per horas octo, ſepties aut nouies macerantur: deinde huius diluti libræ duæ, cum ſacchari
B ſeſquilibra, aut duabus, ad ſyrupi ſpiſsitudinem incoquûtur. * Hic ſyrupus acres tenuesq; humores in bilioſis febribus, uti roſarum trium unciarũ, uel quatuor inſtar exhibitus, educit. Andernacus.

Syrupus de cichorio cum rhabarbaro.

℞. Endiuiæ domeſticæ, Endiuię ſylueſtris, Cichorij, Taraxacon ana M.ij.
Cicerbitæ, Epaticę, Scariolę, Lactucę, Fumiterrę, Lupulorum ana M.j.
Hordei non excorticati ℥.ij.
Veſicariæ, id eſt, alkekengi, Glycyrrhizæ, Capillorum Veneris, Aſplenij, Polytrichi, Adianti ana ʒ.vj.
Rad. Fœniculi, Apij, Aſparagi ana ℥.ij.

Coquantur in aqua ſufficienti, & percolentur: deinde cum ſaccharo albo clarefacto fiat ſyrupus. pro cuius unaquaq; libra inter coquendum adijciantur
Rhabarbari optimi ℥.ß.
Spicæ nardi ℈.iiij.

Colligato in linteolo raro, quod ſæpe exprimatur, dum ſyrupus conſiſtentiam iuſtam nanciſcatur. * Valet contra omnem materiam uenenoſam in alterando & mundificando eam, & propriè in anthrace, & ſimilibus: ualet & in febre peſtilentiali. Confortat cor & nutritiua, mundificat materias per urinam & ſeceſſum, & facit appetere cibum, ac inducit ſomnum. Nicolaus Florentinus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0325-4

DE SYRVPIS PVRGANTIB. PITVITAM. A

Syrupus ex bryoniæ radicum ſucco.

℞. Succi crudi rad. Bryoniæ, Mellis Hiſpanici, uino generoſo deſpumati ana partes æquales.

Coquantur leniter in uaſe terreo uitreato, donec fluxilis ſyrupi conſiſtentiam habeat, continenter deſpumando. Exprimatur autem ſuccus tempore Maij, cœli conſtitutione ſicca: ſerius enim expreſſo in luxuriantem herbam transfuſa fuerit ſuccoſitas radicis.

Syrupus de bryonia compoſitus.

℞. Succi Bryonię ℥.v.
Aquę decoctionis Origani, Hyſſopi ſicci, Libyſtici, Seſeleos, Cardamomi, Stœchados ana ʒ.j.
Sapę, Vuarum paſſarum ana ℔.ß.
Mellis ℔.ij.

* Syrupus de Bryonia idem ualet quod medicamentũ. Dantur ℥.ij. Meſues.

Syrupus de hermodactylis.

℞. Quinque radicum ana ℥.j.
Sem. 4. frig. maiorum ana ℥.j.ß.
Hyſſopi, Capillorum Veneris, Aſpleni ana M.ß.
Violarum M.j.ß. B
Florum Roriſmarini, Borraginis ana M.j.ß.
Cyperi ʒ.iij.
Chamomillę ʒ.ij.
Paſſularum ℥.j.
Senæ ʒ.ij.
Hermodactylorum, Cuſcutæ ana ℥.ß.
Aniſi, Fœniculi, Carui ana ʒ.ij.ß.
Polypodij ℥.iij.
Agarici ʒ.ij.

Coquantur in aquę ℔.iij. & collaturæ adde
Sacchari ℔.j.ß. Rhabarbari ʒ.iiij.ß.
Roſarum ℥.j. Turbith ʒ.iij.

Hæc tenuiſsimè trita, inque panno ligata ſuſpendes in ſyrupo cocto ſecundum artem. Nicolaus.

DE SYRVPIS PVRGANTIBVS HVMOres mixtos.

Syrupus diaſereos.

℞. Intybi latifolij, Cichorij ana M.j.

A Adianti albi, nigri, Agrimonię, Scolopendrij, Lupuli, Fumariæ ana M.ß.
Veſicariæ, id eſt, alkekengi ʒ.iij.
Violarum P.j.
Rad. Apij, Fœniculi, Aſparagi ana ℥.ß.
Polypodij quercini ℥.j.
Glycyrrhizæ ʒ.vj.
Seminis Cnici ℥.j.ß.
Sem. 4. frigid. maiorum ana ʒ.ij.
Hordei non excorticati P.ij.
Semin. Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.
Vuarum paſſarum ℥.j.
Pruna Damaſcena paria x.
Florum Borraginis, Bugloſſę, Violarum ana P.j.
Myrobalanorum Citrinorum, Chebulorum ana ℥.ß.
Omnia in aqua ad tertias decoquantur: & in huius decocti iure colati libra & ſemiſſe, macerentur ſeorſim
Rhabarbari electi ℥.ij.ß.
Agarici trochiſcati ℥.j.
Foliorum ſenæ ℥.j.ß.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
B Expreſsis colatisq́; iterum adde
Sacchari optimi ℔.j.
Syrupi roſar. ſolutiui ℥.iij.
Mixta omnia rurſus modicè coquantur ad iuſtam ſpiſsitudinem. * Ex hoc ſyrupo interdum cochleare unum uel ſemũciam, cum modica hordei aqua, cui cinnamomi aliquid incoctum ſit, pueris bile ſuffuſis, uel obſtructionem & duritiem uiſcerum expertis, aut lumbricis infeſtatis ante cibum ſalubriter exhibuimus: prouectioribus, tum uiris, tum mulieribus, in ſimilibus affectibus duo cochlearia, cum ſyrupi uiolacei, aut roſacei ſolutiui uno & quaternis aquæ intybi, aut hordei, aut alterius, morbo conuenientis: ualentioribus uncias duas, cum una ſyrupi roſ. ſolutiui, & aquę cichorij duabus. Quòd ſi æger delicatus ſit, & febri careat, aquæ ex cinnamomo diſtillatæ cochleare unum aut alterum admiſceatur. Andernacus.

Syrupus diacnicu.

℞. Adianti, Hyſſopi, Thymi, Origani, Chamædryos, Chamæpityos, Scolopendrij, Bugloſſæ ana M.ß.
Caſcutę, Veſicarię ana ℥.ß.
Rad. Angelicę, Glycyrrhizę, Fœniculi, Apij, Aſparagi ana ℥.j.
Cort. Tamaricis ℥.ß.
Polypodij ℥.j.ß.

Sem. Aniſi, Fœniculi, Ammeos, Dauci ana ℥.j. A
Sem. Cnici contuſi ℥.iiij.ß.
Paſſularum enucleatarum ℥.ij.
Decoquantur in aqua ad tertias, colentur: deinde adde
Senę Alexandrinæ ℥.j.ß.
In iure decocti per noctem maceretur, ad hæc
Agarici trochiſcati ℥.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Rhabarbari ʒ.vj.
Hæc ſequenti die colentur, ualideq́ exprimantur. poſtea
Sacchari albiſs. ℔.j.
Syrupi roſ. ſolutiui, Violacei ſolutiui ana ℥.ij.
Syrupi acetoſi ſimpl. ℥.ij.

Miſceantur, atq; iterum modicè coquantur, dum ſatis ſpiſſeſcant. Ex hoc ſyrupo unciæ duæ adultis cum aqua ſtillatitia hyſſopi aut thymi, aut pulegij unciæ inſtar, cinnamomi ſemuncia, aut cochleari rectè exhibentur. Pueris & delicatis mulieribus ℥.j. cum ſyrupi roſ. ſolutiui ſemuncia, & aqua cinnamomi ſtillatitia ex uino modica. * Idoneus eſt autumno, & hyemis uerisq́ initio: febribus longis, quotidianis, quartanis, & obſtructionibus uiſcerum, lienis & iecoris, ex pituita & craſsis humoribus creatis, nec non & aqua inter cutem laborantibus. Andernacus. B

Syrupus alterans bilem flauam.

℞. Scariolę, Lactucę, Roſtri porcini, Bugloſſæ, Borraginis ana M.j.
Prunorum, Sebeſten ana paria v.
Sem. 4. frig. maior. ana ʒ.ij.
Sem. Aniſi ʒ.j.
Flor. Borraginis, Violarum, Bugloſſæ ana P.j.

Fiat decoctio, & in ℔.j. diſſolue ſacchari quantum ſufficit: & fiat ſyrupus. Rondeletius.

Syrupus alterans pituitam.

℞. Rad. Apij, Petroſelini, Fœniculi, Aſparagi ana ℥.j.
Hyſſopi, Betonicæ ana M.j.
Sem. Aniſi ʒ.iij.
Paſſularum, Ficuum ana paria xx.
Flor. Anthos, Stœchados, Borraginis, Bugloſſæ ana P.j.
Glycyrrhizæ ℥.j.

Fiat decoctio, & in libra una & ſemiſſe, diſſolue mellis deſpumati uel roſ. quantum ſatis eſt. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0328-1

A **ANNOTATIO.**

Notandum, quòd ſi huiuſmodi ſerapia non tam copioſum ſaccharum ut ſyrupi ueri recipiant, & non ad perfectam ſyrupi uſq; conſiſtentiam conquantur, ſed dilutiora parentur, ea rectius apozemata appellari.

Syrupus alterans bilem atram.

℞. Endiuiæ, Scariolæ, Bugloſſæ, Borraginis, Violarum, Lactucæ, Portulacæ, ana M.j.
Paſſularum ℥.ij.
Sem. 4. frig. maior. ana ʒ.iij.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum ana P.ij.
Fiat decoctio, & in colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. Rondeletius.

Alius.

℞. Rad. Bugloſſæ, Enulę, Glycyrrhizę ana ℥.j.
Rad. Graminis, Aſparagi, Apij ana ℥.ß.
Rad. Satyrionis ʒ.vj.
Paſſularum ℥.j.
Capillorum Veneris, Violarum, Meliſſæ, Cichorij ana M.j.
Calaminthæ, Chamędryos, Chamępityos ana M.ß.
B Sem. 4. frig. maior ana ʒ.j
Sem. Bombacis ʒ.iij.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.ij.
Flor. Bugloſſæ, Borraginis, Anthos, Violarum ana P.j.
Fiat decoctio. In colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. Rondeletius.

Syrupus purgans bilem.

℞. Rad. Cichorij ℥.j.
Glycyrrhizę raſæ ʒ.ij.
Cichorij, Scariolę, Bugloſſę, Borraginis, Roſtri porcini, id eſt, ſonchi, Dentis leonis ana M.j.
Prunorum, Sebeſten ana paria xx.
Paſſularum paria x.
Aniſi ʒ.ij.
Thamarindorum ℥.j.
Senę Orient. Medullæ ſem. Chartami ana ʒ.iij.
Flor. Borraginis, Bugloſſę, Violarum ana P.j.
Fiat decoctio. In colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: fiat ſyrupus, addendo poſt clarificationem, uel in clarificatione ipſa, ſucci roſarum ʒ. ij. uel ſyrupi roſati laxatiui ℥.iiij. cinnamomi ʒ.ij. Miſce, & fiat ſyrupus. Rōdelet.

Syrupus purgans pituitam ex thorace. A

℞. Radicum Apij, Fœniculi, Apij, uel Aſparagi ana ℥.j.
Hyſſopi, Betonicæ ana M.j.
Marrubij M.ß.
Sem. Aniſi ʒ.iij.
Paſſularum, Ficuum ana paria xx.
Florum Anthos, Stœchados, Borraginis, Bugloſſæ ana P.j.
Glycyrrhizæ ℥.j.
Fiat decoctio. In colaturæ ℔.ij. adde
Polypodij ℥.j.
Medullę ſem. Carthami contuſi ℥.ij.
Agarici trochiſcati ʒ.ij.
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.
Concoquantur. colaturæ adde
Mellis uiolati, uel roſati, quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. Rondeletius.

Syrupus purgans melancholiam.

℞. Radicum Bugloſſæ, Glycyrrhizæ raſæ ana ℥.j.
Cichorij, Scariolæ, Borraginis, Bugloſſæ, Fumiterræ, Violarum, Mercurialis ana M.j.
Paſſularum ℥.ij. B
Seminis Cucurbitæ, Melonum, Citrulli, Cucumeris, Aniſi ana ʒ.iij.
Senæ Orientalis, Polypodij, Origani, Epithymi ana ℥.ij.
Thamarindorum ℥.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum ana P.ij.
Miſce, & fiat decoctio. In colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. Addantur ſyrupi roſarum laxatiui ℥.iiij. * Bilem & melancholiam purgat. Rondeletius.

Syrupus ad aſcitem.

℞ Paſſularum ℥.ij.
Fol. Braſsicæ marinæ M.j.
Thymeleæ uel Chameleæ M.ß.
Seminis Hederæ, Seſeleos ana ʒ.iij.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue
Syrupi Endiuiæ ſimplicis ℔.j. uel
Syrupi Endiuiæ comp. ℔.ß.
Fiat ſyrupus aromatizatus cum cinnamomi ℥.ij. uel ſpicæ Celticæ ℥.j. Loco ſyrupi poni poſſunt ſpecies cichorij & herbæ capill. atque ſyrupus inde confici hoc modo.

Alius

A

Alius ad idem.

℞. Rad. Valerianę, Rubiæ maior. Ciclaminis ana ℥.ij.
Rad. Apij, Petroſelini ana ℥.j.
Endiuię, Scariolæ, Capill. Veneris, Agrimoniæ ana M.j.
Seminis Hederæ ℥.j.
Braſsicę marinæ M.j.
Chameleæ, Thymeleæ ana ℥.j.
Paſſularum mundat. ℥.iiij.
Aniſi ʒ.iij.

Fiat decoctio: & in ℔.j.ß. diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt, fiatq́; ſyrupus, aromat. cum ſpicæ Celticæ ʒ. iij. uel cinnamomi. Dentur ℥.iiij. per ſe, ſi ſit mediæ coctionis: uel cum aquis endiuiæ & cichorij, ſi ſit coctus ad perfectionem. Rondeletius.

Syrupus ad anaſarcam.

Si ſit anaſarca, prædictis adiungenda erunt medicamenta magis inciden tia, attenuantia, & alterantia: ut Enulæ camp. rad. Apij, Petroſelini, Rubiæ maioris, in maiori quantitate: & pituitam purgantia: ut Agaricus, ſemen Car thami, Sena, Polypodium: aut prædicta medicamenta trahentia aquas, deco quenda in ſyrupis ad pituitam purgandam præſcriptis. Rondeletius.

B

Syrupus ad tympanitem.

℞. Paſſularum ℥.ij.
Sem. Petroſelini, Apij, Seſeleos ana ʒ.ij.
Radicum Aſari, Valerianæ ana ℥.ß.
Menthæ, Abſinthij, Betonicæ ana M.ß.
Marrubij M.j.
Mercurialis, Braſsicæ marinæ ana M.ß.
Senæ Orientalis, Seminis Carthami ana ʒ. vj.
Florum Anthos, Geniſtę ana P.j.

Fiat decoctio. In ℔.j.ß. diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: fiat ſyrupus aromat. cum diagalangę ʒ.ij. uel aromat. roſ. ʒ.j. Detur alternis diebus. Rõdelet.

ANNOTATIO.

Cæterùm ſi hydrops eſt cum ſcirrho lienis, tunc incidentia & ſplenitica adiungimus: ut cort. rad. Capparorum, Sambuci, uel Fraxini, Populi, aut Tamaricis: ac in aceto macerentur, & decoquantur, ut ſuprà dictum. Rondeletius.

Syrupus ad menſes prouocandos.

℞. Rad. Apij, Fœniculi, Petroſelini, Aſparagi, Ruſci ℥.iij.
Rad. Rubiæ maior. ℥.ij.
Rad. Quinquefolij, Eryngij ana ℥.j.
Pulegij utriuſque, Calaminthæ, Origani ana M.j.

Sem. 4.

Sem.4.frig.maior.ana ʒ.j.
Flor.Anthos,Leucoi ana P.ij.
Flor.Geniſtæ P.j.

Fiat decoctio in aqua & uino, in quibus per noctem radices macerentur: & in colaturę ℔.ij. diſſolue mellis deſpumati ℥.iiij.Sacchari quantum ſatis eſt. fiat ſyrupus aromat. cum cinnamomi ℥.j.Datur paulo antè quàm fluát menſes,aut cum inſtat tempus purgationis. Rondeletius.

DE IVLAPIIS CAP. III.

De Iulapio roſaceo.

℞. Aquę roſarum ℔.iiij.
Sacchari clarificati ℔.ij.uel ℔.iiij.

Fiat Iulapium cum diligentia ſecundum artem. * Febrium,thoracis,& uentriculi incendium,caloremq́ꝫ flammeum extinguit,ſitim inexpletam ſedat.

Iulapium uiolatum.

℞. Aquę uiolarum ℔.iiij.
Sacchari clarificati ℔.ij.uel iiij.

Coque ad iulapij conſiſtentiam. * Febres,phlegmonas,pleuritidem,aſperitatem gutturis & thoracis,ac tuſsim mitigat.

Iulapium oxalidis.

Iulapium oxalidis fit ter coquendo herbam acetoſę reiteratam ſeu renouatam ex aqua modica, quantum pro tegenda ſeu mergenda herba ſufficit: & poſtea decoque ad conſiſtentiam, cum ęquali portione ſacchari. Hoc album permanet, & eſt iucundum & utile, ſiquidem ſub æſtiuis feruoribus aqua uel ſimplici uel diſtillata pro libitu diluitur,grateq́ꝫ bibitur. Colonieſes. B

Iulapium ad ſiſtendum ſanguinem.

℞. Aquę peculi roſ.
Aquę ſanguinarię,id eſt,centinodię,
Aquę burſę paſtoris ana ℥.iiij.
Sacchari albi ℔.ß.

Fiat Iulapium. Rondeletius.

Iulapium ad hepatis refrigerationem.

℞. Aquę Cichorij,Lactucæ,Endiuię,Solani ana ℥.iij.
Sacchari clarificati ℔.ß.uel j.

Coque ad iulapij conſiſtentiam. Rondeletius.

Iulapium ad pectus.

℞. Aquę Violarum,Bugloſſę ana ℥.iij.
Sacchari albi ℔.ß.

Fiat Iulapium. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0332-2

A
DE SVCCIS SEV ROB.
CAP. IIII.

Rob de ribes ſimplex.

℞. Succi Ribes ℔.viij. Coquantur per ſe ad ſpiſsitudinem mellis.

Rob de ribes compoſitum.

℞. Succi Ribes ℔.iiij.
Sacchari optimi ℔.ij.
Coquantur ſecundum artem. * Ventriculum firmat, uomitum bilioſum reprimit, ſitim reſtinguit, aliasq; excretiones bilioſas ſiſtit.

Rob de berberis ſimplex.

℞. Succi Berberis ℔. viij. Coquantur per ſe uſq; ad mellis ſpiſsitudinem.

Rob de berberis compoſitum.

℞. Succi Berberis ℔.iiij.
Sacchari optimi ℔.ij.
Coquantur ſecundum artem. * Rob ex oxyocantha eaſdem quas præcedens facultates obtinet.

Rob nucum.

℞. Succi corticum uiridium iuglandium ℔.iiij.
Mellis optimi ℔.ij.
B
Coquantur ſecundum artem. * Deſtillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem excitantium confert. Meſues.

Diamoron.

℞. Succi Mororum Celſi ℔.ß.
Succi Mororum rubi ℔.j.
Mellis optimi deſpumati ℔.j. Sapæ.℥.iij.
Coquantur ſecundum artem. * Contra depaſcentia oris ulcera, ad dentiū affectus, & gingiuarum noxas, atq; ad omnia oris uitia gargarizatus proficit. Nicolaus.

DE EMVLSIONIBVS.
CAP. V.

Lac amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium. ℔.ß.
Mundentur à corticibus, contundantur in mortario lapideo optimè: deinde diluantur cū aquæ hordei menſura una, & per pannū linteum mundū exprimantur. * Reficit, ſomnumq; inducit.

Emulſio ad renum & ueſicæ affectus.

℞ Sem. Melonū, Cucurbitę, Citrulli, Cucume. recētiū & mūdatorū ana ℥.ß.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0333-8
DFG

Amygdal. dulcium mundat. ℥.j. A

Contundantur in mortario lapideo, ex aqua fontana prius cocta: deinde colentur ad libram, quæ uitreo uaſe condatur. * Vrinæ ardorem reſtinguit triens huius, uel ſextans, tribus uel quatuor horis ante prádium aſſumptus. Andernacus.

Emulſio alia.

℞. Seminis Papaueris albi ℥.ß.
Quatuor ſem. frig. maior. ana ʒ.iij.
Amygdalarum dulcium ℥.ß.

Omnia ex glycyrrhizæ decocti quadrante in mortario lapideo terantur: ſyrupi uiolacei, adianthi, & myrtorum ſing. ℥.j.ß. in iure decocti colato diſſoluantur: ac emulſio duabus uicibus manè horis quatuor ante prandium exhibeatur. * Sitim compeſcit, pectorisq; & pulmonum inflammationes reſtinguit. Andernacus.

DE VINIS ARTIFICIALIBVS.

CAPVT VI.

B

- Vina artificialia
  - Alterantia *qualitate*
    - Prima: *hoc eſt calfacientia*
      - Caput
        - Vinum è betonica.
        - Vinum euphragiæ.
        - Vinum roſmarinatum.
        - Vinum ſtœchadites, ſaluiatum.
        - Vinum fœniculatum, ad memoriã, *&c.*
      - Cor
        - Vinum borraginatum.
        - Vinum meliſſatum, bugloſſatum.
        - Vinum ſaccharatum.
        - Vinum Hippocraticum.
        - Nectar, *&c.*
      - Thoracẽ
        - Vinum hyſſopites, è marrubio.
        - Vinum enulatũ, ad aſthma.
        - Vinum paſſulatũ, Hippocraticũ, *&c.*
      - Ventriculum
        - Vinum abſynthite.
        - Vinum ceraſorum nig. acetoſ.
        - Vinum raſpatitium.
        - Vinum Hippocraticum.
        - Claretum, Nectar, aniſatum, *&c.*
      - Hepar *& lienem*
        - Vinum chamædrytes.
        - Vinum tamaricis, *&c.*
      - Renes *& ueſicam*
        - Vinum alkekengi.
        - Saluiatum, *&c.*
    - Secunda, *&c. Vide ſignum* A.
  - Purgantia, *&c. Vide ſignum* B.

A. Secun-

A

- A. Secunda: *hoc eſt*
  - Aſtringētia
    - Vinum cydonites.
    - Vinum ex pyris.
    - Vinum œnanthinum.
    - Vinum ex punicis.
    - Vinum roſaceum.
    - Vinum myrtites.
    - Vinum palmeum.
    - Vinum è prunis ſylueſtribus.
  - Sudorem *prouocantia*: — Vinum guaiacinum.
  - Venenis *reſiſtentia*
    - Claretum.
    - Vinum zedoarticum.

B

- B. Purgantia *humores*
  - Simplices
    - Pituitam
      - Vinum ſcillinum.
      - Acetum ſcillinum.
      - Claretum laxatiuum, *aliud*.
    - Bilem *flauam*: — Vinum ſcammonites.
    - Bilem *atram*: — Vinum è ueratro nigro.
    - Aquam
      - Vinum ebulatum.
      - Vinum ex thymælea.
      - Vinum ex chamælea.
      - Vinum miralti.
      - Vinum ad hydropem, *&c.*
  - Mixtos
    - Vinum Hippocraticum laxatiuum.
    - Vinum guaiacum purgans.

DE VINIS CALEFACIENTIBVS CAPVT.

Vinum è betonica.

Herbam ſemine maturo prægnantem, cum ſuis ramulis minæ pondo, congijs duobus uini macerant, & poſt ſeptimum menſem transfundũt.* Ad multa interaneorum uitia, ut frutex ipſe, pollet. Dioſcorides.

Vinum euphragiæ.

℞. Euphragiæ q. ſ. eſt.

Ponatur in doliolo, muſti pleno, & fiat uinum euphragiatum. * Huius uſu oculi ſenum reiuueneſcunt, & aufert impedimentum eorum, & defectum uiſus in quocunq; homine de quacunq; ætate. Arnoldus.

Vinum roſmarinatum.

℞. Roriſmarini quantum uoles.

Pone in dolio, ſuperinfundendo muſtum crudum ſiue coctum & deſpumatum, & in uinaria cella conſerua. * Vtile eſt in omnibus ægritudinibus A frigidis. Confortat cerebrum, cor & neruos: appetitum rectificat: conſumit phlegma: confortat dentes & gingiuas: cancrum ex eo ſæpe lotũ ſanat: phthiſicis & hecticis prodeſt item quotidianæ, quartanæ, lethargo, paralyſi & tremori mirificè confert: iuuentutem conſeruat, & faciem iuuenilem reddit, ſi cum eo lauetur. Arnoldus.

Vinum ſtœchadites.

Congij ſex ſtœchadis minam addere oportet. * Craſsitiem, inflationes, laterum neruorumq; cruciatus, & perfrictiones diſcutit: comitialibus cõmodè datur cum pyrethro & ſagapeno. Dioſcorides.

Vinum ſaluiatum.

Saluiatum uinum diuerſi diuerſimodè faciunt. Aliqui. n. ſuſpendunt faſciculum ſaluiæ in uaſello: aliqui coquunt. * Quocunque modorum fiat, ita ut nec corruptum, nec alteratum, ſed in ſua permanens bonitate: reperitur mirabilis eius uſus in omni remollitione gingiuarũ, & dolore dentium, & commotione eorum. Neruoſa membra roborat: laxa rectificat, ut paralytica: epilepſiæ confert: ſtomachum, matricem, renes & ueſicam cõfortat. Arnoldus.

Vinum fœniculatum.

Fœniculatum uinum propriè fit ex ſemine eius. * Valet contra caliginem B oculorum: excitat uenerem: hydropem ſoluit, & elephantiam: obuiat uenenis: multiplicat lac & ſperma: tuſsi medetur: lateris dolores ſedat, & mẽſtrua mouet. Arnoldus.

Vinum ad memoriam & obliuionem.

℞. Zingiberis, Piperis longi, Galangæ ana ℥.j.
Caryophyllorum, Cubebarum ana ℥.ß.
Nucis Indicæ ℥.iij.ß.

Fiat puluis, qui ligetur lentè in ſacculo, & ponatur in uini boni bullientis ℔ iiij. & cooperiatur ne reſpiret, & permittatur clarificari: & cum opus eſt, aſsiduetur: nec ſacculus de uino remoueatur. Arnoldus.

DE VINIS CALFACIENTIBVS COR.

Vinum borraginatum.

Vinum borraginatum & meliſſatum, cordialia ſunt uina. * Valent propriè contra cardiacam, maniam melancholiam & tremorem cordis: mundificant ſanguinem: malas auferunt ſuſpiciones: utiliaq́ue ſunt in omni ſpecie corruptionis & ſcabiei & lepræ: inducunt lætitiam, & uentrem ad lubricitatem inclinant. Et fit hoc modo. In ℔. ipſius ponátur muſti ℔. xiiij. & bulliant donec reſideant & clareſcant. Arnoldus.

Vinum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0336-5
DFG

A *Vinum bugloſſatum.*

℞. Rad. Bugloſſæ mundatarum quantum ſatis eſt.

Macerentur in muſto, uel uino donec uinum ſaporem & uirtutẽ eius ſumat, & aſsiduetur bibere. * Humores melancholicos aduſtos per urinam educit: cerebrum rectificat: dementes & fatuos ſanat, & ad ſenſum & diſcretionem reducit. Arnoldus.

Vinum ſaccharatum.

℞. Vini optimi uel Cretici ℔.iij.
Sacchari albiſsimi ℔.ij.

Coquantur ad lentum ignem more ſyrupi. ſerua & utere cum duabus partibus aquæ, uel aliter, ut uſus poſtulabit. * Senibus, frigidis & debilibus conuenit, & quibus humor natiuus & calor naturalis imminuũtur. nutrit enim, & ſanguinem generat. Arnoldus.

Vinum Hippocraticum.

℞. Vini auſteri odorati ſextarium.
Sacchari albi ℔. ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.ß.
Galangæ ʒ.j.

Miſce, & cola ſecundum artem.

B Sunt qui cum lacte amygdalarum dulcium clarificant. * Valet ad cardiacos. Alexander Benedictus.

Nectar.

℞. Cinnamomi ℥.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Cardamomi ʒ.ij.
Folij, Galangæ ana ʒ.j.
Spicæ nardi, Carui ana ʒ.ß.
Piperis longi ʒ.iiij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ, Macis, Granorum paradiſi ana ʒ.ij.
Mellis deſpumati, pintam.
Vini boni, lotum Burgenſe.

Et ſi potes, loco mellis, pone ſacchari libram. * Valet ad affectus frigidos: utilisq; ſenibus, ac illis qui imbecilliores ſunt ad uenerem. Cõuenit phlegmaticis & melancholicis mirificè. Triſtitiam ſoluit, lætitiam confert. Splenis & hepatis obſtructiones aperit. Hydropem curat: & lapidẽ de renibus potẽter educit, ſi addatur parum ſaxifragiæ & lapidis lyncis. Euonymus.

DE VINIS CALFACIENTIB. THORACEM.

Vinum hyſſopites.

Vinum hyſſopi uirtutem habet diureticam, diſſoluendi, conſumendi, & attrahendi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0337-1
DFG

attrahendi. Eſt uinum ſenum: * ualet in tuſsi humida, & epilepſia: pulmones & matricem ſanat: & aperit uias uocales, facitq; uocem claram: aſthmati confert. Arnoldus. A

Vinum è marrubio.

Marrubij adulti folia tundito, & ſextarios octo in muſti metretá demittito, & reliqua conſimiliter facito.* Conuenit pectoris uitijs, & omnibus, quibus marrubium. Dioſcorides.

Vinum enulatum.

Inulæ radices teſſalatim inciſas in olla fictili noua uitreata coques, in muſti ſextarijs duobus, aut amplius, donec partes aliquot conſumantur. Deinde muſti optimi dulcis ſextarios uigintiquatuor, aut amplius, in cacabo decoques donec dulceſcat: poſtea inulæ radices unà cum muſto in quo deferbuerunt, affundes, & cum adhuc aliquantulum ſimul bullierint, depones ac ſeruabis. Aliter. In muſto dulci deſpumato, & ad tertiæ partis conſumptioné decocto, cum iam ferè ſatis coctum fuerit, inulæ radices inijcies (pro cógijs uigintiquinque, uel circiter, uncias nouem) & cum modicè adhuc bullierit muſtú, depoſitum & refrigeratum ſerua: & inulæ radices (eaſdem ſcilicet, colando ſeparatas) in ſacculo intra uas ſuſpende. Debêt autem radices colligi menſe Octobri, creſcente luna, aut ineúte æſtate, & ſiccari in ſole. * Confert cerebro, capiti, neruis: tuſsi medetur: ad affectus thoracis frigidos ualet: uétriculú roborat: concoctioné iuuat: menſtrua & urinam mouet. Euonymus. B

Vinum ad aſthma.

Vinum in quo tranſiuit uirtus aniſi, fœniculi, & liquiritiæ, ita ut liquiritia in duplo aliorum ſit: * ualet contra uentoſitatem, raucedinem, tuſsim, & aſthma. Arnoldus.

Vinum paſſulatum.

Vinum paſſulatú fit paſſulis in uino uel muſto decoctis, donec dulceſcat, quod mox in uaſe conditur: & paſſulæ contuſæ in idem conijciuntur. ſubſidunt autem illæ in fæces. Arnoldus.

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi optimi ℥.j.
Caryophyllorum ʒ.j.ß.
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Macis, Cardamomi, Ireos ana ʒ.ß.
Sacchari albiſsimi ℥.iij.

Singula diligenter trita infundantur cum ſequentibus.

℞. Vini maluatici ʒ.ix.
Aquæ Borraginis ℔.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0338-7

A Aquæ roſaceæ ℥.j.ß.
Aquæ Meliſſæ ℥.iij.
Per tres horas iuxta fornacem relicta, tandem ſæpius per ſaccum filtri colato. fiat Hippocraticum uinum clarum. * Valet ad thoracis & pulmonis uitia. Euonymus.

DE VINIS EXCALFACIENTIBVS uentriculum.

Vinum abſinthite.

Abſinthium in dolio uini ſeu muſti pleno immitti debet, antequam ferueat, ut per eius feruorem in uaſe, herbæ uis ei cõmiſceatur, deinde per hyemem in uaſe relinqui, ſemper implendo iterum uas, ſi quid inde exhauſtum fuerit. Alij diuerſas herbas admiſcent: ut carduum benedictum, meliſſam, cẽtaurium minus, hyſſopum, & borraginem. * Stomacho frigido prodeſt, flatus diſcutit, colicam phlegmaticam, & ex flatibus natã ſanat: febribus omnibus, & regio morbo confert: uentriculum confirmat: uermes necat, &c. Arnoldus.

Vinum ceraſorum nigrorum acetoſorum.

Alij per æſtatem nigra ceraſa acida integra, alij trita imponũt in uas, quartam partem relinquendo uacuum, ſuperfuſo ueteri uino albo, quod breui rubeum colorem trahit. Solent autem cum aliquid inde hauſerint, mox iterum uas implere. Cor & ſtomachũ roborat, ſitim mitigat, refrigerat, ſiccat, aſtringit. Poteſt & quouis anni tempore ex aridis fieri. Euonymus.

B

DE VINIS ROBORANTIBVS STOMACHVM.

Vinum raſpatitium.

Vinum Raſpatitium (noſtri uocant Reppis) id eſt, linguam quadam acuta ſtypticitate mordens,* prouocat appetitum, uillos ſtomachi aſtringendo. Medetur corpori ob calorem diſſoluto, potiſsimùm æſtatę, cholericis, & ſanguineis utile. Fit autem ſic. Ponantur aliquæ uuæ acerbæ cum maturis in torculari, ut ſimul exprimantur. Vel, quod melius eſt, reſeruentur uuæ, & conterantur unà cum raſpatijs ſuis, & immittantur uaſi cum muſto. contrahet aũt muſtum illud à ſucco raſpatiorum illorum, & uinaceorum in uuis, quæ ſunt acetoſa, ponticitatem quandam & adſtrictionem Arnoldus.

Aliud.

Noſtri racemis integris bene maturis dolia implent, & muſtum, uel uinũ uetus ſuperinfundunt, & quotieſcunq; uinum inde hauſerint, ruſus implẽt. * Stomachum recreat, ſitim remittit. Euonymus.

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi electi ℥.ij.

Zingiberis

Zingiberis uel Galangæ ʒ.j. A

Non quaſſentur, ſed itidem tenuiſsimè ceu laminatim conſcindátur, ſtentq; per noctem in infuſione duorum ſextariorum uini, & inde percoletur per manicam Hippocratis, cui inſint ſacchari albi ℥.viij. ſubinde reaffunde percolatum. Colonienſes.

DE VINIS EXCALFACIENTIbus uentriculum.

℞. Cinnamomi electi ℥.ß.
Zingiberis albi ʒ.ij.
Caryophyllorum, Piperis longi, Nucis moſchatæ ana obolos iiij.

Bene tuſa cum albi ſacchari ſelibra, in meri albi congio commiſceto, ac percolabis.* Summű diſſolutis ſtomacho remediű eſt. Alexander Benedictus.

Aliud.

℞. Cinnamomi ℥.j.
Zingiberis ℥.ß.
Galangæ ʒ.ij.
Granorum paradiſi ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ j.
Sacchari albi ℥.viij.
Vini optimi quantum ſufficit. B

Miſce, cola, & cum lacte amygdalarum dulcium clarifica ſecundum artem. Eunonymus.

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.ʒ.v.
Zingiberis ʒ.vj.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.j.
Macis, Nucis moſchatę ana ℈.ij.
Granorum paradiſi, Cardamomi, Coriandri ana ℈.j.
Aniſi ℈.ß.
Sacchari ℔.ij.
Vini rubri menſuras ij.

Fiat ſecundum artem uinum Hippocraticum. Ioannes Langius.

Vinum Hippocraticum aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
Galangæ ʒ.iij.
Gingiberis ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.ij.
Nucis moſchatæ ℈.j.
Sacchari ℔.j.

A Vini menſura j.
Fiat uinum Hippocraticum, ut artis eſt. Ioannes Langius.

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥ j. ß.
Zingiberis ℥. ß.
Caryophyllorum ʒ. ij.
Granorum paradiſi, Galangæ ana ʒ. j.
Sacchari ℔. j. ß.
Vini rubri menſuras ij.
Miſce, & fiat Hippocraticum. Euonymus.

Claretum.

℞. Zingiberis, Galangæ ana ℥. j.
Cinnamomi ℥. ij.
Caryophyllorum ʒ. ij.
Granorum paradiſi, Piperis longi ana. ʒj.
Mellis ℔. j. ß.
Sacchari ℔. ij.
Vini albi menſuras iiij.

B Alij cum ſolo melle parant, & aliquid ſpicæ & nucis moſchatæ addunt, & cũ albumine oui clarificant. Euonymus.

Aliud.

℞. Vini albi optimi ℔. iiij.
Sacchari albi ℥. iiij.
Cinnamomi ℥. j.
Coriandri præparati ʒ. iij.
Caryophyllorum ʒ. ij.
Granorum paradiſi, Zingiberis albi ana ʒ. j. ß.
Piperis longi ℈. ij.
Zedoariæ ʒ. ß.
Omnia trita ſubtiliſsimè, & colata, reſeruentur in uaſe ſtanneo. Philippus Vlſtadius.

Alius.

℞. Zingiberis ʒ. ij.
Cinnamomi ℥. ß.
Caryophyllorum ʒ. j.
Vini albi menſuras iij.
Mellis ℥. j.
Sacchari albi ℔. ß.
Fiat claretum ſecundum artem. Arnoldus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0341-2 DFG

Aliud. A

℞.Zingiberis ℥.ij.
Cinnamomi ℥.iiij.
Caryophyllorum ℥ ij.
Galangæ ℥.ij.

Singula ſubtiliter trita, cribrataq; miſceantur. Deinde croci Orientalis unciam bene tritam ſeorſim ſeruabis. Claretum facturus, mellis ℔. ij. ad ignē, in fictili nouo feruefacies: & cum bullire cœperit, aufer ab igne, & parua mora interpoſita deſpumato. Deinde menſuras duas uini optimi accipies, & admiſcebis ei de ſpeciebus prædictis ℥. ij. & croci ʒ.j. aut amplius. Deinde per ſacculū colabis. Cuius pars ſuperior linea ſit, inferior lanea per unā tertiā totius ſacci, aut paulò plus. Cum uinum ſatis colatum fuerit, fæces infundere poteris in hydromeli ſiue apomeli, ut uulgò paratur, ut quod reliquum uiniū eſt, in id deponat. Hoc uino ſi mulier uti debeat, aut delicatus aliquis ꝓ melle ſaccharum pones. Euonymus.

Claretum uel nectar bonum.

℞. Cinnamomi ℔ j.
Galangę, Zingiberis, Cardamomi, Granorum paradiſi, Caryophyllorum, Cubebarum, Macis ana ℥.j.
Piperis longi, nigri ana ℥.ß. B
Spicæ nardi, Nucis moſchati ana ʒ. iij.
Squinanthi, Croci ʒ.j.

Terantur omnia minutiſsimè, & miſceantur. Sic habes ſpecies pro medietate oneris unius equi, id eſt pro barili uno. Nectar autem ſic facies. Pone uinum totum in uaſis. Deinde ſpecies pone in aliquo panno lineo ſatis amplo: & in barili, in quo nectar facere uolueris, pannum intromitte cū ſpeciebus, ita quòd latera panni ſupereminéant aliquantulum ſupra os barilis. Poſtea in aliquo uaſe pone ℔.iiij. mellis, & fortiter cum uino miſce, ita ut totum ſatis clarum ſit. Tum uinum ſupra ſpecies colando infunde, & poſtremò uinū cum melle. Demum clauſo barili ſpecies in eo relinque cum panno per biduum. Tandem aufer fortiter comprimendo: & habebis nectar optimum. Si uerò pro principe aut prædiuite aliquo parare uolueris, adde ſupradictis, ligni aloes optimi, folij, ana ℥. ß. moſchi ʒ. ß. & loco mellis pone ſaccharum minutiſsimè tritum in mortario, deinde ſolutum in uino. Euonymus.

Aliud nectar optimum.

℞. Cinnamomi ℔. ß. ℥. ß.
Zingiberis, Galangę, Granorum paradiſi, Caryophyllorum, Cubebarum, Macis, Cardamomi ana ʒ.ij.
Piperis longi ℈.j.

Spicæ nar-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0342-8

A Spicæ nardi, Squinanthi ana ℈.ß.
Nucis moſchatæ ℈.ß.
Croci ad pódus denarij Turonenſis. Hæc omnia minutiſsimè trita miſce, & habebis ſpecies abundè pro loto nectaris ciuitatis Burgenſis. Deinde accipe libram mellis cum pinta aquæ fontanæ decoctum, uſq; ad conſumptionem aquæ: & refrigerandam ſepone. Tunc accipe circiter lotum boni uini, & ſucco cum prædictis ſpeciebus in uas immiſſo, uinum percolando, infundito paulatim, mel etiam cum uini parte prius mixtum paulatim infundendo, ita ut ſuccus non comprimatur. Quod ſi precioſius facere uoles, ſaccharum pro melle pones in uino diſſolutũ, ſimiliter pondere libræ, aut amplius. Percolabis autem ter uel quater, ut fortius & melius euadat uinum. Addes etiam prædictis agallochi optimi, folij ana grana duo, & moſchi aliquantulum. Euonymus.

Nectar aliud.

℞. Cinnamomi ʒ.ix.
Zingiberis ʒ.iiij.
Nucis moſchatæ, Piperis longi ana ʒ.iij.
Galangæ, Granorum paradiſi, Macis, Cubebarum ana ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.j.
B Spicæ nardi ℈.j.
Croci ℈.ß.
Sacchari ℔.j. uel Mellis pintam j.
quod bullierit in pauca aqua ad conſumptionem aquæ, bene deſpumati. Miſce in ſeſquilotum uini. Euonymus.

Aliud.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ, Cinnamomi ana ℥.j.
Zingiberis ℥.ß.
Galangæ, Granorum paradiſi, Caryophyllorum, Cubebarum, Macis, Nucis moſchatæ ana ʒ.ij.
Piperis longi ʒ.iij.
Spicæ nardi ℈.j.
Croci ℈.ß.
Sacchari ℔.j. Vini, lotum.
Quod ſi pro diuite fuerit, adde agallochi optimi grana duo, & moſchi granum unum. Vel ſecundum alios:
℞. Cinnamomi electi ℥.ij.
Zingiberis ℥ j.
Granorum paradiſi, Piperis longi ana ℥.ß.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Macis ana ʒ.ij.
Cubebarum, Cardamomi ana ʒ.j.

Spicæ nardi, Squinanthi, Calami aromatici ana ℈.j. A

Trita commiſce cũ tribus libris mellis, & loto uini, ut dictũ eſt. Euonymus.

Vinum aniſatum.

Vinum de aniſo * aperit oppilationes meatuum & uiarum interiorũ: præſeruat à colica, à uentoſitate: & rectificat digeſtionem, & ructuationem uentoſam tollit uſus eius: & propriè competit mulieribus nutricibus: quoniam aperiendo poros, & ſubtiliando ſanguinem, atq; calefaciẽdo multiplicat lac: & ipſum lac aquoſum rectificat: & quandoque maceratur, & eſt melius. Tollit dolorem renum: & ipſum quidem uinum poteſt fieri cum igne, & abſque igne. Arnoldus.

DE VINIS EXCALFACIENTIbus hepar.

Vinum chamædrytes.

Foliorum chamædryos tuſorum libra in amphoram muſti cõiecta, linteolo raro cum quibuſdam lapillis folia inuoluuntur, ut degrauatus punduſculo faſciculus ſidat: uinum poſt quadraginta dies deſęcatum elutriatur. * Excalfacit, diſcutit: conuulſis, regio morbo, uuluæ inflationibus, tardæ concoctioni, incipienti aquæ inter cutem ſubuenit. Inueteraſcens melius redditur. Dioſcorides. B

DE VINIS EXCALFACIENTIbus ſplenem.

Vinum tamaricis.

Corticibus tamaricis, in doliolo poſitis, muſtũ recens dulce ſuperinfunditur, atque ad uſum ſeruatur. * Sanguinem à melancholia mundat: quartanæ, ictero nigro confert: hepatis & lienis obſtructiones tollit.

DE VINIS EXCALFACIENTIbus renes & ueſicam.

Vinum alkekengi.

Vinum alkekengi eodẽ modo fit, ut abſinthite, ſuper ijs contritis uinum colando. Pro doſi una accipies à quinq; ad decem. * Educit materiam calculoſam à renibus & ueſica manifeſtè, & urinam retentam ducit. Sunt qui integra halicacabi grana in muſtum ponant uaſe paruo, ut ſimul bulliant: & ad uſum ſeruant. Euonymus ex Arnoldo.

Vinum ſaluiatum.

Saluiæ unciam unam in muſti amphoram, quod idem cum ceramio eſt, mittito. * Valet contra renum, ueſicæ & laterum dolores, reiectiones ſanguinis, tuſsim, rupta, uulſa, & ſuppreſſos menſes. Dioſcorides.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0344-9

A

DE VINIS ASTRINGENTIBVS.

Vinum cydonites.

Mala cotonea exemptis ſeminibus, fruſtatim rapi modo ſcinduntur, & duodecim minarum pondo, in muſti metretam, triginta diebus macerátur: poſtea defæcatum uinum reponitur. * Aſtringit: prodeſt ſtomacho, dyſenteriæ, hepaticis, renũ uitijs, & urinæ difficultati. Dioſcorides.

Vinum ex pyris.

Fit & è pyris, perinde atq; cotoneis, uinum, apytes nomine, ſed ita ut pyra non magnopere matureſcant. Ex ſiliquis etiam, meſpilis, ſorbis, ſimili modo tẽperatur. * Omnia hæc genera acerba ſunt, & adſtringunt. Stomacho utilia ſunt, atq; inteſtinas fluxiones cohibent. Dioſcorides.

Vinum œnanthinum.

Fit è feraci uite ſylueſtri, quod uocatur Oenanthinum. Sicci flores minis duabus muſti cado macerati, poſt triginta dies mutantur: mox colatũ uinũ reconditur. * Facit aduerſus ſtomachi imbecillitatem, cibi faſtidia, cœliacos & dyſentericos. Dioſcorides.

Vinum ex punicis.

Fit è punicis malis maturis, ſucco expreſſo ab acinis eorum, quibus ligno ſus nucleus abeſt, ac decocto ad tertias, & ita repoſito. * Efficax eſt contra
B fluxiones internas, & febrim cum alui profluuio exortá. ſtomacho utile, adſtringit aluum, & urinam mouet. Dioſcorides.

Vinum roſaceum.

Rhodites ſic fit. Roſarum ſiccarum, tuſarumq; minam linteolo deligatam in ſextarios octo muſti demergito: & poſt tres menſes defæcatum uinum transfundens, recondito. * Vtile ijs qui febri carent, & ad ſtomachi coctiones, & dolores, à cibo potũ: & contra humidas aluos, & dyſenterias. Dioſco.

Vinum myrtites.

Myrtites uinum fit, baccis nigris, quæ maturitatẽ exceſſerint, tuſis, & organo expreſsis. Aliqui ad tertias coquunt. Alij baccas prius ſole torrent, & quaternis ſextarijs contuſarũ, ternas aquæ heminas adijciunt, & uini ueteris parem modũ: poſtea exprimũt, & ſeruát. * Magnopere adſtringit. ſtomacho utile: fluxionibus uentris ac ſtomachi prodeſt, & contra inteſtinas ulcerationes & profluuia. denigrat capillos. Dioſcorides.

Vinum palmeum.

Palmulas maturas in urceolo imo pertuſum, & obſtructũ picata arũdine, demittito: lino foramen ſit obturatũ, & quadragenis ſextarijs ternos aquæ cõgios infundito. Quòd ſi ipſum ita dulce eſſe nó libeat, quinq; cõgios infudiſſe ſatis eſt. Poſt decẽ dies detracto ab arundine linteo, aſſumito uinũ craſſum & dulce, & reponito. Suaue illud quidẽ, ſed capiti noxiũ. * cõtra fluxio-

nes propter adſtrictoriam uim efficax: ſtomachicis, cœliacis, ſanguinem expuentibus conuenit. Dioſcorides. A

Vinum è prunis ſylueſtribus.

Vinum è prunis ſylueſtribus eodem modo fit, ut ceraſorum, per autumnum, ubi iam ſatis mollia & bene matura fuerint. * Aſtringit uehementer, alui fluxiones cohibet. Euonymus.

DE VINIS SVDOREM PROVOCANTIBVS.

Vinum guaiacum.

℞. Ligni guaiaci præſtantiſsimi, lima in ſcobem tenuiſsimam attriti ℔.iiij.
Corticum guaiaci ℔.ſ.
Cardui benedicti ℔.j.ß.
Adianti, Aſpleni, Florum borraginis, Florum bugloſſæ ana ℔.j.
Caſsiæ odoratæ ʒ.vj.
Seminis aniſi ℥.j.ß.
Sacchari ℔.v.

Conijciantur omnia in cado uinario mundo aptæ capacitatis, deſuper affuſis uini albi quàm optimi & feruentis, bis centum & quinquaginta: mox diligenter uas operculetur, omniaq; ſic macerari triduo dimittantur. Poſt triduum uerò linteo percolentur, aſſerueturq; huiuſce macerationis uinum in alio uaſe ad ægrotantium potum. Siquidem bibitur hoc tã in prandio quàm in cœna, ſecundi guaiaci decocti loco: non manè neq; ueſperi, ſerapij uice, quemadmodum temerè multi facere conſueuerunt. Hoc idem uinum longè etiam melius, & maiore quantitate uindemiarum tempore confici poteſt, admixtis ligno, cortice, cæteriſq; alijs, recentibus uuis albis in muſtum compreſsis: ibiq; tandiu dimiſsis, quouſque muſtum efferueſcere deſinat, & pellucidum clarumque reddatur: ueruntamen multiplicanda ſunt omnia, quæ conueniunt medicamenta, pro uuarum quantitate. * Hoc uinum non modò medetur cuiq; acerrimo Gallicæ peſtis incommodo: ſed etiam diuturnis articulorum, capitis, neruorum, uentriculi, iecinoris, lieniſq; morbis pituita genitis mirificè ſuccurrit. Nec minus etiam podagra laborantibus opem fert, modò diuturna admodum non fuerit ægritudo. Iis tantùm exhibendum eſt, qui pituita abundant: uere uel autumno, temporibus: præcedentibus prius euacuationibus decentibus. Matthiolus. B

DE VINIS RESISTENTIBVS VENENIS.

Claretum.

℞. Vini optimi menſuram j.
Angelicæ ℥.ß.

Boli

A Boli Armeni ℥.j.
Nucis moſchatæ ℥.ij.
Galangæ, Piperis longi, Coriandri ana ℥.ß.
Zingiberis ℥.j.ß.
Cinnamomi ℥.vj.
Sacchari ℔.ß.
Miſce, & fiat claretum, ſecundum artem.* Præſeruat à peſte. Euonymus.

Vinum zedoarticum.

℞. Zedoariæ, Cinnamomi ana ℥.ß.
Galangæ ℥.ij.
Miſce, fiat puluis, in ſacculo ligandus, atque in doliolo muſti cocti pleno ſuſpendendus. Euonymus.

Species pro uino zedoartico, quæ ſufficiunt pro menſura uini, quæ Oma uulgò in Alſatia uocatur.

℞. Cinnamomi ℥.iij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ, Granorum paradiſi, Cardamomi ana ℥.ß.
Zedoariæ ℥.vj.
Cubebarum, Piperis longi ana ℥.ij.
B Contunde craſsiuſculè, miſce pro ſacculo. Euonymus.

Species pro uino zedoartico aliæ.

℞. Cinnamomi ℥.ij.
Zingiberis ℥.ß.
Caryophyllorum, Piperis longi, Cardamomi, Cubebarum, Zedoariæ ana ℥.j.
Galangæ, Granorum paradiſi ana ℥.ß.
Trita craſsiuſculè miſce pro ſacculo. Euonymus.

DE VINIS PVRGANTIBVS PITVITAM.

Vinum ſcilliticum.

Vinum ſcillinum potui datum * omnem ſanitatem adfert: humores enim attenuat, ſed maximè pituitam, neque ipſam in ſtomacho, aut uentre, aut capite, aut iecore, aut liene, aut neruis, aut oſsibus conſiſtere permittit, neque alium id genus humorem tenacem obſtructiones facientem: ſed omnia diſſoluit, & uentrem lenit, atq; ita ſubducit, & urinā mouet, & per ipſam cauſas attenuat, excernitq;. Adeò uerò caput purgat, ut nares humiditate uacent. Cōmodū eſt podagræ, articulari, & comitiali morbo: deniq; omnis ſanitatis eſt author. Ex his conſtat, Scillā albam, montanā, circiter canis ortū accipito in libræ pōdere: per dies decē in umbra refrigera: deinde ſcillę laminas refrigeratas in uitreū uas mitte, & uini albi ueteris ſextarios duodecim ſuperinfunde.

funde, & ſuſpenſum uas per quadraginta dies habeto: poſtea ſcillam exime, A
& abijce, & uino ad antedicta uitia utere, & eius uim percipies. Subinde an-
te cibũ, uini duas uncias exhibe: ſin à cibo, unciá mediá. Quòd ſi ipſum potui
commodum efficere uelis, ut magis delectet, mellis ſextarios duos aut tres
admiſceto. Galenus.

Acetum ſcillinum.

Salubre optimũ acetum Scillinũ à Pithagora ſcribitur, quo oés imperato
res uſi ſunt. * Ab ipſius authore fertur, quicũq; hoc utatur, longæ uitæ fore,
& eius extrema integra, uſq; ad finẽ permáſura. Et ipſe quidẽ Samius ſenex
huiuſmodi extitit: quantũ enim temporis uixerit, haud ignoras. de ipſo in li-
bro traditũ eſt, quòd cũ ſuis cõſanguineis hác facultatẽ cõmunicauit: cumq;
hoc medicaméto uti incœpit, quinquageſimũ annũ natus erat, & uſq; ad cen
teſimũ decimũſeptimũ uitá produxit integer, & nulla unquá aduerſa ualetu
dine tentatus. Hæc ſanè médicamenti author diſſeruit, quòd fortaſſe uir phi
loſophus erat, mẽtiri neſcius. Nos uerò uiri huius fidei periculũ fecimus, ac
firmá, cõſtantemq; huius medicamẽti facultatẽ eſſe teſtamur. Oportet igitur
ſumere Scillá montaná libræ unius ponderis, & dura circũcidere, & mollia
minutatim concidere, & aceti acerrimi ſextarios octo in uitreũ uas mittere,
atq; obturare, ac per triginta dies in Caniculæ caloribus, ut maceretur, per- B
mittere: deinde ſcillá extractá exprimere. Id genus aceti parũ mane ſorbeto.
Tibi aũt hæc euenient, ut ne fauciũ oriſq; partes unquá remolleſcát, os uen-
triculi bene ualebit, facilè ſpiritũ duces, uox rectè habebit, oculi acutiſsimè
cernent, aures in officio manebũt, nulluſq; flatuoſus uapor in uentre unquá
excitabitur, nullũ uiſcus ſuſpẽſum erit, & bene ſpirás, bene coloratus deges.
Ad ciuilia negocia rectè affectus, nõ acidũ, non ſalſum ructabis, ſi aliquid a-
ceti huius aſſumpſeris: & ieiunus ut aſſumas præcipio, ſeptẽq; poſtea ſtadios
deambules, ita enim diſſoluetur. Hoc aceto qui utitur, in uictu quáuis licen-
tioſus eſto: omnia enim cibaria cõficiet, & à nullo unquá offenſam patietur:
neq; ualde implebitur, ſed in melius proficere uidebitur. nihil ſuperuacui in
corpore reſidebit, non flatus, nõ bilis, non ſtercus, nõ urina, ſed omnia facilè
excernit, atq; educit. Aluus lubrica omnino eſt, totiuſq; corporis purgatori-
um medicamentũ, etiáſi in oſsibus ſordes inhæreát. Itẽ phthiſicos ab omni-
bus deploratos, hoc medicamento ſanitati reſtitutos nouimus. Morbo comi
tiali diuturno efficaciter profuit, ut niſi poſt longa temporis interualla, non
redierit: incipientem uerò ac nouum perfectè diſcutit, neq; reuerti amplius
hunc affectum permittit. Ad podagras præterea, & articulorũ morbos, ieco-
ris, lieniſq; duritias uehementer facit. Et particulares quidem aceti ſcillini
effectus hi ſunt. Communes autem quàm plurimi: quibus nos cõmoti, ſalu-
tare hoc medicamentũ, ſanitatis, integritatiſq; cauſa, tibi tradidimus. Gale.

Claretum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0348-3

A

Claretum laxatiuum.

℞. Galangæ ʒ.vj.
Cinnamomi ℥.j.
Turbith, Eſulę, Cataputię, Hermodactylorum ana ʒ.ß.
Tere, fiat claretum cum melle & ſaccharo. * Pituitam purgat. Euonymus.

Aliud pro epilepticis.

℞. Radicis pæoniæ, Seminis pæonię decort. ana ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Macis, Galangę, Zingiberis, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Foliorum ſenæ ℥.j.
Turpeti ʒ.vj. uel
Rhabarbari ʒ.iij. uel
Agarici ʒ.v.
Sacchari ℥.vj.
Vini ℥.xij.
Aquę ℥.viij.
Macerata per horas 24. per filtrum ſępius colentur. Thomas Eraſtus.

Vinum purgatorium in epilepſia.

℞. Abſinthij, Cardui benedicti, Verbenę, Betonicę, uel Agrimoniæ, Eupatorij, Aſpleni, Tamariſci, Rad. Capparorum ana M.j.
B Cinnamomi, Macis, Galangę, Zingiberis ana ʒ.j. uel ʒ.ij.
Flor. pęoniæ, uel rad. & ſem. pęonię ana ʒ.j.ß.
Seminis citri ʒ.ß.
Fol. ſenę ℥.ij.
Turpeti inciſi, Agarici ana ℥.ß.
Vini ueteris menſ.iij.
Miſceantur in uaſe diligenter clauſo. Capiat æger alternis diebus poculum unum initio paſtus. Eraſtus.

DE VINIS PVRGANTIBVS BILem flauam.

Vinum ſcammonites.

Scammonites uinum ſic fit. Radices ſcammonię per meſſes effoſſæ, tritę, & linteo colligatę drachmas quinque in muſti congium mittito ad dies triginta. * Aluum purgat: bilem & pituitam extrahit. Dioſcorides.

DE VINIS PVRGANTIBVS BILem atram.

Vinum è ueratro nigro.

℞. Veratri drachmas uiginti, iunci odorati uncias duodecim, ſpicę Syriacę uncias tredecim. cribratas, & linteolo colligatas, in ſeptem uini Coi ſextarios,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0349-1

tarios, diebus quadraginta macerandas indito, poſtmodum colato, dabis in A
potu ſeſquiheminam. * Partus enecat. Atram bilem purgat. Dioſcorides.

DE VINIS PVRGANTIBVS AQVAM.

Vinum ebulatum.

Grana ebulorum quando ſunt matura, decoquantur, & propriè tempore uindemiarum cum muſto: & remoueatur ſpuma ebullitionis, donec tertia pars fuerit abſumpta. In nocte ponatur ad aërem: in craſtinum uerò per colatorium lineum diſtilletur, uel per filtrum: demũ recipiatur quantitas iſtius colati, & ponatur in alio muſto albo, donec tibi placeat color & ſapor: & mittatur in uaſe, & expectetur donec deferueſcat: & tunc clarificetur cum malaxatione clari ouorum, & ſale, ſecũdum artem. * Eſt ſimile in operationibus uino de radicibus ebulorum, & magis amabile: ſed non ſic operoſum. Ventrem laxat: aquam hydropicorum per inferna ducit. Arnoldus.

Vinum è thymelæa.

Ramorũ thymelęę cũ ſuis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congios tres muſti, & leui igne coquito, donec cõgij duo ſuperſint: defęcatumq; recondito. * Aquoſa purgat excrementa, & lienem abſumit. Dioſcorides.

Vinum è chamelæa.

Chamelęa dum floret, cũ folijs tuſa, & cribrata, decẽ drachmarũ pondere, in muſti congiũ additur: poſt duos mẽſes uinũ in uas trãsfertur. Aquæ inter B
cutem, hepaticis, & laſsitudine confractis, efficax eſt: item mulieribus, quę à partu ęgrè purgãtur. Chamępityinum ſimili modo fit, ad eadem cõueniens: urinam quoq; ciet. Dioſcorides.

Vinum miralti ad hydropem.

℞. Rad. quinq; aperientium, Glycyrrhizæ, Cort. rad. Cappar. Cort. med. Fraxini ana ℥.j.
Rad. Iridis recent. Calami aromat. Cinnamomi ana ℥.ß.
Capil. Veneris, Cetrach, Fol. Tamariſci, Flor. cordialium ana M.j.
Abſinthij Pontici, Cardui benedicti, Hyſſopi, Praſsij ana M.ß.
Sem. Aniſi, Apij, Ameos, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Senæ ℥.ij.
Ligni guaiaci, limati ℔.j.
Sacchari ℔.ij.
Vini generoſi ℔.40.
Miſce, & ſerua in uaſe obturato. Muraltus.

Vinum abſinthite purgan-

℞. Abſinthij M.j.ß.
Cardui benedicti M.j.
Agrimoniæ M.j.

Aſpleni,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0350-2
DFG

A Aſpleni, Ericæ, Verbenæ ana M.ß.
Rad. Ireos Florent. ℥.j.ß.
Rad. Capparorum, Aſari, Polypodij ana ℥.ß.
Rad. Cichorij ℥.j.ß.
Rad. Fœniculi ℥.j.
Rad. Apij ℥.ß.
Sem. Fœniculi, Apij, Petroſelini, Aniſi ana ʒ.j.
Calami aromatici, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Senæ ℥.j.ß.
Soldanellæ M.iij.
Rad. Iridis conciſæ ℥.iij.
Turpeti conciſi ʒ.v.
Vini albi generoſi, in quo chalybs ignitus ſępius fuit extinctus ℔.xviij.
Miſce. Vtere alternis diebus, initio paſtus poculum unum. Eraſtus.

DE VINIS PVRGANTIB. HVMORES MIXTOS.

Vinum Hippocraticum laxatiuum.

℞. Eſulę ℔.j.
Epithymi ʒ.vj.
Polypodij, Cinnamomi, Paſſularum ana ℥.ß.
B Maſticis Zingiberis, Zedoarię, Caryophyllorum ana ℥.j
Sacchari quantum ſufficit.

* Contra quartanam, quotidianam & tertianam notham ualet: concoquit & pręparat humores, & eoſdem mox per aluum educit. Arnoldus.

Vinum guaiacum purgans.

℞. Ligni guaiaci inciſi ℔.iiij.
Cardui benedicti M.vj.
Adianti, Scolopendrij, Flor. Borraginis, Bugloſſę, Rad. Cichorij ana M.iij.
Betonicæ, Lupulorum, Cort. Tamaricis, Epithymi ana M.j.ß.
Polypodij ℥.ij.
Seminis Carthami ℔.j.
Seminis Aniſi ℥.iij.
Foliorum ſenæ ℔.j.
Hellebori nigri ℥.j.
Turbith ℥.iij.
Cinnamomi electi ʒ.vj.
Macis ʒ.j.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Calami aromatici ʒ.ij.
Incidenda incidantur, contundenda contundantur craſsè, in ſacculo ligen-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0351-8

tur, ſuſpendantur in cado uinario mundo aptæ capacitatis, ſuperinfundendo muſti optimi ℔.c. omniaq; ſic macerari ſinito, donec deferueſcat, clarũq; A
euadat, &c. * Curat morbum Gallicum, & alios innumeros morbos. Dantur ℥.v. uel ℥.vj. manè ſtomacho ieiuno.

DE DECOCTIS CAP. VII.

Decocta ſeu apozemata, ex herbis, ſeminib. fructibus, radicib. & aliis quibuſdã parãtur. Si abſq; ſaccharo, decocta: ſi cum ſaccharo, licet nõ tã copioſo, ut in ſyrupis, apozemata rectius dicuntur. Sunt aũt hæc uel

- Magis *uſualia ſeu officinalia: atq; uel*
  - Reficientia
    - Aqua hordei.
    - Aqua cicerum.
    - Decoctum priſanæ.
  - Alterãtia qualitate
    - Pri-ma. *Sic alia alterant*
      - Communiter
        - *Temperatè*: Decoctum commune Magiſtrale.
        - *Intemperatè*: Decoctum commune refrigerans.
      - Particu*lariter*
        - Caput, — Decoctum cephalicum.
        - Pectus
          - Decoctũ pectorale primum.
          - Decoctũ pectorale ſecũdum.
          - Decoctum pectorale tertium.
        - Cor, — Decoctum cordiale.
        - Flatus, — Decoctum carminatiuum.
    - Secũda. *Sic alia*
      - Sudorem *mouent*
        - Decoctum guaiaci ex aqua.
        - Decoctum guaiaci ex uino.
        - Decoctum zarzæ parillę.
        - Decoctum cinæ. B
      - Purgãt *humores*
        - Simplices
          - Sanguinem
            - Decoctum adianti.
            - Decoctum fumarię.
          - Bilẽ, — Decoctũ fructuũ.
          - Pituitã
            - Decoctũ thymi.
            - Decoctum ſtœchados.
          - Bilem *atram*
            - Decoctum epithymi.
        - Mixtos
          - Decoctum myrobalanorum.
          - Decoctum eupatorij.
- Minus *uſualia; atq; uel*
  - Alterantia
    - *Pectus*: Decoctum pectorale.
    - *Cor*: Decoctum cordiale.
    - *Bilem*: Decoctum ex adianto.
    - *Pituitam*: Decoctum ex thymo.
    - *Atram bilem*: Decoctum ex fumaria.
  - Purgantia
    - *Bilem*: Decoctum aluum emolliens, bilemq; educens.
    - *Pituitam*: Decoctum pituitam educens.
    - *Atram bilem*: Decoctum atram bilem educens.

DE DE-

A
DE DECOCTIS OFFICINALIBVS reficientibus.

De aqua hordei,

℞. Hordei integri fricati cum páno aſpero uſq; ad excuſsionem tenuium
corticum, id eſt palearum partem unam, uerbi gratia libram unam. Et ſit hor
deum ſubſtantia laudabili, ętatis medię inter antiquum & nouum, ſuper
quod non cecidit de odore corruptionis aliquid, nec de contagione fumi,
aut pulueris, & conſeruatum fuerit in loco aëris liberi, & iam habuerit perfe-
ctionem in maturitate ſua, & pone illud electum in olla noua, mundata, lota,
& exquiſitè abſterſa, ut non remanſerit in illa de odore quidquam omnino:
& proijce ſuper ipſum aquę circiter partes uiginti, uerbi gratia libras uigin-
ti: & ſit aqua fontana leuiſsima dulciſsima. Stet tamen prius hordeum in a-
qua per quatuor horas infuſum: & inde facias cum igne claro & ſuaui ipſam
feruere, primam abijciendo ſpumam. Et eſto hordeum ſemper integrum, le-
uiter quidem fricatum panno aſpero, & quaſi depaleatum, ſi multam quęris
abſterſionem, atq; exoppilationem ualentiorem: integrè uerò ab utroq; cor
tice mundatum, ſi aquam hordeaceam habere uolueris ad ſitim mitigãdam,
aſperitatemq́; leniendam, nec non inflammationem extinguendam. * Vn-
de talis aqua hordei conuenit in leniendo pectore atq; pulmone, humectan-
B disq́; pręcordijs. Coctio pręterea continuetur ad crepaturam hordei, perfe-
ctam quidem in priore illa intentione: perfectiorem uerò & diuturniorem
plus minus in poſteriore hac intentione. Colonienſes.

Aqua cicerum.

Decoque libram unam cicerum conſeruátium adhuc nitroſitatem ſuam,
cum libris uiginti aquę facili decoctione, uſq; dum redeant ad libras decem.
Tunc erit aqua eorum potus medicinalis. Et ſi ulteriorem excipiat coctio-
nem, & quidem cum plurima aqua, uſq; dum acquirat mediocritatem inter
tenue ſeu liquidum & unctum, eſt cibus bonus, pręſertim colatus. Meſues.

Decoctum ptiſanæ hordei.

Sed quando ptiſana hordei, ad edulij uel ſorbitionis uſum decoqui debet,
tunc ſemper accipere oportet hordeum exquiſitè excorticatum, quod uul-
gò mundatum dicitur: idq́; uel integrum, uel confractum, quod far hordei
Latinis dicitur. Satius tamen fuerit, integrum quàm confractum ſumere, ut
euitemus metum Manardi: quandoquidem in hordeo integro abſolutam,
perfectamq́; coctionem animaduertere commodius eſt, quàm in confracto:
quia coctio eius ſemper perfici debet, uſq; ad diſperditionẽ & ueluti tabem
ipſius hordei, nunc in largiore, nunc in pauciore aqua, pro uario intentionis
medici ſcopo. Nam quando non admodum tenui uictu utendum erit, ſed a-
liquantulo plenius cibare licebit, quum ſcilicet totam ptiſanam exhibemus

(nam ptiſana tota Galeno non eſt exquiſitè tenuis uictus, niſi omnino pauca aſſumpta fuerit:) tūc uerbi gratia ſuffecerint ad partē unam hordei partes quinq; aquæ, ſecundū placitum Auenzoar. ſed ſi tenuius cibare propoſitum eſt, ut quādo cremorē ſiue ſuccū exhibemus, colatorio manibus uel cochleario expreſſum: tunc copioſiore aqua ptiſanam decoquimus: uerbi gratia, decem partes aquæ ad unam hordei accipiēdo. plus aūt aquę accipimus, quando tenuiſsimè nutrire uolumus, aut ſaltem ſeruata proximè aſsignata aquæ quātitate, percoctā ptiſanam ſua ſponte ſenſim per colatorium eliquari ſinimus, ſine adminiculo expreſsionis. unde uulgus practicantium, hanc uocāt ptiſanam colatam: illam uerò quæ expreſſa eſt, uocant ptiſanam hordei non colatam. Hac deciſione conſtituta, putamus omnem caliginem & nubem Arabicæ perplexitatis ſeu confuſionis diſcuſſam iri. Colonienſes. A

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS communibus.

Decoctum commune magiſtrale, ad medicamenta maceranda.

℞. Prunorum n. xij.
Sebeſten n. x.
Paſſularum ℥. j.
Hordei decorticati ℥. ß.
Glycyrrhizæ raſæ, Violarum, Folliculorum Senæ, Polypodij, Epithymi, Carthami, Aniſi, Dauci, Cinnamomi ana ʒ. ij. B

Coque in aquæ communis ℔. ij. donec dimidium abſumatur: cola, & utere. Florentini.

Decoctum commune refrigerans.

℞. Prunorum n. xij. Hordei mundi ℥. j.
Tamarindorum, Violarum, Paſſarum ana ℥. ß.
Sem. communium maiorum ana ʒ. ij.

Coque in ℔. ij. aquæ, ut ſuprà.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS CAPVT.

Decoctum cephalicum calefaciens.

℞. Stœchadis, Betonicæ, Saluiæ ana M. ß.
Rad. Pæoniæ ʒ. ij.
Paſſarum ℥. j.
Glycyrrhizæ, Aniſi, Dauci ana ʒ. iij.
Nucis Moſchatæ ʒ. ß.

Coque ut ſuprà.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS PECTVS.

Decoctum pectorale.

℞. Paſſularum ℥. j. Sebeſten, Iuiubarum ana n. xv.

Dactylo-

A Dactylorum n.vj.
Hordei purgati ℥.j.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Adianti M.ß.
Hyſſopi ʒ.ij.
Coque ut ſuprà.

Decoctum pectorale aliud.

℞. Hyſſopi ſicci, Adianti albi, Ficuum, Palmularum, Myxariorum, Ziziphorum, Vuarum paſſarum, Hordei mundi, Glycyrrhizę raſę ana partes æquales.

In aqua fontana quãta cõuenit, coquãtur. * Horũ ius ad excremẽta pectoris, & deſluxiones pituitoſas, ſputaq́; educẽda ſingulare eſt remediũ. Andernac.

Decoctum pectorale aliud.

℞. Aniſi, Fœniculi, Adianti ana partes æquales.
Cinnamomi, Maſticis ana ʒ.j.

Omnia coquantur in aqua, donec quarta eius pars abſumpta fuerit. * Huius decocti ius, faucium & thoracis aſperitates lenit: excremẽta ad excretionem promouet: nec non robur uiſceribus addit: uentriculi uires excitat, flatusq́; inteſtinorum diſcutit. Andernacus.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS COR.

B

Decoctum cordiale.

℞. Prunorum n.xij.
Paſſularum ℥.j.
Sebeſten n.xvj.
Iuiubarum n.x.
Flor. Borraginis, Buglosſę, Violarũ, Meliſſophylli, Capill. Vener. ana M.ß.
Seminis baſilici, Glycyrrhizæ, Dauci ana ʒ.ij.

Coque ut ſuprà. * Decoctum uerò cordiale refrigerans fit, additis ſeminibus communibus, ijsq́; ſeminibus quæ decoctum refrigerans ſuprà deſcriptum ingrediuntur.

Decoctum flatus pellens.

℞. Aniſi, Dauci, Cymini, Fœniculi ana ʒ.iij.
Glycyrrhizę ℥.ß.
Flor. Chamomillę M.ß.
Paſſularum ℥.j.ß.

Coque in libris duabus aquę ad medietatem ferè.

DE DECOCTIS SVDOREM PROVOCANTIB.

Decoctum ligni guaiaci, abſq. cortice.

℞. Ligni guaiaci optimè inciſi ℔.j. Aquæ fontanæ ℔ xij.

Infun-

Infundatur lignum in aqua calida per horas 24. in uaſe figulino uitreato, obturato: deinde coquantur igne lento uſq; ad librarum octo cōſumptionem: coletur, & ſeruetur in uaſe uitreo pro ſyrupo, ad ſudorem mouendum. A

Decoctum ligni, pro potu.

℞. Lignum guaiacum prioris decoctionis.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Iterum coque uſq; ad conſumptionem tertiæ partis: cola, & ſerua pro potu, in prandio & cœna ſumendo.

Decoctum ligni guaiaci cum corticibus.

℞. Ligni guaiaci optimè inciſi ℥.x.
Cort. ligni guaiaci inciſi ℥.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xij.
Fiat ut ſuprà.

Poteſt maior uel minor corticis quantitas addi, & cum aqua betonicæ uel fumiterræ, pro medici ſcopo, decoqui.

Decoctum ligni guaiaci cum uino.

℞. Ligni guaiaci ℥.x.
Cort. ligni guaiaci ℥.iiij.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Infundantur ut ſuprà, & decoquantur uſque ad conſumptionem librarum nouem: deinde addantur uini optimi lib. iij. & iterum feruere modicè ſinito, poſtea refrigeratū colato, & in uaſe uitreo, pro ſyrupo ſeruato. Florentini. B

Decoctum ligni guaiaci cum uino, pro potu ordinario.

℞. Præcedentis decoctionis lignum.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Coquantur uſq; ad conſumptionem ſeptem librarum: deinde addantur uini albi optimi ℔.iiij. & facta unica ſola bullitione, ab igne auferatur, coletur, & in uaſe uitreo ſeruetur, pro potu ordinario, cibis aſſociando. Florentini.

Decoctum zarzæ parillæ.

℞. Rad. zarzæ parillę ℥.iiij.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Radices primò uino albo lauentur, deinde minutatim incidantur, & in ſupradicta aqua calida per horas duodecim infundantur, in uaſe figulino bene operculo & pannis obſtructo: mox coquantur igne lento, uſq; ad conſumptionem librarum octo: poſtea coletur, atq; in uaſe uitreo optimè cooperto pro ſyrupo ſeruetur. Secundum decoctum pro potu ordinario, fit ut ligni guaiaci potus. Florentini.

Decoctum radicis cinæ.

℞. Radic. cinæ opt. ℥.j. Aquæ fontanæ ℔.xij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0356-7

A Radices incidantur minutatim, & in prædicta aqua tepida per horas duodecim infundantur in uaſe terreo uitriato: deinde igne lento coquantur uſque ad conſumptionem tertiæ partis: poſtea cola, & ſerua pro ſyrupo. Aliqui uſq; ad librarum octo, aliqui ad medietatis conſumptionem coquunt. Florẽtini.

DE DECOCTIS PVRGANTIBVS SANGVINEM.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi ueri recentis ℥.j.ß.
Summitatum fumariæ, Summitatum lupuli, Violarum ſiccarum ana ℥.j.
Prunorum Damaſc. n.xl.
Ziziпharum n.x.
Iuiubarum n.xx.
Coque libris tribus aquæ lento igne ad duarum librarum conſumptionem: infunde tandem
Pulpæ chaſsiæ ſolutiuæ ℥.iij.
Tamarindorum ℥.ij.
Rhabarbari boni ʒ.iij.
Frigidum manibus frica, cola, & propina. * Sanguinem purgat, clarumq; reddit, ardoremq; ipſius ac flauæ bilis compeſcit. Meſues.

Decoctum fumariæ.

B ℞. Succi Cichorij, Endiuiæ, Lupulorum, Borraginis ana ℥.iiij.
Succi Fumiterræ ℥.viij.
Quibus coctis & purgatis, adde
Myrob. citrinorum, Myrob. Indorum ana ʒ.ij.
Paſſularum mundat. ℥.j.
Tamarindorum ℥.iij.
Frica, cola, & ſerua. * Sanguinem bile flaua & aduſtis humoribus purgat, hepatis obſtructiones aperit, ac inde natum icterum ſanat. Meſues.

DE DECOCTIS PVRGANTIBVS bilem flauam.

Decoctum fructuum.

℞. Prunorum n.xl.
Sebeſten, ſiue myxariorum n.xxx.
Iuiubarum n.xxx.
Tamarindorum ℥.ij.
Caſsiæ recens extractæ ℥.iij.
Mannæ ℥ j.
Macerentur fructus in aquæ libris tribus: deinde adde caſsiam, tamarindos, & mannam: fiat ut ſuprà. * Sanguinis & bilis flauæ feruorem reprimit,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0357-2

ſanguinem clarum reddit, & bilem clementer educit. Meſues. A

DE DECOCTIS PVRGANTIBVS PITVITAM.

Decoctum thymi.

℞. Thymi, Caſſuthæ, Hyſſopi ana ℥.j.
Paſſularum purg. ʒ.iiij.
Mirobal. Emblicarum, Chebularum ana ℥.j.
Turbith ʒ iiij.
Stœchados, Polypodij ana ʒ.v.
Eupatorij Meſuæ ʒ.iij.
Rad. Apij, Fœniculi ana ʒ.vij.
Abſinthij, Aniſi, Dauci ana ʒ.iij.

Coque omnia in libris tribus aquæ, ad librarum duarum conſumptionem: cola. Colato adde
Turbith, Agarici ana ʒ.j.
Zingiberis ʒ.ß.

Macerari noctem ſine: poſtridie cola, & utere. * Phlegmagogum eſt: ob id ſenibus, & aliter pituitoſis ſalubre: uentriculum firmat, coctionem iuuat, flatus à uiſceribus & hypochondrijs diſſoluit. Meſues.

Decoctum galli ad colicam.

Gallinaceum ueterē quatuor annorum interficito, exinanitoq;, & repleto B
ſalis foſsitij drachmis tribus, ſem. cnici, polypodij, hyſſopi ana ℥.j. ſem. dauci, anethi, ameos ana ℥.ß. turpeti ʒ.iij. Deinde reſarto uentre, in duodecim aquæ libris ad dimidias coquito. iuris decocti ℥.iiij. aut ſex potui exhibeto. Andernacus.

Decoctum ſtœchados.

℞. Stœchadis, Origani Cretici ana ʒ.iiij.
Sem. Apij, Fœniculi, Eupatorij Meſuæ ana ʒ.iij.
Schœnanthi, Hyſſopi ana ʒ.ij.
Paſſularum mund. ℥.viij
Turbith ʒ.iiij.

Coque ut ſuprà, & utere. * Confert pituitoſis affectibus, ut febribus quotidianis, iuncturarum & neruorum dolori, & frigidæ intemperiei. Meſues.

DE DECOCTIS BILEM ATRAM purgantibus.

Decoctum epithymi.

℞. Myrobal. Indarum, Stœchadis, Epithymi, Paſſularum mundat. ana ℥.j.
Myrobal. chebul. Summitatum fumariæ ana ʒ.iiij.
Folliculorum ſenæ ʒ.viij.
Polypodij ʒ.vj.

Turbith

A Turbith ʒ.iiij.
Eupatorij ʒ.v.

Omnia præter epithymum coquantur in ſeri caprini libris tribus, ad duarum librarum conſumptionem: tunc adde epithymum, & ſemel ferueſac: tolle ab igne, & adde

Hellebori nigri ʒ.j.
Agarici ʒ ß.
Salis Indi ʒ.j.ß.

Frica, cola, & utere. * Bilem atram uacuat: ob id affectibus melancholicis, ut cancro, elephantiaſi, & cæteris confert. Meſues.

DE DECOCTIS PVRGANTIBVS HVmores mixtos.

Decoctum myrobalanorum.

℞. Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum ana ℥.j.
Tamarindorum ℥.j.ß.
Comarum fumariæ ʒ.viij.
Abſinthij ʒ.ij.
Prunorum n.xxx.
Paſſularum mundat. ℥.j.

B Coque in libris tribus aquæ, ad duarum librarum conſumptionem: cum imbecillum uoles medicamentum, reliquæ libræ dimidio adde

Pulpæ caſsiæ ℥.ij.

Cum autem ualentius, adde

Pulpæ caſsiæ ℥.j.
Turbith, Agarici ana ʒ.ß.

Frica, cola. Præſtantius fiet, ſi in ſero lactis caprini coquantur. * Bilem utramq;, & pituitam purgat Meſues.

Decoctum eupatorij.

℞. Eupatorij, Abſinthij, Aſari, Nardi Indicæ, Capill. Veneris, Cyperi, Rhabarbari, Comarum fumariæ ana ʒ.iiij.
Bedeguar, Secacul ana ʒ.iiij.
Myrobal. Chebularum, Indarum ana ʒ.viij.
Paſſularum purgatarum ℥.j.

Coque & utere. * Hepatis & lienis obſtructiones & inde naſcentes dolores, & febres compoſitas iuuat. Meſues.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS PECTVS.

Decoctum pectorale.

℞. Hyſſopi, Capill. Veneris ana M.ß.
Ficuum, Palmularum, Zizipharum, Myxariorum ana n.iiij.
Vuarum paſſarum, Hordei, Glycyrrhizæ, Aniſi ana ʒ.j.

Decoquantur in aquæ menſura, quanta conuenit ad tertias. Quincunx una A
uice datur ad pectoris uitia, ut tuſsim, raucedinemq́;, donec totum abſumatur. Andernacus.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS COR.

Decoctum cordiale.

℞. Prunorum Damaſc. n. vj.
Palmularum Indicarum, Paſſarum ana ℥. ß.
Glycyrrhizæ ʒ. j. ß.
Flor. Borrag. Bugloſſæ, Violarum, Hordei ana P. j.
Sem. 4. com. frig. ana ʒ. ß.

Aquæ fontanæ, quantum alia medicamenta tres digitos ſuperare poſsit: in qua reliqua omnia coquuntur ad tertias: deinde ex iure colato datur triens, aut quincunx. Si ſæpius exhiberi debet, maior tum aquæ, tum medicamentorum modus adhibeatur. Andernacus.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS BILEM.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi albi, Fumariæ, Lupuli ana M. j.
Violarum ſiccarum P. j. B
Prunorum n. xx.
Zizipharum n. x.

In aqua fontana, quanta ſufficit, ad tertias uſq; coquuntur: unaq́; uice unciæ quinq; exhibentur. Vel
Adianthi M. ß.
Seminis Aniſi, Fœniculi ana ℥. ß.
Cinnamomi, Maſticis ana ʒ j.

Coquantur, ut ſuperius.* Hoc etiam uiſcera roborat. Andernacus.

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS pituitam.

Decoctum ex thymo.

℞. Thymi, Caſſuthæ, Hyſſopi ana ℥. ß.
Rad. Apij, Fœniculi ana ʒ. vj.
Sem. Aniſi, Dauci ana ʒ. j.
Paſſularum enucleatarum ℥. ij.
Glycyrrhizæ ʒ. ij.

In aqua ad dimidias coquantur. In iure decocti, zinziberis minutim inciſi drachma ſemiſsis maceretur: manè unciæ quinq; ſingulis uicibus exhibeantur. Andernacus.

DE DE-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0360-8
DFG

A

DE DECOCTIS ALTERANTIBVS BILEM ATRAM.

Decoctum ex fumaria.

℞. Succi fumariæ ℥. iij.
Succi Bugloſſæ, Lupuli, Endiuiæ, Cichorij ana ℥. ij.
Paſſularum enucleatarum contuſarumq; ℥. j.
Glycyrrhizæ ʒ. ij.

Coquantur ad tertias, colenturq;. Iuris unciæ duæ cum recens eſt, aut quatuor, cum uetuſtior, propinantur. Andernacus.

DE DECOCTIS PVRGANTIB. BILEM FLAVAM.

Decoctum bilem educens.

℞. Intybi, Cichorij, Eupatorij, id eſt, agrimoniæ ana M. ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum ana P. ß.
Tamarindorum ℥. j.
Prunorum Damaſc. n. v.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ. j. ß.

Decoquantur ut ſuprà, in aqua ad tertias. Andernacus.

B

DE DECOCTIS PVRGANTIB. PITVITAM.

Decoctum pituitam educens.

℞. Hyſſopi, Thymi ana P. ß.
Sem. Cnici ʒ. vj.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ. j. ß.
Polypodij ℥. ß.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ. ij.

Decoquantur in aqua ad tertias, ut ſuprà. Andernacus.

Decoctum atram bilem uacuans.

℞. Bugloſſæ, Scolopendrij ana M. ß.
Senæ Alexandrinæ ℥. j.
Flor. Violarũ, Thymi, Epithymi ana P. j.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ. ß.
Zingiberis ℈. j. ß.
Paſſularum ℥. ß.
Prunorum Damaſc. n. x.

Decoquantur in aqua ad tertias. Ex iure hoc ſumantur unciæ quatuor. Andernacus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0361-3

DE INFVSIONIBVS.

CAP. VIII.

Inſuſio, *quæ & dilutio, et maceratio, & irrigatio nō-nunquam appellatur. Infunduntur autem eædē materiæ, quæ in apozematib. concoquuntur puluerate, confuſæ, uel ſolidæ: idq; in humore ſimili, ſed ferè calfacto cineribus calidis, uel ſole, uel ſuper fornacem, ut medicamenti uires promptius trahat. Sunt autē infuſa uel*

- Simplicia, *cum materiæ ſimplices irrigantur, uel in*
  - Aqua: *ut*
    - Inſuſio roſarū.
    - Inſuſio uiolarum.
    - *De quib. uide ſuprà in tractatu ſyruporum & uinorum.*
  - Aceto: *ut*
    - Acetum ſcillinum.
    - Acetum roſarum.
    - Acetum ſaluiatum.
    - Acetum ſambucatum.
    - Acetum roſmarinatum.
    - Acetum lauendulæ.
- Cōpoſita, *quando materiæ diuerſæ macerantur. Atq; horum alia purgant*
  - Bilē: *ut*
    - Inſuſum ſeri lactis.
    - Inſuſum ſucci herbarum.
    - Inſuſio ad bilem prima.
    - Inſuſio ſecunda.
    - Inſuſio tertia.
    - Inſuſio quarta.
    - Inſuſio quinta, *&c.*
  - Pituitam: *ut*
    - Inſuſio hieræ.
    - Inſuſio ad pituitam prima.
    - Inſuſio ad pituitam ſecunda.
    - Inſuſio ad pituitam tertia.
    - Inſuſio ad pituitam alia.
    - Inſuſio ad colicacam.
  - Melancholiam: *ut* Inſuſio ad atram bilem.
  - Sanguinē: *ut* Inſuſio ad ſanguinē mūdandū.

A

B

DE ACE-

A

DE ACETIS.

Acetum roſaceum.

℞. Roſarum rubrarum mediæ maturitatis, præſectis & abiectis unguibus, hoc eſt imis foliorum partibus, abſq; rore ſine pluuia lectarum, in umbrá extra ſolem ad triduum aut quatriduum expanſarum & reſiccatarum, libram unam.

Aceti ſextarios octo.

Inſolentur diebus quadraginta. Deinde reponantur, uel (quod melius eſt) abiectis folijs corruptis, acetum coletur ac reponatur. Quidam ſæpius mutant folia roſarum, nec ita diu ſtare in ſole ſinunt (uerbi gratia, ad dies triginta, uel pauciores) ut elegantius colore aſpectuq;, & ſapore odoreq; ualidius fiat acetum. Ad normam & exemplum aceti roſati parari etiam poſſent.

ACETVM SALVIATVM, ex floribus ſiccatis ſaluiæ.

SAMBVCATVM ex flor. ſiccatis ſambuci.

ROSMARINATVM uulgò ANTHOSATVM dictum, ex floribus ſiccatis roriſmarini.

ACETVM LAVANDVLAE, ex floribus ſiccatis.

ACETVM CARYOPHYLLATVM ex floribus caryophyllorum. Medici Colonienſes.

B

DE DILVTIS SEV INFVSIS PVRgantibus bilem.

Infuſum ſeri lactis.

℞. Fol. roſarum recentium, completarum, mundatarum ℥.ij.
Rhabarbari electi ʒ.ij. G.xij.
Nardi Indicæ ʒ.j.ß.

Rhabarbarum, & roſæ minutim incidantur, aut terantur, ſpica inciditur: macerentur per noctem, in ſeri lactis, præſertim caprini, libris duabus. Cola, leuiter exprime, & propina. * Bilem flauam clementer educendo, ſanguinem purgat. Meſues.

Infuſum ſucci herbarum.

℞. Succi Intybi, Lupuli, Borraginis purgatorum ana ℥.viij.
Myrobalanorum citrinorum ℥.j.
Rhabarbari electi ʒ.iij.
Tamarindorum ℥.j.ß.
Pulpæ caſsiæ ſolutiuæ ʒ.iij.

Myrobalanus & rhabarbarum teruntur, & per noctem in ſuccis macerātur: deinde manu compreſſum colatur, & propinatur. * Idem quod præcedēs præſtat. Meſues.

Infuſio ad bilem prima. A

℞. Rhabarbari electi ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Myrobalanorum citriorum ʒ.ß.

Macerentur in aquarum ſtillatitiarum, abſinthij, & fumariæ ana ℥. ij. In iure colato ſyrupi roſati laxat. ℥.j. additur, daturque ægrotantibus potui. Andernacus.

Infuſio ad bilem ſecunda.

℞. Palmularum Indarum ℥.j.
Flor. Borraginis, Buglosſæ, Violarum ana P.ß.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.j.ß.
Prunorum Damaſc. n.vj.

Decoquantur in aquæ libra. Palmulæ è iure decocti ualde exprimantur, & ubi id colatum fuerit, caſsiæ fiſtularis recentis uncia, uel drachmæ decem in eo diluantur, denturq; potui. Andernacus.

Infuſio ad bilem tertia.

℞. Diaprunon ſimplicis ℥.ß. uel ʒ.vj.
Diaprunon ſolutiui ʒ.j.ß. uel ʒ.ij.
Syrupi adianthi ℥.j.

Sin autem metuas offenſionem ex diagrydio, rhabarbari expreſsi ʒ.j. uel ℈.iiij. in locum illius ſurrogare poteris, & ex iure communi dilutum potui exhibere. Andernacus. B

Infuſio ad bilem quarta.

℞. Caſsiæ fiſtularis recent. ℥.j.
Rhabarbari minutim inciſi ℈. ij.
Spicæ nardi G.iij.

Ex decocti communis, uel aquæ intybi uncijs quatuor diluito, additoq; ſerapij ex aceto ſimplicis ℥.j. & propinato. Andernacus.

Infuſio ad bilem quinta.

℞. Vuarum paſſarum ʒ.iij.
Glycyrrhizæ raſæ, Aniſi ana ʒ.j.
Prunorum Damaſc. n. iij.
Palmularum Indarum ℥.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſę, Violarũ, Intybi recẽt. Latifolij, Cichorij ana P.j.

Decoquantur in aqua, colenturq;. In iuris huius decocti uncijs quatuor, rhabarbari electi ʒ.j. uel ℈.iiij. macerato per noctem: manè exprimito, ac in iure eodem caſsiæ fiſtularis recentis unciam, uel drachmas ſex diluito: cui ſyrupi uiolacei ℥.ß. uel ℥. j. admiſceas. quinque uel ſex horis ante prandium exhibeto. Andernacus.

Infuſio

A *Infuſio ad bilem alia.*

Catholici unciam ex aqua hordei, aut uiolarum ℥.iij. diluito, additoq; ſyrupi uiolacei ℥.ij. ac propinato. Interdum licet ſyrupum roſ. laxatiuũ copioſiorem addere, ubi aluum ſoluere cogitamus. Andernacus.

DE INFVSIS PVRGANTIB. PITVITAM.

Infuſio hieræ ſimplicis.

℞. Hieræ ſimplicis, Aloes ana ʒ.v.

Macera decocto eupatorij infrà deſcripto ad ℔.j. In uaſe uitreo inſola ad dies decem. * Ventriculum & caput purgat: proinde amborum doloribus aſsiduis & hemicraniæ confert, ac febribus antiquis. Macerantur etiá decocto epithymi & thymi. Sic purgat humorem craſſum & melancholicum, & phlegmagogum eſt. Meſues.

Infuſio ad pituitam prima.

℞. Rad. Apij, Fœniculi, Petroſelini, Aſparagi, Ruſci ana ʒ.j.
Rad. Ebuli ʒ.ij.
Polypodij ʒ.v.
Chamæpityos M.ß.
Flor. Sambuci, Stœchados ana M. j.

Decoquuntur in aquæ libra ad dimidias. In iure decocti ſeminis cnici ʒ. iij.
B foliorum ſenæ ʒ.ij. cinnamomi ʒ. j. zingiberis ʒ.ß. per noctem macerantur. Manè percolatis ſyrupi diacnicu ℥.j.ß. additur, & horis duabus ægro ante cibum propinatur. Andernacus.

Infuſio ad pituitam ſecunda.

Ex communi decocto glycyrrhizæ, uuarum paſſarum, aniſi, ſingulorũ unciarum quatuor inſtar: diaphœnicon unciam ſemiſſem, uel (ſi ualentior aſſumet) drachmas ſex: ſyrupi uiolacei unciá diluito, datoq; potui. Andernacus.

Infuſio ad pituitam tertia.

℞. Diaphœniconis ℥.ß.
Syrupi uiolacei ℥.j.

In iure decocti communis, uel aquæ hyſſopi, uel mēthę, pro una doſi dilues, dabiſq; potui. Doſis autem iuris magna ex parte præter ſyrupum, & electuarium, unciarum quatuor eſſe debet. Andernacus.

Infuſio ad pituitam alia.

℞. Decocti ad pituitam educendam, quantum ſatis eſt.
Agarici trochiſcati ʒ.j. uel ℈.iiij. uel ʒ.j.ß. macerato.

Ex eodem iure colato, diacnicu, uel diaphœnicon, uel benedictæ ʒ.iij. uel ℥.ß. cum ſyrupi uiolacei ℥.j. dilues, potuiq; propinabis. Andernacus.

Infuſio ad colicam.

℞. Hyſſopi, Calaminthæ ana M.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0365-7

Paſſularum ℥.j ß. A
Aniſi, Fœniculi, Carui ana ʒ. vj.
Sem. Cnici ℥.ij.
Polypodij ℥.j.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum ana P.j.
Flor. Chamomillę P.ß.

Omnia gallinacei curſu agitati defatigatiq́;, & præparati, ut decet, uentri impoſita, ex aquę ſextarijs quinque ad tertias decoquito. In fine dum adhuc feruent, inijcito fol. ſenæ ℥.ij.ß. Agarici trochiſcati ʒ.x. ſinito per noctem macerari: deinde ius coletur, ſeruetur q́; uſui. Cum neceſsitas poſtulat, ℥.iiij. ſumito, additoq́; ſyrupi uiolacei ℥.j. ac potui exhibeto. Si parum proficere medicina uidebitur, quòd æger forte aluum habeat difficilem, diaphœniconis, aut benedictæ ʒ.j.ß. aut ʒ.ij. adijcito. * Hæc potio ad morbos, tum ex pituita, tũ ex atra bile ortos plurimum ualet: uerùm præcipuus eius uſus eſt ad colicos dolores, partim ex pituita, partim ex flatuoſa materia creatos. Andernacus.

DE INFVSIS PVRGANTIBVS BIlem atram.

Infuſio ad atram bilem prima.

℞. Confectionis Hamech ℥.ß. B

In aquæ fumariæ, aut merculialis, aut cyrſij uncijs quatuor diluito, addito ſyrupi lupulorum ℥.j. & potui dato. Andernacus.

Infuſio ad atram bilem ſecunda.

℞. Catholici ℥.ß. uel ʒ.vj. In decocti proprij uncijs quatuor dilues, addesq́; ſyrupi uiolacei ℥.j. & potui dabis. Cōfectio Hamech etiam ex aquis idoneis, uel decocto mercurialis aſſumi poteſt. Andernacus.

Infuſio ad atram bilem tertia.

℞. Fumiterræ, Lupulorum ana M.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum ana P.j.
Paſſularum ʒ.iij. uel ℥.ß.
Polypodij ʒ.ij.
Caſſuthæ, Epithymi ana ʒ.iij.
Aniſi, Glycyrrhizæ ana ʒ.j.ß.

In aquæ libra ad dimidias incoquentur. In iure decocti fol. ſenæ ℥.iij. catholici ℥.j. macerabuntur, ſyrupi uiolacei tantundem adiungetur. Tota potio una uice propinabitur. Andernacus.

Infuſio alia ad ſcabiem.

℞. Braſsicæ marinæ M.j.
Paſſularum ℥.j.

In iuſculo gallinacei, uel pulli coquito, & confectionis Hamech ʒ. iij. ſyrupi de fu-

A de fumo terræ ʒ.j.in iuris prædicti triête diluito,datoq; potui. Andernacus.

Infuſio alia ad atram bilem,ex ſero lactis.

℞.Foliorum ſenæ ℥.ß.

Macerentur in ſero lactis per noctem.In iure expreſſo colatoq;,diluito Diacatholici ℥.j.uel ʒ.x.uel ℥.j.ß. ac potui aſſumantur.Andernacus.

Infuſio alia ad idem.

℞.Epithymi Cretenſis ℥.j.

Inferueſcat in ſero lactis caprini. Hoc deinde coletur, & exprimatur ualidè, addita ſyrupi uiolacei ℥.j. quæ ſi parum ſoluere uentrem uideatur, nonnihil catholici reliquis adijci poterit.Andernacus.

DE INFVSIS SANGVINEM PVRIOrem reddentibus.

Infuſio purgans ſanguinem.

℞.Capill.Veneris M j.
Violarum P j.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.ij.
Paſſularum ℥.ß.
Ficuum n.viij.
B Myxariorum n.vj.

In aqua decoquantur ad dimidias. In iure decocti per noctem macerentur
Rhabarbari electi ʒ.j.
Spicæ nardi ℈.j.
Senæ ʒ.iij.

Manè leuiter exprimantur, colenturq;: addatur iulapij uiolacei ℥.j. potuiq; detur. Andernacus.

DE CLYSTERIBVS CAP. IX. A

- Clyſter, *Latinis ablutio, Enema iniectio dicitur. Sunt autem alij*
  - Nutrientes: *ut*
    - Clyſter ad nutriendum.
    - Clyſter ad nutriendum alius.
    - Alius, alius, *&c.*
  - Alterã- *tes qualitate*
    - Prima. *Sic alij*
      - Calfacientes: *ut*
        - Clyſter ad morbos capitis calefaciẽs.
        - Clyſter ad pituitam alterandã, *&c.*
      - Frigefaciẽtes: *ut*
        - Clyſter refrigerans.
        - Enema humores bilioſos alterans, *&c.*
    - Secũda *Sic alij*
      - Emollientes: *ut*
        - Clyſter emolliens
          - Vnus.
          - Alter.
        - Clyſter ad ſcirrhum uteri, *&c.*
      - Aſtringentes: *ut*
        - Clyſter aſtringens & conſolidans.
        - Clyſter ad lienteriam.
        - Clyſter ad diarrhœam.
        - Clyſter aſtringens & ſiccans, *&c.*
      - Detergentes: *ut*
        - Clyſter detergens in dyſenteria.
        - Clyſter detergens & deſiccans.
        - Clyſter ad ulcus uteri, *&c.* B
      - Conſolidantes: *ut* Clyſter glutinatorius.
      - Vrinam *prouocantes: ut* Clyſter ad retentionem urinæ.
      - Calculum *cõminuẽtes: ut* Clyſter ad cõminuendũ calculũ.
      - Vermes *necantes: ut*
        - Clyſter ad necandos uermes.
        - Clyſter ad aſcarides.
        - Clyſter ad uermes in uentriculo.
        - Clyſter ad uermes cum febri, &c.
      - Dolorẽ *ſedantes: ut*
        - Clyſter ad colicum dolorem.
        - Clyſter ad colicum dolorẽ ex pituita uitrea.
        - Clyſter ex Hippocratico.
        - Clyſter ad dolorem nephriticum.
        - Clyſter ad paſsionem iliacam.
        - Clyſter ad dolorem coxendicum.
        - Clyſter ad dolores dyſentericos, *&c.*
      - Purgantes
        - Bilem: *ut* Enema ad bilem.
        - Pituitam: *ut* Enema ad pituitam.
        - Bilem atram: *ut* Clyſter ad humores melancholicos.
        - Aquam: *ut*
          - Clyſter ad aſciten.
          - Clyſter ad tympanitem.
          - Clyſter ad anaſarcam, &c.
      - Flatus *diſcutientes: ut*
        - Clyſter ad flatus.
        - Clyſter ad flatus uteri, *&c.*

DE

A DE CLYSTERIBVS NVTRIENTIBVS.

Clyſter nutriens.

℞ Aquæ deſtillationis capi, uel decoctionis ℔.j.ß.
Sacchari roſati ℥.ß.

Miſce, & inijciatur poſt reiecta excrementa, uel cum dormiturit: alioqui excrementa miſcerentur, & inficeretur id quod inijcitur. Rondeletius.

Clyſter nutriens alius.

℞ Lactis uaccini ℔.j.ß.
Mellis ℥. iij.

Inijciatur ut ſuprà. Rondeletius.

Alius nutriens.

℞. Decoctionis hordei mundati, in cremorem conuerſi ℔.j.ß.
Vini quart. j.

Miſce, & inijciatur, ut ſuprà. Vinum addendum eſt ad diſtribuendum cremorem hordei, tumq; augenda eſt ipſius uini quantitas, pro craſsitudine cremoris. Rondeletius.

Alius nutriens.

℞. Decoctionis pulli, uel hordei perfectè cocti ℔.j.ß.
Vitellorum ouorum n. iij.
B Vini ℥. iij.

Miſce, inijciatur ut prius admonui. Optimè ægrotos nutrit. Rondeletius.

ANNOTATIO.

Ad nutriendum, clyſteres aliquando ſunt ex uſu, cum ægri ob imbecillitatem ætatis, uel morbi, uel tenerā ætatē cibū deuorare, aut deuoratum retinere non poſſunt. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS CALFACIENTIBVS.

Clyſter ad morbos capitis frigidos & inteſtinorum.

℞. Mercurialis M. ij.
Origani, Calamenthi, Rutæ ana M.j.
Flor. Centaurij minoris, Anthos, Stœchados, Chamomillæ ana P.j.
Agarici in panno ligati ʒ. ij. uel Colocinthidis ℥.ß.
Aniſi, Fœnigræci ana ʒ. iij.

Fiat decoctio in aqua maris uel fontis. In ℔.j.ß. decoctionis diſſolue Benedictæ ℥.j. Olei communis ℥. iij. fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad pituitam alterandam.

℞. Rutæ, Pulegij, Calaminthæ, Origani ana M.j.
Sem. Fœnigræci, Carui, Cumini, Seſeleos ana ℥.j.ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Anthos, Stœchados ana P. ij.

Decoquantur ex iure pingui interaneorum libra. huic uini maluatici, uel al-

bi ueteris, aut ruſi triens: olei anethini tantundem addatur. mixta aluo, quando opus eſt, inijciantur. Andernacus. A

DE CLYSTERIBVS REFRIGERANTIBVS.

℞. Maluæ, Violarum, Lactucæ, Fol. Cucurbitæ, uel Cucumeris, uel Peponum ana M. j.

Sem. Cucurbitæ, Cucumeris, Citrulli, Melonum ana ℥. ß.

Prunorum Damaſc. n. xx.

Florum Violarum, Bugloſſæ ana P. j.

Decoquuntur in aqua ad libram. In hac mellis uel ſacchari rubri ℥. j. diluitur: olei uiolacei ℥. iij. Miſce, & inijciantur. Andernacus.

Clyſter ad bilem alterandam.

℞. Hordei excorticati, Seminis Lini ana ℥. ij.

In aqua coquantur. Iuris huius decocti libræ, olei communis ℥. iiij. addátur, & per inferiora indantur. Andernacus.

Clyſter ad bilem contemperandam, alius.

℞. Maluæ, Violarum ana M. j.

Hordei M. j.

Fiat decoctio in aqua, de qua accipe ℔. j. cui adde

Sacchari rubri ℥. j. ß. B

Vitell. ouorum n. j.

Olei uiolacei ℥. iij.

Salis parum.

Miſce, & fiat clyſter.

DE CLYSTERIBVS EMOLLIENTIBVS.

Clyſter emolliens.

℞. Rad. Maluæ, Biſmaluæ, Liliorum ana quart. j.

Maluæ, Biſmaluæ ana M. j.

Sem. Lini ℥. j.

Ficuum paria xx.

Florum Meliloti, Violarum ana P. j.

Aniſi ʒ. iij.

Decoquantur in iure pingui, uel in aqua fontis, & in ℔. j. diſſolue

Olei communis, uel Butyri recentis, uel Axungiæ porci ℥. iij.

Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter emolliens alius.

℞. Parietariæ, Atriplicis, Mercurialis, Maluæ ana M. j.

Rad. Liliorum alb. Ebuli ana ℥. j.

A Sem.Lini,Fœnigræci ana ℥.ß.
Aniſi ʒ.ij.
Ficuum n.iiij.
Florum Chamomillæ,Violarum ana P.j.
Prunorum n.v.
Decoquuntur uſq; ad libram.In iure diluuntur
Caſsiæ,Diaprunu S.ana ℥.j.
Hieræ picræ ʒ.v.
Mellis uiolacei,Butyri recentis ana ℥. j.ß.
Olei uiolacei,liliacei ana ℥.j.ß.
Inijciatur clyſter tribus horis ante cibum. Andernacus.

Clyſter ad ſcirrhum uteri,emolliens.

℞.Rad.Altheæ ℥.iij.
Cort.rad.Vlmi ℥.ij.
Maluæ M.ij.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ℥.ß.
Ficuum par. xx.
Sem.Apij,Petroſelini, Altheæ ana ʒ.ij.
Flor.Chamomillæ,Meliloti,Violarum,Maluæ ana P.j.
B Fiat decoctio in aqua,uel iure inteſtinorum porci, uel ueruecis,uel iure pingui.Decoctioni adde
Pinguedinis porci,uel Butyri recentis,uel Olei ℔.ß.
Inijciatur ℔.ß. frequenter.Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS ASTRINGENTIBVS.

Clyſter aſtringens & conſolidans.

℞.Hordei integri aſsi P.j.
Biſtortæ ℥.iij.
Plantaginis,Linguæ paſſarinæ, Sumach ana M.j.
Fiat decoctio.In ℔.j.diſſolue
Seui hircini ℥.ij. Miſce & fiat clyſter.Detur poſt clyſteres deterſorios,uel purgationem excrementorum.Rondeletius.

Alius aſtringens & conſolidans.

℞.Rad.Tapſi barbati ℔.ß.
Sumach, Plantaginis, uel Myrthi, uel Caudæ equinæ, uel Herniariæ,uel Polygoni ana M.j.
Cort.Mali granati,Balauſtiorum ana ℥.j.
Roſ.rub.P j.
Fiat decoctio in aqua ferrata.In ℔.j.diſſolue
Succi plantaginis ℥.ij.

Seui hirci ℥.j.ß.
Miſce. Rondeletius. A

Clyſter ad lienteriam & diarrhœam.

℞. Rad. Tapſi barbati, Rad. Biſtortæ ana ℥. iiij.
Hippericonis, Myrthi, Summitatum rubi ana M.j.
Pyrorum ſylueſtrium, uel Pomorum, uel Caſtanearum, paria xx.
Roſarum P.j.
Fiat extractio in aqua ferrata. In libra una diſſolue
Acaciæ, uel Hypociſtidos ℥.ß.
Miſce: inijciatur poſt aliquam deterſionem, per medicamentum purgans & aſtringens, ut Rhabarbaro, uel Myrobalanis. Rondeletius.

Clyſter ad lienteriam.

℞. Rad. Cyperi, Tapſi barbati, Biſtortæ ana ℥.j.
Abſinthij, Fol. Cupreſsi ana M.j.
Nucum cupreſsi n. iij.
Flor. Roſarum, Flor. Anthos, Stœchados, Saliuæ ana ʒ.j.
Fiat extractio in aqua ferrata, & uino aſtringente. In libra una diſſolue
Hypociſtidos, Ladani ana ℥.ß.
Fiat clyſter: inijciatur. Rondeletius. B

Clyſter aſtringens & ſiccans.

℞. Hordei toſti P.ij.
Verbaſci, uel Polygonij, uel utriuſque Plantaginis, uel Myrthi, uel Lentiſci P.ij.
Roſarum P.j.
Coquantur in aqua pluuiali, aut ferrata. In libra una diſſolue
Mellis roſacei colati ℥.j.
Seui hircini ℥.j.
Succi plantaginis ℥.ij.
Miſce: & per inferiora infundantur. Andernacus.

DE CLYSTERIBVS DETERGENTIBVS.

Clyſter detergens in principio dyſenteriæ & teneſmi.

℞. Hordei integri P.ij.
Fiat decoctio in aqua. In libra una diſſolue
Sacchari rubri, uel Mellis communis ℥.j.
Miſce, ac fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter detergens & ſiccans.

℞. Hordei integri, aſsi P.ij.
Roſarum rub. P.j.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue

Mellis

A Mellis roſ. ℥.ß. Sacchari roſar. tabulati ℥.j.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter detergens ualde.

℞. Lentium, Lupinorum ana P.j.
Fol. Myrthi, Oleæ, Abſinthij ana M.j.
Flor. Centaurij min. Roſarum rubr. ana P.j.
Fiat extractio, in aqua ferrata, uel lixiuio debili. In libra una diſſolue
Mellis roſ. ℥.iij.
Miſce. capiat manè. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS CONSOLIDANTIBVS.

Clyſter glutinatorius.

℞. Succi utriuſq; plantaginis, Succi portulacę ana ℥.iiij.
Boli Armeni, Sanguinis draconis, Amyli ana ʒ.ß.
Seui hircini uel caprilli ℥.j.
Mixta inijciantur. Andernacus.

Clyſter conſolidans ulcera inteſtinorum.

℞. Rad. Verbaſci, Conſol. maior. ana ℥.ij.
Caudæ equinæ, Plantaginis ana P.j.
Roſarum rubrarum P.j.
B Fiat decoctio in aqua ferrata. In libra una diſſolue
Seui hircini ℥.ij.
Miſce: capiat redditis alui excrementis, & præcedente clyſtere deterſorio. Rondeletius.

Clyſter conſolidans.

℞. Hordei integri torrefacti P.j.
Plantaginis, Fol. Myrthi ana M.j.
Flor. Roſarum P.j.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue
Trochiſcorum alborum raſ. ℥.j.
Amyli ℈.ß.
Miſce, & inijciatur. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS VRINAM PROuocantibus.

Clyſter ad urinæ retentionem.

℞. Rad. Altheæ ℥.iij.
Violarum M.ij.
Maluæ P.j.ß.
Paſſularum, Iuiubarum ana ℥.ß.

Sem.Melonum,Cucurbitæ,Citrulli,Cucumeris,contuſorum ana ʒ.iij. A
Flor.Chamomillæ,Violarum ana P.j
Coquantur in aqua hordei. In ℔.ß. diſſolue
Olei Violacei ℥.iij.
Adipis cuniculi,uel Butyri recentis ana ℥.j.
Miſce,& fiat clyſter. Andernacus.

DE CLYSTERIBVS COMMINVENTI-bus calculum.

Clyſter ad comminuendum calculum.

℞. Rad.Graminis,Apij,Petroſel. Aſparagi, Altheæ, Glycyrrhizæ ana ℥.ij
Betonicę,Saxifragiæ,Fœniculi marini,Lunariæ ana M.j.
Sem.Alkekengi,Milij ſolis,Sem.Palyuri ana ℥.j.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue
Succi Parietarię,uel Fœniculi marini,uel Raphani ʒ.j.
Olei ſcorpionum ℥.iij.
Miſce,inijciatur. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS VERMES NE-cantibus. B

℞. Abſinthij,Abrotani ana M.j.
Lupinorum P.ß.
Flor.Centaurij minoris P.j.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue
Olei Amygdalarum amar. Olei Laurini ana ʒ.iij.
Miſce,inijciatur. Rondeletius.

Clyſter ad aſcarides.

℞. Rad.Gẽtianę,Ariſtolochię rotũdę,Clematitis, uel Piſtolochię ana ℥.j.
Florum Marrubij,Foliorum Perſici,Abſinthij ana M.j.
Lupini,uel Orobi P.j.
Fiat decoctio in lixiuio & aqua, æquis partibus. Inijciatur, ſed ſenſim & bis eadem hora. Rondeletius.

Ad uermes in uentriculo.

℞. Hordei mundati P.j.
Ficuum paria x.
Aniſi ʒ.j.
Fiat decoctio. In ℔.ß. diſſolue
Mellis uel Sacchari ʒ.iij. uel Sapæ ℥.iiij.
Fiat clyſter ſine oleo & ſale. Rondeletius.

A *Clyſter ad uermes cum febri.*

℞. Endiuiæ, Cichorij, Scariolæ, Portulacæ ana M.j.

Fiat decoctio in ſero lactis, uel decoctione pulli. In libra una diſſolue

Mellis roſ.col. ℥.ij.

Succi roſarum ℥.ß.

Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad uermes cum alui fluore.

℞. Summitatum oleæ, Myrthi ana M.j.

Roſarum rubr. P.j.

Centaurij minor. P.ß.

Fiat decoctio, & inijciatur. Rondeletius.

Clyſter ad uermes cum alui fluxu, alius.

℞. Cort.mali granati ℥.j.

Myrobalan.citrinorum, chebulorum ana ℥.ß.

Fiat decoctio in aqua hordei, perfectè cocti, & de colatura libra una inijciatur. Rondeletius.

Alius.

℞. Summitatum portulacæ M.ij.

Cichorij M.j.

Lentium P.j.

B Fiat decoctio, de qua libra una inijciatur. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS DOLOREM ſedantibus.

Clyſter ad colicum dolorem.

℞. Rad.Altheæ ℔.ß.

Maluæ, Branchæ urſinæ, Abſinthij ana M.j.

Ficuum n.xx.

Sem.Lini, uel Fœnigræci ℥.j.uel ℥.ij.

Aniſi, Carui, Fœniculi, Cymini ana ʒ.ij.uel ℥.ß.

Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sambuci ana P.j.

Fiat decoctio. In ℔.j.diſſolue

Benedictæ ℥.j.

Olei Chamomillæ, uel Anethini ℥.iij.uel

Butyri ℥.ij.

Vini ℥.iij.

Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ſedans dolorem colicum.

℞. Sem.Aniſi, Fœniculi ana ℥.j.

Sem. Apij, Petroſelini, Anethi ana ℥.ß.
Florum Chamomillæ, Meliloti, Sambuci ana P.ij.
Fiat decoctio in aqua & uino. Fiat decoctio. In ℔.ß. diſſolue
Olei Chamomillæ, Rutacei ana ℥.iij.
Fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad dolorem colicum à pituita uitrea.

℞. Fol. Myrthi, Pulegij utriuſq;, Marrubij, Calaminthæ ana M.j.
Fœnigræci ℥.j.
Sem. Seſeleos, Carui, Cymini ana ℥.ß.
Fiat decoctio. In libra una uel ℥.x. decocti diſſolue
Vini maluatici, uel Vini albi ueteris ℥.iij.
Olei Anethini ℥.iiij.
Miſce, & fiat clyſter. Inijciatur bis in die. Rondeletius.

Clyſter ex uino Hippocratico.

A

Mulier quędam nobilis, grauiſsimo dolore coli cum teneretur, ut nihil aliud ad manum eſſet, uinum Hippocraticum inijciendum imperaui: & paulo pòſt curata fuit. Ruſticus etiam, qui uinum emerat aromatites ex melle ad hylaria celebranda, curatus fuit. Vina autem hæc uel ſaccharum, uel mel ad deterſionem: Hippocraticum uerò uinum cinnamomum, aliud piper, zingiber, grana paradiſi recipit. Rondeletius. B

Clyſter ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Altheæ, Graminis, Aſparagi, Glycyrrhizæ raſæ, uel Pedis columbini ana ℥.ij.
Betonicę, Linariæ, Fol. Fœniculi marini ana M.j.
Aniſi, Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Florum Chamomillę, Meliloti ana P.j.
Fiat decoctio. In huius libra una diſſolue
Butyri recentis, uel Axungię porci recentis ℥.ij.
Olei ſcorpionum ℥.ij.
Mellis communis ℥.ij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Alius clyſter ad dolorem nephriticum.

℞. Maluarum cum rad. M.ij.
Ficuum, Paſſularum ana par.xxx.
Sem. Lini ℥ j.
Sem. Maluæ, Alkekengi, Milij ſolis, Sem. Apij, Petroſelini ana ℥.iij.
Baccarum lauri, iuniperi ana ʒ.ij.
Flor. Hypericonis, Chamomillæ ana P.j.
Fiat decoctio in aquæ & uini æquis partibus. In ℔.ß. diſſolue

Olei

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0376-8

A Olei Liliorum, Amygdal. amar. Scorpionum ana ℥.iij.
Terebinth. abietis ℥.j.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad paſſionem iliacam.

℞. Radicum altheæ ℔.ß.
Maluæ cum rad. M.ij.
Violarum M.j.
Flor. Violar. Chamomillæ ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. decoctionis diſſolue
Mel uiolarum, uel Caſsiæ nouiter extractę, uel Cymini cum ſaccharo ℥.j.
Olei uiolacei ℥.iij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad paſſionem iliacam, ſi maximus ſentiatur æſtus.

℞. Maluæ, Violarum ana M.j.
Sem. Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli ana ʒ.iij.
Pomorum acidorum part. x.
Florum Violarum, Nenupharis, Bugloſſæ ana P.j.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue
Mucilaginis ſem. pſillij ℥.j.
Olei uiolar. uel Olei nenupharis, Album. ouorũ fortiter agitatorũ ana ℥.j.
B Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad dolorem coxendicum.

℞. Pulegij utriuſq;, Eryſimi, Iberidis ana M.j.
Fœnigræci, Rutæ, Azari ana ℥.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sampſuci, Lauendulæ ana P.j.
Fiat decoctio. In libra una decoctionis infunde
Agarici trochiſcati ʒ.iij.
Benedictæ lax. ℥.ß.
Olei Liliorum, Amygdal. ana ℥.ij.
Olei de ſpica ℥.ß.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad dyſentericos magnosq́; dolores.

℞. Lactis uaccini ℔.ß. Medullæ ℥.ij.
Olei communis, uel Olei Violacei ℥.iij.
Miſce, & fiat clyſter. Andernacus.

Alius ad dolores dyſentericos.

Cremorem ptiſanæ, aut lac tepidum, aut oleum roſaceũ, & butyrum cum albumine ouorum, aut decoctum ſeminis lini ſubter dato. Si uigiliæ urgeãt, decoctũ roſarum foliorum cũ uitellis ouorũ aluo inijciantur. Andernacus.

Alius clyſter dolores dyſentericos ſedans. A

℞. Tragacanthi ʒ. ij.

In roſarum decocti ℥. iiij. ſoluuntur. his cremoris orizæ tantundem per clyſterem infundatur. Andernacus.

Alius.

℞. Lactis caprini cyathos vij.
Amyli ℥. ß.
Lycij ʒ. ij.

Miſta omnia aluo indantur. Andernacus.

DE CLYSTERIBVS PVRGANTIBVS.

Enema ad bilem.

℞. Hordei excorticati, Sem. Lini ana ℥. ij.

In aqua coquantur. Iuris huius decocti libræ adde
Olei communis ℥. iiij.

Miſce, & fiat clyſter. Andernacus.

Clyſter purgans pituitam.

℞. Rad. Enulæ, Pyrethri ana ℥. j.
Marrubij, Pulegij, Calaminthæ, Rutæ ana M. j.
Agarici trochiſcati, in panniculo ligati ℥. ß.
Flor. Chamomillæ, Roriſmarini ana P. j. B

Fiat decoctio. In huius libra diſſolue
Benedictæ lax. ℥. j.
Mellis ſcillitici ℥. ij.
Diaphœniconis, uel Indi maioris ℥. ß.
Salis foſsitij ʒ. j.
Olei nucum, uel olei rutę ℥. iij.
Vini maluatici ℥. ij.

Miſce, & fiat clyſter. Andernacus.

Clyſter humores melancholicos purgans.

℞. Maluæ, Biſmaluæ, Parietariæ, Mercurialis ana M. j.
Epithymi, Scolopendrij, Betę ana M. ß.
Rad. Apij, Petroſelini, Fœniculi, Aſparagi, Ruſci ana ʒ. ij.
Polypodij ℥. j.
Florum Borraginis, Bugloſſæ, Lupulorum, Fumariæ, Meliloti, Chamomillæ, Anethi ana P. j.
Sem. Carthami, Aniſi, Fœniculi ana ℥. j.

Fiat decoctio. In huius libra una diſſolue
Hieræ Ruffi, uel Confectionis Hamech, uel Diacatholiconis ℥. j.
Sacchari rubri, uel Mellis uiolacei, uel Anthoſati ℥. j.

Olei

A Olei Anethini, Liliorum alborum, Violacei ana ℥.j.
Miſce, & fiat clyſter. Andernacus.

DE CLYSTERIB. PVRGANTIB. AQVAM.

Clyſter ad aſciten.

℞. Parietariæ, Pedis columbini, Rutæ, Fol. Sambuci, Ciclæ ana M.j.
Chameleæ, uel Braſsicæ marinæ, uel Thymeleæ ana M.ß.
Aniſi, Fœniculi ana ℥.ß.
Apij, Petroſelini ana ʒ.j.
Flor. Anthos, Geniſtæ ana P.j.
Azari ℥.ß.
Fiat decoctio in aqua fontana. In libra una huius decocti diſſolue
Benedictæ lax. ℥.j. Vrinæ pueri ℥.ij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Alius ad aſciten.

℞. Rad. Apij, Petroſelini, Graminis, Aſparagi, Rubiæ, Pentaphylli ana ℥.ij.
Azari, Iridis recent. ana ℥.j.
Mercurialis, Braſsicæ marinæ, Rutæ, Ciclæ, uel Cucumeris ſylueſt. ana M.j.
Fol. Geniſtæ P.ij.
Fiat decoctio. In ℔.j. diſſolue
B Vrinæ pueri ℥.iij.
Benedictæ lax. ℥.ß.
Salis parum.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad tympanitem.

℞. Fol. Rutæ M.j.
Aniſi, Fœniculi, Carui, Cymini, Baccarum lauri ana ℥.ß.
Florum Anthos, Stœchados ana P.j.
Azari, uel Agarici ℥.ß.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue
Benedictæ lax. ℥.j.
Olei Rutacei, uel Anethini ℥.iij.
Vini ℥.iiij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Clyſter ad anaſarcam.

℞. Pulegij utriuſq;, Calaminthæ, Maioranæ ana M.j.
Agarici in panno ligati ℥.j.
Sem. Aniſi, Fœniculi, Rutæ ana ℥.ß.
Flor. Anthos, Stœchados ana P.j.
Fiat decoctio. In libra una diſſolue

Muriæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0379-8

Muriæ piſcium, uel Vrinæ pueri ℥.j.
Benedictæ lax. ℥.ij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

Alius ad anaſarcam.

℞. Rad. Enulæ camp. Rad. Ireos recent. ana ℥.ij.
Azari ℥.j.
Fœniculi, Carui, Maioranæ, Rutæ, Pulegij, Chamæpityos, Mercurialis ana M.j.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.ij.
Flor. Lauendulæ, Geniſtæ ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. diſſolue
Benedictæ lax. ℥.ß.
Mellis roſ. col. ℥.ij.
Salis communis ʒ.iij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS FLATVS DIScutientibus.

Clyſter ad flatus.

℞. Aniſi, Fœniculi, Apij, Petroſelini, Seſeleos ana ℥.ß. B
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Roriſmarini, Stœchados ana P.j.
Omnia ex uino & oleo decoquuntur. Iuris libra aluo inijciatur. Andernac.

Clyſter ad flatus uteri.

℞. Mercurialis, Artemiſiæ, Matricariæ ana M.j.
Flor. Anthos, Stœchados, Chamomillæ ana P.j.
Apij, Petroſelini ana ʒ.iij.
Fiat decoctio. In ℔.j. diſſolue
Benedictæ lax. ℥.j.ß. uel
Hieræ ℥.j.ß.
Olei nardini ℥.iij.
Miſce, & fiat clyſter. Rondeletius.

DE INIECTIONIBVS IN VTERVM.

Iniectio in uterum menſes prouocans.

℞. Quinq; rad. aperient. Rad. Rubiæ maior. ana ℥.ij.
Rad. Eryngij, Ciclaminis, Iuniperi ana ℥.iij.
Matricariæ, Sabinæ, Mercurialis ana M.j.
Cinnamomi, Spicæ utriuſq;, Azari ana ʒ.ij.
Seminis Nigellæ ℥.ß.

Fiat

A Fiat decoctio in aqua & uino albo, uel in uino & oleo chamomelino. Ex colatura fiat iniectio per metrenchitam. Rondeletius.

Iniectio in uterum, ad deterſionem ulceris poſt fœtum mortuum.

℞. Fol. Plantaginis, Agrimoniæ, Ceterach, Myrthi, Lentiſci ana M.j.
Fiat decoctio in aqua fontis, uel extinctionis plumbi, & in colatura diſſolue pro libra
Sacchari rubri, Mellis roſ. col. uel
Syrupi de roſis ſiccis ℥.iij.
Miſce, & fiat iniectio per metrenchitam. Rondeletius.

Iniectio in uterum ad ſcirrhum ipſius.

℞. Rad. Biſmaluæ, Liliorum ana ℥.iiij.
Pulegij, uel Origani, uel Arthemiſiæ M.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Flor. Chamomillæ, Violarum ana M.j.
Fiat decoctio in iure pingui inteſtinorum, uel in aqua & uino albo dulci, nõ aſtringente, aut ſapa. fiat iniectio per metrenchitam. Rondeletius.

Iniectio in uterum ad ſuffocationem eius.

℞. Galbani, Opopanacis ana ℥.j.
Olei Amygdal. dulc. Olei Violarum ana ℥.ß.
B Vini albi dulcis, uel Sapæ ℥.iij.
Macerentur in ſapa, uel uino per noctem: deinde liqueſcant, & colentur: rurſus liqueſcant in oleis, & inijciantur. Rondeletius.

Iniectio in ueſicam ad ulcus eius.

℞. Rad. Conſol. maioris ℥.j.
Caudæ equinæ, Plantaginis, Ceterach, Philoſellæ, Herniariæ, Polygoni ana M.ß.
Flor. roſ. P.j.
Hypericonis P.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei uel extinctionis plumbi, aut ferri: fiat iniectio per metrenchitam. Rondeletius.

Z DE

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0381-5

DE GARGARISMATIS. A

CAP. X.

Gargariſmata ex diuerſis rebus, pro uaria affectuum ratione inſtituuntur. Horũ autem alia uel

- Aſtringunt
  - Primum ad oris inflammationem, per initia exhibendum.
  - Secundum.
  - Tertium.
  - Quartum.
  - Quintum.
  - Sextum.
  - Septimum.
  - Octauum.
- Diſcutiunt
  - Gargariſma ad inflammationem oris.
  - Aliud.
  - Gargariſma ad anginam, *&c.*
- Detergent
  - Gargariſma ad ulcerum oris deterſionem.
  - Gargariſma ad deterſionem pituitæ.
  - Gargariſma deterſorium commune, *&c.*
- Conſolidant
  - Gargariſma ad oris ulcera exiccanda.
  - Gargariſma ad oris ulcera in morbo Gallico.
  - Gargariſma ad putrida oris ulcera.
- Dolorem *ſedant*
  - Gargariſma ad dolorem dentium.
  - Aliud.
  - Aliud, *&c.*
- Odorem *oris gratum conciliant.*

B

Gargariſma ad inflammatas tonſillas per initia exhibendum.

℞. Plantaginis, Oxalidis, Portulacæ ana M. ß.
Cort. mali granati, Rhus ana ℥. ß.
Roſarum rubrarum P. j.
Cort. glandium ʒ. iij.
Decoquantur in aqua ad tertias. Iuri colato addantur
Diamoron ℥. ß.
Syrupi myrthini, Syrupi de papauere ana ℥. j.
Aceti ℥. j.
Miſce, & fiat gargariſma. Andernacus.

Aliud.

℞. Lentium, Roſarum, Palmularum ana quantum ſatis eſt.
Decoquantur in aqua, ut ſuprà, & fiat gargariſma. Andernacus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0382-1

A *Aliud.*

℞. Aceti communis, uel Aceti roſati ℥.iiij.
Aquæ ciſternæ ℔.ß.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Aliud.

℞. Aquæ Solani, Plantaginis, Caprifolij ana ℥.iij.
Syrupi roſ. lax. ℥.ij.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Aliud.

℞. Succi cotoneorum, uel Succi mali granati ℔.ß.
Aquæ communis ℥.iiij.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Aliud.

℞. Aquæ peculi roſarum, uel Aquæ plantaginis, uel Aquæ caprifolij ℥.iij.
Aceti roſati parum.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Aliud.

℞. Ceraſorum acidorum, uel Ceraſorum immaturorum M.ij.
Decoquantur in aquæ ciſternę ℔.ij. Iuri colato adde
B Aceti ℥.ij.
Miſce, & fiat gargariſma. Andernacus ex Rondeletio.

Aliud.

℞. Summitatum Rubi, uel Myrthi, uel Vitis, uel Pyri ſyluestris M.j.
Piloſellæ, Ceterach, Plantaginis ana M.ß.
Roſarum rub. P.j.
Fiat decoctio in aqua pluuiali. In libra j.ß. diſſolue
Sacchari ℥.iij. uel Syrupi roſati, uel Mellis roſati, uel Diamoronis.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

DE GARGARISMATIS DISCVTIENTIBVS.

Gargariſma ad oris inflammationem.

℞. Hyſſopi, uel Saturegiæ, uel Origani M.j.
Florum Anthos, Stœchados ana P.j.
Glycyrrhizæ raſæ ℥.j.
Paſſularum, Ficuum ana paria xx.
Fiat decoctio in aqua hordei integri. In ℔.j.ß. diſſolue
Mellis roſati col. ℥.iiij.
Miſce, & fiat gargariſma.

Gargariſma ad anginam.

℞. Spinæ Ægyptiæ ʒ.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0383-6

Iridis ʒ.ß. A
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Furfuris frumenti P.ß.
Palmularum n. vij.
Ex ſapa uel aqua decoquantur. Iuri paululum mellis addatur. Andernacus.

Aliud.

℞.Diamoronis ℥.j.ß.
Mellis roſati, Aquæ plantaginis, Aquæ caprifolij ana ℥.iiij.
Ex his mixtis fiat gargariſma: eoque ſæpius æger quotidie utatur. Andernacus.

DE GARGARISMATIS DETERGENTIBVS.

Gargariſma ad ulcerum oris deterſionem.

℞.Agrimoniæ, Ceterach, Plantaginis, Summitatum rubi, Fol. Arbuti, Fol. Pyri ſyluef. Myrthi, Lentiſci M.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔ j.ß. diſſolue
Mellis roſ. col. ℥.iiij.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Gargariſma ad deterſionem pituitæ, quæ partibus oris adhæret. B

℞.Hyſſopi, Origani ana M.j.
Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔.j.ß. diſſolue
Mellis ſcillitici, uel Oxymellis ſcillitici, uel Syrupi de glycyrrhiza, uel Syrupi de ſtœchade ℥.iiij.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Gargariſma deterſorium commune.

℞.Piſorum P.ij.
Decoquantur modicè. In ℔.ß. adde
Mellis roſati ℥.j.
Miſce, & fiat gargariſma. Andernacus.

Gargariſma ad pituitam lentam detergendam.

℞.Hyſſopi, Saluiæ, Thymi ana M.ß.
Decoquantur in aqua ad tertias. In ℔.j diſſolue
Oxymellitis ℥.iiij.
Miſce, & fiat gargariſma. Andernacus.

Aliud.

℞.Maioranæ, Saluiæ, Hyſſopi, Origani ana M.j.
Paſſularum ℥.j.
Cort. rad. Ebuli, Cort. capparorum ana ʒ.ij.

A Ex aqua decoquantur ad tertias. In ℔. ß. adde
Sem. Nigellæ, Condyſi ana ℈. ij.
Syrupi de praſsio, Mellis roſati col. ana ℥. j.
Miſce, & fiat gargariſma. Andernacus.

DE GARGARISMATIS CONSOLIDANTIBVS.

Gargariſma ad oris ulcera putrida.

℞. Plantaginis utriuſq;, Prunellæ, Fragarię, Liguſtri, Roſarum rub. Maluę, Flor. Intybi ſylueſ. ana æqualis modus.
Decoquantur omnia in uaſe fictili nouo ex aqua, fiatq; gargariſma. Ander.

Gargariſma ad oris ulcera exiccanda.

℞. Plantaginis, Myrthi, Roſarum rub. Pyri ſylueſtris ana M. j.
Fiat decoctio ad conſumptionem tertiæ partis. In lib. j. diſſolue
Aluminis ℥. j. uel ℥. ij. Vini albi parum.
Miſce, & fiat gargariſma. Rondeletius.

Ad ulcera oris in morbo Gallico.

In morbo Gallico frequẽter utimur emplaſtris aut unguentis ex argẽto uiuo paratis, unde dentes, lingua, aliæq; partes inficiuntur. Ad horum aũt affectuum pręcautionem utimur gargariſmatis ex oleo amygdalarum dulcium, B butyro, aut iuſculo pingui. Prohibent enim hæc gargariſmata exulcerationem, & pituitæ defluxum non impediunt. Rondeletius.

DE GARGARISMATIS DOLOREM SEDANTIB.

Gargariſma ad dolorem dentium in principio.

℞. Rad. Pentaphylli ℥. ij.
Hederæ M. j
Rad. Cyperi, Nucum cupreſsi ana ℥. ß.
Fiat decoctio in aqua & aceto, fiatq; gargariſma: quod in ore retinẽdum eſt. Rondeletius.

Gargariſma ad dolorem dentium, fluxione iam facta.

℞. Pyrethri ℥. ß.
Rad. Quinquefolij ℥. j.
Caryophyllorum, Cubebarum ana ʒ. ij.
Piperis longi ʒ. ij.
Hederæ M. ij.
Fiat decoctio in uino aſtringente, & aqua, fiatq; gargariſma: quo, ut priore utendum eſt. Rondeletius.

DE GARGARISMATIS ODORATIS.

Gargariſma ad oris fœtorem.

℞. Hordei integri torrefacti P. j.

Roſarum P. ß. A
Corticis citri ℥. j. ß.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ. iij.
Fiat decoctio in aqua ciſternæ, & pauco aceto, qua colluatur os. Rondelet.

Aliud.

℞. Rad. Cyperi ℥. j.
Roſ. rub. P. j.
Santali citrini, Cinnamomi ana ʒ. ij.
Fiat decoctio in aqua ciſternæ, uel chalybrata. Colluatur os. Rondeletius.

Aliud ad oris fœtorem.

℞. Aquæ myrthi, Aquæ Roſarum ana ℥. ij.
Aquæ flor. Geniſtæ, uel Aquæ Citri ℥. ß.
Moſchi, uel Ambræ G. vj. Salis parum.
Quòd ſi ditiori paretur gargariſma, maior portio moſchi uel ambræ poterit dari. Rondeletius.

DE ERRHINIS CAP. XI.

Errhina *ſunt, quæ narib. inſerũtur: uulgus naſalia uocat. Sunt autem uel* B

- Purgantia
  - Bilem.
  - Pituitam.
  - Melancholiam.
- Detergentia: *ut*
  - Errhinum detergens pituitam.
  - Errhinum ad ulceris eroſionis deterſionem.
  - Errhinũ ad ulcera narium detergenda & exiccanda.
- Conſolidantia: *ut* Errhinum ad ulcera purganda, & conſolidanda.
- Erodentia: *ut* Errhinum carnem excreſcentem auferens.
- Dolorem mitigãtia: *ut*
  - Errhinum ad capitis dolorem à pituita.
  - Errhinum ad uetuſtum capitis dolorem.
  - Aliud, Aliud.
- Aſtringentia: *ut* Errhinum ad ſanguinem reprimendum.
- Odorata: *ut* Errhina ad fœtorem narium.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0386-4
DFG

A

DE ERRHINIS PVRGANTIBVS BILEM.

Errhinum purgans bilem.

℞. Succi roſarum ℥.ß.
Diagridij ʒ.j.
Mellis parum. Miſce.

Si nimium liquida ſint, adde ad inſpiſſationẽ, farinæ lupinorum parum, aut hordei, aut orobi. Si autẽ ex ſyrupo roſ. laxatiuo parare uelis, mel erit ſuperfluum. Rondeletius.

DE ERRHINIS PVRGANTIB. PITVITAM.

Errhinum purgans pituitam.

℞. Rad. Pyrethri, Ireos ana ℥. j.
Pulegij, Calaminthæ, Origani ana M.j.
Agarici trochiſcati ʒ. iij.
Flor. Anthos, Stœchados.

Fiat decoctio. In ℔.j. diſſolue Mellis Anthoſati, Scillitici ana ℥.iij.
Fiat caputpurgium. Rondeletius.

Aliud.

℞. Succi Ciclæ, Anagallidis ana ℥.iij.
B Vini albi ℥.iiij.
Mellis ℥.ß. Miſce.

Quòd ſi efficaciora optes, addè
Diagridium, uel Agaricum, uel Colocynthidẽ, uel Vẽratrũ. Rondeletius.

Aliud purgans pituitam.

℞. Succi Cucumeris aſinini, uel Ciclę, uel Mercurialis, uel Ciclaminis ℥.ß.
Agarici trochiſcati ʒ.ß. Vini parum.

Fiat decoctio, quæ coletur. In colatura diſſolue
Mellis quãtum ſatis ad inſpiſſationem: aut mel in decoctione ponatur ſine uino, contritumq; ſit agaricum, & decoquantur ſimul. Decoctio inſpiſſetur ad mellis conſiſtentiam. Rondeletius.

DE ERRHINIS PVRGANTIBVS MELANCHOLIAM.

Errhina ad melancholiam ex iiſdem parantur, quæ pituitam eliciunt: uerùm iis adduntur ſena, polypodium, thymum, epithymum, & uerathrum. Rondeletius.

DE ERRHINIS DETERGENTIBVS.

Errhinum detergens pituitam.

℞. Hordei integri P.j.
Lentium, uel Lupinorum P.ß.
Marrubij, uel Pulegij M j.

Maiora

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0387-9
DFG

A

Maioranæ M.ß.
Fiat decoctio. In ℔.j. diſſolue
Mellis Anthoſati, Squillitici ana ℥.iij.
Miſceantur, & per nares attrahantur. Rondeletius.

Ad ulceris eroſionis deterſionem.

℞. Decoctionis hordei ℔.j.
Mellis roſacei col. ℥.iij.
Miſce, & attrahantur per nares. Rondeletius.

Errhinum ad ulcera narium detergenda & exiccanda.

℞. Summitatum Myrthi, uel Lentiſci M. j.
Malorum punicorum integrorum, immaturorum, contuſorum n. ij.
Fiat decoctio cum aqua & uino, ſi non adſit inflammatio: quæ ſi adſit, cum aceto contundantur, deinde fortiter exprimantur. Colaturæ adde
Mellis roſati col. ℥.iiij.
Fiat errhinum, quo utatur in tumoribus & ulceribus malignis narium. Rondeletius.

Errhinum ad ulcera purganda & conſolidanda.

℞. Succi Plantaginis, Solani, Roſarum ana ℥.iiij.
Vini albi, aut Succi mal. punicorum, Mellis ana ℥.j.ß. B
Miſceantur, fiatq; errhinum. Andernacus.

Errhinum ad carnem excreſcentem.

Omphacij in æneo uaſe parati quantum morbi magnitudo, & partis affectus ſenſus poſtulat, humoribus iam ſupradictis diluatur, adhibeaturq;: detergit, & carnem imminuit. Rondeletius.

DE ERRHINIS DOLOREM MITIGANTIBVS.

Errhinum ad capitis dolorem ex pituita.

℞. Succi Betæ, uel Ireos, uel Helenij, Succi Maioranæ ana ℥.j.ß.
Vini albi ℥.j.
Zingiberis, Pyrethri ana P.j.
Miſceantur diligenter, utitorq; ut ſuperioribus. Andernacus.

Errhinum ad uetuſtum capitis dolorem, & lippitudinem.

℞. Nigellæ ʒ.ij.ß.
Salis Ammoniaci ℈.j.
Elaterij ℈. iiij.
Trita excipiuntur oleo Sycionio, aut Irino, ut cerati ſpiſsitudinem habeant. Hoc medicaméto nares ſubungenté attrahere ſurſum iubeto. Andernacus.

Aliud.

℞. Decocti Maioranæ ℥.j.ß.

Mannæ

A Mannæ granatæ ʒ.vj.

Mixta ante cibum per nares attrahentur. Andernacus.

Aliud.

℞. Succi Maioranæ ℥.j.ß.

Nigellæ torrefactæ ʒ.j.

His tepefactis ante cibum manè utendum eſt. Quòd ſi narium ulcera ægrũ infeſtent, eaq; ſordida & fœdi odoris fuerint, commiſcebuntur ſucci anagallidis, aut betæ, aut ciclaminis quadrans, uini ℔. j. mellis anthos ℥. iiij. Mixta naribus indentur. Andernacus.

DE ERRHINIS ASTRINGENTIBVS.

Errhinum ad ſanguinem reprimendum.

℞. Thuris ℈. ij.

Aloes ℈.j.

Contrita in puluerem, ex alumine oui ſubigantur, & mollisſimis pilis leporinis adiectis, in penicilli formulam redigantur. quod naribus indatur, tanquam peculiare parti affectæ remedium. uel

℞. Succi Polygoni, Plantaginis ana ℥.j.ß.

Succi ſtercoris aſini ℥.ij.

B Pollinis ℥.j.ß.

Penicillum ex panno lineo formetur, quod his imbutum naribus indatur. Andernacus.

DE ERRHINIS ODORATIS.

Errhinum ad fœtorem narium.

℞. Succi roſarum, uel Maioranæ ℥. ij.

Aquæ roſarum, uel flor. Aranciorum, uel Myrthi ℥.j.

Mellis roſa. colati, ad adhæſionem, parum: uel adde modicum gummi tragacanthi & Arabici ad inſpiſſationem: naribus admoueantur. Quòd ſi fœtor narium ſit cum ulcere, ex ſucco roſarum tantùm, & aqua roſacea, uel aqua myrthi parari debet. Si uerò à nimia humiditate, aqua ex floribus citri, ſuccus maioranæ, & alia calidiora ſunt uſurpanda. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0389-4

DE FOMENTIS CAP. XII. A

Fomenta à fouendo dicta ſunt, quòd ſcilicet ſuo calore partes corporis, quibus applicãtur, foueant. His ſæpe utimur antequã uel cataplaſmate, uel unguentis utamur, quo pori aperiantur, partes relaxẽtur, & quodammodo uiam muniant alijs remedijs. Horum autẽ alia alterant uel qualitate

- Prima. *Sic alia reſiſtunt*
  - Calori *uehementiori: ut*
    - Fomentum in febribus ardentibus.
    - Fomentum ad ſtomachum in febribus biliosis, &c.
  - Frigori: *ut* Fomentum ad ſtomachi frigus, &c.
- Secũda. *Sic alia*
  - Aſtringunt: *ut*
    - Fomentum ad alui fluxiones.
    - Fomentũ pro uentriculo roborando, &c.
  - Aperiunt: *ut*
    - Fomentum ad menſtrua prouocanda.
    - Fomentum ad urinæ retentionem, &c.
  - Diſcutiunt: *ut*
    - Fomentum reſoluẽs, & flatus diſcutiens. B.
    - Fomentum ad lienis inflammationes.
    - Fomentum relaxans.
    - Fomentum ad ophthalmiam.
    - Fomentum diſcutiens pro œdemate, &c.
  - Emolliunt: *ut*
    - Fomentum ad lienem induratum.
    - Fomentum ad tumores emolliẽdos, &c.
  - Dolorẽ leniũt: *ut*
    - Fomentum ad dolorem pleuriticum.
    - Aliud.
    - Fomentum ad colicũ dolorẽ ex frigido.
    - Fomentum ad dolorem nephriticum.
    - Fomentum ad dolorem lateris, &c.

FOMEN-

A *Fomentum in febribus ardentibus.*

Refrigerato lactucæ ſucco, uuæ acerbæ, portulacæ, ſolani, & umbilici Veneris, ſtomachum aut aliam partem inflammatam, præſertim in febri marcorem expertæ, linamentis tinctis foueto. Andernacus.

Fomentum in febribus bilioſis.

℞. Olei Roſacei, Chamomelini ana ℥.ij.
Succi malorum aranciorum ℥.iij.
Vini auſteri ℥.j.ß.

His commixtis, calefactisq́;, ſtomachus per linteum aut ſpongiam expreſsã fouere debet. Andernacus.

Fomentum in febribus quotidianis.

℞. Olei Chamomelini, Maſtichini ana ℔.ß.
Vini ℥.iiij.

His calentibus ſtomachus foueatur. Andernacus.

Aliud ad ſtomachi frigus.

℞. Chamomillæ ʒ.ij.
Maſticis, Nardi Gallicę, Abſinthij, Anethi ana ʒ.j.

Coquãtur in quinq; uncijs uini, olei omphacini uncijs quatuor. Andernac.

B DE FOMENTIS ASTRINGENTIBVS.

Fomentum ad alui fluxiones.

℞. Gallæ, Malicorij, Quinquefolij rad. Baccarum cupreſsi ana ℥.ß.
Olei communis ℔.j.

Coquantur ad tertias. Spongia iure decocti madida ano admoueatur. Andernacus.

Fomentum ad uentriculum roborandum.

℞. Fol. Altheæ, Menthæ, Abſinthij ana M.j.ß.
Cort. Citri ℥.ß.
Spicæ nardi, Squinanthi ana ʒ.ij.
Roſ. rub. P.ij.

Decoquantur omnia in uino ſtiptico, ex quibus uentriculi regio foueatur. Rondeletius.

Aliud.

℞. Menthæ, Abſinthij, Labruſcæ, Sumach ana M.j.
Sem. Plantaginis, Portulacæ ana ʒ ij.
Balauſtiorum, Roſarum ana P. ij.
Cort. mali granati ℥.ß.

Fiat decoctio in uino ſtyptico, quo foueatur regio uentris inferioris. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0391-4

DE FOMENTIS APERIENTIBVS. A

Fomentum ad menſtrua prouocanda.

℞ Rad. Rubiæ maioris, Eryngij, Fœniculi, Apij, Petroſelini, Graminis ana ℥. iiij
Rad. Liliorum, Altheæ ana ℥.ij.
Pulegij, Matricariæ ana M.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Seſeleos, Fœnigræci, Altheæ ana ℥.j.
Flor. Chamomillæ, Leucoi ana P.ij.

Fiat decoctio in aquæ duabus partibus, & una uini albi. Foueatur uterus. Rondeletius.

Fomentum ad urinæ retentionem, & calculum.

℞ Rad. Altheæ ℥.ij.
Calamenthi, Origani ana M.j.
Sem. Fœnigræci, Lini ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Seſeleos ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.j.
Rad. Apij, Petroſelini, Graminis, Aſparagi ana ℥.ij.

Fiat decoctio in aqua & uino uel oleo, fiatq; fotus cum ſpongijs uel filtro macerato in decoctione. Rondeletius. B

DE FOMENTIS DISCVTIENTIBVS.

Fomentum reſoluens, ac flatus diſcutiens.

℞ Maluæ cum rad. M.j.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P.j.
Sem. Lini ℥.j.
Aniſi ℥.ß.
Ficuum n.xl.

Decoquantur in aqua ad tertias. Veſicam iure hoc calente repletam, lateri affecto ſemel atq; iterum admoueto. Andernacus.

Fomentum ad lienis inflammationes.

℞ Thymi, Origani ana M.ß.

Decoquatur ex oleo nardino, & uino: aut ex roſaceo cum uino, & aceto, aut auſtero uino, aut dulci, aut ſapa, ne caput offendatur. Quòd ſi ex frigido humore prodierit inflammatio, pulegium, thymum, & origanum in oleis & uino decoqui, & lienem ex iure illorum foueri oportet. Andernacus.

Fomentum relaxans.

℞ Rad. Liliorum, Altheæ ana ℥.iiij.
Rad. Cucumeris ſylueſtris ℥.ij.
Ficuum n.xx.
Sem. Lini, Fœnigræci, Altheæ ana ℥.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0392-0

A Sem. Apij, Petroſelini ana ℥.ß.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P.ij.
Fiat decoctio in aqua, qua foueatur pars affecta calida. Rondeletius.

Fomentum ad ophthalmiam.

℞. Fol. Euphragiæ M.j.
Paleæ auenæ M.ij.
Fœnigræci in aqua fœniculi lot. ʒ.iij.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Flor. Stœchados P.ß.
Fiat puluis: ex quo fiant duo ſacculi quadrati, qui infundantur in modico uini albi, & aquæ fœniculi: deinde foueantur oculi. Rondeletius.

Fomentum diſcutiens œdemata.

℞. Calamenthi, Origani, Betonicæ, Flor. Roriſmarini, Roſ. rubr. ana P.j.
Fol. Lauri, Saluiæ ana M.ß. Lupinorum ʒ.ij.
Calami odorati, Squinanthi, Spicæ nardi ana ʒ.ij.
Flor. utriuſq; Stœchados, Fol. Roriſmarini ana P.j.
Fiat decoctio in aqua pluuiali: deinde adde aceti modicum: ſpongia fiat fotus. Rondeletius.

DE FOMENTIS EMOLLIENTIBVS.

B *Fomentum ad lienem induratum.*

℞. Florum Chamomillæ, Stœchados, Meliloti ana M.j.
Flor. Geniſtæ, Anethi, Scolopendrij ana M.j.ß.
Fiat decoctio in uino albo & aqua: fiatq; fotus. Rondeletius.

Fomentum ad tumores emolliendos lienis.

℞. Rad. Altheæ ʒ.ij.
Rad. Ireos ℥.ß.
Fol. Altheæ, Maluæ ana M.j.
Abſinthij M.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Sem. Tamariſci, Stœchadis ana P.j.
Fiat decoctio in tribus aquæ partibus, una uini albi, addendo aceti modicũ: deinde foueatur lien. Rondeletius.

DE FOMENTIS DOLOREM SEDANTIBVS.

Fomentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Maluæ, Saluiæ, Abſinthij, Abrotani, Scabioſæ ana M.ß.
In ſextario aquæ ad tertias decoquito. ſpongia ex iure decocti expreſſa, partem affectam foueto. Andernacus.

Aliud ad dolorem lateris.

℞. Maluæ cum rad. M.j.ß.

 A

Ficuum n.xl.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Violarum ana P.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Aniſi ℥.ß.

Fiat decoctio in aqua pro fotu. Rondeletius.

Aliud in materia frigida.

℞. Maluæ cum rad. M.j.ß.
Calaminthæ M.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Aniſi, Fœniculi ana ℥.ß.
Florum Anthos, Chamomillæ, Meliloti, Sambuci ana P.j.

Fiat decoctio quæ ueſicæ aut cucurbitæ, aut uaſi æneo infundenda, deinde parti applicãda. Veſica cõmodius lateri applicatur, uel ſpõgia mollis expreſſa, pannoq; raro ſicco inuoluta, ne odor ægrotantis nares feriat. Frequenter aũt mutandi ſunt fotus, ne refrigerati lædant. Rondeletius.

Fomentum ad dolorem colicum.

℞. Radicum Altheæ ℥.ij.
Calamenthi, Origani ana M.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Seſeleos ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, uel Flor. Sambuci ana P.j.

Fiat decoctio in aqua & uino, uel oleo: fiatq; fotus cũ ſpongijs, uel filtro macerato in decoctione. Rondeletius. B

Fomentum ad dolorem nephriticum.

Fomentum ad dolores nephriticos ex panniculis laneis nunc oleo dulci, nunc chamæmelino madidis paratur, lumbisq; imponitur. Andernacus.

Aliud ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Altheæ ℥.ij.ß.
Parietariæ, Maluæ, Altheæ, Petroſelini Macedonici ana M.j.
Sem. Milij ſolis ℥.ß.
Sem. Lini, Fœnigręci ana ℥.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Anethi ana P.j.

Fiat decoctio in tribus partibus aquæ, uel una uini albi: ex qua foueatur regio renum, & ut æternũm dolentium. Rondeletius.

Aliud fortius.

℞. Rad. Saxifragiæ, Raphani ana ℥.j.
Rad. Liliorum alborum, Altheę ana ℥.j.
Senecionis, Parietariæ, Violarię, Syſimbrij aquatici ana M.j.
Malue, Branchę Vrſinę, Altheę ana M.ß.

Sem.

A Sem. Saxifragię, Milij ſolis ana ℥.ß.
Fiat decoctio ut ſuprà. His enim ad frangendos calculos uis non mediocris ineſt. Rondeletius.

DE EPITHEMATIBVS

CAPVT XIII.

Epithemata, *malagmata dicuntur, quæ uiſceribus, alijsq́; partibus applicantur. Hodie irrigationem, uel humectationem uocant: fotus modo ſupra cor, hepar & pectus totũ accommodantur: in hecticis quidem & febrib. ardentibus, peſtilentialibus, palpitatione & cardiaca.* B *Fiat autem ex aquis ſtillatitijs & pulueribus: ita ut pro qualibet libra aquarũ, ponantur drach. ij. pulueris ſeu ſpecierum, uel drach. j. ß. Horum autẽ alia alterant*

- Vniuerſaliter *partes omnes: ut* — Epithema commune omnium partium.
- Particulariter
  - Cerebrum: *ut*
    - Epithema *ad frõtem*
      - Primum.
      - Secundum.
      - Tertium.
    - Epithema *ad ſomnum*
      - Primum.
      - Alterum.
    - Epithema ad capitis dolores.
    - Epithema ad faciei eryſipelata, *&c.*
  - Cor: *ut*
    - Epithema *in febri continua*
      - Primum.
      - Secundum.
    - Epithema ad uirium imbecillitatem.
    - Epithema in febribus ardentibus.
    - Epithema ad febres ardentes & ſiccas.
    - Epithema ad palpitationẽ cordis ex biſe.
    - Epithema ad frigidos cordis affectus, *&c.*
  - Pectus: *ut* Epithema ad hecticam
    - Primum.
    - Alterum, *&c.*
  - Ventriculũ: *ut*
    - Epithema ad uentriculum corroborandũ.
    - Epithema ad uentriculum bilioſum.
    - Epithema ad uentriculum pituitoſum.
    - Aliud.
    - Epithema ad dolorem ex frigido.
    - Epithema ad dolorem ex calore.
  - Hepar: *ut*
    - Epithema ad calidam iecoris intemperiem, *&c.*
    - Epithema ad hepatis obſtructionem & calorem.
  - Arterias *iuxta manum: ut* Epithema in febri cõtinua.
  - Teſticulos, *&c.*

DE EPI-

DE EPITHEMATIBVS AD OMNES PARTES. A

Epithema commune omnium partium.

℞. Succi Lactucæ, Vuæ immaturæ, Portulacæ, Solani, Vmbilici Veneris ana ℥.iij.

His ſpongia aut linteum imbutum partibus, quæ febris ueluti fomites ſunt, imponi debent. Andernacus.

DE EPITHEMATIBVS ALTERANtibus cerebrum.

Epithema ad frontem primum.

℞. Roſarum rub. P.ij.

Macerentur in uino, ponanturq; inter duo linteola tres digitos lata, longitudine autem ab una aure ad alteram tendentia: & fronti applicetur. Galenus.

Secundum.

℞ Roſarum rubrarum, Florum Nympheæ, Flor. Violarum ana P. j.
Betonicæ, Meliloti ana P.ß.

Reponãtur inter duos ſindones, uel duo linteola, fiatq; ſplenium interſutũ, quod fronti ac temporibus applicetur. Andernacus.

Tertium. B

℞. Aquæ roſarum ℔.ß.
Olei roſacei ℥.ß.
Album. ouorum n.j.
Aceti roſati ℥.j.

Miſce, ac fiat epithema frontale.

Epithema ad ſomnum primum.

℞. Florum Nympheæ, Violarum, Meliloti ana P.j.
Fol. Lactucæ, Papaueris albi ana M.ß.
Sem. Papaueris, Lactucæ, Anethi ana ʒ. j.
Sem. Alterci ʒ.ß.

Contundantur omnia, & fronti inter duo lintea, uel pannos ſericos, interſutos, appoſitis ligaculis applicentur. Andernacus.

Alterum.

℞. Aquæ Roſarum ℥. iij.
Aquæ Lactucæ, Papaueris ana ℥.j.ß.
Olei uiolati uel roſ. ℥.ß.
Aceti roſati ℥.j.
Albumen oui j.

Miſce, & fiat epithema, quo ſpõgia uel linteũ imbutũ frõti applicetur tepidũ.

Epithema ad capitis dolores à frigore.

℞. Saluię, Roriſmarini, Chamomillę, Meliloti, Betonicę, Bryonię ana M.j.

A Coquantur in aqua: & fronti applicetur cum linteo imbuto in ea decoctione. Andernacus.

Epithema ad faciei eryſipelata.

Epithemata ex aceto & aqua dulci, uel roſarum, uel plãtaginis, uel myrthi, uel nenupharis fiũt. Ex ſuccis pmixtis aceto uel aqua ad augendã molẽ, uel ne nimis ſpiſsi ſint ſucci. Tinguntur panni rari, & applicantur. Rondeletius.

DE EPITHEMATIBVS ALTERANtibus cor.

Epithema in febri continua primum.

℞. Aquæ Roſarum ℥.viij.
Aquæ Acetoſę, Nympheæ, Bugloſſæ ana ℥.iij.
Santalorum omnium, Corallij utriuſq; ana ʒ.j.ß.
Croci ℈.ß.
Aceti ℥.ß.
Caphuræ G.iij.
Miſce, & fiat epithema, cordis regioni applicandum. Andernacus.

Epithema in febri continua ſecundum.

℞. Aquæ Roſarum, Intybi, Bugloſſæ ana ℥.ij.ß.
Aquæ Cichorij ℥.j.ß.
B Spec. Diamarg. frig. ʒ.ß.
Spec. Diagemmę, Santali citrini, Coralli rubri ana ℈.j.
Ramenti eboris ℈.ß.
Marg. pręparat. G.xij.
Croci G.ij.
Vini, Aceti roſati ana ℥.ß.
Linteum uel ſpongia his omnibus imbuta, hora una uel ſeſquihora ante cibum, cordis regioni applicetur, per æſtatem frigidum, ſæpiusq́ue mutetur. Andernacus.

Epithema in febribus ardentibus.

℞. Aquę Bugloſſę, Roſarum ana ℥.iij.
Aquę Violarum ℥.vj.
Spec. Diamarg. frig. ʒ.j.
Criſtalli ʒ.j.ß.
Succi citri ℥.ß.
Miſce, & fiat epithema. Rondeletius.

Epithema aliud in uehementi febre.

℞. Aquę Bugloſſę, Acetoſæ, ana ℥.iij.
Aquæ roſarum ℥.ij.
Vini albi ℥.ß.

Spec. Diamarg. frig. Oſsis myrobalani ana ʒ.j.
Cinnamomi G.v.

Miſce ſimul cum pauco ſcarlatæ granatæ, fiat epithema: quod tepidum admoueatur regioni cordis. Rondeletius.

Aliud in febribus ardentibus circa ſtatum.

℞. Aquæ Violarum, Acetoſæ, Buglοſſæ ana ℥.iiij.
Aquæ Scabioſæ, Meliſſæ ana ℥.ß.
Spec. Diamarg. frig. Oſsis de corde cerui ana ʒ.j.
Cinnamomi G.v.

Fiat epithema, quod eo tempore admoueatur, quo maius incendium ab ægroto percipitur. Rondeletius.

Epithema ad uirium imbecillitatem.

℞. Aquæ Meliſſæ, Flor. Aranciorum, Bugloſſæ ana ℥.iij.
Aquæ ex flor. Myrthi, uel Aquæ roſarum ℥.ij.
Vini Cretici ℥.j.
Spec. Diagemmæ, uel Spec. Diamarg. cal. ʒ.j.
Trochiſcorum de caphura ℈.j.

Mixta cordi applicentur. Valet etiam ad palpitationem ex flatibus contractam. Rondeletius.

Epithema ad febres ardentes & ſiccas. B

℞. Hordei mundati P.ß.
Sem. Melonum, Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris ana ℥.ij.
Flor. Violarum P.j.
Flor. Nenupharis P.ß.

Fiat decoctio. In colaturæ ℔.iij. diſſolue
Olei Amygdalar. dulc. Violarum ana ℥.iij.

Agitentur ſimul, & fiat epithema: ſupra totum thoracem applicetur. Maximè conuenit febribus hecticis & ſqualidis. Rondeletius.

Epithema ad palpitationem cordis ex bile.

℞. Roſarum rubrarum, Flor. Bugloſſæ, Borraginis ana ʒ.j.
Santalorum omnium ana ʒ.ij.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Been albi, rubri ana ʒ.j.ß.

Hęc minutim contuſa, ſacculo ex ſerico panno raro, qui pyramidis formam referat, inſuuntur, & aqua roſarum & bugloſsi modicè irrigatur, cordiq; admouetur. Andernacus.

Epithema ad frigidos cordis affectus.

℞. Florum Roriſmarini, Stœchados ana ℥.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0398-5
DFG

A Sem. Ocymi, Cort. Mali citri, Macis, Caryophyllorum ana ʒ.iij.
Spec. Diamarg. cal. uel Diagemmę, uel Diathamaron ʒ.ij.

Redacta in puluerem excipiuntur goſsipio. Hoc deinde ſacculo indatur ex ſerico panno interſuto. Hic poſtea uino & aqua meliſſæ irroretur, & tepidus cordi admoueatur: ſiccatus remoueri debet. In cordis palpitatione trochiſci de caphura addantur. Andernacus.

DE EPITHEMATIBVS ALTERANtibus pectus.

Epithema ad hecticam febrem.

℞. Hordei mundi P.ß.
Flor. Violarum P.ij.

Fiat leuis decoctio, & in ℔.j. diſſolue
Olei uiolacei ℥.iiij.

Agitentur ſimul, & fiat epithema: ſupra totũ thoracem applicetur. Rondelet.

Aliud.

℞. Hordei mundi P.ß.
Flor. Violarum P.j.
Quatuor ſem. frig. maior. ana ʒ.ij.
Flor. Nenupharis P.ß.

B Fiat decoctio. In ℔.iij. diſſolue
Olei Violati, Amygdal. dulc. ana ℥.iij.

Miſceantur bene, & fiat epithema ſupra totum thoracem. Frequenter autem utendum ſerò & manè. Rondeletius.

DE EPITHEMATIBVS ALTERANTIbus ſtomachum.

Epithema ad uentriculum corroborandum.

℞. Roſarum rubrarum P.ij.
Plantaginis utriuſque ana M.ß.
Comarum Abſinthij M.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.ij.
Coralli rubri ʒ.iij.

Omnia ſacculo impoſita ex aqua cum momento aceti, cui aliquid uini adiectum ſit, coquantur: linteum duplicatum hoc iure calido imbutum uentriculo admoueatur. Andernacus.

Epithema ad uentriculum bilioſum.

℞. Acetoſę, Endiuię ſatiuæ ana M.j.
Altheę cum rad. M.ß.
Abſinthij ſicci M.ß.

Roſarum rubrarum P.j. A

Coriandri præparati ℥.ß.

Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.

Baccarum berberorum ʒ.ij.

Decoquantur ex aquæ libris duabus in ſacculo ad tertias: poſtea addantur ſucci cotoneorum ℥.iij. utitor ut ſuperioribus. Andernacus.

Epithema ad uentriculum pituitoſum.

℞. Meliloti, Chamomillæ, Maluæ, Altheę, Menthę, Abſinthij ana M.j.

Nardi M.j.

Omnia ex aqua in ſacculo coquantur. Iuris decocti librę addatur,

Olei Roſacei ℥.j.

Olei Abſinthini, Maſtichini ana ℥.ß.

Adipis anſerinę ʒ.ij.

His omnibus commixtis lintea aut ſpógię imbutę, uétri applicétur. Andern.

Aliud ad uentriculum pituitoſum.

℞. Origani, Calaminthę, Siſymbrij ana M.j.

Menthę, Abſinthij ana M.ß.

Sem. Cumini, Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.

Caryophyllorum, Nucis moſchatę, Cinnamomi ana ʒ.j.ß.

Decoquantur omnia in uino meraco, ac manè ueſperiq; ante cibum uentri imponantur, uel ſpongia uel linteo. Andernacus. B.

Epithema ad dolorem ſtomachi ex frigido.

℞. Menthæ, Pulegij, Calaminthæ, Anethi ana M.j.

Flor. Chamomillę, Meliloti ana P.ß.

Flor. Roſ. rubr. P.j. Nardi, Iunci odorati ana ʒ.ij.

Sem. Aniſi, Carui, Dauci, Anethi, Fœniculi ana ʒ.j.

Sem. Lini ʒ.iij.

Galangæ, Zedoarię ana ʒ.j.

Caryophyllorum, Nucis moſchatæ, Ligni aloës ana ℈.j.

In aquę & uini ęquis partibus decoquátur. Iure ipſorú calido lintea duplicia imbuta, aut ſpógię madentes, expreſſę́q; ſtomacho applicétur. Andernacus.

Epithema ad dolorem ſtomachi ex calore.

℞. Acetoſę, Endiuię ana M.j.

Altheę cum rad. M.ß.

Abſinthij P.ß.

Roſarum rubr. P.j.

Coriandri præparati ℥.ß.

Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.

Berberis ʒ.ij.

Deco-

A Decoquantur ex aquæ libris duabus ad dimidias. Spongiæ, aut lintea, iure iſto madida, & expreſſa, uentriculo imponantur. Andernacus.

DE EPITHEMATIBVS ALTErantibus hepar.

Epithema ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Endiuiæ, Scariolæ ana ℥.iij.
Aquæ Abſinthij ℥.j.ß.
Aceti, Vini albi ana ℥.ß.
Sem. Acetoſæ, Portulacæ ana ʒ.ß.
Pul. Santalorum omnium ana ʒ.j.
Miſce, & fiat epithema pro regione hepatis. Rondeletius.

Aliud ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Scariolæ, Solatri ana ℥.j.ß.
Aquę Acetoſæ, Endiuiæ, Buglosſæ ana ℥.iij.
Aceti, Vini albi ana ℥.j.
Trochiſcorum de ſpodio ℈.ij.
Spicæ Nardi ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ℈.j.
Miſce, & fiat epithema, ut prius. Rondeletius.

B *Epithema ad hepatis obſtructionem & calorem.*

℞. Cichorij cum rad. Intybi recentis, Agrimoniæ ana M j.
Abſinthij M.ß.
Flor. Cichorij P.j.
Quatuor ſem. frig. maiorum & minorum ana ʒ.j.ß.
Cyperi ʒ.ij.
Lupinorum ʒ.iij.
Santalorum omnium ana ʒ.j.
Iunci odorati ʒ.ß.
Hæc omnia in ſacculum coniecta ex octo aquæ uncijs, uini & aceti utriusq; uncijs duabus, in uaſe fictili cooperto ſimul ad ignem inferueſcant, & epithematis modo applicentur. Andernacus.

DE EPITHEMATIBVS ALTERANTIBVS corpus per arterias iuxta manum.

Epithema in febri continua arterijs iuxta manum applicandum.

℞. Caryopyllorum, Nucis moſchatæ, Ligni aloës, Cinnamomi ana ℈.j.
Aquæ Roſarum, Cyrſij, Buglosſæ ana ℥.j.
Aceti Roſati ʒ.ij.

His commixtis linteum, aut pannum ſericum duplex imbutum obducitur. Andernacus. A

Epithema ad teſticulos refrigerandos.

℞. Aquæ Roſarum ℥. ij.
Aquæ Solani ℥.j.ß
Vini albi ℥.j.
Trochiſcorum de caphura ℈.j.

Miſce, & fiat epithema: admoueatur teſticulis, & ex decocto refrigerantium & aſtringentium, uel decocto florum nymphεæ, uel roſarum rubr. balauſtiorum, & ſimilium, quibus in aqua decoctis paretur epithema. Sanguinem & uniuerſum corporis habitum refrigerant: ſanguinem inhibent, & minus red dũt fluxilem: unde in profluuio ſanguinis immoderato competũt. Rõdelet.

DE EMBROCHIS
CAPVT XIIII.

Embrocha, *Latinis irrigatio dicitur: eſtq; propriè, ubi ex alto, pluuiæ inſtar, in partẽ aliquã ſit diſtillatio. Vtimur ijs in capitis malis, aliarũq; partiũ fracturis & cõtuſionib. Componũtur ex herbis, radicibus, ſeminibus, floríb. & id genus alijs, decoctis in aqua aut uino. Irrigationũ aũt aliæ alterant qualitate*

- Prima. *Sic aliæ*
  - Calefaciunt
    - Caput: *ut*
      - Embrocha ad lethargum.
      - Irrigatio alia ad morbos capitis frigidos.
    - Stomachum, *&c. ut*
      - Embrocha ad ſtomachum imbecillem. B
  - Refrigerant
    - Caput: *ut*
      - Embrocha ad phrenitidem.
      - Embrocha ad conciliandum ſomnum, *&c.*
    - Alias partes.
- Secunda. *Sic aliæ dolorem mitigant, &c. ut*
  - Embrocha ad dolorem podagricum.

DE EMBROCHIS CALFACIENTIbus caput.

Embrocha ad lethargum.

℞. Hyſſopi, Origani, Calamenthi, Pulegij ana M. ß.
Sem. Aniſi, Sem. Fœnigræci, Coriandri præparati ana ʒ. ij.
Florum Stœchados Roriſmarini ana P. j.

Decoquan-

A Decoquantur ad ℔.j.fiatq; embrocha, qua irrigetur caput. Rondeletius.

Irrigatio alia ad morbos capitis frigidos.

℞. Rad. Acori, Cyperi, Ireos ana ℥.ij.
Betonicę, Maioranę, Saluię, Origani, Calamenthi ana M.ß.
Cort. Citri ſicci ʒ.iij.
Sem. Aniſi ℥.j.ß.
Coriandri pręparati, Granorum tinctorum ana ʒ.j.ß.
Flor. utriuſq; ſtœchados ana P.j.

Coquantur in ſufficienti quantitate aquę, uſque ad conſumptionem partis dimidię, fiatq; embrocha, qua caput irrigetur, addendo ſi ſit contumax morbus, aquę uitę ℥.ß. Rondeletius.

Irrigatio calefaciens caput, alia.

℞. Betonicę, Chamomillę, Maioranę, Serpylli ana M.ß.
Lauendulę, Origani, Calaminthę, Hyſſopi ana M.ß.

Coquãtur in libris duabus aquę fontanę, donec dimidium abſumatur, fiatq; embrocha. Fuchſius.

DE EMBROCHIS ALTERANTIBVS ſtomachum.

Embrocha ad ſtomachum imbecillem in febri quotidiana.

B ℞. Vini ℥.v.
Omphacij ℥.iiij.
Olei chamęmelini ℥.ij.
Olei maſtichini ℥.j.

Miſce & fiat embrocha. Andernacus.

DE EMBROCHIS REFRIGERANTIbus caput.

Embrocha ad phrenitidem, in principio.

℞. Lactucæ, Violarũ, Plantaginis, Solatri, Sẽperuiui, Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarum ana P.j.
Fol. Myrthi M.ß.

Fiat decoctio, quę per clepſydram paruam in caput inſtilletur.

Aliud embrocha in augmento.

℞. Violarum, Lactucæ, Solatri, Plantaginis, Portulacæ ana M.j.
Roſarum, Flor. Violarum, Nenupharis ana P.j.
Fol. Myrthi M.ß.
Flor. Chamomillæ, Anthos, Meliloti ana P.j.

Coquantur ad dimidiũ, fiatq; embrocha. In declinatione uerò additur huic decoctioni, betonica, ſpondilium, origanum, & calamenthum. Rondeletius.

Embrocha ad ſomnum conciliandum.

℞. Lactucæ, Violarũ, Plantaginis, Solatri, Semperuiui, Portulacę ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarum ana P.j.
Fol. Myrthi M.ß.
Sem. Lactucæ, Papaueris albi ana ℥. ij.
Cort. Mandragoræ ℥.j.

Decoquantur in ℔. ij. aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, fiatq; embrocha. Rondeletius.

Embrocha ad dolorem podagricum.

℞. Thymi, Origani, Saluiæ, Calaminthæ ana M.j.

In aqua decoquantur, iure eorum partes affectæ perfundantur, aut foueantur. Andernacus.

DE INSESSIONIBVS
CAPVT XV.

Inſeſſus *eſt quaſi balneum uentris, partiũq; infernarum. Fiunt ex decoctione herbarũ, radicum, florum, ſeminum, quorum reſidentia ſacco imponitur, cui reſideat æger. Vtimur his in affectibus ueſicæ, coli, uteri, ani, renum, uentris, ob ægri imbecillitatem, uel balneorum defectum. Horũ autem alij*

- Aſtringunt: *ut*
  - Inſeſſus ad anum prolapſum.
  - Inſeſſus ad nimium uteri fluorem.
  - Inſeſſus ad hemorrhoidas.
  - Inſeſſus ad alui fluorem.
- Emolliunt: *ut* — Inſeſſus ad teneſmum.
- Aperiunt: *ut*
  - Inſeſſus ad menſtrua prouocanda.
  - Alius.
  - Alius.
- Diſcutiunt: *ut*
  - Inſeſſus ad inflammationes uteri.
  - Inſeſſus ad renes inflammatos.
- Calculum *frangunt: ut*
  - Inſeſſus ad calculos.
  - Alius.
  - Alius.
- Dolorem *ſedant: ut*
  - Inſeſſus ad dolores colicos.
  - Inſeſſus ad dolorem nephriticum & colicum.

DE INSESSIONIBVS ASTRINGENTIBVS.

Inſeſſus ad anum prolapſum.

℞. Plantaginis M.j.
Roſarum rubrarum M.ß.

Decoquantur in aqua, cui chalybs antea extincta fuerit. Andernacus.

A *Inſeſſus ad nimium uteri fluorem & ani hæmorrhoidas.*

℞. Plantaginis, Polygonij, Equiſeti, Rubi foliorum ana M.j.
Roſarum P.iiij.
Malicorij ℥.ij.
Radicis Symphyti ℥.j.ß.
Calicum glandium ℥.j.
Decoquantur in aqua chalybeata, fiatq; inſeſſus. Andernacus.

Inſeſſus ad hæmorrhoidas.

℞. Verbaſci, Plantaginis ana M.j.
Florum Verbaſci P.j.
Seminis Lini ℥.ij.
Cort. Malorum punicorum, Balauſtiorum, Rhus obſoniorum, Baccarum myrthi ana ℥.j.ß.
In aqua & uino auſtero decoquantur ad inſeſſum. Andernacus.

Inſeſſus ad fluorem alui.

℞. Rad. Biſtortæ Conſolidæ maior. ana ℥.ij.
Nucum cupreſsi, Nucum pini, Cort. mali granati ana ℥.ij.
Roſarum rubrarum, Balauſtiorum, Granorum myrthi ana ℥.j.ß.
B Decoquantur omnino in uino rubro aſtringente. Rondeletius.

Alius.

℞. Plantaginis, Polygoni, Burſæ paſtoris, Equiſeti ana M.ij.
Fol. Rubi, Lentiſci, Sumach ana M.j.ß.
Aluminis rochæ ℥.ij.
Roſarum rubrarum, Balauſtiorum ana ℥.j.ß.
Decoquantur omnia ſimul in uino rubro, aut aqua chalybeata: deinde huic decocto inſideat æger. Rondeletius.

DE INSESSIONIBVS EMOLLIENTIBVS.

Inſeſſus ad teneſmum.

℞. Maluæ, Altheæ, Violariæ, Verbaſci ana M.j.
Florum Verbaſci P.j.
Seminis Lini ℔.ß.
In horum decocto ex aqua, æger ad umbilicum uſq; ſedeat. Andernacus.

DE INSESSIONIBVS APERIENTIBVS.

Inſeſſus ad menſtrua prouocanda.

℞. Artemiſiæ, Roriſmarini, Thymi, Marrubij, Calaminthæ ana M.ij.
Sabinæ M.j.
Fol. Lauri P.iij.
Flor. Roriſmarini, Sambuci ana P.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0405-8

Rad. Cyperi ℥.ij. A

Granorum iuniperi contuſ ℥.j.ß.

Omnia inciſa, ſacculoq; condita, coquantur ex aqua fluuiali, quãta ad inſeſſum requiritur. Andernacus.

Alius ad eadem.

℞. Artemiſiæ, Saluiæ, Betonicæ, Calaminthæ, Origani, Pulegij, Chamæmeli, Meliloti, Hyperici, Abrotani ana M.ß.

Rad. Iridis, Petroſelini ana ʒ.j.

Coquantur pro inſeſſu. Fuchſius.

Alius ad menſtrua prouocanda.

℞ Nepitę, Artemiſię, Thymi Saluię ana M.j.

Fol. Lauri, Filicis ana M.ij.

Florum Sambuci P.j.

Rad. Valerianę, Apij, Petroſelini, Fœniculi ana ℥.ij.

Ex his in aqua decoctis fiat inſeſſus, quo manè & ueſperi ante cibum utendum eſt. Andernacus.

Alius ad menſtrua indurata, tumoresq́, & dolores naturalium.

℞. Fœnigręci, Sem. Lini Pulegij, Artemiſię, Cucumeris ſylueſt. Rad. Liliorum alb. Fol. Dendromalachę ana q.ſ.

Decoquantur omnia in aqua, fiatq; inſeſſus, uel balneum ſimplex dulcis aquę emolliens & humectans. Antea uerò quàm utaris, aluus ſubduci, leuariq; ueſica debet. nam his oppletis, & uterum qui medius inter illa conſiſtit, prementibus, mẽſtrua nimia anguſtia cohibentur, tardãturq;. Andernacus. B

DE INSESSIONIBVS DISCVTIENTIBVS.

Inſeſſus ad uteri inflammationes.

℞. Rutę, Pulegij, Nepitę, Marrubij, Thymi, Artemiſię, Altheę, &c. ana q.ſ.

Decoquantur ad inſeſſum. Poſt huius uſum, uterus oleo laurino, uel nardino, uel anethino inungatur. Andernacus.

Inſeſſus ad renes inflammatos.

℞. Maluæ, Altheæ ana M iiij.

Sem. Lini, Fœnigręci ana ℥ ij.

Decoquantur in aqua. Hæc poſtea uaſi ligneo altitudinis pedalis immittantur ad inſeſſum. Andernacus.

DE INSESSIONIBVS FRANGENtibus calculum.

Inſeſſus ad calculoſos.

℞. Fragmentorũ Raparũ, Fragment. Paſtinacę, Siſeris, Chamomillę, Flor. Verbaſci, Betonicę, Prunellę, Aquilegij, Rutę murarię, Artemiſię ana M.j.

Coquan-

A Coquantur in aqua pluuiali, quantum ad inſeſſum ſatis eſt. Andernacus.

Inſeſſus ad calculum.

℞. Saxifragæ, Oenantes, Helxines, Maluę, Altheæ ana M.j.
Cicerum rub. ʒ.ij.
Sem. Petroſelini, Lini, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Coquantur in aqua iuſtæ quantitatis ad tertias pro inſeſsione. Fuchſius.

Alius ad calculum.

℞. Maluę, Altheę, Chamomillę, Meliloti, Parietarię, Scolopédrij ana M.ij.
Rad. Maluę ℔.ß.
Rad. Fœniculi ℥.iij.
Sem. Lini ℥.iij.
Fœnigręci ℥.ij.
Rubeę tinctorum ℥.j.
Inciſa omnia, ſacculoq́; lineo indita, ad inſeſſum coquantur. Andernacus.

Alius ad calculum.

℞. Rad. Altheæ ℥.iiij.
Fol. Altheæ, Maluę, Parietariæ ana M.ij.
Rad. Nardi M.ß.
B Origani, Calamenthi, Betonicæ, Abrotani, Artemiſiæ, Roriſmarini, Petroſelini ana P.ij.
Sem. Lini, Fœnigręci, Aniſi, Fœniculi ana ℥.ij.
Furfuris craſsi P.iiij.
Sacculo indita ex aqua communi coquantur, quanta ad inſeſſum ſufficere poterit. Andernacus.

DE INSESSIONIBVS DOLOREM mitigantibus.

Inſeſſus ad dolores colicos mitigandos, curandosq́;.

℞. Altheæ, Rutæ, Maioranæ, Artemiſię ana M.ij.
Fol. Lauri ℥.ij.ß.
Seminis Apij, Aniſi, Cumini ana ℥.ij.
In aqua decoquantur, quanta ſolium dimidium repleat. Andernacus.

Inſeſſus ad colicum & nephriticum dolorem.

℞. Origani, Calaminthæ, Anethi, Chamomillæ, Sinonis, Lauri ana M.iiij.
Fœnigręci, Sem. Carui, Cumini, Aniſi, Fœniculi ana ℥.ij.
Baccarum Lauri ℥.ß.
Quòd ſi uarij ſint affectus, eorũq́; cauſæ diuerſę, plura medicaméta inſtituto idonea adijcere licebit: ut ſi emollitione opus ſit, folia maluę, altheæ, parietariæ, ac uiolarum addes. Sin autem inciſio quędam, aut meatuum apertio

requiratur, radices aſparagi, ruſci, apij, adiungentur. Ad ueſicã calculoſam A
eiſdem utendum, ita tamen ut ruta addatur. Andernacus.

DE BALNEIS CAP. XVI.

- Balneum remediũ eſt totius corporis. Horum alia alterãt qualitate
  - Prima. *Sic*
    - Calida: *ut* Balneum ad intemperiem frigidam.
    - Frigida: *ut*
      - Balneum ad intemperiem calidam.
      - Balneum pro hecticis, *&c.*
  - Secunda. *Sic alia*
    - Aſtringũt: *ut*
      - Balneum ad iuuandum conceptum.
      - Balneũ ad inflãmationẽ, cũ fluxus adeſt.
    - Emolliũt: *ut*
      - Balneum emolliens.
      - Balneum ad inflammationem & duritiem, *&c.*
    - Aperiunt: *ut* Balnea ad mouenda menſtrua. B
    - Abſtergũt: *ut*
      - Balneum ad cutis affectus.
      - Aliud.
      - Aliud.
      - Aliud.
      - Balneum pro leproſis, *&c.*
    - Dolorẽ mitigant: *ut*
      - Balneum ad dolorem colicum.
      - Balneum ad dolorem nephriticum.
      - Balneum ad laſsitudinem.

DE BALNEIS EXCALFACIENTIBVS.

Balneum ad intemperiem frigidam.

℞. Pulegij, Origani, Hyſſopi, Thymi, Satureiæ ana M. j.
Saluiæ, Fol. Lauri, Roriſmarini, Chamæpityos, Pyrethri ana M. ß.

Hæc uel omnia, uel plura ex eis, in aqua fontana, uel uino mixta coquantur, quanta ad balneum ſatis ſunt. Andernacus.

DE

A
DE BALNEIS REFRIGERANTIBVS.

Balneum ad intemperiem calidam.

℞. Florum Violarum, Bugloſſæ ana P.iiij.
Flor. Nympheæ P.ij.
In aqua coquantur, quanta pro balneo ſufficit. Rondeletius.

Aliud.

℞. Succi Solatri, Cucurbitæ, Melonum ana ℔.iiij.
Miſce aquæ balnei, quanta pro balneo ſatis eſſe poteſt. Rondeletius.

Balneum pro hecticis.

In febribus hecticis conueniunt balnea ex aqua tepida, humectantia: quę ut magis humectent, addimus ℔.j. olei uiolati, aut butyrum recens in prædicta aqua diſſoluimus, quod humiditatem aeream partibus externis infundit. Rondeletius.

Aliud pro hecticis.

℞ Radicum Biſmaluæ ℔.ij.
Maluæ, Branchæ urſinæ, Bugloſſæ cum rad. ana M.iiij.
Flor. Violarum, Bugloſſæ, Borraginis ana P. iiij.
Roſarum rub. P.ij.

B Humectantibus balneis admiſceantur decocta pedum ueruecis, & inteſtinorum: quamuis illa ad remolliendum potius uſurpētur. Rondeletius.

DE BALNEIS ASTRINGENTIBVS.

Balneum ad iuuandum conceptum.

℞. Rad. Valerianæ ℔. j. ß.
Rad. Cyperi, Galangæ, Rad. Enulæ ana ℥.ij.
Fol. Lentiſci, Artemiſiæ, Calamenti, Origani, Lauendulæ, Maioranæ, Fol. Lauri ana M.iiij.
Summitatum Lentiſci, Myrthi, Cupreſsi ana M.ij.
Sem. Ameos, Lentiſci, Fœniculi ana ℥.j.ß.
Cort. Mal. granat. ℥.ij.
Aluminis ʒ.iij.
Roſ. rub. Stœchados, Flor. Sampſuci ana P. iij.
Coquantur omnia in ſufficienti aquæ quantitate, addendo uini rubri ſtiptici modicum: & utatur balneo. Rondeletius.

Balneum ad inflammationem, cum fluxus adeſt.

℞. Plantaginis, Polygonij, Fol. Rubi ana M.iij.
Malicorij ℥.ij.
Coquantur in aqua, quantum ad balneum ſatis eſſe putas. Andernacus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0409-4 DFG

DE BALNEIS EMOLLIENTIBVS. A

Balneum emolliens.

℞.Maluæ cum radicibus,Branchæ urſinæ,Violariæ ana M.iiij.
Mercurialis,Parietariæ,Betæ ana M.ij.
Sem.Lini ℥.j.
Flor.Chamomillæ P.ij.

Fiat decoctio pro balneo,in quo æger bis quotidie natet ad horá unam. Hoc balneum ualet etiam in affectibus cutis cruſtoſis, ſquamoſis, ſiccis & ſqualli dis.Rondeletius.

Balneum ad inflammationem & duritiem membrorum.

℞.Maluæ domeſticæ,ſylueſtris,Meliloti ana M.ij.
Seminis Lini ℥.iij.
Fœnigræci ℥.ij.

Ex his in aqua coctis balneum paratur. Andernacus.

DE BALNEIS APERIENTIBVS.

Balneum menſtrua prouocans.

℞.Radicum Ireos ℔.ß.
Galangæ craſſæ,Rad.Rubiæ maior. ana ℥.ij.
Rad.Altheæ,Ciclaminis ana ℥.iij.
Artemiſiæ,Nepotæ,Matricariæ,Origani,Mercurialis ana M.iiij.
Pulegij,Pſilij,Maioranæ,Fol. Lauri ana M.ij.
Sem.Petroſelini,Seſeleos,Ameos,Cinnamomi ana ℥.j.ß.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ℥.iij.
Flor.Sampſuci,Anthos,Stœchados,Cicerum rub.Sabinæ ana P.iiij.

Coquantur omnia in duabus partibus aquæ, & una uini albi: deinde ſedeat in balneo, frequenter admouendo uentri inferiori plantas in prædicto balneo decoctas.Rondeletius. B

DE BALNEIS ABSTERGENTIBVS CVTEM.

Balneum primum ad cutis affectus: hoc eſt, cruſtas & ſquammas duras emolliens, & detergens.

℞.Maluæ cum rad.Branchæ urſinę,Violariæ ana M.iiij.
Mercurialis,Parietariæ,Betæ ana M.ij.
Sem.Lini ℥ j.
Chamomillæ P.ij.

Decoquantur pro balneo,in quo bis quotidie ſedeat ad horam unam. Rondeletius.

Balneum ſecundum, cutis affectus detergens & exiccans.

℞.Rad.Brioniæ,Lapati acuti, Cucumeris ſylueſt.Ari,Serpẽtarię ana ℔.j.

A Rad. Aſphodeli, uel Gentianæ, uel Squillæ ℔. ß.
Saponariæ, Parietariæ, Abſinthij, Scabioſæ, Fumariæ, Borraginis ana M. j.
Lupinorum, Fabarum ana ℥. ß.
Flor. Centaurij min. P. iij.
Roſarum P. ij.
Fiat decoctio pro balneo: de qua decoctione adde plus uel minus, pro morbi natura, uel corporis habitu & uiribus, & diutius utatur. Rondeletius.

Balneum tertium cutim detergens, ac leuiter aſtringens ſeu corroborans.

℞. Fol. Myrthi, uel Fol. Lentiſci, uel Plantaginis, Tapſi barbati, Piloſellæ, Hippuris, Polygoni ana M. ij.
Roſarum P. iiij.
Rad. Iridis, Biſtortæ, Pentaphylli ana ℥. ij.
Fiat decoctio: in qua diſſolue
Salis communis ℔. iij.
Aluminis ℥. iij.
Miſce, & fiat balneum tepidum, & ſpongijs nouis detergatur diligenter. Ex lixiuio etiam fieri poſſunt, modò non ſit nimis acre. Hoc autem balneo non
B utendum, niſi prius materia per præcedentia balnea fuerit inſenſibiliter reſoluta, uel euacuata. Rondeletius.

Balneum ad maiores cutis affectus.

℞. Rad. Lapati acuti ℔. ij.
Rad. Enulæ ℔. ß.
Fumariæ, Lupinorum, Borraginis, Bugloſſæ, Parietariæ, Betæ, Saponariæ ana M. iiij.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris, Melonis, Citrulli ana ℥. ij.
Acetoſæ, Lapati acuti, Lentiginis aquaticæ ana M. ij.
Miſce ſimul, & pro balneo decoquantur: in quo potes addere farinæ fabarũ ℔. ij. Sedeat in hoc balneo æger.

Aliud ad idem.

℞. Rad. Brioniæ, Cucumeris ſylueſt. ana ℔. ß.
Rad Aſphodeli ℥. iij.
Rad. Lapathi acuti, Enulæ ana ℔. ß.
Lupinorum, Fumariæ ana M. iij.
Sem. Raphani ℥. j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris ana ℥. j. ß.
Lumbricorum per media diſſectorum n. iiij.
Fol. Senæ ℥. iij.
Flor. Borraginis, Violarum, Bugloſſæ ana P. iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0411-1

Reponantur omnia pro balneo : in quo diſſolue farinæ lupinorum , & ciceris rub.ana ℔.ß. fiat balneum, ut dictum eſt.Rondeletius. A

Aliud ad præduram prætumidamq́ ſcabiem.

℞.Rad.Brioniæ,Cucumeris ſylueſtr.ana ℥.iij.
Rad.Altheæ,Liliorum alb.Lapati acuti ana ℔.iij.
Rad.Serpentariæ,Haſtulæ regiæ ana ℥.ij.
Maluæ,Biſmaluæ Branchæ urſinæ ana M.iiij.
Lupinorum,Fumariæ,Lapati acuti,Saponariæ,Acetoſæ, Endiuiæ,Cichorij ana M.j.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ℔ j.
Sem.Raphani ℥.j.
Sem.Cucurbitæ,Melonum,Citrulli,Cucumeris ana ℥.ij.
Flor. Chamomillæ,Meliloti ana P.ij.
Flor.Borraginis,Bugloſſæ,Nymphez,Hordei integri,Cicerum rubrum ana P. ij.

Miſce ſimul , & decoquantur in ſufficienti aquę quantitate pro balneo : quo præſidio utimur ad diſcutiendam ſcabiem cruſtoſam & contumacem , & emollienda tubercula elephãticorum , quibus tota cutis ſcatet. Poſt hoc balneum, utendum erit tertio balneo , ſuperius deſcripto in cutis affectibus. Rondeletius. B

Aliud, abſtergens, purgans, rareſaciens, digerens, pro leproſis.

℞. Brioniæ , Cucumeris aſinini , Serpentariæ , Enulæ ana ℔ . ß. cum radicibus.
Lapati acuti,Acetoſæ,Borraginis, Bugloſſæ, Saponariæ ana M. iij. cum radicibus.
Fumariæ,Lupinorum,Endiuiæ,Cichorij,Plantaginis ana M.iij.
Lupinorum,Cort.fabarum,Hordei integri ana P.ij.
Roſarum rub.Flor.Nenupharis,Trium flor.cordial.Tamariſci ana P.iiij.
Flor.Chamomillæ,Flor. Meliloti ana P.ij.

Fiat decoctio in aqua fontana & pluuiali pro balneo , quod ingrediatur manè uentriculo uacuo . Bis aut ter in ſecunda uice ſumat tabellam unam Diamara.frig.ſuperbibendo ℥.ij. aquæ borraginis. Item à prãdio ingrediatur lõgè à cibo. Continuis tribus diebus peragat idipſum.Rondeletius.

DE BALNEIS DOLOREM MITIGANTIB.

Balneum ad dolorem colicum.

℞. Rad. Altheæ ℔.ij.
Mercurialis,Parietariæ,Violariæ,Branchæ urſinę ana M.j.
Origani,Calamenthi,Pulegij,Rutæ ana M.iij.
Aniſi,Fœniculi,Petroſelini ana ℔.ß.

Flor.

A Flor. Anthos, Sampſuci, Stœchados, Meliloti ana P.iij.
Cort. Citri ſicci ʒ.ij.
Lauendulæ, Fol. Lauri ana M.iij.

Decoquantur omnia in duabus partibus aquæ, & una uini. Quòd ſi uini mal uatici copia ſuppetit, illius modicum permiſceri poterit. Rondeletius.

Balneum ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Liliorum alb. Biſmaluæ ana M.iiij.
Parietariæ, Saxifragiæ, Petroſelini, Fœniculi marini, Fœnigræci ana M. ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔. ß.
Milij ſolis ℥. ij.
Fol. Syſimbrij, Violariæ, Borraginis, Bugloſſæ ana P.iiij.

Quibus addere potes,
Rad. Raphani ℥.iij.
Fol. Senecionis M.ij.
Flor. Chamomillæ, Sambuci ana P.ij. ß.

Decoquantur omnia in ſufficienti aquæ quantitate: deinde permiſceatur ui ni albi ℔.iiij. olei liliorum, & butyri ana ℔.iij. paretur balneum, in quo ſedeat æger, tantiſper dum uehementibus doloribus torquetur. Quo uti poſt alias euacuationes eſt ſaluberrimum: & eo ipſo tempore, quo æger in balneo
B reſidet, potiones calculum frangentes exhiberi poſſunt. Rondeletius.

Balneum ad laſsitudinem.

℞. Hyſſopi, Origani, Pulegij, Thymi, Satureiæ ana M.j.
Saluiæ, Fol. Lauri, Roriſmarini, Chamępityos, Pyrethri ana M. ß.

Coquantur in aqua fontana, quanta ad balneum ſatis eſt. Andernacus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0413-2 DFG

DE LOTIONIB. CAP. XVII. A

- Partiũ *quarundam ſiunt ablutiones, quæ balnei uicem gerunt, uidenturq́; balnea particularia. Vnde lotiones*
  - Trunci: *uidelicet*
    - Capitis: *ut*
      - Lotio ad ſordes auferendas.
      - Lotio ad ulcera.
      - Lotio ad pediculos.
      - Lotio ad tingendos capillos.
      - Lotio ad alopeciam.
      - Lixiuium ad cerebrum memoriamq́;.
      - Aliud in frigido affectu.
      - Aliud.
      - Lixiuium ad diſtillationem ſiſtendam.
    - Axillarum: *ut* Lotio ad axillas.
  - Artuum: *ſcilicet*
    - Manuum: *ut* Lotio ad manus.
    - Pedum: *ut*
      - Lotio ad ſomnum ciendũ in febribus.
      - Lotio pedum polychriſtos.
      - Lotio ad podagram, *&c.*

DE LOTIONIBVS CAPITIS.

Lotio ad ſordes capitis auferendas.

Caput ad ſordes auferendas lixiuio, ex cineribus ſarmentorum facto lauatur, corpore recrementis uacuo, & manè ante cibum: ſic tamen, ut ſtatim caput abſtergatur linteis calidis, & exiccetur: capilli ſi adſint, extricentur: non autem expectandum, donec caput, capilliq́; per ſe exiccentur. Andernacus. B

Lotio ad ulcera.

In capitis ulceribus lixiuijs deſiccantibus utimur: ut abrotani, betonicæ, &c. Rondeletius.

Lotio ad pediculos.

In pediculari morbo, amáris, ut lupinis, nitro, & fellibus, ſtaphide agria, & ad uermes occidendos, & furfures detergendos, & pilos tingendos. In furfuribus, detergentibus: ut melle, ſuccis herbarum amararum, aut herbis: ipſis decoctis, ut cicla, parietaria, ſaponaria. Rondeletius.

Lotio ad tingendos capillos.

Capillis tingendis palea auenæ utimur, cortice & ligno berberis, floribus geniſtæ, & hyperici. Rondeletius.

Lotio ad alopeciam.

Ad alopeciam fit ex alcionio potentiſsimum lixiuium, quod ſiccat & digerit potenter, & morbum curat. Rondeletius.

Lixiuium ad cerebrum memoriamq́; iuuandam.

℞. Chamomillæ, Saluiæ, Origani, Betonicæ ana M. j.

Submittan-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0414-8

A Submittantur cineri in fundũ, & lixiuium ſuperfundatur, cum aqua pluuiali: & pridie quàm caput lauetur, madeſcat in eo ſacculus lineus ex
Roſarum rubr. Maioranæ, Lauendulæ, Roriſmarini, Spicæ, Betonicæ ana P.j. modicè inciſorum.
Agarici ℥.ij.
Inter lauandum ſapo odorus in pomi figuram (pomatium uocant) addatur. Andernacus.

Aliud lixiuium ad frigidos affectus.

℞. Saluiæ, Roriſmarini, Origani, Calaminthæ ana M.j.
Fol. Lauri M.ß.
Florum Stœchados, Heliochryſi ana P.j.
Ex iure decocti caput irrigetur, laueturq́;. Andernacus.

Aliud ad memoriam.

℞. Maioranę, Roriſmarini, Meliſſę ana M.j.ß.
Fol. Lauri M.j.
Flor. Chamomillæ, Flor. Stœchados, Pſeudonardi, ſeu Lauẽdulę ana P.ij.
Coquantur in lixiuio, ſacculo condita, horum iure caput, manè ante cibum, corpore purgato, lauetur: mox ſiccetur, contegaturq́;. Andernacus.

Aliud ad diſtillationem ſiſtendam.

B ℞. Maioranæ, Betonicæ, Meliſſæ ana P.j.
Flor. Chamomillæ, Stœchados, Anthos, Heliochryſi ana P.iij.
Nigellæ ℥.ij.
Coquantur in lixiuio ex buxi cinere, & hoc caput rurſum lauetur.

DE LOTIONIBVS AXILLARVM.

Lotio ad axillas.

Axillæ abluuntur lixiuio parato ex aſtringentibus, ut oleaſtro, lẽtiſco: additis quibuſdam odoratis conſtringentibus, ut roſis. Rondeletius.

DE LOTIONIBVS MANVVM.

Lotio ad manus.

Manus abluuntur aqua & ſapone odorato, uel aqua & medulla panis, uel aqua & furfure: additis quibuſdam odoratis, ut aqua roſarum, uel namphæ, uel ſpicæ, uel oleo ſpicę. Diuitum uerò manus abluuntur aqua, cui aqua roſata moſchata fuerit permixta.

DE PEDVM LOTIONIBVS.

Lotio ad ſomnum ciendum in febribus.

℞. Maluę recentis, Lactucæ, Fol. Cucumeris, Cucurbitarum, Violariæ ana M.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0415-4

Flor. Nenupharis, Violarum ana P. j. A
Fiat decoctio, qua abluantur pedes, cum ibit dormitum: nec tergătur, aut pāno humido inuoluantur. Rondeletius.

Lotio pedum polychriſtos.

℞. Chamomillæ, Roſarum rub. Betonicæ, Origani, Saluię, Rutæ, Aſari ana M. j.
Condita ſacculo coquantur in lauacro pedum. ubi uerò iam ſatis inferbuerint, ſextarius nitri, & ſalis P. j. addatur. Vtitor in ſeptimana ſemel uel bis, manè aut ueſperi ante cibum, uel etiam ante ſomnum, in uſum adhibito. Capiti, pedibus, ſanguini, & omnibus neruis ſalubris: multos morbos alioqui futuros arcet. Andernacus.

Lotio ad podagram.

In multis uſitata podagricis ualde profuit. Lixiuium ex fagi cineribus paratur, & ter aut quater colatur: deinde tantum uini admiſcetur: aluminis ℥. ij. adduntur: omnia in fictili uitreato coniuncta calefiunt ad ignem, ſed ita, ut non efferueſcant. Deinde transfunduntur in uas, in quo pedes conſiſtere poterunt: hi autem tam altè lauacro inſiſtent, ut aqua ſupra talos excedat. Extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem: quam deinde linteo puro abſterges. Tam calidum autem erit lauacrum, quàm pedes ferre poſsint: maneq; & ueſperi ante cibum adhiberi debet. Quinetiam cum malum hoc acceſsionem minatur, & poſt ipſam utile eſſe poteſt, idque in ſeptimana quater aut quinquies: ne deterreat te, ſi pedes tumidos, rubenteſq; fieri conſpicias. Andernacus. B

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0416-0

A

DE OLEIS. CAP. XVIII.

- Olea *parantur modo*
  - Craſ-*ſo: caq; uel*
    - Alte-*rãt qualitate*
      - Prima. *Sit alia*
        - Calefaciunt
          - Ventriculũ: *ut* Oleũ
            - Menthæ, De abſinthio.
            - Maſtichinum.
            - Nardinum, *&c.*
          - Hepar: *ut*
            - Amygdal. amararum.
            - De abſinthio, Nardinum.
            - Maſtichinum, *&c.*
          - Lienem: *ut* Oleum
            - De capparibus.
            - De ſpica, De behem.
            - Liliorum, *&c.*
          - Vterũ: *ut* Oleũ
            - Irinum, Anethinum.
            - Cheyrinum, De croco.
            - Nardinum, De caſtoreo, *&c.*
          - Articulos: *ut* Oleum
            - De ſulphure, Nardinum.
            - Rutaceum, Nucum.
            - De nuce Indica.
            - Nucis Moſchatæ, *&c.*
          - Neruos: *ut* Oleum
            - Coſtinum, De piperibus.
            - Maſtichinum, De euphorbio.
            - Lumbricorum, Sambuchinum.
            - Liguſtrinum, *&c.*
        - Refrigerant
          - Caput: *ut* Oleum
            - De papauere.
            - Mandragoræ, *&c.*
          - Vẽtriculũ: *ut* Oleũ
            - Citoniorũ, Mirtinum.
            - Myrtillorũ, Lentiſcinũ.
            - Omphacinũ, Roſaceũ, *etc.*
          - Pectus: *ut* Oleũ
            - Violarum.
            - Nenupharinum.
          - Hepar: *ut* Olea, *quæ uentriculo conueniunt.*
          - Renes: *ut* Oleum Nenupharinum.
          - Vterũ: *ut* Oleũ
            - Citoniorum, Nympheæ.
            - Lentiſcinum, Myrtillorum.
            - Cucurbitarum, *&c.*
          - Neruos: *ut* Oleum Lentiſcinum, *&c.*
        - Siccant: *ut* Oleum
          - Nardinum.
          - Nucum.
          - Ricinum, *&c.*
        - Humectãt: *ut* Oleum
          - Oliuarum recens.
          - Amygdal. dulcium.
          - Seſaminum, Violaceum, Cucurbitarũ.
          - Melonum, Cucumeris, *&c.*
      - Secunda. *Vide in ſeq. ſignum* A.
    - Purgant: *ut*
      - Oleum Cnicinum.
      - Oleum Thymeleæ.
  - Subtili. *Vide in ſequentibus ſignum* B.

B

A

- A. Olea *alterantia qualitate ſecunda, aut*
  - Aſtringunt: *ut* Oleum
    - De abſinthio, De mentha.
    - Lentiſcinium, Maſtichinum.
    - Myrtinum, Myrtillorũ, Oenanthinum, *&c.*
  - Emolliunt: *ut*
    - Oleum Lini.
    - Oleum Narciſsinum.
    - Styracis, *&c.*
  - Laxant: *ut* Oleum
    - Amygdal. dul.
    - Oliuarum, Iaſminum.
    - Seſaminum, *&c.*
  - Rarefaciunt: *ut* Oleum
    - Anethinum:
    - Chamæmelinum, *&c.*
  - Digerunt: *ut* Oleum
    - Amygdal. amararum.
    - Nucum, Oliuarum antiquarum.
    - Rutaceum, *&c.*
  - Detergunt: *ut* Oleum
    - De myrrha, De tartaro.
    - De frumento.
    - Ouorum, Sambucinum.
    - Balaninum, Ricinum.
    - Raphaninum, *&c.*
  - Glutinant: *ut* Oleum
    - Myrrhæ.
    - Balſaminæ, *&c.*
  - Somnum *inducunt*: *ut* Oleum
    - Mandragoræ.
    - Malorum aureorum.
    - De papauere.
    - Nenupharinum.
    - Hyoſciaminum, *&c.*
  - Calculum *frangunt*: *ut* Oleum ſcorpionum, *&c.*
  - Coitum *iuuant*: *ut* Oleum Formicarum, *&c.*
  - Dolorem *ſedant*: *ut* Oleum
    - Cheyrinum.
    - Chamæmelinum.
    - Anethinum.
    - Liliorum alborum.
    - Laurinum.
    - Hyperici.
    - Moſchelinum.
    - Popolinum.
    - Vulpinum.
    - Ex granis ebuli, *&c.*

B

A.

B.

B. *Olea præparata modo ſubtili, ſunt olea deſtillata, ex rebus vel*

- *Simplicibus: ſcilicet*
  - Herbis.
  - Floribus: *ut* Oleum Spicæ.
  - Fructibus: *ut*
    - Oleum è baccis iuniperi.
    - Oleum è baccis lauri.
    - Oleum è baccis hederæ.
    - Oleum è nucleis pineis, Oleum è cepa.
    - Oleum ex nucibus cupreſsi.
  - Seminibus: *ut* Oleum
    - Aniſi, Fœniculi.
    - Cumini, Petroſelini.
    - Ex granis ebuli, *&c.*
  - Lignis: *ut* Oleum ex ligno
    - Guaiaco, Iuniperi.
    - Fraxini.
    - Hederæ, *&c.*
  - Corticibus: *ut* Oleum
    - Cinnamomi.
    - Ex cort. mali aurantij.
    - Ex cort. nucum, *&c.*
  - Aromatibus: *ut* Oleum
    - Caryophyllorum, Macis.
    - Nucis Moſchatæ,
    - Maceris, Piperis, *&c.*
  - Reſinis: *ut* Oleum
    - Maſticis, Thuris.
    - Myrrhæ, Succini.
    - Caphuræ, Belzoinum.
    - Ammoniaci, Labani.
    - Terebinthinæ, *&c.*
  - Metallicis: *ut* Oleum
    - Auri, Argenti, Perlarum,
    - Coralliorum, Salis, Sulphuris.
    - Vitrioli, Tartari, Stibij.
    - Cupri, Aeris, Stanni.
    - Plumbi, Ferri, Hydrargyri.
    - Lithargyri, Auripigmenti, Talci.
    - Calcinum, De lateribus, Cryſtallorum.
  - Animalibus, *& eorundem partibus: ut* Oleum
    - Ex ſanguine
      - Humano.
      - Ceruino.
    - Ex oſsibus humanis.
    - Ex maxillis equorum,
    - Ex cornibus ceruinis.
    - Ex caluaria humana.
    - Ex ſtercore humano.
    - Taxi, Caſtorei, Ex melle.
    - Scorpionum, Ceræ, *&c.*
- Compoſitis: *ut* Balſama, *&c.*

DE OLEIS CALFACIENTIBVS VENTRICVLVM. A

Oleum menthæ.

℞. Menthæ criſpæ ℥.iiij.
Olei omphacini ℔.j.

Macera & inſola per dies octo: mentham exemptam bene exprime, atq; aliá recentem impone, ut ſuprà: atq; ita tertiùm fac: cola, & ſerua. Nonnulli in tertia infuſione mentham relinquunt. * Ventriculum refrigeratum & imbecillum calefacit: firmat nauſeam, uomitumq; reprimit, appetentiam excitat, coctionemq; iuuat. Innominatus.

Oleum abſinthinum.

℞. Comarum abſinthij ℥ iiij.
Olei omphacini ℔.j.

Inſolato in uaſe uitreo, abſinthiumq; permutato ter, ueluti de mentha, in oleo menthæ dictum eſt. * Calfacit ac roborat ea quæ ſunt refrigerata, potiſsimùm uerò uentriculum: excitat appetentiam, obſtructiones aufert, lumbricosq; enecat. Innominatus.

Oleum maſtichinum.

℞. Olei roſati omphacini ℔.j.
Maſtiches ℥.iij.
Vini odoriferi ℥.iiij.

B

Omnia in uaſe uitreo impoſita coquantur in duplici uaſe ad uini conſumptionem. * Cerebrum, neruos, iuncturas, uentriculum, hepar corroborat, tumores duros lenit, dolores ſedat. Meſues.

Oleum nardinum ſimplex.

℞. Nardi Indicæ ℥.iij.
Vini, Aquæ ana ℥.ij.ß.
Olei loti ℔.j.ß.

Minutim inciſam macera, & coquãtur in duplici uaſe, donec uinum & aqua per uaporem reſoluantur: coletur deinde oleum, & reponatur. * Calfacit, tenuat, digerit, modicè adſtringit: proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, uentriculi, hepatis, lienis, renum, ueſicæ, uteri, magnopere iuuat: narib. iniectũ, caput purgat, corporis colorẽ & odorẽ cõmẽdat. Meſues.

Oleum nardinum compoſitum.

℞. Nardi Indicæ ℥.iij.
Maioranæ ℥.ij.
Ligni aloes, Enulæ, Folij Indi, Calami aromatici, Fol. Lauri, Cyperi, Schœnanthi, Cardamomi ana ℥ j.ß.

Contundantur omnia leuiter: & illis adfunde
Vini, Aquæ ana quantum ſufficit.

Olei

A Olei loti ℔.vj.
Macerentur horis duodecim: deinde coquantur in duplici uaſe, ſecundum artem. * Idem quod præcedens poteſt. Meſues.

DE OLEIS EXCALFACIENTIBVS HEPAR.

Oleum amygdalarum amararum.

℞. Amygdalarum amararum, ſiccarum, non tamen rancidarum: contundantur minutiſsimè: poſtea in ſartagine aliquantulum torrefacias, affuſo aquæ roſaceæ modico: poſtea prælo exprime. * Aperit oppilationes, & diſcutit uentoſitates & uapores: ſed potiſsimùm medetur ſurditati, ſibilo, & dolori aurium: lenit duritiē neruorū, & delet maculas faciei. Innominatus.

HEPAR quoq; excalfaciunt, oleum abſinthinum, nardinum, & maſtichinum: de quibus uide ſuprà.

DE OLEIS EXCALFACIENTIBVS LIENEM.

Oleum de capparibus.

℞. Cort. radic. Capparis ℥.j.
Cort. Tamariſci, Folior. Tamariſci, Sem. Agni caſti, Ceterach, ſiue Aſplenij, Cyperi ana ʒ.ij.
Olei oliuarum ℔.j.
Aceti albi fortis, Vini albi ana ℥.ij.

B Trita leuiter coquantur in duplici uaſe, uſq; ad uini conſumptionem & aceti. * Ad duritiem, obſtructionem, & dolorem ſplenis utile eſt, & omnem eius ægritudinem. Innominatus.

Oleum de behen.

Oleum de Ben, ſeu Balaninum, fit ex tuſo, aſſatoque, affuſa roſacea aqua fructu iſto. * Repurgat maculas, uaros, lentigines, cicatricum nigritias, fucos: aluum ſoluit, ſed uentriculo aduerſatur: dolores aurium emendat. Item ſi ſonant aures, uel ſtrepitum aut ſibilum ædunt, cum adipe infuſum auxiliatur. Innominatus.

Oleum liliorum ſimplex.

℞. Flor. Liliorum alborum, abiecto quod croceum eſt, ℥.iiij.
Olei ueteris ℔ j.
Fit ut oleum menthæ: ter lilia renouanda ſunt. * Calefacit, reſoluit, ob id à frigore dolores thoracis, uentriculi, coli, uteri, renum, ueſicæ ſedat, lenit & coquit. Innominatus.

Oleum liliorum compoſitum.

℞. Foliorum Liliorum alborum ℥.ix.
Maſticis, Calami aromatici, Carpobalſami ana ℥.j.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ℥.ß.
Croci ʒ.iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0421-6 DFG

Omnia, præter liliorum folia, aqua ſufficiente uigintiquatuor horis macerentur, deinde paululum coquantur, & additis lilijs, oleiq; ueteris ℔. ij. aliquantulum bulliant: tunc omnia iniecta in uas uitreum inſola dies quadraginta: pòſt colatum & bene obſtructum reponatur. Innominatus. A

LIENEM quoq; excalfacit oleum Spicæ, ſiue nardinum.

DE OLEIS EXCALFACIENTIBVS uterum.

Oleum irinum.

℞. Rad. Ireos ℔. j.
Florum eiuſdem ℔. ij.

Macerentur in decoctione aliarum radicum ireos quantum ſufficit.

Olei ueteris ℔, ij.

In uaſe duplici coque, exprime, radicesq; nouas, & flores immitte, coquantur denuò, & tertiùm: colatum ſeruato, & obturato. * Terget, tenuat, coquit, reſoluit potenter: ob id à frigido dolores aurium, hepatis, ſplenis, uteri, articulorum ſedat, phlegmonas coquendo ſuppurat, materias thoracis & pulmonis coquit: ſtrumas diſsipat, & alios tumores duros: ſpaſmum emendat, & narium fœtorem. Meſues.

Oleum irinum aliud. B

℞. Olei ueteris ℔. xiiij.
Aquæ ℔. iiij. ℥. ij.
Rad. Iridis ℔. iij. ℥. iiij.
Flor. Liliorum alborum ℥, xv.
Rad. Cyperi recent. ℥. vj.
Rad. Helenij ℥. iij.
Rad. Bugloſſæ ℥. ij.
Cinnamomi, Nardi Indicæ, Aſæ odoratæ ana ℥. j.

Contundantur radices, & aliæ ſpecies, & macerentur in oleo & aqua diebus quinque ad ſolem, uel loco calido: poſtea in duplici uaſe coquito, donec aqua conſumpta fuerit. Refrigerare ſinito, colato, exprimito, & reponito. * Vſurpatur ad diuturnum catarrhum, naribus illitum. Ozenas & putredines narium aufert, tinnitum aurium cum aceto & ruta ex amygdalis amaris commixtum, & auribus iniectum tollit, aſthmaticis gargariſmo adhibito opitulatur: hęmorrhoides ueteres inunctum, ſiue colo iniectum educit. Nicolaus.

Oleum anethinum.

℞. Fol. & flor. Anethi contuſ. ℥. iiij.
Olei ueteris ℔. j.

Macera ad ſolem, uel in loco calido aliquo, diebus quindecim: deinde in du-

plici

A plici uaſe coquito: & abiecto anetho, recens iniicito, & iterum quindecim diebus macerato: poſtea ſimili modo coquito & exprimito, & tertiò recens anethum iniice: macera, coque, & cola. * Sedat dolores, aperit poros, & reſoluit uapores & apoſtemata, tumores & durities: mitigat dolores & rigores febrium, prouocat ſomnum & ſudorem. Innominatus.

Oleum cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex leucoijs luteis, hoc eſt ex Cheyris citrinis, & oleo ueteri claro, ut oleum Anethinum. * Dolores neruorum, aliarumq; partium corporis mitigat, eaque quæ in thorace, renibus, ueſica & utero ſunt, diſcutit.

Oleum crocinum.

℞. Croci ℥.j.
Myrrhæ puræ ℥.ß.
Cardamomi ʒ.ix.
Calami aromatici ʒ.viij.

Infundantur medicinæ in aceto diebus quinque, præter cardamomum. Die ſexto proijciatur ſuper ea cardamomum. Et dimittatur die una. Deinde funDatur ſuper ea olei ℔.j.ß. & coquatur igne lento uſq; ad aceti conſumptionem. Et ſunt, qui loco aceti uinum ponunt. * Confert doloribus neruo-
B rum, & confortat eos, & lenit duritiem eorum: confert ſpaſmo, & dolori matricis: coloremq; efficit bonum. Meſues.

Oleum de caſtoreo.

℞. Caſtorei, Styracis calamitę, Galbani, Euphorbij, Caſiæ, Croci, Opopanacis, Carpobalſami, Spicæ nardi Indicæ, Coſti, Cyperi ana ʒ.ij.
Schœnanthi, Piperis longi, nigri, Sabinę, Pyrethri ana ʒ.ij.ß.
Olei ℔.iiij.
Vini ℔.ij.

Galbanum & opopanacem in uini parte ſeorſim diſſolues: deinde reliqua omnia contuſa cum oleo, & reliqua uini parte coques ad uini cõſumptionem in duplici uaſe: poſtea cola, & gummi diſſoluta oleo adfundes, & iterum coques in duplici uaſe, ad conſumptionem uini, & ſæpius miſcens repone. * Optimum eſt ad frigidos affectus partium omnium, præſertim neruoſarum: medetur paralyſi, ſpaſmo, tetano: & ſedat acerrimos rigores & frigora febrium, ſi ſpina dorſi liniatur. Iacobus de Manlijs.

DE OLEIS EXCALFACIENTIBVS articulos.

Oleum ſulphuris.

℞. Sulphuris flaui, Terebinthinæ ana ℥.iij.

Olei roſacei ℔.j. A
Vini boni ℥.iij.

Coquantur igne lento, uſq; ad uini conſumptionem. * Extenuat & attrahit admodum: hydrargyron corpore demerſum forás elicit, ſtatim á balneis illitum: ſcabiem, lepras, & cutis fœditates ſanat: morbo uenereo commodè adhibetur: fiſtulis, & malignis oris ulceribus, aliarumq; partium uitijs primo aut ſecundo contactu prodeſt. Braſſauolus.

Aliud ad podagram.

℞. Sulphuris uiui ℔.ij.
Vitellorum ouorum n.xxv.

Terantur ſimul, & ponantur in patella ferrea, & lento igne coquantur: & quando incipit ardere, inclina patellam ferream ad alteram partem, & quod liquidius eſt, effluet. Euonymus.

Aliud oleum ſulphuris.

Accipe lixiuium forte clauellatum, aut etiam ex calce extincta cõfectum, ita ut ouũ ei innatet. In hoc lixiuio decoquatur ſulphur tandiu, quoad pinguedo in ſuperficie lixiuij apparuerit, & fæces fundum petierint: tum deſpumando quaſi, pinguedo auferatur. Euonymus.

Oleum rutaceum. B

℞. Rutæ recentis, inciſæ & contuſæ ℥.iiij.
Olei ueteris clari ℔.j.

Macera ad ſolem, aut in loco calido aliquo diebus quindecim, deinde in duplici uaſe coquito, & abiecta ruta recentem inijcito, & iterum quindecim diebus macerato, poſtea ſimili modo coquito, & exprimito, & tertiò recentem rutam inijce, macera, coque, & cola. * Eſt calidum aperitiuum, reſolutiuum, & mitigatiuum dolorum: calfacit renes, ueſicam, matricem: & ſedat dolores eorum, & maximè colicam, ſi uenter ungatur, & fiat ex eo ſolo clyſter: præterea opitulatur neruis, confert ſpaſmo, & expellit frigidos humores. Innominatus.

Oleum nucum.

Ex nucibus uetuſtis oleum prælo exprimitur, ut ex amygdalis. * Flatus craſſos diſsipat, tumores diſcutit, neruis attritis uel punctis, præſertim cum calce lota confert, ſcabiem emarginat. Meſues.

Oleum de nuce Indica.

Oleum ex nuce Indica, dolori neruorũ confert, thoracem & pulmoné lenit, & inde claram uocem facit, impinguat etiam, & ſperma auget. Meſues.

Oleum nucis moſchatæ.

℞. Nucum moſchatarum ℔.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0424-4

A Contunde craſsè, easq́; ita contuſas illiga arctè panno lineo, eumq́; in uaſe uitreato appende: quod demittatur ſeu demergatur in ahenum feruentis aquæ, unde percalefiat aroma: deinde prælo ſubiectum fortiter exprime. nam hoc pacto copioſius emanat oleum. * Extrinſecus lentis aut piſæ inſtar ori uentriculi inunctum, mirificè ipſum corroborat. Colonienſes.

DE OLEIS EXCALFACIENTIBVS neruos.

Oleum coſtinum.

℞. Coſti ℥.ij.
Caſiæ ℥.j.
Summitatum Sampſuchi ℥.viij.
Vini quantum ſufficit.
Olei oliuarum ℔.iij.

Trita macerentur biduo: deinde coquantur in duplici uaſe, ad conſumptionem uini. * Calfacit, obſtructa aperit, neruoſum genus roborat, ut neruos, muſculos, tēdones, ligamēta, uentriculū: præter hæc, hepar & capillos: canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat. Meſues.

Oleum de piperibus.

℞. Piperis longi, nigri, albi ana ℥.iij.
B Myrobalanorum Chebulorum, Belliricorū, Emblicorū, Indorū ana ʒ.v.
Radicum Apij, Fœniculi ana ʒ.iij.ß.
Sagapeni, Opopanacis, Hyoſciami albi ana ʒ.ij.ß.
Turbith ʒ.xij.
Zingiberis ʒ.iij.
Caulis fol. recentium, Thymi uiridis, Rutæ uiridis ana M.j.

Coquantur ſecundum artem in aquæ quantitate ſufficienti ad tertias. Colaturæ adde olei de Cherua ℔.ij. & iterum coque ad conſumptionem. * Iuuat morbos neruorum frigidos, ut paralyſim, ſpaſmum, ſpaſmum cynicum, tremorem, epilepſiam: ad hæc iſchiadem, & cæteras arthritidis differentias, & uteri, coli, renum, ueſicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obſtructiones aperit, calculum frangit. Meſues.

Oleum de euphorbio.

℞. Euphorbij ℥.ß.
Olei Cheyrini ℥.v.
Vini odoriferi ℥.v.

Coque ſecundum artem, uſque ad conſumptionem uini. * Iuuat maximè frigidos cerebri & neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniam, lethargum, naribus immiſſum: articulorum quoq́;, & hepatis, & ſplenis dolores, illitum iuuat. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0425-9

Oleum lumbricorum. A

℞. Lumbricorum terreſtrium ℔.ß.
Probè lauentur in uino: deinde immittantur in
Olei roſati omphacini ℔.ij.
Vini ℥.ij.

Coquantur in duplici uaſe ad uini conſumptionem: colatum repone. * Neruos infrigidatos confortat, & utile eſt doloribus iuncturarum.

Oleum ſampſuchinum.

℞. Foliorum Sampſuchi, id eſt Maioranæ M.iiij.
Serpilli M.ij.
Folior. Myrti M.j.
Abrotani, Siſymbrij, ſeu Menthæ aquaticæ ana M.ß.
Caſiæ ℥.ij.
Olei omphacini quantum ſufficit.

Concidito, & condito omnia, & impone in uitreum uas, & inſola diebus octo: poſtea exprime, & alias ſpecies infunde: coque rurſus, & tertiùm idem facito: deinde colatum repone. * Laſsitudini utile eſt, & morbis cerebri & neruorum frigidis prodeſt: ob id ſpinæ in balneo inunctum, paralyſin iuuat, & ſpaſmum cynicum, uulgò torturam oris, naribus iniectum: ut auribus immiſſum, à flatu tinnitum diſsipat, menſes ciet, morſui ſcorpionis prodeſt. B

Oleum liguſtrinum, ſiue de alcanna, ſiue cyrinum.

℞. Florum Liguſtri ℥.iiij.
Olei ueteris ℥.x.

Macera, & inſola per octo dies. Flores liguſtri exemptos bene exprime, atq; alios impone, ut ſuprà: atq; ita tertiùm fac: cola, & ſerua. * Partes neruoſas roborat: capillos à canicie uindicat. Meſues.

DE OLEIS REFRIGERANTIBVS CAPVT.

Oleum de papauere.

℞. Capitũ Papaueris, Fol. Papaueris, Flor. Papaueris ana partes æquales.
Olei quantum ſufficit.

Inſola in uaſe uitreo per octiduũ: deinde cola, & noua rurſus immitte: idem tertiò facito: poſtremò colatum repone. * Intẽperiem calidam ſanat, & inde ortum dolorem: ſomnum quoq; conciliat. Meſues.

Aliter.

E ſemine utriuſq; papaueris, tam albi quàm nigri, exprimitur oleum eodem modo quo ex Amygdalis, Balano Myrepſica & Cherua. * Impinguat, aſperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & inſomnium. Meſues.

Oleum mandragoræ.

℞. Olei communis ℔.ij.

Succi

A Succi pomorum Mandragoræ ℥.iiij.
Succi Hyoſcyami albi ℥.ij.
Succi Papaueris nigri ℥.iij.
Succi Violarum, Cicutæ ana ℥.j.
Opij, Styracis calamitæ ana ℥.ß.

Succi cum oleo decem diebus ad ſolem macerentur, deinde coquantur in duplici uaſe ad ſuccorum conſumptionem: cola, & opium cum ſtyrace diſſolutum cum pauculo oleo probè miſceto, & repone. * Ad nimios capitis dolores ualet, & phreniticis, malè dormientibus, fronti illitum, & naribus iniectum, uehementer opitulatur: pulſibus brachiorum & plantis pedũ illitum, quocunq; modo uigilijs fatigatum, celerrimè obdormiſcere facit. Nicolaus.

Oleum mandragoræ, aliter.

℞. Olei ℔.v.
Succi malorum Mandragorę ℥.viij.
Succi capitum Papaueris ℥.vj.
Succi Hyoſcyami albi ℥.iiij.
Succi Violarum, Cicutæ ana ℥.ij.
Opij, Styracis ana ℥.j.

Eodem modo, quo præcedens, conficitur. Nicolaus Alexandrinus.

B DE OLEIS REFRIGERANTIBVS COR ROBOrantibusq; uentriculum.

Oleum cytoniorum.

Fit ex carnis cytoniorum præmaturorum cum cortice
Succi Cytoniorum ana ℥.vj.
Olei oliuarum immaturarum ℔.iij.

Omnia in uas uitreum obturatum immittito, & diebus quindecim inſolato: deinde horis quatuor coquito in duplici uaſe. Cola, & exprime: in expreſsione caro & ſuccus mutetur: rurſum inſoletur, coquatur, & exprimatur, ut diximus: tertiùm ſic facito: poſtremò colatum reconde, ne perſpiret. * Refrigerat, adſtringit: ob id uentrem totum inferiorem, & neruos laxiores cogendo roborat, ſudores immodicos ſiſtit. Meſues.

Oleum myrtinum.

℞. Foliorum Myrti ℥.iiij.
Olei Omphacini ℔.j.

Macera ad ſolem, aut in loco aliquo calido diebus octo, deinde in duplici uaſe coquito, & abiectis folijs, recentia inijcito, & iterum diebus octo macerato, poſtea ſimili modo coquito, & exprimito, & tertiò recentia myrti folia inijce, macera, coque, & cola. * Cerebrum, neruos, cor, & uentriculum roborat. Actuarius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0427-1

Oleum myrtinum, aliter. A

℞. Succi foliorum Myrti ℔.j.
Olei communis ℔.ij.
Coquantur in duplici uaſe ad ſucci conſumptionem: & adde
Ladani ℥ j.
Miſce, & repone. * Idem quod præcedens poteſt. Meſues.

Oleum myrtillorum.

Oleum Myrtillorũ fit ex myrtillis, hoc eſt, baccis ueræ myrti, & oleo Omphacino, eodem modo, quo myrtinum. * Refrigerat & adſtringit, ideoque cæliacis affectibus ſubuenit: ſanat igne ambuſta: puſtulas erumpentes illitu emendat: attritos hyeme concitatos, & intertrigines illitum corrigit: ſedis rimas, condylomata, laxatos artus perſanat, & ſudores coërcet.

Oleum lentiſcinum.

℞. Racemoſas lẽtiſci baccas, à putaminibus cunctis expurgatas, quot uoles: permittito aliquot diebus ſimul flacceſcere: deinde magnum in ahenum collocato, affuſa aqua: & igni tandiu feruere ſinito, donec baccæ dehiſcant: demum eas extrahito, & ſaccis includito, præloq; ſubijcito, expreſſumq; oleum aſſeruato. * Oculorum aciem acuit, caliginesq; delet, cibis cõmixtum. Scabiem iumentorum, canumq; ſanat: utiliſsimum peſsis, acopis, & leprarum medicamentis: ſudores cohibet: dyſentericos iuuat. Matthiolus. B

Oleum omphacinum.

Oleum Omphacinum ex immaturis oliuis exprimitur. Præſtat recẽs, odoratum. * Stomacho utile eſt: gingiuas contrahit, dentes firmat, ſi in ore contineatur: ſudores cohibet. Dioſcorides.

Oleum roſaceum uulgare.

℞. Olei communis ℔.iiij. Roſarum rubrarum purgatarum ℥.xvj.
Macera, & inſola per dies octo. Roſas exemptas bene exprime, atq; alias impone, ut ſuprà: atq; ita tertiùm fac. Cola, & ſerua. Nonnulli in tertia infuſione roſas relinquunt. * Refrigerat & adſtringit, inflammationibus præſidio eſt, æſtuantem uentriculum reſtinguit: eroſiones inteſtinorum clyſteribus inditum, & dolores dentium, ſi eo colluantur, ſanat.

Oleum roſatum completum.

℞. Olei ex oleis maturis, aqua fontana multoties loti, quantũ uoles: deinde immitte folia roſarum rubrarum apertarum repurgata, quantum ſatis eſt, in uitreum uas: obturetur uas, ac per dies ſeptem inſola: coque tribus horis in uaſe duplici. Expreſsis folijs, & abiectis, noua immitte: inſola iterũ, coque in balneo, & exprime, ut prius: tertiò noua immitte roſarũ folia, quib. addes aquę infuſionis roſarũ (eo modo cõfectę, ut in ſyrupo roſato dictũ eſt) quartã partẽ: miſce, inſola dies quadraginta, in uaſe uitreo obturato: pòſt excola, exprime,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0428-7

A exprime, & addito roſarum ſucco, iterum diu inſola. Alij partem infuſionis ſumunt & ſucci roſarum partem alteram, & eo, quo ſuprà dictum eſt, modo conficiunt. * Roborat, reſoluit commodè, lenit & ſedat. Meſues.

Oleum roſatum, aliter.

℞. Roſarum exemptis unguibus ℥.iij.
Olei Omphacini ℥.vj.

Immitte in uas uitreum obturatum, ne expiret: dies quadraginta inſolato. Alij non inſolant, ſed puteo imponunt, ſuſpẽſum proximè aquam dies quadraginta. * Inflammationes extinguit, roborat, cogit, denſat, fluxiones ſiſtit, & materiarum per corpus fluxum cohibet. Paulus.

Oleum roſatum omphacinum.

℞. Olei oliuarum immaturarum loti ℔.j.
Roſarum rubrarum purgatarum ℥.iiij.

Tritis roſis, & oleo impoſitis, fac ut dictum eſt, ter roſas permutando. * Eiuſdem cum ſuperiori facultatis.

DE OLEIS REFRIGERANTIBVS PECTVS.

Oleum uiolaceum.

Oleum Violaceum paratur uere, ex floribus uiolarum, & oleo Omphacino, quemadmodum Roſaceum, & Rutaceum. * Refrigerat, incandeſcen-
B tibus inflammationum feruoribus utile eſt.

Oleum nenupharis albi.

℞. Flor. Nympheæ alb. ℥. iiij.
Olei Omphacini ℔.j.

Macerentur in ſole diebus decem: deinde exprime, & nouos flores immitte: tertiò idẽ facito. * Vires habet Violati: refrigerat tamen magis quàm Violatum, minus quàm Papauerinum: hypnoticis, & intemperiem partium, ut renum, calidam ſanantibus utiliter miſcetur, & Veneris tentiginem prohibet, genitali inunctum: ſomnum etiam conciliat.

Oleum nenupharis citrini.

Hoc oleũ fit ex luteis, ſiue citrinis Nympheę, hoc eſt Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, ut præcedẽs. * Ad eadẽ ferè, ad quæ præcedẽs ualet.

DE OLEIS REFRIGERANTIBVS HEPAR.

Hepar refrigerant oleum Citoniorũ, Myrtinum, Myrtillorum, Lentiſcinũ, Omphacinum, Roſaceum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS REFRIGERANTIBVS VTERVM.

Oleum cucurbitarum.

Oleum hoc ex ſemine cucurbitæ fit excorticato, quemadmodum oleum Seſaminum. * Phlegmonis, uiſcerum, & ab his febribus ardentibus confert: urinæ ardorem ualde mitigat. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0429-5 DFG

VTERVM quoq; refrigerant, oleum Citoniorum, Nympheæ, Lentiſcinum, Myrtillorum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco. A

DE OLEIS SICCANTIBVS.

Oleum ricinum, ſiue de cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodã ſemine, quod Arabes Cherua, Græci Crotona, Latini Ricinum uocant. fit autem eodem modo quo oleum Amygdalarum. * Prodeſt pſoris, ulceribus capitis erumpentibus, ſedis inflammationibus, uuluis, quæ occluſæ conuerſæq; ſtrangulant, cicatricibus fœdis, auriũ doloribus: potu aluũ ciet, quę aquis grauatur: lumbricos eijcit. Dioſcorides.

SICCANT etiam oleum Nardinum, oleum Nucum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS HVMECTANTIBVS.

Oleum oliuarum recens.

Oleum oliuarum ex maturis oliuis exprimitur. * Humectat, & moderatè calefacit. Dioſcorides & Galenus.

Oleum amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium ſiccarum, non tamẽ rancidarum, quantum uoles: contundantur minutiſsimè: poſtea in ſartagine aliquantulum torrefacias, affuſo aquæ roſaceæ modico: poſtea prælo exprime. * Lenit aſperitates pectoris, gutturis, & pulmonis, duritiem & ſiccitatem iuncturarum: eſt ſuaue in cibis, & confert hecticis & phthiſicis: impinguat, auget ſperma, ſedat tuſsim, & ardorem urinæ, ueſicæ, & uuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum. B

Oleum ſeſaminum.

Oleum Seſaminum extrahitur ut Amygdalinum, niſi quòd prius ſemen excorticandum ſic eſt. Id ſemen ab excrementis purgatum, aqua parum ſalſa irrigetur, manibus fricetur: iterum irrigetur, donec madefiat: ſiccetur, modicè aſſetur, ſacculo aſpero multum diuq; confricando excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinã, oleum exprimatur, ut ex amygdalis. Ex eodem ſemine non excorticato, ſed aſſato & molito in farinam, oleum quoque extrahitur, ut prius. * Impinguat, ſemen auget, aſperam arteriam lenit, & uocem ob id claram reddit: multorum præterea oleorum aliorum eſt materia. Meſues.

De oleo melonum & cucumeris.

Hoc oleum ex ſemine exprimitur, ut Seſaminum, &c. * Refrigerat atque humectat. Meſues.

HVMECTANT quoq; oleum Violaceum, Cucurbitarũ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0430-6

A
DE OLEIS ASTRINGENTIBVS.

Oleum œnanthinum.

Oenanthe è labruſca, optimè olens poſtquam emarcuit, deiecta in Omphacinum oleum mouetur, uoluiturq́; : & cum biduo manſerit, exprimitur, & reconditur. * Aſtringit, proximum roſaceo effectum præbens: ſed aluum non reſoluit, aut mollit. Probatiſsimum eſt, quod odore Oenanthen reddit. Dioſcorides.

ASTRINGVNT quoque oleum Abſinthinum, Menthæ, Lentiſcinum, Maſtichinum, Myrtinum, Myrtillorum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS EMOLLIENTIBVS.

Oleum lini.

Oleum lini fit, ut oleum Seſami: ſed lini ſemen non excorticatur. Paratur hodie à candelarijs & olearijs molitoribus, non à pharmacopolis.
* Spaſmo, duritiei neruorum & iuncturarum, hæmorrhoidibus, ſedis, phlegmonis & rimis confert, ac dolori pulſatorio. Meſues.

Oleum narciſsinum.

Oleum Narciſsinum fit primo uere ex recentibus floribus narciſsi, ut Roſaceum, uel oleum Menthæ. * Valet ad emolliendas uuluæ duritias, præ-
B cluſionesq́; : ſed capitis dolores facit. Dioſcorides.

Oleum ex ſtyrace.

℞. Styracis ℥.iij.
Olei communis ℔ j.
Vini quantum ſufficit.

Coque in duplici uaſe ad uini conſumptionem. * Calfacit: ob id confert dolentibus à frigore renibus, ueſicæ, utero, neruis, muſculis, tendonibus, iuncturis.

DE OLEIS LAXANTIBVS.

Oleum iaſminum.

Oleum Iaſminum, quod Arabes uocant Ieſeminum, & oleum de Zambach, fit ex floribus Iaſminis ſiue Ieſeminis ſiue Zambachi, & oleo ueteri claro, ut oleum Roſaceum, uel Menthæ. * Opitulatur corporibus, quæ calfactionem laxationemq́; deſiderant.

LAXANT quoq; oleum Amygdalarum dulcium, Oliuarum, Seſaminũ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS RAREFACIENTIBVS.

Oleum chamæmelinum.

℞. Florum Chamæmeli, demptis folijs albis ℥.iiij.
Olei oliuarum ℔.ij.ß.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0431-2

Siccentur flores in umbra horis uigintiquatuor, deinde immitte cum oleo A
in uas uitreum anguſti oris, bene obturatum, & quadraginta dies inſolato. * Initio colici, arthritici, & aliorum dolorum, præſtantiſsimum eſt: parum enim repellit, & modicè digerit. Aperit poros, reſoluit uapores, ſiſtit fluentes humores, corrigit malas qualitates, confert neruis, & membris neruoſis. Paulus.

RAREFACIT quoq; oleũ Anethinum, &c. de quo uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS DIGERENTIBVS.

Digerunt oleum Amygdalarum amararum, Nucum, Oliuarũ antiquum, Rutaceum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS DETERGENTIBVS.

Oleum de mirrha.

℞. Oua per decoctionem indurata n. x. & ſcindantur per medium, & uitellum extrahe: & eius loco impone myrrham, quantum eſt medietas uitelli, aut minus. Tum rurſus duas partes oui coniunge, & pone in uaſe uitreato, & reconde in cella uinaria, & ibidem permitte per dies quindecim, aut plus: & exibit liquor, quem ſerua in uaſe uitreo, pro inunctione. * Virtutes habet balſami: nam conſeruat & tuetur à putrefactione omnia ea, quæ ei imponun B
tur. ſimiliter faciei inunctum, pulcherrimam conſeruat, & faciem iuuenilem conciliat, uulnera citiſsimè conſolidat, &c. Euonymus.

Oleum tartari.

℞. Tartari puri ℔. iiij.

Pone in ollam, & ure in fornace cum lateribus aut tegulis, aut fictilibus, uel per ſe, donec omnino excandeſcat tartarum. Poſtea impone in ſacculum laneo panno factum, & ſuſpende in cellario: tum deſtillabit ex eo clarus quidam liquor, quem repone. * Valet ad faciem detergendam, & erugandam.

Oleum frumenti.

Frumento inter laminas ferreas modicè candentes preſſo, oleum excipitur: uel triticum cortice detractum, in uaſe duplici deſtillatur. * Cutem impetigine & aſperitate infectam ſanat. Meſues.

Oleum ouorum.

℞. Oua recentia n. c.

Coquito, donec penitùs indurentur. Poſtea uitellos eorum exime, & comminutos aſſa in ſartagine, donec ruffeſcant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam feruentem inde in ſacculum pilis contextum, & exprime, quodq; expreſſum fuerit oleum, repone. * Experientia plurima probatum eſt, cutim expurgare, impetiginem, ſerpiginem, & alia cutis uitia perſanare, capillos regignere, & ulcera maligna & fiſtuloſa curare.

Oleum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0432-8
DFG

A *Oleum ſambucinum.*

℞. Olei ueteris ℔.j.
Florum ſambuci ℥.iiij.

Fit ut oleum Roſatum, ter flores innouando. * Lenit, abſtergit, & mũdificat cutim, medetur icteritiæ, & maximè hepati infirmo, obſtructo: & plurimum confert doloribus iuncturarum.

Oleum raphaninum.

Oleum Raphaninũ, è raphani ſemine fieri ſolet, cæterorũ more. * Phthiriaſes mala ualetudine contractas tollit: ſcabritias cutis in facie emendat. Dioſcorides.

DETERGVNT quoq; oleum Balaninum, ſiue oleum de Been, Ricinũ, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS GLVTINANTIBVS.

Oleum balſaminæ.

Fructus Balſaminæ, exempto ſemine, inſolantur diu in oleo Omphacino, aut macerantur eodem oleo in balneo calentis aquæ, aut equino calente fimo: fitq; inde oleum. * Oleum hoc eſt præſtantiſsimum ad arcendas uulnerum, mamillarumq; inflammationes, doloresque mulcendos. Valet idem ad exulceratos, inflammatosq; uteros ſiphone iniectum. Dolorib. hæmorrhoi-
B dum mirè auxiliatur: in quem uſum macerantur fructus, oleo amygdalino dulci, aut è ſemine lini expreſſo, addita ad unamquamq; olei libram, liquidæ uernicis uncia. Medetur hoc ambuſtis tam igne, quàm aqua. Punctis, sauciatisq; neruis utiliter illinitur: quin & uulnerum cicatrices tum attenuat, tum etiam prorſus delet. Matthiolus.

GLVTINAT etiam oleum Myrrhæ: de quo uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS SOMNVM INDVCENTIB.

Oleum malorum aureorum.

℞. Mala aurea, quæ Italis *Pomi d'oro* uocantur, quantum uoles: macera, & inſola in oleo Omphacino per dies quadraginta. * Somnũ inducit, dolores omnes mitigat apprimè, modicè refrigerat, & digerit: ulcera antiqua, ſcabiẽ & impetiginem perſanat. Zuinggerus.

Oleum hyoſciami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoſciami ſemine, eodẽ modo, quo ex papauere. * Febrium ardores mitigat, & inſomnium.

SOMNVM etiam INDVCVNT, oleum Mandragorę, de Papauere, Nenupharis: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS FRANGENTIBVS CALCVLVM.

Oleum ſcorpionum ſimplex.

℞. Scorpiones n. xxx.

 Olei

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0433-4
DFG

Olei Amygdal.amararum ℔.ij. A

Macerentur in uaſe uitreo ſtricti orificij, probè obſtructo, & inſolentur per dies xxx.caniculares, uel aliàs tota æſtate calidiſsimis diebus: poſtea colatũ ad uſus repone. * Lapidem renum & ueſicæ frangit & expellit, lumbis, pubi, perinæo illitum, aut per meatum urinarium iniectum. Meſues.

Oleum ſcorpionum compoſitum.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ, Gentianæ, Cyperi, Cort. rad. Capparis ana ℥.j.
Olei Amygdal.amar ℔.j.ß.

Macerentur in oleo cõtuſæ radices ad ſolem feruidum diebus uiginti, in uaſe uitreo probè obturato; deinde coquantur aliquantulum in duplici uaſe, iniectis ad ultimum ſcorpionibus uiuis n. xx. Iterum ſerenis diebus xxx. inſolentur: poſtremò excolatum oleum reponatur.* Hoc efficacius eſt priore: præterea mirandarum eſt uiriũ contra uenena omnia & peſtilentiã. Meſues.

DE OLEIS IVVANTIBVS COITVM.

Oleum formicarum.

℞. Formicarum alatarum quantum uoles.
Olei quantum ſufficit.

Macerentur æſtate ad ſolem diebus xl. poſtea excolatum oleũ repone. * Valet ad confortandum coitum. Nicolaus. B

DE OLEIS SEDANTIBVS DOLOREM.

Oleum laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facilè fieri poteſt: quoniam uerò in magna copia affertur ex Italia & aliunde, ideo facilè emitur à materialiſtis.* Calidum eſt, & aperitiuum: mitigat colicam, & frigidos dolores uentris, ſtomachi, capitis, hepatis, ſplenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum: deniq; omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum hyperici.

℞. Summitatum Hyperici ℥. iij.

Macerentur in uino odorifero diebus tribus & noctibus: bulliant deinde in uaſe duplici, obturato orificio uaſis: poſtea exprime, & recẽtis hyperici ſummitatum bene tritarum par pondus inijce, & macera dies tres ac noctes. Poſtea adde

Terebinthinæ ℥.iij.
Olei ueteris ℥. vj.
Croci ℈.j.

Coquantur in duplici uaſe uſque ad uini conſumptionem: cola, & repone.
* Calidum eſt, & ſiccum, & tenuium partium: uulnera inciſorum neruorum conſolidat, & combuſtionem ignis: ſedat dolores femoris & ueſicæ, & prouocat urinam.

Oleum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0434-9
DFG

A *Oleum hyperici magiſtrale.*

℞. Olei ueteris ℔.iiij.
Vini albi potentis ℔.j.
Florum Hyperici cum ſemine recentium M.iiij.

Tere, & macera in uaſe uitreo, obturato eius orificio, duos dies: coque in duplici uaſe, & forti ter exprime: in colaturam inijce alios flores, ut dictũ eſt, & tertiò idem facito: deinde colato, & ad ſingulas colaturæ libras adde

Terebinthinæ ℥.vj.
Olei Abſinthij ℥.iij.
Dictamni, Gentianæ, Cardui benedicti, Tormentillæ, Carlinæ, Calami aromatici ana ʒ.ij.
Lumbricorum in uino pluries lotorum ℥.ij.

Terantur omnia, & inſolentur, triginta aut quadraginta diebus: & bene obturatum reponas. * Ad eadem utile: ſuperiori tamen efficacius eſt. Medici Florentini.

Oleum moſchellinum.

℞. Olei puri ℔.viij.
Aquæ ℔.iij.
B Folij, Nardi Indicæ, Coſti, Maſticis ana ℥.iij.
Styracis calamitæ, Croci, Myrrhæ, Cinnamomi, Caſiæ ana ℥.j.ß.
Carpobalſami, Caryophyllorum, Bdellij ana ℥.j.
Moſchi ʒ.vj.
Nuces moſchatas n.iiij.

Folium, myrrhã, caſiam, carpobalſamum, & bdellium tere, & per biduum in aqua & oleo macera: poſtea coque ſupra lentum ignem in duplici uaſe, uſq; ad conſumptionẽ aquæ: deinde cola, & reliqua in tenuiſsimũ puluerem redacta inſperge, præter moſchum: iterum macera, & coque parumper: ultimò moſchum addito: probè omnia miſceto & repone, & interdum uas agitato. * Eſt optimum ad omnem frigiditatem corporis, potiſsimùm uentriculi, & ad dolorem lateris foris inunctum. ſtranguria & colico uexatis, & ad omne neruorum uitium illitum optimè facit. miſcetur epithematib. & emplaſtris, quæ ad ſtomachi & renum affectiones aſciſcuntur. Nicolaus Alexandrinus.

Oleum populinum.

℞. Olei ℔.vij.℥.ij.
Vini ℔.iiij.
Gemmarum populi arboris recentium ℔.iij.

Gemmæ populi diutiſsimè terantur, & macerentur in uino & oleo diebus ſeptem: poſt coquantur in duplici uaſe uſq; ad cõſumptionẽ uini: deinde exprimatur oleũ, & reponatur. * Expedit ad capitis dolorẽ, arthriticis, nephriticis, &

cis,& podagricis,& ubicunq; dolor fit.Nicolaus. A

Oleum uulpinum.

℞.Vulpem integram,exemptis interaneis.
Aquæ fontanæ,marinæ ana quantum ſufficit.
Olei ueteris clari ℔. iiij.
Salis ℥.iij.
Coquantur,& inter coquendum adde
Anethi,Thymi ana ℔.j.
Coquantur autẽ,donec ab oſsibus recedat caro,& aqua cõſumatur: deinde excoletur oleum,& reponatur. * Ad podagras, reliquasq; arthritidis ſpecies,ac dorſi renumq; dolorem eſt efficaciſsimum.Meſues.

Oleum ex ſemine ebuli.

Semen ſuis folliculis & ſordibus probè repurgatum,in mortario paſtę in-
ſtar contunditur,deinde in caldarium iuſtę magnitudinis ponitur,tantumq;
aquæ fluuialis ſuperfunditur, quantum ad facilem ebullitionem ſatis fuerit.
Poſtea igne luculento coquitur tandiu, donec ſuper aquam bona quantitas
ſpumæ apparuerit:quæ cochleari colligitur, & uaſi uitreo oblongo, quales
ſunt calices uitrei,baſin anguſtá habentes, inditur, relinquiturq; in loco te-
pido per triduum aut quatriduum,dum reſideat,& oleum à ſpuma paulatim B
ſeparetur.Quòd ſi intra dies tres aut quatuor non fiat, ſignum eſt, ſemen nó
ſatis coctum fuiſſe. Tunc itaque rurſus in uas conueniens ponetur, & aqua
fluuialis affundetur,ac denuò per quartam horæ partem mediocriter ebulli-
re ſinetur:atque ſic percocta, rurſus ab aqua cochleari remoueri reponique
debet,ut dictum eſt donec oleum à ſpuma ſeparatum ad fundum uaſis ſubſi
deat uiride,pellucidum,& pingue.Notandum uerò eſt, ſemen colligendum
eſſe permaturum,& intra annum poſtquam collectum illud eſt,oleum para-
re conuenit. Nam uetuſtate plurimum uirium amittit. * Præſtantiſsimum
balſamum eſt,ad dolores arthriticos.Incertus.

DE OLEIS PVRGANTIBVS.

Oleum cnicinum.

Cnicinum oleum fit ex ſemine carthami purgato, & tuſo. * Aqua intercute laborantibus,uiſcerum obſtructionibus, uentriculi & coli cruciatibus flatuoſitate genitis,efficax eſt.Suſpirioſis mirificè prodeſt, & uocem clarificat.Epotum pituitam tum uomitionib.elicit,tum per inferna ducit.Meſues.

Oleum thymeleæ.

℞.Fol.Thymeleę,Succi Thymeleę ana ℥.iiij.
Vini albi ℥.iij.
Amygdalarum amararum ℔.j.
Macerentur per horas uigintiquatuor:deinde coquantur uſq; ad cõſumptio
nem ui-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0436-1
DFG

A nem uini & ſucci: colatum reponatur. * Hydropi confert, ac ulceribus malignis: cutis fœditatem terget: ſudores elicit: urinam retentam prouocat. Rondeletius.

Meſues loco uini aquam, & loco olei amygdal. amararum, ponit oleum Seſaminum, & lac, &c.

DE OLEIS HERBARVM ET FLORVM.

HERBAE uel flores earum inciduntur, contundūturq́;: deinde induntur uitro, miſcenturq́;: poſtea ſi ſiccæ ualde ſunt, aqua fontana perfundūtur: ſin humidæ & aquoſæ fuerint, per ſe uaſe occluſo, in ſole, alióue loco calido macerantur, quoad in ſuperficie oleum appareat, quod inuerſo uitro, & cera perforata relictis fæcibus ſeiungitur. Hoc deinde cum aqua effluente ſimul, ampullæ imponitur, & ex ferueſcente euocatur rurſus. Aliàs herbæ & flores ita macerati ex balneo pariter deſtillantur: poſtea oleum ſeparatur. * Eaſdem, quas herbæ unde fiunt, uires obtinent, ſed multò efficaciores. Ander.

Oleum ſpicæ.

Oleum Spicæ ex maiori Lauendula fit, quæ Spica uocatur, in uino prius macerata, deinde per alembicum deſtillata. * Renibus inunctum gonorrhœam ſanat: lumbricos expellit, guttæ duæ ex uino ſumptæ. In ſumma, facultatibus præditum eſt. Euonymus.

B

DE OLEIS EX FRVCTIBVS.

Oleum è baccis iuniperi.

℞. Baccarum Iuniperi modium plenum: contundātur minutiſsimè: iiſq́; affundatur aqua pura, ea quantitate, ut optimè cooperiantur: poſtea in ueſica cuprea, ut uinum ſublimatum per aquam frigidam deſtillantur: poſtremò oleū ab aqua ſeparetur, ſeruetúrq́;. * Valet ad multa: ad tormina, ad gonorrhœam, ad coli dolores ex catarrho. Hoc oleum balſamo comparatur. guttarum trium aut quatuor inſtar aſſumptum, reſolutionem neruorum, morbū attonitum, & alios cerebri affectus præcauet: corpus ab omni ueneno & peſtilenti aere tuetur: ſtomachum debilitatum ex frigore reſtituit: uomitiones cohibet: uiſcerum abſceſsibus medetur: renes purgat: calculos frangit: urinam promouet: colicos & uterinos dolores compeſcit: difficultati inteſtinorum, ſanguiniſq́; reiectioni, & pectoris, pulmonumq́; uitijs conducit: morbo arquato, & aquæ inter cutem prodeſt: uermes necat. In ſumma, omnibus membris læſis, ui ſua penetrandi medetur, foris inunctum: conuulſis, tremore & conuulſione infeſtatis ſubuenit: ſcabiem, ulcera inueterata, malignaq́;, nec non condylomata curat: dolores lumborum, coxarum, podagrę & colicæ, umbilico illitum, ſedat: fiſſuras manuum ſanat. Euonymus & Anderna.

Oleum è baccis lauri.

Oleum è baccis lauri, eodem modo quo oleum ex baccis iuniperi, deſtillatur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0437-7

latur. * Valet contra colicam & iliacam, & ſciaticam paſsionem. A

Oleum è baccis hederæ.

Oleum è baccis hederæ, eodem modo quo oleum è baccis iuniperi, deſtillatur. Vel etiam per deſcenſum ſic:

℞. Ligna ſicca hederę, Granorum hederæ, Gummi hederæ ana q.ſ.
Fruſtatim deciſa, ponantur in uas terreum perforatum in fundo, duobus uel tribus locis, & tunc ſupponatur alia olla, & ponatur in terra, & ligetur fundus ſuperioris cum orificio inferioris: bene ſigillabis cum argilla, uel paſta: & ita diſponantur, ut olla ſuperior tota ſit ſuper terram, cooperto orificio: & fiat ignis circumquaq;, & deſtillabit oleum nigrum in uas inferius. * Frigidis articulorum morbis ſingulariter prodeſt: menſtrua prouocat, calculos expellit, & ulcera expurgat, ſanatq;. Rogerius.

Oleum è nucleis pineis.

Oleum è nucleis pineis per deſcenſum, ut oleum è baccis hederę deſtillatur. * Valet ad erugandam mulierum cutem. Manardus.

Oleum è cepa.

Accipiatur cepa alba: in medio euacua: cuius uacuitas theriaca impleatur, & foramine obturato, circundata panno lineo madente, per horæ dimidium cineribus calidis obruta, alembico deſtilletur, & liquoris ſtillatitij dentur patienti ℥.ij.. * Sudorem euocat in peſte. Fumanellus. B

Oleum è nucibus cupreſsi.

Nuces primùm in puluerem rediguntur: deinde ex aqua betonicæ, uel aqua uitis diſtillantur: poſtea oleum, quod inde manauit, in balneo Marię corrigitur, & ab aqua ſeparatur. * Hoc ceruici, uel capitis uertici inungitur ad catarrhos retinendos, quos ſpinam uerſus ſingulari quadá ui retrahit. quare etiam anteriùs oculis applicari non debet, ut quod illos, attrahendis humoribus, offendat. Andernacus.

DE OLEIS EX SEMINIBVS.

Oleum aniſi.

℞. Aniſi ℔ j. uel ij.
Aquæ fontanę ℔. x. uel xx.

Contundatur aniſum minutiſsimè, & maceretur in aqua per horas aliquot: deinde in ueſica ęrea primò igne léto, deinde fortiori deſtilletur per aquam frigidam: poſtremò oleum ab aqua ſeparetur. * Ad uertiginem, anguſtiam pectoris, capitis defluxu natam, prefocationem, uomitionem, cruditaté ſtomachi ex flatibus, aquam inter cutem, aliosq; affectus, qui ex frigore & uentis proueniunt: pręcipuè omnibus membris exanguibus & neruoſis opitulatur, ut ſtomacho, inteſtinis, ueſicæ, utero: cuius fluorem album exiccat, & omnes in totum actiones, quæ de aniſo dicuntur, obit: oris, halitusq; fœtoré emendat.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0438-2

A emendat. Vſus eius eſt, ſi aliquot guttarum inſtar ex uino, uel iuſculo manè aſſumatur, uel quando neceſsitas poſtulârit: quinetiam tabellis ad pectoris uitia rectè additur. Andernacus ex Euonymo.

Oleum fœniculi.

℞. Fœniculi contuſi ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xx.

Miſce, macera, & in ueſica, balneo aereo ſicco deſtilla per aquam frigidam: deinde oleum ab aqua ſeparatum repone. Fit etiam à quibuſdam hoc oleum ex ſemine ſicco extractum, ſine ulla alia additione, perquàm odoratũ & ſuaue: colore aũt eſt album, quod primò deſtillat. * Capiti conducit, præcipuè aũt oculis, renibus, ueſicæ: pectoris anguſtiæ, & difficultati ſpirandi ſuccurrit: ſtomachum iuuat: flatus diſsipat: calculos arenoſos cõminuit: urinam & menſtrua promouet. Fieri ex eo tabellæ poſſunt, ad eoſdem uſus, aut per ſe quocunque tempore, manè & ueſperi aliquot guttæ ſumi poſſunt. Euonym.

Oleum cumini.

Cumini oleum eodem modo, quo aniſi oleum conficitur. * Vtile eſt uulneribus ad lienem pertingentibus, inflationibus corporis ex frigiditate, quę aliquando cauſa exiſtit, cur urina retineatur: tuſsi medetur: anhelationi conducit: colicis doloribus ſubuenit: urinæ ſtillicidium impedit. Ad hunc uſum
B gutta una aut altera, in aqua filicis ſumi poteſt, aut etiam in tabellis. Euony.

Oleum petroſelini.

℞. Sem. Petroſelini ℔.ij.
Aquæ fontanę ℔.xx.

Semina contunde, macera, atque in ueſica, balneo aereo ſicco, uel arena deſtilla. * Obſtructiones aperit: menſtrua & urinam mouet.

Oleum ex granis ebuli.

Oleum ex granis ebuli quomodo fiat, uide ſuprà. * Podagricos dolores mirum in modum lenit, curatq́;.

DE OLEIS EX LIGNIS.

Oleum guaiaci.

℞. Ligni guaiaci quantum ſufficit.

Incide in fruſta, & imple ollam, uel dolium magnum uitreatum intus, cuius orificium ſit arctum: & fac foueam in terra, & præpara parietes eius cum terra figuli: deinde pone ollam uitreatam in fundo ex directo foueæ, habentem orificium magnum, & cooperiatur lamina ferrea ſubtiliter perforata: deinde prępara iſta duo uaſa cum terra figuli, ne ex utriuſque orificijs reſpiret: deinde cooperi terra, & adde ignem per tres horas, uel amplius: finaliter reſudabit oleum de ligno guaiaco. * Ad ulcera & dolores ex morbo Gallico ortos ualet. Euonymus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0439-1

Oleum ex lignis iuniperi.

Oleum è lignis Iuniperi eodem modo fit, quo oleum è lignis Guaiaci.
* Frigiditatis cauſas remouet uel reprimit,& typum quartanę. Sed magis ſin
gulare & ſpeciale, facta inunctione ab umbilico uſq; ad muliebria, eſt renes
& matricem confortare,& eius humiditatem exiccare, & ad conceptionem
præparare. Rogerius.

Oleum è lignis fraxini.

Oleum è lignis Fraxini eodem modo fit,quo oleũ è ligno Guaiaco. * V-
ſus eius eſt in arthetica frigida: excoriationes cicatrizat, morpheá albã pro-
priè ſoluit,& ipſam denigrat. Curat pręterea paralyticos: lienicis cõfert, nõ
ſolùm inunctum,ſed etiam ebibitum. Rogerius & Manardus.

Oleum è lignis hederæ.

Oleum è lignis Hederæ quõ fiat, dictum eſt ſuprà, ubi docuimus oleum
extrahere è baccis hederæ. * Contra artheticam frigidam ualet. Rogerius.

DE OLEIS EX CORTICIBVS.

Oleum cinnamomi.

℞. Cinnamomi electi quantum ſufficit. Contunde craſſè: macera in aqua
roſacea, uel citoniorum, uel uino albo, per horas uigintiquatuor: deinde in
uapore aquæ calentis, uel in balneo, uel in ueſica per aquam frigidam diſtil- B
la. * Oleũ cinnamomi, in uniuerſum balſamo naturali reſpondet, intus pu-
trefactionem arcet, extrinſecus omnia recentia uulnera ſiue ulcera conſoli-
dat. Huius guttæ ſingulæ uel duæ, per ſe ori inditæ in animi parturientis de-
liquijs pręſentiſsimũ ſunt remedium, ſicut etiam in accelerando partu, & ſe-
nio debilibus reficiendis. Stomachi concoctionem iuuat, bonumq; ſuccum
generat. * Cęterùm è cinnamomo parũ olei diſtillatione extrahitur. quare
eius loco, utplurimũ utimur aqua eiuſdẽ, q̃ primo loco extillauerit. Euony.

Oleum cinnamomi, aliter.

℞. Vini maluatici optimi menſ. iij. & bis diſtillato. Poſtea rurſus tertia ui-
ce diſtillato, ut tamen una tantùm menſura in cucurbita relinquatur. Rurſus
diſtilletur alia uice, ut in cucurbita minus remaneat. Tum rurſus alia uice di
ſtilletur, ut menſura una tantùm ſuperſit: ſicq; habebis uinũ optimè rectifica
tum, quod ſeruandũ. Quo facto, accipias de cinnamomo quãtum uidebitur:
concidas minutim, & in cucurbitam ponas unà cum uino rectificato, ut ex-
cedat cinnamomũ duobus digitis. Cucurbita cæco alembico diligẽter clau-
datur, & in balneo Mariæ tribus diebus, lento igne ponatur. Peracto hoc
termino, effunde uinum, cauendo ne quid fæcum unà effluat: & uinum
ſeorſim ſerua. Tum aliud uinum rectificatum affundito, & ut prius per-
gito. His peractis, utramque aquam uitæ, in cucurbita commiſce, & cum ca-
pitello claudatur diligenter, & in balneo lentiſsimè diſtillatio inchoetur,

ut ad

A ut ad nouem tactus, guttæ diſtillent: idq; cõtinuabis, quoad uinum aſcenderit: tum in fundo alembici habebis oleum, quod ſerua. Euonymus ex ſchedis manu ſcriptis.

Oleum ex corticibus mali aurantij.

Cortices malorum aurantiorum prius ex humore aliquo macerãtur: deinde uitreis organis, uel in ueſica per aquam frigidam diſtillantur, ut oleum cinnamomi: demum oleum aqua ſeparetur, conſerueturq;. * Eſt albicãs & odoratum ualde Euonymus.

Oleum ex corticibus nucum.

℞. Cortices nucum aridas: contunde in mortario, pone in retortam bene perlutatam, illam impone igni non nimium magno, & extrahes oleum & aquam è corticibus. Deinde ſeparabis oleum ab aqua per balneũ Mariæ. Poſtremò ter aut quater purgabis oleum, in arena diſtillando in uitro paruo. * Hoc ferè melius eſt oleo uitrioli, maximè in peſte & ueneno. Euonymus.

DE OLEIS EX AROMATIBVS.

Oleum caryophyllorum.

Oleum Caryophyllorum paratur, ut oleum de baccis Iuniperi. Multò citius & facilius oleum habebitur, ſi cum aquis diſtillatio fiat, ut pluuiali, uel lacuſtri, aut alijs mollioribus. * Calidũ eſt & ſiccũ, tertio gradu: confert ſto-
B macho, hepati, cordi, diarrhœę à cauſa frigida, & ſtomachi morbis omnib. frigidis. Spiritus melancholicos diſsipant, & clarificant craſſos illi. Omnes uirtutes habet balſami. Extrinſecus uulnera recentia ſanat: uulnerum ſanguinem fluentem & aquam ſiſtit. Intrinſecus partes naturales confortat, ſanguinem melancholicum purgat, confortat cor & caput: præſertim conuenit uertigini, & debilitati uiſus, ſi manè tres uel quatuor guttæ à ieiunis in cochleari cum offa aut uino ſumantur: item colicæ & uteri paſsionibus, eodem modo ſumptum. Tabellæ ex eo paratæ, maneq; & ſerò comeſtæ, capiti conferũt robur, & catarrhos ſiſtunt. Euonymus.

Oleum macis.

℞. Macis quantum ſufficit.

Contunde, macera in aqua fontana quanta ſufficit: deinde in cucurbita uitrea uel ueſica ærea per aquam frigidam (ut uinum ſublimatum) deſtilla: & ita cum aqua aſcendet oleum, quod poſtea ſeparabis. * Calidæ eſt facultatis: ideoq; commodus eius uſus eſt in colica à cauſa frigida, & à catarrho à capite deſcendente: confortat cor, uentriculũ, & matricem. In tremoribus cordis ex timore, aut ex ueſicæ obſtructione, aut matrice maximum auxilium præſtat: ualet in ſtranguria, & quicunq; à frigiditate ortum habuerint, morbis. Poſſunt eius tres uel quatuor guttæ per os ſumi, in cochleari ferreo cum offa, aut in primo hauſtu uini. Euonymus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0441-8 DFG

Oleum nucis moſchatæ.

Oleum nucis moſchatæ eodé modo fit, ut oleũ macis. * Ventriculũ fri- A
gidũ calefaciendo roborat, ſuperfluosq; eius humores cõſumit, & inflationé
tumoréq; prohibet: flatus diſcutit: colicos dolores ſedat: oris halitũ cõmen-
dat: ueſicę affectib. ſuccurrit, triũ aut quatuor guttarũ inſtar ex primo cochle
ari iuſculi, aut uino Cretico aſſumptum. Andernacus.

Oleum nucis moſchatæ, aliter.

℞. Tertiá uel quartá parté aquę uitę diſtillatę, & nuces moſchatas minutim
conſcinde: imponantur bociæ omnia, ita ut per tres digitos aquæ uitæ, nu-
cis moſchatæ partes cooperiantur: relinquátur in infuſiõe horis uigintiqua
tuor. & aqua uitæ coloré flauũ acquiret, quá in aliud uitrũ effunde: tũc aliam
aquá uitę de nouo affunde, ut prius, idq; repetito toties, quoad colore nõ in-
ficiat aquá uitę. Quo facto, aquá uitæ ſic coloratá omnẽ, in bocia, in balneo
Mariæ ſecundũ arté diſtilla, ut aſcẽdat aqua uitæ, & oleũ nucis moſchatæ re-
maneat in priore bocia in fundo: & ſic habebis oleũ nucis moſchatæ paratũ.
Eodem penitùs modo, poteſt ex omnibus aromatibus oleum diſtillari. Euo
nymus ex quodam incerto.

Oleum nucis moſchatæ, aliter.

℞. Nuces muſcatas quot uoles, pulueriza, & affunde duas mẽſuras aquæ
ſimplicis: pone in cucurbita uitrea, luto ſapientiæ optimè perlutata, ut ſolét B
ij cucurbitas perlutare, qui aquá forté parant: poſtea capitello impoſito, eo-
dé luto perluta, ſimiliter & recipientẽ (tátùm in iunctura) ne ſpiritus eua-
neſcát. Tum ita ad igné pone, & primò fac ignẽ lentũ, ſecũdò maioré, tertiò
forté, eo modo, quo ſolét aquá forté diſtillare: & habebis oleum optimũ, ſu-
pernatás aquæ in recipiẽte, quod collige: & eſt magnæ uirtutis. Euonymus.

Oleum maceris.

℞. Maceris quantũ uidebitur, piſtetur groſſo modo, & maceretur in aqua
roſacea tádiu, quoad facultates maceris penitùs aqua extraxerit. Tũ accipe
amygdalas decorticatas cultro: incide leniter, easq; in prędictá aquá impo-
ne, ut odoré & ſaporé maceris imbibát, tũ exiccentur ſeorſim: quibus exicca
tis rurſus in eandé aquá ponátur, denuoq; exiccẽtur: idq; eſt quater reiterá-
dum. Tum demũ oleũ exprimendũ: quod ubi expreſſum fuerit, in ſole rectifi
cetur. Et hoc quoq; modo multa alia olea non incõmodè fieri poſſunt, ut ex
moſcho, ambra, belzoino, ſtorace, cinnamomo, caryophyllis. Euonymus ex
libro manuſcripto.

Oleum piperis.

Oleũ Piperis eodé modo fit quo oleũ Macis, & Caryophyllorũ. * Omni-
bus facultatibus, quibus & ipſum piper, præditũ eſt: niſi quòd ignea illa uis,
quá linguæ imprimit piper, in oleo eiuſmodi nõ ſentitur. Eſt enim oleũ pipe
ris nihil aliud, quàm elementũ aereum, ſeparatũ à reliquis elemẽtis, quem-
admodum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0442-3 DFG

A admodum etiã in oleo uitrioli & ſulphuris diſtillato,idẽ probauimus. Eodẽ planè modo oleum piperinũ,à ſuo igne eſt ſeparatũ, & maioribus facultatibus ipſo pipere conſtat:penetrandi facultatẽ habet eximiã.In colicis, & partibus multa tenaci pituita & lenta repletis, dantur duæ uel tres eius guttę cũ iuſculo,ad incidendã eã,& diſsipandam.Exhibui (inquit quidã) in tertiana febre,poſt purgationẽ,& uenæ ſectionẽ,dando huius olei guttas tres cũ ſcrupulo uno minæ,duabus horis ante paroxyſmũ,frigus & tremorẽ, ipſamq; etiam febrẽ prohibuit inuadere,ſi nõ prima uice,at ſaltẽ ſecunda.Euonymus.

DE OLEIS EX RESINIS ET GVMMIS.

Oleum maſtichis.

Maſtiche primùm in uino coquitur:deinde reponitur,maceraturq; ex eodẽ per dies aliquot:poſtea ampullæ erectæ,luto diligenter óblitæ inditur,oleumq; & aqua per operculũ ex nudo igne proliciuntur. Hæc denuò cucurbitæ uitreæ imponuntur,& in balneo maris diſtillãtur, dum aqua ab oleo ſeiungatur:hoc deinde per cineres calidos à craſsiore materia ſeparatur,idẽq; effluit tenue,flauũ & ſubtile:tandẽ quod craſsius exiſtit, à fæcibus ſuis in arena euocatur,& in ſolis calore corrigitur. * Nobile eſt oleum propter uim penetrandi,qua omnia mẽbra reficit:ſtomachũ corroborat, eiusq; cõcoctio
B nẽ iuuat:uiſcerũ inflãmationibus cõuenit:abſceſſus lenit:dolores ſedat: oẽs deniq; neruos confirmat. Andernacus.

Oleum maſtichis,aliter.

Oleum è maſtiche fit per deſcẽſum,in retorta,ita ut ignis ſuprà infraq; ſit, & habebis oleũ maſtichis,quod poſtea rectificetur. Auguſtæ Vindelicorum quidã diſtillat,accipiendo maſtichen integrã & ſolã in retorta lutata, uſq; ad partẽ eminentẽ extra fornacẽ,quę quatuor uentilia habet, & ſuperius tegatur,lento igne diſtilletur. * Balſamũ eſt mirificum ad uulnera. Euonymus.

Oleum thuris.

℞. Thuris in puluerem redacti ℔ ß.

Ampullæ orificio magno præditæ indatur: deinde uitrum calicis modo formatum,quali in potu quotidiano uti conſueuimus, imponatur, ut in medio ampullæ conſiſtat,idẽq; aqua calida impleatur:poſtea operculum in uertice perforatũ applicetur:cuius foramini infundibulum coaptetur,& oleũ commiſſuris óblitis euocetur. Inter diſtillandum uerò aqua calida per illud in uitrum,quod dixi,guttatim ſtilletur:ita tamen,ne hoc repleto, illa effluat. atq; ſic cum aquę uapore oleum ſimul aſcẽdit ſuauiſsimum, & odoriferum,odore thuris,quod alioquin ſine hoc uapore peſsimè olet. Andernacus ex Euonymo.

Oleum myrrhæ.

℞. Mirrhæ electæ,& non adulteratæ ℥.vj.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0443-9

Aquæ uitæ ſine phlegmate ℥.xij. A

Hæc duo in bocia uitrea coniunge, quæ in fimo equino calido, dieb. ſex quieſcat. Poſtea diſtilla in balneo, uſquequò aqua tota aſcenderit, tum in fundo bociæ uidebis oleum myrrhæ: quod per pannum lineum eſt colandũ, ſicq; ſeruandum. * Virtutes habet balſami: nã conſeruat & tuetur à putrefactione omnia ea, quæ ei imponuntur. ſimiliter faciei inunctum, pulcherrimã conſeruat, & faciem iuuenilem cõciliat: uulnera citiſsimè conſolidat, & omnes alios morbos internos curat, exhibendo per os ʒ.ij. ad aurium ſurditatẽ, &c. Ad faciei ſplendorẽ & colorẽ conſeruandũ ſic eſt procedendũ. Fiat decoctũ urticæ in aqua cõmuni, & dum ebullit, uapor in faciem recipiatur, ut ſudet: poſtea exiccetur optimè: & poſtea ſtatim unge faciem oleo myrthæ. Et hic modus eſt ſeruãdus in inũgẽdis manibus, pectore, & alijs partib. Fiorauãtus.

Oleum ſuccini.

Succinum modicè conteritur, & ampullæ incuruatæ (retortam uocant) luto probè obductæ imponitur, ſilicibus paruulis interim commixtis: hæc deinde in fornace locatur deorſum uergens, & oleum igne mediocri extructo elicitur. hoc poſtea aceto calido perfunditur, & ex cineribus calidis, uel arena per retortulam rurſus euocatur. Alij panis cibarij cruſtam ueſicæ primùm indunt: deinde ſuccino iniecto acetũ affundunt: poſtea ex igne diſtillant, & à fæcibus ſeiungunt. Alij ſuccinũ in puluerẽ redactũ ex uino ſtillatitio macerãt in cineribus calidis, mox extillãt: tum rurſus fundunt: idq; tandiu repetunt, donec in fundo oleum appareat. Alij, licet nunc per deſcẽſum, nunc his, nũc alijs inſtrumẽtis eliciant: tu tamẽ ſi diligentẽ ignis curã habueris, iuxta illũ quẽ antea recitauimus modũ, oleũ odore, ſapore, & colore præſtantiſsimum parare potueris, quod ipſum ſuccinum longè uiribus ſuperat. * Capitis affectibus, neruorũ reſolutioni, morbo attonito, & comitiali occurrit, guttæ unius inſtar manè ex aqua betonicæ, lauendulæ, uel tiliæ potui ſumptũ: ab omni ueneno, & aere peſtilenti præſeruat, naribus inunctũ, uel medicamentis in id idoneis cõmixtum. ſingulare eſt remediũ in renũ & ueſicę morbis diſcutiendis, calculis educẽdis, urinarijsq; meatib. reſerãdis, ex uino maluatico, aqua petroſelini, uel ſimili humore exhibitũ: colico morbo medetur: uteri ſtrãgulatui prodeſt, naturalibus illitũ: fœtum euocat, partũq; facilẽ reddit, ſi gutta eius ex aqua uerbenę parturiẽti propinetur: oẽs corporis facultates imbecilles reficit, roboratq;: humores cõſumit, & cerebrũ confirmat, aperitq;: unde oleũ hoc, medicinis ad capitis defluxiones feliciter, ſicut & alijs corporis partibus inſcriptis, miſcetur. Andernacus. B

Oleum caphuræ.

Caphura in aqua ualida diſſoluitur, & oleũ quod ſupernatat, ſeiungitur: hoc uitro imponitur, uinoq; ſtillatitio perfuſum in balneo digeritur: tãdem igne diſtillatur. Alij oua ad duritiẽ uſq; percoquunt, & uitellis exemptis, caphuram

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0444-5
DFG

A phuram non adulteratam includunt, reconduntq́;, & in cella uinaria ſuſpendunt filo, ut oleum in uas ſubiectum defluat. * Datur ex humore idoneo ad febres ardentes, continuas, peſtilentesq́;, & laterum inflammationes: extrinſecus expurgandis curandisq́; ulceribus malignis cum oleo caryophyllorũ, aut baccarum iuniperi utiliter adhibetur. Andernacus.

Oleum belzoinum.

℞. Aquæ uitæ, Belzoini pulueriʒati ana partes æquales.
Ponantur in retortam latam, & unà cum ſuo capitello in iunctura clauſam, diſtillentur in cineribus lento igne, quoad extracta fuerit aqua: quæ reſeruanda eſt ad ſuos uſus. Poſtea fortificetur ignis paulatim, ubi oleum apparuerit, magis magisq́;, uſquequò totum oleum extraxeris. Tandem in fine ſequetur gummi quoddam, inſtar mannæ: quod ualet ad faciendam aquam odoriferam, unà cum aqua puteali, aut roſarum. Fallopius.

Aliter.

℞. Belʒoini ℔.j.
Pulueriʒa ſubtiliter: pone in alembicum ad diſtillandum: tunc affunde pulueri, aquæ roſarum ℔. ij. obtura diligenter alembicum, & lento igne ſubtus accenſo primò, quoad aqua cœperit diſtillare, deinde augmentetur paulatim, uſquedum oleum conſpexeris. Quo apparente, mutetur recipiens, & B fortiori igne elice oleum, quod in ſole rectificandum. Eodem penitùs modo diſtillatur oleum ſtyracis calamitæ, & liquidæ. Euonymus.

Oleum ammoniaci.

℞. Gummi Ammoniaci quantum ſufficit.
Diſſolue ex uino ſtillatitio, uel ex aceto: deinde lapillis iniectis per cineres aut arenam diſtilla: poſtea corrige. * Valet ad tophos podagricos diſcutiendos. Sic etiam paratur ex Colophonia, uel pice. Andernacus.

Oleum ladani.

℞. Ladani pulueriʒati quantum ſufficit.
Pone in uas cupreum inſtagnatum: cui admiſce aquæ roſ. ℔.j. uel ℔. ß. pro quantitate ladani, & olei amygdalarum dulcium medietatem. Poſtea capitello eiuſdem materiæ cooperi uas, & claude iuncturam: & ſic in fornace ebulliat aliquandiu: id quod tuo relinquendum iudicio eſt. prout enim multa fuerit materia, ita etiam diutius erit coquendum. Antequam auferas materiam, refrigerare permittito, ac tandem ſerua. Quo autem melius conſeruetur, adde aliquid aluminis uſti, aut ambræ. Fallopius.

Oleum terebinthinæ.

Oleum Terebinthinæ per cineres ex ampulla erecta, non alta nimis, uel ex incuruata potius optimè diſtillatur, addita arena lota, ne ebulliat. *Alij terebinthinę*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0445-1

rebinthinę libras tres, ſalis manipulum, & uini ſtillatitij modicum prius ma- A
cerant: deinde diſtillant. * Frigidis neruorum affectibus, ac omnibus æ-
gritudinibus frigidis ac flatuoſis conuenit: in aſthmate, & anhelitus difficul-
tate mirificum eſt, ſi duæ drachmæ ſingulo mane ſumantur. Eſt & in empye-
mate proficuũ, & in omni praua thoracis affectione ex pituita, colicis etiam
doloribus & omnibus flatuoſis conuenit, cicatrices decorat, & corrigit. Pen-
na illitum naribus ualet ad ſcabiem, & rimas earum: cerebrum hoc modo
calefacit, & pituitam abſq; ſternutamentis detrahit: ſanat & rimas uberum
in mulieribus. Ad memoriam, ſurditatem & ſpaſmum principatum obtinet.
Vt uulnera citiſsimè conſolidentur, recipe oleum terebinthinæ, & calefa-
ctum iuxta ignem, commiſce ei uiridis æris partem æqualem, & ſerua uſui.
Andernacus & Euonymus.

Oleum terebinthinæ, aliter.

℞. Terebinthinę clarę, quãtum uidebitur: & pro qualibet libra accipe ci-
neris è ligno duro ℥.iij. & in retorta fornaci accõmoda. A principio fiat ignis
lentus, ad humiditatis diſtillationẽ: poſtea augeatur ignis ad olei diſtillatio-
nem. * Vulnera ſimplicia intra horas uigintiquatuor ſanat. Valet neruis
contractis à frigiditate, accipiendo ʒ. j. cum uino: urinam mouet, & omnes
diſſoluit corporis neruoſitates. Punctiones lateris curat: mirabiliter febri-
bus peſtilentibus confert eodem pondere, per os accipiendo: & ungendo B
ſtomachi orificium, digeſtionem promouet. Follopius.

DE OLEIS EX METALLICIS.

Oleum auri.

Aurum per acetum in ſuccum ſoluitur, ſeparaturq;: deinde maceratur in
ſucco chelidonij, & aqua uitæ præparata: poſtea per balneum extillatur,
dum in fundo oleum craſſum reſideat. * Huius grana decem ex aqua uitæ
dantur. Andernacus ex Paracelſo.

Aliter.

Aurum per regale cemẽtum ex plũbo in calcẽ redigitur: deinde purgatur:
poſtea horis uigintiquatuor in aqua uitæ digeritur: atq; tunc oleum proue-
nit, præſtantiſsimum Chymiæ magiſterium. Paracelſus.

Oleum auri egregium.

Folia auri macerata in ſucco limonum (an & aceto, præſertim diſtillato)
& aqueo humore diſtillatione detracto (quid ſi margaritæ & corallia ad-
dantur) remanet in fundo quaſi butyrum. Id uino miſtum, aureum colo-
rem ei conciliat, & acetoſum facit. * Mirificè putredini reſiſtit. Purgat etiam
multos, & ſudorem mouet: prodeſt leproſis, & qui inunctionibus Mercu-
rialibus ab iſtis hominibus, qui imperitia pecuniam lucrantur, ſunt perdi-
ti. Geſnerus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0446-7
DFG

A

Aurum potabile.

Aurum in folia redactum cum aceti ſpiritu diſtillatur, ſeparaturq́;, & ex aqua uitæ præparata, per menſem digeritur, dum ſuccus appareat. * Huius ſcrupulus ex ſpiritu, uel humore alterius rei propinatur. Andernacus.

Idem, aliter.

Auri per regale cementum ſiue ſtibium purgati lamellæ, ex uiridi ſalis liquore in puluerē reſoluuntur: is deinde aqua pluuiali ſtillatitia tādiu abluitur, donec nulla amplius ſalſedo ſubeſſe percipiatur. Aut ſi celerius idem expedire cupias, auri laminę cum plumbo in lamellas redacto obteguntur, & per horas uiginti quatuor cementātur, ut uocant, lęuigāturq́;, dum calx auri ſubtiliſsima fiat. Poſtea tātum ſpiritus uini ſuper elotū puluerē, uel calcē repurgatā funditur, quantū ſex digitos trāſuerſos ſuperemineat: ac iūcturis uaſis probè óblitis, macerātur in aqua tēperatè calida, ſiue balneo Mariæ, diebus uiginti, aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo uaſis puluere candido, effunditur, & ſpiritus uini ex ampulla uitrea per operculum à flauo auri liquore, modicè ex balneo ſeparatur. Poſtremò idem liquor auri extractus, ad ſummum uſq; gradū eleuari, hoc eſt, quinquies per ampullam incuruatam urgeri debet: atque tunc quinta auri eſſentia abſolutè parata dicitur, ſummum Chymicorum myſterium. Andernacus ex Paracelſo.

B

Oleum ſeu liquor argenti.

℞. Salis nitri ℔.ij.
Terræ luteæ ℔.iiij.

Miſcentur, diſtillanturq́;, ut oleum ſalis uiride, igne primùm modico, deinde paulatim adaucto, donec ſpiritus promanare deſierint. Huius liquoris ℥.vj. ſuper argēti puriſsimi, in lamellas redacti uncias duas fundūtur, & uitro ocluſo in cinerem modicè calidum, uel ſolem ponūtur, dum illæ exoluantur: poſtea quod ſolutum eſt, fęcibus relictis, in aliud uas percolando, effunditur, & cum aqua pluuiali ſtillatitia abluitur tandiu, quoad nulla amplius ſalis acrimonia percipiatur: hinc ſpiritu uini diluitur, rurſusq́ue ſeiungitur & exiccatur. Tandem aqua uitæ correcta perfunditur, & uaſculo bene obturato, in loco calido per dies quatuordecim digeritur, paraturq́; liquor ea ratione, qua ex auro. Aliàs argentum ad calcem reducitur: deinde ex aqua uitæ in uiſcoſum ſuccum redigitur: poſtea is balneo per menſem digeritur, uſq; dum liquor uiridiuſculus exurgat. * Singulare remedium in morbis ex cerebri inflammatione ortis, neruorum conuulſione, morbo attonito, mania, inſania: nec non lienis, iecoris, menſtruorumq́; uitijs, ex obſtructionibus natis. Andernacus.

Oleum argenti, aliter.

℞. Argenti calcinati, quantum uolueris: pone in acetū diſtillatum, & in-

tra aliquot dies ſoluetur, & fiet cœruleum, tum lentè in balneo Mariæ euaporet acetum, & fiet oleum pulcherrimum. Euonymus. A

Oleum perlarum.

Margaritæ primùm in puluerem rediguntur, & uitro oris anguſti induntur, perfunduntur aceto diſtillato optimo, ita ut hoc ad duos digitos ſuperemineat: deinde in cineres calidos ponũtur, donec ſoluãtur: poſtea quod ſolutũ eſt, in balneo extillatur ad ſiccitatẽ uſq;, & ſuper calcem hanc unionum aqua pluuialis ſtillatitia funditur, rurſusq́ue diſtillatur, dum omnis humor emanârit: tunc iterum affunditur recens aqua ſtillatitia, rurſusq; detrahitur ut antea: atque is labor ter, quater'ue repetitur, quoad nihil aceti ſubeſſe percipiatur. Tandem puluis, ſiue calx unionum, aut in loco humido ſupra marmor diſſoluitur, aut ex ſpiritu uini maceratur, diſtillaturq́;, dum in liquorem olei inſtar redigatur. * Huius grana ſena ex humore aliquo ad reſolutionem neruorum, conuulſionem, marcorem ſenilem, & phrenitidem dantur: corpus ſanum conſeruat: læſum priſtinæ ſanitati reſtituit: lac muliebre emendat, augetq; naturalium partium uitia, & ſemen corrigit: abſceſsibus, ulceribusq; exedentibus, cancro, & hæmorrhoidibus medetur. Andernacus.

Oleum coralliorum.

Corallia eodem modo, quo margaritæ in liquorem rediguntur. Alij uel uniones uel corallia minutim cõtuſa in aqua ardẽti, ſiue uiridi ſalis liquore ſol- B
uunt prius in calcem: deinde hanc abluũt ſtillando, donec nulla amplius ſalſedo percipiatur: poſtea puluerẽ uini ſpiritu excipiũt, & per balneum ſexies aut ſepties refundẽdo abſtrahũt. Alij corallia in calcẽ ſubigũt: hanc reſoluũt, & ex uini ſpiritu nouies extillare ſinũt, dum ſalis inſtar diſſoluãtur: quicquid aũt in fundo remanet, id recẽti uini ſpiritu perfundunt, & priore modo euocant, uſq; dum tinctura coralliorũ perueniat: quã ipſi animam appellãt, ſummum medicę facultatis myſterium. * Omnes interiorum partium affectus radicitùs euellit, & corpus cœleſti quadam ui in temperatum habitum abſolutãq; & exquiſitã cõmoderationem reſtituitur. Sic igitur quinta coralliorũ eſſentia quẽlibet morbũ comitialẽ à pueris, & ętate prouectiorib. in quinq; ſeptimanis prorſus ſubtrahit. Sic etiã omne alui profluuiũ à quacunq; cauſa ortum, tam in pueris, q̃ in adultis cohibet, etiãſi morbus ad extremum peruenerit. Ita ſanguinẽ à quacũq; parte manãtem coërcet, quouis modo adhibita. Sic deniq; fluores uterinos quoſcũq; ſiſtit, & ad probã naturæ tẽperationem reducit, ne quid mali recidiui in reliquis corporis partibus unquam, quemadmodum ex alijs medicamẽtis omnibus, conſequatur. Ad hæc idem oculis ſuperimpoſitũ, eorum dolores ſedat: defluxiones mirificè cõpeſcit, & puſtulas diſcutit. Intra corpus ſumptum eadem propemodum, ſed non tam efficaciter præſtat, ut tinctura. hæc enim decem guttarum inſtar ex liquore

A aliquo idoneo exhibita, mirabilia tam in uiris quàm fœminis, iunioribus & adultis efficit. Andernacus.

Oleum ſalis.

℞. Salis communis ℔.iij. Salis nitri purgati ℥.xij.

Simul miſcentur optimè, & ampullę collo longiore præditę, argillaq́; probè óblitę induntur: deinde hęc in fornace ad latus locatur, & uaſe, quod liquorē excipiat, ſatis amplo appoſito, cõmiſſurisq́; diligētiſsimè conglutinatis, ignis per initia exiguus extruitur, donec quod aquoſum ineſt, ſtillare, & ſpiritus colorati apparere cœperint: poſtea calore uehemētiſsimo, repleto nimirū fornace carbonibus, in modū aquę ualidę, quod reliquum eſt expellitur. Tandē uaſis refrigeratis, omnis eximitur liquor: q̃ infuſus cucurbitæ uitreę, ex calidis cineribus diſtillatur, dū phlegma ab oleo ſiue ſpiritibus ſeparetur. Hoc uitro reconditur ad uſum. * Foris cū oleo terebinthinæ cæræ, chamæmelino, uerbaſcino, & ſimilibus cõmixtum, dolores podagricos egregiè ſedat, tophosq́; diſcutit. Per os guttatim datur, ſicut etiā illud præcipuè, quod purpurei citrini'ue coloris per aquā roridā, ad ſoluēdum aurū, morbosq́; infinitos curādos paratur. Triū guttarū inſtar ex aqua uitę ſingulis ſeptimanis aſſumptū, hominē renouat: aquā inter cutē cõſumit, morbū comitialē diſcutit, febres abigit, arquatū ſanat, mēbra cõuulſa ſi eo perfricētur, reſtituit, dolores podagricos mitigat, abſceſsibus medetur, ramices curat. Andernacus.

B. *Oleum ſulphuris.*

Vitreū uas tintinnabuli nõ abſimile, illitū figulari luto, à terra unius cubiti mēſura, æneo uel ferreo filo ſuſpēdes, ſub quo metretā uitreā maioris circūferentiæ, in cuius medio inuerſus fuerit cyathus, ſtatues. Porrò cyathi fundus ferreā bracteā digitorū quatuor latitudinis ex igne cādentē ſuſtineat, ex qua ſulphur accēdatur. Hoc dum cõburitur, recētius ſuperaddatur. Inde fiet, ut ex fumo aſcēdente ſuſpenſum uas breui tēporis interuallo guttatim in inferiorē paropſidem diſtillet oleū: quod diligēter collectū, uitrea cõſeruabis ampulla. * Valet præcipuè ad fiſtulas, & ad curanda oris ulcera, quæ gangrænas appellant: in quibus curandis maximè excellit, &c. Matthiolus.

Oleum ſulphuris, aliter.

Ad partē unā ſulphuris triti, addūt partem alterā ſilicū, in puluerē itidem redactorum. Hāc mixturā in retorta ad leuiſsimū ignē apponūt, & oleū optimū eliciūt. * Vſurpatur in morbis frigidis, quorū cauſa ſunt humores uel frigidi, uel putrefacti, aut in quibus flatuū eſt copia: ut in febribus putridis, tertianis, quotidianis, quartanis, in peſte, in uulneribus, in ulceribus maximè cauis & ſinuoſis, in affectibus pleriſq́; cerebri, oris, dentiū, uētriculi, hepatis, lienis, matricis, ueſicę, inteſtinorū & articulorū, ijs uidelicet, qui ex humoris abūdantia, aut putrefactione proueniūt. Datur aūt pauxillū huius olei, cum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0449-6

deſtillatitio liquore, uel decocto herbę cõueniẽtis, pro cuiuſq; partis & affe- A
ctus qualitate. Menſuræ modus hic eſt. Gallinę pẽna in oleũ intingitur, atq;
inde mox extrahitur, & quod adhęret pinguedinis ſeu olei pẽnę, id in liquo-
re, ſeu decocto diluitur, & datur bibendũ ęgroto. In febre quidẽ quotidiana,
in uino decoctionis roriſmarini aut menthę paulo ante acceſsionẽ. In tertia-
na, cũ decocto cẽtaurij in uino. In quartana, cũ aqua bugloſsi. In peſte, cũ ui-
no decoctionis raphani, cui admixtũ ſit parũ theriacę & mithritati. In ulceri-
bus & puſtulis oris, penna aut goſipiũ oleo madẽs loco ulcerato admouetur
leuiter: ita cõtactu olei aliquoties repetito, perſanatur malum. Epilepticis in
decocto betonicę & pæonię propinatur. Tuſsiẽtibus, cũ ſemine urticę & hyſ
ſopo coctis in uino In anorexia, quę redũdantia phlegmatis exiſtit, cũ aqua
abſinthij. In dolore uẽtriculi & coli ex flatu, cum aqua chamomillæ. In hepa-
tis frigiditate & hydrope, cũ aqua iridis, chelidoniæ, & melle. In obſtructio-
nibus & dolore lienis, cũ aqua tamaricis. In morbo Gallico, cũ aqua fumiter-
ræ & florum geniſtę. Cõtra uermes, in aqua graminis aut abſinthij. In dolore
matricis, cũ uino decoctionis betonicæ, & matricariæ. In urinæ ſuppreſsio-
ne, cum uino decoctionis allij. Ad podagrã frigidam, cũ aqua chamæpityos.
Atq; in his omnibus idem utẽdi modus eſt: is uidelicet, qui ſuprà eſt expoſi-
tus, de penna oleo imbuenda, & mox diluẽda in idoneo liquore. In uulneri-
bus autem & ulceribus, locus affectus oleo linendus eſt cum penna leuiter.
Dens cum dolet, eodem leuiter attingendus. Sed ſi pariter omnes doleant, B
decoctum menthę calidum, cui immixta ſit olei guttula una atq; altera, ore
continendum eſt. Euonymus.

Oleum ſulphuris, aliter.

Oleum Sulphuris facilè quidem & citò cum uitrea campana paratur, ſed melior modus & perfectior hic eſt. Pulueriz etur ſulphur ſubtiliter, & de pumice tantundem piſtetur: quę duo miſceantur ſimul, & ponantur in retortã, cui adiunctũ ſit ſatis amplum & magnũ recipiens: & bidui ſpacio, leuiſsimo igne, oleum ſulphuris diſtillabis, quod Italis dicitur, *Oleum de grata, ouero De regeſtro.* Additur aũt pumex, ne ſulphur aſcendat, ac etiã citius uapores ſurſum mittat. * Eædẽ penè facultates aſsignãtur ei, quas modò ſuprà recẽſuimus: niſi quòd in paucíſsimis hãc diuerſitatẽ notauimus. Valet ad uulnera accipiendo puluerẽ ex folijs quercus, pimpinellę, agrimoniæ, cõſolidæ maioris, hyperici: quibus omnibus bene contuſis, decoquantur in uino: & colaturæ admiſceatur pauxillũ huius olei, aut ſaltem quantum ſatis ſit pro malitia & magnitudine plagæ. Cum hoc decocto lauetur uulnus recens, aut inueteratum ulcus, & ſubitò curãtur. In morbo Gallico poſt ſufficientem purgationem, ualet oleum eodem modo quo ſuprà. Atque hæc quidem, & alia ſuprà ſcripta, quæ huc referenda, perhibentur experta à Medico Imperatoris Bononiæ, & ab alio Romæ. Geſnerus à quodam Romano.

Oleum

A *Oleum ſulphuris, aliter.*

℞. Sulphuris calcinati ℔.ij.

Infundatur in aceto, quod quatuor uel ſex digitis ſupernatet acetũ in cucurbita: hinc in fimo equino ſepeliatur quatuor hebdomadis: pòſt diſtilletur igne forti, tũc aſcendit ſpiritus ſulphuris cũ aceto: quod iterum ſepeliatur in fimo equino per duos aut tres dies: pòſt in uaſe lato, nõ ſtricti orificij euaporetur acetum: tunc manebit ſpiritus & oleũ ſulphuris in fundo. Idem oleum iterum ſepeliatur in fimo ad octo dies, pòſt diſtilletur per alembicum, & tũc ultimò in fine abſcondatur per menſem unum: & ſic purificabitur oleum ſulphuris. * Eſt magnæ uirtutis. Exhibeantur guttæ tres ad ſummum. Idem fimus equi ſemper eſt renouandus. Euonymus.

Oleum ſulphuris, aliter.

℞. Sulphuris triti ℥.ij.
Fæcularum uini in puluerem contuſarum ℥.j.
Calcis uiuæ & contuſæ ℥.viij.

Miſcentur ſimul, & in ampulla incuruata urgentur. Andernacus.

Aliter.

℞. Sulphuris ℔.j.ß.
Salis Ammoniaci ℥.iiij.
B Calcis uiuæ ℔.j.

Miſcentur, & aqua in qua ſalis modicum ſolutum ſit, perfunduntur, oleumq́; ex retorta diſtillatur: quod à phlegmate ſeiunctum, uitreo probè recõditur. Efficaciſsimum quoque oleum ex ſulphure prouenit, quando totius eſſentia per acetum ſtillatitium, & fæcularum uini in calcem redactarum ſalem, ita extrahitur, ut poſtea balſami inſtar ex operculo diſtillet: * quod non ſolùm externis corporis uitijs, uerumetiam ad interna potu aſſumptum ſaluberrimum exiſtit. Andernacus.

Oleum uitrioli.

℞. Vitrioli ℔.xij.

Vaſi uitreo luto obducto induntur, & ex igne phlegma extillatur: deinde illud eximitur, contunditurq́;, & phlegmate rurſus perfunditur, idemq́; euocatur ut antea, uſq́; dum nihil amplius emânet, & ſpiritus proſiliãt: poſtea ab igne remouetur, & calx rubicũda, in puluerẽ redacta, uel per ſe ſola, uel laterum fruſtulis adiectis, ampullæ incuruatæ, ſiue erectæ potius imponitur, & uaſe amplo, qđ excipit adaptato, cõmiſſuriſq́; diligentiſsimè luto obſeratis, noctu dieq́; luculẽtiſsimo igne urgẽdo oleũ diſtillat. Vbi omnia refrixerint, totus liquor eximitur, infunditurq́; ampullę uitreæ, & ex arena calida primũ aqua inſipida, deinde acida acriſq́;, quam oleum appellant, ſeparatur, purgaturq́; à ſedimẽto. Hoc oleũ ſi ſępius phlegmate pfuſum diſtilletur, dulce redditur.

ditur. * Valet ad apoplexiá, paralyſim, epilepſiá, febres ardẽtes, peſtilẽtesq́;: A
item ad ſitim, ſtomachũ bile æſtuantẽ, morbos uterinos, alioſq́; innumeros,
ex humore idoneo guttarum inſtar potione aſſumptũ. quinetiá medicamen
tis tũ purgãtibus, tum corroborãtibus, immutantibusq́;, uel illorum actionẽ
ꝓmouẽdarũ, uel ſaporis cõmendãdi gratia rectè admiſcetur. Andern. & alij.

Oleum tartari.

℞. Tartari albi, in puluerem redacti ℔.iiij.
Ampullæ incuruatæ, uel etiá erectę, argillaq́; obductę indũtur: hęc in fornacem locatur, & uaſe quod excipit amplo appoſito, iuncturæ luto occludũtur
diligẽter (facilè enim expirare ſolet:) poſtea igne per initia exiguo, tandem
auctiore urgetur, donec nulli amplius ſpiritus appareant. tũc refrigeratis uaſis liquor eximitur, infunditurq́; ampullæ uitreæ erectæ, & in balneo calẽte
corrigitur, ſeparaturq́; aqua ab oleo. Idem ex cineribus uel arena iterũ euocatur à ſedimento craſſo, & oleũ aurei coloris prouenit. * Ad curanda ulcera, præſertim ex lue Venerea orta, efficaciſsimum eſt: cui mumia ſiue oleum
fęcularum dulce annumerari debet. hæc enim ulcera manantia ita curat, ut
ipſorum malitia nocere amplius non poſsit. Ex uino hauſta calculos renum
& ueſicæ conterit, expellitq́;: urinam mouet: ulcera purgat. Andernacus.

Oleum ſtibij.

Antimoniũ in tenuiſsimũ puluerem redactum, ac cucurbitę uitreę impo- B
ſitũ, aceto uini acerrimo & diſtillato maceratur ſuper leui ignis calore, tantiſper, donec rubro colore acetũ inficiatur. Coloratum in aliud uitrum tranſfunditur, nouũq́; fæcibus ſuperaffunditur, donec rurſum rufum colorẽ concipiat. Iſtę aũt transfuſiones & additiones noui aceti ſuper fęces, toties ſunt
repetẽdę, donec nullam amplius rubedinem pulueres ex ſe emittãt. Acetum
uerò collectũ leui igne diſtillari debet, donec rubedo paulatim condenſari
incipiens, alẽbicum petere uideatur. Tunc refrigeranda ſunt uaſa, ac liquor
rubeus, quadraginta diebus fimo calido macerari debet, donec perfectá olei
formam acquirat. * Illud ſacchari inſtar, dulce affirmãt, omneſq́; uulnerum
dolores ſedare, ac perfectè ſanare dicitur: ac plures admirandas facultates
in ulceribus contumacibus ac cancroſis præſtare. Quidam ad Geſnerum.

Oleum, ſeu potius eſſentia ſtibij.

Stibium in puluerẽ cõtuſum, per dies decẽ lęuigatur igne, donec primùm
flos albus, mox luteus appareat: qui tandem è rubro in purpureum colorem
trãſit. Huius ℥.ij. in uini ſpiritu, quãtum uiginti digitos ſuperet, diebus duodecim, uaſe diligẽter occluſo macerãtur: poſtea ſeparãtur ꝑ balneũ: atq; tunc
eſſentia ſtibij, inſtaurãdis renouãdiſq́; uiribus dicata, fundo uaſis ſubſternitur. * Huius grana quatuor ex aqua meliſſę, chelidonij, aut uino generoſiſsimo dãtur: febres curat: aquá inter cutẽ diſcutit: morbis uterinis, arquato, comitiali.

A mitiali, & ſimilibus medetur: morbũ Gallicum, omniaq; hinc orta uitia, mirabiliter ſanat: humores per aluum educit, ſuperfluos per cutis habitum expellit. Andernacus.

Oleum Antimonij, aliter.

Oleum Antimonij ex aqua rorida, uel cũ ſulphure & ſale foſsitio paratur. * Huius grana tria ex uino uel liquore fæcularum uini & chalcanthi potui ſumptæ, aquam ſubter cutem intra dies paucos curant: grana duo ex theriacæ drachmis duabus deuorata peſti, morbisq; uenenatis medentur: trium guttarum inſtar, uel amplius, ex aqua uitæ ſumptum, cõuulſioni, morbo attonito, alijsq; cerebri affectibus ſuccurrit: dolores podagricos, colicosq; ſedat: febres diſcutit: ueſicæ ulceratę opitulatur: ulcera maligna, cancrum, fiſtulas, phagedæna, herpetẽ, omniaq; cutis uitia mirabiliter ſanat. Andernacus.

Aliter.

Ex pulueris ſtibij, ſalis foſsitij, utriuſq; libris tribus: hæc ſuper ignẽ in fictili uruntur ſemper agitando, uſquedum uireſcant: deinde tritis aceti ſtillatitij optimi additur, quantum ad uniendum ſatis eſt: poſtea macerantur, & per ampullam incuruatam igne acerrimo oleum rubrum extillatur, quod à phlegmate ex balneo ſeparatur. Vel ſtibij in puluerem detriti libra, cum ſalis cõ-
B munis torrefacti æquali portione conteritur, inditurq; retortæ luto obductæ, & ex igne uehementiſsimo oleum euocatur: quod licet externis corporis uitijs magis conueniat: non pauci tamen per os etiam exhibere, non dubitant. Andernacus.

Oleum cupri.

℞. Aeris aduſti ℔.ij.

Subtiliſsimè teratur, & ponatur in uitream cucurbitam optimè lutatam, & aceto imbibatur fortiſsimo: fac diſtillare per horas uigintiquatuor, & habebis oleum fortiſsimum coloris rubri & uiridis. Gallus quidam empiricus.

Oleum æris.

Oleum æris conficitur, quando illud in chalcãthum redigitur, reſoluitur, & ex terra, colcothar uocant, oleum rubicundum paratur. * Ad cancrum, phagedęnã, gangrænã, fiſtulas, & reliqua ulcera maligna ualet. Andernacus.

Oleum ſtanni.

Oleum ex ſtanno trium guttarum inſtar ex uino potum, aluum ſine difficultate mouet, humoresq́ue educit: oculis membrana obductis per pennam illitum opitulatur: morbum Gallicum, ex eoq́ue orta uitia: item uulnera curatu difficilia, ulceraq́ue maligna ſanat. Quinetiam ſtannum per ignem in calcem reductum læuigatumq́ue, ſingularem efficaciam in arquato, aſcite, & uermibus curandis obtinet, ad hunc modum præſcriptum.

℞. Stanni præparati ℥.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0453-5

Sem. Colocynthidis, Plantaginis ana ʒ.vj. A
In puluerem rediguntur, miſcenturq́; huius uncia datur ad lumbricos enecandos, expellendosq́ue. In aſcite ſtanni læuigati ʒ. ß. ſanguinis draconis ʒ. ij. liquoris tapſi ℥.j. miſcentur, danturq́ue ʒ. ß. pondere. Stanni in calcem redacti ℈. v. aliptæ moſchatæ ℈.j. bdellij ℈. ij. ſimul ſubiguntur, arquatoq́ue infeſtatis exhibentur à ſcrupulo ad ſeſquiſcrupulum uſque. Andernacus.

Oleum ſtanni, aliter.

Stannum in calcem ſiue cinerem redigitur, perfunditurq́ue aqua ualida, & dum lapilli cryſtallini proſiliant, in ampulla ſinitur: deinde humor omnis per arenam modicè extillatur: poſtea acetum diſtillatum affunditur, & in balneo macerantur omnia, donec ſoluantur, horisq́ue decem aut duodecim coquuntur, & ubi refrixerint, quod clarum eſt, eximitur, deſtillaturq́;: materiæ exiccatæ aliud acetum admiſcetur, coquiturq́ue ut antea, donec omnis eliqueſcat: atque tunc acetum ſtillare ſinitur: idq́ue iteratur, uſquedum illa olei modo in fundo ſubſiſtat: quod dum adhuc calet, eximi debet, ne mellis inſtar fiat ſpiſſum. * Singulari quadam facultate ulcera & uulnera recentia adhuc, intra horas uigintiquatuor ſanare dicitur. Andernacus.

Oleum plumbi. B

Plumbum in calcem uel cinerem aduritur, & ſuper hunc aceti optimi ſtillatitij, quantum ſatis eſt, funditur, maceraturq́; per biduum in cineribus calidis: deinde hoc relictis fæcibus effunditur, & recens admiſcetur, ſiniturq́;, & eximitur ut antea: idq́ue toties repetitur, donec omnis dulcedo extracta fuerit: poſtea acetum quod collectum eſt, ampullæ inditur, & ex balneo diſtillatur, uſquedum in fundo materia, ſiue ſal plumbi album remaneat, quod in oleum tandem deducitur. * Vulnera & ulcera quæuis etiam deplorata intra dies paucos carne implet, ſanatq́; : oleo terebinthinæ permixtum, ac membris conuulſis, reſolutisq́; inunctum, breui ea reſtituit: tumorem ex calida intemperie natum ex oleo chamomelino & oliuarum diſcutit: inflammationes quouis modo ortas, & ambuſta reſtinguit, ſi pannus cœruleus eo imbutus ſuperdetur. Sunt qui hoc oleum granorũ trium aut quatuor pondere in colicis, alijsq́; inteſtinorum doloribus, ex humore aliquo potui propinare ſoleant. Andernacus.

Oleum ferri.

℞. Limaturæ ferri quantum uis. Imbibe urina, poſtea calcina toties in fornace reuerberationis, donec impalpabilis reddatur, colorisq́ue ſanguinei: tunc pone in cucurbitam uitream optimè lutatam: imbibas quoque urina, & fac diſtillare more aquæ fortis per horas uigintiquatuor, ſemper ignem augendo: & habebis oleum ſpiſſum rubicundiſsimum. * Experientia illius

olei:

A olei: rubificentur laminæ cuiuſuis metalli, ſi extinguātur in iſto oleo, ſtatim accipient auri colorem. Gallus quidam empiricus.

Oleum ferri, aliter.

Ferrum uel Chalybs in reſinam ſiue oleum rubicundiſsimum per aquam aluminis redigitur: uel ſi chalybs per acetum ſtillatitium læuigetur in puluerem, croco ſimilem: atque hinc ſal armeniacus octies aut nouies eleuetur: poſtea in oleum reſoluatur, idemque aqua ſtillatitia diligenter lauetur, dum dulceſcat. * Hoc oleum etſi maiorem in Chymia, quàm in Medicina uſum habeat, feliciter tamen in alui profluuijs etiam trium aut quinque guttarum inſtar cum oleo nucis moſchatæ ſcrupulo dimidio ex uino rubro potui datur. Andernacus.

Oleum hydrargyri.

Oleum Hydrargyri fit, dum Hydrargyrum ex calce fæcularum uini exiccatarum purgatur: deinde per chalcanthum, ſalem nitri, & alumen in altum eleuatur: poſtea à uini ſpiritu correcto digeritur, donec in mucoſam pinguedinem tranſeat: hinc liquor abſtrahitur, & in arena igne fortiſsimo urgetur, quoad humor lactis inſtar extillet: hic iterum affunditur, & oleum albiſsimum ſuauiſsimumque, omnis erodentis facultatis expers prouenit. * Omnium metallorum olea præſtantiſsima ſuperat. auri balſamo uiribus
B reſpondet: ulcera & uulnera quæuis purgat, implet & percurat: per os aſſumptum ueſicæ, faucium, aliarumque partium abditarum exulcerationes perſanat: adhæc ui ſua penetratoria renum morbos per ſudores, urinamq; diſcutit. Andernacus ex Paracelſo.

Oleum lithargyri.

℞. Lithargyri pulucrizati q. ſ.

Diſſolue per decoctionem in aceto forti, pluribus uicibus, ſucceſsiuè: deinde euapora acetum ad ignem, & remanet oleum nigrum in fundo, quod diſſoluatur cum aqua calida per agitationem cum baculo paruo & mundo: tūc diſtilla per linguam laneam, & remanet oleum in fundo, quod ab aqua ſeparatum, eſt ſingulare. * Mirabile eſt in delendis maculis, pannis faciei, & ſubtiliat cicatricem, & rubedinem eorum delet. Geſnerus ex libro manuſcripto.

Oleum auripigmenti.

Auripigmentum cum duplo ſalis nitri pondere conteritur: deinde carbonibus ſub dio accenſis, catinus imponitur, ſiniturq; dum excandeſcat: huic poſtea Chymicus aſsidens, auripigmētum immittit: quod lento igne liqueſcere ſinit, donec non amplius ebulliat: mox rurſus tantum inijcit, idemque ut prius exurere permittit. hoc tamdiu agit, uſque dum ſatis iniectum

fuerit: atque tunc conſumpto iam ſale nitri, igne uehementiore per ho- A
ras quatuor aut quinque urget, quoad auripigmentum in fundo butyri
inſtar liquefactum reſideat, refrigeratumque aerio nitore inalbeſcat. pòſt
conteritur, imponiturq; marmori, & in loco humidiore ad liquorem reſolui
tur: qui tandem ſingulari artificio ex ampulla diſtillatur. * Hoc cum mel-
le illitum craſsitiem extenuat: terebinthina exceptum elephantiaſim abi-
git: ani ulceribus, & ijs quæ cicatricem ægrè ducunt, prodeſt: purgat, extra-
hit, ſiccat, ſuppurationes diſcutit: adipi aut oleo commixtum, concoquen
di emolliendique uim obtinet: cruſtas urendo excitat: quæ excreſcunt, re-
primit: pilos euellit: reſina exceptum, alopecias explet: phthiriaſi mede-
tur: narium, oriſque ulceribus, & puſtularum eruptioni cum roſaceo con-
ducit: ulcera ſerpentia & maligna ad cicatricem perducit: carnoſas partium
excreſcentias abſumit: oculorum cicatrices emendat, & lachrymas ciet: cal-
los, ſordidaque ulcera purgat: inueterata, & manantia, quæ circatricem
non admittunt, nec non fungis ſimilia, ſanat: luxuriantem carnem conſu-
mit: caua explet: contra graueolentia narium ulcera auxiliatur. In ſumma
fiſtulis, carbunculis, gangrænis, neruis præciſis, ramicibus humore con-
tractis, carcinomati & fluxionibus ſubuenit, ſiue unguentis, ſiue linimen-
tis & oleis miſceatur, uel ulcerum labra bis terúe eo circumlinantur. quòd ſi
ulcus idipſum fluere incipiat, & cruſta obducatur: hæc unguento ex buty- B
ro maiali (quod calidum ſuper aquam fabarum, & decoctum lupinorum ſi-
gillique Salomonis effuſum ſit) peruncta reſoluitur. Quinetiam ad ulcera
& uulnera hunc in modum uti licet: Olei auripigmenti, olei myrrhæ, tere-
binthinæ ſingulorum ℥. ij. ad ulcera quæuis purganda, & carne implenda
miſcentur, applicanturque. Sic olei arſenici, hydrargyri, utriuſque ʒ. ij. ß.
olei ex uitellis ℥. j. terebinthinæ lotæ ℥. ij. lythargyrij acetoſi ʒ. ß. ſubigun-
tur, & cancro, fiſtulis, ulceribusque narium expeditè curandis bis quoti-
die adhibentur. uel olei auripigmenti ʒ. iij. olei uitellorum ʒ. x. terebinthi-
næ diſtillatæ ʒ. j. miſcentur, imponunturq; ulceribus. Andernacus.

Oleum talci.

Talci libra catillo imponitur, & in igne luculento horis quatuor excandeſcere ſinitur: deinde ubi refrixerit, fornaci, in quo panis iam coctus eſt, immittitur, & refrigeſcere modicè permittitur: poſtea eximitur, humectaturque oleo oliuarum, & fictili inditur, atque per deſcenſum oleum extillatur. * Valet ad ulcera putrida ſordidaque curanda, eorumque tumores diſcutiendos, & dolores leniendos. Andernacus.

Oleum calcinum.

Calx integra oleo communi reſtinguatur, alembico uitreo diſtille-

tur, &

A tur,& manabit oleum. * Ad oſſa corrupta ualet. Syluius.

Idem aliter.

Calcis uiuæ fruſtum integrum infundatur in oleo communi, donec calx in puluerem reducatur: tum deſtilletur in alembico uitreo, & emanabit oleũ calcinum. Leonardus de Prædapalia.

Oleum de lateribus.

℞. Laterem aut tegulam ruffam antiquiſsimam, ex ruffo luto ductam: eam confringe in fruſta mediocria, & in prunis urito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmẽta reſtinguito in oleo claro ueteri, & dimittito quouſque ſe oleo impleuerint: poſtea oleo exempta in tenuiſsimum puluerem contundito, atque in retortam aut cucurbitam uitream indito, & ſecundum artem luto chymiſtico iuncturas uitrorum claudito, & ſubtus accẽſis prunis oleum elicito, & elicitum reponito. * Conuenit omnibus morbis frigidis. Eſt enim calidum penetratiuum, reſolutiuum: mollit dura, & diſcutit tumida: opitulatur, qui patiũtur epilepſiam, uertiginem, obliuionem, paralyſim, ſpaſmum, dolorem dorſi, genuum, podagram, uel alios iuncturarum & neruorum morbos: medetur ſpleni, ueſicæ, & renibus. Meſues.

Oleum cryſtallorum.

Cryſtalli ſubtiliſsimè conteruntur, & uel æquali nitri, uel duplo ſulphuris
B pondere commixti in calcem aduruntur: hæc deinde ex aqua pluuiali ſtillatitia lauatur aliquoties: ruſuſq; ſiccatur: poſtea ſpiritu uini perfunditur, maceraturq;: tum extillatur rurſus, & quod in fundo remanet, iterum calcinatur, lauatur, deſtillaturq; toties, donec in uino eliqueſcat niuis inſtar. tandem incoquendo ſal prouenit, quod in loco humido reſoluitur in liquorẽ. * Huius drachma dimidia potui aſſumpta, ſingulare eſt remedium ad renum & ueſicæ calculos atterendos, comminuendos, expellendoſq;, & urinam prouocandam. Atq; ad hunc modum oleum ex omnibus gemmis paratur. Ex Sarda quidem & hæmatite ad ſanguinis profluuia: ex Saphyro, ad inſaniam, peſtilentiam, carbunculum, cordis palpitationem: ex granatis autem, ad tremorem eius, ſputumq; ſanguinis. Andernacus.

DE OLEIS EX ANIMALIBVS, ET eorundem partibus.

Oleum ex ſanguine humano, & ceruino.

Sanguis hominis ſani & iuuenculi, uel cerui iam capti dum adhuc calet, ampullæ incuruatæ inditur, & igne ex cineribus urgetur, quoad omnis extillarit aqua: deinde ampulla refrigeſcere ſinitur, lutoq; obducta, in arenam locatur, & alio uaſe quod excipit appoſito, ignis augetur, donec oleum emanare deſierit. hoc poſtea in aqua calida corrigitur macerando, ſeparandoque. Sal quod inter diſtillandum lateribus uaſis adhæreſcit, cum oleo abluitur, &

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0457-8 DFG

uitro conditur. Alij ſanguinem pellicano, quod appellant, infundunt, & in balneo digerũt, dum tertia pars uaſis adimpleatur: deinde ex eodem balneo aquam à ſubiecta materia abſtrahunt: poſtea ſedimentum ex ampulla incuruata diſtillant nouies. * Oleum ſanguinis humani, ad comitialem morbũ, aliosq; infinitos humani corporis affectus abigendos efficax. Oleum uerò ſanguinis ceruini, ſingulare in podagra diſcutienda eſt remedium. Anderna. A

Oleum ex oſsibus humanis.

Ex oſsibus magnis mortuorum hominum, concidantur fruſtatim: ſine ut excandeſcant in igne: ignita pone in caſſula aut olla, in qua ſit oleum cómune antiquiſsimum, & ea extingue: & quamprimùm inieceris fruſtũ in ollam olei, mox illicò operculo claude, ut uidimus in oleo philoſophorũ. Hæc oſſa aliquot horis imbibita contunde per ſe (abſque illo oleo quod ſuperfuit in olla) & pone in cornutam, & deſtilla ut oleũ philoſophorum: ſerua, ac utere. * Res magna eſt ad omnes dolores iuncturarum. Euonymus.

Oleum ex maxillis equorum.

Maxillæ equorum in puluerem rediguntur: is aqua modica humectatur, & igne luculento urgetur eouſq;, donec oleum craſſum & fœtidum effluat. Hoc aqua calida perfunditur, & ex cinere aliquoties extillatur: * peculiare in doloribus podagricis ſedandis remedium. Andernacus.

B

Oleum ex cornubus ceruinis.

Cornua in menſe Auguſto collecta, lima in ſcobes rediguntur, coquunturq; ex aqua, quod ſatis eſt: deinde per balneum aqua detrahitur: poſtea illi eximuntur, laterumq; fruſtulis adiectis, ampullæ incuruatæ induntur, & ex arena oleum clariſsimum euocatur, quod ſingulari artificio colligitur. Andernacus.

Oleum ex caluaria humana.

Caluaria in puluerem contunditur: is uino ſtillatitio, uel aqua betonicæ irrigatur paululum: deinde uaſi fictili uitreato imponitur, quemadmodum ſuprà de lignis diſtillandis diximus: & per deſcenſum ſuper aquam pæoniæ, quæ ſubiecto uaſi infunditur, oleum extillatur. hoc poſtea in fimo digeritur, corrigiturque: & per cineres calidos rurſus euocatur, dum clarum fiat. * Peculiare ad morbum comitialem auxilium. Andernacus.

Oleum ex ſtercore humano.

℞. Stercoris puerorum, uel hominis rubei, q. ſ.
Diſtilla bis in alembico uitreo, & oleum emanabit: quod repone. * Curat cancrum, & mortificat fiſtulam: confert alopecię, &c. Euonymus.

Oleum ex taxo.

℞. Taxum, cui corium detrahe, abſciſſoq; capite & pedibus, & reiectis interioribus, in ollam inferius perforatã pone: quam alteri ollæ impones. Ol-

lam

A lam inferiorem in terram abſcondas, & altera impoſita olla, utramq; optimè claude in commiſſura, ne quid tranſpiret: idq; facies etiam parte ſuperiore ollæ ſuperioris. Quo facto, ignis fiat ex carbonibus circumcircà, ita ut pinguedo omnis ex ſuperiori olla in inferiorem diſtillet: ubi totum diſtillarit, quod coniecturare licet: * ad membra contracta ex neruorum retractione ualet. Geſnerus è libro Germanico.

Oleum caſtorei.

Caſtoreum in aceto diſſoluitur, aut ex uino ſtillatitio maceratur, & igne lento oleum extillatur. hoc poſtea ex aceto corrigitur. Inter diſtillandum interdum materia operculo adhæreſcere ſolet, caphuræ inſtar: hæc carbone candente admoto, liquatur. * Egregium eſt oleum ad membra reſoluta, & ea quæ alimentum non ſentiunt: uenerem excitat: colicos dolores ſedat: uteri ſtrangulatum diſcutit: partes naturales roborat. Andernacus ex Euonymo.

Oleum mellis.

Mel cum fauis uaſi fictili imponitur, & in fimo equi calido maceratur, dũ cera à melle ſeparata ſupernatet: qua ablata, melli ſilices minutiſsimi permiſcentur, & ampullæ induntur, diſtillaturq; primùm aqua acerrima, deinde oleum. * Singulare eſt ad podagricos ſedandos, uulneraq; curanda, remedium. Andernacus.

B *Oleum ſcorpionum.*

℞. Olei antiqui quantum ſufficit.

Pone in eo de ſcorpionibus, menſe Iulio collectis, quot habere poteris. quibus adiunge

Diptamni albi, Abſinthij, Betonicæ, Verbenæ, Roriſmarini ana quantum ſufficit.

Stent omnia per plures dies ſimul in infuſione: poſtea in alembico diſtilla, & diſtillatum ſerua. Geſnerus.

Oleum ceræ.

Ceræ nouæ odoratæ, in ſartagine liquatæ, permiſcetur arenæ à puluerib. repurgatæ quod ſatis eſt: ubi refrixerit, ampullæ erectæ imponitur, & igne primùm lento, poſtea auctiore urgetur, dum nihil effluat. * Præſtantiſsimũ eſt oleum ad dolores præſertim podagricos ſedandos, uulnera ulceraq; curanda. Ex gummi Elemi, eodem modo quo ex cera oleum precioſiſsimum elicitur. Similiter etiam ex pinguetudinibus animalium olea parantur. Andernacus ex Euonymo.

DE BALSAMIS.

Balſamum artificiale.

℞. Terebinthinæ finiſsimæ ℔. j.

Olei laurini ℥. iiij.

Galban

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0459-2 DFG

Galbani ℥.iij. A
Gummi Arabici ℥.iiij.
Thuris, Myrrhæ, Gummi hederæ, Igni aloës ana ℥. iij.
Galangæ, Caryophyllorum, Conſolidæ minoris, Nucis moſchatæ, Cinna
momi, Zedoariæ, Zingiberis, Dictamni albi ana ℥.j.
Moſchi, Ambræ ana ʒ.j.

Contundantur omnia ſimul, & retortæ imponantur. quibus adde
Aquæ uitæ optimæ ℔.vj.

In aqua uitæ madefiat pannus, qui accenſus imponatur retortæ, ut aqua ar-
deat, commiſcendo materiam, ſicq; relinquantur omnia in infuſione nouem
diebus, ac tandem in cineribus fiat diſtillatio: ita diſtillabit aqua candida, u-
nà cum oleo, ſemper procedendo cum igne lento, donec colorem olei mu-
tatum animaduerteris ad nigredinem quádam. Quo uiſo mutetur recipiēs,
& adaucto igne diſtillatio perficiatur. Finita diſtillatione, aqua ab oleo ſepa-
ráda, & ſingula ſeorſim ſeruanda: id quod etiam de prima aqua eſt intelligē-
dum. Aqua prima candida, uocatur aqua balſami: & oleum primum ſepara-
tum, dicitur oleum balſami. Secunda aqua nigricás, uocatur mater balſami:
liquor uerò ſeparatus ab aqua nigra, eſt id quod balſamum artificioſum uo-
cant: quod ceu precioſiſsimum, eſt diligenter cuſtodiendum. * Prima aqua
clarificat oculos, & uiſum conſeruat. Facies lota ea aqua, reddit eam pulchrá, B
& conſeruat iuuentutem, calculos renum rumpit, urinam propter carnoſita
tem impeditam, mouet: omnis generis uulnera partium qualiumcunque ſa-
nat mirabiliter, ſi ea lauentur, & plumaceoli in eadem madefiant, & imponā
tur. Hecticis, catarrhoſis, tuſsientibus ſubuenit: dolorem iſchiaticum aufert
ſubitò fomentata. Altera aqua, mater balſami dicta, ſcabiem ſanat facillimè:
idem facit in tinea, lepra, & omnibus ulceribus, modò ſine corroſione ſint.
Oleum balſami infinitis morbis ſuccurrit, imprimis capitis uulnerib. cum
oſsium læſione, & membranarum, idoneum eſt. Mirabiliter pleuriticis pro-
deſt, ſi cum aqua bibatur ʒ.j. pro uice. Balſamum uerò ipſum, miraculum eſt
huius mundi. Dolorem iliorum, pondere duarum drachmarum ſumptum,
ſubitò leuat: tuſsi, catarrho, capitis refrigerationi & ſtomachi, uulnerib. capi
tis, ſemel in die peruncto toto capite, prodeſt: penetrat enim facilè etiam ad
partes longius remotas. Tumores corporis omnes diſſoluit. Quartanam cu-
rat, unctione totius corporis, ita ut nulla pars intacta relinquatur. Infirmita-
tes omnes tum calidas, tum frigidas, proprietate quadam occulta, ſanat.
Fiorauantus.

Balſamum artificiale aliud.

℞. Reſinæ Terebinthinæ, Abiegnæ ana ℔.j.
Thuris albi, Laudani ana ℥.vj.
Nardi Indicæ ʒ.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0460-3

A Rad. Valerianæ, Iridis, Acori, Aſari, Cyperi ana ʒ.j.
Maſticis, Galangæ, Caryophyllorum, Caſiæ odoratæ, Zedoariæ ana ʒ.vj.
Nucis moſchatæ ℥.iiij.
Macis ℥.j.
Agallochi ℥.ij.
Lacrymæ oleæ Aethiopicæ ℥.vj.
Aloes hepaticæ, Myrrhæ ana ℥.j.ß.
Caſtorei ʒ. x.
Oſsium cariotarum, Styracis calamitæ, Laſeris odorati ana ℥.j.
Lacrymæ ſang. draconis ℥.j.ß.
Florum Lauendulæ ℥. iiij.
Olei glandis unguentariæ ℥.vj.

Arida in puluerem teruntur, liquoribusq; miſcentur, & diligentiſsimè ui ignis commenſurati diſtillantur. Primùm aqua clariſsima effluit, admodum ſubtilis, quæ igni admota, admirabili quodam modo flagrat, atq; balſami aqua uocatur: mox oleum coloris aurei emanat, quod balſamũ appellant: deinde profluit, ruffo colore præditum. * Aqua quæ prius extillauit, hauſta, uentriculi imbecillitatem mirificè iuuat. nam tum pituitam, tum flatus ualenter conſumit: quia uerò acerrima exiſtit, ſola per ſe dari nequit, niſi ex uino, B aut iuſculo aliquo. Liquor qui ſecũdò diſtillauit, cæteris pręfertur: neruorũ uulneribus, articulorum cruciatibus, conuulſis, reſolutis, comitialibusq; mirabili modo ſuccurrit. Oleum poſtremò hæc omnia ſimiliter præſtat, ſed imbecillius. Andernacus.

Balſamum artificiale aliud.

℞. Terebinthinæ ℔. xiij. cum aqua ardente rectificata: & excipiatur illud oleum, quod per balneum aſcendit, clariſsimum, tenuiſsimum, & leuiſsimũ.
℞. huius olei ℔.j. ℥.iij.
Florum Borraginis, Roſarum, Bugloſſæ, Stœchados, Spicæ, Roriſmarini, Lauendulæ, Chamomillæ ana P.j.
Sem. Aniſi, Baſiliconis, Pæonię ana ʒ.ß.
Rad. Angelicæ, Enulæ, Phu, Ireos, Acori ueri, Dictamni, Glycyrrhizæ, Pęoniæ, Spicæ Ind. ana ʒ. j. Corticis Citri, Arantiorum ana ℈.ij.
Saluiæ, Maioranæ, Lauendulæ, Roriſmarini, Hyſſopi, Menthæ, Betonicę, Fol. Lauri ana P.j.

Hæc omnia contundantur, & incidantur ſecundum artem: proijciantur in bociam uitream perlutatam, aut bociam cupream, unà cum diſtillato iam terebinthinæ oleo: hisq; omnibus affunde aquam aniſi, aut caryophyllorum, aut poſtremam illam in cinnamomi diſtillatiõe, ita ut repleatur quaſi bocia. Deinde huic capitellum impone, & iuncturam luto obline. Tum exiccato igne fiat diſtillatio eo modo, quo aniſum, aut aqua cinnamomi, tranſeunte ca

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0461-9 DFG

nali per aquam, diſtillatur. Quo facto, hoc eſt, ubi aqua aſcenderit, auferantur fæces herbarum, florum, & radicum: & denuò in bociam immittatur ſtyracis liquidæ ℥. iij. eiq; affunde, quicquid proxima diſtillatione extraxeris: & rurſus diſtilletur ut prius. Quòd ſi aqua prioris diſtillationis, in quantitate fuerit imminuta, plus erit affundendum. Vbi iam ſecũdò ita diſtillatio fuerit peracta, bocia rurſus mundetur, & imponantur A

Styracis calamitæ, Myrrhæ ana ℥.ij.
Maſticis, Thuris, Aſſæ dulcis ana ℥.j.ß.

Quibus puluerizatis, & impoſitis, affundatur iam diſtillatum oleũ & aqua. Si non ſufficiant, adde aquam, ut ſuprà, donec ſatis uidebitur, & fiat diſtillatio, ut ſuprà de herbis dictum. Quo facto, auferátur quæ in bociæ fundo fuerint, & ſequentia in locum reponantur. Notandum tamen hoc obiter, quòd nonnulli ſtyracem liquidam ſimul cum gummis iam dictis commiſcent, ut peculiari diſtillatione non ſit opus. Sunt autem hæ ſpecies:

℞. Zingiberis, Zedoariæ, Galangæ ana ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.ß.
Gentianæ, Cubebarum ana ʒ.j.ß.
Croci ʒ.ß.
Cinnamomi ℥. j.
Nucis moſchatæ, Macis, Caryophyllorum ana ʒ.vj. B
Calami odorati ℥.ß.

Puluerizentur, & cucurbitæ imponantur, unà cum oleo & aqua poſtremæ ſeparationis, & diſtillentur ut prima uice. Quo ſic peracto, ſepara oleum ab aqua, & ſerua oleum balſami in uitro. * Vim habet confortandi omnes neruoſas & exangues partes, quales ſunt ſtomachus, inteſtina, ueſica, uterus. Peculiariter ſtranguriæ admodum confert, & calculoſis, ſi de eo octo uel decẽ guttæ, in aqua filicis, aut uino bibantur. Omnes internas oppilationes aperit, ſanitatem præſentẽ tuetur in ſtatu; qualibet ſeptimana bis, manè aliquot guttę in brodio ſumptæ. Iohannes Mag.

Balſamum magiſtrale.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Olei ueteris ℥. vj.
Olei laurini ℥.iiij.
Cinnamomi, Spicæ nardi ℥.ij.
Tegularum recentium bene coctarum ℥. viij.

Tritis triturandis, per alembicum diſtilla. * Vrinam mouet, lapidem frãgit, uermes enecat, aurium tinnitui à flatu craſſo, paralyſi, ſpaſmo cynico, iſchiadi, gonagræ, podagræ, & cęterarum iuncturarum doloribus prodeſt, potum aut inunctum: ſed parua eius portio, aquæ affectui aptæ miſta bibatur. Medici Florentini.

Oleum

A *Oleum balſami.*

℞.Myrrhæ,Aloes,Spicæ nardi,Sanguinis draconis,Thuris,Mumiæ,Opo panacis, Carpobalſami, Bdellij, Ammoniaci, Sarcocollæ, Croci, Maſticis, Gummi Arabici,Styracis liquidæ ana ʒ.ij.

Ladani,Caſtorei ana ʒ.ij.ß.

Moſchi ʒ.ß.

Terebinthinæ ad pondus omniū Tritis conterendis, miſcentur omnia, & alembico diſtillentur ſecundum artem. * Eadem poteſt,quæ præſcriptū, & efficacius.Petrus Aponenſis.

Aliud ſimile.

℞.Rad.Angelicæ,Chamæleonis albi, Valerianæ,Chelidonij,Enulæ,Cichorij ana ʒ.j.ß.

Herb.Chelidonij,Meliſſæ, Adianti, Chamædryos, Maioranæ, Verbenæ, Roriſmarini,Saluiæ,Chamæpityos,Menthæ,Hyſſopi,Stœchados,Fol.Lauri ana P.j.

Flor.Verbaſci, Hyperici, Centaurij min. Violarum lutearum, Betonicæ, Chamomillæ,Nardi Celticę,Flor.Roſarum ana P.j.

Sem.Aniſi,Ocymi.Card.benedicti,Pæonię ana ʒ.j.

Baccarum iuniperi,Cort.Citri ana ℥.ß.

B Omnia inciduntur,& mixta induntur ampullę, macerãturq; ex olei è reſina abiegna libra una,uncijs quatuor:aquę cinnamomi ſtillatitię libris quatuor: deinde diſtillantur ut oleum è ſemine aniſi,poſtea

℞.Styracis liquidę ℥.iij.

Styracis calamitæ, Myrrhæ ana ℥.ij.

Thuris,Maſticis,Laſeris ana ℥ j.ß.

Hæc liquore ſuperiore ſtillatitio perfunduntur,urgenturq; ex ampulla.Tū

℞.Rhabarbari ʒ.j.

Gentianę ℈.iiij.

Zedoariæ,Galangæ ana ʒ.ij.

Cinnamomi ℥.j.

Nucis Moſchatæ,Caryophyllorum ana ʒ.vj.

Cubebarum ℈.iiij.

Croci ʒ.ß.

Hæc conteruntur,imponunturq; ampullæ mundatæ, & oleo diſtillato permixta,iterum per operculum euocantur.tandem ſeparata aqua,oleum recōditur uaſi. * Dantur guttę ſex uel octo,ex iure. manè aut ueſperi:in colicis, nephriticisq; doloribus cochlearis dimidij inſtar ex uino generoſo, uel olei amygdalarum amararum uel dulcium recentis uncijs tribus. interdū uomitum mouet: qui ſi,admoto ouo collo ſub mento, impediatur, aluum aliquoties ducit:uertigine,neruorum reſolutione infeſtatis cochlear ex aquæ uitę

ſemuncia, cum guttis aliquot liquoris chalcáthini exhibetur utiliter. humores namq; reſoluit, & per narium meatus expellit: membrum autem reſolutum balſamo perfricatur: hinc ſi cutis exulceretur, adipe taxi eam inungere prodeſt. In renum & ueſicæ calculo guttæ octo aut decem ex aqua raphani propinantur, dum æger inſeſſu fouetur. Andernacus. A

Balſamum Romæ factum.

℞. Terebinthinæ ℥. ß.

Olibani ℥. vj.

Aloes ſucco Citrini, Maſticis, Galangæ, Cinnamomi, Croci, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Cubebarum ana ℥. j.

Gummi hederæ ℥. ij.

Puluerizentur, & miſceantur cum terebinthina, exponantur in alembico uitreo: & addantur

Caphuræ, Ambrę griſeę ana ʒ. ij.

& deſtillentur lento igne. Prima aqua eſt alba & clara, & uinum balſami: ſecunda crocea, & uocatur oleum: tertia magis crocea, & eſt balſamum uerum. Euonymus.

Balſamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔. j. B

Mellis puri ℔. ß.

Aquæ uitæ ℔. ij.

Ligni aloes triti, Santalorum omnium ana ʒ. iij.

Olibani, Gummi hederæ, Oſsis de corde cerui, Zedoariæ, Piperis longi ana ʒ. iij.

Gummi Arabici ℥. j.

Nucis moſchatæ, Galangæ, Cubebarum, Cinnamomi, Carui, Maſticis, Caryophyllorum, Spicæ nardi, Croci, Zingiberis ana ʒ. iij. ℈. j.

Moſchi fini, pondus denarij.

Deſtillentur, ut lento igne elicias primam aquam, quę clara eſt, ut aqua fontis: ſecunda erit ignita, ut carbo: & tum auge ignem, & tertia elicitur nigra.

* Reuiuiſcere & iuueneſcere facit. Euonymus.

Balſamum aliud.

℞. Terebinthinę abiegnę ℥. xviij.

Cerę optimę ℥. xij.

Cinerum uitis ℥. vj.

Ponantur ſingula in retortam lutatam, diſtillentur in cineribus, donec nihil amplius ſequatur. Vbi diſtillatio fuerit finita, uidebis cerá circa retortę collum: & hoc ipſum ſignum eſt finitæ diſtillationis. Quod ſi diſtillarit, ſeruetur in uitro diligentiſsimè clauſo. *Iuuentutem conſeruat, ſi quis bis in menſe

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0464-6

A hoc oleo fuerit inunctus: omnia impoſita à corruptione aut putredine cuſtodit. Vulnera qualiacũq;, ter quaterq; eo illita ſanat. Cui urina fuerit retenta, drachmæ duę datę per os, urinã ꝓuocãt: & ſimili modo datur cõtra uermes, puncturas lateris, tuſsim, catarrhũ, febres peſtilẽtes, & ſimilia. Fiorauantus.

Balſamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℥.iiij.
Thuris ℥.ß.
Ligni aloes ʒ.ij.
Maſticis, Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi, Zedoariæ, Nucis moſchatę, Cubebarum ana ʒ.ij.
Gummi Elemi ℥.j.ß.

Miſce, & diſtilla ſecundum artem. * Lepram curat intrà & extrà ſumptũ: & multos alios morbos incurabiles, ut cancrũ & fiſtulas, &c. Euonymus à quodam empirico.

Balſamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.ij.
Myrrhæ, Caſtorei, Maſticis ana ℥.iij.
Olibani, Aloes ſucco citrini ana ℥.iiij.
Rad. Conſolidæ minor. ℥.j.
B Tormentillæ, Gummi hederæ, Nucis Indicæ, Zedoariæ ana ℥.ß.
Cubebarum ʒ.j.

Macerentur ad ignem lentum per biduum: deinde diſtillentur. * Vulnera curat, cum linteo impoſitum, febres, uentriculum infra coſtas tumentem, aſthmaticos, phthiſicos, tumores. Contuſiones ſedat, ſpaſmum & paralyſim ex frigore, moribundos data gutta recreat. Euonymus à quodam Anglo.

Balſamum aliud.

℞ Galbani ℔.j.
Gummi hederæ ℥.iij.

Minutim conterantur, & miſceantur terendo ſimul, & mittantur in bociam uitreatam, cum ſuo alembico, & diſtillentur in balneo Mariæ: hoc diſtillatũ commiſce cum

Olei Laurini ℥.j
Terebinthinæ ℔.j.

Diſtillentur, & aqua ab oleo ſeparetur. * Mirabiliſsimæ uirtutis eſt in tremoribus, paralyſi. Vſus eſt, ut collocetur patiens paralyſim, contractionem, ſpaſmũ, & tremorẽ, reſupinus, & infunde de hoc oleo calido tẽperatè in fundo umbilici ſui: & uidebis mirabiliſsimã operationẽ, potius diuinã quàm naturalem: & confert ualde paralyſi poſt colicam. Euonymus.

Balſamum aliud.

℞ Ligni aloes ℥.j.

Opopanacis, Reſinæ pineæ, Bdellij, Galbani, Myrrhæ, Maſticis, Sarcocollæ ana ℥.ß. A

Olei benedicti ℥.j.ß.

Ladani ℥.j.

Carpobalſami, Xylobalſami, Opobalſami ana ℥.ß.

Olibani, Daphnelæi, Sanguinis drac. Caſtorei, Spicæ nardi, Galangę, Cubebarum, Maceris, Cinnamomi, Cardamomi, Melicetorum, Corticum Citri ana ℥.ß.

Olei terebinthinæ ad pondus omnium.

Olei ueteris ℔.j.ß.

Piſtentur gummi ſubtiliter: deinde ſuperfunde tãtum uini aduſti, ut alia obruat, aut obtegat: poſtea ponatur in balneo Mariæ per triduum ad digerendũ: pôſt reliqua adde. puluerizanda puluerizentur: & addito oleo terebinthinæ, & oleo communi, iterũ digerantur in balneo, uel in fimo equino per dies quatuordecim: demũ diſtillentur in cineribus igne lento, ſecundũ artẽ. * Precioſiſsimum eſt ad paralyſim, & alia permulta. Leonellus.

Balſamum ad morbos diuerſos.

℞. Vini albi optimi menſ.ij.ß.

Lactis recentis ℥.iij.

Mellis ℥.viij. B

Rad. Gentianæ ℥.viij.

Aſtrantiæ ℥.iij.

Angelicæ ℥.ij.

Baccarum Lauri ℥.j.ß.

Rutæ, Iuniperi, Roſ. rubrarum ana M.j.

Enulæ campanæ ℥.j.

Caryophyllorum, Cort. Citri, Calami aromatici, Cinnamomi, Aniſi, Fœniculi, Maſticis, Belzoini ana ℥.ß.

Conciſa & contrita macerentur in phiala uel phialis uitreis lutatis, per dies 7. uel 8. loco calido. Deinde diſtillentur cum alembico lutato: cucurbitæ pars tertia aut amplius uacua ſit. Diſtillentur in cinerib. cribratis lento igne: demũ augeatur ignis. Puto tamẽ in alio uaſe, ſeorſim & primò uinũ & lac ſimul diſtillanda. Ex hac diſtillatione tres quoq; liquores colliguntur. * Valet contra uenena, peſtem, calculum, quartanam, quotidianam, ad ſudorem mouẽdum, &c. ad aſthma, & uiſcerum obſtructiones, ad omnes phlegmaticos, ad epilepſiam quoque, & præſeruandum ab apoplexia. Pro conficienda theriaca non incommodè ſubſtitui poteſt. Geſnerus.

Balſamum aliud.

℞. Thuris, Maſticis ana ℥ ij.

Ligni

A Ligni aloes ℥.j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi, Zedoariæ, Nucis moſchatæ ana ʒ.vj.
Cubebarum, Myrrhæ, Aloes, Ladani, Sarcocollæ, Caſtorei ana ℥.ß.
Baccarum Lauri, Nucleorum Pini ana ℥.j.
Gummi Elemi, Opopanacis, Belzoini ana ℥.ij.
Succi Iuæ, Herbæ paralyſis ana ℥.iij.
Terebinthinæ ad pondus omnium.
Exibit primò aqua, ſecundò oleoſum quid, tertiò quaſi mel. Hollerius.

Balſamum mumiæ.

Pars humani corporis inciſa, ex oliuarũ oleo per menſem digeri ſinitur: deinde ampullæ incuruatæ imponitur, ſeparaturq́; : poſtea huius liquoris libra j.
Theriacæ optimæ ℥.vj.
Moſchi ʒ.j.
miſcentur, macerantur que diebus triginta: atque tunc theriaca è mumia præſtantiſsima prouenit. * Huius uncia ex oleo amygdalarum feliciter datur ijs, qui uenenum hauſerunt, aut peſte correpti ſunt, ſicut in lecto ſudent:
B laterum inflammationibus, abſceſsibus, carbunculo, & ſimilibus medetur: ad uenena præcauenda, manè drachmæ unius pondere ſumitur. Andernacus ex Paracelſo.

Balſamum Chriſti.

℞. Olei oliuarum ℔.j.
Vini nigerrimi pontici ℔.iij.
Diſtilla: deinde adde
Hypericonis ℥.vj.
Liquoris de mumia ℥.iiij.
Iterum diſtilla ad menſem, & ſerua. * Valet articulorum uulneribus. Paracelſus.

Balſamum ad uulnera.

℞. Galbani, Ammoniaci, Maſticis, Myrrhæ, Gũmi Elemi, Bdellij ana ℥.ß.
Terebinthinæ ℥.j.ß. uel ℥.ij.
Olei oliuarum ℔.ij.
Viridis æris ℥.ij.ß.
Puluerizentur omnia, & imbibantur in aceto fortiſsimo per ſex uel octo dies: pòſt diſtillentur per alembicum, prima die per balneum Mariæ, pòſt per arenam: & ſi uis fortius habere, & melioris ſaporis, tum adde ſubſcripta, & fiat eo modo, quo ſuprà.

℞. Stora-

℞. Storacis calamitæ, Gummi hederæ, Spicæ nardi, Carabę, Colophonię, Tragacanthæ, Serapini, Opopanacis ana ℥.ß. A

Euphorbij ʒ.ß.

Viridis æris ʒ.iij.

Terebinthinæ ℔.j.

* Curat omnia uulnera antiqua in cauſa frigida & calida. Valet etiam contra ariditatem membrorum, & contractionē, ſi hoc fuerint inuncta. Euonymus.

Aliud.

℞. Galbani ℥.ß.

Gummi hederæ ℥.v.

Terito, & alembico diſtillato, & cum ℔.j. ſebeſten cōmiſta denuô diſtillato. * Expertum eſt ad neruorum mollificationem, ſeu paralyſin, & ipſorum contractionem, ſpaſmumûe, morbum comitialem, uel epilepſiam, tremorem, omnemq; morbum frigidum: memoriam etiam auget, atq; intellectum, ſi occiput, ceruixq; ſomni tempore, eius momento liniatur. Fumanellus.

Balſamum, ſeu oleum benedictum.

℞. Olei abietis ℔.j.

Albuminis ouorum ad duritiem coctorum ℔.j.

Reſinæ pini ℥.vj.

Gummi Elemi ℥ ij. B

Ponantur omnia ſimul in retorta perlutata, & fiat in cineribus diſtillatio, quæ horis trigintaſex perficitur. * In uulneribus contuſis, maximè capitis, ualet. Fallopius.

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔.j.ß.

Ceræ flauæ ℔.j.

Nucis moſchatæ, Caryophyllorum ana ℥.j.

Cineris communis ℥.vj.

Ponantur ſimul in retortam lutatam, & fiat lento igne diſtillatio. Poſt diſtillationem ponatur in bocia cum capitello & recipiente: eiq; impone de lateribus tortis ℥.iiij. & rurſus diſtilla: & habebis oleum coloris rubini. * Mirabile eſt in uulneribus neruorum: curat omnes catarrhos frigidos: prodeſt tuſsientibus, pectori inunctum, &c. Fallopius.

Aliud.

℞. Galbani ℔.ß.

Gummi hederæ ℥.iij.

Terantur & miſceantur ſimul, & in uaſe diſtillationis ponantur: & aquam & oleum, quæ inde diſtillauerint, collige, & miſce ea cum

Olei Laurini ℥.j

Terebinthinæ ℔.j.

& iterum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0468-9

A & iterum diſtilla oleum, & aquam: deinde ſepara oleum ab aqua, & ſerua. * Confert paralyticis, reſolutis, ſurditati, memoriæ, &c. Arnoldus Villanou.

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔. ij.
Olei lini ℔. j.
Reſinæ pini ℥. vj.
Thuris, Myrrhæ, Aloës, Maſticis, Sarcocollæ ana ℥. ij.
Macis, Croci, Ligni aloës ana ℥. ij.

Ponantur hæc omnia in retortam, diſtillentur primò lentiſsimo igne, & exibit aqua clara: paulo pòſt uerò ſequetur oleum rubicundum: tum augmenta ignem ſemper magis magisq; intendendo, ad finem diſtillationis. Quo facto, ſepara oleum ab aqua, & utrumq; ſeorſim ſerua. Aqua ſuccedente tempore rubeſcit, & oleum acquirit rubini colorem. * Oleum ualet uulneribus, præcipuè uerò partium neruoſarum, oſsium, uenarum: citò enim & ſine dolore conſolidat. Fallopius.

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔. j.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ, Sarcocollæ ana ℥. j.
Aquæ uitæ ℥. viij.

B Ponantur omnia in retortam lutatam, & diſtillentur in cineribus: & oleum ab aqua ſepara. * Curat & conſolidat breuiſsimo tẽpore ſine dolore omnia uulnera, præſertim capitis, claudendo eo uulnus, & in ſuperficie imponendo, &c. Idem Fallopius.

DE PVLVERIBVS CAP. XX.

PVLVERES Arabibus Suffus dicuntur. Quòd ſi puluis ex uarijs aromaticis rebus (quas Species peculiariter uocãt) conſtet, Tragea dicitur, ſiue illa ſit craſsius, ſiue tenuius trita. Differunt Species & Pulueres, ſicut compoſitum & ſimplex. Sunt enim ſpecies, pulueres compoſitorum medicaminum mixti, ſed nondum humida aliqua materia uniti. Cæterùm *Vide ſignum* ☙

A

- De Pul*uerũ alij*
  - Intrin*ſecus ſu-mũtur. atq; ho-rũ alij*
    - Alterant *qualitate*
      - Prima. *Sic*
        - Cale*faciunt*
          - Caput: *ut*—Tragema ad morbum capitis.
          - Cor: *ut*
            - Puluis contra peſtem.
            - Puluis de bolo.
          - Stoma*chum: ut*
            - Tragema ad ſtomac. frig.
            - Puluis imperialis.
              - Primum.
              - Secundũ.
              - Tertium.
            - Puluis ad iuuandam concoctionem.
            - Tragea groſſa.
            - Puluis ad flatus ſtomach.
            - Puluis aromatum.
              - Primus.
              - Secũdus.
              - Tertius.
          - Hepar: *ut*—Tragema ad hydropem, *&c.*
        - Refrigerant
          - Stomachum: *ut*
            - Tragema ſtomachum adſtringens, *&c.*
          - Hepar: *ut*—Tragema ad hepar calidũ, *&c.*
      - Secunda. *Sic alij*
        - Aſtringunt: *ut*
          - Puluis ad conſtringendum os ſuperius uentriculi.
          - Puluis ad uomitum & fluxum uẽtris, *&c.*
        - Menſes *& urinam mouent: ut*
          - Puluis ad menſium prouocationem.
          - Puluis ad urinas mouendas, *&c.*
        - Conſolidant: *ut*—Tragema ad pulmones exulceratos.
        - Diſſoluunt *ſanguinem concretum: ut*—Puluis contra caſum.
        - Impinguant.
        - Dolorẽ ſedãt: *ut*—Puluis ad ſuppoſitoria dolorẽ ſedans.
    - Purgant
      - Humores
        - Simplices
          - Bilem: *ut*
            - Puluis rhabarbari.
            - Puluis uiolarum.
          - Pituitam: *ut*
            - Puluis è turbith.
            - Puluis alius Auicennæ.
          - Melancholiã: *ut*—Puluis ſenę pręparatę, *&c.*
          - Aquam: *ut*—Puluis ad hydropem.
        - Compoſitos: *ut*
          - Puluis laxatiuus magiſtralis.
          - Puluis laxatiuus alius, *&c.*
          - Laudanum mercuriale.
          - Hydrargyrum coralliorum.
      - Fæces, *&c. ut*
        - Puluis contra lumbricos.
        - Puluis ad ſuppoſitoria communia.
        - Puluis ad ſuppoſitoria auctior.
  - Extrinſecus applicantur. *Vide in ſequentibus ſignum* A.

B

Pulue-

A

A. Pulueres qui extrinſecus applicantur, ex uariis cōmiſcetur medicamētis ſimplicibus: atq; uel alterantibus qualitate

- Prima. Sic alij
  - Temperati
    - *Capitales: ut* Puluis capitalis temperatus, &c.
    - *Cordiales: ut* Puluis pro epithemate cordis temperatus, &c.
  - Intemperati. Sic
    - Calefaciunt
      - Caput: *ut*
        - Puluis capitalis calidus.
        - Puluis ad calfaciēdum caput, alius.
      - Cor: *ut*
        - Puluis pro epithemate cordis, cal.
        - Puluis aduerſus peſtem.
      - Ventriculum: *ut*
        - Puluis ad uentriculū, calefac.
        - Puluis ad uentriculum calefaciendū & cōſtringend. &c.
        - Puluis ad flatus diſcutiēd. etc.
      - Hepar: *ut*
        - Puluis pro epithemate hepatis calfaciens, &c.
    - Refrigerant
      - Caput: *ut* — Puluis ad phrenitidem, &c.
      - Cor: *ut*
        - Puluis pro epithemate cordis refrigerans.
        - Puluis aduerſus peſtē refrigerās, &c.
      - Hepar: *ut*
        - Puluis pro epithemate hepatis refrigerans, &c.

B

- Secūda. Sic alij
  - Aſtringunt: *ut*
    - Puluis conſtringens Galeni.
    - Puluis alius eiuſdem.
    - Crocus Martis, &c.
  - Abſtergunt
    - Dentes: *ut*
      - Puluis ad dentifricia.
      - Alius, &c.
    - Cutim *in*
      - Toto: *ut*
        - Puluis contra ſcabiē cōmun.
        - Alius, Nicolai.
      - Parte, *uidelicet capite: ut*
        - Puluis cephalicus Lucij.
        - Alius Galeni.
        - Alius Xenocratis.
        - Alius Triphonis, &c.
  - Incarnant: *ut* Puluis incarnans.
  - Cicatricem *inducunt: ut* — Puluis ad cicatricem inducendum, &c.
  - Carnem *auferunt: ut*
    - Puluis cauſticus Galeni.
    - Alius eiuſdem.
    - Alius carnis excreſcentias minuens.
    - Præcipitatum Ioannis de Vigo.
    - Mercurius præcipitatus.
    - Aurum præcipitatum.
  - Dolorem *mitigant: ut*
    - Puluis ad capitis dolorem ex frigore.
    - Puluis ad capitis dolorem ex calore.
    - Puluis ad capitis dolorem à uaporibus.
    - Puluis ad dolorem lateris, &c.

DE PVLVERIBVS CALFACIENTIbus & ſiccantibus caput. A

℞. Cranei ℥.iiij.
Cineris cuculi, hirundinis ana ℥. ij.
Cineris priapi tauri, uel Caſtorei ℥.ß.
Galangæ ʒ.ß.
Sacchari, quantum ſatis eſt.
Miſce & fiat puluis. * Detur manè ſorbendo parum uini albi diluti aqua betonicæ uel gallitrici. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS CALFACIENtibus cor.

Puluis contra peſtem.

℞. Rad. Tormentillæ, Dictamni, Tunicis, Scabioſæ, Rad. Buglof. ana ℥.ß.
Sem. Citri, Acetoſæ ana ℥.ß.
Coriandri præparati ʒ.ij.
Roſarum rubrarum ʒ.j.
Sem. Portulacæ ʒ. ij.
Raſuræ Eboris ʒ. ij.
Coralli albi, rubri ana ʒ j.ß.
Terræ ſigillatæ ℥.ß. B
Boli Armeni ℥. ij.
Miſce, & fiat puluis.

Puluis bezoarticus.

℞. Boli Armeni ℥. ij.
Roſarum rubrarum ʒ.j.
Seminis Acetoſæ, Citri mundati, Cornu cerui uſti, Sem. Rutæ, Doronici Romani, Carabę, Sem. Cardui benedicti ana ℈. iiij.
Coralli utriuſq;, Ligni aloës, Serici crudi, Omnium Santalorum, Margaritarum perforat. Oſsis cordis ceruini ana ʒ.j.
Spec. diamarg. frigid. Tormentillæ, Dictamni, Tunicis, Scabioſæ, Coriandri, Terræ ſigillatæ ana ʒ. ij.
Caphuræ ℈. ij. Ambræ ℈. ij.
Croci G. xv. Moſchi ℈. iiij.
Fiat puluis. Meſues.

DE PVLVERIBVS CALFACIENTIBVS COR.

Puluis electuarij de bolo.

℞. Santalorum omnium, Galangę, Ligni aloës, Cinnamomi, Coralli rubri, Roſarum rubrarum, Sem. Melonum ana ʒ.ß.

Radicis

A Radicis Tunicis, Tormentillę ana ʒ.iij.
Raſuræ Eboris, Cornu cerui ana ʒ.ß.
Nucis moſchatæ n.j.
Maceris, Cubebarum ana ʒ.j.
Aniſi, Marathri, Zingiberis ana G.xv.
Sem. Acetoſæ, Citri, Iuniperi, Coti, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Boli Armeni ʒ.ij.
Fiat puluis. * Doſis ad peſtem Boli Armeni ʒ. ij. cum aqua roſarum ℥. ij. Vini ℥.ß.

DE PVLVERIBVS CALFACIENTIbus ſtomachum.

Tragema ad ſtomachum frigidum corroborandum.

℞. Coriandri præparati, uno operculo obducti, Aniſi, Fœniculi, Carui, Maceris ana ʒ.ij.ß.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis albi ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.ij.
Nucis moſchatæ ʒ.j.
B Omnia craſsiore modo incidantur, miſceanturq́; : unde uulgò puluis groſſus dicitur. Andernacus.

Aliud.

℞. Sem. Aniſi, Ameos ana ʒ.ij.
Coriandri præparati, & ſimplici operculo obducti ℥.j.
Cort. Citri præparati ʒ.iij.
Cinnamomi, Maceris, Iunci odorati ana ℈.ij.
Incidantur omnia, miſceanturque: & cochleare unum ex eis à cibo ſumatur. Andernacus.

Aliud.

℞. Sem. Aniſi, Fœniculi, Coriandri ana ſaccharo obductorum ℥.ij.
Seminis Carui confecti ℥.j.
Glycyrrhizæ purgatæ ℥.ij.ß.
Zingiberis, Calami aromatici ana ʒ.iij.
Galangæ, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.ß.
Caryophyllorum ʒ.j.
Omnia, exceptis ſeminibus, craſsiore incidantur modo, miſceanturque. Andernacus.

Puluis ſeu ſpecies imperiales.

℞. Cinnamomi electi, Zingiberis ana ʒ.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0473-6

Macis, Galangæ, Nucis moſchatæ, Cardamomi, Granorum paradiſi, Piperis longi ana ℈.j. A
Calami aromatici ʒ.j.
Cubebarum, Caryophyllorum inciſorum ana ʒ.ß.
Fiat puluis.

Puluis ad iuuandam concoctionem.

℞. Aniſi conditi ʒ.ij.
Galangæ, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Piperis longi ℈.ß.
Cort. Citri ſicci ʒ.j.
Sacchari ſolidi ad pondus omnium.
Fiat puluis, qui ſumi poſsit interdum ante, interdum poſt cibum, frequentius tamen antè, quàm poſt. Rondeletius.

Tragea groſſa pro ſtomacho, inciſa.

℞. Calami aromatici, Glycyrrhizę, Gentianæ ana ℥.iiij.
Rad. Tormentillæ, Zedoarię, Granorum paradiſi, Galangæ ana ℥.j.
Zingiberis, Nucis moſchatæ, Piperis longi ana ℥.ß.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.vj.
Sem. Aniſi, Fœniculi, Carui, Coriandri præparati ana ℥.j.
Inciſis incidendis fiat puluis, & miſce. Medici Colonienſes. B

Puluis aduerſus flatus, magiſtralis.

℞. Coriandri præparati, Aniſi purgati ana ℥.ij.
Cinnamomi ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.j.
Macis ℈.ß.
Sacchari optimi ℥.iiij.
Miſce, & fiat puluis tenuiſsimus. Medici Florentini.

Alius ad idem, magiſtralis.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
Zingiberis ℥.ß.
Cymini, Piperis, Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Sacchari optimi ℔.j.
Fiat puluis tenuiſsimus. Medici Florentini.

Alius ſimilis magiſtralis.

℞. Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ℥.j.
Macis ℈.ß.
Nucis moſchatæ G.viij.
Sacchari albi ℥.ij.

A Fiat puluis tenuiſsimus. Florentini.

Puluis aromatum.

℞. Aniſi aur.xij.
Sem.Fœniculi aur. iiij.
Glycyrrhizæ, Zingiberis ana aur.iij.
Caryophyll. Macis, Cinnamomi electi, Galágę, Gallę moſchatę ana aur.ij.
Ligni aloës, Cort. Citri ana aur.j.ß.
Moſchi boni ʒ.j.quartam.
Sacchari albi ad pondus omnium.
Sacchari candefacti, dimidium pondus omnium.

* Ventriculum roborat, coctionem iuuat, flatus diſſoluit, halitus gratiam commendat. Dantur aur. ij. cum uino bono. Meſues.

DE PVLVERIBVS EXCALFACIENTIbus hepar.

Tragema ad hydropem & cachexiam.

℞. Inteſtinorum gallinæ, cum interna uentriculi tunica, à carne ſeparata, & uino albo abluta ℔.j.

Vrantur in furno: deinde uino albo, & aqua abſinthij extinguátur: pro qualibet uncia ponatur

B Galangæ, Cinnamomi ana ʒ.j.
Sacchari roſ.tab.℥.ij.

Miſce, & fiat puluis. * Datur manè ante paſtum, ut uentriculum exiccet. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS REFRIGERANTIbus uentriculum.

Tragema ſtomachum refrigerans & corroborans.

℞. Spec. Triaſandali, Diatrag.frig.ana ʒ.j.
Roſarum rubr.ſicc. Coriandri præparati, Coral.rub. ana ℈.j.
Sem.Portulacæ ℈.ß.
Sacchari roſ.tab.℥.iij.

Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

DE PVLVERIBVS REFRIGERANtibus hepar.

Tragema hepar refrigerans, corroboransq́ue.

℞. Spec. Diarrhod. Abb. Tria ſantali ana ʒ.j.ß.
Sem. Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitę ana ʒ.j.ß.
Roſar. rubrarum ʒ.ß.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0475-8 DFG

Santalorum omnium ana ℈.j.
Sacchari albiſsimi ℥.v. A
Miſce, & fiat tragema. Fuchſius.

DE PVLVERIBVS ASTRINGENTIBVS.

Puluis ad conſtringendum os ſuperius uentriculi.

℞. Coriandri præparati ℥.ij.
Coralli rub. uſti & loti ℥.ß.
Aniſi ʒ.ij.
Roſ.rubr. Cort. Citri ſicci, Carnium Cytoniorum, uel Sorborum, uel Pirorum agreſtium, exiccatorum, uel pul. Diacitoniten ana ʒ.j.
Sacchari roſ.tab. quantum ſufficit.

Miſce, & fiat puluis. * Valet in affectibus cerebri per conſenſum uentriculi, & in uomitu facto à nimia relaxatione uentriculi. Rondeletius.

Tragema ad uomitum & uentris fluxum.

℞. Carnis Cytoniorum exiccatorum ℥.j.
Coralli rubri ℥.ß.
Cort. Citri ſicci, Sem. Vuarum, uel Flor. Lambruſcæ ana ʒ.ij.
Cinnamomi craſsi ʒ.j.ß.
Roſ.rubr. P.j.
Sacchari roſ.tab. quantum ſufficit. B

Miſce, & fiat tragema. * Ad fluxum uentris ſumitur per dimidiam horam ante paſtum. Ad uomitũ uerò poſt cibum: neq; ſuperbibi debet quicquam, neq; in cibo liquido ſumendus eſt puluis. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS MENSES MOVENTIBVS.

Puluis ad menſium prouocationem.

℞. Myrrhæ, Cinnamomi ana ʒ.j.
Sabinæ ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini, Spicæ nardi, Squinanthi, Aſari ana ℈.j.

Miſce, & fiat puluis. * Capiat ʒ.j. cum ſucco eryngij. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS MOVENTIBVS VRINAM.

Puluis urinas mouens.

℞. Gummi prunorum, Carabę, Cineris cancrorum ana ʒ.j.
Seminis Apij, Petroſelini, Alkekengi ana ʒ.ß.
Cinnamomi, Squinanthi, Aſari ana ℈.ij.

Miſce, & fiat puluis tenuiſsimus. * Sumatur manè cochlear unum ſuperbibendo cyathum uini albi, uel ex aquis prouocantibus urinas: quales ſunt aqua graminis & aſparagi. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0476-4

A DE PVLVERIBVS CONSOLIDANTIBVS.

Tragema ad pulmones exulceratos.

℞.Cineris cancrorum,Priapi tauri,in aqua roſ.lotorum ana ʒ.ij.
Boli Armeni,Terræ ſigillatæ,Gũmi Tragacanthi,Gũmi Arabici ana ʒ.j.
Sem.Papaueris albi,Quat.ſem.frig.maior.inciſorum ana ℈.j.
Glycyrrhizæ raſ.℈.ij.
Sacchari roſ.tab.ad pondus omnium.
Penidiarum ℥.j.
Miſce,& fiat puluis.*Capiat cũ lacte aſinę,aut caprę,aut uaccę. Rõdeletius.

Puluis contra caſum.

℞.Mumiæ,Scabioſæ,Piloſellæ,Hyperici ana ℥.ß.
Coſti dulcis,amari,Nucis moſchatæ ana ʒ.j.ß.
Terræ ſigillatæ,Boli Armeni ana ℈.iiij.
Rubiæ tinctorum,Rhapontici,Sem. Nigellæ ana ʒ.vj.
Rhabarbari,Spermatis certi ana ʒ.ij.
Trochiſcorum de agarico, cum ſale gemmæ præparatorum,Cymini præparati ana ʒ.j.
Fiat omnium puluis.Ioannes de Thenis.

DE PVLVERIBVS SEDANTIBVS DOLOREM.

B *Puluis ſedans dolorem ad ſuppoſitoria.*

℞.Cymini,Rutæ,Caſtorij,Opij ana ʒ.j.
Miſce,& fiat puluis,qui melle excipiatur.Florentini.

DE PVLVERIBVS PVRGANTIBVS BILEM.

Puluis rhabarbari.

℞.Rhabarbari electi ʒ.ij.
Spicæ Indicæ,Maſticis ana G.vj.
Sacchari ℈.ij.
Miſceantur,fiatq; puluis. * Bilem flauam purgat.Fuchſius.

Puluis alius,leniter purgans.

℞.Pulueris Violarum purpurearum ʒ.j.
Ex iure piſorum rubrorum modicè coctorum, tutò ad aluum adſtrictá exhibetur pueris,grauidis & imbecillis. Andernacus.

Alius.

℞.Senæ mundatæ, Violarum purpurearum ana ℥.ß.
Glycyrrhizę raſæ, Zingiberis ana ℈.j.
Tartari ℈.ß.
Singula in puluerẽ redigãtur miſceanturq;,& ex iuſculo ſumãtur. Anderna.

Alius.

℞.Rhabarbari,Diagridij ana ʒ.iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0477-9 DFG

Zingiberis ʒ.ß. A
Sacchari electi ℥.j.

Fiat puluis. Ex hoc quoq; tenues placentulæ ſeu paſtilli cõfici poſſunt, addendo tritici pollinem & aquam roſarum. Fumanellus.

DE PVLVERIBVS PVRGANTIbus pituitam.

Puluis è turbith magiſtralis.

℞. Turbith boni ʒ.j.
Zingiberis albi ℈.ij.
Hermodactylorum ʒ.ß.
Sacchari albi ℥.ß.

Fiat puluis. * Pituitam purgat. Florentini.

Alius.

℞. Zingiberis albi, Maſticis, Turbith electi ana ʒ.x.
Sacchari ʒ.xxx.

Trita miſceantur. * Purgat humores phlegmaticos: datur pueris, mulieribus, ſenibus, & humidis, delicatis, & ocioſis. Auicenna.

DE PVLVERIBVS PVRGANTIBVS BIlem atram. B

Puluis ſenæ præparatæ.

℞. Fol. Senæ ℥.j.ß.
Zingiberis, Macis ana ʒ.iij.
Cinnamomi, Tartari ana ʒ.j.ß.

Terantur tenuiſsimè. * Purgat caput mirabiliter. Montagnanus.

DE PVLVERIBVS PVRGANTIbus aquam.

Puluis ad hydropem.

℞. Pulueris foliorum Soldanellæ ʒ.j.ß.
Senæ ʒ.ij.
Turpeti, uel Rhabarbari ℈.j.
Sacchari ʒ.j.

Miſce, & fiat puluis. Eraſtus.

Alius eiuſdem, pro mulieribus.

℞. Turpeti ʒ.j.
Rhabarbari ʒ.ß.
Soldanellæ ℈.ij.
Zingiberis, Sacchari ana ʒ.j.

Fiat puluis.

A

DE PVLVERIBVS PVRGANTIBVS humores mixtos.

Puluis laxatiuus magiſtralis.

℞. Turbith ℥.j.
Zingiberis, Cinnamomi, Maſticis, Galangæ, Cardamomi, Caryophyllorum, Aniſi, Hermodactylorum, Scammonij præparati ana ℥.ß.
Fol. Senæ ℥.ij.
Sacchari albi ℥.iiij.
Terantur omnia, & commiſceantur.

Alius.

℞. Senæ ℥.ix.
Diagridij ʒ.j.ß.
Salis Indi ℥ß.
Fæcum uini ℥.iiij.
Maceris ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Miſce, & fiat puluis. * Humores melancholicos & aduſtos purgat, nec non
B pituitam & flauam bilem. Trincauellus.

Puluis paſſauant.

℞ Flor. Borraginis, Violarum ana ℈.ij.
Zingiberis, Spicæ nardi ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ, Aniſi ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.iij.
Rhabarbari electi ʒ.vj.
Turbith gummoſi ℥.j.
Senæ ℥.ij.
Miſce, & fiat puluis. Colonienſes.

Laudanum mercuriale.

Hydrargyrum ex lixiuio coquitur, purgaturq; cum ſale, aceto, & aqua, uſq; dum cryſtalli inſtar pelluceat: deinde cum chalcanthi in calcem redacti, & ſalis nitri pari pondere miſcetur, excipitur aceto ſtillatitio fortiſsimo, & piſtillo ligneo diligenter ſubigitur: mox uaſi inditur, & in altum euehitur, ut ars docet: poſtea eodem modo per alumen in calcem reductum, & ſalem nitri eleuatur: atque tunc euacuationis magiſterium maximum prouenit. Hoc tandem detritum uino optimè diſtillato perfunditur, digeriturque uaſe diligenter obſerato: hinc uinum extillatur, donec in fundo olei albiſſimi inſtar remaneat: deinde exiccatur, teriturque, & ſupra marmor

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0479-3 DFG

in loco liquido liqueſcere ſinitur: poſtremò exiccatum uitro conditur in uſum: atque ſic metallorum Theriaca præſtantiſsima abſoluta eſt: cuius granum unicum ex Mithridatio uel Theriaca optima, uel præclaro uino exhibetur. Andernacus. A

Hydrargyrum metallorum.

Liquor hydrargyri exiccatur: deinde cum chalcantho in humorem redactum imbuitur: eaq; ratione, qua fæcularum uini exiccatarum ſpiritus ſolet, abſtrahitur tandiu, dum corallij inſtar rubeſcat. * Datur grani pondere ex Theriaca uel Mithridatio: idque pro ægri ac morbi ratione. Andernacus ex Paracelſo.

DE PVLVERIBVS PVRGANTIbus fæces.

Puluis contra lumbricos.

℞. Comarum Centaurij min. Lupinorum ana ℔.ß.
Abſinthij Baccarum Lauri, Gentianæ ana ℥. iiij.
Ariſtolochiæ rotundæ, Pyrethri, Polypodij, Petroſelini Macedonici, Zedoarij, Myrrhæ ana ℥.ij.
Abrotani ʒ.j. B
Sem. Athanaſiæ ℥.iij.
Flor. Perſicorum ℥. ij.ß.
Coriandri præparati ℥.j.ß.
Senæ Alexandr. Sem. Santonici ana ℥.ij.ʒ.ij.
Aloes, Sem. Portulacæ, Rad. Dictamni albi ana ℥.ij.
Miſce, & fiat puluis. Colonienſes.

Alius.

℞ Sem. contra lumbricos ℥.j.
Lupinorum ℥.ß.
Abſinthij ʒ.ij.
Cornu cerui uſti ʒ.j.ß.
Miſce, & fiat puluis.

Puluis ad ſuppoſitoria communia, magiſtralis.

℞. Aloes, Cymini, Salis gemmæ, Rutæ ana ʒ.j.
Terantur, & fiat glans cum mellis q.ſ. Med. Florentini.

Alius acutior.

℞ Aloes, Hellebori nigri, Centaurij, Cymini, Rutæ ana ℈.ij.
Fiat puluis, ut ſuprà. Medici Florentini.

Alius

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0480-5
DFG

A *Alius adhuc acutior.*

℞.Hellebori albi, Granorum Colocynthidos ana ℥.j.ß.
Eſulæ præparatæ, Hermodactylorum ana ℥.j.
Spec.Hieræ S.Galeni ʒ.ij.
Miſceantur pulueriʒata. Cordus.

DE PVLVERIBVS EXTRINSECVS APplicandis temperatis.

Puluis capitalis temperatus.

℞.Roſarum, Santali albi, Labruſcæ, Betonicæ, Stœchadis, Rad.Pęoniæ, Saluiæ, Maioranæ, Caryophyllorum, Sandaracę ana ʒ.j.
Terantur tenuiſsimè. Medici Florentini.

Puluis cordialis temperatus.

℞.Roſarum rub. Corallij rubri, Corticum Citri, Oſsis de corde cerui, Serici grano tinctorum infecti ana ʒ.j.
Santali albi, rubri, Citrini ana ℥.ß.
Croci, Caryophyllorum, Cinnamomi, Ligni aloës ana ℈.j.
Ambræ ℈.ß.
Caphuræ ℈.ij.
B Terantur ut ſuprà. Medici Florentini.

DE PVLVERIBVS CALFACIENTIBVS caput, magiſtralis.

℞.Stœchadis, Nucis moſchatæ, Betonicæ, Rad.Betonicæ, Seſeleos, Maioranæ, Ligni aloes, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Moſchi, Ambræ ana G.ij.
Fiat puluis.

Puluis ad calefaciendum caput, alius.

℞. Nucis moſchatę, Macis, Galangę ana ʒ.ij.
Granorum tinctorum, Cinnamomi ana ʒ.j.
Flor. Stœchadis, Roſarum, Flor. Roriſmarini, Chamomillę ana ʒ.j.ß.
Cort. Citri ℈.j.
Schœnanthi, Spicæ Celticæ ana ℈.ß.
Fiat puluis tenuiſsimus: quo utẽdum in declinatione lethargi, aut in ſomno profundo, maximè ſi addatur caſtoreum uel coſtus. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS CALFACIENTIBVS COR.

Puluis pro epithemate cordis calidus.

℞.Santali albi, rubri, citrini ana ʒ. ij.
Beẽ albi, rubri, Serici grano tinctorio infecti, Oſsis de corde cerui ana ʒ.j.

Croci, Cinnamomi, Caryophyllorum, Ligni aloes ana ℥. ß. A
Ambræ, Moſchi ana ℈. j.
Fiat puluis. Florentini.

Puluis aduerſus peſtem, magiſtralis.

℞. Dictamni Cretenſis, Corallij albi, Tormentillæ, Boli, Gentianę ana ℥. j.
Terræ Lemnię ℥. ß.
Fiat puluis tenuiſsimus.

DE PVLVERIBVS EXCALFACIENTIBVS uentriculum.

Puluis ad uentriculum calfaciendum.

℞. Galangę, Cyperi, Caryophyllorum ana ʒ. ij.
Abſinthij, Menthę ana ℥. ß.
Miſce, & fiat puluis. Rondeletius.

Puluis ad calfaciendum & conſtringendum uentriculum.

℞. Abſinthij, Cyperi, Maſticis, Macis ana ℥. ß.
Coralli rubri, Balauſtiorum, Sumach, Myrtillorum ana ʒ. ij.
Piperis longi, Cinnamomi, Sanguinis draconis ana ʒ. ij.
Fiat puluis tenuiſsimus, quo ſinapiſetur uenter, & ſtomachus, prius facta inductione, cum oleo maſtichino, aut lentiſcino, aut citoniorum, & pauco aceto, uel uino. Rondeletius. B

Puluis ad flatus diſcutiendos uentriculi.

℞. Galangæ maior. & minoris, Cinnamomi, Spicę nardi, Squinanthi ana ʒ. iij.
Cymini, Carui, Apij, Petroſelini in aceto macerati ana ʒ. ij.
Sem. Rutę ʒ. j.
Miſce, & fiat puluis, quo inſpergatur uenter melle perunctus & pauco uino. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS EXCALFACIENTIB. HEPAR.

Puluis pro epithemate hepatis excalfaciens.

℞. Roſarum, Santali albi, rubri, Abſinthij, Schœnanthi, Spodij, Nardi Indicæ, Cinnamomi ana ℥. ß.
Moſchi ℈. j.
Miſce, & fiat puluis tenuiſsimus. Florentini.

DE PVLVERIB. REFRIGERANTIB. CAPVT.

Puluis ad phrenitidem.

℞. Coriandri ʒ. ij.
Flor. Nympheę ʒ. iij.
Violarum, Roſarum ana ʒ. ij.

A Sem. Lactucæ, Papaueris ana ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Santali rubri ℈.ij.
Fiat puluis tenuiſsimus, quo ſinapizetur pars capitis anterior. Rondeletius.

Alius.

℞. Flor. Violarum, Nymphex ana ℥.j.
Roſarum ℥.ß.
Flor. Chamomillæ ʒ.ij.
Cap. Papaueris, uel Corticum Mandragoræ ʒ.j.
Sem. Papaueris albi ʒ.ij.
Sem. Aniſi, Anethi, Granorum tinctorum ana ℈.j.
Fiat puluis. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS REFRIGERANTIB. COR.

Puluis pro epithemate cordis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ℥.ß.
Beē albi, rubri, Serici grano tinctorio infecti, Oſsis de corde cerui ana ℥.j.
Sericum minutim incidatur, reliqua per ſe terantur: miſce, conſerua in pixide uitrea. Florentini Medici.

Alius, temperatus potius.

B ℞. Santali rubri ℥.j.
Cort. mali Citri, Santali albi, Roſarum, Coralli albi, Coralli rubri, Carabę, Spodij ana ℥.ß.
Flor. Borraginis, Doronici, Oſsis de corde cerui, Croci ana ʒ.j.
Spec. Lætitiæ, Diagemmæ, Diamarg. frig. ana ℈.iiij.
Caphuræ ℈.j.
In puluerem redactæ ſpecies commiſceantur. Colonienſes Medici.

Alius ad peſtem.

℞. Santali citrini, Terræ Lemniæ, Rad. Tormentillæ, Sacchari albi ana ʒ.ij.
Santali rubri, Dictamni Cretenſis, Cornu ceruini uſti, Margaritarum, Roſarum rubrarum, Boli, Ariſtolochiæ rot. Pimpinellæ, Myrrhæ, Zedoariæ ana ʒ.j.
Caphuræ, Sem. Citri, Croci, Hyacynthi ana ʒ.ß.
Miſce, & fiat puluis tenuiſsimus. Florentini.

DE PVLVERIBVS REFRIGERANtibus hepar.

Puluis pro epithemate hepatis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri citrini ana ℥.ß.
Roſarum, Coralli, Spodij ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.j.

Terantur,

Terantur,ut ſuprà. Florentini. A

DE PVLVERIBVS ASTRINGENTIBVS.

Puluis conſtringens.

℞.Aloes,Mannæ thuris,Corticis Pini,Terrę Lemniæ,Boli Armeni,Lapidis Hæmatidis,Hypociſtidis, Croci,Gallæ omphacitidis ana ʒ.j.
Fiat puluis. Galenus.

Puluis emplaſticus & ſanguinem ſiſtens.

℞.Reſinę frictę,Pollinis farinæ triticeæ,Crypſi ana ʒ. iij.
Miſce,& fiat puluis. Galenus.

Crocus Martis.

Limata ſcobes ferri,aqua calida ab omni ſpurcitia expurgatur,ſiccaturq́;, & aquæ regali impoſita,ſoluitur: deinde acetum ualens additur:poſtea hinc inde circumagitata eximitur,ſoliq́; exponitur, exiccaturq́;:poſt hęc rude ferrea reuerberata patellę imponitur,additurq́; aquę plantaginis:& hęc in arena euaporare ſinitur.Idem rurſus fieri cum alijs aquis , ut roſarum, ſolani, & ſimilibus licet. * Ad immodicum & intempeſtiuum , longumq́; menſtruorum fluorem ualet,dyſenteriam, omneq́; aliud fluxionum genus,ſcrupuli unius uel plurium pondere, cum roſarum conditi drachma una , uel duplici. Datur etiam lienoſis,ex aqua tamariſci,& enulę campanæ. Cicatricem ulceribus inducit,&c. Andernacus. B

Alius ad omnem hæmorrhagiam.

℞.Thuris ℥.j.
Aloes ℥.ß.
Fiat puluis, qui cum oui albumine ſubactus ad mellis craſsitiem, pilis molliſſimis leporis excipietur. Galenus.

DE PVLVERIBVS ABSTERGENtibus dentes.

Puluis ad dentifricia.

℞. Cornu ceruini uſti,Pumicis, Tutię prępăratę, Cinnamomi,Sideritidis toſtę ana ʒ.j.
Moſchi G. vj.
Miſce,& fiat puluis. Florentini.

Alius.

℞.Salis communis ℥.iij.
Panis hordeacei ℥.j.
Cornu ceruini,uel Dentium equi, uel Elephantis ℥. ij.
Extinguantur uino & aqua roſarum,fiat puluis craſsiuſculus. Huic addi poſſunt caryophylli,cinnamomum,& moſchum. Rondeletius.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0484-8

A ## DE PVLVERIBVS ABSTERGENTIbus cutem.

Puluis contra ſcabiem communis.

℞. Sulphuris flaui, Cymini, Baccarum Lauri, Staphidis agriæ ana ℥.j.
Fiat puluis, qui oleo roſato excipiatur. Florentini.

Alius efficacior.

℞. Lithargyri, Hellebori nigri ana ʒ.i.
Sulphuris, Nitri, Maioranæ ana ʒ.ij.
Trita in puluerem excipiantur, ut ſuprà. Nicolaus.

Puluis cephalicus.

℞. Iridis ℥.iiij.
Ariſtolochiæ rotundæ, Pollinis thuris ana ʒ. ij.
Corticis rad. panacis ℥.ß.
Fiat puluis. Galenus ex Lucio.

Alius.

℞. Iridis, Ariſtolochię rotundæ, Erui, Pollinis thuris ana ℥. j.
Reducantur in pollinem tenuem. Nonnulli addunt rad. panacis, & cadmiã lotam. Galenus.

Alius.

B ℞. Farinæ Erui, uel Orobi ʒ. viij.
Iridis ʒ.x.
Thuris clari, Ariſtolochiæ rotundæ, Squamæ æris ana ʒ.v.
Terantur ut ſuprà. Xenocrates.

Alius.

℞. Corticis Piceæ, Squamæ æris, Pumicis combuſti ana ʒ.vj.
Thuris, Iridis, Ariſtolochiæ rotundę, Reſinæ pini frictę ana ℥.ß.
Aloes, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Conterantur in puluerem, ut ſuprà.* Aufert ſquamas oſsium. Tryphon.

DE PVLVERIBVS INCARnantibus.

Puluis incarnans, & ſanguinem reſtringens.

℞. Aloes, Myrrhæ ana ʒ.j.
Sarcocollæ ʒ. j. ß.
Thuris. Pollinis farinæ ana ʒ.ij.
Sanguinis draconis, Terræ Lemniæ ana ʒ.ij. ß.
Tutiæ, Lithargyri, Tragacanthę ana ʒ.j.
Fiat puluis tenuis. Ioannes de Vigo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0485-3 DFG

DE PVLVERIBVS CICATRICEM INDVCENTIB. A

Puluis ad cicatricem inducendum.

℞. Corticis Thuris, Myrrhæ, Lithargyri, Cort. Mali granati ana partes æquales.
Fiat puluis tenuiſsimus, & inſpergatur modicè. Rondeletius.

DE PVLVERIBVS CARNEM auferentibus.

Puluis cauſticus.

℞. Chalcitidis ℈.c.
Chalcanthi ℈.l.
Miſyos torrefacti, Æris uſti ℈.xxv.
Æris uſti ℈.xij.ß.
Fiat puluis. Galenus.

Alius.

℞. Chartæ cõbuſtæ, Plumbi uſti, Æris uſti, Arſenici, Squamæ ferri ana ℥.j.
Sulphuris uiui ℥.ß.
Fiat puluis Galenus.

Præcipitatum.

℞. Salis nitri ℔ j.ß. B
Vitrioli Romani, Aluminis ana ℔.j
Ex his per alembicum diſtillatis (quò fortius autem, eò melius) ſumes ℔.j.
Argenti uiui ℔.j.
In uas uitreum pone cum capello bene lutato. ſic etiam recipiés lutabis, ne euaporet: & diſtillabis euſque, donec uas rubeſcat: aquam ſepones, & fracto uaſe argentum: quod ſupereſt, uſtum erit, quod Chymiſtæ præcipitatum uocant. hoc tenuiſsimè terito in marmore, & cum aqua diſtillata quam ſepo ſueras, rurſus uaſi uitreo imponito, atq; diſtilla donec aqua diſtillata ſit: tum confracto uaſe, argentum quod ſupereſt, denuò teres in tabula marmorea, & ipſum in æneo uaſe repones: ſuppoſitoque igne ualido, cum æneo baculo miſce, & agita per horæ ac dimidiæ ſpacium: hoc enim pacto puluis melior efficitur, & ritè factus ipſum minium coloris elegantia ſuperat. Ioannes de Vigo.

Mercurius præcipitatus.

℞. Aquæ fortis ℔.j.
Mercurij crudi ℥.iiij.
Diſſoluantur in aqua: poſtea in arena euaporet aqua, aut diſtillatione ſepara fortiter, ut rubeſcat & exiccetur: teratur deinde in porphyrio, & affunde ei aquam uitæ diſtillatam quinquies uel ſepties: accende etiam, & ſine ut conſumatur. Poſtea rectificetur aqua roſacea optimè permiſcendo: ac tandem per

A filtrum aquam roſaceam ſepara, & relinque ut exiccetur. Tum rurſus de aqua uitæ, ut prius affunde, & accēde ut exiccetur: idq́; tertia uice repetatur: & habebis quod uoles. * Si corpus fuerit robuſtiſsimum, da G. x. ſi mediocre, da G. viij. ſi debile, G. iiij. ſi puerile, fac tu conſideratione bonam. Sed aduerte, quòd miſcere eum debes cum theriaca: poſtea dabis infirmo uenenato, & hydropico, & peſtilenti, uel alia infirmitate detēto. Et plus, ſi ſanus annuatim, uel triennio, ut opus fuerit, hoc præcipitato utetur, cum prudenti humorum digeſtione, hoc eſt, præparatione purgationis. Euonymus.

Aurum præcipitatum.

Hydrargyri per acetum & ſalem purgati unciæ duæ: auri Orientalis optimi in lamellas tenuiſsimas redacti drachma, in catina triangulari calido ad mixturā ſubiguntur. hæc in aquam frigidam funditur, & ſi quid ex hydrargyro reliquum fuerit, illud per corium exprimitur, ipſaque ex ſale & aceto lauatur, donec nullę appareant ſordes: cura interim adhibita, ne hydrargyri quātitas imminuatur. quod ſi accidat, augeri debet ea ita, ut ad auri drachmam, illius drachmæ ſeptem uel octo remaneant: deinde ampullæ luto obductæ induntur, affunduntur q́; aquæ ualidę unciæ duę: & operculo ſuperimpoſito, eadem rurſus euocatur per arenam calidam. omnibus refrigeratis, aqua prolecta iterum infunditur, diſtillatur q́; ut antea: idq́; repetitur quinquies:
B atque tunc puluis rubicundus prouenit, quem aurum uitę, & aurum præcipitatum uulgò nuncupant. Poſtea idem in catillum ponitur, cooperiturque, & inter carbones candentes ſinitur, dum excandeſcat: mox idem eximitur, & ubi refrixerit, aqua roſarum humectatur, rurſus q́; exiccatur. * Iunioribus denarij dimidij, adultis uerò integri pondere datur: peſti medetur: morbum Gallicum curat: elephantiaſim, aquam intercutem, alios q́; morbos difficiles abigit: uiſcerum obſtructiones reſerat: ijs qui uenenum hauſerunt, opitulatur: ulceribus malignis curandis tum intrò ſumitur, tū extrinſecus unguentis & emplaſtris quæ purgant, feliciter ad ſordida cauernoſa q́;, non autem ſerpentia curanda admiſcetur. Andernacus.

DE PVLVERIBVS MITIGANTIbus dolorem.

Puluis ad capitis dolorem ex frigore.

℞. Coriandri, Roſarum ana ℥. ß.
Nucis moſchatæ, Macis, Caryophyllorum, Santalorum omnium, Granorum tinctorum ana ʒ. ij.
Fiat puluis tenuiſsimus: quo utendum in ſtatu doloris capitis, & cum caput corroborare uolumus. Rondeletius.

Alius.

℞. Coriandri ʒ. ij.

Flor. Nympheæ ʒ.iij. A
Flor. Violarum, Roſarum ana ʒ. ß.
Sem. Lactucę, Papaueris ana ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.j. ß.
Santali rubri ℈. ij.
Fiat puluis tenuiſsimus: quo ſinapiſetur pars anterior capitis. Rondeletius.

PVLVIS AD CAPITIS DOLOREM à uaporibus.

℞. Flor. Nympheę ℥. ß.
Coralli rubri, Balauſtiorum, Fol. Sumach ana ʒ.iij.
Santali rubri, Corticum Citri ana ʒ.j.
Fiat puluis tenuiſsimus. Rondeletius.

Alius.

℞. Cyperi ʒ. ß.
Flor. Anthos ℥.j.
Cort. Citri ſicci, Granorum tinctorum, Santali rubri, albi ana ʒ.ij.
Miſce & fiat puluis tenuiſsimus. Rondeletius.

Alius.

℞. Granij hominis ℔.j. B
Cornu cerui ℥.iij.
Coralli rubri, Caryophyllorum, Macis, Cinnamomi, Coſti ana ʒ.iij.
Cyperi, Squinanthi, Stœchados, Spicæ nardi ana ʒ iij.
Vrantur omnia ſimul in furno uaſi crudo impoſita, id eſt, fictili crudo nouo: fiatq; puluis. Rondeletius.

Puluis ad dolorem lateris.

Ad lateris dolorem parantur pulueres ex priapo tauri, cum defluxio ceſſauit. Nam ſic digerit humorem. Idem poteſt raſura dentis apri, ſumpta ex uino, & aqua cardui benedicti. Dabitur autem poſteaquam confluxit humor. Materiam enim exiccando, curat inflammationem. Rondeletius.

DE

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0488-1
DFG

A DE ELECTVARIIS CAP. XXI.

B

Electuaria *ſunt, quæ Græcis antidota, & uulgò cõfectiones appellãtur. Sic aũt dicuntur, uel quòd ex electis cõſtent aromatis, uel quòd præ cæteris medicamẽtis, tã in bona ualetudine aſſeruanda, quàm mala abigenda, eligãtur. Sunt aũt electuaria, medicamina melle aut ſyrupo ſacchari excepta: atq; uel*

- Vſitatiora *ſeu Officinalia*
  - Alterantia *qualitate*
    - Prima. *Sic*
      - Calefacientia
        - Caput
          - Confectio Anacardina.
          - Diambra, Diamoſchum.
          - Diacorum, Diacaſtoreum.
          - Elect. Diapæonias.
          - Pleris Arcoticon.
          - Theriaca Diateſſeron, &c.
        - Pectus
          - Diairis.
          - Diapenidium.
          - Diatragacãthũ calidũ.
          - Diahyſſopum,
          - Diapraſsium.
          - Diacalamentum.
          - Diathamaron, &c.
        - Cor: *ut*
          - Aromaticum roſatum.
          - Diambra, Dianthos.
          - Diaxyloaloes.
          - Diamargaritum calidum.
          - Elect. de gemmis.
          - Elect. lætificans.
          - Confectio liberantis.
          - Confectio cordialis.
          - Pleris Arcoticon, &c.
        - Ven*triculum: ut*
          - Aromaticum roſatum.
          - Diagalanga.
          - Dianyſũ, Diaxyloaloes.
          - Diacyminum.
          - Diacinnamomum.
          - Diagingiber.
          - Diaſpoliticum.
          - Diatrion pepereon.
          - Elect. ex citro.
          - Elect. de baccis lauri.
          - Roſata nouella, &c.
        - Hepar: *ut*
          - Dialacca, Diacurcuma.
          - Cyphoides, Diacoſtum.
          - Confectio Rauedſeni.
          - Diacinnamomum.
          - Diacalamentum, &c.
        - Lienem, — Diacoſtũ, Diacapparis, Diacalamentum, &c.
        - Matri*cem: ut*
          - Diambra, Diacalamẽtũ.
          - Elect. de gemmis.
          - Elect. ducis.
          - Elect. ex aſa fœtida, &c.
      - Frigefacientia. *Vide in ſeq. ſignum* A.
    - Secunda. *Vide in ſeq. ſignum* B.
  - Purgantia. *Vide in ſeq. ſignum* C.
- Minus *uſitata, ſiue non Officinalia. Vide in ſeq. ſignum* D.

A

- **A. Electuaria** *frigefacientia*
  - Caput: — Diacodion.
  - Pe- *ctus*
    - Diapapauer.
    - Diatragacanthum frigidum.
    - Diapenidion ſine ſpeciebus calidis.
    - Electuarium reſumptiuum, *&c.*
  - Cor
    - Diarrhodon Abbatis ſine ſpec. calidis.
    - Triaſantalum.
    - Diamargariton frigidum, *&c.*
  - Stomachum
    - Diarrhodon Abbat. ſine ſpec. calidis.
    - Electuarium de ſorbis.
    - Triaſantalum, *&c.*
  - Hepar
    - Diarrhodon Abbatis.
    - Triaſantalum, *&c.*
  - Lienem
    - Diatrion ſantalon.
    - Diarrhod. Abbatis ſine ſpec. cal.
  - Matricem
    - Diarrhod. Abbatis.
    - Diatrion ſantalon, *&c.*
  - Iuncturas
    - Triaſantalum.
    - Diarrhodon Abbatis, *&c.*

B

- **B. Electuaria** *alterantia qualitate ſecunda & tertia, aut*
  - Aſtringunt: *ut*
    - Diacodion.
    - Micleta.
    - Tryphea minor, *&c.*
  - Calculum *frangunt: ut*
    - Electuarium Reginæ.
    - Electuarium Iuſtinum.
    - Electuarium de cineribus.
    - Lithontribon, *&c.*
  - Venerem *ſtimulant: ut*
    - Diaſatyrium.
    - Diacorum.
    - Triphera Saracenica, *&c.*
  - Venena *fugant: ut*
    - Diarceuthidon.
    - Athanaſia, *&c.*

C. Ele-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0490-3

A

C. Electuaria *purgantia*

- Leuiora (*Lenitiua:*) *ut*
  - Flores Caſsiæ.
  - Caſsia extracta ſine fol. ſenæ.
  - Caſsia extracta cum fol. ſenæ.
  - Caſsia extracta pro clyſteribus.
  - Diacaſsia.
  - Diacaſsia magiſtralis, Caſsia communis.
  - Diacatholicum, Diaprunum ſimplex.
  - Diaprunum comp. non laxatiuum.
  - Elect. lenitiuum.
  - Elect. de ſebeſte.
  - Elect. lenitiuum de manna, *&c.*
  - Diamanna, Tryphera Perſica.
- Fortiora (*Solutiua.*) *Atque hæc purgant uel humores*
  - Simplices
    - Bilem *flauã*: *ut*
      - Electuarium de ſucco roſarum.
      - Electuarium roſatum Meſuæ.
      - Elect. de pſillio.
      - Diaprunum laxatiuum, *&c.*
    - Pituitam: *ut*
      - Benedicta laxatiua.
      - Diaphœnicum.
      - Elect. Indum.
      - Elect. Eleſcoph.
      - Diaturbith maius.
      - Diaturbith minus.
      - Hiera picra S.
      - Hiera picra cum agarico.
      - Hiera picra compoſita.
      - Hiera Pachij.
      - Hiera Hermetis.
      - Hiera diacolocynthidos.
      - Hiera Archigenis.
    - Melancholiam: *ut*
      - Diaſena
        - Gentilis.
        - Nicolai.
      - Confectio Hamech.
      - Diapolypodion.
      - Hieralogodium.
  - Mixtos: *ut*
    - Catharticum Imperiale.
    - Diacarthamum.
    - Diaturbith cum rhabarbaro.
    - Hiera Ruffi.
    - Hiera Abbatis.

B

D. Ele-

- **D. Electuaria** *minus uſitata, ſeu non Officinalia alterant aut qualitate*
  - Pri-*ma, Sic*
    - Cale-*faciunt*
      - Caput: *ut* (A)
        - Electuarium ad morbos capitis frigidos.
        - Aliud, *&c.*
      - Cor: *ut*
        - Electuarium pro corde & palpitatione.
        - Elect. pro palpitatione à flatibus.
        - Elect. pro palpit. ab aqua, *&c.*
      - Ventriculum: *ut*
        - Elect. pro refrigerato uentriculo.
        - Elect. ad uẽtriculi corroborationẽ.
      - Hepar: *ut*
        - Elect. ad icterum.
        - Elect. ad aquam intercutem, *&c.*
      - Splenem: *ut*
        - Elect. pro ſplene.
        - Aliud, *&c.*
    - Refrige-*rant*
      - Ventriculum: *ut*
        - Elect. ad uentriculũ refrigerandũ.
        - Elect. ad humect. uentriculum.
      - Hepar: *ut* — Elect. ad calefactum hepar.
  - Secunda *et tertia. Sic alia*
    - Aſtringunt: *ut* (B)
      - Elect. pro uentriculo laxato.
      - Elect. pro lienteria.
      - Elect. pro dyſenteria, *&c.*
    - Vrinas *mouent: ut* — Elect. ad urinas *&* menſes, *&c.*
    - Menſes *mouent: ut* — Elect. ad menſes mouendos.
    - Calculum *frangunt: ut* — Elect. ad calculum, *&c.*
    - Venerẽ
      - Augent: *ut*
        - Elect. ad uenerem.
        - Aliud.
        - Elect. pro ijs quib. ſemẽ eſt acre, *&c.*
      - Minuunt: *ut* — Elect. ad ſeminis profluuium, & Venerem minuendam, *&c.*
    - Dolorem *mitigant: ut*
      - Elect. ad dolorem colicum.
      - Elect. pro dolore nephritico.
      - Elect. pro dolore ueſicæ.
      - Elect. pro dolore in fluxu uentris.
      - Elect. ad uteri dolores, *&c.*
    - Pur-gant
      - Aquam: *ut* Electuarium Gordonij.
      - Pituitam, *uel potius humores mixtos: ut* — Elect. uenerem ſoluens.

DE

A **DE ELECTVARIIS CALEFACIENtibus caput.**

Confectio anacardina.

℞. Piperis nigri, longi, Myrobal. Chebulorum, Emblicorum, Belliricorum, Indorum, Caſtorei ana ʒ.ij.
Coſti, Anachardij, Sacchari Tabarzeth, Meláthij, Baccarũ Lauri ana ʒ.vj.
Cyperi ℥.ß.

Anacardi per ſe terantur, & alijs tritis admiſceantur: deinde omnia conficiantur cum Butyri recentis non ſaliti, Mellis deſpumati ana ℥.v.ß. * Eſt confectio ſapientum, & eorum qui deſiderant ſcire: acuit enim intellectum, ſubtilizat ſenſum, memoriam recuperat, & confert dolori ſtomachi & uentris à frigiditate facto, & clarificat ſanguinẽ, colorẽ bonum facit. Conſeruatur ad annos duos, in uaſe fictili uitrato. Datur poſt ſex mẽſes ad ʒ.ij. cum aqua fœniculi & apij: quo ſumpto uitabis laborẽ, irã, coitũ, ebrietatẽ. Meſues.

Confectio anacardina alia.

℞. Aloës ℥.j.ß.
Iridis, Caſiæ ana ʒ.vij.
Zingiberis, Anacardij, Carpobalſami ana ʒ.iiij.ß.
Folij, Spicæ nardi, Myrobal. Citrinorum, Chebulorum, Indorum, Belliricorum, Emblicorum, Mei, Epithimi ana ʒ.iij.℈.j.
B
Caryophyllorum, Squinanthi, Rhei Pontici, Maſticis ana ʒ.ij.
Cort. rad. Fœniculi lotorum ℔.j.
Aceti optimi ℔.ij.

Contuſa & macerata in prędicto aceto dies ſeptem coquantur, & colentur. Colaturæ bene expreſſæ, adde
Mellis deſpumati ℔.ij.

Fiat electuarium, ut artis eſt. Conſeruatur per annos duos. * Valet ad uertiginem, obliuionem. Rheuma capitis deſiccat: uiſum acuit, &c. Datur ʒ.j. uel ʒ.ij. cum aqua mulſa. Nicolaus.

Diambra.

℞. Cinnamomi, Doronici, Caryophyllorum, Macis, Nucis moſchatæ, Folij, Galangæ ana ʒ.iij.
Spicæ Indicæ, Cardamomi maioris, minoris ana ʒ.j.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Ligni aloës, Santali citrini, Piperis longi ana ʒ.ij.
Ambræ ʒ.j.
Moſchi ʒ.ß. Excipiantur
Syrupi roſati, Aquæ roſaceæ, Sacchari albi ana q.ſ.

Conſeruatur in uaſe fictili uitrato, ad annos duos. Dantur ʒ. iij. uel iiij.

 Cerebrum

* Cerebrum,cor,uentriculum,ac uentrem reliquum inferiorem calefacit & roborat,exhilarat,coctionem iuuat,affectibus uterinis, & omnibus alijs frigidis prodeſt,ſenibus ob id ac mulieribus ſalubre. Meſues. A

Diamoſchum dulce.

℞. Croci,Doronici,Zedoariæ,Ligni aloës,Macis ana ʒ.ij.
Margaritarum albarum,Serici crudi uſti,Charabę,Coralli rub. ana ʒ.ij.ß.
Baſilici citrati,Gallæ moſchatæ ana ʒ. ij. ß.
Been albi,rubri,Folij,Spicæ nardi, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Zingiberis,Cubebarum,Piperis longi ana ʒ. j. ß.
Moſchi ℈. ij. Excipe cum
Mellis crudi ℔.j.℥.vj.

Coque: fiat electuarium,in uaſe uitreo conſeruandum. Datur à ʒ.j.ad ʒ.ij.
* Ad frigidos cerebri affectus ſine febre, melancholiam, & illi comatam triſtitiam ſine cauſa manifeſta, uertiginem, epilepſiam, reſolutionem, oris torturam, cordis palpitationem, pulmonis affectus, & ſpirandi difficultatem conducit. Meſues.

Diamoſchum amarum.

℞ Croci,Doronici,Zedoariæ,Ligni aloës,Macis ana ʒ.ij.
Margaritarum albarum,Setæ crudæ toſtæ,Charabę, Coralli rubri, Gallæ moſchatæ, Ocimi citrati ana ʒ.ij.ß. B
Been albi,rubri,Folij,Spicæ Indicę,Caryophyllorum ana ʒ.j.
Zingiberis,Cubebarum,Piperis longi ana ʒ.j.ß.
Moſchi ℈.ij.
Abſinthij,Roſarum ana ʒ.iij.
Aloës lotæ ʒ.iiij. Caſtorei,Liguſtici ana ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.ij.ß.

Excipiuntur mellis quantitate ſufficienti. * Hæc confectio præcedenti efficacior eſt,& pręterea uētriculi humores etiā putres potēti⁹ abſumit.Meſues.

Diacorum.

℞. Rad. Secacul,Acori ueri,id eſt,calami aromatici,Pinearum ana ℔.j.ß.
Radices Secacul mundatę & inciſę coquātur in aqua clara, donec aqua conſumatur: poſtea optimè piſtentur,& in minutiſsimas partes conterantur,donec pulti ſimiles fiant. Deinde affunde eis, Mellis odorati & optimè deſpumati ℔.x.coquantur lento igne,donec tota aqua,quam radices Secacul imbiberūt,in uaporem reſoluta ſit,diligēter agitando,ne ad uaſis fundum adurantur radices. cum autem iuſtæ ſpiſsitudinis conſiſtentiam acquiſiuerit,ab igne deponito, & adde radices Acori tenuiſsimè tritas, & pineas minutiſsimè inciſas,cum ſequenti puluere optimè mixtas,

℞. Piperis ℥. j.

Piperis

A Piperis longi, Caryophyllorum, Zingiberis Roſarum, Macis, ana ℥.ß.
Nucis moſchatæ, Galangæ, Cardamomi ana ʒ.iij.

Omnia ſimul cum melle & radicibus Seçacul miſceto, & unito, diligenter agitando, ne grumi aliqui relinquantur. * Confert mirum in modum ęgritudinibus neruorũ, acuit omnes ſenſus & ingeniũ, ſedat dolores capitis, eſt peculiare remediũ frigidarũ ęgritudinum, ſenum, & maximè catarrhi. Meſues.

Diacaſtorium.

℞. Caſtorij, Myrobal. Citrinorum ana ʒ.iij. Aloës ʒ.j.ß.
Folij, Anthimonij, Pyrethri, Glycyrrhizę, Tragacanthæ, Calami aromatici, Nitri, Galbani, Spicæ Indicæ, Schœnanthi, Opopanacis, Caſsiæ ligneæ, Leucopiperis, Macropiperis, Melanopiperis, Xilobalſami, Carpobalſami, Colocynthidis, Sagapœni, Rheupontici, Styracis calamitę, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j. G.ij.
Aſæ fœtidę, Myrrhæ, Euphorbij ana ʒ.j. G.xvij.
Staphiſagrię, Dauci, Fœniculi, Petroſelini, Apij, Sileris mõtani, Baccarum Lauri, Petrolei, Seminis Sinoni, Styracis calamitę rubeę, Sãguinis draconis, Cardamomi, Thuris, Agarici, Maſticis, Salis Hammoniaci, Zedoariæ, Aniſi ana ℈. j. G. ij.
Thymbrę, Hyſſopi, Pulegij, Chamędryos, Origani, Balſamitę, Ocimi, Ra-
B dic. Branchę urſinę, Dictamni Cretẽſis, Sem. Rutę, Ariſtolochię longę, rotũdę, Mabathematicõ, Azari, Saluię min. Roſarũ, Bdellij ana G.xvij.
Epithymi, Polypodij quercini, Opobalſami (loco eius oleum Caryophyllorum) ana G.xiiij.
Alypiados, Rad. Capparorum ana G.xj.
Peucedani, Abſinthij ana G.vij.
Anacardij, Sabinæ, Gentianæ, Cort. rad. Mandragoræ ana G.xj.
Ireos G. iij. Mellis deſpumati triplum.

Fiat electuarium, in uaſe uitrato ſeruandum. Datur in modum auellanæ in paſsionibus capitis. * Confert cephalalgicis, epilepticis, uertiginoſis, hemicranicis, paralyſi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus confert. Nicolaus.

Electuarium diapæonias.

℞. Rad. Pæoniæ ℥.j.
Macis, Spicæ Indicę, Croci, Coralli rubri, Margaritarum non perforat. Maſticis ana ʒ.ß. Myrtillorum uerorum ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Folij (loco eius caſsiæ ligneę uerę) Zingiberis, Piperis lõgi, Cardamomi, Gran. parad. ana ʒ.ij.
Glycyrrhizæ ʒ.v. Moſchi, Ambræ ana G.vj.
Anacardij ʒ.j.ß. Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.

Fiat confectio in tabulis, in æſtate. In hyeme uerò adde ſpeciebus triplum mellis deſpumati, & conficiatur electuarium. * Confert epilepſiæ. A

Pleres archonticon.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum, Ligni aloës, Galangæ, Spicæ Indicæ, Nucis moſchatæ, Zingiberis, Spodij, Schœnanthi, Cyperi, Roſarum, Violarum ana ʒ.j. G.xv.

Folij, Glycyrrhizæ, Maſticis, Styracis, Maioranæ, Menthę aquaticæ, id eſt, Syſimbrij balſamines, Cardamomi, Piperis longi, albi, Seminis Baſilici, Baccarum Myrti, Cort. Citri ana ℈.ij. G.v.

Margaritarum, Been albi, rubri, Coralli rubri, Serici uſti ana ℈.j. G.ij.ß.

Moſchi G.vij.ß.

Caphuræ G.v.

Syrupi roſati, Sacchari albi ana ℥.viij.

Fiat electuarium. Seruatur in uaſe fictili uitrato per annos duos. * Triſtibus, melancholicis, imbecillo uentriculo, deliquio animi à corde nato ſuccurrit: eos qui ex diutino morbo extenuati & imbecilles ſunt, corroborat: memoriam amiſſam recuperat, ſenſus acuit, comitialibus & aſthmaticis prodeſt, omnemq; cerebri debilitatem aufert. Nicolaus.

Theriaca diateſſeron.

℞. Gētianæ, Baccarū Lauri, Myrrhæ, Ariſtolochiæ rotundæ ana ℥.ij. B

Mellis deſpumati ℔.ij.

Miſce, & ſerua ut ſuprà. Datur ab aureo dimidio ad aureum unum. * Ad affectus frigidos, tum cerebri, ut epilepſiam, paralyſim, ſpaſmum Cynicum: tum uentriculi, ut inflationem, & ab ea dolorem, tardam coctionem: tum denique hepatis, ut hydropem, cachexiam, obſtructionem. Præterea morſus ſcorpionis, & potioni ueneni confert. Meſues.

DE ELECTVARIIS CALFACIENTIBUS pectus.

Diaireos ſimplex, magiſtralis.

℞. Ireos ℥.ß.

Sacchari candi, Spec. Diatingaranthi frig. ana ʒ.ij.

Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.

Fiat confectio.

Diaireos Salomonis.

℞. Ireos ℥.j.

Pulegij, Hyſſopi, Glycyrrhizæ ana ʒ.vj.

Tragacanthæ, Amygdal. amararum, Pinearum, Cinnamomi, Zingiberis, Piperis, ana ʒ.iij.

Caricarum, Paſſularum enucleatarum, Carnium Dactylorum ana ʒ.iij.ß.

Styracis.

A. Styracis calamitæ rubeæ ℥.ij.℈.j.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Conſeruatur per annum. * Tuſsiculoſis, difficulter ſpirantibus auxiliatur, abſciſſæ uocis iacturam reſarcit, quæ refrigeratione contracta ſit. Nicolaus.

Diapenidion.

℞. Penidiarum ℥.ij.ʒ.ß.
Pinearum, Amygdal. dulcium, amararum, Papaueris albi ana ʒ.iij.℈.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Zingiberis, Succi Glycyrrhizę, Tragacanthę, Gummi Arabici, Amyli candidiſsimi, Sem. enucleati Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonis ana ʒ.j.ß.
Caphuræ G.vij.
Syrupi uiolati quantum ſufficit.

Fiat electuarium, in uaſe fictili uitrato conſeruandum per annum. * Valet aduerſus omnem thoracis noxam, tuſsim à frigore contractam, uocis iacturam: tabidis deniq; & purulenta excreantibus ſuccurrit. Nicolaus.

Diatragacanthum calidum.

℞. Gummi tragacanthæ, Hyſſopi ana ℥.iiij.
Pineorum nucleorum, Amygdal. ambarũ purgatarũ, Sem. Lini ana ʒ.vj.
B Sem. Fœnogræci, Cinnamomi ana ℥.ß.
Glycyrrhizę raſæ, Succi Glycyrrhizę, Zingiberis ana ʒ.ij.
Sacchari quantum ſufficit.

Fiat electuarium per annum conſeruandum. * Valet tuſsientibus ex frigido phlegmate, & non ualentibus eijcere, aſthmaticis, empycis anheloſis, ſuſpirioſis, peripneumonicis, phthiſicis, & ad omnem coarctationem pectoris: ſtomachum confortat, digeſtionem procurat. Nicolaus.

Diahyſſopum.

℞. Hyſſopi, Ireos, Thymi, Melanopiperis ana ʒ.xxx.
Pulegij, Thymbræ, (eius loco ſume Satureiam) Rutę, Cyamini ana ʒ.xx.
Carnium Dactylorum, Tragacanthæ, Glycyrrhizæ, Caricarũ pinguium, Paſſularum enucleatarum, Fœniculi ana ʒ.x.
Zingiberis, Aniſi, Carui, Sem. Liguſtici, Mellis uel ſacchari q.ſ.

Fiat electuarium, in uaſe fictili uitrato conſeruandum. * Hoc accommodatum eſt ad capitis querelam ex frigido: uuam exiccat, arterias purgat, tuſsim compeſcit, omnes frigiditates pectoris & ſtomachi emendat, digeſtionem procurat, pleuriticis & empycis mirabiliter opitulatur. Nicolaus.

Diapraſsium.

℞. Praſsij ʒ.v.ß.
Tragacanthæ, Pinearum mundatarum, Amygdalarum dulcium, Piſtacio-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0497-5

rum, Carnium Dactylorum, Caricarum pinguium, Paſſularum enucleatarum ana ʒ.iij.ß. A

Cinnamomi, Caryophyl. Nucis Moſchatę, Macis, Ligni aloës, Galágę, Spicę Indicę Zingiberis, Zedoarię, Glycyrrhizæ, Rhapontici, Anacardij, Storacis calaminthę, Galbani, Terebinthinę, Maſtiches, Myrrhę, Ireos, Ariſtoloch. rotũdę, Cort. rad. Capparis, Gẽtianę, Melanopiperis, Aniſi, Fœniculi, Anethi, Apij, Petroſelini Macedonici, Saxifragiæ ana ʒ.ij.

Hermodactylorum, Origani, Peucedani, Schœnanthi, Cardamomi, Leucopiperis, Carui, Liguſtici, Vincentoxici ana ʒ.j.ß. G. ij.ß.

Balſamitę, id eſt, menthę aquaticę, Pulegij, Dictamni Cretici, Coſti, Pyrethri, Satureiæ, Baſiliconis, Pęoniæ, Macropiperis, id eſt, piperis longi, Amomi, Orobi, id eſt, erui ana ʒ.j. G.ij. & tertiam partem alterius.

Xilobalſami, id eſt, ligni Balſami, Caſsiæ fiſtulæ, Corallij, Raſuræ Eboris, Carpobalſ. id eſt, ſemin. Balſami, Dauci ana ʒ.ß. (*Daucus Creticus eligẽdus.*)

Moſchi, Ambrę, Oſsis cordis ceruini ana G.xiiij.

Mellis deſpumati quod ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur in uaſe fictili uitrato, ad annos duos. * Sanat capitis uertigines, oculorum caligines abſtergit, palatum & arterias purgat, diſtillationem uuę aſtringit, dentium dolorem mitigat, aſthmaticis & ſpirioſis peculiariter opitulatur: pectoris & pulmonis cauſas facilè amputat, ſtomachi & hepatis dolorem & debilitates ſedat, ſpleneticorum & pleureticorum anguſtias paragorizat, omnium interaneorũ uitijs prodeſt, inflationes & torſiones ab eis aufert. Nephriticos, calculoſos, ſtrangurioſos & colicos purgat, & dolorem releuat: ſæpius autem ſumptũ, colorem pallidum emendat, menſes deducit, & in ordinẽ debitum redigit. Typos quotidianarios & quartanarios reprimit. Qui autem hoc electuario uſus fuerit, à multis conſeruabitur morbis. Nicolaus. B

Diacalaminthon.

℞. Calaminthæ montanę, Calaminthę campeſtris, Seſelios, Petroſelini Macedonici ana ʒ.vj. Zingiberis ʒ. iij.

Apij, id eſt, ſeminis Apij, Comarum Thymi ana ʒ.ij.

Liguſtici ʒ. vj.

Piperis, id eſt, piperis nigri ʒ.xij.

Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. * Auxiliatur ijs quos cibi faſtidium urget, appetentiam reuocans: ægrè quoq; ſpirantibus, uentriculo refrigerationem ſentienti, & flatibus diſtento confert. Meſues.

Diacalaminthon aliud.

℞. Calaminthæ, Pulegij, Petroſelini, Seſelios ana ℥.j.

Apij,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0498-1 DFG

A Apij, Cacuminum Thymi ana ℥. ij.
Libyſtici ſeminis ℥. viij.
Piperis ℥. xxiiij.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Craſſa & lenta attenuat & diſcutit, urinas mouet, ac muliebres menſes. Galenus.

Diathamaron.

℞. Anthophyllorum, Zingiberis ana ʒ. v. ℈. j. G. xvj.
Cinnamomi, Carnium Dactylorum, Caryophyllorũ ana ʒ. iiij. ℈. j. G. xvj.
Galangæ, Spicæ Indicæ, Zedoariæ, Coſti, Pyrethri, Corallij albi, rubei, Rheupontici, (accipiatur rhabarbarum ſic uocatum) Saliuncæ, Tragacanthæ, Anacardij, Oſsium dactylorum, Carpobalſami, Aniſi, Baccarum Iuniperi, Leucopiperis, Macropiperis ana ʒ. j. ℈. ij. G. viij.
Limaturæ auri puri, argenti meri, Oſsium de corde cerui ana ℈. ij. ß.
Raſurę Eboris, Moſchi ana ℈. j. G. vij.
Ambræ ℈. j.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Datur ʒ. iij. manè uel ueſperi cum uino. * Efficaciter prodeſt difficulter ſpirantibus, arteriacis, tuſsientibus, tabidis, & omni thoracis & ſtomachi offenſæ, aquę ſubter cutem fuſæ, renum doloribus: B uoluptatem parit, corporaq́; ſaginat. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS CALEFACIENTIBUS COR.

Aromaticum roſatum Gabrielis.

℞. Roſarum rubearum ʒ. xv.
Glycyrrhizę raſę ʒ. vij.
Ligni aloës, Santali Machoziri ana ʒ. iij.
Cinnamomi electi ʒ. v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ. ij. ß.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥. ij. ℈. ij.
Nucis moſchatæ, Cardamomi minoris, Galangæ ana ʒ. j.
Spicę Indicę, Ambrę griſeę ana ℈. ij.
Moſchi ℈. j.

Trita & in puluerem redacta permiſcentur cum
Syrupi roſati, Syrupi è cort. Citri, Sacchari albi ana ℥. ix.

Coque, fiat electuariũ iuſtę conſiſtentiæ. Seruatur per annũ, & ultrà in uaſe fictili uitrato. * Cerebrum, cor, uentriculum & omnia nutritioni famulátia membra roborat, appetentiam excitat, cõcoctionem iuuat, uiſcerum excrementoſam

mentoſam humiditatem abſumit, ac ex morbo cõualeſcentibus auxiliatur. A

Aromaticum caryophyllatum.

℞. Caryophyllorum ʒ.vij.
Macis, Zedoarię, Galãgę, Santali Machoziri, Trochiſcorum diarrhodon, Cinnamomi, Ligni aloes, Spicę Indicę, Piperis longi, Cardamomi maioris ana ʒ. j.
Roſarum ʒ.iiij.
Glycyrrhizæ raſæ, Gallæ Moſchatæ uerę ana ʒ.ij.
Folij, (ſumatur eius loco caſia lignea uera, aut duplex pondus Cinnamomi) Cubebarum ana ℈.ij. G.v.
Ambrę ʒ.j. Moſchi ℈.ß.
His tenuiſsimè tritis, & cum
Syrupi è citro, Sacchari albi ana quantum ſufficit,
permiſtis, fiat electuarium. * Cor, uentriculum, & reliqua nutritionis membra roborat, nauſeam & uomitum reprimit, flatus diſsipat, putredinem humorum in uentriculo arcet. Meſues.

Dianthon.

℞. Florum Roriſmarini ℥. j.
Violarum, Roſarum, Glycyrrhizę ana ʒ.vj.
Caryophyllorum, Spicę Indicę, Nucis Moſchatæ, Galangę, Cinnamomi, Zingiberis, Zedoarię, Macis, Ligni aloës, Cardamomi, Aniſi, Anethi (uidelicet ſeminis) ana ℈.iiij. Mellis quantum ſufficit. B
Fiat electuarium. * Prodeſt pręter rationem tribulatis, cardiacis: animi lętitiam auget. Eos roborat, qui à longo morbo debiles adhuc ſeſe recolligũt: uentriculum perpulchrè emendat. Nicolaus.

Diaxyloaloës.

℞. Ligni aloës crudi, Roſarum ana ℥.j.
Caryophyllorum, Spicę Indicę, Macis, Nucis moſchatę, Gallę moſchatæ Meſ. Cubebarum, Cardamomi maioris, minoris, Maſticis, Cinnamomi, Cyperi, Schœnanthi, Zedoarię, Been albi, rubri ana ℥.ß.
Folij, aut Macis, ſiue Spicę nardi, Sętę crudę, Margaritarum, Corallij rubei, Carabæ, Foliorum Citri, Cort. Citrei mali, Ocimi Caryophyllati, Siſymbrij, Menthę ſiccæ, Sampſuci, id eſt, Maioranæ, Piperis longi, Zingiberis ana ʒ.iiij.
Moſchi boni ℈.j. Ambræ ʒ.j.ß.
Mellis Emblicorum, Miuę aromatizatę ana q.ſ.
Fiat electuarium. Doſis à ʒ.j. uſque ad ʒ.iij. * Prodeſt malis uentriculi, cordis, & iecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctionique. Oris fœtorem abigit, lęticiamq; parit. Meſues.

Diamar-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0500-5 DFG

A

Diamargaritum calidum.

℞ Margaritarum non perforatarum, Pyrethri ana ℥.j.
Zingiberis, Maſtiches ana ℥.iiij.
Zedoariæ, Doronici, Seminis Apij, Radicis Thapſiæ, Cardamomi, Nucis moſchatæ, Macis ana ℥.ij.
Been rubei, Piperis, Macropiperis ana ℥.iij.
Cinnamomi ℥.v.
Sacchari quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur annis duobus uel tribus. * Valet mulieribus: rectificat enim diſpoſitionem matricis, & uentriculorum earum. Auicenna.

Electuarium de gemmis.

℞. Margaritarum albarum ℥.iij.
Saphyri, Hyacinthi, Sardæ, Granatorum, Smaragdi ana ℥.j.ß.
Zedoariæ, Doronici, Corticũ Citrei mali, Macis, Seminis Ocimi ana ℥.ij.
Coralliorum rubeorum, Charabę, Limaturæ Eboris ana ℥.j.℈.ij.
Behen alb. & rub. Caryophyllorum, Zingiberis, Piperis longi, Spicæ Indicæ, Folij, Croci, Heyl, id eſt, Cardamomi ana ℥.j.
Trochiſci diarrhodon, Ligni aloes ana ℥.v.
Cinnamomi, Galangæ, Zurumbet ana ℥.j.ß.
B Foliorum auri & argenti ana aur.ß.
Moſchi boni ℥.ß.
Ambræ ℥.ij.

Confice cum melle Emblicorum, & colato melle roſato ana quantũ ſufficit. Datur ab aureo ſemiſſe ad aureum unum, cum aqua bugloſſæ. * Malis cordis, uẽtriculi, cerebri, iecinoris, & uteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animę, ac concoctioni: triſticiam deniq; citra cauſam ortã amouet. Meſues.

Electuarium lætificans.

℞. Florũ Ocymi caryophyllati, Croci, Zedoariæ, Ligni aloes, Caryophyllorum, Corticũ Citrei mali, Galangæ, Macis, Nucis moſchatæ, Storacis Calamithæ ana ℥.ij.ß.
Aniſi, Raſuræ Eboris, Thymi, Epithymi ana ℥.j.
Camphoræ, Moſchi, Ambræ, Margaritarum perforatarũ, Oſsium de corde cerui ana ℥.ß.
Auri foliati meri, id eſt, puriſsimi, *feingolo*, Argẽti foliati meri ana ℈ j.
Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.

Fiat confectio ſolida. Si uerò uolueris facere in forma liquida, ſiue opiatæ, tunc adde

Succi Cydoniorum, Pomorum odoratorum dulciũ, Borraginis, Vini ueteris optimi, ana partes æquales, in tanta menſura, quanta deſpumando &

decoquendo ſaccharo ſatis fuerit. Nulla enim aqua ſaccharum diſſolui aut A
decoqui ad ſpiſsitudinem debet in hac confectione. * Læticiam,colorisq;
bonitatem efficit,concoctionem iuuat,& canitiem arcet. Galenus.

Electuarium lætificans.

℞. Seminis Meliſſæ, Corticum Citrei mali, Caryophyllorum, Gallæ moſchatæ Meſuæ, Maſtiches, Croci, Cinnamomi, Nucis Moſchatæ, Cardamomi maioris, Ne remiſc. pro quo poteſt ſemen pæoniæ accipi, Been albi, rubei, Zedoariæ, Doronici, Seminis Ocimi garyophyllati ana ℥.ß.℈.j.G.iiij.

Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.

Fiat confectio in tabulis. Si uerò uolueris forma electuarij, ea ſyrupo ſequenti excipies, qui

℞. Myrobal. Chebularum n.xx. Myrobal. Emblicarum n.xxx.

Trita, & in ℔ iij aquæ communis, ad duarum tertiarum conſumptionem, cocta percolabis. Colaturæ addes

Mellis deſpumati ℔.ij.

Coque, fiat ſyrupus, quo prædicta excipies, & fiet electuarium. * Ad affectus cordis, uentriculi, iecoris, quas partes etiam roborat, admodum cõfert: palpitationem cordis emendat, ualenter exhilarat, & coctionem iuuat, coloremq; uiuidum efficit. Rhaſis.

Electuarium lætificans, aliud. B

℞. Roſarum, Ligni aloes ana ʒ.v.

Macis, Nucis moſchatæ, Gallæ moſchatæ, Cardamomi utriuſq; ana ʒ.ij.

Cinnamomi, Croci ana ʒ.ij. Cyperi ʒ.v.

Caryophyllorum, Maſtiches, Spicæ nardi, Aſari ana ʒ.iij.

Melle emblicarum excipe.

Moſchi G.xv. aromatiza.

Datur à ʒ.j. ad ʒ.iij. Ad eadem ad quæ præcedens ualet. Meſues.

Confectio liberantis.

℞. Radicum Tormentillæ, Seminis Acetoſæ, Endiuiæ, Coriandri præparati, Citrei mali ana ʒ.j.ß.

Santalorum omnium, Dictamni albi ana ʒ.j.

Boli armeni præparati, Terræ ſigillatæ (loco eius, bolus leuãticus, id eſt, Orientalis ſumatur) ana ʒ.iij.

Margaritarũ, Corallij albi, rubei, Carabæ, Raſuræ Eboris, Spodij, id eſt, Eboris uſti, de quo in fine: Oſsium de corde cerui, Been albi, rubei, Doronici, Cardamomi, Cinnamomi, Macis, Ligni aloes, Caſiæ ligneæ, aut ſuccedaneũ eius, Croci, Zedoariæ ana ʒ.ß.

Smaragdi (loco eius, hyacinthi aut granati) Hyacinthi, Granati, Serici crudi torrefacti & inciſi ana ℈.j.

Penidij, Sacchari candi ana ℈.ij.

Florum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0502-6 DFG

A Florum Nenupharis,Bugloſſæ,Roſarum ana ℈.j.
Caphuræ G.vij.
Moſchi,Ambræ ana G.iij.
Sacchari albi quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Contra peſtem plurimum ualet: tutatur corpus ne lædatur à peſtifero aere, & præſeruat humores à corruptione.

Confectio cordialis.

℞. Margaritarum,Spodij, (id eſt Eboris uſti) Granatorum uerorũ, Cinnamomi,Tormentillæ,Boli Armeni ana ʒ.iij.
Santalorum omnium,Raſuræ Eboris,Vnicornu ana ʒ.ij.
Hyacinthorum,Saphyri,Coralli albi,rubri, Charabæ albi, Valerianæ ueræ,Dictamni,Zedoarię Ligni aloes ana ʒ.j.
Terrę ſigillatę ʒ.j.℈.ij.
Serici crudi,torrefacti modicè ℈.ij.
Oſsis de corde cerui ℈.j.ß.
Been albi,rubri ana ℈.ij. Fol.auri n.v.
Moſchi,Ambræ ana G.x.
Sacchari albi quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Præſeruat cor in peſte.

COR quoq; CALFACIVNT,roborantq́;,Diambra,Diamoſchum dul
B ce & amarum,Pririſarcoticum,&c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS EXCALFACIENTIbus uentriculum.

Diagalanga.

℞. Galangę,Ligni aloes ana ʒ. vij.
Caryophyllorum,Macis,Liguſtici ana ʒ.ij.
Zingiberis,Macropiperis,Leucopiperis, Calami aromatici, Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Calaminthę ſiccæ,Menthę ſiccę,Cardamomi maioris, Spicę Indicę,Seminis Apij,Fœniculi,Aniſi,Carui ana ʒ.j.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Valet aduerſus craſsiores flatus,acidos ructus, prauámq; concoctionẽ: itẽ actiones uentriculi & iecoris à frigiditate impeditas robuſtiores reddit,eaſdemq; emendat. Meſues.

Dianiſum.

℞. Sem.Aniſi ℥.ij.ß.
Glycyrrhizæ raſę,Maſticis ana ℥.j.
Sem.Carui,Fœniculi,Macis,Galangę, Zingiberis,Cinnamomi ana ʒ.v.
Piperis nigri,albi,longi,Caſię Pyrethri,Calaminthæ ana ʒ.ij.
Cardamomi maioris ana ʒ.j.ß.

Caryophyllorum, Cubebarum, Croci, Spicę Indicę ana ʒ.j.ß. A
Sacchari albi ℥.v.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Intemperiem frigidam uentriculi à pituita cruda, uel etiam flatibus ſanat, & tuſsim diuturnam à frigida cauſa genitam Meſues.

Diacuminum.

℞. Cymini pridie in aceto macerati, deinde ſiccati ʒ.x.
Zingiberis, Cinnamomi ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Ligni aloes, Macis ana ʒ.ij.ß.
Galangę, Piperis longi, Cardamomi ana ʒ.ij.
Moſchi ℈.ß.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium forma conuenienti. Conſeruatur annis duobus. * Ventriculum & uiſcera reliqua calefacit: concoctionem iuuat: flatus in dictis uiſceribus natos diſsipat. Meſues.

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto pręparati ʒ.viij.℈.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Zingiberis, Piperis nigri ana ʒ.ij. G.v.
Galangę, Thymbræ, Calaminthes, Ammi, Liguſtici ana ʒ.j. G.xviij. B
Piperis longi ʒ.j.
Spicę nardi, id eſt, Indicę, Cardamomi, Nucis moſchatę ana ℈.ij.ß.

Omnibus tritis, & in puluerem redactis, mellisq; deſpumati q.ſ. exceptis, fit electuarium. Seruatur ad annos duos in uaſe fictili uitrato. Fit etiam forma ſolida cum ſaccharo, hoc eſt, ad ſingulas ſpecierum dimidias uncias, libram ſacchari commiſcendo. * Confert frigiditati thoracis, ſtomachi, inflatis, colicis, febre quartana laborantibus, & uentriculi coctionem iuuat. Nicolaus.

Diacinnamomum.

℞. Cinnamomi ʒ.xv.
Caſsię, Cimini, Rad. Enulę ana ℥.ß.
Galangæ ʒ.vij.
Caryophyllorum, Piperis longi, Cardamomi maioris, minoris, Zingiberis, Macis, Nucis moſchatę, Ligni aloes ana ʒ.iij.
Croci ʒ.j.
Sacchari ℥.v.
Moſchi ℈.ij.
Excepta mellis deſpumati ℔.ij.℥.viij.

Coque, fiat electuarium. * Concoctionem iuuat, etiam pituitę putredinem prohibet, diſtributionem alimenti in corpus promouet. Meſues.

Diazin-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0504-8

A *Diazingiber.*

℞. Zingiberis, Galangæ, Caryophyllorum, Cinnamomi, Nucis moſchatę, Granorum paradiſi, Piperis longi, Macis, Cardamomi, Spicæ Indicæ, Rhabarbari, Roſarum rubrarum ana G.xv.

Pinearum mundatarum ℥.ß.

Piſtaciorum ʒ.ij.

Aniſi, Fœniculi, Glycyrrhizæ raſæ, Croci ana ʒ.ß.

Sacchari albi quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Conſeruatur per annum. * Stomachum confortat, digeſtiuam uirtutem adiuuat, uitio pectoris ex frigiditate ualet, renes confortat, libidinem potenter incitat. Nicolaus.

Diaſpoliticum.

℞. Cumini in aceto macerati & uſti, Piperis longi, Comarum rutæ ana ℥.j.

Nitri ℥.ß.

Terantur craſsius, & cum mellis deſpumati, quod ſatis eſt, fiat electuarium in bona forma. * Aluum deijcit, cibos qui in uentre corrupti ſunt, educendo: ijsq́; conuenit, quibus uenter frigidus eſt, aut ad frigus propenſior: ſiquidem pituitam extenuat, & ſpiritum flatulentum expellit. Galenus.

Diatrion pipereon.

B ℞. Piperis nigri, albi, longi ana ʒ.l.

Aniſi, Thymi, Zingiberis ana ℥.j.

Mellis quantum ſatis eſt.

Fiat electuarium. Recipit etiam uniuſcuiuſq; generis piperum ℥.iij. * Vẽtriculi refrigerationibus, acido ructui, quartanis, reſolutis, iecinoroſis, & inflationibus auxiliatur. Galenus.

Aliud.

℞. Trium piperum ana ʒ.v.

Zingiberis, Thymi, Aniſi ana ʒ.ij.

Spicæ nardi, Ammi, Amomi, Cinnamomi ana ʒ.j.

Caſiæ, Sem. Apij, Seſeleos, Aſari, Rad. Enulæ ana ʒ.ß.

Mellis quantum ſufficit. Fiat electuariũ. * Hoc magis fluxionibus, quę à capite ad thoracem deſcendunt, conuenit. Meſues.

Electuarium ex citro.

℞. Corticum Citri aur. xx.

Caryophyllorum, Ligni aloes, Cinnamomi, Macis, Galangæ ana ʒ.ij.

Cardamomi, Zingiberis ana ʒ.j.

Moſchi ʒ.v.

Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Datur ad ℥.v. * Cor & uentriculum roborat, coctionem

 iuuat,

iuuat, oris halitum commendat, flatus craſſos diſsipat. Meſues. A

Electuarium de baccis lauri.

℞. Fol. Rutæ, Sem. Ammi, Cymini, Nigellæ, Liguſtici, Carui, Dauci, Origani, Amygdal. amararum, Piperis nigri, longi: Menthaſtri, Baccarum Lauri, Caſtorij ana ʒ.ij.

Sagapeni ℥.ß.

Opopanacis ʒ.iij.

Mellis ℔.j.℥.iiij.

Tritis diligenter quæ trituranda ſunt, fiat electuarium: deinde addantur lachrymæ in uino diſſolutæ. * Valet ad colicam & iliacam paſsionem, & doloribus inteſtinorum ex cauſa frigida, uel flatuoſa. Rhaſis.

Roſata nouella.

℞. Roſarum, Sacchari Glycyrrhizæ ana ℥.j.ʒ.j.℈.ij.ß.

Cinnamomi ʒ.ij.℈.ij.G.ij.

Caryophyllorum, Nardi, id eſt, ſpicæ Indicæ, Zingiberis, Galangæ, Nucis moſchatæ, Zedoariç, Storacis calamithæ, Cardamomi, Sem. Apij ana ℈.j.G. (viij.

Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. * Confert apprimè calori & ſiccitati ſtomachi, cordis, hepatis & pulmonis: ſitim compeſcit & uomitum: abſcindit debilitatem ſtomachi, aſtringit laxa: cordiacis ſubuenit, ſudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat. Nicolaus. B

DE ELECTVARIIS EXCALFACIENTIbus hepar.

Dialacca.

℞. Laccæ lotæ, Rhabarbari ana ʒ.iij.

Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Maſticis, Sem. Apij, Succi Abſinthij, Succi Eupatorij, Ammi, Sabinæ, Amygd. amararum, Coſti, Myrrhç, Rubiç, Fœniculi, Aniſi, Aſari, Ariſtolochiæ rotundæ, Gentianæ, Croci, Cinnamomi, Hyſſopi, Caſsiç, Schœnanthi, Bdellij ana ʒ.j.ß.

Piperis, Zingiberis ana ʒ.j.

Myrrham & bdellium in uino infunde, cætera tenuiſsimè tere, & melle deſpumato quantum ſatis eſt, excipe: fiat electuarium. * Ventriculum & hepar roborat, hepatis obſtructiones aperit: eius ſcirrhum diſſoluit, & ex his naſcentem cachexiam & hydropem ſanat, urinas mouet, lapidemq́; renũ & ueſicæ frangit. Meſues.

Diacurcuma.

℞. Tracacanthæ ʒ.j.

Croci, Aſari, Sem Petroſelini, Apij, Dauci, Aniſi ana ʒ.iiij.

Rhabarbari optimi, Mei, Spicæ nardi, id eſt, Indicç ana ʒ.vj.

Coſti,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0506-9

A Coſti, Myrrhæ, Caſiæ, Schœnanthi, Carpobalſami, Rabiæ tinctorum, Succi Abſinthij, Succi Eupatorij, Olei Balſami ana ʒ.ij.
Calami aromatici, Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Scordij, Ceterach, id eſt Aſpleni, Succi Glycyrrhizę ana ʒ.ij.ß.
Trita, & mellis deſpumati quantum ſufficit, excepta, fiat electuarium. * Vẽtriculi, iecoris, lienis morbos frigidos, ob idq́; diuturnos ſanat: & hinc orta ſymptomata, ut hydropem, cachexiam, colorem corporis fœdum, humorũ in uentriculo corruptelam, renum & ueſicæ uitia frigida, urinamq́; euocat. Meſues.

Diacurcuma minor.

℞. Spicæ nardi, Myrrhæ, Caſiæ, Croci, Schœnanthi, Coſti, Cinnamomi ana ℥.j.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.
Fiat electuarium. * Idem pollet quod ſuperior, ſed imbecillius. Meſues.

Cyphoides.

℞ Pulpæ paſſarum pinguium ℥.iij.
Croci, Calami aromatici, Bdellij ana ʒ.ij.ß.
Caſiæ, Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Spicæ nardi ʒ.iij.
B Schœnanthi ʒ.ij.ß.
Myrrhę ʒ.iiij.
Rad. Aſpalathi ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.iiij.
Mellis, Vini ana quantum ſufficit.
Coque, fiat electuarium, ut artis eſt. * Ad hepaticos, & thoracis affectiones utilis eſt. Andromachus.

Diacoſtum.

℞. Coſti cãdidi aromatici amari, Caſsiæ ligneę uerę, Cinnamomi ana ʒ.v.
Sem. Apij, Aniſi, Schœnanthi, Rhabarbari ana ʒ.iij.
Aſari ʒ.iiij.
Croci, Ariſtolochiæ rotundæ, Myrrhæ ana ʒ.j.
Sacchari uel mellis quantum ſufficit.
Fiat electuarium. Seruatur per annum. * Valet ad dolorem uiſcerum, & oppilationem in eis, & ad principium hydropis. Meſues.

Confectio Rauedſeni.

℞. Rhabarbari, Succi Eupatorij, Succi abſynthij ana ʒ.v.
Myrrhæ, Croci ana ʒ.j.
Spicę nardi, Aſari, Caſiæ, Scœnanthi, Fumarię, Sem. Aniſi, Apij, Amygdal. amar. ana ʒ.ß.

Mellis

Mellis deſpumati quantum ſufficit. A

Fiat electuarium. * Obſtructiones potenter aperit, & inde natos affectus, icterum, febres putridas etiam inueteratas, formæ corruptionem ſanat. Meſues.

HEPAR quoque EXCALFACIVNT, Diacinnamomū, Diacalamenthum: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS EXCALFACIENTIbus ſplenem.

Diacapparis.

℞. Capparis ℥.iiij.

Scillæ, Aſari, Centaureæ, Pyrethri, Piperis nigri, Thymi, Apij, Seminis Gith, Agrimoniæ radicis ana ℥.j.

Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Ad uitia ſplenis ualet. Gilbertus de Anglia.

SPLENEM quoq; EXCALFACIVNT, Diacoſtum, Diacalamenthū, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS EXCALFACIENtibus matricem.

Electuarium ducis. B

℞. Aniſi ʒ. ij. G. xv.

Glycyrrhizæ, Maſticis ana ℈. ij. G. v.

Chamædryos, Cinnamomi, Zingiberis, Galangæ, Fœniculi, Carui ana ℈. j. G. xv.

Xylocaſsiæ, Calaminthæ, Dauci, Pyrethri, Piperis albi, Piperis longi, Cy-
peri, id eſt, rotundi, Schœnanthi, Ireos, Amomi, Folij, Aſari ana ℈. j.

Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Croci, Gummi Arabici, Tragacanthæ, Sem. A-
nethi, Calami aromatici, Cubebarum, Caryophyllorum, Carpobalſami, Car
damomi, Liguſtici, Seminis Oluſatri, Baccarum Iuniperi, Seſeleos, Penta-
phylli, id eſt, rad. eius, Sem. Aſparagi, Sem. Citri, Acori, Ammios, Rhabarba-
ri, Nucis moſchatæ, Ligni aloes, Baſilici caryophyllati, Milij ſolis, Sem. Saxi-
fragiæ, Nucleorum ſem. Citrulli, Nucleor. ſem. Cucumeris, Nucleor. ſem. Me
lonis, Nucleor. ſem. Cucurbitę, Sem. Scariolę, Petroſelini Macedonici, Been albi, rubri, Storacis calamitæ ana ℈. ß. G. v.

Penidiorum ℥. iiij. ℈. ij. ß.

Sacchari, uel mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Conſeruatur per annos tres. * Valet ad indigeſtionem & uentoſitatem ſtomachi & inteſtinorum, & ilei dolorē & lapidis. Nicolaus.

Electuarium ex aſa.

℞. Liquoris Cyrenaici, Piperis, Myrrhę, Fol. Rutæ ana ℥. ß.

Mellis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0508-1
DFG

A Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Datur à ʒ.j. ad aureum unum, in febre cum oxymellite per horam ante acceſsionem, contra uenenum cũ uino calido. * Ad febres antiquas, & circuitu repetentes, ut quartanas, quotidianas, ſomnum grauẽ, tremorem, uenenoſos morſus. Meſues.

MATRICEM quoq; EXCALFACIVNT, Diambra, Diacalamenthũ, Electuarium de gemmis, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIB. CAPVT.

Diacodion.

℞. Capitum papaueris flaccidorum n.x.
Aquæ cœleſtis ſextarium j.

Coquantur ad tertias: id eſt, tandiu, uſquequò tertia pars aquæ ſuperſit. Colaturæ expreſſæ adde,

Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥.iij.
Mellis optimi ℥.j.

Coquantur ad perfectionem: deinde addantur,

Acaciæ liquidæ, Hypociſthidis, Croci, Myrrhæ, Balauſtiorum ana ʒ.j.
Ramich ʒ.iiij.

Fiat electuarium: conſeruatur per annos tres. * Confert eis quibus ex capi
B te ad pectus & ad pulmonem ſubtiles catarrhi defluunt, & ſunt cauſa tuſsis. Meſues.

Diacodion aliud.

℞. Capitum papaueris, neq; perquàm uiridium, neq; etiam ariditate exuctorum n.xiij.
Roſarum ℈.j.ß.
Croci, Acaciæ, Glycyrrhizæ ana ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ß.
Cinnamomi, Hali, Hypociſthidis, Balauſtiarum ana ʒ.j.
Myrti, Dauci ana ℥.j.
Coralli cãdidi, rubri, Rhus culinarij, Sãguinis dracõis, Flo. Altheę ana ℈.j.
Sem. Portulacæ ℈ j.ß.

Capita papaueris in cœleſti imbre ſufficienti duos dies macerato: poſtridie ad tertias coquito, & decoctum expreſſum ad iuſtam conſiſtentiam coquito cum Mellis optimi ℔ ij. Poſtremò depoſito ab igne uaſe, ſpecies ſubtiliſsimè tritas adijcito, & bene unito. * Auxilio eſt cœliacis, dyſentericis, leuitati inteſtinorum, alui profluuio, cum aqua cœleſti, in qua ſpodiũ inferbuerit, aut ſuccinum torrefactum, uel cum ſtillatitio roſarum liquore. Actuarius.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIB. PECTVS.

Diapapauer.

℞. Succi Liquiritiæ, Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.x.

Sem. Papaueris albi, Penidiorum ana ʒ.xx. A
Amygdal. dulc. mundat. ʒ.x.
Amyli, Sem. Citoniorum, Portulacæ ana ʒ.v.
Sem. Melonis, Cucurbitæ, Cucumeris, Lactucæ, Maluæ ana ʒ. viij.
Fac puluerem, confice cum ſyrupo uiolarum uel ſapa. * Mirabiliter prodeſt hecticis, phthiſicis, nimium uielantibus. Nicolaus.

Diatragacanthum frigidum.

℞. Tragacanthæ albiſsimæ ℥.ij.
Gummi Arabici ℥.j.ʒ.ij.
Amyli, Glycyrrhizæ, Sem. Cucurbitæ mundat. Cucumeris, Citrulli, Melonis ana ʒ.ij.
Caphuræ ℈.ß.
Penidiorum ℥.iij.
Sacchari albi quantum ſufficit.
Fiat electuarium. conſeruatur per annum. * Medetur omnib. pulmonum & thoracis uitijs aridis, maximè tabidis, macie cõfectis: inflammatione lateris laborantib. omnibusq; tuſsibus calidis & ſiccis, exaſperationi linguę & faucium, deuoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quoad liquefactũ perfectè exugatur. Nicolaus. B

Diapenidion ſine ſpeciebus calidis.

℞. Penidiorum ℥. ij. ʒ. ß.
Pinearum, Amygdal. dulc. Papaueris albi ana ʒ. iij. ℈.j.
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ, Gummi Arabici, Amyli, Sem. Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonis ana ʒ.j.ß.
Caphurę G.vij.
Sacchari albi quantum ſufficit.
Fiat electuarium. * Valet aduerſus omnem thoracis noxam, tuſsim, uocis iacturam: tabidis deniq; & purulenta excreantibus ſuccurrit. Nicolaus.

Electuarium reſumptiuum.

℞. Roſarum, Glycyrrhizæ, Sacchari ana ʒ.ij.G.v.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ.ij.℈.ij.
Santali albi, rubri ana ʒ.j.℈.j.
Papaueris albi, Succi Glycyrrhizæ, Amyli, Sem. Portulacæ, Lactucæ, Scariolæ ana ʒ.iij.
Caryophyllorum, Spodij, Cinnamomi ana ʒ.j.
Zedoariæ, Zingiberis, Styracis calamitæ ana ʒ. ij.
Croci G.v.
Penidiorum ℥.ß.

A Sem.Cucurbitę mundat.Citrulli, Cucumeris,Melonis ana ʒ.ij.
Sem. Citoniorum ℈. ij.
Amygdal.dulcium,Pineorum nucleorum,Berberis, Sem.Maluæ,Coti ſiue Bombacis,Violarum,Sebeſten ana ʒ.ij.
Syrupi uiolati quantum ſufficit.

Fiat electuarium *.Reſtaurat humiditatem radicalem, lenit, humectat, nutrit,& confortat,aperit poros,obſiſtit choleræ,ſedat febrem,tuſsim,& ſitim, reſtituit integras uires,& priſtinam ſanitatem extenuatis,conſumptis & hecticis. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIbus cor.

Diarrhodon Abbatis.

℞.Santali albi,rubri ana ʒ.ij.ß.
Tragacanthæ,Gummi Arabici,Spodij ana ℈.ij.
Aſari,Maſticis, Spicæ nardi,Cardamomi,Succi Glycyrrhizę,Croci,Sem. Cucurbitæ,Citrulli,Cucumeris, Melonis,Papaueris albi ana ℈.j.
Margaritarum,Oſsis de corde cerui ana ℈.ß.
Sacchari candi,Roſarum rubrarum ana ℥.j.ʒ.iij.
B Caphuræ G.xv.Alij G. vij.
Moſchi G.iij.ß.
Syrupi,roſati,Sacchari albi ana quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Conſeruatur per annum. * Valet aduerſus uentriculi calorem,iecoris,lienis,pulmonumq́;, contra uiſcerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiſcentem.

Diatrion ſantalon.

℞.Santali albi,rubri,citrini,Roſarum, Sacchari candi ana ʒ.iij.
Rhabarbari,Spodij,Succi Glycyrrhizæ,Sem.Portulacæ ana ℈.vj.ß.
Gummi Arabici,Tragacanthi,Sem.Melonis,Cucumeris,Citrulli, Cucurbitæ,Scariolæ ana ʒ.j.ß.
Caphuræ ℈.j.
Sacchari quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Aduerſus hepatis & uentriculi calorem utilis eſt: præterea mirum in modum tabidis & regio morbo correptis prodeſt. Nicolaus.

Diamargariton frigidum.

℞.Sem.Citrulli,Cucurbitę,Melonũ,Cucumeris,Portulacæ, Papaueris albi,Santali moſchatellini,citrini, Ligni aloes, Zingiberis, Roſarum rubrarũ, Flor.Nymphęę,Borraginis,Baccarum Myrti ana ʒ.j.
Coralli albi, rubri ana ʒ.ß.
Margaritarum ʒ.iij.

Sacchari quantum ſatis eſt. A

Fiat electuarium. Seruatur annis duobus. * Omnem uirium imbecillitatẽ firmat, ſyncopen iuuat, aſthmaticos, tabidos, tuſsientes, longo morbo extenuatos, & imbecillitate languentes recreat, & ad priſtinum recuperandum robur conducit. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANtibus ſtomachum.

Electuarium de ſorbis.

℞ Carnis ſorborum propemodum maturorum coctorum in aqua, cui roſæ prius incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔. iiij.

Mellis aut ſacchari ℔. ij. ß.

Coque ad craſsitudinem, & reconde uaſe. Da ℥. j. * Ventriculũ roborat, immodicam purgationem ſiſtit. Meſues.

STOMACHVM quoq; REFRIGERANT, Diarrhodon Abbatis, Diatrion ſantalon, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIbus hepar.

HEPAR refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion Santalõ, &c. de quibus uide ſuprà. B

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIbus ſplenem.

SPLENEM refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion ſantalon, &c. de quibus ſuprà.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANtibus matricem.

MATRICEM refrigerant, Diatrion ſantalon, Diarrhodon Abbatis, &c. de quibus ſuprà.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANtibus iuncturas.

IVNCTVRAS refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion ſantalon: de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS ASTRINGENTIBVS.

Michleta.

℞ Myrobal. Citriorum, Chebulorum, Indorum, toſtorum ana ʒ. ij. ß.

Myrobal. Belliricorum, Emblicorum, toſtorum ana ʒ. ij.

Sem. Naſturtij ʒ. ij. ß.

Sem.

A Sem.Cymini, Aniſi, Fœniculi, Ammios, Carui ana ʒ.j.ß.
Omnia cruda terantur, & macerentur in aceto uini modico horis uigintiquatuor, exiccentur cum inſperſo aceto, poſtea torreantur ſupra prunas. toſtis addantur,

Spodij, Balauſtiorũ, Pulpę Sumachij, Maſticis, Gũmi Arab. ana ʒ.j. G.xv.
Omnia cũ oleo roſato fricentur & commiſceãtur cum ſyrupi myrtini triplo. * Propriè ualet ad hæmorrhoides, & ad uentris torſionem, & rugitum lienteriæ, & dyſenteriæ: & optima eſt omni ſolutioni uentris. Nicolaus.

Tryphera minor.

℞. Myrobal. Chebulorum, Bellinicorum, Indorum, Emblicorum, Nucis moſchatæ ana ʒ. v.

Naſturtij, Aſari, Origani Perſici, Piperis, Olibani, Ammios, Zingiberis, Fructus Tamariſci ſatiuæ, Nardi Indicæ, Schœnanthi, Cyperi ana ʒ.iiij.

Scoriæ ferri, quinq; diebus in aceto maceratæ, & deinde toſtæ ʒ.xx.
Myrobalani cum butyro recenti non ſalito aſſentur modicum, reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addantur

Moſchi ʒ.j.

Mellis deſpumati triplex pondus.

Oportet autem diligenter attendere, ne myrobalani comburantur, cum in
B butyro aſſantur. * Valet ad corruptionem, ad abundantiam menſtruorum & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formę, & debilitatem ſtomachi, & deſtruit humorem crudum, & clarificat colorem, & confortat ueſicam, & abſcindit fluxum uentris. Fœnon.

ASTRINGIT etiam Diacodion.

DE ELECTVARIIS CALCVLVM FRANGENTIBVS.

Electuarium Reginæ, magiſtrale & uſuale.

℞. Sem. Saxifragiæ, Milij ſolis, Succi Liquiritiæ ana ℥.ß.

Sem. Carui, Aniſi, Fœniculi, Apij, Petroſelini, Geniſtæ, Petroſelini Macedonici, Dauci, Bruſci, Aſparagi, Leuiſtici, Cumini, Iuniperi, Rutæ, Sileris montani, Baccarũ Lauri, Rad. Acori ueri, Pulegij, Rad. Pentaphylli ana ʒ.ij.

Spicæ Indicæ, Squinanthi, Peucedani, Valerianæ, Carabæ, Lapidis Lyncis ana ʒ.j.ß.

Galangæ, Zingiberis, Turbith ana ʒ.ij.

Senæ Alexandr. ℥.j.

Sanguinis hirci præparati ℥.ß.

Sacchari uel mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Medici Colonienſes.

Electuarium Iuſtinum.

℞. Cinnamomi, Folij, Coſti, Spicæ nardi Indicæ, Caſsiæ ligneæ, Ariſtolo-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0513-8

chiæ longæ, rotundæ, Enulæ campanæ, Hyſſopi, Pulegij, Arthemiſiæ, Penta- A
phylli, id eſt, rad. eius, Leucopiperis, Orobi ueri, Petroſelini, Leuiſtici, Oluſa
tri, id eſt, Petroſelini Macedonici, Sem. Vrticæ, Milij ſolis, Sem. Saxifragiæ,
Baccarum Iuniperi, Sem. Aſparagi, Sileris montani, Sem. Apij, Anethi, Rutę,
Citrei mali, Fœniculi, Aniſi, Baccarum Lauri ana ʒ.j.ß.
Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.
Fiat electuarium. Conſeruatur per annos duos. * Valet ad dolorem renũ,
calculos frangit, & arenam expellit, & ſtranguriam diſſoluit. Nicolaus.

Electuarium de cineribus.

℞. Cinerum Vitri, Scorpionum, Rad. Braſsicæ, Leporis, Putaminum ouo
rum, (è quibus pullus exemptus ſit) Lapidis Spongiæ, Sanguinis hirci
præparati, Lapidis Iudaici, Gummi Iuglandis, Acori ana ʒ.j.
Petroſelini, Dauci, Pulegij, Gummi Arabici, Sem. Altheæ, Piperis nigri
ana ʒ.j.ß.
Mellis quantum ſufficit.
Fiat electuarium. Auicenna.

Lithontribon.

℞. Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Zingiberis, Xylobalſami, Acori, id eſt, cala-
mi aromatici, Cinnamomi, Peucedani, id eſt rad. eius, Meu, (loco eius acci-
pe Seſeli Cretici radicẽ, id eſt, Beervurtz.) Melanopiperis, Macropiperis, Leu B
copiperis, Saxifragiæ ana ʒ.ij.ß.
Opobalſami, (loco eius ſumatur oleum de granis iuniperi) Caryophyl-
lorum, Coſti, Rheupontici, Glycyrrhizæ, Cyperi, Tragacanthæ, Sem. Oluſa-
tri, Chamædryos, Sem. Apij, Ammios, Sem. Aſparagi, Ocymi, Vrticæ, Ci-
trei mali ana ʒ.j. G.xv.
Folij, Croci, Schœnãthi, Caſsiæ ligneæ, Bdellij, Maſticis, Ireos, Amomi, Li
guſtici, Millij ſolis, Petroſelini Macedonici, Seſeleos, Sinoni, Cardamomi,
Anethi, Euphorbij, Lapidis Lyncis, Olei Nardini, Olei Moſchellini ana ℈.j.
Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.
Fiat electuarium, in uaſe fictili uitreato conſeruandum. * Præclarum ad in-
digeſtionem ſtomachi ex frigiditate: iliorum lumborumq; dolorem com-
peſcit, lapides in renibus & ueſica potenter confringit, & inde mirabiliter
expellit: ſtranguriam & dyſuriam eueſtigiò ſoluit. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS VENEREM STIMVLANTIBVS.

Diaſatyrium.

℞. Teſticulorũ Satyrij recẽtium denſorũ, Rad. Paſtinacę ſatiuę recentiũ,
Rad Secacul, id eſt, *Grutzelmoren*, Nucis Indicæ, Pinearũ, Piſtaciorũ ana ʒ.xij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Aniſi, Sem. Erucę Fraxini ana ʒ.v.
Cinnamomi, Caudarum Scincorum, Sem. Bulbi ana ʒ.ij.ß.

Moſchi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0514-4

A Moſchi G.vij.

Mellis deſpumati optimi ℔.iij.

Fiat electuarium in fictili uaſe uitreato conſeruandum per annum unum. * Pollet contra ueſicę & renum imbecillitatem: ijs etiam auxilio eſt, qui urinam reddere nequeunt: uenerem ſtimulat, eamq; certa de cauſa ceſſantem, haud ſegniter reſtituit. Nicolaus.

Diaſatyrium aliud.

℞ Rad. Secacul albi & mundi & elixati in decocto Cicerum, quorũ prima aqua, in qua decoquebantur, ſit effuſa, ℔.j.

Teſticulorum uulpis ℥.viij.

Rad. Raphani ℥.iij.

Rad. Luph plani ℥.ij.

Terantur hæ tres radices poſteriores, & infundantur ſuper eas lactis bubuli aut ouilli tantum, ut lac duos digitos emineat, adijciendo

Olei Seſamini, Butyri recentis non ſaliti ana ℥.iiij.

Coquantur cum facilitate uſque ad conſumptionem lactis, & donec omnino remollitæ ſint radices, & habeant iuſtam ſpiſsitudinem inſtar pultis craſſioris. nam ſi aqueum quod in lacte & radicibus eſt, non conſumatur, ſitum contrahit hoc medicamentum. Poſtea adfunde omnibus hiſce radicibus

B Mellis deſpumati optimi ℔.vj.

Succi ceparum recentium ℔.j.ß.

Coque omnia ſimul ad perfectam decoctionem: deinde ab igne depone, & inſperge ſubſequentium ſpecierum minutiſsimum puluerem,

Caudarum Scinci cum renibus & ſumine ℥.j.

Seminis Erucæ ʒ.iiij.

Zingiberis, Been albi, rubri, Sem. Fraxini, Sem. Naſturtij, Cinnamomi, Piperis longi, Sem. Bauciæ, Sem. Napi, Pulpæ ſem. Aſparagi, maximè recentis ana ʒ.iiij.

Confice cum eis: ultimò uerò adijciantur ſubſequentia:

Pinearum mundatarum ℔.j.ß.

Piſtaciorum ℥.x.

Confice, & miſce omnia optimè, & aromatiza cum

Moſchi boni ʒ.j. * Valet ad erectionem uirgæ: multiplicat ſperma, & deſiderium coeundi. Meſues.

Tryphera Sarracenica.

℞ Myrobalan. Chebulorum, Indorum, Belliricorum, Emblicorum, Citrinorum ana ʒ.v.

Cinnamomi, Leucopiperis, Macropiperis, Melanopiperis, Secacul, id eſt, Siſeris, Folij, Spicæ nardi, Cardamomi maioris, minoris, Caſsię ligneæ, Seitaragi Indi, id eſt, Lepidij, Cyperi, Apij, Linguę acris, Caryophyllorum, Been albi,

albi,rubri,Zingiberis ana ʒ.ij. A

Nucis moſchatæ,Macis,Seſami excorticati ana ʒ.iij.
Amygdalarum dulcium,amararum ana ʒ.v.
Ligni aloes,Maſticis,Rhabarbari,Sem.Fœniculi ana ʒ.ij.
Ocymi caryophyllatæ,Menthæ ſiccæ,Origani Perſici ana ʒ.j.ß.

Fricentur myrobalani tritæ cum butyro uaccino recenti & non ſalito, aliæ uerò ſpecies cum oleo amygdalino dulci: & confice cum mellis deſpumati optimi triplo: & ſerua in uaſe fictili uitreato ad annos duos. Datur à ʒ.j.ß. uſque ad ʒ.iij. Addunt aliqui Turbith ʒ.v. Moſchi ʒ.j.G.xv. * Concoctionem uentriculi & hepatis ſuo calore iuuat: ob id flatus diſsipat, humores in uentriculo & alijs uiſceribus putres abſumit: oris & corporis odorem & colorem commendat,laſsitudinem tollit,ſanitatem præſentem tuetur,& morborum generationem prohibet, uenerem auget, hæmorrhoides ſanat. Meſues.

DE ELECTVARIIS CONTRA VENENA.

Diarceuthidon Damocratis.

℞.Baccarum Iuniperi ℥.ß.
Terræ Lemniæ ʒ.ij.

Trita excipiantur
Olei dulcis quantitate ſufficienti. B

Alij butyrum recens loco olei ſumunt. * Accipientem tutum à uenenis reddit.nam ſi uenenum non ſubſit,quieta manet: ſin adſit,nauſeam concitat, & euomere cogit, ita ut uenenum quoque cum antidoto reijciatur. Galenus.

Athanaſia Mithridatis.

℞.Piperis albi G.xl.
Coſti,Mei,Acori,Agarici,Scordij,Dauci,Petroſelini ana ʒ.iiij.
Croci,Myrrhæ ana ʒ.viij.
Cinnamomi,Caſiæ Schœnanthi ana ʒ.xij.
Mellis quantum ſufficit.

Compone, ut artis eſt. * Facit ad uenena,& omnium uenenatorum morſus, quibusq; cibus in uentriculo aceſcit, ſanguinemq; reijciunt: antiquas inſuper tuſſes,hepatis,lienis,ueſicæ & uteri morbos ſanat. Galenus.

DE ELECTVARIIS OFFICINALIbus lenitiuis.

Flores caſsiæ.

℞.Cannas ſeu ſiliquas Caſsiæ ponderoſas,& quę non reſonant concuſſę: aperi eas,& contentam in eis pulpam ſeu medullã cum laminis & ſeminibus ſuis diligẽter euacua: & exempta proijce ſuper inuerſum & anguſtũ cribrũ, ſetis equinis contextũ. Cribrũ deinde pone ſupra bulliẽtis aquæ uaporẽ, & auerſo cochlearis cõuexo medullã caſsię hinc & inde ducito, ut per cribrum

paulatim

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0516-5
DFG

A paulatim excernatur: & ſi quid excretũ eſt,aut penetrauerit, confeſtim ſubinde auferto,ne plus quàm neceſſe eſt, de uapore imbibat:idq́; tandiu facito, donec quantum uoles,collegeris. Porrò cum neceſsitas requirit,ſemper recentes exprime caſsiæ flores:repoſitę enim aceſcũt.Si quis caſsiæ flores ſiue pulpam magis ſolutiuam reddere uolet,in bullientem aquam proijciat folia Perſici,aut flores Perſici,& Prunellorum ſylueſtrium , aut omnia hæc ſimul: horum enim uapor & diſtillata aqua ſoluit aluum. * Mundificat ſanguinem, & compeſcit omnem acuitatem , & ſedat ſitim , & propriè cum ſucco Endiuiæ, aut Taraxaconis , in quibus aduenerit depuratio ſecundum artem. Et ipſa quidem mundificat ſtomachum,& educit choleram & phlegma,& operatur illud ſine nocumento & exceſſu: caret enim mordicatione.Et ipſa quidem lenit pectus & guttur,& reſoluit apoſtemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum, ſumpta cum diureticis in infuſione glycyrrhizæ , & prohibet generationem lapidis in eis,& confert febribus calidis. Datur ab ℥.j.uſq; ℥.j.ß.uel ʒ.x.manè uel ante cœnã,ſed paulo ante paſtum. Meſues & Cordus.

Caſsia extracta ſine folijs ſenæ.

℞. Prunorum n. xij.
Violarum M.j.
Hordei mundi,Aniſi,Polypodij,Sem.Carthami ana ʒ.v.
B Capill.Veneris,Thymi,Epithymi ana M.ß.
Paſſularum ℥.ß.
Sem.Fœniculi ʒ.ij.
Sem.Portulacæ,Maluæ ana ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Fiat horũ decoctio in ſufficiẽti quãtitate aquæ, colẽtur: in colatura diſſolue,
Pulpæ Caſsiæ ℔.ij.
Pulpæ Tamarindorum ℥.j.
Cinnamomi ʒ. iij.
Sacchari optimi ℔.j.
Coquantur ad perfectionem,ſecundum artem.

Caſsia extracta cum folijs ſenæ.

℞. Confectionis Caſsiæ extractæ ſine Senæ ℔.ij.
Pulueris foliorum Senę ℥.ij.
Miſce ſecundum artem. * Facilè ſoluit , lenit aſperitatem inteſtinorum , remouet ſtipticitatem,& uentris onus ſubducit,& morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Diacaſsia,ſub nomine caſsiæ conditæ.

℞. Pulpæ Caſsiæ ℔.j.
Pulpę Tamarind.Mãnæ electę,Penidiorũ,Sacchari uiolati,cãdi ana ℥.j.ß.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0517-1

Syrupi uiolati ℥.iij. A

Hæc omnia diſſolue in decocto ſequenti:

℞. Prunorum, Violarum, Glycyrrhizę, Sem. communium enucleatorum, Polypodij ana ℥.j.

Foliorum Senæ ℥.ß. Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.

Coquantur in aqua ad tertiæ partis conſumptionem: & colaturæ bene expreſsæ addantur ſupradicta, ac in electuarij formam reducantur. * Confert ijs qui dura ſunt aluo: hæc enim leniter & citra moleſtiam ſubducit, ac flauam educit bilem, ac febres inde natas mitigat. Thoracis, pulmonis, & aſperæ arteriæ phlegmonas reſoluit, &c. Nicolaus.

Diacaßia magiſtralis.

℞. Iuiubarum, Prunorum, Capillor. Veneris, Tamarindorum, Sebeſten, Violarum ana M.j.

Coquantur in aqua, ſecundum artem: & in colatura diſſolue,

Pulpæ Caſsiæ ℔. x.

Sacchari albi ℔.v.

Coquatur ad perfectam conſiſtentiam.

Caßia communis.

℞. Violariæ, Maluę, Mercurialis, Betæ, Parietariæ ana M j.

Fiat horum uiridium decoctio in B

Aquæ communis ℔.x.

Bulliant ad dimidij conſumptionem: hac colatura bene expreſſa extrahitur caſsia, & ad ſingulas libras pulpæ adduntur

Mellis deſpumati ℥.vj.

Coquitur in formam electuarij. * Aluum leniter & citra moleſtiam omnem ſubducit, eſtq; pro delicatis ac mollioribus.

Diacatholicon.

℞. Pulpę Caſsiæ, Pulpę Tamarindorum, Senę mundatæ ana ℥.ij.

Rhabarbari, Polypodij, Violarum, Aniſi ana ℥.j.

Glycyrrh. raſę, Penidiorũ, Sacchari cãdi, Quatuor ſem. frig. maior. ana ʒ.ij.

Conterenda conterantur, & ſume

Polypodij recentis ℥.iij.

Sem. Fœniculi ℥.ij.

Aquæ communis ℔.ix.

Coque ad dimidij conſumptionem, & cola. colaturæ adde,

Sacchari albi ℔.ij.

Coquantur ad ſyrupi conſiſtentiam: & ſupraſcriptis additis, fiat electuarium. * Omnes corporis humores purgat. Confert acutis & peracutis morbis, emollit enim, alterat, roburq; addit. Iocineroſis, lienoſis, podagricis, arthriticis,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0518-7

A thriticis,tertianis,quartanis, & quotidianis doloribus capitis ſuccurrit. Datur ab ℥.ß.ad ℥.j. Nicolaus.

Diaprunum ſimplex.

℞. Prunorum magnorum acetoſorũ & uinoſorum quãtitatem quã uolueris,& exẽptis nucleis in fictili uitreato magno coquito: deinde per cribrum ſetaceum exprimito: expreſſam pulpã iterum lento igne ad perfectam & iuſtam ſpiſsitudinem coquito,& ſine ſaccharo reponito. * Medulla prunorum uinoſorum, calorem & ſitim in febribus mitigat, & melius eſt ut conſeruetur ſine ſaccharo,ceraſorum modo inſpiſſata. Porrò ſi medullam prunorum laxatiuam requiris,ex dulcibus prunis, aut prunis Vngaricis magnis exiccatis conficito. * Calorem & ſitim in febribus mitigat.

Diaprunum compoſitum,non laxatiuum.

℞. Pruna electa n. c.

Coquantur perfectè in aqua ſufficienti, deinde cribro raro tranſmittantur: & reſeruata pulpa decoctioni affunde

Violarum ℥.ß.

Bulliant ſufficienter,& colentur: colaturæ addantur

Sacchari ℔. ij.

Pulpæ ſupradictæ ℔.j.

B Pulpę Caſsiæ,Tamarindorum ana ℥.j.

Coquantur lento igne, & addantur ſubſequentes ſpecies, tenuiſsimè tritæ, ſemper commouendo:

Santali albi,rubri,Spodij,Rhabarbari electi, Cinnamomi ana ʒ. iij.

Roſarum rubrarum,Violarum, Sem.Portulacę, Sem.Scariolæ,Berberis, Succi Glycyrrhizę,Tragacanthæ ana ʒ. ij.

Sem.Cucurbitę,Cucumeris,Melonum ana ʒ. j.

Contundantur ut ſuprà. * Facit ad acutas, ardentes, omnesq; alias febres, nempe tertiánas continuas, hecticas, maraſmodes, lipyrias, & in ſumma, ad omnem febrilem affectum. Datur ad modum caſtaneæ, omni hora diei. Nicolaus.

Electuarium lenitiuum.

℞. Paſſularum enucleatarum ℥.ij.

Capil.Vener.Violarum,Hordei mundi ana M.j.

Iuiubarum,Sebeſten ana n.xx.

Glycyrrhizę ℥.ß.

Prunorum,Tamarindorum ana ʒ.vj.

Senæ,Polypodij ana ℥.ij.

Mercurialis M. j.ß.

Decoquãtur ſecũdum artem in ſufficienti aqua,cola: & in colatura diſſolue,

Pulpę Caſsię, Tamarindorum, Prunorum, Sacchari optimi, Sacchari uiolati ana ℥.vj. A

Pulueris ſenę ℥.iij.ʒ.iij.ß.

Confice ſecundum artem. * Vſus eius eſt in febribus humoralibus, & pleureſi: lenit enim & mollit inteſtina, & delet eorum ſtipticitatem: facilè ſoluit ſine moleſtia & læſione choleram phlegmaticam & melancholicam. Rhaſis.

Electuarium lenitiuum, magiſtrale.

℞. Myrobal. flauorum, Chebulorum, Indorum ana ʒ.ij.

Myrobal. Belliricorum, Emblicorum ana ʒ.j.ß.

Sacchari optimi ℥.ß.

Terantur triduum in uaſe lapideo, ſingulis diebus bis uel ter aquam fontanam inſpergendo: deinde ſiccata terantur in puluerē tenuē, cuius ſumes ℥.j.

Turbith boni ʒ.iij.

Zingiberis ʒ.j.ß.

Cinnamomi, Aniſi, Santali rubri ana ʒ.j.

Scammonij pręparati ʒ.j.ß.

Sacchari quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Florentini.

Electuarium lenitiuum de manna.

℞. Capillorum Veneris, Scolopendriæ, id eſt, Cetherach, Epaticæ, id eſt, Lichenis ana ʒ.iij. B

Sem. Cucurbitæ, Citrulli, Melonis, Cucumeris, Violarum ana ℥.j.

Prunorum Damaſcenorum n.xx.

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expreſsione: in colato diſſoluatur

Mannæ opt. purę, Conſeruæ Violarũ, Pulpę Caſsię recẽs extractę ana ℥.j.

Sacchari albiſsimi ℔.iiij.

Coquantur ad mellis conſiſtentiam: poſtremò ſpecies ſequentes inijciãtur:

Nucleorum ſem. Melonis, item Cucumeris, Cucurbitę, Citrulli, Flor. Violarum, Nenupharis, Sem. Lactucæ, Scariolę, Portulacę, Rhabarbari electi, Foliorum Senæ ana ℥.j.

His accuratè ſubactis conficiatur electuarium. * Vtile eſt ad purgandum ſanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: ualet etiam ad hepar calefactum: & corpus uniuerſum perpurgat. Nicolaus Alexand.

Electuarium de ſebeſte.

℞. Sebeſten ſine nucleis, Prunorum ſiccorum enucleatorum, Tamarindorum ana ℥.v.

Aquę Violarum ℔.j.

Aquę Ireos, Aquę Angurię ana ℥.vj.

Succi

A Succi Mercurialis depurati ℥.iiij.
Penidiorum ℥.viij.
Diapruni ſimplicis ℔.j.ß.
Nucleorum ſem. Cucurbitæ, Cucumeris, Melonis, Citrulli ana ℥.ij.
Diagridij ʒ.iij.

Caro ſiue pulpa Sebeſten, Prunorum & Tamarindorum minutiſsimè teratur, & cum aquis extrahatur. Semina uerò minutiſsimè incidãtur, & reliquis miſceãtur, & fiat ſecundum artem electuarium. * Confert febribus cholericis interpollatis, & continuis puris, & ſedat acuitatem febrium, ſitim & uigilias, & etiam amaritudinem remouendo: & educit materias acutas à uijs urinalibus, & ueſica. Bartholomeus Montagnana.

Diamanna.

℞. Mannæ electæ ℔.j.
Scammonij præparati ℥.j.
Succi Roſarum rubrarum ℔.j.

Diſſoluatur in ſucco manna, & coquatur ſufficiẽter lento igne: deinde adde
Maſticis puluerizatæ ʒ.iij.

Fiat electuarium. * Bilem flauam educit ſine moleſtia, ob id omnibus morbis bilioſis ſalubre. Meſues ex Galeno.

B *Tryphera Perſica.*

℞. Succi Solatri, aut Solani, Endiuię uerę, Apij, Lupulor. depurat. ana ℔.j.

Proijciantur deſuper
Violarum ʒ.iij.
Foliculorum Senæ ℥.ij.
Agarici ℥.j.
Prunorum Damaſcenorum n. xv.
Cuſcutæ ℥.ß.
Myrobal. Citrinor. Chebulor. Indorũ, fricatorũ in oleo amyg. dul. ana ʒ.ij.
Spicæ Indicæ ʒ. iij.

Bulliant molliuſculo igne, donec ſuperſunt ℔.ij. Et inijciantur
Epithymi ʒ.xl.

Bulliant leuiter, deinde ab igne deponantur & percolentur, atq; diſſoluantur in una parte iſtius percolati,
Tamarindorum recentium ℥.iij.
Mannæ electæ ℥.j.ß.
Pulpæ Caſsiæ ℥.iiij.
Sacchari uiolati ℔.j.

Percolẽtur & mũdentur à granis & ſordib. atq; in aliã aquę partẽ pijciantur,
Sacchari albiſsimi ℔.iij. Aceti uini ℔.j.

Coquantur leiuſculo igne: deinde proijciatur ſuper illud quod diſſolutum eſt in ſuccis, & aggregentur ſimul in unū, atq; coquátur, donec mellis craſsitiē obtineat: poſtremò in puluerem redactę, ſequētes ſpecies inſpergantur: A

Rhabarbari optimi ℥. ij.
Myrobal. Citrinorum ℥. j. ß.
Myrobal. Chebulorum, Indorum ana ℥. j.
Myrobal. Belliricorum, Emblicorum ana ℥. ß.
Sem. Fumiterrę, Trochiſcorū diarrhodon, Macis, Maſticis, Cubebarum, Spodij, aut Eboris uſti, Santali citrini ana ʒ. ij. ß.
Nucleorum ſem. Cucurbitę, Citrulli, Cucumeris, Melonis ana ʒ. j. ß.
Aniſi ℥. ß. Spicæ Indicę ʒ. ij.

Inuoluantur in oleo uiolato, & reponantur in uaſe uitreo. Datur ad ℥. j. cum aqua frigida & ſucco intybi, uel ſolani. * Confert febribus acutis, & inflammationibus ſtomachi & hepatis, ictericis calidis, deopilatione incolumitatem acquirit, uiſum à fumis cholericis deperditum reparat: ſitim mitigat, morbos aduſtionis fieri prohibet. Meſues.

DE ELECTVARIIS OFFICINALIBVS SOLVTIVIS: ac primùm de purgantibus bilem.

Electuarium de ſucco roſarum.

℞. Succi Roſarum rubr. Sacchari albi ana ℔. j. ℥. iiij. B
Scammonij præparati ℥. j. ß.
Santali rubri, albi, citrini ana ʒ. vj.
Spodij ʒ. iij.
Caphuræ ℈. j.

Coquatur ſaccharum cum ſucco roſarum, deinde reliqua trita adijciantur, & fiat electuarium. Seruatur per annos duos. * Expellit flauam bilem citra moleſtiam: ad morbos articulorum ex bilioſis & calidis humoribus natos, ad febresq; tertianas confert. Nicolaus.

Electuarium roſatum Meſuæ.

℞. Succi Roſarum rubrarum ℔. iiij.
Sacchari optimi ℔. j. ß.
Mannę electæ, & recentis ℥. vj.
Scammonij pręparati ℥. j. ß.

Coque igne lento ad mellis craſsitudinem: tunc adde ſubſequentia benè trita, & per cribrum tranſmiſſa:

Trochiſcorum de ſpodio ℥. j.
Gallę moſchatę, Croci ana ʒ. ij.
Trochiſcorum de berberis ℥. ß.

Confice ſecundum artem. Hoc electuario utimur in catapotijs conficiendis aggrega-

A aggregatiuis, & de hermodactylis. Doſis eſt ʒ.v. * Cholagogum eſt clemẽs, ob id ſalubre bilioſis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, uertigini, oculorum dolori, ictero. Meſues.

Electuarium de pſyllio.

℞. Succi Bugloſsi ſiue Borraginis domeſticæ & ſylueſtris, Succi Endiuię, Apij ana ℔.ij. Succi Fumariæ ℥.iiij.
Clarificentur, & in his infunde,
Cuſcutę, Aniſi, Senæ ana ℥.ß.
Capill. Veneris M.j.
Aſari ℥.ß.
Nardi Indicæ ʒ.ij.
Macerentur uigintiquatuor horas: deinde ſemel ferueſiant, & adde,
Violarum recentium ℥.iij.
Epithymi ℥.ij.
Rurſus ferueſiant, colentur: colaturæ addantur,
Pſyllij, id eſt, ſeminis ℥.iij.
Macerentur uigintiquatuor horas, identidem agitando, pôſt exprime totam muccaginem: in cuius ℔.iiij. coque igne lento,
Sacchari optimi ℔.ij.ß.
Scammonij præparati ℥.iij.ß.
B Coctis omnibus adde ſubſequentia ſubtiliſsimè trita:
Trochiſcorum diarrhodon, Trochiſcorum de ſpodio, Rhabarbari ana ℥.j.
Trochiſcorum de berberis ℥.ß.
Fiat electuarium. * Flauam bilem euocat: ob id febribus ardentibus, acutis, curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis, & uertigini à bilis uapore naſcenti, ictero & intemperiei calidæ hepatis. Datur à ʒ.iij. uſque ad aureos iij. Meſues.

Diaprunum ſolutiuum.

℞. Diapruni non laxatiui ℔.j.
Diagridij ℥.j.
Miſce & repone. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS PVRGANTIBVS PITVITAM.

Benedicta laxatiua.

℞. Turbith electi, Sacchari ana ʒ.x.
Diagridij, Eſulæ, Hermodactylorum, Roſarum ana ʒ.v.
Caryophyllorum, Spicæ Indicæ, Zingiberis, Croci, Saxifragiæ, Macropiperis, Amomi, aut calami aromat. Cardamomi minoris, Sem. Apij, Salis gemmei, Galangę, Macis, Carui, Fœniculi, Sem. Aſparagi, Sem. Ruſci, Milij ſolis ana ʒ.j. Mellis deſpumati ℔.j.℥.vj.ʒ.iij.

Fiat

Fiat electuariũ. Seruatur annis tribus. * Humores pituitoſos,potiſsimũ ad A articulos decumbentes,elicit. A`renibus quoq; & ueſica purgat. Nicolaus.

Diaphœnicon.

℞. Dactylorum mundatorum ʒ. c.
Penidiorum ʒ.l.
Amygdal.purgatarum ʒ. xxx.
Turbith electi ʒ.xxxv.
Scammonij ʒ. xij.
Zingiberis,Piperis longi,Foliorum Rutæ, Cinnamomi, Ligni aloës, Macis,Aniſi,Fœniculi,Dauci,Galangæ ana ʒ.ij.ß.

Dactyli per triduum in aceto,& totidem noctes macerãtur, deinde in mortario contunduntur cum amygdalis & penidijs.Reliqua tenuiſsimè teruntur, & in electuarium reducuntur cum Mellis deſpumati ℔.vj.
* Febribus cõpoſitis & diuturnis auxiliatur: bilẽ enim flauã & pituitã ducit. Colicis cruciatibus mirificè cõfert, itẽ doloribus uẽtriculi, & id genus alijs uitijs,ex crudis humoribus ortis. Datur ab aureis iij.ad vij. Meſues.

Diaphœnicon in forma ſolida.

℞. Dactylorum infuſorum in aceto tribus diebus ac noctibus n.vj.
Sem.Leuiſtici ʒ.ij.
Pineorum nucleorum,Amygdal.dulc. ana ʒ.xv. B
Turbith ʒ.xij.
Diagridij ʒ.xj.
Sacchari candi ℥.ij.
Piperis longi, Zingiberis, Fol.Rutæ, Cinnamomi,Macis,Fœniculi,Aniſi, Dauci,Galangæ,Ligni aloës ana ʒ.j.
Sacchari ℔.j.

Fiat confectio in rotulis, ſecundum artem. Iſta confectio ſolida pleriſq; medicis eſt uſui.

Electuarium Indum maius.

℞. Cinnamomi,Caryophyllorum, Spicæ nardi Indicæ, Roſarum rubrar. Caſsiæ,Macis,Cyperi ana ℥.ß.
Santali citrini ʒ. ij.ß.
Ligni aloes,Nucis moſchatæ ana ʒ. ij.
Turbith electi ʒ.l.
Sacchari optimi,Penidiorum ana ʒ.xx.
Galangę,Cardamomi maioris,minoris.Aſari,Maſticis ana ʒ.j.ß.
Scammonij præparati ℥.j.ß.

Omnia tenuiſsimè cõterantur,& manibus oleo amygdalar. dulcium recens extracto,bene inunctis,fricentur, & fiat electuariũ cũ ſyrupo ſubſequẽti,qui

℞. Succi

A ℞. Succi Apij, Fœniculi, Cydoniorum, Granatorum ana ℥.vj.
Mellis deſpumati ℔.iij.ß.

Coquantur in formam ſyrupi. * Purgat uentrem totum inferiorem, atq; adeò iuncturas pituita etiam putri, flatusq; diſsipat: & affectibus inde natis, dolori colico & nephritico, & uentriculi, & aliorum uiſcerum, utile eſt. Datur ad aureos iij. Meſues.

Electuarium Indum minus.

℞. Turbith electi, Sacchari ana ʒ.vj.
Macis, Caryophyllorum, Piperis, Zingiberis, Cinnamomi, Nucis moſchatæ, Cardamomi ana ʒ.vij.
Scammonij præparati ℥.j.ß.
Mellis deſpumati ℔.iij.

* Ad eadem efficax eſt. Datur ad aureos iij. Meſues.

Electuarium Eleſcoph.

℞. Scammonij præparati, Turbith ana ʒ. vj.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Zingiberis, Myrobal. Emblicorum, Nucis moſchatæ, Polypodij ana ʒ. ij.ß.
Sacchari optimi ℥.vj.
Mellis deſpumati ℔.j.℥.iiij.

B Coquantur, fiat electuarium. * Bilem flauam & pituitam elicit, flatus quoque toto corpore expellit, doloribus articulorum, laterisq; prodeſt, item colicis cruciatibus: humores ad renes & ueſicā decumbentes expurgat. Datur uſq; ad ʒ.iiij. Meſues.

Diaturbith maius.

℞. Turbith albi & gummoſi ʒ.x.
Zingiberis ʒ. v.
Maſticis ʒ.iij.
Sacchari albi ℥.ij.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuariū. * Pituitā, pręſertim eā quæ eſt in uentriculo, elicit. Zezar.

Diaturbith minus.

℞. Turbith optimi ℥.j.
Diagridij, Zingiberis ana ʒ.iiij.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Galangæ, Piperis longi, Macis ana ʒ.j.
Mellis ℥.viij. ʒ.v.

Fiat electuarium. * Ducit humores phlegmaticos, & purgat & calefacit.

Hiera picra S.

℞. Cinnamomi, Xylobalſami, Rad. Aſari, Nardi ſpicæ, Maſtiches Chiæ ana ʒ.vj.

Croci ʒ.v. A

Aloes electæ ʒ xc.

Omnibus tritis, & in puluerem redactis, deinde mellis quantitate ſufficienti exceptis fit electuarium. * Præſtantiſsimum medicamentum eſt ad uitioſos ſuccos, qui in uentriculi tunicis hærent. Vtiliter quoque exhibetur ijs, qui ſuffuſorum imagines, & alia ſymptomata ex ſtomachi uitio patiuntur: & præterea ijs, qui aluo ſunt aſtricta, & mulieribus, quæ non probè purgantur. Galenus.

Hiera compoſita.

℞ Colocynthidis ʒ.viij.

Scillæ aſſatæ, Agarici, Ammoniaci, Scammonij, Cort.rad. Hellebori nigri, Stœchadis, Hyperici, Pulegij, Gentianę, Spicæ nardi, Schœnáthi ana ʒ. xvj.

Polij montani, Epithymi, Polypodij, Bdellij, Aloes, Chamędryos, Euphorbij, Marrubij, Caſiæ ana ʒ.viij.

Myrrhę, Sagapeni, Croci, Ariſtoloch. rotundę, Trium piperum, Cinnamomi, Opopanacis, Caſtorij, Petroſelini ana ʒ. iiij.

Omnia tenuiſsimè contrita excipe melle ad ſpecierum pondus. * Medicamentum eſt efficaciſsimum ad omnes morbos contumaces, & tutiſsimum. Galenus. B

Hiera picra compoſita alia.

℞ Cinnamomi, Spicę Indicæ, Croci, Schœnanthi, Aſari, Xylocaſsię, Xylobalſami, Carpobalſami, Violarum, Abſinthij, Epithymi, Agarici, Roſarum, Turbith Colocynthidis Maſticis ana ℈.ij.

Aloes non lotę ʒ x.℈.ij.

Mellis deſpumati ℥.viij.

Fiat electuarium, in uaſe fictili uitreato ſeruandum per annos duos. * Facit ad diuerſas capitis & aurium & oculorum diſtemperantias: ſtomachum quoque optimè purgat, affectiones hepatis emendat, ſplenis duritiē & denſitatem emollit & extenuat: renibus & ueſicę prodeſt, & matricis diſtemperantiam emendat. Nicolaus.

Hiera picra cum agarico.

℞. Specierum hierę ſimplicis ſine aloe, Agarici trochiſcati ana ℥.ß.

Aloes non lotę ℥.j.

Mellis deſpumati ℥ vj.

Fiat electuarium.

Hiera pachy.

℞. Stœchados, Marrubij, Chamędryos, Agarici, Colocynthidos ana denarios x.

Opopanacis, Sagapeni, Petroſelini, Mali terrę, Piperis albi ana denar. v.

Cinnamomi

A Cinnamomi, Spicę nardi, Myrrhę, Folij, Croci ana denarios iiij.
Mellis deſpumati triplum, id eſt, denarios cclxxxv. qui faciunt ℔.iij.℥.iiij. denarios v.

Arida omnia in tenuiſsimum puluerem tundito: liquores uerò opopanacē, ſagapenum, electa & pura in mortario tundito: deinde in feruenti mortario cum melle deſpumato, feruenti adhuc unito, ac reliquis miſceto, cum omnino leuigata fuerint. Cum uerò mel ad diſſoluendos hos liquores accipies, de ſupraſcripta quantitate ſumito, nihil addendo. * Cōpoſitio hęc ſanat morbo comitiali correptos, furioſos, ſcotomaticos, cephalalgicos: facit ad deprauatam in utramlibet partem. Ad tetanum, & cynicū ſpaſmū, pręcipuè uerò ad pectoris & lateris dolores prodeſt, ex qualibet cauſa factos, ſiue latēte & occulta, ſiue manifeſta. Pręterea neruorum tenſionibus mirificè conuenit: prodeſt & ad articularem morbum, ad ſpinam, & lumborum dolorem: duritias in mammis mulierum cum dolore conſiſtentes, ex toto interdum ſanat. Ad ſtomachicos euidenter cōuenit. Remediat enim eos, quibus frequenter inaceſsit cibus, aut aſsiduè nauſeant, aut ſaliua abūdant: pręcipuè uerò melancholicis bene facit, &c. Nicolaus.

Hiera Archigenis.

℞. Colocynthidos ℥.j.
B Chamædryos, Agarici, Marrubij, Stœchadis ana ʒ.x.
Opopanacis, Sagapeni ana ℥.j.
Petroſelini, Ariſtolochiæ rot. Piperis albi ana ʒ.v.
Cinnamomi, Spicæ nardi Indicæ, Myrrhæ, Polij mōtani, Croci ana ʒ.iiij.
Mellis deſpumati ad pondus ſpecierum.

Fiat electuariū. * Confert affectib. melancholicis, & ex pituita craſſa natis, ut uertigini, epilepſiæ, ſpaſmo, difficultati ſpirandi, pſoræ, lepræ, & cæteris tuberculis à craſſa materia naſcentibus, aut ſeroſo excremento, item inteſtinis, uentriculo, utero, à flatu dolentibus, aut prædictis humoribus. Aëtius.

Hiera Archigenis alia.

℞. Pulpæ Colocynthidos ʒ.ij.
Praſsij, Stœchados, Hellebori nigri, Chamædryos, Scammonij, Leucopiperis, Macropiperis ana ʒ.ij.
Scillæ aſſatæ, Euphorbij, Aloes, Croci, Gentianæ, Petroſelini, Hammoniaci, Opopanacis ana ʒ.j.
Polij, Cinnamomi, Sagapeni, Myrrhæ, Spicę nardi, Schœnanthi, Calaminthæ mont. Ariſtoloch. rotundæ ana ʒ.ij.

Melle ſufficienti excipiantur omnia, Epithymi decocto, & Vuarū paſſarum mundatarum. * Ad eadem confert. Datur ad aureos iiij. Meſues.

Hiera Hermetis cum dracunculo.

℞. Aloes ℥.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0527-7 DFG

Trochiſcorum Alchandel aur.viij. A

Turbith, Agarici, Dracunculi utriuſque ſicci, Iridis, Sagapeni, Myrobal. Chebulorum, Citrinorum, Indorum ana ʒ.j.ß.

Zingiberis, Cinnamomi, Maſticis, Bdellij, Hellebori nigri, Euphorbij, Aſari, Caſsiæ ligneæ, Salis Indi, Caſtorij, Croci, Apij, Liguſtici, Cocci gnidij, Stœchados ana ʒ.j.

Scillæ aſſatæ ʒ.ij.ß.

Scammonij ʒ.ij.

Vini odoriferi quantum ſufficit.

Succi Cucumeris agreſtis quantum ſufficit.

Mellis, Olei, quantum ſufficit.

Curioſè omnia terantur, gummi & ſucci uino odoro diſſoluantur, pulueres ſucco cucumeris agreſtis comprehendantur. Siccentur iterũ eodem ſucco & pauco melle, oleo excipiantur, & ſiccentur: poſtremò melle deſpumato omnia comprehendantur. Datur poſt menſes ſex à ʒ.j. ad ʒ.ij. * Hiera Hermetis cum dracunculo maximarum & certiſsimarum eſt uirium ad cephalalgiam, hemicraniam, uertiginem, paralyſim, epilepſiam, tremorem, ſpaſmum cynicum, dolorem colicum, nephriticum, uterinum, arthriticum. Vacuat enim humores tam tenues, quàm craſſos & lentos, à capite, uẽtriculo, neruis, iuncturis, & reliquis partibus. Meſues. B.

Hiera diacolocynthidos.

℞. Stœchados, Agarici, Chamędryos ana ʒ.x.

Colocynthidos ʒ.xx.

Sagapeni, Opopanacis ana ʒ.viij.

Petroſelini, Ariſtolochiæ rotund. Piperis albi ana ʒ.v.

Caſsiæ ʒ.vij.

Cinnamomi, Croci, Spicæ nardi, Myrrhæ, Polij ana ʒ.iiij.

Vini, Mellis deſpumati ana quantum ſufficit.

Myrrham uino infunde: cætera tere, & melle deſpumato excipe. * Caput, uentriculum, & corpus reliquum purgat humore craſſo & lento, & atra bile: ob id maniæ, melancholiæ, epilepſiæ, paralyſi, ſpaſmo cynico, uertigini confert ac ulceribus malignis, fiſtuloſis, cancro, elephantiæ: flatus quoque diſcutit: uentriculum roborat, concoctionem firmat. Meſues.

DE ELECTVARIIS PVRGANTIBVS bilem atram.

Diaſena.

℞. Senæ ℥.iij.

Auellanas toſtas n. l.

Serici uſti ʒ.ij.

Lapidis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0528-2

DFG

A Lapidis Armeni loti ʒ. j.
Lapidis Lazuli, lauati ʒ. iij.
Sacchari ℥. vj.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Galangæ, Piperis nigri, Spicæ nardi Indicæ, Folij, Sem. Ocymi, Cardamomi, Croci, Zingiberis, Zedoarię, Flor. Roriſmarini, Piperis longi ana ʒ. ij.
Mellis deſpumati ℔. ij.
Fiat electuarium. Seruatur ad annos duos. * Succurrit melancholicis, mania uexatis, quartana laborantibus, triſticia affectis, lienoſis, elephanticis, & omnibus uitijs ex atra bile procreatis. Nicolaus.

Diaſena, alia.

℞. Foliorum Senæ ℥. iij.
Auellanarum n. I.
Serici uſti ʒ. ij.
Lapidis Armeni ʒ. j.
Sacchari ℥. v.
Mellis deſpumati ℥. vj.
Fiat electuarium ſecundum artem. Gentilis de Fulgino.

Confectio Hamech maior.

B ℞. Myrobal. Citrinorum ℥. iiij.
Myrobal. Chebulorum, Indorum, Rhabarbari electi ana ℥. ij.
Agarici, Colocynthidis, Polypodij ana ʒ. xviij.
Abſinthij, Thymi, Senę ana ʒ. vj.
Violarum ℥. j. ß.
Epithymi ℥. ij.
Sem. Aniſi, Sem. Fœniculi, Roſarum rubrarum ana ʒ. vj.
Succi Fumariæ ℔. j.
Prunorum n. xl.
Paſſularum enucleatarum ℥. vj.
Macerētur omnia in ſero lactis caprini ſufficiente, in uaſe uitrato anguſti oris, per dies quinque. Poſtea ferueant una aut altera ebullitione, colentur. colaturæ bene expreſſæ adde,
Pulpæ caſsiæ ℥. iiij.
Pulpæ Tamarindorum ℥. v.
Mannæ ℥. iij.
Frica manu, cola, & adde,
Sacchari albi ℔. j. ß.
Scammonij præparati ℥. j. ß.
Coque ad mellis conſiſtentiam, & adde,
Myrobal. Citrinorum, Chebulorum, Indorum, Belliricorum, Emblicorū,

 Rhabarbari,

Rhabarbari, Sem. Fumariæ ana ℥.ß. A

Spicæ Indicæ, Aniſi ana ʒ.ij.

Confice electuarium. * Morbis omnibus ex flaua bile, & pituita ſalſa natis, nempe impetigini, ſcabiei, elephantiæ, & cancro ſuccurrit. In ſumma, omni fœditati cutis à bilioſis & aduſtis humoribus procreatæ conuenit. Datur à ʒ.ij. ad aur.ij. Meſues.

Confectio Hamech minor.

℞. Myrobal. Indorum, Chebulorum, Epithymi ana ʒ.l.

Fumi terræ, Abſinthij ana ʒ.xx.

Thymi, Calamenthæ, Polypodij, Agarici, Glycyrrhizæ, Bugloſſæ ana ʒ.x.

Stœchados Arabicæ, Chamædryos, Chamępityos, Bedeguaris, Aniſi ana ʒ.v.

Prunorum, Iuiubarum, Sebeſten ana n.lxx.

Paſſularum enucleatarũ ℔.j.

Decoquantur in aqua ſufficienti uſque ad tertias: colentur, & colaturæ addantur,

Sapę ℔.ij.

Mellis deſpumati ℔.j.

Scammonij præparati ℥.ij.

Coquantur lento igne uſque ad mellis ſpiſsitudinem. * Purgat melancholiam, & uſtos humores alios: ob id cõfert maniæ, melancholiæ, uertigini, obliuioni, & uitijs cutis: qualia ſunt pſora, id eſt, ſcabies, morphea, cancer, elephantia, impetigo. Meſues. B

Diapolypodion magiſtrale.

℞. Polypodij mundati ℔.ij.

Mellis deſpumati ℔.vj.

Aceti ſcillitici ℔.j.℥.ij.

Zingiberis ʒ. vj.

Fiat electuarium. Medici Florentini.

Hieralogodium.

℞. Colocynthidis ʒ.xx.

Scillæ aſſatæ, Agarici, Ammoniaci, Scammonij, Cort. rad. Hellebori nigri, Hyperici ana ʒ.j.

Epithymi, Polypodij, Bdellij, Aloes, Chamædryos, Marrubij, Caſiæ ana ʒ.j.

Myrrhæ, Piperis albi, nigri, Cinnamomi, Croci, Opopanacis, Sagapeni, Caſtorij, Petroſelini, Ariſtolochiæ ana ℥.ß.

Mellis deſpumati, ad pondus omnium. * Ad lateris dolorem, epilepſiá, maniam, melãcholiam morbum, ſcotoma, cephalęam, ſuſpiria, ſubitam pręfocationem,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0530-2

A focationem, incubum, tetanum, ſpaſmum cynicum, cõtuſum corpus ex ictu, lapſu, tremorem, paralyſim, arthritidas, dolores ſpinæ, mammarum duritias, cancroſq; earum, ſtomachi imbecillitatem, ructum acidum, inflationem, tormina, nauſeam, colicum dolorem, menſes ſuppreſſos. Aëtius.

Hieralogodium aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidos, Polypodij ana ʒ.ij.
Euphorbij, Polij montani, Sem. Thymeleæ ana ʒ.j.ß. G.vj.
Abſinthij, Myrrhæ ana ʒ j. G.xij.
Centaurij, Agarici, Ammoniaci, Folij, Nardi Indicæ, Scillæ, Scammonij præparati ana ʒ.j.
Aloes, Comarum Thymi, Caſiæ, Chamædryos, Bdellij, Marrubij ana ℈. j. G. xiiij.
Cinnamomi, Opopanacis, Caſtorij, Ariſtolochiæ, Trium piperum, Croci, Sagapeni, Petroſelini ana ʒ.ß.
Hellebori nigri, albi ana G.vj.
Mellis deſpumati ℔ j. ℥.j.ß.

Confice ut decet. Seruatur per annos duos. * Exterminat mala diuturna ex melancholia facta, epilepſiam, uertiginem, conuulſiones, hemicraniam, elephantiam, impetigines, lethargum: prodeſt ſpumantibus, & linguam mordẽ-

B tibus, his qui lethalia uenena ſumpſerũt, iecinoroſis, pleuriticis, iſchiadicis, & lumborum dolore infeſtatis: uitioſos humores educit, & mulierum menſtrua. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS PVRGANTIBVS humores mixtos.

Catharticum imperiale.

℞. Scammonij præparati, Sacchari ana ℥.j.
Cinnamomi, Spicæ nardi, Rad. Saxifragiæ, Polypodij, Zingiberis ana ℥.ß.
Spicæ nardi Celticæ, Piperis longi, albi, Cardamomi, Amomi, Caryophyllorum ana ʒ.iij.

Terantur omnia tenuiſsimè, & fiat electuarium, cum
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

* Bilem utramq; & pituitam ſine moleſtia educit, caput optimè purgat, & oris ſpiritum commendat. Nicolaus.

Diacarthamum.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ℥.ß.
Pulpæ Cydoniorum ℥.j.
Pulpæ Carthami ℥.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Scammonij præparati ʒ.iij.

Turbith

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0531-8

Turbith ʒ.vj. A

Mannæ ʒ.ij.

Mellis roſati col. Sacchari candi ana ℥.j.

Hermodactylorum ℥.ß.

Sacchari albi ℥.x.ß.

Fiat electuarium liquidum. * Flauæ bili & pituitæ educendæ mirificè conducit. Arnoldus de Villa noua.

Diaturbith cum rhabarbaro.

℞. Turbith, Hermodactylorum ana ℥.j.

Rhabarbari ʒ.x.

Scammonij præparati ℥.ß.

Santali albi, Rubri, Violarum, Zingiberis ana ʒ.j.ß.

Maſticis, Aniſi, Cinnamomi, Croci ana ʒ.ß.

Sacchari albi ℔.j.℥.iij.

Fiat electuarium, in forma competenti. * Flauam bilem & pituitam educit, atque aqua inter cutem laborantibus mirificè confert. Montagnana.

Hiera Ruffi.

℞. Aloes ℥.j.

Hellebori albi, nigri ana ℥.ß.

Diagridij, Colocynthidis inter. ana ʒ.iij. B

Nitri, Euphorbij, Polypodij, Salis Ammoniaci ana ʒ.ij.G.xv.

Piperis, Chamædryos, Croci, Agarici, Maſticis, Epithymi ana ʒ.j.ß.

Caſsiæ ligneæ, Xylobalſami, Opopanacis, Gith ana ʒ.ij.

Myrrhæ G.xv.

Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. Datur ad modum caſtaneę. * Datur propriè ſcabioſis phlegmate ſalſo, elephantioſis, ſerpiginoſis: curat utramq; morpheam cum tepida: deſtruit antiquam cephalicam, & hemicranicam, & monopogiam dolorem capitis uel ſtomachi: epilepticis, catalepticis, & ijs, qui ex fumo ſtomachi extenebreſcunt, ita ut ſubitaneum timorem uideant, uel uentoſitate ſtomachi tinnitum aurium patiuntur, ut in furias uertantur, deponitur cacochymia ſtomachi: hepatis & ſplenis, elephanticis, & podagricis confert auxilium: & menſtrua educit. Nicolaus.

Hiera Abbatis.

℞. Agarici, Colocynthidis, Turbith, Epithymi, Cuſcutæ ana ʒ.ij. G.v.

Schœnanthi, Carpobalſami, Xyloaloes, Xylocaſsiæ, Croci, Aſari, Cinnamomi, Maſticis, Roſarum, Violarum, Abſinthij, Rhapōtici, Folij, Lapidis Lazuli ana ʒ.ij.

Diagridij ʒ.j.ß.

Aloes hepaticæ ʒ.iiij.ß.

A Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium, in uaſe fictili uitreato ſeruandum per annos duos. * Phlegma & melancholiam purgat, & ad guttam, quæ fit de frigido & ſicco humore, unde membra uideantur contracta, ualet paralyticis. Nicolaus.

DE ELECTVARIIS MINVS VSVALIBVS: AC primùm de electuarijs calfacientibus caput.

Electuarium ad morbos capitis frigidos.

℞. Conſeruæ Capill. Veneris ℥.j.

Conſeruæ Anthos, Zingiberis conditi ana ʒ.iij.

Cineris hirund. ℥. ß.

Coralli rubri uſti ʒ.j.

Piperis tenuiſs. puluerizati ʒ j. ß.

Cum ſyrupo de ſtœchade fiat electuarium. Rondeletius.

Aliud.

℞. Summitatum Roriſmarini, Cinnamomi, Macis, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum ana ℥. ß.

Hirundinum, Caſtorij, Priapi tauri ana ℥.j.

Simul colligata, in olla perforata impoſita in furno urantur, donec in cineres redigantur: qui poſtea lauantur, ſi timeatur odor uſtionis. Et ex cinerib. iſtis cum pauco ſaccharo & ſyrupo de ſtœchade fiat electuarium. * Valet ad paralyſim, cõuulſionem, plenitudinem, & oculorum rheumatiſmos, & aliarum partium, ad articulorum dolores à morbo Gallico; & alios affectus, in quibus multum exiccandum eſt. Rondeletius.

B

DE ELECTVARIIS CALFACIENTIB. COR.

Electuarium pro corde & palpitatione.

℞. Confectionis Alchermes ℥. ß.

Conſeruæ rad. Bugloſſæ ℥. j.

Conſeruæ flor. Anthos ℥. ß.

Spec. Diamarg. frigidi ʒ.j.

Cum ſyrupo de pomis redolentibus fiat electuarium: quo ſumpto, ſuperbibant parum uini, diluti aqua borraginis uel bugloſſæ. Rondeletius.

Electuarium pro palpitatione à flatibus.

℞. Spec. aromat. roſ. ℥ j.

Spec. Diarrhod. Abb. Confect. Alchermes ana ʒ.j.

Corticis citri ſaccharo conditi ℥.j.

Conſeruæ Bugloſſæ, Anthos ana ʒ. iij.

Cum ſyrupo cõſeruationis Citri fiat electuarium. Capiat ante & poſt paſtũ, ſuperbibendo parum uini, cum aqua menthæ & abſinthij diluti. Rondelet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0533-9 DFG

Electuarium pro palpitatione ab aqua. A

℞. Electuarij prædicti ℥.ij.
Coralli rubri uſti & loti, Aquæ Meliſſæ ana ʒ.ij.
Raſuræ Eboris ʒ.j.
Pul. Margaritarum ʒ.ß.

Cum ſyrupo conſeruationis cort. Citri fiat electuarium. Capiat ſerò & manè. Rondeletius.

DE ELECTVARIIS CALFACIENTIbus uentriculum.

Electuarium pro refrigerato uentriculo.

℞. Spec. Aromat. roſ. ℥.j.
Spec. Diagalangæ, Spec. Diarrhod. Abb. uel Roſatæ nouellæ ana ʒ.iij.
Sacchari parum.

Cum ſyrupo conſeruat. cort. citri fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem auellanæ, ſuperbibendo parum uini diluti aqua abſinthij, uel menthæ. Rondeletius.

Aliud.

℞. Zingiberis conditi cum ſaccharo ℥.j.
Spec. Aromat. roſ. ʒ.ij. B
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.iij.

Cum ſyrupo de mentha fiat electuarium. Capiat, ut antea dictum eſt. Rondeletius.

Electuarium ad uentriculi corroborationem.

℞. Cort. Citri cum ſaccharo conditi, loti in uino ℥.ij.
Spec. Aromat. roſ. ℥.j.
Aniſi ʒ.iij.
Fœniculi ʒ.ij.
Sem. Rutæ, Viticis ana ʒ.j.

Cum ſyrupo de mentha fiat electuarium. Rondeletius.

Aliud.

℞. Menthæ ſiccæ ℥.ij.
Sem. Viticis ʒ.iij.
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ij.
Sem. Rutæ ʒ.j.
Cort. Citri ſicci, Coralli rubri, uſti & loti in aqua rutæ ana ʒ.ij.

Cũ ſyrupo de mẽtha fiat electuariũ. Sumatur ad quantitatẽ fabæ ante paſtũ.

Electuarium corroborans & conſtringens uentriculum.

℞. Conſeruæ Enulæ campanæ, Conſeruæ Anthos ana ℥. ij.
Pul. Iridis Venetæ ʒ.iij.

A Viticis,Rutæ ana ʒ.ij.
Rad.Biſtortæ,Sem.Vuarum ana ʒ.j.
Rad.Cypri ʒ.ß.
Cum ſyrupo de mentha fiat electuarium.Rondeletius.

DE ELECTVARIIS CALFACIENTIbus hepar.

Electuarium ad icterum.

℞.Conſeruæ Capill.Veneris,Conſer.rad.Apij ana ℥.j.ß.
Conſeruæ flor.Cichorij,uel Conſeruæ flor.Calendulæ ℥.j.
Spec.Triaſandali ʒ.ij.
Spec Diarrhod.Abb.ʒ.j.
Quatuor ſem.frig.maiorum minutim inciſorum ana ʒ.ij.
Cum ſyrupo endiuiæ fiat electuarium.Capiat, ut ſuprà, ſuperbibendo aquæ graminis,uel cichorij ℥.j.Rondeletius.

Electuarium ad aquam inter cutem.

℞.Conſeruæ flor.Cichorij,Conſeruæ Capill.Vener.ana ℥.j.
Spec.Diarrhod.Abb.Aromat.roſ.ana ʒ.j.
Spec.Triaſandali ℥.ij.
B Hepatis lupi ʒ.j.
Cineris inteſtinorum lupi ʒ.ij.
Cum ſyrupo & eupatorio fiat electuarium. Capiat ad quantitatem auellanæ, & ſuperbibantur aquæ abſinthij ℥.ij.Rondeletius.

Aliud.

℞.Conſeruæ Anthos,Conſeruæ rad.Apij ana ℥.j.
Spec.Aromat.roſ.℥.j.
Spec.diarrhod.Abb.ʒ.j.
Trochiſcorum de eupatorio ʒ.ß.
Cum ſyrupo de Bizantijs,uel de mentha,uel de eupatorio, fiat electuarium. De hoc capiat,ſuperbibendo uinum dilutum cum aqua abſinthij.Rondelet.

DE ELECTVARIIS CALFACIENtibus ſplenem.

Electuarium pro ſplene.

℞.Conſeruæ rad.Apij ℥.j.
Conſeruæ Ceterach, Capill.Ven.ana ℥.ß.
Spec.Diarrhod.Abb.Trochiſc.de Cappar.ana ʒ.j.
Cum ſyrupo acetoſo fiat electuarium,de quo capiat,ſuperbibendo aquę fœniculi,uel ferratæ,uel aſparagi,℥.j.Rondel.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0535-1

Aliud. A

℞. Conſeruæ Ceterach ℥.ij.
Trochiſcorum de Cappar. ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb. Diagalangæ ana ʒ.j. ß.
Limaturæ chalybis, maceratæ in aceto, & tenuiſsimè tritæ ʒ.iij.
Sem. Portulacæ ʒ j.
Cum ſyrupo acetoſo ſimp. fiat electuarium. Sumatur quotidie ad quantitatẽ auellanæ, ſuperbibendo parum aquæ portulacæ, tamariſci, uel ſyrupi acetoſi ſimplicis. Rondeletius.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIbus uentriculum.

Electuarium ad uentriculum refrigerandum.

℞. Conſeruæ Roſarum, Nenupharis ana ℥. ß.
Spec. Diamarg. frig. Triaſandali ana ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ. ß. Coralli rubri ʒ j. ß.
Cum ſyrupo uiolato fiat electuarium. Rondeletius.

Electuarium ad humectationem uentriculi, totiusq́ corporis.

℞. Conſeruæ rad. Bugloſſæ, Borraginis, Violarum, Satyrionis ana ℥.j.
Pinearum, infuſ. in lacte, Quatuor ſem. frigidorũ maior. mundatorũ, Sem. Bombacis ana ʒ.ij. B
Carnis teſt. præparatarum ℥.j.
Aniſi ʒ.j.
Cinnamomi ℈.j.
Cum ſyrupo de bugloſſa, ũel borragine fiat electuarium. Rondeletius.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTIbus hepar.

Electuarium ad calefactum hepar, cum obſtructione.

℞. Conſeruæ flor. Cichorij, Conſeruę Capill. Ven. ana ℥. ß.
Conſeruæ Violarum ʒ.iij.
Spec. Diatragacanthi frig. Spec. Triaſandali ana ʒ.ij.
Quatuor ſem. frig. minutim inciſorum ana ʒ.j.
Cum ſyrupo endiuiæ fiat electuarium. Idem.

DE ELECTVARIIS ASTRINGENTIBVS.

Electuarium pro uentriculo laxato.

℞. Myrobal. conditorum n.j. uel Carnium Cytoniorũ, Cort. Citri conditi, Zingiberis conditi ana ℥.j.
Spec. Aromat. roſati ℥.ij.
Raſuræ Eboris, Coralli rubri uſti, loti in aqua menthæ ana ℥.ij.
Cineris inteſtinorum gallinæ, item lupi ana ℥.iij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0536-6

A Cum pauco ſyrupo conſeruæ corticum citri fiat electuarium. Idem.

Electuarium pro lienteria.

℞. Myrobal. Emblicorum n. j. uel Carnis Cytoniorum ℥. j.
Corticum Citri conditi ℥. j.
Pulueris Diacitonites ʒ. ij.
Spec. Diarrhod. Abb. Roſatæ nouellæ ana ʒ. j.
Coralli rubri uſti ʒ. j. ß.
Conſeruæ Acori colatæ, & tranſmiſſæ per cribrum ʒ. vj.

Cum miua Cytoniorum fiat electuarium. Capiat ante cibum. Idem.

Electuarium pro dyſenteria.

℞. Carnis Cytoniorum conditæ ℥. j.
Conſeruæ Roſ. antiquæ ℥. j. ß.
Coralli rubri, Boli Armeni ana ℥. ij.
Spec. Diamarg. frig. ʒ. j.

Cum miua Cytoniorum fiat electuarium. Capiat manè. Idem.

DE ELECTVARIIS VRINAS ET MENſes mouentibus.

Electuarium ad urinas & menſes mouendos.

B ℞. Conſeruæ Eryngij, Conſeruæ rad. Paſtinacæ agreſtis ana ℥. j.
Trochiſcorum de myrrha ʒ. iij.
Cinnamomi ʒ. ij.

Cum ſyrupo de arthemiſia fiat electuariũ. Sumatur manè, deinde ſuperbibẽdo cyathũ uini Hippocratis, uel decoctionis pulegij, aut calaminthæ. Idẽ.

Electuarium ad menſes mouendos.

℞. Succi Eryngij, Sabinę, Pulegij, depuratorum ana ʒ. iij.
Cinnamomi, Aſari, Myrrhæ, Croci ana ʒ. j.
Sem. Nigellæ ʒ. ß.

Miſceantur, & fiat electuarium. Ad dulcorandum adde parum ſyrupi de arthemiſia. Idem.

DE ELECTVARIIS FRANGENTIbus calculum.

Electuarium ad calculum.

℞. Succi Portulacę, Fœniculi marini ana ℥. ß.
Sem. Palyuri ℥. j.
Aſari, Ocræ ana ʒ. iij.
Cinnamomi, Seſeli ana ʒ. j.

Cum ſyrupo de Bizantijs, uel de quinq; rad. fiat electuarium. Parãtur etiã ex Lithontribone, lapide Iudaico, additis ſuccis uel ſyrupis cõuenientibus. Idẽ.

DE ELECTVARIIS VENEREM STImulantibus.

Electuarium ad uenerem.

℞. Conſeruæ rad. Eryngij, Zingiberis conditi ana ℥.j.
Teſticulorum gallor. decoctorum in lacte ℥.ß.
Pinearum mundatarum, & in lacte maceratarum ℥.j.
Amygd. dulcium, Auellanarum maceratarum in melle per diem, ana ℥.ß.
Sem. Bulbi ʒ.j.

Cum ſyrupo conſeruæ cort. Citri fiat electuarium, de qua ſumatur ante paſtum. Idem.

Aliud.

℞. Conſeruæ Satyrionis ʒ.ij.
Cort. Citri conditi ℥.ß.
Auellanarum in melle maceratarum n.x.
Pinearum, Piſtaciorum, in butyro breuiter frixorum ana ʒ.j.
Carnis teſtudinis decoctæ cum eruca ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.

Cum ſyrupo conſeruationis eryngij fiat electuarium. Sumat ad quátitatem nucis. Idem.

Electuarium pro iys, quibus ſemen eſt acre.

℞. Pinearum conditarum cum ſaccharo ℥.ij.
Rad. Paſtinacæ agreſtis ℥.j.
Caulium, Lactucæ, Carnium Cucurbitæ conditæ cum ſaccharo ana ℥.j.ß.
Carnis teſtudinis coctæ cum oryza ʒ.iij.

Cum ſyrupo conſeruationis ſatyrionis fiat electuariũ. Sumat ad nucis quátitatem tribus horis ante paſtum. Rondeletius.

DE ELECTVARIIS VENEREM minuentibus.

Electuarium ad ſeminis profluuium, & uenerem minuendam.

℞. Conſeruæ Nymphææ ℥.ij.
Caulium Lactucæ ana ʒ.j.
Coralli rubri, Criſtalli ana ʒ.iij.
Caphuræ ℈.ß.
Sem. Agni caſti ℥.ß.

Cum ſyrupo myrtillorum fiat electuarium. Idem.

DE ELECTVARIIS DOLOREM MITIGANTIB.

Electuarium ad dolorem colicum.

℞. Opij ʒ.ij.

A Caſtorij, Euphorbij, Styracis, Myrrhæ, Piperis longi, nigri ana ℈.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Cumini, Cinnamomi ana ℈.ij.
Cum melle deſpumato fiat electuarium. Idem.

Aliud.

℞. Galangæ, uel Aromat. roſati, uel Diambræ uel Diamoſchi ʒ.ß.
Opij diſſoluti in uino maluatico, uel aqua uitæ ʒ.j.
Croci, Caſtorij ana ℈.j.
Cum ſyrupo de ſtœchade fiat electuarium, uel opiata. De qua ſumatur ʒ.j. cũ uino & aqua hyſſopi. Idem.

Electuarium pro dolore nephritico.

℞. Glycyrrhizæ, Roſarũ, Myrrhæ, Styracis, Aſari, Spicę Celticæ, Schœnanthi, Sem. Paliuri, Halicacabi, Biſmaluæ ana ʒ.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Rubiæ maioris ana ʒ.ß.
Opij ʒ.ij. Croci ℈.j.
Cum ſyrupo capillorum Veneris, & pauca terebinthina lota in aqua graminis, uino albo fiat electuarium, uel opiata. Capiat à ℈.j. ad ʒ.j. Poſt uomitum, uel detergentia medicamenta dentur. Rondeletius.

Electuarium ad dolorem ueſicæ cum ulcere.

℞. Succi Glycyrrhizæ ʒ.ß.
B Myrrhæ, Styracis, Thuris, Maſticis ana ʒ.j.
Gummi Tragacanthæ, Arabici ana ℈.ij.
Cort. Mandragoræ ʒ.ij.
Sem. Papaueris, Alchecangi, Endiuiæ, Biſmaluæ ana ℈.ij.
Cum ſyrupo iuiubarum fiat opiata. Sumatur ʒ.j. longè à paſtu, ſuperbibẽdo decoctionis hordei mundati parum. Rondeletius.

Aliud.

℞. Succi Glycyrrhizæ, Styracis, Tragacanthæ, Gummi Arabici, Amyli ana ʒ.iij.
Boli Armeni ʒ.ij. Opij ʒ.j.ß.
Cum ſyrupo iuiubarum fiat opiata. Capiat ut ſuprà. Idem.

Electuarium pro dolore in fluxu uentris.

℞. Acaciæ, Hypociſtidis, Carnis Cytoniorum, Sumach, Gallarũ ana ʒ.j.
Coralli rubri uſti, & loti in aqua roſ. ʒ.j.ß. Opij ʒ.j.
Cinnamomi craſſi, Cyperi ana ʒ.ß.
Cum ſyrupo de roſis ſiccis fiat electuarium. Addi poteſt ʒ.j.ß. boli Armeni, uel terræ ſigillatæ. Idem

Electuarium ad uteri dolores.

℞. Caſtorij, Myrrhæ, Croci, Styracis ana ʒ.ij.
Rad. Ireos, Spicę nardi, Folij, Malabatri, Aſari ana ʒ.j.
Opij

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0539-6

Opij ʒ.j.ß. A

Cum ſyrupo de arthemiſia fiat electuarium, uel opiata. Capiat ʒ.j. ſuperbibendo parum uini albi, diluti aqua ex floribus citri. Idem.

Aliud.

℞. Spec. Diamoſchi, Diambræ ana ʒ.ij.
Caſtorij ℈.j.
Opij ʒ.ß.

Cum ſyrupo de arthemiſia fiat opiata. Sumatur ʒ.j. ut ſuprà. Rondeletius.

Aliud ad dolores cum ulcere.

℞. Bdellij, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cort. Thuris, Sarcocollæ, Maſticis ana ʒ.j.ß.
Amyli, Styracis ana ʒ.ij.
Sem. Papaueris albi, Endiuiæ, Plantaginis ana ʒ.j.ß.

Cum ſyrupo iuiubino fiat electuarium. Quòd ſi dolor nō ſedetur, augeatur quantitas opij ad ʒ.iij. Idem Rondeletius.

DE ELECTVARIIS AQVAM purgantibus.

℞. Succi Cucumeris aſinini, Succi rad. Cucū. aſinini, Laureolæ, Ireos purpurei, Abſinthij, Eupatorij ana ℥.iij.

Reſideat: quæ ſupernatat aqua, abijciatur. Craſsiori uerò parti inſperge: B
Rhabarbari, Agarici ana ℥.ß.
Spicę nardi, Sem. Endiuię, Sem. Scariolę, Sem. Portulacæ, Maſticis, Lappæ, Tragacanthæ, Salis gemmæ ana ℥.j.
Mellis colati ℥.ß.

In uaſe uitreo repoſita agitentur in ſole, ut fiat ueluti electuarium. Datur ʒ.j. per interualla hydropicis. Gordonius.

DE ELECTVARIIS PVRGANTIBVS HVMOres pituitoſos & mixtos.

Electuarium ſoluens uentrem.

℞. Acororum ℥.j.ß.
Turpeti electi ℥.ß.
Carthami, Hermodactylorum ana ʒ.iij.
Stœchadis, Zingiberis, Aſari, Origani, Anthos, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Herbę paralyſis ana ʒ.j.
Sem. Apij, Aniſi, Liguſtici ana ℈.ij.
Mellis deſpumati ℔.j.ß.

Fiat electuarium. Datur ℥.ß.

Quod ſi uehementius optes, addito diagridij ʒ.ß. Fumanellus.

Aliud

A *Aliud.*

℞. Caſsiæ fiſtularis ℥. ij.
Mannæ electæ ℥. j. ß.
Sacchari uiolacei ℥. j.
Succi roſarum ℥. ß.

Miſce. Datur per horam ante cibum ab ℥. ß. ad ℥. j. Fumanellus.

DE OPIATIS CAP. XXII.

Athanaſia maior.

℞. Croci, Myrrhæ, Opij, Caſtorij, Sem. Iuſquiami, Coſti, Cordumemi, Seminis Papaueris nigri, Spicæ nardi, Eupatorij, Hepatis lupi, Cornu dextri capræ uel cerui ana partes æquales.

Terenda terantur, & alia in uino liqueſiant. Excipe omnia melle deſpumato, & poſt ſex menſes utere cum uino dulci & grato, aut cum ſapa, & ſucco intybi & apij. Seruatur annis tribus. Serapio.

Athanaſia alia.

℞. Cinnamomi, Caſiæ ana ʒ. iiij. G. v.
B Croci, Schœnanthi, Styracis calamithæ, Phu, Seſeli, Hyoſcyami, Betonicæ, Apij, Dauci, Aniſi, Opij ana ʒ. j. ß. G. iij.
Nardi Indicæ, Folij, Caſtorij, Myrrhæ, Lapidis hæmatitis, Carabæ, Sanguinis draconis, Coralli rubri, Coſti, Boli Armeni, Mummiæ, Conſolidæ maioris, Terræ ſigillatæ, Acori, Aſari, Cort. Mandragoræ, Polij montani, Pulegij, Baccarum Lauri, Mei, Piperis albi, lõgi, Petroſelini ana ʒ. ß.
Mellis quantum ſufficit.

Confice, ut artis eſt, & ſerua in uaſe fictili uitreato ad annos tres. * Dyſenteria laborantibus & cœliacis confert, atq; ad fluxum muliebrem utilis eſt. Facit ad profluuium ſanguinis narium, & eos qui cibum non retinent in uentriculo. Sanguinis præterea à quacunque cauſa natis reiectionibus auxiliatur. Nicolaus.

Philonis Thracenſis antidotus, ſimilis ei quam Meſues deſcribit.

℞. Croci ʒ. v.
Pyrethri, Euphorbij, Nardi Indicæ ana ʒ. j.
Piperis albi, Sem. Hyoſcyami ana ʒ. xx.
Opij ʒ. x.
Mellis quantum ſufficit.

Confice ſecundum artem. * Expertiſsima ad ſedandos uehementes & lethales partium dolores, uentriculi, coli, hypochondriorum, hepatis, lienis, renum, uteri, excitatos à crudis humoribus, aut flatu craſſo, aut amborũ cau-

ſa intemperie frigida: ualet etiam ad ſuffocationis periculum, ſingultum ue- A
hementem, & urinæ difficultatem. Galenus.

Philonium Romanum.

℞. Piperis albi, Sem. Hyoſcyami ana ʒ.v.

Opij ʒ.ij.ß.

Caſsiæ ʒ.j.ß.

Sem. Apij ʒ.j.

Sem. Petroſelini, Sem. Fœniculi, Dauci ana ℈.ij. G.v.

Croci ʒ.ß.

Nardi Indicæ, Pyrethri, Zedoariæ ana G.xv.

Cinnamomi, Euphorbij, Coſti ana ʒ.j.

Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Confice ut artis eſt. * Idem quod præcedens poteſt. Nicolaus.

Philonium Perſicum.

℞. Piperis albi, Hyoſcyami ana ʒ.xx.

Opij, Terræ Lemniȩ ana ʒ.x.

Lapidis hȩmatitis, Croci ana ʒ.v.

Caſtorij, Nardi Indicæ, Euphorbij, Pyrethri, Margaritarum, Carabæ, Doronici, Zedoariæ, Trochiſc. Ramich ana ʒ.j.

Caphurȩ ℈.j. B

Mellis quantum ſufficit.

Confice. * Ad ſanguinem undecunq; manantem confert: quapropter menſes immodicè erumpentes, hæmorrhoidas, & cruentas excretiones per inferna, itemq; ſanguinis ſputum cõpeſcit, ac fœtum in utero retinet. Meſues.

Paulina.

℞. Cinnamomi, Coſti, Galbani, Caſtorij, Opij, Piperis nigri, longi, Styracis ana ʒ.j.

Mellis quantum ſufficit.

Tunduntur quȩ tundenda ſunt, & cribrantur per anguſtiſsimum cribrum: galbanũ in melle diſſoluitur, & factũ electuarium in conſiſtenti forma reponitur in pyxidem uitream, aut argẽteam. * Facit hȩmoptoicis, tuſsientibus, phthiſicis, peripneumonicis, ad cõuulſa, rupta, ſtomachi ſubuerſionẽ, bilem uomentes, ac ſecernentes, cœliacos, dyſentericos, ad affectiones circa ueſicã, ſuffocationes uteri, febres per circuitũ repetẽtes, hora una ante exacerbationem exhibita: facit in malum habitum delapſis, cibum non ſentiẽtibus, ac pharmaca lethalia & plagas uenenum iaculantium beſtiarum. Galenus.

Tryphera magna.

℞. Opij ʒ.ij.

Cinnamomi, Caryophyllorum, Galangæ, Nardi Indicæ, Zedoariæ, Zingiberis,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0542-9 DFG

A giberis, Coſti, Styracis calamitę, Calami aromatici, Calaminthę, Iridis, Peucedani, Acori, Cort. Mandragoræ, Nardi Celticæ, Roſarum rubrarum, Piperis, Aniſi, Apij, Petroſelini, Fœniculi, Dauci, Hyoſcyami, Cymini, Sem. Ocymi ana ℥.j.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Confice ut artis eſt, & ſerua ad annos tres. * Auxiliatur dolori ſtomachi ex frigiditate: ſumpta namq; ſtatim ſudorem prouocat, phreniticis, mulieribus ex uteri dolore inſomnibus, rheumaticis, peripneumonicis, & qui excrementa cum ſanguine excernunt, utiliſsima eſt. Nicolaus.

Requies.

℞. Roſarum rubrarum, Violarum ana ℥.iij.
Opij, Hyoſcyami, Papaueris albi, nigri, Corticis Mandragoræ, Seminis Scariolæ, Lactucæ, Portulacę, Pſyllij, Nucis moſchatæ, Cinnamomi, Sacchari ana ℨ.j.ß.
Santali albi, rubri, citrini, Spodij, Tragacanthę ana ℈.ij. G.v.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Confice ſecundum artem. Durat ad decennium. * Ad febres continuas & ardentes, omnemq; febrilem affectum, ad febres denique acutas confert. Eſt autem utilis temporibus & pulſibus manuum inuncta, ac cordis dolo-
B rem mitigat, ſomnumq; conciliat. Nicolaus.

Sotera.

℞. Nardi Indicę, Caſtorij ana ℈.xxxix.
Myrrhæ ℈.xxvij.
Croci ℈.xxxvij.
Opij, Schœnanthi ana ℈.xxxvj.
Petroſelini ℈.xlv.
Aniſi ℈.ix.
Apij ℈.vij.
Caſiæ ℈.xij.
Piperis longi, Amomi, Seſeli ana ℈.xij.
Siſonis ℈.vj.
Styracis, Hedycroi, Coſti, Aſari ana ℈.xviij.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat opiata. Seruatur ad decennium. Paulus.

Muſa Enea, ſiue Zazenea.

℞. Caſtorij, Myrrhæ, Opij, Piperis nigri, longi, Galbani, Coſti, Cinnamomi, Phu, Mei, Dauci, Aſari, Croci ana ℥.ß.
Mellis Hiſpanici deſpumati triplum.

Miſce. Seruatur ad annos decem. * Valet ad omnes paſsiones frigidas & uentoſitates craſſas, & dolorem dẽtium, & corroſionem eorum, & ad frigus ſtomachi, & tarditatem digeſtionis, & colicam, & difficultatem urinæ, & ad frigus & phlegma, & ad mucoſitatem urinæ. Meſues. A

Diaolibanum.

℞. Caſtorei, Opij, Hyoſcyami albi ana ʒ.iiij.
Caſsiæ ligneæ ʒ. ij. ℈. ij.
Folij, Croci, Thuris maſculi ana ʒ. *ij.*
Rheupontici, Amomi ana ʒ. j. ℈. *ij.*
Myrrhæ ʒ. j. *ß.*
Spicæ Indicæ, Pyrethri, Euphorbij, Leucopiperis ana ℈. *ij. ß.*
Pæoniæ, Storacis calamitæ, Macropiperis ana ʒ. j.
Mellis deſpumati triplex pondus.

Fiat opiata. Seruatur ad annos tres. * Vtile eſt ad diuerſas paſsiones capitis, hemicranicum dolorem placat, & ſupercilij lacrhymas potenter ſtringit, fauces rheumatizatas & arterias lenit, hæmoptoicis & tuſsientibus medetur, uomitum compeſcit, dolorem ſtomachi & nauſeam aufert, peripneumonicis, pleuriticis, empycis ſine dubio ſubuenit, gonorrhœam & ſatyriaſim emendat, & menſtrualem ſanguinem ſiſtit. Nicolaus.

Aurea Alexandrina. B

℞. Aſari, Carpobalſami, Sem. Hyoſciami albi ana ʒ. *ij. ß.*
Caryophyllorum, Opij Thebaici, Myrrhæ, Cyperi rotundi ana ʒ. *ij.*
Opobalſami, Cinnamomi, Euphorbij, Folij, Zedoariæ, Zingiberis, Coſti ueri, Corallij, Caſsię ligneę, Tragacanthæ, Thuris maſc. Meu, Styracis calamitæ, Spicæ Celticæ, Cardamomi minoris, Seſelios, Semin. Napi, Sem. Saxifragię, Anethi, Aniſi ana ʒ. j.
Ligni aloës, Rhabarbari, Aliptę moſchatę, Caſtorei, Spicæ Indicæ, Galangę, Opopanacis, Anacardij, Maſticis, Sulphuris uiui, Rad. Pęoniæ, Eryngij, Roſarum, Thymi, Acorei ueri, id eſt, calami aromat. Pulegij, Ariſtolochiæ longę, Gentianæ, Cort. rad. Mandragorę, Chamędryos, Phu, Baccarum Lauri, Ammeos, Dauci Cretici, Macropiperis, Leucopiperis, Xylobalſami, Carui, Amomi, Petroſelini, Seminis Liguſtici, Rutæ, Sinomi ana ʒ. *ß.*
Auri ſinceri, Argenti meri, Ambarum margaritarum, Blaccæ Bizantiæ, Oſsium de corde cerui ana ℈. j. G. xiij.
Limaturę Eboris, Calami aromatici, Pyrethri ana G. viij.
Mellis deſpumati triplum.

Fiat opiata. Seruatur annis quinque. * Contra defluxiones capitis, frigore conceptas, efficax eſt: oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit,

aduerſus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0544-1
DFG

A aduerſus capitis cruciatum ſummopere prodeſt, illitum fronti, comitiales, inſanos, uertiginoſos, & in uniuerſum omnem capitis noxam mulcet, tabidis, tuſsiculoſis, humorem à thorace reijcientibus, cardiacis, ſanguinem excreantibus præſenti eſt auxilio, iſchiaticis, coli & renum cruciatibus. Aduerſus iliorum noxam, difficultatem urinæ, & eiuſdem ſtillicidium ualet, calculos comminuit, omni uentris malo liberat, quotidianis & tertianis febribus circa acceſsiōis initiū, ſubferuefacto ſtœchadis iuſculo medetur. Nicolaus.

Theriaca Andromachi ſenioris.

℞. Trochiſcorum ſcilliticorum ℥. xlviij.
Trochiſcorum theriacorum, Hedycroi, Piperis longi, Opij ana ℥. xxiiij.
Roſarum rub. purgatarū, Iridis, Succi Glycyrrhizæ, Sem. Napi ſylueſtris, Scordij, Opobalſami, Cinnamomi, Agarici ana ℥. xij.
Myrrhæ, Coſti, Croci, Caſiæ, Nardi Indicæ, Schœnanthi, Thuris electi, Piperis nigri, Dictamni Cretici, Comarum Marrubij, Rhapontici, Stœchadis, Petroſelini, Calaminthæ montanæ, Terebinthinę, Zingiberis, Rad. Quinquefolij ana ℥. vj.
Polij montani, Chamępityos, Styracis, Meu, Amomi, Nardi Celticæ, Terræ Lemniæ, Phu, Chamædryos, Folij, Chalcitidis toſtæ, Gentianæ, Aniſi, Succi Hypociſtidis, Carpobalſami, Gummi ſplendidi, Sem. Fœniculi, Cardamomi, Seſeli, Acaciæ, Thlaſpi, Hyperici, Ammi, Sagapeni ana ℥. iiij.
B Caſtorij, Ariſtolochię tenuis, Dauci, Bituminis Iudaici, Opopanacis, Centaurij minoris, Galbani ana ℥. *ij*.
Mellis deſpumati ℔. x.
Vini optimi odorati quantum ſatis eſt.

Galeni ætate plus aromatum admiſcebant ad ſingulas libras mellis, & medicamentum ſolidius erat, quàm nunc fit. Iam enim ſumunt mellis ℔. xx. Conficitur autem hoc modo ſecundum Galenum.

Herbæ, flores, fructus, ſemina, radices, cortices, trochiſci, terra Lemnia, chalcitis, & bitumen diligentiſsimè conteruntur piſtillo ferreo in mortario æneo, & cribro ſubtiliſsimo cribrantur, ſemine thlaſpi, napi ſylueſtris, & croco exceptis, quæ per ſe teruntur, uinoq; rigantur, ne mortario interiori inhæreant, & ut commodius terantur. Gummi, ſucci, & caſtorium per ſe teruntur, adfuſo uino, ut etiam commodius teri poſsint. In ipſo compoſitionis tempore, omniumque rerum mixtura, primùm liquefit terebinthina in duplici uaſe cum mellis pauxillo, deinde etiam opopanax, galbanum, ſagapenum, bene antea per ſe trita, adfuſo pauculo melle, ut facilius digitis explanentur, commiſceanturq;, atque uniantur. Poſtea coquuntur in ipſo duplici uaſe cum terebinthina, donec ad iuſtam conſiſtentiam radacta ſint. his

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0545-6 DFG

admiſcetur pars aliqua cõtritorum, tum etiam in uino diſſolutorum, donec A
mellis conſiſtentiam conſequantur: deinde in mortarium uaſtę magnitudinis effunduntur in hunc modum. Primùm, pars aliqua eorum quæ uino diſſoluta ſunt, & ad eam formam redacta: deinde mellis nonnihil cocti per ſe, & deſpumati: poſtremò pars aliqua eorum quæ in puluerem redacta fuerant: adhęc nonnihil eorum quę liquefacta in duplici uaſe, eaq; tepida: hæc omnia probè agitentur rudicula, & ſic conſequenter de reſiduo faciendum, donec omnia probè unita ſint: & hæc quidem ad ſolem, ut facilius fiat, continuò agitando, & tundendo pila ferrea, inuncta opobalſamo, ut facilius agitari poſsint: & commiſceatur etiam opobalſamum reliquis: alioqui facilè adhęreret piſtillo medicamentum, & difficilior fieret agitatio. Hęc continuè per quatuor aut quinque dies agitanda ſunt: & rurſus elapſis ſex aut ſeptem diebus, iteranda agitatio per duos menſes: deinde reponitur medicamentum uaſculis plumbeis, aut terreis bene coctis & uitratis: & ſeruatur per annos triginta.

Chalcitis quę in hoc medicamen uenit, ſic pręparanda eſt. Illius bona quantitas in olla cruda, ſuccenſis carbonibus coquitur: eaq; liquefacta ubi bullas emiſerit, partem ſupernam in marmor effundes, atque illic ſines in umbra, donec frigeat. Hinc poſtea ſólummodo capies quod ſupernè ſpumeum fuerit, quodq́ue cinerei eſt coloris, aut praſsij, non quod flauum eſt:
theriacam enim colore flauo, non nigro inficeret. Hîc autem animaduerten- B
dum eſt, omnes theriacę compoſitiones, quę apud Galenum uarijs locis reperiuntur, & diuerſorum authorum, recipere inſuper

Acori ʒ. iiij.

Piperis albi ʒ. vj.

* Exitialibus uenenis, & ferarum uirus eiaculantium ictibus aduerſatur. Inueteratis capitis doloribus, uertigini, aurium grauitati, comitialibus, attonitis, apoplecticis'ue, reſolutis, oculorum hebetudini, uoci amiſſę, aſthmaticis, recenti & uetuſtę tuſsi, ſanguinem reijcientibus, ęgrè excreantibus, & non niſi recta ceruice ſpirantibus, uentriculi imbecillitatibus ac inflationibus colicis, cruciatibus, ileoſis, cholericis, cœliacis, regio morbo correptis opitulatur: induratum lienem liquefacit, calculos in renibus comminuit, urinæ difficultati, & ueſicę exulcerationibus medetur. Febrium horroribus & rigoribus, hydropicis, elephantia laborantibus ſępe pręſenti eſt auxilio. Menſtrua cit, fœtum mortuum excutit, articulorum doloribus adiumento eſt. Non autem corpus modò, ſed & animi morbos perſanat. Melancholicis itaque, lymphaticis, aquę pauoribus, & id genus alijs malis iugiter data ſuccurrit. Cęterùm in peſtifera lue uix aliud pręſentius, magisq; idoneum pręſidium hac ipſa inueniri poteſt. Galenus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0546-2

A *Mithridatium Andromachi.*

℞. Glycyrrhizæ ℥.viij.℈.ß.
Opij ℥.iiij. ℈.j.
Folij, Nardi Celticæ, Sem. Fœniculi, Gentianæ, Meu, Roſarum ſiccarum, Cardamomi ana ℥. iiij.
Caſtorij, Thuris, Myrrhæ, Succi Hypociſtidis ana ℥.vj.
Polij, Coſti, Seſeli, Caſiæ ana ℥.v.℈.j.
Nardi Indicæ, Scordij, Cyphi, Schœnanthi, Opopanacis, Terebinthinæ ana ℥. vj. ℈.j.
Acori, Phu, Hyperici, Acaciæ, Gummi, Carpobalſami, Sagapeni ana ℥.ij.
Croci, Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.vij. ℈.j.
Styracis ℥.v. ℈.ij.
Dauci ℥.vj. ℈.ß.
Petroſelini ℥.iiij.ß.
Piperis longi ℥.iij.ß.
Aniſi ℥.iij.
Thlaſpi, Opobalſami ana ℥.vj. ℈.ij.
Galbani ℥.vij.
Scinci ℥.ij. ℈.j.
Vini optimi, Mellis deſpumati ana quantum ſatis eſt.

B Compone in modum theriacæ. Seruatur per annos decem. * Ad eadem ad quæ theriaca ualet, & ad pleraque pernicioſa medicamenta & uenena eſt efficacior: in uiperæ autem morſus curatione, theriaca inferior. Priuatim uerò facit ad diuturnas uentriculi & thoracis fluxiones, & ad omnes inueteratas in profundo corporis exulcerationes & abſceſſus. Tabidis, uentriſque inflationibus medetur, appetentiam emendat & reſtituit, ac bonum corpori colorem conciliat. Calculos conterit, ac urinæ difficultatem ſanat, acuit uiſum eorum, qui illo crebrius utuntur. Mortuum fœtum eijcit, & ad muliebria omnis generis mala frigida, atque ijs quæ non concipiunt, conducit. Item melancholiam non ſinit conſiſtere. Omne denique capitis malum, ex frigiditate ortum, dolores aurium, lachrymantes oculos, dentium cruciatus, oris, palatij, auriumque omnia uitia, emplaſtri forma impoſita, ſanat. Galenus.

Mithridatium Democratis.

℞. Myrrhæ, Croci, Agarici, Zingiberis, Cinnamomi, Nardi Indicæ, Thuris electi, Thlaſpi ana ℥.x.
Seſeli, Opobalſami, Schœnanthi, Stœchadis, Terebinthinæ, Galbani, Coſti, Piperis longi, Caſtorij, Hypociſtidis, Styracis, Opopanacis, Folij ana ℥. viij.

Caſiæ

Caſię, Polij montani, Piperis albi, Scordij, Sem. Dauci, Carpobalſami, Cyphi, Bdellij ana ℥.vij. A
Nardi Celticę, Gummi, Petroſelini, Opij, Cardamomi, Sem. Fœniculi, Gentianę, Roſarum, Dictamni Cretici ana ℥.v.
Aniſi, Ari, Acori, Phu, Sagapeni ana ℥.iij.
Meu, Acacię, Scinchi, Sem. Hyperici ana ℥.ij.ß.
Vini, Mellis deſpumati ana quantum ſufficit.

Confice ſecundum artem. Damocrates.

Ambroſia Archibij.

℞. Aniſi, Sem. Apij ana ℥. iiij.
Myrrhæ, Opopanacis ana ℥.j.
Cinnamomi, Sem. Loti amari, Caſsię, Spicæ Indicę ana ℥.ij.
Croci ℥. ij. ß.
Piperis ℥. ß.
Opij ℥.iiij.
Mellis deſpumati quantum ſatis eſt.

Confice ſecundum artem. * Ad omnes internas affectiones utilis eſt pota: ad inteſtinorum tormina quidem ex uini myrtini, & aquæ quarta heminæ parte: ad hepar autem ex aquę mulſæ hemina dimidia. Item ad uigilias, ophthalmiam, & lateris morbum ex aqua mulſa: ad ſtomachi demum uitia, ex uini granatorum cyathis duobus, & aquę totidem. Galenus. B

Eſdræ antidotus.

℞. Amomi ℈.xij.
Squinanthi ℥. ix.
Pyrethri ℈. vj.
Croci ℈. xxxvj.
Cinnamomi ℈.vj.
Myrrhæ troglodyticę ℈.xij.
Styracis calamithæ ℈.xviij.
Petroſelini, Sem. Dauci ℈.iij.
Tragacanthę ℈.vj.
Succi Hypociſtidis ℈.ix.
Ireos, Abrotani ana ℈.xv.
Sem. Fœniculi ℈.vj.
Bdellij ℈.ix.
Thuris ℥.j.
Sulphuris uiui ℈.vj.
Sem. Hyoſcyami albi ℈. xxvij.
Caſsię ligneę ℈.ix.

A Sem.Papaueris ℈.xxx.
Spicæ nardi ℈.xij.
Sem.Rutæ,Ocymi ʒ.j.
Rhois culinarij ℈.lv.
Sem.Anethi ℈.vj.
Aſari ʒ.j.
Cardamomi ℈.vj.
Opij ℈. xxvij.
Euphorbij ℈.vj.
Piperis nigri ℈.xxx.
Roſarum ſiccarum ℈.ix.
Phylli ℈. xij.
Opobalſami ℈.xxiiij.
Ventri mergi ℈.vj.
Laccæ,Lycij Indici,Caryophyllorum ℈.xij.
Stercoris reperti in aluo mergi ℈.vj.
Florum Nerij ℈.iiij.ß.
Rhabarbari ℈.xij.
Mei Athamantici ℈.vj.
B Terræ Cimoliæ ℈.xij.
Succi Arthemiſiæ ℈.xx.
Fol.Cichoreæ ℈.ix.
Spicæ Celticæ ℈.xij.
Caſtorei ʒ.j.
Coſti,Gentianæ ℈.xij.
Confect.Hædychroi ℈.ix.
Aniſi ℈.vj. Siſonis ℈.xviij.
Thymiamatis Hammoniaci,Fol.Citri ℈xij.
Vini ueteris odorati quátum ſatis fuerit ſuccis & liquoribus reſoluendis.
Mellis deſpumati optimi ℔.v.aut ℔.vj.

Arida omnia minutiſsimè contundito. Opium uerò & myrrhá,hypociſtidẽ, bdelliũ,lyciũ,hámoniacũ in uino diſſoluito:tragacanthá deinde ſeorſim per ſe affuſo uino diſſoluito. Deinde omnia ſimul miſceto, addendo etiá deſpumatũ arthemiſię ſuccũ. In uniuerſum hác cõfectionẽ eodẽ modo cõficis,quo theriacá, & eodẽ modo dimittẽda eſt ut efferueſcat,nõ omnino repleto uaſe. Per ſeptẽ annos melior iudicatur. * Mirificè cõtra lethalia uenena prodeſt: aliosq; uſus multos habet,quos apud Aetiũ lib.13.cap.101.Paulũ lib.7.cap.11. Actuarium in lib.De compoſ.medicamentorum reperies. Aetius.

Eſdra, aliter.

℞.Mameræ ℥.j.

Amomi ℥.ij. A
Squinanthi ℥.ß.
Pyrethri ℈.viij.
Croci ℥.j.
Myrrhæ ʒ.iij.
Styracis ℥ ß.℈.ij.
Petroſelini ℈.iiij.
Tragacanthæ ℥.j.
Succi Hypociſtidis ʒ.iiij.
Ireos ℥.ß.℈.ij.
Sem. Fœniculi ℥.j.
Folij ℥.iij.
Rhabarbari, Roſarum ſiccarũ, Glycyrrhizæ, Flor. ſylueſtris Punicæ, Cinnamomi ana ℥.iij.
Nardi Celticæ ʒ j.
Mellis deſpumati ℔.vj.℥.ix.ʒ.vij.

Myrrham & hypociſtidẽ in uino diſſolue modico, tragacanthũ uerò per ſe etiam diſſolue, & confice ſecundum artem. Actuarius.

Mameræ loco, ſume Doronicum Romanum. Cordus.

Adrianum. B

℞. Opij Thebaici ʒ.iij.
Caſsiæ ligneæ, Hyoſcyami ana ʒ.ij.℈.ij.ß.
Euphorbij, Leucopiperis ana ʒ.ij.G.vj.
Seſeleos, Sem. Apij ana ʒ.j.℈.ß.G.ij.
Folij, Origani, Tragacanthæ ana ʒ.j.
Opobalſami, Petroſelini, Macis, Styracis cal. Zingiberis, Xylobalſami, Cyperi, Carpobalſami Macedon. ana ʒ j. minus G.vj.
Sem. Marathri ℈.ij.G.viij. Calami aromat. ℈.ij.G.ij.
Cinnamomi, Croci, Coſti, Rheupontici, Pyrethri, Acori, Dauci Cretici, Aniſi ana ʒ.ß.G.vj.
Caſtorij ʒ.ß.
Serapini, Myrrhæ, Roſarum, Cardamomi, Amomi, Rutæ agreſtis, Sem. Ameos ana ℈.j.G.iiij.
Caſsiæ fiſtulæ ℈.j. Mellis quantum ſufficit.

Fiat opiata, in uaſe fictili uitrato ſeruandum, annis ſeptem. * Valet propriè ad omne uitium capitis ex frigiditate, & ad grauedinem oculorum, & obſcuritatem, contra hemicraneam datur, cum uino calido, ubi cocta ſit ſaluia cũ ſero, in modum auellanæ: datur etiam quartanarijs cum decocto gentianæ, uel origani ante horam acceſsionis. Cum uino data, in quo ſaxifragia ſit decocta, uel milium ſolis, lapidem frangit. Nicolaus.

DE

A

DE CONSERVIS CAP. XXII.

B

Conſeruæ *ſunt flores, uel herbæ exactiſſimè conciſæ, uel tuſæ, & ſaccharo mixtæ: & uel*

- **Calfacientes.**
  - Caput: *Conſerua*
    - Anthos, flor. Acori.
    - Betonicæ, Euphragiæ.
    - Flor. Stœchados, Flor. Saluiæ.
    - Flor. Lauendulæ, Maioranæ.
    - Pæoniæ, Primulæ ueris, *&c.*
  - Pectus: *Conſerua*
    - Hyſſopi.
    - Meliſſæ.
    - Capill. Veneris.
  - Cor: *Conſerua*
    - Flor. Borraginis.
    - Flor. Bugloſſæ.
    - Flor. Anthos, Arantij.
    - Lychnidis, *id eſt*, flor. Caryophyllorum, Meliſſæ.
  - Ventriculum: *Conſerua*
    - Abſinthij.
    - Enulæ.
    - Menthæ, *&c.*
  - Hepar: *Conſerua*
    - Abſinthij.
    - Fumiterræ.
    - Flor. Sambuci, *&c.*
  - Splenem: *Conſerua*
    - Aſplenij.
    - Fumiterræ.
  - Vterum: *Conſerua*
    - Maioranæ.
    - Meliſſæ.
    - Anthos, *&c.*
  - Iuncturas: *Conſerua*
    - Florum Stœchados.
    - Florum Anthos, *&c.*
- **Refrigerantes**
  - Caput: *Cōſerua*
    - Flor. Nympheæ *ſeu* Nenupharis.
    - Roſarum.
    - Violarum, *&c.*
  - Pectus: *Conſerua* — Violarum, *&c.*
  - Cor: *Conſerua*
    - Acetoſæ.
    - Roſarum.
    - Violarum, *&c.*
  - Ventriculum: *Conſerua* — Roſarum, Violarum, *&c.*
  - Hepar: *Conſerua*
    - Florum Cichorij.
    - Roſarum.
    - Violarum, *&c.*
  - Splenem: *Conſerua*
    - Roſarum.
    - Violarum, *&c.*
  - Renes: *Conſerua* — Roſarum, *&c.*
  - Vterum: *Conſerua*
    - Roſarum.
    - Violarum, *&c.*
  - Iuncturas: *Conſerua* — Roſarum, Violarum.

DE CONSERVIS CALEFACIENTIB. CAPVT. A

Conſerua flor. Anthos.

℞. Flor. Anthos recent. ℔. ß.
Sacchari albiſsimi ℔. j. ß.

Terantur ſimul in mortario marmoreo, piſtillo ligneo: fiatq́; conſerua in uaſe uitreo uel uitrato fictili, uel lapideo denſo aliquandiu ad ſolem: deinde ad annum uel biennium ſeruanda. * Valet ad confortandum cerebrum humidum, & neruoſa membra, & ad melancholiam & ad phlegma.

Conſerua Acori.

℞. Radicum Acori ueri ℔. j.

Bulliant in aqua uſquedum cocta fuerint, poſtea piſtentur, & paſſentur per ſedatium, deinde ponantur ſupra ignem, addendo
Sacchari ℔. iij.

Fiat conſerua in modum opiatæ. Inſoletur, & ſeruetur per annum. * Valet ægritudinibus cerebri & neruorũ: ualet in affectibus phlegmaticis. Meſues.

Conſerua Betonicæ.

℞. Betonicæ recentis & teneræ ℔. j.
Sacchari ℔. iij.

Folia in mortario lapideo terantur minutiſsimè: ſaccharum uerò coquendũ eſt, cum aquæ betonicę ℔. ij. ultra ſyrupi conſiſtentiam: deinde ſimul miſceantur aliquandiu ſupra prunas, fiatq́; conſerua, quæ per annũ in uaſe uitreato conſeruanda. * Caput & uentriculum confortat, uenena ex corpore pellit. Florentini Medici. B

Conſerua Euphragiæ.

℞. Menſe Iulio uel Iunio, Euphragiæ unà cum floribus ℔. ß.
Sacchari ℔. j. ß.

Contundantur ſimul in mortario lapideo minutiſsimè, deinde ponantur in uaſe uitreato aliquandiu ad ſolem quotidie agitando: poſtea ſeruetur ad annum uel biennium. * Cerebrũ confortat, ſiccatq́; uiſum acuit ac clarificat.

Conſerua florum Stœchados.

Cõſerua Stœchados eodẽ modo, quo cõſerua anthos, uel beton. paratur.

Conſerua florum Saluiæ.

℞. Florum Saluiæ recent. ℔. ß.
Sacchari ℔. j. ß.

Piſtentur ſimul in mortario marmoreo minutiſsimè: deinde ponantur in uaſe fictili uitrato ad ſolem aliquandiu, quotidie agitando: poſtea ſeruetur ad annum. * Ad omnia cerebri uitia ex frigida cauſa, ualet: uentriculum corroborat: obſtructiones aperit: uentriculi ſuperfluos & noxios humores abſumit.

Conſerua

A *Conſerua florum Lauendulæ.*

Conſerua florum Lauendulæ uel ſpicæ, fit floribus recentibus contritis cum ſaccharo, eodem quo conſerua florum anthos modo: inſolatur, & conſeruatur per annum. * Cerebrum, uentriculum, hepar, ſplenem & uterum excalfacit: ad ſuffocationes uteri, ad ſplenem induratum, & apoplexiam prodeſt.

Conſerua Maioranæ.

Conſerua Maioranæ paratur, ut conſerua anthos, uel betonicæ. Inſolatur, & conſeruatur per annum. * Valet ad omnes frigidos & humidos cerebri, capitis & uentriculi affectus: iecinoris obſtructiones reſerat: uitales ſpiritus fortificat, &c.

Conſerua Pæoniæ.

℞. In uere florum Pæoniæ recent. ℔. ß. Sacchari ℔. j.

Piſtentur ſimul in mortario lapideo optimè: deinde ponantur ad ſolem in uaſe uitreato per menſes tres, quotidie agitando ſpatula lignea: poſtea conſerua ſeruetur ad annum. * Ad epilepſiam & uertiginem ualet: mẽſtrua prouocat: renum & ueſicæ calculos expellit: terrores nocturnos ſedat, &c.

Conſerua Primulæ ueris.

Conſerua Primulæ ueris, tempore ueris conficitur eodem modo, quo cõ-
B ſerua pæoniæ. * Capiti & cerebro frigido conducit: hominem ab apoplexia tutum reddit, &c.

DE CONSERVIS CALFACIENTIB. PECTVS.

Conſerua Hyſſopi.

Conſerua Hyſſopi menſe Iulio uel Auguſto ex floribus hyſſopi & duplo ſacchari conficitur, eodem quo conſerua florum anthos modo. Inſolatur, & ad annum conſeruatur. * Pectori & pulmoni prodeſt: tuſsim curat: humores frigidos & craſſos in pectore attenuat, & conſumit: cerebrum & uentriculum confortat.

Conſerua Meliſſæ.

Conſerua Meliſſæ conficitur ut conſerua ex floribus roriſmarini. * Cerebrum, cor, pectus, uentriculum roborat: melancholicis & triſtibus cõfert: memoriam confirmat: menſtrua pellit: uteri dolores, & ſuffocationes tollit.

Conſerua Capill. Veneris.

℞. Capillorum Veneris ℔. j.
Sacchari albi ℔. iij.

Contundantur in uaſe lapideo, fiatque conſerua, ad ſolem primò, deinde ad annum conſeruanda. * Valet pleureſi, & affectibus pectoris & pulmonis: in affectibus etiam melancholicis, & choleræ rubræ maximè prodeſt.

DE CONSERVIS CALFACIENTIB. COR. A

Conſerua florum Borraginis.

℞. Florum Borraginis recentium, à capitello, cui inſeruntur, purgatorum ℥. iiij.
Sacchari albi ℥. xij.

Contundantur ſimul bene in uaſe lapideo, piſtillo ligneo: fiatq; conſerua: inſoletur, & in uaſe uitreato ſeruetur ad annum. Doſis eſt ad ℥. j. * Datur in tremore cordis, & in ſyncope: gaudium enim generat, & confert melancholiæ.

Conſerua Bugloſſæ.

℞. Florum Bugloſſæ ℔. j.
Sacchari ℔. iij.

Terantur in uaſe lapideo, cum piſtillo ligneo, fiatq; cõſerua in modum opiatæ: inſoletur, & ſeruetur per annum. * Confortat cor, maniacis & melancholicis confert, etiam ſyncopi, & cordis tremorem aufert: ualet etiam choleræ.

Conſerua flor. Aurantij.

℞. Florum mal. Aurantiorum recent. Sacchari albi ana ℔. j.

Contundantur ut ſuprà, fiatq; conſerua.

Conſerua florum Perſici.

℞. Florum Perſici recent. ℔. j. B
Sacchari ℔. ij.

Contunde in uaſe lapideo: inſola, & ſerua per annum. * Lumbricos necat atque expellit.

Conſerua florum Caryophyllorum, id eſt, lychnidis coronar.

℞. Florum Lychnidis, qui ab odoris imitatione caryophylli uocátur, ℔. ß.
Sacchari albi ℔. j. ß.

Fiat conſerua ad modum opiatæ. * Cerebrum, caput & cor confortat: contra uenena ualet, atque aerem peſtiferum: atq; partum facilitat, &c.

COR quoq; CALEFACIVNT & roborant, Cõſerua Anthos, Meliſſę: de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS CALFACIENTIBVS uentriculum.

Conſerua Abſinthij.

℞. Thymi Venetiani ℥. ij.
Vini albi optimi ℔. j. ß.

Coque thymum ad ℥. xij. uini: deinde exprimito, & adde
Sacchari albi ℔. j.

Coque ad formam ſyrupi craſsioris. deinde cum infrigidatum fuerit, adde

Abſinthij

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0554-6 DFG

A Abſinthij uiridis, optimè inciſi ac ſubtiliſsimè in mortario lapideo contuſi ℥.xviij.
Miſce, ac reponatur.

Conſerua Enulæ.

℞. Radicis Enulæ campanæ ℔.ij.
Bulliat in aqua, uſquedum cocta fuerit: poſtea piſtetur, & paſſetur per ſetaceum: deinde ponatur ſupra ignem, addendo
Sacchari ℔.vj.
Fiat conſerua in forma opiatæ. * Valet ad confortandum ſtomachum, & membra nutritionis, & ad phlegma.

Conſerua Menthæ.

℞. Menthæ criſpæ ℔.ß.
Sacchari albi ℔.j.ß.
Contunde, inſola, & ſerua per annum. * Ventriculum calefacit ac roborat: uomitum compeſcit.

DE CONSERVIS CALFACIENTIB. HEPAR.

Conſerua Fumiterræ.

℞. Florum Fumiterræ. ℔.ß.
Sacchari albi ℔.j.ß.
B Contunde ſimul in mortario lapideo, & fac conſeruam ad modum opiatæ: inſola, & ſerua per annum in uaſe lapideo denſo, uel uitreo. * Scabie infectis confert: ſanguinem mundificat: ſudorem mouet: ac regium morbum perſanat.

Conſerua florum Sambuci.

℞. Flor. Sambuci recent. ℔. j.
Sacchari albi ℔.ij uel iij.
Piſta in mortario lapideo ſimul: inſola, & conſerua. Durat annum. * Hydropicis confert.

HEPAR etiam CALEFACIT Conſerua Abſinthij: de qua ſuprà.

DE CONSERVIS CALFAcientibus ſplenem.

℞. Aſplenij ſeu Ceterach ℔.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Fiat conſerua ad modum opiatæ. * Ad eadem, ad quæ herba ipſa ualet.

DE CONSERVIS EXCALfacientibus uterum.

VTERVM excalfaciunt ac roborant, Conſerua Maioranæ, Meliſſę, Anthos, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0555-2
DFG

DE CONSERVIS EXCALFACIEN- tibus iuncturas. A

IVNCTVRAS excalfaciunt roborantq́;, Conſerua flor. Anthos, florum Stœchadis: de quibus uide ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERAN- tibus caput.

Conſerua florum Nenupharis.

℞. Florum Nympheæ luteorum, recentium ℔. ß.
Sacchari albi ℔. j.

Tere in uaſe lapideo, ac in formam opiatæ confice: inſola, & in uaſe fictili uitreato conſerua ad annum. * Febricitantibus, hecticis & pleuriticis cõfert: cerebrum refrigerat, ſomnumq́; inducit.

Conſerua Roſarum.

℞. Roſarum rub. recent. exunguatarum ℔. j.
Sacchari albi ℔. ij. uel iij.

Teruntur in mortario lapideo, reponuntur uaſe uitreo, aut uitrato, pergamena operculato, menſibus tribus inſolantur, in die ſæpe agitantur, ſoli auferũtur, ſeruantur ad biennium uel triennium. Sunt qui roſas omnino imperfectas condiunt, ut ualentius adſtringant. Datur ad ℥. j. ß. * Ventriculum & B
cor, & uiſcera reliqua firmat, ipſorumq́; intemperiem humidam emendat. Meſues.

Conſerua Violarum.

℞. Violarum purpurearum recentium cauda & uiridi ceu caliculo purgatarum ℔. j.
Sacchari albi ℔. ij. uel ſecundum Meſuę ℔. iij.

Contundantur ſimul in uaſe lapideo, fiatq́; conſerua. Annum durat. Datur ad ℥. j. * Bilis incendium, ſitimq́; extinguit, aluum ſubducit. Syluius.

DE CONSERVIS REFRIGERAN- tibus pectus.

PECTVS refrigerat Conſerua Violarum: de qua ſuprà.

DE ELECTVARIIS REFRIGERANTI- bus cor.

Conſerua Acetoſæ.

℞. Acetoſæ ℔. ß.
Sacchari ℔. j. ß.

Tere in mortario lapideo: deinde inſola, & ſerua per annum. * Valet cholericis.

A COR etiam REFRIGERANT, Conſerua Roſarum, Violarum, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERANTIBUS uentriculum.

VENTRICVLVM refrigerant, Conſerua Roſarum, Violarum, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERANTIBUS hepar.

Conſerua florum Cichorij.

℞. Florum Cichorij recent. ℔.j.
Sacchari albi ℔.iij.

Terantur in uaſe lapideo optimè, deinde in uaſe uitrato ponantur ad ſolem per aliquot hebdomadas, & ſeruetur conſerua ad annum. * Valet melancholicis & cholericis.

HEPAR quoque REFRIGERANT, Conſerua Roſarum, Violarum: de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERANTIBVS ſplenem.

B SPLENEM refrigerant, Conſerua Roſarum, Violarum, Cichorij, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERANTIBUS renes.

RENES refrigerant Conſerua Roſarum, Nympheæ, &c. de quibus uide ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERANTIBUS uterum.

VTERVM refrigerant, Conſerua Roſarum, Violarum, Nympheę, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIGERANTIBUS iuncturas.

IVNCTVRAS refrigerant, Conſerua Roſarum, Violarum, &c. de quibus ſuprà.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0557-4

DE ECLEGMATIS SIVE LOCH. CAP. XXIIII

Eclegma, quod Arabib. Loch, Latinus Linctus dicitur, thoracicum & pulmonicum eſt præſidium, ex medicamentis ferè dulcibus & detergentibus, ac etiam glutinoſis, interdum amaris & acrib. parcius coctis, quàm electuario liquido, uel ſolido conueniat. Horum alia

- Vſualia *ſeu officinalia*
  - Adſtringentia
    - Loch de papauere.
    - Loch de pſyllio.
  - Abſtergentia
    - Loch de tuſſilagine ſimp.
    - Loch de tuſſilagine comp.
    - Loch de pino.
    - Loch ſanum & expertum.
    - Loch Antipatri.
    - Loch de praſio.
    - Loch de eruo.
    - Loch de pulmone uulpis.
    - Loch de ſcilla.
    - Loch ad aſthma.
    - Loch è caulibus.
    - Loch de carthamo.
    - Loch ex allijs.
  - Conſolidantia: Loch de pulmone uulpis.
- Minus *uſualia*
  - Aſtringentia
    - Loch ad ſputum ſanguinis.
    - Loch ad inflammationẽ laterum & pulmonis incipientem.
    - Loch ad defluxionẽ tenuẽ.
    - Loch ad acres & erodentes deſtillationes.
  - Abſtergẽtia
    - Loch abſtergẽs & cõcoquẽs.
    - Loch ad humores pituitoſos.
    - Loch ad frigidas deſtillationes.
    - Loch ad pus retentum.
    - Loch ad ulcus pulmõis, *etc.*

A DE ECLEGMATIS ASTRINGENTIBVS.

Loch de papauere.

℞. Papaueris albi ʒ.xxv.
Amygdalarum dulcium depellatarum, Nucleorum pinearum nucum, Gũmi Arabici, Tragacanthi, Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Amyli, Sem. Portulacæ, Lactucæ, Cytoniorum ana ʒ.iiij.
Croci ʒ.j.
Penidiorum alborum ℥.iiij.

Omnia contundantur, & fiat loch ſecundum artem cum ſyrupi papaueris ℔.iij. Seruatur in uaſe figulino uitrato per annũ. Datur lambendo ad ʒ. iiij. hora una poſt prandium: uel ad ſomnum hora una, à cœna: uel omni tempore ad affectus ſequentes. * Iuuat tuſsim & gutturis aſperitatem à catarrho calido, tenui (quem ſputum liquidum indicat:) eum enim coquit, & craſſat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi. Meſues.

Loch de pſyllio.

℞. Mucaginis pſyllij ſecundum artem extractæ ʒ.ij.
Sacchari clarificati ℔.j.

Coquatur ſaccharum ſufficienter, donec candidum fiat: deinde admiſcetur mucilago, & tandiu agitantur, donec probè unita ſint, & albeſcant. Seruatur B in uaſe uitreato ad annum. * Tenues & acres humores in pectus defluentes inſpiſſat, mitigatq;, & excretioni pręparat. Fit in hunc modum loch de ſemine lini, & alia huiuſmodi eclegmata, quæ mucilagines recipiunt.

Loch de pſyllio, alind.

℞. Pſyllij, Granorum Cytoniorum ana ʒ.v.
Sem. Papaueris albi ʒ.x.
Sebeſten n.l.
Iuiubarum n.xxx.
Glycyrrhizæ ʒ. vij.
Paſſularum exacinatarum ʒ.xv.
Caſsiæ fiſtulæ mundatæ ℥.j.
Decoque in ℔. viij. aquæ, donec impinguentur. deinde cola, & proijce ſuper ea
Rob ℔. ij.
Sacchari Saliemeni, Syrupi uiolati, Penidiarum ana ℥.vj.
Farinæ fabarum ʒ.iij.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana aur.iiij.
Coquantur uſquedum tranſeant in conſiſtentiam mellis. deinde
℞. Sem. Cucurbitæ, Melonis, Cucumeris, Citrulli ana aur. ij.
Sem. Papaueris albi aur.iij.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana aur. ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0559-8
DFG

Confice,& conſerua in uaſe uitreo ad biennium. Meſues. A

DE ECLEGMATIS ABSTERGENTIBVS.

Loch de tuſsilagine ſimplex.

℞. Rad. Tuſsilaginis ℔.j.

Coquantur in aqua, donec diſſolutæ ſint, contunduntur & colantur: deinde additis

Mellis ℔.ij.

coquitur in iuſtam conſiſtentiam: & ſeruatur per annum. Eodem modo fit loch de althea, baucia, & ſimilia.

Loch de tuſsilagine comp. Magiſtrale.

℞. Rad. Tuſsilaginis ℥. vj.

Coquantur in aqua: deinde cõtuſis, & diſſolutis in ipſa decoctione, addũtur

Sacchari ℔.j.ß.

Igni deponuntur, & agitantur, donec in cõmodam formam redigãtur: adde:

Nucleorum pinearum denudatorum ℥.j.ß.

Paſſularum purgatarum ℥.ij.

Contuſis in mortario lapideo, & permiſtis, adde:

Croci, Caryophyllorum ana ℈.ß.

Succi Glycyrrhizæ ℈.iij.ß. B

Cinnamomi, Macis ana ℈ j.

Redigantur in puluerem tenuem: miſce, & ſerua annum.

Loch de pino.

℞ Nucleorum pinearum mundatorum ʒ.xxx.

Amygdalarum, Auellanarum aſſatarum, Tragacanthi, Gummi Arabici, Succi Glycyrrhizæ, Amyli, Capill. Veneris, Iridis ana ℥.ß.

Carnis dactylorum ʒ.xxxv.

Amygdal. amararum ʒ.iij.

Mellis paſſularum, id eſt, ſapæ, Butyri recentis, Sacchari optimi ana ʒ. iiij.

Mellis optimi ℔.iij. ℥. ij.

Fiat loch, quod annum ſeruatur. Sumatur uelũt lambendo ℥.j. * Tuſsi diuturnæ, difficultati ſpiritus, & aſthmati ſuccurrit, humores in thorace craſſos incidit & extenuat. Meſues.

Loch ſanum & expertum.

℞. Cinnamomi, Hyſſopi, Glycyrrhizæ ana ℥.ß.

Iuiubas, Sebeſten ana n. xxx.

Vuarum paſſarum, Ficuum pinguium, Dactylorum pinguium ana ℥.ij.

Fœnigræci ʒ v.

Capill. Veneris M. j.

Aniſi, Fœniculi, Iridis, Calamenthæ, Sem. Lini ana ℥.ß.

Coquantur

A Coquantur in ℔.iiij. aquæ ad dimidij conſumptionem. Colaturæ bene expreſſæ adde
Penidiarum albarum ℔.ij.
Coquantur ad perfectioné: poſtea inſperge ſubſequétia minutiſsimè trita,
Nucleorum pinearum mundatorum, Amygdal.mundat.ana ʒ.v.
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthi, Gummi Arabici, Amyli candidi ana ℥.ß.
Iridis ʒ.ij.
Agitentur omnia ſimul in lebete, donec albeſcant. Serua in uaſe uitrato annum uel biennium. Datur lambendo à ʒ.v.ad ʒ.x. * Tuſsi uociſq; aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt. Craſſos in thorace & pulmone humores extenuat. Meſues.

Loch Antipatri.

℞. Nucleorum pinearum mundatorum ʒ.xij.
Seminis Lini aſsi ʒ.ix.
Tragacanthi, Iridis ana ʒ.xij.
Carnis dactylorum ʒ.xviij.
Amygdalarum dulcium ʒ.xvj.
Diſſoluatur tragacantha in aqua uiolarum, & reliquis contuſis, cum melle q.ſ.fiat loch ſecundum artem. Durat annum. * Earundem ferè uirium cum
B ſuperiori.

Loch de praſsio.

℞. Comarum Marrubij, Iridis, Hyſſopi, Pulegij, Glycyrrhizæ, Sem. Apij ana ʒ.iiij.
Ficuum paſſarum pinguium, Nucleorum pinearum mundat. ana ʒ.vj.
Macerata in aqua ſufficiente per noctem, decoquantur: & percolatis addatur mellis pars media. Coquatur ad perfectioné. Annum durat. * Tabeſcentibus maximè conuenit. Paulus.

Loch de eruo.

℞. Amygdal. amararum ℥.ß.
Farinæ Orobi, Hyſſopi ana ℥.j.
Iridis ʒ.ij.
Nucleorum pinearum mundat. ℥.j.
Mellis quantum ſatis eſt.
Fiat loch. Conſeruatur annum. Paulus.

Loch de pulmone uulpis.

℞. Pulmonis uulpini præparati, Succi Glycyrrhizæ, Sem. Fœniculi, Capillorum Veneris ana ℥.j.
Mellis ℥.xvj.
Fiat loch. Seruatur bienniú. * Abſtergit & conſolidat ulcera pectoris & pulmonis: & præferendum eſt alijs remedijs in phthiſi. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0561-5 DFG

Loch de ſcilla. A

℞. Succi Scillæ, diebus canicularibus excepti ℔.j.
Mellis ℔.j.ß.

Coque, fiat loch, ad annum uel biennium ſeruandum. * Craſſos & lentos humores, quiq; in thorace difficulter coquuntur, incidit & extenuat: ideoq; aſthmaticis, & difficilè ſpirantibus auxiliatur, thoracisque dolorem leuat. Galenus.

Loch aliud.

Ipſum Scillæ corpus, è qua ſuccus extractus, libram unam terito, cum mellis ℔.j.ß.

Coque, fiat loch. * Hoc facultate poſterius eſt præcedenti.

Loch de ſcilla compoſitum, ſeu ad aſthma.

℞. Scillæ in pane aſſatæ ℥.iiij.
Marrubij, Hyſſopi ana ℥.j.
Iridis ℥.ij.
Myrrhæ, Croci ana ℥.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat loch. Seruatur ad biennium. * Ad aſthma & diuturnam tuſsim ualet: humorem enim craſſum extenuat. Meſues.

Loch de caulibus. B

℞. Succi Caulium ℔.v.

Lento igne coque, auferendo ſpumam eius, uſquedũ redeat ad libras duas. Deinde decoquatur cum rob, id eſt, ſapæ uini & mellis ana ℔.j. uſquedum ingroſſentur. agitetur itaq; diligenter piſtillo, fiatq; loch ad annum ſeruandum. Meſues.

Aliqui pro rob accipiunt ſaccharum rubrum.

Loch de Carthamo.

℞. Medullæ ſem. Carthami ℥.vj.
Amygdal. mundatarum ℥.ij.
Nucleorum pinearum mundatorum ℥.j.
Mellis cocti, Succi Scillæ ana quantum ſufficit.

Fiat loch ad perfectionem. Meſues.

Loch de caulibus, aliud,

℞. Succi Caulium rubeorum ℔.j.
Croci ℥.ij.
Sacchari, Mellis ana ℔.ß.

Miſce ſimul ut decet, & fiat loch. Gordonius.

Loch ex allijs.

℞. Alliorum purgatorum ℔.ß.

In

A In cicerum & hyſſopi iure decoquetur: deinde tundetur: medulla exprimetur, incerneturq́;, & cum mellis & butyri recentis ſingulis libris, igne lento ad eclegmatis ſpiſsitudinem percoquetur. * Valet ad thoracis intemperiẽ frigidam, materięq́; pituitoſæ defluxionem, tuſsim humidam, & diuturnam: pectoris excretiones iuuat.

DE ECLEGMATIS MINVS VSVALIBVS: AC primùm de adſtringentibus.

Loch ad ſputum ſanguinis.

℞. Conſeruæ Symphiti, Roſarum antiquæ ana ℥.ß.
Gelatinæ Cytoniorum conditorum ſaccharo ℥.j.
Trochiſcorum de terra ſigillata, uel de Carabe ʒ.ij.
Cum ſyrupo myrtillorum fiat ad modum loch. Rondeletius.

Aliud.

℞. Gelatinæ Cytoniorum, uel ſucci eorundem ℥.j.
Amyli, Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Terræ ſigillatæ, Sanguinis draconis ana ʒ.ij. Carabæ ʒ.j.
Lapidis hæmatites ʒ.ß.
Incorporentur ſimul, fiat loch. Rondeletius.

Aliud cum albumine oui.

B ℞. Sanguinis draconis ʒ.ij. Amyli, Tragacanthæ ana ʒ.j.
Sem. Portulacæ, Papaueris, Vuarum ana ʒ.j.
Terræ ſigillatæ, uel Boli Armeni, Roſarum rubrarum ana ʒ.ß.
Fiat puluis tenuiſsimus: q albumine oui crudo fortiter agitato, ut ſit tenuiũ partium, excipiatur, ſumaturq́, eclegmatis loco: cui ſaporis gratia ſaccharũ roſ. tabulatum addatur. Idem.

Aliud ex ſuccis recentibus.

℞. Succi Burſę paſtoris, Herbę ſanguinarię, Plãtaginis, depuratorũ ana ℥.ij.
Amyli, Sanguinis draconis ana ʒ.iij.
Coralli rubri, Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Sacchari roſ. tabulati quantum ſufficit.
Miſce, & fiat loch. Idem.

Loch ad incipientem inflammationem laterum & pulmonis.

℞. Spec. Diatragacanthi frig. ʒ.iij.
Sacchari candi, Penidiarum ana ℥.j.
Syrupi iuiubarũ quantum ſufficit.
Fiat loch. Capiat lambendo In progreſſu aũt, nimiſq́; tenui materia, additur diairis ſimplex, & pro ſyrupo iuiubarum uiolatus ponitur. Rondeletius.

Loch ad inflammationem declinantem.

℞. Spec. Diairis ſimplicis ʒ.ij.

Spec.

A

Spec. Diatrag. frigidi ℈.j.
Sacchari candi ℈.ij.
Syrupi Capill. Veneris, Syrupi de Glycyrrhiza ana ℥.j.
Miſce. Idem.

Loch ad defluxionem tenuem incraſſandam & ſiſtendam.

℞. Pulpæ iuiubarum ℥.ß.
Amyli ʒ.ij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Cum ſyrupo de papauere fiat loch. Sumatur lambendo. Rondeletius.

Loch ad acres & erodentes deſtillationes.

℞. Spec. Diatrag. frig. ℥.ß.
Boli Armeni in aqua roſacea loti ʒ.ij.
Trochiſcorum de terra ſigillata ℈.ij.
Cum ſyrupo de papauere fiat loch. Andernacus.

DE ECLEGMATIS ABSTERGENTIBVS.

Loch abſtergens & concoquens.

℞. Pulpæ paſſularum ℥.j.
Mucilaginis ficuum extractæ cum decoctione hordei ℥.ß.
Enulæ campanæ ſiccæ ʒ.j.
Spec. Diaireos ſimp. ʒ.j.
Cum ſyrupo de glycyrrhiza fiat loch. Rondeletius.

B

Aliud.

℞. Amygdal. dulcium ℥.j.ß.
Pinearum infuſarum in aqua decoctionis hordei & glycyrrhizæ ℥.j.ß.
Pulpæ paſſularum ℥.ß.
Sem. Maluæ, Bombacis ana ʒ.ij.
Sem. Aniſi ʒ.j.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Cum ſyrupo de praſsio, uel glycyrrhizæ fiat loch. Idem.

Aliud fortius.

℞. Scillæ in paſta inuolutæ, & in furno aſſæ ℥.ß.
Fortiter contundatur. cui adde,
Succi Glycyrrhizę ℥.ij.
Conſeruæ Enulæ campanæ ℥.ß.
Sapæ, Oxymellitis ſimpl. ana ℥.ij.
Auellanarum ℥.ß.
Quatuor ſem. frig. inciſorum ana ʒ.iij.
Pinearum, Amygdal. dulc. ana ℥.j.
Piſtentur ſimul, & fiat loch. Idem.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0564-2
DFG

A *Aliud.*

℞. Marrubij, Hyſſopi, Capill. Veneris, Calaminthæ ana M.j.
Paſſularum, Ficuum, Dactylorum ana n.xxx.
Aniſi ʒ. ij.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.iij.
Quatuor ſem. frig. ana ʒ.ij.
Fiat decoctio in aqua hordei ad quart.j. cui adde,
Pinearum ʒ. iij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Pulpæ Paſſularum, Dactylorum, Ficuum ana ℥.ß.
Cum pauca quantitate ſapæ fiat loch. Rondeletius.

Loch ad humorem pituitoſum.

℞. Spec. Diaireos Salom. Diaireos ſimpl. ana ʒ. ij.
Enulæ campanæ ʒ.j.ß.
Oxymellis ſcillitici quantum ſufficit.
Omnia commiſceantur, ac ex rudicula glycyrrhizæ lingenda deglutiendaq; paulatim dentur. Andernacus.

Loch ad frigidas diſtillationes.

Ex butyro, ſaccharo, & pauca terebinthina paratur: quo in catarrho à ma-
B teria frigida, & pectoris conſtrictione dilatanda, utimur. Fundit enim, expectorat, & detergit. Rondeletius.

Loch ad pus retentum.

℞. Syrupi Roſati laxat. ℥.ij.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.j.
Farinæ hordei ℥.ß.
Tragacanthæ, uel Gummi Arabici ʒ.j.
Fiat loch. Sumatur manè tantùm. Serò autem utatur conſtringentibus. Rondeletius.

Loch ad ulcera pulmonis.

℞. Conſeruæ Symphiti, Conſeruæ Roſ. antiquæ ana ℥.j.
Tragacanthę torrefactę, Gummi Arabici leuiter torrefactæ, Cin. Cancrorum fluuiat. lotorum ana ʒ.ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Terrę ſigillatę ana ʒ.j.
Sem. Papaueris albi, Plantaginis ana ʒ. j.ß.
Cum ſyrupo de roſis ſiccis fiat loch. Idem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0565-8 DFG

DE CONDITIS CAP. XXV. A

- Cōdita. *ſiunt è floribus, fructibus, radicib. & corticib. quorum alia*
  - Simplicia
    - Calefacientia *ſeu corroborantia*
      - Cor: *ut*
        - Nux moſchata Indica condita.
        - Aurantia condita.
        - Citria condita.
        - Myrobalani Chebuli conditi.
        - Conditum ex pomis, &c.
      - Ventriculum: *ut*
        - Zingiber conditum.
        - Citria condita.
        - Nux Indica condita.
        - Calamus, Acorus } Conditus.
        - Galanga condita.
        - Cotonia, Pira } Condita.
        - Iuglandes, &c.
      - Renes: *ut*
        - Eryngium, Secacul } Conditum.
    - Refrigerantia *et corroborantia*
      - Ventriculum: *ut*
        - Myrobalani Emblicæ conditæ. B
        - Conditum ex perſicis.
        - Conditum ex prunis.
        - Conditum ex ſorbis.
        - Meſpila, Ceraſa } Condita.
      - Iecur: — Radices cichorij conditæ, &c.
  - Compoſita
    - Alterantia
      - Temperata: *ut*
        - Conditum ad omnes uires roborádas.
        - Aliud, &c.
      - Intemperata
        - Calefacientia: *ut*
          - Diacitonium compoſitum.
          - Conditum ad frigidum humorem.
        - Refrigerátia
          - *Cor: ut* Conditum ad humoré calidum.
          - *Pectus: ut* Conditū ad inflam. pulm. &c.
          - *Ventriculum: ut* Cōditum ad ſtomachum imbecillum ex calore.
          - *Iecur: ut*
            - Conditum ad calorem iecoris.
            - Aliud, &c.
    - Purgátia: *ut* Diacitonium purgans.

A DE CONDITIS CALFACIENTIBVS
& corroborantibus cor.

Nux moſchata Indica condita.

Nuces moſchatæ Indicæ recentes conditæ ad nos Luſitanorum nauigationib. ex India cõuehũtur, noſtris iuglãdibus amplioríb. perſimiles, cortice uiridi, carnoſo, & alio lignoſo, inter quos eſt macis, & ſub lignoſo ipſa nux moſchata. * Valet ad cordis & uẽtriculi robur, & intẽperiẽ frigidã. Syluius.

Aurantia condita.

Cortices Arantiorum aqua frigida aliquoties mutata macerẽtur ad deponendum amarorem plus minus, pro intentione uſurpare uolẽtis: & deinde modicè reſiccati condiantur ſyrupo ſimplici, uel mellis, uel ſacchari, coniunctim uel diuiſim, ad iuſtam craſsitiem. Quidam à prædictis corticibus accuratè auferunt album illud quod ſub flauo ſubeſt, ueluti fungoſum intermedium, uſque ad ſuccum ſiue chylum ipſius fructus: alij contra relinquunt, & pariter condiunt. * Ventriculum & cor roborant. Colonienſes.

Citria condita.

Cortices Citrorum tam magnorũ, quàm uola manus capere poteſt, carne purgati, lixiuio claro mergãtur dies nouem, mutato ad diem quintum: pòſt merge aqua clara, donec amaritudine depoſita dulceſcant: tunc uaſe mundo, aqua fontis plurima coquantur, donec tenereſcant: aquoſa deinde ſubſtantia ab his expreſſa in uaſe lapideo mergantur uigintiquatuor horas iulepo ſufficienti ex ſaccharo albo, & aqua tripla conſtante: pòſt coquantur igni lento, ad penidiorum conſiſtentiam. Extracti ex iulepo cortices, uaſe uitreo reponantur, ſuperfuſo ſingulis uiciſsim uelut incruſtandis iulepo roſato ad mediocrem, ſeu ſacchari candefacti craſsitiem cocto. Sunt qui ambra & moſcho aromatizant. Datur poſt menſem. * Stomachum & cor confortant, coctionem iuuant, oris halitum commendant. Eodem etiam modo cõdiuntur cortices Aranciorum & Limonum. Meſues.

B

Myrobalani Chebulæ conditæ.

Myrobalani Chebulę accipiendę ſunt quodlibet humidę & recentes, ſi harum eſt poteſtas, uel ſaltẽ arte & induſtria idonea humectatę, quæ ſtylo paſſim compunctę coquantur ex aqua igni lento, donec tenereſcant. His in aſſerem immiſsis, aqua exprimatur. Deinde biduò hydromelite uel ſyrupo ſacchari mergantur. Deinde igni lento clementer coquantur, uaſe uitreo recondantur, ac melle cui incoctæ fuerint, mergantur. Hodie ex Ægypto conditę in Italiam adferuntur. Dantur poſt ſex menſes. Doſis eſt una de mane ſtomacho ieiuno. * Stomachũ, cor & uentriculũ firmãt, appetentiã inuitãt, coctionẽ promouẽt, rationalẽ animę partẽ uegetam reddũt & ſenſificã: quapropter uiſum quoq; clariorẽ, & uſu crebro iuuẽtutem diu tuentur. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0567-9 DFG

Conditum de pomis. A

Poma odora nulla putredine uitiata, depellata, intus purgata, in fruſta idonea ſecta coque in iulepo multum aquoſo: poſtridie in iulepo alio propemodum perfectè cocto percoque, aromatiza moſcho, uaſe uitreo repone, eo iulepo cui incocta ſunt, ſuperdato. * Cor firmant, ſyncopen & cordis palpitationem ſedant. Meſues.

DE CONDITIS CALFACIENTIBVS uentriculum.

Zingiber conditum.

℞. Zingiberis recẽtis, ſi haberi poteſt: ſin minus, ſaltẽ arte humectati part. j. Coquitur cum mellis partibus tribus, & ſacchari parte una. Humectandum aũt zingiber albũ, purum, recens, aqua affuſa primùm, deinde arena humida obrutum, quarto quoq; die renouata, aqua ſæpe ſuperfuſa, donec tumefiat, & humectetur: idq; uel in dolio, aut alio uaſe magno fiat, uel in foſſa quadam ſubterranea magna, & loco humido. Alij zingiber aridum acerrimo lixiuio probè macerant, ut molle euadat: quod ubi factum eſt, perfundunt pura aqua frigida ſubinde mutata, donec omnis acrimonia & lentor lixiuij auferatur. Poſtea, ut ſuprà dictum eſt, procedunt. Viride conditum ex Arabia &
Troglodytica in Ægyptum, & inde ad nos affertur. * Temperiem uentri- B
culi frigidam & humidam ſanat, & ab ea tardam & deprauatam coctionem, quæ cibos in acidam cruditatem corrumpat. Viſcerum lubricitatem corrigit, flatus diſsipat, alimenti in hepar & corpus reliquum diſtributionem celerat. Meſues & Colonienſes.

Calamus aromaticus conditus.

Calamus aromaticus ſeu Acorus uerus, ut zingiber conditur. Noſtrum quoque acorum officinæ conditum habent, ſed inutilem omnino cẽſemus. * Acorus conditus, cerebri & neruorum affectibus frigidis confert. Meſues.

Cytonia condita.

℞. Cytonia ampla, nulla putredine uitiata, depellata, intus purgata, in fruſta idonea ſecta: coque in iulepo multum aquoſo: poſtridie in iulepo alio propemodum perfectè cocto percoque: aromatiza moſcho, uaſe uitreo repone, eo iulepo, cui incocta ſunt, ſuperdato. * Fluorem alui, uomitumq; ſiſtunt, uentriculum roborant: ob id & coctionem iuuant. Meſues.

Diacitonium ſimplex.

℞. Carnium Citoniorum uapore aquæ dulcis coctorum, & ad ſpiſsitudinem coctorum ℔. viij.

Sacchari albiſsimi deſpumati, & ad ſpiſsitudinem iuſtam cocti ℔. viij.

Coquantur ad ſolidam cõſiſtentiam, & extendatur in tabulã feruens maſſa, refrige-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0568-5

A refrigerata in partes incidatur. Quidam octo libris carniũ Citoniorum, adduntſex libras Sacchari clarificati. Poteris etiam ita facere:

℞. Citoniorum excorticatorum, & ab interioribus mundatorum ℔. viij.
Sacchari clarificati ℔. iiij.

Coque deinde citonia ſuper uaporem aquæ dulcis: deinde unà cum ſaccharo ad iuſtam ſpiſsitudinem coque. Durat annum. * Peculiare remedium eſt fluxus, uel uomitus, quoniã ſtipticat, & corroborat mẽbra collapſa, debilia: confortat ſtomachum, uirtutem retentiuam & digeſtiuam: & ſummopere excitat guſtum. Sed ad fluxum datur ante cibum, & ad uomitum compeſcendum poſt cibum. Nicolaus.

Pira condita.

Pira cõdita, cor, & uẽtriculum roborãt. Condiuntur ut Citonia. Meſues.

Iuglandes conditæ.

Iuglãdes nondũ maturę macerãtur nouem diebus, uel circiter, in aqua pura mutata quotidie: deinde coquuntur: coctę ferramẽto tenui perfodiuntur trãſuerſum ſecundum tres dimẽſiones, & leuiter reſiccãtur: deinde foramina Cinnamomo, Caryophyllis, & Zingibere, in feſtucas longas conciſis explentur: poſt hęc affuſo ſyrupo adſeruentur. Cauẽdum etiam atq; etiam, ne ſyrupus nimis calidus ſit: alioqui enim cõtrahentur, & corij inſtar, lẽti & tenaces euadunt. Quòd ſi ſyrupus aquoſior poſt aliquot dies euadit, & periculum ne corrumpantur fructus, eſſe ſuſpicaris, effundatur, & ad iuſtam ſpiſsitudinem recoquatur, ac iterum affundatur. Colonienſes.

B

DE CONDITIS EXCALFACIENTIBVS RENES.

Eryngium conditum.

Radices Eringij albæ, amplæ, teneræ, à cortice cineritio & ligno interno purgatæ, in fruſta pollicaris magnitudinis ſectæ, uno caryophyllo humectato & particula zingiberis humectati, fartæ intus, unde lignoſa portio execta eſt, coquantur in æquali pondere ſacchari, & duplo melle, uel melle ſolo, ſed triplo: coctis addatur aromatum pondus iuſtum. Datur ab ℥.j. ad ℥.ij. * Renes calefacit, Venerem excitat, flatus tamen uentriculi diſsipat. Meſues.

EODEM etiam modo radices Secacul condiuntur.

DE CONDITIS REFRIGERANTIBVS uentriculum.

Myrobalani emblicæ conditæ.

Myrobalani Emblicæ aqua affuſa ſoli exponendæ donec tenereſcãt, & humectentur: tunc expreſſæ, hydromelite biduo macerantur: poſt igni lento coquuntur: coctæ ubi parum refrixerunt, mellis albi quarta parte, uel ſac-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0569-3

chari, adiecta reconduntur. Sunt qui aromatibus condiant, cinnamomo, xyloaloe, cardamomo, croco, moſcho, galla, & ſimilibus. Datur una ſemel tota diebus aliquot. * Ventriculum roborant, eius ſubſtantiam & facultatem contrahendo, & intemperiem humidam corrigendo. Meſues. A

Conditum ex perſicis.

Perſica condiuntur ut Cytonia. * Ventriculum calidum & cor firmant, ſitim ſedant, oris fœtorem emendant. Meſues.

Conditum ex prunis.

℞. Carnium prunorum nigrorum, oblongorum, mediorum, ſubdulcium, elixatorum in aqua cui portulaca incocta fuit, ℔. ij.
Sacchari albi ℔. j.
Aquæ uiolarum ℔. ij.

Coque igni lento, ad craſsitudinem: reconde uitreo uaſe. Da ab aureis iiij. ad ſex aureos. * Ventriculi ardorem, & inde natam ſitim extinguit, febres mitigat, aluum ſoluit. Meſues.

Conditum ex ſorbis.

℞. Carnis ſorborum propemodum maturorum, coctorũ in aqua, cui roſæ primùm incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔. iiij.
Mellis aut ſacchari ℔. ij. ß.

Coque ad craſsitudinem & reconde uaſe. Datur ℥ j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem ſiſtit. Meſues. B

Ceraſa condita.

Ceraſa acida recentia, antequam ad perfectam maturitatem peruenerũt, auellantur, & ſaccharo ad iuſtam ſpiſsitudinem cocto atque clarificato perfundantur, reponanturq; Colonienſes.

Meſpila condita.

Meſpila matura colliguntur, atq; ſaccharo ad ſyrupi conſiſtentiam cocto, condiuntur, & in uaſe uitreato reponuntur.

Radices cichorij conditæ.

Radices Cichorij recentes & uirides, primùm terra & cortice exteriore atque matrice purgatæ, deinde in partes ſectæ, priuſquam condiuntur, coquantur, donec mediocriter molleſcant: ita tamen, ut non obſcurus remaneat amaror. Coctæ leuiter reſiccentur in aëre, à ſe mutuò ſeiunctæ: deinde ſaccharo ad iuſtã ſpiſsitudinem cocto condiantur, & reponãtur. Coloniẽſes.

DE CONDITIS TEMPERATIS.

Conditum ad omnes uires roborandas.

℞. Conſeruæ Anthos, Roſarum, Cyrſij, Bugloſſæ, Adianti, Cichorij ana ʒ. ij.

Cort.

A Cort. Citri conditi, Nucis Indicæ conditæ ana ʒ.j.ß.
Spec. Pliriſarcoticon. Diamoſchi, Diarrhod. Abb. Triaſandali ana ʒ.ß.
Fol. auri n.vj.
Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.
Fiat conditum auro coopertum. Andernacus.

Aliud.

℞. Spec. Pliriſarcoticontici, Conſeruæ Adianti, Spec. Diamoſchi, Diarrhod. Abb. Triaſantali ana ʒ.ß.
Conſeruæ Roſarum, Cichorij ana ʒ.ij.
Sacchari albiſsimi, in aqua roſarum diſſoluti quantum ſufficit.
Fiat conditum, inſtar electuarij ſolidi. Idem.

DE CONDITIS EXCALFACIENTIBVS.

Diacitonium compoſitum.

℞. Carnium Citoniorũ comminutarum, & coctura inſpiſſatarum ℔.iij.
Mellis deſpumati ℔.iiij.
Coquãtur ſimul ad iuſtã cõſiſtentiã, & poſtquã ab igne depoſueris, antequã refrigerentur, inſperge ſubſequẽtes ſpecies, in tenuiſsimũ puluerẽ cõtritas:
Cinnamomi ℥. j.ß.
Zingiberis ℥.j.
B Piperis, Galangæ ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.iij.
Spicæ nardi, Ligni aloẽs, Macis, Cardamomi ana ʒ.ij.
Zedoariæ ʒ.j.
* Excalfacit, reſoluit uentoſitates, remouet fœtorem corporis, reſtituit priſtinum colorem, & magis reſtaurat. Nicolaus.

Diacitonium è ſucco citoniorum.

℞. Succi Citoniorum deſpumati ℔.xij.
Mellis optimi deſpumati, Sacchari albiſsimi clarificati ana ℔.ij.
Coquãtur ſimul ad iuſtam ſpiſsitudinẽ: deinde ab igne remotis, & adhuc tepẽtib. inſpge ſubſequẽtiũ pulueres minutiſsimè tritos, & p cribrũ excuſſos:
℞. Cinnamomi, Nucis moſchatæ ana ℥.iiij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Galangæ ana ℥.ij.
Nardi Celticæ, Piperis nigri, Ligni aloẽs, Macis, Zedoariæ, Cubebarum, Cardamomi ana ℥.j.
Confice ſecundum artem.

Diacitonium aliud.

℞. Carnis Cotoniorum, Mellis, Aceti albi ana ℔.iij.
Piperis, Zingiberis ana ℥.iij.
Petroſelini Macedonici ℥.j.

*Appe-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0571-0

* Appetentiam languentem excitat, coctionem ciborum iuuat, iecur & uentrem totum roborat: uentriculi diſpoſitiones probè omnes, exceptis quę ab æſtu uehementi fiunt, modicè iuuat. Galenus. A

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, Mellis Attici ana ſextarios Rom. ij.
Aceti ſextarium ß.
Zingiberis ℥. iij.
Piperis ℥. ij.

At in calido uentriculo aufer piper & zingiber. Galenus.

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, Mellis deſpumati ana ℔. iij.
Aceti ℔. ij.
Piperis longi, Zingiberis, Cinnamomi ana ℥. j.
Caryophyllorum, Ligni aloës ana ℥. ß.
Moſchi ℈. iij.

Succum, mel, acetum igne lento coque, continenter deſpumando ad mellis craſsitudinem: tunc inſperge cætera. * Appetentiam languentem excitat, uentriculum & hepar roborat, coctionem iuuat, & retentionem, eam reſtringendo. Meſues.

Aliud. B

℞. Carnis Cotoneorum in uino coctorum, Mellis deſpumati ana ℔. iij.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Cardamomi, Galangæ ana ʒ. j.
Cinnamomi craſsi ℥. iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ʒ. iiij.

Carnem & mel igne lento percoque: tunc adde reliqua. * Firmat uentriculum, coctionem iuuat, uomitum bilioſum & pituitoſum ſiſtit, colorem corporis floridum efficit. Meſues.

Conditum ad frigidum humorem.

℞. Trochiſcorum de Capparibus, Conditi Citri ana ʒ. ß.
Spec. Diagemmæ ʒ. ij.
Sem. Aniſi, Cumini, Fœniculi ana ʒ. ij.
Sacchari quantum ſufficit.

Fiat cōditum, quod bracteis auri cōtegatur: deturq́; cochleare. Andernacus.

DE CONDITIS COMPOSITIS REfrigerantibus.

Conditum ad humorem calidum.

℞. Conſeruę Bugloſsi, Roſarum, Nympheæ ana ʒ. ij ß.
Spec. Diamarg. frig. Pul. Coralli rubri ana ʒ. ij.
Pul. frag. lapidum precioſorum ana ℈. j.

Sem. Oxa-

A Sem. Oxalidis, Portulacæ, Cichorij ana ʒ.j.
Fol. auri n.iiij.
Sacchari albi quantum ſatis eſt.

Mixta redigantur in conditum, quod auellanæ magnitudinis inſtar exhibetur. Andernacus.

Conditum ad inflammationem pulmonis.

℞. Conſeruæ uiolarum ℥.ß.
Conſeruæ Bugloſſæ ℥.ij.
Spec. Diatrag. frigid. ʒ.j.
Spec. Diamargarit. frig. ℈.ß.
Sacchari candi, Sacchari albiſsimi ana quantum ſufficit.

Fiat conditum. * Refrigerat, confortat, & humectat. Rondeletius.

Conditum refrigerans & conſtringens ſtomachum imbecillem.

℞. Conſeruæ Roſarum ℥.j.
Spec. Diamarg. frig. ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.ß.
Sacchari quantum ſufficit. Fiat conditum. Rondeletius.

Aliud à paſtu conueniens.

℞. Myrobal. Emblicorum, in aqua roſ. ablutarum n.x.
B Cort. Citri, Conſeruæ Roſarum antiquæ, Carnium cotoneorum ana ℥.ß.
Coralli rubri, Margaritarum ana ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Diacitoniten ſine ſpec. calidis ana ʒ.ß.
Sacchari roſati tab. quantum ſufficit.

Fiat conditum, de quo capiat poſt paſtum. Ad ſpiritus fœtorem additur aromaticum roſ. & parum moſchi, & diamoſchi uel ambræ, &c. Rondeletius.

Conditum ad calorem iecoris.

℞. Conſeruæ Cichorij, Violarum, Nympheę, Bugloſsi ana ʒ.ij.ß.
Conſeruæ Roſ. ʒ.j.ß.
Spec. Diamarg. frig. Triaſantalorum ana ʒ.ß.
Fol. auri n.viij.
Sacchari albiſsimi quantum ſufficit.

Miſceantur, fiatq; conditum. Detur cochleare unum. Andernacus.

Aliud ad idem.

℞. Spec. Triaſantali ʒ.ij.
Spec. Diamarg. frig. Spec. Diarrhod. Abb. ana ℈.ij.
Conſeruæ Cichorij, Violarum ana ʒ.j.ß.
Sacchari albiſsimi, ex aqua intybi, uel cichorij diſſoluti, quantum ſatis eſt, nempe ad ℥.iij.ß.

Fingantur hinc teſſellæ, quæ drachmas duas aut tres pendeant. Idem.

DE CONDITIS PVRGANTIBVS. A

Conditum purgans.

℞. Succi Citoniorum ℔.iij.
Mellis albi ℔.ij.

Coque continenter deſpumando, donec manus non inficiat, quæ forma eſt miuæ ſimplicis uſitatæ: deinde inijce ſequentia:

Scammonij in malo Citonio correcti ℥.j.ß.
Caryophyllorum, Zingiberis, Maſticis, Piperis longi, Cinnamomi, Nucis moſchatæ ana ʒ.iij.

Miſce ſimul omnia. * Colico dolori & alijs partium nutritoriarum morbis ſalubre eſt. Datur ab aureo uno ad aureos tres. Aut

℞. Scammonij ʒ.v.
Turbith ʒ.xij.

* Cholagogum erit, ſimul & phlegmagogum. Aut abiecto ſcámonio, miſce

Turbith ʒ.xxv.
Carthami ʒ.v.

* Phlegmagogum ſolum erit. Aut ſi bilem atram uacuare uelis, horum loco ℞. Helleborum nigrum, uel huius loco Epithymum. Quidam cum ſaccharo coquunt: alij cum carnibus tantùm: alij cum ambobus. Meſues.

B

DE EXTRACTIS CAP. XXVI.

Extracta *ſunt uel medicamentorum*
- Sim-*plicitũ*
  - Alterã-*tiũ qualitate*
    - Prima: *ut*
      - Extractum meliſſæ.
      - Extractum chelidonij.
      - Extractum card. bened.
      - Extractum iuniperi.
    - Secunda: *& uel*
      - Glutinantia: *ut* Extractũ ſymphyti.
      - Semen *generantia: ut* Extractũ ſatyrij.
  - Purgantiũ
    - Bilem: *ut* Extractum rhabarbari.
    - Pituitam: *ut*
      - Extractum agarici.
      - Extractum aloes.
    - Atram *bilem: ut* Extractum hellebori nigri.
- Compoſi-*torũ: ut* Extractum
  - Primum, ex ſemine cnici, & alijs.
  - Secundum, ſolutorium compoſitum.
  - Tertium, minus efficax.
  - Quartum, purgans.
  - Quintum ad omnes humores purgandos.
  - Sextum, ualenter purgans.
  - Septimum, ex helleboro nigro & alijs.
  - Octauum, ex aloe & alijs.

A DE EXTRACTIS SIMPLICIBVS ALTERANTIBVS.

Extractum Meliſſæ.

Meliſſa minutim inciditur, inditurq; ampullæ uitreæ, & uino ſtillatitio, quod duos digitos ſuperemineat, perfunditur: deinde illa cæco operculo occluſa, maceratur in balneo, uel in ſole, uel iuxta fornacem diebus aliquot: poſtea eximitur, & ſub prælo ualidè exprimitur, fæcibusq; reiectis, recens herba in idem uinum ponitur, maceratur, exprimiturq;, ut prius: isq; labor ter quaterq; repetitur, prout extractum efficax deſiderauerimus. Tandem uinũ illud in balneo ex ampulla extillatur, dum extracti ſpiſsitudo in fundo mellis inſtar appareat, uel ſpiritu uini euocato, aquoſum effluat. Andernacus.

Extractum Chelidonij.

Chelidonij herba recens adhuc cum floribus & radicibus ſimul, pultis inſtar contunditur, inditurq; ampullæ, & in fimo equino per menſem maceratur. deinde in balneo humor ad fæcum ſiccitatem uſq; extillatur: poſtea hæ conteruntur in puluerem, & humore paulo antè prolecto, perfunditur, rurſusq; diebus triginta in fimo maceratur, ut prius: tunc ex cineribus calidis deſtillatur, ſeparaturq; aqua ab oleo: quod Chemici ueram chelidonij eſſentiam appellant. Ex fæcibus in cinerem redactis cum aqua ſal elicitur. Andernacus ex Paracelſo.

B *Extractum Cardui benedicti.*

Extractum Cardui benedicti conficitur, ut meliſſæ. * Præſtantiſsimũ eſt remedium præſeruatiuum ad peſtem. Crato.

Extractum Iuniperi.

Baccæ iuniperorum recentes, maturæq;, in Septembri menſe collectæ, modij inſtar, in mortario conteruntur, dũ nulla earũ integra ſuperſit: deinde lebeti, qui quatuor aut quinq; urnas cõtinet, induntur, coquunturq;, donec omnẽ uim exuiſſe uideantur: poſtea ab igne remouẽtur, & q̃ ualidiſsimè ſub pręlo per lineos dẽſosq; ſacculos diligẽter & exactè exprimuntur: mox ſuccus expreſſus iterũ per lineũ ſacculũ colatur, quò purior euadat, & materia terreſtris, ſi quę adhuc ineſt, ab eo ſeparetur: tandẽ igni rurſus ſuperimponitur, incoquiturq;, donec ad ſpiſsitudinẽ perueniat, & purpureus quaſi appareat. Illud aũt aduertendũ eſt, ne dũ coquitur, aut effluat, aut aduſtionẽ reſipiat. Duplici igitur quidã lebete utũtur, ut cũ ſuccus ferè incoctus fuerit, cõmutari poſsint. qui tamen coctionem diligenter obſeruarint, ij unico perficere poterunt: nimirũ ut paulatim ſuccum in lebetem infundant, neq; ſingulis uicibus ſupra modum impleant: ne dũ ille inflatur, pręſertim in ſecũda ebullitione, quando ferè percoctus eſt, totus in ignem defluat. quare diligentia adhibenda eſt, & cochleari culinario continuè ſubigi, commouerique debet. In prima quidem ebullitione à fundo uſque agitandus, ne aduratur: aliàs ingratus fiet, & aduſtionem referet. Præſtat etiam ut ad iuſtam

craſsitiem percoquatur. temporis namque proceſſu per ſe magis ac magis extenuatur, gratiorque euadit, quò purior ſeruatur. niſi enim mundus retineatur, perdurare nequit. * Præcellentiſsimum eſt extractum in curandis præcauẽdiſq; morbis. Datur adultioribus, cochlearis inſtar manè & ueſperi: iunioribus, minore pondere. Benefacit præcipuè calculoſis, arenoſis, colicis, uteri ſtrangulatui, menſtruis ſuppreſsis, uarijs defluxionibus, anguſtiæ pectoris, tuſsi, cruditati ſtomachi, peſtilentiæ, ſyncopæ, uertigini, oculorum doloribus, phrenitidi, ſurditati, oris fœtori, aquæ ſubter cutem, morbo comitiali, abſceſsibus internis, & membrorum tremori auxiliatur: ſtomachumq; & caput corroborat: iecori cõuenit: prodeſt menſtruis ſuperfluis: præſeruat ab omni morbo ſuperuenienti: uiſum incolumẽ ſeruat: contra omne uenenum, & aerem peſtilentem ſingulariter efficax eſt, ut non immeritò Germanorum Theriaca dici queat. In autumno, hyeme & uere ſecurè uſurpari poteſt, idq; pro ſuperuenientis morbi ratione ſemel aut bis in ſeptimana, præſeruationis gratia. Per æſtatem, cum calor urget, utendum eo nõ eſt, niſi neceſsitas poſtulet. Ad duodecim annos ſeruari poteſt, ſi ritè ſit confectus. Andernacus ex Euonymo. A

Extractum Symphyti.

Extractum Symphyti eodem quo ſequens ex Satyrij radicibus, modo paratur. * Ad ramices curandos efficaciſsimum eſt. Idem. B

Extractum Satyrij.

Radices Satyrij repurgatæ contunduntur, & cum æquali medullæ panis portione probè ſubiguntur, macerantur q; in calido fimo, donec in cremorẽ rubicundum redigantur: deinde ſub prælo ualidè exprimuntur, & fæcibus relictis, alius panis admiſcetur, ponunturq; in fimum, & exprimuntur, ut antea: idq; tandiu reiteratur, quouſq; omnia in liquorem lenti ſucci inſtar redacta fuerint. hic poſtea ampullæ inditur, & in calore fimi aut aquæ finitur per dies aliquot: tandem diſtillatur, ſeparaturq; aqua ab oleo, ſiue ſucco quẽ ſanguinem ſatyrij appellant. is proprio, uel meliſſæ ſale imbuitur, & ex uino, ſiue aquis ſtillatitijs datur. * Vterum confirmat, & ad concipiendum aptiorẽ reddit: omnes facultates corroborat. Idem.

DE EXTRACTIS SIMPLICIBVS PVRGANTIB.

Extractum Rhabarbari.

℞. Rhabarbari quantum ſatis eſt.

Cui affunde ſpiritum uini, atque ſic relinque, quouſq; plus ſatis coloretur: tum effunde, cola, & ſpiritum paulatim in balneo ſepara: eundemq; rurſus rhabarbaro priori affundito, & aliquandiu in infuſione relinquito in loco calido, quouſque colorem acquirat, tum cola, & rurſus in balneo ſepara

A ſepara per deſtillationem: id autem tantiſper eſt repetēdum, quoad ſpiritus à rhabarbaro non coleretur amplius. Id tum exprime fortiter, & per filtrum deſtilla: habet enim neſcio quid tenacitatis aut lentoris à rhabarbaro, quæ in extractione eſt inutilis, & ſimul multæ utiles partes fluunt, quæ non ſunt negligendę: ideoq; ad hunc modum deſtillare oportet per filtrum.

Per roſtrum ſeu naſum alembici, filo trahe filtrum, digiti unius latitudine, quoad præ naſi anguſtia, filtrum amplius non ſequatur, cauendo tamen, ne nimia uiolentia diſsiliat uitrum: quo facto, impone ſpiritum filtrandum in alembicum obſtructum charta humectata. Spiritum per filtrum deſtillatum extractioni, quæ prius erat ſeparata, rurſus in uitro affunde (multum enim uitro adhæret, ideoq; in primum uitrum, cui ſpiritus erat infuſus, omnes ſpiritus rhabarbari percolandi ſunt, & ad ſeparationem infundendi) non curādo, quòd extractio una iam prius in uitro reperiatur. omnes enim extractiones neceſſariò coniungendæ ſunt, & ad extremum aquæ deſtillatæ permiſcēdę, & rurſus ſeparandæ, quoad aqua limpida extrahatur. Euonymus.

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbari electi fragmentorum libram minutim incìde, & craſsiuſculè tere: & affunde ſucci depurati borraginis & bugloſsi, utriuſque libras duas: relinque per horas uigintiquatuor. Poſtea coque ad lētum ignem, donec exB tet & emineat rhabarbarū. Exprime deinde fortiter, & expreſſam decoctionem per laneum colatorium tranſmitte & exprime, ut ſubſtantia in colatorio maneat. Colaturam coque ad mellis conſiſtentiam, adiecta ſacchari optimi uncia. Quidam in balneo Mariæ ad ſpiſsitudinem coquunt, ne aduratur: quod præſtat, quemadmodum & in duplici uaſe. * Purgando da deglutiendum cum gutta olei cinnamomi & aniſi mixtum, & azymo inuolutum, faciendo in doſi periculum à ſcrupulo uſque ad duos. Suauiſsimè lubricat uētrem, etiam in infantibus. Quidam, quoniam rhabarbarum per ſe non ualde purgat, acuunt totam extractionem cum modico diagrydij optimi: quod nihil obeſt. Euonymus.

Extractum Rhabarbari, aliter.

℞ Rhabarbari electi ℥.iiij.

Pulueriza, & infunde in aquas appropriatas: ſtet infuſum per diem & noctē, deinde fortiter exprime. Illam expreſsionem adiecto ſaccharo candi, quantum uidebitur, leuiter in arena exhalando, exicca ad craſsitiem electuarij. Euonymus.

Idem, aliter.

Rhabarbarum eodem modo infundi poſſet, quo ellebori nigri radices, ut infrà dicetur: ſed in aqua cinnamomi, & cum ſyrupo roſato ſolutiuo fieri debet ſuccus de rhabarbaro. Medicus quidam ad Geſnerum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0577-5

Extractum Agarici. A

Agaricum rectius maceratur & decoquitur, quàm ex uini ſpiritu, alióue humore extrahatur. Si tamen omnino eius ſuccum ad hunc modum parare cupias, id quoq; per aquam aniſi, cui oleum ipſius ademptum ſit, pręſtare poteris. * Ad capitis affectus, præſertim defluxiones eius efficax. Andernacus ex Euonymo.

Extractum Aloes.

Aloe in puluerem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tádiu, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterũ affunditur: idq; tantiſper reiteratur, quoad nullum amplius colorem extrahere uidebitur: poſtea omnis humor congregatur, per filtrum, ut uocant, colatur, & ſuccus in fundo remanebit: qui ſyrupo roſarum ſolutorio, aut ſimili, ad iuſtam ſpiſsitudinem coqui debet. Andernacus.

Extractum Hellebori nigri.

Cortices radicis hellebori nigri, medulla exempta, infundantur in aqua aniſi, de qua ſit oleum ſeparatũ, & ſtet in infuſione per horas uigintiquatuor, uel quandiu libuerit: deinde bulliant ſimul, quouſq; extent radices, ad aquæ ſcilicet ferè conſumptionem: coletur poſtea cum forti expreſsione. Vltimò decoquatur expreſſum cum ſyrupo roſato ſolutiuo ad ſufficientem ſpiſsitudinem: reponatur in uaſculo terreo uitreato: & utere. Doſis eſt ℈.j. uel ℈.j.ß. B
* Purgat ſine moleſtia humorem melancholicum. Medicus quidam Cæſareus ad Geſnerum.

Extractum ex ſemine Cnici, & alijs.

℞. Medullæ ſem. Cnici ℥.iiij.
Turpeti albi, Fol. Senæ Alex. ana ℥.j.ß.
Diagrydij ʒ.v.
Rhabarbari electi ℥.j.
Agarici trochiſcati ʒ. vj.
Mannæ granatæ ℥.ij.ß.
Myrobal. Chebulorum ℥.iij.
Rad. Polypodij ℥. ij.
Zingiberis albi ʒ.ß.

Minutim incidantur, uel craſsius conterantur, & in uini ſpiritum, ex quo pulueris confectionis Diambræ ℥. j. per dies octo macerata fuerit, ponantur, ſinanturq; ſtare in loco calidiore, diebus quatuordecim: deinde ſacculo indátur, & ſub prælo ualde exprimantur: poſtea id quod expreſſum eſt, ampullæ infundatur, & operculo impoſitum, uinum extillatur, donec ad mellis ſpiſsitudinem peruenerit. * Drachma dimidia iunioribus, adultis integra, ex iure, uel liquore peculiari, cum ſyrupi roſacei aut uiolacei ſolutorij ſemũcia diluitur,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0578-1
DFG

A diluitur,potuiq́ue datur. Andernacus.

Extractum ſolutorium compoſitum.

℞. Colocynthidis ℥.vj.
Agarici optimi,Diagrydij,Hellebori nigri ana ʒ.iiij.
Aloes electæ ℥.j.
Elect.Diarrhod. Abb.℥.ß.

Puluis electuarij ex aqua cinnamomi,uel ſpiritu uini diebus aliquot macera tur: deinde relictis fæcibus illa ſuper medicaméta purgantia inciſa funditur, & in loco calido per dies octo,aut plures macerantur: poſtea exprimuntur, & humor abſtrahitur per balneum,donec in craſsitudinem formandis catapotijs idoneam peruenerit. * Datur ℈.ß. uel etiam G.v. tantùm. Medicamentum eſt catholicum,quaſi dicas generale. Andernacus.

Extractum ſolutiuum minus efficax.

℞. Colocynthidis ʒ.vj.℈.ij.
Agarici ℥.ß.
Rhabarbari ʒ.ij.
Cinnamomi ℈. iiij.
Aſari,Nardi,Roſ. rubrarum,Maſticis,Xyloaloes ana ʒ.j.
Styracis liquidæ ℈.iiij.
B Vini Maluatici menſ.j.

Fiat infuſio,& extractio.Magenbuch.

Aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.vj.℈.ij.
Turpethi albi & gummoſi ʒ.x.
Stœchadis Arabicæ ℥.ß.
Diagrydij ʒ.iij.uel ʒ.vj.
Agarici optimi ℥.ß.
Rhabarbari electi ʒ.iij.
Cinnamomi ℈.v.
Rad.Aſari,Spicæ nardi,Roſ.rubrarum,Maſticis,Ligni aloes ana ℈.iiij.
Aloes hepaticæ ℥.j.ß. ʒ.ij.
Styracis liquidæ ℈.ij.G.iij.

Inciſis & contuſis,infundantur in uino ſublimato: rectificetur, & fiat ſecundum artem extractum. Magenbuch.

Aliud purgans, Norimbergæ in uſu.

℞. Colocynthidis ʒ.xiij.
Veratri nigri,Senæ Alexandr.ana ℥.ß.
Agarici optimi ℥.j.
Rhabarbari electi ℥.j.

Diagrydij

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0579-9 DFG

A

Diagrydij ℥.xiiij.
Cinnamomi ℥.ij. ℈.ij.
Turbith Stœchados Arab.ana ℥.ij.ß.
Roſ.rubrarum, Ligni aloes, Maſticis, Ligni paradiſi, Myrrhæ, Aſari, Spicæ nardi, Storacis liquidæ ana ℈.v.

Fiat infuſio uel putrefactio per aliquot dies, nempe 10.12.uel 14.cum eſſentia uini calida: & ſuccus deinde expreſſus uniatur cũ aloes præparatæ ℥. iij. Idẽ.

Extractum purgans omnes humores.

℞.Spec.Diambræ ℥.ß.
Spiritus uini ℔.ij.ß.
Aquæ cinnamomi diſtil.℔.j.

Macerantur per dies aliquot uaſe probè oblito, ne quid expiret: quotidie uerò uas uitreum agitari debet, quoad liquor rubeſcat: deinde ſuper hæc quæ ſequuntur, funditur, relictis fæcibus in fundo uaſis:

℞.Colocynthidis ℥. vj.
Turpeti albi ℥.vij.
Agarici optimi ℥.iiij.
Veratri nigri ℥.iij.
Eupatorij Meſuæ, ſiue Graciolæ, Foliorum Senæ ana ℥.v.ß.
Diagrydij ℥. v. B
Rhabarbari electi ℥.vij.

Omnia inciſa macerãtur in humore ſupradicto diebus quatuordecim: deinde ſacculo lineo inijciuntur, exprimunturq; ſub prælo ſtanneo. Liquor excolatus effuſusq; in ampullam imponitur balneo, & extillatur, donec id quod in fundo ſubeſt, ſyrupi acquirat ſpiſsitudinem: tunc in hoc aloes præparatę, rurſusq; in puluerem redactæ ℥.x.reſoluentur, & agitando uniuntur, quoad craſſamentum mellis inſtar appareat. * Datur ℈.j. uel ℈.ß. ex iure, alióue diluto: uel in catapotia per ſe, aut medicamentis purgantibus admixtis, redigitur, exhibeturq; ad deuorandum in aurora, aut longiſsimè à cœna, ita ut ſomnus ſubſequatur. Andernacus.

Aliud ualenter purgans.

℞.Vini ſpiritus ℔. ij.
Aquæ Cinnamomi ℔.j.
Spec.Diambræ ℥.j.
Spec.Aromat.caryophyll. ℥.ß.

Hæc per dies quatuordecim in aqua temperatè calida macerantur: deinde liquor fæcibus relictis, effunditur ſuper hæc quæ ſequuntur:

Diagrydij ℥.ß.
Rhabarbari electi ℥.j.
Trochiſc.Diacolocynthidos ℥. iij.

Agarici

A Agarici trochiſcati ʒ.vj.
Turpeti ex uino cotoneorum macerati ℥.ß.
Veratri nigri, cum ſapa, dauco, & cinnamomo præparati ʒ.vj.
Fol. Senæ Alexand. ℥.j.ß.
Sem. Citri albi ʒ.j.
Cort. Citri ʒ.ß.
Enulæ campanæ ℥.j.
Rad. Cichorij ʒ.vj.
Scolopendrij ueri, Flor. Stœchados, Maſticis, Myrrhæ, Roſarũ rubr. Sem. Fœniculi, Sem. Aniſi ana ʒ.j.ß.

Singula contunduntur, maceranturq́;, ut dictum eſt, poſtea ſub prælo exprimuntur, & ampullæ impoſita, deſtillátur, donec craſsitudinem mellis acquirant: poſtremò aloes ʒ.xij. diſſolutis, repurgatisq́; ex uino ſtillatitio, uniuntur in modum extracti: quod oleo cinnamomi, aut caryophyllorum imbuitur, ac uitreo uaſe conditur. Andernacus.

Extractum ex helleboro, & alijs.

℞. Succi Bugloſsi, Borraginis ana ℔.ij.
Depurentur, colenturq́;, ut purificentur. adde his,
Rad. Fœniculi, Cichorij, Aſparagi, Petroſelini ana ℥.iiij.
B Sebeſten, Iuiubarum ana ℥.ij.
Sem. frig. minorum ana ℥.ß.

Decoquantur in aquæ ℔.xvj. ad tertias. colaturæ adde ſuccos præſcriptos, bulliant ad ignem parum: permiſce poſtea,
Rad. Hellebori nigri ℔.iiij.
Coque donec radices emineant. fiat tandem colatura omnium, & decoquantur lento igne ad mellis ſpiſsitudinem. Hieronymus Herold.

Extractum aloes.

Aloe in puluerem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tãdiu, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterũ affunditur: idq́; tantiſper reiteratur, quoad nullum amplius colorem extrahere uidebitur: poſtea omnis humor congregatur, per filtrum colatur, & ſuccus in fundo remanebit: qui ſyrupo roſ. lax. ad iuſtam ſpiſsitudinem coqui debet. Andernacus.

DE LINIMENTIS A

CAP. XXVII.

- Linimenta fiũt ex oleo, adipe, ſeuo, butyro, liquefactis, uel alijs, quæ olei ſpiſsitudinem habent, ut ſtyrace liquida, &c. Atque hæc alterant aut qualitate
  - Prima. *Sic*
    - Temperata: *ut* Linimentum ad pectus.
    - Intemperata
      - Calida: *ut* Linimentum ad thoracis affectum frigidum.
      - Frigida: *ut*
        - Linimentum ad thoracis affectum calidum.
        - Linimentũ refrigerans ad eryſipelas & inflammationem.
      - Humida: *ut* Linimẽtum humectans.
      - Sicca: *ut* Linimentum exiccans.
  - Secũda. *Sic*
    - Emolliunt: *ut* Linimentum emolliens.
    - Dolorem ſedant: *ut*
      - Linimentum ad dolorem pleuriticum.
      - Linimentum ad capitis dolorem ex inſolatu. B
      - Linimentum ad uetuſtum capitis dolorem.
      - Aliud.
      - Aliud ad capitis dolorem ex calore iecoris.
      - Aliud ad dolorem ex frigore.
      - Linimentum ad mamillarũ dolores lacte turgentium.
      - Aliud mitius.
      - Linimentum ad dolorem ex inflammatione iecoris, ani, & aurium.

DE LINIMENTIS TEMPERATIS.

Linimentum ad pectus.

℞. Olei amygdal. dulc. ℥. iij.
Butyri recentis ℥. ij.

Axungiæ

A Axungiæ gallinæ, uel anatis ℥.j.
Miſce, & fiat linimentum. Rondeletius.

DE LINIMENTIS CALIDIS.

Linimentum ad thoracis affectum frigidum.

℞. Olei amygdal. amararum, Olei Liliorum, uel Irini, uel Olei Cheirini ana ℥.ij.
Butyri rancidi, loti ℥.j.
Axungiæ gallinæ, anatis ana ℥.ß.
Mucilaginis ſem. Lini, Mucilaginis Fœnigræci, extractæ cum aqua hordei & pauco uino albo ana ℥.ß.
Croci parum.
Miſce, & fiat linimentum, quo pectus & latera illinantur. Rondeletius.

DE LINIMENTIS FRIGIDIS.

Linimentum ad thoracis affectum calidum.

℞. Olei Amygdal. dulc. Violarum ana ℥.ij.
Butyri loti, in aqua hordei mundati ℥.j.
Miſce, & fiat linimentum, quo inungatur pectus. Rondeletius.

Linimentum refrigerans ad eryſipelas & inflammationem.

B ℞. Mucilaginis ſem. Pſyllij, extractæ cum aqua ſemperuiui, & pauco aceto ℥.iij.
Succi Plantaginis, uel Solani ℥.j.
Olei Nympheæ, uel de papauere, uel Hyoſcyami ℥.iij.
Coquantur ſucci uſque ad conſumptionem: deinde adde Pomatæ ℥.ß.
Miſce, & fiat linimentum, quo illinatur pars feruens. Rondeletius.

DE LINIMENTIS HVMIDIS.

Linimentum humectans.

℞. Olei Violarum ℥.iij.
Olei è ſem. Cucurbitæ ℥.j.
Lactis mulieris recentis, uel Butyri recentis ana ℥.j.ß.
Miſce, & fiat linimentum, quo pars humectanda illinatur, tribus horis poſt paſtum, præcedente fotu tepidè. Rondeletius.

Linimentum exiccans.

℞. Olei Irini, Coſtini ana ℥.ij.
Pinguedinis gallinæ antiquæ, ſalitę, Butyri ſaliti rancidi ana ℥.j.
Vini ueteris & generoſi parũ, uel Aquæ uitæ parum.
Miſce, & fiat linimentum. Idem.

Linimentum emolliens duritiem hepatis.

℞. Olei Amygdal. dulc. Olei Abſinthij ana ℥.j.ß.
Butyri recentis ℥.ij.

Pinguedinis gallinæ ℥.j.
Maſticis ʒ.ij.
Miſce, & fiat linimentum.

DE LINIMENTIS DOLOREM SEDANTIB.

Linimentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Olei Irini, Chamæmelini, Adipis capi ana ℥.ß.
Butyri recentis non ſaliti ʒ.ß.
Ceræ lotæ parum.
Miſce, & fiat linimentum. Andernacus.

Linimentum ad capitis dolorem ex inſolatu.

℞. Olei Chamæmelini recenter præparati ℥.ij.
Temporibus & fronti illinantur. Andernacus.

Linimentum ad uetuſtum capitis dolorem.

℞. Olei Chamæmelini recenter præparati ℥.ij.
Olei Roſarum ℥.ß. Miſce. Vel
℞. Olei Roſacei ℥. ij.
Olei Chamæmelini ℥.ß.
Miſce, & fiat linimentum. Andernacus.

Aliud.

℞. Olei Roſacei ℥.j.
Aceti ʒ.ij.
Ceræ lotæ ex aqua frigida quantum ſatis eſt.
Miſce, & fiat linimentum. Andernacus.

Aliud ad capitis dolorem ex calore iecoris.

Oleo roſaceo, aut melino, aut hydrelæo, aut cerato, frons & tempora illinantur. Idem.

Aliud ad dolorem capitis ex frigore.

Oleum rutaceum, aut laurinum, aut irinum, aut nardinum, aut ea quæ ex pipere & euphorbio conſtant, fronti imponantur. Andernacus.

Linimentum ad mamillarum dolores, lacte turgentium, & inflammationes.

℞. Vitellorum ouorum n.ij.
Pompholygis præparatæ ʒ.ij.
Olei Roſacei ℥. iij.
Ceræ nouæ parum.
Miſce, & fiat linimentum. Idem.

Aliud mitius, uſu crebro probatum.

℞. Olei Lini ℥.iij.

A Cerę nouę ℥.j.

Liqueſcant, & linteis intincta mammis obducantur. Andernacus.

Linimentum ad dolorem ex inflammatione iecoris, ani, & aurium.

℞. Olei Violarum ℥.iiij.

Cremoris radicis Altheę, Cremoris pſylli', expreſsi cum lacte mulieris, uel iure pulli, uel aquę hordei purgati ana ʒ.j.

Butyri recentis, uel Axungię porcinę, uel Medullę porcinę recentis, aut Medullę uitulinę ℥.ß.

Miſce, & fiat linimentum, quo partes affectę calidę illinantur. Rondeletius.

DE VNGVENTIS

CAPVT XXVIII.

B

Vnguenta *ſunt craſſioris conſiſtentiæ quàm linimenta, & ualidiora. Horum autē alia*

- Vſualia, *ſeu officinalia: & uel*
  - Alterantia *qualitate*
    - Pri*maria atque ſic*
      - Calida
        - Vnguentum Aragon.
        - Vnguentum Martiatum.
        - Vnguentum Philagrij.
        - Vnguentum ſtomachicum.
        - Vnguentum dialthæa.
        - Vnguentum ex bdellio.
        - Vnguentum Bernardinum, *&c.*
      - Frigida
        - Vnguentum roſatum.
        - Vnguentum uiolatum.
        - Vnguentum refrigerans.
        - Vnguentum populeon.
        - Vnguentum caphuratum.
        - Vnguētū rubrū caphuratū, *&c.*
    - Secunda. *Vide in ſeq. ſignum A.*
  - Purgantia
    - Vnguentum Agrippæ.
    - Vnguentum de Artanita maius.
    - Vnguentum contra uermes, *&c.*
- Minus *uſualia, ſiue non officinalia. Vide in ſeq. ſignum B.*

A. Vnguenta *alte. ãtia qualitate ſecunda, uel*

- Aſtringunt: *ut* — Vnguentum Comitiſſæ defenſiuum Magiſtrale, *&c.* A
- Emolliunt
  - Vnguentum Dialthæa.
  - Vnguentum reſumptiuum.
  - Vnguentum tetrapharmacum.
  - Vnguentum de artanita minus.
  - Vnguentum ex bryonia.
- Abſtergũt
  - Vnguentum apoſtolicon.
  - Vnguentum album, De minio.
  - Vnguentum baſilicum.
  - Vnguentum Aegyptiacum.
  - Vnguentum uiride.
  - Vnguentum citrinum.
  - Vnguentum rubeum.
  - Pſoricum, Vnguentum de lythar.
  - Trypharmacum, pro ſcabie.
  - Vnguentum de thutia.
- Carnem *generant*
  - Vnguentum ceraſeos.
  - Vnguentum diapompholyg.
  - Vnguentum aureum.
  - Vnguentum apoſtolicon.
  - Vnguentum mirificum, *&c.* B
- Glutinant, *& cicatricem ducunt*
  - Vnguentum potabile.
  - Vnguentum aureum.
  - Vnguentum citrinum.
  - Vnguentum deſiccat. rubrum, *&c.*
- Carnem *auferũt*
  - Vnguentum Aegyptiacum.
  - Vnguentum apoſtolicon.
  - Pſoricum.
  - Vnguentum ex canthar.
- Extrahunt: — Vnguentum fuſcum, *&c.*
- Dolorem *ſedant*
  - Vnguentum ad oculos.
  - Vnguentum pectorale.
- Somnum *conciliant*
  - Vnguentum populeon.
  - Vnguentum ſomniferum.
- Ambuſta *extinguũt*
  - Vnguentum ad ambuſta.
  - Vnguentum ex calce.

A.

B:

- B. Vnguēta *minus uſualia, ſeu non officinalia, uel*
  - Alterant *qualitate*
    - Prima. *Sic*
      - Calefaciunt
        - Pectus: *ut*
          - Vnguentum ad pectoris anguſtiam, & maturationem.
          - Vnguentum ad ſanguinis eruptionem.
          - Vnguentum ad phthiſim, *&c.*
        - Stomachum: *ut*
          - Vnguētum ad uentriculū excalfaciendū.
          - Vnguentum ad iuuandam concoctionē.
          - Vnguentū ad lienteriam calefaciens.
          - Vnguent. ad ſtomachi reſolutionē, *&c.*
        - Hepar: *ut*
          - Vnguentum ad calefaciendum hepar.
          - Vnguentum iecoris facultatem ſanguificam roborans.
          - Vnguent. ad ſcirrhos iecoris.
        - Splenem: *ut*
          - Vnguentum ad ſcirrhū ſplenis.
          - Vnguent. ad tumorem lienis, *&c.*
        - Renes: *ut*
          - Vnguentum ad mouendas urinas.
          - Vnguentum ad urinæ retentionem aliud, *&c.*
        - Vterū: *ut*
          - Vnguentum ad menſtrua prouocandā.
          - Vnguentum ad facilitandum partum.
          - Vnguentum ad eiectionem ſecundæ.
          - Vnguentum ad retentionem fœtus.
          - Vnguentum ad ſuperpurgationem menſtruorum, *&c.*
      - Frigefaciunt
        - Stomachum: *ut*
          - Vnguentum ad uentriculum refrigerandum.
          - Vnguentum ad lienteriam.
        - Hepar: *ut* Vnguent. ad refrigerandū hepar, *&c.*
    - Secunda. *Vide in ſeq. ſignum* C.
  - Purgant: *ut*
    - Vnguentum uentrem laxans.
    - Vnguentum ad uermes.
    - Vnguentum uentrem ſubducens, *&c.*

C. Vnguen-

- **C. Vnguenta alterantia qualitate ſecunda aut**
  - Aſtringũt: *ut*
    - Vnguentum ad inflammationem oculorum.
    - Vnguentum ad ſanguinis impetum ſiſtendum è naribus, pul. thorace, renibus, &c.
    - Vnguentum ſanguinem cohibens aliud.
  - Emolliunt: *ut* Vnguentum ad humorem concretum & ſcirrhoſum.
  - Digerunt: *ut*
    - Vnguentum ad inflammationem oculorum digerendam.
    - Vnguentum ad parotidas.
    - Vnguentum ad anginam, &c.
  - Abſtergũt: *ut*
    - Vnguentum ad deterſionem ſuffuſionis.
    - Vnguentum ad ſcabritiem, ſcabiem, &c.
    - Vnguentum ad pſoram.
    - Vnguentum ad herpetes.
    - Vnguentum ad ſcabiem.
    - Vnguentum ad pruritum, &c. B
  - Carnem *generant: ut*
    - Vnguentum ad ulcera narium.
    - Vnguentum ſarcoticum, &c.
  - Conſolidant: *ut*
    - Vnguentum ad phthiſim.
    - Vnguentum glutinans, &c.
  - Cicatricem *inducunt: ut* Vnguentum epuloticum.
  - Erodunt: *ut* Vnguentum ad polypos exedendos.
  - Dolorem *ſedant: ut*
    - Vnguentum ad dolorem capitis ex calore.
    - Vnguentum ad dolorem capitis ex calore in declinatione.
    - Vnguentum ad dolorem capitis ex frigore.
    - Vnguentum ad dolorem colicum.
    - Vnguentum ad dolores capitis & articulos.

A DE VNGVENTIS EXCALFACIENTIBVS.

Vnguentum Arogon.

℞. Roriſmarini,Maioranæ,Radicis Ari, Serpilli, Rutæ, Radic.Cucumer. aſinini ana ℥. iiij.ß.
Fol.Lauri,Saluiæ,Sabinæ ana ℥.iij.
Pulicariȩ maioris,minor. ana ℥.iiij.
Rad.Bryoniæ ℥.iij.
Laureolæ ℥.ix.
Fol.Cucum.aſinini,Nepetæ ana ℥.vj.
Maſticis,Olibani ana ʒ.vij.
Pyrethri,Euphorbij,Zingiberis,Piperis ana ℥.j.
Adipis urſini,Olei Laurini ana ℥.iij.
Olei Moſchelini ℥.ß.
Petrolei clari ℥.j.
Butyri ℥.iiij.aut quantum ſufficit.

Herbæ & radices Maio menſe collectæ in oleo macerentur diebus ſeptem, deinde coquantur,& colentur. Colato oleo adijce reliqua,atque adde
Ceræ ℔.j.℥.iij.

Durat annum. * Prodeſt malis corporis frigidis,conuulſionibus,reſolutio-
B nibus partium : item dolori colico,renum, articulorumq́;. Nicolaus.

Vnguentum Martiatum.

℞. Ceræ ℔.ij.
Olei ℔. viij. uel quantum ſatis eſt.
Roriſmarini,Folior.Lauri ana ℥. viij.
Rutæ ℥.vij. Fol.Tamariſci ℥.vj.
Maioranæ,Sabinæ,Balſamitæ,Saluiæ, Ocimi,Polij, Calaminthæ,Arthemiſiæ,Enulæ,Betonicæ,Brancæ urſinæ, Spargulæ, Herbæ uenti,Pimpinellæ,Agrimoniæ,Abſinthij,Herbæ paralyſis, Herbæ ſanctæ Mariæ, Cimarum Sambuci,Herbæ Craſſulæ,Millefolij,Semperuiuȩ,Chamædryos, Centaureæ, Centumneruiæ, Fragulæ, Tetrahit, Quinquefolij ana ℥. iiij.ß.
Rad.Altheæ,Cymini,Myrthæ ana ℥.iij.
Fœnigræci ℥.j. Butyri ℥.j. ʒ. ij.
Vrticȩ,Violarum,Papaueris nigri,Menthȩ Saracenicæ,criſpæ,Lapathioli,Polytrichi,Carduncelli, Matris ſyluæ, Maturellæ, Herbȩ Moſchatæ, Alleluiȩ, Linguȩ ceruinæ, Criſpulæ, Camphoratæ, Styracis calamitæ, Medullȩ ceruinæ ana ℥.ß.
Adipis urſini,gallinacei,Maſtiches,Thuris ana ℥.j.
Olei Nardini ℥.ij.

Herbę omnes in Maio menſe colligantur, & inciſæ macerentur in uino odoriſero per dies ſeptem: octauo deinde die coquantur, donec ferè conſumatur uinum: poſtea cola: & colaturæ expreſſæ adde oleũ, & coque donec conſumatur uinum: mox adde ceram, & reliqua ſecundum artem. Seruatur annos tres. * Aduerſus frigida corporis mala, reſolutionem coxendicum, nephritim, conuulſionem, & id genus alia ualet: tumores reprimit, durities emollit, liuoremq; cutis emendat. Nicolaus. A

Vnguentum Martiatum magnum.

℞. Ceræ albę ℔.ix.
Olei ſextarios vj.
Roriſmarini, Fol. Lauri ana ℔.ij.ß.
Amaraci, Esbrij, Sabinę, Balſamitę, Ocimi, Saluiæ, Polij, Calaminthes, Arthemiſiæ, Enulæ, Betonicę, Brancæ urſinę, Herbę uenti, Pimpinellę, Agrimonię, Abſinthij, Herbę paralyſis, Herbæ ſanctę Marię, Cimarum Sambuci, Herbę Craſſulę, Semperuiuę, Millefolij, Chamędryos, Cẽtaureę, Centũneruię, Fragulę, Quinq; fol. Herbę Tetrahit ana ℔.j.ß.
Rad. Altheæ, Cymini, Myrthæ ana ℔.j.
Fœnigręci ℔.ß.
Butyri ℥. v.
Vrticę, Violarum, Papaueris rubei, Menthæ Saracenicæ, Menthæ criſpę, Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli, Matris ſyluæ, Marathri, Herbę Moſchatæ, Alleluiæ, Linguę ceruinę, Criſpulę, Camphoratæ, Styracis, Medullę ceruinæ, Adipis urſini, gallinacei ana ℥. iij. B
Thuris ℥.ij.
Olei Nardini ℥. j.

Fiat unguentum ſecundum artem. * Ad frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & ſtomachi, ad ſcliron hepatis & ſplenis, ad ilij dolorẽ, ad paralyticos, arthriticos, nephriticos, podagricos, iſchiaticos, & ad oẽs dolores, ad tumores, duriciẽ, ſpaſmum, & febriẽtes, ad ignem uel ſolem inunctum. Nicolaus.

Vnguentum Martiatum paruum.

℞. Fol. Lauri ℔.iij.
Rutę ℔. ij.ß.
Maioranę ℔.ij.
Roriſmarini ℔.j.ß.
Myrti ℔.j.
Balſamitę, Seminis Ocimi ana ℥.vj.
Butyri ℥. v.
Styracis, Medullę ceruinę, Adipis urſini, Adipis gallinacei ana ℥.iiij.
Maſticis ℥. iij.

Thuris

A Thuris ℥. ij. ß.
Olei Nardini ℥. j.
Olei communis ℔. vj.
Cerę ℔. iiij.
Confice ut artis eſt. * Ad podagram frigidam ſiue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, iſchiaticos, & ad omnia uitia, & dolores neruorum ualet. Nicolaus.

Vnguentum Martiatum aliud.

℞. Maſticis, Cerę, Styracis ana ℥. iij.
Oeſypi ℥. vj.
Terebinthinę ℥. j.
Confice ut artis eſt. * Ad articulorum morbos, & corporis languores ac reſolutiones. Paulus.

Vnguentum Philagrios.

℞. Cerę ℥. iij.
Oeſypi, Succi Rutę agreſtis ana ℥. ij.
Euphorbij, Piperis, Ammoniaci, Croci, Thuris, Caſtorei, Terebinthinę, Opopanacis ana ʒ. ij.
Styracis, Myrrhę ana ʒ. ij. ß.
B Fiat unguentum ſecundum artem. * Spaſmum & paralyſim iuuat. Meſues.

Vnguentum ſtomachicum, magiſtrale.

℞. Olei Abſinthij, Maſtichini, Nardini ana ℥. j.
Roſarum rubrarum, Coralli rubri, Caryophyllorum, Cinnamomi, Ligni aloës, Maſticis, Menthę, Schœnanthi ana ʒ. j.
Cerę quantum ſufficit.
Fiat unguentum ſecundum artem. * Ventriculum & hepar roborat, horum doloré à frigido lenit, appetentiá excitat, coctioné iuuat. Medici Florentini.

Vnguentum Dialthæa, ſimplex.

℞. Rad. Altheę ℔. ij.
Sem. Lini, Fœnigręci ana ℔. j.
Olei ℔. iiij.
Cerę ℔. j.
Terebinthinę ℥. ij.
Reſinæ ℥. vj.
Radices ſectę, & cum ſeminibus contuſę macerentur tribus diebus in aquæ ℔. viij. deinde ferueſiant, & mucilaginis inde expreſſę ℔. ij. ſume, & coque cum alijs rebus, donec aquoſum illud in mucilagine conſumptum fuerit: & fac unguentum. Durat annos tres. * Emolliendi uim habet, calefacit & humectat. Nicolaus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0591-5 DFG

Vnguentum dialthæa compoſitum. A

℞. Rad. Altheæ ℔. ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔. j.
Pulpę ſcillæ ℥. vj.
Olei ℔. iiij.
Ceræ ℔. j.
Terebinthinę ℥. ij.
Reſinæ, Picis græcæ ana ℥. vj.

Fiat unguentū, ut ſuperi⁹: deinde addes gūmi ſubſequētia diſſoluta in aceto:

Galbani, Gummi hederę ana ℥. ij.

Miſceantur probè, & reponantur. * Valet propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleuriſi, & ſuper pectus inunctū ſanat omnia loca infrigidata: calefacit, mollificat, & humectat. Nicolaus.

Vnguentum ex bdellio.

℞. Bdellij ʒ. vj.
Euphorbij Sagapeni ana ʒ. iiij.
Caſtorij ʒ. iij.
Ceræ ʒ. xv.
Olei Iaſmini, uel Keirini ʒ. x.

Bdellium & ſagapenum diſſoluantur aqua rutæ agreſtis: cætera cum aqua calida uniantur, & fiat unguentum. * Epilepſiam, paralyſim, ſpaſmum, cæteros neruorum affectus frigidos ac ſcirrhoſos iuuat. Meſues. B

Vnguentum Bernardinum.

℞. Granorum paradiſi, Caryophyllorum, Zingiberis albi ana ℥. ij.
Sulphuris uiui ℥. vj.
Axungię porcinę ℔. j.
Moſchi ʒ. ß.
Olei Spicæ ʒ. ij.

Terantur omnia ſubtiliter arida, ac commiſce diligenter, fiatq; unguentum.

DE VNGVENTIS REFRIGERANTIBVS.

Vnguentum roſatum.

℞. Axungiæ porcinæ ℔. j.

Lauatur nouies aqua calente, & toties frigida: deinde addito

Roſarum rubr. recentium ℔. j.

Probè terantur, & marceſcant cum ea dies ſeptem: coque igne lento, cola: rurſus tantundem roſarum recentium cum ea tere, ut ſuprà: idem fac tertiò: quartò autem præter roſas affunde,

Succi Roſar. rubr. ℥. vj.
Olei Amygdalar. dulc. ℥. v.

Coque

A Coque igne lento ad ſucci conſumptionem: cola, & repone. Alij addunt Opij ʒ.j. * Phlegmonas, eryſipelata, herpetas ſedat, cephalalgiam calidam, & uentriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat. Meſues.

Vnguentum uiolatum.

Fit ut Roſatum, ſed ex uiolis nigris. * Idem quod roſatum pollet: pręterea pleuritidi & thoracis inflammationi prodeſt.

Vnguentum refrigerans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥.j.
Olei Roſati Omphacini ℥.iiij.
Aquæ fontis frigidiſsimę quantum ſufficit ad multum diuq́; lauandum & ſubigendū ceratum: quod tandem ex aceto albo, pauco, claro, ſimiliter ſubigendum eſt, addaturq́; etiam aliquid aquę roſaceæ ad odoris gratiam acquirendam. Si qui fortè diutius aſſeruare debent, meminerint, ut ſubinde relauent poſca bene acida, ne ranceſcat. Meſues.

Vnguentum populeon.

℞. Oculorum populi arboris recẽtium, menſe Martio collectorum ℔.j.ß.
Axungię porcinæ pręparatæ ℔.iiij.
Oculi populi contundantur, & macerentur cum axungia, donec ſequentes herbæ colligi queant. deinde,
B Fol. Papaueris agreſtis, Fol. Mandragoræ, Fol. Hyoſcyami, Solani, Vermicularis aut Craſſulæ, Lactucæ, Semperuiui, Bardanæ, Portulacæ, Violariæ, Vmbilici Veneris ana ℥.iij.
Summitatum pruni tenerarum ℥.iij.
Herbæ contundantur, & miſceantur axungiæ & oculis populi: adde
Vini optimi quantum ſatis eſt.
Coquantur ad uini conſumptionem: deinde cola, exprime, & fiat unguentũ. * Contra nimiũ calorẽ ualet, & tẽporibus illitũ ſomnum cõciliat. Nicolaus.

Vnguentum caphuratum album.

℞. Olei Roſati ℔.j.
Ceræ albę ℥.iij.
Ceruſſæ ℥.xij.
Albi ouorum n.vj.
Caphuræ diſſolutæ cum aqua roſ. ex arte ʒ.ij.
Fiat unguentum ſecundum artem.

Vnguentum caphuratum rubrum.

℞. Olei Roſati ℔.j.ß.
Lithargyrij ℥.ij.
Minij ℥.iij.
Ceruſſæ ℥.j.ß.

Thutię, Caphurę ana ʒ. iij.
Cerę ℥. ij. in æſtate: ſed in hyeme, ℥. j.
Fiat unguentum in pila plumbea cum piſtillo plumbeo.

DE VNGVENTIS ASTRINGENTIBVS.

Vnguentum Comitiſſæ.

℞. Cortic. med. Glandium, Caſtanearum, Quercus arboris, Baccarum Myrti, Caudę equinę, Gallarum, Cort. Fabarum, Acinorum Vuarum, Calycum Glãdium, Sorborum immaturorum ſiccorum, Meſpilorum acerborum ſiccorum, Folior. Capparis, Folior. Prunioli ſyluestr. Rad. Chelidonij ana M. j.

Contundantur aliquantulum, & coquantur in decocti plantaginis quãtum ſufficit, ad dimidij conſumptioné: cola, & in dicta colatura laua ſubſequẽtia:

Olei Myrtini, Maſtichini ana ℔. j. ß.
Cerę nouæ ℥. viij. ß.

Liqua & laua, ut dictum eſt: poſtea inſperge ſequentium rerum tenuiſsimum puluerem:

Cort. med. Glandium, Caſtanearum, Quercus arboris ana ℥. j.
Gallarum, Hypociſtidis ana ℥. j.
Cineris oſsium cruris bubuli ℥. ß.
Baccarum Myrti, Acini Vuarum ana ℥. ß.
Trochiſcorum de Charabe ʒ. ij.

Miſce, fiat unguentum bonę conſiſtentię. * Inceptum abortum prohibet, hęmorrhoidas ſiſtit, ac laxatos renes conciliat. Varignana.

Defenſiuum, magiſtrale.

℞. Boli Armeni, Sanguinis draconis, Terrę ſigillatę ana ℥. j.
Olei Roſati ℥. vj.
Cerę ℥. j. ß.
Aceti ℥. iiij.

Coquantur ſimul oleum, cera, & acetum, donec acetum conſumptum fuerit: deinde ſublatum ab igne ubi refrigerari cœperit, adde reliqua in tenuiſsimum puluerem trita. Florentini.

DE VNGVENTIS EMOLLIENTIBVS.

Vnguentum reſumptiuum, uulgare.

℞. Axungię porci recentis ſine ſale ℥. iiij.
Axungię Gallinaceę, Anſeris, Anatis ana ℥. ij.
Oeſypi humidę ℥. ß.
Olei Violati, Chamęmeli, Anethini ana ℥. ij.
Butyri recentis ℔. j.

Ceræ

A Cerę albę ℥.vj.
Mucilaginis Tragacanthę, Mucilag. ſemin. Cotoneorum, Lini, Biſmaluę, Gummi Arab. ana ℥.ß.
Miſce, & fiat unguentum.

Vnguentum tetrapharmacum.

℞. Picis nigrę, Reſinę, Cerę, Adipis uaccini ana quantum ſufficit.
Fiat unguentum. * Calfacit, humectat, dolorem ſedat, & pus mouet. Macedonicum ex iiſdem conſtat: ſed inſuper additur thuris una pars. Galenus.

Vnguentum de artanita minus.

℞. Succi Artanitę, ſiue ſucci Cyclaminis, Succi glutinoſi ex rad. filicis extracti, Succi Ebuli ana ℥.ix.
Succi ſummitatum Tamaricis ℥.ij.
Oeſypi humidę ℥.v.
Olei Irini ℔.ij.
Bdellij, Ammoniaci ana ℥.j.ß.
Aceti, quantum ſatis eſt ad ammoniacum diſſoluendum.
Cerę Citrinę ℥.vj.
Cort. rad. Capparis ℥.j.ß.
Spicę ʒ.iij.

B Confice ſecundum artem unguentum. * Splenis humores etiam ſcirrhoſos diſſoluit, & ſtrumas. Meſues.

Vnguentum ex bryonia.

℞. Olei communis ℔.iij.
Medullę crurum bouis ℔.j.
Butyri recentis ℔.ß.
Succi Bryonię, Succi Cyclaminis ana ℔.j.
At quia hîc cyclamen recens in copia non habemus, oportebit radices ſiccas cyclaminis accipere, & diligenter coquere in ſufficienti aqua, in qua tamen antea dies aliquot ſint maceratę: ſicq; ſuccum fortiter exprimere, atq; iterum ſi libet coquere ad mellis ſpiſsitudinem (pręſertim quando diutius aſſeruare ſtudium eſt) eo ferè modo, quo paratur ſuccus glycyrrhizę. Bulliant ſimul ad lentum ignem, uſque ferè ad conſumptionem ſucci, & coletur. Colaturę adde
Pulueris Aſplenij, Cortic. Capparorum, Cortic. Tamariſci, Semin. Agni caſti ana ℥.iij.
Miſce, & fiat unguentum. Ferrarienſes.

DE VNGVENTIS ABSTERGENTIBVS.

Vnguentum Apoſtolicum.

℞. Cerę albę, Terebinthinę, Reſinę, Hammoniaci ana ʒ.xiiij.

Ariſtolochię longę, Thuris, Bdellij ana ʒ.vj. A
Myrrhę, Galbani ana ʒ.iiij.
Lithargyri ʒ.viij.
Opopanacis, Aeruginis ana ʒ.ij.
Olei communis ℔.ij. hyeme uerò ℔.iij.

Gummi in aceto albo ſoluta coque cum oleo, cera, reſina, terebinthina & lithargyro ad aceti conſumptionem: deinde reliqua adde tenuiſsimè trita. * Efficax eſt contra uulnera & ulcera difficilia, & fiſtulas, conſumit carnem mortuam, & conſumptam reſtaurat, durã mollit, & plagas ſanat. Auicenna.

Vnguentum album, unguentum De ceruſa dictum.

℞. Lithargyri ʒ.j.
Ceruſſæ ʒ.v.
Cerę albæ ʒ.vij.
Olei Roſati ℥.ij.
Albuminis ouorum n.j.

Cera liquata in oleo roſato, lento igni, inijce ceruſſam & lithargyrum probè contrita: miſce, & poſtremò adde albumen oui. Alij addunt caphuræ momentum, & caphuratum uocant. * Pollet aduerſus ulcera, ſcabiem, & aduſtionem. Auicenna.

Vnguentum album, aliter. B

℞. Ceruſſæ, Lithargyri ana ℥.vj.
Plumbi uſti, Scorię argenti ana ℥.ß.
Maſticis, Thuris ana ʒ.ij.ß.
Olei Roſati, Aceti albi ana quantum ſufficit.

Tritis omnibus in mortario, affunde paulatim nunc oleum, nunc acetum, ſemper mouendo, donec pingueſcant, uelut nutrita. Meſues.

Idem, aliter.

℞. Olei communis ℔.ij.
Ceruſſæ ſubtilis ℔.j.
Cerę albæ ℥.vj.
Et quidam addunt caphurę ʒ.ij.

Fiat unguentum ſecundum artem. Rhaſis.

Idem, aliter.

℞. Ceruſſę in aqua roſarum lotę ℥.xviij.
Lithargyrij albi loti ℥.j.ß.
Olei Roſati ℔.ij. ℥.iiij.
Cerę albiſsimę ℥.vj. aut circiter.

Çonfice ſecundum artem.

Vnguentum

A

Vnguentum de minio.

℞. Minij læuiſsimè triti ℥.ij.
Olei Roſati, Myrtini ana ℥.ij.
Coquantur lento igne cum Ceræ albæ ℥.ß. Florentini.

Aliud de minio Caphuratum.

℞. Minij triti ℥.iij.
Lithargyri ℥.ij.
Ceruſſæ ℥.j.ß.
Thutiæ, Caphuræ ana ʒ.iij.
Olei Roſati ℔.j.ß.
Ceræ albæ ℥. ij.
Liquatam ceram cum oleo lento igne, miſce in mortario plumbeo cum reliquis rebus tenuiſsimè tritis. * Valent ad ulcera mala & antiqua. Iidem.

Vnguentum Baſilicon minus.

℞. Ceræ flauæ, Reſinæ pinguis, Picis græcæ ana ℔.j.
Olei communis quantum ſufficit.
Fiat unguentum lento igne. Alij terebinthinam addunt: alij uerò terebinthinam, picis loco ponunt. * Idem pollet quod Baſilicon maius, ſed imbecillius: recentibus tamen capitis & neruoſarum partium uulneribus & ulceribus aptius erit. Meſues.

B

Vnguentum Baſilicum maius: Galeni enneapharmacum eſt.

℞. Ceræ albæ, Reſinæ pini, Sepi uaccini, Picis græcæ, Picis nigræ, Terebinthinæ, Thuris, Myrrhæ ana ℥.j.
Olei communis quantum ſufficit.
Fiat unguentum. Meſues.

Aliter.

℞. Ceræ ℥.vj.
Picis græcæ ℥.iij.
Reliquorum ana ℥.j.ß.
Olei quantum ſufficit.
* Vlcera phlegmóe carẽtia, pręſertim partiũ neruoſarũ, terget, carne implet.

Vnguentum Aegyptiacum.

℞. Æruginis ʒ.v.
Mellis ʒ.xiiij.
Aceti albi ʒ.vij.
Coque igne, & tãtiſper moue, donec fiat rubrum. Alij ſumunt eius medicamenti ℥.vj.
Calcanthi uſti ℥.ij.
Olei Roſati ℥.iij.

Ceræ quantum ſufficit. A

Fiat unguentum. * Confert ad uulnera antiqua,fiſtulasq́; terget: carnis excreſcentiæ medetur,uehementerq́; exiccat. Meſues.

Aliud.

℞. Aquæ Plantaginis,Vini Malorum granatorum,Mellis ana ℥.ij.
Aluminis rupis,Aeruginis ana ʒ.x.

Coque,& moue,donec fiat rubrum.Ioannes de Vigo.

Aliud.

℞.Mellis ℔.j.
Aceti optimi ℥.vj.
Aeruginis ℥.j.
Aluminis rupis ʒ.v.

Coque,& moue,donec rubrum fiat.Guido.

Vnguentum uiride,Andromachi.

℞.Reſinæ pini ℔.ij.
Ceræ ℔.j.ß.
Olei communis ℥.viij.
Aeruginis æris ℥.iij.

Reſinam & ceram in oleo liquabis: deinde æruginem tenuiſsime tritam addito. * Recentia uulnera,& quæcunq; non magna ſunt,ſanat.Galenus. B

Vnguentum mundificatiuum, magiſtrale.

℞.Mellis Roſati colati ℥.j.ß.
Terebinthinæ claræ ℥.iij.
Succi Apij,Succi Praſsij ana ʒ.ß.
Succi Abſinthij ʒ.ij.

Simul coquantur: deinde addantur,
Farinæ Hordei,Fabarum ana ʒ.vj.
Farinæ Lupinorum,Orobi ana ʒ.iij.
Sarcocollæ,Myrrhæ ana ʒ.j.ß.

Reduc in puluerem,& fac unguentum.

Vnguentum citrinum.

℞. Boracis ℥.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Coralli albi ℥.ß.
Gypſi ʒ.j.
Vmbilici marini,Tragacanthæ albiſsimæ,Amyli,Cryſtalli,Enthalij,Dentalij,Thuris albiſsimi,Nitri ana ʒ.iij.
Marmoris albi ʒ.ij.
Gerſæ ſerpentariæ ʒ.j.

Ceruſſæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0598-6
DFG

A Ceruſſæ ℥.vj.
Axungiæ porcinæ recentis non ſalitæ, ſed præparatæ & mundæ ℔.j.ß.
Sepi caprini præparati ℥.j.ß.
Adipis gallinacei præparati ℥.j.
Axungiam porcinam atq; adipem gallinaceum liqua ſimul, & impone tepidis adhuc corticum citrei mali ſatis magnam quantitatem, & macerentur per menſem unum. Poſtea eximito cortices, & eliquati porcini adipis, recipe, ut dictum eſt, ℔.j.ß. Adipis gallinacei ℥.j. & adde ſepum caprinum: deinde addantur reliqua tenuiſsime trita: ultimò uerò inſperge Caphuram ſubtiliſsimè tritam. Notandum eſt in hoc unguento, non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ℥. ponunt ʒ. & econtrà. * Faciei maculas emendat, ſcabiem in quacunq; corporis parte extiterit, cicatrices extenuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ aſpera ſunt leuigat. Nicolaus.

Vnguentum rubeum, caphuratum.

℞. Olei Roſati ℔.ß.
Lithargyri ℥.ij.
Minij ℥.iij.
Ceruſſæ ℥.j.ß.
B Thutiæ, Caphuræ ana ʒ iij.
Ceræ ℥ ij. in æſtate: ſed in hyeme ℥.j.
Fiat unguentum in pila plumbea cum piſtillo plumbeo.

Vnguentum pſoricum Alexandri.

℞. Ceruſſæ, Lithargyri pſorici, Aloes, Croci, Cadmiæ argenteæ, Argenti uiui extincti ana part. æquales.
Olei Oleandri, Aceti ana quantum ſufficit.
Fiat unguentum. * Pſoram ſanat, impetiginem à pituita ſalſa, cutis aſperitatem, & alia cutis uitia terget. Meſues.

Vnguentum pſoricum aliud.

℞. Lithargyri albi, Calcanthi ana part.j.
Æruginis partem dimidiam.
Aceti acerrimi quantum ſufficit.
Terantur die uno in ſole æſtiuo, paulatim affundendo acetum. Deinde in uaſe uitreo probè obſtructo, condantur ſub fimo diebus quadraginta. * Ad fiſtulas, cancros, ſcabiem ſiccam, leprã, carnis putridæ incrementũ. Meſues.

Vnguentum pſoricum, ſiue enulatum.

℞. Rad. Enulæ campanæ coctæ cum aceto, & piſtatæ ℔.j.
Axungiæ porci, Olei communis ana ℥.iij.
Ceræ nouæ ℥.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0599-4

Argenti uiui extincti, Terebintinę lotę ana ℥.ij. A
Salis communis puluerizati ℥.ß.
Incorporentur ut decet.

Vnguentum de Lithargyro.

℞. Lithargyri ℥. ij.
Ceruſſę ℥.ß.
Aceti ℥.j.
Olei Roſati quantum ſufficit.

Fiat unguētum lento igne: poteſt etiam fieri crudum in mortario plumbeo. * Vlcera & excoriationes à calore ſolis, ſtrictiore calceo, itinere, equitatione, frictione, & coitu ſanat.

Tripharmacum crudum.

℞. Lithargyri, Aceti fortis ana ℥.iij.
Olei communis ℥.vj.

Lithargyrus tenuiſsimè tritus mouetur continuò paulatim affuſis oleo uiciſsim & aceto. * Prodeſt ſcabiei, & cutis ulceribus, ut ſuperius. Meſues.

Vnguentum pro ſcabie.

℞. Styracis liquidę, Terebinthinæ lotę, Butyri loti ana ℥.ij.
Succi Limonum ℥.j.ß. B
Hellebori nigri pul. ℥.j.
Salis ℥. ij.

Miſce, fiat unguentum in mortario plumbeo.

Vnguentum ad ſcabiem, aliud.

℞. Axungię porci ℥.v.
Olei Laurini, Argenti uiui extincti, Cerę mundę, Maſticis, Thuris albi ana ℥.ij.
Salis ℥.viij.
Succi Plantaginis, Fumiterrę quantum ſufficit.

Ceram, oleum laurinum, & axungiam pone ad ignem cum ſuccis, & bulliant, donec ſimul liqueſiant: deinde adde ſalem, olibanum & maſticen, & bulliant omnia ſimul uſque ad conſumptionem ſucci: poſtea deponantur ab igne, & addatur argentum uiuum extinctum, ut ſuprà, & utere. Potens eſt. Sed caue, ne ob argentum uiuum attingat propè membra principalia, addeque maſtichen. Syl. hoc unguentum ſine argento uiuo paratum commendat.

Aliud pro pueris.

℞. Terebinthinę bene lotę ℥. iiij.
Butyri loti ℥.ij.

A Salis ℥.j.
Succi Limonum, Vitellos ouorum ana n.iij.
Olei Roſati ℥.j.
Miſce, & fiat unguentum.

Vnguentum de thutia ſeu diapompholygos, magiſtrale.

℞. Olei Roſati, Omphacini ana ℥.vj.
Olei Myrtini, Vnguenti populei ana ℥.ij.
Fol. Plantaginis, Solani ana M.ij.

Herbas minutim inciſas cũ oleis miſcebis, & diebus octo marceſcere ſines: deinde coctas aliquantulum colabis, & colaturæ addes Cerę albæ ℥.iiij.ß. Coquantur igne lento, donec cera liquata ſit, ſemper agitãdo: aufer ab igne, & adde

Lithargyri ℥.vj.
Pompholygis ſiue Thutiæ præparatæ, Ceruſſæ tritæ ana ℥.ij.
Plumbi uſti ℥.vj.
Caphuræ ℥.j.

Omnia in pilam plumbeam iniecta horis duabus continuis agitentur, deinde in uaſe uitrato reponantur.

Vnguentum Diapompholygos, aliud.

B ℞. Olei Roſati, Ceræ albæ ana ʒ.vj.
Succi Solani ʒ.j.
Ceruſſæ lotæ ʒ.ij.
Plumbi uſti & loti, Thutiæ præparatæ ana ʒ.j.
Thuris ʒ.ß.

Ceram liqua cum oleo, lento igne, & in pilam plumbeam inijce, additis quæ terenda ſunt, in tenuiſsimum puluerem reductis: moue continuò, & paulatim ſuccum ſupradictum inſtillato, perpetuò mouens ſex horis continuis.

* Vtilia ſunt ad exiccanda eryſipelata, uulnera ſordida purganda, & ſananda tibiarum ulcera: aliorum locorum concaua uel diſsipata replent, refrigerant, & cicatrizant. Nicolaus.

DE VNGVENTIS CARNEM GENERANTIB.

Vnguentum ceraſeos magnum.

℞. Hammoniaci ℥.j.
Bdellij, Thuris maſculi, Ariſtolochiæ, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Myrrhæ, Galbani ana ℥.ß.
Lithargyri ʒ.xv.
Aloes, Opopanacis ana ʒ.ij.ß.
Æruginis ʒ.iij.
Reſinæ ʒ.xiiij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0601-6

Ceræ albæ ℥. ij.
Olei quantum ſufficit.

Lithargyrum tere, & cum oleo coque, donec liqueſiat. Tūc depone ab igne, & dum modicè refrixerit, miſce hammoniacum & bdelliū aceto ſoluta: redde igni, coque ad iuſtam craſsitiem, tuncq; reliqua permiſce. * Vlcera maligna, putrida, fiſtuloſa, ſorde & carne mortua purgat, carne implet, glutinat, & cicatrice tegit. Meſues. A

Vnguentum ceraſeos paruum.

℞. Ariſtolochiæ, Ireos, Sanguinis draconis, Hammoniaci, Sarcocollæ ana ℥. ß.
Lithargyri læuigati ℥. v.
Olei ℔. j.

Coque lithargyrum cum oleo, donec liqueſiat: tunc cætera, ut in priore, miſce. * Vlcera tam uetera, quàm noua terget, carne implet, glutinat, cicatrice claudit. Meſues.

Vnguentum aureum.

℞ Ceræ citrinę ℥. vj.
Olei boni ℔. ij.
Terebinthinæ ℥. ij.
Reſinæ, Colophoniæ ana ℥. j. ß. B
Thuris, Maſticis ana ℥. j.
Croci ʒ j.

Confice ſecundum artem. Durat annos tres. * Vulnera certò & ſalubriter glutinat.

Vnguentum mirabile.

℞. Myrrhæ, Aloes, Sarcocollæ ana ℥. j.
Mellis deſpumati ℥. vj.
Vini albi boni quantum ſufficit.

Coque igne lento ad ſpiſsitudinem. * Vlcera putrida & fiſtulas purgat, carne implet glutinat, cicatrice tegit, putredinem arcet. Et ſi ulceri caro ſupercreuerit, adde unguenti chalciteos ℥. ß. Meſues.

Aliud.

℞. Myrrhæ, Aloes ana ʒ ix.
Vini albi quantum ſufficit.

His tritis tenuiſsimè uinum paulatim affunde, ſemper miſcēdo, uſq; ad mellis craſsitudinem: utere. Addunt nōnulli chalciteos ʒ. j. ß. alij olei myrtini & uini portionem paucam uiciſsim miſcent. Meſues.

Vnguentum è caprifolio, magiſtrale.

℞. Caprifolij M. iiij.

A Caprifolium minutim inciſum, & in uino optimo maceratum die uno, coques ad tertias, cola: & colaturæ adde,

Olei roſati ℔.vj.
Reſinæ pinguis, Terebinthinæ, Ceræ flauæ ana ℔.j.

Fiat unguentum, ut artis eſt.

Vnguentum è caprifolio, aliud.

℞. Terebinthinæ, Reſinæ pini, Ceræ nouæ ana ℥.iiij.
Olei Roſati ℥.viij.
Maſticis, Thuris ana ℥.j.
Gummi Elemi ℥.ij.
Caprifolij, Betonicæ ana ℥.iij.
Vini optimi ℔.x.

Caprifolium & betonicam tenuiſsimè terito, & macera uino horis uiginti-quatuor: deinde reliqua adde, præter gummi, thus, & maſticen. Coquantur luculento igni, donec uini pars dimidia conſumpta ſit, imò donec uireſcere incipiat: cola, & concreſcere ſinito: deinde, effuſo uino, rurſus coquatur, donec quicquid remanſerit uini, abſumptum ſit: iterum cola, & reliqua adde in puluerem tenuem redacta, & coque lento igne, donec caleſcant ſemper agitando: aufer poſtmodũ ab igne & frigido loco repone, donec refrixerit per-

B petuò mouens. * Ad capitis uulnera præſtantiſsimum eſt. Carpus.

Vnguentum capitale.

℞ Gummi Elemi ℥.iij.
Hammoniaci ℥.ij.
Terebinthinæ, Reſinæ pini ana ℥.iij.ß.
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat unguentum, gummi diſſolutis ſecundum artem. Percoquitur etiam amplius, ut cerati formam ſumat. Conciliator.

DE VNGVENTIS GLVTINANTIBVS ET CICATRICEM INDUCENTIBUS.

Vnguentum potabile.

℞. Butyri recentis ſine ſale ℔.iij.
Rubiæ tinctorum, Caſtorei, Spermatis Ceti, Tormentillæ ana ℥.j.

Bulliant ſimul in uino odorifero ad uini conſumptionem, ac fiat unguentũ ſecundum artem. * Datur ad conſolidandum caſum ex alto.

Vnguentum deſiccatiuum rubrum.

℞ Lapidis Calaminaris, Terræ ſigillatæ ana ℥.iiij.
Lithargyri auri, Ceruſſæ ana ℥.iij.
Caphuræ ʒ.j.
Ceræ ℥.v.

Olei Roſati, Violati ana ℥.vj. A

Fiat unguentum ſecundum artem.

DE VNGVENTIS ERODENTIBVS.

Vnguentum ex Cantharidibus.

℞. Cantharidum recentium ʒ. x.

Axungiæ porci ℥.v.ß.

Tere ſimul, dies ſeptẽ marceſcant: pòſt coque, cola, ſerua uitreo uaſe. * Cauſticum, phænigmon, & ueſicas excitat, ulcerat: alphos, panos, lentigines, cutis maculas delet. Meſues.

Carnem quoq; auferunt, unguentum Ægyptiacum, unguentum Apoſtolicum, Pſoricum, &c. de quibus uide ſuprà.

DE VNGVENTIS EXTRAHENTIBVS.

Vnguentum fuſcum.

℞. Olei ℔.j.ß.

Ceræ nouæ ℥.iiij.

Picis græcæ, nigræ ana ℥.ij.

Maſticis, Galbani, Thuris ana ℥.j.

Sagapeni ℥.ij. B

Terebinthinæ ℥.j.

Fiat unguentum. * Sanandi uim habet, & extrahendi. Nicolaus.

Aliud.

℞. Olei communis, Sepi hircini ana ℔.j.

Picis nigræ ℔.ß.

Picis græcæ ʒ.iij.

Maſticis, Thuris, Galbani, Hammoniaci, Opopanacis, Sagapeni, Ceræ ana ʒ.ß.

Oleum, ſepum, & picem liquabis: deinde gummi diſſoluta ſecundum artẽ adijcies: deinde reliqua tenuiſsimè trita, ſemper agitando, donec percoquátur. His ab igne ſublatis, adde

Terebinthinæ ʒ.ij.

Probè miſceantur, & reponantur.

DE VNGVENTIS COLOREM SEDANTIB.

Vnguentum ad oculos magiſtrale.

℞. Carnis pinguis exiccatæ, Vini maluatici ana ℥.iij.

Thutiæ pręparatæ ℥.j.

Ceræ albæ quantum ſufficit.

Caro cum maluatico coquatur uſque ad uini maluatici conſumptionem: deinde

A deinde cola, & cera liquata, adde poſtremò Thutiam: probè commiſceto, & repone. Medici Florentini.

Aliud magiſtrale.

℞. Butyri recentis ℥.iiij.
Ceræ albæ ℥.j.
Liqua, & laua ſæpius aqua roſacea, & prunorum, & adde
Thutiæ præparatæ ℥.ß.
Caphuræ ℈.ij. Fiat unguentum. Iidem.

Vnguentum pectorale.

℞. Mucilaginis ſeminis Pſyllij, Tragacanthæ, Gummi Arabici, Sem. Lini, Fœnigræci, Adipis gallinæ, Medullæ uituli, Butyri recentis, loti cum aqua uiolarum ana ℥.j.ß.
Olei Violati, Olei Amygdalarum dulcium ana ℥.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat unguentum. * Mitigat dolores pectoris, & tuſsim: digerit, maturat, facilitat ſputum, & reſoluit pleureſim.

DE VNGVENTIS SOMNIFERIS.

Vnguentum ſomniferum, magiſtrale.

B ℞. Olei Papauerini, Nympheæ ana ℥.ß.
Opij, Caſiæ, Croci ana ℈.j.
Miſce cum pauca cera. Medici Florentini.

DE VNGVENTIS AD AMBVSTA.

Vnguentum ad ambuſta, magiſtrale.

℞. Olei Roſati ℥.viij.
Olei ex ouis ℥.ij.
Nitri albi pulueriʒati ℥.ij.
Ceræ albæ ℥.j.ß.
Corticis med. Sambuci M.j.
Fiat unguentum lento igne ſecundum artem. Medici Florentini.

Aliud ad idem.

℞. Hederæ foliorum, Baccarum hederæ ana part. æquales.
Contunde, & ſuccum exprime. Ex huius autem ſucci ℔.j.
Olei communis ℔.j.
Ceræ quantum ſufficit: fiat ungentum. Iidem.

Vnguentum ex calce.

℞. Calcis extinctæ ℥.iij.
Olei ℔.j.
Ceræ ℥.iij.
Calx ſingulis diebus eluitur, & ſubſidere permittitur: aqua diebus decem

ſpongia exprimitur: deinde calx aqua roſacea lauari debet, & ſiccari, poſtea ſinetur. Vbi cera ex oleo liquefacta, ab igneq; ſublata fuerit, & iam concreſcere incipit, eadem tenuiſsimè trita admiſcetur, reponiturq;. * Ad ambuſta ualde efficax eſt. A

DE VNGVENTIS PVRGANTIBVS.

Vnguentum Agrippæ regis.

℞. Rad. Bryoniæ ℔. ij.
Rad. Cucumeris aſinini ℔. j.
Scillæ ℔. ß.
Ireos ℥. iij.
Rad. Filicis, Rad. Ebuli, Tribulorum aquaticorum ana ℥. ij.
Ceræ albiſsimæ ℥. xv.
Olei albiſsimi ℔. iiij.

Radices omnes iſtæ recentes inciſæ & contuſæ macerentur in oleo per dies octo, deinde coquantur, poſtea exprimantur, & in colato oleo & expreſſo, reſoluatur cera, & fiat unguentum ſecundum artem. Seruatur ad annos tres. * Hydropicis, omnibus corporis œdematis ſuccurrit. Neruorum mala ſanat, urinam mouet, extrinſecus illitum uentrem ſubducit, dolorique renum utile. Nicolaus.

Vnguentum de Artanita maius. B

℞. Succi Cyclaminis ℔. iij.
Succi Cucumeris agreſtis ℔. j.
Olei Irini ℔. ij.
Butyri ℔. j.
Pulpæ Colocynthidis ℥. iiij.
Polypodij ℥. vj.
Euphorbij ℥. ß.

Contundenda terantur, & macerētur ſuccis & oleis dies octo in uaſe uitreo: poſt ſemel feruefac in duplici uaſe, cola. Colaturæ adde,

Sagapeni ʒ. vij. ß.
Myrrhæ ʒ. iij.

Diſſoluantur hæc aceto, & coquantur in prædicta colatura ad ſuccorum cōſumptionem: deinde adde,

Ceræ ℥. v.
Fellis uaccini ʒ. vij. ß.

Feruescat ſimul, donec cera liqueſcat: tunc inſperge paulatim ſubſequentiū medicamentorum:

Scammonij, Aloes, Colocynthidis, Mezerei, Turbith ana ʒ. vij. ß.
Salis gemmæ ʒ. iiij. ß.
Euphorbij, Piperis longi, Zingiberis, Chamæmeli ana ʒ. iij.

Miſce,

A Miſce,& fiat unguentum *Illitum ſtomacho, uomitu purgat: hypogaſtrio autem inunctum, aluum deijcit: ob id hydropicos mirè iuuat, ſeorſum excrementum largè uacuando: uermes quoq; necat & educit. Adhibetur non potentibus ſumere medicamentum purgans. Meſues.

Vnguentum ad uermes, magiſtrale.

℞. Succi Abſinthij, Abrotani, Centaurij minor. Rad. Ariſtol. rotūdæ, Perſicariæ, Fol. Perſicæ, Fol. Lupini: præterea Ebuli, Balauſtij ana ʒ.j.
Succi Porri ℥.ij.
Succi Naſturtij aquatici ℔.j.
Olei Abſinthij ℔.j.ß.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat unguentum ſecundum artem. Medici Florentini.

Vnguentum contra uermes.

℞. Olei amygdal. amar. ℥.j.
Succi fol. Perſici, Matricariæ ana ℥.ß.
Roſarum, Farinæ Lupinorum, Cornu cerui uſti ana ʒ.j.
Aloes ſucco Citrini ʒ.ɏ.
Quidam addunt fellis taurini ʒ.ij. Modicum aceti, & ceræ quantum ſufficit.

B

DE VNGVENTIS CALFACIENTIbus pectus.

Vnguentum ad pectoris anguſtiam & maturationem.

℞. Olei amygdal. dulc. Butyri recentis ana ℥.iiij.
Axungiæ gallinæ ℥.ij.
Iridis, Croci ana ʒ.j.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Fiat unguentum, quo ungatur pectus. Quòd ſi frigidior ſit materia, addimus oleum anethi, amygdal. amararum, liliorum, rad. enulæ campanæ, hyſſopi, mucilag. fœnigræci, ſem. lini, dialtheam, œſypum, & ſulphuri ſi affectus ſit in muſculis, terebinthinam abietinam, & laricеam in laterum doloribus, queadmodum & picem ſumma cum utilitate. * Concoquunt, digerunt, dolorem ſoluunt. Rondeletius.

Vnguentum ad ſanguinis eruptionem.

℞. Olei Myrtillorum, uel Roſarum ℥.ij.
Olei Maſtichini, uel Lentiſcini ℥.j.
Sanguinis draconis, Cort. thuris ana ʒ.j.
Boli Armeni, Coralli ana ʒ.ij.
Ceræ albę quantum ſufficit.
Fiat unguentum. * Sanguinem compeſcit. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0607-1

Vnguentum ad phthiſim. A

℞. Olei Roſati, Lentiſcini, uel Maſtichini ana ℥.iij.
Sarcocollæ nutritæ in uino albo, uel lacte coctæ ʒ.j.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cineris cancrorum ℥.ß.
Farinæ hordei toſtæ ℥.j.
Terebinthinæ abietis, Mellis ana ℥.ij.
Miſce, & fiat unguentum. Rondeletius.

DE VNGVENTIS CALFACIENTIbus ſtomachum.

Vnguentum ad uentriculum calefaciendum, & conſtringendum.

℞ Olei Maſtichini, Citoniorum ana ℥.iij.
Ladani, Hypociſtidis, Acaciæ ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.ij
Myrobal. Citrinorum ʒ.iij.
Ceræ quantum ſufficit. Fiat unguentum. Rondeletius.

Vnguentum ad iuuandam concoctionem.

℞. Olei Maſtichini, Olei Menthæ ana ℥.ij.
Spicæ nardi Indicæ, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Roſ. rubrarum ʒ.ij. Cerę parum. Miſce, & fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi duabus uel tribus horis ante paſtum, addēdo tempore inunctionis, parum uini albi, uel clareti. * Moderatè calefacit & aſtringit, calorem conſeruat, & concoctionem iuuat. Rondeletius. B

Vnguentum ad lienteriam frigidam.

℞ Olei Maſtichini, Olei de abſinthio ana ℥.j.
Cyperi, Caryophyllorū, Nucis moſchatæ, Vini maluatici, Limaturę cort. thuris ana ʒ.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit. Fiat unguentum. Idem.

Vnguentum ad ſtomachi reſolutionem.

℞. Olei de abſinthio, Nardini ana ℥.ij.
Galangæ, Caryophyllorum, Maſticis, Cyperi ana ʒ.ij.
Santali albi, Coralli uſti, Cort. Citri, Cinnamomi craſsi ana ʒ.ß.
Aceti parum. Ceræ quantum ſufficit. Fiat unguentum. Idem.

DE VNGVENTIS EXCALFACIENTIbus hepar.

Vnguentum ad calefaciendum hepar.

℞ Olei Nardini, Olei de abſinthio ana ℥.iij.
Spicę nardi Indicæ, Schœnanthi, Aſari ana ʒ j.

Antiſpodij

A Antiſpodij facti ex myrtho, uel ex corall. rubris, uel ex cornu cerui ʒ.ij.
Florum Anthos ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.j.
Ceræ citrinæ quantum ſufficit.
Vini maluatici, quãtum poterit bibere, uel id addatur tempore inunctionis.
* Calfacit, roborat, exiccat, & aliorum penetrationem iuuat. Rondeletius.

Aliud.

℞. Olei de abſinthio ℥.iij.
Santalorũ omniũ, Coralli rubri uſti, & loti in aqua abſinthij & cichorij ana ʒ.j.
Sem. Endiuiæ, Scariolæ ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini, Aniſi ana ʒ.j.
Ceræ quantum ſufficit. Fiat unguentum. Tempore uini adde uini maluatici parum. Idem.

Vnguentum iecoris facultatem ſanguificam roborans.

℞. Olei hepatis Gelei ℥.iiij.
Spicæ nardi Indicæ, Schœnanthi, Azari ana ʒ.ß.
Maſticis, Bdellij, Myrrhæ, Styracis ana ʒ.iij.
Si ſcirrhus adſit, diſſoluantur in oleo: quibus adde terebinthinæ abietis ℥.j. ceræ citrinæ nunquam calfactæ, ut extrahitur ex aluearijs, quantum ſufficit.
B Fiat unguentum. Tempore inunctionis adde uini maluatici parum. Idem.

Aliud ad ſcirrhos iecoris.

℞. Hepatis lupi terreſtris n.j.
Coquatur in oleo amygdalarum dulcium. cui adde
Rad. Iridis ℥.j.
Colentur, & in colatura diſſolue,
Propoleos ℥.iij.
Styracis, Bdellij, Myrrhæ, Ammoniaci ana ʒ.iij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi ana ʒ.j.
Fiat unguentum, quo inungatur hepar induratum. Tempore inunctionis adde uini albi parum. Rondeletius.

DE VNGVENTIS EXCALFACIENTIbus ſplenem.

Vnguentum ad ſcirrhum ſplenis.

℞. Ammoniaci, Bdellij, Opopanacis, diſs. in aceto ana ℥ ij.
Rad. Liliorum, uel Biſmaluæ decoct. in axungia porci, uel oleo amygd. dulcium, uel amararum ℥.ij.
Styracis, Myrrhæ, Iridis ana ʒ.iij.
Mucilaginis ſem. Fœnigręci extractæ in uino albo ʒ.ij.
Terebinthinę, Propoleos ana ʒ.iij.

Seminis Viticis, Apij, Petroſelini ana ℨ.j.

Miſce, & fiat unguentum: quod non niſi poſt fotum adhibeatur. Idem. A

Aliud, quando exactè obduruit lien.

℞. Rad. Mandragorę quart. j. diuiſę in partes decoquantur in oleo ſeminis lini, uel ſeſamini, uel amygdalarum, addito pauco aceto cõtundantur, & per cribrum paſſentur. quibus adde,

Opopanacis in aceto ſcillitico diſſoluti ℥.ij.

Styracis, Myrrhę, Bdellij, Sem. Alchechengi ana ℥.ß.

Propoleos, uel cerę nouę, Terebinthinę ana quantum ſufficit

Croci ℨ.ij.

Spicę Celticę, Schœnanthi, Azari, uel Viticis ana ℨ.j.

Miſce, & fiat unguentum, quo inungatur ſplen. Rondeletius.

Vnguentum ad tumorem lienis ob flatus.

℞. Olei Nardini, Olei de abſinthio ana ℥.ß.

Sem. Agni caſti, Portulacę, Capparorum, uel Fraxini ana ℨ.ij.

Sem. Apij, Petroſelini, Cumini in aceto macerati ana ℨ.j.

Coralli rubri uſti, Scoriæ ferri ana ℨ.j.ß.

Ceræ quantum ſufficit.

Fiat unguentum: cui adde tempore inunctionis, aceti quantum ſufficit. ungatur regio ſplenis. Idem. B

DE VNGVENTIS EXCALFACIENTIbus renes & ueſicam.

Vnguentum ad mouendas urinas.

℞. Succi rad. Raphani, Creſſonum, ſiue Siſymbrij aquatici ana ℥.ij.

Succi Apij, Petroſelini ana ℥.j.

Olei Scorpionum ℥.iij.

Olei Spicæ ℥.ß.

Terebinthinæ, Ceræ ana quantum ſufficit.

Azari, Sem. Apij, Petroſelini ana ℨ.ij.

Miſce, & fiat unguentum, quo inungatur regio renum, ueſicæ & perinæi. Idem.

Vnguentum ad urinæ retentionem, aliud.

℞. Axungiæ cuniculi ℥.j.

Succi Fœniculi recentis ℥.j.ß.

Azari, Spicæ Celticæ, Scœnanthi ana ℨ.j.

Olei Scorpionum, Nucum ana ℥.ij.

Ceræ Terebinthinæ ana quantum ſufficit.

Fiat unguentum. Idem.

DE

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0610-6
DFG

A DE VNGVENTIS EXCALFACIENTIBVS uterum.

Vnguentum ad menſtrua prouocanda.

℞. Olei amygdal. amararum, Liliorum ana ℥.j.
Olei Cheirini, uel Irini ℥.ij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi, Azari ana ʒ.iij.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.iij.
Terebinthinæ, Axungiæ anſeris ueteris ana ℥.ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.

Fiat unguentum, quo inungatur regio pubis, renum & inguinum, addendo uini maluatici parum. Adduntur & ſucci herbarum calidarum, & tenuium partium, ut apij, ſuccus pedis columbini, arthemiſiæ, pulegij, & ſimilium, &c. Rondeletius.

Vnguentum ad facilitandum partum.

℞. Olei amygd. dulcium, Butyri recentis ana ℥.ij.
Axungiæ porci, Axungiæ galling ana ℥.iij.
Ariſtolochiæ rotundę, Ariſtol. longę ana ℥.iij.
Cinnamomi tenuioris ʒ.j.
Azari, Styracis, Myrrhę ana ʒ.j.
Cerę nouę quantum ſufficit.

B Fiat unguentum, quo inungatur regio pubis, inguinum & renum, poſt uſum fomenti ex maluis & ariſtolochia. Idem unguentum conuenit ad ſecundę eiectionem, & fortiora adduntur, ut agaricus, colocynthis. Iuuãt enim expulſionem cuiuslibet rei, irritando facultatem expultricem. Idem.

DE VNGVENTIS REFRIGERANTIBVS VTERVM.

Vnguentum ad retentionem fœtus.

℞. Olei Omphacini, uel Citoniorum, uel Myrthi ℥.iij.
Rad. Biſtortę ℥.j.
Boli Armeni, Coralli rub. ana ℥.ß.
Balauſtiorum ʒ.iij.
Ceræ rubrę quantum ſufficit.

Fiat unguentum, addendo aceti quantum ſatis eſt. Vngatur regio uentris & renum frequenter.

Vnguentum ad ſuperpurgationem menſtruorum.

℞. Olei Nenupharis ℥.j.
Olei Citoniorum ℥.iij.
Boli Armeni, Acaciæ, Sanguinalis ana ʒ.iij.
Balauſtiorum, Spongię, Bedeguaris, Aluminis ana ʒ.j.
Ceræ, Aceti ana quantum ſufficit.

Miſce, & fiat unguentum. Efficacius fit cum ſucco portulacę. Rondeletius.

Aliud.

Aliud. A

℞. Oſsium ſepiæ ℥.ß.
Coralli uſti, Sanguinalis, Thutiæ ana ʒ.ij.
Aluminis ʒ.j.
Olei Citoniorum, Myrthini ana ℥.ij.
Succi Plantag. uel Burſę paſtoris, uel Polygoni, uel Hernialis ℥.iij.
Aceti parum.

Miſce, & fiat unguentum, diu agitando. Qui ceram uelit, addat albam. Rondeletius.

DE VNGVENTIS REFRIGERANTIbus ſtomachum.

Vnguentum ad uentriculum refrigerandum.

℞. Olei Roſati, uel Omphacini ana ℥.iij.
Coralli rubri, Coriandri, Santali albi, Flor. Labruſcæ, Cort. Citri ana ʒ.j.
Cerę albę quantum ſufficit.

Fiat unguentum, quo inungatur os uentriculi, addito pauco aceto, tempore inunctionis. Idem.

Aliud ad refrigerandum & humectandum uentriculum.

℞. Olei Violati ℥.ij.
Olei Nenupharis, Amygdal. dulc. ana ʒ.j. B
Cerę citrinę quantum ſufficit. Fiat unguentum. Idem.

Vnguentum ad lienteriam.

℞. Olei Myrthini, Citoniorum ana ℥.ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Aloes, Rad. Biſtortę, Gallarum ana ʒ.ij.
Acacię, Hypociſtidis, Ladani ana ʒ.j.
Cerę albę quantum ſufficit.

Fiat unguentum. Idem.

Aliud.

℞. Olei Roſ. Omphacini, Citoniorum ana ℥.ij.
Gallarum, Cort. Mali granati, Balauſtiorum, Myrtillorum, Spongię Bedeguaris, Biſtortę ana ʒ.ij.
Boli Armeni ℥.ß.
Acaciæ ℥.j.
Cerę quantum ſufficit. Aceti parum

Fiat unguentum. Idem.

DE VNGVENTIS REFRIGERANTIBVS HEPAR.

Vnguentum refrigerans hepar.

℞. Vnguenti Roſati ℥.iij.
Olei Violati ℥.ij.

Santali

A Santali albi ʒ.j. Ceruſſæ ʒ.ij.
Aceti parum. Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, uel Cotoneorum, uel Roſati Omphacini ℥.iij.
Sem. Portulacæ, Endiuiæ, Scariolæ ana ℈.j.
Coralli rubri, Boli Armeni ana ʒ.ij.
Myrtillorum Balauſtiorum, Spicæ nardi Indicæ, Santali rubri ana ℥.ß.
Antiſpodij ℈.ij.
Ceræ albę quantum ſufficit.
Miſce, & fiat unguentum ſecundum artem. Rondeletius.

DE VNGVENTIS ASTRINGENTIBVS.

Vnguentum ad inflammationem oculorum cum defluxione.

℞. Vnguenti Roſati, loti in aqua peculi roſ. ℥.j.
Thutiæ pręparatæ, Acaciæ ana ʒ.j.
Incorporentur: fiat unguentum, quo inungantur palpebrę. Idem.

Aliud, minus aſtringens.

℞. Pulpæ Pomorum decoctorum in lacte, uel cum aqua roſarum ℥.ij.
Contundantur diligenter: deinde adde aquę peculi roſ. & myrthi ana ℥.ß.
B Mucilaginis ſem. Pſyllij, Thutiæ pręparatæ ana ℥.ß.
Incorporentur ſimul, & fiat unguẽtum, quo inungãtur palpebrę. Rondelet.

Vnguentum ad ſanguinis impetum ſiſtendum è naribus, pulmone, thorace, renibus, &c.

℞. Gallarum, Cort. inter. Caſtaneę, uel Cort. Malį granati, uel Balauſtiorum ana ℥.ß.
Boli Armeni ℥.j.
Sanguinis draconis ʒ.iij.
Cum albumine oui excipiantur: fiat unguentum. Idem.

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, uel Olei Roſati ℥.iij.
Succi Burſæ paſtoris, uel Polygoni ℥.ij.
Gallarum, Balauſtiorum, Rad. Biſtortę ana ℥.ß.
Cerę albę quantum ſufficit. Aceti parum.
Fiat unguentum. Hæc unguenta non ſunt ponenda ſupra os uenę fluentis, ſed paulo infrà, ſupra regionem per quam uenæ ad illud permeant, & potiſſimùm in ea parte, in qua magis ad extra ſe prodit: ueluti ſi ſanguis influit in caput, unguenta in lateribus colli, in quibus uenę & arterię poſitæ ſunt, apponenda erunt, & circa emunctoria, quando in aliquod membrum deſcendit, ut in principio arthritidis, miſſo ſanguine, & non exiſtente uenoſa mate-

ria, aut in magna quantitate. Si ſanguis è pulmone fluat, utile erit imponi A
unguentum ſupra renes, & totam ſpinam. Si è uulnere fluat, ſupra emunctoria illius partis, & in circuitu partis læſæ. Sin per ſedem, ſupra renes. Si per ueſicam, circa perinæum, uel arteriam, unde fluit ſanguis. Idem.

Vnguentum ſanguinem cohibens, aliud.

℞. Olei Myrtillorum, uel roſarum ℥. ij.
Olei Maſtichini, uel Lentiſcini ℥. j.
Sanguinis draconis, Cort. Thuris ana ʒ. j.
Boli Armeni, Corallorum ana ʒ. ij.
Ceræ albæ quantum ſufficit.

Fiat unguentum, quo inungatur pars affecta. * Sanguinem compeſcit, è thorace fluentem, & ulcus, quod ſæpe fit, curat. Rondeletius.

DE VNGVENTIS EMOLLIENTIBVS.

Vnguentum ad humorem concretum & ſcirrhoſum.

℞. Opopanacis, Styracis, Bdellij ana ℥. ß.

Diſſoluatur in oleo amygdal. dulcium, & irino, quantū ſufficit. quibus adde
Mucilaginis fœnigræci, & ficuum, extractę cum uino albo ana ℥. ij.
Rad. Iridis Venet. pulueriʒatæ ℥. ß.
Rad. Gladioli eodem modo exiccatæ & pulueriʒatæ ℥. j. B
Propoleos ueræ ℥. iij.

Miſce, & fiat unguentum. Rondeletius.

Aliud.

℞. Nucis cupreſsi n. x.
Ficuum paria vj.
Rad. Cannæ ℥. ß.

Fiat decoctio in oxymellite: facta expreſsione adde
Salis communis, Cineris ſpongię, Cineris calchitidis ana ℥. iij.

Miſceantur, & fiat unguentum, quo inungantur partes duræ. Idem.

DE VNGVENTIS DIGERENTIBVS.

Vnguentum ad inflammationem oculorum digerendam.

℞. Mucilaginis ſem. Fœnigr. loti in aqua fœniculi, & in eadē extractæ ℥. ß.
Sarcocollæ nutritæ cum lacte ʒ. iij.
Aloës, Myrrhæ, Croci ana ℈. ß.

Miſce, & fiat unguentum, applicetur palpebris. * Digerit, & detergit. Idem.

Vnguentum ad parotidas.

℞. Olei Chamæmeli, uel Liliorum, uel Amygdalarum ℥. iij.
Butyri recentis, uel Axungiæ porci ℥. j. ß.
Pinguedinis gallinæ ʒ. j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0614-9

A Farinæ ſem. Fœnigręci ʒ. ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana ʒ. ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Miſce, & fiat unguentũ. * Parotidas & ſtrumas factas diſcutit, & emollit. Idẽ.

Vnguentum ad anginam.

℞. Dialtheæ, Oeſypi ana quart. j.
Nidi hirundinum ℥. iij.
Rad. Iridis ʒ. ß.
Cum oleo irino uel liliorum, fiat unguentum, quo inungatur ceruix. Idem.

Aliud.

℞. Vnguenti reſumptiui ℥. ij.
Butyri recentis, Axungiæ porci ana ℥. j.
Stercoris Hirund. uel Columbarum ℥. j. ß.
Olei Irini, Liliorum, uel Chamomillę ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat unguentum, quo inungatur pars affecta. Idem Rondeletius.

DE VNGVENTIS ABSTERGENTIBVS.

Vnguentum ad deterſionem ſuffuſionis.

℞. Fellis uaccæ ʒ. j.
Fellis uulturis, uel milui, uel galli ʒ. ß.
B Mellis Roſ. colati ʒ. ij.
Oſsis ſepiæ ʒ. j.
Stercoris lacerti ʒ. ß.
Fiat unguentum, quod ſeruetur in uaſe æneo. Idem.

Aliud.

℞. Omphacij inſpiſſati, uel coctione, uel ſolis exiccatione ʒ. j.
Amurcæ præparatæ ʒ. j.
Sacchari candi ʒ. ij.
Mucilag. ſem. fœnigręci ʒ. iij.
Thutiæ præparatæ ʒ. j. ß.
Miſce, & fiat unguentum, quo inungantur palpebræ. Rondeletius.

Vnguentum ad genarum ſcabritiem, ſcabiem & ulcera.

℞. Omphacij, Acacię ana ʒ. j.
Thutiæ præparatæ ʒ. ij.
Ceruſſæ lotæ, Antimonij ana ʒ. j.
Vnguenti roſati ℥. ß.
Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Aliud ad lachrymarum fluxum.

℞. Cort. Thuris, Maſticis, Sarcocollæ ana ʒ. ij.

Tragacanthę, Gummi Arabici, torrefactorum ana ʒ. j. A
Thutiæ pręparatę, Antimonij ana ʒ. ß.
Sanguinis draconis, Acacię, Amurcę inſpiſſatæ ana ʒ. ij.
Miſce, & fiat unguentũ, quo inũgantur cãthi oculorũ, & totę palpebrę. Idem.

Vnguentum ad pſoram.

℞. Olei Iuniperini ℥. ij.
Olei Nucum ℥. j.
Tartari albi ℥. ß.
Vitrioli, Salis communis, Sulphuris ana ʒ. iij.
Terebinthinę lotę cum ſucco limonum ℥. ij.
Lithargyri ℥. j. ß. Cerę parum.
Miſce, & fiat unguentum. Si morbus fuerit contumax, adde,
Argenti uiui ℥. ij.
Sublimati æris ʒ. ij.
Applicetur poſt balnei uſum. Idem.

Aliud.

℞. Olei Iuniperini ℥. iij.
Lithargyri auri ℥. iiij.
Olei Lucernarum, Olei Nucum ana ℥. ij.
Tartari albi ℥. j. ß. B
Vitrioli, Salis communis ana ʒ. iij.
Succi Plantaginis, Limonum ana ℥. iij.
Aceti ſcillitici ℥. j.
Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Vnguentum ad herpetes.

℞. Succi Plantaginis, Succi ſummitatum Vitis, uel Labruſcæ ana ℥. ij.
Succi Polygoni ℥. iij. Lithargyri ℥. j.
Thutię pręparatæ, Antimonij ana ℥. ß.
Aloes citrinę ʒ. iij. Cerę parum.
Miſce, & fiat unguentum, addito pauco oleo myrthino, uel roſato omphacino. Si uerò herpes exedat carnem, utile erit omphacium addere. Idem.

Vnguentum ad ſcabiem.

℞. Lithargyri, Ceruſſę lotæ ana ℥. j.
Myrrhę, Styracis liquidę ana ʒ. ij.
Salis communis ʒ. ij.
Sulphuris uiui ʒ. iij.
Argenti uiui extincti in ſucco limonum ℥. j.
Olei Roſati quantum ſufficit. Cerę parum.
Miſce, & fiat unguentum, quo inungatur uola manuum, & poſtea fricetur

A totum corpus manibus iunctis. Rondeletius.

Vnguentum ad pruritum.

℞. Rad. Lapathi acuti, Enulæ campanæ ana ℥.j.
Decoquantur in aceto, & contuſa per cribrum paſſentur. quibus adde:
Olei Irini ℥. iiij.
Salis communis ℥.j.
Myrrhæ ʒ.ij.
Lithargyri ℥.j.ß.
Ceræ parum.
Fiat unguentum. Idem.

Aliud eiuſdem.

℞. Vnguenti Diapompholygos ℥.ij.
Olei Hyoſciami ℥.j.ß.
Fiat unguentum, quo inungatur locus pruriens. Poſt horum uſum, utile eſt corpus balneo, uel lauacro detergente frequenter abluere: quia quę in cute remanent, pruritum excitant. Prima lotio ſit lixiuio, altera ex decoctione fabarum, roſ. & hordei, &c.

DE VNGVENTIS CARNEM GEnerantibus.

B

Vnguentum ad ulcera narium.

℞. Aloës lotæ cum aqua plantaginis ʒ.iij.
Myrrhæ electæ ʒ.ij.
Rad. Iridis, Sarcocollæ ana ʒ.j.
Ceruſſę, Antimonij, Thutiæ, Minij ana ʒ.ß.
Olei Hyperici, Roſarum ana ℥. ij.
Mellis Roſ. colati ℥.j.
Succi mali granati, Succi Philoſellę, uel linguę paſſerinæ ana ℥. ij.
Coquantur ſucci cum oleis, deinde mel: poſtremò puluerizata diligenter inſpergantur, & ad unguenti formam reducantur. Si diuiti paretur, adde
Moſchi ℈.ß.
Muſci arborum, uel Beniouini, uel Cyperi, uel Roſarum ʒ.j. Rōdeletius.

Vnguentum ſarcoticum.

℞. Thuris, Maſticis ana ʒ.ß.
Colophoniæ ℥. ij.
Olei Roſati, Mellis quantum ſufficit.
Fiat unguentum. Idem.

Aliud eiuſdem.

℞. Ariſtolochiæ rotundę, Iridis, Cort. Thuris ana ʒ.iij.

Maſticis, Myrrhæ, Aloës, Cadmiæ ana ℥.ij. A
Mellis parum. Fiat unguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Folior. Conſolidę, Piloſellæ, Betonicæ, Hyperici, Caudæ equinæ, Verbenæ ana M.j.
Decoquantur in uino, & contundantur: deinde adde
Mellis, Terebinthinæ ana ℥.iij.
Thuris, Maſticis ana ℥.iij.
Sanguinis draconis, Myrthi ana ℥.iij. Fiat unguentum.

Aliud, eiuſdem.

Succi rad. Iridis ℥.ij.
Vini parum.
Mellis ʒ.iij.
Cadmię uel Lithargyri ℥.ß.
Aloës, Myrrhę ana ʒ.iij. Fiat unguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Succi rad. Narciſsi ℥. ij.
Succi Verbenæ, Hyperici, Caudę equinę ana ℥. j.
Olei antiquiſsimi ℥. ij. Colophonię ℥.j.
Gummi Elemi, Myrrhę, Sanguinis draconis, Maſticis, Aloës ana ʒ.iij. B
Coquantur ſucci cum oleo & pauco melle ad inſpiſſandum: quibus admiſce pulueres reliquorum. * Efficaciſsimum eſt, replet ulcera concaua carne, & recentia ſubitò conſolidat.

DE VNGVENTIS CONSOLIDANTIBVS.

Vnguentum ad phthiſim.

℞. Olei Roſati, Lentiſcini, uel Maſtichini ana ℥.iij.
Sarcocollæ nutritę in uino albo, uel lacte coctę ʒ. j.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cineris cancrorum ℥.ß.
Farinę hordei torrefacti ℥.j.
Terebinthinę abietis, Mellis ana ℥.ij.
Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Aliud, eiuſdem.

℞. Cinerum cort. Cucurbitarum ℥. j. Boli Armeni ℥.ß.
Excipiantur butyro, & cremore hordei, fiatq́; unguentum. Applicetur poſt expectorationem.

DE VNGVENTIS GLVTINANTIBVS.

Vnguentum glutinans.

℞. Pulueris conſtrictiui ℥.ij.

Incorpo-

A Incorporentur cum albumine oui agitato, uel cum ictiocolla diſſoluta cum uino aſtringente, uel ſucco citoniorum, uel plantaginis. Idem pręſtabit, ſi incorporetur cum mucilagine gummi tragacanthæ uel Arabici. Quo autem melius id fiat, commodius fuerit pilos leporis addere, uel papos floris ſalicis, uel arundinis, uel ſenecionis. Puluis autem talis fit conſtrictiuus:

℞. Boli Armeni, Sanguinis draconis, Sarcocollę, Maſticis, Aloës, Gallarum, Balauſtiorum, Blattę Bizantię ana ℥.ß. Fol. Syderitis ℥.j.

Fiat puluis, qui cribretur: deinde pilorum leporum integrorum ʒ.ij. uel tantundem lanuginis florum ſalicis. Rondeletius.

Aliud, eiuſdem.

℞. Olei antiquiſsimi ℔.j.
Succi Narciſsi, Succi Syderitis ana ʒ.iij.
Florum Hyperici ℥.iiij.
Gummi Elemi ℥.v.
Maſticis, Sanguinis draconis, Aloës ana ℥.ij.
Blattæ Bizantię ℥.ß.

Coquatur diu oleum per ſe, deinde ſucci addantur, demum hyperici flores ponantur in uaſe uitreo obturato, & ſoli exponantur per dies decem: undecima die addantur pulueres, & agitentur. Prius autem & colari debent, & flores auferri: rurſus ſoli exponantur per uiginti dies: deinde ſerua ad uſum.

B * Vlcera cutis & neruorum curat, ſi retineantur coniuncti, & quieſcant, donec coiuerint.

DE VNGVENTIS CICATRICEM DVCENTIBVS.

Vnguentum epuloticum.

℞. Aloës, Sarcocollæ, Myrrhę, Iridis ana ʒ.ij.
Lithargyri, Ceruſſæ ana ʒ.iij.
Cort. Mali granati, uel Balauſtiorum ℥.ß.

Cum melle crudo fiat unguentum. Rondeletius.

Aliud, eiuſdem.

℞. Lithargyri, Aluminis, Floris æris uſti & loti, Plumbi uſti ana ʒ.iij.
Balauſtiorum, Boli Armeni, uel Cinerum oſtreorum ana ʒ.ij
Olei myrthini ʒ. iij.
Vini parum. Fiat unguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Ariſtolochiæ uſtæ & lotę, Nucis Cupreſsi, Balauſtiorum uſtorum, Oſtreorum uſtorum ana ʒ.ij.
Aluminis, Floris æris uſti & loti, Calchitidis ana ʒ.iij.
Mellis, Vini aſtringentis ana quantum ſufficit.

Miſce, & fiat unguentum.

DE VNGVENTIS CARNEM AV- ferentibus. A

Vnguentum ad polypos exedendos.

℞. Squamæ æris, Aeruginis æris ana ʒ.ij.
Omphacij ℥.iij.

Incorporentur ſimul, & fiat unguentum, quo illinantur tantùm partes affe-ctæ. Rondeletius.

Aliud, eiuſdem.

℞. Sandaracę, uel Auripigmenti, Calcithidis præparatæ ana ʒ.ij.
Mellis quantum ſufficit.

Miſce, & fiat unguentum. Vel ſi fortius uelis, adde omphacium: ſi mitius, ad-dito multo melle, uel ſucco mali granati, uel plantaginis. * Vtile eſt ad oze-nas curandas in principio.

DE VNGVENTIS DOLOREM SE- dantibus.

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore.

℞. Olei Roſati, Omphacini ana ℥.iij.
Coriandri, Roſ. rubrarum, Myrtillorum, Coralli ana ʒ.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit. Aceti parum. B

Fiat unguentum, quo inungatur pars anterior capitis. Idem.

Aliud.

℞. Succi ſummitatum uitis, Succi Plantaginis, Solatri ana ℥.j.
Olei Roſ. Omphacini, uel Olei Citoniorum, uel Olei Nenupharis ℥.iij.

Decoquantur uſq; ad conſumptionem ſuccorum. quibus adde,
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Sem. Berberis, Coriandri, Endiuię ana ʒ.j.
Myrtillorum ʒ. ij. Aceti parum.

Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore in declinatione.

℞. Olei Anethini, Chamomillæ ana ℥. iij.
Flor. Chamomillę, Meliloti, Sambuci, Anthos, Stœchados ana ʒ.ß.
Nucis moſchatæ, Macis ana ℈. j.
Ceræ nouę quantum ſufficit.

Fiat unguentum, addito uino pauco uel aceto ad penetrationem. Idem.

Vnguentum ad dolorem capitis ex frigore.

℞. Olei Nucum, Irini ana ℥.ij.
Olei Rutacei ℥.j.
Nucis moſchatæ, Caryophyllor, Macis, Piperis, Pyrethri, Caſtorei ana ʒ.j.

Ceræ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0620-2
DFG

A Ceræ Citrinę quantum ſufficit.
Aquę uitę parum.
Fiat unguentum, quo inungatur pars affecta. Idem.

Vnguentum ad dolorem colicum.

℞. Olei Nardini, Rutacei ana ℥.ij.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.iij.
Flor. Chamomillę, Meliloti ana ʒ.ij.
Piperis, Galangę ana ʒ.j.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat unguentũ. Tempore inunctionis adde uini albi generoſi, uel uini maluatici parũ. Vngatur manè, reiectis recrementis, uel poſt clyſterẽ. Rõdeletius.

Aliud fortius.

℞ Olei Anethini, Rutacei ana ℥.iij.
Olei de ſpica ℥.j.ß.
Sem. Rutæ, Cumini, Baccarum Lauri, Sem. Apij Petroſelini ana ʒ.j.
Spicæ nardi Indicæ, Galangæ ana ʒ.ß.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat unguentũ, quo inungatur uentris pars media. Adde tempore inunctionis etiam parum uini generoſi. Idem.

B *Vnguentum ad dolores capitis & articulos in morbo Gallico.*

℞ Axungiæ porci non ſalitæ ℔.j.
Butyri recentis, Axungiæ Gallinæ, Axungiæ Anatis ana ℥.iij.
Olei Irini, Laurini ana ℥.iiij.
Euphorbij ℥.j.
Terebinthinæ lotæ in aqua uitæ ℥.iij.
Argenti uiui extincti in axungia porci ℥.v.
Ceræ nouę parum.
Lithargyri ℥.ij.
Miſce, & fiat unguentum.

DE VNGVENTIS PVRGANTIBVS.

Vnguentum uentrem laxans.

℞. Olei Liliorum, Amygdal. Butyri rancidi ana ℥.ij.
Agarici, Azari puluerizati ana ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Fiat unguentum, quo inungatur os uẽtriculi. * Vomitũ prouocat, & aluum laxat. Rondeletius.

Aliud ad uomitum prouocandum.

℞. Fæcis olei Liliorum, Olei communis antiqui, & fœtidi ana ℥.j.
Dialtheę ℥.ß.

Ammoniaci diſſoluti in oleo ʒ.ij. A
Succi Cucumeris agreſtis uel Raphani agreſtis, uel Cyclaminis ʒ.j.
Ceræ parum.
Fiat unguentum, quo inungatur os uentriculi. Idem.

Vnguentum uentrem laxans, aliud.

℞. Succi Sambuci, Succi Mercurialis ana ℥.iij.
Mellis communis, Farinæ Orobi, uel Lupinorum ana ℥.ij.
Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Aliud.

℞ Terebinthinæ, Aloes ana ℥.j.
Fellis taurini quantum ſufficit. Fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud ad idem.

℞. Succi Cyclaminis ℥.vj.
Succi Cucumeris ſyl. Mercurialis uel Ebuli ℥.iij.
Farinæ Lupinorum, Vini maluatici ana quantum ſufficit.
Fiat unguentum. * Valet etiam ad tumores lienis. Rondeletius.

Aliud laxans.

℞. Olei Cicini uel Seſamini, uel Irini ℥.ij.
Ciclæ Cucumeris ſyluestris, Ebuli ana ℥.iij. B
Coquantur leuiter: cum liquefacta cera applicentur. Idem.

Aliud.

℞. Elaterij ſicci, Cataputiæ, Colocynthidis, Succi Tithymali ana ʒ.vj.
Succi Cucumeris agreſtis recent. ℥.ß.
Hellebori nigri, Terebinthinæ ana ℥.ß.
Sem. Laureolæ ʒ.iij.
Succi Arthanitæ ʒ.vj.
Scammonij ʒ.iij.
Omnia trita ex melle commixta ad uſum ſeruentur. Fumanellus.

Aliud potens.

℞. Aloes, Fellis taurini ana P.j.
Pul. Arthanitæ part.ij.
Cum oleo Violaceo, aut Liliaceo, & cera mixtis, fiat unguentũ. Fumanellus.

Aliud.

℞. Olei Cheirini, uel Irini ℥.iij.
Succi Ariſtolochiæ, uel Cucumer. agreſtis uel Ebuli ℥.iiij.
Ammoniaci, Bdellij, Opopanacis diſſoluti in prædictis oleis ana ℥.ß.
Terebinthinæ, Butyri ſaliti ana ℥.ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Fiat unguentum. * Attenuat, laxat, & emollit. Rondeletius.

Vnguentum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0622-3 DFG

A *Vnguentum uentrem laxans, aliud.*

℞. Succi Mercurialis, Cyclaminis, Cucumeris agreſtis ana ℥.iij.
Ellebori albi, nigri, Colocynthidis ana ℥.ß.
Diagridij ʒ.ß.
Fellis tauri ℥.ij.
Farinæ lupinorum ℥.ß.
Mellis parum.

Fiat unguentum, quo inungantur partes umbilici & inguina, poſt fotum ex relaxantibus & emollientibus. Idem poteſt etiam aquas purgare, maximè ſi ex ſucco braſsicæ marinæ, uel thymeleę, uel chameleæ fiat. Rondeletius.

DE EMPLASTRIS
CAPVT XXIX.

B *Emplaſtra ſũt, quæ tenaciter corporis partibus & meatib. adhærent. ex terreis & glutinoſis ſiunt: & ſunt uel*

- Vſualia, *&c. Vide in ſequentibus, ſignũ* A.
  - Aſtringentia
    - Emp. ad flux. uentris.
    - Emp. ad fœtum retinendum.
    - Emp. inflammationem reprimens, *&c.*
  - Emollientia: ut
    - Emp. commune ad durities & dolores iecoris, *&c.*
    - Emp. ex mucis.
    - Emplaſtrum emolliens, *&c.*
  - Concoquentia: *ut* Emplaſt. ad materiam concoquendam, *&c.*
- Minus *uſualia*
  - Diſcutientia: ut Emplaſt. diſcutiens, &c.
  - Abſtergentia: *ut*
    - Emplaſtr. ex ſalice.
    - Emplaſ. abſtergens, purgansq́ʒ, *&c.*
  - Conſolidantia: *ut* Emplaſt. ad uulnera inſigne, *&c.*
  - Extrahentia: ut
    - Emplaſt. de betonica.
    - Emplaſt. ex fermento, *&c.*
  - Erodentia: *ut* Emplaſt. cutem aperiens, *&c.*

A

- A. Emplaſtra *uſualia alterāt qualitate vel*
  - Prima
    - Calida: *ut*
      - Emplaſtrum ſtomachicum.
      - Emplaſtrum polyarchion.
    - Frigida: *ut* Hydrelæum Galeni.
  - Secunda
    - Aſtringentia: *ut*
      - Emplaſtrum ex gallia.
      - Emplaſtrum de cruſta panis.
      - Emplaſtrum diaphœnicon.
      - Emplaſtrum ad uterum, &c.
    - Emollientia: *ut*
      - Emplaſtrum diachylon.
      - Emplaſtrum de meliloto.
      - Emplaſtrum ceroneum.
      - Emplaſtrum oxycroceum.
      - Emplaſtrum apoſtolicon.
      - Emplaſtrum ex allijs.
      - Emplaſtrum Gratia Dei, &c.
    - Abſtergentia: *ut*
      - Emplaſtrum de tribus farinis.
      - Emplaſtrum de quinque farinis.
      - Emplaſtrum barbarum maius.
      - Iſis Galeni.
      - Emplaſtrum album.
      - Emplaſtrum de ianua.
      - Emplaſtrum uiride.
      - Emplaſtrum diuinum.
      - Emplaſtrum baſilicum.
      - Diadictamnum Galeni.
    - Conſolidantia & *glutinantia: ut*
      - Emplaſtrum triapharmacū.
      - Emplaſt. contra ramicem.
      - Emplaſt. diachalciteos.
      - Oxilæum Galeni.
      - Oenelæum Galeni, &c.
    - Cicatricem *inducētia: ut*
      - Emplaſtrum Griſeum.
      - Emplaſtrum Diacadmia.
    - Dolorem *ſedantia: ut*
      - Emplaſtrum de baccis lauri.
      - Emplaſtrum de meliloto.
      - Emplaſtrum Marciatum Pauli.
      - Emplaſtrum ceroneum.
      - Oxycroceum, &c.

B

DE EM-

A DE EMPLASTRIS CALIDIS.

Emplaſtrum ſtomachicum.

℞. Ligni aloes, Abſinthij, Maſticis, Cyperi, Coſti, Zingiberis, Gummi Arabici ana ℥.ß.

Calami aromatici, Thuris, Aloes ana ℥.iij.

Caryophyllorum, Maceris, Nucis moſchatæ, Iunci odorati florum, Nardi ana ʒ.j.ß.

Omnia miua cotoneorum excipiantur, & extendantur ſuper pãnum, & ſuffumigetur ſuper ligno aloes, & ſuperponatur. * Stomachum & hepar confortat, & calefacit. Meſues.

Emplaſtrum polyarchion.

℞. Ceræ, Terebinthinæ, Bdellij, Ammoniaci, Cardamomi, Cyperi ana ℔.j.

Amomi, Nardi, Croci, Myrrhæ, Thuris, Cinnamomi ana ʒ.xv.

Olei Cyperini ℥. xvj.

Vini odorati quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Lienoſis & hepaticis affectibus auxiliatur. Galen.

DE EMPLASTRIS FRIGIDIS.

B *Hydrelæon.*

℞. Lithargyri argenti ℔.j.

Aquæ limpidæ, Olei puri ana ℔.ij.

Lithargyrus læuiſsimè terendus eſt, & reliqua diligenter mouenda in mortario lapideo: deinde coquenda lento igne, ex lignis acapnis, aut carbonibus bene accenſis. Ad ſolem conficiendum eſt medicamentum, die ſerena, ut albeſcat: pereunte igne, alij carbones imponendi ſunt, ſed bene accenſi: coquatur autem ſemper agitando, donec cerati craſsitiem adipiſcatur. Poteſt autẽ in unguenti formam redigi, ſi minus coquatur. Fit etiam ex libris tribus olei & aquæ: etiam ex lithargyri ℔.iij. olei tantundem, & aquę ℔.ij. tunc enim candidius fit, citiusq; coquitur. * Refrigeratoriam habet uim mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & quod iam influxit, ad partes circumiacentes retundit, hinc pruritus deſquamata & parua ulcera perſanat. Galenus.

DE EMPLASTRIS ASTRINGENTIBVS.

Emplaſtrum ex gallia.

℞. Galliæ moſchatæ, Iunci odorati ana ʒ.j.ß.

Ramich Rhus, Prunorum ſylueſtrium, Hypociſtidis, Ladani, Gallarũ integrarum, Calami aromatici, Roſarum, Santalorum alborum, Santalorum rubrorum, Maſticis, Ligni aloes, Caryophyllorum, Nardi, Thuris, Myrrhæ,

Coſti, Cyperi, Abſinthij ana ℥.ij. A

Palmularum ſiccarum n. xij.

Panis bis cocti ʒ.iij.

Succi Myrthi, Succi Lauri, Aquæ roſarum, Vini auſteri ana ℥.j.ß.

Miuæ Citoniorum cum ſpec. ℥.iij. uel ℥.iiij.

Gummi Arabici aſſati ʒ.vij.

Omnia probè terũtur: deinde panis & palmulæ uigintiquatuor horis ex ſuccis macerantur: læuigata miua excipiuntur, gummiſq; additis coquuntur igne lento, ad mellis ſpiſsitudinem. his in mortario puluis ſuperior admiſcetur, donec tota maſſa fiat uiſcoſa. Cum uti uoles, panno illitum, ſuffitu ligni aloes imbuito. * Totum uentrem inferiorem roborat aſtringendo, calefaciendoq;: eoq; lienterias, diarrhœas, dyſenteriaſq; ex frigore contractas iuuat. Meſues.

Emplaſtrum de cruſta panis.

℞. Maſticis, Menthæ, Spodij, Coralli rubri, Santali albi, rubri ana ʒ.j.

Cruſtæ panis toſtæ, & maceratæ per horam mediam ℥.ij.

Olei Maſtichini, Citoniorum ana ℥.j.

Farinæ hordei quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Valet in uomitu puerorum, & his qui cibum retinere non poſſunt. Montagnana. B

Emplaſtrum Diaphœnicon, calidum.

℞. Ceræ ℥.ij.

Olei Roſati, Nardini ana ℥.iiij.

Simul liquentur: deinde

Dactyli ſicci n. xl.

Panis bis cocti ʒ.v.

Macerentur in uino odoro biduum: pòſt

Carnis Citoniorum in uino coctorum ℥.j.

Permultum teres cum dactylis & pane bis cocto: deinde miſce cum cerato ſuperiori ex cera, oleo roſato & nardino, & adde ſubſequentia in mortario bene contuſa:

Maſticis, Thuris, Abſinthij ana ʒ.ij.ß.

Ligni aloes, Macis, Myrrhæ, Aloes lotę, Spicæ nardi Indicæ, Acaciæ, Galliæ moſchatæ, Ramich, Calami aromatici ana ʒ.j.

Ladani ʒ.ij.

Miſce, fiat emplaſtrum. * Ventriculum & hepar firmat: ob id lienteriam & dyſenteriam hepaticam adiuuat. Meſues.

Emplaſtrum Diaphœnicum frigidum.

℞. Dactylorum maturitati proximorum, in uino auſtero coctorum ℥.v.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0626-6

A Panis bis cocti ℥.j.
Carnis Citoniorum in uino auſtero coctorum ℥.j.ß.
Styracis calamitæ, Maſticis, Ladani, Acaciæ, Omphacij, Flor. Labruſcæ, Roſ. rubrarum, Santali citrini, Ramich, Myrrhæ, Ligni aloes ana ℥.ß.
Ceræ ℥.iiij.
Olei Roſati ℥.xv.
Vini auſteri quantum ſufficit.
Fiat emplaſtrum. * Ventrem totum inferiorem, ne aliarum partium recrementa ſuſcipiat, roborat, coctionem iuuat: ob hæc uomitum, choleram morbum, lienteriam, dyſenteriam hepaticam iuuat. Meſues.

Emplaſtrum pro matrice.

℞. Rad. Biſtortæ ℔.j.
Ligni aloes, Santali citrini, Nucis moſchatę, Berberis, Antherę, Cinnamomi ana ℥.j.
Caryophyllorum, Schœnanthi, Flor. Chamæmeli ana ℥.ß.
Thuris, Maſticis, Aliptæ moſchatæ, Galliæ moſchatæ, Styracis calamitæ, Styracis rubræ ana ʒ.iij.
Moſchi fini ʒ.ß.
Ceræ ℔.j.ß.
B Terebinthinæ ℔.ß.
Ladani ℔.iiij.
Picis naualis ℔.iij.
Fiat emplaſtrũ ſecundum artem. * Vteri imbecillitati ſuccurrit: eius procidentiam reprimit: muliebribus uitijs ex nimia humorũ mollitudine ſubuenit, fluxusq́; immoderatos ſiſtit.

DE EMPLASTRIS EMOLLIENTIBVS.

Emplaſtrum Diachylon, ſimplex.

℞. Mucilaginis Fœnigræci, Sem. Lini, Rad. Altheæ ana ℥.j.
Lithargyri ℥.j.ß.
Olei antiqui clari ℥.iij.
Lithargyrium tenuiſsimè teratur, & cum oleo ſubigatur & miſceatur: pòſt igne lento coque, ſpatha ſemper agitãdo, donec probè miſta ſint. Exime igni, paulatim frigeſcat: poſtea mucilagines affunde, permiſce, & recoque igne ad iuſtam craſsitiem. * Scirrhos hepatis, lienis, uentriculi, & aliarum partiũ, ipſas chœradas & durities reliquas emollit, & iuuat. Meſues.

Emplaſtrum Diachylon compoſitum.

℞. Mucilaginis radic. Altheę, Semin. Lini, Med. cort. Vlmi, Fœnigræci ana ℥.iiij.
Olei Chamæmelini, Liliorum, Anethini ana ℥.j.

Hammoniaci,

Hammoniaci,Galbani,Opopanacis,Sagapeni ana ℥.ß.
Ceræ nouæ ℥.xx.
Croci ʒ.ij.
Terebinthinę ℥.ij.

Gummi reſoluantur in uino optimo,& conficiantur ſecundum artem. * Maturat apoſtemata,& mollit durities: partim reſoluit & partim digerit,abſtergitq; ſaniem ruptorum apoſtematum,& ſanat phlegmones. A

Emplaſtrum Diachylon magnum filij Zachariæ.

℞.Lithargyri mundi,tenuiſsime triti,& per cribrum excuſsi ℥.xij.
Olei Irini,Chamæmelini, Anethini ana ℥. viij.
Mucilag.ſem. Lini,Fœnigræci, Ficuum pinguium,Paſſularum,Succi Ireos,Succi Scillæ,Oeſypi,Glutinis Alchanach,ſiue Ictiocollæ ana ʒ.xij.
Terebinthinæ ℥. iij.
Reſinæ pini,Ceræ citrinæ ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum ſecundum artem. * Reſoluit & maturat omnes durities & inflammationes.

Emplaſtrum Diachylon paruum.

℞.Lithargyri ℥.vj.
Olei ueteris clari ℔.j.
Mucilag.Pſyllij ℥.iiij.
Mucilag.Hyoſciami ℥.j.ß. B
Mucilag.ſem.Lini,Rad.Maluæ ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum ſecundum artem. * Tumores calidos digerit & maturat. Meſues.

Emplaſtrum de meliloto.

℞ Meliloti ℥.vj.
Flor.Chamæmeli,Fœnigræci, Baccarum Lauri, Rad. Altheæ, Comarum Abſinthij ana ʒ.ij.
Sem.Abſinthij,Cardamomi,Iridis,Cyperi,Spicæ nardi, Caſiæ,Sem.Ammi ana ʒ.j.ß.
Fol.Perſici ʒ.iij.
Hammoniaci ʒ. x.
Styracis, Bdellij ana ʒ v.
Terebinthinæ ℥.j. ß.
Ficus pinguis n.xij.
Sepi hircini,Reſinæ picis ana ℥. ij ß.
Ceræ ℥.vj.
Olei Sampſuchini, Nardini ana ℔.j.

Confice,ſic:Fit decoctio
Meliloti,Fœnigræci,Chamæmeli ana quantum ſufficit.

Coquantur

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0628-8 DFG

A Coquantur ad medias: deinde in colaturam immiſsis triturandis ſubtiliſsimè pulueriżatis, rurſum coquuntur additis oleis, terebinthina, & ſimilibus, gummiſq; in aceto diſſolutis: poſtremò adduntur radices & ficus ſimul cocti & bene contuſi. Miſce, & fiat emplaſtrum. * Mollit duritiem omnẽ uentriculi, hepatis, lienis, uiſcerum, & reliquorum. Dolorem item uehementer ſedat, hypochondriaq; tenſa ſanat. Meſues.

Diamelilotum Andromachi.

℞. Nardi Gallicę, Cyperi, Iridis, Myrrhæ ana ʒ.viij.
Croci ℥.ß.
Meliloti ʒ.xxv.
Hammoniaci, Terebinthinæ ana ʒ.l.
Ceræ ʒ.c.
Olei Cyprini ℥.vj.
Aceti quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Eadem quæ præcedens poteſt. Galenus.

Emplaſtrum ceroneum.

℞ Picis naualis bene colatæ, Ceræ ana ℥.j. ʒ.iij.
Serapini ℥.ij.
Hammoniaci, Terebinthinę, Colophoniæ, Croci ana ℥.j.℥.iij.
B Aloes, Thuris, Myrrhæ ana ℥.j.
Opopanacis, Styracis calamitæ, Galbani, Maſticis, Aluminis, Fœnigræci ana ʒ.iij.
Styracis liquidæ, Bdellij ana ʒ.iij.
Lithargyrij ℥.ß.

Confice ſic. Serapinum, galbanum, opopanacum, hammoniacum, gummi aliquantulum tuſa cum uino temperentur: deinde ad mediæ partis uini conſumptionem bulliant: & uaſe ſtanneo poſito ſuper ignem, cũ incœperit bullire, pix naualis bene colata addatur, & cum ſpatula bene agitetur, donec liquefiat: liquefacta pice, addatur cera & ea liquefacta ponatur colophonia: tum ſtyrax cum piſtillo calido trita fruſtatim imponatur: poſtea maſtiche & olibanum, deinde myrrha cum bdellio: & interuallo facto ponatur terebinthina, & conſequenter alumen & lithargyrium, ad ultimum fœnũgręcum. Et cum decoctum fuerit, fundatur ſupra aquam tepidã, & ab aqua extracto, manib. exprimatur, donec tota aqua inde exeat: deinde puluis aloes ſuper marmor inunctum cum oleo laurino malaxetur: poſtremùm croco puluerato, & inunctis manibus cum eodem oleo laurino magdaleones informẽtur. Durat quinquennium. Emplaſtrum hoc à cera dictum eſt. * Valet præcipuè ad omnem dolorem ſpatularum & pectoris ex frigiditate: frigidos humores ſoluit: ſplenem remollit: ualet ad hydropem ex cauſa frigida hepatis: de eadem cauſa matricis frigiditati ſuperpoſitum multum reſiſtit. Nicolaus.

Emplaſtrum oxycroceum. A

℞ Croci, Picis, Colophoniæ, Ceræ ana ℥.iiij.

Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci, Myrrhæ, Thuris, Maſtycis ana ℥.j.ʒ.iij.

Galbanum & hammoniacum in aceti ſufficienti quantitate diſſoluantur: coque dum diſſoluta ſint:cola, & rurſum coque, donec acetum in uaporem euanuerit: tunc adde picem, ceram, terebinthiná liquata, deinde maſtiches, thuris, myrrhæ puluerem tenuiſsimum, continenter miſcendo donec percocta ſint ad cerati craſsitiem. Infunde in aquam frigidá, exime, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende: poſtremò crocum in tenuiſsimum puluerem redactum admiſce, & fiat emplaſtrum. * Prodeſt oſsibus fractis, item partibus, quæ dolore aliquo affliguntur, duritiem deniq; omnem emollit & diſcutit. Nicolaus.

Emplaſtrum apoſtolicon.

℞. Lithargyrij ℥.vj. Ceræ fuluæ, Colophoniæ ana ℥.ij.

Propoleos, Viſci quercini ana ʒ.j.

Hammoniaci, Lapidis calaminaris ana ʒ.vj.

Maſtycis, Thuris ana ℥.ß.

Mumiæ, Terebinthinæ, Bdellij, Galbani, Myrrhæ, Æris uſti, Squamæ æris, Viridis æris, Sarcocollæ, Dictamni Cretici, Ariſtolochiæ rotundæ, Opopanaci ana ʒ.iij. B

Olei ueteris ℔.j.

Vini clari quantum galbano, hammoniaco & opopanaco diſſoluendis ſatis fuerit. Confice ſecundum artem & diligenter emplaſtrum. * Valet ad dolores ceruicis potiſsimùm & renum: ſagittas & ſurculos corpori infixos extrahit. Nicolaus.

Emplaſtrum apoſtolicon, aliud.

℞. Lithargyrij ʒ.xviij.

Ceræ rubeæ, Colophoniæ ana ʒ.vj.

Propoleos, Viſci quercini ana ʒ.iij.

Hammoniaci, Lapidis calaminaris, Thuris ana ʒ.ij.

Maſticis, Mumiæ ana ʒ.j.ß.

Terebinthinæ, Galbani, Bdellij, Myrrhæ, Aeris uſti, Sarcocollæ, Squamȩ æris, Opopanacis, Dictamni Cretici, Ariſtolochiæ, Aeris uiridis ana ʒ.j.

Olei ueteris quantum ſufficit, uel ℥.vj.

* Ad omnia uulnera recentia ſiue antiqua, & ad neruos prȩciſos, uel muſculos, ad puncturas uel morſum terreſtrium animalium uel maritimorum peculiariter congruit, educit ab eis humores & putredines intimè immerſas, & concauitates earum pura carne replet: repletisq; cicatricem abſq; detrimento.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0630-7

A mento inducit: ſagittas, calamos, & ſimilia altius membris infixa, ſine dolore extrahit. Nicolaus.

Emplaſtrum ex allijs.

℞. Ceræ ℔.ij.
Picis græcæ, Medullæ ceruini ana ℥.vj.
Nitri albi ℥.viij.
Olei ℔.iiij.
Allia num.xx.

Allia mundata coque oleo, & his colatis adde ceram, poſtremò nitrum bene pulueratum: fiat emplaſtrum. * Vim attractoriam habet: facit ad omnem duritiem, abſceſſus, furunculos, ſtrumas, inguinum tumores, fiſtulas, impetigines humidas, ac mammas induratas. Aetius.

Emplaſtrum Gratia Dei.

℞. Terebinthinæ ℔.ß.
Reſinæ ℔.j.
Ceræ albæ ℥.iiij.
Maſticis ℥.j.
Verbenæ, Betonicæ, Pimpinellæ ana M.j.

Fiat decoctio herbarum in uino albo generoſo ad cõſumptionem tertię par-
B tis. Colaturæ diſſolue ceram, reſinam, maſticem. Bulliant, donec incorporentur, & agitentur. Tunc ab igne deponantur, & terebinthina inijciatur, agitando cum ſpatula, & fiat emplaſtrum. Nicolaus.

DE EMPLASTRIS ABSTERGENTIBVS.

Emplaſtrum de tribus farinis.

℞. Farinæ Fabarum, Orobi, Hordei ana ℔.ij.
Lixiuij quantum ſufficit. Coque lento igne, & adde
Oxymellis ſimplicis quantum ſufficit. Fiat emplaſtrum. Auicenna.

Emplaſtrum de quinque farinis.

℞. Farinæ Fabarum, Orobi, Ciceris, Lupinorũ, Hordei ana part. ęquales.
Lixiuij, Oxymellis ſimplicis ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat emplaſtrum. Auicenna.

Barbarum paruum.

℞. Picis nigrę, Ceræ, Reſinę pini, Picis Græcę, Bituminis ana ℔.j.
Lithargyri ʒ.x.
Ceruſſæ, Aeruginis ana ʒ.v.
Opopanacis ʒ.iij. Olei ʒ.ix.

Terenda contundantur in mortario cum aceto forti: reliqua liquentur: miſce, coque, quouſq; non amplius manus inquinet. Si uoles ſedando dolori aptius reddere, adde

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0631-3

Succi Hyoſciami, Opij ana ʒ.ß. A

* Ad recétia uulnera, ſinus, canum, hominumq́; morſus, condylomata, inflámata ad articulorum uitia in principio, & podagram ualet. Galenus.

Barbarum magnum.

℞. Picis ℔.viij.
Ceræ ℔.vj ℥.viij.
Reſinæ pini ℔.v.℥.iiij.
Bituminis ℔.iiij.
Olei ℔.j.℥.vj.
Lithargyri, Ceruſſæ, Æruginis ana ℥.iij.
Thuris ℥.vj.
Aluminis liquidi ℥.j.ß.
Aluminis ſciſsilis ℥.iiij.
Opopanacis, Squamæ æris, Galbani ana ʒ.xij.
Aloes, Opij, Myrrhæ ana ℥.ß.
Succi Mandragoræ ʒ.vj.
Terebinthinæ ℔.ij.
Aceti ℔.v.

Confice, ut in paruo dictum eſt. * Eiuſdem cum ſuperiori efficaciæ. Hoc autem ad maxima uulnera adhibetur, ut præcedens ad minora. Galenus. B

Iſis.

℞. Ceræ ʒ.c.
Terebinthinæ ʒ.cc.
Squamæ æris, Æruginis, Ariſtolochiæ, Thuris, Salis hammoniaci, Hammoniaci Æris uſti ana ʒ viij.
Aluminis uſti ʒ vj.
Myrrhæ, Aloes, Galbani ana ʒ. xij.
Olei ueteris ℥.x.

Coque ut ſuprà: deinde ſubige manib. aceto forti lotis: fiant magdaliæ, quas in aceto repones diebus decem. Alij addunt radicis dracontij ʒ.viij. * Capiti accommodatum eſt, ad chironia ulcera & curatu difficilia: eſt item cruétis idoneum. Galenus.

Emplaſtrum album, ſiue è ceruſſa.

℞. Ceruſſæ ℔ j.ß.
Olei Roſati ℔.ij.
Ceræ candidæ ℥.iiij.

Cera in oleo liquata, adde ceruſſam tenuiſsimè læuigatam, & ſemper agitando coquantur, donec nigreſcant. * Sanat ambuſta, eryſipelata, ſcabiem ſiccam, & ulcera calida.

Emplaſtrum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0632-9

A

Emplaſtrum de ianua.

℞. Succi Betonicæ, Plantaginis, Apij ana ℔.j.

Ceræ, Picis, Reſinæ, Terebinthinæ ana ℔.ß.

Fiat emplaſtrum. Meſues.

Emplaſtrum uiride.

℞. Ceræ nouæ, Reſinæ, Terebinthinæ ana ℥.iiij.

Olibani, Maſticis, Viridis æris ana ʒ.iij.

Confice ſecundum artem.

Emplaſtrum diuinum.

℞. Galbani ℥.j.ʒ.ij.

Hammoniaci ℥.iij.ʒ.iij.

Opopanacis ℥.j.

Lithargyri ℔.j.ß.

Ceræ nouæ ℥.viij.

Olei oliuarum ℔.j.ß.

Olibani ℥.j.ʒ.j.

Myrrhæ ℥.j.ʒ.ij.

Viridis æris ℥.j.

B Bdellij ℥.ij.

Ariſtolochiæ ℥.j.

Maſticis ℥.j.

Magnetis ℥.iiij.

Miſce omnia ſicut decet, & fiat emplaſtrum. Nicolaus.

Emplaſtrum Baſilicum magnum.

℞. Cære albæ, Reſinæ pineæ, Seui uaccini, Picis naualis, Terebinthinæ, Olibani, Myrrhæ ana ℥.j.

Olei quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Vlcera phlegmone carentia, præſertim partium neruoſarum, terget, & carne implet.

Diadictamnum.

℞. Olei ueteris ℔.ij.ß.

Lithargyri ℔.j.℥.ß.

Æruginis ℥.j.

Squamæ æris ʒ.vj.

Colophoniæ ℥.vj.ʒ.ij.

Pollinis thuris ℥.j.ß.

Hammoniaci ℥.ij.

Æris uſti ℥.j.

Diphrygis, Gentianæ ana ʒ.vj.

Propoleos, Aloes ana ℥.j. A

Galbani ℥.j.ß.

Ariſtolochiæ rotundæ, Dictamni Cretenſis ana ℥.j ʒ.ij.

Ceræ ʒ.xxv.

Confice in hunc modum. Lithargyrum cum oleo mixtum coques tãtiſper, donec probè coierint, continenter agitando, additis ærugine & ſquama æris, ferueat aliquantulum: exime igni, & dum adhuc bullit, immitte reſinã & hammoniacum in aceto diſſoluta, & euſq; mouebis, donec deferbuerit, tum ceram & æs uſtum immitte. Rurſus coquatur igni, & cum non inficiet manus, exime igni, & adde reliqua tenuiſsimè trita: probè moueto, & confice magdalias. * Facit ad recentia uulnera, neruorum præciſiones, uetera ulcera, & cicatricem ægrè ducẽtia, abſceſſus, ſtrumas, furunculos, duritias: tela educit, aculeos, oſſa ex capite: & ad cuiuslibet uirulenti ictus efficax eſt. Galenus.

DE EMPLASTRIS CONSOLIDANTIBVS & glutinantibus.

Emplaſtrum triapharmacum.

℞. Lithargyri ſubtiliſsimè triti, Aceti uini ana ℔.j.

Olei ueteris ℔.ij.

Fiat ſecundum artem emplaſtrum. * Facit naſci carnem in uulneribus, & B
conſolidat ea. Meſues.

Emplaſtrum contra ramicem, ſiue rupturam.

℞. Picis naualis, Aloes ana ℥.iij.

Lithargyri, Ceræ rubræ, Colophoniæ, Galbani, Ammoniaci ana ℥.ij.

Viſci quercini ℥.vj.

Gypſi, Ariſtolochiæ longæ, rotundæ, Myrrhæ, Thuris ana ʒ.vj.

Terebinthinæ ℥ ij.

Vermium terreſtrium ʒ.iiij.

Gallarum ℥.iiij.

Conſolidæ utriuſq;, Boli Armeni ana ℥.ß.

Sanguinis draconis ℔.j.

Confice ſic. Primò ponatur uiſcus quercinus: & dimittatur diu bullire in aqua decoctionis pellis arietinæ, ſicut remouetur ab ariete, quæ debet decoqui per diem & noctem. Poſtea deponatur ab igne, & ponantur terebinthina, lithargyrium, & colophonia: poſtea maſtix, thus, uermes, myrrha & galbanũ, & ammoniacũ: paulo pòſt cõſolida maior & minor, gypſus, & bolus armenus. Poſtea ſuper ignẽ ponatur, & ponatur ſanguis draconis (alij Sanguis humanus,) cõſequẽter ariſtolochia lõga & rotũda, & ad ultimũ aloe, & ſemper agitari debet ſine intermiſsione fortiter cũ ſpatula. Signum decoctionis eſt, quãdo digitis nõ adhæret, Poſtea ponantur ſuper marmor unctum oleo uiolato,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0634-0
DFG

A uiolato, & manibus malaxentur: poſtea teratur iterumi n mortario aſsiduè per duos uel tres dies: deinde uſui reſerua.

Aliud, ex pelle arietina dictum.

℞. Lithargyri, Lapidis hæmatitis, Sanguinis draconis, Boli Armeni, Opij, Maſticis, Hammoniaci, Mumię, Galbani, Thuris, Coſti, Lumbricorũ ana ʒ.ß.
Picis nigrę, Picis Græcæ, Cerę albæ, rubrę ana ʒ.j.
Rad. Conſolidæ maioris, minoris ana ʒ.iij.
Roſarum rubrarum, Myrrhæ, Aloes ana G.xviij.
Succi Hypociſtidis ʒ.vj.
Gallarum immaturarum, Balauſtiorum, Ariſtolochiæ rotundæ ana ʒ.vj.
Viſci quercini, Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Sanguinis hominis rufi ℥.ix.

Fit autem in hunc modum. Pellem arietinã integrã cũ omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino diſſoluta ſit in lentorẽ quendam: quem colabis. Huius colaturę ſume ℔.j. immitte in uas nouum, in quo uiſcus liquabis igni lento, rudicula ſemper agitando: inijce deinde lumbricos, poſtea cerã, terebinthinam, & maſticẽ: his liquatis, adde gummi aceto diſſouta: & coque ad cerati craſsitiem: poſtremò inijce, quę terenda ſunt, probè trita: probè miſceto, & cõfice magdalias. * Magnę eſt efficacię in rupturis. Arnoldus.

B *Aliud ad rupturam.*

℞. Cerę nouę ℔.j.
Reſinę, Colophonię, Olei ouorum, Picis naualis ana ℥.iiij.
Terebinthinę ℥.ij.
Rad. Nenupharis, Flor. Nenupharis ana ℥.j.
Rad. Conſolidę maioris ℥.ij.
Nucum Cypreſsi ℥.j.
Gallarum ℥.ij.
Boli Armeni ℥.j.
Cort. Thuris ℥.j.
Aloes ℥.ij.
Lapidis hæmatitis ℥.j.
Lithargyri utriuſq; ana ℥.ß.
Maſticis, Myrrhę, Mumię ana ℥.ß.
Carabę, Balauſtiorũ, Vermiũ terreſtriũ cõbuſtorũ, Roſarũ rubr. ana ℥.ß.
Galbani, Ammoniaci ana ʒ.vj.

Diſſolue gummi cũ aceto, & fiat emplaſtrũ. Pręparandi aũt modus & ordo ita habet: Habeas ad manũ tres patellas, unã maximã, & reliquas duas minores. In maxima patella ſuper ignẽ mediocrẽ colliqua ſimul cerã fruſtulatim cõſciſſam aut fractã, pariter & reſinã & colophoniã. Deinde in ſecũda patella, liqua picẽ, quã exinde colatã adde ꝑdictis, ad patellã nẽpe maximã. In tertia ue-

tia uerò patella diſſolue cum aceto galbanum & ammoniacum, & ſuper ignē admodum ualde lentum eliqua, ne uel minimam ſupercalfactionem aut adu ſtionem ſentiant, & cola. Deinde & hæc quoque ſupradictis ſimul omnibus affunde, uidelicet, quando illa quæ ſunt in patella maxima, quodammodo refrixerint, diligenter ſpatula circumagendo, & affunde ſimulac terebinthinam & oleum ex uitellis ouorum: & illicò poſt reliqua omnia in tenuiſsimū puluerem læuigata, cautiſsimè & diligentiſsimè continuò ſpatha agitando, donec emplaſtri formam acquirat. Poſtremò totum illud ſimul aggregatum proijce ſuper marmor, manibusq; oleo uel aqua infectis & humectatis malaxando fac magdaleones teretes, &c. Et ſi uis, eſto tibi hic modus ceu norma formandi emplaſtra conſimilia, ut oxycroceum, diachylon, emplaſtrum gryſeum, &c. Vnum tamen adhuc notandum eſt, galbanum, quòd illius tertiam partem amplius accipere debes, quàm pondus pręſcriptum habet, propter ſordes, quę ei plerūq; inſunt, quę in colatura retrò manere debēt, nec tamen decedat quicquā ponderi præſcripto. uerbi gratia: In hac recepta habes galbani ℨ.vj. tu modò recipe drachmas nouem. Similiter & ammoniaci paulo plus q̄ pro pręſcripto pondere accipies, prout plus minusúe impurū fuerit. ℞. igitur hoc loco, ammoniaci ℨ.vij. aut circiter. Ex diſpēſario Coloniēſe. A

Emplaſtrum Diachalciteos, Palmeum unguentum dictum. B

℞. Axungiæ porci ueteris, à membranis per liquationem & colationem purgatæ ℔.ij.

Olei ueteris, Lithargyri triti & creti ana ℔.iij.

Chalcitidis uſtę ℥.iiij.

Coque igni, & moue rudicula, ex ramo palmę recentiſsimo confecta: cum ferè excoctū erit, adde tenerorū palmę ramorū minutim inciſorum, & nodulo ligatorū M.iiij. Coque ad cerati craſsitiē. Vſus eius eſt liquati cum uarijs rebus, pro Medici inſtituto. * Ad uulnera cruenta, tumores peſtilentes, & exituras, uſta, rupta, contuſa, & inde nata ecchymomata. Galenus.

Oxylæum.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.

Olei ueteris, Aceti optimi ana ℔.ij.

Lithargyros læuiſsimè terendus eſt, & reliqua diligenter mouenda in mortario lapideo, deinde coquenda lento igne, donec cerati craſsitiem adipiſcatur. Componitur etiam ex olei & aceti ℔.ij.ß. uel ex ſingulorum ℔.iij. tūc enim nigrius eſt, & ualentius. * Exiccat, fiſtulas quæ nondū callū durū habent, curat: uulnera cruenta glutinat. Galenus.

Oenelæum.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.

Olei clari, Vini albi optimi ana ℔.ij.

Coque

A Coque, & confice, ut ſuprà. * Exiccat, proinde in rheumaticis diſpoſitionibus utile eſt, & cruenta uulnera ſanat. Galenus.

DE EMPLASTRIS CICATRICEM inducentibus.

Emplaſtrum griſeum de lapide calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparatæ ℥.j.
Lithargyrij ℥.ij.
Ceruſſæ ℥.ß.
Thutiæ ʒ.j.
Terebinthinæ ʒ.vj.
Ceræ albæ ℥.j.ß.
Seui ceruini ℥.ij.
Thuris electi ʒ. v.
Maſtichis ʒ. iij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.ß.

Confice ſecundum artem. * Deſiccat, replet, & cicatrizat ulcera.

Emplaſtrum Diacadmia.

℞. Cadmiæ præparatæ, Chalcitidis uſtę ana ʒ.xvj.
B Ceræ ʒ.lxxx.
Colophonię ʒ.lxiiij.
Olei Myrtini ℔.j.

Cadmia & chalcitis bene tritæ cum tanto uino ſubigētur, donec mellis craſſitiem adeptæ ſint: deinde cera & colophonia in oleo liquatis, coque aliquantulum: exime igni, & ubi refrixerint, adde reliqua. * Efficax eſt ad cicatricem ducendam in ulceribus. Galenus.

DE EMPLASTRIS DOLOREM SEDANTIBVS.

Emplaſtrum de baccis lauri.

℞. Thuris, Maſticis, Myrrhę ana ℥.j.
Baccarum Lauri ℥.ij.
Cyperi, Coſti ana ℥.ß.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Ventriculi, inteſtinorum, hepatis, renum, ueſicæ, uteri, & partium aliarũ dolorẽ à flatibus aut intẽperie frigida ortũ placat. Meſues.

Emplaſtrum Maciatum, Pauli.

℞. Maſticis, Ceræ, Styracis ana ℥.iij. Oeſypi ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.j. Fiat emplaſtrum.

* Ad articulorum morbos, & corporis languores, & reſolutiones.

DOLOREM quoq; ſedant, emplaſtrum de Meliloto, emplaſtrum Cero- A
neum, emplaſtrum Oxycroceum, &c. de quibus uide ſuprà ſuo loco.

DE EMPLASTRIS ASTRINGENTIBVS.

Emplaſtrum ad fluxum uentris.

℞. Cort. Mali granati, Gallarum, Balauſtiorum, Aluminis ana ℥. ß.
Acaciæ, Sanguinis draconis, Myrtillorum, Cort. myrobal. Chebul. Sem. Vuarum ana ʒ. ij.

Fiat puluis, qui excipiatur miua citoniorum, & mucilagine gummi tragacanthæ extractæ cum aceto: fiat emplaſtrum. Rondeletius.

Aliud, eiuſdem.

℞. Succi Citoniorum, Pyrorum agreſtium, Aceti ana ℥. iij.
Panis ℔. ß.

Coquantur diligenter, & contundantur, & paſſentur. deinde adde,
Maſticis, Sang. draconis, Boli Armeni ana ℥. ß.
Farinæ Lentium, Farinæ Hordei ana ℥. j.
Mucilagin. Tragacanthæ ℥. j. ß.

Miſce, coquantur leuiter, fiat emplaſtrum, quod applicetur ſupra uentrem.

Emplaſtrum ad fœtum retinendum.

℞. Olei Citoniorum, Olei Myrtini, ablutorum cum aqua plantag. & peculi roſ. uel cum decoct. rad. biſtortæ ℥. iiij. B
Ceræ rubræ ℥. iij.
Sanguinis draconis, Boli Armeni, Acaciæ, Hypociſtidis ana ʒ. ß.
Rad. Biſtortæ, Gallarum, Balauſtiorum, Coralli rubri, Maſticis ana ʒ. ij.
Ceruſſæ ℥. j.
Terebinthinæ lotæ in ſucco burſæ paſtoris ℥. iij.

Fiat emplaſtrum, decoquendo in oleo ceruſſam, poſtea addendo terebinthinã & alia in fine. * Fœtũ, ſanguinis fluxũ ex utero aut renib. retinet. Rõdelet.

Emplaſtrum inflammationem reprimens.

℞. Rad. Cyperi ʒ. j.
Chalcitidis ʒ. ß.
Boli Armeni, Terrę ſigillatę ana ʒ. ij.
Ceruſſæ ʒ. iij. Reſinæ piceæ, Picis ana ℥. j.
Ceræ albiſſimę ℥. iiij.

Fiat emplaſtrum. Andernacus.

DE EMPLASTRIS EMOLLIENTIBVS.

Emplaſtrum commune ad durities & dolores iecoris, ſplenis, &c.

℞. Lithargyri auri tenuiſsimè triti ℥. iiij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0638-4
DFG

A Nutriantur oleo chamomillæ in mortario, deinde coquantur ſemper mouendo, donec inſpiſſentur. deinde adde,

Ammoniaci, Bdellij, diſſol. in uino, liquefactorum & colatorum ana ℥.ß.
Ceræ ℥.v.
Terebinthinę ℥.iiij.
Iridis ℥.j.

Malaxentur manibus inunctis oleo liliorum. * Valet ad durities hepatis, ſplenis, tumorum in articulis, uel alijs partibus. Rondeletius.

Aliud, eiuſdem.

℞. Fol. Chamæpityos M.j.
Rad. Maluæ, Rad. Cucumeris agreſtis ana ℥.iij.

Incidantur, & macerentur in olei antiqui duabus partibus, & una uini, decoquantur: & in colatura decoquantur,

Lithargyri ℥.iiij.

ad conſumptionem uini. deinde diſſolue,

Picis, Colophoniæ, Pinguedinis porci ana ℥.vj.
Galbani, Ammoniaci, Opopanacis, diſſol. in oleo amygdal. ana ℥.j.
Iridis, Myrrhę, Styracis, Propoleos, Maſticis, Cerę ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum. malaxetur cum lacte mulieris.

Aliud.

B ℞. Iuris decocti rad. Liliorum, item rad. Altheę ana ℔.ß.
Olei Laurini, Chamęmelini ana ℥. iij.

Coquantur uſq; ad conſumptionem iurium: deinde adde,

Galbani, Ammoniaci, Suffiminis, Bdellij, ex aceto dilutorum ana ℥.ß.

His iterum coctis, dum nihil humidi ſuperſit, admiſceto,

Propoleos, Ceruſſæ ana ℥.v.

Vino generoſo omnia ſubacta in unum cogantur. Ex Andernaco.

DE EMPLASTRIS CONCOQVENTIBVS.

Emplaſtrum ad materiam concoquendam, & pus mouendum.

℞. Rad. Altheę, Lapathij ana ℥.iij.
Fœnigræci, Sem. Lini ana ℥.j.ß.
Caricarum albarum n.xx.
Vuarum paſſarum ℥.ij.

Contuſa concoquantur ad cremorem. Huius colatæ librę addito,

Olei Liliorum ℔.ß.

Coquito iterū, donec omnis humor abſumptus fuerit: poſtremò admiſceto,

Adipis ſuilli, Adipis uitulini purgati ana ℥.iiij.
Rad. Iridis triti, Farinę tritici, Reſinæ, Colophoniæ ana ℥. iij.

Ceræ quantum ſufficit. Fiat emplaſtrum. Andernacus. A

DE EMPLASTRIS DISCVTIENTIBVS.

Emplaſtrum diſcutiens.

℞. Abſinthij, Papaueris corniculati ana M.j.
Rad. Altheæ, Maluæ, Narciſsi ana M.ß.
Sem. Fœnigręci, Erui, contuſorum ana P.j.
Fiat decoctio: de qua
℞. ℔.j.
Olei Anethini, Hyperici ana ℥.ij.
Adipis ſuilli ueteris, Adipis gallinacei ana ℥.j.
Coquantur uſq; ad humoris conſumptionem: deinde adde,
Salis uſti ʒ.ij.
Coralli ʒ.j.
Sem. Aniſi, Cymini ana ʒ.ij.
Farinę Lolij, Hordei ana ℥.j.
Croci ℈.ij.
Ceræ quantum ſufficit. Miſce, & fiat emplaſtrum. Andernacus.

DE EMPLASTRIS ABSTERGENTIBVS.

Emplaſtrum ex ſalice. B

℞. Miſyos, Aluminis rotundi, Chalcitidis, Melantherij, Æruginis, Aluminis ſciſsilis, Gallarum acerbarum ana ℥.vj.
Ceruſſæ, Ceræ, Reſinę frictę, Picis naualis, Bituminis, Olei Omphacini, Fol. Salicis tenerorum ana ℔.ij.
Folia in aceto forti coquuntur, deinde ſiccata in tenuiſsimum puluerem rediguntur, alia liquantur coquunturq;, donec ſatis eſt: poſtea refrigerantur, adduntúrq; pulueres. * Vlcera curatu difficilia, eryſipelata, & alios plurimos affectus ſine aduſtione, & fiſtulas curat.

Emplaſtrum abſtergens, purgansq;.

℞. Succi Solani, Marrubij, Plantaginis, Olei Roſati ana ℔.ß.
Coquantur omnia uſq; ad conſumptionem ſuccorum: deinde adde,
Cinerum teſtaceorum, Stercoris caprilli uſti, Calcis lotæ ana ℥.iiij.
Æruginis lotę, Auripigmenti puluerizati, Aloës ana ʒ.iij.
Terebinthinæ ℥.ij.
Cerę uiridis quantum ſufficit.
Miſce, & fiat emplaſtrum. Andernacus.

DE EMPLASTRIS CONSOLIDANTIBVS.

Emplaſtrum ad uulnera inſigne.

℞. Picis Græcę, ſeu Colophonię, Sulphuris, Thuris albi ana ℥.ß.

Ex albu-

A Ex albuminibus ouorum fiat emplaſtrum. Labris uulnerum unitis, & ſanguine abſterſo, corio inductum applicetur, faſciaq; obligetur. Andernacus.

DE EMPLASTRIS EXTRAHENTIBVS.

Emplaſtrum de betonica.

℞. Betonicę uiridis, Pimpinellę, Agrimonij, Saluiæ, Pulegij, Millefolij, Conſolidę maioris, Gallitrichi ana ℥.vj.

Thuris, Maſticis ana ʒ.iij.

Ireos, Ariſtolochiæ rotundæ ana ʒ.vj.

Ceræ albę, Terebinthinę ana ℥. viij.

Gummi oleę Æthiopicę ℥. ij.

Reſinę pini ℥. vj.

Olei Abietini, Vini albi ana quantum ſufficit.

Herbę in pilo probè contuſę, diebus octo ex uino albo macerantur, pluries agitantur, coquunturq;. Vino expreſſo, colatoq;, & lento igne cocto, dum tertia pars conſumpta fuerit, oleum abietinum additur, deinde cera liquata, mox reſina, & gummi, poſtea terebinthina. his iam paululum refrigeratis, reliqua trita, incretaq; adduntur, & manibus aſsiduè ſubiguntur, dum totus humor exhalet: poſtremò lac caprinum ad formádos globulos admiſcetur: medicamentum iterum manibus ſubigitur continuè. * Ad caluarię fractu-
B ras uniendas, oſſaq; carne contegenda, ſquamas oſsium detrahendas, & ad ea quę in alto latent, foràs euocan da efficax eſt: carnes amiſſas, duraſq; reſtituit: ualde abſtergit, digerit, & ſiccat. Idem.

Emplaſtrum ex fermento.

℞. Mellis, fermenti ana ℔.j.

Viſci quercini ℥.ß.

Ammoniaci ex aqua fœnigręci, aut lacte Mori arboris ℥.iij.

Fæcis olei ueteris quantum ſufficit.

Fingatur emplaſtrum. * Oſſa fractę caluarię, cerebri membranis etiam altius infixa, & ſpinas, ſurculoſq; extrahit. Idem.

DE EMPLASTRIS ERODENTIBVS.

Emplaſtrum aperiens cutim.

℞. Rad. Bryonię, Hermodactylorum ana ʒ.j.

Fęcis combuſtę, Stercoris columbę ana ʒ.j.ß.

Arſenici, Æruginis, Adipis Ranarum uiridium, Olei ueteris ana ℥.ß.

Propoleos, Terebinthinę ana quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. Idem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0641-9

DE CATAPLASMATIS
CAPVT XXX.

A

Cataplaſma eſt, *quod è plantis uiridibus contuſis, uel iiſdem ad mollitudinem uſq; in aqua decoctis, additis oleis, adipibus & farinis: interdum ſine oleis & adipibus parantur. Horum autem alia*

- Aſtringunt: *ut*
  - Cataplaſma ad uentris fluxum.
  - Cataplaſma ad iecur inflammatum.
  - Cataplaſma ad lienis inflammationem.
  - Cataplaſma ad incipiẽtem inflammationem.
  - Cataplaſma ad ſanguinis eruptionem è narib.
- Emolliunt: *ut*
  - Cataplaſma ad induratos tumores lienis & iecoris.
  - Cataplaſma emolliens & diſcutiens.
- Abſtergunt: *ut*
  - Cataplaſma detergens.
- Concoquunt: *ut*
  - Cataplaſma concoquens.
  - Cataplaſma ad maturandos tumores.
  - Cataplaſma ſuppuratorium.
  - Cataplaſma concoquens & maturans, *&c.*
- Diſcutiunt: *ut*
  - Cataplaſma diſcutiens.
  - Cataplaſma ad hydropem.
  - Cataplaſma ad anginam.
  - Cataplaſma ad augeſcentem inflãmationem. B
  - Cataplaſma ad inflammationem in ſtatu.
  - Cataplaſma ad inflammat. in declinatione.
  - Cataplaſma ad parotidas ex frigore, *&c.*
- Attrahunt: *ut*
  - Cataplaſma attractorium.
- Dolorem *mitigant: ut*
  - Cataplaſma ad dolores, & inflammationes partium externarum.
  - Cataplaſma ad dolores articulorum ex materia calida.
  - Catapl. in dolore colico & nephritico.
  - Cataplaſma ad dolorem oculorum.
  - Cataplaſma ad dolorem uentriculi.
  - Cataplaſma ad dolorem podagricum.
  - Cataplaſma mitigatorium ad parotidas per initia.
  - Cataplaſma ad inflammationem.
  - Cataplaſma ſtupefaciens.
  - Cataplaſma ad oculos refrigerans, *&c.*

DE CATAPLASMATIS ASTRINGENTIBVS.

Cataplaſma ad uentris fluxum.

℞. Micæ panis toſti, & in aceto macerati ℥.vj. Contundantur: cui adde, Caryophyl-

A Caryophyllorum, Macis, Maſticis, Galangæ, Granorum Myrthi, Acinorum Vuarum, Balauſtiorum ana ℥. ß.
Olei Abſinthij, Menthæ ana ℥. ij.
Fiat cataplaſma: applicetur ſupra uentrem. Rondeletius.

Aliud.

℞. Prunorum ſylueſtrium, Prunellorum ana ℔. ß.
Decoquantur in aceto, per cribrum mittantur: & in colatura decoque
Micæ panis ſordidi ℔. j.
Fol. Abſinthij puluerizati, Maſticis, Coralli ana ℥. j.
Santalorum omnium, Cort. Mali granati ana ℥. ß.
Olei Roſati, Olei Citoniorum ana ℥. iij.
Miſceantur, & fiat cataplaſma: quod applicetur ſupra uentrem ſerò cum ibit dormitum. Idem.

Cataplaſma ad iecur inflammatum.

℞. Mali cotonei ℥. ij.
Farinæ Hordeaceæ, Farinæ Fœnigræci ana P. ij.
In aqua decoquantur ad cataplaſmatis formam. Andernacus.

Aliud.

℞. Palmularum pinguium contuſarum ℥. j.
B Glaucij ʒ. iij.
Croci ℈. j.
Farinæ Hordei P. j.
Coquantur modicè in aqua, fiatq; cataplaſma. Idem.

Cataplaſma ad lienis inflammationem.

℞. Farinæ Hordei ℥. ij.
Roſarum rubrarum P. ij.
Chamomillæ, Abſinthij, Meliloti ana ℥. ß.
Olei Roſati, Nardini ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat cataplaſma. Si magnus fuerit calor, adde ſuccum portulacæ, & foliorum ſalicis. Idem.

Cataplaſma ad incipientem inflammationem.

℞. Parietariæ, Atriplicis, Lactucæ, Cucurbitæ, Maluę ana M. ß.
Semperuiui P. j. Cort. Mali punici ℥. ß.
Glaucij ʒ. iij. Farinæ Hordei ℥. ij.
Decoquantur in aqua, quæ digitorum duorũ inſtar illa ſuperet, donec molliuſcula fiat craſsities: deinde linamento inducta, mẽbro imponantur. Idem.

Cataplaſma ad ſanguinis eruptionem è naribus.

℞. Boli Armeni, Sanguinis draconis ana ℥. ij.
Albuminis ouorum, Succi Plantaginis ana quantum ſufficit.

Miſcean-

Miſceantur, frontiq; & ſyncipiti applicentur: nec non teſticulis, ſi maſculus fuerit: mammis autem, ſi fœminę ſanguis per nares erumpat. Andernacus. A

DE CATAPLASMATIS EMOLLIENTIBVS.

Cataplaſma ad induratos tumores lienis & iecoris.

℞. Thymi, Pulegij, puluerizat. ana ʒ.j.
Fermenti ℥.ij.
Aceti quantum ſufficit.

Miſce, & fiat cataplaſma. Idem.

Cataplaſma emolliens & diſcutiens.

℞. Maluæ, Altheę cum rad. ana M.ij.
Flor. Chamomillę, Flor. Meliloti ana P.j.
Pulegij, Origani, Satureię ana M.j.

Coquantur in aqua, donec molleſcant: deinde contuſa in formam cataplaſmatis redigantur. Idem.

Aliud.

℞. Fol. Maluę, Altheę, Violarum ana M.j.
Rad. Altheę, item Liliorum alborum, Iridis ana ℥.ß.
Flor. Chamomillę, Flor. Meliloti, Comarum Aneti ana P.j.
Cumini ℥.j.
Baccarum Lauri ʒ.ij. B
Croci ℈.j.
Adipis anatis, anſeris, Medullę crurum uituli, Butyri recentis, Olei Irini, Liliorum ana ℥.ß. uel quantum ſufficit.

Fiat cataplaſma. Andernacus.

DE CATAPLASMATIS ABSTERGENTIBVS.

Cataplaſma detergens.

℞. Parietariæ M.j.
Flor. Chamomillę, item Meliloti, Sambuci ana P.ij.

Fiat decoctio: in decoctione incorpora,
Farinę Fabarum, Farinę Hordei, uel Furfuris macri ana ℔.ß.
Olei Chamomillæ, Olei Amygdal. amararum ana ℥.ij.
Pinguedinis gallinę ℥.j.

Fiat cataplaſma, permiſcendo fęcem decoctionis. Rondeletius.

DE CATAPLASMATIS CONCOQVENTIBVS.

Cataplaſma concoquens.

℞. Rad. Biſmaluę ℔.ß.
Rad. Maluæ M.j.
Panis candidi ℔.j.

Fiat de-

A Fiat decoctio: contundantur, & per cribrum tranſmittantur, fiatq; cataplaſma. Rondeletius.

Aliud.

℞. Farinæ Tritici ℔. j.
Sapæ ℥. iij.
Fiat decoctio: cui adde, Vitell. ouorum n. iij. Fiat cataplaſma. Idem.

Cataplaſma ad maturandos tumores inguinum, &c.

℞. Medullæ panis ℥ j.
Vuarum paſſarum ſine acinis ℥. j.
Butyri recentis, Axungiæ ana ʒ. vj.
Fermenti ʒ. v.
Lactis uaccini ℥. ij.
Croci ℈. j.
Fiat cataplaſma, quo bis quotidie utendum. Andernacus.

Cataplaſma ſuppuratorium.

℞. Farinæ Fabarum, Farinæ Tritici ana ℥. j.
Farinæ ſem. Lini, Farinæ Fœnigræci ana ʒ. vj.
Ficuum contuſarum ℥. j. ß.
Axungiæ ueteris ℥. ij.
B Croci ℈. j.
Vitell. ouorum n. ij.
Fiat cataplaſma. Andernacus.

Cataplaſma concoquens & maturans.

℞. Radicum Altheæ uel Maluæ ℔. ß.
Foliorum Maluæ M. j.
Panis candidi ℔. j.
Fiat cataplaſma. Rondeletius.

DE CATAPLASMATIS DISCVTIENTIB.

Cataplaſma diſcutiens.

℞. Parietariæ M. j.
Florum Chamomillæ, Meliloti, Sambuci ana P. ij.
Farinæ Fabarum, Hordei ana ℔. ß.
Olei Chamomillæ, Amygd. amararum ana ℥. ij.
Adipis gallinæ ℥. j. Fiat cataplaſma.

Cataplaſma ad hydropem.

℞. Stercoris bouini ℔. j.
Stercoris caprini ℥. iij.
Aniſi, Fœniculi, Carui ana ʒ. ß.
Fiat cataplaſma. Rondeletius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0645-2 DFG

A

Aliud.

℞. Sulphuris uiui ℥.ij.
Cumini ℥.j.
Sem. Apij, Petroſelini ana ℥.ß.
Cum excrementis cochlearum fiat cataplaſma. Rondeletius.

Cataplaſma ad anginam.

℞. Stercoris Hirundinum, uel Gallinarum, uel Canis ℥.iiij.
Farinæ Fabarum ℥.ij.
Olei Liliorum Chamomillæ ana ℥.iij.
Butyri recentis ℥.ij.
Fiat cataplaſma. Idem.

Aliud.

℞. Vnguenti Dialtheæ, uel
Oeſypi ℥.iiij.
Stercoris Hirundinum, uel Gallinarum ℥.vj.
Miſce, & fiat cataplaſma. Rondeletius.

Cataplaſma ad augeſcentem inflammationem.

℞. Roſarum rubrarum P.ij.
Chamomillæ, Meliloti ana ℥.ß. B
Semperuiui, Cucurbitæ, Lactucæ, Parietariæ ana M.j.
Cort. Mali punici, Rhus ana ℥.ß.
Farinæ Hordei P.ij.
Ex aqua decoquantur omnia ad cataplaſmatis ſpiſsitudinē. Andernacus.

Cataplaſma ad inflammationem in ſtatu.

℞. Lapathij, Parietariæ, Chamæmeli, Meliloti ana M.ß.
Roſarum P.j.
Palmularum n.x.
Farinæ Hordei P.ij.
Contuſa decoquantur in aqua ad ſpiſsitudinem cataplaſmatis. Idem.

Cataplaſma ad inflammationem in declinatione.

℞. Altheæ, Maluæ ana M.j.
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Roſarum ana P.j.
Rad. Liliorum alb. item Altheæ ana ℥.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Ficus pingues n.x.
Furfurum farinæ triticeæ P.ij.
Contuſa decoquantur in aqua ad craſsitiem: deinde addito,
Olei Chamæmelini, Adipis ſuilli ana ℥.j.ß. Andernacus.

A *Cataplaſma ad parotidas ex frigore.*

℞. Farinæ Fœnigræci ℥.iij.
Farinæ ſem. Lini, Farinæ Erui ana ℥.j.ß.
Decoquantur ex uino tenui & calido, ad mediocrem ſpiſsitudinem: deinde addantur,
Olei Nardini, modicum: & Olei Cyprini parum, ſi hyems eſt. Idem.

Aliud.

℞. Stercoris caprilli ℥.ij.
Decoquantur ex uino: mox adijciatur oleum ex lilio, & mel cum modica farina ſeminis lini. Idem.

DE CATAPLASMATIS ATTRAHENTIBVS.

Cataplaſma attractorium.

℞. Flor. Chamomillæ P.j.ß.
Farinæ ſem. Lini, Farinæ Fœnigræci ana ℥.ij.
Rad. Iridis pulverizatæ ℥.iij.
Stercoris columbini ℥.j.ß.
Adipis gallinæ ℥.ij.
Olei Liliorum, Chamæmeli ana ℥.j.ß.
Fiat cataplaſma. Idem.

B

DE CATAPLASMATIS DOLOREM mitigantibus.

Cataplaſma ad dolores & inflammationes partium externarum.

℞. Rad. Altheæ ℥.iij.
Maluæ cum rad. Violariæ, Branchæ urſinę ana M.j.
Flor. Chamomillæ, Flor. Violarum pulueriz. Furfuris ana P.j.
Fiat decoctio in brodio pingui, ut ueruecis: uel adde,
Axungiæ porci ℔.ß.
Contundantur omnia, & per cribrum tranſmittantur, & fiat cataplaſma. Rondeletius.

Cataplaſma ad dolores articulorum ex materia calida.

℞. Medullę panis medij ℔.j.
Decoquatur in lacte bubulo, è quo non ſit extractũ butyrũ, q.ſ. Fiat cataplaſma. Ad magnã ſedationẽ doloris, oleũ uiolatũ ponendũ: ad maiorẽ, oleum hyoſciami: ad maximũ, oleũ mandragorę, addendo modicum croci. Idem.

Aliud ex herbis.

℞. Solani, Violarum ana M.j. Flor. Hyoſciami M.ij.
Flor. Violarum, Chamæmeli ana P.j.
Fiat decoctio in lacte, uel aqua. His cũ axungia porci cõfuſis & cribratis, crociq; ℈ j. addito, fiat cataplaſma. Rondeletius.

Cataplaſma in dolore colico & nephritico. A

℞.Stercoris bubuli ℔.ij.
Vini,Mellis ana parum
Fiat cataplaſma.Rondeletius.

Aliud fortius.

℞.Stercoris Bouis ℔.j.
Stercoris Capræ ℥.iij.
Sem.Aniſi,item Fœniculi,Carui ana ℥.ß.
Mellis parum. Miſce,& fiat cataplaſma.Idem.

Cataplaſma ad dolorem oculorum.

℞.Pomorum acidorum n.iij.
Decoquantur in aqua peculi roſarum, amotis ſeminibus & cortice, & duro quod ineſt: contundantur,& facto cataplaſmate applicetur frigidè ſupra palpebras.Rondeletius.

Aliud eiuſdem.

℞.Panis ſyncomiſti ℔.ß.
Temperetur in lacte,& parum coquatur,fiatq; cataplaſma.

Aliud.

℞.Portulacæ M.ij.
Contuſa diligenter apponantur ſupra partem affectam. Eodem modo fieri B
poſſunt ex plantagine & ſolano.Idem.

Cataplaſma ad dolorem uentriculi.

℞.Roſarum rubrarum P.ij.
Carnis Cotoneorum,Palmularum ana ℥.ß.
Abſinthij Ponti,Iunci rotundi ſicci,Oenanthę ana M.ß.
Ex uino rubro incoquantur: deinde addantur,
Polentæ ℥.ij.
Rurſus coquantur: poſtea adde,
Maſticis ʒ.ij.
Olei Melini ℥.ij.
Fiat cataplaſma.Andernacus.

Cataplaſma ad dolorem podagricum.

℞.Farinæ Hordei P.ij.
uel Caſsiæ fiſtularis ℥.ij.
Diluito oleo coſtino,uel ſucco,aquaúe ſolani,aut plantaginis. Andernacus.

Aliud præſtantiſsimum, eiuſdem.

℞.Micæ panis ſecalini ℥.iij.
Macerato in lacte bubulo,& modicè coquito: deinde addito,
Vitellorum ouorum n.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0648-9

A Croci ℈.j. Fiat cataplaſma.

Cataplaſma mitigatorium ad parotidas per initia.

℞. Farinæ Frumenti, uel Farinæ Hordei, uel Farinæ ſem. Lini P.ij.

Ex mulſa redigantur in cataplaſma. Andernacus.

Aliud eiuſdem.

℞. Altheæ, Chamæmeli ana M. j.

Decoquito, & iuri, farinam hordeaceam inſtar P.ij. miſceto.

Aliud eiuſdem.

℞. Cremoris Lini, item Fœnigræci ana ℥.ij.
Vitell. ouorum n.ij.
Butyri recentis ℥.j.ß.
Olei communis loti in aqua calente ℥.ij.

Mixta omnia membro dolenti admouentur ſtatim.

Cataplaſma ad inflammationem.

℞. Succi Semperuiui ℔.j.
Vini craſsi acerbi ℔.ß.
Farinæ Hordei ℥.iij.
Corticis Mali granati, Sumach ana ℥.ß.

B Miſce, & fiat cataplaſma. Rondeletius.

Cataplaſma ſtupefaciens.

Ad ſenſum ſtupefaciendum ex pomis mandragoræ decoctis in lacte, uel folijs hyoſciami eodem modo coctis fiat cataplaſma, addendo parum croci. Rondeletius.

Cataplaſma ad oculos refrigerans.

℞. Succi Semperuiui ℔.j.
Vini craſsi acerbi ℔.ß.
Farinæ Hordei ℥.iiij.
Corticis Mali punici, Rhus ana ℥.ß.

Fiat cataplaſma. Idem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0649-8

DE CERATIS CAP. XXXI. A

- Ceratum à *cera nomen habet, & ex ſpeciebus paulo craſsioribus & oleis cōponitur, & cum cera aut reſina terebinthina, aut utriſque ſimul in ſolidiorem conſiſtentiam coit. Horum autem alia alterant qualitate*
  - Prima. *Sic*
    - Calida
      - Ceratum ſtomachale.
      - Ceratum Andromachi.
      - Ceratum de euphorbio, *&c.*
    - Frigida
      - Ceratum infrigidans.
      - Ceratum ſantalinum.
      - Ceratum è ceruſſa, *&c.*
  - Secūda. *Sic*
    - Emolliunt
      - Ceratum diapente.
      - Ceratum Alexandri.
      - Ceratum è ſtyrace magiſtrale.
      - Ceratum Gratia Dei.
      - Ceratum oxycroceum.
      - Ceratum œſypatum, *&c.*
    - Cōſolidāt *& glutinant*
      - Ceratum ex pelle arietina.
      - Ceratum è betonica.
      - Ceratum capitale.
      - Ceratum uiride Machærionis, *&c.*

B

DE CERATIS CALIDIS.

Ceratum ſtomachale, Galeni.

℞. Roſarum rubrarum, Maſticis ana ʒ.xx.
Foliorum Abſinthij ſiccorum ʒ.xv.
Spicæ nardi Indicæ ʒ.x.
Ceræ ℥.iiij.
Olei Roſati ℔.j.ß.
Aquæ roſarum q.ſ. ad lauandum.
Vini ueteris auſteri, Succi Citoniorum ana q.ſ. ad lauandum.
Aceti parum.

Omnia tenuiſsimè terantur: cera & oleum igne lento liquentur, & aqua roſarum diu lauētur: liquentur iterum, & lauentur uino, ſucco & aceto: pòſt miſce reliqua, & fiat ceratum. * Ventriculum & hepar roborat: horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat. Meſues.

Ceratum Andromachi.

℞. Styracis ℥. ß.
Maſticis ℥. j. ß.
Folij, Spicæ nardi Indicæ ana ʒ.iij. ß.
Euphorbij ʒ. iij.

Cinnamo-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0650-9
DFG

A Cinnamomi ℨ. vj.
Ceræ albæ ℨ. xx.
Olei Balanini ℥. viij.
Olei Balſami ℨ. xv.

Fiat ceratum. * Ventriculum frigidum roborat, ne excrementa aliarum partium tam promptè recipiat: affectus neruorum & iuncturarum frigidos, ut duritiem, dolores, tumores, quos diſſoluit, ſi digeri ſunt habiles: aut coquit, aut ſuppurat, ſi maturari poſſunt. Meſues.

Ceratum de euphorbio.

℞. Olei Cinnamomi, uel olei antiqui ℔. j.
Ceræ flauæ ℥. ij.
Euphorbij recentis ℥. j.

Fiat ceratum. * Pro parte conuulſa mirabile eſt. Meſues.

DE CERATIS FRIGIDIS.

Ceratum infrigidans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥. ij.
Olei Roſati Omphacini ℥. iij.

Conquaſſentur ſimul cum modico albi & clari aceti. Oleum uerò omphacinum antequam roſas recipiat, ſæpius eſt lauandum cum aqua fontis gelidiſſima: deinde confice ſecundum artem. * Refrigerat febres ardentes, calorem hepatis, & ſedat dolores capitis, circum tempora, ſuper hepar, & per ſpinam dorſi linitum. Meſues.

B

Ceratum ſantalinum.

℞. Roſarum ℨ. xij.
Santali rubri ℨ. x.
Santali albi, Citrini ana ℨ. vj.
Boli Armeni ℨ. vij.
Spodij ℥. ß.
Caphuræ ℨ. ij.
Cæræ albæ ℨ. xxx.
Olei Roſati ℔. j.
Confice ſecundum artem.

* Phlegmonas & intemperaturas omnes calidas uentriculi, hepatis, & partium aliarum potentiſsimè extinguit. Meſues.

Ceratum è ceruſſa.

℞. Ceruſſæ ℔. j. ß.
Olei Roſati ℔. ij.
Cerę candidæ ℥. iiij.

Cera in oleo liquata, adde ceruſſam tenuiſsimè læuigatam, & ſemper agitando ce-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0651-4

do coquantur donec nigreſcant. * Sanat ambuſta, eryſipelata, ſcabiem ſiccam, & ulcera calida. A

DE CERATIS EMOLLIENTIBVS.

Ceratum diapente.

℞. Ceræ flauæ ℥. iij.
Styracis liquidi ʒ. iij.
Terebinthinæ ℥. j.
Muccaginis ichthyocollæ, uel Gūmi Hederę, Olei Irini ana quātū ſufficit.
Miſce, & fiat ceratum ſecundum artem. * Spaſmum & neruorum iuncturarumq; tumores duros & nodoſos lenit. Meſues.

Ceratum Alexandri.

℞. Comarum Abſinthij, Thuris ana ℥. x.
Hammoniaci, Styracis, Calamitæ ana ʒ. xij.
Spicæ nardi ʒ. iij.
Ceræ ℥. iiij.
Olei Chamæmelini quantum ſufficit.
Hammoniacum & thus uino horis 24. macerentur: oleum & cera liquētur igne: reliqua trita & creta inſpergantur. * Ventriculum & uentrem reliquum inferiorem roborat, ab hisq; duritiem diſsipat. Meſues. B

Alterum eiuſdem.

℞. Caſtorij, Euphorbij Piperis longi, nigri, ana ℥. j.
Hammoniaci, Opopanacis, Galliæ ana ℥. j. ß.
Medullæ cruris cerui, item cruris uaccæ ana ℥. ij.
Terebinthinæ ℥. vj.
Styracis liquidi ℥. j.
Adipis Gallinæ, item Anatis, Anſeris, Porci ana ℥. j. ß.
Ceræ ℔. j.
Olei ueteris, item Nardini, Irini, Laurini, Chamæmelini, Leucoij lutei, Naphthici ana ℥. viij.
Olei Balſami ℥. iiij.
Vini ueteris q. ſ. ad macerandum.
Oeſypi ℥. iiij.
* Valenter ſcirrhos diſsipat articulorum, & neruorum omnium, dolores & affectus diuturnos à frigido natos, & contractiones, & paralyſin, & torturā.

Ceratum è ſtyrace, magiſtrale.

℞. Styracis liquidi ℥. iiij.
Ceræ flauæ ℥. ij.
Thuris, Myrrhæ ana ℥. j.
Fiat feratū ſecundū artem. * Neruorū iuncturarumq; tumores duros lenit.

Ceratum

A *Ceratum Gratia Dei.*

℞. Galbani, Opopanacis, Æruginis, Thuris, Ariſtolochiæ longæ, Maſtiches, Myrrhæ ana ℥.j.
Hammoniaci ℥.j.ʒ.ij.
Ceræ ℥.viij.
Lithargyri, Olei communis ana ℥.xviij.
Bdellij ʒ.ij.
Lapidis Calaminaris, Lapidis Hæmatitis ana ℥.j.
Olei Abſinthij ℥.iiij.
Terebinthinæ ℥.vj.
Fiat ceratum. * Mollit, terget, glutinat.

Ceratum Oxycroceum.

℞. Croci, Picis nigræ, Picis Græcæ, Ceræ ana ℥.iiij.
Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci, Myrrhæ, Thuris, Maſtiches ana ℥.j.ʒ.iij.
Galbanum & hammoniacum in aceti ſufficienti quantitate diſſoluantur: coque dum diſſoluta ſint: cola, & rurſum coque, donec acetum in uaporem euanuerit: tunc adde picem, ceram, terebinthinam liquata: deinde maſtiches, thuris, myrrhæ puluerem tenuiſsimum, continenter miſcendo donec perco-
B cta ſint ad cerati craſsitiem. Infunde in aquam frigidam, exime, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende: poſtremò crocũ in tenuiſsimum puluerem redactum admiſce: fiat ceratum. * Prodeſt oſsibus fractis, item partibus, quæ dolore aliquo affliguntur: duritiem deniq; omnem emollit & diſcutit. Nicolaus.

Ceratum œſypatum Galeni.

℞. Ceræ flauæ ℥.iij.
Olei Chamæmelini, Irini ana ℥.vj.
Maſticis ℥.j.
Spicæ nardi ʒ.ij.ß.
Croci ʒ.j.ß.
Terebinthinæ ℥.j.
Reſinæ ℥.ß.
Oeſypi ʒ.lxxx.
* Emollit & digerit tumores duros hepatis, ſplenis, uteri, neruorũ, iuncturarum, & aliarum partium: eſtq; anodinum. Meſues.

Ceratum œſypi Philagrij.

℞. Croci ʒ.v.
Bdellij, Maſticis, Hammoniaci, Aloes, Styracis liquidi ana ʒ.vij.
Ceræ flauę ℔.j.ß.

Olei Nardini quantum ſufficit. A

Bdellium, hammoniacum, aloe diſſoluantur in aqua, in qua fœnumgræcum & chamæmelum ſunt macerata: cum alijs miſceantur in unguentum. Poſt Philagrium addiderunt:

Succi Squillæ ℥.iij.
Sepi uitulini ʒ.xv.
Thuris ℥.j.
Ceræ quartaria iij.
* Ad eadem potens. Meſues.

Ceratum œſypatum Pauli.

℞. Hammoniaci ʒ.x.
Bdellij ʒ.v.
Styracis liquidi, uel Myrrhæ ſtactis ℥.ß.
Croci ʒ.j.ß.
Aloes, Maſtiches, Thuris ana ʒ.ij.ß.
Ceræ ʒ.ʒ.
Sepi, Medullæ uituli ana ʒ.ij.
Oeſypi ʒ.xl.
Olei Irini quantum ſufficit.

Confice ſecundum artem. * Idem pollet. Meſues. B

DE CERATIS CONSOLIDANTIBVS & glutinantibus.

Ceratum ex pelle arietina.

℞. Lithargyri, Lapidis Hęmatitis, Sanguinis draconis, Boli Armeni, Opij, Maſtiches, Hammoniaci, Mumiæ, Galbani, Thuris, Coſti, Lumbricorum ana ʒ.ß.

Picis nigræ, Græcæ, Ceræ albæ, rubræ ana ʒ.j.
Rad. Conſolidæ maioris, Minoris ana ʒ.iij.
Roſarum rubrarum, Myrrhæ, Aloes ana G.xviij.
Succi Hypociſtidis, Gallarum immaturarum, Balauſtiorum, Ariſtolochię rotundæ ana ʒ.vj.
Viſci quercini, Terebinthinę ana ʒ.ij.
Sanguinis hominis ruſi ℥.ix.

Fit autem in hunc modum. Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino diſſoluta ſit in lentorem quẽdam: quem colabis. Huius colaturæ ſume ℔.j. immitte in uas nouũ, in quo uiſcus liquabis igni lento, rudicula ſemper agitando: inijce deinde lumbricos, poſtea ceram, terebinthinam, & maſtichen: his liquatis adde gummi aceto diſſoluta, & coque ad cerati craſsitiem: poſtremò inijce quæ terenda ſunt probè trita: probè

A probè miſceto, & confice magdalias. * Magnæ eſt efficaciæ in rupturis. Arnoldus de Villa noua.

Ceratum è betonica.

℞. Terebinthinæ, Reſinæ pini, Ceræ flauæ ana ℥.iiij.
Betonicæ puluerata ℥.j.
Maſticis, Thuris ana ℥.ß.
Mumiæ ʒ.iij.
Miſce, fiat malagma. * Ad capitis uulnera utile eſt. Carpenſis.

Ceratum capitale.

℞. Terebinthinæ, in uino maluatico ſæpius lotæ, Reſinæ pini, Ceræ albæ ana ℥.iij.
Mumiæ ℥.j.ß.
Terebinthina, reſina, & cera liquatis, adde mumiam lęuiſsimè tritam: coque igni, ſemper mouendo: deinde inijce in uas argenteum, aliud'ue terſum, in quo habeas aceti roſati è uino maluatico ℔. iiij. Macerētur horis uiginti quatuor: deinde manu exprime, donec acetum ſit excolatū: repone uaſe uitreo. Carpenſis.

Ceratum uiride Machærionis.

℞. Olei Roſati Omphacini ℥.vj.
B Ariſtolochiæ, Galbani, Opopanacis, Hammoniaci, Æruginis, Myrrhæ, Iridis ana ℥.j.
Terebinthinæ ℥.vj.ß.
Ceræ tantundem. Fiat ceratum. * Ad omnia recentia uulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet, ubi contuſio fuerit: rabioſi canis morſum curat: item ad aurium, naturaliumque & narium ulcera facit: in oſsibus denudatis carnem producit. Galenus.

DE DROPACIBVS.

CAP. XXXII.

DRopax Latinis Picatio, à pice uocata eſt, qua mēbra externa omnia, extenuata, reſoluta, frigida & humida óblini ſolent.

Dropax ſimplex.

℞. Picis quantum ſufficit.
Olei communis, uel Terebinthinæ parum.
Liquentur ſimul, & fiat dropax. * In extenuatis commodiſsimum eſt. Calfacit & humectat, ſanguinemq; ad partes membrorum emaciatas attrahit, reficitq;. Quinetiam ijs, qui cibum ſolent reuomere, & cruditatem experiri: itē cœliacis, & alijs alimentum non ſentientibus conuenit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0655-8
DFG

Dropax compoſitus. A

℞.Picis, Ceræ, Colophoniæ ana ℥.iij.
Nitri ℥.j.ß.
Bituminis ℥.j.
Sulphuris uiui ʒ.iij.
Piperis, Euphorbij, Adarcæ ana ʒ.ij.
Cantharidum ʒ.ß.
Olei Cyprini ℥.j.

Fiat dropax. * Diuturnis uitijs conuenit, & ante ſinapiſmum corpus pręparat: poſt illum autem morbi reliquias diſcutit. Aëtius.

DE SINAPISMIS
CAP. XXXIII.

Sinapiſmus nihil aliud eſt, quàm cataplaſma, aut emplaſtrũ ex ſinapi cõfectum: qualia ſunt rubificantia, &c.

Sinapiſmus Aëtij.

Ficus pingues in aqua tepida pridie macerentur: in ſequenti die ualenter expreſſæ, læuigētur curioſius: deinde acre ſinapi priuatim teratur, interq; B terendum paululum ex diluto illarum affundatur, quo commodius hoc teri poſsit, ſic tamen, ut non aquoſum fiat. poſtea utraq; ſeorſim in maſſas redigātur, & inter ſe commiſceantur, prout uſus requiret. Nam ſi ualentem ſinapiſmum inducere uoluerimus, duas partes ſinapis cum una ficuũ temperabimus: ſin imbecillem, unam ficuũ cum duabus ſinapis miſcebimus: ſi mediocrem, æquales utriuſque portiones committemus. In delicato & tenero corpore, externoq; affectu, panis uice caricarum ſinapi admiſceri poteſt, aut id prius in aceto macerari. nam hoc illius efficaciam imminuit.
* Omnibus diuturnis affectibus prodeſt, ut comitiali, uertigini, cephaleæ, hemicraniæ, arthritidi, coxæq; dolori, & alijs, qui ex frigidiore materia proueniunt.

Sinapiſmus alius.

℞. Olei Coſtini ℥.j.
Olei è Caſtorio, Olei Euphorbij ana ʒ.j.ß.
Sinapis ʒ. ij.
Caſtorei ʒ.j.
Euphorbij ℈. j.
Sagapeni ʒ.j.ß.
Aceti ʒ. j.ß.

Cum cera quantum ſatis eſt ad emplaſtri conſiſtentiam. Fuchſius.

A

DE CERIS TINGENDIS SEV COLORANDIS. CAP. XXXIIII.

Cera alba quomodo fiat.

℞. Ceræ quantum ſatis eſt.
Aquæ claræ part.ij.

Miſceantur duo hæc, & caleſiat aqua ad ignem clarum, uſquequò cera ſit liquefacta: deinde paululum permittatur quieſcere, donec tota cera natet ſuper faciem aquæ: deinde accipe uas aliquod uitreatum, cuius pars exterior ſit lenis, madefac id in aqua frigida: deinde infundatur ferè medietas eius in cera liquefacta, & extrahe cum cera, quæ ſibi adhæret, & permitte ceram illá infrigidare: deinde ſepara eam à uaſe, & tantùm hoc facias, quoad tota cera ab aqua fuerit extracta: deinde dictam ceram taliter formatam, ſoli exponas, & rori in menſe Maij, & illam ſæpe uoluas, & tandiu permittatur, donec fiat alba, ut ceruſſa. Sunt qui ceram dealbant tribus diebus, ſeruando prædictũ modum. Verùm id faciunt Iulio menſe, quando ſol eſt in maiori calore. Et quia cera facilè à ſolis calore liqueſcit, aqua munda frigida bis in die aſpergenda eſt. Theſaurus Aromatariorum.

Modus alius dealbandi ceram.

B ℞ Ceræ quantum uolueris. Aquæ claræ part.ij.

Bulliant ſimul, & coquantur, donec nigreſcat aqua. Et tunc proijce aquá illá, & pone aliam, & ita ſæpe fiat, donec fiat alba: deinde collige ceram, & reſerua. Theſaurus Aromat.

Cera flaua quomodo fiat.

℞. Ceræ flauæ ℔.j.
Terebinthinę purę ℥ iij.

Liquentur ſimul ſupra carbones. Quidam addũt puluerem curcumæ. quod non opus eſt, ſi cera cruda per ſeſe elegans ſumatur. Colonienſes.

Cera rubra quomodo tingenda.

℞. Ceræ purę ℔ j.
Terebinthinę purę ℥.iij. in æſtate: in hyeme uerò ℥.iiij.
Cinnabaris ſuper lapidem pictorum bene triti, Olei communis ana ℥.j.

Liqueſiant cera & terebinthina, ad ignẽ: deinde remoueantur, & poſt aliqualem infrigidationem, addatur oleum & cinnabaris ſimul trita, beneq; ſimul miſceantur, & in formulas ſculptas fundatur. Quidam minium ponunt, quod tamen non ita eleganter tingit, ſed minore quantitate: alij utrunque. Theſaurus Aromat.

Cera uiridis quomodo fiat.

℞. Cerę nouę ℔.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0657-9 DFG

Viridis æris triti ℥.j. A
Olei oliuarum ℥.j.
Terebinthinæ ℥.iij.

Liquefiat cera & terebinthina, & poſt aliqualem infrigidationem, addatur uiride æris, & oleum, & bene miſceantur: deinde fundatur in formulas ſculptas, & madida ſpongia humectatas. Sed prius ſpuma auferatur candēte carbone, uel cerea candela ardente admota: ita enim abſumitur ſpuma. Cauendum autem, ne uel carbo in ceram incidat, uel cinere cera inficiatur. Theſaurus Aromat.

Cera nigra quomodo facienda.

℞. Cerę nouę ℔.j.
Terebinthinę ℥.iiij.
Terræ nigrę tritę. Olei communis ana ℥.j.

Liquefiat cera & terebinthina, & poſt aliqualem infrigidationem addantur terra nigra, & oleum, & fiat ut ſuprà. Theſaurus Aromat.

DE SALIBVS CAP. XXXV.

B

Salium a-lia
- Purgāt *per*
  - Tuſsim: *ut*
    - Sal hypericonis.
    - Sal polypodij, *&c.*
  - Vrinam: *ut*
    - Sal chamomillæ.
    - Sal abſinthij.
    - Sal gentianæ.
    - Sal graciolæ.
    - Sal ononidis.
    - Sal geniſtæ.
    - Sal ſtipitum fabarum.
    - Sal iuniperinum, *&c.*
  - Vterum: *ut*
    - Sal arthemiſiæ.
    - Sal meliſſæ.
    - Sal chelidonij, *&c.*
  - Sudorem: *ut* — Sal ligni guaiaci, *&c.*
- Dolorem *ſedant*
  - Sal ſanguinis humani.
  - Sal ſanguinis ceruini.
  - Sal ſanguinis hircini, *&c.*

DE

A DE SALIBVS PVRGANTIBVS PER TVSSIM.

Sal hypericonis.

Hypericonis plantam ſiccam in cinerem redige ſuper foco: cinerem proijce in aquam feruentem, & decoquantur, & partes terreſtres ad fundũ deſcẽdunt. Poſtea aqua in cucurbita in balneo Mariæ conſumatur, & remanebit in fundo eius ſal: quem exicca bene. * In pleuritide probatiſsimũ eſt. Datur patienti in uino calido, quantum dimidio cortice nucis auellanæ contineri poteſt. Euonymus.

Sal polypodij.

℞. Polypodij quantum ſufficit.
Extrahatur eorum aqua per balneum Mariæ: fæces reliquæ in fundo calcinantur in furno reuerberationis: cum aqua propria fiat filtratio calcis ſæpiſſimè: aqua filtrata ponatur in pelui ad ſolem, uel cinerem calidum, ut aquoſitas exhalet, & ſal remaneat. * Pleuritidi prodeſt. Idem.

DE SALIBVS PVRGANTIBVS PER VRINAM.

Sal chamomillæ.

℞. Chamomillæ quantum ſatis eſt.
Exure in foco ab omni ſorde ſcopis mundato (aliqui prius inſolant, alij in umbra deſiccant.) Modus uſtionis eſt, quouſq; ambuſta in quodam uelut B pane cohæreat: ſed ſi ultrà progrediaris urendo uſque ad incineratioñe, maiorem ſalis menſuram conſequêris. Poſtea in fictili plumbato aquá huic pani uel cineri claram, limpidamq; ſuperfunde, & igni, ut aliquot horis efferueſcat, admoue: demum effunde in aliud uas, ubi reſideat, fæcibus relictis: tandem tranſige per pannum lineum, & quod tranſactũ erit, igni redde lento paucorũ carbonũ, quo exhalet aqua, ſal in fundo ſubſideat. * Difficultati urinæ prodeſt, ſi pugillus unus ex uino calido exhibeatur. Leo Suauius.

Sal abſinthij.

℞. Abſinthij recentis quantum ſufficit.
Tere, diſtilla aquam per alembicum, calcina fæces uaſe clauſo igne mediocri, quouſq; in cinerem ſiccũ uertantur. Sitq; ignis cautio, ne materia priuetur propria & radicali humiditate, quæ non poſſet amplius niſi uitrificatoriã dare fuſionem. Redde aquam ſuæ terræ, inhuma in fimo uel balneo aliquot dies, effunde cautè, ne fæces turbẽtur, deinde filtra, poſtremò euapora filtrationem. * Omnibus ferè morbis exhibetur utiliter, præſertim in peſte. Aquam intercutem educit: urinam mouet: uentriculum corroborat. Idem.

Sal gentianæ.

Sal gentianæ eodem modo, quo abſinthij, fit. * Febribus omnibus conducit: uiſcerum obſtructiones aperit, expurgat: urinam & menſes mouet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0659-3

Sal graciolæ.

℞. GracioIę quantum ſufficit.

Exure in foco, uel in fictili obturato, longo & ualidiſsimo igni, donec in cinerem albiſsimũ redigatur. Poſtea in aqua pluuia uel ſtillatitia fac efferueſcat in uaſe uitreo, locato in fictili cinerum pleno, & efferueſcat uſque ad conſumptionem quartæ partis aquæ. Deinde ſubſidat aliquo tempore, effundatur in uas aliud uitreum amplum, in quod immittas linguas filtri noui puriq́;, per quas aſcendet aqua clara ſalſa, deſcendetq́; in alia uaſa recipientia. Vbi ceſſauerit filtratio, euapora illam igne ſuaui in uaſe uitreo, & ſal reſtabit in fundo clarum ſincerumq́;. * Hydropi medetur. Idem.

A

Sal ononidis.

Sal ononidis eodem modo fit quo graciolę ſal, uel abſinthij, uel chamomillę. * Calculos comminuit, expellit, urinæq́; difficultati ſuccurrit.

Sal geniſtæ.

Sal geniſtæ fit, ut chamomillę uel abſinthij. * Calculos frangit, expellit, & urinam mouet.

Sal ſtipitum fabarum.

Sal ſtipitum fabarum conficitur, ut chamomillę. * Vrinę difficultati ſuccurrit: calculos frangit, expellitq́;.

B

Sal è baccis & ligno iuniperi.

℞. Virgulta iuniperi arida, unà cum ſuis baccis, in magna quantitate, & in cinerem combure exactiſsimè. Cum hoc cinere fiat lixiuium cum aqua mediocriter calida: aut poteſt in uaſe ligneo cinis cum aqua relinqui, ut ſubſideat, ac poſtea aqua ſeorſim effundi, & cinis cum aqua turbida ſeparari. His aqua alia affundenda, idq́; aliquoties, quoad nullus ſapor lixiuij in aquam deponatur, ac poſtea aqua decoctione conſumenda, ad exiccationem materię, & eiuſdem albedinem. Odore refert boracem & urinam: acris eſt, & penetrans. Geſnerus.

DE SALIBVS PVRGANTIBVS per uterum.

Sal arthemiſiæ.

Sal arthemiſię fit, ut chamomillę. * Candidus & purus eſt, nec non, ut ſeuum, pinguis: menſes mouet. Euonymus.

Sal meliſſæ.

Sal meliſſę paratur eodem modo, quo abſinthij ſal. * Menſes mouet: uterum expurgat: ſuffocationi uteri ſuccurrit.

Sal chelidonij.

℞. Radices chelidonij mũdatas à terra ſine ablutione quãtũ uolueris, tere diligenter

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0660-4

A diligenter in pila marmorea: pone in uaſe circulationis per diem naturalem, deſuper infunde aquam ardentem: poſtea ſine per noctem in balneo Mariæ ſtare: demũ mane extrahe ſine ulla expreſsione. Poſtea fac ut ſeparetur (exuperet) aqua ardens deſtillando, ut moris eſt, & colligatur. Et cum tota aqua ardens per balneum Mariæ fuerit reſoluta, in fundo uaſis remanebit puluis citrinus: quo utere: pro qualibet doſi ℈.j. cum uino albo, loco & tẽpore neceſſario. * Menſes euocat. Euonymus.

DE SALIBVS PVRGANTIBVS PER SVDOREM.

Sal ligni guaiaci.

Sal ligni guaiaci fit ut hypericonis, uel chamomillę, uel graciolæ. * Luem ueneream curat.

DE SALIBVS DOLOREM SEDANTIBVS.

Sal ſanguinis humani.

Sanguinem in fictili, operculo ſuo clauſo, exure longo & ualido igne, donec in cinerem redigatur. Poſtea cinis in aqua pluuia efferueſcat, fiatq; ſal: ut in graciolæ ſale antea dictum eſt. * Veſicæ, articulorumq; morbis, ut chiragræ, gonagræ, & podagræ medetur.

Sal ſanguinis ceruini & hircini eodem modo fit, ad eademq; ualet.

DE SALIBVS ERODENTIBVS.

Sal alkali.

B Fiat foſſa, cui tranſuerſim imponantur ligna, quibus ſupponatur aceruum herbæ Kali, & accenſo igne, fiat, ut in foueam ſtillet liquor ex herba: qui liquor tandem concreſcit, & fit ſal alkali, coloris partim nigri, partim cineritij, ualde acris & ſalſus, ut etiam corrodat. Ioannes Bauhinus.

DE ANTIMONII PRAEPARATIONE CAP. XXXVI.

Vitrum Antimonij.

℞. Antimonij crudi ℔. ij. uel iij.

Contere ſuper lapide minutiſsimè: contritum immitte in fictile latum, non obductum uitro, atq; admoue ad ignem lentum, ut ita mundificetur, ac agitetur continuè cum ſpatula ferrea, uel cochleari ferreo, donec incipiat ueluti conglobari: tum remoueatur, & rurſus ſuper lapide, ut antè, cõminuatur, iterumq; igni admoueatur: fiatq; hoc per tot uices, donec puluis cineris ſubalbidi formam adipiſcatur, puto decies, uel duodecies, uel amplius. Poſtea immittatur in crucibulo, quali utuntur aurifabri (ego aliquando ℥. j. ſalis ammoniaci addidi) & cooperiatur, inq; copioſum ignem immittatur, atq; obruatur ita, ut carbones trium digitorum altitudine excedant ipſum crucibulum: ita liquabitur, & coquetur ſufficienter inter dimidiæ horæ ſpacium:

poſtea eximatur, & in pelui aurichalcea tenuiter diffundatur, & refrigeretur: A
& habebis uitrum antimonij, quod hyacinthi inſtar pellucet. Datur à granis tribus uſq; ad nouẽ uel decem, cum ęquali menſura gummi tragacanthæ, & ſacchari ſufficiẽte quãtitate, in forma uel tabularum, uel electuarij, uel pulueris, &c. * Tertiana febri à ſtomacho laborãtib. ꝑdeſt, nec nõ colicis. Euonym.

SVLPHVR SVBLIMATVM, SEV FLORES SVLPHVRIS. CAP. XXXVII.

SVlphur à ſordibus probè repurgatum, chalcantho in calcem redacto, & ſale torrefacto commiſcetur, inditurq; uaſi, & ex arena calida urgetur, dum flores appareant citrini: qui per ſe, uel in oleum reducti & exhibiti, plurimorum morborum medicina exiſtũt. * Colicam, & membrorum reſolutionem peculiari quadam facultate ſanant. Andernacus.

DE PILVLIS, SEV CATAPOTIIS. CAP. XXXVIII.

Catapotia medicamenta ſunt, quæ deglutiẽdo ſumuntur. Latinis à parua pilæ ſimilitudine, pilulæ dicũtur. Porrò pilularũ aliæ

- Alterãt, *hoc eſt,*
  - Aſtringunt: *ut*
    - Pilulæ ex bdellio.
    - Pilulæ ad defluxiones tenues.
    - Pilulæ ad fluorẽ & raucitatẽ arteriæ. B
    - Pilulæ hypoglottides aſtrictoriæ.
  - Aperiunt: *ut*
    - Pilulæ ad iecoris obſtructiones.
    - Pilulæ ad lienem obſtructum, *&c.*
  - Abſtergunt: *ut* — Pilulæ ad renum & ueſicæ ulcera.
  - Vrinas *& menſtrua mouent: ut*
    - Pilulæ ad urinas & menſtrua prouocanda.
    - Pilulæ ad urinam.
    - Pilulæ ad matricem.
  - Calculum *comminuunt: ut* — Pilulæ ad calculos.
  - Dolorem *mitigant: ut*
    - Pilulæ ad dolorem nephriticum.
    - Pilulæ colicæ.
    - Pilulæ opiatæ.
    - Pilulæ ex opio.
    - Pilulæ ex cynogloſſa.
    - Pilulæ ex plantagine.
    - Pilulæ ex ſtyrace.
    - Pilulæ harmoniæ.
    - Pilulæ ſcribonij, *&c.*
- Purgant, *Vide in ſequentibus ſignum* A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0662-6
DFG

A

- A. Pilulæ *purgātes humores*
  - Simplices: *uidelicet*
    - Bilē *ex*
      - Capite: *ut*
        - Pilulæ aureæ.
        - Pilulæ Arabicæ, *&c.*
      - Hepate: *ut*
        - Pilulæ ad bilem.
        - Pilulæ ad febres.
        - Pilulæ ex rhabarbaro.
        - Pilulæ Sabelliæ.
        - Pilulæ de eupatorio, *&c.*
    - Pituitam *ex*
      - Capite: *ut*
        - Pilulæ cochiæ.
        - Pilulæ hierę cum agarico, Antonij.
        - Pilulæ ex colocynthide.
        - Pilulæ Alhandal.
        - Pilulæ ex ſex rebus.
        - Pilulæ ex octo rebus, *&c.*
      - Pectore: *ut*
        - Pilulæ hierę cum agarico.
        - Pilulæ ex agarico.
        - Pilulæ bechicæ, *&c.*
      - Stomacho: *ut*
        - Pilulæ alephanginæ.
        - Pilulę ante cibum.
        - Pilulæ maſtichinæ.
        - Pilulæ ſtomachicæ.
        - Pilulæ ex turbith.
        - Pilulæ communes.
        - Pilulæ contra peſtem, *&c.*
      - Iuncturis: *ut*
        - Pilulæ de hermodactylis.
        - Pilulæ arthriticæ.
        - Pilulæ fœtidæ.
        - Pilulæ ex ſagapeno.
        - Pilulæ ex opopanace.
        - Pilulæ de ſarcocolla.
        - Pilulæ benedictæ, *&c.*
    - Melancholiam ex *hepate & ſplene: ut*
      - Pilulæ ex fumaria.
      - Pilulæ Indæ.
      - Pilulæ de lapide lazuli.
      - Pilulæ de lapide Armeno, *&c.*
    - Serum: *ut*
      - Pilulæ de Mezæreo.
      - Pilulæ de euphorbio, *&c.*
  - Mixtos. *Vide in ſequentibus, ſub ſigno* B.

B

 A

- B. Pilulæ *purgãtes humores mixtos ex*
  - Capite: *ut*
    - Pilulæ ſine quibus.
    - Pilulæ lucis maiores.
    - Pilulæ lucis minores.
    - Pilulæ cochiæ, *&c.*
  - Stomacho: *ut*
    - Pilulæ de hiera ſimplici, Gal.
    - Pilulæ aſſaieret.
    - Pilulæ ex turbith.
    - Pilulæ de aloë & maſtice.
    - Pilulæ imperiales.
    - Pilulæ peſtilentiales.
    - Pilulæ aureæ ex turbith, *&c.*
  - Hepate: *ut*
    - Pilulæ de tribus.
    - Pilulæ ex halicacabo, *&c.*
  - Toto: *ut* — Pilulæ aggregatiuæ, *&c.*

DE PILVLIS ASTRINGENTIBVS.

Pilulæ ex bdellio.

℞. Bdellij ℥.j.ß.
Myrobal. Chebularum, Indarum, Belliricarum, Emblicarum, Cõcharum uenerearum uſtarum, Charabæ ana ʒ.ij.ß. B
Ammi ʒ.iij.
Succi porri quantum ſufficit.

Excipiantur. Annum durant. * Ad fluxum hæmorrhoidum & ulcerum in eis, & ad menſes immodicos. Meſues.

Pilulæ ad defluxiones tenues, in articulos & ulcera pulmonum.

℞. Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ß.
Thuris, Styracis ana ℈.j.
Myrrhæ, Succi Glycyrrhizæ ana ℈.ij.
Opij ℈.j.

Sapa excipiantur, formenturq; catapotia decem, quæ drachmam pendeant. Ex his duo uel tria longiſsimè à cibo dormituris exhibentur. Rondeletius.

Pilulæ ad fluorem & raucitatem arteriæ.

℞. Glycyrrhizæ purgatæ & lotæ ℥.ß.
Tragacanthæ ʒ.iij. Croci ʒ.j.
Gummi Arabici, Reſinę terebinthinæ ana ʒ.ij.
Pulpæ uuarum paſſarum, acinis exemptis ℥.ß.

Gummi & tragacanthum in uino Cretico, uno die & nocte macerentur: poſtridie in mortario mũdo pila cõtundantur, inde glycyrrhiza & crocus contrita

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0664-7
DFG

A trita adijciantur: poſtremò terebinthina & pulpa uuarum addatur, fiantq́; pilulæ ad fabæ magnitudinem, & dentur ſub lingua tenēdæ, donec in liquorem reſoluantur. Andernacus.

Pilulæ hypoglottides aſtrictoriæ.

℞. Acaciæ ℥.ß.
Hypociſtidis, Boli Armeni, Terræ ſigillatæ ana ʒ.j.
Roſarum, Spongiæ, Spinę albę radicis, Rad. Biſtortę ana ʒ.ij.
Amyli ʒ. iij.

Ex ſyrupo roſarum ſiccarum, aut myrtorum formentur pilulæ. Idem.

Aliæ, eiuſdem.

℞. Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Acaciæ, Balauſtij ana ʒ.j.
Cinnamomi craſsi ʒ.ß.

Balauſtium contundatur: ſiccatum mortario teratur. Cætera poſtridie ex aqua macerentur: deinde omnia ex ſyrupo roſarum ſiccarum redigantur in pilulas fabę magnitudinis: quę ſub lingua tenendę exhibentur.

Aliæ ad fluxionem tenuem, eiuſdem.

℞. Boli Armeni, Terræ ſigillatę, Sem. Papaueris ana ʒ.j.
Tragacanthi, Gummi Arabici, Amyli ana ʒ.ij.

B Ex ſyrupo Ziziphorum fingantur orbiculi, qui noctu in ore contineantur.

Aliæ ad pituitam educendam & inſpiſſandam.

℞. Pilularum Penidiorum, Sacchari candi ana ℥.ß.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈.j.

Ex ſyrupo Ziziphorum formentur pilulæ. Idem.

Aliæ ad tuſsim, aſperitatem arteriæ, raucitatem, & materiæ eductionem ex pectore.

℞. Glycyrrhizę mundę contuſæq́; ℥.j.
Vuarum paſſarum, acinis exemptis ℥.ij.
Hordei integri P.j.

Decoquantur in ℔. aquæ ad tertias. Colato iuri addito,
Tragacanthi ℥.ß. Penidiorum ℥. iij. Sacchari candi ℥.j.
Modico amylo fingantur hypoglottides, quę ſub lingua tenentur. Idem.

DE PILVLIS APERIENTIBVS.

Pilulæ ad iecoris obſtructionem.

℞. Trochiſcorum de abſinthio ʒ.j.
Succi Apij, uel Syrupi Bizantini quantum ſufficit.

Formentur pilulæ paruæ n. x. pro ʒ.j. Dentur manè ſuperbibendo parum A
uini albi modicè diluti ℥. iij. aquæ graminis aſparagi, endiuiæ, capillorum Veneris. Rondeletius.

Pilulæ ad lienem obſtructum.

℞. Trochiſcorum de Cappar. uel Trochiſcorum de Myrrha ʒ.j.

Cum ſyrupo acetoſo uel oxymelle formentur pilulæ x. pro drachma, & plures ſi fieri poſsint: quas capiat cum ſyrupo acetoſo ex cochleari, deinde bibat aquas graminis & portulacæ ana ℥. ij. cum duabus uncijs ſyrupi acetoſi ſimplicis, uel oxymelite. Rondeletius.

Pilulæ ad hepar, aliæ.

℞. Succi Abſinthij depurati & exiccati ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini ana ℈.j.

Puluerizētur ſubtiliſsimè, & cū pauco ſyrupo endiuiæ fiāt pilulæ paruę. Idē.

Pilulæ ad ſplenem fortiores.

℞. Myrrhæ, Aſari, Ariſtolochiæ utriuſque, Seminis Capparorum, uel florum, ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini, Agni caſti ana ʒ.ß.

Cum ſyrupo acetoſo, aut oxymelle fiant pilulæ paruæ. Idem. B

DE PILVLIS ABSTERGENTIBVS.

Pilulæ ad renum & ueſicæ ulcera.

℞. Tragacanthi leuiter aſsi, Gummi Arabici parum uſti, Coralli rubri, Sanguinis draconis, Boli Armeni ana ʒ.ß.
Maſticis, Lapidis Iudaici ana ℈.j.
Sem. Melonum, Sem. Alchekengi ana ℈. ij.
Sem. Biſmaluæ ℈.j.

Cum ſucco caudæ equinæ, uel narciſsi formentur pilulæ. Quôd ſi ulcus magnum inferat dolorem, ob caliditatem, ſemen papaueris addimus. Sin doloris uehementia ſuadeat, opij paucam quantitatem caſtigati addimus. Idem.

DE PILVLIS MOVENTIBVS VRINAM & menſtrua.

Pilulæ ad urinas & menſtrua mouenda.

℞. Succi Abſinthij ſiccati ʒ. ij.
Spicæ nardi, Iunci odorati ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini ana ℈. j.
Throchiſcorum ex rhabarbaro ʒ.j.

Cum ſyrupo endiuiæ formentur pilulæ paruę. Idem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0666-9

A *Pilulæ ad urinam.*

℞. Carabę ʒ.j.
Gummi prunorum, uel ceraſorum ℈.j.
Aſari, Seſeli ana ℈.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Spicę Celticę ana ℈.ß.

Cũ ſucco apij, uel braſsicę marinę fiant pilulę, quę ſumantur uentriculo purgato, & oxymelite ſuperbibito, cum aqua graminis, aſparagi & apij. Idem.

Pilulæ ad matricem.

℞. Doronici, Zedoarię, Nucis moſchatę, Caſtorij ana ʒ.j.
Sem. Apij, Sem. Anethi, Margaritarum ana ℈.iiij.
Hyoſcyami G. iij.

Fiant pilulæ cum aqua arthemiſię quantum ſufficit. Auicenna.

DE PILVLIS CALCVLVM COMminuentibus.

Pilulæ ad renum & ueſicæ calculum.

℞. Pilularum ad urinam, proximè præſcriptarum ʒ.ß.
Ocrę, Sem. Paliuri ana ʒ.j.
Cineris ſcorpionum ℈.j.

Cum oxymelite uel ſucco limonum fiant pilulæ, ſuperbibendo aquam gra-
B minis, aſparagi, uel ſaxifragiæ. Rondeletius.

DE PILVLIS DOLOREM MITIGANTIBVS.

Pilulæ ad dolorem calculi mitigandum.

℞. Opij ℈.j.
Styracis, Croci, Myrrhę, Caſtorij ana ℈.ß.

Cũ uino maluatico formẽtur pilulæ, & cũ piſtello calido, in mortario calidò diu pmiſceãtur. His deinde addatur pilularũ, poſtremò pręſcriptarũ, ʒ.j. Idẽ.

Pilulæ colicæ.

℞. Cnici, Aniſi, Caſtorij ana ʒ.j.
Petroſelini, Piperis longi, rotundi ana ʒ.j.ß.
Opij, Iunci odorati, Myrrhę, Nardi ana ʒ.ij.

Ex melle parentur catapotia. Ex his ſcrupuli inſtar ſumetur manè uel à cœna. Andernacus.

Aliæ.

℞. Myrrhę Troglodytidis ʒ.ij.
Alterci ʒ.j.
Opij ʒ.ß.
Cynogloſſæ herbę corticis ℈.ij.

Cortex prius in ſole exiccetur: deinde in puluerẽ tenuem redigatur, alijsq́; admiſcea-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0667-5

admiſceatur. Omnibus ſic mixtis, ex aqua roſacea fingantur ciceris magnitudine catapotia: dentur quinq; aut ſeptem dormituris. Idem. A

Pilulæ opiatæ.

℞. Opij Thebaici minutim inciſi ℥.ij.
Mumiæ G.iij.
Succi rad. Alterci, dum adhuc eſt ſuccolenta, collectæ purgatæq; ℥.ß.

Hæc ſimul mixta recondantur uitro, macerenturq; ad ſolem, uel in loco calido per dies quatuordecim. Poſtea

Spec. Diambræ ℥.j.ß.

cum uini ardentis quinquies correcti libra uaſe optimè conditur, & in loco calido, ſiue in ſole ſtare per dies octo uel decem ſinitur, ita ut ſingulis diebus ter quaterq; agitetur. Huius uini rubicundiſsimi per inclinationem à confectione ſeparati, modicum ſuper opium, ut antea docui, præparatum, funditur, & in pulticulam redigitur, idq; per triduum iterum in ſole alio'ue loco calido, uaſe diligēter clauſo digeritur: atq; hic labor ter reiterari debet. Tandem medicamentum exiccare ſinito, donec indureſcat. hoc in puluerem ſuper lapidem conterito, uino quod dixi, ſubinde adiecto, dum pultis craſsitudo ſit: cui adde,

Coralli rubri, Succini flaui, ana præparati ℈.j.
Vnicornu G. iiij.
Moſchi optimi, uel olei ex moſcho, uel ex ambra G. iij. B
Croci Orientalis ℈.j.

Probè ſubiguntur, iunguntürq; & formantur pilulæ minutiſsimæ, quorum ſingulæ pendeant G. iij. uel iiij. Ex his unicum noctu dormituro, unicum manè datur ex uino decumbenti in lecto. * Medicamentum eſt ad omnes febres abigendas efficaciſsimum, ſi Paracelſo fides adhibenda eſt: dolores omnes, præſertim capitis ſedat: humorumq; defluxiones in partes inferiores prohibet: ſomnum accerſit: tuſsi medetur: pectoris, pulmonumq; uitijs auxiliatur: ſanguinis reiectionem coërcet: ueſicæ cruciatus mitigat. Andernacus ex Paracelſo.

Pilulæ ex opio, magiſtrales.

℞. Opij, Croci, Caſsiæ ana ℥.ß.
Vini albi quantum ſufficit.

Miſce. * Faciunt ad tuſsim, & tenues fluxiones inſpiſſant. Medici Florētini.

Pilulæ de cynogloſſa.

℞. Cynogloſſę, Opij, Sem. Hyoſcyami ana ℥.ß.
Myrrhæ ʒ.vj. Thuris ʒ.v.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Aquæ roſaceæ quantum ſufficit.

Fingatur

A Fingatur maſſa. Seruatur annos duos uel tres. * Magnam uim obtinent in tenuibus ſiſtendis diſtillationibus, ac doloribus mitigandis. Datur à ℈.j. ad ʒ.j. Nicolaus.

Pilulæ de arnogloſſo ſeu plantagine, magiſtrales.

℞. Myrrhę, Thuris, Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.j.
Succi Plantaginis quantum ſufficit.

Fiat maſſa. * Siſtunt tenues deſtillationes, ac eandem ferè cum ſuperioribus facultatem obtinent.

Pilulæ de ſtyrace.

℞. Styracis liquidæ, Thuris, Myrrhæ, Succi Glycyrrhizæ, Opij ana ʒ.j.
Fiat maſſa. Durat annos duos uel plures Doſis eadem cum ſuperioribus. * Ad eadem efficaces, ad quæ ſequentes. Meſues.

Pilulæ ſtyracis, aliæ.

℞. Styracis ʒ.ix.
Opij, Myrrhæ ana ℥.ß.
Sapæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur per annos duos uel tres. Datur à ℈.j. uſq; ad ʒ.j. * Faciunt ad tuſsim recentem, & hæmoptoicos, dolorem leuant, ac ſomnum inducunt. Galenus.

B *Aliæ eiuſdem.*

℞. Myrrhæ, Piperis, Opij, Styracis, Caſtorij, Galbani ana ʒ.ij.
Sapæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur ad annos tres. Doſis eadem cum ſuperioribus. * Faciunt ad diſtillationem, dolorem capitis, ægrè ſpirantes, peripneumonicos, ad ueſicæ & uteri affectiones.

Pilulæ harmoniæ.

℞. Styracis, Caſtorij, Piperis, Cardamomi ana ʒ.iij.
Opij, Myrrhæ, Sem. Hyoſcyami ana ℥.ß.
Sapæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur in charta pura, ceræ liquatæ intincta, ad annos tres. * Ad diſtillationes & inexuperabilem defluxum utiles ſunt. Galenus.

Pilulæ Scribonij.

℞. Sagapeni, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Opij, Cardamomi, Caſtorij ana ℥.ß.
Piperis albi ℈.j.ß.
Sapæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Exiccetur, & papyro, ceræ liquatæ intincto, ſeruetur ad annos tres. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j. * Phthiſicis, ſanguinem reiectantibus, ſuppuratis educunt pelliculas, & repurgant ſufficienter: uerùm immorari pharmaco oportet. Galenus.

NN DE

DE PILVLIS PVRGANTIBVS BILEM FLAuam ex capite. A

Pilulæ aureæ.

℞. Aloes, Scammonij præparati ana ʒ.v.
Roſarum rubrarum, Sem. Apij ana ʒ.ij.ß.
Sem. Fœniculi, Aniſi ana ʒ.j.ß.
Maſticis, Croci, Pulpæ Colocynthidis ana ʒ.j.

Trita craſsius excipiantur tragacátha macerata in aqua fœniculi, & fiat maſſa: quæ ſiccáda, & in ueſica uel charta, ceræ liquefactæ intincta, aſſeruáda per annum. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j. uel ℈.iiij. * Caput expurgant, aciem oculorum exacuunt, flatus uentriculi & inteſtinorum diſſoluunt, ac citra moleſtiam aluum deijciunt. Nicolaus.

Pilulæ Arabicæ.

℞. Aloes optimæ ℥.iiij.
Radicis Bryoniæ, Myrobal. Citrinarũ, Chebularum, Indarum, Belliricarum, Emblicarum, Maſticis, Diagridij, Aſari, Roſarum ana ℥.j.
Caſtorij ʒ.iij.
Croci ʒ.j.
Succi Fœniculi quantum ſufficit. B

Fiat maſſa. Seruatur ſiccata in papyro, ceræ liquatæ intincto ad annum. Doſis ut præcedentium. * Valent ad capitis dolorem, uertiginem, hemicraniamq́; : læticiam generant, mentisq́; uigorem conſeruant, uiſum acuunt, auditumq́ue amiſſum reparant, ac ſtomachum à uitioſis humoribus purgant. Nicolaus.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS BILEM ex hepate.

Pilulæ ad bilem in febribus.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ß.
Cinnamomi, Spicæ ana G.vj.
Tamarindorum ℈.j.
Succi Apij ℈.ß.

Temperetur rhabarbarum cum ſpica & cinnamomo in ſucco roſarum, & cũ eodem ſucco, aut ſyrupo roſ. lax. fiant pilulę. His etiam diagridij G.ij. pro ʒ.j. addi poſſunt. Poſt aſſumptionem harum pilularum imperandum, ut æger bibat uiolati ℥.j. uel ij. cum pauca quantitate aquæ borraginis. Rondeletius.

Aliæ.

℞. Rhabarbari ℈.j.
Aloes, Maſticis ana ℈.ß.
Diagridij G.vj.

Spicæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0670-0
DFG

A Spicæ nardi, Nucis moſchatæ ana G.iij.
Cum ſyrupo roſ.lax. fiant pilulæ. Andernacus.

Pilulæ ex rhabarbaro.

℞.Rhabarbari electi ʒ.iij.
Succi Glycyrrhizæ, Succi Abſinthij, Maſtiches ana ʒ.j.
Myrobal. Citrinarum ʒ.ij.ß.
Sem. Apij, Sem. Fœniculi ana ʒ.ß.
Trochiſcorum diarrhod. ʒ.iij.ß.
Spec. Hieræ ſimp. ʒ.x.
Aquę Fœniculi quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Siccata, in ueſica uel papyro, ceræ liquefactæ intincto, ſeruatur per annum. Datur à ℈.j. uſque ad ʒ.ij. * In febribus diuturnis, iecinoris obſtructionibus, & aquæ inter cutem initijs conferunt. Meſues.

Pilulæ ſabelliæ.

℞.Spicæ Indicę ʒ.v.
Spicæ Romanę ʒ.ij.
Rhabarbari, Agarici, Epithymi ana ʒ.iij.
Coſti, Maſticis, Chamædryos, Amomi ana ʒ.iij.
Croci, Myrrhę, Cinnamomi, Caryophyllorum, Schœnanthi ana ʒ.j.
B Aloes ʒ.x.

Cum uino antiquo fiat maſſa: quę ſiccata, in charta cerę liquatæ intincta, ſeruatur ad annum. Datur ad ʒ.ij. cum uino. * Obſtructiones uentriculi, hepatis, lienis ſanant, & hydropem materiamq; uacuant. Meſues.

Pilulæ de eupatorio.

℞.Myrobalanorum Citrinarum, Succi Eupatorij Meſuę, Succi Abſinthij ana ʒ.iij.
Rhabarbari ʒ.iij.ß.
Maſtiches ʒ.j.
Croci ʒ.ß.
Aloes bonæ ʒ.v.
Succi endiuiæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa, ut ſuprà ſeruanda. * Mirificè proſunt in febribus intermittentibus bilioſis, morbo regio, iecinoriſq; obſtructionibus. Meſues.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS PITVITAM ex capite.

Pilulæ cochiæ.

℞.Spec. Hieræ ſimp. ʒ.x.
Pulpæ Colocynthidis ʒ.iij.℈.j.

 A

Scammonij pręparati ʒ.ij.ß.
Turbith, Stœchadis ana ʒ.v.
Vini albi quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Siccetur & conſeruetur in charta, ceræ liquatę intincta, per annũ. Datur à ℈.j. uſq; ad ʒ.j. Rhaſis.

Pilulæ hieræ cum agarico.

℞. Cinnamomi, Nardi Indicæ, Croci, Schœnanthi, Aſari, Maſticis, Caſiæ, Xylobalſami, Carpobalſami, Violarum, Epithymi, Colocynthidis ana ʒ.j.
Agarici, Turbith ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Scammonij pręparati ana ℥.ß.
Cum uino albo & theriaca confice, & ſerua ut ſuprà. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j.
* Opem ferunt uitijs capitis, neruorumq;, & ſtomachi cruditatibus. Antonius de Scarparia.

Pilulæ ex colocynthide.

℞. Colocynthidis, Succi Abſinthij ana ℥.ß.
Aloes, Scammonij pręparati ana ℥.j.
Rhabarbari electi ʒ.iij.
Trita omnia ſucco excipiantur. * Pituitam à cerebro & alijs neruoſis uacuant: ob id conferunt dolori capitis ex frigido. Galenus.

Pilulæ ex colocynthide, Meſuæ. B

℞. Pulpę Colocynthidis ʒ.vj.
Myrobal. Indarũ, Citrinarũ, Sagapeni, Bdellij mollis, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Aloes ʒ.vij.
Nigellę, Cymini, Origani Perſici, Naſturtij albi, Salis gemmei, Abſinthij ana ʒ.j.
Succi Porri quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Siccetur & ſeruetur ut ſuprà, per annum. * Valent ad affectus pituitoſos & melancholicos, ut alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ Alhandal.

℞. Trochiſcorum Alhandal ʒ.xij.
Spec. Hieræ ſimplicis ʒ.vij.
Maſticis ʒ.ij.
Salis gemmei ʒ.j.ß.
Ladani ℥.j.
Ladanum & maſtiche inuncta oleo nucum tundantur piſtillo calido in mortario æneo: deinde reliqua trita addantur, & fiat maſſa, in charta, ceræ liquatę intincta, ſeruanda per annum, uel per dimidium. * Ad cephalęam, & hemicraniam difficilem, & affectus neruorum, & iuncturarum. Meſues.

Pilulæ

A *Pilulæ ex ſex rebus.*

℞. Aloes, Scammonij, Colocynthidis, Agarici, Bdellij, Gummi Arabici, Rhabarbari ana ℥.ß.

Tere, & fiat maſſa. Seruatur ut præcedens. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j. * Pituitam à cerebro & alijs neruoſis euacuant. Galenus.

Pilulæ de octo rebus, ſiue optomeræ.

℞. Aloes, Scammonij præparati ana ʒ.ij.

Pulpę Colocynthidis, Epithymi, Agarici, Maſtiches, Dauci, Myrobal. Chebularum, Abſinthij ana ʒ.j.

Succi Solani quantum ſufficit,

Fiat maſſa. Probè exiccetur, deinde ad uſum in papyro, ceræ liquatæ intincto, ſeruetur uſq; ad annum. Doſis ut præced. * Purgant humores craſſos à capite, uiſum acuunt, & ſuffuſionem arcent. Nicolaus.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS PITVItam ex pectore.

Pilulæ hieræ cum agarico.

℞. Spec. Hieræ ſimp. Gal. Agarici trochiſcati ana ℥.ß.

Aloes ℥.j.

B Mellis colati quantum ſufficit.

Fiat maſſa, quæ ut præcedens ſeruanda. Datur à ʒ.j. uſq; ad ʒ.ij. * Auxiliantur ſtomachicis, aſthmaticis, & alijs ſtomachi & thoracis uitijs, à craſsis & pituitoſis humoribus natis.

Pilulæ ex agarico.

℞. Agarici ʒ.iij.

Maſticis, Iridis, Marrubij ana ʒ.j.

Turbith ʒ.v.

Spec. Hieræ picræ ℥.ß.

Myrrhæ ʒ.j.

Colocynthidis, Sarcocollæ ana ʒ.ij.

Agaricum lima in puluerem redigitur: reliqua contunduntur, fiuntq; pilulæ cum ſapæ ſufficienti quantitate. Colocynthidis loco ſatius erit trochiſcos alhandal ſumere. Seruátur ad annum dimidium, uel integrum. Doſis à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß. * Auxiliantur aſthmaticis, & alijs thoracis uitijs à craſsis & pituitoſis humoribus natis. Meſues.

Pilulæ bechicæ.

℞. Succi Glycyrrhizæ, Sacchari albi ana ʒ.x.

Amyli, Tragacanthæ, Amygdal. dulcium ana ʒ.j.ß.

Mucaginis ſem. Cydoniorum quantum ſufficit.

Tere, fiant pilulæ. * Ad tuſsim ueterem & ſiccam, gutturisq; & faucium

aſperitatem pollent. Meſues. A

Pilulæ bechicæ, Rhaſis.

℞. Amyli, Tragacanthę, Amygdal. purgatarum, Fabarum decorticatarum, Sem. Papaueris, Capitum Papaueris, Gummi Arabici, Boli Armeni ana ʒ. ij.
Mucaginis Pſyllij quantum ſufficit. Fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ albæ, magiſtrales.

℞. Sacchari candi, Amyli ana ℥. vj.
Penidiorum ℥. iij.
Tragacanthæ ℥. ij.
Tragacantha diſſoluatur in aqua roſacea per diem, & fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ emplaſticæ.

℞. Gummi, Tragacanthæ ana ℥. ß.
Succi Glycyrrhizæ ℥. j.
Sapæ quantum ſufficit. Fiant pilulæ. Galenus.

Pilulæ bechicæ cum terebinthina.

℞. Piperis, Caſiæ, Cinnamomi ana ʒ. ij.
Galbani, Terebinthinæ ana ʒ. j.
Mellis deſpumati quantum ſufficit. Fiant pilulæ. Galenus.

Pilulæ bechicæ. B

℞. Pinearum nucleorum, Amygdal. amararum ana ℥. j. ß.
Glycyrrhizæ ʒ. vj.
Succi Glycyrrhizæ ℥. iiij.
Cum aqua roſa. fiat maſſa. * Aduerſus tuſsim ueterem pollent, & gutturis ac faucium aſperitatem.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS PITVItam ex ſtomacho.

Pilulæ alephanginæ.

℞. Cinnamomi, Cubebarum, Ligni aloes, Calami aromatici, Macis, Nucis moſchatæ, Cardamomi, Caryophyllorum, Aſari, Maſticis Schœnanthi, Nardi Indicæ, Carpobalſami, ana ℥. j.
Abſinthij, Roſarum rub. ana ʒ. v.
Terantur craſsius, & in libris duodecim aquę communis per diem macerata, coquantur ad dimidij conſumptionem, deinde fricentur & colentur: & in colaturæ ℔. ij. inijce,
Aloes ſæpius lotæ ſecundum artem, & in pulueren redactæ ℔. j.
Inſolabis donec ſiccentur, ſæpius agitando: & addes,
Myrrhæ, Maſticis ana ʒ. v.
Croci ʒ. iij.

A Tere curioſè: prædicti decocti reliquũ ipſis affunde, agita in ſole, donec ſiccentur, & in iuſtam craſsitiem reducantur; ut fieri poſsint pilulæ ſecundum artem. Seruantur ad annum dimidium, uel integrum. Doſis à ʒ.j. uſq; ad ʒ.ij. Confici debent hæ pilulæ menſe Iunio uel Iulio. * Ventriculum, cerebrũ, & ſenſoria humoribus craſsis, putribus, pituitoſis purgant, & inde natum dolorem diſsipant, uentriculum roborant, & concoctionem eius iuuant. Meſues.

Pilulæ Galeni, ſimiles alephanginis.

℞. Cinnamomi, Calami aromatici, Caſsię, Xylobalſami, Schœnanthi, Dactylorum ana ℥.j.
Trita omnia macerentur in aquę pluuię ſufficienti quantitate, in olla noua, deinde excoquantur ad medias. Cola, & colaturæ impone aloes ſępius lotæ in aqua pluuia, & puluerizatæ ℔.j. Permiſceantur, & inſolentur per dies caniculę, donec exiccata ſint. deinde addita,
Croci, Myrrhæ, Maſticis ana ℥.j.
miſce, & fiant pilulę. * Idem pręſtant quod pręcedentes.

Pilulæ ante cibum.

℞. Ligni aloes, Caryophyllorum, Macis, Nucis moſchatæ, Zedoariæ, Zingiberis, Spicæ, Galangę, Croci, Amomi, Calami aromatici, Xylobalſami, ſeu
B pro eo, acori ueri, Carpobalſami, ſeu pro eo, granorum paradiſi, Cardamomi, Cubebarum, Abſinthij, Menthæ rubeæ, Sem. Apij, item Fœniculi, Aniſi, Petroſelini, Sileris montani, Leuiſtici: Maſticis ana ʒ.j.
Rhabarbari ad pondus omnium, id eſt ℥.iij.
Aloes ℥.vj.
Miſce, & fiat maſſa cum oleo nucis moſchatæ per expreſsionem facto: uel cũ uino optimo: ſed præſtabit cum oleo fieri, ut dictum eſt. Medici Colonienſes.

Aliæ ante cibum.

℞. Ligni aloes, Caryophyllorum, Folij, Xylobalſami, Sem. Balſami, Caſię ligneæ, Maceris, Nucis moſchatæ, Cinnamomi, Cubebarum, Croci, Sileris montani, Radicis nardi, Maſticis ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Aloes ſuccocitrinæ ana ℥. iij.ß.
Vino odorato excipiuntur. * Concoquendi uires firmant, humoreſque bilioſos leniter purgant. Dantur à ʒ.j. uſque ad ʒ.ij. Andernacus.

Pilulæ maſtichinæ.

℞. Maſticis ℥.ß.
Agarici optimi ʒ.iij.
Aloes ʒ.x.
Agaricum elimatum aut craſum maceratur in oxymelite, fiatq; maſſa. Seruatur ad annum. Doſis ad ʒ.ij. * Ventriculum, cerebrũ, uiſcera reliqua, oculos, uterum, putribus humorib. purgant & roborant. Conciliator.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0675-9

Pilulæ ſtomachicæ. A

℞.Myrobalanorum Citrinarum, Aloes,Turbith ana ʒ.x.
Roſarum,Spicæ Indicæ,Maſticis ana ʒ.ij.ß.
Aniſi ʒ.j.ß.
Salis Indi,uel Salis gemmei,Croci ana ʒ.j.

Cum ſucco abſinthij formetur maſſa. Seruatur ad annum dimidium uel integrum.Doſis ad ʒ.ij. * Bilioſos & pituitoſos uacuant humores,eos potiſſimùm,qui caput & uentriculum obſident. Meſues.

Pilulæ ſtomachicæ aliæ.

℞.Myrobal. Citrinarum,Indarum,Chebularum ana ʒ.iij.
Roſarum,Maſticis ana ʒ.ij.
Cardamomi,Ligni aloes, Santali citrini, Cubebarum, Caryophyllorum, Schœnanthi,Nucis moſchatæ ana ʒ.ij.
Rhabarbari ℥.ß.
Turbith ʒ.vij.
Aloes ad pondus omnium.

Fiat maſſa.Seruatur ad annum.Doſis à ʒ.j.uſque ad ʒ.ij. * Cerebrum & uẽtriculum corruptis humoribus purgant,uentriculum roborant, coctionem iuuant,appetentiam excitant.Alkindus.

Pilulæ ſtomachicæ aliæ. B

℞.Hieræ picræ ʒ.vij.
Myrobal.Chebularum,Citrinarum,Indarum ana ʒ.iij.
Agarici ʒ.ij.
Turbith boni ʒ.x
Epithymi Cretenſis, Aniſi ana ʒ. ij.
Salis Indi ʒ.ij.
Abſinthij,Scammonij ana ʒ.iij.
Penidiorum ʒ.iij.
Succi Cichorij quantum ſufficit.

Fiat maſſa. * Pituita & bile flaua uentriculũ,hepar,caput,ſenſoria,iuncturas purgant.Dantur ʒ.ij.Meſues.

Pilulæ ſtomachicæ aliæ.

℞.Hieræ picræ ʒ.x.
Trium Myrobalanorum,Abſinthij ana ʒ.ij.
Maſticis,Aniſi,Myrob.Belliricarum,Emblicarum,Agarici ana ʒ.iij.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum, Salis gemmei, Schœnanthi ana ʒ.j.
Turbith ʒ.xij.
Succi Abſinthij quantum ſufficit.

Fiat

A Fiat maſſa. Doſis à ʒ.j. uſque ad ʒ.ij. uel iij. * Cerebrum & uentriculum corruptis humoribus purgant, uentriculum roborant, coctionem iuuant, appetentiam excitant. Meſues.

Pilulæ ex turbith, Stomachicæ dictæ.

℞. Turbith gummoſi ʒ.x.
Maſtiches ℥.ß.
Roſarum rubrarum ʒ.iij.
Aloes ℥.ij ʒ.j.
Succi Abſinthij quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur per annum dimidium, uel integrum. Datur à ʒ.j. uſque ad ʒ.ij. uel ʒ.iij. * Materiam pituitoſam, putrem, & aquoſam ex uentriculo & cerebro uacuant. Meſues.

Pilulæ ex turbith.

℞. Turbith, Myrobal. Citrinarum, Aloes ana ʒ.x.
Maſticis, Roſarum, Spicæ ana ʒ. ij. ß.
Aniſi ʒ.j. ß.
Croci ʒ.j.
Salis Indi ʒ.ij.

* Idem ut ſequentes promittunt. Meſues.

B *Pilulæ aureæ ex turbith.*

℞. Aloes ʒ.xij.
Maſtiches, Roſarum rubrarum ana ʒ. vij.
Myrobal. flauarum ʒ.x.
Croci ℥.ß.
Turbith gummoſi ʒ.xvj.. Puluerentur, & cū Succi Abſinthij q.ſ. fiat maſſa. * Pituitam & bilem ſine moleſtia purgant: hepar & uentriculum roborant, coctionem iuuant. Meſues.

Pilulæ communes, Peſtilentiales dictæ.

℞. Aloes ℥.j.
Myrrhæ, Croci ana ℥.ß.
Vini albi q.ſ. Fiat maſſa.

* Mirificè aduerſus peſtiferæ luis contagia populatim graſſantia pollent. Humores etiam uentriculo immerſos educunt. Ruffus.

Pilulæ contra peſtem, magiſtrales.

℞. Myrrhæ, Croci, Boli Armeni, Coralli rubri, Charabæ ana ʒ. j.
Myrobal. Chebularum ʒ.ij.
Aloes ʒ.vij.
Vini albi quantum ſufficit. Fiat maſſa.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0677-0 DFG

DE PILVLIS PVRGANTIBVS PITVItam ex iuncturis. A

Pilulæ de hermodactylis.

℞. Hermodactylorum, Myrobal. Citrinarum, Aloes, Turbith, Colocynthidis, Bdellij, Sagapeni ana ʒ.vj.

Caſtorij, Sarcocollæ, Euphorbij, Opopanacis, Semin. Rutæ, Sem. Apij ana ℥. iij.

Croci ℥ j.ß.

Succi Braſsicæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur ad annos duos. Doſis à ʒ j uſque ad ʒ ij. * Valent ad podagram, & dolores frigidos aliarum iuncturarum. Meſues.

Pilulæ arthriticæ.

℞. Hermodactylorum, Turbith, Agarici ana ℥.ß.

Caſiæ ligneæ, Spicæ Indicæ, Charyophyllorum, Xylobalſami, Carpobalſami, Zingiberis, Maſticis, Fœniculi, Aniſi, Saxifragiæ, Sem. Aſparagi, Sem. Ruſci, Roſarum, Milij ſolis, Salis gemmei ana ʒ.ß.

Aloes optimæ, ad pondus omnium.

Succi Fœniculi quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Siccetur, & ſeruetur in charta, ceræ liquatæ intincta, ad annũ. Doſis à ʒ.j. uſque ad ʒ.ij. * Valent ad podagram, alioſq; articulorum dolores. Nicolaus. B

Pilulæ fœtidæ maiores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci, Opopanacis, Bdellij, Colocynthidis, Harmel, Aloes, Epithymi ana ʒ.v.

Hermodactylorum, Eſulæ ana ʒ.ij.

Scammonij præparati ʒ.iij.

Turbith ℥.ß.

Cinnamomi, Nardi Indicæ, Croci, Coſti ana ʒ.j.

Zingiberis ʒ.j.ß.

Euphorbij ℈. ij.

Diſſoluantur lachrymæ in ſucco porri, & fiat maſſa. Siccetur, & ſeruetur in charta, ceræ liquatæ intincta, per annum. Doſis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Vacuant pituitam craſſam crudam: ob id conferunt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ, dolori ſpinæ, & aliarum iuncturarum, uentriculi, colico, alphis, elephantiæ, alijſq; cutis uitijs. Meſues.

Pilulæ fœtidæ minores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci, Opopanacis, Bdellij, Myrrhæ ana ʒ.v.

Turbith ʒ. x.

Colocynthidis ʒ. vj.

Fiant

A Fiant ut priores. * Idem pollent. Meſues.

Pilulæ ex ſagapeno.

℞. Sagapeni, Ammoniaci, Bdellij, Opopanacis, Aloes, Caſtorij, Rutę agreſtis ana ʒ.ij.
Colocynthidis ʒ.iij.
Salis gemmæ ʒ.j.
Succi Porri quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Siccetur, ſerueturq́; in papyro, ceræ liquatæ intincto, per annos duos. Doſis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Pituitam lentam purgant: ob id iuuant paralyſim, ſpaſmum, dolorem iuncturarum, dorſi, podagramq́; frigidam. Meſues.

Pilulæ ex opopanace.

℞. Opopanacis, Hermodactylorum, Sagapeni, Bdellij, Ammoniaci, Colocynthidis ana ʒ.v.
Croci, Caſtorij, Myrrhæ, Zingiberis, Piperis nigri, longi, Caſię, Myrobalanorum Citrinarū, Indarum, Belliricarum, Emblicarum ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.ij.
Turbith ℥.ß.
Aloes ℥.j.ß.

B Succi Braſsicæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa: ſiccetur, & ſeruetur in charta, ceræ liquatæ intincta, loco ſicciore, per annum. Doſis ℈.ij. uſque ad ʒ.j. * Ad paralyſim, ſpaſmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morboſq́; partium neruoſarum frigidos, utiles ſunt. Meſues.

Pilulæ de ſarcocolla.

℞. Sarcocollæ ʒ.iij.
Turbith ℥.ß.
Colocynthidis, Zingiberis ana ʒ.j.ß.
Salis gemmei ʒ.j.
Aquæ roſarum quantum ſufficit.

Fiat maſſa, quæ ut pręcedens ſeruanda. Doſis ʒ.j. * Pituitam uacuant: ob id pituitoſis affectibus commodant. Meſues.

Pilulæ benedictæ.

℞. Spec. Benedictæ laxatiuæ ʒ.vj.
Mellis roſati quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur papyro mundo, ceræ liquatæ intincto, per annum. Doſis à ʒ.j. ad ʒ.ij.

* Humores pituitoſos, potiſsimùm ad articulos decumbentes eliciūt, à renibus quoque & ueſica purgant. Nicolaus.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS MELANcholiam ex hepate & ſplene. A

Pilulæ ex fumaria.

℞.Myrobal.flauarum,Chebularum,Indarum ana ʒ.v.
Aloes ℥.vij.
Scammonij præparati ʒ.v.
Succi Fumariæ quantum ſufficit.

Omnia in puluerem redacta comprehende ſucco,& ſiccari ſinito:rurſus trita ſucco excipiantur,ſiccentur:& ſic tertiùm,& in pilulas formentur. Durát annum. * Soluunt humores acres,bilioſos, pituitam ſalſam, & alios aduſtos,à quibus pruritus & ſcabies. Auicenna.

Pilulæ Indæ.

℞. Myrobal.Indarum,Hellebori nigri,Polypodij ana ʒ.v.
Epithymi,Stœchadis ana ʒ.vj.
Agarici,Lapidis lazuli loti,Colocynthidis,Salis Indi ana ℥.ß.
Succi Eupatorij,Nardi Indicæ ana ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.j.
Spec.Hieræ ſimp.℥.j.ß.
Succi Apij quantum ſufficit. B

Fiat maſſa:quæ leuiter ſiccata,ſeruetur in charta munda, ceræ liquatæ intincta,per annum. Datur à ℈.ij. ad ʒ.j. * Valent ad affectus melancholicos, cancrum non ulceratum elephantiam, alphos nigros,curatu difficiles, meláncholiam morbum,& inde ortum timorem & mœrorem,quartanam,icterum ſpleniticum,& ſplenis dolorem.Meſues.

Pilulæ de lapide lazuli.

℞.Lapidis lazuli loti ʒ.v.
Epithymi,Polypodij ana ℥.j.
Caryophyllorum,Aniſi ana ℥.ß.
Scammonij præparati,Hellebori nigri,Salis Indi ana ʒ.ij.ß.
Agarici electi ℥.j.
Spec.Hieræ ſimp.ʒ.xv.
Succi Endiuiæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa : leuiter ſiccata ſeruetur in papyro mundo, ceræ liquatæ intincto. Doſis à ℈. ij. ad ʒ.j. * Valent ad affectus melancholicos,& bile uſta natos. Meſues.

Pilulæ de lapide armeno.

℞. Lapidis Armeni loti,Spec.Hieræ ſimp.ana ʒ.v.
Polypodij,Epithymi ana ℥.j.
Scammonij præparati ʒ.iij.

Caryophyl-

A Caryophyllorum ʒ.ij.
Salis Indi ʒ.j.ß.
Succi Solani quantum ſufficit.
Fiat maſſa: ſiccetur leuiter, & in charta munda, papyro ceræ liquatæ intincta, ſeruetur per annum. Doſis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Melancholiam & bilem uſtã multiplicem utramque clementer uacuant: ob id morbis inde natis conferunt. Meſues.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS HVMOres ſeroſos.

Pilulæ de mezæreo.

℞. Foliorum Thymelææ aceto infuſorum & exiccatorum ʒ.v.
Myrobal. flauarum ℥.ß.
Myrobal. Chebularum ʒ.iij.
Mannæ quantum ſufficit.
Tamarindorum aqua cichorij ſolut. q. ſ. ad formandum. * Seroſum excrementum ualenter purgant, ſeu aquas: ob id hydropem iuuant. Dantur à ʒ.j. ad ℈.iiij. Meſues.

Pilulæ de euphorbio.

B ℞ Euphorbij, Colocynthidis, Agarici, Bdellij, Sagapeni ana ʒ.ij.
Aloes ʒ.v.
Succi Porri quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Siccetur leuiter, & in charta munda ceræ liquatæ intincta, ſeruetur per annum. Datur à ʒ.j. ad ℈.iiij. * Ad emittendam hydropicorum flauã aquam, & materiam tumoris diſcutiendam ualent, opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagrę humida cauſa concitatæ. Meſues.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS HVMORES mixtos à capite.

Pilulæ ſine quibus.

℞. Aloes lotæ ʒ.xiiij.
Mirobal. flauarũ, Chebularũ, Indarum, Belliricarũ, Emblicarũ, Rhabarbari, Maſtiches, Abſinthij, Roſarum, Violarũ, Senæ, Agarici, Cuſcuthę ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.vj.ß.
Macerato ſcammonio in ſucci fœniculi q. ſ. infuſionem panno lineo colligatam fortiter exprime manibus oleo uiolato inunctis, & cum expreſsione fiat maſſa: ſiccetur leniter, & papyro mundo ceræ liquatæ intincto, ſeruetur per annum. Doſis à ℈. ij. ad ʒ.j. * Mirificè pituitam, bilem, & humorem melancholicum purgant, & ad ſuffuſiones, oculorumq́ue claritatem conducunt, uiſum conſeruantes: aurium dolorem ſanant, & ilioſis conferunt. Nicolaus,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0681-1

Pilulæ lucis minores. A

℞. Xylobalſami, Carpobalſami ana ʒ.j.
Rad. Chelidoniæ ʒ.v.
Roſarum, Violarum, Abſinthij, Euphragiæ ana ʒ.iij.
Senæ, Epithymi, Myrobal. flauarũ, Chebularũ, Indarũ, Belliricarũ, Emblicarum, Agarici, Colocynthidis, Schœnanthi, Lycij, Lapidis lazuli ana ʒ.ij.ß.
Aloes lotæ ℥.vj.
Succi Fœniculi, aut Chelidonæ quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, per annum. * Excrementa capitis pituitoſa educunt, uiſumq; roborant: atram tamen bilem magis uacuant. Meſues.

Pilulæ lucis maiores.

℞. Roſarum, Violarum, Abſinthij, Colocynthidis, Turbith, Cubebarũ, Calami aromatici, Nucis moſchatæ, Spicæ Indicæ, Epithymi, Carpobalſami, Xylobalſami, Seſelios, Sem. Rutæ, Schœnãthi, Maſtiches, Azari, Caryophyllorũ, Cinnamomi, Aniſi, Fœniculi, Apij, Caſiæ ligneæ, Croci, Macis ana ʒ.ij.
Myrobal. Citrinarum, Chebularũ, Indarũ, Belliricarũ, Emblicarũ, Rhabarbari ana ℥.ß.
Agarici, Senæ ana ʒ.v.
Euphragiæ ʒ.vj.
Aloes ſuccocitrinæ ℥.xj.ʒ.ij. B
Succi Fœniculi quantum ſufficit.

Fiat maſſa: leuiter ſiccetur, & in papyro, ceræ liquatæ intincto ſeruetur per annum. Datur à ℈.ij. ad ʒ.j. * Excrementa capitis pituitoſa educunt, uiſumq; roborant Meſues.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS HVMORES mixtos à ſtomacho.

Pilulæ hieræ ſimplicis.

℞. Aloes ʒ.l.
Cinnamomi, Xylobalſami, Azari, Spicę Indicę, Croci, Maſtiches ana ʒ.iij.
Mellis roſati quantum ſufficit.

Fiat maſſa. Seruatur per annum in charta munda, ceræ liquatæ intincta. Doſis ad ʒ.ij. * Aduerſus uitia uentriculi ex humoribus bilioſis & pituitoſis nata proſunt. Galenus.

Pilulæ de hiera compoſita.

℞. Cinnamomi, Spicæ Indicæ, Croci, Scœnanthi, Azari, Xylocaſsiæ, Xylobalſami, Carpobalſami, Violarum, Abſinthij, Epithymi, Agarici, Roſarũ, Turbith, Colocynthidis, Maſtiches ana ℈.ij.
Aloes ʒ.x.℈.ij.
Aquę Endiuiæ quantum ſufficit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0682-7

A Fiat maſſa, in papyro mundo ceræ liquatæ intincto, ſeruanda per annum. Doſis ut ſuprà. * Opem ferunt uitijs capitis, neruorumq; ab humoribus pituitoſis procreatis.

Pilulæ Aſſaieret.

℞. Spec. Hieræ picræ Gal. ʒ. ij.
Maſtiches, Myrobal. Citrinarum ana ʒ. j.
Aloes ℥. ß.
Succi Maioranę quantum ſufficit.

Fiat maſſa, in charta munda, cerę liquatę intincta, ſeruanda per annum. Doſis ad ʒ. ij. * Bilem flauam & pituitam uacuant. Auicenna.

Pilulæ ex turbith.

℞. Turbith gummoſi ʒ. x.
Maſtiches ℥. ß.
Roſ. rubrarum ʒ. iij.
Aloes ℥. ij. ʒ. j.
Succi abſinthij quantum ſufficit.

Fiat maſſa. * Materiam pituitoſam, putrem & aquoſam ex uentriculo & cerebro uacuant. Meſues.

Pilulæ ex turbith aliæ.

B ℞. Turbith, Myrobal. Citrinarum, Aloes ana ʒ. x.
Maſtiches, Roſarum, Spicæ ana ʒ. ij. ß.
Aniſi ʒ. j. ß.
Croci ʒ. j.
Salis Indi ʒ. ij.

Idem quod ſequentes promittunt.

Pilulæ ex turbith aureæ.

℞. Turbith optimi ʒ. xvj.
Aloes ℥. j. ß.
Maſtiches, Roſarum ana ʒ. vij.
Myrobal. flauarum ʒ. x.
Croci ʒ. iij.
Succi Abſinthij quantum ſufficit.

Fiat maſſa, in charta munda, ceræ liquatę intincta ſeruanda per annum. * Bilem & pituitam citra moleſtiam purgant, hepar & uentriculum roborãt, coctionem iuuant. Meſues.

Pilulæ de aloë & maſtiche.

℞. Aloes ℥. j.
Maſtiches ℥. ß.
Caryophyllorum, Roſarum rubrarum ana ʒ. j.

Croci,

Croci, Diagridij ana ℈.ij. A
Succi Abſinthij, uel
Succi Fœniculi quantum ſufficit.

Fiat maſſa. * Reſpiciunt uirtutem naturalem, purgant incolumiter ſtomachum à phlegmate & à cholera. Nicolaus.

Pilulæ de aloë lota.

℞. Aloes lotæ cum ſucco roſarum rubrarum ℥.j.
Agarici trochiſcati ʒ.iij.
Maſtiches ʒ.ij.
Spec. Diamoſchi dulcis ʒ.ß.
Vini maluatici quantum ſufficit.

Fiat maſſa, in papyro mundo, ceræ liquatæ intincto, ſeruanda per annum. * Ventriculum, cerebrum, uiſcera reliqua, oculos, uterum, putridis humoribus purgant, & roborant.

Pilulæ imperiales, magiſtrales.

℞. Cinnamomi, Amomi, Aniſi, Maſtiches, Cardamomi minoris, Zingiberis, Zeduariæ, Maceris, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Croci, Cubebarum, Ligni aloes, Turbith, Mannæ, Agarici, Fol. Senæ, Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarũ, Belliricarũ, Emblicarũ, Rhabarbari ad pódus omniũ. B
Aloes quantum totum æquat.
Syrupi roſ. lax. quantum ſufficit.

Fiat maſſa. * Modicum ſoluunt, & plurimum confortant ſtomachũ, & omnia inteſtina frigida: muniunt uirtutes naturales, remouent frigiditatem, clarificant ſanguinem & ſpiritum.

DE PILVLIS PVRGANTIBVS HVMOres mixtos ab hepate.

Pilulæ de tribus.

℞. Rhabarbari, Agarici, Aloes lotæ ana ʒ.ij.ß.
Syrupi roſ. lax. quantum ſufficit.

Fiat maſſa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ſeruanda per annum.

Pilulæ ex halicacabo.

℞ Abſinthij, Succi Abſinthij, Succi Eupatorij, Aloes, Myrobal. flauarum, Maſtiches, Croci, Rhabarbari, Cancami loti, Aſari, Aniſi, Caſiæ ligneæ, Sem. Fumariæ ana ʒ.ij.
Hieræ picræ ʒ.iij.
Aquæ Solani quantum ſufficit.

Fiat maſſa. * Ad febres diuturnas ex humoribus uarijs ortas, obſtructionem hepatis ſoluunt, & inde ortum dolorem, & incipientem hydropẽ: dantur à ʒ.j ad aur.j.ß. Meſues.

DE PILV-

A

DE PILVLIS PVRGANTIBVS HVMOres mixtos à toto.

Pilulæ aggregatiuæ.

℞. Myrobal. flauarum, Rhabarbari ana ℥.ß.
Succi Eupatorij, Succi Abſinthij ana ʒ.iij.
Scammonij præparati ʒ. vj.
Myrobal. Chebularum, Indarũ, Agarici, Colocynthidis, Polypod. ana ʒ.ij.
Turbith, Aloës ana ʒ.vj.
Maſtiches, Roſarum rubr. Salis gẽmę, Epithymi, Aniſi, Zingiberis ana ʒ.j.

Craſsiuſculè omnia conterantur, & cum electuarij roſ. Meſuæ quantum ſufficit. Fiat maſſa, in charta munda, cerę liquatę intincta, ſeruanda per annum. Doſis ad ʒ.j. * Valent ad diuturnas febres, & uitia capitis, uentriculi, & iecinoris. Humores item bilioſos, & pituitoſos educunt. Meſues.

DE CONFECTIONIBVS AROMATICIS SOLIDIS, TABVLIS ET *rotulis.* CAP. XXXIX.

B

Cõfectionũ ſolidarum aliæ rotũdæ ſunt, & uocãtur Rotulæ: aliæ ſunt fruſta aut tabulata, & dicuntur uulgò Morſelli, &c. Fruſta uerò ſunt uel quadrata, uel oblõga, &c. Porrò tabularum aliæ

- Vſuales
  - Alterantes, hoceſt,
    - Calefaciẽtes
      - Caput: *ut Tabulæ*
        - Diambræ.
        - Diamoſchi.
        - Fœniculi, *&c.*
      - Pectus: *ut*
        - Tabulæ ireos.
        - Tabulæ bechicæ, *&c.*
      - Ventriculum: *ut*
        - Tabulæ aromat. roſ.
        - Tabulæ diacymini.
        - Tabulæ dianiſi.
        - Confect. aniſi tabul.
        - Caryophyllorum.
      - Hepar: *ut Tab.*
        - Diacurcumæ.
        - Dialaccæ, *&c.*
      - Matricem: *ut* — Tabulæ de gemmis, *&c.*
    - Refrigerãtes
      - Pectus: *ut*
        - Tabulæ diatragacanthi frig.
        - Tabulæ diapenidij ſine ſpec. calidis.
      - Cor: *ut*
        - Diamarg. frig.
        - Manus Chriſti, *&c.*
      - Hepar: *ut*
        - Tabulæ diarrhod.
        - Tabulæ triaſant.
  - Purgantes
    - *Bilem: ut* Tabulæ elect. de ſucco roſar.
    - *Pituitam: ut* Tabulæ diaphœniconis.
- Minus uſuales. *Vide in ſequentibus ſignum* A.

A

- Tabulæ minus uſuales
  - Alterantes, hoc eſt,
    - Calefacientes
      - Stomachum: *ut*
        - Tabulæ corroborantes ſtomachum.
        - Tabulæ ex ſulphure.
      - Hepar, &c.
    - Refrigerantes
      - Stomachum.
      - Hepar, &c.
  - Purgantes
    - Bilem: *ut*
      - Orbiculi ex rhabarbaro.
      - Tabulæ ad bilem purgandam.
      - Aliæ.
    - Pituitam: *ut*
      - Tabulæ diacnicu.
      - Tabulæ ſtibiatę.
    - Melancholiam: *ut* — Tabulæ ad melancholicũ humorem, &c.
    - Humores *mixtos*.

DE TABVLIS CALFACIENTIBVS CAPVT.

Orbiculi diambræ.

B

℞. Spec. Diambræ ℥. vj.
Sacchari albi in aqua fœniculi uel maioranæ diſſoluti ℔.j.

Saccharum ad exactam perfectionem coquitur: deinde ab igne remotum, ligneo piſtillo agitatur, & ſpecies inijciuntur, ac probè miſcentur: poſtea per plicam lebetis in tabulam farina uel puluere aliquo, ut cinnamomi, ſtratam, ſpatula aſsiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahatur: quod decidens placentulæ modo in orbem concreſcit. Si quid uerò remanet in lebete, dureſcit iterum, ſed pauca aqua affuſa liqueſcit: deinde extrahatur ut prius. Rotulæ concretæ digitis ſingillatim auferantur, & farina ſuperficiei inferiori adhærente penicillo aut panno abſterſa, in cribrum conijciantur, & ulterius in calido loco exiccentur: in ligneis arculis ex tilia aut ſimili materia inodora condantur. Poſtea in ſicco & calido loco reponantur. * Cerebrum, cor, & ſtomachum confortat.

Orbiculi diamoſchi.

℞. Diamoſchi ℥. vj. Sacchari albi in aqua fœniculi diſſoluti ℔.j.

Fiant orbiculi, ut antea dictum. * Malis cerebri frigidis, uertigini, comitialibus, & difficulter ſpirantibus ſuccurrit.

Confectio fœniculi orbiculata.

℞. Sacchari albiſsimi in aqua roſ. diſſoluti ℔. ß.

Saccharum,

A Saccharum ad perfectionem exactam coquitur: deinde ab igne remotum, diu piſtillo agitetur, addanturq́;

Olei fœniculi ℈. j. uel ʒ. ß.

Probè miſcentur: deinde per plicam lebetis in tabulam farina ſtratam ſpatula aſsiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahitur. Rotulæ concretæ digitis auferantur, exiccentur, in ligneis arculis condantur, & ſicco loco reponantur. * Capitis affectibus conferunt, uiſum acuunt, pectoris anguſtiæ & difficultati ſpirandi ſuccurrunt.

DE TABVLIS CALFACIENTIBVS PECTVS.

Tabulæ diaireos.

℞. Spec. Diaireos S. ℥. ß.

Sacchari albi in aqua capill. Ven. uel fœniculi diſſoluti ℔. ß.

Saccharum ad perfectioně coquitur, agitatur, deinde ſpecies miſcetur: poſtea ſaccharum fluidum adhuc in tabulam æqualiter ſitam, effunditur, ſuperficiesq́; eius acie cultri perſtringitur: poſtquam ſaccharum induruit, tota maſſa tollitur, & in ſuas portiones pro modo linearum frangitur: demum tabulæ in arculis ligneis, ſicco loco reponuntur. * Tuſsiculoſis, difficulter ſpirantibus auxiliantur, &c.

Orbiculi ſeu trochiſci bechij.

B ℞. Sacchari albiſsimi ℔. j.

Sacchari candi optimi, Sacchari penidij ana ℥. iiij.

Ireos ℥. j. ʒ. vij.

Amyli ℥. ij. ß.

Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua roſacea factæ quantum ſufficit.

Formentur trochiſci parui, & ſignentur. * Auxiliantur tuſsiculoſis & difficulter ſpirantibus.

DE TABVLIS EXCALFACIENTIBVS uentriculum.

Tabulæ aromatici roſati.

℞. Specierum aromat. roſ. ℥. ß.

Sacchari albi in aqua roſ. diſſoluti ℔. ß.

Fiant tabulæ, ut ſuprà dictum eſt. * Ventriculo imbecillo, alijsq́; nutritioni deſeruientibus inſtrumentis ſuccurrunt.

Tabulæ diacymini.

℞. Spec. Diacymini ℥. ß. uel ʒ. vj.

Sacchari albi in aqua fœniculi diſſoluti ℔. ß.

Fiant tabulæ, eo modo quo dictum eſt. * Noxam uentriculi corrigunt: tuſſiculoſis, difficultati ſpirandi, inflationibus ſunt adiumento.

Tabulæ dianiſi. A

℞. Spec. Dianiſi ℥.ß. uel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua aniſi uel fœniculi diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Craſsis flatibus in uentriculo natis, eiuſdemq; perfrictioni ſuccurrunt.

Confectio aniſi tabulata.

℞. Sacchari albiſsimi in aqua roſ. diſſoluti ℔.ß.

Coquitur ad perfectionem, deinde ab igne remouetur, piſtillo diu agitatur, additurq; Olei Aniſi ℈.j. uel ʒ.ß.
Miſcentur: deinde per plicam lebetis in tabulam farina ſtratam ſpatula aſsiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahitur. Rotulæ concretæ ſiccantur, & in ligneis arculis, ſicco loco reponuntur. * Ad cruditatem ſtomachi ex flatibus, uomitionem, aquam inter cutem, fluorẽ uteri albũ ualẽt, &c.

Confectio caryophyllorum orbiculata.

℞. Sacchari albi, in aqua roſ. diſſoluti ℔.ß.
Olei Caryophyllorum ℈.j.

Fiant orbiculi modo, quo iam dictũ eſt. * Ventriculo, iecori & cordi ꝓſunt.

DE TABVLIS EXCALFACIENTIbus hepar.

Tabulæ diacurcumæ. B

℞. Spec. Diacinnamomi ℥.ß.
Sacchari albi, in aqua eupatorij diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ, modo ſuprà dicto. * Hepatis & lienis ægritudines eradicant, hydropem curant.

Tabulæ dialaccæ.

℞. Spec. Dialaccę ℥.ß. uel ʒ. vj.
Sacchari albi, in aqua eupatorij diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Iecinoris & lienis obſtructiones, inflationes, & renum duritias ſanant: aquæ inter cutem cauſas omnes diſcutiunt, menſes mouent, &c.

DE TABVLIS CALFACIENTIBVS matricem.

Tabulæ de gemmis.

℞. Spec. Diagemmæ ℥.ß. uel ʒ. vj.
Sacchari albi, in aqua arthemiſiæ diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Malis cordis, uentriculi, cerebri, iecinoris, & uteri frigidis, auxiliantur.

DE TA-

A. DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS PECTVS.

Tabulæ diatragacanthi frigidi.

℞. Spec.Diatragacanthi frigidi ℥.ß. uel ʒ. vj.
Sacchari albi,in aqua uiolarum diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Omnibus pulmonum & thoracis uitijs aridis,maximè tabidis,macie confectis,medentur: inflammatione lateris laborantibus,omnibusq; tuſsibus calidis & ſiccis,&c.

Tabulæ diapenidij,ſine ſpeciebus calidis.

℞. Spec.Diapenidij,ſine ſpeciebus calidis ℥.ß. uel ʒ. vj.
Sacchari albi,in aqua uiolarum diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Valent aduerſus omnem thoracis noxam, tuſsim à calore contractam, uocis iacturam: tabidis deniq; & purulenta excreantibus ſuccurrunt.

DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS COR.

Tabulæ diamargaritonis frigidi.

℞. Spec.Diamarg.frig.℥.ß.
Sacchari albi in aqua roſ.diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Omnem uirium imbecillitatem firmant,
B. cor confortant,&c.

Manus Christi Perlata.

℞. Sacchari clarificati ℔.j.
Aquæ roſarum ℔.ß.
Margaritarum minutiſsimè tritarum ℥.ß.

Saccharum & aqua roſacea coquuntur ſimul,dùm aqua euaneſcat, & ſaccharum iuſtam craſsitiem conſequatur: in fine margaritæ adduntur, atq; ſuper marmor,uel tabulam farina ſtratam,infunditur,& rotulæ formantur. * Medentur deiectis uiribus,ardentibus febribus,& imaginationes falſas abolēt.

DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS HEPAR.

Tabulæ diarrhodon.

℞. Spec.Diarrhodon Abbatis ſine ſpec.calidis ℥.ß. uel ʒ. vj.
Sacchari albi,in aqua endiuiæ diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Valent aduerſus uentriculi calorem,iecoris, lienis, pulmonumq;, contra uiſcerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiſcentem.

Tabulæ triaſantali.

℞. Spec.Triaſantali ℥.ß. uel ʒ. vj.
Sacchari albi,in aqua cichorij diſſoluti ℔.ß.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0689-0

Fiant tabulæ ſecundum artem. * Pollent aduerſus iecoris & uentriculi calorem, mirum in modum: tabidis & regio morbo correptis proſunt. A

DE TABVLIS PVRGANTIBVS BILEM.

Tabulæ ex elect. de ſucco roſarum.

℞. Spec. Electuarij de ſucco roſarum ℥.vj.
Sacchari albi, in aqua endiuiæ diſſoluti ℔.ß. uel ℥.iiij.

Fiant tabulæ quadratæ ponderis drachmarum quatuor. Datur ℥.ß. * Flauam bilem purgant citra moleſtiam.

DE TABVLIS PVRGANTIBVS PITVITAM.

Tabulæ diaturbith.

℞. Spec. Diaturbith maioris ℥.vj.
Sacchari albi in aqua roſ. diſſoluti ℔.ß. uel ℥.iiij.

Fiant tabulæ ſecundũ artem. Datur ℥.ß. * Humores phlegmaticos purgant.

Tabulæ diaphœniconis.

℞. Spec. Diaphœniconis ℥.vj.
Sacchari albi, in aqua roſ. diſſoluti ℥.iiij.

Fiant tabulæ ſecundum artem. Datur ℥.ß. * Febribus compoſitis & diuturnis auxiliantur: bilem enim flauam & pituitam ducunt. Colicis cruciatibus mirificè conferunt. B

DE TABVLIS CALFACIENTIBVS ſtomachum.

Tabulæ confortantes & exiccantes ſtomachum.

℞. Spec. Aromat. roſ. ℨ.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ℨ.j.
Sacchari albi, diſſoluti in aqua menthæ ℨ. iij.

Fiant tabulæ ſecundum artem ponderis ℨ.ij. Rondeletius.

Tabulæ ſulphuratæ, Vu.

℞. Florum Sulphuris ℨ. iij.
Sacchari albi in aqua roſ. diſſoluti ℥.iij.
Olei Fœniculi G.xv. Moſchi G. iij.

Fiant tabulę ſecundum artem. * Paralyſi atq; colicæ paſsioni conferunt.

Tabulæ aliæ confortantes uentriculum.

℞. Spec. Imperialium ℥.ß.
Pinearum electarum, & ſubtiliter inciſarum ℨ.ij.
Spec. Aromat. roſ. ℨ. j. ß.
Sacchari in aqua roſarum diſſoluti ℥. viij.
Olei Cinnamomi G.iij. Moſchi G.ij.

Fiat confectio in morſulis ſecundum artem. Ioannes Crato.

Morſelli

A *Morſelli confortantes.*

℞. Pinearum præparatarum ʒ.iij.
Amygdal dulcium ʒ. ij.ß.
Cinnamomi electi ℈.v.
Cariophyllorum ʒ.ß.
Macis ℈.j.
Phiſticorum uiridium ʒ.j.ß.
Zingiberis albi, inciſi ℈.ij.
Margaritarum pręparatarum ℈.ß.
Foliorum auri n.iiij.
Sacchari albi, in aqua roſ. diſſoluti ℥.vij.
Fiant morſelli quadrati ſecundum artem. Langius.

Confectio pinicata confortans.

℞. Pinearum præparatarum ℥.j.ß.
Phiſticorum uiridium ʒ. vij.ß.
Foliorum auri n.xv.
Margaritarum præparatarum ℈.j.ß.
Sacchari in aqua roſarum diſſoluti ℥.xij.
Fiant tabulæ quadratæ ſecundum artem. Langius.

B *Tabulæ confortantes, aliæ.*

℞. Sacchari albiſsimi, in aqua roſarum diſſoluti ℥. iiij.
Olei Caryophyllorum G. iiij.
Coralli rubri præparati ℈.j.
Moſchi G. ij.
Fiat cōfectio in orbiculis ſecundum artem. Ioan. Crato, Medicus Cęſareus.

DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS ſtomachum.

Tabulæ orificium ſtomachi claudentes, & corroborantes.

℞. Coriandri præparati ℥.j.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Coralli præparati ʒ.j.
Santali albi, Maſtiches ana ℈.j.
Sacchari albi, in aqua roſarum diſſoluti ℥.x.
Conſeruæ roſarum ℥.ß.
Fiat confectio in morſulis ſecundum artem. Crato.

DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS HEPAR.

Tabulæ ad hepatis refrigerationem.

℞. Conſeruę flor. Cichorij, flor. Nenupharis ana ʒ. j.
Spec. Triaſantali, Diatrag. frig. ana ʒ. ij.

Sacchari albi, in aqua endiuiæ diſſoluti ℥. iiij. A
Fiant tabulæ ſecundum artem. Rondeletius.

DE TABVLIS PVRGANTIBVS BILEM.

Orbiculi ex rhabarbaro.

℞. Sacchari albi, in aqua cinnamomi diſſoluti, & ad pfectioné cocti ℥. iiij.
Extracti rhabarbari, in ſucci roſarum drachmis duabus diſſoluti ʒ. j.
Rhabarbari ſubtiliter puluerizati, atq; in aqua cinnamomi humectati ʒ. ij.
Fiant tabulæ ſecundum artem. Ioannes Crato.

Tabulæ ad purgandam bilem aliæ.

℞. Mannæ electæ ℥. iiij.
Succi Roſarum rubrarum ℔. ij.
Conſeruę Bugloſsi, Conſeruę Cyrſij ana ℥. ij.
Diagridij ʒ. vj.
Sacchari albi quantum ſatis eſt ad placentulam formandam: quæ diuidetur in tabellas ſingulas ℥. ß. pendentes. Andernacus.

Tabulæ ad bilem aliæ.

℞. Santali citrini, albi, rubri, Galliæ moſchatæ, Trochiſcorum oxyacanthæ ana ʒ. iij.
Mannæ ℥. iij.
Succi Roſarum rubr. ℔. j. ß. B
Conſeruę Cichorij, Conſeruę Borraginis ana ℥. ij.
Diagridij ℥. j.
Sacchari albi quantum ſufficit.
Fiant tabellæ ſecundum artem, drachmas duas aut tres pendentes, pro robuſtioribus: pro imbecillioribus ʒ. j. dari poteſt. Andernacus.

Aliæ.

℞. Spec. Diamoſchi ʒ. j.
Spec. Diarrhod. Abb. Calami aromat. ana ʒ. j.
Rhabarbari electi ℈. j.
Diagridij ℈. ij. ß.
Sacchari in aqua roſ. diſſoluti ℥. iij. uel ℥. iiij.
Fiant tabulæ. Datur ℥. ß. A' quodam Italo.

DE TABVLIS PVRGANTIBVS PITVITAM.

Tabulæ diacnicu.

℞. Diatragacanthi frigidi ℥. ß.
Carnis Cotoneorum ℥. j.
Zingiberis albi ʒ. ij.
Medullæ ſeminis Cnici ℥. iiij.

Diagridij

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0692-6

A Diagridij ʒ.iij.
Turpeti albi ʒ.vj.
Mannæ, Mellis roſati colati ana ℥.j.
Sacchari optimi ʒ.x.

Parentur tabellæ, pendentes ℥.ß. ſingulæ. Andernacus.

Tabulæ Stibiatæ, Vu.

℞. Stibij ſeu Antimonij præparati ʒ.ij.
Gummi Tragacanthi ʒ.j.
Sacchari albi, in aqua roſ. diſſoluti ℥.iij.
Olei Aniſi G.xv.

Fiant tabulæ ſecundum artem, pendentes ʒ.j. ſingulæ pro robuſtioribus: imbecillioribus uerò ʒ.ß. uel ℈.ij. exhibere ſoleo. * Purgant per uomitum & aluum ualenter.

DE TABVLIS PVRGANTIBVS melancholiam.

℞. Succi Cotoneorum, Mellis opt. deſpumati ana ℔.j.ß.
Caryophyllorum, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Conſeruæ Bugloſsi, Cyrſij, Violarum ana ℥.ij.
B Epithymi, Fol. Senæ ana ℥.ß.
Veratri nigri ʒ.vj.

Ex ſaccharo fingantur tabellæ paruæ, drachmas duas pendentes. Andernacus.

TABVLAE PVRGANTES HVMOres mixtos.

℞. Spec. electuarij Diacnicu ℥.ß.
Spec. elect. Diaturpeti cum rhabarbaro ʒ.vj.
Sacchari ℥.iij.ß.

Redigantur in placentulas, drachmas tres pendentes. Andernacus.

QQ DE TRO-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0693-2

DE TROCHISCIS A

CAPVT XL.

Trochiſci, *Latinis Paſtilli, ſunt uel rotundi, uel quadrati, cum quadam depreſſione, ad ſimilitudinē groſſi lupini. Horum alij*

- Intrin*ſecus aſſumuntur: & uel per*
  - Se: *atq; hi uel*
    - Alte*rāt qualitate*
      - Prima. *Sic*
        - Calidi: *ut*
          - Trochiſci ligni aloes.
          - Trochiſci de croco.
          - Crocomagma Damocratis.
          - Paſtillus calefaciens, *&c.*
        - Frigidi: *ut*
          - Trochiſci de ſpodio.
          - Diaſantalon.
          - Trochiſci de caphura, *&c.*
      - Secunda. *Vide in ſequent. ſignum* A.
    - Purgāt
      - Bilem: *ut*
        - Trochiſci de rhabarbaro.
        - Paſtillus purgans bilem, *&c.* B
      - Pituitā: *ut*
        - Trochiſci de agarico.
        - Agaricus trochiſcatus.
        - Trochiſci Alhandal.
        - Trochiſci hamech, *&c.*
      - Humores *mixtos: ut* — Trochiſci de uiolis magiſt.
  - Compoſi*tiones alterū medicamentorum: ut*
    - Troch. de uipera.
    - Troch. de ſcilla.
    - Troch. ramich.
    - Troch. hedichroi.
    - Troch. galliæ moſchatæ.
    - Troch. diarrhod. Nicolai.
    - Troch. diani, *ſiue* de uiolis, *&c.*
- Extrinſecus *applicantur: ut*
  - Paſtillus Andronius.
  - Trochiſci de minio.
  - Paſtilli Polyidæ.
  - Paſtilli Muſæ, *&c.*

A

B

- **A. Alterātes** *qualitate ſecunda, aut*
  - **Aſtringunt**
    - Trochiſci de terra ſigillata.
    - Trochiſci de charabe.
    - Trochiſci de berberis.
    - Trochiſci de ſpodio.
    - Trochiſci ad fluxum.
    - Trochiſci de corallo, *&c.*
  - **Emolliunt:** *ut* — Trochiſci de cappare, *&c.*
  - **Aperiunt:** *ut*
    - Trochiſci hepatici.
    - Trochiſci ex amygd. amaris.
    - Trochiſci de abſynthio.
    - Trochiſci de roſis.
    - Trochiſci de lacca.
    - Trochiſci de alkekengi.
    - Trochiſci de eupatorio.
    - Trochiſci aliptæ moſchatæ.
    - Trochiſci de myrrha.
    - Trochiſci de rhabarbaro.
    - Trochiſci aniſi, *&c.*
  - **Abſtergunt:** *ut* — Trochiſci cyphi.
  - **Venena fugant:** *ut*
    - Paſtilli ad aerem peſtilentem.
    - Paſtilli in frigido peſtilentiæ tempore.
  - **Dolorem** *ſedant: ut*
    - Trochiſci diarrhodon Meſ.
    - Trochiſci diaſpermaton.
    - Trochiſci de caphura, *&c.*

DE TROCHISCIS CALIDIS.

A

Trochiſci ligni aloës.

℞. Ligni aloes, Roſarum rub. ana ʒ.ij.
Maſtiches, Cinnamomi, Caryophyllorum, Nardi Indicæ, Macis, Nucis moſchatæ, Cubebarum, Cardamomi minoris, maioris, Paſtinacæ, Galliæ, Corticis Citri ana ʒ.j.ß.
Moſchi, Ambræ ana ℈.ß.
Mellis paſſulati quantum ſufficit.
Formentur trochiſci. Siccentur in umbra, & ſeruentur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annum unum. * Ventriculum, cor, hepar imbecilla roborant: ob id ualent ad oris fœtorem, pulſum cordis, & ſyncopen, & hydropen. Meſues.

Trochiſci de croco.

℞. Croci ʒ.iij.
Roſarum rubrarum, Ammi, Myrrhæ ana ʒ.j.ß.
Ligni aloes ℈.ij.
Aquæ roſaceæ quantum ſufficit.
Fiant trochiſci. Nicolaus.

Crocomagma Damocratis.

B

℞. Croci ʒ.c.
Myrrhæ Roſarum rub. ana ʒ.l.
Amyli, Gummi Arabici ana ʒ.xxx.
Vini quantum ſufficit. Fiant trochiſci. Galenus.

Paſtillus calefaciens, ad uitia uentris ex frigore.

℞. Abſinthij, Sem. Apij, Aniſi, Cinnamomi, Caſiæ odoratæ ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Spicæ Indicę, Caſtorei ana ʒ.j.
Piperis longi, Lachrymæ papaueris, Croci ana ℈.ij.
Succi Fœniculi quantum ſufficit.
Fiant trochiſci. Andernacus.

DE TROCHISCIS FRIGIDIS.

Trochiſci de ſpodio.

℞. Roſarum rubrarum ℥.j.ß.
Spodij ʒ.x. Sem. Acetoſæ ʒ.vj.
Sem. Portulacæ, Coriandri pręparati, Sumach ana ʒ.ij.ß.
Amyli uſti, Balauſtiorum, Berberis ana ʒ.ij.
Gummi Arabici aſſati ʒ.j.ß. Agreſtæ quantum ſufficit.
Fiant trochiſci. Seruantur in annum. * In febribus bilioſis cum alui fluore efficaces ſunt: inflammationem uentriculi & hepatis, & ſitim continuam ſedant. Meſues.

Trochiſci

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0696-0

A *Trochiſci ſantalorum.*

℞. Trium Santalorum ana ʒ.viij.

Spodij, Sem. Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, Portulacæ, Boli Armeni ana ʒ.iiij.

Roſarum ʒ.vj. Aquæ Portulacæ quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Seruantur in annum. * Ad febrem ardentem, uentriculi & hepatis intemperiem calidam, & ſitim dantur lacte acido, aut omphacio, aut ſucco acido citri, aut ſucco ribes. Meſues.

Trochiſci ſantalorum alij.

℞. Santalorum citrinorum ʒ.ij.

Gummi Arabici, Sem. Citrulli ana ʒ.j.

Sem. Lactucæ, Sem. Portulacæ, Tragacanthi, Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.

Fac trochiſcos: utere, ut prius. Meſues.

Trochiſci de caphura.

℞. Fol. Roſ. rub. ℥.ß.

Spodij ʒ.ij.

Santali citrini ʒ.ij.ß.

Croci ʒ.j.

Glycyrrhizæ ʒ.ij.

B Sem. Citrulli, Melonis, Cucumeris, Cucurbitæ: Tragacanthę, Gummi Arabici, Nardi Indicæ ana ʒ.j.

Ligni aloes, Cardamomi maioris, Amyli, Caphuræ ana ℈.ij.

Sacchari albi, Mannæ ana ʒ.iij.

Mucilaginis ſem. Pſyllij, cum aqua roſ. extractæ q. ſ.

Formentur trochiſci. Durant annum. * Ad febres ardentes, bilis & ſanguinis feruorem, uentriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his ſitim inexpletam, icterum quoq;, ac phthiſim & hecticam conferunt. Meſues.

DE TROCHISCIS ASTRINGENTIBVS.

Trochiſci de terra ſigillata.

℞. Sanguinis draconis, Gummi Arabici aſſati, Trochiſcorum Ramich, Roſarum rubrarum, Spodij, Sem. Roſarum, Amyli aſſati, Acaciæ, Lapidis hæmatitis, Hypociſtidis, Balauſtiorum, Boli Armeni, Terrę ſigillatę, Coralli rubri, Charabæ ana ʒ.ij.

Margaritarum, Tragacanthæ, Sem. Papaueris nigri ana ʒ.j.ß.

Sem. Portulacæ, Cornu cerui uſti, Thuris, Gallarum, Croci ana ʒ.ij.

Aquæ plantag. quantum ſufficit.

Qui uolet cum opio, addat Opij ʒ.ij.

Formentur trochiſci. Seruantur in charta, ceræ liquatæ intincta, ad annos duos. * Sunt admodum efficaces ad ſputum ſanguinis cum aqua plantaginis

ginis poti: ad fluorem uerò ſanguinis è naribus, fronti illiti: ad mẽſes immodicos, utero iniecti, uel pubi illiti: ad mictum ſanguinis, in ueſicam iniecti: & ad alias hæmorrhagias, parti ſanguine fluenti impoſiti. Meſues. A

Trochiſci de charabe.

℞. Charabæ ʒ. ix.

Cornu cerui uſti, Gummi Arabici aſſati, Coralli rubri uſti, Tragacanthæ, Acaciæ, Hypociſtidis, Balauſtiorum, Maſtiches, Laccæ, Papaueris nigri aſſati ana ʒ. iij.

Thuris, Croci, Opij ana ʒ. ij. G. xv.

Mucilaginis Pſyllij quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Seruantur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annos duos. * Vtiles ſunt ad conſtringendum ſanguinem undecunq; fluentem, menſtrua, ſputum, fluxum ſanguineum, & hæmorrhoidalem: & conſolidant ulcera pectoris & pulmonis. Meſues.

Trochiſci de berberis.

℞. Berberis ʒ. *ij*.

Spodij, Ligni aloes, Seminis Acetoſæ, Maſtiches, Galliæ moſchatæ, Nardi Indicæ ana ʒ. j.

Gummi Arabici ʒ. iij.

Roſarum rubrarum ʒ. v. B

Aquę roſarum quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Siccantur in umbra. Seruantur in papyro mundo, ceræ liquatæ intincto, per annum. * Valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem. Meſues.

Trochiſci ad fluxum.

℞. Balauſtiorum, Cort. glãdium, aceto maceratorum & toſtorum, Rhois, Baccarum Myrti, Hypociſtidos ana ʒ. ij.

Cymini Carmani, Gallarum aceto maceratarum & toſtarum, Capitũ Granatorũ, Fructus Tamaricis, Macis, Xyloaloes, Galliæ aromaticæ, Maſtiches, Spicæ Indicæ ana ʒ. j.

Sem. Oxalidis, Gũmi, Boli Armeni, Sem. Vuæ, Paſſerũ toſtorũ ana ʒ. j. *ß*.

Sem. Coriandri, aceto macerati & toſti ʒ. ij.

Vini Pontici quantum ſufficit.

Formentur trochiſci ponderis ʒ. j. quorum unus datur cum ſyrupo cydoniorum, uel aliquo ſucco ſtiptico. Meſues.

Trochiſci alij ad idem cum exulceratione inteſtinorum.

℞. Spodij ʒ. v*ij*.

Semin. Roſarum, Balauſtij, Roſarum, Acaciæ, Sanguinis draconis ana ʒ. ij. *ß*.

Sem.

A Sem. Acetoſæ ʒ.j.ß.

Oxycanthæ, Carnis Rhu, Semin. Plantaginis, Sem. Portulaci aſſati ana ʒ.j. G.x.

Gummi aſſati ʒ.j.

Fiant trochiſci ponderis ʒ.ß. * Dantur cum decocto hordei excorticati. Meſues.

Trochiſci de corallo.

℞. Coralli rubri, Cinnamomi, Myrrhę, Amomi, Se. Papaueris albi ana ℥.ß.

Schœnanthi, Croci ana ʒ.ij.

Calami aromatici, Xylobalſami, Caſiæ, Folij, Maſtiches, Phu, Polij montani, Aſari, Pedis columbini ana ʒ.j.

Vini quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. * Sanguinolenta excreantibus, dyſentericis, cœliacis, cibum faſtidientibus mirè ſubueniunt. Nicolaus.

Diacorallu Galeni.

℞. Coralli rubri, Terræ Samiæ ana ℥.j.

Balauſtiorum, Amyli, Terræ Lemniæ ana ℥.ß.

Sem. Hyoſciami, Opij, Hypociſtidis ana ʒ.ij.

Succi Plantaginis quantum ſufficit.

B Formentur trochiſci. Siccantur in umbra, & ſeruantur in charta munda, cerę liquatæ intincta ad annos duos. * Ad eadem efficax. Galenus.

DE TROCHISCIS EMOLLIENTIBUS.

Trochiſci de capparibus.

℞. Cort. rad. Capparis, Sem. Agni ana ʒ.vj.

Sem. Nigellæ, Calamenthi, Succi Eupatorij, Acori, Amygdal. amar. Foliorum Rutæ, Ariſtolochiæ rotundæ, Sem. Naſturtij, Ammoniaci ana ʒ.ij.

Cyperi, Ceterach ana ʒ.j.

Ammoniacum diſſoluito, & reliqua triturato: deinde fiant trochiſci. Seruantur in annum, in charta munda, ceræ liquatæ intincta. * Ad ſplenis duritiē & flatus eius diſsipandos ualent. Meſues.

DE TROCHISCIS APERIENTIBUS.

Trochiſci hepatici, Aſclepiadis.

℞. Aniſi, Sem. Apij, Aſari, Amygdalarum, Abſinthij ana ℥.ß.

Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Formētur trochiſci. * Hepaticos iuuāt: habent enim uim hepar expurgandi per

per urinas: dantur cum uino, febrientibus cum aqua. Galenus. A

Paſtilli ex amygdalis amaris.

℞. Aniſi, Apij, Aſari, Comarum Abſinthij, Amygdal. amararum ana ʒ. ij.
Aquæ quantum ſufficit.

Formentur paſtilli. * Idem præſtant. Dantur febri carentibus ex mulſo, febrientibus cum hydromelite. Paulus.

Trochiſci de abſinthio.

℞. Roſarum, Abſinthij, Aniſi ana ʒ. ij.
Rhabarbari, Succi Eupatorij, Aſari, Sem. Apij, Amygd. amararum, Nardi Indicæ, Maſtiches, Folij ana ʒ. j.
Succi Endiuiæ quantum ſufficit.

Formentur trochiſci, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ſeruandi per annum. * Obſtructiones uentriculi & hepatis, & ab his dolorem & febres antiquas tollunt, dictas partes, reliquasq; nutritorias roborant, ac appetentiam excitant. Meſues.

Trochiſci de roſis, Rhaſis.

℞. Roſarum rubrarum ℥. ß.
Ligni aloes ʒ. ij.
Maſtiches ʒ. j. ß.
Abſinthij, Cinnamomi, Nardi Indicæ, Caſiæ, Schœnanthi ana ʒ. j. B
Vini antiqui, & decoctionis quinque radicum q. ſ.

Formentur trochiſci. Durant annum unum. * Sunt efficaces ad multos affectus, præſertim ad uentriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè, quibus forma corrumpitur. Meſues.

Trochiſci de lacca.

℞. Laccæ, Succi Glycyrrhizæ, Succi Eupatorij, Abſinthij, Berberis, Rhabarbari, Ariſtolochiæ longę, Coſti, Aſari, Amygd. amararum, Rubiæ, Semin. Apij, Sem. Aniſi, Schœnanthi ana ʒ. j.
Vini quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Siccátur in umbra, & reponuntur in charta munda, ceræ liquatæ intincta. Durant annum unum. * Valent ad obſtructiones hepatis & lienis, & inde natas febres uarias antiquas, & aſcitem per urinas mouent. Meſues.

Trochiſci de alkekengi.

℞. Fructus Alkekengi ʒ. iij.
Sem. Citrulli, Cucumeris, Cucurbitæ ana ʒ. iij. ß.
Boli Armenici, Gummi Arabici, Thuris, Sanguinis draconis, Sem. Papaueris albi, Amygdal. amararum, Succi Glycyrrhizæ, Tragacáthæ, Amyli,

A Pinearum mundat. ana ʒ.vj.

Sem. Apij, Carabæ, Terræ ſigillatæ, Hyoſciami, Opij ana ʒ.ij.

Iulepi uiolati quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Durant annos duos. * Valent ad renum & ueſicę ulcera, & natam inde dyſuriam. Meſues.

Trochiſci de eupatorio.

℞. Mannæ electæ, Succi Eupatorij ana ℥.j.

Roſarum rub. ℥.ß.

Nardi Indicæ ʒ.iij.

Spodij ʒ.iij.ß.

Rhabarbari electi, Aſari, Aniſi ana ʒ.ij.

Succi Eupatorij quantum ſufficit.

Fiant trochiſci. * Obſtructionem & tumorem præter naturam hepatis & lienis ſanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, icterum, ac incipientem hydropem. Meſues.

Trochiſci aliptæ moſchatæ.

℞. Ladani ℥.iij.

Styracis ℥.j.ß.

Styracis rubræ ℥.j.

B Ligni aloes ʒ.ij.

Ambræ ʒ.j.

Camphoræ ℈.j.ß.

Moſchi ℈.ß.

Aquæ roſ. quantum ſufficit.

Formentur trochiſci ſecundum artem. * Valent pueris laborantibus aſthmate, & ijs qui anguſto ſunt thorace, nec lac hauſtum retinent, præſtatq́; uſum optimi & odoriferi ſuffitus.

Trochiſci de myrrha.

℞. Myrrhæ ʒ.iij.

Lupinorum ʒ.v.

Foliorum Rutæ, Mentaſtri, Pulegij, Cumini, Rubiæ, Aſæ fœtidæ, Sagapeni, Opopanacis ana ʒ.ij.

Diſſoluentur gummi in aceto, formanturque trochiſci cum ſucco abſinthij. Siccantur in umbra, & in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ſeruantur annum. * Prouocant menſtrua, & ſedant dolores, qui ex retentis menſtruis proueniunt. Rhaſis.

Trochiſci de aniſo.

℞. Aniſi, Succi Eupatorij ana ʒ.ij.

Sem. Anethi, Nardi Indicæ, Maſtiches, Folij, Fol. Abſinthij, Aſari, Apij,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0701-2
DFG

Amygdalarum amararum ana ʒ.ß. A
Aloes ʒ.ij.
Syrupi Abſinthij quantum ſufficit.
Formantur trochiſci. Siccantur in umbra. Reponuntur in charta munda, ceræ liquatę intincta: & ſeruantur annum unum. * Obſtructiones hepatis, & alios eius morbos, & inde natas febres antiquas ſanant. Meſues.

Trochiſci ex aniſo alij, ex decem ſimplicibus.

℞. Aniſi, Succi Eupatorij ana ℥.ß.
Maſtiches, Spicæ Indicæ, Apij Abſinthij Rom. Aſari, Folij ana ʒ.j.
Amygdalarum amararum ℥.j.ß.
Aloes bonæ ʒ.ij.
Decocti Abſinthij quantum ſufficit.
Formetur trochiſci. * Hepatis uitia, & inde natas febres antiquas, & quartanas, & formam corrumpentes ſanare ſunt à ueteribus probati. Meſues.

DE TROCHISCIS ABSTERGENTIBVS.

Trochiſci Cyphi.

℞. Pulpæ paſſularum, Terebinthinæ coctæ ana ℥.iij.
Myrrhæ, Schœnanthi ana ℥.j.ß.
Calami aromatici ʒ.ix. B
Cinnamomi ℥.ß.
Vnguis odorati, Nardi Indicæ, Caſiæ, Cyperi, Baccarũ Iuniperi ana ʒ.iij.
Aſpalathi ʒ.ij.ß.
Croci ʒ.j.
Mellis quantum ſufficit.
Vini modicum.
Formentur trochiſci. * Valent ad pulmonum, iecoris, aliarumq; internarum partium exulcerationes. Damocrates.

DE TROCHISCIS VENENA FVgantibus.

Paſtilli ad peſtilentem aerem in æſtate.

℞. Roſarum rubrarum, Florum Violarum, Flor. Nymphex ana ʒ.j.
Corticis Citri, Sem. Citri ana ʒ.ß.
Coriandri, Santali rubri, Spec. Diarrhodon ana ℈.ij.
Boli Armeni ʒ.j.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua roſ. extractæ q. ſ.
Formentur paſtilli. Andernacus.

Paſtilli in frigido peſtilentiæ tempore idonei.

℞. Spec. Aromat. roſ. item Diamarg. calidi ana ʒ.ij.

Boli

A Boli Armeni ʒ.j.ß.
Mucilaginis Tragacanthæ, cum aqua roſarum extractæ q.ſ.
Formentur paſtilli. Andernacus.

DE TROCHISCIS DOLOREM ſedantibus.

Trochiſci diarrhodon Meſuæ.

℞. Roſarum rubrarum ʒ.ix.
Ligni aloes, Nardi Indicæ ana ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ʒ.iiij.ß.
Spodij ʒ.j.ß.
Maſtiches ʒ.ij.
Croci ℈.ij.ß.
Vini albi quantum ſufficit.

Fiant trochiſci. * Efficaciſsimi ad febres pituitoſas, antiquatas, alijs implexas, uentriculi dolorem leniendum, & humores ipſi adhærentes detergendos.

Trochiſci diaſpermaton.

℞. Sem. Apij, Ammi ana ℥.j.
B Aniſi, Fœniculi ana ℥.ß.
Opij, Caſiæ ana ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Durant annos duos. * Dantur ex paſſo, aut aqua: ſedant dolorem, ad omnes internos affectus, & pleuritidas utiles ſunt, & ſanguinem reiectantibus. Galenus.

DE TROCHISCIS PVRGANtibus bilem.

Trochiſci de rhabarbaro.

℞. Rhabarbari boni ʒ.x.
Succi Eupatorij, Amygdal. amararum ana ʒ.ß.
Roſarum, Nardi Indicæ, Aniſi, Rubiæ, Semin. Apij, Abſinthij, Aſari ana ʒ.j.
Aquæ Cuſcuthæ quantum ſufficit.

Fiant trochiſci, ponderis drachmæ unius cum dimidia. Siccantur in umbra, & ſeruantur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, per annum. * Valent ad hepatis obſtructionem, dolorem, tumores præter naturam, affectus inueteratos eiuſdem. Meſues.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0703-3 DFG

Paſtillus purgans bilem. A

℞. Maſtiches, Nucis pineæ, Vuarum paſſarum, detractis acinis ana G. v.
Cumini G. vij.
Diagridij ℈.j.
Mellis quantum ſufficit.

Formentur paſtilli, qui una uice aſſumi poſſunt. Andernacus.

DE TROCHISCIS PITVITAM purgantibus.

Trochiſci de agarico.

℞. Agarici ℥.iij.
Salis gemmæ ℥.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Oxymelitis quantum ſufficit.

Agaricum lima confringendum, & formandi trochiſci. * Purgant ex cerebro & capite phlegma craſſum cum cholera mixtum: & præcipuè educũt ex pectore craſſos humores, putridos & uiſcoſos. Meſues.

Agaricus trochiſcatus.

℞. Agarici electi ℥.iiij.
Vini, in quo maceratum ſit zingiber, quantum ſufficit. B

Agaricum limandum eſt, & formandi trochiſci. Additur inſuper gummi, aut tragacantha: & poteſt inijci in omnes compoſitiones, in quas agaricum ingreditur: uires enim habet agarici, & tutius agit, minoreque uentriculi noxa. Meſues.

Trochiſci Alhandal.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.x.

Minutim inciſa fricentur cum Olei Roſati ℥.j.
Tragacanthi, Gummi Arabici, Bdellij ana ʒ.vj.

Macerentur quatriduum in aqua roſacea, his colatis & expreſsis, partem unam cum colocynthide permiſcebis, & fiat maſſa. quę ſiccata in ſole, rurſum teretur, atque addetur altera pars colaturæ, & formabuntur trochiſci: qui inijci poſſunt in omnes compoſitiones, quę colocynthidem recipiũt, & ipſa colocynthide ſalubriores ſunt. Meſues.

Trochiſci Hamech.

℞. Violarum humidi & ſicci mediarum aur. xij.
Turbith gummoſi aur. vj.
Succi Glycyrrhizæ aur. iij.
Mannę ʒ.iij. * Sedant inflammationem, uentrem leniunt, thoracẽ purgant. Dantur aur. ij. cum ſaccharo, aut pulpæ caſsiæ fiſtulæ. Meſues.

DE TRO-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0704-9 DFG

A

DE TROCHISCIS PVRGANTIBVS humores mixtos.

Trochiſci de uiolis, magiſtrales.

℞. Violarum nigrarum ℥.vj.
Turbith ℥.iij.
Succi Glycyrrhizę, Mannæ, Diagridij ana ℥.ij.
Formentur trochiſci. * Aquas, pituitam craſſam & bilem purgant, flatusq́; diſsipant.

DE TROCHISCIS, COMPOSITIONES ALIOrum medicamentorum ingredientibus.

Trochiſci de uipera.

℞. Viperas n.xx.
Sumendæ ſunt autem, non quæ quouis tempore captę ſunt, ſed à medio potiſsimùm Aprile, in finem uſq; Maij, aut paulo tardius, locisq́; procul à mare diſsitis. Eligendæ ſunt fœminæ, quæq́; colore ſubflauo ſint, non prægnantes: quę caput latius habeant, & depreſſum: collũ longius, graciliusq́; quàm mares: uentre uaſtiores: cauda minore, quę non inuoluta eſt, ſed potius contorta & diſtenſa: inceſſu quieti proximo, quæ tamen poſtremas partes in inceſſu magis moueant: aſpectu ferino & inuerecundo, oculis ſubrubentibus, & recens capitæ. Capita primùm & caudas amputabis, quatuor digitorum
B longitudine utrinq;: his amputatis, conſiderandum eſt, ſi motum quendam in ipſis reſiduum cònſpicies, ſanguinemq́; multum fundent: nã hæ ceu præſtantiſsimæ ſumendę ſunt. deinde pelle detracta, interanea cum adipe abijcienda erunt: reliquum corpus in ollam nouam bene coctam immittendum, & coquendum in aqua fontana, additis anethi comis, & ſub finem pauxillo ſalis, (ignis autem eſto è carbonibus accenſis, aut ſarmentis uitium) donec carnes à ſpinis ſeparentur. Cum coctæ fuerint, ollam ab igne depones, & carnes diligenter à ſpinis exemptas, per ſe contundes, nulla iuſculi addita parte: & addito puluere panis biſcocti maximè puri, quantum paſtillis formandis ſufficiat, quæ erit ſecundum Galenum tertia aut quarta pars, admiſceto. Formabis in paſtillos ponderis duarum drachmarum, & ſiccabis in ſuperiori ædium parte, in cella ad meridiẽ conuerſa, à puluere diligenter mundata. Sæpe autem conuertendi ſunt, per quindecim dies, aut eo amplius, donec probè exiccati fuerint: deinde in pyxidem uitream, aut figulinam uitratam bene obturatam reponendi. Annum unum integri perſeuerant: quanquam longè melius ſit, haud multo pòſt quàm ipſos confeceris, theriacam conficere. Qui autem diutius conſeruare uolet, ſubinde abſtergendi ſunt à puluiſculo quodam, qui illis obnaſci conſueuit: qui ſi diutius inhæreat, paſtillos perforabit. Hoc itaq; modo conſeruari poſſunt integri ad tertium annum. Galenus.

Trochiſci de ſcilla.

A

Scillam initio Iulij collectam, mediæ magnitudinis, plenam, candidã, cortice primo detracto, & parte duriore cui radiculæ adhærent, abiecta, farina ſubacta inuolues, & eouſq; in clibano coques, donec farina probè ſiccata ſit: & ea perforata, ſtylo ligneo tentabis, num ſcilla undiq; tenera ſit. Ea exempta, partem interiorem diligenter teres: cui admiſcebis farinæ erui tenuiſsimè cribratę uncias octo ad ſingulas libras, & formabis in trochiſcos ponderis duarum drachmarum, & ſiccabis in ſuperiore parte ædium, in cella probè mundata, meridiem ſpectante, ſæpius obuertendo, donec probè ſiccati ſint, deinde repones: ut ſuprà dictum eſt de paſtillis uiperinis. Galenus.

Trochiſci ramich.

℞. Succi Acetoſæ ℥.xvj.
Roſarum ℥.j.
Baccarum Myrti ℥.ij.
Boli pauxillum. Colentur, & colaturæ adiunge,
Gallarum tritarum ℥.iij.
Coque aliquantulum. Cola: & adde inſuper ſubſequentia bene triturata:
Roſarum ℥.j.
Santali Citrini ʒ.x.

B

Gummi Arabici ℥.j.ß.
Sumach, Spodij ana ℥.j.
Omphacij ſeu agreſtæ ʒ.vij.
Baccarum Myrti tritarum ℥.iiij.
Ligni aloes, Caryophyllorum, Macis, Nucis moſchatæ ana ʒ.iiij.

Miſce omnia, & ſiccentur in ſcutella figulina, & tere minutim, & fiant trochiſci cum ʒ.j.ß. de caphura & aqua roſacea q. ſ. Succi acetoſæ loco ſumi poteſt uinum è codonijs acerbis: ſunt qui aromatizent Gran. xviij moſchi. Siccantur in umbra, & reponuntur in charta munda, ceræliquatæ intincta. Durant in annum. * Ventriculum, cor, hepar imbellica firmant, & lubrica uiſcera ac inteſtina, cholerã morbum ſiſtunt, acrimoniam obtundũt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent, os quam naribus, ſanguine cohibent: os quam naribus ſanguine fluentibus flando impelluntur, alijs medicament s miſcentur. Meſues.

Trochiſci hedicroi, Andromachi.

℞. Mari, Aſari, Maioranæ, Aſpalathi ana ʒ.ij.
Schœnanthi, Calami odorati, Phu, Xylobalſami, Opobalſami, Cinnamomi, Coſti ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Folij, Nardi Indicæ, Croci, Caſiæ ana ʒ.vj.
Amomi ʒ.xij.

Maſtiches

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0706-1

A Maſtiches ʒ.j.
Vini quantum ſufficit.

Fiant trochiſci, inunctis prius manibus opobalſamo: deinde ſiccantur, & in charta ceræ liquatæ intincta ſeruantur in annum. Ex Galeno.

Trochiſci galliæ moſchatæ.

℞. Ligni aloes ʒ.v.
Ambræ ʒ.iij.
Moſchi ʒ.j.
Mucilaginis Tragacanthæ, cum aqua roſ. extractæ q.ſ.

Fiant trochiſci parui. * Cerebrum, corq́; roborant: oris, atq; adeò corporis totius odorem commendant: compoſitionibus alijs miſcentur. Meſues.

Trochiſci diarrhodon, Nicolai.

℞. Roſarum recentium ℥.ß.
Spodij ʒ.ij.
Santali rubri ʒ.j.ß. G.vij.
Santali albi ʒ.j. G.xij.
Croci ℈.ij. G.vij.
Caphuræ G.xij.

Fiunt in hunc modum. Roſas recentes in mortario contundes lapideo, ſine
B intermiſsione, & reliqua in puluerē redacta addes, ac cum aqua roſacea q.ſ. formabis: ſub finem caphurā addito, ſicca in umbra, & ſerua. * Hæc compoſitio adminiſtratur in magnis compoſitionibus Nicolai.

Trochiſci diani.

℞. Violarum albarum uiridium ʒ.v.
Amyli ʒ.iij.
Papaueris albi ʒ.ij. ℈.j.
Sem. Plantag. ʒ.j.
Rhabarbari ℈.j.
Opobalſami ℈.j.
Aquæ Roſ. quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Non præparantur, niſi quando ingrediuntur compoſitiones magnas. Nicolaus.

DE TROCHISCIS EXTRINSECVS applicandis.

Paſtillus Andronius.

℞. Florum Mali punici ʒ.x.
Gallæ omphacitidis ʒ.viij.
Myrrhæ, Ariſtolochiæ ana ℥.ß.
Calcanthi, Aluminis ſciſsilis, Miſij ana ʒ.ij.
Sapæ quantum ſufficit,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0707-6

Formentur trochiſci. * Faciunt ad recentia uulnera & uetera: curant fiſtulas, aures ſuppurantes, oſſa corrupta: reprimunt omnem carnis excreſcentiam: ualent ad phagedœnas & condylomata. Andromachus. A

Trochiſci de minio.

℞. Medullæ panis non cocti, bene fermentati ℥. ß.
Sublimati electi ʒ. j.
Minij ʒ. ß.
Aquæ Roſ. quantum ſufficit.

Formentur trochiſci, qui in clibano tepente reſiccati ſeruentur. * Omnes carnis prauas excreſcentias liquat, ſordida ulcera expurgat, calloſa emollit, ac fiſtulas mirabiliter ſanat. Ioannes de Vigo.

Paſtilli Polyidæ.

℞. Florum Mali punici ʒ. xij.
Aluminis ſciſsilis ʒ. iij.
Thuris, Myrrhę ana ℥. ß.
Calcanthi ʒ. ij.
Fellis taurini ʒ. vj.
Aloes ʒ. viij.
Vini auſteri quantum ſufficit.

Formentur paſtilli. * Ad nomas, & eadē ferè, quę Andronij. Andromachus. B

Trochiſci Muſæ.

℞. Aluminis ſciſsilis, Aloes, Myrrhæ, Calcanthi ana ʒ. vj.
Croci, Crocomagmatis ana ʒ. iij.
Florum Malorum granatorum domeſticorum ʒ. iiij.
Vini odorati, Mellis ana quantum ſufficit.

Formentur paſtilli. * Paſtillus multiplicis uſus, pus educens, & relaxans.

DE COL-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0708-2
DFG

DE COLLYRIIS, SIVE SIEF. CAPVT XLI.

B **Collyria** *ſunt medicamenta oculis dicata. horum arida, Sief à Barbaris dicta, trochiſcorum forma parantur. Porrò collyriorum alia*

- Abſtergunt: *ut*
  - Trypherum Galeni.
  - Sief de thure.
  - Collyrium nardinum.
  - Dia œnu.
  - Diahæmatites.
  - Diamyrrha.
  - Sief è cornu ceruino.
  - Libianum.
  - Sief de plumbo, *&c.*
- Excreſcentias *auſerunt: ut*
  - Viride Anthæi.
  - Sief aliud uiride.
  - Sief rubrum Meſuæ.
  - Sief rubrum Galeni, *&c.*
- Dolorem *mitigant: ut*
  - Sief album.
  - Cygnus Galeni.
  - Diarrhodon Nilei.
  - Sief de roſis.
  - Sief luteum.

DE COLLYRIIS ABSTERGENTIBVS.

Trypherum Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xvj. Ceruſſæ ʒ. viij.
Amyli, Gummi, Tragacanthæ ana ℥.ß.
Opij ʒ. ij. Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0709-0

Fiat collyrium. * Ad epiphoras,& affectiones oculorum. Vide ſequens. A

Aliud, Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xvj.
Amyli,Thuris ana ʒ.viij.
Ceruſſæ ʒ.xlviij.
Opij ʒ.vj.
Gummi ʒ.xvj.
Aquę pluuię quantum ſufficit.

Fiat collyrium. Siccatur,& ſeruatur per annos duos,in charta, ceræ liquatæ intincta. * Ad inuſtiones oculorum, puſtulas, chemoſeis, maximè in his, qui nullam mordacitatem perferre poſſunt.

Collyrium, ſeu Sief de thure.

℞. Cadmię,Pompholigis,Thuris ana ʒ.x.
Ceruſſæ ʒ.xl.
Opij,Gummi ana ʒ.vj.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Fiat collyrium. Siccatur & ſeruatur. * Ad fluxiones oculorũ & chemoſeis.

Aliud, Meſuæ.

℞. Thuris ʒ.x.
Ammoniaci, Sarcocollæ ana ʒ.v. B
Croci ʒ.ij.
Mucilaginis fœnigræci quantum ſufficit.

Fiat collyrium. Siccatur & ſeruatur annos duos. * Vlcera oculorum ducit ad maturitatem.

Collyrium nardinum.

℞. Cadmię, Croci, Gummi ana ʒ.xij.
Æris uſti ʒ.v
Stibij,id eſt, Antimonij, Acaciæ ana ʒ.x.
Nardi Indicæ ℥.ß.
Opij Myrrhæ ana ʒ.v.
Vini quantum ſufficit.

Fiat collyrium. Durat in annos duos. * Ad doloris uexationes, fluxum tenuem & multum, puſtulas & aſpretudines oculorum.

Dia œnu.

℞. Cadmiæ, Lap. Hæmatitis, Aluminis ſciſsilis ana ʒ.x.
Æris uſti ʒ.vij.ß.
Chalcitidis ʒ.viij.
Sem. papaueris ʒ.v.

Maceretur ſemen papaueris in aqua pluuiæ quantum ſufficit. Exprimatur, & reliquis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0710-2
DFG

A &reliquis tritis fiat collyrium, cum uini auſteri quantum ſufficit. * Ad claritatem & cicatrices oculorum.

Diahæmatites.

℞. Æris uſti & loti ʒ.xxiiij.
Lapidis Hæmatitis ʒ.j.
Croci, Opij ana ʒ.iiij.
Gummi ʒ.xij.
Aceti quantum ſufficit.

Fiat collyrium. * Aſpretudinibus commodum: facit ad ueteres affectiones, ad fiſcoſa, & ad omnem extuberantiam oculorum.

Diamyrrha.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xxviij.
Lapidis Hęmatitis uſti & loti ʒ.xxv.
Spodij ʒ.xxiiij.
Myrrhæ ℥.vj.
Croci ℥.ß.
Opij ℥.j.
Piperis albi G.n.xxx.
Gummi ʒ.vj.
Vini quantum ſufficit.

B Fiat collyrium. * Accommodatum eſt ad ueteres affectiones oculorum: facit & ad rhœadas & ægylopas.

Sief è cornu ceruino.

℞. Cornu cerui uſti & loti, Thuris, Plumbi uſti & loti ana ℥.ß.
Squamæ æris lotæ ʒ.ij.
Opij ʒ.j.
Gummi ℥.ß.
Aquę pluuiæ quantum ſufficit.

Fiat collyrium. Siccatur, & ſeruatur ad annos duos. * Facit ad ulcera & puſtulas oculorum: cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Plumbi uſti & loti, Cornu cerui uſti & loti ana ʒ.xvj.
Thuris, Acaciæ, Spodij ana ʒ.viij.
Amyli ℥.ß.
Opij, Squamæ æris ana ʒ.ij.
Croci ʒ.viij.
Myrrhæ ʒ.iiij.
Tragacanthæ ʒ.j.
Gummi, Sem. Hyoſcyami ana ʒ.viij.

Mucilaginis ſem. Hyoſcyami quantum ſufficit. A

Fiat collyrium. * Ad eadem efficax.

Libianum.

℞. Cadmiæ uſtæ & lotæ, Ceruſſæ lotæ, Stibij uſti & loti ana ʒ.xvj.
Plumbi uſti & loti ℥.j.
Amyli ʒ. xij.
Pompholigis Myrrhæ, Terræ Samiæ, Tragacanthæ, Opij ana ℥.j.
Albuminis oui quantum ſufficit.

Fiat collyrium. * Ad puſtulas, inuſtiones, rupturas, concauitates, oculos purulentos, chemoſeis, ſtaphylomata, & ad circummoleſtantem dolorem facit, & cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Pompholigis ℥.j.
Cadmię uſtę & lotę ʒ.xvj.
Stibij uſti & loti ʒ.xij.
Ceruſſæ lotæ ʒ. xvj.
Amyli ʒ. xij.
Terrę Samię, Plumbi uſti ana ʒ.viij.
Myrrhę, Opij, Tragacanthę ana ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit. B

Fiat collyrium. * Eiuſdem cum priore facultatis.

Sief de plumbo, Meſuæ.

℞. Plumbi uſti, Antimonij, Thutię lotę, Æris uſti, Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥.j.
Opij ʒ.ß.
Aquę pluuiæ quantum ſufficit.

Fiat collyrium. * Replet & conſolidat uulnera oculorum. Meſues.

DE COLLYRIIS EXCRESCENTIAS auferentibus.

Viride Anthæi.

℞. Cadmiæ ℥.vj.
Myrrhæ ℥.iiij.
Croci ℥.vj.
Opij ℥.iij.
Plumbi uſti & loti ℥.j.
Squamæ æris, Nardi Indicæ, Acaciæ ana ʒ.vj.
Gummi ʒ. xxiiij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Fiat

A Fiat collyrium. * Ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, prolapſus, confuſiones oculorum.

Aliud uiride.

℞. Cadmiæ uſtæ, & uino odorato extinctæ ℥.j.
Croci, Antimonij uſti, & in lacte extincti ana ʒ. iiij.
Amyli ʒ.j. Gummi ʒ.ij
Succi anagallidis fœminæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Ad idem ualet.

Aliud uiride, Meſuæ.

℞. Æruginis æris ʒ.iij.
Calcanthi uſti ʒ. vj.
Auripigmenti rubri, Spumę Nitri, Spumę maris ana ʒ.j.
Ammoniaci ʒ. j. ß.
Salis Hammoniaci ʒ.ß.
Ammoniacum macerato in aqua rutæ, & fac collyrium. * Eiuſdem facultatis eſt ferè cum Sief rubro ſequenti.

Sief rubrum, Meſuæ.

℞. Sem. Canabis ʒ.iij.
Æris uſti, Myrrhæ ana ʒ. ij.
B Croci ʒ.j.
Æruginis æris, Salis Hammoniaci ana ʒ.ß.
Piperis nigri ʒ.ß.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat Sief. * Vtile eſt oculorum ſcabritieí, pruriginiq́;, ſuffuſionibus & ungui.

Aliud, Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ.xl.
Chalcitidis uſtæ, Piperis albi, Gummi ana ʒ.xx.
Aquæ quantum ſufficit.
Fiant paſtilli. * Ad lippitudinem, ſycoſin, & carnis excreſcentias.

DE COLLYRIIS DOLOREM MITIGANTIBVS.

Sief album, Meſuæ.

℞. Sarcocollæ, in lacte aſinino maceratæ ʒ.v.
Amyli ℥.ß.
Tragacanthæ ʒ.iij.
Opij ʒ.j.
Thuris ʒ. j. ß.
Ceruſſæ lotæ ʒ.x.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat ſief. * Confert ophthalmię cum eſt in augmento, & dolorem ſedat.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0713-9
DFG

A

Aliud ſimile, eiuſdem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthę, Amyli ana ℥.ß.
Ceruſſæ lotę ʒ.vj.
Opij ʒ.j.

Cum oui albumine fiat ſief. * Hoc utimur initio uehementis doloris à cauſa calida.

Cygnus Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ.xvj.
Ceruſſæ lotæ ℥.j.
Amyli, Tragacanthę, Acaciæ, Opij, ana ʒ.ij.
Gummi ʒ.xij.
Aquę pluuiæ quantum ſufficit.

Fiat collyrium. * Ad maximos dolores & affectiones oculorum.

Diarrhodon Nilei, ex Galeno.

℞. Roſarum ℥.ß.
Croci ʒ. ij.
Gummi ʒ.iij.
Opij, Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Aquę pluuiæ quantum ſufficit.

Fiat collyrium. * Ad doloris moleſtias, fluxum uberem ac tenuem, puſtulas, prolapſus oculorum. B

Sief de roſis aliud, Meſuæ.

℞. Fol. Roſę ʒ. xv.
Croci, Gummi Arabici ana ℥.j.
Nardi Indicę, Opij ana ʒ.ij.
Aquę pluuię quantum ſufficit.

Fiat ſief. * Eadem, quę præcedens poteſt.

Sief luteum, Meſuæ.

℞. Cadmię lotę, uſtę, & in lacte muliebri maceratæ ʒ. x.
Ceruſſę lotę ℥.j.
Squamę ferri ℥.ß.
Opij ʒ.ij.
Tragacanthę, Gummi Arabici ana ℥.ß.
Aquę pluuię quantum ſufficit.

Fiat ſief. * Confert doloribus oculorum uehementioribus à cauſa calida.

DE APO.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0714-5

A
DE APOPHLEGMATISMIS
CAPVT XLII.

- Apophlegmatiſmi pituitam ex cerebro per os educunt: quorum alij conferunt ad
  - Symptomata: *uidelicet*
    - Dolorem
      - Dentium ex influxu.
      - Capitis *ex*
        - Bile.
        - Pituita.
    - Diſtillationem capitis, *&c.*
  - Morbos: *ſcilicet*
    - Intemperiem frigidam & humidam capitis.
    - Obſtructionem uentriculorum cerebri: ut morbum comitialem.

Apophlegmatiſmus ad dolores dentium ex materiæ influxu.

℞. Maſtiches ℥.j.
Piperis, Pyrethri ana ʒ.j.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Fiant paſtilli, inſtar lupinorum. Manè ante cibum in ore per horam circiter dimidiam contineantur. Andernacus.

B *Apophlegmatiſmus ad dolorem capitis ex bile.*

℞. Maſticis contritæ ℥.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Fiant paſtilli inſtar lupinorum. Vnus ad horę dimidium in ore contineatur, mandaturq́;, & nouiſsimè expuatur. Andernacus.

Alius ualentior ad frigidum & humidum capitis affectum.

℞. Piperis albi, Pyrethri, Zingiberis ana ʒ.ij.
Mellis quantum ſufficit.

Fingantur paſtilli manſiles. Vtere, ut prędictis. Idem.

Apophlegmatiſmus ad diſtillationem capitis.

℞. Maſtiches ℥.j.
Corticis Capparis ʒ.ij.
Pyrethri ʒ. iij.
Piperis nigri ʒ. j.ß.
Vuarum paſſarum ℥.ß.

Mixta, pannoque lineo raro inuoluta, ad horæ dimidium ante cibum mandantur. Idem.

Apophlegmatiſmus ad morbum comitialem.

℞. Pyrethri, Maſtiches ana ℥.j.
Cerę quantum ſufficit.

Fiant

Fiant paſtilli auellanæ magnitudinis, manducanturque ad horæ dimidium, ita ut pituita ſemper expuatur. Idem. A

DE CONFECTIS
CAPVT XLIII.

Confecta uocantur materiæ, ſaccharo ſicco obductæ. Sunt aũt uel

- Seminum: *ut* Confectum
  - Coriandri.
  - Aniſi.
  - Fœniculi.
  - Anethi.
  - Cumini.
  - Ami.
  - Amomi.
  - Cardamomi.
  - Erucæ.
  - Sinapi.
  - Cucumeris.
  - Cucurbitæ.
  - Melonis.
  - Papaueris albi.
  - Xantonici, *&c.*
- Fructuum: *ut* Confectum
  - Amygdalarum.
  - Auellanarum.
  - Pinearum.
  - Phiſticorum.
  - Nucleorum perſicorum.
  - Ceraſorum, *&c.*
- Corticum: *ut* Confectum
  - Citri.
  - Arantij.
  - Cucurbitæ, *&c.*
- Aromatum: *ut* Confectum
  - Cinnamomi.
  - Caryophyllorum.
  - Zingiberis.
  - Moſchatum, *&c.*
- Saccharata: *ut*
  - Saccharum penidij.
  - Fructus, uel animalia ex ſaccharo uaria, *&c.*

B

Confectum coriandri.

℞. Coriandri à ſordibus, pulueribus, feſtucis, lapillis & pediculis cribrando, uentitãdo & ſeligẽdo repurgati, & ab omni humiditate exiccati ℔. ij. Ponuntur in æneum uas penſile duabus anſis ſuſpenſum, & ſuper carbones hinc

A hinc inde, antrorſum, retrorſum, dextrorſum, ſiniſtrorſum agitantur: nũc in orbem uoluuntur, nunc inſtar auenæ in uannis mouentur, donec caleſiant. Calefactis infundatur parum ſacchari, ad debitam, & quodammodo perfectam conſiſtentiam, id eſt, propemodum ut ad morſulos & orbiculos cocti, cochleari ferreo, non procul ab extremitate uno foramine perforato, & continuò agitãtur, donec ſiccetur ſaccharum: deinde aliud affunditur, ut prius: idq; tantiſper fit, dum iuſtam acquirat magnitudinẽ. Superficies in pleriſq; læuis eſt, niſi ſingulari artificio aſperior, ſeu (ut uulgò loquuntur) criſpa ſit, uidelicet ex alto ſaccharum fundendo. Si materia conglobatur, uel ſaccharo conferttm infuſo, uel negligenter moto, manu affricata diſſoluuntur nodi. In fine confecturæ exactè ſiccentur: deinde in locum calidum & ſiccum cribro impoſita reponantur. * Orificium uentriculi ſuperius claudit, & corroborat à cibo ſumptum. Medici Colonienſes.

Confectum aniſi.

℞ Sem. Aniſorum optimè mundatorum ℔.ij.

Induntur in uas æneum penſile, ut ſuprà, & ſuper ea infunditur ſaccharum leuis coctionis in principio, & bene manibus ducuntur per uas æneum, uſquequò ferè ſint cooperta, beneq; exiccantur ad omnem manum ſacchari: & hoc continuatur uſque in finem, ſi ſolidos ſeu læues aniſos facere uelis. Si uerò aſperos aut criſpos, poſtquam cooperta erunt, affunde ſaccharũ B cum cochleari ferreo, ab alto, & ſit fortis cocturæ: deinde uas hinc inde agitetur, ut in coriandris eſt dictum. Aniſi quanto paruiores, tanto pulchriores: & quanto duriores, tanto laudabiliores. Duri enim fiunt, & non ſolùm aniſi, ſed & cætera alia confecta, ſi bene ſiccentur ad omnem ſacchari affuſionem. * Vrinam mouet, digerit, flatusq; uentris diſcutit, oris halitum commendat. Theſaurus Aromatariorum.

Confectum fœniculi, &c.

Semen fœniculi, anethi, cumini, ami, amomi, cardamomi, erucæ, ſinapi, cucumeris, cucurbitæ, melonis, papaueris albi, xantonici, &c. eodem modo ſaccharo obducuntur, ut coriandri & aniſi.

Confectum amygdalarum dulcium.

Amygdalæ bene cum pane aſpero fricantur, atq; in uaſe æneo penſili, ſuper carbones, hinc inde agitatæ, ſiccantur, & ab omni immunditia mundantur: demum ſaccharum fortis coctionis cochleari ferreo perforato ſuper eas infunditur, uas huc & illuc ducendo inceſſanter: & tantiſper hoc fiat, dum bene tegantur: & quanto magis agitatio uaſis continuatur, tanto ſolidiores redduntur. Sunt qui cum cortice conficiunt amygdalas: & hoc modo confectæ, longiori tempore durant, nec ranceſcunt. Sunt qui à ſuperiori cortice mundant. Quidam illas diuidunt in partes duas, & criſpas faciunt. Theſaurus Aromatariorum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0717-2 DFG

Confectum auellanarum.

℞. Auellanarum quantum uolueris: & fac ut in amygdalis dictum eſt, uel criſpos uel læues faciendo. Antequam aũt conficiantur auellanæ, bene in uaſe æneo penſili, hinc inde agitari debent, & calefieri, quoad ſubtilis cortex eis adhærens remoueatur. Theſaurus Aromatariorum.

A

Confectum pinearum.

℞. Pinearum bene mundatarum, quantũ uolueris. Super eas infunde ſaccharum cum cochleari ferreo perforato, bonæ cocturæ, à principio uſq; ad finem: & agita bene uas hinc inde, prout in coriandris aſperis dictum eſt ſuprà. Si uerò ſolidos ſeu læues facere uoles, facias ut ſuprà de amygdalis dictum eſt, & de proiectione ſacchari, & uaſis agitatione. Hoc confectum parum durat, eo quia ranceſcunt pineæ: & antequam conficiantur, animaduertendum eſt, ne rancidæ ſint. Cognoſcuntur autem, quia ſunt nigræ, & mali ſaporis: quare purgandæ ſunt cum furfure. Quidam in prima ſacchari exhibitione ponunt albumen oui, bene agitatum, cum ſaccharo nõ multum calido, ne albumen coqueretur: & hoc faciunt eò, quia cum difficultate ſaccharum eis adhæret propter oleaginitatem, quę in eis eſt. & hic modus non uituperatur. Theſaurus Aromatariorum.

EODEM etiã modo phiſtici, perſicorũ & ceraſorũ nuclei conficiuntur.

Piniocatum.

B

℞. Sacchari albi, in aqua roſarum diſſoluti, clarificati ℔. j.

Agitetur optimè cum baculo, ab igne remoto: & cum coctum fuerit ad perfectionem, addantur pinearum mundatarum ℥. iiij. miſceantur, & permittantur infrigidari ad formã confectionis ſolidæ. Theſaurus Aromatariorũ.

Confectum citri.

℞. Corticũ citri, minutim in fruſta longiuſcula inciſorũ, quantũ uolueris. Ponuntur in uaſe æneo penſili ſuper carbones, ſuperinfundendo ſaccharũ coctum, cum cochleari ferreo perforato, atq; uas hinc inde agitando, quouſq; ſatis craſsi reddantur. Ad hunc etiam modum Arancij cortices & cucurbitæ conficiuntur. Theſaurus Aromatariorum.

Confectum cinnamomi.

℞. Cinnamomum à ſuperiori cortice excorticatum, quantum uolueris. Per parua fila inciditur, & in uaſe æneo penſili ſuper carbones ponitur, ſuperinſundendo ſaccharum cum cochleari ferreo, paruo foramine forato. Et in principio, uidelicet per tres uices, ſaccharum ſit læuis coctionis, poſtmodum uſq; in finem fortis, uas hinc inde bene agitando, ut in coriandris dictũ eſt: & tantiſper hoc continuetur, quouſq; ſatis craſsi reddantur. Quidam poſt primam ſacchari proiectionem, aſpergunt zingiber pulueriẓatum, ut fiant fortiores, acrioresq;. Theſaurus Aromatariorum.

Confe-

A *Confectum caryophyllorum.*

℞. Caryophillorum quantum uolueris.

Exicca, beneque munda ab omni ſpurcitia: deinde ſuperinfunde ſaccharum cum ferreo cochleari perforato, ſatis fortis cocturæ. Et ſi illos aſperos facere uoles, facias ut de coriandris criſpis dictum eſt, & de agitatione uaſis, & ſacchari proiectione. Ad confecta bene criſpa facienda, foramē cochlearis paruum eſſe debet, & ſaccharum æqualiter & uniformiter ſuperinfundi: & quanto altius ſaccharum proijcitur, tanto melius: nec permittendę ſunt guttæ ſuper eas cadere: illæ enim opus tuum deſtruent.

Confectum zingiberis.

Confectum zingiberis eodem modo fit, ut cinnamomi.

Confectum moſchatum, ſeu moſchardini.

℞. Cinnamomi interioris, & electi, & bene pulnerizati ℥.ij.

Muſci optimi, cum pauciſsima aqua roſarum diſſoluti ℈.ß.

Miſce duo hæc in uaſe æneo penſili ſuper carbones, ſuperinfundendo ſaccharum bene coctum, beneq; & inceſſanter manibus ſaccharum ducatur, & bene exiccetur: & toties hoc fiat, quòd ad groſsitudinem ſeminis papaueris ueniant, & in fine dando per duas uices ſaccharum læuis coctionis, ut rotundi fiant. Muſcardini non niſi cum difficultate corpus accipiunt: ſed ſagax
B aromatarius & ſollicitus, in miſcendo manibus ſaccharū, & ſpecies, citò eos format. poſt uerò duas uel tres uices ſeu manus ſacchari cribellandi ſunt: à qua cribratione exeunt muſchardini, groſsitudinis puntæ acus, & puluis reſeruetur, & alij qui iam corpus ſumpſerunt, expleantur. Theſaurus Aromat.

Morſellata alba.

℞. Sacchari clarificati, & coctionis non perfectæ ℔.j.

Agitetur optimè cum baculo, & poſt longam eius ductionem, addantur,

Zingiberis minutim inciſi ℥.ij.

Deinde ſaccharum perfectè coquatur, & in morſellis incidatur.

Saccharum Penidij.

Accipitur ſaccharū albū bonū (poteſt & ex uiliori parari:) coquitur leuiori flāma ad extremā ſpiſsitudinē, quę ita cognoſcitur: Quādo portiuncula aliqua digitis extremis duob. diſtracta in tenuiſsima quaſi fila abit, quę pulſa digito, tanquā uitrū diſsiliūt. Inde effundatur ſuper marmor butyro, oleo amygdalino, aut oliuarū leuiter inunctū, & manibus uel inunctis, uel amyli polline aſperſis, ne adhæreat cōprehēſum, ex alto paulatim cōprimēdo, & fricādo hinc inde demittitur aliquoties: tādē ubi paulū refrixit, ferramēto unco parieti infixo obuoluitur, idq; tātiſper, dū bene lētū & candidū efficiatur. Quo aūt diutius trahitur, eo cādidius redditur. Tandē attractū famulis diſtribuitur, ut diſtrahēdo torquēdoq; formetur modo cōſueto. Formatū reponatur loco calido. Alij mel addēdū eſſe ſcribūt: qđ uſu nō receptū. Colonięſes.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0719-6
DFG

Ad faciendum fructus & animalia omnia ex ſaccharo. A

℞. Sacchari albi quãtum uolueris: & pulueriza: deinde poſt ſubtilem pulueriationem impaſtetur cum albuminibus ouorum qualitate ſufficiẽti intantum, quòd formam paſtæ habeat: deinde ungantur formæ cum oleo amygdalarum dulcium, & de dicta paſta formæ impleantur, poſtea ſimul comprimantur: & ſic erunt animalia uel fructus facti: & ſic omnia fieri poſſunt: deinde ponantur in ſtupha ad ſiccandum, deinde colore inficiantur. Theſaurus Aromatariorum.

Panis Marſicus.

℞. Amygdalarum dulcium mundatarum, & ſubtiliter contuſarum ℔.ß.
Sacchari optimi puluerizati ℔.ß.
Aquæ roſarum quantum ſufficit.

Formetur marzapanis, pane azimo ſubſtrato. Coquatur in clibano, uel uaſe cupreo, ad id apto.

DE COLORANDO SACCHARO, IN concinnandis confectis.

Ad ſaccharum rubro colore tingendum.

℞. Praſilij triti, uel Santali rubri, uel Radicis Rubiæ, uel Granorum tinctorum ℥.j. B
Aluminis Rochæ ℥.ß. Aquæ ℥.vj.

Infundantur duo hæc in petia ligata in dicta aqua per dies ſex, deinde calefiant ad ignem leuiter: & cum ea aqua ſaccharum coquatur. Vel confectis iá abſolutis, ſenſim in aheno calentibus aſpergitur. Theſaurus Aromatariorũ.

Ad ſaccharum uiridi colore tingendum.

℞. Succi Caulium, uel Succi Anethi, uel Succi Solani, uel Succi Rutę q.ſ. Hoc confecta iam abſoluta, atq; adhuc in aheno calentia aſpergũtur: uel ſaccharum unà cum ſucco coquitur, &c. Theſaurus Aromatariorum.

Ad ſaccharum colore flauo tingendum.

Confecta iam abſoluta, atq; adhuc in aheno calida diluto, rhabarbari uel croci aſperguntur.

Ad ſaccharum colore cæruleo tingendum.

℞. Succi baccarũ Sambuci, uel Florũ frumenti, in aceto uel uino dilutorũ q.ſ. quo confecta adhuc calentia aſperguntur.

Ad ſaccharum colore purpureo tingendum.

℞. Succi florum Ireos q.ſ. & cum eo ſaccharum coque.

Ad ſaccharum colore nigro tingendum.

℞. Succi Iuglandum, uel Gallarũ, uel Myrobalanorũ in aceto dilutorũ q.ſ. quo aſpergatur ſaccharum. Quòd ſi uoles uaricolora reddere confecta, inuicem modò hunc, modò illum colorem aſperge. Colonienſes.

A
DE GLANDIBVS ET SVPPOSITORIIS CAP. XLIIII.

Glandes penicilla ſunt, quæ ano ſubijciũtur: Græcis, Balani: Barbaris & officinis, Suppoſitoria dicũtur. Horum alia
- Purgant *ſeu expellunt*
  - Recremēta
    - Leniter: *ut*
      - Glãs ex farina, aqua & ſale.
      - Glans ex radice betæ.
      - Glans ex ſapone, *&c.*
    - Mediocriter: *ut*
      - Glans mediocris.
      - Suppoſitorium mediocre, *&c.*
    - Acriter: *ut*
      - Glans acris.
      - Aliud ſupp. acre, *&c.*
  - Flatus: *ut*
    - Suppoſitorium ad flatus, *&c.*
    - Aliud, *&c.*
- Dolorem *mitigant: ut* Glans dolorem ſedans, *&c.*

DE GLANDIBVS LENIBVS.

B GLandes lenes ex farina hordei, aut tritici, aut ſiliginis, ex aqua in maſſam reducta, & modico ſale condĩta: aut ex ſapone albo, aut ex pinguedine ſuilla ſalſa: aut ex betæ uel braſſicæ, uel mercurialis caule, ſiue radicib. oleo inunctis, & modico ſale reſperſis.

Glans lenis.

℞ Farinæ hordei uel tritici, Aquæ coctæ, Salis parum ana q.ſ.
Fiant glandes, annularis digiti inſtar longę, & ſiccentur. Tempore uſus, in oleo intinguntur, atq; in aluum induntur. Andernacus.

Glans ex radice betæ.

℞ Radicem Betę, uel Mercurialis.
Fingatur indicis, aut annularis, aut minimi digiti modo lõga & craſſa, oleoq; intincta, & ſale aſperſa inferius indatur.

Glans lenis alia.

℞ Saponis albi ℥. ß. uel ſi adultior eſt, ℥. j.
Glans indicis aut digiti modo longa craſſaq;, aut tenuior fiat. Idem.

Alia.

℞ Carnis ſuillæ, pinguis, ſalſæ & conciſæ q.ſ.
Glandem minimi digiti inſtar longã parabis, & ſubter aluum adhibebis. Idẽ.

Aliud ſuppoſitorium lene.

℞ Mellis probè cocti ℥. ß. uel ℥. j.
Glans inſtar indicis digiti longa craſſaq; conficiatur. Idem.

DE GLANDIBVS ET GLOBVlis lenioribus. A

℞.Ficuum n.j.
Inuertatur,& in glandis formam redigatur,indaturq́;.

Globulus excrementa ducens,lenis.

℞. Mellis concreti, uel Maſſæ ex farina tritici, uel hordei ex aqua coactæ ℈.ij.
Salis communis ℈.j.
Redigantur in globulum craſsitiei digitalis,aut pollicaris, qui ad ſolem aut fornacem ſiccetur. Vbi uſus neceſsitas adfuerit, oleo uel butyro intingatur, ac in aluum ſic penitiſsimè demittatur. Andernacus.

Nodulus lenis.

℞.Vitellorum ouorum n.j.
Salis communis ℈.j.
Probè permiſcentur,linteoloq́; excepta, ligentur filo, cuius appẽdix aliqua relinquatur,ut trahi poſsit: oleo intingatur,& indatur.Idem.

DE GLANDIBVS MEDIOCRIBVS.

Glans mediocris.

℞ Mellis concreti ℥.ß. uel ℥.j. B
Salis communis,uel foſsitij ʒ.ß.
Miſce,& formetur glans.

Suppoſitorium aliud mediocre.

℞.Mellis concreti ℥.ß.uel ℥.j.
Salis communis ʒ.ß.
Spec.Hieræ picræ,uel Aloes,uel Agarici ℈.j.
Miſce,& fiat glans.

DE SVPPOSITORIIS ACRIBVS.

Glans acris.

℞.Mellis ad ſpiſsitudinem cocti ℥.ß.
Veratri,Scammonij,Salis ana in puluerem redactorum ℈.j.
Miſce,& fingatur ſuppoſitorium.

Alia.

℞.Mellis concreti ℥.ß.
Colocynthidis, uel Succi Cyclamini, uel Scammonij, uel Grani cnidij G.v.
In glandem indicis inſtar longam digeſta, oleoq́ue ſeu butyro inuncta. Andernacus.

A *Alia.*

℞. Mellis cocti & concreti ℥.ij.
Pul. Euphorbij ℈.ß.
Pul. Colocynthidis G.iiij.
Pul. Ellebori albi G.ij.
Salis communis ʒ.j.

Miſceantur ſingula, & digerantur in glandes. Tempore neceſsitatis oleo uel butyro intinguntur & induntur. Fuchſius.

DE GLANDIBVS ET GLOBVLIS flatus diſcutientibus.

Suppoſitorium ad flatus.

℞. Mellis cocti ac concreti ℥.j.ß.
Sem. Aniſi, Cumini, Fœniculi ana ℈.j.
Sem. Carei ℈.ij.
Colocynthidis ℈ j.
Salis uulgaris ʒ.j.

Tundenda tundantur, cribroque ſecernantur, miſceantur, digeranturq́; in glandes. Idem.

B *Glandes ad flatus.*

℞. Mellis ad ſpiſsitudinem cocti ℥.ß.
Sem. Rutæ, item Aniſi, Cumini, Colocynthidis, Salis foſsitij ana ℈.ß.

Glans medij aut indicis inſtar magna, butyro recenti illita in aluum datur. Andernacus.

Globulus flatus diſcutiens.

℞. Mellis ad ſpiſsitudinem cocti, uel Maſſæ hordeaceæ ℥.j.
Sem. Rutæ, Cymini, Fœniculi ana ʒ.ß.
Salis communis ʒ.j.ß. uel Colocynthidis, & Salis communis ana ʒ.ß.

Iñ globulos pollicares redigito, & butyro illitos recenti, inferioribus penitiſsimè indito. Idem.

DE GLANDIBVS DOLOREM mitigantibus.

Glans dolorem ſedans.

℞. Opij ℈.j.
Croci, Caſtorei ana ℈.ß.

Tuſa & cribrata cũ melle cocto, aut cera & oleo nymphææ in unum coeant, formenturq́; glandes, quibus filum appenſum eſt.

DE PES-

DE PESSIS CA. XLV.

A

Peſſus eſt lana concerpta, & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalibus mulierum induuntur. Horum alij

- Alterant, *hoc eſt*
  - Aſtringunt: *ut* Peſſus ad menſtrua ſiſtenda.
  - Aperiunt: *ut* Peſſus menſtrua prouocans.
  - Abſtergunt *& conſolidant*: *ut* Peſſus uteri ulcera ſiccans.
  - Emolliunt, *&c. ut* Peſſus emolliens.
  - Dolorem *ſedant*: *ut* Peſſus ad uteri præcipitationem.
- Purgant: *ut* Peſſus pituitam educens.

DE PESSIS ASTRINGENTIBVS.

Peſſus menſes ſiſtens.

℞. Stercoris porci ℥.j.
Sanguinis draconis ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ij.
Succi Paſtoris, uel Succi Plantaginis quantum ſufficit.

Fiat peſſarium, ad formam ſuppoſitorij, quod filo obligatum noctu ſubijciatur. Rondeletius.

B

Alius.

℞. Cornu cerui uſti ʒ.ij.
Thuris ʒ.j.ß. Gallarum ʒ.ij.
Balauſtiorum, Roſarum rub. ana ʒ.j.ß.
Gummi, Acaciæ, Hypociſtidis ana ℈.ij.
Boli Armeni ʒ.ß.

Trita in pollinem leuiſsimum ſucco plantaginis excipiantur, & linteolis deligata fingantur peſsi, qui in mulieris pudendum inferantur. Fuchſius.

DE PESSIS APERIENTIBVS.

Peſſus menſtrua mouens.

℞. Myrrhæ, Sem. Nigellæ ana ʒ.iij.
Saluiæ ʒ.ij.
Caſtorei ʒ.ß.

Cum ſucco mercurialis, uel pauca terebinthina, uel melle fiat peſſarium. Aut puluis ponatur in ſacculo, confecto ex panno raro, addito pauco bombace: fiat ad craſsitudinem digiti maioris, indaturq́;. Rondeletius.

Alius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0724-0
DFG

A *Alius.*

℞. Arthemiſiæ, Abrotani, Dictamni ana ʒ.ij.
Rad. Acori, Rad. Rub. tinct. ana ℥.j.ß.
Nigellæ ℈.ij.
Baccarum Lauri ʒ.ß.
Rutæ ℈.ij.
Sabinæ ℈.j.
Caſtorei ℈.ß.
Myrrhæ, Stactis ana ʒ.j.
Sagapeni ʒ.j.ß.

Tuſis & cribratis ijs quæ opus eſt, mellis quantum ſatis eſt, ut in coalitũ craſſiorem & unitatem coeant, adijciatur, & ubi opus eſt, fingantur peſsi: qui in uuluam indantur. Fuchſius.

DE PESSIS ABSTERGENTIBVS ET conſolidantibus.

Peſſus ulcera ſiccans.

Peſſarium paretur, quod unguento è pompholyge imbutũ indatur uuluę: uel aliud unguento roſaceo imbutum naturalibus ſubijciatur: uel medullæ B ceruinæ, adipis anſerini ana ℥.ß. ouorum duorum coctorum lutea, terebinthinæ ʒ.j. croci ℈.j. ſubigantur, uuluæq; inſerantur. Andernacus.

DE PESSIS EMOLLIENTIBVS.

Peſſus emolliens.

℞. Butyri recentis ſine ſale ʒ.iij.
Medullæ ceruinæ, Adipis Anſeris, item Gallinæ ana ʒ.j.ß.
Maſticis, Meliloti ana ʒ.j.
Seminis Lini, Fœnigræci ana ʒ.j.ß.
Ouorum lutea n. iij.
Olei Roſacei, Irini ana ℥.ß.
Ceræ quantum ſatis eſt ad iuſtam craſsitudinem inducendam.

Deinde lana duplicata in hoc medicamentum intincta, utero ſubijciatur. Fuchſius.

DE PESSIS DOLOREM SEDANTIBVS.

Peſſus dolorem mitigans, ex calido.

Peſſus paretur, cui opij paululum miſceatur, quod calorem nimium obtũdat. Verùm tunc peſſus non longiore tempore, quàm dimidiæ horæ ſpacio retineri debet, ne pars neruoſa membranoſaq;, à frigido noxam concipiat. Andernacus.

Peſſus ad uteri præcipitationem.

℞. Beniouini, Styracis, Caryophyllorum ana ʒ. j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0725-6 DFG

Galliæ moſchatæ ʒ. ß. A

Moſchi G.vj.

Fiat puluis, exceptus bombace: imponatur in uterum. Rondeletius.

DE PESSIS PVRGANTIBVS.

Peſſus pituitam educens.

℞. Spec. Benedictę lax. ℥.iij.

Agarici trochiſcati ʒ.ij.

Terebinthinæ parum. Succi Mercurialis quantum ſufficit.

Formetur peſſarium, ad formam ſuppoſitorij: quod filo obligatum, noctu ſubijciatur. Rondeletius.

DE SACCVLIS CAP. XLVI.

Sacculi *ſunt fomenta arida. Horum alij conferūt*
- Capiti: *ut*
  - Pileolus ad dolorem capitis.
  - Alius.
  - Pileolus ad dolorem capitis ex mixto humore.
  - Pileolus ad deſtillationem, roborans, & materiam exiccans. B
  - Pileolus ad frigidam deſtillationem, aſtringens.
  - Pileolus ad calidam deſtillationem, aſtringens, *&c.*
- Cordi.
- Ventri: *ut*
  - Sacculus ad uentriculum imbecillem, doloremque, calefaciens, *&c.*
  - Sacculus ad dolorem ex pituita.
  - Sacculus ad lateris dolores, *&c.*

DE SACCVLIS CONFERENTIBVS CAPITI.

Pileolus ad dolorem capitis.

℞. Galangæ, Calami odorati, Cyperi ana ʒ.iij.

Nucis moſchatæ Caryophyllorum ana ʒ.ij.

Betonicæ, Maioranæ ana ℥.j.

Florum Anthos, Florum Stœchados ana ℥. ß.

Fiat puluis, qui bombace exceptus, panno rubro raro interſuatur, & fiat cucuffa. Rondeletius.

Pileolus

A *Pileolus ad dolorem capitis alius.*

℞. Maioranæ, Betonicæ, Meliſſæ, Roriſmarini, Stœchados ana P.j.
Roſarum rubrarum, Corticum Citri, Granorum alkermes ana ʒ.iij.
Macis, Piperis longi, Cubebarum, Caryophyllorum ana ʒ.ß.

Hæc in puluerem redacta, panno ſerico rubro & raro, ad formam pileoli cõcinnato inſuantur: uel ut uulgares dicunt, ſyndone duplici cũ modico goſſypio interſuto condantur. Andernacus.

Sacculus capitalis alius.

℞. Florum Roriſmarini, Florum Lauendulæ ana M.j.ß.
Florum Chamomillæ, Florum Betonicæ, Roſarum rub. ana M.j.ß.
Saluiæ, Maioranæ, Serpylli, Meliloti ana M.ß.
Foliorum Senæ ʒ.ij.
Stœchados ʒ.iij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ, Maceris ana ℈.ij.

Contuſa in ſericum demittantur, formeturq; ſacculus tiriæ formam exprimens. Fuchſius.

Pileolus alius ad dolorem ex mixto humore.

℞. Roſarum rubrarum, Violarum, Flor. Meliloti, item Chamomillæ, Stœchados, Roriſmarini ana P.ß.
B Meliſſæ Betonicæ, Maioranæ, Pulegij ana M.ß.
Cocci infectorij ʒ.ij.

Omnia diligenter trita pileolo ex panno ſerico rubro & raro inſuantur: qui die noctuq; ad menſes aliquot geſtetur. Andernacus.

Pileolus ad deſtillationem roborans, & materiam exiccans.

℞. Roſarum rubrarum P.ij.
Meliſſæ, Betonicæ, Maioranæ, Origani ana M.ß.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Gummi Iuniperi, Baccarum Cupreſſi ana ʒ.j.
Cocci infectorij, Maceris ana ʒ.j.ß.
Thuris Maſtiches ana ʒ.ij.

Hæc in tenuiſsimum puluerem redacta, panno ſerico rubro & raro, ad pileoli formam adaptato inſuantur. Idem.

Sacculus ad idem, paratu facilis.

℞. Salis torridi ℥.j.ß.
Milij torrefacti ℥.iiij.

Indita duobus ſacculis ex lineo panno raro admoueantur ſincipiti calidi, alter poſt alterum. Idem.

Alius ex meris aſtringentibus, ad frigidam deſtillationem.

℞. Salis communis torridi ℥.j.

Nigellæ, Maioranæ ana M.I. A
Corticum Citri, Thuris ana ʒ.I.
Gummi Iuniperi ʒ.ß.

Trita ſacculis ex lino condantur, qui alternatim capiti manè ante cibum ad horam unam applicentur. Idem.

Alius ad calidam deſtillationem, ex aſtringentibus.

℞. Milij torrefacti P.ij.
Myrtorum, Baccarum cupreſsi ana ℥.ß.
Roſarum rubrarum P.ß.

In puluerem redacta ſacculo indantur, & capiti adhibeantur. Idem.

Sacculus refrigerans & repellens, pro fronte.

℞. Coriandri ℥.ß.
Sem. Lactucæ ʒ.iij.
Sem. Papaueris ʒ.ij.
Flor. Violarum, Flor. Nenupharis ana ℥.j.
Roſarum rubrarum ℥.ß.

Miſce, fiat puluis, ex quo impleatur ſacculus, latus quinq; digitos, longus pedem unum, pro fronte. Rondeletius.

DE SACCVLIS CONFERENTIB. CORDI.

Sacculus ad cordis affectus frigidos. B

℞. Florum Anthos, Florum Stœchados ana ℥.ij.
Summitatum Ocimi, Cort. Citri ſicci, Macis, Caryophyllorum ana ʒ.iij.
Spec. Diamarg. calidi, uel Diagemmæ, uel Diathamaron ʒ.ij.

Fiant ſacculi forma rotunda: conſuantur. Imponi autem debet bombax ad retinendum puluerem, & pannus qui integit, debet eſſe delicatiſsimus. Irroretur uino & aqua meliſſæ, & calidus applicetur cordi. Rondeletius.

Alius ad idem.

℞. Flor. Bugloſsi, item Borraginis, Roſarum, Meliſſæ ana M.j.
Cinnamomi electi, Caryophyllorum, Maceris ana ʒ.ß.
Ligni aloes ℈.j.
Cort. Mali citri, Spec. Diambræ ana ʒ.j.
Oſsis cordis ceruini ℈.ß.
Croci ℈.j.

Contritis omnibus fiat è ſerico ſacculus, cordi admouendus. Fuchſius.

DE SACCVLIS CONFERENTIbus uentri.

Sacculus ad imbecillitatem & dolores uentriculi.

℞. Comarum Abſinthij ſicci, Menthæ ana ℥.ij.
Cort. Citri ſicci ℥.j.

Galangæ,

A Galangæ, Cyperi, Caryophyllorum ana ℥.ß.
Roſarum rub. ʒ.ij.
Fiat puluis: ex quo ſacculus, qui à ſcuti figura, Scutũ appellatur. Rõdeletius.

Alius ad idem.

℞. Comarum Abſinthij ſicci, Menthæ ſiccæ, Siſimbrij ana M.ß.
Coriandri præparati ʒ.iij.
Caryophyllorum, Cinnamomi electi ana ʒ.ij.
Ladani ʒ.j.ß.
Coralli rubri ℈.iiij.
Maceris ʒ.j.
Cocci infectorij ʒ.ß.
Omnia minutim tuſa, tritaq́; ſacculo ex panno ſerico purpureo inſuantur, figura ſcuti ſtomachici: qui acu interpũctus, uẽtriculo applicetur. Andernac.

Alius.

℞. Florum Chamomillæ, item Meliloti, Anethi ana M.ß.
Sem. Lini, item Fœnigræci, Altheæ ana ʒ.ij.
Origani, Abrotani, Menthæ ſiccæ, Calaminthæ, Rutæ ana M.j.
Contuſa in linteolum demittantur, fiatq́; ſacculus. Fuchſius.

Sacculus ad colicam.

℞. Milij torridi P.iiij.
B Salis P.iij.
Foliorum Lauri P.ij.
Contuſa in ſacculo uentri admoueantur. Andernacus.

Alius.

℞. Cumini P.iiij.
Salis P.iij.
Contuſa & trita, uentri calida applicentur, prius aqua ardente irrorata.

Sacculus ad dolores lateris.

℞. Furfuris macri P.j.
Sem. Aniſi, item Fœniculi, Carui ana ℥.ij.
Florum Chamomillæ, Meliloti, Sambuci, Anthos ana P.j.
Trita & contuſa ponantur in ſacculis duobus conſutis, & ſupra laminam ferream uino extinctam calfactis, parti dolenti applicentur. Rondeletius.

Dentifricium ad candorem dentibus conciliandum.

℞. Roriſmarini, Menthæ, Pulegij ana ʒ.ß.
Rad. Iridis, Iunci odorati ana ℈.j.
Nardi, Piperis ana ℈.ß.
Pumicis, Salis toſti, Cornu ceruini ana ℈.ij.
Excipiantur tragacantho in aqua roſarum macerato, & fiant ueluti penicil-

la. Ex lentiſco bacilli concinentur, dentibus expurgandis & roborandis apti. Andernacus. A

Aliud.

℞. Coralli rubri ℥.j.
Terræ Maioricæ ℥.ß.
Oſsis Sepię, Pumicis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Maſtiches ana ℈.j.
Vnionum electorum ʒ.j.
Sanguinis draconis ʒ.ij.
Moſchi G.j.

In puluerem redacta, ex tragacantho aqua roſacea macerato, in maſſam redigantur: unde fingentur dentifricia, ſeu penicilla. Idem.

Aliud.

℞. Cornu ceruini, Dentium equi ana ℥.ij.
Concharum marinarum, Salis communis, Nucis Cupreſsi ana ℥.j.

Vrantur ſimul in clibano, & fiat puluis, mucilagine gummi tragacāthæ excipiendus. Rondeletius.

Aliud in puluere.

℞. Myrrhæ, Maſtiches, Thuris ana ℥.ß.
Cornu cerui uſti & loti, Coralli rubri, Roſarum, Santali moſcatellini, Caryophyllorum ana ℈.ij. B
Oſsis Sepiæ, Aluminis Rochæ uſti ana ʒ.ij.
Pumicis ʒ.j.ß.
Salis communis uſti ʒ.j.

Fiat puluis. Vtatur cum radice maluæ præparata. Rondeletius.

Alius inſignis dealbans.

℞. Summitatum Myrti, Summitatum Lentiſci, Oleaſtri, Saluiæ, Roriſmarini ana M.j.
Coralli rubri Eboris, Dentium equorum ana ℥.ß.
Salis communis P.j.

In uaſe fictili ſimul urantur, donec dealbentur: deinde in puluerem redigantur, adijcianturq́;,
Caryophyllorum, Roſarum, Cinnamomi craſsi ana ℥.iij.

Mixtis dentes confricentur. Vel ex cremore tragacanthi formentur penicilla oblonga. Andernacus.

DE ODORAMENTIS
CAPVT XLVIII.

ODORAMENTA ſunt omnia medicamenta, quæ citra ignis acceſsionem ſuo odore cerebrum alterare, aut grauem odorem, aut peſtilentem auram depellere poſſunt.

Sacculus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0730-3

A *Sacculus odoratus.*

℞. Cubebarum ʒ.ß.
Caryophyllorum ℈.j.
Nigellæ toſtæ ʒ.ß.
Maceris ℈.ij.

Contuſa & trita diligenter ſerico ad odorandum. Fuchſius.

Puluis uiolarum.

℞. Iridis Florentinæ ℔.ß.
Roſarum ℥.iiij.
Cyperi ℥.ß.
Maioranæ, Caryophyllorum ana ℥.j.
Santali albi odoriferi, Beniouini ana ℥.iiij.
Styracis calamitæ ℥.j.

Trita ſerico induntur ad odorandum.

Puluis uiolarum Syluij.

℞. Rad. Iridis Florentinæ ℔.iiij.
Maioranę ſiccę quart.j.
Calami aromatici ℥.iij.
Roſarum, Violarum ana ℥.v.
Caryophyllorum ℥.j.ß. Moſchi ʒ.j.

B Trita ſerico imponantur.

Pomum Ambræ.

℞. Styracis calamitæ ℥.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Beniouini ℥.ß.
Ambrę ʒ.ß.
Moſchi G.xv.
Pulueris Violarum prędicti quantum ſufficit.
Aquę roſarum q.ſ. ad cogendum.

Idem aliter.

℞. Styracis calamitę ℥.j.ß.
Beniouini ℥.ij.
Ladani ℥.ß.
Caryophyllorum, Santali albi ana ʒ.iij.
Roſarum, Maioranę ana ʒ.ij.ß.
Moſchi, Ambræ ana ℈.j.

Formetur pomum cum infuſione gummi tragacanthę in aqua roſarum.

Aliud.

℞. Pulueris Violarum ʒ.j.ß.
Roſarum, Maioranę, Styracis calamitę, Ladani ana ʒ.j.

Caryo-

Caryophyllorum ʒ.ij.

Benzoini, Nucis moſchatæ ana ℈.j.

Ambræ ℈.ß. A

Maſſa fiat ex aqua roſarum, in qua maduerit tragacanthum & gummi Arabicum. hęc momento olei, uel cinnamomi, uel caryophyllorum, uel nucis moſchatæ imbuatur. Andernacus.

Aliud.

℞. Styracis ʒ.iij.

Caryophyllorum, Cinnamomi ana. ʒ.ij.

Maceris, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.

Ligni aloes ʒ.ß.

Moſchi, Ambræ ana G.iij.

Maſtiches ʒ.j.ß.

Trita & cribrata, liquore ſtillatitio maioranæ, & ſtacte quod ſatis eſt, excipiantur, finganturq́; orbiculi odorati. Fuchſius.

Pomum Ambræ ad aërem peſtilentem.

℞. Ladani, Styracis calamitæ ana ʒ.j.

Caryophyllorum ʒ.ß.

Caphuræ, Nardi, Nucis moſchatæ ana G.vij.

Omnia in puluerem tenuem contuſa, commixtaq́;, ex aqua roſarum, in qua B tragacanthum & gummi Arabicum maduerit, redigantur in orbiculos. Andernacus.

Pomum odore aluum ſoluens.

℞. Scammonij, Aloes, Myrrhæ ana ʒ.j.

Eſulæ, Colocynthidis ana ʒ.j.ß.

Trita & cribrata cum coriandrorum ſucco, duo cõfice poma, inuicemq́; manibus tractentur, ex una in aliá permutádo, ut calefiant, & aerem immutent. Fumanellus.

Aliud contra peſtem.

℞. Florum Nymphex, item Bugloſſæ, Violarum, Roſarum ana ʒ.j.

Cort. Mali Citri ʒ.j.ß.

Maceris ʒ.ß.

Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.

Papaueris candidi ℈.j.

Caphuræ ℈.ß.

Ladani ʒ.ij. Ambræ G.iiij.

Trita excipiantur liquore ſtillatitio lactucæ & ſtacte: fiantq́; orbiculi odorati. Fuchſius.

Vnguentum odoratum.

℞. Moſchi, Ambræ, Zib etti ana G.iiij.

Olei

A Olei amygdalarum dulcium quantum ſufficit. Fiat linimentum.

Aliud.

℞. Olei nucis moſchatæ expreſsi ℥.j.
Zibeti optimi ℈.j. Moſchi electi G.vj.
Olei Spicæ, Olei Lauendulæ ana gutt.ij.uel iij.
Fiat unguẽtum, quo nares, frons, aliæq; nobiliores partes illinãtur. Andern.

DE SVFFIMENTIS
CAPVT XLIX.

B Suffimenta, *quæ Græcis θυμιάματα, noſtris uerò ſuffumigatiões dicuntur, ſunt medicamenta quæ incenduntur, aut ignitis carbonibus inijciuntur. Horum alij pertinent ad*

- Sanitatẽ: *& conferũt uel*
  - Capiti: *ut*
    - Suffimenta ad catharros ſiſtendos & ſiccandos.
    - Aliud ad idem, ex gummi, *&c.*
  - Cordi: *ut*
    - Suffimentum ad animæ defectionem, ante acceſsionem febrium.
    - Suffimentum ad animales & uitales uires corroborandas, *&c.*
  - Pulmoni: *ut*
    - Suffimentum ad uiſcera pulmonis.
    - Aliud ad ulcera pulmonis cum inflammatione.
    - Suffimentum ad tuſsim.
    - Suffimentum ad tuſsim ueterem, *&c.*
  - Vtero: *ut*
    - Suffimentum ad ſuffocationem uteri.
    - Suffimentum ad menſes mouendos.
    - Suffimentum ad caſtigationem uteri.
    - Suffimentum calefaciens uterum, & præparans ad conceptum.
    - Suffimentum ad procidentiam uteri, *&c.*
  - Iuncturis: *ut*
    - Suffimentum ad dolorem iuncturarum.
    - Suffimentum ad prouocandum ſudorem in morbo Gallico, *&c.*
- Voluptatem: *ut*
  - Trochiſci de fumo.
  - Trochiſci galliæ moſchatæ.
  - Suffitus, qui ex formulis auiculas referentibus excitatur.
  - Suffitus ex
    - Belzoino.
    - Styrace.
    - Ladano.
    - Ambra.
    - Moſcho, *&c.*

DE SVFFIMENTIS CONFEREN- tibus capiti. A

Suffimentum ad catharros ſiſtendos, & ſiccandos.

℞. Coriandri, Roſarum, Gummi hederæ torrefactæ ana ℥.j.
Nigellæ torrefactæ in aceto ℥.j.ß.
Maſtiches, Thuris, Cort. Thuris ana ʒ.iij.
Gummi Iuniperi ℥.ij.

Fiat puluis non admodum tenuis, quo ſupra carbones impoſito ſuffumigẽtur capitis operimenta. Poteſt etiam excipi mucilagine gummi tragacanthę, & fieri formæ lupinares. Rondeletius.

Aliud ad idem, ex gummi.

℞. Thuris, Maſtiches, Ladani, Styracis calamitæ ana ʒ.ß.

Ex his mixtis linteũ aſperum ſuffiatur, deinde caput eo manè fricetur. Melius aũt hoc ſuffimen cremore tragacanthi, uel gummi Arabici macerati in aqua roſacea ad formam lupinorum concremari poteſt. Andernacus.

Suffimentum odoratum ad caput.

℞. Trochiſcorum galliæ moſchatæ ʒ.j.
Saluiæ, Maioranæ, Roriſmarini ana ʒ.j.ß.
Maceris ʒ.j.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.j. B
Foliorum Lauri ʒ.ß.
Ligni aloës ℈.j.
Moſchi G.iij.

Terantur ſingula, & commixtis omnibus fiat puluis, qui exigente uſu carbonibus uiuis inſpergatur. Fuchſius.

Aliud.

℞. Thuris, Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Cort. Mali Citri ʒ.j.
Maceris, Ligni aloës ana ℈.ij.
Myrrhæ, Maſtiches ana ʒ.j.
Trochiſcorum galliæ moſchatæ ʒ.ij.
Ladani ʒ.ij.ß.

Trita excipiantur ſtacte, & informentur paſtilli pro ſuffimento. Fuchſius.

DE SVFFIMENTIS CONFEREN- tibus cordi.

Suffimentum ad animæ defectionem.

℞. Thuris, Maſtiches ana ℥.j.
Cort. Citri ſicci ℥.ß.

Agallochi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0734-6 DFG

A Agallochi, Styracis calamitæ, Calamenthæ, Caryophyllorum ana ʒ.iij.

Ex his in puluerem redactis, fiat ſuffitus ante acceſsionem febrium, in quibus anima deficit. Andernacus.

Aliud ad animales & uitales uires corroborandas.

℞. Roſarum rubrarum, Florum Stœchados, Roriſmarini ana ʒ.j.
Thuris ʒ.ij.
Caryophyllorum, Macis, Xyloaloës ana ʒ.j.ß.

Detrita in puluerem, imbecillis & deficientibus inijciantur. Idem.

DE SVFFIMENTIS CONFERENtibus pulmoni.

Suffimentum ad ulcera pulmonis.

℞. Gummi hederæ torrefacti, Coriandri, Roſarum rubrarum, Santalorum, Maſtiches, Thuris, Myrrhę, Cort. Thuris ana ʒ.iij.
Belzoini, Styracis, Ladani puri, Hypociſtidis ana ʒ.ij.
Auripigmenti rubri ʒ.j.

Excipiantur terebinthina, & fiant formulæ lupinares, quibus fumigentur operimenta capitis. * Efficax eſt ad ulcera narium, aurium, pulmonis & uteri. Rondeletius.

B *Suffimentum ad ulcera pulmonis cum inflammatione.*

℞. Coriandri præparati, Roſarum rubrarum ana ℥.j.
Ladani puri, Hypociſtidis ana ʒ.iij.
Santali rubri, albi, Blattæ Bizantiæ ana ʒ.ij.
Capitum Papaueris, Corticum Mandragoræ ana ʒ.ij.
Styracis, Belzoini ana ʒ.j.
Auripigmenti rubri ʒ.ß.

Cum mucilagine gummi tragacãthæ & Arabici, infuſorum in aqua roſarum quãtum ſufficit. Addito ſalicis carbone, fiãt formulę: utatur, ut prius. Rõdel.

Suffimentum ad tuſsim.

℞. Thuris, Maſtiches ana ʒ.iij.
Santalorum omnium ana ʒ.j.
Styracis calamitę, Ladani, Roſarum rubrarum ana ʒ.ij.

His tritis, operimenta capitis manè & ueſperi ſuffiantur. Andernacus.

Suffimentum ad tuſsim ueterem.

℞. Rad. & fol. Vngulæ caballinæ ℥.j. Fol. Marrubij ℥.ß.
Styracis, Myrrhæ, Bdellij ana ʒ.iij.
Capitum Papaueris, Sem. Hyoſcyami ana ʒ.j.

Excipiãtur terebinthina, pice & butyro ſimul liquatis: fiãt formulę, quibus fumigẽtur opercula capitis. Excipiatur etiã fumus per nares & os. Rõdelet.

DE SVFFIMENTIS CONFERENTIBUS utero.

Suffimentum ad ſuffocationem uteri.

Suffitus ad uteri ſuffocationẽ fiunt ex fœtidis, ut galbano, aſa fœtida, blatta, caſtoreo, aut fragmentis plumarum, uel etiã ex ſimplicibus ſeparatim: ut ſi caſtoreũ tantùm, uel aſa fœtida calfacta naribus apponantur. Rondeletius.

Suffimentum ad menſes mouendos.

℞. Myrrhæ, Styracis, Bdellij ana ℥.ß.
Iridis, Aſari, Cumini ana ʒ.iij. Opopanacis ʒ.ij.
Pulegij utriuſq; ſicc. ana ʒ.j.

Excipiantur terebinthina & butyro: fiat fumigium, quo fumigentur per embotum, tempore quo erupturi ſunt menſes. * Calfacit, relaxat. Rondeletius.

Suffimentum ad calefaciendum & ſiccandum uterum, poſt menſium purgationem.

℞. Aliptæ moſchatæ, uel Galliæ moſchatæ ℥.ß.
Belzoini, Calami aromatici ana ʒ.ij.

Cum mucilagine gummi tragacanthæ fiant formulæ, recipiant fumum per infundibulum. Rondeletius.

Suffimentum ad conceptionem promouendam.

℞. Ladani, Maſtiches, Galliæ moſchatæ, Caryophyllorum, Macis, Calami, Galangæ, ana ʒ.iij.
Cyperi, Roſarum ana ℥.j.ß.
Hypociſtidis, Caſtorei ana ʒ.ij.

Cum mucilagine gummi tragacanthæ fiant formulæ, quibus utatur ut prioribus, poſt menſium purgationem ante concubitum. Rondeletius.

Suffimentum ad procidentiam uteri.

℞. Bituminis, Lapidis Gagatis ana ℥.ij. Vſneæ ℥.ij.
Caſtorei, Cyperi, Rad. Biſtortę, Cupularũ glãdium, Balauſtiorũ ana ʒ.iij.

Excipiantur cera: fiant formulæ, quibus ſuffumigentur per embotum.

DE SVFFIMENTIS CONFERENTIBUS iuncturis.

Suffitus ad dolorem iuncturarum.

℞. Fol. Abſinthij, Anthos, Stœchados, Chamomillæ ana ℥.ij.
Myrrhæ, Styracis, Belzoini ana ʒ.iij.

Excipiantur terebinthina: fiant formulæ. His ſuffiatur lana, uel bõbax: deinde parti applicetur. Rondeletius.

Suffimentum ad tumores induratos.

℞. Marchaſitæ ℥.ij. Propoleos ℥.iij.

Bdellij,

A Bdellij, Myrrhæ, Styracis, Iridis ana ℥.ß.
Cum terebinthina fiant formulæ, quibus ſuffumigetur durities neruorum. Rondeletius.

Suffimentum ad prouocandum ſudorem in morbo Gallico.

℞. Cinnabaris ℥.ij. Styracis, Belzoini ana ℥.j.
Myrrhę, Corticis Pini ana ℥.ß.

Ex terebinthina fingantur orbiculi. Ægri hoc ſuffiantur, loco calido, ſic ut per initia caput extra illum habeant, ne offendantur, aut ſuffocentur: quod multis ob incuriam accidere ſolet. Rondeletius.

Aliud.

℞. Santalorum omnium ana ʒ.j.
Nucis moſchatæ, Maſtiches, Iunci odorati, Caryophyllorum, Caphurę, Succini, Aſari ana ℥.ß. Cort. Mali arantij ℥.j.

Conterantur, miſceanturq́ue, & cum guttis aliquot terebinthinę fiant paſtilli, quo ęgroti ſuffiantur. Andernacus.

DE SVFFIMENTIS ODORATIS.

Trochiſci pro fumo. S. V.

℞. Ligni aloës, Ladani ana ʒ.j.
Belzoini ʒ.ij. Styracis calamitæ ʒ.ß.
B Sacchari candi ℥.ij. Moſchi G.ij.

Miſce cum aqua roſacea, & ex paſta ſubacta fac trochiſcos: qui tempore uſus magis redolebunt, ſi irrorando aſpergas eis pauxillum aquę roſaceę.

Trochiſci galliæ moſchatæ.

℞. Xyloaloës crudę, bonę electæ, part. v.
Ambræ partes iij. Moſchi boni part. j.
Glutinis tragacãthi in aqua roſ. ſoluti, quantũ ſufficit ad ea cõprehẽdẽda.

Fiant trochiſci, figura folij myrtei: ſigillẽtur: uaſe uitreo reponãtur. Meſues.

Suffitus, qui ex formulis auiculas referentibus excitatur.

℞. Suffiminis, officinę uocant thymiamatis ℔.ß.
Styracis liquidę ℥.j.
Styracis calamitæ ℥.j.ß.
Ladani ℥.ß.
Carbonum Silicis, Tragacanthę ana ʒ.ij.

Puluis carbonum & tragacanthum in aqua roſarum triduum macerentur, deinde etiam in maſſam redigantur: ex qua finguntur formulæ auicularum. Andernacus.

FINIS LIBRI II.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0737-3 DFG

ANTIDOTARII SPECIALIS

LIBER III.

DE MEDICAMENTIS ORNANTIBVS.

HACTENVS medicamenta quæ ad neceſsitatem pertinent, duobus primis libris abſoluimus: nunc de ijs quæ ad ornatum ſpectãt, tertio hoc libro agendum. Sunt itaq; *Vide ſignum* ☙

- ☙ Ornantium medicamentorũ alia
  - Fluida
    - Nõ pinguia: *ut*
      - Aquæ
        - Corpus
          - Odoratum reddentes.
          - Extenuantes, &c.
        - Capillos
          - Longos reddentes.
          - Colorantes, *ſeu* tingentes.
          - Augentes, Prohibentes, &c.
        - Oculorum uitia tollentes.
        - Dentes dealbantes, confirmantes, &c.
        - Faciem
          - Illuſtrantes.
          - Venuſtantes.
          - Tingentes.
          - Iuuenilem reddentes.
          - A maculis mundantes, &c.
      - Potiones impinguantes, extenuantes, &c.
      - Balneæ mundantes, uenuſtantes, &c.
      - Lotiones, capillos
        - Tingentes.
        - Prolongantes.
        - Augentes.
        - Prohibentes.
        - Criſpos reddentes, &c.
    - Pinguia: Olea. *Atq; horum alia*
      - Faciem illuſtrant.
      - Faciem tingunt.
      - Rugas, Maculas — Tollunt.
      - Capillos conſeruant.
      - Capillos augent, tingunt.
      - Capillos prolongant.
      - Frigus arcent, &c.
  - Non fluida, *Vide in ſequentibus ſignum* A.

B

Medica-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0738-9
DFG

A

B

- A. *Medicamenta ornantia non fluida, ſunt aut*
  - Cocta: *ut*
    - Vnguenta, *emplaſtra, &c. quorum alia*
      - Capillos
        - Conſeruant.
        - Reſtituunt.
        - Prohibent.
        - Auferunt.
        - Tingunt.
        - Criſpos reddunt, *&c.*
      - Superciliorum, Palpebrarum, Cutis
        - Vitia tollunt.
      - Faciem
        - Illuſtrant.
        - Erugant, *&c.*
      - Manus
        - Illuſtrant.
        - Venuſtant, *&c.*
      - Mammillas
        - Minuunt.
        - Indurant, *&c.*
      - Ventris rugas auferunt.
      - Pedum callos extirpant.
    - Smegmata
      - Faciem, Manus
        - Venuſtantia, *&c.*
  - Diſsipata: *ut* Pulueres
    - Dentes
      - Abſtergentes.
      - Dealbantes, *&c.*
    - Manus uenuſtantes, *&c.*

DE AQVIS ORNANTIBVS
CAPVT I.
DE AQVIS ODORATIS.
Aqua odorata ad corpus & ueſtimenta.

℞. Aquæ Roſarum, item Nanſę, Myrti, Moſchatæ ana ℔.j.
Pulueris Ireos Orient. ℥.j. Zibetti ʒ.j.

Miſceantur, & coquátur in uaſe uitreo uſq; ad tertię partis conſumptionem: deinde in uaſe uitreo optimè obturato ſeruetur. Iſabella Corteſe.

Aqua

Aqua odorata alia. A

℞. Aquæ roſarum quantum ſufficit.
Moſchi ℈.j.
Zibetti, Ambrę ana parum.

Ponantur in uaſe uitreo ad ignem, donec calefiant: deinde obturetur & ſeruetur ad uſum. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞. Aquę Roſarum ℔.iiij.
Belzoini, Styracis, Caryophyllorum, Caphurę, Ligni aloës ana ℥.j.
Moſchi, Zibetti ana ℈.j.

Miſceantur, in uaſe uitreo obturato coquantur per horas quatuor in balneo Marię: deinde frigidum colatur: ac in alio uaſe uitreo bene obturato ponatur ad ſolem per dies quinq;, addendo moſchi G.xv.

Aqua moſchata, eiuſdem.

℞. Aquę roſarum opt. ℔.ij.
Moſchi optimi ʒ.j.ß.

Miſceantur, & deſtillentur in balneo Marię, igne perquàm lento: deinde ſeruetur in uaſe optimè obturato.

Alia.

℞. Aquę Roſarum ℔.xij. B
Aquę Lauendulę, Caryophyllorum, Cinnamomi electi ana ʒ.j.
Macis, Cardamomi, Moſchi, Ambrę ana ℈.ß.
Cort. Mali citri, Santali citrini, Ireos ana ʒ.ß.
Belzoini, Styracis calamitę ana ℈.j.

Mixta omnia, atq; in phialam poſita, in balneo Marię per quindecim dies ponantur, deinde ad ſolem per dies alios quindecim: & erit optima. Alexius.

Alia, eiuſdem.

℞. Aquæ Roſarum ℔.iiij.
Aquę Lauendulę ℥.vj.
Aquę flor. Iaſmini ℔.iij.
Moſchi ℈.j.

Miſceantur, deinde cum per dies decem in uaſe optimè recluſa fuerint, diſtillentur in balneo Marię, ſeruenturq; ad uſum.

DE AQVIS MACIEM INDVCENTIBVS.

Aqua corpus macillentum reddens.

℞. Caryophyllatę, Zingiberis, Roriſmarini ana part. j.

Puluerizentur, & in uino optimo per dies octo macerentur in uaſe uitreo, deinde diſtillentur. Vtatur quotidie poc. j. ante prandium. Marinellus.

DE A-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0740-9 DFG

A DE AQVIS CAPILLOS LONGOS REDDENTIB.

Aqua capillos longos reddens.

℞.Lardi quantum ſatis eſt.

Radendo quàm minutiſsimè conſcindes, deinde in pila marmorea contundes, ut paſtam ſubactam referat. Hac in alembico deſtillata, liquorem album colliges, quo pilos inunges. Alexius.

Alia, capillos elongans.

℞.Mellis optimi colati ℔.iij.

Vitellorum ouorum n.xl.

Miſceantur, & deſtillentur: qua capilli inungantur. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞.Capillorum Veneris recent. contuſorum M.j.

Mellis optimi quantum ſufficit.

Miſceantur ad formam paſtæ, & deſtillentur.

DE AQVIS CAPILLOS TINGENTIBVS.

Aqua capillos denigrans.

℞ Gummi Arabici ℥.iiij.

Myrobal Chebularum, Emblicarum ana ℔.ß.

B Omnia trita, igneq; ſuaui deſtillata, ſoli exponantur horis duabus, & capite cum lixiuio loto, & exiccato, capilli denuò uino & ſale madentes, cum aqua abluantur deſtillata, cutim tamen non attingente. Fumanellus.

Alia eiuſdem.

℞.Gummi Arabici ℥.iiij.

Ebulorum, Roſarum ana ℔.ß.

Trita igne lento deſtillentur, caputq; prius aqua lotum, & non exactè ſiccatum, lauetur cum aqua deſtillata.

Alia denigrans.

℞ Alcannæ tritæ, Oſsium dactylorum puluerizatorum ana part.j.

Aquæ in qua cort. fabarum & gallæ fuerint incoctæ, quantum ſufficit.

Miſce. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞.Nucum Cypreſsi quantum ſufficit.

Vini rubri, Aceti rubri ana part.j.

Coquantur ſimul, & decoctione hac capilli lauentur.

Alia eiuſdem.

℞.Spumæ argenti quantum ſufficit.

Aceti, uel Succi Citri, uel Limonij q.ſ.

Coquantur ſimul per horam dimidiam: quo capilli lauentur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0741-4 DFG

Alia. A

℞. Limaturæ ferri quantum ſufficit.

Ponatur in aceto fortiſsimo per dies decem; deinde capilli inungantur. Iſabella Corteſe.

Alia capillos nigros reddens.

℞. Scoriæ ferri, Limaturæ plumbi ana q.ſ.

Coque in aceto ad conſumptionem medietatis. Cola, & unge. Bayrus.

Alia eiuſdem.

℞. Rad. Capparorum quantum ſufficit.

Coque in lacte aſinæ uſq; ad tertiam partem, & unge, dimittendo per noctē.

Alia denigrans.

℞ Mellis ℔.ij.
Gummi Arabici ℥.ij.
Ebulorum, Roſarum ana ℔.ß.

Trita lento igne deſtillentur, & caput prius cum lixiuio & ſale lotum, cum prædicta abluatur aqua. Fumanellus.

Alia eiuſdem.

℞ Salis gemmæ, Squamæ æris, Alcannæ ana part.j.

Omnia trita alembico deſtillato.

Alia eiuſdem. B

℞. Salis gemmæ ℔.j.
Vitrioli Romani ℔.ß.
Salis nitri ℥.iiij.
Rad. Chelidonij uiridium ℔.ij.

Contuſis & tritis alembico aquam eximito: quod primò exit, abijcito: quod ſecundò, capillos colorat, prius lotos, & feruenti ſole ſiccatos.

Aqua, qua capilli flaueſcunt.

℞. Mellis optimi ℔.ij.
Gummi Arabici ℥.ij.

Suaui deſtillato igne, aqua quę primò exit, faciē dealbat: quę ſecundò & tertiò, flauos reddit capillos. Fumanellus.

Alia capillos flauos reddens.

℞. Buxi raſi, Stœchadis, Citri, Glycyrrhizæ tritæ, Rad. Vngulæ caballinæ, Capillorum Veneris ana q.ſ.
Croci parum.

Coquantur omnia ſimul uſq; ad conſumptionē tertiæ partis. Cola, & unge. Marinellus.

Aqua capillos rubros reddens.

℞. Aquæ Raphani quantum ſufficit.

Alcannæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0742-0

A Alcannæ quantum ſufficit.
Miſce, & capillos unge. Idem.

Aqua capillos colore afficiens croceo.

℞. Agrimoniæ ℥.j. Teſticulorum equi exiccatorum n.j.
In aqua fontis coque, & deſtilla, utereq́; capite prius loto. Fumanellus.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Aceti ℔.ij. Salis nitri ℔.ß. Deſtillentur.

Aqua dealbans capillos.

℞. Centaurij maioris ℥.iiij.
Aluminis fæcis ℥.viij.
Aluminis rochæ, Gummi Arabici ana ℥.ij.
Saponis albi mundi, Lachrymæ ex tragacantha ana ℥.iiij.
Aquæ ℥.vj.
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputq́; hac lotum colatura, ad ſolemq́; ſiccatum, denuò abluatur lixiuio. Fumanellus.

DE AQVIS CAPILLOS AVGENTIBVS.

Aqua faciens renaſcere pilos.

℞. Carnium limaciarum, Veſparum, Apum, Sanguiſugarum, Salis aduſti ana part. æquales.
B Pone in uaſe uitreato, habēte in fundo parua foramina, ſicut cribrum: & pone ſub eo aliud uas uitreatum, quod colligat humiditatem, quę paulatim per multas dies manabit. Colligatur, & loca depilata ex ea fricentur. Bayrus.

DE AQVIS CAPILLOS PROHIBENTIBVS.

Aqua capillos renaſci prohibens.

℞. Sanguinis ranarum, Terrę ſigillatę, Sumach, Roſarum ana tritorum quantum ſufficit.
Aceti, Succi Semperuiui ana q. ſ.
Macerentur per horas uiginti quatuor, deinde deſtillentur: qua ſæpius loca depilata lauentur. Marinellus.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Cornu Vaccæ, Aluminis Rochę, Papaueris nigri ana tritorum q.ſ.
Sanguinis uaccini recentis ℔.ij.
Macerentur, & deſtillentur. Vtatur omni ſero.

Aqua capillos creſcere non permittens.

Tithymalli decoctū cū aceto, calce uiua, & maluis cōmixtū. Fumanellus

Aqua prohibens ortum pilorum.

℞. Sem. Hyoſcyami triti ℔.ß.
In loco humido reponito, & poſt tēpus additis ℥.ij. fol. fabę inuerſę, quę telephiū eſt, deſtillato, & pilis euulſis partē glabrā ſępius balneato. Fumanellus.

DE AQVIS OCVLORVM VITIA TOLLENTIB. A

Aqua ad oculorum lachrymas.

℞. Fragarum maturarum quantum ſufficit.

Macerētur in fimo equino ꝑ dies quindecim, deinde deſtillētur. Marinellus.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Florum Spinæ albæ, Flor. Salicis, uel Comarum fol. Salicis ana q. ſ.

Deſtillentur in uaſe uitreo. ad idē etiam ualet aqua euphragiæ deſtillata.

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Chelidoniæ, Verbenacæ, Rutæ, Fœniculi ſuccorum ana ℥. iij.
Comarum fol. Roſarum quantum ſufficit.
Sacchari candi ℥. iij.
Thutiæ optimæ ℥. iiij.
Sanguinis draconis ℥. iiij.

Trita deſtillentur. Marinellus.

Aqua uiſum conſeruans.

℞. Myrrhæ ℥. j.
Aloes ʒ. ij.
Croci ʒ. j.
Thuris, Zingiberis, Sarcocollæ, Caphuræ tritæ ana parum.

In aqua impoſita ad uſum ſeruetur. Fumanellus. B

Alia.

℞. Fœniculi, Verbenacæ, Euphragiæ Endiuiæ, Betonicæ, Roſarum rub. Capill. Veneris ana M. iij.

Contuſa per diem in uino macerentur albo, & deſtillentur. Fumanellus.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Fœniculi, Chelidonij, Saluiæ, Roriſmarini, Verbenacæ, Rutæ ana part. æquales.

Alembico deſtillentur.

Aqua ad oculorum dolores.

℞. Aquæ Roſaceæ, item Euphragię, Chelidonij ana ℥. j.
Thutiæ præparatæ ʒ. j.

Miſce. Valet ad idem aqua uitis inciſæ. Idem.

Aqua uiſum inſtaurans.

℞. Fœniculi, Chelidonij, Verbenacæ, Rutæ, Fol. Enulæ ana M. j.
Virgæ paſtoris, Millefolij ana M. j.
Caphurę ʒ. ß.

Alembico deſtillentur. Idem.

Aqua ad oculorum lachrymas exiccandas.

℞. Thutiæ pręparatę ℥. j.

Lapidis

A Lapidis hæmatitis ℥.ß.
Sanguinis draconis, Acaciæ, Antimonij ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.ij.
Terræ ſigillatæ ʒ.j.
Thuris, Maſticis, Piperis albi ana ℈.ß.
Aquæ Fœniculi, Euphragiæ ana ℥.j.
Aquæ Violarum Roſarum ana ℥.ij.
Vini antiqui ℥.iij.

Coquito omnia in duplici uaſe ad conſumptionem medietatis, & percolato. Fumanellus.

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Succi Vuæ immaturæ ℥.ij.
Aloes ʒ.j.ß.

In panno lineo ligatæ, infuſæq́; in dicto ſucco ſomni tempore oculi madefiant. Idem.

Aqua ad oculorum tenebroſitatem.

℞. Thutiæ præparatæ ℥.iij.
Omphaeij ℥.ß. uel v.

Soli diebus quindecim exponito, & addita aquę roſaceę ℥.ß. denuò per dies
B 15. alios ſub ſole iaceat, & per dies quinq; cum aqua euphragiæ. poſt hæc thutiam terito, & cum panno xylino, tenui, cribrato in ſole æſtuanti, uſuique ſeruato. Idem.

Alia ad ſuffuſionem, eiuſdem.

Marcheſitę fruſta ignito, & in oleo communi antiquo pellucido extincta, tritaq́; deſtillato, & denuò cum fæce ſua terito, deſtillatoq́;.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Aſæ ℥.j.
Mellis albi puri ℔.ß.
Aquæ Fœniculi, Aquæ Rutæ ana ʒ.xij.
Aquæ Maioranæ ℥.ß.
Alembico deſtillentur.

Aqua ad palpebrarum tumores & lachrymas oculorum.

℞. Agrimoniæ, Verbenacæ, Fœniculi, Roſarum, Chelidonij ana q. ſ.

Omnia inciſa, uiniq́; albi momento conſperſa deſtillato. Fumanellus.

DE AQVIS DENTES DEALBANTIBVS.

Aqua dentes dealbans.

℞. Salis Arabici, Salis gemmæ ana ℔.ß.
Aluminis Zuccharini ℥.iij.

Trita deſtillentur, qua fricentur dentes cũ pãno rubro ſcarlato. Marinellus.

Alia eiuſdem. A

℞. Aluminis Rochæ ℔. j.
Salis nitri ℔. j.
Aceti parum.

Trita diſſoluentur cum aceto, & deſtillentur. Pro qualibet ℥. j. huius aquæ, adde ſucci limonum ℥. iiij. & fricentur dentes.

Aqua dentes albos reddens.

℞. Aluminis rubri ℥. vj.
Salis communis ℥. iij.
Maſtichis ℥. j.
Myrrhæ ℥. ß.
Caryo phyllorum ʒ. vj.

Miſce, fiat deſtillatio, qua fricentur dentes. Rondeletius.

Aqua ad dealbandos dentes.

℞. Salis purgati & contuſi ℔. j.
Aluminis glacialis ℥. j.

Deſtillentur alembico. Huius aquæ ℥. j. miſce cum uncia plantaginis, & intincta lana xylina dentes perfrica. Alexius.

Alia precioſiſsima, eiuſdem. B

℞. Primæ aquæ mellis deſtillatæ, quę alba eſt, ℔. j.
Salis albi ℥. j.
Aluminis ℔. ß.
Salis nitri ℥. j.
Aquæ ex folijs lentiſci ℔. ß.
Maſticis ℥. ij.
Aceti albi, Vini albi ana ℥. ij.

Deſtillentur omnia in balneo Marię. Qua ſi quis uti uolet, abluat prius dentes: deinde cum panno aliquo ſiccata fuerint, fricentur, uel cum lentiſci ſtylo intincto, uel cum panno lineo madefacto, paruo.

Aqua dealbans dentes.

℞. Vini albi ℥. vj.
Comarum Myrti, item Lentiſci, Sorbarum, Cupreſsi ana ℥. iij.
Balauſtij, Cort. rad. nucum, Pyrethri, Sanguinis draconis, Oſsium dactylorũ uſtorum, Roſarum rubrarũ nondum apertarum, Cinnamomi ana ℥. j.

Contuſa deſtillentur lento igne, donec omnis exierit aqua. Huius aquæ ℥. ij. miſce cum ℥. j. cornu cerui uſti, & ℥. j. ſanguinis draconis, & pone ad ſolẽ per dies quatuor, & frica dentes. Iſabella Corteſe.

Aqua dentes confirmans.

℞. Nucum moſchatarum n. iij.

Radicum

A Radicum Gingiberis n.ij.
Maſticis parum.
Pyrethri, Maioranæ, Hyſſopi, Menthæ, Roriſmarini, Saluiæ, Salis ana ℥.ß.
Excipiantur omnia, & uino miſceantur odoro, bullientq; donec pars tertia conſumpta fuerit, & colo transfundantur, & frequenter percolato, utitor calido. Fumanellus.

Decoctum ad dentes firmandos, gingiuas purgandas & cõſolidandas.

℞. Aquæ Lentiſci, Roriſmarini, Aceti diſtillati, ana poculum dimidium.
Myrrhæ, Maſticis, Boli Armeni, Sãguinis draconis, Aluminis uſti ana ℥.j.
Cinnamomi electi ʒ.ß.
Aquæ pluuialis pocula tria.
Miſceantur omnia, coquantur igne admodum lento per quartam horæ partem, addendo mellis deſpumati ℔.ß. Belzoini parum: & fiat decoctum, quo ſæpius lauentur dentes ante & poſt cibũ, tenendo, in ore aliquãdiu. Alexius.

DE AQVIS FACIEM ILLVSTRANTIBVS.

Aqua faciem detergens & illuſtrans.

℞. Medullæ panis hordei ℔.ij.
Lactis caprini ℔.iij.
B Vini albi ℔.ß.
Quatuor ſem. frig. maiorum, contuſorum ana ℥.ij.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ℥.j.
Fabarum recentium ℔.ij. uel Florum fabarum P. iij. uel Fabarum ſiccarũ, & Cicerum rubrorum ana ℔.ij.
Oryzæ ℔.ß.
Florum Nenupharis, Violarum, Roſarum albarum ana P.ij.
Vitellorum ouorum cum albuminibus n.x.
Deſtillentur in balneo Mariæ. Si addatur ante deſtillationem terebinthina, melior erit fucus, & diutius faciem ſeruabit. Rondeletius.

Alia eiuſdem.

℞. Decocti Pulli, uel Decocti Caponis, uel Decocti Gallinæ ℔. iij.
Succi Limonum ℔.j.
Aceti albi ℔.ß.
Florum Fabarum, Nenupharis ana P.iij.
Caphuræ, Album. ouorum ana ʒ.ij.
Miſceantur, & deſtillentur per alembicum. Loco decocti pulli, uel gallinæ, lacte capræ albæ uti licet.

Alia eiuſdem.

℞. Furfuris ex meliori frumento cribrati, Aceti fortiſsimi ana q. ſ.

Miſce,

Miſce, & fiat paſta: cui adde miſcendo, A

Album. ouorum n. xij. Deſtilla.

Aqua ad ſplendorem & formam faciei.

Aqua de albuminibus ouorum recentium per ſpongiam facta, cum ęquali menſura ſucci limonũ, deſtilletur, ut roſacea. Huic aquæ poſtea addes lixiuij communis ℥.ij. uel circa: & limonem integrum contuſum immittes: poſt octo dies exprimes ab eo ſuccum, & miſcebis cum aqua. Facies prius abluta aqua pura, & abſterſa, hac aqua deſtillata lauetur. Alexius.

Aqua formam faciei concilians.

℞. Roriſmarini, Tartari albi, Vini albi ana quantum ſufficit.

Miſceantur, & deſtillentur per alembicum. Alexius.

Aqua faciem pulcherrimam reddens.

℞. Columbarum pullos n. ij.

Carnis uitulinæ ℔. ij.

Sem. Cataputiorum, à corticibus mundatorum ℥. iiij.

Pinearum, Amygdal. dulcium, amararum, Rad. Liliorum alborum, cœruleorum, Fabarum contuſarum & mundatarum, Fellis bubuli, Rad. Serpẽtariæ, Fraxinellæ ana q. ſ.

Limonum unum purgatum, & inciſum B

Medullæ panis albi, in lacte madefactæ, Gũmi ammoniaci, in aceto liquefacti, Florum Liguſtri ana q. ſ.

Miſceantur & deſtillentur lento igne, ponendo aliquantulum moſchi & belzoini circa principium colli uaſis recipientis: & ſeruetur in uaſe probè obſtructo. Alexius.

Aqua faciem illuſtrans.

℞. Pinearum uiridium, mundatarum inciſarum q. ſ.

Ponantur in lacte per dies tres, quotidie addendo nouum lac: deinde cũ ſequentibus rebus deſtillantur.

℞. Vitri contriti ℥. iiij.

Coralli rubri ℥. iij.

Sacchari candi ℥. iiij.

Aluminis ℥. j.

Miſce, & fiat puluis. Deinde

℞. Argenti uiui cum ſaliua mortificati ℥. j. ß.

Oua recentia, unà cum corticibus, rupta & concuſſa n. xij.

Terebinthinæ nouies lotæ ℥. iiij.

Cochleas marinas candidas, quas uendunt ſuffitores ℥. ij.

Cochleas terreſtres n. l.

Contundantur ſingula, & miſceantur: deinde pars aliqua ponatur in cucurbitam

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0748-5 DFG

A bitam uitream, deinde pars aliqua pulueris, pòſt pars terebinthinæ, demum pars cochlearum, aliud ſuper aliud ponendo, donec cucurbita ſit plena. Poſtremò addito,

Vini albi menſuram j.

Diſtilla igne lento, & ſerua ad uſum. Alexius.

Aqua melonum ad faciem illuſtrandam.

℞. Melones albos, à corticibus mundatos, quot opus erit: eosq; in fruſta, unius digiti craſsitudine ſecato: deinde aluminis ſaccharini ℥.iiij.

Aluminis uſti ℥.j.

Argenti uiui extincti ℥.j.

Cochlearum marinarum alb. ℥.ij.

Terebinthinæ lotæ ℔.j.

Ouorum recentium, & cum corticibus contuſorum n.xij.

Limoniorum alb. in fruſta inciſorum, quantum uolueris.

Sacchari ℥. iiij.

Lactis caprini, Vini albi ana menſ.j.

Hæc omnia ponantur in cucurbitam uitream, aliud ſuper aliud, ut dictũ eſt: deinde deſtillétur igne lento, donec aqua omnis exierit, demum ſeruetur in uaſe uitreo, ad uſum. Alexius.

A *Aqua cucurbitæ perfecta, eiuſdem.*

℞. Cucurbitas à corticibus mundatas, & in partes rotundas inciſas, quot uolueris.

Aluminis Zuccharini ℥. vj.

Aluminis ſciſsilis ℥.j.

Myrrhæ ʒ.j.

Terebinthinæ lotæ ℔.ß.

Oua recentia & contuſa n. iiij.

Limonia inciſa n.vj.

Cochlearum, quantum uolueris. Vini albi menſ.j.

In puluerem redigenda redigantur, & miſceantur, faciẽdo ordinem primùm ex ſaccharo, deinde ex pulueribus, tertiùm ex cochleis. demum ex uino, limonijs & ouis: atq; ſic igne lento deſtillentur, donec omnis aqua extracta fuerit: poſtea ſeruetur in uaſe aliquo uitreo per dies octo aut quindecim.

Aqua ad faciem commendandam.

℞. Pedum uituli n. ij.

Aquæ fluuialis ℔.xviij.

Coque ad conſumptionem medietatis. Deinde adde,

Oryzæ ℔.j.

Medullæ panis in lacte mollitæ n.j.

Butyri recentis ℔.ij. A
Albuminum ouorum cum cort.n.x.
Miſceantur omnia, & coquantur, deinde deſtillentur, quouſq; omnis aqua exierit. cui denique adde,
Caphuræ, Aluminis zuccharini ana parum.
& erit optima. Alexius.

Alia eiuſdem.

℞. Chryſocollæ, ſeu Boracis ʒ.ij.
Aluminis rupei, ſciſsilis, ſquamoſi ana ℥.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Redigantur in puluerem ſingula, deinde miſceantur, ponanturq; in phialam uitream, quam aqua fontana repletam diligenter obturabis. His factis ponatur ad ignem per horas duas, deinde auferatur: & cum refrixerit, ponatur in aliam phialam, addendo duo alba ouorũ recentium, bene cum omphacio agitata: miſceãtur, ſintq; in ſole p dies uiginti: & habebis aquã pfectiſsimã.

Aqua ad decorandam faciem.

℞. Oua in partes diſſecta, Cort. Aranciorum, Rad. Melonum ana q.ſ.
Cum bocia ampla, roſtrum habente longum, ſtudioſo ac potenti igne per alembicum deſtillato. Fumanellus.

Alia. B

℞. Florum Fabarum M.vj.
Aquæ Limonum ℔.j.
Rad. Lilij ℥.viij.
Farinæ Fabarum ℔.j.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥.j.
Deſtilla, & utere. Fumanellus.

Aqua faciem decorans, alia.

℞. Fœniculi, Rutæ, Verbenacæ, Euphragiæ, Endiuię, Betonicę, Sileris mõtani, Roſarum rubrarum, Capillorum Veneris ana M.vj.
In uino albo per diem & noctẽ infuſa alembico deſtillentur. Fumanellus.

Alia.

℞. Fabarum albarum à corticibus mundatarum, quantum uolueris.
Macerentur in uino albo per dies nouem: deinde contundantur, & prędicto uino addantur. quibus adiunge,
Oryzæ in lacte caprino coctæ quantum ſufficit.
Albuminum ouorum quantum ſufficit.
Miſce omnia, & deſtilla. Iſabella Corteſa.

Alia.

℞. Hordei immaturi recentis quantum ſufficit.

Lactis

A Lactis caprini, Album. ouorum ana q.ſ.
Miſce, & deſtilla. Iſabella Corteſe.

Alia eiuſdem.

℞. Limoniorum, Fabarum ſiccarum, & in uino maceratarum, Mellis, Lactis caprini, Album. ouorum ana quantum ſufficit.
Miſce, & deſtilla.

Aqua ad faciem decorandam.

℞. Lactis uaccini, menſe Maij ℔. *ij*.
Aranciorum n. iij.
Limonum n. v.
Incidantur minutim: deinde adde,
Aluminis, Sacchari ana ℥. j.
Miſce omnia, & deſtilla. Rondeletius.

Alia eiuſdem ad ſplendorem.

℞. Micæ panis albi ℔. *ij*.
Florum Fabarum ℔. j.
Florum Roſarũ, item Nympheę, Liliorũ ana ℔ iiij.
Lactis Capræ ℥. vj.
Iridis Venetorum ℥. j.
B Deſtilla in balneo Mariæ.

Alia eiuſdem.

℞. Terebinthinæ, Maſticis albiſsimæ, Thutiæ præparatæ, Caphuræ, Aluminis ana ℥. iiij.
Infunde in aceto forti per dies tres. Poſtea deſtilla per alembicum.

Aqua faciem decorans.

℞. Serpentariæ recentis ℥. j.
Rutę M. j.
Hederæ terreſtris M. *ij*.
Boracis ℥. j.
Styracis calamitæ ℥. *ß*.
Ligni aloes ʒ. *ij*.
Moſchi ℈. *ß*.
Vnguenti ℥. iij.
Caphuræ ʒ. vj.
Carnis Caponis ℥. *ij*.
Cort. Limonum, Cort. Aranciorum ana ℔. j.
Deſtilla. Rondeletius.

Aqua ad decorandam faciem.

℞. Caphuræ ʒ. iij.

Aluminis rubri, Boracis ana ʒ.vj. A
Moſchi ℈.ij.
Terantur omnia: adde,
Tartari ℥.j.ß.
Aquæ roſarum ℔.ij.
commiſcendo ſemper cum ſpatula. Poſtea deſtilla per filtrum, & in ampulla bene clauſa ſeruetur, & manè facie bene terſa, cum panno guttam unà aquæ ſumat, deinde faciem bene fricet. Rondeletius.

DE AQVIS TINGENTIBVS ET dealbantibus faciem.

Aqua faciem dealbans, & oculos.

℞. Rutæ campeſtris, Fœniculi, Verbenacæ, Rad. Betonicæ, Fol. Roſarum, Capill. Veneris ana part. æquales.
Macerētur per noctē in uino albo odoro, & alembico deſtillētur. Fumanel.

Alia eiuſdem.

℞. Ari quantum ſufficit.
Partes craſsiores tundito, & cum roſarum aqua, ad ſolem ter, quatērue ſiccato, & roſacea impoſita utitor.

Alia faciem dealbans. B

℞. Albuminis oui, Boracis petroſi Salis, Aluminis Rochæ ana ℥.j.
Quodlibet per ſe tritum, albumini ouorum commixtum deſtillato, utitorq;. Fumanellus.

Alia eiuſdem ad idem.

℞. Aluminis Rochæ tritæ ℥.iij.
Albuminis ouorum quantum ſufficit.
Miſce, & deſtilla.

Aqua faciem dealbans.

℞. Florum Nenupharis, item Spinæ albæ, Sambuci, Fabarum, Violarum: Capillorum Veneris ana partes æquales.
Miſce, & deſtilla. Fumanellus.

Alia eiuſdem.

℞. Lithargyri contriti ℔.ß.
In aceti albi ℥.iij. coquito, & panno cribratam, in uitreo uaſe ſeruato: deinde adde,
Caphuræ, Aluminis, Iameni, Boracis, Olei Tartari ana part. æquales.
Aquæ roſarum quantum ſufficit. Miſce, & deſtilla.

Alia experta, eiuſdem.

℞. Terebinthinæ deſtillatæ ℔.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0752-6
DFG

A Thuris ℥.iij.
Maſticis ℥.ß.
Dracunculi ℥.ß.
Omnia trita, & cum aqua terebinthinæ mixta, iterum deſtillato: deinde,
℞. Axungiæ ſuillæ, recentis, liquatæ ℔.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Nucis moſchatæ n.iij.
Auri ʒ.j.
Argenti ʒ.ij.
Omnia tenuiſsimè trita alembico deſtillato.

Alia faciem dealbans & mundans.

℞. Florum Fabarum M.x.
Aluminis Rochæ ℔.j.ß.
Aluminis Zuccharini ℥.v.
Aluminis Scaiolæ ℥.iiij.ß.
Salis Nitri ℥.iij.
Aluminis Fæcis ℥.vj.
Argenti uiui extincti ℥.iij.
Deſtillentur igne lẽto, & quũ quid ſtillare incipit, ignẽ augeto. Fumanellus.

Alia eiuſdem.

B ℞. Aluminis Iameni, Boracis, Aluminis Rochæ ana tritorum ℥.iij.
Album. ouorum quantum ſufficit. Deſtilla.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Argenti electi, Argenti uiui ana ℥.j.
Super porphyreum terantur lapidem, additoq; argenti ſublimati modico, in loco collocentur humido: & quod liquatum eſt, alembico deſtilletur.

Alia ad faciei nitorem.

℞. Radicum Lilij, item Ari, Dracunculi ana ℔.ß.
Aquæ flor. Fabarum ℔.j.ß.
Aquæ Roſaceæ ℥.viij.
Deſtillatæ adijce moſchi carij, cinnamomi ana ʒ.ij. faciẽ bis die abluito. Alex.

Aqua faciem dealbans.

℞. Sulphuris uiui ℥.j.
Thuris albi ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Aquæ roſarum ℔.j.
Trita miſceantur, & ſoli per dies quindecim exponantur, & de ea lauetur facies in ſero: manè uerò abluatur cum decoctione furfuris & roſarum. Alexius, & Bayrus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0753-2
DFG

Aqua cutem reddens albam, ſoliſq́; aduſtionem auferens. A

℞. Aquæ pluuiæ, Omphacij ana menſ. ß.
Coquantur ſimul uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde inter bulliendum, addito,
Succi Limoniorum tantum, quantum bulliendo antea euanuit.
Demum cum cocta ſatis fuerint, auferantur ab igne, addaturq́;
Albuminum ouorum n. iiij.
Poſtquam deferbuerint, ſeruetur ad uſum. Rondeletius.

Alia ad dealbandas faciei maculas, & cicatrices.

℞. Aquæ uitæ quartò deſtillatæ, part. iij.
Summitatum flor. Anthos part. ij.
Macerentur ſimul per diem & noctem in uaſe bene cooperto, deinde deſtillentur. Rondeletius.

Aqua cuiuſdam mulieris nobilis.

℞. Sublimati ℥. j.
Caphuræ ʒ. j.
Puluerizentur optimè, infundantur in ſucco limonum, & aqua roſarum, nenupharis, cucurbitæ, & florum fabarum ana ℔. ß. Inſolentur per dies quindecim, & uſui ſeruetur. Rondeletius.

Fucus Ducis Mediolanenſis. B

℞. Lactis caprini ℔. iij.
Medullæ panis albiſsimæ n. ij.
Temperentur ſimul per horas ſex: deinde adde,
Limonum à cort. extremo mundatorum n. xij.
Albuminum ouorum n. xij.
Calcis, Corticum ouorum, Porcellanarum ana ℥. ß.
Caphuræ, Aluminis, Coralli rubri ana ʒ. ij.
Boracis ℥. j.
Ceruſſæ ℥. iij.
Miſceantur, & cum diligentia deſtillentur. Rondeletius.

Aqua eiuſdem, ad idem.

℞. Florum Fabarum, Florum Nenupharis ana ℔. j.
Medullæ panis alb. Farinæ Oryzæ, Farinæ Ireos, Cucumeris agreſtis ana ℥. vj.
Mellis ℔. j.
Vini albi, Aquæ fontis ana ℔. iij.
Temperentur ſimul, & fiat deſtillatio in balneo Mariæ. Adde,
Seminis Cucurbitæ mund. ℥. iij.
Thuris, Myrrhæ ana ℥. j.
Aqua ſeruetur uſui.

Alia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0754-7
DFG

A *Alia ad dealbandas cicatrices.*

℞.Rad.Ireos,Rad.Cucumeris agreſtis ana ℔.iij.
Rad.Altheæ,Rad.Liliorum ana ℔.ij.
Racemorum maturorum ℔.ß.
Rad.Dictamni ℥.iij.
Herbæ Fabarum,Herbæ Parietariæ ana M.j.
Flor.Nenupharis,Flor.Maluarum ana P.j.
Panis hordei ℔.j.

Macerentur in uino albo,uel ſero caprino, & fiat deſtillatio.Adde,

Raphani ℥.ß.
Quatuor ſem.frig.maior.ana ʒ.j.
Vrinæ puellæ ℔.ß.

Inſolentur, & ſeruentur uſui.Rondeletius.

Aqua faciem dealbans.

℞.Succi Limoniorum ℥.j.
Porcellanarum ℥.v.

Macerentur,donec diſſoluantur. deinde adde,

Limoniorum inciſorum n.xij.
Albuminum ouorum n.x.
B Caphuræ ʒ.j.ß.
Boracis ʒ.j.ß.
Aquæ pinearum ℔.ß.

Miſce, & deſtilla.Marinellus.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞.Spumæ argenti ℔.ß.
Aceti albi ℔.iij.

Coquantur ſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, & deſtilla: deinde aquæ deſtillatæ adde,

Caphuræ ℥.ß.
Aluminis Scaiolæ,Olei Tartari,Aluminis Zuccharini ana ℥.j.

Relinquantur ſic, donec diſſoluantur: poſtea coletur, & uſui ſeruetur aqua.

Aqua ad faciem rubram.

℞.Ariſtolochiæ rotundæ,Been albi & rubri ana ℥.ß.
Rad.Ireos ℥.v.
Rad.Liliorum ℥.vj.
Cicerum rubrorum,Lupinorum combuſtorum ana P.ß.
Nucis moſchatæ,Cinnamomi ana ʒ.ß.
Amygdal.amar.contuſ.℥.ij.
Olei Tartari ℥.iiij.

Aquæ

Aquæ pluuialis ℔.ij.
Sanguinis leporini quantum ſufficit. A
Trita deſtilla. Rondeletius.

Aqua faciem dealbans.

℞. Roſarum albarũ, Flor. Nympheæ, itẽ Sambuci, Liliorũ alborũ ana ℔.j.
Aquæ Fabarum ℔.ß.
Medullæ panis quantum ſufficit.
Albuminum ouorum n.xij.
Thuris ℥.ij.
Ceruſſæ tritæ ℔.j.
Miſce, & deſtilla. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞. Lactis caprini, Farinæ frumenti ana quantum ſufficit.
Miſce ad formam panis, & in clibano coquatur. Huius panis accipe medullam, in lacte caprino maceratam:
Album. ouorum n.xij.
Deſtillentur. Aquæ deſtillatæ adde,
Calcis ℥.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Aluminis Zuccharini, Coralli albi ana ʒ.ij.
Trita miſceantur, & denuò deſtillentur. Marinellus. B

Alia eiuſdem.

℞. Tartari albi, Vini albi, Flor. Roriſmarini ana q.ſ.
Miſce, & deſtilla.

Alia ualde, eiuſdem.

℞. Ouorum recentium n.vj.
Vini maluatici ℔.ß.
Columbarum iuuenum n.j.
Caſei recentis non ſaliti n.j.
Malorum aranciorum n.viij.
Olei Tartari ℥.iij.
Ceruſſæ ℥.j.
Contundenda contundantur, miſceantur, & deſtillentur.

Alia eiuſdem.

℞. Limaciarum n.xxx.
Lactis caprini ℔.ij.
Axungiæ porci ℥.iij.
Caphuræ ʒ.j.
Caphura per ſe trituretur, deinde omnia ſimul contundantur, & deſtillentur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0756-9

A *Alia, eiuſdem.*

℞. Medullæ panis albi, in lacte capræ uel aſinæ infuſæ q.ſ. Deſtilla.

Alia, eiuſdem.

℞. Myrrhæ ℥.ij.
Thuris ℥.ß.
Maſticis ℥.ß.
Zingiberis albi ʒ.iij.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Argenti ſublimati ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Album. ouorum ℔.j.
Trita ponantur in uentre gallinæ, addendo
Lactis caprini uel aſinæ ℔.iij. Diſtilla.

Aqua dealbans faciem, & maculas tollens.

℞. Boracis ℥.j.
Caphuræ ʒ.ß.
Aluminis Rochę ʒ.iij.
Gummi Arabici ℥.ß.
Tragacanthæ ℥.ß.
B Sarcocollæ ℥.ij.
Aſæ dulcis ℥.ij.
Ceruſſæ ℥.iiij.
Tritis adde,
Aquæ Serpẽtariæ, item flor. Liliorũ, flor. Geniſtæ, flor. Nimpheę ana ℔.ß.
Miſce, & diſtilla. Marinellus.

Alia ad idem.

℞. Columbarum iuuenum n.iiij.
Butyri recentis, uel Pinguedinis lactis ℥.iiij.
Ouorum recent. albuminum n.xij.
Radicis Sigilli Salomonis ʒ.xij.
Boracis ℥.ij.
Flor. Criſtalli ℥.iij.
Caphuræ ℥.ß.
Aluminis Scaiolæ ℥.ß.
Aluminis Zuccharini ℥.ß.
Aquę Cucurbitæ ℥.xij.
Aquæ Omphacij ℥.iij.
Terenda in puluerem redigantur, deinde miſceantur, & diſtillentur. Marinellus.

Alia eiuſdem optima. A

℞. Aceti albi ℔.ij.
Aquæ Roſarum ℔.j.
Aquæ ex cort. Arantij ℥.vj.
Aquæ ex flor. Arantij ℥.vj.
Marrubij M.j.
Mellis ℔.ß.
Moſchi G.iij.
Caryophyllorum ʒ.iiij.
Aluminis Zuccharini ℥.ij.
Maſticis ℥.j.
Trita diſtillentur.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Limoniorum n.iiij.
Sacchari candi ℥.ß.
Succi Agreſtæ ℔.j.℥.iiij.
Lactis Aſinæ ℔.ß.
Albumin. ouorum recent. n.viij.
Medullæ panis albi ℥.iij.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Florum Fabarum ℔.ij. B
Miſce, & diſtilla.

Alia eiuſdem.

℞. Succi Cannæ uiridis ℥.ij.
Succi Gentianæ ℥.ij.
Succi Semperuiui ℥.ij.
Succi Limoniorum ℥.ij.
Lactis Aſinæ ℥.vj.
Aquę florum Fabarum ℔.ij.
Coralli albi ℥.iij.
Porcellanarum in ſucco limonum diſſolutarum ℥.j.
Boracis ℥.ß.
Trita diſtillentur. Marinellus.

DE AQVIS RVBIFICANTIBVS faciem.

Aqua rubificans faciem.

Ad rubificandam faciem utitor praſilio raſo, & aqua roſacea diſſoluto, ac modica caphura. Fumanellus.

A *Aqua faciem coloratam reddens.*

Sumito pullos columbinos albos. hos diebus quindecim nucibus pineis paſcito: deinde aos aperito: capita, pedes, inteſtinaq́; abijcito: deinde,

℞. Panem dimidium.

Aluminis Zuccharini quantum ſufficit.

Foliorum Auri n.500.

Foliorum Argenti n.300.

Medullas panis candidiſsimi, in lacte amygdal. dulcium mollitas n.iiij.

Medullæ uituli, aut bubuli, aut axungiæ porcinæ ℔.j.

Miſceantur omnia, & diſtillentur. Alexius.

Rubrica ad faciem.

℞. Santali rubri contriti, Aceti fortis bis diſtillati ana quantum ſufficit. Miſceantur, & coquantur igne lento, addendo parum aluminis: & habebis rubricam perfectiſsimam. Alexius.

Aqua concilians faciei roſeum colorem.

℞. Pintam aquæ uitę optimæ.

Praſilij ℥.j.

Caryophyllorum n.x.

Granorum Paradiſi n.x.

B Cubebarum n.v.

Omnia trita cribrataq́; cum aqua uitæ, perparum feruefacies in uaſe diligenter opculato, ne quid ullo modo expiret. Deinde refrigeratũ diſtilla. Æuony.

Aqua rubra ad faciem.

℞. Albuminum ouorum ad duritiem coctorum n.xxv.

Lactis ficuum poculum j.

Miſce, & diſtilla. Huic aquæ adde, pro qualibet menſura,

Aluminis ſciſsilis ℥.ij.

Cocci tinctorij ℥.ß.

Cocci, quo ſericum tingi ſolet, ℥.ij.

Miſceantur, & ponantur in phialam uitream, bene clauſam, in fimo uel in aqua calida, non feruente, per dies octo: deinde eximantur, colenturq́;, & exprimãtur optimè. Quibus factis, addatur rurſus tantundẽ aluminis, ut prius, coccíq́;: & ſimiliter in fimo, uel aqua calida, per dies octo ponãtur: & rurſus ut prius colentur. Quod cum ter factum fuerit, adde gũmi Arabici ℥.ß. ſi aqua fuerit menſura una: & relinquatur per dies octo in loco calido, ut antea: deinde coletur, & ſeruetur. Alexius.

Alia facilior, ac precij minoris.

℞. Glutinis piſcium, in uino albo, per quinq́; aut ſex dies liquefacti ℥.ij.

Ligni Praſilij inciſi quantum ſufficit. Aquæ fontanę quantum ſufficit.

Miſceantur, & coquantur igne admodum lento, donec ſatis eſſe uideatur. A
deinde addatur,

Aluminis triti ℥.j.
Gummi Arabici ʒ.ij.

Miſceantur: deinde ablata aqua ab igne, ſeruetur in aliquo uaſe optimè obturato. Alexius.

Alia, faciem rubram faciens.

℞ Rad. Sigilli Salomonis ℥.x.
Rad. Ciclaminis ℥.v.
Rad. Serpentariæ ſeu Ari ℥.j.
Lardi mundi ʒ.j.ß.
Limonum inciſorum n.v.
Medullæ panis albi, in lacte macerati, quantum ſufficit.
Sublimati, Aluminis Scaiolæ ana ʒ.ij.
Aluminis Rochæ ℥.j.ß.
Porcellanarum in ſucco limonum diſſolutarum ℥.j.

Miſce, & diſtilla. Marinellus.

Aqua faciem rubram reddens.

℞. Rad. Serpentariæ maior. mundatarum & contuſarum quantũ ſufficit.
Aquæ fontanæ quantum ſufficit.

Miſceantur, & coquantur uſq; ad conſumptionem quartæ partis: deinde ab B
igne auferatur, & ſeruetur in uaſe cooperto, qua facies lauetur. Marinellus.

FACIEM quoq; rubram reddunt, aqua ex rad. Serpentariꝯ, ex rad. Bryoniæ, ex rad. Ciclaminis diſtillata. Idem.

Aqua faciem colorans.

℞. Rad. Dracunculi ſeu Serpentariæ ℔.ß.
Rad. Liliorum alborum ℔.ß.
Lardi recentis ℔.ß.
Aquæ flor. Fabarum ℥.iiij.
Aquæ Roſarum ℥.viij.
Moſchi ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.

Trita diſtillentur. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞. Boracis ʒ.j.
Sublimati ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.ß.
Salis Gemmæ ʒ.j.
Salis Alkali ℥.ij.

Aluminis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0760-0
DFG

A Aluminis Rochæ ℥.ij.
Aluminis Scaiolæ ℥.ij.
Aluminis Plumæ ℥.ß.
Aluminis Zuccharini ℥.ß.
Aquæ Roſarum quantum ſufficit.
Coquátur in uaſe uitreo, uſq; ad dimidiæ partis conſumptioné: & ſeruetur.

Alia faciem coloratam reddens.

℞. Aquæ uitę ℥.ij.
Aquę florum Fabarum, Aquæ Roſar. ana ℥.iiij.
Aquæ flor. Nympheæ ℥.vj.
Tragacanthę tritę ʒ.j.
Miſce, & ponantur ad ſolem per ſex uel octo dies: deinde cola, & ſerua. Has facies prius lota, lauetur. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞. Lactis caprini menſ.ij.
Panis albi calidi n.j.
Rad. Dracunculi ſeu Serpentariæ, Rad. Sigilli Salomonis ana ℔.ß.
Caput Veruecis inciſum, unum.
Boracis ℥.ß.
B Aluminis Scaiolæ ℥.ß.
Succi Limonum ℥.j.
Porcellanarum in ſucco prędicto diſſolutarum ℥.j.
Ceruſſæ ℥.j.
Lithargyri, Sublimati ana ℥.ß.
Terenda in puluerem redigantur, incidenda incidantur minutim: deinde miſceantur, & diſtillentur.

Alia eiuſdem.

℞. Ceruſſæ ℥.ij.
Sublimati ℥.j.
Aluminis Plumæ ℥.ß.
Aluminis Scaiolę ℥.ß.
Boracis ʒ.ij.
Caphurę ʒ.j.
Sacchari candi ℈.ij.
Aluminis Rochæ ℈.j.
Trita ponantur in panno lineo ligato. adde deinde,
Columbam albam iuuenem, mundatam, & in fruſta minuta inciſam.
Hæc ſimul coquantur in lacte capræ uel aſinę, donec caro ab oſsibus ſeparatur. Poſtea omnia alembico diſtillentur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0761-6
DFG

Alia eiuſdem. A

℞. Limaciarum, Salis Gemmæ, Succi Limonum ana quantum ſufficit.
Inciſa & trita miſceantur bene, & in balneo Mariæ diſtillentur.

Alia eiuſdem.

℞. Limonum inciſorum n.xij.
Succi Brioniæ, Vini albi ana quantum ſufficit.
Albuminum ouorum n.iij. Miſce, & diſtilla.

DE AQVIS FACIEM DENIGRANTIBVS.

Aqua faciem denigrans.

Iuglandis calloſo herbidoq; putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, Chymiſtarum organis clariſsima eliciatur aqua: qua ſi facies uel manus maduerint, nigreſcunt paulatim, ut Æthiopis uideantur. Quòd ſi abijcere, & priſtinæ albedini reſtituere uis, acetum, limonis ſuccum, & colophoniam extillabis: talisq; lotura nigrum illud abijcit & propulſat. Io. Baptiſta Porta.

DE AQVIS FACIEM IVVENILEM reddentibus.

Aqua faciem iuuenilem reddens.

℞. Sulphuris uiui ℥.j. B
Olibani albi ℥.ij.
Myrrhæ ℥.ij.
Ambræ ʒ.vj.
Trita miſceantur, addendo,
Aquæ Roſarum ℔.j.
Deſtillentur, & ſeruetur aqua in uaſe obturato: qua ſi quis uti uolet, ueſperi cum itur cubitum, hac lauet faciē, deinde manè aqua fontana lauet faciem: & erit uenuſtiſsima. Alexius.

Alia eiuſdem ad idem.

℞. Pedes uituli duos.
Aquæ fluuialis ℔.xviij.
Coque ſimul uſq; ad conſumptionem medietatis. Deinde adde,
Orizæ ℔.j.
Medullę panis, in lacte mollitę n.j.
Butyri recentis ℔.ij.
Album. ouorum cum cort. n.x.
Miſceantur omnia, & coquantur: deinde diſtillentur, quouſque omnis aqua exierit: cui deniq; adde,
Caphurę, Aluminis Zuccharini ana parum. & erit optima.

A *Alia eiuſdem ad idem.*

℞. Aquæ uitæ ℥.ij.

Aquę ex flor. Fabarum, Aquę Roſarum ana ℥.iiij.

Aquę Nympheæ ℥.vj.

Miſtis omnibus adijce tragacanthæ albiſsimę ʒ. j. Per ſex dies inſolatã hanc aquam colabis linteo puro. Vſus eius eſt manè, ita ut non abſtergatur.

DE AQVIS FACIEI MACVLAS tollentibus.

Aqua ad uerrucas, & alia tubercula faciei.

℞. Salis Ammoniaci, Vitrioli Romani, Viridis æris ana ℥.ij.

Aluminis rubri ℥.j.

Calcis uiuæ ℥.ß.

Diſtillentur in alembico uitreo. Reijciatur primus liquor: ſecundus efficacior erit, & ſeruetur uſui. Rondeletius.

Alia ad rugas faciei.

℞. Decoctionis Brioniæ, Decoctionis Ficuum ana partes æquales.

Abluatur facies. Rondeletius.

Ad impetigines faciei.

B ℞. Aquæ Lapathi acuti ℥.iiij.

Boracis ʒ.iij.

Salis communis ʒ.j.

Aceti Scillitici ℥.j. Miſce. Rondeletius.

Aqua ad prohibendas impetigines.

℞. Aceti albi optimi ℥.iij.

Succi Lapathi acuti, Succi Limonum ana ʒ.iij.

Lithargyri auri ℔.j.

Decoquantur leuiter, deinde diſtillentur, & ad uſum ſeruẽtur. Rondeletius.

Aqua ad dealbandas faciei maculas.

℞. Aquę uitæ optim. part.iij. Florum Anthos part.ij.

Macerentur ſimul per diem & noctem: deinde diſtillentur. Rondeletius.

Aqua ad tollendum omnes moleſtias in facie.

Florem farinæ frumenti ſubigito cum ſextario lactis caprini: inde panem in furno leniter coquito, & extrahito antequam nimium coctus ſit. Huius panis medullam per minuta fruſta diuiſam aut friatam, & in alio recenti lacte caprino infuſam per ſex horas relinquito. Admiſcebis aquam in duodecim albuminibus ouorum cum ſpongia factam: calcis de putaminibus ouorum ℥. j. caphuræ aluminis ſaccharini, coralli albi ana ℥. ij. Omnia trita cum liquidis incorporentur, & in alembico uitreo diſtillentur. Alexius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0763-7

Aqua ad rugas faciei. A

℞. Malum granatum n.j.

Ab interioribus munda & euacua: infunde ſerum lactis cum uino ana quantum ſufficit, & coque donec uinum euanuerit: & utere. Marinellus.

Aqua ad maculas faciei.

℞. Aquæ Roſarum, Succi Limonum ana ℥.viij.
Sublimati ʒ.ij.
Albuminum ouorum n.iiij.

Miſce omnia diligenter: deinde pone ad ſolem per dies octo, & ſerua ad uſum. Iſabella Corteſe.

Alia eiuſdem.

℞. Lactis aſinæ ℔.iiij.
Vini albi ℔.j.
Medullæ panis recentis n.ij.
Ouorum cum corticibus n.xij.
Sacchari candidi ʒ.iij. Contuſa diſtilla.

DE POTIONIBVS ORNANTIBVS CORPVS CAP. II. B

Potio impinguans corpus.

℞. Farinæ Cicerum, item Fabarum, Hordei, Oryzæ ana part.j.
Farinæ Lentium part.ß.
Farinæ Papaueris albi part.ß.
Farinę Frumenti part.j.
Farinæ Seſami part. j.
Sacchari duplum.

Coquantur in ſufficienti quantitate lactis ouini: de quo ſumat quotidie ſtomacho ieiuno poculũ unum, ſuperdormiẽdo per horã dimidiã. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞. Lactis ℔.j.
Aquę fontanę ℔.j.

Coquantur ſimul uſq; ad conſumptionem aquę: deinde adde,

Sacchari Penidij ℥.j.
Butyri recentis ℥.j.
Olei amygd. dul. recent. ℥.ß.

Coquantur iterum bullitione una: & ſumatur ſtomacho ieiuno, aliquandiu ſuperdormiendo.

A *Potio maciem inducens.*

℞. Ariſtolochiæ rotundæ ʒ.j.
Centaurij minoris ℈.j.
Gentianæ ʒ.iij.
Polij, Petroſelini ana ʒ.iij.
Trita ſumantur cum uino albo, ſtomacho ieiuno. Marinellus.

DE BALNEIS MVNDANTIBVS CORPVS CAPVT III.

Balneum mundans.

℞. Parietariæ, Maluæ cum rad. Acanthi, Violariæ ana M.j.
Hordei integri P.ij.
Violarum, Chamomillæ ana P.iij.
Fiat decoctio in aqua pluuiæ, & in ea paretur balneum, quo ieiuno uentriculo lauetur. Deinde ubi ſudauerit corpus in lecto, diligenter detergendũ eſt. Rondeletius.

Balneum corporis ſordes abſtergens, ipſumq́; uenuſtum reddens.

℞. Saluiæ, Flor. Lauendulæ, Flor. Roſarum ana M.ij.
Salis parum.
B Coquantur in aqua, uel lixiuio, q.ſ. fiatq́; lauacrum non nimis calidũ, in quo totum corpus ante cibum horis duabus lauetur. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad ſordes.

℞. Aquæ Roſarum, Aceti, Salis ana quantum ſufficit.
Fiat decoctio cum aqua fontana: de qua
℞. Pocula duo.
Furfuris quantum ſufficit.
Miſce, quo fricetur totũ corpus: deinde mulier ſe abluat aqua calida, uel balneum aquæ dulcis ingrediatur.

Balneum ad cutis uitia pro bilioſis.

℞. Hordei mundati P.iij.
Altheæ, Maluæ, Violariæ ana M.iij.
Betæ, Parietariæ, Bugloſſæ, Borraginis ana M.j.
Sem. Cucurbitæ, item Citrulli, Melonum, Cucumeris, Lini, Fœnigræci ana ʒ.ij.
Violarum, Roſarum, Flor. Nenupharis, Flor. Liliorum ana P.ij.
Fiat decoctio in decoctione pedum & capitis arietis, & paretur balneũ tepidum. Rondeletius.

Balneum ad cutis uitia, ualentius.

℞. Rad. Liliorum, item Serpentariæ, Brioniæ ana ℔.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0765-9

A

Borraginis, Bugloſſæ, Fumariæ, Saponariæ ana M.ij.
Parietariæ, Adianti, Maluæ, Violariæ ana M.j.
Hordei integri, Fabarum excort. Orizæ ana ℥.iij.
Flor. Meliloti, item Chamomillæ, Anthos, Maluæ, Violarum ana P.ij.
Rad. Ireos, Nitri ana quantum ſufficit.
Fiat decoctio pro balneo. Rondeletius.

Balneum odoriferum pro nobilioribus fœminis.

℞. Roſarum, Cort. Mali citri, Flor. Mali citri, itẽ Mali arantij, Iaſmini, Lauri: Roriſmarini, Lauendulæ, Menthæ, Pulegij, Aquæ fontanæ ana q.ſ.
Coquantur ſimul leuiter, pareturq́; lauacrum, cui adde,
Olei Spicæ G.vj.
Moſchi G.v.
Ambræ G.iij.
Aſæ dulcis ℥.j.
Ingrediatur fœmina horis duabus ante cibum. Marinellus.

DE LOTIONIBVS SEV LIXIVIIS ORNANTIBVS CAPILLOS CAP. IIII.

DE LIXIVIIS CAPILLOS TINGENTIB. FLAVOS. B

Lixiuium capillos pulchriores reddens.

Si uelis capillos pulchriores reddere, & redolentes, caput lixiuio, à Galeno ſtillatitio nuncupato, abluito: cõfecto utiq; ex pauco uitis crematæ cinere, nodorũ paleæ hordei, & glycyrrhizæ, mali terræ, ſeu cyclamini. dumq́; caput pectitur, capillis caryophyllorũ puluerẽ ſuperaſpergito, roſarum, nucis moſchatæ, cardamomi & galangæ cum roſacea, pectine etiã in eiſdẽ madefacto. Redduntur & pulchri, glandium fagi decocto ſæpius loti. Fumanellus.

Aliud flauos reddens capillos.

℞. Rubiæ tinctorum, Stœchadis citrinæ, Polytrichij, Abſinthij, Lupinorum ana q.ſ.
Ponantur in aqua, uel lixiuio, in uaſe uitreo per nouẽ dies, mouẽdo ſingulo die bis: & infundatur ſpongia in ea, cũ qua lauẽtur capilli: & poſt exiccationem lauentur cum aqua calida & ſapone. Bayrus.

Lixiuium capillos aureo colore tingens.

℞. Palearũ Hordei, Cort. Glycyrrhizę, Raſurę Buxi, Fol. Buxi, Croci, Cumini ana q.ſ.
Lixiuij è ſarmentitio cinere quantum ſufficit.
Coquantur omnia bene, & fiat lixiuium: quo ſi ſæpius capilli lauentur, maximè flaueſcent, auriq́; colorem imitabuntur. Alexius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0766-5

A *Lixiuium capillos flauos reddens.*

℞. Lixiuij ſarmentorum, q.ſ. ad lauandum ſemel capillos.
Flor. Tapſi barbati, Flor. Stœchados, Rad. Chelidoniȩ ana P.j.
Coquantur ſimul. Ex hac decoctione caput prius lotum lixiuio cōmuni, & ſiccatū rurſus lauetur, & ſenſim ſiccetur linteis calidis. Italicæ mulieres bulliunt in lixiuio communi flores ſtœchados contuſos, & raſuram ſandali citrini. Rondeletius.

Aliud ad idem.

℞. Buxi raſi, Stœchadis, Cort. Mali citri, Glycyrrhizæ tritæ, Rad. Vngulæ caballinæ, Capillorum Veneris ana q.ſ. Croci parum.
Coquantur in aqua uſq; ad conſumptionem tertiȩ partis, coletur: quo caput lauetur, & pecten inungatur. Marinellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Palearum Hordei quantum ſufficit.
Flor. Myrti ʒ.iij.
Buxi raſi, Croci, Cumini, Alcannæ ana ʒ.iij.
Coquantur in lixiuio ſarmentorum: quo caput lauetur.

Aliud eiuſdem.

℞. Lupinorum ℥.j.ß.
B Myrrhæ ℥.j.
Staphidis agriæ, Tartari albi ana ℥.ß.
Coquantur in lixiuio: quo capilli tingantur.

Aliud ad idem.

℞. Staminis Auenæ, Rad. Chelidoniȩ, Agrimoniȩ, Raſurȩ Buxi, Cinerum Vitium, Cinerum Auenȩ ana q.ſ.
Cum aqua calida fiat lixiuium: quo caput lauetur. Trotula.

Lixiuium capillos colore afficiens croceo.

Lixiuium, in quo modicum rhabarbari diſſolutum fuerit, capillos croceo tingit colore. Fumanellus.

Aliud capillos flauos reddens.

Fuluos reddunt capillos, lupini crudi, cum aqua & nitro illiti. Galenus.

Aliud ad idem.

℞. Lupinorum tritorum ʒ.x.
Myrrhæ ʒ.v.
Sal Nitri ʒ.iij.
Tartari albi uſti ʒ.iij.
Lixiuij ſarmentorum uitium q.ſ.
Miſce, & fiat lixiuium: quo capilli ad ſolem lauentur cum ſpongia uel pectine. Marinellus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0767-0

Aliud ad idem. A

℞. Cort. Berberorum ℥.ß.
Rad. Glycyrrhizæ ℥.ij.ß.
Ceterach, Polypodij ana M.j.

Fiat decoctio in aqua uel lixiuio: coletur Ad ℔.j. adde,
Mellis communis ℥.j.
Aquę Serpentariæ. Aquæ Ari ana ℥.ß.

Miſce: & cum ſpongia uel pectine capillos tinge, ad ſolem. Rondeletius.

Aliud eiuſdem ad idem.

℞. Tartari calcinæi ℥.j.
Rad. Alcannę ℥.ij.
Rad. Raphani ℥.iij.

Piſtentur optimè, & bulliant: fricentur capilli, cum ibit cubitum. Manè autē lauetur lixiuio ſarmentorum.

Aliud ad flauos crines reddendos.

℞. Lixiuij de cinere hederæ, ligni decorticati. Lauetur ſæpe caput, & euenient flaui. Rondeletius.

Lixiuium ad reddendos pilos ruſſos & criſpos.

Bononiæ lauantur in lixiuio ſarmentorum, in quo ſunt raſurę buxi, & corticis citri maceratæ. In Italia quoq; aiunt radicem gentianæ idem prętare. B
Rondeletius.

Lixiuium capillos flauos, lucidos & longos reddēs, memoriamq; iuuans.

℞. Lixiuij communis tantum, quantum decies eo caput lauari poſsit,
Cort. Arantiorum dulcium n.vj.
Cort. Mali citri, quantum uoles.
Flor. Chamomillę, Foliorum Lauri ana M.j.
Capill. Veneris M.j.
Agrimonię M.ß.
Palearum hordei inciſarum M.iij.
Lupinorum aridorum M.j.
Fœnigręci M.ij.
Tartari uſti ℔.ß.
Flor. Spartij M.v.

Miſceantur, ponanturq; in uas aliquod magnum, & ſeruetur ad uſum. Quū hoc uti uoles, ſumito parum ex uaſe, atque in alio uaſe calefacito: addeq́ue, ſi lubet, aliquantulum myrrhę, & cinnamomi: & ſic erit optimum. Alexius.

Lotio capillorum.

℞. Aluminis fæcum ℥.viij.
Centaurię ℔.j.
Gummi Arabici ℥.iij.

Amyli

A Amyli ℥. iij.
Saponis albi ℥. j.
Aquæ fluuialis ℔. j.
Miſceantur, & coquantur uſque ad conſumptionem quartæ partis. Poſtquã caput lixiuio fuerit lotum, hac aqua cum ſpongia ad ſolem tinguntur. Marinellus.

Lixiuium capillos flauos reddens.

℞. Flor. Verbaſci M. j.
Fœnigræci ʒ. ij.
Cineris Vitium M. j.
Cineris ligni Hederæ M. j.
Aquæ pluuiæ ℔. x.
Coquantur ſimul uſq; ad dimidiæ partis cõſumptionem: coletur, addaturq́;,
Smegmatis albiſsimi ℔. iiij.
Croci ʒ. ij.
Miſceantur, & ponantur ad ſolem, per menſem unum. quo tingantur capilli ad ſolem cum ſpongia uel pectine, &c. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Lixiuij, ex cineribus ligni hederæ facti q. ſ.
B Flor. Tapſi barbati, Flor. Perforatæ, Fœnigræci ana q. ſ.
Coquantur, & fiat lixiuium, quo capilli lauentur. Marinellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Lixiuij ſarmentorum uitium, Flor. Verbaſci, Flor. Stœchados, Raſuræ ligni Ruſci, Rad. Chelidoniæ ana quantum ſufficit.
Coquantur: quo capilli lauentur.

Lixiuium capillos aureos reddens.

Stipites & radices caulium pulueriʒentur, & cum eis admiſceatur raſura buxi uel eboris pulueriʒata: & ex iſtis pulueribus fiat lixiuium, quod facit capillos aureos. Trotula.

Aliud ad idem.

℞. Lixiuij ex cineribus uitium q. ſ.
Croci, Saponis albi ana quantum ſufficit. Miſce. Marinellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Lixiuij ſarment. uitium, Pulegij ana q. ſ.
Miſce, & coquantur: quo capilli lauentur.

Aliud ad idem.

℞. Lixiuij ex cineribus caulium facti quantum ſufficit.
Agrimoniæ, Rad. Salicis ana q. ſ.
Aloes parum.

Coquantur ſimul: deinde adde, A

Croci, Rhabarbari triti ana parum.

Miſce, & fiat lixiuium, quo caput ueſperi lauetur, pannoq́; linteo calido inuoluatur: & manè flaui conſpicientur. Marinellus.

DE LIXIVIIS TINGENTIBVS CApillos nigros.

Lixiuium capillos denigrans.

℞. Succi cort. Nucis iuglandis ℔.iij.

Lithargyri triti ℔.j.

Omnibus cum lixiuio mixtis, capillos abluito. Fumanellus.

Lixiuium capillos nigro colore tingens.

℞. Corticum Ficus, Gallarum, Elates, Rubi, Cupreſsi ana q.ſ.

Miſceantur, & fiat lixiuium, quo capilli lauentur. Io. Bap. Porta.

Aliud ad idem.

℞. Foliorum Ficus, Fol. Vitis nigræ, Fol. Mori ana ℔.j.

Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Macerentur per diem unum, deinde coquantur: quo capilli lauentur. Marinellus.

Lixiuium capillos nigros reddens. B

℞. Lixiuij communis quantum ſufficit.

Foliorum Betæ M.j.

Saluiæ M.iij. uel iiij.

Myrrhæ, Foliorum Lauri, Cort. Nucum uiridium ana q.ſ.

Miſceantur, & coquantur, quo lauetur caput: deinde in fine abluatur facies & collum lixiuio ſimplici. Alexius.

Aliud ad idem.

℞. Baccarum Myrti, Sumach, Saluiæ, Nucum cupreſsi, Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Lixiuij communis ana q.ſ.

Coquantur omnia ſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis, fiatq́; lixiuium, quo caput lauetur. Marinellus.

Aliud.

℞. Myrobal. Indarum, Gallarum, Nucum cupreſsi, Balauſtiorum, Baccarum Myrti ana ℥.j.

Aluminis Rochæ ℥.ß.

Salis Gemmæ ʒ.j.

Trita coquantur in aqua, qua capilli lauentur. Marinellus.

Lixiuium capillos denigrans.

℞. Lixiuij communis quantum ſufficit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0770-6

A Lithargyri auri ℔.j.

Coquantur aliquandiu ſimul: deinde ab igne remoueantur, addaturq́;

Olei Tartari ℥.ß.

Miſce, & capillos inunge. Iſabella Corteſe.

Aliud.

℞. Lixiuij communis part.ij.

Cineris Cerri, Sal Nitri ana part.j.

Miſce, quo capilli lauentur. Iſabella Corteſe.

Aliud capillos & barbam nigro colore tingens.

℞. Argenti ſpumæ, Æris combuſti ana part.j.

Lixiuij fortiſsimi part.iiij.

Coquátur leuibus prunis, dumq́; in bullas erumpit, lauabis, & reſiccatos calida perlues aqua. Io. Baptiſta Porta.

Aliud.

Accipiatur aqua capitelli, in qua ponátur acus quatuor ferreæ, donec eliquentur, & auripigmentum tritum: & cum penna abluatur pecten cum dicta aqua, & pectantur capilli ad ignem, uel ſolem: ita tamen, ut cutis non tangatur. Fumanellus.

B DE LIXIVIIS TINGENTIBVS CApillos rubros.

Lixiuium capillos rubros reddens.

℞. Lupinorum tritorum ʒ.x.

Myrrhæ ʒ.ß.

Florum Salicis ʒ. iij.

Tartari uſti ʒ.iij.

Trita ponantur in lixiuio, coquanturq́; uſque ad ſpiſsitudinem: quo tingantur capilli. Marinellus.

Aliud.

℞. Sumach ℥.ij.

Gallarum ℥.iij.

Rubiæ ℥.ij.

Capill. Veneris ℥.j.

Abſinthij ℥.j.

Lupinorum excortic. M.ij.

Aquæ ℔.x.

Macerentur per aliquot dies: quo capilli lauentur. Marinellus.

DE LIXIVIIS TINGENTIB. CAPILLOS ALBOS.

Lotio.

℞. Centaurij maioris ℥.iiij.

Aluminis

Aluminis Fæcis ℥. viij. A
Aluminis Rochæ, Gummi Arabici ana ℥. ij.
Saponis albi mundi, Lachrymæ ex Tragacantha ana ℥. iiij.
Aquæ claræ ℥. vj.
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputq́; hac lotum colatura, ad ſolemq́; ſiccatum, denuò abluatur lixiuio. Fumanellus.

Aliud.

℞. Cineris uitis ℔. j.
Aquæ ℔. vj. Conſice lixiuium. Fumanellus.

DE LIXIVIIS PROLONGANTIBVS capillos.

Lotio capillos longos reddens.

℞. Agrimoniæ, Cort. Vlmi, Verbenacæ, Aquæ pluuiæ ana quantũ ſufficit. Miſceantur, & coquantur uſq; ad conſumptionem tertię partis: quo ſingulis ſeptimanis ſemel lauentur capilli. Marinellus.

Alia ad idem.

℞. Corticum Salicis, Abſinthij, Abrotani, Roſarum ſiccarum, Aquæ ana quantum ſufficit.
Miſceantur, & macerentur per integrum diem Veneris. die ſabbati coquantur uſque ad tertiæ partis conſumptionem, & capilli lauentur. Marinellus. B

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Seri lactis caprini quantum ſufficit.
Cineris Cannæ, Sem. Lini ana q. ſ.
Coquantur ſimul: coletur & fiat lotio, qua lauentur capilli.

Alia.

℞. Capillorum Veneris, Myrobal. Emblicorum, Acetoſæ ana q. ſ.
Coquantur in aqua: colaturæ adde myrrhæ q. ſ. fiatq́; lotio, qua lauentur capilli. Marinellus.

DE LIXIVIIS AVGENTIB. CAPILLOS.

Lixiuium capillos augens.

℞. Agrimoniæ, Cort. Vlmi, Rad. Salicis, Abrotani, Altheæ, Pilularum Populi albæ, Cinerum ſtipitum caulium, Aquæ ana q. ſ.
Fiat lixiuium, quo capilli lauentur. Fumanellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Branchæ urſinæ, Lixiuij communis ana q. ſ.
Coquantur: quo capilli lauentur.

Aliud ad capillos ſpiſſandos.

℞. Agrimoniæ, Corticum Vlmi, Rad. Verbenæ, Rad. Salicis, Abrotani,
Sem.

A Sem. Lini uſti, Radicum Cannæ ana quantum ſufficit.

Miſceantur omnia, & coquantur in lacte caprino uel aqua: & capilli lauentur. Alexius.

Lotio pilos augens.

℞. Polytrichi ℥.iij.
Ladani, Myrti, Cucurbitæ uſtæ ana ℥.j.
Aquæ ℔.x.

Trita macerentur per dies uiginti, ſingulis diebus miſcendo: deinde coquãtur uſque ad tertiæ partis conſumptionem, fiatq; lixiuium, quo caput lauetur. Marinellus.

Alia eiuſdem.

℞. Vini albi quantum ſufficit.
Cineris Capill. Veneris uſtorum, ſatis bonam quantitatem.

Coquantur ſimul, quo capilli lauentur.

DE LIXIVIIS PROHIBENTIbus capillos.

Lotio capillos creſcere non permittens.

Tithymalli decoctum, cum aceto, calce uiua, & maluis commixtum. Fu-
B manellus.

DE LIXIVIIS CAPILLOS CRISPOS reddentibus.

Lotio capillos criſpos reddens.

Radices Altheæ, in aqua decoctæ percolentur, premanturq;: & decocto addantur,

Seminis Lini, Sem. Pſylij ana q.ſ.

& ex eorum colatura, poſt exactam commixtionem & compreſsionem, capilli abluantur. Fumanellus.

Alia eiuſdem.

℞. Farinæ Fœnigręci, Hyoſciami, Lithargyri auri ana part. æquales.

Ponantur in lixiuio, quo capilli abluantur.

Alia ad idem.

℞. Rad. Filicis, Fol. Betæ.

Coquantur ſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis: auferatur ab igne, addaturque,

Gummi Arabici quantum ſufficit.

Miſce, & fiat lotio, qua capilli lauentur: qui reſiccati oleo myrtino tingantur. Marinellus.

DE OLEIS ORNANTIBVS FACIEM CAP. V. A

DE OLEIS FACIEM ILLVSTRANTIBVS.

Oleum faciem exornans, puſtulasq; nigras delens.

Sumito tartarum ex uino albo in fruſta redactum, panno lineo, aceto potenti madente inuolutum, aut folijs caulium, ſtuppaq; ſub cineribus calidis detentum, donec in exactum puluerem redigi ualeat: quem in fictili uaſe, ac decliui, diebus quatuor, quinqueúe ſoli expones, & oleo quod ſtillabit, faciem aqua calida & ſapone lotam, deinde aqua ex furfurib. & exiccatá linies. Fumanellus.

Aliud Venetis meretricibus conſuetum.

℞. Tartari uſti ℔. ß.

Puluerizetur, & reſicca, ut fit de ſale. Tunc accipe ſal illud, & pone intra albumina ouorum decocta. Rondeletius.

Oleum faciem illuſtrans & dealbans.

℞. Vitellorum ouorum, ad duritiem coctorum n. xij.
Olei lentiſsimi poculum dimidium. Terebinthinæ lotæ duplum.

Miſceantur, & coquantur aliquandiu ſimul: deinde ſub prælo exprimatur B oleum, quo facies inungatur ueſperi. Marinellus.

Oleum ad faciei ruborem diluendum.

℞. Nucleorum perſicorum ℥. iiij.
Sem. Cucurbitarum ℥. ij.

Contundantur, & fiat oleũ, quo inungatur facies, manè & ueſperi. Alexius.

DE OLEIS FACIEM TINGENTIBVS.

Oleum faciem colorans.

℞. Olei communis, Florum Roriſmarini ana part. j.

Miſceantur, ponanturq; in phialam uitream ſub fimo equino per tres ſeptimanas, uel per menſem: deinde coletur: ad ſolem per aliquot dies ponatur, & utere. Marinellus.

DE OLEIS RVGAS FACIEI tollentibus.

Oleum de ſeſamo, & decoctio granorum eius, rugas diſtendunt, & molliunt, & ſolidant. Oleum etiam de glande eſt optimum. Bayrus.

Oleum ad faciei rugas.

Oleum tartari faciei rugas tollit: item oleum amygdalarum amararum: & oleum liliorum. Marinellus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0774-9
DFG

A

DE OLEIS FACIEI MACVLAS delentibus.

Oleum cicatrices delens.

Oleum dactylorum delendis ueſtigijs cicatricum conducit. Rondelet.

Oleum ad faciei puſtulas.

Nuces iuglandes contere, & decoque, donec ex ipſis oleum aquæ ſupernatet: quo & utere. Fumanellus.

Oleum ad faciei maculas.

℞. Florum Roriſmarini quantum ſufficit.

In uitreo uaſe recondito ſub fimo, à pluuia tuto, diebus triginta ſeruetur: quodq; liquatum erit, ſoli diebus nouem exponatur, puluere polypodij cõmixto, quantum tribus digitis capi poteſt: de quo ſingulo die per mẽſem ſumatur. Fumanellus.

Oleum ad impetiginem faciei.

℞. Lacertam uiridem uiuam, coque in uino & oleo uſque ad conſumptionem uini: deinde cola, & utere. Bayrus.

Oleum Mezerei, oleum Fraxini, oleum Ouorum, omnes maculas, lentigines faciei tollunt. Marinellus.

B

DE OLEIS CONSERVANTIBVS ET augentibus capillos.

Oleum capillos conſeruans, augenſq;.

Colocynthidem, abiectis quæ intus ſunt, oleo laurino impleto, additisq; hyoſcyami ſemine, & auripigmento, capillos illinito Fumanellus.

Oleum capillos augens.

℞. Sem. Biſmaluæ quantum ſufficit.

Coquantur in oleo communi, quo capilli inungantur. Marinellus.

Aliud ad idem.

Auget quoq; capillos oleum ex lumbricis terreſtribus. Fumanellus.

Aliud ad idem.

℞. Omphacij ℥.vj.
Olei Lentiſcini ℥.ij.
Olei Myrtini, Olei Ladani ana ℥.ß.
Capillorum Veneris ℥.iiij.

Coquantur uſque ad conſumptionem omphacij, & oleo inungantur capilli. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Colocynthidem ab interioribus mundatam: in cuius cauitate impone olei lentiſcini, quantum capere poteſt, croci parum: coquantur ſimul, uſque

ad tertiæ partis conſumptionem: & utere Marinellus. A

DE OLEIS CAPILLOS TINGENTIBVS.

Oleum capillos denigrans.

Capillos denigrat oleum ex lacertis uiridibus confectum. Fumanellus.

Aliud ad idem.

℞. Alcannæ, Vitrioli, Olei communis ana q. ſ.

Ponantur ad ignem, donec bullire incipiat, deinde ſeruetur pro capillis inũgendis. Marinellus.

Aliud eiuſdem ad idem.

℞. Succi ex cort. ſalicis, Olei communis, uel Olei de coſto ana quantum ſufficit.

Miſce, & inunge capillos.

Oleum capillos denigrans.

℞. Nucum uiridium n. c.
Olei communis ſextarium j.
Aluminis liquidi ℔. iij.

Hæc ſimul in uas nouum teſtaceum præmadefactũ indito, idipſumq; quàm diligentiſsimè óblitum in loco neque humecto nimium, neque calido reponito, & per menſes tres ſub terra ſitum ſinito, deinde auferto, oleoq; utitor. B
Galenus.

Alia ad idem.

℞. Succi Papaueris rubri, Succi Nucum uiridium, Olei Myrtini, Olei de Coſto ana part. j.

Coquantur aliquandiu, & oleo capilli inungantur. Marinellus.

Aliud eiuſdem ad idem.

℞. Myrobal. Emblicarum ℥. j.
Acaciæ ʒ. x.
Gallarum, Capitulorum Glandiũ, Baccarũ Myrti, Sumach ana ʒ. x.
Olei Omphacini, Olei Amygdal. dul. ana ℥. x.
Ladani ℥. iij. Aceti parum.

Miſce, & coque uſque ad aceti conſumptionem: ſerua, & utere. Marinellus.

Aliud ad idem.

Si colocynthis, extractis ſeminibus impleatur oleo (alij laurino) & ſemine hyoſciami nigri integro, & dimittatur ſic per diem & noctem in loco calido, & ex oleo inungantur capilli, denigrat eos, tardando canitiem. Bayrus.

Oleum capillos flauos reddens.

℞. Myrrhæ electæ, Radic. maioris Rubiæ, Radic. Chelidonij ana partes æquales.

Omnia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0776-0

A Omnia trita in oleo coquantur, in quo prius bullierint buxi ſcobes, ramentaúe & crocus. Hoc autem capilli inungantur, loti ſæpius lixiuio, è ſpiritibus fabarum confecto, atq; hordei. Fumanellus.

Oleum capillos flauos, longos, ſplendidos ut aurum reddens.

℞. Olei Seſamini menſ. j.
Florum Spartij inciſ. ℥. iij.
Sem. Liliorum alborum ℥. j.
Curcumæ ʒ. ij.
Croci ʒ. ß.
Cinnamomi, Belzoini, Moſchi, Zibetti ana parum.

Miſceantur omnia, & ponantur in phialam aliquam uitream ad ſolem, per æſtatem integram. Hoc oleo pecten inungendum eſt: mox capilli ad ſolem pectendi, aut caput pexum calfacto uelo tegendum, ita ut ne uelo caput prematur, ſed leniter tegatur. Alexius.

Oleum tingens capillos rubros.

℞ Tartari uſti, Olei Maſticis, Reſinæ Pini ana q. ſ.
Miſce: & unge hoc oleo capillos. Marinellus.

DE OLEIS CAPILLOS LONGOS REDDENTIB.

Oleum capillos elongans.

B ℞. Lacertas uirides tres.
Olei Myrtini quantum ſufficit.

Coquátur ſimul, donec diſſoluatur caro, & inungatur pecté, &c. Marinellus.

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Myrobal. Emblicarum quantum ſufficit.

Macerentur in oleo ſeſamino, donec intumeſcant: deinde coquantur ſimul per quartam horæ partem.

Oleum præſeruans itinerantes à frigore.

Vnguntur extremitates ex oleo de euphorbio calido, fricatis prius extremitatibus: & oleo de pyrethro, & oleo de piperibus. Bayrus.

DE VNGVENTIS CAPILLOS DEFLVOS CONSERVANTIBVS. CAP. VI.

Vnguentum capillos conſeruans, augenſq́.

℞. Ladani in uino auſtero macerati, & triti q. ſ.
Olei Myrtini quantum ſufficit.

Miſce, & fiat unguentum, quo pilos ante balneum ſubline. Crito.

Aliud eiuſdem.

℞ Ladani part. ij. Adianti part. j.
Olei Myrtini, Vini ana quantum ſufficit. Fiat unguentum.

Aliud ad idem. A

℞. Baccarum Myrti, Ladani ana ℥.iij.
Cum decocto acaciæ ad ſpiſsitudinem coque: deinde adde,
Olei Nardini, uel Myrtini q.ſ.
Fiat unguentum. Galenus ex Critone.

Aliud capillos conſeruans, ipſosq́, ſubnigros reddens.

℞. Baccarum Myrti ſextarium j.
Sem. Apij ſextarium j.
Sem. Betę ſextarium j.
Virgultorum Myrti ſextar. j.
Adianti ſextar. ß.
Ladani ſextar. ß.
Vini nigri ſextar. vj.

Coquito uſquequò penitùs diſſoluâtur: atq; ubi tertia pars ſuperfuerit, addito olei myrtini ſextar. iij. rurſusq; coquito ad ſpiſsitudinem. Crito.

Vnguentum capillos conſeruans.

℞. Paſsi Cretici ſextar. j.
Ladani ℥. j.
Corticis Nucum pinearum uſti, ſextantem.
Polytrichi uſti ℥. j. B
Adipis urſini ℔. j.
Succi Betæ cyathos iij.

Ladanum & paſſum, donec cogantur in unam compagem, coquito: deinde reliqua inijcito, & ſublata in uas plumbeum ſeruato. Galenus ex Critone.

Aliud defluos conſeruans, eiuſdem.

℞. Seminis Apij ſextantem.
Callitrichi, ſextantem.
Thuris, ſextantem.
Nuces iuglandes n. xv.
Ladani ſextantem.
Cort. Nucis pineæ ℔. j.

Omnia in nouam ollam coniecta, & cũ argilla probè obturata, in balnei fornace aſſato: deinde extracta terito, & adde,
Adipis urſini ℔. j.

Subigito, & in pyxide ilicea aut cyprina reponito. Vſu uerò expetente, quantum ſatis uidebitur ex pharmaco accipito, ac quocũq; uelis odorato unguine conquaſſato, ex eoq; caput bis in die illinito.

Vnguentum ad capillos defluentes.

℞. Braſsicæ aridæ quantum ſufficit.

Tere,

A Tere, atq; cum aqua in formam unguenti redige, & impone. Cleopatra.

Aliud.

Ladanum in uino auſtero rigatum terito, & oleo myrteo ac uino uiciſsim affuſo ad mellis ſpiſsitudinem redigito, ex eoq; ante & poſt balneum caput illinito. Galenus.

Aliud ad idem.

℞ Omphacij, uel Vini immaturi ℔.j.ß.
Ladani ℥.j.
Cort. Pinearum uſt. ℥.ij.
Adianti uſti ℥.iij.
Adipis urſini uel anatis ℥.iiij.
Succi Solati ℥.ß.

Vinũ & ladanũ ſimul coquatur, deinde reliqua addatur, & ſeruetur. Marinel.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Ladani, Adianti, Olei Myrtini ana ʒ.j. Rutæ ʒ.ij.
Vini ueteris quantum ſufficit.
Miſceantur & contundantur: deinde addatur,
Pinguedinis urſinæ quantum ſufficit. & fiat unguentum.

Vnguentum Archigenis ad capillos defluos.

B ℞. Ladani, Abſinthij ana part. æquales.
Baccarum Iuniperi n. x.
Olei quantum ſufficit.

Miſce, contunde, atq; in unguenti formam redige. Galenus.

Aliud Archigenis, ad idem.

℞. Adianti nigri, Myrti nigrę ana part. æquales. Gallarum duplum:
Cũ oleo lentiſcino uel myrtino ad mellis craſsitudinẽ redige, & utere. Gale.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Thuris, Myſi, Gallarum, Adianti ana part. æquales.
Cũ uino ad mellis ſpiſsitudinẽ in ſole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigreſcat, deindeq; cũ oleo lentiſcino uel myrteo miſta in uſum adhibe.

Vnguentum ad capillos defluos.

℞ Abſinthij, Cort. Pinearum, Fol. Myrti, Adianti ana q.ſ.
In cinerem comburantur: quibus adde,
Ladani triti, Myrrhæ ana part. æquales.
Olei ex ſem. Raphani, Vini ueteris ana quantum ſufficit. Fiat unguentum. Marinellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Ladani in uino macerati & triti, Olei Myrtini ana part. j.
Miſce, & fiat unguentum.

Aliud eiuſdem, ad idem. A

℞. Acaciæ ʒ.iij.
Ladani ʒ.ij.
Olei Myrtini ℥.ß. Vini ℥.ß. Miſce, & fiat unguentum.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Gallarum, Myrabol. Indarum, Fol. Myrti ana part. æquales.
Coquantur in uino, colētur, colatura iterum ad ſpiſsitudinem coquatur: deinde addatur,
Ladani, Maſticis ana ℥.j.
Olei Omphacini ℔ j.
Aquæ ℔.j. Iterum coquantur ad craſsitiem.

Aliud.

℞. Ladani ℥.iij.
Gallarum ʒ.j.
Myrrhæ, Maſticis, Thuris ana ʒ.j.
Cardui ſylueſtris ʒ.ij.
Diſſoluantur omnia in oleo roſato: & utere. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Succi fol. Myrti, Succi Oliuarum ſylueſtrium ana ℥.ij.
Roſarum ſiccarum ℥.ß. B
Abſinthij Romani ʒ.ij.
Aceti ℔.ß.
Coquantur ſimul uſque ad dimidij conſumptionem: colētur, addanturq́;
Ladani ℥.ij.
Quibus omnibus bene contuſis, adde,
Olei Myrtini, Omphacij ana q.ſ. ad mellis craſsitudinem.
Adianti triti ʒ.iij.
Galliæ moſchatæ ʒ.j. uel ʒ.ij. Fiat unguentum.

Aliud.

℞. Baccarum Myrti, Cort. Arundinum uſt. ana ℥.ß.
Cort. Pinearum uſt. ℥.ß.
Fol. Myrti, Abſinthij ana ʒ.ij.
Trita miſceantur cum oleo myrtino ad unguenti formam. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Capill. Veneris uſtorum, Fol. Myrti uſtorum, Cort. Pini uſt. ana q.ſ. ſeu part. æquales.
Thuris tantundem
Ladani tantundem.
Trita miſceantur cum oleo ex ſem. raphani, & uino, ad formam unguenti. Marinellus.

A
DE VNGVENTIS CAPILLOS reſtituentibus.

Vnguentum capillos generans, Cleopatræ.

Arundinum tenellarum radices ubi contuderis, ſuccum exprimito, muſcasq; ubi ſiccaueris, in pulticula miſceto: ſimulq; urſinum adipem, atque oleum cedrinum, ubi in unum triueris, atq; unà miſcueris, ad illinendum exhibeto. Quo uerò odorem obtundas, uinum aut paſſum affundito. Galenus.

Aliud capillos generans, Cleopatræ.

Lini ſemen ſiccum, unà cum lini ſtipula exurito, tritumq; cum oleo ſeſamino illinito. Galenus.

Aliud ad idem.

Apes crematas, cum melleq; cõmixtas, capillis ſuperponito. Fumanellus.

Aliud ad pilorum regenerationem.

℞. Olei Iuniperini, Olei Nucum ana ℥.j.
Mellis albi, Succi Lapathi ana ℥.ß.
Sem. Apij triti, Aſari triti ana ℥.ij.
Incorporentur ſimul, & ungatur locus. Rondeletius.

Vnguentum ad pilorum generationem.

Alcyonium, quod aſperius eſt, uſtum, ac cum oleo tritum ac læuigatum,
B loco illinito. Sit autem oleum maximè ex lucernis acceptum. Galenus.

Aliud ad idem.

Erinaceorum marinorum teſtas exuſtas, & adipe urſino ſubactas locis præfrictis impone. Crito.

Aliud eiuſdem.

Arundinis radices uſtas adipe urſino excipe, atque impone.

Aliud Oreſtini, ad alopecias inueteratas.

℞. Muſcerdæ ʒ.ij.
Thuris ʒ.ij.
Aceto acerrimo diſſoluta præraſis locis illine. Galenus.

Aliud eiuſdem.

℞. Erinaceorum marinorum, unà cum teſtis exuſtorum ʒ.ij.
Gallarum immaturarum ʒ.ij.
Amygdalarum amararum uſtarum ʒ.ij.
Muſcerdæ ʒ.j.
Aceto diſſoluta, & probè trita imponito.

Aliud pilos generans, Oreſtini.

℞. Pilorum Vrſi uſtorum, Adianti uſti, Rad. Arundinis uſtarum, Fol. Fiſci uſtorum, Panniculi Cilicij uſti ana partes æquales.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0781-7

Adipe urſino & cedria excipe. Galenus. A

Aliud Orthonis Siculi, ad idem.

℞. Cineris Ranarum minimarum, in olla uſtarum, part. j.
Muſcerdæ, Veratri albi, Rad. Arũdinis uſtarũ, Piperis albi ana ęqual. port.
Aceto excipe, & ad præfrictum, ac præraſum locum utere. Galenus.

Aliud ad idem.

℞. Cineris ungularum caprarum uſtarum, Succi Thapſiæ, Alcyonij, Muſcerdæ, Spumę Nitri, Myrrhę, Piperis albi, Zingiberis ana part. æqual.
Probè tritis felle caprino excipe. Galenus.

Aliud ad idem.

℞. Succi fol. Salicis, Succi fol. Myrti ana ℥. ß.
Ladani ℥. j.
Olei Myrtini, quantum ad conficiendum unguentum ſatis eſt.
Miſce, & utere. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Apum uſtarum, Adianti uſti, Olei Roſati ana quantum ſufficit.
Fiat unguentum.

Vnguentum pilos elephanticorum ubiq; renaſcere faciens.

℞. Cineris Talpæ, item Veſparum, Gallinarum ana ʒ. ij. B
Ladani ℥. j. ß. Olei Irini ℥. ij.
Ceræ modicum. Fiat linimentum. Rondeletius.

Vnguentum pilos generans.

℞. Corticum Arundinis ℥. ß.
Spumæ Nitri ℥. ß.
Pice liquida exceptis utere. Cæterùm locum aſsiduè radere, & cum linteolo cõfricare oportet: ſic enim q̃ celerrimè pilos producet. Galen. ex Cleopatra.

Aliud.

℞. Murium domeſticorum uſtorum part. j.
Panniculi ampelini (aliàs linei) uſti part. j.
Cort. Arundinis part. j.
Hęc omnia arida læuigentur, & ſufficienti melle admiſto ad craſsitudinem mellis redigantur, indeque adeps & medulla liquefacta addantur, & in æream pyxidem reponatur: & ex eo alopecia, donec capillos producat, defricetur. Galenus.

Aliud ad idem.

℞. Papaueris rubri, Fol. Myrti, Capill. Veneris, Lauendulæ, Cyperi, Sem. Apij, Myrobal. Emblicarum, Nucum cypreſsi ana ʒ. j.
Aquæ ℔. iij.

Coquantur

A Coquãtur omnia uſq; ad cõſumptionẽ duarũ librarũ: coletur: colaturę adde,
Olei Myrtini ℔.j.
Iterum coctis ad conſumptionem aquæ, adde
Cort. Pinearum, Ladani ana ℈.j.
Miſce, & fiat unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

Erinacei terreſtris caput aut corium uſtum, tritum, ac melle ſubactum illinito. Galenus.

Aliud eiuſdem.

Hippocampum marinum, & nitri parum coëxure, adipeq́ue anſerino admiſto, loco nitro præparato illine.

Aliud eiuſdem.

℞. Calami Cyprij quantum ſufficit.
Folia in olla exurito, deinde reſina pinus cineris plurimum excipito, & præſcarificatæ alopeciæ imponito, ac obligato.

Aliud Sorani, ad idem.

℞. Adipis Vrſini, Cineris fol. Arũdinis uſt. Squamę Stomomatis ana par. j.
Aceti, Olei ueteris ana q. ſ. Fiat unguentum. Galenus.

Aliud eiuſdem.

B ℞. Cineris Arundinis uſti, Pilorum Vrſi, Adianti, Adipis Vrſini, Picis liquidę, Pilorum Caprarum uſt. Cedriæ ana part. æqual.
Liquida cum aridis committe: quæ præfrictis adhibe.

Vnguentum ad alopeciam.

℞. Fol. Arundinis Gręcæ uſtorum ℥.ß.
Muſcerdę ʒ.ij. Erinaceorum uſtorum ʒ.j.
Cum aceto trita illine. Galenus.

Vnguentum ad caluitiem.

℞. Adipis Taurinæ inſolatę ℔.j.
Adarces ℥.j.
Succi Thapſiæ ℥.j.ß.
Myrrhæ ℥.j.
Polytrichi ℔.ß.
Callitrichi ℔.ß.
Membri Aſinini ℔.j.
Splenis Aſini ℔. j.
Ladani ℔ j.
Ladanum in uino pauxillo macerato, adipem uerò aquæ uapore liquefacito: aſini mẽbrum aſſatum, donec inſumatur, radito: ſplenẽ uerò cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito: cõtuſisq; quæ contundi poſſunt,

 accri-

ac cribratis, omnia gleucino, aut ſabino excipito, & ante balneum utitor, capite prius pectinato. Galenus. A

Vnguentum ad barbam generandam, expertum.

℞. Olei amygdal. dulcium, Myrrhæ ana ℥.j.
Cort. rad. Arundinum uſtarum, Capil. Vener. uſt. Polytrichi uſti ana ʒ.ij.
Capitum Muſcarũ uſtarũ, Apum cõtritarum in ſuis uacuitatibus ana ʒ.ß.
Ladani ʒ.ij. Mellis ℥.j.
Puluerizentur: cum modico ceræ fiat linimentum. Rondeletius.

Aliud ad idem.

℞. Cineris Talpæ, in clibano exiccatæ ʒ.ij.
Cineris Apum ʒ.j.ß.
Cineris Auellanarum uſtarum ʒ.j.ß.
Stercoris Muris ʒ.ij.
Ladani ʒ.j.ß.
Mellis optimi ℥.j.
Olei Nardini, Ceræ ana quantum ſufficit.
Fiat linimentũ. Oportet manè faciem ſequenti die, hac decoctione abluere:
℞. Polytrichi, Abrotani maris, Roriſmarini, Fol. Myrti, Cort. rad. Arundinis, Flo. Chamomillę, Roſ. rubrarum, Fol. Rumicis ana M.j.
Ligni guaiaci ℔.ß. B
Fiat decoctio: utatur, ut dixi. Rondeletius.

Aliud ad idem.

℞. Fœnigræci ſextarios iiij.
Seminis Lini ſextarios ij.
Ladani beſſem.
Succi Acaciæ ſexuncem.
Folij Malabatri ſexuncem.
Gallas n. xx.
Onychis aromatici ſextantem.
Calami Syriaci ſextantem & ℥.ß.
Bdellij ſextantem.
Myrti uſtæ ſextarium j.
Muſci, quem alij bryon aromaticum uocant, quadrantem.
Iridis aſtragalitidis, alij Illyricæ, ſextantem.
Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps miſceto. Galenus.

Vnguentum capillos generans.

℞. Cineris Cicadarum uſtarum, Cineris Apum uſtarum, Olei myrtini, uel Axungię ana quantum ſufficit. Miſce, & fiat unguẽtum. Marinellus.

DE VN-

A DE VNGVENTIS CAPILLOS prohibentibus.

Vnguentum capillos creſcere non permittens.

Tithymalli decoctum cum aceto, calce uiua, & maluis cõmixtũ. Fumanel.

Aliud ad idem.

℞. Gummi Hederę, Ouorũ Formicar. Auripigmenti, Colophonię ana ℥.j. Hirudinum ſiue ſanguiſugarum uſtarum ℥.ß.

Trita miſceantur cum ranarum ſanguine, fiatq́; unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Sang. Veſpertil. Succi Hederę, Succi Raphani, Succi Caprini ana q.ſ. Miſce, & fiat unguentum. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Pinguedinis Ranarum, item Talpę, Veſpertilionis, Gummi hederę q.ſ. Fiat unguentum.

Aliud ad idem.

℞. Opij, Iuſquiami ana quantum ſufficit.

Trita cum aceto in unguenti formam redigantur, quo pili quotidie inungantur: & continuò frons depilata uidebitur. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

B ℞. Caſtorei quantum ſufficit.

Mellis deſpumati quantum ſufficit pro unguento.

Aliud ad idem.

℞. Erinaceum integrum.

Coquatur in oleo, donec caro ab oſsibus ſeparetur: cola, & prædicto oleo miſce oua formicarum, & inunge. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Seminis Cicutæ quantum ſufficit.

Trita cum ſanguine ueſpertilionis ad formam unguenti redigantur.

Aliud ad idem.

℞. Gummi Hederæ ℥.j.

Auripigmenti, Colophoniæ, Seminis Cicutæ ana ℥.ß.

Caſtorei ʒ.ij. Opij ʒ.j. Hyoſcyami ʒ.j.ß.

Succi Cicutæ, Sanguinis Veſpertilionis ana quantum ſufficit.

Fiat unguentum, quo loca depilata inungantur. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Sanguinis Veſpertilionis, Sanguinis humani, Caſsiæ recentis ana partes æquales.

Ouorũ Formicar. Sem. Iuſquiami. Sem. Papaueris nigri ana part. æqual.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0785-0 DFG

Puluerizanda puluerizentur, atq; cum cæteris miſceantur. Marinellus. A

Aliud ad idem.

℞. Terræ Cimoliæ, Ceruſſæ ana part. j.
Aluminis Rochæ part. ß.
Succi Hyoſcyami quantum ſufficit. Fiat unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Tartari albi triti, Mellis deſpumati ana quantum ſufficit.
Miſce, & inunge. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Gummi uitis albę, Gummi hederę, Bryoniæ.
Trita miſceantur cum oleo, in formam unguenti. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Ouorum Formicarum, Sanguinis Ranarum, Rubiginis ferri.
Cum ſaliua miſceantur.

Aliud eiuſdem ad idem.

℞. Fellis Erinacei, Fellis Mergi, Teſtarum marinarum uſtarum, tritarum, Sanguinis Veſpertilionis ana q. ſ. Fiat unguentum.

Aliud ad idem.

℞. Cineris Hirundinum uſtarum, Lactis Tithymalli ana q. ſ.
Fiat unguentum. Marinellus. B

Aliud ad idem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthę, Æris uſti, Viridis æris, Arſenici, Piperis longi, albi, nigri, Lapidis hæmatitis, Amyli, Rubiæ tinctorum, Squamę æris uſti ana ʒ. ij.
Sang. draconis ʒ. j. ß. Acaciæ ʒ. j. ß.
Thuris, Spicæ, Lycij ana ʒ. j.
Gallarum uſtarum ʒ. j.
Sarcocollæ ℥. ß.
Ammoniaci in aqua uitæ diſſoluti ℥. ß.
Trita cum ſucco citri uel limonum fiat unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Hyoſciami, Sang. draconis, Gummi Arabici, Thuris albi ana ʒ. vj.
Aquæ Solatri quantum ſufficit.
Trita cum camą miſceantur ad formam unguenti. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Dactylorum uſtorum ʒ. iij.
Spicæ ʒ. ij.
Trita miſceãtur cum melle & ſtercore talpæ, ad formam unguenti. Marinell.

Aliud

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0786-6

A *Aliud eiuſdem, ad idem.*

℞. Rubiginis ferri, Teſtarum marinarum uſtarum ana q.ſ.
Cum ſaliua hominis ieiuni miſceatur.

Vt pili cadant, & non renaſcantur.

℞. Auripigmenti, Ouorum Formicarum, Gummi Arabici ana ℥.ß.
Gummi Hederæ ℥.ij.
Cum ſanguine ueſpertilionis, uel ſucco hyoſcyami fiat unguentum. Applicetur, prius abraſis capillis. Rondeletius.

DE VNGVENTIS CAPILLOS auferentibus.

Pſilothrum.

℞. Auripigmenti auricoloris ℈.vij. aut ℈.x.
Calcis uiuæ ℈.vij. uel x.
Amyli ſextantem.
Terræ Selinuſiæ ℥.j.
Omnia trita, & per anguſtiſsimum cribrum excuſſa reponito. Vſus uerò tempore ex pharmaco quod ſufficit acceptum, aqua conquaſſato: deinde illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. Galenus ex Critone.

Aliud, eueſtigiò leuem reddens, Critonis.

B ℞. Calcis uiuæ part. ij.
Auripigmenti part. j.
Hæc in mortarium plumbeum cōiecta, aqua aut ptiſanæ ſucco affuſo terito: atq; ubi nigra reddentur, calefacta illini maximè in balneo iubeto. Galenus.

Aliud Paridis ſaltatoris.

℞. Sandaracæ ℥.j.
Calcis uiuæ ſextarium j.
Trita cum aqua diligenter coquito, atque ubi ebullire cœperint, ablatis utitor. Galenus.

Aliud.

℞. Amyli ℥.j. Calcis uiuæ, Auripigmenti ana ℥.j.
Contuſa & cribrata repone, utereq; ut dictum eſt. Galenus.

Pſilothrum Heraclidæ Tarentini, eueſtigiò pilos tollens, Critonis.

℞. Calcis uiuæ ſextar. j. Cimoliæ, Pumicis uſti ana ſext. j.
Auripigmenti part. iiij.
Trita ac læuigata reponito. Vſus tempore aqua dilutis, ut dictum ... tor. Galenus.

Aliud pilos auferens, & cutim tenuans.

℞. Succi fol. Cucumeris agreſtis, Lactis Amygdalar. Calcis uiuæ ...

menti, Galbani in uino macerati, & percolati ana quantum ſufficit. A

Inuicem coctis adde:

Olei Roſati, Maſticis ana quantum ſufficit.

Thuris, Vernicis, Roſarum, Caryophyllorum, Cumini, Nucis moſchatæ, Cinnamomi ana parum. Miſce, & fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Cineris Cerri part. ij.

Auripigmenti part. j.

Coquantur in aqua fluminis.

Aliud eiuſdem.

℞. Saponis nigri ℔. j.

Tartari ℥. j. ß.

Auripigmenti ℥. vj.

Succi Cyperi ʒ. xv.

Calcis uiuæ ℥. ß.

Capitelli ℥. j.

Calx ponatur in capitello, & colata cæteris commiſceatur.

Aliud.

℞. Gummi Hederæ ℥. ij.

Auripigmenti, Ouorum formicarum, Gummi Arabici ana ʒ. iij.

In pollinem redacta, potenti aceto commiſceantur. Fumanellus. B

Vnguentum pilos remouens.

℞. Auripigmenti ℥. iij.

Calcis uiuæ ʒ. j.

Lixiuij fortis quantum ſufficit.

Coquantur donec pluma immiſſa depiletur. Alexius.

Aliud depilans faciem.

℞. Colophoniæ ℥. iiij.

Maſticis ℥. j.

Ammoniaci puri ℥. j.

Diſſolue in uaſe terreo, bene mundo, & colabis ſupra aquam frigidam: collige, & malaxa ſimul, & ſoluatur parum de eo ſuper ignem, & tepidum applicetur, ſuperdimittenda per horas duas, deinde remoueatur. Alexius.

Pſilothrum.

℞. Pulueris Nactuæ ℥. j.

Cumini, Sanguinis Veſpertilionis ana ℥. iij.

Moſchi ℈ j.

Fiat linimentum. Summopere præſtandũ eſt, ut pars cui debet applicari unguentum, primò lauetur lixiuio cinerũ ſarmẽtorum. Quòd ſi poſt admotum medi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0788-7 DFG

A medicamẽtum pruritus relinquatur in parte, ungatur unguẽto albo Rhaſis, aut decocto ſeminis hyoſcyami, aut ſeminis caulium. Rondeletius.

Aliud.

℞. Sanguinis Teſtudinis, item Ranarum, Veſpertilionis: Ouorum Formicarum, Auripigmenti rubri, Gummi Hederæ ana q.ſ.
Miſce cum aceto, & unge diſcretè, ne excoriat. Bayrus.

Aliud eiuſdem.

℞. Auripigmenti, Succi Hyoſcyami ana part. æquales.
Miſce, & inunge.

Vnguentum auferens pilos ex quacunq; corporis parte.

℞. Albuminum ouorum contuſorum n.iij.
Calcis uiuæ ℥.viij.
Auripigmenti ℥.j.
Lixiuij quantum ſufficit.
Fiat unguentum, quo adhibita penna aliqua inungantur partes piloſæ. Quũ autem per horæ quadrantem inunctæ fuerint, eluatur unguentum calida aqua. Alexius.

Aliud.

℞. Ouorum Formicarum, Succi Hyoſcyami, item Cicuti, ſem. Pſyllij: Sanguinis Veſpertilionis, Sanguinis Teſtudinis ana q.ſ.
B Miſce, & inunge. Alij aurea bractea ignita locum impuberibus percurrũt, ut ne ueſtigium remaneat, nec amplius lanuginoſum appareat. Ioan. Baptiſta Porta.

DE VNGVENTIS CAPILLOS TINGENTIbus flauos.

Vnguentum capillos flauos reddens.

Flauos reddunt capillos lupini crudi, cũ aqua & nitro illiti. Galenus.

Vnguentum faciens capillos aureos.

℞. Medianum corticẽ Sambuci, Flores Geniſtæ, Croci, Vitellorum ouorum ana q.ſ.
Coquátur in aqua, & qđ ſupernatauerit, colligatur, & inde capilli inungãtur.

Aliud ad idem.

℞. Tartari albi uſti, Olei Balanini ana q.ſ.
Fiat unguentum, quo capilli ad ſolem iniungantur pectendo. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Myrrhæ ℥.j. Salis albi ℥.ß.
Trita cum oleo balanino miſceantur, ad formam unguenti.

Aliud capillos flauos reddens.

℞. Flor. Verbaſci M.j.

Fœnigræci ℥.ij. A
Cineris Vitium M.j.
Cineris ligni Hederæ M.j.
Aquæ ℔.x.

Coquátur omnia ſimul uſq; ad cõſumptioné dimidiæ partis, colaturę adde,
Saponis albiſsimi ℔.iij.
Croci ʒ.ij.

Relinquantur ſic ad ſolem, per menſem unum, miſcendo ſingulis diebus cum baculo. Hoc unguento capilli ad ſolem inungantur. Marinellus.

Linimentum ad clarificandos & candidos reddendos capillos.

℞. Stercoris Hirundinum, Rad. Enulæ camp. Sem. Raphani, Sulphuris, Flor. Capparis, Thuris ana ℥.ß.

Omnia ſimul incorporentur cum paribus partibus fellis bouis albi. fricẽtur capilli prius loti lixiuio ſarmentorũ, & ſiccati. Et dum capilli erunt ſua ſponte ſiccati, à lotione in frictione rurſum lauentur in dicto lixiuio, & ſiccentur paulatim panno calido. Rondeletius.

DE VNGVENTIS CAPILLOS NIGROS tingentibus.

Vnguentum capillos denigrans, Archigenis.

℞. Spumæ Argenti. Cimoliæ, Aluminis liquidi ana part. æquales. B

Prælotis & ſiccatis capillis, in noctem illinito, & betæ folijs ſupernè obligato. Galenus.

Aliud eiuſdem.

℞. Terræ Selinuſiæ, Argenti ſpumæ, Calcis ana part. æquales.

Cum aqua ad mellis craſsitudinem redige, & ubi liquido lixiuio prælaueris, capillis uiciſsim inunge, ſimiliterq́; betæ folijs impoſitis obligato. Manè uerò excuſſos capillos applanato.

Aliud, barbam denigrans.

Suber aridum & plumbum uſtum cum betæ crudæ ſucco mellis ſpiſsitudine illita: ſinito uſq; ad prandium, deinde abluito. Galenus.

Aliud.

℞. Gallarum, Thuris, Nigellæ ana ʒ.ij.

Trita ponantur in malo cotoneo excauato: claudatur, & in panis paſta inuolutum coquatur in clibano, donec comburatur: pulucrizetur, cinisq́; cum oleo miſceatur. Marinellus.

Aliud eiuſdem.

℞. Gallarum cum oleo communi uſtarum ℥.ij.
Aluminis Rochæ ʒ.ij. Salis Gemmæ ʒ.j.

Cum oleo coſtino fiat unguentum.

Linimen-

A *Linimentum capillos canos nigros reddens.*

℞. Myrobalanorum nigrorum, Emblicorum, Gallarum ana P. x.
Ladani P. xx.
Fol. Myrti, Baccarum Myrti ana P. xxx.

Puluerizata & cribrata infundantur in tribus libris olei per tres dies: deinde coquantur, donec inſpiſſentur, & cũ eis liniantur radices capillorũ. Bayrus.

Aliud eiuſdem.

℞. Scoriæ ferri, Limaturæ plumbi ana q. ſ.

Coque in aceto uſq; ad conſumptionem medietatis: cola, & unge. Inunctio cum plumbo combuſto confecto cum ſucco betæ ad mellis conſiſtentiam, ungendo nigrificat barbam. Bayrus.

DE VNGVENTIS CAPILLOS TINGENtibus albos.

Vnguentum dealbans capillos.

℞. Stercoris Hirundinis, Fellis Tauri ana q. ſ.
Miſce, & fiat unguentum.

Aliud eiuſdem.

B ℞. Enulæ, Cort. rad. Raphani, Aluminis, Glutinis ana part. j.
Miſce, & unge.

Aliud.

℞. Stercoris Hirundinis, Sem. Raphani, Sulphuris, Cort. rad. Capparorũ, Fellis uaccini, Aceti optimi ana q. ſ.
Fiat unguentum. Marinellus.

DE VNGVENTIS TINGENTIBVS capillos rubros.

Vnguentum capillos rubros tingens.

℞. Tartari uſti, triti, Olei Cucumeris ſylueſtris ana q. ſ.
Fiat linimentum, quo capilli inungantur. Marinellus.

DE VNGVENTIS CAPILLOS REDDENTIbus criſpos.

Vnguentum capillos criſpos reddens.

℞. Cornu arietum quantum ſufficit.
Incidito, & cum oleo terito, capilloſq; inungito. Fumanellus.

Aliud ad capillos criſpandos.

Radix ebuli teratur cum oleo, & inde caput ungatur, & cum folijs eiuſdem ſuperligetur caput. Alexius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0791-6

Aliud ad idem.

A

℞. Succi Betæ, Succi Myrti, Olei communis ana q.ſ.
Miſce, & unge. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Nucleorum Pini uſtorum & tritorum, Olei Myrtini ana q.ſ.
Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Aliud ad idem.

℞. Spumæ Salis, quæ bulliendo colligitur, Myrrhæ tritæ ana q.ſ.
Miſce, & fiat unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Myrrhæ, Gummi Arabici, Olei Fœnigræci, Olei Hyoſcyami ana q.ſ.
Miſce, & fiat unguentum, quo capilli inungantur. Marinellus.

DE VNGVENTIS, SVPERCILIORVM VItia tollentibus.

Vnguentum ad caſum ſuperciliorum.

℞. Plumbi limati, Pinguedinis Anatis ana q.ſ.
Miſce, & fiat unguentum. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Auellanarum toſtarum & tritarũ, Pinguedinis Capræ, uel Vrſi ana q.ſ. B
Miſce, & fiat unguentum.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Sem. Iuſquiami nigri ʒ.ij. Polytrichi ʒ.j.
Vnguenti Irini cochlearia iij.
Trita cum unguento miſceantur ad formam unguenti.

Vnguentum ſupercilia renaſcere faciens.

℞. Sem. Hyoſcyami uſti q.ſ.
Cum aqua fiat unguentum. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Apum uſtarum & tritarum q.ſ.
Cum oleo q.ſ. Fiat linimentum, quo ſupercilia inungantur.

Vnguentum ad ſuperciliorum pediculos.

℞. Vitell. ouorum, ad duritiem coctorum n.j. Aloes parum.
Miſce, & inunge. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Argenti uiui, cum ſaliua extincti, Staphidis agriæ ana ℥.ß.
Butyri quantum ſufficit. Fiat unguentum.

Aliud ad idem.

℞. Pomorum coctorum & emundatorum n.j.

Argenti

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0792-2
DFG

A Argenti uiui ſaliua mortificati q. ſ.
Miſce bene, & inunge. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Staphidis agriæ ℥.j.
Olei Abſinthini ℥.ij.
Ceræ quantum ſufficit. Fiat linimentum.

Aliud ad idem.

℞. Aluminis ſaccharini, Aloes, Staphidis agriæ, Aceti ſcillitici ana q.ſ.
Fiat unguentum. Marinellus.

DE VNGVENTIS, PALPEBRARVM OCVLOrumque liuorem tollentibus.

℞. Fabarum excort. tritarum q. ſ.
Mellis quantum ſufficit.
Miſce, & fiat unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Vitell. ouorum, ad duritiem coctorum q.ſ.
Mellis quantum ſufficit.
Contundantur ſimul ad formam unguenti, quo partes liuidæ inunguntur.
B Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Ceruſſæ, Cumini, Fabarum ana q.ſ.
Trita cum ſucco coriandri fiat unguentum.

Vnguentum ad caſum pilorum in palpebris.

℞. Stibij uſti, & in lacte mulieris extincti ʒ.xiij.
Aloes ʒ.ij.
Myrrhæ, Spicæ nardi ana ʒ.ij.
Hordei uſti ℥.ß.
Trita cum aqua quantum ſufficit, miſceantur. Marinellus.

Aliud ad pilos defluos in palpebris.

℞. Medullę pedis dextri bubuli, Fuliginis ana q. ſ.
Miſce. Marinellus.

Ad caſum ſuperciliorum & barbæ.

℞. Iuſquiami ʒ. ij.
Stercoris Muris ʒ. j.
Polytrichi ʒ. ij.
Olei Irini quantum ſufficit.
Tere, & miſce cum oleo, & præfomentando unge. Bayrus.

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

℞. Myrrhæ, Cumini, Thuris, Maſticis, Ammoniaci, Boli Armeni ana ℥.ß.

Croci ʒ. ij. A

Trita omnia cum albuminibus ouorum miſceantur, & ſupra frontem & tempora ponantur. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Thuris, Maſticis, Gummi Arabici, Tragacanthæ, Boli Armeni, Thutiæ, Sanguinis draconis ana ℥. ß.

Trita cum oui albumine miſceantur, & fronti, temporibusq́; applicetur.

DE VNGVENTIS OCVLORVM LAchrymas ſiſtentibus.

℞. Chelidoniæ, Rutæ, Verbenacæ, Cort. rad. Fœniculi ana M. j.

Contuſa cum axungia porcina ueteri fiat paſta, quæ coquatur in uino albo, uſque ferè ad uini conſumptionem: colaturæ expreſſæ adde,

Ceræ albæ nouæ ʒ. iij.
Aloes ʒ. iij.
Viridis æris ʒ. j.
Croci ʒ. j.
Thuris ʒ. iij.
Maſticis ʒ. iij.
Caphuræ ʒ. j.

Fiat unguentum, quo oculi inungantur. Marinellus. B

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Aloes, Sarcocollæ, Thuris ana q. ſ.

Trita cum ſucco fœniculi miſceantur.

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

℞. Thutiæ præparatæ ℈. j.
Sarcocollæ, Myrrhæ, Thuris ana ℈. j.
Styracis calamitæ, Ambræ ana ℈. j.
Roſarum ſiccarum, Sumach, Sanguinis draconis ana ʒ. vj.

Trita cum mucilagine tragacanthæ & gummi Arabici fiat unguentum: de quo parum in oculos ponatur. Marinellus.

Vnguentum ad oculorum rubedinem.

℞. Cumini triti quantum ſufficit.

Cum cera miſceatur, & ſuper oculos ſomni tempore ponatur. Idem.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Tragacanthæ, Gummi Arabici, Roſarum tritarum, Amyli, Ceruſſæ ana ℥. ij.
Opij ℈. j.

Trita cum lacte mulieris miſceantur.

DE VN-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0794-4

A

DE VNGVENTIS CVTIS CAPITIS uitia curantibus.

Vnguentum ad achoras, Apollonij.

℞. Ceruſſæ ʒ.vj.
Spumæ Argenti ℥.ß.
Sulphuris ʒ. vj.
Olei Roſacei, uel Myrtini, Ceræ ana q.ſ.
Fiat unguentum. Galenus.

Aliud Critonis.

℞. Spumæ Argenti ʒ.l.
Fol. Rutæ tenerorum ʒ.xxv.
Aceti, Olei Roſati, uel Myrtini ana q.ſ.
Miſce, & cum penna illinito. Galenus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Ceruſſæ uſtæ ʒ c.
Rutæ, Mannæ thuris ana ʒ c.
Corticis Pinus ʒ.l. Olei Myrtini ſextarios ij.
Aceti tantundem. Miſce. Galenus.

Aliud eiuſdem.

A ℞. Recrementi Plumbi, Pampinorum Vitis, Thuris, Myrrhæ, Spumæ Nitri ana ʒ.l.
Olei Myrtini, Aceti ana q.ſ. Miſce. Galenus.

Vnguentum ad achoras, Cleopatræ reginæ.

℞. Ceruſſæ frictæ ʒ.ij.
Thuris ʒ.ij.
Sulphuris ʒ.j.
Trita ex oleo illinito. Galenus.

Aliud ad achoras & furfures, eiuſdem.

℞. Nitri, Atramenti ſutorij ana ʒ.j.
Olei quantum ſufficit. Trita cum oleo miſceantur.

Aliud ad achoras, Cleopatræ.

℞. Sulphuris uiui ʒ.vj.
Thuris maſculi ʒ.j.
Aluminis ſciſsi, Staphidis ſyluestris, Erucæ, Spumę Nitri ana ʒ.j.
Atramenti ſutorij ʒ.j.
Rutæ ramulos iij.
Olei Laurini, uel Myrtini, Aceti ana q.ſ. Fiat unguentum. Galenus.

Aliud Sorani.

℞. Sulphuris uiui, Spumæ Argenti, Ceruſſæ ana part. æquales.

Croci

Croci part. dimidiam. Trita cum paſſo Cretico illinito. A

Aliud eiuſdem.

℞. Spumæ Argenti ʒ.xx.
Calcis uiuæ ʒ.xx.
Aceti, uel Olei heminam j.
Trita miſce. Galenus.

Aliud eiuſdem.

℞. Chalcitidis ʒ.ij.
Sandaracæ ℥.ß.
Spumæ Argenti ʒ.j.
Olei Myrtini, Aceti ana q.ſ.
Miſce, & fiat unguentum.

Aliud ad achoras & tineam.

℞. Succi Betæ, Succi Chelidonij ana ℥.ij.
Axungiæ porci ℥.ij.
Ellebori albi ℥.j.ʒ.ij.
Miſce, & fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud ad tineam & ſcabiem.

℞. Ellebori albi, nigri, Sulphuris uiui, Auripigmenti, Lithargyri, Calcis uiuæ, Vitrioli, Aluminis, Gallarum, Fuliginis, Cineris Cleuelati ana ℥.ß. B
Argenti uiui extincti, Viridis æris ana ʒ.ij.
Succi Fumiterræ, Olei ana q.ſ.
Fiat unguentum. Fumanellus.

Vnguentum ad tineam.

℞. Fœnigræci ℔.j.
Sanguinis draconis triti ℥.j.
Pumicis ℔.j.
Terebinthinæ ℥.v.
Mellis ℥.j.
Vitell. ouorum n. iiij.
Olei Roſati ℥.ij.
Miſce, fiat unguentum: quo, capite prius abraſo, & cum infantium urina abluto, ac ſpongia deterſo, & oleo de ſemine lini peruncto, utatur. Fumanellus.

Aliud ad idem.

℞. Chelidonij part. iij. Pinguedinis ſuillæ tantundem. Ellebori albi part. j. Miſce. Fumanellus.

Vnguentum ad cruſtas puerorum in capite.

℞. Myrrhæ, Radicis Iridis, Hellebori nigri, Olei ouorum ana q.ſ.

Trita

A Trita miſceantur in formam unguenti. Similiter oleum de fruméto ualet. Bayrus.

Vnguentum ad furfures capitis.

℞. Farinæ Ciceris, Farinæ Fœnigræci, Baurach, Furfuris, Myrtillorum, Sinapis ana ʒ.xv.
Olei communis quantum ſufficit.
Aceti, Aquæ ana parum.
Fiat unguentum, quo caput deraſum & ablutum ungatur. Fumanellus.

Aliud ad furfures.

℞. Spumæ Nitri, Atramenti ſutorij ana part. æquales.
Vini quantum ſufficit.
Miſce: atque ter aut quater in menſe affricato. Galenus.

Aliud eiuſdem.

℞. Fæcis Vini, Pumicis, Nitri, Lupinorum ana part.j. Miſce.

Aliud.

℞. Terræ Cimolię, Fellis Bubuli, uel Suilli, Aceti ana q.ſ. Miſce. Galenus.

Vnguentum ad pediculos.

℞. Staphidis ſyluestris part.ij.
B Sandarachæ, Nitri ana part.j.
Olei, Aceti ana q.ſ.
Miſce, & fiat unguentum. Galenus.

Aliud eiuſdem.

℞. Veratri albi, Staphidis ſylueſtris, Nitri ana part. æquales.
Olei quantum ſufficit. Miſce, & in balneo adhibe.

Vnguentum ad pediculos & lendes.

℞. Staphidis ſylueſtris, Argenti uiui cum ſaliua extincti ana ʒ.iij.
Olei communis ℥.iij.
Ceræ ℥.j.
Fiat unguentum, quo ungatur loco ſaponis, quando caput lauatur. Bayrus.

Aliud eiuſdem.

℞. Sandarachæ, Nitri ana ʒ.j.
Staphiſagriæ ʒ.ij.
Olei, Aceti ana quantum ſufficit. Fiat unguentum.

Aliud.

℞. Olei Laurini, Olei ex ſem. Raphani ana ℥.ij.
Piperis, Croci ana quantum ſufficit. Miſce. Marinellus.

Vnguentum ad faciei maculas rubentes.

℞. Rad. Lapathi ℥.ij.

A

Adipis ſuilli ℥.ij.
Ceræ albæ ℥.j.
Liquatis adde,
Argenti uiui extincti, Caphuræ ana parum.
Succi Abſinthij, Mellis ana q.ſ. Fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud ad faciei ruborem.

℞. Sulphuris uiui, Auripigmenti, Saponis Saracenici ana ʒ.ß.
Fuliginis ʒ.ij. Miſce. Idem.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Succi Arantiorum n. vij.
Succi Solatri, Aquæ Nenupharis, Aquæ Limacum ana ℥.ij.
Ceræ albæ ℥.ß.
Pinguedinis Gallinæ, item Arietis ana ℥.j.ß.
Rad. Veſicariæ uiridium ʒ.ij. Fiat unguentum.

Vnguentum ad rugas & lentigines faciei.

Caprinum fel cũ lupinorum farina commiſceto, & ueſperi faciem confricato. Fumanellus.

Aliud ad idem.

℞. Coralliorum alborum ℥.ß.
Salis Gemmæ, Ceruſſæ, Caphuræ ana ʒ.ij.
Ceræ albæ ʒ.j.
Aquæ Roſaceæ ℥.j.
Pinguedinis Gallinæ lotæ ℥.ij.
Terenda terito, ſimulq; ad uſum commiſceto. Fumanellus.

B

Aliud ad lentigines.

℞. Ceræ albæ ℔.j.
Olei Violati ℥.j.
Argenti uiui ℥.ß.
Maſticis ʒ.j.ß. Caphuræ parum.
Lithargyri ʒ.j.
Fiat linimentum. Fumanellus.

Aliud ad pannum faciei.

℞. Farinæ Lupinorum, item Fabarum, Cicerum alb. Orobi ana ℥.ij.
Farinæ Hordei, Farinæ Lentium ana ʒ.j.
Sem. Raphani, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ.ß.
Sem. Melonis excort. ʒ.iij.
Croci ℈.ß.
Trita conficiantur cum lacte mulieris, & ueſperi liniatur ex eo facies: manè uerò lauetur cum aqua cort. melonum & uiolarum. Bayrus.

Vnguentum

A *Vnguentum omnia ueſtigia, omnes tuberoſitates & maculas faciei auferens.*

℞. Rad. Cucumeris aſinini, Been albi, Bryoniæ, Lupinorum ana ℥.j.
Ceruſſæ, Lithargyri, Tartari ana ʒ.j.
Rad. Cannæ, Serapini, Stercoris columbini ana ℈.*ij*.
Olei Seſamini ℥.iij.
Olei Iuniperini, Olei de frumento ana ℥.*ij*.*ß*.
Succi Arantiorum ℥.iiij.

Pulueriżatis pulueriżandis, & ſubtiliſsimè cribratis, omnia ſimul lento igne uſque ad ſucci conſumptionem bulliant: deinde remoue ab igne ſemper cũ ſpatula agitando, donec infrigidentur: tunc adde album unius oui recentis conquaſſatum & colatum, caphuræ tritæ ʒ.j. deinde ſemper miſcendo: deinde lauetur in ℔.j. aquæ expreſsionis cannarum, quando ſunt teneræ, decies in ea aqua lauando & agitando cum ſpatula: & eſt ſingulare. Bayrus.

Ad pannos & coſſos faciei.

℞. Pinguedinis Gallinæ, Betonicæ ana q. ſ.
Miſceantur, & contundantur ſimul. Marinellus.

Vnguentum ad dealbandas cicatrices.

℞. Olei Tartari, Sem. Pſyllij ana ℥ j.
B Infundantur in mucilagine, in oleo roſato diſſoluta ℥. j. boracis, uel ſalis gemmæ. Rondeletius.

Vnguentum craßitiem faciei auferens.

℞. Butyri recentis, Terebinthinæ ana ℥.j.
Rad. Liliorum decoctorum in folijs betæ ſub cineribus ℥.iij.
Calcis uiuæ quinquies lotæ in aqua roſarum, uel ſucco citranguli ℥.j.
Axungiæ porci recentis liquefactæ in aqua roſarum ℥.j.
Miſce, & fiat unguentum. Rondeletius.

Aliud pro delicatis.

℞. Rad. Liliorum ſub cineribus decoctorum ℔.j.
Contundantur in mortario: cui adde,
Sacchari candi ℥.iij.
Fiat unguentum: quod applicetur ſupra faciem. Rondeletius.

Vnguentum ad uaros in facie.

℞. Mellis Attici ʒ xij.
Aceti acerrimi ʒ.xij.
Miſceto diligenter, & uaros illinito, digito affricando. Crito.

Aliud eiuſdem.

℞. Spumæ Argenti ʒ.iij.
Terebinthinæ puræ, ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem. Olei parum.

Miſce,atq; ubi prius faciem deterſeris,paulum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo uaros obline. A

Aliud ad idem.

℞. Aluminis ſciſsi & probè læuigati, Terebinthinæ ana q.ſ. Miſce. Crito.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Coſti Indici tuſi & cribrati, Fellis Caprini ana q.ſ.
Fiat unguentum, quo uaros circa ueſperam illine. Manè uerò ubi ſurrexeris, lacte faciem proluere iube.

Vnguentum ad impetigines faciei.

℞. Aceti Scillitici ℥.ij.
Aloes ʒ.iij.
Succi Lapathi acuti, Olei Tartari ana ʒ.iij.
Fiat linimentum. Rondeletius.

Aliud ad idem.

℞. Aquæ Lapathi acuti deſtillatæ ℥.iiij.
Boracis ʒ.iij.
Salis communis ʒ.j.
Aceti Scillitici ℥.j.
Miſce, fiat unguentum. Rondeletius.

Aliud eiuſdem, ad idem. B

℞. Rad. Lapathi ℥.iij.
Decoquantur ſub cineribus, poſtea cum aceto ſcillitico fiat linimentum. Si non curetur, adde argenti uiui ʒ.ß. uel ſublimati ℈.j. Abluatur ſæpe facies aqua myrtillorum, uel peculi pedum roſ. Poſtea etiam adde parũ albuminis, ut cutis melius reſiſtat.

Aliud ad idem.

℞. Tartari ʒ.ij.
Pulueriżetur, & cum albumine ouorum applicetur, uel aluminis uſti ʒ.iij. quod eodem modo adhibetur. Rondeletius.

Vnguentum ad uaros calloſos.

℞. Saponis Gallici ℥.ß.
Ammoniaci thymiamatis ʒ.j.
Thuris ʒ.j.
Aqua diſſoluito, & cerati ſpiſsitudinem facito, eoq; illinito, & poſt horæ interſtitium tepida abluere iubeto. Galenus ex Critone.

Aliud ad idem.

℞. Nitri rubri, Hyſſopi, Pulegij, Salis foſsilis ana part. æquales.
Tundito & cribrato, exceptisq; cerato roſaceo utitor.
Galenus ex Critone.

Aliud

A *Aliud eiuſdem, ad idem.*

℞. Sem. Ocymi, Nitri rubri, Pulegij uiridis, Aluminis ſciſsi, Coſti Indici ana part. æquales.

Tuſa & cribrata cum adipe anſerino ſeu gallinaceo q. ſ. miſce, ad unguenti formam.

Aliud ad idem.

℞. Salis aſſati, Pulegij, Hyſſopi, Ammoniaci, Rhois ana part. æquales.
Olei Roſati quantum ſufficit. Fiat unguentum. Galenus ex Critone.

Vngentum ad impetigines faciei.

℞. Aloes ʒ.ij. diſſolut. in aceto ſcillitico, in modum linimenti. Liniantur ſerò partes affectæ. Rondeletius.

Aliud ad idem.

℞ Rad. Bryoniæ q. ſ. Cum ſale ſubacta in aceto acerrimo, admota impetigines ſanat. Rondeletius.

Aliud ad impetigines, expertum.

℞. Oxylapathi part. ij.
Gentianæ part. j.
Coquantur in aqua, deinde exprimátur: expreſſa cum axungia uituli mixta
B ruſus decoquantur lento igne, uſq; ad unguenti conſiſtentiã. Rondeletius.

Vnguentum ad ſolis uſtionem, labiorum ſciſſuras, & maculas faciei.

℞. Limacum cum putaminibus n. xx.
Conterantur cum teſta: adde, Ceruſſæ ad pondus limacum.
Ceræ nouæ ℥ iij. Cornu cerui ℥. j.
Fiat linimentum: poſtea abluat faciem. Rondeletius.

Vnguentum ad uerrucas in facie.

℞. Rad. Aſari. Tempera in aqua roſ. biduum: piſta, & illine. Rondeletius.

Aliud ad uerrucas.

℞. Rad. Chelidoniæ quantum ſufficit.
Cum axungia trita, & admota, uerrucas abſumit & tollit. Rondeletius.

Ad ruborem faciei.

℞. Sulphuris ℥ j.
Ceruſſæ lotæ ʒ. ij.
Succi Limonum ℥. iij.
Applica ueſperi cum decoctione furfuris. Rondeletius.

Vnguentum ad ruborem faciei à fumis & uaporibus.

℞. Olei Tartari, Olei Roſarum ana ℥. iiij.
Succi Oxylapathi, Lauri, Serpentariæ, ſuccorum ana ℥. iiij.
Ceruſſæ ℥. j. ß.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0801-7

Lithargyri auri ℥.ij. A
Argenti uiui extincti ℥.j.ß.
Rad. Aſphod. uſtorum ſub cineribus ℥.ij.
Fiat linimentum in mortario plumbeo Rondeletius.

Aliud ad ruborem.

℞. Vnguenti Citrini ℔.ß.
Lithargyri ℥.iiij.
Ceruſſæ lotæ ℥.ij.
Bombacis, Aluminis, uſtorum ℥.j.ß.
Tartari calcinati ℥.j.ß.
Succi rad. Enulæ, Succi Oxylapathi, item Ciclaminis, Limonum ana ℥.v.
Caphuræ ʒ iij.
Olei Roſ. ℔.j.ß. Miſce. Rondeletius.

Aliud ad ruborem faciei.

℞. Succi Fumiterræ, item Plantaginis, Acetoſæ ana ℥.iij.
Olei Roſati ℥.j.
Gummi Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.ß.
Sanguinis draconis ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Fiat unguentum, quo inungatur in introitu lecti. Die uerò craſtina ablue faciem decoctione fabarum. Rondeletius. B

Aliud ad ruborem faciei.

℞. Lithargyri in aceto bis uel ter infuſi ℥.j. nutriatur ex aceto albo, & ſemine cucurbitę, & agitetur, donec redigatur in formam unguenti. Adde caphurę diſſolutę in aqua roſ. ʒ.ß. ungatur facies, & manè fabarum decocto abluatur. Rondeletius.

Linimentum pro uirgine, cui facies erat defœdata ſcabie.

℞. Lithargyri auri ℥.j.ß.
Ceruſſę lotę in aqua plantaginis, & caudę equinę ℥.ij.
Olei Roſ. ʒ.iij.
Coquatur oleum, & cum cera alba fiat linimentum. Rondeletius.

Vnguentum ad ruborem faciei, & tubercula.

℞. Olei Roſati, Olei Tartari ana ℥.iiij.
Succi Oxalidis ℥.iij.
Ceruſſæ lotę ʒ.j.ß.
Lithargyri auri ℥.ij.
Argenti uiui extincti ℥.j.ß.
Rad. Aſphod. uſti ſub cineribus. Fiat linimentum in mortario plumbeo. Rondeletius.

Aliud

A *Aliud ad tubercula faciei elephanticorum.*

℞.Spec.unguenti Citrini,Lithargyri auri ana ℥.iiij.
Ceruſſæ lotæ ℥.ij.
Boracis,Aluminis uſtorum,Tartari calcinati ana ℥.j.ß.
Succi rad.Elenij,Succi Oxylapathi,item Ciclaminis,Limonum ana ℥.v.
Olei Roſati ℔.j.
Argenti uiui,ſaliua extincti ℥.iiij.
Fiat unguentum.Rondeletius.

Vnguentum ad tubercula faciei lepræ.

℞.Cineris rad.Ariſtolochiæ & Serpētariæ,decorticatæ, per dies nouem, in aqua fontis lotæ. Tunc tota per cribrum tranſmiſſa,quantum uoles,particulam cum aqua plantaginis uel portulacæ diſſolue,ac faciem illine.Idem.

Vnguentum ad nodos ſub cute apparentes, tanquam auellanæ.

℞.Rad. Croci.Piſtetur cum lacte mulieris,& exhibeatur.Rondeletius.

Vnguentum ad ſolis uſtionem.

℞ Succi Plantaginis, Succi Solani ana ʒ.j.ß.
Lithargyri auri, item argenti ana ʒ.j.
Plumbi uſti ℥.ß.
B Thutiæ præparatæ ʒ.vj.
Caphuræ ʒ.ß.
Olei Roſati, Ceræ ana q.ſ.
Fiat unguentum. Rondeletius.

Vnguentum ad impetiginem.

℞.Miſyos peregrini,Thuris, Myrrhę Aluminis ſciſci ana ℥.j.
Aloes,Sulphuris uiui ana ℥.ß.
Excipe paſſo,ut ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiant: & bis aut ter in die præfrictis,illine.Galenus.

Aliud.

℞.Miſyos ℥.ß.
Acaciæ ʒ.ij.
Squamæ æris ℥.ß.
Sulphuris uiui ʒ.vj.
Chalcitidis ℥.j.
Gummi ℥.j.
Aceti quantum ſufficit.
In quo ubi gummi diſſolueris, reliquaque admiſcueris, amurcam inijce. Galenus.

Aliud ad idem.

℞.Sulphuris uiui,Thuris,Myrrhę,Atramēti ſutorij,Miſyos crudi ana ʒ.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0803-9 DFG

Gummi ℥.ß. A
Aceti, Olei Cedrini ana q.ſ. Miſce. Galenus.

Aliud ad idem, Diodori.

℞. Lachrymæ oleæ Aethiopicæ ʒ. xx.
Gummi ʒ.xl.
Atramenti ſutorij ʒ.xvj.
Sulphuris uiui ʒ.x.
Thuris ʒ.x.
Aeruginis, Acaciæ, Myrrhæ amineæ ana ʒ.x.
Aceti quantum ſufficit.

Vbi diſſoluta fuerint ſingula, ac læuiſsima reddita, excipe amurca condenſata. Galenus.

Vnguentum ad lichenas inueteratos.

℞. Atramenti ſutorij, Fœnigræci molliti, Cardamomi ana ʒ.ij.
Melanthij ʒ.j.ß.
Fol. Caprifici ʒ.j.ß.
Aceti acerrimi quantum ſufficit.

Læuigata ad mellis ſpiſsitudinem reducito. Galenus.

Vnguentum ad ignis combuſtionem. B

℞. Olei Roſati, Aquę Roſarum, Albuminum ouorum ana q.ſ.

Miſce: & per quatuor dies admoue loco aduſto, quinto die admoue ſequens emplaſtrum:

℞. Olei Nucum, Ceræ nouæ ana ℥.j.

Liqueſcant ſimul. Rondeletius.

Vnguentum ad combuſta aqua & igne.

℞. Mediani cort. Sambuci ʒ.vj.
Olei Roſati ℥.j.ß.
Maſticis, Thuris ana ʒ.ß.
Ceræ albæ ℥.ij.

Bulliant in ℔.iiij. aquę ad conſumptionem medietatis, donec expumatur, & refrigeretur: quod ſupernatat, idoneũ eſt aduſtioni admouere. Rondeletius.

Aliud ad aduſtionem.

℞. Succi Solani, Succi Plantaginis ana ℥. ij.
Cort. med. Sambuci ℥.j.
Olei ℥.j.

Coque in duplici uaſe ad conſumptionem ſuccorum: adde,

Ceruſſæ lotæ in aqua roſ. Lithargyri auri ana ʒ.j.ß.
Thutiæ præparatæ ʒ.iij.
Corticis Thuris ʒ.ij.,

Axungiæ

A Axungiæ porci recentis, & loti in aqua roſ. ʒ.x.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat linimentũ. In fine adde albumina ouorũ n.ij. Caphuræ ʒ.ß. Rondeletius.

Vnguentum ad partes igne affectas.

℞. Calcis nouæ in aqua roſarum lotæ ℔.iij.
Succi Roſarum, Succi Plantaginis ana ℔.ij.
Miſce: fiat unguentum. Auicenna.

Vnguentum ad ambuſta.

℞. Olei Roſarum ℥.ij.
Olei ex ſem. Cucurbitæ expreſsi ℥.j.ß.
Ceræ albæ quantum ſufficit. Fiat unguentum. Rondeletius.

Vnguentum ad leniendam faciem poſt aduſtionem.

℞. Vnguenti Pomatæ ℥.iiij.
Olei Roſati ℥.iiij.
Vnguenti Roſati ℥.ij.
Fiat linimentum. Rondeletius.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Vnguenti Pomatæ ℥.iiij.
Olei Roſati ℥.iij.
B Vnguenti citrini ℥.ß. Fiat linimentum.

Aliud ad uſtionem ignis & aquæ.

Lardum antiquum, & ferro ignito ſuperpone: deinde excipe guttulas ardentes, cadentes in aquam frigidam, & pinguedinem quæ ſupernatat, excipito, & cũ aqua roſ. ſubito, & parti combuſtæ apponito. Rondeletius.

Aliud ad combuſtionem aquæ.

℞. Ceruſſæ lotæ in aqua roſarum ℥.j.
Calcis lotæ in aqua roſ. ʒ.iij.
Spec. unguenti Citrini ℥.ß.
Mucilag. ſem. Cidoniorum, & Pyrorum, extractis cũ aqua roſarum ℥.iij.
Ducantur omnia in mortario, donec acquirant liniméti formã. Rõdeletius.

Vnguentum ad delenda ueſtigia morbillorum in pueris.

℞. Olei Liliorum ℔.j.
Pinguedinis ℥.iiij.
Olei Roſati ℥.j.
Lauentur diu cum aqua roſarum & liliorum. Deinde
℞. Album. ouorum n.iiij.
In teſtis ſuis parentur, & ad ignem parum coagulentur: miſce in mortario cũ ſupradictis:
Amygdal. dulc. decort. Amygdal. amararum ana ℥.j.

Deinde incorporentur, & piſtentur cum ſupradictis. Adde, A
Rad. Arundinis ʒ.ij.ß.
Sarcocollæ, Sem. Melonum mund. Lithargyri auri, Sacchari, Medullę, Aniſi, Cretę ana ʒ.j.
Omnia miſce in mortario, donec formam linimenti habeant. Rondeletius.

DE VNGVENTIS AD SCABIEM.

Vnguentum ad ſcabiem.

℞. Sulphuris uiui ℔.ß.
Salis tantundem.
Axungię porçinę ℔.ij.
Olei Laurini ℔.ß. Miſce. Fumanellus.

Aliud potentius, ad ſcabiem & pituitam ſalſam.

℞. Lithargyri, Auripigmenti, Argenti uiui, Tartari, Maſticis, Olibani, Sulphuris uiui ana ℥.ß.
Axungię porcinę uet. ℥.vj.
Olei Laurini ℥.ij. Aceti parum.
Miſce, & fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud omni carens nocumento.

℞. Terebinthinę in aqua roſarum lotę ℥.iij.
Olei Roſati ℥.iiij. B
Succi mal. Aranciorum quantum ſufficit.
Vitellorum ouorum n.iij. Miſce, & fiat unguentum. Idem.

Aliud.

℞. Butyri recentis ʒ.vj.
Aluminis Iameni, Salis communis ana ʒ.ij.
Succi Lapathi acuti, Succi Fumariæ ana ℥.ß.
Vitellorum ouorum n.iij.
Pulueris Ireos ʒ.iij.
Styracis liquidę ʒ.vj. Miſce, Fumanellus.

Aliud ad omnem ſcabiem expertum, impetiginem & ſerpiginem.

℞. Lithargyri, Aluminis, Argenti uiui ana ʒ.ß.
Roſarum, Ceruſſæ, Sabinę, Sepię, Cadmię ʒ j.
Cineris Lentiſci, Calaminthę ana ʒ.ß.
Cum ſucco menthę excepta ad tertias oleo incoquantur roſaceo, addita cera. Fumanellus.

Aliud ad ſcabiem puerorum.

℞. Terebinthinæ lotæ ℥.j.
Vitellorum ouorum n.j.
Olei Lini ʒ.ß. Miſce. Fumanellus.

Aliud.

A *Aliud.*

℞. Butyri loti ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.iij. Salis ℥.j.
Vitell. ouorum ℥.j.
Roſacei ℥.j. Miſce. Fumanellus.

Aliud.

℞. Butyri recent. in aqua fumiterræ loti, Terebinthinę lotę, Salis communis ana ℥ iij.
Vitellorum ouorum n. ij.
Succi Arancij q. ſ. Miſce. Fumanellus.

DE VNGVENTIS FACIEM ILLVSTRANTIBVS.

Vnguentum ad reddendam faciem ſplendidam.

℞. Olei Tartari ℥.iij. Sem. Pſyllij ʒ.j.
Infundantur in mucilagine: miſce in oleo roſ. diſſolutæ ℥.j.
Boracis, Salis gemmæ ana ʒ.j. Fiat linimentum. Rondeletius.

Fucus ad faciem.

℞. Vnguenti Citrini recenter parati ℥.iij.
Amygdal. dulc. optimè contuſarum ʒ.j.
Farinæ fabarum ʒ.j.
B Oſsis Sepiæ, Cornu Cerui, Farinæ Hordei ana ʒ.ij.
Omnia incorporentur cum melle. Rondeletius.

Fucus alius.

℞. Ranas ſine teſta. Ponantur in uaſe uitreo, & aſpergátur pul. ſalis gēmæ & aqua limonum. cooperiantur, & tandiu in ſole ponátur, donec fiant quaſi unguentū. De quo facies illinatur: poſtea lauetur aqua florū fabarū. Ródelet.

Alius, eiuſdem.

℞. Vnguenti Citrini ℥.iiij. Pomatę ℥.ij.
Miſce: ungatur facies ſerò & manè. Abluatur aqua florum fabarum.

Linimentum in modum lactis uirginalis ad ornatum faciei.

℞. Lithargyrij auri ℥.ij.
Bulliant in exiguo uaſe plumbeo, cū ℥.vj. aceti albi diſtillati, per totum mouendo ſemper cū baculo. Paſſetur per pannū lineum, ſeruetur aqua. In hanc rem tandem accipito
Salis, uel Olei Tartari ℥.j.
Et diſſoluátur in ampulla cū ℥.iiij. aquę liliorū: & pone aquarū ſupradictarū ana guttas tres aut quatuor in manu, & conuertantur in lac uirginale. Fricetur facies, & ſiccetur. Rondeletius.

Vnguentum ad faciem illuſtrandam.

℞. Olei Medullę cerui ℥.ij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0807-2 DFG

Olei medullæ caſtrati ℥.ij. A

Olei ſem. Cucurbitæ ℥.j.

Pinguedinis caprinæ ℥.ß.

Terebinthinæ lotæ ℥.ß.

Ceræ nouæ ʒ.iij.

Liquefiant ad ignem: deinde adde,

Maſticis, Borracis uſti ana ʒ.ij.

Miſce, fiat unguentum, quo ueſperi facies ungatur: manè aqua furfuris abluatur. Marinellus.

DE VNGVENTIS MANVS DEALBANTIBVS.

Vnguentum dealbans manus.

℞. Lardi ſaliti, tuſi, & in lixiuio per tres dies macerati (mutando bis quotidie lixiuium) q. ſ.

Ceræ albæ parum.

Rad. Liliorum alborum, ſub cineribus coctarum & contuſarum n.ij.

Liquefiant ad ignem: deinde per cribrum anguſtum paſſetur in aquam frigidam, lauetur bene, aquam quinquies uel ſexies renouando: poſtea ſeruetur in uaſe uitreo ad uſum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Pinguedinis uel ſeui caprini, mundati, atque in aqua roſacea per duos dies macerati, & optimè loti q. ſ. B

Contundatur in mortario, continuò cū aqua roſacea lauando: deinde adde,

Ceræ albæ, Moſchi, Zibetti ana q. ſ.

Liquefiant ſimul, & in aqua roſacea, uel alia odorata fundatur: deinde ſeruetur ad uſum. Marinellus.

Vnguentum manus dealbans & uenuſtans.

℞. Olei Amygdalarum amararum, in aqua roſarum uel uiolarum optimè loti q. ſ.

Ceræ albæ quantum ſufficit.

Miſce ad ignem, & fiat unguentum Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Sem. Melonum mundat. Sem. Cucurbitarum mundat. Pinearum mundatarum, Sem. Perſicorum non excort. Farinæ Hordei ana part. j.

Contundantur omnia optimè: deinde ℔. j. mellis miſceantur ad formā unguenti, quo manus ueſperi inungantur, manè abluantur. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Olei Amygdal. dulcium, optimè loti, Ceræ albæ ana q. ſ.

Caphuræ ʒ.j.

Miſce, & fiat unguentum Marinellus.

Aliud.

A *Aliud.*

℞. Rad. Ireos albi ℥.j.
Rad. Liliorum ℥.iij.
Sacchari albi ℥.j.

Contundantur omnia optimè, & miſceátur ſimul ad formam paſtæ, qua manus fricentur, deinde aqua abluantur. Marinellus.

Aliud.

℞. Olei Tartari, Olei Amygd. dulc. Ceræ albæ ana q.ſ.

Liquefactis ad ignem adde, Myrrhæ contritæ ʒ.ij.
Maſticis tuſi ʒ.j.

Miſceantur, & infundantur in aquam roſarum, lauétur optimè: poſtea adde,
Moſchi, Ambræ Caphuræ ana parum.

Fiat unguentum. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Sem. Cucurbitarum mundat. Sem. Melonum excort. Pinearum mundatarum, Sem. Perſicorum ana ℥.vj.
Furfuris Hordei quantum ſufficit.

Trita cum melle optimo miſceantur. Marinellus.

Aliud ad idem.

B ℞. Pinearum mundat. & contuſarum ℔.j.
Sinapis ℥.j.
Ficuum ℥.iij.
Caphuræ ʒ.ß.

Contundantur omnia optimè, miſceantur: fiatq́; paſta, qua manus fricétur. Marinellus.

Vnguentum manus pulchras reddens.

℞. Olei communis loti, Butyri recentis loti, Pinguedinis caprinæ lotæ ana part.j.

Macerentur ſimul in aqua roſarum per 24. horas, deinde liqueſiant ad ignẽ, addendo,
Ceræ albę quantum ſufficit.
Moſchi parum. Fiat unguentum. Marinellus.

Aliud, manus candidas reddens.

℞. Micæ panis ℥.iij. aut iiij.
Orizæ, Cicerum rubrorum ana ℥.iij. uel iiij.
Saponis mollis ℥.j.ß.
Mellis deſpumati q.ſ. Fiat paſta. Rondeletius.

Aliud ad idem.

℞. Succi Peponis quantum ſufficit.

Amygdal.amararum,in ſero lactis infuſarum q.ſ. A
Ficuum in eodem ſero infuſarum n.100.
Sinapis ℥.ij.
Rad.Iridis ℥.j.
Fellis bouis ʒ.iiij.
Incorporentur,& fiat paſta. Rondeletius.

Aliud,ad dealbandas manus.

℞.Decoctionis ſuper prunas ℥.iij.in ℔.aquæ,& bene cooperiatur uas terreum plumbeatum,coquatur ad dimidium: deinde adde,
Succi Limonum ℥.vj.
Mellis ℥.ij.
Olei Amygdal.amararum ℥.ij.
Miſce,& fiat unguentum Rondeletius.

Vnguentum ad manus tumidas ex frigore.

℞.Oeſipi,Adipis Anſeris,item Anatis ℥.ij.
Mucilag.ſem.Cidoniorum ℥.j.
Amyli ʒ. vj.
Terebinthinæ ℥.j.ß.
Olei Roſati,Olei Vitell.ouorum ana ℥.ij.
Ceræ Citrinæ parum. Fiat linimentum. Rondeletius. B

Aliud ad abluendas manus.

℞.Pinearum mundatarum, Pul.Sinapis ana ℥.iij.
Mellis optimi ℔.ß.
Miſce,& fiat paſta. Rondeletius.

Aliud ad tumorem manuum ex frigore.

℞.Sem. Lini,Fœnigræci,Sem.Altheæ ana ʒ.ß.
Extractæ mucilaginis cum aqua liliorum.
Vnguenti ſuprà ſcripti,Mucilaginis ana ℥.j.
Olei Anethi,Olei Amygd.dulc.ana ℥.ß.
Fiat linimentum pro manibus cum lana ſordida. Rondeletius.

Vnguentum ad ſciſſuras manuum.

℞.Vnguenti ex Lithargyro, Vnguenti Ceruſſæ ana ℥.j.
Miſce,& fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud,ad idem.

℞.Axungiæ arietinæ,Amyli,Lithargyri,Olei ana q.ſ.
Fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud.

℞.Lithargyri argenti,Myrrhæ,Zingiberis ana part.æquales.
Mellis,Ceræ,Olei ana q.ſ.

Fiat

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0810-7 DFG

A Fiat unguentum.Fumanellus.

Vnguentum ad manuum ſciſſuras & frigus.

℞.Olei communis ℥.iiij.
Thuris albi,Ceræ mundæ ana ℥.j.
Succi ſol.Sambuci ℥ iij.
Vini albi odorati ℥.iiij.

In uino,oleo & ſambuci ſucco coquatur pomum unũ,& pôſt addantur thus & cera,& colentur.Fumanellus.

Aliud, ad idem.

Radice lapathi acuti cum axungia ſuilla,linito.Fumanellus.

Vnguentum ad manuum ſciſſuras.

℞.Maſticis,Olei Roſati,Ceræ albæ ana q. ſ.
Fiat unguentum.Marinellus.

Aliud,ad idem.

℞.Furfuris in cinerem uſti, Pilorum caudę equi uſtorum ana part.j.
Mellis q.ſ.
Fiat unguentum. Marinellus.

Aliud,ad idem.

B ℞. Thutiæ, Ceruſſæ, Lithargyri ana ʒ.ß.
Arſenici ſublimati G.iij.
Minij,Aluminis ana ℈.ß.
Aquæ Roſarum,Plantag.Portulacę ana q ſ.
Albuminum ouorum n.j. Fiat mixtura.Fumanellus.

Aliud.

℞. Tragacanthæ ℈.j.
Farinæ Amyli ℥. ß.
Succi Plantaginis ʒ.ij.
Cum ſyrupo roſato fiat mixtura.Fumanellus.

Vnguentum ad ungues ſcabroſos, leproſosq́.

℞.Pinguedinis Arietis,Colophoniæ ana ʒ. ij. Miſce.Fumanellus.

Ceratum ad idem.

℞.Terebinthinę,Cymini ana ʒ.j. Miſce.

Aliud ad panaricium.

℞.Olei Maſtichini,Omphacini ana ℥.ij.
Cinnamomi ʒ.j.
Ceruſſæ lotæ, Plumbi uſti ana ʒ.ß.
Thutiæ præparatæ ʒ.vj.
Ceræ albæ,Reſinę lotæ cum uino ana ℥.j.
Miſce. Fumanellus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0811-3

Vnguentum ad unguium contuſionem. A

℞. Ceræ nouę, Cumini, Coſti ana q.ſ.
Trita cum cera miſceantur. Marinellus.

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis Anatis, Pinguedinis Vrſi, Euphorbij triti ana q.ſ.
Fiat unguentum. Fumanellus.

Vnguentum ad unguium ſciſſuras & eroſiones.

℞. Diachilonis, Olei Amygdalarum, Olei de Been, Maſticis, Vuarum paſſarum ana q.ſ.
Fiat emplaſtrum. Marinellus.

Aliud, ad idem.

℞. Seminis Lini, Mellis ana q.ſ.
Miſce ad formam emplaſtri. Marinellus.

Ad ungues leproſos.

℞. Picis, Ceræ ana q.ſ.
Liquefiant ſimul, & fiat tanquam unguentum.. Idem.

Aliud, ad idem.

℞. Seui caprini, Sandarachæ tritæ ana q.ſ. Miſce. Marinellus.

Ad ungues excorticatos. B

℞. Salis, Farinę Hordei, Coſti triti ana part. j.
Mellis q.ſ. Miſce. Marinellus.

Vnguentum poſt caſum unguium.

℞. Seminis Lini ℥.j.
Cardamomi ʒ.iij.
Mellis quantum ſufficit.
Miſce, & fiat tanquam emplaſtrum. Marinellus.

Vnguentum faciens cadere ungues.

℞. Vnguenti Roſati, Cantharidum ana q.ſ. Miſce. Marinellus.

Aliud, ad idem.

℞. Viſci quercini, Arſenici ana q.ſ. Miſce. Marinellus.

Vnguentum ad uerrucas manuum.

℞. Radicis uitis, Stercoris ouini, item caprini ana part. j.
Lactis Ficuum, uel Lactis Tithymali q.ſ.
Fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud, ad idem.

℞. Fæcis Olei, Aluminis Zuccharini ana ℥.j.
Viridis æris ℥.ij.
Picis naualis ℥.ß.

Tritis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0812-9

A Tritis omnibus utitor. Fumanellus.

Vnguentum ad uerrucas manuum.

℞. Æruginis æris, Auripigmenti, Dactylorum, Calcis uiuę, Spumę maris, Tartari, Vitrioli, Stercoris columbini, Farinę Siliginis, Farinæ Nigellæ ana part. æquales.

Fellis taurini quantum ſufficit.

Fiat unguētum quod ſuperponatur, uerrucis prius ſcarificatis. Fumanellus.

Aliud ad idem.

Cortex ſalicis ambuſtus, mixtusq́; aceto, & ſuperpoſitus. Item canis ſtercus cum cera. Fumanellus.

DE VNGVENTIS PECTVS ORNANTIBVS.

Vnguentum mamillas paruas conſeruans.

℞. Aluminis Rochæ triti quantum ſufficit.

Olei Roſati quantum ſufficit.

Miſce, & inunge mamillas. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Boli Armeni puluerizati, Gallarum uiridium tritarum ana part. j.

Mellis q. ſ.

B Fiat unguentum. Idem.

Aliud ad idem.

℞. Ceruſſæ, Marmoris albi ana part. j.

Olei Myrtini quantum ſufficit.

Trita cum oleo myrtino miſceantur. Marinellus.

Vt mamillæ decreſcant, minores'ue reddantur.

Cicutæ ſuccus caphura mixtus, illitusq́;, minores illas efficit. Item Thus album cum Veneris umbilico, acriq́ue aceto mamillas creſcere non ſinit. Fumanellus.

Vnguentum prohibens mamillas augeri.

℞. Terræ tinctorum quantum ſufficit.

Coque cum melle, fac cataplaſma ſpiſſum & craſſum, & appone manè uſque ad ueſperas: deinde ſuperpone ſpongiam in aqua frigida infuſam, quouſque cataplaſma auferatur. Et ſi uis efficacius, miſce cum eo gallarum immaturarum ʒ. x. facit enim mamillas rectas & tenſas. Bayrus.

Vnguentum mamillas molles & relaxatas indurans.

℞. Argillæ, Albuminis oui, Gallarum immaturarum, Maſticis, Thuris ana quantum ſufficit.

Tuſa omnia calido aceto immiſceantur, & illinantur mammæ: & integra

nocte commorari oportet, & ſinito illic eſſe: ſi parum fuerit efficax, opus inuocato. Io. Baptiſta Porta. A

Aliud eiuſdem, ad prohibendum incrementum mamillarum.

Contundatur cicuta, eiusq; magmata cum aceto, uirginũ uberibus imponatur, & ſic coërcet ut creſcere non patiatur: præcipuè hoc in uirginitate: quanquam ſolito lac deneget tempore.

Linimentum ubera flaccida rugisq; deformata expoliens.

℞. Amurcæ quantum ſufficit.
Gummi Arabici, Tragacanthæ, Maſticis ana parum.
Caphuræ perparum. Miſce. Alexius.

Vnguentum mamillas minores & duriores reddens.

℞. Menthæ uiridis, Roſarum ſiccarum, Pyrorum ſylueſtrium, Meſpilorum, Sorborum, Prunorum ſylueſtrium, Acaciæ, Balauſtiorum, Malicorij, Nucum Pinearum immaturarum, Plantaginis, Florum Chameleonis ana part. æquales.
Contuſa coquantur in aceto: deinde adde,
Farinæ Fabarum quantum ſufficit.
Fiat emplaſtrum. Marinellus.

Aliud ad idem. B

℞. Cotoneorum, Prunorum immat. ana q. ſ.
Optimè contuſis adde,
Boli Armeni, Sem. Plantaginis, Aniſi, Fœniculi, Cumini ana parum.
Succi Plantaginis, Aceti ana q. ſ.
Miſce. Marinellus.

Vnguentum ad mamillas pendentes.

℞. Farinę Fabarum, Thuris, Maſticis, Succi Semperuiuæ, Aceti calidi, Albuminis oui ana q. ſ.
Miſce. Marinellus.

Aliud ad idem.

℞. Ficuum ſiccarum, Paſſularum, Cumini, Aceti ana q. ſ.
Coquantur & contundantur, ad formam emplaſtri. Idem.

Aliud ad idem.

℞. Gallarum, Maſticis, Thuris, Album. ouorum, Aceti calidi ana q. ſ.
Miſce. Idem efficit furfur cum aceto coctum, & ſupra mamillas poſitum. Marinellus.

Vnguentum ad papillarum ſciſſuras.

℞. Olei Roſacei ℥. j.

A Cort.med.Sambuci ℥.j.
Ceræ q.ſ. Miſce. Fumanellus.

Aliud ad dolorem ex ſciſſuris.

℞. Olei uiolacei, uel Olei Amyg. dulc. Thuris albi, Ceræ ana ʒ.ij.
Miſce. Fumanellus.

Aliud ad ſciſſuras.

℞. Pinguedinis Taxi ℥.ß.
Vnguenti Marciaton, item Agrippæ, Altheæ, Anodini ana ʒ.j.
Olei Nardini ℥.j.ß.
Miſce. Fumanellus.

Aliud ad idem.

℞. Roſacei ℥.ij.
Ceræ nouæ ℥.ß.
Lithargyri, Thuris ana ʒ.j.
Miſce. Idem.

Aliud ad idem.

℞. Tragacanthæ ℈.j.
Farinæ Amyli ʒ.ij.
Succi Plantaginis ʒ.iij.
B Miſce, & linito. Fumanellus.

DE VNGVENTIS ORNANTIBVS uentrem & pedes.

Vnguentum uentris, rugas à partu abſtergens.

℞. Cornu ceruini combuſti, Lapidis Amianthi, Salis Ammoniaci, Myrrhę, Thuris, Maſticis ana quantum ſufficit.
Trita cum melle miſceantur. Io. Baptiſta Porta.

Aliud ad idem.

℞. Seui arietis nouies in aqua frigida loti ℔.j.
Albuminum ouorum n.ij.
Butyri parum.
Contundantur omnia optimè: deinde addantur,
Maſticis, Olibani ana ʒ. ij.
Miſce, & fiat unguentum, quo uenter inungatur. Marinellus.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Cæpæ marinæ uſtæ, Cornu ceruini uſti, Aluminis Plumæ, Salis Ammoniaci, Myrrhæ, Olibani, Maſticis, Nigellæ, Farinę hordei ana partes æquales.
Trita cum melle miſceantur.

Vnguentum ad callos pedum. A

℞. Farinæ Nigellæ, Farinæ Frumenti ueteris, Ceræ ana q.ſ.

Miſce, & fiat ceratum, quod ſupra callos ponatur. Marinellus.

Aliud, ad idem.

℞. Apomelitis, Ammoniaci ana ℥.j.
Bdellij, Sagapeni ana ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.iij.
Olei Irini ℥.ij.

Miſce, & fiat unguentum. Fumanellus.

Aliud, ad idem.

℞. Cineris cort. Salicis, Aceti ana q.ſ.

Miſce, quo calli inungantur. Marinellus.

Aliud, ad idem.

℞. Fol. Rutæ uiridium, Paſſularum ana quantum ſufficit.

Contundantur ſimul, & fiat emplaſtrum. Marinellus.

Aliud, ad idem.

℞. Galbani, Ceræ ana quantum ſufficit.

Miſce. Marinellus.

DE SMEGMATIS ORNANTIBVS CAP. VII. B

Smegma album odoratum.

℞. Smegmatis Veneti, antiqui, raſi, atq; per ſex dies ad ſolem poſiti, q.ſ.

Contundatur probè cum aquæ roſarum optimę ℔. j. deinde cùm igne lento reſolutum fuerit, addatur:

Ireos triti ℥.iiij.
Amyli ℥.vj.
Santali albi ℥.ij.
Styracis liquidę ℥.j.
Olei Spicæ ℥.j.

Miſceantur optimè: deinde cum refrixerit, formentur pilę. Alexius.

Smegma moſchatum Damaſcenum.

℞. Smegmatis optimi, raſi. ℔.j.
Cinnamomi electi, Nucis moſchatę, Styracis calamithę ana ℥.j.
Ligni aloës ʒ.ij.
Belzoini ℥.ij.
Caryophyllorum ℥.j.

Conterantur omnia in puluerem tenuiſsimum, addendo,

Pulueris

A Pulueris Cyprici ʒ.j.
Moſchi, Zibetti ana parum.
Mergantur in aqua roſarum: poſtea cum ad ſolem dies quadraginta fuerint relicta, fiant pilę, quę ſeruandę ſunt in uaſis ligneis cum bombyce. Alexius.

Smegma album, odoratum Damaſcenum.

℞. Smegmatis communis antiqui, raſi, quantum ſufficit.
Siccetur bene per dies octo, aut decem: deinde contundatur, & cribretur, fiatq; puluis: cui adde ℔.x.
Ireos ℥.iiij.
Santali albi ℥.iij.
Mahaleb ℥.ij.
Farinę Amyli ℥.j.
Redigantur in puluerem omnia, miſceantur cum prędictis x. libris, & ponantur in mortario, unà cum ℥.j. Styracis liquidę, & pauco oleo ſpicę: contundantur bene omnia ſimul: demum cum farina amyli formentur pilę, ſeu globi: ſiccentur in umbra, & ſeruentur. Alexius.

Aliud optimum, eiuſdem.

℞. Moſchi in aqua roſarum diſſoluti G.vj.
Zibetti G.iiij.
B Miſceantur cum ſuprà dicto ſmegmate. Verùm moſchum in aqua roſarum calidum eſſe oportet.

Aliud, manus dealbans.

℞. Amygdalarum amararum, mundatarum, & contuſarum ℔.j.
Saponis Saracenici, ad oui magnitudinem.
Sinapis cochlearium j.
Trita omnia miſceantur bene. Marinellus.

DE PVLVERIBVS ORNANTIBVS DENTES CAP. VIII.

Puluis dentes dealbans.

℞. Coralliorum rubrorum, Oſsium Dactylorũ, Pumicis, Oſsium Sepiæ, Salis aſsi ana q.ſ.
Miſce, & fiat puluis. Bayrus.

Alius gingiuas etiam roborans, & dentes confirmans.

℞. Coralliorum rubrorum, Margaritarum, Sanguinis draconis, Boli Armeni, Thuris, Cort. Cancrorum ana part.j.
Miſce, & fiat puluis. Fumanellus.

Dentifricium optimum.

℞. Hyſſopi, Origani, Menthæ ana ℥.ij.

Aluminis ſciſſilis, Cornu cerui, Salis communis ana ʒ.j. A
Excipiantur, & urantur in olla donec in prunas reducantur. adde,
Piperis, Pumicis, Pyrethri, Maſticis ana ʒ.ß.
Myrrhę, Cinnamomi ana ℈.j.
Fiat puluis ſubtiliſsimus. Rondeletius.

Puluis dentes dealbans.

℞. Oſsium Sepiæ, Marmoris albi, uſti ana ℥.j.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Pyrethri ana ℥.iij.
Spongiæ, Pumicis, Salis ana ℥.j.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus, quo fricentur dentes. Marinellus.

Alius ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Pumicis ℥.ß.
Ligni aloës, Nucis moſchatę, Macis ana ℥.ß.
Piperis, Pyrethri, Sinapis, Staphiſagrię ana ℥.iij.
Spongię, Marmoris albi ana ℥.ß.
Oſsium Dactylorum uſtorum, Hellebori albi ana ℥.iij.
Panis hordei uſti cum ſale & melle ℥.ß.
Tegularum rubrarum, Cornu ceruini uſti, Aluminis Plumę, Oſsium Oliuarum uſtorum, Oſsium Myrobal. uſtorum ana ℥. iij. B
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus. Marinellus.

DE PVLVERIBVS ORNANTIbus manus.

Puluis manus reddens albas.

℞. Farinę Fabarum, Lupinorum ana ℥.vj.
Farinę Amyli ℥.vj.
Oryzę, Fabarum minutarum, Ireos ana ℥.vj.
Miſce, & fiat puluis, quo lauentur manus cum aqua. Marinellus.

Alius ad idem.

℞. Pinearum mundat. contuſ. ana ℥.ij.
Sinapis ℔.j.
Amygdal. mundat. contuſ. ana ℥.ij.
Fiat puluis, qui ad ſolem ſiccetur, quo fricentur manus cum ſucco limonum, deinde cum aqua. Marinellus.

Alius ad idem.

R. Sem. Erucæ ℥.vj.
Ireos ℥.j.
Cumini ℥.j.

Aluminis

Aluminis Fęcis ℥.ß.
Sacchari candi ℥.j.
Tragacanthę ℥.j.
Caphurę ℈.j.
Pinearum mundat. Amygdalarum mundat. ana ℥.iij.
Medullæ panis albi ℥.ß.
Saponis antiqui raſi ℥.ij.

Trita omnia miſceantur: fiatq́; puluis ad manus lauandas. Marinellus.

IO. IACOBI VVECKERI BASILIENSIS,
& Reip. Colmarienſis Phyſici, Antiaotarij
Specialis Lib. III. *& ultimi*
FINIS.

HVMANO

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0819-2
DFG

HVMANO LECTORI S.

OMNE tulit punctum, qui miſcuit utile dulci: inquit poëta. Quamobrem nos quoq; ad tuam utilitatem, Lector humaniſs. omnia accōmodare ſtuduimus: eamq; ob cauſam Antidotario noſtro geminum Indicem adiunximus. Medicamentorum unum, tam Simplicium quàm Compoſitorum: eo modo, quo ſingula in Pharmacopœorum officinis nominari, & à Medicis uſurpari conſueuerunt. Alterum deinde Curatiuum ſeu Practicum. Quia enim Cōpoſitiones in Antidotarium noſtrum collectæ, aliæ alijs atque alijs cùm morbis, tum corporis humani partibus inſeruiunt, eiusq́; rei ratione etiam diſtributæ ſunt: modus quoq; aliquis fuit adijciendus, quo ijs commodiſſimè utereris. Idipſum autem altero hoc Curatiuo Indice præſtitimus. Nā ſi uel de morbo aliquo, aut corporis humani membro affecto, quæſtio incidat: magnum remediorum numerum inſtituto noſtro inſeruientium, ſubminiſtrabit: ut noſter hic Liber iam non ſolùm Antidotarij, ſed etiam magnæ alicuius Praxeos munere fungatur.

Vale, & fruere.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0820-3
DFG

INDEX COMPOSITORVM
ET SIMPLICIVM, QVORVM IN HOC Libro mentio fit.

ABrotanum 70.b
abſynthij hiſtoria & uires 56.57
abſynthite uinum 319. idem pur gans 330
Abudiacæ in Baioaria thermæ 8.b
acacia 220.b
acetum ſcylliticum 327
acetum roſaceum 343
acetorum parandorum modi 343
acetoſa 89.b
acetoſæ ſemen 163.b
achantæ radix 176.a
acinorum nuclei 168.a (ibid.
aconiti hiſtoria & uires 111.b. eius remedia.
acori deſcriptio & uirtus 178.a
aſphodeli hiſtoria & uires 190.b
adamanti gemmæ conſideratio & uires 31.b
adiãti hiſtoria et genera 55.b. effectus. ibid.
adianthi aqua 265.b
adipes qui ad uſus medicos conſeruandi 251.a
adrianum 530
æris uſus in medicina quotuplex 3. delectus eiuſdem & ratio emendandi, uarijq́; illius effectus 4.a
æris flos ut fiat & uſurpetur 15.a
æris ſquamma 16.a
æris uſti uis & præparatio 15.b
æruginis ſcoletiæ duæ ſpecies, utq́; conficiantur 16.a. & inde.
æruginis conficiendæ ratio 16.a. adulteratio & uſus. ibid.
æruginis urendæ ratio 17.b
æruginum omnium communes uires 17.a
aëtites lapis 37.b
agaricum trochiſcatus 684
agarici extractum 558
agarici hiſtoria & uires 200.a
agnus caſtus 71.b
agni caſti flos 125.b
agninus pulmo 246.a
agreſta quid? & eius ſyrupus 292.b
agrimoniæ conſideratio 59.b
aiugæ hiſtoria & uires 65.a
alabaſter lapis 26.b
alabaſtrites lapis uerus & fucatus 35.b
alcyonij genera & uires 40.a
aliſmatis conſideratio & uires 108.b
allium cum uino contra uenena 10.b. aliæ eius uires 83. genera. ibid.
allij uires 180.a
alkakengi ſemen 163
alkali ſal 18.b
aloes hiſtoria & uires 221.b
aloes lignum 202.a
aloes extractum 558. & 561
alphation trifolium 82.b
althea hiſtoria & uires 57.a
altheæ radix 176.a
aluminis uires 18. genera. ibid.
aluminoſorum balneorum uires 6.b
amaracus 77.b (& uſus 41.a
ambra odorifera 40.b. eius alia confectio
ambra Citrina 42. eius delectus, uſus, & generatio. ibid.
ambroſia Archibij 528
amerina ſalix 71.b
amethyſti lapidis hiſtoria & uis 32.b
amiantus lapis 38.a
amygdalarum delectus & uires 138.a
ammi ſemen 159.b
ammi 72.a
ammoniacum 230.b

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0821-9
DFG

ammoniacus lapis 18.b
amomum 71.b
amomi flos, & eius ſuccedaneum 123.b
amomi ſemen 159.b
ampelitis terra 12.a
amuleta ex lapidibus 32.a
amygdalarum oleum 217.a
amygdalarum gummi 233.a
amygdalarum dulcium confectum 697
amylum 218.b
anacardiorum hiſtoria & uires 141.a
anagallis 105.a
anatum adeps 251.b
androſæmi conſideratio & uires 65.b
anemones hiſtoria & uis 127
anethi ſemen 158.b
anethi hiſtoria & uires 63.a
angelicæ eiuſq; radicis hiſtoria 196.a
angelicæ conſideratio & uires 63.b
animalium partes quæ ad quos uſus medicos ſeruandæ 246.& inde.
aniſi ſemen 159.b
anonis radices 196.b
anſerum adeps 251.a.b
anſeris ſtercus 256.a
anthemidis hiſtoria & uires 59.a
anthera ſemen 168.a
antimonij conſideratio 22.a
antimonij uitri præparatio 641.b
anthos florum aqua 265.a
apiaſtrum 66.b
apis morſus 241.a
apij enarratio & uires 63.b
apij ſemen 158.b
apij radix 176.b.180.a
apophlegmatiſmorum uariæ differẽtiæ, exempla & uſus 695
aparine 110.b
apri ſtercus 257.a
aqua auri 280.b
aqua cauterialis 285.a

Aqua
- cochlearum 271.b
- fortis 285.b.& inde.
- ad hydropem 283.a
- ad phthyſin 283.b
- ſomnum concilians 276.b
- tartari 278
- theriacalis 274.b.278.279

Aquæ
- mulſæ præparationes binæ 299
- uitæ uarijs modis præparatio 271. & inde.
- uſus quotuplex 5. eiuſdem delectus. ibid.& 6

Aquæ
- contra peſtem 276.277
- capillos augẽtes & prohibẽtes 723
- capillos tingentes 721
- capillos longos reddentes 721
- caponum diſtillatæ 270.& 271
- dentes dealbantes 285.725.b
- faciem abſtergentes 727.& inde.
- faciem iuuenilem efficientes 742
- faciei maculas tollentes 743
- faciem tingentes & dealbantes 732
- faciem rubificantes 738.& inde.
- faciem denigrantes 742
- oculos pulchros reddentes 724
- odoratæ 719.& inde.
- macilentum corpus efficientes 720
- uitæ uariæ 271.272.273.274.275.276.b.279.280
- ad uiſum 284.& 285

aquarum diſtillatarum uariæ differentiæ & uſus typo compreſſæ 260.& inde. earum parandarum ratio. ibid.
aquarum diſtillatarum ex compoſitis medicamentis uariæ deſcriptiones 270.& inde.
aquatilia 235.a
Arabicus lapis 36.b
Arabicum gummi 232.b
arenæ litoris uires 34.b
argenti ſpumæ epotæ uenenum & medicinæ 26.b

argenti

argenti ſcobs atq; limatura 22.b
argenti ſpuma 22.b
argenti oleum 427
argenti uiui epoti ſymptomata & medicinæ 26.b
argenti uiui conſideratio & uires 22.b. eius epoti remedium 23.a
ariſtolochiæ genera, & uires earum 185.a
ariſtolochiæ aqua 267.b
armenius bolus multiplex, utq; pro peſte paretur 9.b
Armenius lapis 38.b
arnabo arbor 193.b
aromaticarum confectionum uariæ differentiæ & uſus 665.& 666.lege Tabulas.
aromaticum caryophyllatum 480
aromaticum roſatum tabulatum 667
aromaticum roſatum Gabrielis 479.b
aron, eiusq; radix 71.b.& 178.b
arthemiſia aqua 268.b
arthemiſiæ hiſtoria & uſus 64.a
aſarum 70.b
aſari aqua 269.b
aſari eiusq; radicis deſcriptio & uires 178.a
aſclepias 111.a
aſij lapidis uires 33.b
Aſinæ { lac 251.b
iecur 246.b
ſtercus 256.a
ungulæ 252.a }
aſpalathi lignum 202.b
aſparagi hiſtoria & uires 56. ſemen 165.b. radix 188.a
aſpleni deſcriptio & uires 62.a
ἄσφαλτος 42
aſſa dulcis & fœtida 220.a.b
athanaſia 70.a
athanaſia maior & minor 521
athanaſia Mithridatis 496
atractylis hiſtoria & uires 56
atriplex 85.b
auellanarum confectum 698
auellanarum nucum oleum 217.b
aurantia condita 547
auripigmenti faciendi ratio & uires 20
auripigmenti epoti effectus & remediū 26.b
aurum potabile 427
auri olea. ibidem.
aurum præcipitatum 467
auri præſtantia, fodinæ, & uarij uſus 14
auri ſcobs remedio eſt argento uiuo epoto 23.a
aurifera flumina. ibid.
aurea Alexandrina 524
Auuiæ thermæ ad Rotemburgum 8.b

B

BAccharis 72.b
Badenicæ thermæ apud Heluetios & in Marchionatu 7.b
balanus myrepſica 139.b
balaninum oleum 217.a
balauſtiorum flores 127.b
balnea corpus mundãtia & abſtergentia 745
balnei præparatio & uſus 4.b
balneorum naturalium differentiæ & uires 6. & inde.
balſamum Chriſti 447
balſamum mumiæ. ibid.
balſami artificiales conficiẽdi rationes aliquot 440.& inde.
barba paſtoris 98.a
bdellij hiſtoria & uires 226.b
bedeguar radix 186.b
ben 139.b
been quid ſit, & quas uires habeat 186.b
belzoarticus lapis, & eius uires 32
belzoni gummi 231.b
benedicta laxatiua 563
berberis 148.b
berberorum ſemen 168.a
betæ hiſtoria & uires 58.a
betæ radix 176.a
betonicæ conſideratio & uires 64.a

betonicæ aqua ſtillatitia 264
bezoarticæ aquæ præparatio 273.a
biſmaluæ conſideratio 57.a
bituminis hiſtoria 42.b.43.a
bituminoſæ thermæ quas uires habent 6.b
blatta bizantia 41.a
blitum 88
bolus Armenius quid, & ut poßit parari pro peſte 9.b
borraginis aqua 269.a
borraginis flos 123.a
borraginis hiſtoria & uires 57.b
borax 19.a *natiuus* 21.a
brancæ urſinæ, eiusq́; radicis uis 176.a
braßica marina 98.a
braßicæ conſideratio, uſus, & uarij modi parandi 58.b
braßicæ flos obœſum efficit. ibid.58.b
brunellæ aqua 266.a
bryoniæ radix 183.b
bubula medulla 249.a
bubulinum ſeuum 251.b
bubulum ſtercus 256.b
buccinum, eiusq́; hiſtoria 44.b
bugloſſum uerum & uulgare 57
bugloſſæ aqua 269.a. *flos* 123. *radix* 176.a
bulbus eſculentus 191.b
bupreſtium uis uenenata & antidotus 239.a
buphthalmi flos 123
burſæ paſtoriæ ſemen 168.a
butyrum 253.a
buxus 202.b

C

CAdmiæ hiſtoria 25.b
cæræ delectus & uſus 253.b
cærarum tingendarum rationes 637
cæterah herba 62.a
calamus aromaticus conditus 548
calaminta 75.a
calaminthæ aqua 265.a
calamus odoratus 187.a
calcis faciendæ ratio, & eius uires 3.a
calcis epotæ effectus & remedia 26.b
calendulæ aqua 267.a
camphoræ hiſtoria & uires 232.a
cancri fluuiatiles 45.b
cancrorum fluuiatilium uis in medicina 237.a
candelarum pro nocturno lumine delectus 1
caninum ſtercus 256.a
canis rabidi iecur 246.b
cantharides 237.b *earum uenenum & antidotus* 238.a
caput iuuantes ſacculi 706
capillus Veneris 55.b
caponis diſtillandi rationes aliquot & inde. 270.
capparis 139.b
capparis cortex 207.b
capparum radices 176.b
capræ iecur 246.b
caprinum lac 252.b
caprinum ſeuum 251.b
caprinum ſtercus 256.a
carabe 42.a
carbonum in medicina delectus 1
carbunculi lapidis hiſtoria & uis 30.b
cardamomi ſemen 160.a
cardui benedicti aqua 265.b
cardui benedicti extractum 555
carpobalſami hiſtoria & uires 141.a
carui ſemen 160.a
cartamum 73.b
cartami ſemen purgatorium 171.b
caryophyllata 73.a
caryophyllatæ radix 187.b
caryophylli flores 124.a
caryophyllorum indicorum hiſtoria & uires 140.b
caryophyllorum confectum 699
caßia condita 497. *communis* 498
caßia extracta ſine & cum folijs ſenæ 497

caßiæ

caſsiæ hiſtoria & uis purgatoria 150.a
caſsiæ flores 496
caſtorium 247.a
caſſuthæ hiſtoria 59.b
cataplaſmatum differentiæ & uſus uarij 622
catapotia. lege Pillulas.
catapotia de eſula 117.b
cataputiæ ſemen purgans 171.b
catharticum imperiale 511
catinum alumen 18.a
cauteriorum effectus 2.a
cedria pix 231.a
cedronella 66.b
Cellenſium thermarum uires 8.a
centaurium maius & minus 74.a.b
centaurij flos 129.b
centaurij magni radix 194.b
centaurij minoris aqua 267.b
ceparum natura & uſus 180.b
ceraſi flores purgantes 151.b
ceraſa condita 550
ceraſa dulcia 147.b
ceraſorum aqua ſtillatitia 264.a
ceraſorum gummi 233.b

Ceratum
- Andromachi 630
- Alexandri 632
- de betonica 635
- capitale. ibid.
- è ceruſſa 631
- diapente 632
- ex euphorbio 631
- gratia Dei 633
- infrigidans Galeni 631
- æſypatum Galeni 633. Philagrij. ibid. Pauli 634
- oxycroceum 633
- ex pelle arietina 634
- ſaltalinum 631
- ſtomachale Galeni 630
- è ſtyrace 632
- uiride Machærionis 635

ceratorum differentiæ & uſus uarij 630
cerui adeps 252.a
ceruini cordis os 248.b
ceruinum cornu 248.a
cerui genitale 247.b
ceruina medulla 249.a
ceruſſæ conficiendæ ratio, & eius uires 24.b. & 25.a
ceruſſæ epotæ uis uenenata, & eius remedium 27.a
ceſtri deſcriptio & nomen 64.a
ceti ſperma 40.b
chalcitidis natura & uires 20.a
chamarum hiſtoria & appellatio 45.a
chamæpitis hiſtoria & uires 65.a
chameleæ uis purgans 116.b
chamedris 73.b
chamomillæ aqua ſtillatitia 264.b
chamomeli deſcriptio, generatio & uires 59.a
chamomeli flos 123.a
chelidonium maius 74
chelidonij extractum 555.a
chelidoniæ radix 191.b
cherefolij aqua 267.a
chœdrilla 88.b
chryſanthemi conſideratio 109.a
chryſochollæ conſideratio 21.a
cicadæ 237.b
ciceris uires 166.a
cichorij flores 127.b. ſemen 163.b. radices 182.b. eædem radices conditæ 550
cicutæ hiſtoria & uires 111.b. eius remedia, ibidem.
ciconiæ ſtercus 256.a
cidonia condita 548
cimicum uires 235.b
cimoliæ terræ uſus 11.b
cinabaris 15.a
cinæ radix 195.b
cinæ radicis decoctio 336
cinnamomum 206.b

cinnamomi confectum 698
cinnamomi aqua quomodo paretur 266.b
cineris uires & diuerſitas 2.b.3.a
ciſtus 102.b
citharus. ibid.
citrago 66.b
citri confectum 698
citria mala 142.a
citrulli ſemen 167.b
claretum laxatiuum 329
clareti uini confectio 321.322.326
clyſterũ uariæ differentiæ typis expreſſæ 348.
eorum parandorum rationes uarijs affectibus accommodæ. ibid. & inde.
cnicus 73.b
cnici ſemen purgans 171.b
cnici ſeminis extractum purgans 558
coccum 165.a
cochlearum aqua ſtillatitia 271.b
cochleariũ natura & uſus in medicina 236.a
colocynthidis hiſtoria & uires 152
colophonia quomodo fiat 233.a
columbarum ſtercus 256.a

Collyrium
- de cornu ceruino duplex 691
- luteum 694
- nardinum 690
- de plumbo 692
- rubrum multiplex 693
- de thure duplex 690
- uiride multiplex 692. & 693

collyria alba 693. & 694
collyriorũ differẽtiæ et uſus uarij 689. et inde.
conditorum uariæ differentiæ & uſus 546.
eorum parandorum ratio. ibid. & inde.
confectio anacardina 473. cordialis 483. liberalis 482. rauedſeni 487
confectorum differentiæ & uſus uarij 696.
eorundemq; parandorum ratio ſingillatim expreſſa. ibid. & inde.
conſerua abſynthij 534.b. acetoſæ 536.b. acori 532. anthos 532. aſplenij 535.

Conſerua
- aurantij florum 534.a
- betonicæ 532
- borraginis 534
- bugloſſæ 534.a
- capillorum Veneris 535
- caryophyllorum 534.b
- florum cichorij 537
- enulæ 535
- euphragiæ 532
- florum lauendulæ 533
- hyſſopi. ibid.
- maioranæ. ibid.
- meliſſæ. ibid.
- menthæ 535
- nenupharis 536.a
- pæoniæ 533
- primulæ ueris 533
- roſarum 536.a
- florum ſambuci 535
- ſaluiæ 532
- florum ſtœcados 532
- uiolarum 536.b

conſeruarum differentiæ & uſus typo expreſſus 531
conſeruarum parandarum ratio 532. et inde.
conſolidæ maioris radix 193. & 266.b
conyzæ conſideratio, genera & uires 75.a
cotonea mala 142.b
cotoneorum aqua 263.a
corallij hiſtoria & uires 41.a. oleum. ibidem.
cordiales ſacculi 708
coriandri ſemen 157.a
coriandri ſemen uenenoſum 170.a
coriandri confectum 696
cornus 148.b
corrago 57.b
corticum uariæ ſpecies & uires 205. & inde.
coſti deſcriptio & uires 181.a
croci flos, & eius uis 123.b
crocodili terreſtris ſtercus 257

crocomaga

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0826-7
DFG

crocomagma Damocratis 676
criſtalli generatio & effectus 34.a
cucumis 143.a
cucumeris ſemen 167.b
cucumeris ſylueſtris hiſtoria & uires 152
cucumeris ſylueſtris radix purgatoria 200
cucumeris ſylueſtris cortex 208.a
cucurbita 143.a. eius ſemen 167.a. aqua 263.b
cupreßi genera, uires & uſus 101.b
cupreßi nux 138.b
cupreßi lignum 204.b
curcumæ radix 188.a
cuſcutæ conſideratio & uires 59.b. ſemen 164.a. aqua 269.b
cyclaminus 103. eius cōſideratio & uires. ib.
cyperi hiſtoria & uires 190.a
cyphi 682
cyphoides 487

D

DActylorum hiſtoria & uires 137.a
daphnoidis deſcriptio & uires 116.a
dauci ſemen 160.b
decoctorum uariæ differentiæ 332.& inde.
decoctorum parandorum ratio uarijs corporis partibus accommodata. ibid.& inde.
dentifricia 464
dentifriciorum uariæ ſpecies 709.b
diacalaminthum 478
diacapparis 488
diacaßiæ 497. eius aliæ compoſitiones 498
diacaſtorium 475
diacatholicon 498
diaceuthidon Damocratis 496
diachilon ſimplex 607. magnum & paruum 608
diacidonia uaria 551
diacidonium ſimplex 548
diacinamomum 484
diacodion duplex 489
diacorum 474.b
diacorallum trochiſcatum 679
diacoſtum 487
diacuminum duplex 484
diacucurma 486. idem minus 487
diacucurma tabulatum 668
diadictamnum 613
diagalanga 483
diagingiber 485
diahæmatites 691
diahyſſopum 477
diaireos ſimplex & Salomonis 476.b
diaireos tabulatum 667
dialacca 486
diamanna 501
diamargariton frigidum 491. calidum 481. frigidum tabulatum 669
diambra 666.& 473
diamellotum Andromachi 609
diamoron 313
diamoſcum dulce & amarum 474
diamoſchi tabulatum 666
diamyrrha 691
dianiſum 483
dianiſi tabulatum duplex 668
dianthon 480
dia œnu 690
dialibanum 524
diapapauer 489.b
diapenidion 477. ſine ſpeciebus calidis 490. etiam tabulatum 669
diapraßium 477
diaphœnicon 504. aliud. ibidem.
diaphœnicum tabulatum 670
diapolipodion magiſtrale 510
diaprunum ſimplex & compoſitum non laxatiuum 498
diaprunum ſolutiuum 503
diarrhodon abbatis 491. tabulatum 669
diarrhodon collyrium 694
diaſatyrium 494. idem aliter 495
diaſena 508

diaſpoli-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0827-3

diaſpoliticum 485
diathamaron 479
dia trion pipereon duplex 485
dia trion ſantalorum 491
diaturbith maius & minus 505
diaturbith cum rhabarbaro 512
diaturbith tabulatum 670
diatragacanthum tabulatum 669
diatragacanthum calidum 477
diatragacanthum frigidum 490
diaxiloaloes 480
dictamum 72.b
dictami deſcriptio & uires 178.b
diphryges ut conficiatur, & eius uſus 17.b
dipſacus 98.b
doronicum 179.a
dorycnij uires, & quid ei remedium 112.a
dropaces ſimplices & compoſiti 635

E

Ebenum lignum 203.b
ebur 248.a
eclegmatũ differentiæ & præparationes 538. & inde. lege etiam Loch.
elaphoſcorodon 83.b
electrum 41.a
ellebori nigri & albi hiſtoria & uires 199.a
ellebori nigri extractum 558. & 561
electuariorum uariæ differentiæ & uſus 469. & inde. lege etiam Confectiones.

Electuarium:
- ex aſſa 488
- de baccis lauri 486
- ex citro 485
- de cineribus 494
- ducis 488
- eleſcoph 505
- de gemmis 481
- lætificans 481. eiuſdem aliæ compoſitiones 482
- Indum maius 504. aliud minus 505
- Iuſtinum 493
- reſumptiuum 490
- roſatum 502
- de ſucco roſarum 502
- de pſyllio 503
- de ſebeſten 500

electuaria noua & prius non uſitata 513. & inde.
elemi gummi 216.a
Elenbogicæ in Bohemia thermæ 8.b
elixir aquæ præparatio 273.b, & 281
eleoſelini deſcriptio & uires 63.b
embrochæ pro capite 382. pro ſtomacho 383. ad ſomnum conciliandum 384
Embſbadicæ thermæ 8.b
emplaſtrorum differentiæ & uſus uarij 603. & inde.

Emplaſtrũ:
- album 612
- ex allijs 611
- apoſtolicon duplex 610
- baſilicum magnum 613
- barbarum paruũ & magnum 612
- de baccis lauri 617
- de betonica 621
- coroneum 609
- de cruſta panis 606
- diacadmia 617
- diachalciteos 616
- diaphœnicon calidum & frigidum 606
- diuinum 613
- ex fermento 621
- ex galla 605
- gratia Dei 611
- gryſeum 617
- de ianua 613
- maciatum Pauli 617
- de meliloto 608
- oxycroceum 610
- polyarchion 605
- contra rupturam 614. & inde.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0828-9

emplaſtrum ex ſalice 620. de tribus & quinque farinis 611
emplaſtrum triapharmacum 614
endiuiæ aqua diſtillata 262.b
enulæ aqua 268.b
epithemata pro capite 376. pro corde 377. pro pectore 379. pro ſtomacho. ibid. pro hepate & arterijs manuum 381
epithymi deſcriptio & uires 115.a
epithymi flos 125.b
equiſetum 98.b
equi ſtercus 256.a
Eretriadenſis terræ facultas 11.a
ericæ flos 124.a
erinacei iecur 246.b
errhinorum uariæ differentiæ uarijs uſibus accommodatæ 367.& inde
erui ſemen 158.b
erucæ conſideratio 108.b
erucæ aqua 268.a
erucæ ſemen 159.a
erucarum uis uenenata & antidotus 238.b
eryngium conditum 549
eryngij hiſtoria & uis 193.a
eryſimon 110.a
erythrodani radix 183.b
Eſdræ antidotus 528. eadem aliter 529
eſulæ cortex 208.a
eſulæ radix purgatoria, eiuſq; doſis 200.b
eſulæ hiſtoria & uires 116.b. eiuſdẽ præparatio. ibid. catapotia ex ea. ibidem.
eubuli radix purgatoria 200.b
eubuli uires 102
eubuli aqua 270.a
eupatorij aqua 267.b
eupatorij genera, & eorum deſcriptiones & facultates 59.b
euphorbium 231.b
euphragiæ aqua 265.b
extracta uariarum rerum ſimplicium 555. compoſitarum 559

F

FAbarum uires & uſus 164.b
fabarum flores 130.b
farfaræ & farfarellæ herbæ cõſideratio 63.a
fellis uſq; uſus & ratio conſeruandi 257
ferri uſus & temperies 14.b
ferrearum thermarum uis 7.a
ficuum hiſtoria, genera & uires 136
filix mas 99.a
filicis radix purgatoria 198.b
filigendulæ radix 194.b
flores calefacientes primo gradu 123. ſecundo. ibid. tertio 125
florum uariæ differentiæ typo expreſſæ 120. & 121
flumina aurifera 14.a
fœniculus 76.a
fœniculi aqua 265.a
fœniculi confectum 697
fœniculi ſemen 160.b.& 157.a
fœniculi radicis uires 179.a
fœnigræci ſemen 157
folia plantarum uarijs typis explicata 46. & inde.
fomenta uaria uarijs uſibus accommoda 371. (& inde.
fomenta refrigerantia 371. aſtringentia. ibid. aperientia 372. diſcutientia. ibid. emollientia 373. dolorem ſedantia. ibid.
formicorum oleum 236.b
fornaceæ teſtæ 12.b. fornacum terra. ibid.
fuliginis colligendæ ratio & eius uires 2.a
fumus terræ eiuſq; deſcriptio 85
fumariæ uis purgatoria, utq; paretur 114.b
fumariæ aqua 261
fraga 149.a
fragarica 189.b
fragariæ hiſtoria & uires 106.a
fragarum aqua 264.a
fraxini cortex 207.a
fraxini ſemen 169.a
fructuum uariæ differentiæ & effectus typis expreſ-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0829-7

expreſsi 133. & inde.

G

GAgates lapis 35.b
galactites lapis 36.b
galangæ deſcriptio & uirtus 179.b
galbanum 227.a
gallæ hiſtoria & uis 143.b
galerita 237.b
galli ad colicam decoctio 338
gallinaceus adeps 251.b
gallinarum ſtercus 256.b
gallorum delectus 237.b
gallorum teſtes 247.a
galliopſis 110.b
gargariſmatum differentiæ 362
Gargariſmata
- conſolidantia 365
- pro dentibus. ibid.
- detergentia 364
- pro morbo gallico 365
- pro fœtore oris 365.b
- ad oris inflammationē 363
- ad tōſillas inflāmatas 362

Geberſueilenſes thermæ 8.b
geniſtæ flores purgant 132.a
geniſtæ ſemen purgatorium 171.b
gentia aqua 268.a
gentianæ inuentio, hiſtoria & uires 189.a
geodis lapidis uires 35.a
Geppingenſes thermæ 8.a
gingiber conditum 548
gingiberis confectum 699
gingiberis hiſtoria & uires 187.b
gith 78.a
glandes ſuppoſitoriæ lenes 701. & 702. mediocres & acres. ibid. diſcutientes 703. dolorem ſedantes. ibidem.
glaſtum ſatiuum 106.a
glutinantia emplaſtra 614. & inde.
glycyrrhiza 176.b
glycyrrhizæ ſuccus 218.b
graminis aqua 264.a
graminis radix 194.b
granatorum lapidum hiſtoria & uires 31.a
gratia Dei emplaſtrum 611
gratiolæ deſcriptio & uires 115
guaiaci decoctio 335. & inde
guaiaci ligni hiſtoria & uires 203. cortex 206
gummi uariæ differentiæ & uſus 225. et inde.
gypſi confectio & uires 26.b
gypſi epoti effectus & remedia 27.a

H

HAematitis lapidis hiſtoria & uires 32.b
halicacabum 149.b
halicacabi ſemen 163.b
hederarum diuerſitas & uires 65.b
hedinus adeps 251.b
helenium 76.b
helenij deſcriptio, eiuſq; radicis uires 179.b
helichryſi conſideratio 109
Helueticæ thermæ 7.b
hemionitidis conſideratio 62.a
hepaticæ aquæ frigidæ 263.b. calidæ 267
herbæ calfacientes ordine primo 55. & inde. ſecundo ordine calfacientes 63.a. & inde. tertio 70. & inde. quarto ordine calfacientes 83. & inde.
herbæ frigidæ in primo ordine 85.a. in ſecundo 88. & inde. in tertio 93. & inde. in quarto 95. & inde.
herbæ humidæ in primo ordine 96. in ſecundo. ibid. & inde.
herba peti & eius aqua 266.a
herbæ exſiccantes ordine primo 97. & inde. ſecundo 98.a. in tertio 99. in quarto 101
herbæ uenenoſæ 111.b
hermodactyli radix purgatoria 201.a
hiera abbatis 512
hieræ picræ uariæ cōpoſitiones 505. & inde.
hiera Rufi 512
hieracium magnum 102.b
hieralogodion duplex 510. & 511

Hippocra-

Hippocraticum uinum laxatiuum 331
hircina medulla 249.a
hircinum iecur 246.b
hircinus ſanguis 249.a. eius præparatio. ib.
hirundinum uſus in medicina 237.a
hominis cranium 248.b
humanum lac 252.b. ſtercus 256
hominis pinguedo 251.a
hordei decocta aqua 333
hordei uires & uſus 163.a
hormini hiſtoria & uires 108.a
humidi flores in primo gradu 128. in ſecundo. ibidem.
hyacinthus 89.b
hyacinthi flores 127
hyacinthi radix 196.b
hyacinthorum lapidum hiſtoria & uires 29.a
hydrargyrum mercuriale 459
hyoſcyamum uenenum, & quũ ei aduerſetur remedium 112.a
hyoſcyami conſideratio & uires 95.a
hyoſcyami flores 128.a
hyoſcyami oleum 218.a
hyperici natura ſemen augens 108.b
hyperici hiſtoria & uires 63.b
hypociſtis 221
hyſopus 77.a
hyſopi aqua 265.b

I

IAſmini flos 128.b
iaſpidum hiſtoria, diuerſitas & uires 36.a
ibiſcus 57.a
ignis uſus in medicina & eius delectus 1
infuſiones uariæ 342
infuſio uiolarum 305
infuſio lactis ſeri 343
infuſiones purgantes bilem 343. pituitam 344. melancholiam 346. aſtringentes 384. emollientes & aperientes 385. diſcutientes & calculum frangentes 386. dolores mitigantes 387
intybus 89.a
iridis hiſtoria & uires 185.b
ireos florum aqua 266.a
irionis deſcriptio & uires 110.a
iſalis 106.a
iua arthretica 65.a
Iudaicus lapis 37.a
iuglandum cortices 207.b
iuglandes nuces 139.a
iulapium hepaticum 312. roſarum, uiolarum, oxalidis, pectorale. ibid.
iuiubarum uires & hiſtoria 138.a
iuniperus 76.a
iuniperi baccæ 140.b. lignum 203.b. extractum 555. eius uſus. 556
iuſquiami ſemen 164.a

K

Kermes 165.a

L

LAc amygdalarum 313
lactis cuiuſq; animalis uirtus 252.b
eius ſerum 253.a
lacca 226.a
laconici præparatio 4.b
lactuca 88.b
lactucæ aqua 262.a
lactucæ ſemen 166.b
Lacunæ diſtillatio caponis 270
ladanum 219.b
lanaria herba 84.b
lapides primo gradu frigidi 29
lapides emollietes 35. obſtupefaciẽtes. ibidem, & inde. frigidi & aſtringentes 34. abſtergentes, glutinantes, cicatricẽ inducentes 36. calculum frangẽtes, fœtũ retinẽtes, mẽſes mouẽtes 37. amuleti et purgantes 38
lapidum uariæ differentiæ & effectus 27.28
lathyris ſemen purgans 171.b
lauendula in nardorum genere eſt: & eius uires 61.b
lauendulæ florum uis 124.b

laurus 77.b
laurinum oleum 217.b
lazuli lapidis hiſtoria 39.a
lemnia terra 10. uariæ de ea ſententiæ. ib.
lens paluſtris 104
lentes 165.a
leoninus adeps 252.a
leporis cerebrum 246.a
leporis coagulum 254.b
lepidium 84.a
leucoi flores 125.b
leuiſtici hiſtoria 110.a. aqua 269
libianum collyrium duplex 692
lignorum uariæ differentiæ & facultates 202.a
lilij conuallium aqua 265.a
liliorum alborum radix 192.a
limonij natura & uires 109.b
linariæ hiſtoria & conſideratio 61.a
lini oleum 217.b
linimentorum uariæ differentiæ, uſus & præparationes 562.& inde.
liquorũ uariæ differentiæ & uſus 213. eorum ſingulorum facultates 114.& inde.
lithargyrij hiſtoria & uires 22.b
lithoſpermi hiſtoria & uis 158.a
litonitribon 494
lixiuia capillos prohibentia ne naſcantur 753
lixiuia capillos tingentia flauos 746.& inde. nigros 750. rubros 751. albos. ibid.
lixiuia longos capillos efficientia, ad eosq́; inſpiſſandos 752
loch quid, eiuſdemq́; uariæ differentiæ & uſus 538.& inde.
loch nouæ quædam compoſitiones neotericorum 543.& inde.
loch ex allijs 542.b. Antipatri 541.a. de cartamo 542. de caulibus. ibid. de eruo 541. de papauere 539.a. de pino 540.b. de praſsio 541.b. de pſyllio 539.a. de pulmone uulpis 541. ſanum & expertum 540.b
loch de ſcyllo ſimplex & compoſitum 542. de tuſsilagine ſimplex & compoſitũ 540
lolij natura & ſuppurandi uis 168.b
lotiones capillorum uarios ijs colores inducentes 746.& inde.
lotiones diuerſæ diuerſis uſibus accommodatæ 394
loti arboris lignum 204.b
lucernarum pro nocturno lumine delectus 1
lumbrici terræ 236.a
lupa 178.b
lupi inteſtina 247.b
lupinus ſatiuus 158.a
lupinum hepar 246.b
lupinum ſtercus 256.b
lupuli hiſtoria 66.a. eius uis purgãs 113.a
lupulorum aqua 269.a
lupuli flores 125.a
lycium 218.b
lyncis lapis 37.a
lyſimachia 103.a

M

MAcer 206.a
macis. ibid.b
magiſtrale decoctum 334
magiſtrantia 195.a
magnes 38.b
maiorana 77.b
maioranæ aqua ſtillatitia 264.b
mala acerba 147.b
malabatri conſideratio & uires 60.b
mala citria & codonea 142.a. aurantia 143.b. punica 144
mali citri cortex 207. aurantij. ibid.
malicorium 207.b
maluauiſco 57.a
maluæ flores 125.b
maluæ gratia & uires 86.b
maluæ radix 182.b
maluæ ſemen 164.a

mandra-

mandragoræ conſideratio & uires 93.b
mandragoræ deſcriptio & uires 182.b
mandragoræ radicis cortex 207.b
manna thuris 233.a
mannæ hiſtoria & uires 222.b
manus Chriſti perlata 669
marchaſita 34.b
margaritarum hiſtoria 41.b. uſus. ibid.
marina braßica 98.a
marina medicamenta 39
maris ſpuma 40.a
marrubium & eius uires 67.a
marrubij aqua 265.b
maſtiche 228.a
matriſaluia 108.a
meconium 221.a
medullæ ad medicinam aptæ 249
mei radix 195.a
melanthium 78.b
melanteriæ hiſtoria & uires 22.a
meliæ terræ uires 12.a
meliloti hiſtoria & uires 60.a
meliloti flos 123.a
mellis hiſtoria & uires 253.b
mellis roſati binæ compoſitiones 300
meliſſa 66.b
meliſſæ extractum 555
meliſſæ aqua 266.a
meliſſæ flores 125.a
meliſſophylli hiſtoria & uires 66.b
Melitenſis terra contra uenena 10.b
melites lapis 36.b
melonum aqua 264.a
melonis ſemen 167.b
memphytes lapis 35.b
mentæ 78.a eiuſdem aqua 267.a
mercurialis deſcriptio & uis purgatoria 113.b
Mercurius præcipitatus 466. ſublimatus 23.a
meſpilus 148.a
meſpila condita 550
metalla uenenata 26.b
metallorum diuerſitas & uarij effectus 15.a
& temperamentum. ibid.
metallorum ignitorum ad cauteria delectus 2
milium 163.b
millefolium 99.b
millepedæ 236.a
miſy 20.a
miſy delectus & uires 21.b
mithridatium Andromachi 527. eius aliæ quorundam compoſitiones. ibid.
mituli 44.b
miua cidonioru͂ 292. eadem aromatica 293
moly 101.a
molybdenæ uires & conſideratio 23.b
morochius lapis 36.b
morſellata alba 699
morſus gallinæ 105.a
moſcus 259.a
moſcatum confectum 699
mumia Arabum 43.a
murium ſtercus 257.a
Muſa Enea confectio 523
muſcioli 44
myexis lapis 38.a
myrobalani conditæ 547.b.& 549.b
myrobalanorum hiſtoria & uires 151. a. & 152.a.& 153
myricæ radix 184.a
myricophyllon 99.b
myrrhæ hiſtoria & uires 227.a
myrrhis 67
myrtus 86.b
myrtus ſylueſtris 188.b
myrti baccæ 149.a
myrtillorum ſuccus & ſyrupus 293
myxorum hiſtoria & uis 137.b

N

NArcapthum lignum 103.b
nardi deſcriptio & uires 61.a
napi ſemen 161.a
naphta bituminis ſpecies 42.& 43

naſturtium ſatiuum 84.a
naſturtij aqua 267.b
naſturtij ſemen 162.a
naxiæ cotis limatura 34.b
nectar 317.322
nenuphar 97.a
nepeta calaminthæ ſpecies 75.a
nicht grauu 26.a. uueyß 25.b
nil album 25.b. gryſeum 26.a
nigella 78.a
nigellæ ſemen 160.b. eius totius deſcriptio & uires. ibidem.
nitri ſal, & eius differentiæ 19.a
Norimbergenſium extractum ſolutiuum 559.b
nux moſchata condita 547
nux pinea & eius uis 137.a
nuces iuglandes 549
nuces cupreſſi 138. iuglandes 139. moſcatæ 140
nucum iuglandium aqua 263.b
nucum oleum 217.b
nymphea 97.a
nymphceæ aqua 262.a
nymphceæ florum deſcriptio & uires 127.b

O

Ocimi hiſtoria & uſus 67.b
ocimi ſemen 159.a
odoratæ aquæ 719
odorata ſmegmata 797.& inde.
odorata ſuffumigia 717
odoramentorum uaria exempla 710.& inde.
œnante 78.b
œnantæ flores 125.b
œnanthes radix 183.b
œnelæum 616
œſypus 259.b

Oleum
- abſynthij 400.a
- æris 433
- ammoniaci 425
- amygdalarum amararum 401
- amygdalarum dulcium 410
- anethinum 402
- aniſi 418
- argenti 427
- auri 426
- auripigmenti 435
- è baccis iuniperi 417. è baccis lauri. ib. è baccis hederæ 418
- balſami 443
- balſamitæ 413
- de behen 401
- belzoinum 425
- ceræ 439
- calcinum 436
- capillos augentia 755. tingentia 656. longos reddentia 757
- caphuræ 424
- de capparibus 401
- caſtorei 439
- de caſtoreo 405
- chamomelinum 411.b
- cheyrinum 403
- cinamomi 420
- coralliorum 428
- ex corticibus aurantiorum 421
- è cornu cerui 438
- caſtinum 405
- crocinum 403
- cryſtallorum 437
- cucurbitarum 409.b
- cumini 419
- cupri 433
- cydoniorum 407
- ex cubuli granis 419
- ex ſemine cubuli 416
- de euphorbio 405
- faciẽ exornãtia uaria 754 et inde.
- ferri 434.& 435
- fœniculi 419
- formicarum 414
- frumenti 412.b
- guaiaci 419

garyophyl-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0834-2

Oleum
garyophyllorum 421
hydrargiri 435
hyoſcyami 413
hyperici 414. idē magiſtrale 415
iaſminum 411.b
irinum 402
ladani 425
de lateribus 437
laurinum 414
lentiſcinum 408
è lignis fraxini 420
è lignis hederæ 420
è lignis iuniperi 420
liguſtrinum 406
liliorū ſimplex & cōpoſitum 401
lini 411
lithargyri 435
lumbricorum 406
macis 421
malorum aureorum 413
maceris 422
maſticis 423
maſticinum 400.b
mellis 439
melonum & cucumeris 410.b
mentæ 400.a
moſchelinum 415
myrrhæ 423
myrtinū 407.408.myrtillorū.ib.
narciſſinum 411
nardinū ſimpl.& cōpoſitū 400.b
nenupharis albi & citrini 409.b
è nucibus pineis 418. è nucibus cupreſſi. ibid.
nucum 404. de nuce moſcata & Indica. ibid.
nucis moſcatæ 422
œnanthinum 411
ad ornatus & fucus uaria 754. & inde.
oliuarum 216.b. recens 410
omphacinum 408
ex oſſibus humanis 438. è caluaria humana, & è ſtercore humano. ibid.
ouorum 412.b
de papauere 406
perlarum 428
petroſelini 419
de piperibus 405
piperis 422
plumbi 434
populinum 415
raphaninum 415
ricinum de cherua 410
roſaceū uulgare et cōpletū 408.b
rutaceum 404
ſalis 429
ſambucinum 413
ſumpſuchinum 406
ſcorpionum 439. ſimplex 413. compoſitum 414.
ſeſaminum 410.b
ſpicæ 417
ſulphuris 403.b.429.& inde. eius aliæ compoſitiones 404.a
ſtanni 433.& 434
ſtibij 432.& 433
ſuccini 424
è ſtyrace 411
talci 436
tartari 412.b.& 432
è taxo 438
therebinthinæ 425
uiolaceum 409.b
thuris 423. uitrioli 431
uulpinum 416
ex uarijs ſimplicibus 217.& inde.
olibanum 228.b
oliuæ 148.a
omphacini præparatio & uſus 214.a
onyx lapis 35.b

opium 221.b
opiatæ confectiones 521.& inde.
ophioſcorodon 83.b
ophites lapis 36.b
opopanax 224.b
opopanacis uis purgatoria 234.b
orbiculi : lege Tabulas & Trochiſcos.
origanum 78.b
origani aqua 367.b
ornamentorum uariæ differentiæ 718
orobi ſemen 158.b
oriza. ibid.
os de corde cerui 248.b
oſtracites lapis 37.b
oſtrutium 195.a
oſyridis conſideratio & uires 61.a
ouillum lac 253.a
ouillum ſtercus 256.b
ouorum alimentum & uſus 254.a
oxalis 89.b
oxalidis aqua 262.b
oxylapatum 85.b
oxylæon 616
oxymel ſimplex & compoſitum 300. Scylliticum 307
oxyſacchara ſimplex 291. compoſita 292
oxytriphyllon trifolium 82.b.& 100.b

P

PAnicum 170.a
papauer corniculatum uenenum 112.b
papaueris aqua 262.b
papaueris genera & uires 96.a
papaueris oleum 218.a
papaueris ſemina 164.a
paralyſis herbæ flos 128.b
pardi adeps 252.a
parietaria 88.a
parietariæ aqua 268.b
parthenij conſideratio & uſus 70.a
paſſeris cerebrum 246.a
paſtilli Polyidæ 688
paſtil. lege Trochiſcos
paulina 522
pentaphyllon 99.b
pentaphylli aqua & radix 184
pepli deſcriptio & uires 116.a
periclimenon 79.a. eius uis 125
periſtereon 82.b
perſicæ arboris uis purgatoria 113.b
perſica condita 550
perſicorum florũ purgatoria uis 131.b.et 149
peſſus menſes mouentes & ſiſtentes 704.
abſtergentes, emollientes & anodyni 705.
purgantes 706
petroleum bituminis ſpecies 42
petroſelinum 79.b
petroſelini ſemen 161.b
petroſelini radix 180.a
peucedanum & eius radix 177.a
peucedani conſideratio & uſus 68.a
pharicum uenenum & eius antidotus 112.b
pharmacitis terra 12.a
philonium 521.b. eius aliæ cõpoſitiones 522
phrygius lapis 34.b
pictorum fuligo 2.a
picis aridæ fuligo 2.b
pillularum uariæ differentiæ & uſus 642. & inde.
Pilulæ
Arabicæ 650
abſtergentes 646
ex agarico 653
aggregatiuæ 665
alephanginæ duplices 654.et 655
alhandal 652
de aloe & maſtice 663. de aloe lota 664
aperientes obſtructiones 645
de arnogloſſo 649
arthreticæ 658.
aſtringẽtes uarios fluxus & catharros 644.& inde.
aureæ 650

Pilulæ

Pilulæ
- hechicæ 653. aliæ uariæ compoſitiones harum 654
- ex bdellio 644
- benedictæ 659
- ante cibum 655
- cochiæ 651
- de colocynthide duplices 652
- de cynogloſſa 648
- de eupatorio 651
- de euphorbio 661
- fœtidæ maiores & minores 658
- de fumaria 660
- harmoniæ 649
- ex halicacabo 664
- de hermodactylis 658
- hieræ ſimplices & compoſitæ 662
- de hiera cum agarico 652. aliæ 653.b
- hypoglottides aſtrictoriæ 645
- imperiales 664
- Indæ 660
- de lapide Armeno. ibid.
- de lapide lazuli. ibid.
- lucis maiores & minores 662
- maſtichinæ 655
- de mezæreo 661
- opiatæ & magiſtrales 648
- ex opopanace 659
- peſtilentiales 657. & inde.
- ex rhabarbaro 651
- ſabelliæ. ibid.
- ex ſagapeno 659
- de ſarcocolla. ibid.
- Scribonij 649
- de ſex & octo rebus 653
- ſine quibus 661
- ſtomacho conuenientes uariæ 654. & inde.
- de ſtyrace triplices 649
- ex turbith uariæ 663
- ex turbeto uariæ 657

pilulæ de tribus 664
pimpinellæ hiſtoria, genera, & uſus 67.b
pimpinellæ & eius radicis uires 177.a
pimpinellæ aqua 268.b
pinea nux 137.a
pinearum confectum 698
piniocatum. ibid.
pini reſina 229.b
piperis hiſtoria & uires 141.b
Piperinæ thermæ apud Curiam 7.a
pira condita 549
piſtacia 140.a
piſſaſphalti hiſtoria 43.a. effectus. ibid.
pityuſæ deſcriptio & uis 119
pix, eiusq; uariæ differentiæ & uires 228.b. eius fuligo 2.b
plantaginis deſcriptio, genera & uires 90.a
plantaginis aqua 264.a
plantaginis radix 197.a
pleres archonticon 476
plumbaginis conſideratio & uires 23.b
Plumbarienſium thermarum uis 7.b
plumbi lotura & eius uſus 23.b. & 24.a
plumbei mortarij uis 23.a
plumbi natura & uſus. ibid.
plumbi recrementum quomodo paretur 24.b
plumbi urendi ratio. ibid.a
pæoniæ flos 123.128
pæoniæ radicis collectio & uires 185.a
pæoniæ ſemen 169. medetur uterinis. ibid.
polipodij radix 199.b
pnigitis terræ uires 12.a
pollium montanum 100.b
polygonatum 192
polygoni hiſtoria & uires 90.b
polytrichon 55.b
poma condita 548
pompholygis genera & uires 25.b
porrum eiusq; uires 181.b
porrum capitatum 84.b
portulacæ conſideratio & uires 93.a

portulacæ aqua 262.a
portulacæ ſemen 167.b
potio impinguans corpus 744. macilentum efficiens 745
praßij hiſtoria 67.a
primulæ ueris aqua 265.a
propolis 254.a
prunellæ flos 128.b
pruna condita 550
pruna dulcia purgantia 151.a
prunorum differentiæ 143.a
pſyllion 91.a
pſyllium ſemen uenenoſum 170.a
pſyllij uis purgatoria 171.b
pulegium 79.b
pulegij aqua 269.a
Puluis
- bizoarticus 452
- contra caſum 457
- cerebrum ſiccans 452.a
- contra lumbricos 460
- contra peſtem 452
- electuarij de bolo 452

Pulueres
- cutim abſtergentes 465.a
- dentes adornantes 798
- flatus diſcutientes 454
- hepatici & cachexiæ conuenientes 455
- incarnantes 465.a
- purgantes bilem 457. pituitam 458. hydropicos & reliquos humores. ibid. & inde.
- pulueres forinſecus corpori applicandi ad uarios effectus 461. et inde. capiti et cordi. ib. 462. et 463. hepati 462. et 463. conſtringentes 464. abſtergentes 464. & 465.
- ſanguinem ſiſtentes 465
- ſtomachum confortãtes 453. 454
- ſtomachici 455

puluerum uariæ differentiæ 450. & 451
pumex uſtus & non uſtus 55.a
punici mali flos 127.b
purpurarum captura 44.a
purpureus color è purpuris animalibus 44
pyrethrum, eiusq; uſus 182.a
pyrites lapis & eius uires 33.a. eius uſtio. ib.
pyrorum genera & uires 142.b
ptyſanæ præparatio 333

Q

Quercus facultates 103.a
quinqueſolium 99.b

R

Radicula 84.b
radicum uariæ differentiæ & uſus typis explicati 173. & inde.
ranæ 237.a
rapæ ſemina 169.b
raphanus 180.a
raphani aqua 268.b
rapi uires 177.b
rapontici hiſtoria & uires 188.a
reagal 20
reppis uinum 319
requies Nicolai 523
reſinæ pini 229.b
rhabarbari differentiæ & uires 198.a
rhabarbari extractum ut componatur uariæ rationes 556. & inde.
rhus obſoniorum 91.b
ribes 148.a
ricini ſemen purgatorium 172.a
rob de berberis 313. de nucibus & de ribes. ibidem.
roſarum deſcriptio & uires 126. a. aqua 263.a. uis purgatoria 131.b
roſata nouella 486
roſmarini coronarij conſideratio 68.b
roſmarini flores 125.a
rubi conſideratio & uires 109.b
rubini lapidis conſideratio & uires 30.b
rubrica ſinopis 10.b. fabrilis 11.a

ruſcus 188.b
rutæ hiſtoria & uires 80.a
rutæ ſemen 166.b
ruta ſylueſtris 101.a

S

SAbina 81.a
ſabinæ aqua 269.a
ſacchari hiſtoria & uires. 218.b
ſaccharum penidiatum 699
ſacchari coloribus uarijs inficiendi ratio 700.
ex ſaccharo formandi uarias figuras ratio. ibidem.
ſacculi capitales 706
ſacculi cordiales 708
ſacculi pro uentriculo. ibidem.
ſacculorum uariæ differentiæ 706
ſagapeni uis purgatoria & doſis 234.a
ſalis flos 18.b.40.b. fucatus. ibidem.
ſalis genera & uires 18.b.& 19.a
ſales purgantes tuſsim 639. uterum 640.b. mouentes ſudorem 641. erodentes. ibid.
ſalium differentiæ & uſus uarij 639. eorum præparationes. ibid.& inde.
ſalſæ parillæ radix 196.a
ſalſorum balneorum uires 6.b
ſalamandræ uis uenenata & eius antidotus 239.a
ſaluiæ enarratio 69.a
ſaluiæ aqua 264.b
ſambuci deſcriptio & uis 116.b
ſambuci aqua 270.a
ſambuci cortex medius 207.a.& 208
ſambuci flores 129.b
ſambuci radix 201.a
ſamiæ terræ uis & præparatio 11.b
ſamius lapis 34.b
ſamſuchus 77.b
ſandaracha 233.b
ſandarachæ genera & uires 20.b.& 21.a
ſandarachæ epotæ remedia 26.b
ſanguis draconis 220.b
ſanguines qui in medicina uſum habeat 249.a
ſanicula 106.b
ſantalum 204.b
ſanti ſemen 169.a
ſantonici ſemen. ibid.a
ſapæ præparatio 214.b
ſapphirorum lapidum conſideratio & facultas 29.a
ſarcocolla 233.b
ſarcocollæ uis purgans 234.b
ſardæ gemmæ hiſtoria & uires 31.b
ſarmentorum cinis 3.a
ſatyrij diſtinctio & uires 183
ſatyrij extractum 556
ſaurbrunen 8.a
ſaxifragiæ aqua 268.a
ſaxifragæ ſemen 166.a
ſaxifragæ radix 189.b
ſcabioſæ conſideratio 69.a
ſcabioſæ aqua 265.b
ſcaiolæ alumen 18.a
ſcammonij hiſtoria & uires 222.b
ſchiſtos lapis 34.a
ſcincorum uis in medicina 236.b
ſcincorum renes 247.b
ſclarea 108.a
ſcolopendriæ hiſtoria & uires 62
ſcolopendrij aqua 269.b
ſcordium 69.b
ſcorpiones 236.a
ſcyllæ hiſtoria & uires 177.b
ſebeſten purgatoria uis 131
ſebeſtenorum prunorum deſcriptio & uis 137.b
ſecacul 194
ſedi hiſtoria & uires 94.b
ſelenites lapis 38.a
σιδηρίτης lapis 26.b
ſemen generantia 108.a
ſemen augentia ſemina 169.a
ſemen augentes radices 194.a

ſeminum uariæ differentiæ & uires typis expoſitæ 154. & inde.
ſemperuiuum 94.b
ſemperuiui aqua 263.b
ſenecta ſerpentis 259.b
ſenæ hiſtoria & uires 114. doſis: ibid.
ſepiarum oſſa 46
ſerapini uis purgatoria eiusq́; doſis 234.a
ſeri lactis infuſio purgans 343
ſericum eiusq́; uires 254.b
ſerpyllum 81.a
ſerpylli aquæ 267.a
ſerulæ campæ conſideratio 60.a
ſeſaminum oleum 217.b
ſeſami ſemen 164.a
ſeſeleos ſemen 161.b
ſeſelios Maſsilienſis uires & cōſideratio 107.b
ſicci flores in primo gradu 128. in ſecundo & tertio. ibidem.
ſieff: lege Collyria 689
ſileris montani ſemen 161.b
ſinapi ſemen 162.b
ſinapiſmorum exempla 636
ſiſymbrium 81.b
ſmaragdi facultas 29.b
ſmegmata odorata 797
ſmilax uenenum & eius antidotus 112.b
ſmyris lapis 33.b
ſmyrnium 105.b
Sodomeus ſal 18.b
ſolanum eiusq́; genera & uires 91.b
ſolani aqua 262.b
ſolani ſemen 163.b
ſoldanella 98.a
ſomnum conciliantia olea 413
ſonchi radix 190.a
ſorba 148.b
ſorba condita 550
ſory 20.a. eius genera & uires 21.b
ſotera 523
ſpica Celtica eiusq́; radix 193.b
ſpicænardi radix 194
ſpicæ nardi hiſtoria & uires 61.a
ſpinæ albæ radix 186.b
ſpodij genera & conſideratio 26.a
ſpongiæ 46
ſpongiarum differentiæ & uires 235.a
ſpongiarum lapides 37.a
ſquinanthum & eius uis 124.a
ſtaphidis agriæ ſemen 161.b
ſtercora uaria ad uſus medicos utilia 255. & inde.
ſtibij conſideratio & uires 21.a
ſtœchadis hiſtoria & uires 69.a
ſtœchadis apices 123.b
ſtomachici ſacculi 708
ſtratiotes 99.b
ſtrigmenta 258.b
ſtruthium 84.b
ſtyrax 230.a
ſucci qui conſeruentur & quomodo parentur, & uſus ſingulorum 210. & inde.
ſuccini hiſtoria 47.a
ſudor 258.b
ſudores mouentes radices 195.b
ſuccorum uariæ differentiæ & uires 209
ſuffimenta pro articulis 716
ſuffimenta capiti conferentia 714
ſuffimenta conferentia cordi. ibid.
ſuffimenta pro pulmonibus 715
ſuffimenta pro utero 716
ſuffumigia odorata 717
ſuffumigiorum uariæ differentiæ & uſus 713
ſuillus adeps 251.a
ſuillus pulmo 246.a
ſulphuris differentiæ & facultates 19.b
ſulphuris ſublimatio 642
ſulphureum oleum 19.b
ſulphurearum thermarum uis 6.b
ſuppoſitoria: lege Glandes.
ſymphiti enarratio & uires 62.a
ſymphiti extractum 556

ſymphiti radix 193.a

Syrupus
- de abſynthio 299
- acetoſus ſimplex & cõpoſitus 29
- de ſucco acetoſæ 293.b
- de acetoſitate citri 294
- de agreſta 292.b
- de arthemiſia 302
- aurantiorum 294
- de betonica 295
- de Bizantijs 298. compoſitus alius. ibid.
- de ſucco borraginis 302
- ex bryoniæ radice ſimplex et compoſitus 306
- de ſucco bugloſſæ 301
- de calamintha 298
- capillorum Veneris duplex 297
- de cichorio cum rhabarbaro 305. & 295
- diaſereos 306.b
- diacnicum 307.b
- de endiuio ſimplices & compoſiti 294. & 295
- de eupatorio 301. & 302
- de epithymo 303
- de fumoterræ maior 304. minor. ibidem, & 305
- de glycyrrhiza 297
- granatorũ dulcium 290.b. aridorum 291.b
- de hermodactylis 306
- de hyſſopo 296
- de iuiubis 290
- de lupulo 303
- de mentha maior 299. minor 300
- de ſucco myrtillorum 293. idem compoſitus. ibid.
- de nymphea, ſimplex 288. compoſitus 289.a
- de papauere ſimplex 289. compoſitus. ibid.

Syrupus
- ex floribus perſici 305
- de pomis 302
- de radicibus 301
- roſarum ſolut. 305
- infuſionis, & de ſucco roſarum 292
- de ſucco ſcabioſæ 298
- ſpleneticus 304
- de ſtœchade ſimplex & compoſitus 296

ſyrupi uarijs affectibus ſingillatim accommodati 308. & inde.
ſyrupi uiolarum terni 289. & 290
ſyruporum uariæ differentiæ & uſus typis expreßi 286.287. & inde.

T

Tabulæ diambræ 666
tabulæ diacymini 667
tabulæ de fœniculo 666
tabulæ de gemmis 668
tabulæ purgantes uariæ 670.a. & 672. & 673
tamaricis aqua 269.b
tamaricis lignum 204.b. cortex 206.a
tamaricis radix 184.a
tamarindorum hiſtoria & uires 151.b
tanacetum 70.a
taphiuſius lapis 37.b
tapſiæ uenenum eiusq; antidotus 112.b
tapſus barbatus 97.b
tellinæ 45
terræ communis uis in medicina 9. eius differentiæ. ibid. & inde.
tetrapharmacum 575
thapſia 85.a
theriaca Andromachi 525
theriacalis aqua 274.b.278. & 279
theriaca diateſſeron 476
thermæ quæ ita appellatæ 6. quotuplices ſint, et quos quaq; effectus habeãt 6. et inde.

thuciæ conficiendæ ratio & eius uires 25.b. & 26.a
thus 228.b
thuris cortex 206.b
thuris fuligo 2.a
thracius lapis 35.b
thymeleæ ſemen purgatorium 171.a
thymiama 207.a
thymus 82.a
thymi aqua 270.a
thyites lapis 33.b
tiliæ arboris & eius florum uis & deſcriptio 128.b
tiliæ florum aqua 265.b
tithymalorum deſcriptiones & facultates 117.b. & 118.a
tormentilla 106.b
tormentillæ radix 195.b
toxicum uenenum, eiuſq; antidotus 112.b
tragacanthum gummi 236.a
tragematum uariæ cõpoſitiones 452. et inde. lege Puluis.
triaſantali tabulatum 669
trichomanes 55.b
trifolium oxytriphyllon 82.b.100.b
trifoliorum radix 184.b
tripharmacum crudum 580

Trochiſci
de abſynthio 680
de agarico 684
albandal. ibid.
aliptæ moſchatæ 681
de alkekengi 680
ligni aloes 676
Andronicus 687
de aniſo 681
ijdem aliter 682
bechij 667
de berberis 678
de caphura 677
de carabe 678
de corallo 679
de croco 676
diani 687
diarrhodon 683.687
diaſpermaton 683
de eupatorio 681
galliæ moſcatæ 687.717
hamech 684
hedichroi 686
de lacca 680
de minio 688
Muſæ. ibid.
de myrrha 681
ramich 636
de rhabarbaro 683
de roſis 680
ſantalorum duplices 677
de ſcilla 685
de ſpodio 676
de terra ſigillata 677

trochiſci de uipera 686
trochiſci de uiolis magiſtrales 685
trochiſcorum uariæ differentiæ & uſus 674. & 675
tryphera magna 522
tryphera minor 493
tryphera perſica 501
tryphera ſaracenica 495
trypherum Galeni collyrium 689. aliud eiuſdem 690
turbeti hiſtoria, uis, & doſis 201.b
tuſsilaginis hiſtoria & uires 63.a
tuſsilaginis aqua 263.a

V

VAccæ ungulæ 252.b
ualerianæ radix 195.a
uenena ex animalibus 238.a
uenena metallica 26
uenenoſæ plantæ 111.b
uerbaſcus 97.b
uerbaſci flores 130.b
uerbenaca 82.b

uerdezurus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0842-6

uerdezurus lapis 38.b
uerticis oſsiculum 248.b
ueſpis morſus 241.a

Vinum:
- abſynthite purgans 330
- abſynthite 319
- alkekengi 324
- aniſi 324.a
- betonicæ 315
- borraginis 316. bugloſsi 317
- ceraſorum 319
- è chamælea 330
- enulatum 318
- eubulatum 330
- euphragiæ 315
- fœniculi 316
- guaiacum 326. & 331
- Hippocraticum 317.a.318.b.319.b. & 320
- Hippocraticum laxatiuum 331. aliud 317.318. & 319.b
- hyſſopi 317
- myrtites 325
- œnanthinum 325
- palmeum 325
- paſſulatum 318
- ex piris 325
- ex prunis ſylueſtribus 326
- ex punicis 325
- roſaceum. ibid.
- roſmarini 315
- ſaccharatum 317
- ſaluiæ 316. & 324
- ſcamonites 329
- ſcilliticum 327
- ſtœchadis 316
- è thymelea 330
- è ueratro nigro 329
- zedoariæ 327
- tamaricis 324

uini clareti confectio uarijs modis 321
uinorum uariæ differentiæ & uſus typo expreſsi 314. & inde. eorum conficiendorum ratio. ibid.
uinorum uariæ differentiæ & earum uires & uſus 214.b
uiola purpurea 96.b
uiolarum aqua 262.a
uiolæ hiſtoria & uires 126.b
uiolarum uis purgans 132.a
uiperinæ carnes 236.b
uirga paſtoris 98.b
uiride collyrium 692. eius aliæ præparationes 693
uiſci lignum 204.a
uitex 71.b
uiticis ſemen 162.a
uitis albæ radix 183.b
uitrioli hiſtoria & uires 20.a
uitulina medulla 249.a
uitulinus adeps 251.b
unguentorum differentiæ & uſus, typis expreſsi 565. & inde.
unguentorum parandorum rationes 569. & inde.

Vnguentum:
- Aegyptiacum 577. aliter idem 578
- Agrippæ regis 586
- album uarijs modis 576
- apoſtolicum 575
- arrogon 569
- de artanita 575
- de artanita maius 586
- aureum 582
- baſilicon maius & minus 577
- ex bdellio 572
- Bernardinum. ibid.
- ex bryonia 575
- ex cantharidibus 584
- caphuratum album & nigrum 573
- capitale 583

è caprifolio

Vnguentum
è caprifolio 582.& 583
ceraſeos magnum 581. paruum 582. citrinum 578
comitiſſæ 574
defenſiuum magiſtrale 574.b
dialthea ſimplex 571. compoſitum 572
dia pompholygos duplex 581
fuſcum 584
de lythargyro 580
martiatum 569. idem aliter maius & minus 570
de minio duplex 577
mũdificatiuũ magiſtrale 578.a
mirabile duplex 582
ad oculos magiſtrale 584.b
Palmeum 616
philagrios 571
populeon 573
potabile 583
pſoricum triplex 579
refrigerans Galeni 573
reſumptiuum 574.b
roſatum 572
rubeum caphuratum 579
deſiccatiuum rubrum 583.b
tetrapharmacum 575
uiolatum 573
uiride Andromachi 578

Vnguenta
ad capillos conſeruãtia 757. reſtituentia 761. prohibentia 765. auferentia 767
tingentia capillos flauos 769. nigros 770. albos 771. rubros & criſpos. ibid.
pro combuſtionibus 784
ad cutis uitia in capite 775. & inde.
faciem illuſtrantia 787
ad faciei uitia emendanda 779. & inde.
ad fucos uarios uſurpanda 757.
ad impetigines faciei 781
pro manibus dealbandis 788. & inde.
ornantia uentrem & pedes 796
pectus ornantia 796.& inde.
ſcabiem curantia 786
pro ſcabie 580
ad ſuperciliorum uitia 772. ad palpebrarum liuorem 773. lachrymas ſiſtentia 774. ad barbæ caſum 773
pro uerrucis & labiorum ſciſſuris 781

unicornu 248.a
urina hominis 258.a
urtica 83.a. fœtida 110.b
urticæ aqua 268.a. ſemen 159.a
urſinus adeps 252.a. pulmo 246.a
uuæ paſſæ purgantes 151.b
uuarum paſſarum hiſtoria & uires 137.b
uuarum recentium uis 139.a
Vuildbadenicæ thermæ 7.b
Vuiſbadenſes thermæ 8.b
uulpis pulmo 246.b
uulpinus adeps 252.a
uulturinum ſtercus 256.a

X

Xiloaloes 202.a
xilocaßia & xilocinamomum 204.a

Z

ZAmbuci flos 118.b
zarzæ parillæ decoctio 336
zazenea cõfectio 523
zedoariæ hiſtoria & uires 177.b. ſemen. 169.a. uinum ut conficiatur 327
zibettum 259.b
zuccharinum alumen 18.a
zurumbet 193.b
zizipharum delectus & uis 158.a

FINIS.

INDEX CVRATIVVS.

A

Abſtergentia:
- balnea 390
- cataplaſmata 624
- eclegmata 540. inde. & 544
- emplaſtra 611
- flores 130.b
- lapides 36
- res marinæ 44
- radices 191.a
- ſemina 168.b
- trochiſci 682
- unguenta 195

achoras curantia unguenta 775. & inde.
aſtringentia 101. & inde.

Aſtringentia:
- clyſteres 351
- eclegmata 539. & 543
- electuaria 492.b
- emplaſtra 605.618
- errhina 369
- flores 130.b
- fructus 149.a
- marina 26
- metalla 25
- olea 411
- pilulæ 644
- pulueres 456
- radices 190.a
- reſinæ 231.a
- trochiſci 677
- uina 325
- unguenta 593. & 574

alterantia extracta 555
ambuſtis competentia unguenta 585
ambuſtis medentes flores 131.b
amphiſbænæ ſerpentis morſus & remedium 244.a
anaſarcæ competens ſyrupus 311.a
anginæ conuenientia cataplaſmata 626
anginam iuuans unguentum 595.a
ani procidentiæ competens inſeſſio 384

Anodyna:
- balnea 392
- clyſteres 355
- collyria 693
- cortices 207.a
- emplaſtra 617. & 627
- errhina 368
- flores 131.b
- fructus 150
- linimenta 164
- pulueres 457. & 467
- pilulæ 647
- olea 414
- radices 196.b
- ſemina 170.a
- trochiſci 683
- unguenta 584. & 600

aperientia 103
aperientes cortices 207.a
aperientes radices 191.b
apophlegmatiſmus ex ſucco betæ 58.a
aranei muris percuſſio & remedium 243.a
arteriarum ad manus epithemata 381

Articulos:
- iuuantes pilulæ 658
- calfacientia olea 403. & inde.
- calfacientes radices 190.a
- calefacientia ſemina 166.b.
- refrigerantia 168
- dolentes iuuantia unguenta 600
- iuuantia ſuffimenta 716
- refrigerantia electuaria 492

aſciti conueniens ſyrupus 310
aſpidis morſus eiuſq; remedium 245.b
aſthmati conueniens uinum 318
attrahentia cataplaſmata 627

B

BAlnea artificialia refrigerantia 388. calfacientia 389. aſtringentia. ibid.

emollientiæ, aperientia, & abſtergentia 390. dolorem mitigantia 392
baſiliſci morſus 245.b
bilem concoquētes aquæ in uarijs corporis partibus 262. & inde
bilem reſpicientes clyſteres 350
bilem præparantes ſyrupi in capite 288. in thorace 289. in ſtomacho 291. in corde 293. in hepate 294
bilem alterans ſyrupus 308. purgans 309

Bilem
- purgans decoctio 337. præparans 340.b
- purgans clyſter 358
- purgantia electuaria 502
- purgans errhinon 367
- purgantes flores 131.b
- purgantes liquores 221.b
- purgantes fructus 150.a
- ducentes pulueres 457
- purgantes pilulæ 650
- purgantes radic. 198
- purgantia ſemina 171.b
- purgantes tabulæ 670. & 672
- purgans uinum 329

C

CAcciliæ ſerpentis morſus & remedia 244.a

Calculoſis
- conueniens clyſter 354
- conuenientia electuaria 493
- competentia electuaria 517
- competens fomentum 372. & 374
- conuenientes inſeſſus 386.387
- competentia uina 324

calculum comminuentes lapides 37
calculos frangentia olea 413
calculos frangentes reſinæ 233.b
calculum frangentia ſemina 169.b
calfacientes aquæ ipſum caput 264. thoracem 265.b. cor 266. ſtomachum 267. hepar. ibid.

Calfacient.
- cerata 632
- condita 552
- electuaria 473
- emplaſtra 605
- flores ipſum caput 128. pectus 129. alias partes corporis ſingillatim. ibid.
- flores primo gradu 123. ſecundo. ibid. tertio 125
- linimenta 563
- liquores primo ordine 218.b. ſecundo 219.b. tertio 220.a
- marina 40. refrigerātia 41
- metalla ordine ſecūdo 14. ordine tertio 13. in quarto 20.
- lapides 32
- olea ipſum uentriculum 400. hepar & lienē 401. uterū 402. articulos 403. neruos 405
- radices primo ordine 176.a. ſecundo. ib.b. tertio 178.a. quarto 180. calfaciētes uarias corporis partes ſingillatim 185. & inde.
- ſemina diuerſas corporis partes ſingillatim 165. & inde.
- trochiſci 676
- uina uarijs partibus accommodata 315. & inde.
- unguenta 569

calidi cortices 206. & 207.b
calidi fructus in primo ordine 138.a. in ſecundo 139. in tertio 140. in quarto 141
calida gummi primo ordine 226.b. ſecundo 227.a. tertio 230.b. quarto 231.b
calidæ herbæ in gradu tertio 70. & inde. in gradu quarto 83. & inde
calida ſemina in primo gradu 157. in ſecundo 158. in quarto 162.a
caput calefacientia electuaria 473. & inde.

caput calefacientes radices 185.a
caput calefacientia ſemina 165

Caput
- iuuantes conſeruæ calidæ 532.& inde. frigidæ 536
- calfacientia ex floribus 128.et inde. pectus 129
- calfacientia uina 315
- iuuantes clyſteres 349
- iuuans decoctum 334
- iuuantia linimenta calida et frigida 564
- refrigerantes aquæ 262.b
- refrigerantia electuaria 489
- refrigerantes flores 130.a
- refrigerantia olea 446. cor 407
- purgantes pilulæ 661
- reſpicientes pulueres calidi 452
- reſpicientes pulueres 461.et 465.b
- reſpicientes ſyrupi calidi 295.b. frigidi 288
- reſpicientes ſyrupi frigidi 288.b. & inde.

Capitis
- dolorem ſedantes pulueres 468
- dolori competentia errhina 368.b
- dolori competens unguentum 601
- dolori conuenientia unguenta 600
- lotiones uariæ uarijs uſibus deſtinatæ 394
- uitia curãtia unguẽta 775.& inde.

capiti conferentia ſuffimenta 714

Capillos
- augentes & tollentes aquæ 721
- augentia olea 755
- exornantia unguenta 757.et inde. reſtituẽtia 761.& inde. prohibẽtia 765. auferentia 767
- flauos tingentia lixiuia 746
- longos efficientes aquæ 721
- lõgos denſosq; efficiẽtia lixiuia 752
- nigros tingentia lixiuia 750
- tingentes aquæ 721
- tingentia olea 756

capillos tingẽtia unguenta flauos 769. nigros 770. albos 771. rubros et criſpos. ibid.
capitales tabulæ & confectiones calidæ 666
canis rabidi morſui remedium 45.b
carnem auferentia unguenta 600
carnem generantes pulueres 465.et 466. tollentes. ibidem.
carnẽ generantia unguenta 597.inde. et 581
cauſtica unguenta 584
cauterialis aqua 285
cenchri morſus & remedium 245.a
ceraſtis morſus & remedium 245.a
cerebri epithemata 376
cicatricem inducentia 106
cicatricem inducentia emplaſtra 617
cicatricem inducentes lapides 36
cicatricem inducentia unguenta 583.599. & inde.
colicis competentia balnea 392
colicorum cataplaſmata conuenientia 628
colicis competens decoctio 338
colicis competens fomentum 374
colicis conueniens infuſio 345
colicis competentia unguenta 601
colicorum dolores ſedantes pilulæ 647. & inde.
combuſtis conuenientia unguenta 784
conceptum adiuuans balneum 389
confectio hámech maior 509. minor 510.
concoquentia cataplaſmata 624.& inde. 619

Conſolidant.
- cerata 634
- clyſteres 351
- emplaſtra 619.& 614
- gargariſma 365
- pulueres 457
- unguenta 598

cor iuuantes conſeruæ calidæ 534. frigidæ 536
cor calfacientes flores 129.b
cor calfacientes radices 186.b

Cor
- calefacientia ſemina 165.b. refrigerantia 167.a
- refrigerantes aquæ 263.a. calfacientes 266
- refrigerantes flores 130.a. humectantes & ſiccantes. ibid.
- roborantia condita calida 547
- reſpicientes pulueres foris applicandi 461.& 463

cordi conferentia ſuffimenta 714

Cordial.
- decoctum 335.& 340
- electuaria calida 479
- electuaria frigida 491
- epithemata 377
- pulueres calidi 452
- ſyrupi frigidi 293.
- calidi 298

corpus mundantia & nitidum reddentia balnea 745
cutim mundificantia balnea 745.& inde.
cutim mundificantes pulueres 465
cutis uitijs competentia balnea 390.& 391
cutim aperientia emplaſtra 621

D

DEntes dealbantes aquæ 725.b
dentes exornantes pulueres 798
dentibus conueniens aqua 285
dentibus conuenientia gargariſmata 365
detergentia errhina 367
detergentia gargariſmata 364
detergentia olea 412.a
digerentia olea 412.a
digerentia unguenta 594
diſcutientia 104.& 167.& inde.

Diſcutiēt.
- cataplaſmata 625
- emplaſtra 620
- flores 130.b
- fructus 149.a
- radices 190.b
- ſemina 168.b

dolorem mitigantia 111.a. lege Anodyna.
dryini morſus & remedium 244.a
dyſentericorum clyſteres 357.& inde.
dyſenteriæ competens clyſter 353
dyſenteriæ competens electuarium 517

E

ELaterium 223.b
emollientia 104

Emollient.
- balnea 390
- cerata 632
- cataplaſmata 624
- clyſteres 350
- emplaſtra 607.618
- flores 131.a
- lapides 35
- marina 42.& 43
- olea 411
- radices 192.a
- reſinæ 233.a
- ſemina 168.b
- trochiſci 679
- unguenta 594

epilepſiæ conueniens aqua ſtillatitia 272.a
epilepticis conueniens uinum 329
epithematum uariorum ad uarios uſus accommodatorum 376.& inde.
ephemeri uenenum & antidotus 197.b
erodentia emplaſtra 621.b
erodens errhinon 367
erodentia collyria 692
erodentes ſales 641
erodentia unguenta 584.& 600
extenuantia 104. flores 131.a. fructus 149.b. radices 191.b
extrahentia 105
extrahētia emplaſtra 621.a. unguenta 584
extractorum differentiæ & compoſitiones 554.& inde.

F

FAciei maculas tollentes aquæ 743
faciem abſtergentes aquæ 727.& inde.
faciem illuſtrantia olea 754

faciem

faciem mundificantia unguenta 779
faciem illuſtrantia unguenta 787
faciem tingentes dealbanteſq; aquæ 732
faciem rubificantes aquæ 738. & inde. tingentia 754. erugantia maculas. ibid. & 755
faciem denigrantes aquæ 742
faciem iuuenilem efficientes aquæ. ibid.
febribus competens balneum 389
febribus conuenientia epithemata 377
febribus competens fomentum 371

Flatus
- pellens decoctum 335
- diſcutientes flores 131.b
- diſcutientes fructus 149.b
- diſcutientes radices 193
- diſcutientia ſemina 169.a
- diſcutientia tragemata 454

fluxui alui competentia cataplaſmata 623. lege etiam Lienteriam.
fœtum retinentia emplaſtra 618
fœtum retinentes lapides 37
fœtus retinentia unguenta 591

Frigefacien.
- aquæ diſtillatæ 262.a.inde.
- cærata 630
- clyſteres 350
- condita 552
- electuaria 489. & inde.
- flores primo gradu 125. ſecundo 127. tertio. ibid. b. in quarto 128
- herbæ in primo gradu 85.b. & inde. in ſecundo 88. et inde. in tertio 93. in quarto 95.b
- linimenta 563
- liquores ordine primo 220. b. tertio & quarto 221
- metalla in primo ordine 22. in ſecundo. ibid.
- lapides in primo 29. in ſecũdo 30. in quarto 31.34.

Frigefac.
- olea ipſum caput 406. cor 407. pectus 409. hepar & uterum. ibid.
- radices ordine primo 182.b. ſecundo & tertio. ibid.
- ſemina primo gradu 163. ſecundo. ibid.b. tertio 164.a
- trochiſci 676
- unguenta 569

fungorum ſumptorum remedium 197.b
furfures capitis curantia unguenta 777

G

Gallico morbo conueniẽs gargariſma 365
Gallico morbo cõueniẽtia ſuffumigia 717
Gallico morbo competentia unguenta 601

Glutinan.
- clyſteres 353
- flores 131.a
- fructus 149.b
- lapides 36
- olea 413
- radices 192.a
- ſemina 169.a
- ſimplicia 106
- unguenta 583. & 598.b

H

Haemorrhoi morſus & remedium 244.a
hæmorrhoidibus competens inſeßio 384
hepar iuuans linimentum 563.b. & 564.b
hepatis inflammationi competentia cataplaſmata 623
hepatis obſtructioni competentes pilulæ 641. & inde.

Hepatic.
- condita 553
- electuaria calida 486. & 515
- electuaria frigida 516. & 492
- epithemata 381
- flores calidi 129.b
- flores frigidi 130.a
- olea 401
- olea frigida 409
- pilulæ purgantes 650. & 664

Hepatic.
- pulueres calidi & frigidi 455.
- pulueres foris applicãdi 462.463
- radices calidæ 183.a
- ſemina calida 165.b. frigida 167.b
- ſyrupi frigidi 294. calidi 301
- tabulæ calidæ 668. frigidæ 669.& 671
- uina calida 324
- unguenta calida 588. frigida 592

herpetes iuuans unguentum 596
hirudinum deuoratarum remedium 240.a
hydropi conueniens aqua 283
hydropicorum ex arena remedium 34.b
hydropum cataplaſmata conuenientia 625. & inde.
hydropicis conuenientes clyſteres 359
hydropicis competentia electuaria 515
hydropicos purgantia electuaria 520
hydropem purgantes pulueres 458
hydropicos purgantia uina 330
hydrophobiæ curatio 240.b.241.a

Humectantia
- linimenta 563
- olea 410
- radices 183.a
- ſemina primo gradu 164

I

ILiacis conuenientes clyſteres 357
impetigines curantia unguenta 781. & 783
indurantia 104
indurantia ſemina 168.b
inguinum inflammationum cataplaſma ſuppurans 625
inflammationibus conuenientia cataplaſmata 626
iſchiadicorum clyſter 357
iuncturas calfacientes flores 129.b
iuncturas refrigerantes flores 130,a.
lege etiam Articulos.

L

LAbiorum ſciſſuras curantia unguẽta 795
lachrymas cohibens unguentum 595.b
lachrymas prohibentia unguenta 774
laßitudini competens balneum 393.b
laxantia olea 411.b
leporis marini uenenata uis & remedium 239.b
leproſis competens balneum 392
lieni inflammato cataplaſma competens 623
lienem calefacientia olea 401
lienteriæ competens clyſter 352
lienteriæ competentia emplaſtra 618
lienteriæ competens inſeßio 385
lienterijs competentes trochiſci 677.& 678
lienteriæ competens unguentum 588.b. & 592
lumbricis reſiſtentes pulueres 460

M

MAcilentum corpus efficientes aquæ 720. potiones 745
mammillas dolentes iuuans linimentum 564.b
mãmillas pulchras reddentia unguenta 793. augentia & minuentia. ibid.& inde.
mandragoræ uenenum & eius remedium 197.b
manus dealbantia unguenta 788. & inde.
manuum ſciſſuras curantia unguenta 791
manuum lotio 395
manus ornantes pulueres 797
marinæ paſtinacæ morſus & remedium 241.b
matrici competentia electuaria calida 488

Melancholiam
- alterantes aquæ ſtillatitiæ ſecundum uarias partes corporis 269
- ducens clyſter 358.b
- cõcoquentes aquæ in uarijs corporis partibus 269.& inde.
- præparentes ſyrupi in corde 302. in liene 303

præpa-

Melancholiam:
- præparantes ſyrupi 309
- purgantia 508.b.& 310
- purgantia decocta 338. præparantia 341.a
- purgantes pilulæ 660
- prouocantes fructus 152.a
- purgantes radices 199
- purgantes tabulæ 673
- purgans uinum 329

memoriæ conueniens aqua diſtillata 272.b
memoriam iuuans uinum 316

Menſes:
- mouentia 108
- mouentia electuaria 517.a
- mouentes & ſiſtentes flores 131.a
- mouentes fructus 149.b. ſiſtentes 150.a
- mouentes lapides 37.b
- mouentes pilulæ 646
- mouentes pulueres 456
- mouentes radices 194. ſiſtẽtes 195
- prouocans balneum 390
- prouocans inſeßio 385
- prouocans fomentum 372
- prouocantia ſemina 169.a. ſiſtentia. ibid.
- prouocans ſyrupus 312
- prouocantia unguenta 591.a.& b
- ſiſtentia 109.b

morbillorum ueſtigijs cõpetentia remedia 785

N

NAtricis morſus & remedium 245.a
nephriticis competens balneum 393
nephriticis competentes clyſteres 356.& 357
nephriticis competentia fomenta 372.& 374
neruos calfacientia olea 405
nutrientes clyſteres 349

O

OBſtupefacientes lapides 35
oculorum doloribus cataplaſmata conuenientia 628.& 626
oculorum uitia emendantes aquæ 724
oculorum uitia tollentia unguenta 773
oculos iuuans unguentum 584.b
oculos iuuans unguentum aſtringens 593. aliud digerens 594
ophthalmiæ fomentum 373
oris fœtori competens gargariſma 365.b
oris inflãmationi dicata gargariſmata 363.b

P

PAlpebrarum liuorẽ tollentia unguẽta 772
pannos faciei curantia unguenta 779
parotidus iuuans unguentum 594
parotidibus conuenientia cataplaſmata 627
partus adiuuans unguentum 591
pectus refrigerantes flores 130.a. humectantes & ſiccantes. ibidem.
pectus refrigerantia olea 409.a
pectus ornantia unguenta 796.& inde.
pectoris epithemata 379
pectorale decoctum 334. alia eiuſdem generis. ibid.& inde.
pectorale decoctum 339
pectoralia unguenta calida 587
pectorales tabulæ calidæ 667
pedes exornantia unguenta 796.& inde.
pedum lotio 395.396
pediculos tollens capitis lotio 394
pediculos tollentia unguenta 777
peſti conuenientes aquæ 276.& 277
peſti reſiſtentes pulueres 452.& 453
peſtilentiales pilulæ uariæ 657.& inde.
peſtilentiales trochiſci duplices 682
phalangiorum morſus & remedia 241.b
phthiſi conueniens aqua 283
phthiſi conueniens unguentum 598.b
pingue corpus reddens potio 744
pituitam præparantes ſyrupi in capite 295. in thorace 296. in corde 298. in ſtomacho 299. in hepate 301. in utero 302
pituitam cõcoquentes aquæ ſtillatitiæ in uarijs corporis partibus 264.& inde.

Pituitam {
praeparans clyſter 349
purgantes 670. & 672
purgans clyſter 358
purgans decoctio 338. praeparans 340.b
purgans errhinon 367
purgantes flores 132
ducentes fructus 152.a
purgantia gummi 254
purgantes liquores 223.b
purgantes pilulæ 651. & 654
purgantes pulueres 458
purgantes radices 200
purgantia ſemina 171.b
alterans ſyrupus 308. purgans 306. & 310
purgans uinum 327 }
pleuritidem iuuantia loch 543.b
pruritum iuuans unguentum 597
pſoræ competens unguentum 596
Purgant. {
clyſteres uarijs tumoribus accommodati 358
cortices 207.a
condita 554
electuaria 502. & inde. item 520
decocta 337. & inde.
errhina 367
gummi 234.a
flores ipſam bilem 131. pituitam 132.a
folia plantarum ipſam bilem 113. & inde. melancholiam ex ijſdem 114.a. pituitam ex ijſdem 115. ſeroſos humores ex folijs plantarum 116
fructus ipſam bilem 150. & inde. pituitam & melancholiam 152
extracta 556. & inde.
extracta uaria ſimplicium & compoſitarum rerum 550. & inde.
lapides 58
liquores ipſam bilem 221.b. pituitam 223.b
olea 416
pilulæ bilem 650. pituitam 651. melancholiam 660
pulueres 457. & inde.
radices ipſam bilem 198.a. melancholiam 199.a
ſales 639. & inde.
ſemina bilem ipſam 170.b. pituitam 171.b
ſyrupi 305. & inde.
tabulæ 670
trochiſci ipſam bilem 683. pituitam 684. humores mixtos 685
unguenta 586.601.602
uina 327. & inde. }
pulmonibus conuenientia ſuffimenta 715
pus mouentia cataplaſmata 625
pus mouentia emplaſtra 619

R

RAbioſi canis morſus, & eius antidotus 240.a
rarefacientia olea 411.b
refrigerantes fructus ipſum hepar 148.b. renes & uterum 149
refrigerãtia ſemina uarijs partibus dicata 166.b. & inde. lege Frigefacientia.
renibus conueniens emulſio 313. competentes pilulæ 646.647. cõpetentia unguẽta 590
renes calfacientes radices 189.b
renes calfacientia ſemina 166.a. refrigerantia 167.b
renes refrigerantes aquæ 264.a. calfacientes 268
renes refrigerantes flores 130.a

renes iuuantia condita calida 549. lege Calculoſos.
rubetæ uis uenenata & antidotus 239.b
rupturæ conuenientia emplaſtra 614.& inde.
rupturis competens ceratum 634

S

SAnguinem purgantia decocta 337
ſanguinem refrigerantes aquæ 262.a
ſanguinis eruptioni cõpetens unguentum 587. alia ad eundem ex alijs partibus fluentem 593
ſanguinis fluxui ex naribus competens cataplaſma 623
ſanguines refrigerans & ſiſtens Iuleb. 312
ſanguinem ſiſtens errhinon 369
ſanguinem ſiſtentes pulueres 465.b.& inde.
ſcabioſis commoda balnea 390.391.& inde.
ſcabiei conueniens infuſio 346.b. aliæ ad idem 347
ſcabiei competentia unguenta 596.& 597
ſcabiem curantia unguenta 786
ſcabiem iuuantia unguenta 580
ſcyrrhos hepatis & lienis curantia unguenta 589.b
ſcirrhoſis affectibus conuenientia cataplaſmata 624
ſcolopendræ morſus & remedium 242.a
ſcorpionis morſus & remedium 242.a
ſemen augentes fructus 149.b
ſeroſos humores purgantes pil. 661
ſicca ſemina primo ordine 164.b. ſecundo 165. tertio. ibid.
ſiccantia olea 410
ſiccantes herbæ in primo ordine 97. in ſecundo 98. in tertio 99. in quarto 101
ſiccantes radices ordine primo 183. ſecundo & tertio 184
ſiccantia metalla ordine ſecundo 14. tertio 15. quarto 20
ſomnum concilians aqua 276
ſomnifera unguenta 585
ſplenis calfac.ſemina 166.a. refrigerantia 167.b
ſpleni competentia electuaria 488. uinum 324
ſplenem calfacientes radices 189.a
ſplenem iuuantes conſeruæ calidæ 535. frigidæ 537
ſplenem refrigerantia electuaria 492
ſplenitica electuaria calida 315
ſplenetici flores frigidi 130.a
ſplenetici flores calidi 129.b
ſpleneticæ pilulæ 646
ſplenetica unguenta calida 589
ſputum ſanguinis iuuantia loch 543
ſtomacho competentia fomenta 371
ſtomachum calfacientes radices 187.a. ſemina 165.b. refrigerantia 167. conſeruæ 534.b. frigidæ 537
ſtomachum purgantes pilulæ 662
ſtomachum refrigerantes aquæ 263.b. calfacientes 267. electuaria 492
ſtomachum roborantia condita calida 548. frigida 549.b

Stomachic.
- cerata 630.& inde.
- electuaria calida 514
- electuaria frigida 516
- emplaſtrum 605
- epithemata 379
- flores calidi 129.b
- pulueres calidi 453
- pilulæ 654.& inde.
- ſyrupi frigidi 291.a. calidi 299
- tabulæ calidæ 667.& 670. frigidæ 671
- unguenta calida 588. frigida 592

ſtrumas diſcutientia 110.b
ſtrumas diſcutientes radices 197.a
ſtrumas tollentia ſemina 170.a
ſudorifera decocta 335.& inde.

ſudoriferi ſales 641
ſudorifera uina 326
ſuffimenta pro morbo gallico 717
ſuffuſioni competens unguentum 595
ſuperciliorum uitia tollentia unguenta 772
ſuppurantia 105.a
ſuppurantes flores 131.a. radices 192.a
ſuppurantia ſemina 168.b

T

TArātulæ morſus & eius remedium 245.b
temperati fructus 136.a gūmmi 226. herbæ 55. metalla 14.a
teneſmi competens clyſter 352.b

Thoracem:
- calfacientes radices 185.a
- calfacientia ſemina 165.b. refrigerantia 167.a
- calfaciens uinum 317
- iuuantia eclegmata 538.539. et inde.
- iuuantia linimenta calida & frigida 563. lege etiam Pectus.
- refrigerantes aquæ 263.a. calfacientes 265.a
- reſpicientes ſyrupi frigidi 289 b. calidi 296

tineam curantia unguenta 776
tonſillis inflāmatis conuenientia gargariſmata 362.b
tuſsim iuuantes pilulæ 645.& 639
tympaniti competens ſyrupus 311.b

V

VEnenoſæ radices 197.a
uenenoſa ſemina 170.a
uenenis reſiſtentia 110.a

Venenis reſiſtēt.:
- electuaria 496
- flores 131.b
- fructus 150
- radices 196
- ſemina 169
- trochiſci 682

uenenis reſiſtentia uina 326
Venerem adiuuantia electuaria 494. alia quædam 169.108.& 194
Venerem adiuuantia olea 414
Venerem augentia & minuentia remedia 518
uentrem exornantia unguenta 796.& inde.
uentriculum iuuantia: lege Stomachum.
uentriculi dolorem iuuātia cataplaſmata 628. flores 130
uentriculo competentia olea 400
uentriculo conuenientes pulueres 462
uentriculo conuenientia uina 319.320
ueratri copioſè ſumpti antidotus 198
uermes necantia unguenta 587
uermes necantes clyſteres 354.& 355
uerrucas tollentia unguenta 792.& inde. & 781
ueſicæ morbis conuenientia electuaria 519
ueſicæ conuenientia unguenta 590
ueſicam refrigerantia 130.a
ueſicam calfacientes flores 129.b
uiperæ morſus & remedium 243.b
uiribus reficiendis conuenientes aquæ ut parentur 270.a
uires reficientes aquæ 270.& inde.
uires reficientia condita 551.b
uires reſtaurantia ſuffimenta 714. lege Cordialia.
uiſum adiuuans aqua 284.& 285
unguium ſcabritiem tollentia unguenta 791. & inde.
uomitum ſiſtentes pulueres 456
urinas mouentia electuaria 517
urinam prouocantes clyſteres 353.b. & inde.
urinam mouentes fructus 149.b
urinam mouentes pulueres 456
urinam promouentes pilulæ 646.& inde.
uterum iuuantes conſeruæ calidæ 535. frigidæ 537
uteri ſcyrrho competens medicamentum 351
uterum calfacientes flores 129.b

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0854-3

uterum calfacientia olea 402
uterum calfacientes radices 190.a
uterum calfacientia ſemina 166.b
uterinæ iniectiones 360.& 361
uterinæ aquæ frigidæ 264.a. *calidæ* 268
uterinum emplaſtrum 607
uterina olea frigida 409
uterina unguenta calida 591
uterini ſales purgantes 640.b
uterina ſuffimenta 716
uterini ſyrupi calidi 302
uterinæ tabulæ calidæ 668
uulneribus competentia emplaſtra 626.b

FINIS.

BASILEAE,

EX OFFICINA EPISCOPIANA, PER
Euſebium Epiſcopium, & Nicolai Fr. hæredes. Anno Salutis humanæ M. D. LXXIIII.
Menſe Auguſto.

EPI SCOP.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0857-0

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0858-6
DFG

370.-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0860-5

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-32910-p0861-1